Rug. Adonde dize que està?
Iu. Que desde [illegible] no viniera
despues de [illegible] embaxada?
Ro. Denos los pies vuestra Alteza
d. Ped. Caualleros que a aquesto os
trug la embaxada mas discreta
es en [illegible] dichas la [illegible]
[illegible] Manfredo la [illegible],
[illegible] de la vida,
[illegible] dexa
a Clarinda [illegible] sobrina
el Reyno, Clarinda es Reyna,
Y por marido te elige,
para que reynes con ella
de Napoles, y Sicilia
eres Rey. d. Pe. estrañas nueuas
Rob. Aquel a quien vos pediistes
la mano, la mano os besa.
[illegible] No acierto por Dios Roberto
turbado, a daros respuesta.
[illegible] Que respuesta, si eres Rey
de Napoles, aunque vuieras
dado la mano a Clarinda?
[illegible] mercedes, y no seas
[illegible] al cielo que miras,
quedàs pensando, que esperas?
d. Ped. He cierto los ojos, don Iuan,
estoy mirando vnas perlas,
que le pudieran dexar
Reynos, y Imperios por ellas.
[illegible] No es tiempo de desatinos,
mira que rompe las puertas
gente que viene a buscarte.
d. P. El tiēpo y ocasion me fuerçan
no cierto a hablarte, [illegible]
que menos causa no [illegible]
[illegible] encanto [illegible]
no [illegible]
mis ojos, [illegible] Dios:
Roberto, [illegible] vengas

a la Corte, como es justo,
conmigo, quiero que seas
[illegible]
Rob. A ser Rey os [illegible] començas.
d. Ped. Sea Almirante mi hermano,
Rugero mi guarda tenga,
y sea mi Secretario
Luciano, que quien oy queda
[illegible] se puede dar
la fortuna que quisiera.
Tur. Ya que a todos days basto,
dadme si quiera paciencia
para [illegible] el perderos.
d. Ped. Turin, conforme a tu preso
pide, si quieres mudar
costumbre, y habito. Tur. Fue
mudar habito y costumbres,
mudar la naturaleza.
De ordinario en palacio
quiero [illegible]
d. [illegible] pues començ[illegible]
por [illegible], que no seràn
[illegible] que me espera,
a Dios. *Vase.*
Tur. Todos van con el,
como a quien pierde nos dexan.
Iul. Señora, [illegible]
Ris. Ay Iulia, quien ay que crea
tal desdicha [illegible]
esto es amor? Iul. serà fuerça
ir a servirle. Ris. Ay ingrato,
ay de mi, que quedo muerta.
Para que te cantaron Iulia,
quando mi fortuna aduersa
acechaua mis venturas [illegible]
para dar buelta a la rueda?
Don Pedro y [illegible]
oy se desposan,
por que viua la gala
de los Cardonas.

Men-

g. A donde dezis que està?
Que desdicha, no viniera
despues de estar y casada!
... denos los pies vuestra Alteza
Ped. Caualleros que es aquesto?
g. La embaxada mas discreta
es en las dichas la presa.
... Manfredo la guerra,
Pero a costa de su vida,
en su testamento dexa
a Clarinda su sobrina,
el Reyno, Clarinda es Reyna,
Y por marido te elige,
para que reynes con ella
de Napoles y Sicilia
eres Rey. *d. Pe.* Estrañas nueuas.
Rob. A quel a quien vos pedistes
la mano, la mano os besa.
No acierto por Dios Roberto
... bado, a daros respuesta.
d. Iu. Que ... nesta, si eres Rey
de Napoles, aunque vuieras
dado la mano a Clarinda
haz mercedes, y no seas
ingrato al cielo, que miras,
que estàs pensando, que esperas?
Ped. De ciertos ojos, don Iuan,
estoy mirando vnas perlas,
que se pudieran dexar
Reynos, y Imperios por ellas.
Iu. No es tiempo de desatinos,
mira que rompe las puertas
gente que viene a buscarte.
P. El tiēpo y ocasion me fuerçan
no acierto a hablarte, ya ves
que menos causa no fuera
poderosa ... tanto amor.
no respondes? no ...
mis ojos, a Dios, a Dios:
Roberto, para que vengas
a la Corte, como es justo,
conmigo, quiero que seas
de Napoles Condestable.
Rob. A ser Rey en mi començas.
d. Ped. Sea Almirāte mi hermano,
Rugero mi guarda tenga,
y sea mi Secretario
Lucindo, que quien oy queda
fin mi, no se puede dar
la fortuna que quisiera.
Tur. Ya que a todos days barato,
dadnos si quiera paciencia
para sufrir el perderos.
d. Ped. Turin, cōforme a tus prēdas
pide, si quieres mudar
costumbre, y habito. *Tur.* Fuera
mudar habito y costumbres,
mudar la naturaleza.
De jardinero en palacio
quiero seruir.
d. Ped. Pues comiença
por flores, que no seràn
sin fruto, a Dios que me esperā,
a Dios. *Vase.*
Tur. Todos van con el, ...
como a quien pierde nos dexan.
Iul. Señora, no estès ansi,
Ric. Ay Iulia, quien ay que crea
tal desdicha en tanta dicha?
esto es amor. *Iul.* Serà fuerça
ir a seruir. *Ric.* Ay ingrato,
ay de mi, que quedo muerta.
Para que cantaron Iulia,
quando mi fortuna aduersa
azechaua mis venturas
para dar buelta a la rueda?
Don Pedro y Ricarda
oy se desposan,
por que viua la gala
de los Cardonas.

Stellariū Corone benedicte Marie virginis: in laudem eius ꝑ singulis predicatiōibus elegantissime coaptatum.

Prologus in stellarium corone benedicte virginis Marie.

Q Uoniā vt ait beatissimus ille Gregorius maximus: Indignus est dādis: qui non agit grates de datis. Et seneca libro de beneficijs dicente: Turpissimum est gratiam beneficijs non referre. Hinc ē q̄ cū gl'iosissima dei genitrix ꝟgo maria cōtinue cōferat ienarrabilia nobis ꝛ cōtulerit beneficia: ꝑ eam eni habemus quicquid boni habere videmur: Eximio Anshelmo: necnō deuotissimo Bernardo attestantibꝫ. Uitiosum ergo ꝛ punitione dignum arbitror eius laudes tacere: maxime cum viua teneā memoria: in multis periculis necessitatibꝫq̄ et infirmitatibꝫ: eius me accepisse suffragia: morbo quippe graui quo his ante aliquibꝫ diebꝫ vexabar: voto sibi facto: ꝑ eam misericorditer liberatū me fateor. Qd̄ quidē: nisi me cōpulisset: indignum ꝛ insufficientē me sentiens: nullatenus hoc opus attēptassem. Timeo nēpe ne si ꝑconia laudis eius tacuero: sceleris arguar vt infidelis ꝛ ingratus. Hec ḡ penes me causa precipua hūc assumēdi laborē extitit. Spero autē q̄ ꝓpositū meū ꝑficiet ipa que intentionē cordis videt: Eius quoq̄ auxilio facere me posse non ambigo: ad qd̄ in eius laude ex me nō sufficio. Ad ipius igit' nati dn̄i vicꝫ nostri iesu christi gloriā: ꝛ dignissime sue genitricis Marie laudē: ac seraphici patris Francisci: omniū quoq̄ sanctoꝝ honorem: huic operi manū apponā. Stilo quidem rudi ꝛ sensu ac verbis imperitis: materiā ministrans simplicioꝛibꝫ predicatoribus: ampliora exinde eliciēdi. Unde et succincte resecatis alijs: sola ea scribere intendo: que ad predicandū simplici populo vtilia fore cōperero. Sed ꝛ nec ista ex ꝓprio sensu: quin potius alioꝝ peritoꝝ editionibꝫ cōdita cōportauivt potui. Hortor aūt lectorē vt si me in aliquo minus bene scripsisse vel certe veritatis metas incaute vspiam excessisse ꝑspexerit: non q̄d: sed quo animo (q̄ recto) scriptū sit pensans: ignorantie aut ingenij modicitati misericorditer ignoscat. Quicq̄d aūt boni ī hoc ipo ope repererit dn̄o iesu ꝛ eius genitrici gloriose: vnde oīe datū optimū ꝛ donū perfectū est: attribuat. Nimirū: fide recta adorando trinitatem ꝛ redemptorē ꝓgenitricem eterne leticie benedico angeloꝝ reginā theoticā virginali stellario. Quia vero dignissima virgo: pulcherrima sub figura describit' Apocal. xij. habere in capite coronā duodecim stellaꝝ. Idcirco in h̄ opere duodecim ei⁹ magnalia: siue misteria: quibꝫ ipsa tanq̄ duodecim radiantibꝫ stellis predotata gloriat': in duodecim libris distincta describunt'. Quilibet etiā liber per certas partes diuisus: in aliquo suoꝝ articuloꝝ coronā duodecim stellarū ꝑm materie cōgruentiā coaptando cōtinebit. Quāobrē opus istud Stellariū corone benedicte ꝟginis cēsui noiandū. Ipsi nēpe gloriosissima corona ꝓ singulis predicatiōibꝫ coaptata: ꝛ in laudē eius feruenter exorāda a nobis preparat': quaten⁹ per eam ī celo coronari mereamur. O igitur gloriosissima celi regina: oro te supplex: mente pia: vt has coronaꝝ rosas (q̄q̄ exiles ꝛ tuis meritis impares) acceptare digneris: quibus te omni laude dignissimā magnificare ꝓposui ꝛ laudare: vt ꝛ tu mater misericordie ꝛ gratie veniā mihi ꝛ gratiam tribuere: coroneq̄ tue celestis ꝛ gaudij ꝑticipē facere ī supna p̄ria ne dedigneris vbi tuū natū ꝛ te laudē sine fine: Amē

Diuisio huius operis.

In p̄mo itaq̄ libro agitur de misterio sue dignissime annūciatōis: diuineq̄ incarnatiōis: ꝛ actiue ꝯceptōis Marie. H' minirū cetera āncedit ordie dignitatis ꝛ causalitatis. In secūdo libro agitur de misterio sue gaudiosissime visitatōis. In tertio: de misterio sacratissime purificatōis.

In quarto: de misterio immaculate sue cōceptionis. In quinto: de misterio sanctissime sue natiuitatis. In sexto ꝟo: de misterio sui benedicti nominis ꝛ appellationis. In septimo: de misterio sue virtuosissime vite ꝛ operatōis. In octauo de misterio sue purissime virginitatis.

In nono: de misterio sue excellētissime charitatis. In decimo: de misterio sue gloriosissime assumptionis. In vndecimo: de misterio multiplicis z precelse priuilegiatōis ac dignificatōis. In duodecimo libro agit̃ de misterio debitoze fui/tutis z cultu deuotiōis: scilicet a nobis si/bi exhibende.

Primus liber agit de his que ptinent ad misteriū incarnatio=nis: annūciatōisq3 dñice: z cōce=ptionis Marie. Liber iste di=uidit̃ in partes plures. Pars pri=ma de diuine īcarnatōis cōsilia=tione per modū predicatōis.

Ab eterno ordinata sum z ex antiquis: antequā terra fieret. Prouer/biorum. viij. Mira charissi/mi dei nostri ergo nos homines dignatio. Stupenda supra modū bonitatis sue ostensio: quoniam ab eterno sua inperscrutabili sapiētia decreuit nostrā naturā in vnitatem persone assumere per incarnatōis modū ineffabi/lem in gloriosissime virginis Marie vte/ro: vt nos infimos in ordine rationalium super oēm creaturā dignificaret in seipso vt vicz deus fieret homo: z homo deus iuxta illō Joh. i. Verbū caro factū ē z habitabit in nobis. Nimirū: quid hac re mirabilius: quā q homo fieret deus. Et quē celi capere nō possunt: in vnius virginis vtero caperet̃ inclusus. Mirabile pro certo foret: si celum descendens terre vniret̃: sed multo mirabilius q deus celi creator z omnium nostre vili nature vniat̃. Unde Damascenus sup Missus est. Qualiter inq̄t facta sunt vnum: deus z homo: mirantur angeli pauent celi: vox silet: mens deficit: cū vna puella sic deum in suo vtero capit: vt san/ctis pacem: vitam mortuis: salutē pditis cōferat. Hec ille. Preterea. Quid homi/ni dignius: quā vt fieret deo frater et ppin/quus. Propter qō Bern. ait. Puto q iam me nō poterit spernere deus os meū: caro et frater meus. Deniq3 quid hac dilectōe maius: Quā teste saluatore. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret: vt omnis q̄ credit in eum nō pereat sed habeat vitam eternā. Hoc est ergo qō nostruz cor afficit ad deum z stringit: hoc est qō in admiratione animū suspēdit: quoniam ab eterno deus sic decreuit z ordinauit: vt incarnaret̃ in bndicte vginis vtero et hō fieret: propter qō sapientia diuina in ver/bis thematis dic̄: Ab eterno ordinata suz zc. id est: ab eterno preordinatū z puisum est: vt mira dispensatōe diuine sapiētie deus fieret homo: ex Maria virgine carnez assumēdo zc. De hac ergo pordinatōe di/uini cōsilij loqui volentes: tres cōtempla/tiones notabimus: tria principalia consi/lia declarantes.

Primū cōsilium dicit̃ creationis.
Secundū dicit̃ reparationis.
Tertiū dicit̃ retardationis.

Articulus primus: qualiter de=us preordinauit ab eterno crea=re duplicē naturā rationalē z cō=vertibilem. Caplm. I.

Primū consiliū declarandū dicit̃ creatōis. Possumus nēpe pie imaginari quo/modo ante creationē mundi in cōsistorio sancte trinitatis cōsiliū habituz est de hui⁹ mūdi creatōe. Et ī hoc cōsilio pcipue tres questiōes sūt mote z determinate. Prima questio: vtrū creari debuerat natura angelica. Scda q̄stio: vtrū creari debuerat insuper natura humana. Tertia questio: vtrū rōnalis creatura creari debuerat vertibilis in arbitrio libera. Prima itaq3 questio in cōsistorio sancte trinitatz fuit mota: vtrū vicz cōueniēs foret creare naturā angelicā: Et determi/natū est p diuinā sapientiā q sic tali rōne: Bonū vt bonū suiipius cōicatiuū esse de/bet. Hec ppositio habet̃ a Dyo. de angelica hierarchia. c. x. Et p Arist. li. i. Ethic. dicentē: Bonū quāto cōmunius tanto diuinius. Cum igit̃ deus sit sūme bonus: vi/det̃ q aliqua creatura rōnalis ab eo pdu/

catur in esse: quã sue bonitatꝫ participem
faciat. Et sic diffinitũ est a deo vt angelica
natura crearetur in esse spũali ꝛ intellectuali
ꝛ ipo intellectu ab eadeꝫ participaretur ipse
deus. Hec ratio trahitur ex dictis Aug⁹. in
Encheridion. c. vi. Transsũptiue aũt ha
betur a magistro. in. ij. dis. i. c. v. Credim⁹
inqt rerũ creatarũ celestiũ ꝛ terrestriũ: vi/
sibiliũ ꝛ inuisibiliũ causam nõ esse nisi bo
nitatẽ creatoris: qui est deus vnus ꝛ ver⁹
cui⁹ tanta est bonitas: vt sũme bonus: bea
titudinis sue qua eternaliter btũs est: ali/
os velit esse participes: quã vidit ꝛ cõmu
nicari posse: ꝛ minui oĩno nõ posse. Illud
igitur bonũ qđ ipse erat: ꝛ quo beat⁹ erat. so/
la bonitate nõ necessitate alijs cõmunica/
ri voluit: ꝛ ita fecit. Igitur deus creaturã ra
tionalẽ que sũmũ bonũ intelligeret: ꝛ intel/
ligendo amaret: amãdo possideret: ꝛ pos/
sidendo frueretur eo. Hec ibi: cõcordat scri/
ptura. Prouer. xvi. Uniuersa ꝓpter semet
ipm operatus est dñs. Capitulum. II.

Secũda questio in cõsistorio trini/
tatis sanctissime fuit mota. Utrũ
vieꝫ cõueniens foret creare huma
nam naturã vł creaturã. Et determinatũ
est per sapientiã diuinã ꝙ sic: rõnibꝫ pluri
bus. Prima rõ perfectiõis vniuersi ꝛ de
coris: Quia enĩ ad diuine bonitatꝫ mani/
festationẽ ꝛ potẽtie ac maiestatis declara
tionẽ: deberet creari diuersi ordinis mul/
tiplices creature. Quedã nẽpe pure spũa
les: vt angeli. Quedã pure corporales: vt
notat magister in. ij. di. i. Et Bonauẽ. ibi/
dem cõcludit: qꝛ si est ponere extrema cõ/
possibilia: ergo ꝛ mediũ qđ cõponitur ex ter
minis. v. phisico. Unde ad ꝑfectionẽ vni/
uersi hoc triplex genus requiritur. Debuit
ergo creari rationalis creatura composi/
ta ex corporali ꝛ spũali: scꝫ ipse homo. Quĩ
scriptũ est Deut. xxxij. Dei ꝑfecta sunt o/
pera. Proinde etiam homo sexta die post
omnes creaturas creatus est: ꝛ ipo creato
deus requieuit ab oĩ opere qđ patrarat
Sicut legitur in Gen. ad significãdũ ꝙ hõ
est finis omniũ ꝛ ꝑfectio: ex. ij. phic. Quia
mũdus factus ẽ ꝓpter hoiem vt seruiret
ei. Sic ꝛ homo factus est ꝓpter deuꝫ: vt ei
seruiret. Magistro in. ij. disti. i. c. vij. teste.

Secũda ratio est diuine glorificatiõis
et laudis. Unde idẽ magr: vbi s. c. v. dic.
Si queratur quare creatus sit homo: bre
ui sermone respõderi põt: ꝙ ꝓpter bonita/
tem dei: ꝛ ad laudandũ deũ: in quo ꝑficit
homo: non ipse deus ꝛc. Et. c. vij. dicit: Fa
ctus est inqt homo ꝓpter deũ. Non qꝛ de⁹
sũme beatus eius indiguerit officio (qui
bonoꝝ nostroꝝ nõ eget) sed vt seruiret ei
ac frueretur eo cui seruire regnare est. In h
ergo ꝑficit seruiens nõ ille cui fuit. Hec
ille. Sicut igitur angel⁹ creatus est ad lau/
dandũ deũ in celis: ita homo ad laudãdũ
deum in terris: ꝛ ei seruiẽdo glorificãdus
vt tandẽ eternaliter laudare mereatur in ce
lesti patria iubilando. Huic cõcordat in
misterio formatio corporis humani. Quĩ
si bene cõsideramus: in ipa facie hoĩs exa
ratũ quodãmodo reperim⁹ quasi scripta
a deo impressa hec verba. Homo dei lau/
da deũ. Nam linealiter nasus cũ linea ge
ue facit. h. Oculus iuxta facit. o. et super
ꝓtensum superciliũ quasi titellus significat
cat ly hõ. Et hec q ad vtrãqꝫ faciẽ. Auris
sinistra formata est q̃si. d. Auris aũt dextra
quasi. e. Linea sub naso q̃si. i. Et sic resul/
tat hec dictio dei. Lingua quoqꝫ ꝛ loque/
la quare data est hoĩ nisi ad laudãdũ deũ
ƺm Crisost. de laude dei. Et sic patet hec
oratio: Homo dei lauda deum. Tertia
ratio angelice reparatiõis: qꝛ homo fact⁹
est vt angelica ruina quã deus ꝑnouerat:
ex ipo repararetur. Unde Magr vbi s. c. xi.
De hoĩe quoqꝫ in diuina scriptura re/
peritur inquit interdũ ꝙ factus sit ꝓpter re/
parationẽ angelice ruine: qđ nõ est ita in/
telligendũ quasi nõ fuisset homo factus: si
nõ peccasset angelus. Sed qꝛ inter alias
causas hec etiã nõnulla extitit. Hec ille:
In huius significationẽ dicit Basili⁹ ma
gnus in Hexameron. ꝙ cum animalia ce
tera ex terra formata faciem habeant ver/
sus terrã respicientia: ideo qꝛ sunt in terrã
reuersura: homo autẽ faciẽ habet eleuatã
ꝯsus celũ et caput erectũ vt se ad angeloꝝ
cetũ intelligat finaliter eẽ eleuãdũ. O igi
tur homũcio: o fidelis anima pẽsa diligẽ/
ter ad quẽ fineꝫ creatus sis: an vt terrenis
cupiditatibꝫ inhereas: an vt voluptate re/

solutus sola carnalia secteris: an vt diuersis vitijs diabolo deseruias: nõ certe: non. Sic eni cõtra finem tue creationis agis. Aiaduerte quoqꝫ qm̃ artifex suũ artificiũ qḋ ad finem intentũ non venit destruit et abijcit: vt patet in falsis monetis: sic tu dignus es morte: si deo nõ seruieris et ad celum non tendis.

Ca. III.

Tertia questio ĩ consistorio sancte trinitatis fuit mota: vtrũ rationalis creatura creari deberet vt esset arbitrio libera et vertibilis ac peccabilis Nam arguere posses ꝙ melius deus fecisset si rationalẽ creaturã sic stabilẽ creasset vt nullatenus ad malũ culpe ⁊ miserie puenire potuisset. Sed in contrariũ p diuinã sapientiã determinatũ est ꝙ rationalis creatura in libertate arbitrij crearet̃ ⁊ vertibilis fieret: ⁊ ꝙ h̃ melius foret pluribus rationibus Prima ratio diuie manifestationis: hanc rationẽ ponit Alex. de hal'. scḋa pte sũme. q. xxij. ar. iij. Cõcor. Petrus aureoli in suo cõpendio li. ij. ca. penul. Nam ex hoc manifestat̃ diuina potentia qm̃ p hoc ostendit̃ ꝙ solus deus inuertibilis ⁊ indefectibilis est. Omnis aũt creatura mutabilis est: conueniens ḡ erat õndere creature rationali ꝙ sicut sine deo facta nõ fuerat: ita nec sine deo ꝯsistere poterat. Nec ipaꝫ decebat cõfirmari in bono quousqꝫ illi cõstaret ꝙ ipe solus ẽ deus in quo non cadit non posse. Itẽ ex h̃ declarat̃ dei sapiẽtia q̃ ad bonos ⁊ malos: q̃ ad bonos q̇dẽ qꝛ ꝑm ordinẽ diuie sapie nẽo dignus ẽ coronari nisi q̇ legitime certauerit. ij. Thio. ij. Quo ad malos quoqꝫ vt diuina sapientia ostẽdat̃ scire etiã ex malis elicere bona: qḋ nõ poterat fieri nisi deus fecisset creaturã vertibilẽ in malũ. vñ Aug. xi. de ci. dei. cap. xviij. dic. Nec deus vllũ nõ dico angeloꝝ sꝫ vel hoim crearet quẽ malũ futuꝝ p̃sciret nisi pariter nosceret quibus eẽ bonoꝝ vsibus comodaret hec ille. Cape exemplũ qꝛ mali angeli ⁊ homines bonoꝝ vtilitatibus cõmodant̃ qm̃ sunt bonis ad exercitiũ ꝟtutꝫ cũ eos temptãt ⁊ ꝑsequunt̃. Itẽ ex hoc dei clemẽtia ⁊ mĩscdia declarat̃ in eo ꝙ dei filius p liberatione hoĩs et angelice ruine repatione mittit̃. Preterea dei iusticia ostendit̃ in hoc ꝙ deus tribuit vnicuiqꝫ ꝑm opera sua scꝫ bonis eterna p̃mia ⁊ malis eterna supplicia. Deniqꝫ dei charitas demonstrat̃ qm̃ in libertate arbitrij reliquit creaturã velle beatificari ⁊ saluari. Eccl. xv. Deus creauit hoiem ⁊ reliquit eũ in manu cõsilij sui ⁊c. O igit̃ ꝙ̃ laudabilis ẽ deus ⁊ quantũ gr̃as ei agere debemus ⁊c.

Secunda ratio laudis maioris. Maior eni laus ⁊ honor est cum quis peccare põt ⁊ nõ peccat: ꝙ̃ cũ iõ nõ peccat qꝛ peccare nõ potest. Exempli gr̃a. Mutus nõ laudat̃ de virtute taciturnitatis qm̃ iõ nõ loquit̃: quia loq̇ nõ potest. Unde et Aris. ꝑmo li. Ethica. dicit. Propterea q̃ insũt nob a natũ nec laudamur nec vitupamur ergo merito laudandus ẽ: qui potuit trãsgredi ⁊ nõ est transgressus: facere mala et nõ fecit. Eccl. xxxi. Sicut in exẽplo. Dauid laudat̃ qui saulẽ interficere bis potuit ⁊ nõ interfecit. Sic igit̃ patꝫ ꝙ si hõ impeccabilis factus fuisset nõ esset laudabilis de virtute igit̃ ⁊c. Propterea Greg. ĩ moral. dicit. Deus fecit naturã rationalẽ bonã eo ꝙ mutabilẽ cõdidit ⁊c.

Tertia ratio humiliationis decebat nẽpe rationalem creaturã vertibilẽ ⁊ peccabilẽ fieri: vt cãm humilitatis h̃ret ⁊ supbiaꝫ calcaret ⁊ se agnosceret indigere auxilio diuino ⁊ ad ipm deum recurrendi occasionem haberet p cõseruando a pctõ: hec est ratio Bonauẽ. sup. ij. di. xxiij.

Quarta ratio p̃mij amplioris: nã gloriosius est nature vertibili ad malũ ex meritis gl'iaꝫ obtinere: ꝙ̃ in inuertibilitate cõditã fuisse: ⁊ sic sine aliquo genere meriti beatificari. Exẽplũ in puulis baptisatis q̇ ĩ merito xp̃i saluant̃ et nõ in ꝓprio: vñ minorem gl'iam h̃nt his q̇ in ꝓprio merito saluant̃. Hec ẽ rõ Alex. vbi s. patet igit̃: q̃re p diuinã sapiẽtiã rõnalis creatura vertibilis sit facta: ⁊ ꝙ̃ cõueniẽter. Nil igit̃ calũniẽs o hõ ꝯtra deũ creatorẽ: imo potius materiã laudis ⁊ gr̃e. Cuius eni culpa tu peccator ꝙ pibis nisi tua: qꝛ bonũ facere non vis ⁊ a pctõ nõ desistis. Quid est ꝙ dãnaris nisi qꝛ voluntate te p̃cipitas. O stulte o infelix ⁊ insane peccator attende: dei circa te bonitatẽ: ⁊ tuã cõtra ipm ingratitu-

diuinis prauitatē. Vide quantū te cupiat saluare: cū in tuo arbitrio constituerit te: vtz bonum vel malum velis: ausculta qd dicat dn̄s p Osee. ca. xiij. Perditio tua ex te: ex me tm̄modo auxiliū tuuz rc. O vtinā agnosceres tuā libertatē: r nō subijceres te in diaboli captiuitatē rc. Heu heu quanta cecitas mentis inualuit vt q homo peccat nō recognoscat sed in deum retorqueat loq̄ns blasphemias r dicat: Sic me deus fecit vt peccē: audi r pēsa verba Aug. li. de lib. arbi. dicentem: Naturas inqt oēs fecit de⁹ nō solū in iusticia pmāsuras sz peccaturas: nō vt peccarēt: sz si nō peccarēt coronarent: si peccarēt punirent. Qui g pereunt arbitrio pereūt. Et qui saluātur gratia dei liberantur rc. Hec ille

Articul⁹ secundus: qualiter deus preordinauit ruinaz angelicam reparandam.

Secundum consiliū declarandū dicitur reparationis. Pie nēpe possum⁹ cōtemplari: quō sācta trinitas preuidens rōnalē naturā taz in angelo q in hoīe ruiturā: tractauit cōsiliū de repatiōe ne ciuitas supna vacua suis ciuibus maneret. Et hoc tali ratiōe que accipitur ex dictis Anshelmi li. Cur deus hō: dicētis. Nullaten⁹ decet sūmā stabilitatē suū pposituz pmittere infirmari: nec decet sūmā sapiaz pmittere nobilissimas creaturas vltimo suo fine fraudari. Sed q de⁹ pposuit hoiem r angelum ad btitudinē creari. Si g nō fiet repatio cuz vtraq natura labat: angelica qdē p pte: hūana vero p toto dei ppositū infirmabitur: r creature suo fine fraudabunt. Sic ergo psiliū determinatū est: q fieri deberet repatio. Sz in hoc psilio tres alie questiōes mote sunt r determiate. Pria vtrū p hac repatōe vterq. s. angel⁹ r hō redimi debeat. Scda q̄stio vtz aliq creata p hac redēptiōe facienda sufficiat. Tertia questio cui diuinarum personarum hanc redemptionis satisfactionem facere conueniat. Capitulum. I.

Prima questio in hoc scdo cōsilio mota est in psistorio scte trinitatis. vtz. vicz vterq. s. angel⁹ et hō p⁹ lapsum redimi debeant p repatiōe[illegible] Et argutū est q sicq petm̄ hois r peccatū angeli vni⁹ generis esse debebat: r est q vterq p supbiaz peccauit. g de⁹ vtriq subuenire misericorditer debuerat. Sed ad istud determiando rn̄dit diuina sapia q solus hō redimi debebat r ex eo ruina angelica repari. Nec deberet xpi incarnatio subuenire angelo lapso: q petm̄ angeli est irremediabile: peccatū aūt homis remediabile. Et hoc pluribus rationibus sm Tho. in tertio scripto sniaz. di. i. ar. ij. Et sm Bonauē. sup eodē tertio li. aliosq doctores cōmuniter. Prima ratio ex pte potentie cognitiue: quia angelus cognoscit in luce plena per intellectuz deiformē vt sic per ignorantiā non excuset. Totum eīn pōt cōsiderare sine inq̄sitione: qd ad electionē alicuius rei pertinet. Hō autez cognoscit que agenda sunt deliberādo p rationem: que est quedā obumbratio intellect⁹: vn̄ hō peccās de venia cogitauit et in aliquo deceptus est: vt dicit Vgo li. ij. di. xxij. Non aūt angelus. vn̄ Dam. dicit. Quāto nobilior fuit in angelis dei cognitio tāto peior ī eis fuit erroris occasio: q seru⁹ sciens voluntatē dn̄i sui r non faciens plagis vapu. multis. Secūda ratio ex parte potentie volitiue: quia volūtas angeli inuertibilis est ad bonuz post electionem mali: vnde peccando immobiliter inheret malo. Nec est susceptibilis penitentie. Ideo Damasce. li. iij. Angeli sicut non fuerunt nec sunt nec erunt susceptibiles penitentie ita nec venie. Quod enim facit hominibus mors hec angelis casus rc. Homo autem est susceptibilis penitentie igitur rc. Hic cadit exemplū: quod legitur de sancto Martino: et etiaz Augustino. Qui promittebat demoni se oraturum pro eo dūmodo peniteret et ipsi diabol⁹ respondit: nullomodo velle penitere rc. Tertia ratio ex pte culpe: q sm Aug. Angeli nullo suggerēte peccauerūt. Jō nemie repante redimi debuerūt

Homo autem diabolo suggerēte cecidit: ideo dei virtute subleuari debuit. Item qꝛ culpa hoīs pmi totā posteritatē infecit ꝛ corrupit: et tota cecidit hūana natura in vno peccante. Et ideo indecens erat vt tota relinquereť sub dāpnatōe. Angelica autem natura nō ꝓpagať ex vno ex quo viciū cōtraheret. Sed oīnes angeli actu existētes ꝓprio arbitrio peccauerūt igiť ꝛc. Vn̄ iusticiā diuinā nō decebat vt oīes illi ad quos corruptio peccati primi hoīs deuenire debebat: qui quidē nōdū erant actu sed in virtute tm̄ priusq̄ꝫ essent vltimā dānacionem reciperent. Omnes aūt angeli actu existentes ꝓprio arbitrio peccauerūt Ideo decens erat vt oīno illi peccātes perirent: maxime qꝛ imobiliter malo adhesissent. Quid igiť dicam vobis o pctōres indurati: excecati: ꝛ desperati: qui diabolo siles estis: qꝛ ex certa malicia peccatis ꝛ nullo etiā suggerente ad malū curritis: multos quoq̄ꝫ alios verbo ꝛ exemplo inficitis. Et heu heu q̄ꝺ maximū est: imobiliter in pctō ꝓseuerats: hoc quippe diabolicum est: vt dicit Aug⁹. Humanū est inq̄t peccare: sed diabolicū est ꝓseuerare. Quā vobis sententiā ꝓferre valeo: nisi illā Petri apostoli in sua canonica. Si angelis peccantibꝫ nō pepercit ꝛc. Expergiscimini igitur o peccatores ꝛ nolite cum diabolo damnari.

Capitm. II

Secunda questio mota est: vtrū aliqua creatura ꝓ hac reparatōe faciēda sufficiat vt deū incarnari nō oporteat. Et cōclusum est a diuina sapiētia per hanc cōclusionē: q̄ nullus pur⁹ angelus: nec aliq̄s purus homo aut q̄cunq̄ꝫ creatura pura ad hanc reparationē sufficeret: sed deum incarnari ipm oporteret: pluribꝫ hoc rōnibꝫ. Prima rō condigne satisfactōis: Nam licet vt ait Aureli⁹ Augu. xiij. de tri. c. x. Alius mod⁹ fuit deo possibilis q̄ꝫ ille quem tenuit in redemptōe: qꝛ eius ptāti cuncta subiacent: tm̄ debuit oīno fieri per satisfactionē: qm̄ hic modus cōgruentior fuit ꝛ decentior: tam ex parte dei: q̄ꝫ ex parte nostra: vt ꝓbat Bonauen. in. iij. distin. x. ar. i. Et Rich. ibidem. q. iij. Primo inq̄ꝫ ex parte dei ꝓ tanto: qꝛ in omni opere dei debet manifestari miscđia et iusticia. Ps. Vniuerse vie dn̄i miscđia ꝛ veritas. Sed si deus naturā humanā reparasset absq̄ꝫ satisfactiōe: fuisset manifesta miscđia sine iusticia. Nūc aūt vtraq̄ꝫ manifesta est: qꝛ iusticia in satisfactiōe: misericordia in modo reparādi: eo q̄ cum purus homo nō posset satisfacere: de⁹ pater suuz filiū dediť ꝓ satisfactōe: in quo tanta miscđia dei claruit qua maior excogitari nō potuit. vt pꝫ per Anshel. ij. lib. Cur deus homo. c. ij. Scđo ex parte nostra: quia sicut gen⁹ humanū deū inhonorauit ꝑ culpam: sic oportebat vt honoraret per penā. Sicut eni honorabili⁹ est habere meritis vitā eternā (ceteris paribꝫ) q̄ꝫ sine meritꝫ. Sic honorabilius fuit nos deo per satisfactionem recōciliari: q̄ꝫ sine satisfactione Hec Richar. ꝛ Bonauentu. Fundamentum harū rationū ponit Anshel. li. i. Cur deus. c. xij. sic dicens: Liberior inq̄t eēt iniusticia: si sola miscđia dimittereť. Et iterum ibidem subdit. Dimittere pctm̄ sine satisfactiōe: nō est aliud q̄ꝫ nō punire. Si autē pctm̄ nō puniť: inordinatū aliq̄d dimittiť. Non aūt decet deū aliq̄d inordinatum in suo regno dimittere: ℊ debuit peccatū hoīs dimitti nō nisi per iustā satisfactionē: quā non pōt facere creatura pura: vt patebit statim scđa rōne igiť ꝛc. Secunda rō culpe ꝛ eius offensionis: Quia oīnis homo: angelus ꝛ quelibet alia creatura finita ꝛ finite bonitatis ac meriti est offensa aūt dei īfinita ex ꝑte dei: ꝛ ideo cū finiti ad infinitū nulla ꝓportio: nulla creatura satisfacere pōt. Item deus purus in sua natura impassibilis est: ꝛ ideo satisfactiōi subijcere nequit. Concludiť ergo q̄ sit satisfactor deus ꝛ homo: deus quidem vt infinite satisfaceret ſm mensurā offense: hō aūt: vt q̄ peccauerat pateret ꝛ i ea natura scꝫ hūana deus satisfaceret. Q̄ autē pctm̄ sit infinite offensionis: ꝓbať per eosdem Rich. ꝛ Bonauent. vbi s̄. Quia peccatū hominis est cōtra bonitatē infinitā: scꝫ deum. Et qꝛ naturā humanā priuauit bono infinito: rem etiam infinitā in potētia corrupit: qꝛ si deo placeret indiuidua humana multiplicari sine fine oīa illa cor-

rūperet: et ideo in peccō hominis fuit infinita iniuria. Ad hoc autē q͛ sit satisfactio cō/digna: oportet q͛ fm quātitatem culpe sit quātitas emende. Deut. xxv. Pro mensura peccati: erit et plagaꝝ mod⁹. Unde claret q͛ istam satisfactionē facere nō potuit: nisi ille qui esset deus et homo: prout ꝓbat Ansh. ij. lib. Cur deus homo. c. vi. Tertia ratio incōueniētie talis reparationis. Nam (vt dicit Anshel. lib. ij. Cur deus homo. c. xiij.) Incōueniens erat vt homo purus reparasset: q͛ peccōꝛ peccōrem nequit iustificare. Sed si homo seipm reparasset peccōꝛ peccōres iustificasset. Item fm Thomam. iij. scrip. sententiaꝝ di. i. artic. ij. Si deus nō per seipm sed per angelū reparasset naturā humanā corruptā: duo incōue/nientia subsecuta fuissent. Primū q͛ sem/per homo angelo salutis sue debitoꝛ eēt. Secūdū q͛ in beatitudine angelo equari nō posset qd est cōtra illd Matth. xxij. Erūt sicut angeli dei in celo. Deniq͛ q͛cū q͛ alia pura creatura reparari potuisset: ipsi: homo debitoꝛ salutis fuisset: et diui/num honorē creature exhibuisset. Cōclu/sum est ergo miro diuine sapiētie ordine vt deus fieret homo: et ꝑ illū misericordi/ter liberaret͛ homo. O quanta dei pietas: q͛s excogitare posset misc͛die eius magni/tudinem: vt cum nullo modo liberari posset per aliquā creaturā homo: ip̄e deus ꝓ hoīe seipm daret: et satisfactionē penalē ꝓ culpa hoīs subiret tantus rex regū et dn̄s dn̄antiū: ꝓ tam vili et misero puluisculo: scꝫ homine seipm morti subijceret vt istū in gloriā exaltaret a suspēdio inferni liberatum. Gratias ergo charissimi agamus tante pietati etc. Capl'm. III

T Ertio: q͛ cōclusum est q͛ deus ho/mo debet facere hanc satisfactio/nem questio mota est. Que personarū diuinarū deberet incarnari vt deus homo fieret et satisfaceret. Possibile nāq͛ fuit patrem et filium et spiritūsanctū incarnari. vt dicit Mgr in. iij. di. i. Quia q͛cq͛d potest fili⁹: pōt et pater et spūssanctus: cum sit vna potentia in trib⁹. Sicut ergo filius potuit incārnari: ita et pater et spūssanctus Sed ꝑ sapiētiā diuinā determinatū est q͛ nō cōueniret patri ꝓpter ꝓprietatē innascibilitatis. Non eni decet vt q͛ in deitate est pater: in humanitate sit filius. Similiter q͛ nec cōueniret spūiscō incarnari: ne nomen filij in plures ꝑsonas trā[illegible] Hoc beatus Tho. in. iij. di. i. cōcordat Richar. et Bonauētu. Conclusuꝫ est igit͛ q͛ soli ꝑsone filij cōueniret incarnari: et hoc pluribus rationib⁹ quas ponūt doctores predicti ibidem. Prima ratio: q͛ filio cōuenit iste determinat⁹ modus originis. s. nasci: vt q͛ in diuinitate est fili⁹ dei patris: et in humanitate sit fili⁹ ꝟginis mr̄is: et sic nō sunt plures filij in trinitate. Scd̄a ratio: q͛ enim filius sit verbū dei: quo omnia creata dixit vel dicit: congruū est q͛ per eundem oīa repararet per incarnationē. Tertia ratio: q͛ ille qui faceret et hāc satisfactionem debebat fieri mediatoꝛ qui recōciliaret hoīem deo. In trinitate aūt ꝑsona media est fili⁹ igit͛ etc. Quarta rō: q͛ in incarnatōe remediū adhibet͛ peccato primi hominis: qui peccauit cōtra sapientiā appetendo scientiā dei. Gen̄. iij. Sapientia autē filio attribuit͛ in diuinis: igit͛ etc. Plures alias rōnes causa breuitatis obmitto Determinato igit͛ q͛ filius deberet incar/nari ait ad patrē iuxta sententiā Bonauēture vbi s. et dixit illud Jone. i. Scio inquit q͛ ꝓpter me venit hec tēpestas: q͛ secꝫ meaꝫ sapientiā appetendo homo cecidit. Ideo ecce ego mitte me in mare. s. mortalitatis et miserie mūdi. Sicq͛ determinatum est secundū cōsiliū.

Articulus tertius q͛zdiu a principio mundi debuit differri ipsa incarnatio christi. Capl'm. I.

T Ertiū cōsiliū principale dicit͛ retardatōis siue dilatiōis. Postq͛ꝫ eni decisum est filiū dei debere incarnari ortuꝫ est scd̄m cōsiliū in cōsistorio trinitatis: q͛ꝫ deberet hoc fieri aut q͛zdiu a principio mūdi differri post hoīs peccm̄: vbi et tres questiones vertere licebat: et decise sūt. Prima questio vtrū ante peccm̄ tp̄e innocentie dei filius deberet incarnari. Etecce cha/

ritas dei arguebat sic: q2 opus icarnatõis fie ⁊ pcedieex maxima charitate: iuxta illud Joh. iij. Sic deus dilexit mũdũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret vt omnis qui credit in eum non pereat: sed habeat vitam eternam. Sed amor requirit celeritatem doni ⁊ non tm̃modo donum: ergo cito: id est in principio mundi et eius creationis deberet dari hoc summum donum. Sed ad istud rñdit diuina sapientia dicens: ꝙ amor debet esse discretioni adiunctus vt non faciat donum accelerari anteꝗ3 expediat ei cui datur. Non autẽ expediebat hoc donum generi humano anteꝗ3 experimento disceret quãtũ eo indigebat: vt sic acceptũ charius haberet. Unde determinatũ est per diuinã sapientiã ꝙ ante pctm̃ tpe vicz innocẽtie nõ deberet filius dei incarnari eo ꝙ medicina nõ debet dari nisi infirmis: iuxta illud Matth. ix. Non est opus valentib9 medic9: sed male habẽtib9 nõ eni venit vocare iustos sed pctõres ad penitẽtiã. Et q2 incarnatio dei medicina debet esse ⁊ est cõtra pctm̃: ergo post pctm̃ debuit filius dei incarnari. Hec Bonauentura et Richardus de media villa et cõmuniter alij doctores super. iij. senten. distinc. i. cõcordat Tho. tertia parte. questio. i. arti. v.

Caplm. II

Secũda questio mota est: vtrũ statim post culpã cõmissaz dei filius incarnari deberet: ⁊ mox diuina sapientia determinauit ꝙ nõ: plurib9 rõnib9 positis a doctorib9 precipue sctõ Thoma vbi s. Prima ratio vt pctm̃ inotesceret nam pctm̃ hominis ex suꝑbia ortum habuit ⁊ ideo cõueniens erat vt de lege naturali ⁊ scripta cõuinceret prius: ⁊ sic humiliatus cognosceret se indigere liberatore: cõperto ꝙ nec per legem naturalẽ nec per legem scriptam posset liberari. Nimirũ si post casum statim xp̃s venisset homo putasset per legẽ naturalẽ se liberari potuisse. Similiter ⁊ si in lege mosayca venisset per illã legez se saluatũ putasset: ⁊ sic superfluum putasset xp̃i aduentũ. Secunda ratio vt dignitas xp̃i clarescerer: q2 enim christus est rex regũ ⁊ dñs dñantiũ. Apocal. xix. Et ideo decuit eum venire vt summum regem: cui9 aduentũ regis solitũ est vt multi pconisent: multi eum ingredientem in aliquã ciuitatẽ vel regnũ pcedant et multi comitent ac sequentur. Sic ⁊ de christo spũaliter accipiẽdũ deus decreuit vt multi ꝓphete eius aduẽtũ pconisantes pcedere debeãt. Juxta illud glo. Ad Gal. iiij. Quãto inqt maior iudex veniebat tãto preconũ multoꝝ series lõgior precedere debebat. Et etiã ꝙ multi sancti comitari debeãt ⁊ sequunt: iuxta illud Apoc. vij. Post hec vidi turbã magnã quã dinumerare nemo poterat ex omnib9 gentib9. Notanter dicit post hec. i. post sanctos veteris testamẽti signatos: vt ibidẽ p3: ex omi tribu filioꝝ israel. Tertia ratio vt dñs nõ tepesceret: sed in cordib9 hominũ feruesceret. Nam si mox xp̃s post hois casum venisset: ipm beneficiũ incarnatõis non tam gratũ fuisset. Et deniq3 postea tam longissimo ductu tpis subseqũtis vsq3 ad finẽ mundi hoies imemores effecti: tantũ beneficiũ nõ recognouissent. Sic quoq3 lumen fidei ⁊ feruor dilectiõis tepuisset: iuxta illud Lu. xviij. Cum venerit fili9 hominis putas ne inueniet fidem sup terrã: qđ certe circa finem mũdi erit homib9 tepescentib9 ex tempoꝛis longitudine ⁊ iniquitate crescente: quod tanto magis accidisset si a principio mũdi vl' citra christus venisset scilz ex subseqũtis tpis longitudine.

Caplm. III

Tertia questio mota est: vtrum bonum esset vt deberet differri incarnatio xp̃i vsq3 ad finez mũdi: ⁊ diuina sapientia declarauit ꝙ nõ: triplici ratione. Primo ratõe iusticie: q2 finis mũdi est tp̃s iudicij ⁊ iusticie. ps. Cum accepero tp̃s ego iusticias iudicabo. Jncarnatio autẽ dei ꝑtinet ad misericordiã: vñ ad Thit. iij. Nõ eni ex operib9 iusticie que fecim9 nos: sed f'm suã miscdiã saluos nos fecit. Scđo ratiõe humane malicie: q2 in fine mũdi tam dei reuerẽtia ꝗ3 moꝝ honestas ⁊ omnis bonitas extinguet. Mathei. xxiiij. Quia habũdabit iniqtas refrigescet charitas. Tertia ratio cõgruentie: q2 ꝯgruebat ꝙ sicut xp̃s dñs veniebat in mundũ vt mediator: ita decentia regia

christi regrebat quedā mēbroꝝ suoꝝ pre/cedere: quedaꝫ sequi: sicut ⁊ in p̄cedentibꝫ tactum est: ꝓpterea ꝓphetauit Abacuc. iij. ca. dicēs: In medio annoꝝ notum facies illud scꝫ opus nostre redemptiōis humane. Hec ſm Petrū aureoli. necnō ⁊ Raynerium in summa sua ⁊ cōmuniter doctores alios.

Conclusio huius cōsilij.

Tacꝫ cōclusum est per sapientiā diuinā ꝙ sūma cōgruentia debe/ret fieri hec incarnatio diuina: hoc ē tempis plenitudine quo facta est scꝫ vergente mūdi vespere vt sponsus de thala/mo egrederet xp̄us honestissima virginis matris clausula: put canit ecclesia. Et vt hec congruentia magis clarescat. Nota ꝙ ſm numerū duodecim stellaꝝ quas describit Joh in apoc. c. xij. In corona capitꝫ beate Marie ꝟginis. d. Mulier amicta sole ⁊ luna sub pedibꝫ eius: ⁊ in capite eiꝰ corona duodecim stellarū. Diuina sapiē/tia circa hoc determinauit duodecim cō/gruētias quibꝫ veluti duodecim stellis radiat misteriū diuine incarnatōis ex Maria ꝟgine atqꝫ nostre reparatōis per xp̄m facte. Nimirū diuina incarnatio ex Ma/ria virgine p̄cipue duodecim misterijs circūdata decorat̄ p nostra reparatōe ⁊ cuilibet misterio certa ꝯgruentia coaptat̄: que seriatim hic subscribunt̄ ſm cōdecentiaꝫ tpis anni mēsis diei ⁊ hore: vt ptꝫ intuen.

Prima cōgruentia diuinalis incarna/tionis p misterio ipo: qꝛ sicut primus ho/mo fuit cōditus sexta reuolutōe diurnali a principio creatiōis mūdi. i. sexto die ad cōplementū totius mūdi. Gen̄. i. Ita scd̄s Adam xp̄s sexta etate et sexto millenario mūdi ſm Orosiū: ⁊ cōmuniter doctores: currēte debuit homo fieri deus verus: ad totius creature ꝑfectionē. Hec Bonauē. super. iij. Scd̄a cōgruentia filialis imaginatiōis: qꝛ sicut deus pater sexta reuolutione. i. sexta feria dixit ⁊ voluit. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē nostrā Ita ipa etiā feria sexta sexte etatis ⁊ reuolutiōis mūdi: Ipa ꝑsona filij dei patris. i. christus qui est imago patris ⁊ figura substantie eius dicente aplo Hebre. i. debuit homīs formā in incarnatōe ex virgine: iubente deo patre suscipere q̄ quidē ad imaginem dei facta est. Gen̄. i. Tertia congruētia mūdialis reparatōis: scꝫ per christi aduentum quod declarat̄ sic. Nam de tempore quo creatus est mūdus tres sunt positiones siue opiniones. Prima est rabi Elieser ⁊ suorum sequaciū: dicentium ꝙ mūdus factus est in mense septembris quādo fructus sunt in arboribꝫ maturi et habentes semina in seipis: propter quod scribit̄ Genesis. i. Et ꝓtulit terra herbā virentem ⁊ facientem semen. Et hec opinio cōmunius tenet̄ ab Hebreis: vt dicit Nicolaus de lyra super Genesim. Secunda est opinio rabbi Josue et suorū sequa/tium dicentium: ꝙ mundus factus est in mense Martij: quando terra incipit ger/minare herbas: vnde ⁊ Exodi. xij. dixit dominus. Mēsis iste: id est Martius vobis principiū mensiū primus erit in mensibꝫ anni. Licet autem Nicolaꝰ de lyra videatur declinare ad primam opinionem: tamen libro de questionibꝫ noui ⁊ veteris testamenti dicit̄ cum secūda: ⁊ Franciscus maronis hanc secundaꝫ opinionē appro/bat ex eo ꝙ sol in martio intrat primuꝫ si/gnum celi: id est arietem: ⁊ ibi incipit cur/sum suum: vnde videt̄ ꝙ in principio creationis mundi: Sol creatus sit in signo Arietis: ⁊ per cōsequens mūdus in Martio est creatus ⁊c̄. Tertia positio de die quam omnes cōmuniter doctores appro/bant ex sacra scriptura ꝙ videlicet mun/dus cepit creari die dn̄ico. Tunc ad pro/positum redeūtes: patet quia hec omnia cōgruunt reparationis misterio: vt sicut mundus creatus est ſm primā opinionē in septembri: ita exordiū reparationis nostre in mense septembri cepit quo scilicet mense beata Maria filium dei cōceptura est nata in mūdum. Et sicut ſm opinionem secundam mundus creatus est in Martio: ita in eo mēse christus deus est conceptus et passus atqꝫ sic mundus re/paratus. Deniqꝫ sicut dominica die mundus cepit creari: sic dominica die christus nascens: et ipsa die a mortuis resurgens:

atqȝ de celo ipa die.s.dñica ad iudiciū ve/
turus: mūdū reparauit ⁊c. Quarta cō/
gruentia angelicalis nūciationis: q꞉ sicut
in casu hoīs angelus malus Euam virgi
nem alloquēdo ad cōsensum culpe īduxit
⁊ sic hoīem occidit feria sexta. Ita feria se
xta bonus angelus Gabriel virginē Ma
riam salutauit ⁊ ad ꝯsentiēdū deo īduxit
que ꝑgo caput serpētis cōtriuit. Quin
ta cōgruentia virginalis fecundatiōis: q꞉
sicut feria sexta ꝓmus Adam de terra vir
ginea (que erat terra benedicta a deo: nec
dum maledictionē ex pctō incurrerat) est
creatiuꝫ formatus: atqȝ in paradyso ame
nitatis locatus: Ita feria sexta scōs Adā
christus de benedicta carne virginis Ma
rie formatus in paradyso vteri ꝟginalis
collocatus est. Sexta cōgruentia exor/
dialis saluatōis: q꞉ sicut dānatio hoīs fe/
ria sexta exordiū sumpsit a femina forma
ta de latere viri dormientis: ita sal/
uatio hoīs feria sexta a femina Maria cō
senciente ⁊ cōcipiēte xp̄m: habuit exordiū
et viro xp̄o dormiente in cruce feria sexta
ipa femina Maria cōpatiendo ad latus
sub cruce stetit: ⁊ sic salus mūdi est ꝑfecta
Septima cōgruētia ligni crucis suspē
sionis: q꞉ feria sexta: hora sexta Adam fru
ctū ligni decerpsit. Ideo feria sexta hora
sexta fruct⁹ vteri ꝟginalis i ligno suspēdi
debuit: vt qui i ligno vicerat in ligno vice
ret ⁊c. Octaua manualis extensionis:
q꞉ sicut homo feria sexta: horaqȝ illi⁹ diei
sexta manus suas ad rapinā latrociniȷ̄ ini
que extendit ad lignū vetitū: Ita xp̄s ea/
dem hora inter latrones i crucꝫ ligno ma
nus extendit. Nona penalis mortis: q꞉
Adam mortē incurrēs ex pctō: inclamat
hora nona ferie sexte a deo dicens: Adam
vbi es: dum deambularet dn̄s in parady/
so ad aurā post meridiē. Geñ. iij. Ex quo
accipit fr̄ Franciscū Maronis ꝙ hoc fe
cit circa horā diei nonam: ita xp̄s in cruce
pre dolore clamando hora nona mortuus
est. Decima cōgruentia totalis expen/
sionis sue expositiōis: q꞉ sicut feria sexta
tā sextā ⁊ nonā: qñ nec penitere vo
luit: se tradidit cum tota sua poste
ritate ⁊ captiuitatē diabolo. Ita

eadem feria sexta, ⁊ horis dictis: xp̄s se to
tum expendit ⁊ exposuit ꝓ nostra redem/
ptione: q꞉ ꝓ nobis effudit totū sanguinē:
etiā cordis: et corp⁹ totaliter exposuit pe/
nis: atqȝ aīam tradidit. Undecima cō
gruentia carceralis vel infernalis visita/
tiōis: q꞉ sicut hora nona ferie sexte homo
eiectus est de paradyso: ⁊ infernali carceri
oīno deputat⁹ ꝓ scelere: Ita xp̄s hora no/
na expirando mox ad carcerē infernalē
descendit: sanctos patres visitādo: ⁊ diui/
ne visionis sue paradysū eis patefecit ⁊c.
Duodecima cōgruentia celestis redu/
ctiōis: q꞉ sicut hō paradisū terrestrē ⁊ cele
stem amisit: et hora nona in exulatum hu
ius miserie est emissus de paradyso: Ita
christus hora nona ascēdit: ⁊ hoīem in ce/
lestem patriā reduxit. O igit̄ magne ⁊ ad
mirabilis deus: o pater misc̄diaꝝ: q̄ꝫ mi/
ro ordine sapientie ⁊ miseratōis nos rede
misti: o amorose iesu: q̄ꝫtum nos dilexisti:
cum te ꝓ nobis tam misericorditer expo/
suisti: Tibi dn̄e laus ⁊ gratiarū actio in se
cula seculoꝝ: Amen.

Secunda pars primi libri: de sanctoꝝ patrū desiderio ⁊ exora tione ꝓ incarnatione christi: sub ꝓcessu historico ⁊ deuoto.

Ostende nobis dn̄e misericordiā tuā: ⁊ sa/
lutare tuum da nobis. ps.
lxxxiiij. scribit̄ in ꝑsona ge/
neris humani: diuinā icar/
natione efflagitantis. Humanū siqdē ge
nus pctō parentis primi dānatuꝫ multis
malis erat addictum: q꞉ erat captiuatū ⁊
carceri infernali deputatū. Itē erat in hu/
ius mūdi exilio inenarrabilib꞉ multis mi
serijs relegatū ⁊ a patria celesti exclusuꝫ: ⁊
q꞉ nouerat q꞉ nō nisi per dei filiū qui esset
infiniti meriti posset liberari: put id spūs
sanct⁹ ꝑ ora omniū ꝓphetaꝝ et ꝑ figuras
patrib꞉ factas edocuerat. Idcirco scti pa/
tres in persona totius generis humani in
lymbo clamabāt desiderantes erui ⁊ dice
bant: Ostende nobis dn̄e misc̄diā tuā: scꝫ
nos redimēdo: et salutare tuū. i. xp̄m sal/

uatorē da nobis. Unde de hoc patrū sanctorum desiderio r oratōe in pn̄ti parte agendo: tria misteria notabimus.

Primū misteriū dicit̄ exoratōis.
Scdm̄ misteriū determinatōis.
Tertiū misteriū electionis.

Articulus primus per modū deuote historice cōtemplatiōis qualiter sancti patres in lymbo deū exorauerūt p liberatōe p filium dei. Caplm̄. I.

p Rimū misterium dicit̄ exorationis. Circa qd̄ s̄m deuotos contemplari possum⁹: put humane imaginatiōis exigit modus: q cum sancti patres tenerent̄ capti in lymbo: diabolus sup eos tanq̄ super suos volebat dn̄ari. Juxta illd̄. ij. Pet. ij. A quo quis supatus est: eius r seru⁹ est. Nouerat tn̄ q sacra scriptura pnūciante sancti patres sperabant xp̄m venturū deū in carnē r passurū p redēptōe generis humani: sed nō aduertens diuinū cōsiliū putabat q deus pati nō debuit r homo satisfacere purus nō valet soluēdo dāna fraudis cōmisse: Ideo in supbia crescens diabolus deridebat sctōs patres in lymbo d. illud. i. Reg. xvij. Eligite ex vobis virū q descendat mecū ad certamē veniat r liberet vos. Et exprobrādo. d. illd̄ Malach. iij. Uanus est om̄is qui seruit deo r quod emolimētū q: seruiuistis ei. Unde sancti lamētātes. d. Treñ. iiij. Pupilli facti sum⁹ serui dn̄ati sunt nostri r nō fuit q redimeret: defecit gaudiū nr̄m: cecidit corona capitis nr̄i: ve nobis q: peccauimus. Tunc interea Adam pater generis humani cōsolabat̄ eos. d. Nunqd̄ in eternū pijciet deus aut absciđet miseratōes suas a gn̄atōe in generatione. Nūc ergo accedā ad dn̄m r exorabo. Et dixerunt: Bonus est sermo quem locutus es. iij Reg ij Intrans ergo Adam in spū corā maiestate dei r pcidēs dixit illud Job. x. Man⁹ tue dn̄e fecerūt me r plas. me totū rc̄. Et deus ait illd̄. ps̄ O Adā: existimasti inique q ero tui silis scz qn̄ concupiuisti silitudinē meā: arguā te et statuā cōtra faciē tuā. Tunc Adam perteritus ait intra se: illud ps̄. Obmutui r silui a bonis: r dolor meus renouat⁹ est. Acceptaq3 fiducia r virib3 resūptis ait illud scriptū. iij. Reg. vl. Confundor faciē meā leuare in celū pre magnitudine iniquitatis mee: tn̄ Miserere mei deus: vt scriptū est p ps̄. s̄m magnā misericordiā tuā. Et s̄m multitudinē mise. tu. de. iniq. meā In te dn̄e speraui nō ɔfundar in eternū: in iusticia tua libera me. Inclina aurē tuā accelera vt eruas me. s. cum oī posteritate mea. Tunc astans dei iusticia ait: Quid tu Adam loqueris. d. dn̄o: In iusticia tua libera me: nōne decretū est iusticie diuine vt deleant̄ pctōres de libro viuentiū: r cū iustis nō scribant̄: teste. ps̄. Et iterū cōuertant̄ pctōres in infernū: oēs gentes que obliuiscunt̄ deū. Tu ergo cū pctōr sis: ergo iuste derelinqueris in inferno: cū om̄i tua posteritate a qua pctm̄ cōtractū ē rc̄. Territus Adam fugit a facie dn̄i: r lachrimabiliter cepit dicere illud Treñ. i. Ego plorans r oculus meus deducēs aquā: q: facti sunt filij mei perditi. Item illud psal. Heu mihi q: incolatus meus plongatus est rc̄. Tunc omnes ceperūt planctū magnum omnis marit⁹ sumpsit lamentū. d. illd̄. Treñ. ij. Quomodo picit dn̄s de celo inclitā israel: r nō est recordatus scabelli pedū suoꝝ. Repulit dn̄s altare suū r tradidit nos in manus inimici. Ca. II

c Um igit̄ pseuerarent gemitib3 dixit int̄ eos Dauid: Usq3quo lugetis: Congregate sanctos qui ordinauerūt testamentū eius super sacrificia: suauis eni dn̄s r miseratōes eius sup omnia opera eius. Hijs v̄bis cōformati collegerūt cōciliū vt de pace acquirenda legationē dirigerent deo suo: et elegerūt quattuor viros magne sanctitatis vicz Esaiā Hieremiā: Job: r Dauid: et dixerūt: Isti sunt viri sancti quos elegit dn̄s in charitate nō ficta. Nam Esaias futura rerum in christo r ecclesia prenudit dn̄o reuelante. Hieremias sanctificat⁹ fuit in vtero matris. Job erat vir simplex: cui silem in terra nō inuenit deus. Job. i. Dauid vero te

stimoniū habuit: dicēte Samuele. Quesiuit sibi dominus virum: id est dauid iuxta cor suū. i. Reg. xiij. Dixerūt igitur pgati ad dominū orantes p salute omnium. Et flētes aiebāt: Exaudiat dn̄s oratiōes vr̄as: et reconcilietur vobis: nec vos deserat in tēpore malo: deus misereatur nostri z benedicat nobis: illuminet vultū suū sup nos z misereatur nr̄i. His dictis prexit pmo Esaias dicēs illud ca. lxiiij. Utinā dirūperes domine celos z descēderes: vt notum fieret nomē tuū inimicis tuis. Ecce tu iratus es qz peccauimus. Et nūc dn̄e pater noster es. Nos vero lutū z opa manuū tuaz omnes nos: ne irascaris dn̄e: z ne vltra memineris iniqtatis nostre. Hec ibi. Tūc deus pater hoc audito respexit ad iusticiam: z illa ait. Scriptū est p istū Esaiā ca. lxv. Recede a me nō appropinqs mihi qz imundus es: Ecce scriptū est corā me reddā z retribuā i sinū eoz iniqtates patz vestrorum Hec ibi. Territus Esa. z ad suos reuersus cū lachrymis ait illd ca. lvij. Plāgite sup regionē desiderabilē: qz non est pax ipsis dicit dn̄s. Secūdo prexit Hieremias loquens scz cū planctu ait illud Treñ. vlti. Recordare dn̄e quid acciderit nob intuere z respice obprobriū nr̄m: pr̄es nr̄i peccauerūt z nos iniqtates eoz portauimus: ve nobis quia peccauimus. Quare in ppetuū obliuisceris nostri derelinquens nos in longitudinez diez. Conuerte nos dn̄e ad te: innoua dies nr̄os sicut a principio Hec ibi. Tūc iusticia deo iubēte ait illud Hiere. xi. Tu ergo noli orare p pplo isto qz nō exaudiā in tempore clamoris eorū ad me z in tempore afflictionis eorū: Et addidit. Nōne ca. xv. p te scriptū ē. Si steterint moyses z samuel corā me nō est aīa mea ad pplm istū. Eieci eos a facie mea. Territus Hieremias z ad suos reuersus ait illud Treñ. ij. Deduc scz turba electorum quasi torrentē lachrymas p diē z noctem z nō taceat pupilla oculi tui. Et infra. Ego vir videns paupertatē meā in ira indignationis eius. Me minauit z adduxit in tenebras et non in lucem. Tertio perrexit Job et loquens in amaritudine cordis sui dixit illd ca. vi. Quis det vt veniat petitio mea z qd expecto tribuat mihi deus. Et itez. Parce mihi dn̄e nihil enī sunt dies mei: vsqz q̄ nō pcis mihi nec dimittis me vt glutiā saliuā meaz peccaui. Quid faciā tibi o custos hoīm q̄re me posuisti ɔtrariū tibi z factus sū mihimetipsi grauis: Cur nō tollis pctm̄ meū z q̄re non aufers iniqtatē meā zc. Tūc dn̄s ait illd ca. xxxviij. Quis est iste inuoluens sniās sermonibus impitis z ad depcandū cōpositis. Nunqd tu irritū facies: iudiciū meum vt tu iustificeris. Quis enim resistere pōt vultui meo. Quis dedit mihi ante et reddam ei. Resūptis iob viribus vt sermone molli frangeret irā dei dixit illud. xlij. ca. Scio qz oīa potes z nulla te latet cogitatio. Idcirco me rephendo z ago penitētiam in cinere. Et itez ca. vi. Uerūtn̄ ad oīpotentē loquar z vias meas i cōspectu eius arguam: z ipe erit saluator meus. Et addidit illud ca. xiij. Cur faciē tuā abscōdis z arbi. me ini. t. Cōtra foliū qd vē. ra. ostēdis potentiā tuā z stip. s ic. pse. Scri. ɔtra me ama. z ɔsū. me vis peccatis adolescē. mee. Tūc iusticia ait illud ca. viij. Usqzquo loqueris talia. Nunqd deus supplantat iudiciū z onipotēs subuertit qd iustuz est: et qd pdest deo si iustus fueris: aut qd ei confers si imaculata fuerit vita tua. Scriptū est p te ca. xxxviij. Omia q̄ sub celo sunt mea sunt: nō parcā vbis potentibus z ad depcandū cōpositis. Territus Job fugit ad suos cū lachrymis. d. Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua dictū ē cōceptus est hō: q̄re data ē misero lux et vita his q̄ in amaritudine anime sunt. Tunc omnes ceperūt plangere dicentes illud Treno. ij. Heu quia factus est dominus velut inimicus pcipitauit isrl. Et infra. c. iij. In tenebrosis collocauit nos quasi mortuos sempiternos: et cū clamaremus exclusit orationem nostram. Et iterum eodem capitulo. Nos inique egimus domine z ad iracundiam prouocauimus te. Idcirco inexorabilis es percussisti nec pepercisti: vide domine quoniam apperuerūt super nos os suum omnes inimici

Capitulū. III.

Tacq; in luctu ⁊ gemitibus deso
i lati dixerĩt alter ad alterq;: Quid
amplius faciemus: Quidam di/
cebant; Non est amplius opus vt ad do/
minũ mittamus: quoniã compleuit domi
nus furorem suum effudit iram indigna/
tionis sue: nõ addet vt respiciat nos. treñ.
iiij. ca. Hieremias vero inter eos loquẽs
dixit illud Treñ. iij. Ne taceamus eo q
non esset requies: donec respiciat ⁊ vide/
at deus de celis Et iterum Per me inquit
scriptum est eodem capitulo. Inundaue/
runt aque super caput meum: dixi perij.
sed inuocaui nomen tuum domine de la/
cu nouissimo: vocem meam audisti: auer
tisti aurem tuam a singultu meo et cla/
morib⁹. Hec ibi. Tunc ⁊ dauid ait: Cla
morem pauperũ exaudiet dominus: im
mo confidite scientes ꝓ certo: quia iura/
uit dominus dauid veritatem ⁊ non fru/
strabitur eum de fructu ventris tui ponã
sup sedem tuam. Dixerunt igit̃ ad eũ om
nes: perge ergo ⁊ tu ad dominũ ⁊ depca/
re ꝓ nob. Nũc aũt ⁊ nos clamem⁹ in celũ
et miserebitur nostri deus noster et meõr
erit testamenti patrũ nostroꝝ i. Mach.
iiij. Tunc dauid cepit in celum ascendere
in spiritu ⁊ dicere: Aperite mihi portas
iusticie ⁊ ingressus in eas confitebor do/
mino. Michael autem archangelus ait
ad eum. Reuela domino per me viam tu
am ⁊ dabit tibi petitiones cordis tui. Re
spondit dauid: Eructauit cor meum ver
bum bonum dico ego opera mea regi. Di
xit michael: Vide ne diutius graues re/
gem sermone ꝓlixo. Tu eñ scis quia vir
linguosus non dirigetur in terra hac. Re
spondit dauid. Lingua mea calam⁹ scri/
be velociter scribentis. Tunc angeli cha/
ritate preuenti ibant ad dominum dicen/
tes: Memento domine dauid et omnis
mansuetudinis eius: Et ait domin⁹: In/
ueni dauid seruum meũ oleo sancto meo
vnxi eum. Et veritas mea ⁊ misericordia
mea cũ ipso et in nomine meo exaltabi/
tur cornu eius. Dixit quoq; dauid ad mi
chaelem. Quis deducet me in ciuitatem
munitam. Introductus quoq; per ange/
los et transiens de ierarchia in ierarchiã
de ordine in ordinem: aspiciens loci ame
nitatem ait: Quã dilecta tabernacula tua
domine virtutum cõcupiuit ⁊ defecit ani
ma mea in atria domini. Beati qui habi
tant in domo tua domine in secula seculo
rum laudabunt te. Tunc perueniens ad
thronum dei vbi sancta trinitas residet ꝓ
stratus humiliter adorauit dicens: Bene
dicat nos deus deus noster: benedicat nos
deus et metuant eũ oẽs fines terre. Dixit
autem dominus. Quid vis vt faciam ti/
bi. at ille: Vbi sũt misericordie tue domi/
ne sicut iurasti dauid in veritate tua. Tu
dixisti: clamabit ad me ⁊ ego exaudiã il/
lum: eripiam eum ⁊ glorificabo eum: lon
gitudine dierum replebo eum: ⁊ ostendã
illi salutare meũ. Ad te ergo domine cla/
mabo deus meus ne sileas a me. Exurge
quare obdormis domĩe: exurge ne repel/
las in finem: quare faciem tuam auertis
obliuisceris tribulationis nostre. Educ d
carcere animas nostras: vt cõfiteamur no
mini tuo domine. Tũc deo iubente dixit
iusticia: Nonne per te scriptum est: Iust⁹
dominus ⁊ iusticiam dilexit: equitatem vi
dit vultus eius: iusticie lex dat: vt pecca/
tores conuertant̃ in infernũ ⁊c. At dauid
Tace tu nunc iusticia: nec mihi molesta
sis. quoniam scriptum est: Miserationes
domini super omnia opera eius: vnde re/
sumptis viribus dauid ait domino: Iu/
stus quidem es domine ⁊ rectum iudici/
um tuum: fac tamẽ cum seruo tuo ẜm mi/
sericordiam tuam. Reminiscere misera/
tionum tuarum domine: memor esto con
gregationis tue domine quã possedisti ab
initio. Fiat misericordia tua domine sup
nos quẽadmodũ sperauimus in te Tunc
et omnes sancti patres clamantes dixert
Ne reminiscaris domine delicta nostra:
vel parentum nostrorum: neq; vindictaz
sumas de peccatis nostris. Thobie. iij.
Vt quid domine repulisti in finem ira/
tus est furor tuus super oues pascue tue.
Ostende nobis domine misericordiã tu/
am ⁊c. Itaq; misericordia compatiẽs ge/
neri humano dixit ad dominum: Tu ex/
urgẽs domine misereberis syon quia tem
pus miserendi eius: quia venit tempus.

Nõne tibi dñe ꝓpriũ est misereri: magisq̃ tue bonitati conuenit ſm misericordiam agere q̃ ſm merã iusticiã. Audiens dauid misẽdiaȝ loqui ꝑ se: gratias agens dixit: Misericordias dñi in eternũ cantabo. Sed et genus humanũ audiens ꝓ se esse misericordiã: cepit fortiter clamare: O dei misericordia: o dei imensa pietas: o dei bonitas. Miserere nr̃i dñe miserere nr̃i. Fiat misericordia tua dñe super nos ⁊c̃. Exurge domine adiuua nos ⁊ libera nos ꝓpter nomẽ tuũ: placatus itaq̃ deus dixit ad dauid: Vade quia visitabo vos et suscitabo sup̱ vos verbũ meũ bonũ: vt reducã vos. Jere. xxix. Prostratus dauid et gratias agẽs dixit: Cõfitebor tibi domine in toto corde meo. Narrabo omĩa mirabilia tua letabor ⁊ exultabo ĩ te psallam nomini tuo altissime. Narrabo nomen tuũ fratrib⁹ meis: in medio iustorũ laudabo te. Reuersusq̃ dauid ad suos ait cũ gaudio: Qui timetis deũ laudate euȝ vniuersũ semẽ iacob glĩficate eũ: qm̃ non spreuit neq̃ despexit deꝑcationẽ pauꝑis ⁊c̃. Intellexi a dño quoniã in eternũ seruabo dauid misericordiã meã ⁊ testamẽtũ meũ fidele ipi. Tunc omnes sancti patres leti effecti: deo gratias reddiderunt: eũ laudãtes ⁊ dicentes: Bñdictus es domine de⁹ patrũ nostroꝝ: benedict⁹ es dñe qui intueris abissos. Benedict⁹ es super thronũ maiestatꝫ ⁊ laudabilis ⁊ gl̃iosus in secula.

Articulus secundus ꝑ modũ historie: qualiter determinatuȝ est ꝑ diuinaȝ sapiam vt hõ redimat. vbi primo ponit̃ allegatio mĩe: scdo oppositio iusticie: tertio determĩatio sapiẽtie. Ca. I.

Ecundũ misteriũ dicit̃ determĩationis. Grãdis nẽpe questio orta est inter dei misericordiã ⁊ iusticiã ac veritatẽ de homĩs liberatione: que quideȝ per filiuȝ dei scilicet sapientiam hoc modo determinata est. Et hanc imaginationẽ ponit beat⁹ Bern̄. sup̱ missus est. Circa hec aũt tria cõtemplemur. Primo misericordie allegationẽ et ꝓbationem Nã misericordia dicebat: Piũ est homi misero ꝑ se surgere non valẽti misereri. Et hoc ꝓbabat pluribus modis ⁊ rationibus.

Primo ex lege diuina.
Secũdo ex lege canonica.
Tertio ex lege phica.
Quarto ex lege ciuilica.

Prima ratio accipit̃ ex lege diuina: quoniã scriptũ est ꝑ ꝓphetam: Misericordia dñi ab eterno vsq̃ in eternũ sup̱ timentes eũ. Et iteruȝ. Nunq̃d obliuiscet̃ misereri deus aut ꝯtinebit in ira sua misericordiã suaȝ ⁊c̃. igit̃ ⁊c̃ Et cõfirmabat sic. Indecẽs est ⁊ oino illicitũ deũ sũme misericordẽ sicut omĩs lex diuina ⁊ ꝓphete clamãt sũmã mĩsicordiã nõ oñdere. Suauis enĩ dñs vniuersis: ⁊ miserationes eius super omnia opa eius: ergo inquit tu deus hoc super omĩa misericordissimũ opus facere debes teipm̃ ꝑ redemptione hoĩs exhibendo. Secũdo ꝓbabat ratiõe sumpta ex lege canonica. Quia qδ semel placuit ampli⁹ displicere nõ põt extra de regulis iurꝫ li. vi. Deo aũt placuit hoieȝ creasse ad hunc finẽ. s. ad beatitudinẽ. g̃ reduci debet ⁊ repari ad eandẽ misericorditer post lapsum. Itẽ odia sunt restrigẽda: fauores ampliãdi: vt dicit̃ ibidẽ. scꝫ de regulis iuris li. vi. Et de pe. di. i. pene. Odiosũ aũt fuit pctm̃ ade ⁊ meruit penã. Ideo cõgruũ est o dñe de⁹ vt ſm tuã misericordiã amplies ei fauorem clemẽtie ⁊ miserationis tue indulgendo eius pctõ. Tertio ꝓbat ratiõe sumpta ex lege phica: q2 vnicuiq̃ rei cõueniẽs est illud qδ cõpetit sibi ſm suã ꝓprietatẽ naturalẽ: vt dicit Arist. et porphiri⁹ li. de vl̃i Propriũ inquit ẽ qδ vni soli ⁊ semp̱ ꝯuenit: vt homi ridere: vl̃ rõcinari ⁊c̃. Sed deo ꝓpriũ est misereri vt canit ecclesia: Deus cui ꝓpriuȝ ẽ misereri ergo ⁊c̃. Et hoc cõfirmatur ꝑ exẽpla naturalia: quia pietas ⁊ misericordia ꝓpria est nobilibus ⁊ magnanimis aialibus. Nobilis enim ira leonis ꝑcere ꝓstratis: Sȝ ⁊ vrsus aial iracundissimum ⁊ aper ferocissimus ꝑcere norunt ꝓstratis. Idcirco con/

ueniens est vt deus misereaẜ homi. ꝓstra/to ꝑ penitẽcie humilitatẽ. Quarto ex lege ciuilica: quia dolus alicuius non de/bet sibi patrocinari vt ex inde premiũ vel lucrum assequaẜ. ff. de dolo malo. l. Ne ex dolo suo lucretur. nec debet quis cõsequi emolimentũ de mendatio suo vt. ff. de na/talibus restituendis. l. i. Sed quia ser/pens fraude Adam ꝛ euam decepit vt in seruitutẽ ꝛ captiuitatẽ eos redigeret. Jõ malefìcia serpentis lucrũ et emolimentũ habere nõ debent: vinculis suis semꝑ ho/mines detinendo Jtem deceptis ꝛ nõ de/cipientibus iura subueniũt. ff. ad velleia/nũ. l. ij. Uerba ꝛ. ff. de in integrũ restitutio/nib. §. fi. Debet ergo misdiuinũ subuẽire decepto homini ꝛc. Capitulum. II.

Secundo circa hãc questionis de/cisionẽ cõtemplemur veritatis et iusticie oppinionẽ. Cum eni tali/bus rationibus mĩa inclinaret deum patrem ad miserandũ ꝛ redimendũ hoiem. ṽitas obstabat. d. O misericordia qd tu lo/queris? Nũqd vis me perire. Tu eni dñe deus cum sis deus ꝛ nõ mentiaris. Nam scriptũ est Ueritas dñi manet in eternũ. per ps. Sed tu dixisti homi. Quacunq3 hora comederitis morte moriemini. Geñ. ij. cap. ergo oportet ꝙ ista sentẽtia tua ster fi/ta in veritate et sic hõ in morte maneat. Ad hec mĩa: rñdens ait. Nonne vbi scri/ptum est. Ueritas dñi manet in eternũ im/mediate premissum est. Quoniã cõfirma/ta est super nos misericordia tua Faciẽda est ergo hec misericordia homini vt libe/retur ꝓpter me: ne forte ipe deus videatur esse immisericors. sed ꝛ tu veritas debes mihi cõsentire in hoc. Ne aũt obstet veri/tas illius sentẽtie: quam allegasti. s. Qua/cũq3 hora comederitis morte moriemini Fiat hoc modo: vt hõ ꝛ moriaẜ ꝛ quodã/modo nõ moriaẜ ꝓpter me. moriaẜ quidem corꝑaliter cuius quidẽ mortis necessitatẽ incurrit per illam sententiam: sed nõ mo/riatur morte eterna Jn hoc eni mihi ꝯsen/tire debes: qm̃ scriptum est: Nunquid in eternum ꝓijciet deus aut in finem mise/ricordiã suam abscidet a generatione in generationẽ ꝛc. Ait veritas Uere tibi nõ consentire asperũ est ꝛ crudele iudico: qm̃ scriptum est. i. corin. xiiij. Nõ est dissensio/nis deꝰ sed pacis: libeat ergo misereri hoĩ hoc modo quo nõ derogaẜ veritati. Ju/sticia vero vidẽs veritatẽ cõsensisse ait ad eas. Quid factis o misericordia ꝛ ṽitas nũquid deꝰ subuertit iudiciũ Job. xxxiiij. Scriptũ est eni iustus dñs ꝛ iusticiam di/lexit: equitatẽ vidit vultus eius ps. Non ergo permittã sic homĩ misereri vt exclu/dar. Justicia quippe requirit vt sicut scri/ptum est Esa. xxvi. Tollaẜ impius ꝛ pec/cator ne videat gl'iã dei ꝛc. Misericordia ait O iusticia non sis mihi contraria sed fiat homi misericordia saltem ꝓpter me si nõ ꝓpter Adam: quia ꝛ scriptũ est per ps. Miserationes dñi super omnia opa eius ergo ꝛ super iusticiam. vnde ꝛ tu mihi de/bes consentire vt hõ misericordiã conse/quaẜ. Justicia ait: nõ possum aliter con/sentire nisi ꝛ mihi satisfiat: nec decet vt deꝰ tm̃ agat ꝺm misericordiam sed ꝛ ꝺm iusti/ciã Fiat ergo mihi satisfactio de peccato homis vsq3 ad nouissimũ quadrantẽ dicẽ/te scriptã. Amẽ quippe dico vob nõ exibit inde homo nisi reddat nouissimũ quadrãtem. Matth. v. Hoc facto tibi bene cõsentire possũ vt homo liberetur: al's ego peribo Et vñ Ansel. l. i. Cur deꝰ hõ cap. xij. dicit Liberior inquit esset iniusticia si sola mi/sericordia dimitteret. dimittere quippe pec/catum sine satisfactiõe nõ est aliud ꝙ nõ punire. si aũt peccatũ non punitur inor/dinatum aliquid dimittiẜ quod nõ decet regnum dei ergo ꝛc. Capitulum. III.

Tertio cõtemplemur circa hoc di/uine sapientie diffinitionẽ siue cõ/clusionẽ. Nam tot cõtrarietatibꝰ motis deus pater dedit omne iudiciũ fa/cere filio sicut scriptum est Joh. v. ꝛ man/dauit istud decernere. Filius aũt qui ꝛ sa/pientia dei patris est ꝺm apl'm. i. corin. i. auditis allegatiõibus vtriusq3 partis di/xit: Justicia dicit perij si Adã nõ maneat in morte. Alia aũt dicit perij si adam mi/sericordiã nõ consequaẜ: hec est ergo diffi/nitiua sentẽtia suꝑ hoc. Fiat pena ꝛ mors bona ade ꝛ habebit vtraq3 quod petit. ob/stupuerũt oẽs ꝛ dixerunt; Quõ fiet istud

cuz pena sit amara ꝛ mors pcõꝝ pessima teste scriptura: quõ ergo erit bona? Judex ait. Queratur ex filijs ade aliquis qui oino sit iustus ꝛ absqꝫ omni pctõ etiã originali qui nõ sit dignus mori et iste moriatur ex charitate et puniatur ꝓ hũano genere: cũ nõ sit debitor mortis ꝛ pene satisfit iusticie ꝛ hoi mĩa ipendet. Currit ergo ꝟitas ꝛ circuiuit orbẽ tre ꝛ qrit si ueniat talẽ inocẽtẽ et nẽo ẽ iuẽt⁹ mũd⁹ a sorde nec infans cui⁹ est vni⁹ diei vita sup terrã teste scriptura Tunc cũ rediret misericordia ꝛ ꝟitas obuiauerũt sibi.s. mutuo. Et quesiuit misericordia si inuenisset iustũ. illa rñdit Oẽs declinauerũt simul inutiles facti nõ ẽ qui fa. bonum. non est vsqꝫ ad vnum teste ps. Tunc ꝛ iusticia ait. Et si inueniret talis iustus sed purus homo quõ ei⁹ morte vel pena satisfieret ẜm dei iusticiã de peccato hois. Cum peccatũ hois sit infinite grauitatis: tum qꝛ cõtra bonitatẽ infinitam. tum qꝛ hoiem infinito bono ꝑuauit: tum quoqꝫ qꝛ infinita indiuidua humani generis in potẽtia corrupit sicut patebit pte ꝑma huius li. arti. ij. ca. ij. in medio. Oĩs autẽ homo purus finiti est meriti igitur ꝛc. Tunc ait diuia charitas. Quicqd in hac re cõtendatis hoc est iudiciũ: vt deus fiat homo iustissimus ꝛ absqꝫ pctõ: ꝛ ex charitate satisfaciat ẜm merã iusticiã sua pena ꝛ morte pro hoie. Sicqꝫ misericordie ꝛ iusticie satisfit ꝛ cũ hoc charitas dei infinita manifestabitur: cuꝫ sic deus hoiem dilexerit ꝛ lauerit eũ a pcõis suis i sãguie suo Sup hac sentẽtia pacata ẽ iusticia ꝛ ꝯsculũ pacis dedit mie ꝛ charitati: ꝛ tũc iusticia et pax obsculate sũ. Tũc de⁹ pr̃ ait: oĩa in sapiẽtia fecim⁹ mũdũ creãdo: sic oĩa in sapiẽtia. i. i filio faciem⁹ mũdũ reparãdo. Ait fili⁹ ecce ego vt fiat ista mĩa charitas iusticia et ꝟitas in ꝓmissiõe. In capite qp pe libri scriptũ ẽ de me: vt facerẽ volũtatẽ tuã ꝛ sic determinatũ ẽ: vt fili⁹ dei sit hõ: ꝑ incarnationẽ quoqꝫ ei⁹ et passionẽ liberetur hõ. O igitur aĩa fidelis. O xpi sanguine redempta vide q̃nta charitate deus te amauit vide quanta eius misericordia erga te extitit: q̃nta bonitas: vt ipe pro te pcõre voluerit in seipõ satisfacere ꝛ cum resurgere non posses ipe pro te subleuando seipsum subiecerit Exinaniuit ꝑ te semetipm ꝛ formã serui accepit: qui peccata tua ipe pertulit in corpore suo: vt peccatis mortua iusticie viuas. O gratiosissima diuine sapientie diffinitio: vt deus sit homo cui⁹ passione redimatur hõ. O felix culpa inquit Greg. q̃ talẽ meruit habere redẽptorẽ. O benignissime de⁹ qd tibi ꝓ hijs referamus laudis ꝛ grãrũactiõs si millesies nos pro te ipẽderem⁹ minimũ eẽt ad id qd tibi ex eq debem⁹ ꝓ tã pio dono ꝛ bñficio imẽso.

Articulus tertius qualis conditionis debuit eligi et esse mater dei ꝛ domini iesu christi.

Tertium misteriuz est dĩ maternalis electiõs. Circa qd ꝑ ꝯtinuatione hystorie ꝑcedẽtis possum⁹ ꝯtemplari: q postqꝫ ꝑrib⁹ sanctis innotuit: q dei filius d sua matre preelectissima incarnari deberet: consilio inito dixerũt ad iuicẽ illd. iij. Reg. i. Queram⁹ inqt nũc adolescẽtulã ꝟginẽ speciosã q̃ stet corã rege ꝛ seruia eei ꝛc. Talẽ inqꝫ q̃ digno suscipiat hospicio deuz nrũ: nec in ea inueniatur qd oclos sue maiestatis offendat: ne forte inducat sup nos maledictionẽ ꝑ bñdictiõe Gen̄. xxvij. Tũc inter eos Job. dixit qd scriptũ ẽ ca. xi. Forsitan vestigia dei cõprehẽdem⁹ ꝛ vsqꝫ ad perfectũ oipotẽtẽ reperiem⁹ excelsior celo ẽ ꝛ vñ cognosceni⁹: q.d. nõ possum⁹ nos istud ꝑ oĩa pfectẽ scire quot ꝛ q̃ntis pfectiõib⁹ di mater debeat fulgere. Sꝫ hec ad sapiẽtiã dei ptinet declarare. Exurgẽs qꝫ iesus fili⁹ Syrach q ꝛ eccl̃iasticus appellatur dixit qd scriptũ ẽ cap. i. Oĩs sapientia a dño deo ẽ Arenã maris ꝛ pluuie guttas ꝛ dies sclĩ qs dinumerauit? sapiẽtiã dei ꝑcedẽtẽ oĩa qs iuestigauit? radix sapiẽtie cui reuelata ẽ? ꝛ astutias ei⁹ qs agnouit? Unus est altissimus creator oĩum: oipotens ꝛ dñans deus: ipe creauit illã. s. ꝟginẽ matrẽ suã. i. creãdã preuidit ab eterno ꝛ multis perfectionib⁹ decorandã. sequitur ipe solus vidit ꝛ dinumerauit ꝛ mẽsus est ꝛ exaltauit eã sup oĩa opa sua ꝛ sup oẽm carnẽ ẜm datũ.

suũ Hec ibi Dixerũt itaqȝ mittam⁹ ergo ad ei sapiẽtiã legatũ z vocat nos q̃lis cõditiõis esse debeat z q̃ntis fulgere debeat ornatibꝫ pfectionũ ipa q̃ digna est eligi in matrẽ dei. Miserũt igit̃ dauid qui veniẽs ait ad diuinã sapiẽtiã Dñe ad te ꝯfugi doce me facere volũtatẽ tuã qȝ de⁹ me⁹ es tu spũs q̃ppe tu⁹ deducet me in terrã re. ꝓpt nomẽ tuũ dñe vi. me in eq̃. tua Scio enĩ qȝ btũs quẽ tu erudieris dñe z d lege tua docueris eũ zc. Doce ergo me tuã voluntatẽ de matris eligẽde ꝯditione. Rñdẽs quoqȝ diuina sapiencia ait illud deutrono. vi. Obserua z audi q̃ ego loquor tibi hodie Ipa quippe virgo que deum debuit cõci/pere debuit esse femina amicta sole charitatis: z luna mundane instabilitatis sub pedibus eius per ꝯtẽptum oĩm terrenoꝝ z in capite eius corona. xij. stellarũ qȝ. xij. ꝯditionibus nobilitatis debuit fulgere z gloriari que sequũtur ĩ tribus qua ternarijs distincta. Primus q̃ternarius accipit̃ ex pte corpis. Scdõs ex pte aĩe. Terti⁹ ex pte vtriusqȝ. Nã ex pte corpis debuit esse.

Primo formosissima.
Secundo nobilissima.
Tertio de dauid stirpe regia.
Quarto nomine Maria.

Secundo ex parte anime debuit esse
Primo a peccato purissima.
Secundo virtutibus adornatissima.
Tertio sanctitate excellentissima.
Quarto dono dei perfectissima.

Tertio ex parte vtriusqȝ debuit esse.
Primo virgo castissima.
Secundo voto ioseph consecrata.
Tertio viro desponsata.
Quarto in Nazareth commorata.

Cap. i.

p Rima itaqȝ stella qua gloriat̃ beata virgo dicit̃ formositas. ipa enĩ debuit esse z fuit virgo pulcherrima corpore et anima iuxta illud Can. iiij. Tota pulchra es amica mea zc.

Circa qđ querit̃. Utrũ cõgruũ erat dei mr̃ẽ eẽ pulcherrimã pulchritudĩe corpali. Arguitur ꝙ non. q̃a in matre christi nil debuit esse de vanitate. Sed fallax grã z vana est pulchritudo puer. vltimo g̃ ipa non debuit esse pulchra. Preterea pulchritudo in femia ẽ occasio periculi. Uñ Eccl. ix. Uirginẽ ne cõspicias ne scandalizeris in pulchritudine ei⁹. Et iterũ Propter speciẽ mulieris multi perierũt. Sed beata virgo oibus debuit esse causa salutis et nulli cã pereũdi: ergo nõ debuit esse pulchra corpaliter. Primo de⁹ in incarnatõe maximã debuit oñdere hũilitatẽ iuxta illđ phil. ij. Exinaniuit semetipm formã serui accipiẽs: sed maior ẽ humilitas carnẽ accipere de deformi q̃ȝ de pulchra: ergo mater dei debuit eẽ deformis Ad hãc questionẽ. Rñdet̃ ꝙ mater dei nõ debuit esse deformis s3 pulcherrima etiã corporali pulchritudĩe: z h pluri⁹ rõnibus q̃s ponit magu⁹ alber. sup missus ẽ ca. xlij

Primo ratione prefigurationis.
Secundo ratione designationis.
Tertio ratione assimilationis.
Quarto ratiõe virtutis laudabilioris

Primo inq̃ȝ ratione prefigurationis figura enĩ siue signũ hñe dȝ silitudinẽ cũ signato: s3 oẽs mlĩeres pfigurantes matrẽ xpi fuerũt pulcherrime: sic claret de hester ꝯiugata Judith vidua Rachel z rebecca ꝟginibꝫ teste scriptura sacra. Scdõ rõe designatõis. s. iteriora pulchritudis: nã p pulchritudinẽ exteriorẽ ducit̃ intellect⁹ ad iteriora qȝ nobiliori z pulchriori aĩe debet nobili⁹ et pulchri⁹ corpus. Nã materia et forma debẽt eẽ ꝓportionata f̃m phm. ij. li. de aĩa: vñ z corpus humanũ nobili⁹ z pulchrius est oibꝫ corpibꝫ brutorũ ꝓpter vnionẽ ad aĩa3 nobiliorẽ vicz rõnalẽ. Cũ ergo in btã virgine fuerit pfectissima3 pulchritudo aĩe: debuit eẽ z pfectissima post xp̃m pulchritudo corporis. Tertio rõne assimilationis. Nam philosophus. ij. li. phisicorum dicit ꝙ natura est vis insita reb⁹ similia ex similibus procreans: nisi ergo natura erret vel impediatur: filius erit similis patri vel matri. Sed quoniam filius benedicte virginis christus fuit z debuit esse pulcherrim⁹ iuxta illud. Dauid Speciosus forma p̃ filijs hominũ: nec potest impedimentum hic concurrere cum nascitur xp̃o de matre sine patre spũs scto operante: cuius perfectissima sunt opera: ergo sicut filius fuit pulcherrimus: Ita

et mater. Nō em̄ potest arbor bona fruct⁹
malos facere et econuerso. Mathei. vij.

Quarto ratiōe virtutis laudabilioris.
beata em̄ virgo fuit castissima ꝛ ei⁹ casti/
tas laudabilissima: sed laudabilior est ca
stitas in pulchris. Sicut ergo alie sancte vir
gines laudant̄ de pulchritudine corpali:
q̄n cōiuncta est spūali, put canit ecclia de
quibusdā. vi. Pulchra facie sed pulchrior
fide beata es ꝛc. ita beata ꝟgo omi laude
dignissima multomagis debuit cōmēda/
ri de castitate in sūma pulchritudine cor/
porali: qualis autem pulchritudinis erat
patebit infra li. v. p. ij. arti. ij. p totū Ad
argumenta in oppositū. Ad primū rūdet̄
ꝯm eundē Al. vbi sup̄. ꝙ bene sola corpa/
lis pulchritudo vana est: nō aūt q̄n coiū/
cta est spūali: quia tūc ꝓtus cōmendabili
or reddit̄ vt patebit. Ad scd̄m dicit̄ ꝯm
eundē ibidē: ꝙ corpalis pulchritudo i suo
genere bona est: licet mali q̄nq3 ex h scan/
dalisāt̄ et occasionē piculi accipiūt. Scā/
dalū aūt maloꝝ vix vel nunq3 caueri pōt.
Nam ꝛ in deo qui summe bonus est mali
scandalisāt̄: q̄m demōes et dānati in dei
iusticia que optima est scandalisant̄ teste
ps. Supbia eoꝝ qui te oderunt ascendit
sp: boni autē et sancti edificant̄. Talis ergo
occasio mali siue scādali passiui nō est vi/
tiū bonā naturā habētis: sed culpa patiē/
tis: ꝓpter hoc ergo nō debet dimitti qđ bonū
est ꝛ ꝯgruū: sicut nec ꝓpter maloꝝ scanda
lū dei iusticia dimittēda ē. Pōt etiā ad h
dici ꝙ pulchritudo beate ꝟginis nulli oc
casio mali vel scandali fuit: qꝛ ꝯm Bona/
uen. Ipse spūsanct⁹ replens ꝟginē pcaue/
bat ne vnq3 ab aliquo cōcupisceret̄ vt lu/
ci⁹ dicet̄ in alijs libris Ad tertiū dicit̄
ꝙ nō fuit congrua talis humiliatio deo q̄
hūilitatē ꝛ castitatē mr̄is minus cōmen/
dabilē redderet ꝛ minueret. Nā neq3 lau/
de dignū 3 opinio iudicaret si ꝟgo defor/
mis hūilis esset ꝛ quasi despecta viris ꝟ/
go pmaueret. Hec Alb. vbi supra. pt3. ergo
ꝙ beata ꝟgo fuerit pulchra. Ca. II.

Ecūda stella dicit̄ nobilitas quia
s bt̄a virgo fuit et debuit esse ꝟgo
nobilissima. Et hoc ꝯm Albertu3
vbi sup̄. ca. lv. plibus rōnibus. Primo
rōe exaltationis ipa em̄ debuit exaltari su
per oēs homies ꝛ angelos: ergo debuit sup
oēs hūilior ꝛ virtuosior esse. Sed vt dicit
Bern̄. Nobilior ꝛ cōmendabilior est hu/
militas in nobili q̄3 in ignobili ꝛ abiecto
vt igitur digna sit sup omnes exaltari de
bet et debuit nobilitate generis fungi in
qua maior ꝛ laudabilior eius virginitas
foret. Nam Aug⁹ dicit. ꝙ nunq3 bt̄a ꝟgo
fuisset sup omēs choros exaltata nisi fuis
set sup omnes hoies hūiliata. Secun/
do ratiōe conformationis: quia em̄ vt di
Eccl. xiij. Omne animal diligit sibi sile:
et ꝯm phm. Sile applaudet sili. Vn̄ ꝛ re
ges de stirpe regia volūt accipe sibi spon/
sas ꝛ nobiles de nobili. Cū ergo xp̄s de⁹ sit
infinite nobilitatis: qꝛ a p̄re nobilissimo
sc3 deo eternaliter genit⁹: genitura dignis
sima. Igit̄ debuit ꝛ matrē ꝯformiter no/
bilem habere. Tertia ratio gratifica/
tionis: quia vt dicit Hiero. Seruitia in/
genua sunt gratiora. sed bt̄a ꝟgo debuit
ꝟuire dei filio: ergo vt magis sint grata eius
seruitia debuit esse ingenua ꝛ spectabilis
genere De hac eius nobilitate latius li.
xi. p. ij. ca. i. ar. i. Ca. III

Ertia stella qua glat̄ dn̄a nr̄a de
t dauid generositas. Nā mater dei
debuit eē de stirpe dauid regis: qꝛ
vt scriptura testat̄: ipsi dauid facta est p/
missio de xp̄o iuxta illud ps. Iurauit do/
min⁹ dauid veritatē ꝛ nō frustrabit̄ eum
de fructu vētris tui ponā sup sedē tuā: Vn̄
et Esa. xi. ca. Egredict̄ ꝟga de radice ies/
se: qui quidē fuit pater dauid: et flos de ra
dice eius ascendet ꝛc. Proinde angel⁹ an
nūcians bt̄e ꝟgini xp̄m dixit de eo: Dabit
illi dn̄s deus sedē dauid pa. ei⁹ ꝯm nico/
de lyra. Intelligēdo de tpali sede vl' regno
dauid: xp̄s nō sedit sup sedē dauid: immo
istud negauit corā pylato. Jo. xviij. d. Re
gnū meū nō ē de hoc mūdo. Loquit̄ ergo h
angelus de regno spirituali et celesti: qđ
figuratum fuit per regnum temporale da
uid; sicut et celestis hierusalem per tem/
poralē ꝛc. Claret ergo ꝙ beata virgo fue
rit de dauid stirpe regia ꝛ a deo electa.

Capitulum. IIII.

Uarta stella dicit̄ nomis dign/

tas naz mater dei debuit noiari hoc noie dignissimo Maria. qz congruentius per hoc nomen exprimit eius virginalis z di/
gnissima pceptio q per quodcunq aliud no
men Vn Bern. sup missus est dicit Loq
mur pauca de hoc noie Maria. qd inter/
pretat stella maris qd matri virgini valde
congruenter adaptat. ipa nanq aptissime
sideri coparat: qz sicut sine sui corruptio/
ne sidus emittit radium: sic sine sui lesione
virgo pturiuit filium. Nec sideri radius
minuit suam claritate: nec virgini filius
suam integritate: ipe nanq est stella nobi/
lissima ex Jacob orta. cuius radius vni/
uersum orbem illuminat: cuius splendor
etia pfulget in supernis z inferos penetrat
Hec Bern. Merito igit a stella nom ac
cipere debuit mater dei: qz sic erat pphea/
tu Nume. xxiiij. Orietur stella ex iacob z qz
magis eius virginali coceptioni cogruit
de h hic pterasco breuiter qz latius libro vi.
tractaturus sum de eo Capitulu. V.

Vinta stella in ordine: z pma se/
q cundi quaternarij dicit Puritas.
nam ipa bndicta virgo que dei ma
ter erat eligenda debuit esse virgo purissi
ma ab oi pcto immaculata: sicut hoc pre/
dictu est Can. iiij. Tota pulchra es z ma
cula. s. peccati no est in te: ratio qz no dece
bat dei matre esse alicuius peti cotagione
maculata. No eni habitat deus in aia vel
corpe subdito petis Sap. i. Hinc Ansel.
de coceptu vir. cap. xviij. Decebat vt pce/
ptio illius hois ex matre fieret purissima
tanta puritate qua sub deo nequit maior
intelligi cui deus pater suu vnigenitu que
de corde suo genuit equalem sibi ita dare
disposuerat: vt esset vnus z idem dei filius
z virginis filius. z qua ipe filius speciali/
ter sibi matre eligebat z de qua sps sctus
opaturus erat vt ex ipa conciperet z nasce
ret ille de q pcedebat Hec ansel. Ca. VI.

Exta stella qua gloriat dei mater
s dicit virtuositas Debuit eni ma/
ter dei eligi talis virgo que foret
virtutibus adornatissima. qm de ipa scri
ptum est Eccl. xxiiij. In me ois gra vie
z veritatis: in me ois spes vite z virtutis.
Ratio qz Bern. dicit. Quatulibet te affli
ges quatulibet te cruties no dabit tibi co
piam sui dns virtutu: nisi fueris virtutib
adornatus Cu ergo deus nulli nisi virtuo
so copiam sui tribuat: sequit q b. virgo dei
mater cui se deus in filiu tribuendu dispo/
suerat esset virtutibus decoratissima. Pro/
inde z sm Aug. ac Bern. Bta virgo prius
in aia q in corporeo vtero pcepit salua
tore: per fide spem z charitate. Que virtu
tes si in ipa no fuissent: deus in eius vteru
no venisset. Debuit etia super omnes esse
humilima qz deu amisit pma femina eua p
superbia: ergo ipa inuenire debuit pro toti
generi humano per humilitate. Et idcir/
co ipa teste in suo Cant. Respexit dns hu
militate ancille sue Luce. i. De eius vir/
tutibus quibus floruit dicetur libro. vij.
par. ij. articu. iij. p totu. Capitulu. VII.

Eptima stella dicit sanctitas naz
s debuit esse sanctitate excellentissi
ma q deu gigneret vtpote que su/
per omnes sanctos z choros erat exaltan
da. Maiore ergo gram sanctificationis
etia in vtero sue matris debuit habere dei
mater q quicunq sanctus: qm vt dicit Da
mascenus ipa a nullo illustriu debuit supe/
rari: que p oibus debuit exaltari. Et hoc
etam ondi pot ex scripture serie ps. San/
ctificauit tabernaculu suu altissimus. Et
iteru. Elegit ea deus z preelegit ea: ergo
pre alijs sctificauit. Secudo ex fide qz
qd alijs est cocessum tante virgini non est
negatu: sed sm fide Joanes z Jeremias
sunt in vtero sctificati: ergo multo magis
bta virgo dei mater debuit sctificari. Naz
sm Aristo. ij. Thopic. Si ei cui minus vi/
det inesse inest z ei cui magis. Si eni ser/
ui xpi predicti sunt scificati: multo magis
eius mater pcellentius e sanctificata. Vn
Bern. in Epla ad Cano. Lugdunen. di/
cit Puto q copiosior gratia sanctificatio
nis in ipsam descendit que non solum ip/
sius ortum sanctificauit sed etiam eaz ab
oi peccato immune custodiuit. Hec ille
De hac sanctificatione latius lib. v. par.
i. articulo. ij. per totum Capitm. VIII.

Ctaua stella dicit pfectionis sub/
o limitas. Debuit eni talis eligi in
dei matre que foret dei dono per/

fectissima z omi gr͞a plena: vt de eius ple/nitudine accipiãt vniuersi: q̃tenus dicere valeat illud Eccl'.xxiiij. In me oĩs gratia vie z veritatis in me oĩs spes vite z virtutis. Trãsite ad me oẽs q̃ ɔcupiscitis me: z a generationibus meis adimplemini. Decreuit ergo diuina sapiẽtia vt ea que eligeret in matrẽ incõtium talis esset tam perfecta ꝙ perfectior esse non possit. Circa hoc q̃rit. Utrũ deus potuerit ipsam facere perfectiorẽ vl' meliorẽ q̃ fecit. Rñdet fm Tho. ꝑmo scripto sentẽtiarũ di.xxiij. arti.ij. Et iterũ ꝑma pte sum̃.q.xxvij.ar.vi. Concor. Alexand. de hal'. ꝙ perfectum est cui nil addi põt de bonitate z btã virgo incõcũ mater dei est talis. Licet enĩ deus oẽm creaturam in ꝑfectiõe accidẽtali possit in infinitum facere meliorẽ. In ꝑfectione tñ essentiali nõ põt facere meliorẽ ꝓbi gratia nõ põt facere quaternariũ maiorẽ. qꝛ si fieret maior iã nõ esset quaternarius sed ali' numerus. quia vnitas addita in numeris variat speciem fm Ari. Sic a simili: licz deus potuerit btãm virginẽ vt dei creaturã vel vt mulierẽ facere meliorẽ in perfectiõe accidẽtali tñ nõ potuit facere vt esset melior mater z melioris filij mater: z ordinata ad maius bonũ. Ita ꝙ hijs tribus non põt aliq̃d fieri melius. s. humanitate xp̃i btitudine creata: z btã virgine qd̃ pz qꝛ hec tria habent quandã dignitatẽ infinitam ex bono infinito qd̃ deus est. Nam humanitas christi habet dignitatem infinitaz ex hoc ꝙ iuncta est diuinitati q̃ est infinitũ bonum. Et btitudo creata habet dignitatẽ infinitã ex hoc ꝙ est dei fruitio: z btã virgo ex hoc ꝙ est mat' dei z ex hac pte nõ põt eis aliq̃d meli' fieri sic nõ põt aliq̃d meli' esse deo Hec Tho. Ca. IX

Nona stella in ordine: z ꝑma tertij quaternarij: dicit' virginitas. Nã dei genitrix debuit esse virgo castissima corpe z aĩa: qd̃ pz. Primo ex auctoritate Esa. vij. ca. Ecce virgo cõcipiet z pariet filiũ z vocabit' nomẽ eius Emanuel. i. nobiscũ deus. Secundo pz ex rationibus pluribus. Primo quidem quia non fuit conueniens vt dei filius haberet aliũ patrẽ q̃ deũ ne dei p̃ris dignitas ad patrem alium transferret'. Secundo vt sicut ꝟbũ eterni patris qd̃ est filius dei nascit' ab eo sine oĩ corruptione sicut z verbũ in nostro corde absq̃ cordis corruptione cõcipit' z ꝓducit'. Ita ad oñdendũ puritatẽ filij dei nascentis debuit a matre virgine absq̃ mentis z carnis corruptione cõcipi z nasci in carne assũpta a verbo. Tertio qꝛ nõ decebat vt xp̃s qui venerat aliorum pctã tollere Johs. i. Ecce agnus dei: ecce qui tol. pctã mundi. Ipse cũ culpa veniret in mundũ: dũ per cõcubitũ z corruptionẽ nasceretur. Quarto propter finem incarnationis Nam xp̃s ideo incarnatus est vt hoĩes in filios dei nascerent': renascuntur aũt filij dei: nõ ex volũtate carnis: neq̃ ex volũtate viri sed ex deo. i. dei ꝟtute. Cui' rei signũ apparere debuit in ipa cõceptiõe xp̃i ex matre virgine vt Aug. dicit lib. de sctã ꝟginitate Hec btũs Tho. tertia par te summe. q. xxviij. ar. i. De hijs latius. li. viij. p. i. ꝑ totũ. Tertio pz hoc ex figurarũ silitudib'. Nã ꝟginitas matris dei ꝑfigurata est in rubo ardenti qui nõ cõburebat' Exo. iij. Itẽ Ezec. xliiij. in porta templi. que clausa perhibet' z nõ aperiet' qm̃ dñs egredit' per eã. Et in multis alijs de quibus causa breuitatis hic ꝑtranseo libro quo s̃ latius dicturus Capl'm. X.

Decima stella qua gloriat' dei genitrix: dicit' voti religiositas. Nã ea debuit eligi in dei matrẽ: que non solũ esset virgo absolute sed et virgo voto ɔsecrata: qd̃ oñdit'. Primo ex auctoritate bti. s. Aug. lib. de sctã virginitate vbi sic dicit. Annũctiante angelo Maria rñdit: Quõ fiet istud: qm̃ virũ nõ cognosco. qd̃ profecto nõ diceret nisi se virginẽ ante vouisset. Scd̃o oñdit' rõne: qꝛ ꝟginitas in matre dei ꝑexcellẽter pollere debuit: sed magis est laudabilis virginitas sctã vel cõseruata ex voto sicut z cetera ꝑfectiõis opa magis sunt laudabilia ex voto: ꝓpter qd̃ ps. hortat' ad votũ d. Uouete z rddite dño deo vestro omẽs qui in circuitu eius offertis munera ergo dei mater debuit ex voto offerre deo suã virginitatẽ. Sed dr. Quõ btã virgo votũ virginitatis emitte re ausa est: cũ hoc in lege veteri ꝓhibitum

erat Vñ Exo. xxiij. Nõ erit infecũda nec sterilis i terra tua. Rñdet q̃ btã ꝟgo habuit ꝟginitatẽ trib⁹ modis. Primo in desiderio. Nã añq̃ incarnatio filij dei ab angelo sibi annũciaretꝰ ꝟginitatẽ simplr̃ ⁊ absolute nõ vouit. eo q̃ nõ licebat. rõ q̃ tpe legis oportebat gñatiõi insistere tã viros q̃ mlĩeres. eo q̃ ex illo pplo xp̃s expectabatꝰ ƺ carnis originẽ nascitur⁹. habuit tñ b. ꝟgo tũc tpis ꝟginitatẽ in desiderio ⁊ eã sub ꝯditiõe vouit. s. si deo placeret: volũtatẽ suã ⁊ desideriũ diuio ꝯmittẽs arbitrio. Scdo b. ꝟgo habuit ꝟginitatẽ in fctõ: q̃ postq̃ sibi inotuit hoc deo fore acceptũ. s. vt ꝟgitatẽ voueret añq̃ ab anglo sibi denũciaretꝰ ⁊ añq̃ a ioseph despõsaretꝰ absolute ꝟginitatẽ vouit. Tertio ex cõi bñplacito: nã postq̃ fuit despõsata: ipa silr̃ cũ spõso suo ex cõi voluntate ⁊ bñplacito ac ꝯsẽsu: ꝟginitatꝭ votũ emisit. Hec btũs tho. iij. pte sũme. q. xxviij. ar. iiij. Ca. XI.

Vndecima stella q̃ gliatꝰ dei genitrix dĩ sponsi ꝓbitas. debuit q̃ppe talis in dei matrẽ ꝟgo eligi q̃ esset despõsata viro ꝓbissimo ⁊ castissimo noie Joseph. Et hoc ostenditur ꝭm Albertuƺ vbi supra capi. l. rationibus pluribus

Primo ratione prefigurationis.
Secundo ratione interpretationis.
Tertio ratione testificationis.

Primo rõe p̃figuratõis. Nã nõ ꝯgruebat vt spõsus btẽ ꝟginis p̃figuraretꝰ ꝑ aliquẽ q̃ extiterit maritus ꝑ carnalẽ copulã. cũ ip̃e sine carnali copula scdm̃ coniugiũ cũ virgine ꝯtraxerit: ꝟgo ꝯiugẽ ꝟginẽ custodiuit: ⁊ mistrauit filio ⁊ m̃ri: pa̅no affectu sincero. vñ lƺ Hester figauit b. ꝟginẽ nõ tñ decuit vt eius spõsus p̃figuraretꝰ per Asuerũ vt sic spõsus dñi nr̃i Asuer⁹ dbuerit noiari: q̃ intꝰ Asuerũ ⁊ hester carnalis copula fuit. Silr̃ eadẽ rõne lƺ Sara gignens filium p̃ter naturã i monte ymolandum teneat figuram domine nr̃e que genuit filium ꝯtra naturã in cruce ymolandũ. Nõ decuit tñ vt ei⁹ spõsus Abraã nominetꝰ: q̃ inter Abraã ⁊ Saram carnalis copula interuenit et eodẽ mõ de Rebecca ⁊ Jsaac ac alijs silib⁹. ƺ decebat vt istud ꝯiugiũ ⁊ ipse spõsus b. ꝟginis p̃figuraretꝰ ꝑ Joseph in sui fidelitate ⁊ castitate erga vxorẽ dñi sui ac mysterioꝝ reuelatiõe, ꝓcuratiõis cõmissione: cibi cõseruatione: ⁊ terre p̃latõe. Vñ Bern. Sup missus ẽ dicit sic: Quis ⁊ q̃lis fuerit iste spõsus Joseph memẽto simĩ ⁊ illi⁹ magni p̃riarche vẽditi in egyptũ: ⁊ scito ip̃m istud vocabuluƺ nõ solũ sortitũ fuisse: sed ⁊ castimoniã adeptũ: innocẽtiã ⁊ grãm cõsecutũ Siquidẽ ille Joseph vẽditus in egyptũ dño suo fidẽ seruãs: dñe sue noluit cõmisceri. Jste herodianã inuidiã fugiẽs in egyptũ xp̃m portãs dñam suã dñi sui matrẽ ꝟginẽ. et ip̃e cõtinẽs fideliter custodiuit Jlli data ẽ intelligentia mysterij somnioꝝ. Jsti datũ est participẽ esse celestiũ sacramẽtoꝝ. Jlle frumenta fuauit nõ sibi soli sed ⁊ oi pplo. Jste panẽ viuũ de celo seruanduƺ accepit sibi ⁊ toti mũdo. Nõ ergo dubiũ: q̃n fidelis ⁊ bon⁹ homo fuerit iste Joseph cui mater dñi saluatoris desponsata extitit. Hec ille. Tertio ratione interp̃retatiõs siue significatiõis nois: q̃ Joseph interpretatur augmentũ vel incrementũ: quod optime ip̃i congruit sponso Marie. quia per hãc desponsationẽ q̃tum ad se q̃tum ad proximũ, ⁊ q̃tum ad deũ q̃plurimũ sublimatus fuit virtutũ ⁊ precipue castitatis augmento. Nam ⁊ ip̃e castitatem vouisse creditur cum cõiuge virgine ⁊c̃. sicut dicit Augu⁹. lib. de coniugali bono. Item auctus fuit fame celebritate, hoium reuerentia ⁊ dilectione. ac matris dei familiaritate. Tertio ratione testificationis vt scƺ ip̃e Joseph spõsus castus: testis esset ⁊ custos castitatis b. ꝟgis. de h̃ ifra eo. li. par. vi. articu. iij. cap. i. latius habes Ca. XII

Duodecima stella: q̃ gliatꝰ btã virgo dĩ habitaculi p̃claritas. Nã in p̃clara ciuitate. Nazareth bitare debuit b. ꝟgo dñ xp̃m ꝯcipet vt ip̃leretꝰ illud ꝓphicũ Esaie. xi. Egredietꝰ ꝟga de radice yesse, vbi ꝭm ꝟitatẽ hebraicã habetꝰ: ⁊ Nazare⁹ de radice ei⁹ ascẽdet. Vñ ⁊ Mathei. ij. scribitꝰ ꝑ ꝓphas esse dictũ: q̃m nazareus vocabitꝰ nomẽ ei⁹ ⁊c̃. De h̃ lati⁹ infra eodẽ li. ꝑ. vi. ar. i. ca. iij. habetꝰ. Neniƺ ꝓlixitas tediũ generet: hec breuius ꝑtranseo: et vt reuertamur sicut ceperamus in

hac pte pcedere ad modū hystoricū: quē si placuerit tenere potes p omnes dictas stellas pcedēdo: tanq̃ si sapia dei per dictas oēs auctoritates et rōnes adductas docuerit dauid interrogantē. Jā igit his habitis possum⁹ cōtēplari: q̄ dauid gr̄as egit de bona in formatiōe. d. Uere magnus dn̄s noster ⁊ magna virtus ei⁹ et sapiētie eius nō est numer⁹. Om̄ia in sapiētia fecisti dn̄e: impleta est terra possessione tua. Reuersus quoq̨ ad pr̄es ait cum gaudio: Cantate dn̄o canticum nouum: quia mirabilia fecit. Notū fecit dn̄s salutare suū in ɔspectu gen. reue. iusti. suā. Exposuit q̨ omēs cōditiones pmissas quas debuit habere dei genitrix. Tūc sancti patres cōmuni consilio miserunt dauid ad nazareth: vt videret si aliquā talem possit repire. Conspiciēs quoq̨ in spiritu beatā virginē mariam desponsatā ioseph virginē pulcherrimā esse ⁊ omni gr̄a plenā ⁊c: dixit ad eā: Audi filia et vide ⁊ inclina aurē tuam et cōcupiscet rex decorē tuum quoniā ipe est dominus deus tuus ⁊c. Respondit maria: Paratum cor meū paratum cor meum cantabo ⁊ psallam in gloria mea. Dauid igit accedēs ad dominū ait: Inueni locum domino tabernaculum deo iacob. Surge domine in requiem tuam tu et archa sanctificationis tue. Tunc deus pater misit angelos ad vidēdum beatā virginē quā dauid cōmēdauerat. Qui venientes ad eam dixerunt inter se: Hec est que nesciuit thoꝝ i delicto habebit fructum in respectione animarū sanctarū. Sap. iiij. Et regressi cōmendauerūt eam in domo sūmi regis: laudātes eam et dicētes: O q̄ pulchra est casta generatio scȝ beate virginis cū claritate omnis virtutis et gratie. Immortalis em̄ ē memoria eius que ⁊ apud deū nota est et apud homines. Sap. iiij. ca. Intuens ergo deus pater eam: dilexit eā ⁊ ait illō Sap. viij. Hanc amaui ⁊ quesiui spōsam mihi assumere eam ⁊ amator factus sum forme illius. Deniq̨ dei filius intuēs eā ait: Hec requies mea in seculū seculi hic habitabo quoniam elegi eā. Et spūssanctus dixit. Oportet eā mihi preuenire in benedictionibus dulcedinis. Requiescet ergo super eam spiritus domini sapientie ⁊ intellectus ⁊c. Esa. xi. Et tūc decreuit deus vt mittatur angelus ad eam qui salutet eam nouo munere ditandam: ⁊ eius assensum requirat: quo facto dei filium in vterū suscipiat. Dauid ergo regressus cū gaudio ad pr̄em ait: Exultate deo adiutori nostro: iubilate deo iacob. Om̄es q̨ sancti patres in laudē virginis assurgentes cecinerūt dicētes: Tu gloria hierusalē: tu honorificētia populi nostri. Idcirco eris benedicta in eternū. Judith. xv. Et nos igitur carissimi: quāta possum⁹ deuotione deū in gloria sue dignissime genitricis collaudem⁹: ei gratias p tanto bn̄ficio agētes: damem⁹ vt nob̄ gr̄a ⁊ gl̄a donet

Tertia pars et sermo tertius primi libri agit de angelica nunciatione siue missione. Et circa hoc qualiter apparuerit btē virgini angelus et quali dignitate.

Missus est angelus

m Gabriel a deo: in ciuitatē galilee cui nomen Nazareth: ad virginem desponsatā viro: cui nomē erat Joseph de domo dauid ⁊ nomē ꝟginis Maria Luce. i. Si premissa charissimi pensamus sacri euangelij verba: cōperimus q̄ maxima cordis deuotiōe venerari debeamus sctm̄ Gabrielē archāgelū missum a deo ad bn̄dictā ꝟginē. Nimirū ex trib⁹ precipue quilibet legatus reddit multū cōmendabilis ⁊ dignissima reuerentia suscipiendus. Primo quidem ex mittentis dignitate. Secundo ex negocij pro quo mittitur arduitate. Tertio ex persone ad quā mittitur maiestate. Sic per omnia ipe angelus Gabriel multū nobis reddit amabilis pariter ⁊ venerabilis: tū q̨ mittitur a summo oīum creatore deo infinite dignitatis: tum quia in negocio super omnia arduissimo diuine incarnatōis nobis quoq̨ vtilissimo innititur: tum quoq̨ q̨ ad benedictā virginē mariā: celi reginā et mundi dominā mittitur salutandū ⁊c.

quatenus ipo annūciāte dei filius in vir/ gineū descēdat vterꝝ ꝛ visitet nos exoriēs ex alto. Sicut quippe in vere qñ philomena canit dulciter: consueuit ros celestis descendere: ita cum hec philomena cele/ stis videlicet gabriel cantū illum mellifluum videlicꝫ: Aue gratia plena cecinit dei filius e celo in vteruꝫ virginis descēdit ꝓ nostre salutis opatiōe: ꝓpterea euāgelista lucas in verbis sacri euāgelij hec tria de isto sanctissimo gabriele enūciat. d. Mis/ sus est angelus gabriel a deo: ecce mittentis sūma dignitas. quia a deo. Itē ad vir/ ginē desponsatā viro ꝛc. Ecce ipius ꝑso/ ne ad quā mittitur sublimitas. Tandem in sequentibus clarescit rei ꝓ qua missus est arduitas: scꝫ incarnationis diuine: sic patet in processu verborum eius ad virginem benedictaꝫ ꝓlatoruꝫ. De hac igitur angelica missione ꝛ annunciatione loqui intēdētes tria misteria notabimꝰ ꝑ ſmōe.

Primū misteriū angelice nnnūciatiōis siue missiōis
Secundū dicitur misterium qualifice apparitionis.
Tertium dicit misteriū dignifice obseruationis

Articulus primus ꝙ misteriū diuine incarnatiōis debuit ānū- ciari virgini per angeluꝫ gabrielem. Ca. I.

P Rimū misterium angelice missiōis ꝛ annūciationis. Circa qꝺ q̄tuor ꝑcipue occurrūt questiōes. Prima vtꝝ necessariū ꝛ ꝯgruū fuerit incarnationis misteriū btē ꝟgini annūciari. Se/ cūda q̄stio vtꝝ hec dñica annūciatio per nunciū tantūmō angelicū debuit fieri ꝛc. Tertia questio de quo ordine debuerit angelꝰ ad ꝟginē ꝓ hac annūciatiōe mitti. Quarta q̄stio vtꝝ cōgruentiꝰ gabriel inť oēs angelos debuerit ꝓ hac annūcia/ tiōe faciēda eligi. Ad primā q̄stionem qua querit: vtꝝ necessariū fuerit ꝛ cōgru/ um incarnatiōis misteriū btē ꝟgini annū ciari. Arguit ꝙ nō q2 deꝰ cū sit ꝓpinq̄ssimꝰ hūane meti q̄ solꝰ imediate il labit aie vt dicit Augꝰ. nō videť q̄re necessariū fuerit aliquo mediāte dei aduentū ꝟgini bñdi/ cte annūciari. Itē ista incarnatio dñi ꝑnūciata erat olim ꝑ ꝓphas Vñ Esa. vij. Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛc. ḡ nō erat necessariū fieri ꝑ angelū. In cōtrariū ē diuine scri/ pture auctoritas ꝛ diuie ꝓuidētie ordo: q̄ nil incongruū admittit: ḡ cōgruū fuit an/ nūciari ꝛc. Ad q̄stionē igiť rñdeť ꝙ ne/ cessariū erat aunūciare btē ꝟgini ꝙ ipa es/ set xp̄m ꝯceptura ꝑlibꝰ rōnibꝰ ſm Tho. tertio scripto sniaꝝ di. iij. ar. i. Et iteꝝ. iij. ꝑte sūme. q. xxx. ar. i. Necnō ꝛ ſm Alb. su/ per missus est ca. i. Prio vt ꝟginis itel/ lectꝰ erudireť ꝛ illustrareť. Cū eñ mens deo vicinior sit ꝛ intimior q̄ corpꝰ: nō de/ cebat vt dei sapia eiꝰ vteꝝ inhabitaret si/ ne hoc ꝙ mens eiꝰ priꝰ fidei lumīe ꝛ cog/ nitiōe sūme sapie resplēderet. Et iō prius debuit mēs eiꝰ itelligere ꝛ cognoscere qꝺ in ea fiendū erat qꝺ ꝑ annūciationē factū est anq̄ carnē ꝯciper. Vñ Augꝰ li. ꝺ verbis dñi sic dicit: Beatior ē maria ꝑcipiendo fidē xp̄i q̄ ꝯcipiēdo carnē xp̄i Et subdit ibidē. Materna ꝓpinq̄tas nihil ma/ rie ꝓfuisset nisi felicius xp̄m corde q̄ cor/ pore gestasset. Hec ille. Secūda ratio vt virginis affectꝰ ꝛ actꝰ acceptareť. Nā deus nō diligit coacta seruicia sed sponta/ nea. vt. d. Augꝰ. iuxta illꝺ ps. Volūtarie sacrificabo tibi ꝛ ꝯfi. no. t. do. q. bo. ē. vnꝺ btā ꝟgo cū singlr et excellenter in dei ser/ uitiuꝫ eligeretur quē vtero portauit lacte aluit: brachijs baiulauit decuit vt eiꝰ ob/ sequium volūtariū angelo nūciāte require/ retur: ad quod se paratā ꝛ ꝓmptam obtu/ lit dicēs: Ecce ancilla dñi. Tertia rō vt virginis cōsensus exꝑmereť. Sicut eñ in mr̄imonio corꝑali requiriť exp̄ssus cōsen/ sus: multomagis in mr̄imonio sp̄uali: cū sit maior cōiunctio mentis q̄ carnis. Et ideo vt ostendereť eē quoddā sp̄uale mr̄i/ moniū inter dei filiū ꝛ hūanam naturam igiť per annunciationē angeli expectaba/ tur consensus virginis loco totius humane nature. Idcirco Augꝰ in sermone de natiuitate btē marie dicit: O beata ma/

ria seculũ oẽ captiuũ: tuũ depcatur assen/
sum. Te dña mundus sue fidei obsidem
fecit: Noli morari virgo: nuncio festinan/
ter tñde verbũ: ꝛ suscipe filium: da fidẽ ꝛ
senti virtutẽ. Ecce inquit ancilla dñi fiat
mihi fm verbũ tuum. Nec mora virgina
lem thalamum ingreditur xp̃s. Hec ille.
Quarta ratio addit fm Alb. vbi sup.
vt deus magis honoraretur ꝛ hõ instrue/
ret. Nã de⁹ in hac annũciatiõe honoraba
tur quantũ ad potentiam in eo ꝙ angelos
mistros habuit: et quantũ ad sapiam: in
eo ꝙ modus nr̃e liberationis mõ pditio/
nis directe obuiauit: cũ ꝟginẽ p angelum
bonũ docuit: sicut angelus mal⁹ virginẽ
euã decepit. Item hõ instruit ad deuotio
nẽ in eo ꝙ humana natura abiecta deo et
angelis inimica a deo prioꝛ p angelũ salu
tat: ꝛ in hoc etiã deus honorat quantũ
ad bonitatẽ: que ex hoc resplẽdet ac chari
tatẽ: deniqꝫ ex hoc hõ instruit ad fidẽ: ad
obediendũ deo ꝛ ad humilitatem exẽplo
btẽ ꝟginis ꝛc. Et p hec p̃missa patet
rñsio ad primũ argumentũ in ꝯtrarium.
Ad scdm aũt rñdet fm eũdẽ Tho. vbi
supra. ꝙ licet ꝓphetia p̃destinationis cõ/
pletur sine nostro arbitrio causante: nõ tñ
sine nostro arbitrio ꝯsentiẽte ꝛ sic p3 ꝛc.

Capitulum. II.

Ecũdo querit vtrũ hec dñica an/
nunciatio tantũmõ p angelicum
nunciũ debuerit fieri: Videt ꝙ
debuerit annunciari vicꝫ p aliquẽ ꝓphã
quia incarnatio xp̃i notificabat ꝛ prenun
ciabat in veteri lege p hoĩes: vicꝫ ꝓphas
et patriarchas ergo ꝛ ipi beate virgini de
buit nunciari p ꝓphetam. Preterea su/
perioꝛ non debet instrui p inferiorẽ: Sed
beata virgo supioꝛ fuit angelis qꝛ deo ac/
ceptioꝛ: ergo nõ debuit sibi p angelũ ꝯcep
tio annũciari. Itẽ ꝯfirmat qꝛ summis an
gel' fit reuelatio imediate a deo ꝓpt ipoꝝ
dignitatẽ: sed mr̃ dei ẽ sup oẽs exaltata g
videt ꝙ imediate sine omi angelico nun/
cio sibi debuit fieri reuelatio a deo d icar
natiõis misterio. Preterea btã ꝟgo ex
lumĩe fidei ꝛ grẽ cognoscebat deũ incar/
nandũ et credebat hoc fidelissime que ad
hoc in vtero erat sanctificata. Iõ non vi/
det ꝙ p angelũ hoc sibi debuerit reuelari
In cõtrariũ ẽ dispositio diuĩe sapĩe sicͭ
testat sacrascriptura missus ẽ inqͭ angel⁹
ꝛc. Ad questionẽ Rñdet fm Tho. vbi
s̃ ar. ij. Necnõ fm magnũ Alb. vbi s̃. ca.
ij. ꝙ misteriũ incarnatiõis null⁹ hoim de/
buit btẽ ꝟgini annũciare: qꝛ inferioꝝ ẽ re
cipe a supioꝛib illuminationẽ. vt dic dio.
de angelica hierar. Sed null⁹ hoim fuit
btã ꝟgĩe supioꝛ q̃ oẽs ꝓphas ꝛ sctõs p̃cel
lebat lumĩe grẽ ꝛ merito scitatꝫ g ꝛc. Li/
cet aũt btã ꝟgo fuerit etiã angelis supioꝛ
fm acceptationẽ diuĩe p̃destinatõis ꝛ ꝙ̃
tũ ad dignitatẽ ad quã diuinit⁹ eligebat
Erat tñ eis inferioꝛ ꝙ̃tũ ad statũ. qm ipa
in statu p̃ntis vite erat: angeli vero in sta
tu prĩe. Nec mirꝝ hoc. qꝛ etiã ipe xp̃s rõne
passibilitatꝫ vite paulominꝰ ẽ ab angelis
minorat⁹. Sed tñ qꝛ xp̃s fuit viator ꝛ com
p̃hensoꝛ quantũ ad cognitionẽ diuinoꝝ
nõ indigebat instrui: sed mr̃ dei nondum
erat in statu cõprehẽsoꝝ ꝛ iõ de diuio con
ceptu erat p angelũ instruẽda ꝛ annũciã/
da: et hoc quadruplici ratione.

Primo rõe diuĩe ordinationis
Scdo rõe angelice restauratiõis
Tertio rõe mũdicie ꝟginalis
Quarto rõe future vtilitatis.

Primo rõe diuĩe ordiatiõis vt. s. serua/
ret ordo quẽ de⁹ statuit. ꝙ vicꝫ diuia me/
diantib angelis quoꝝ officiũ est nũciare
hoib panderent ꝛ annũciarent. Et hec ẽ
regula diuĩe ordinationis sicͭ dicit Dio/
sij. c. ãgelice hierar. Diuinũ inqͭ iesu be/
nignitatꝫ misteriũ angeli p̃mũ edocti sũt
preterea p ipos ad nos grã cognitiõis trã
siuit. Hec ille. Scdo rõne angelice re/
stauratiõis. sicut eñ pditio hũana initiũ
sumpsit ex hoc ꝙ diabol⁹ allocut⁹ est mu/
lierẽ: ita vt dicit Beda congruũ erat vt p
hũane repatiõis exordio angel⁹ ꝟginem
alloquat: q repatio angelice rũne ꝛ hũa/
ne cõis erat. Tertio rõe mũdicie ꝟgi/
nalis. Vñ Hiero. in sermõe assumptiõis
marie sic dicit: Bene angelus ad ꝟginẽ
mittit: qꝛ semp est angelis cognata ꝟgini
tas: pfecto in carne p̃ter carnẽ viuere non
terrena vita ẽ sed celestis. Quarto ra
tione future vtilitatis. qꝛ ille annũciabat

qui est rex oīm hoīm ꝛ angeloꝝ cuiꝰ nativitas sicut in salutē erat hoīm ita ꝛ in reparationem angelice ruine ꝛ ido decuit vt tā hō ꝙ angelꝰ in annūciatiōe misterium exhiberēt Hec Tho. ꝛ Alb. Ad argumentū pmū in ꝯtrariū patebit ex pmissis rn̄sio. Et silr ad scd̄m et eiꝰ ꝯfirmatione patebit rn̄sio. qꝛ licet mr̄ dei erat supior dignitate. nō tn̄ quantū ad statū Ad vltimū rn̄detr̄ ſm Alb. ꝙ licet btā ṽgo fidē incarnatiōis habuit. verūtn̄ ex hūilitate cordis sui nūq̄ȝ cogitauit se ad tale misterium sublimandum: et ideo ab angelo debuit premoneri. Ca. III.

Tertio q̄rebatr̄ de quo ordie debuerit angelꝰ ad annūciandū mitti: Videtr̄ em̄ ꝙ de sūmo qꝛ sūma nūciabat. Ex q̄ videtr̄ ꝙ gabriel fuerit sūmus ꝛ de sūmo ordine. s. seraphin. Ad hāc q̄stionē breuitr̄ rūdetr̄ ꝙ q̄uis aliq̄ putauerint gabrielē eē de sūmo choro: ex eo ꝙ sūmū misteriū. s. icarnatōis ad plenū scierit ꝛ āūciauerit. Tn̄ cōis eccl'a sonat eū fuisse ꝺ choro archāgeloꝝ ꝛ nō ꝺ seraphī vel aliis supioribꝫ. Nam ꝛ cōiter gabriel archāgelꝰ appellatr̄. vn̄ iste angelꝰ nō fuit de sūma nec ꝺ media hierar. sȝ vt pbabiliꝰ videtr̄ fuit ꝺ medio ordie īfime hierarchie q̄ ē ordo archāgeloꝝ. Et h̄ oñditr̄ ſm Tho. vbi s̄. Necnon ꝛ Alber. ꝛ plerosq̄ȝ alios doctores pluribus rōnibus.

Primo rōne vtilitatis
Scd̄o rōne cōmūitatis
Tertio rōe ꝓprietatis

Primo rōe vtilitatis. cū em̄ xp̄s nascebatr̄ vt inordinationem q̄ in angelis acciderat repararet: decuit vt in sua ꝯceptione ordo ille celestis hierarchie maxie seruaretr̄: vt. s. sūmi angeli mediātibus infimis hoīes illuminarēt ꝛ iō gabriel ꝑ quē ṽgo illumiabatur erat de infima hierarchia.

Scd̄o rōe cōitatis: vt em̄ tm̄ misterium eēt cōmuniꝰ: decuit vt inferior gabriel nūciaret: q̄ vicȝ de infima eēt hierarchia: cū em̄ inferiores angeli agāt id qđ a supioribus recipiūt ꝛ non ecōuerso dū inferiores angeli nunciant: annūciatio ꝑ supiores et inferiores expletr̄: qđ nō eēt si supiores immediate annūciarēt ꝛc. Tertio rōne ꝓprietatis: decuit quippe ordinē celestis hierarchie in hac annūciatiōe obseruari: vt scȝ sūmi angeli mediātibꝫ infimis hoīes illumiarēt: sed quia nō decuit vt de infimo ordine: scȝ angeloꝝ aliq̄s mitteretr̄ ad annunciandū. Ratio. qꝛ ad illos scȝ angelos pertinet dirigere actus aliciuꝰ hominis qui ad ipm̄ singulariter vel quasi tantūmodo ꝑtinent: vnde angeloꝝ ꝓprietas est mīma nunciare sicut dicit Gregꝰ. in moral'. Unde congruebat vt de ordine archangelorum qui ordo est supra ordinem angelorum mitteretur aliquis: scilicet Gabriel: tum propter precipuum honorem beate virginis: que supra cōmūes erat viatores: tum ꝓpter archangelorum proprietatē: quia ad archangelos pertinet dirigere actus hominis qui in totam multitudinem redundant. Unde et archangeli dicuntur ab archos quod est princeps: quasi principales angeli. quia ergo consensus beate virginis qui per angelū requirebatr̄ erat actus singularis persone in multitudinis immo totius humani genere salutem redundans. Idcirco ad annunciandū virgini requirebatr̄ vt mitteretur angelꝰ de ordine archangeloꝝ. Si aūt absolute petis vel queris. vtꝝ iste angelus fuerit sūmꝰ. Rn̄detr̄ ſm Tho. vbi s̄ ꝙ nō fuit sūmꝰ simpliciṫ: qꝛ nec de summa hierarchia: nec etiā de media hierarchia fuit: pōt tn̄ dici sūmꝰ duobꝫ modis. Pmo qꝛ credibile ē ꝙ fuerit sūmꝰ in ordine archangeloꝝ. Scd̄o qꝛ sūma: id ē incarnationē dei et salutem humani generis annunciauit. Et sic exponit Gregꝰ. in omelia de centum ouibus: huic etiam sententie cōcordat Bernardꝰ ita dicēs Puteṁꝰ angelis p̄esse archāgelos q̄ sūt ꝯscij diuinorū secretoꝝ q̄ nō nisi ob p̄cipuas ꝛ maximas causas mittuntr̄: ex quibus ille magnus archangelus gabriel missus legitr̄ ad mariam: ob causam qua vtiq̄ȝ maior esse non potest. Hec ille. Ca. IIII.

Quarto querebatur vtrū cōgruentius int̄ oēs angelos ꝑ hac ānūciatione facienda debuerit gabriel eligi. Videtur em̄ ꝙ non detur ratio quare iste potius eligatur q̄ȝ aliꝰ angelus

vel archangel⁹, cū qlibꝫ eq̄ bene potuerit annūciare hec ꝟgini. Itē videt̄ ꝙ ob reuerentiā btē ꝟginis debuerūt mitti plures archangeli ad salutandū ꝛ annūciandū.
In ꝯtrariū est euāgeliū. Ad q̄stionē igit̄ rn̄det̄ ſm Alber. vbi s̄. ca. xvij. ꝙ multi angeli nō debuerūt mitti ad hāc annūciationē: qꝛ multitudo repugnat archano misterij. Non eīm est archanū qđ multis ē cognitū. Nec est tā familiariter ꝛ amicabiliter intimatū qđ prius est multitudini reuelatū: ꝛ sic soluit̄ scđm argumētū in cōtrariū factū. Itē ſm eūdē Alb. ibidē. et Tho. vbi s̄. Nulli alteri āgelo ita ꝯgruebat facere hanc annunciationē sicut Gabrieli. Ratio qꝛ huic officio nomē gabriel sup oīa ꝯgruebat. Nā hoc nomē gabriel triplicit̄ interpretat̄ ſm Grego. ꝛ Hiero. Primo sic: gabriel. i. ꝟtus nr̄a de⁹. ꝛ h̄ sūme ꝯgruebat: qꝛ ꝟtute diuina debebat cōcipe ꝟgo nō hūana. Secūdo interp̄tatur Gabriel. i. fortitudo dei: ꝛ hoc etiāꝫ sūme cōgruebat ad ostendendū ꝙ op⁹ incarnationis erat ꝑ dei fortitudinē nunciandū. Primo quidē qꝛ fortis: scꝫ angel⁹ missus est ꝑpter fortem. s. xp̄m q̄ vt dicit ps. ē de⁹ fortis ꝛ potens. Scđo qꝛ fortissimū super omīa opa erat opus incarnationis. Fortius q̄ppe ꝛ maioris virtutis erat deū fieri hoīem q̄ꝫ ex nihilo creasse mundū: cū de⁹ pl⁹ distet a qualibet creatura q̄ꝫ creatura a nihilo. Tertio qꝛ fortis missus ē cōtra fortē. s. diabolū ad debellandū: et sō fortitudo dei gabriel annūciare debuit ꝟgini ꝑi aduentū. Tertio interp̄tat̄ hoc nomē gabriel. i. ꝯfortauit me deus vel cōfirmatio dei ꝛ hoc cōgruebat. qꝛ ꝑ eius annunciationē ꝯfortari debebat cor ꝟginis marie ꝛ cōfirmari ad credēdū ꝛc̄. Vn̄ cū turbata eēt: angelus dixit ei: Ne timeas maria inuenisti ꝛc̄. O igit̄ fidelis aīa vide q̄ꝫ rationabilis sit fides catholica: vide q̄ꝫ miro ordine diuine sapientie firmata sit fides ista salutifera: cui deseruit omis ratio: omnis scientia ꝛ ars adeo vt nil incongruum nil falsum possit huic verissime fidei vel irrationabile admisceri. Agnosce igitur verum dei filium eē christuꝫ et securus esto credens in ip̄m ꝛc̄.

Articulus secūdus: qualiter angelus grabriel apparuit beate virgini in tp̄e annunciationis. Capitulum. I.

[S]Ecundū misteriū declarandū: dicit̄ qualifice apparitionis. i. q̄liter facta sit ista apparitio angeli gabriel circa btām ꝟginē. Circa qđ q̄tuor ꝯsideratiōes occurrūt.
Prima de angeli ingressione.
Scđa de ꝟginis occupatione.
Tertia de eiusdē ꝟgis situatiōe.
Quarta de angeli visione.
Prima cōsideratio de angeli ingressione: qualiter vicꝫ angelus gabriel clausuꝫ oratoriū bn̄dicte ꝟginis ingressus fuerit: vtrū ianuis clausis intrauerit vel hostiū oratorij aperuerit. Ad qđ breuiter rn̄det̄ ſm Alb. vbi s̄. ca. lxiij. sic dicentē: Credimus inquit angelū clausis ianuis intrasse. Et hoc potuisse ꝑpter nature sue subtilitatē ꝛ assumpti corꝑis etherei qualitatē. Nam vt dicit Aug⁹. Angeli assumunt sibi corpora in quibus apparent de purissimo ethere: ergo potuit ianuis clausis intrasse: vnde et Bern̄. super missus ē dicit sic. Suspicandum non est ꝙ apertum angelus inuenerit virginis hostium: cui nimirum in proposito erat fugere hominuꝫ frequentiā vitare colloquia ne orātis silētium perturbaretur. Hec ille. Deniqꝫ h̄ etiam misterio cōgruebat: vt videlicet angelus clausis ianuis ingrederetur oratorium: quatenus per ho c significaretur ꝙ dei filius cuius incarnationem annunciabat clauso virginali vtero ingrederetur: et nasceret̄: iuxta illud. Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit ꝛ vir non pertransibit ꝑ eam. quoniam dominus deus ingreditur et egreditur per eam ꝛc̄. Ca. II.

[S]Ecunda consideratio de beate virginis protunc occupatione: quibus scꝫ actib⁹ erat benedicta virgo tūc in oratorio occupata: ꝛ q̄d agentē angel⁹ eā reperit. Ad quod breuiter dicit̄ ſm doctores: ꝙ quadruplici actu erat occupata.

Primo legebat.
Secundo ɔtemplatiōi insistebat.
Tertio lachrymādo suspirabat.
Quarto deuotissime orabat.

Primo quippe legebat sanctos libros ꝓphetaꝝ veteris testamēti in quibꝰ erat ꝓmissio de xp̄o: et vt tradit a deuotis doctoribꝰ pie creditur: ꝙ tūc legebat illō Esa. vij. ca. Ecce virgo ɔcipiet ꝛ pariet filium et vocabit nomen eius emanuel. Tātaq; deuotione mouebat: vt ex intimis medullis cordis dicere cogeret: O deus patris nostri: vtinam videre saltem mererer ipsam ꝟginē que cōceptura est filium tuū. totam me in eius seruiciuz manciparem: omia relinquēs eiꝰ vestigijs adhererē: putas ne viuā putas ne videbo illā ꝟginez et eiꝰ filium? O vtinā saltē semel admitterer: vt in illiꝰ filij redēptoris ꝛ saluatoris generis humani: puuli nati: oscula rugere possem: brachijs amplexuq; dulci circumplectere valerem ꝛ ei seruicia deuota impenderē ꝛc̄. Secūdo ɔtemplatiōi diuine insistebat. Nam ſm Alber. sup missus est: erat tunc virgo benedicta totalit̄ eleuata ad familiaritatē diuinā: q̄ tota replebat dulcedie grē: tota grificabat ꝛ tota glīsicabat ꝛ q̄tomagꝫ eleuabat i cognitōe dei: tātomagꝫ descēdebat ad sui humilationē: indignā se reputās vl ad minimā dei familiaritatē: ꝛ ideo nō mirꝝ ꝙ orō tā humilis penetrabat celos: qm̄ scriptū est. Eccī. ca. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat ꝛ nō descēdit donec aspiciat altissimꝰ. Tertio lachrymādo suspirabat: pie nempe credit cuz multis suspirijs in ipa hora annūciationis desiderasse filij dei aduentū ꝓ generis hūani redemptione. Si eīn abraam desiderauit videre diē xp̄i. Si oēs sc̄i ꝛ ꝓphe voluerūt desiderio magno xp̄i aduētu: mltomagꝫ maria. Quarto deuotissie orabat. vn̄ Ber. sup missꝰ est: dicit. Ingressꝰ ē angelꝰ i secreto cubicl'o vbi clauso sup se hostio orabat ꝟgo patrē in abscondito. Si eīn conceptio precursoris fuit prenunciata patri suo preoccupato in sacrificio: multo ꝓbabilius est ꝙ conceptio saluatoris annunciata fuerit virgini in deuotione ꝛ oratione actualiter existenti. Tūc eīn vt credo plus solito feruētissima ꝛ vnguentis spiritussancti delibuta ac dulcedine grē consolata humili mēte ꝛ corde deuoto lachrymantibus oculis ꝛ vultu ad celestia eleuato dicebat: O clementissime deꝰ q̄ bonitate tua mūdū creasti ꝛ angelos ac homines ad imaginem tuam fecisti: miserere homini iam ꝑdito: aperi celos ꝛ descēde: veni obsecro deus piissime: veni ne respicias peccata hominuz: sed miseriē tue multitudinē qua te repmisisti, pn̄bꝰ nr̄is venturū ꝛ hoīem liberatuꝝ: Hec ꝛ his similia orante: ecce angelus domi astitit et lumen refulsit in habitaculo virginis.

Capitulum. III.

Tertia ergo cōsideratio occurrit d̄ benedicte ꝟginis, ꝓnunc situatione: vtrum vicꝫ ꝓstrata ꝓtunc erat cum angelus aduenit: aut sedebat aut genuflexerat vel stabat. Ad qd̄ idem Alb. vbi s̄. ca. lxiij. dicit. Credimꝰ inquit beatam virginē in aduentu angeli inclinatꝫ genibus ꝛ eleuatis puris manibꝰ erectis in celū oculis ad p̄rem misericordiarū ꝓ incarnatiōe filij sui deuotissimas p̄ces cū lachrimis fudisse. Et angelo venienti reuerenter assurrexisse quia hec ad honestatem pertinebāt: sicq; perturbata de noua salutatione: capite inclinato humilit̄ stetisse. Nam ꝛ hoc modo in picturis cōsueuit per totam ecclesiam figurari cōmuꝰ. Tandem quoq; pcepta annunciatōe credendo in eā ɔsensisse: ꝛ q̄ totius impleri non dubitasse. At rursum flexis genibus in terram ꝛ eleuatis oculis in celū ac manibus ex intimo corde erūpentibꝰ p̄ gaudio lachrimis deuotissime flagitando dixisse: Fiat inquit mihi ſm verbum tuum et sic deum pariter et hominem cōcepisse et iste modus positionis ꝛ situs eorum ē qui de manu angeli id est sacerdotꝫ suscipiunt dominicum corpus de altari. Hec Albertus.

Ca. IIII.

Quarta consideratio de angeli visione a beata scꝫ virgine: vtrū videlicet beata virgo viderit corporali visione istum angelum sibi apparentē: vel vtrum angelus sibi apparuerit cor/

poraliter vel tantum intellectualiter. Tu possis arguere quod ista filij dei icarnatio debuit ab angelo visiõe intellectuali ãnũciari et nõ visiõe corpali: quia visio itellectual' est melior visiõe corpali. Nã illi q visione intellectuali xpm viderũt bti pnunciant' Jo. xx. Bti q nõ viderũt. s. corpalit' et crediderũt. Qui aũt visiõe tm corpali viderũt xpm sicut pylat' et crucifixores: n credẽtes eũ eẽ deũ nõ btificant': g cũ melior sit visio intellectual' debuit appere intellectualit' ꝑp' huj' incarnatiõis pfectionẽ etc. Preterea visio itellectual' vidẽtes nõ pturbat nec stupefac: sz h fac corpalis vñ canit' de ipa btã ꝟgine expauescit ꝟgo de lumie: sz meli' fuisset quod a tali pturbatiõe mẽs eius fuisset pseruata: g debuit appere visiõe intellectuali. In cõtrariũ est doctoꝝ sñia vñ et Aug' in quodã ſmõe inducit btãm ꝟginẽ sic dicentez: Venit ad me Gabriel archangel' facie rutilãs: veste choruscãs: incessu mirabilis: Hec aũt nõ psit ptinere nisi ad corpalẽ visionẽ: g tali visiõe angelus btẽ ꝟgini appuit. Ad questionem igit' rñdet' fm Tho. iij pte sũm. q. xxx. ar. ij. Et iteꝝ tertio scripto sniaꝝ dis. iij. ar. i. quod ista incarnatio diuĩa nõ debuit nũciari ab angelo visiõe intellectuali: sz corpali. Et hoc triplici ratione.

Primo rõe maioris similitudinis
Secundo rõne celsitudinis
Tertio rõe maioris certitudis

Primo rõe maioris silitudis: nã annũciatio debebat ꝓportionari ei q annũciabat'. Annũciabat' aũt missio visibil' filij dei in mundũ: sic g de' q est inuisibilis carnẽ visibilẽ debebat assumere: sic angel' q ẽ inuisibilis in carne visibili debuit apparere.

Secundo rõe ꝟginalis celsitudis. Fuit em ꝯueniens ꝟginis dignitati vt sic ipsa nõ solũ mẽte sed etiaz carne debebat xpm ꝯcipe. Sic et angel' sibi appere debebat nõ solũ mẽtali sed etiã visione corpali: vt nõ solũ ei' intellect' sed etiã sensus delectaret'. Tertio rõe maioris certitudis: nã corporea seu sensibilia manifestiora et certiora sũt nob quam ea q visiõe imagiãria apphendim'. In his quippe que visibiliter cernim' min' decipimur. Et io vt manifestiora et certiora cẽnt btẽ ꝟgini ea q annunciabant': angel' corpali visiõe debuit appere. Ad obiecta g rñdet' fm eundẽ Tho. ibidẽ. Ad pmũ dicit' quod quamuis visio itellectualis ex se sit melior corpali: tñ vtraqz sil' efficatior est quam altera ꝓpter cõnaturalitatẽ hũane cognitionis ad sensũ: Vñ et qui vtroqz oculo xpm viderũt sicut apl'i magis btificant'. Luc. x. Bti oculi q vidẽt q vos videtz etc. Btã aũt ꝟgo vtroqz mõ vidit angelũ scz et visiõe itellectuali et cũ hoc corpali etc. Ad scdm rñdet' fm Origenẽ sup lucã q dicit: quod angelus apparẽs sciẽs hũanã naturã et pcipue ꝟginẽ eẽ fragilez: pturbationi et fragilitati medet' ꝯfortando: vñ tam zacharie quam marie post pturbatiõnẽ dixit: Ne timeas. Et ꝓpter hoc dicit' vel legitur in vita scti Anthonij. Non est difficilis bonorum maloꝝ rumqz spũum discretio. Si em post timorẽ successerit gaudiũ: a dño sciamus venisse auxiliũ: quia securitas aĩe presentz maiestatis indicium est. Si autẽ incussa formido permanserit: hostis est qui videtur. Hec beat' Tho. vbi supra. O itaqz aĩa mea cõtemplare nunc quomodo domina mundi lachrymosis oculis: facieqz serena ꝓ tua salute et totius humani generis redẽptiõe depcat' vt dei filius mittat'. Contemplare quemdamodum subito clausis ianuis angelus cuz lumine ingenti ingreditur: et genuflexo ipsam salutat. Cõtemplare quomodo virgo expauescit et assurgens angelo prouoluto ad genua ipa humiliter et deuote capite dimisso: diuina nuncia auscultans astat. O anima mea ingredere in cor benedicte virginis: in cor inquam diuina gratia plenum: in cor tante domine tue: vtpote dei genitricis: In qua omnis consolatio tua: omnis dulcor: omĩs suauitas tua ꝯsistit et spes vitaqz ac salus tua manet. Ingredere inquã et vide quid sentiat: quõ d tãto lumie expauescat sed de dei suauitate dulcescat: Audiuit tenorẽ verboꝝ nuncij: et terret' p nouitate insolite salutatiõis. Exultat letabũda quia salutat' ab oĩm creatore deo: et quõ tanta et tanti: ac a tanto: salutatiõe nunciãda: dignã se reputare ignorat. Gaudet d aspectu

angeli letat̄ q2 mox mr̄ dei efficit̄: 2 dña celoꝝ 2 angeloꝝ regina ꝑficit̄. O felix maria q̄nto digna es honore que deū meruisti suscipe quē totus orbis nec̄ꝗt cōprehendere. Quis extimare valeat o dña quāta tūc dulcedine cor tuū redundabat cū dulcissima angeli ꝟba: ex deo tuo quē sup omnia amabas: suscipiebas: cū tibi dei filiuz ꝓmitti audiebas: te sup oēs bn̄dictā fore auscultabas 2 grā plenam eē te sentiebas O vtinā tūc affuissē: 2 genib9 ꝓuolut9 cuz āgelo corā te dña ꝓcidissem vtiq3 te exorassem 2 dixissem: O gl'iosissima dña excelsa sup sidera. Ecce q̄nta tibi gl'ia annūciat̄: ecce q̄ntus tibi filius ꝓmittit̄. Ecce quāta ꝑ te mūdo toti vtilitas acq̄rit̄. Et ḡ noli morari ꝟgo btissima rn̄de āgelo 2 suscipe dei filiū in tuo sacrosctō vtero. Recordare dña: q2 ꝓ nobis pctōrib9 tu es electa vt sis dei mr̄ vera: noli ḡ vnq3 oblniuisci nr̄i: suscipe ꝟbū vt sis dei genitrix ꝟgo regina angeloꝝ toti9 mūdi imꝑatrix: 2 peccatorum aduocata: vt per te nobis detur celestis gloria. Amen.

Articl'us terti9 qualib9 mōis et cōditionib9 dignissimis angelus annūciādo btē virgīs cōceptū apparuit. Ca. I.

Tertiū misterium declarandū ē2 dignifice obseruatiōis. Nimiꝝ deus omp̄s 2 pijssim9 decreuit vt angel9 gabriel ī sua legatiōe ad honoré bn̄dicte ꝟginis 2 eius sacratissime cōceptiōis. xij. honorificos siue dignificos modos obſuaret: q̄ten9 2 ī hac āññciatione ipa btā ꝟgo gauderet 2 gl'iaret̄ his. xij. dignificis cōditōibus 2 modis tāq3 fulgore corone. xij. stellaꝝ: Prio q̄dez decreuit de9 ē 2 voluit vt angelus in sua appitione obſuaret q̄tuor modos 2 cōditiōes honorificos siue dignificos vt videlicet apparere deberet ipsi virgini.

Primo in hūanali specie.
Secūdo in virili decore.
Tertio in iuuenili etate.
Quarto in habit9 sui radiositate.

Scdō. iiij. in salutatiōe vt sc3:
Primo reuerētissime salutaret̄.
Secūdo dignissimo noie noiaret̄.
Tertio de diuino ꝯsortio cōmēdaret̄.
Quarto de sūmo ꝑuilegio mag̃ficaret̄
Tertio q̄3 decreuit de9 q̄tuor alios modos dignificos obſuari in hui9 legatiōis executione: vt videlicet.
Primo de gratia assecuraret̄.
Scdō sibi fili9 dei ꝓmitteret̄.
Tertio de superuentiōe spūsscti īstrueret̄
Quarto ad ꝯsentiendū deo induceret̄.

Primus itaq3 modus dignificus quem obseruare debuit angelus ad honorem beate virginis et ei9 conceptionis quo tanquā prima stella virgo benedicta gloriatur dicitur humana spēi apparitio: vbi q̄rit̄ vtꝝ cōuenient angel9 debuit appere b. ꝟgini in hūana spē mag3 q̄3 alia. Circa qd̄ possis arguere: q debuit appere ī spē serpētina: quia dicit Bern. q mod9 repatiōis debuit fieri ꝑ similia mō ꝑditiōis. Sic ḡ silitudo fuit in hoc q femia ꝑdidit: femia saluauit: ita debuit eē 2 in hoc silitudo vt sicut angelus mal9 ī spē ſpēt3 decepit: ita 2 angel9 bon9 in spē ſpent3 debuit eē nunci9 repationis Preterea videt̄ q debuit appere ī spē columbina q2 ꝯtraria cōtrarijs curāt̄. vt dicit Greg. omel'. de mrib9: ergo si deceptio fiebat ꝑ calliditatē serpētinā: illumiatio debuit fieri ꝑ simplicitatē colūbinā In cōtrariū ē cōis doctoꝝ 2 toti9 eccl'ie snīa: q2 vbiq3 figurat̄ gabriel ꝓ hac ānūciatiōe in spē hūana ī picturis in qua credit̄ appuisse Ad q̄stionē rn̄det̄ ſm Alb. vbi s. c. xx q angel9 appens ꝟgini debuit appere in hūana 2 nō alia spē 2 h̄ ꝯueniebat Prio rōe dignitat3: q2 vt dic̄ Aris. li. i. de aīalib9. Hō ē dignissimū aīaliū: sed q2 ista apparitio fuit cōplemētū 2 dignissima oīm apparitionū. Si ḡ alie apparitiones angeloꝝ in ve. te. fiebāt in specie hūana: vt pat3 de abraae facta apparitiōe 2 cōsimilibus multo magis ista debuit fieri in specie digniori sc3 hois Secūdo rōe ꝯformitat3 quia humana species conformior erat ad xp̄i incarnationē. vn̄ 2 mathe9 euāgelista eo q plura scripsit de incarnatione dei ho.

minis inter aīalia euāgelistas figurantia habet faciē hoīs: cōueniens ergo erat q͂ sicut annunciabaꝛ per angelum deus fieri homo ita angelus in humana specie appareret Tertio rōne illuminationis. Btā enī ꝟgo sensibiliter ab angelo illuminari debuit. Illuminatio aūt sensitiua ad cognitionē fit mediante locutione. ergo mediū illuminatiōis debuit esse locutiuū: s3 nullum sensitiuū est locutiuū nisi hō ergo debuit venire in specie humana ꝛ in nulla alia vt pote sicut nobilissimū intellectiuū erat qd̄ illuminabat eam interius sc3 deus sic etiam nobilissimū esset sensitiuum: qd̄ illuminabat eam exterius sc3 homo Et p hoc soluiꝛ illud incongruū de specie columbe. Ad illud aūt de specie serpentis. Rn̄deꝛ q͂ ex quo ordinata fuit species serpentis ad deceptionē Gen̄. iij. Sed ꝛ serpens erat callidior cūctis aīantibus terre: non debuit esse instrumētū illuminatōis Hec Albertus Vn̄ p3 q͂ ꝓpter hoīe3 huius sacratissime cōceptionis debuit angelus in specie humana apperere. Capitulum. II.

Secūd⁹ honor dī virilis forme decoratio. Nam nō debuit angelus apparere in forma femīe s3 in forma viri. Primo ꝓpter dignitatē q2 masculus naturaliter est dignior femia. i. politicorū. Secundo ꝓpter cōformitatem ad xp̄i incarnationē qui annūciabaꝛ venturus in virili sexu taꝗ̄ ꝑfectiori. Tertio ꝓpter illuminationis oportunitatē: q2 enī debuit btām ꝟginē angelus illuminare. sexus aūt femineus nō est illumiatiu⁹ sed magis illuminabilis: iuxta illud apl̄i Mulieres in eccl'ia taceāt sed domi interrogēt viros ergo ꝛc̄. Et q͂ sic apparuerit claret ꝛ cōfirmaꝛ per virginis turbationē Vn̄ sup illō. Que cū audisset turbata est Glo. dicit Proprium est virginū ad oēs viri pauere occursus. Et etiā q2 in oibus apparitionibus que fuerant in ve. le. angelus legiꝛ apparuisse in forma virilis sexus: ergo ꝓpter honorē hui⁹ multomagis Hec Albertus Capitulum. III.

Tertius honor iuuenilis etatis ꝑfectio. Nam iste angelus pro hac annunciatione non debuit apparere in specie puerilis vel etiā senilis etatis: q2 senex inq͂ntum hmōi dicit defectum similiter ꝛ puer. Iuuenis aūt dicit nouitatē cum perfectione. Cum igiꝛ hic annūciabaꝛ ille qui fuit nouus ſm humanitatem ꝛ ꝑfectus ſm deitatē: ergo debuit angelus in specie iuuenili hic apparere. Vn̄ Dyonisius dicit q͂ iuuenile significat innouantis ꝛ semper vitalis virtutis perfectionem Hec Albertus Capitulū. IIII.

Quartus honor diciꝛ habitus radiatio. Nam nō decuit angelum apparere in alia veste q͂3 candida clara et luminosa vt sic magis honorificareꝛ hec sacra cōceptio. ꝛ hec ꝗdē. Primo ꝓpter angelū ip̄m nūctiantē q2 candor vestis innocentiā designat angeli. non congruit ergo angelo vestis alba simul et rubea quia cu3 innocentia nō est aptus hr̄e passionē quā significat rubedo: iuxta illō Esa. lxiij. Quare rubrū est vestimētū tuū quod diciꝛ de xp̄o ꝓpter passionē. ergo debuit angelus hr̄e vestem pure alba3: ꝛ radiosam ꝓpter gl̄ie celestis lumē significādū. Secundo ꝓpter ip̄am virginē concipiētē cōueniebat vestis clara quia ip̄a sine peccato fuit ꝛ sine petō concepit eum qui peccare nō potuit: ꝛ iō totū albu3 ꝛ nil de nigro colore: qui maculam designat, habere debuit. nec debuit hr̄e rubicatā vel bicoloratā vestem: q2 virgo btā sine libidine cōcepit ꝛ sine dolore peperit verum lumen mundi: qui illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundū Joh. i. ergo nūc albam ꝛ radiosam a lumine candentem vestē angelus hr̄e debuit Tertio ꝓpter xp̄m aduenientē: q2 enī ille annūciabaꝛ: qui nos a culpa purificabat et celesti luci restituebat. Qui etiam lux vera de luce. i. deo patre ꝓcedit. deus enī lux est et tenebre in eo nō sunt vlle. i. Joh. i. Jō clarissima et purissima ac lucidissima veste hic nuncius apparere debuit. Quod si dicas xp̄s annūciabaꝛ: qui passurus erat ꝛ moriturus ideo debuit hr̄e aliquid de rubeo ꝛ pallido colore ad illud designādū. Rn̄deꝛ ex auctoritate bti Dyonisij q͂ oīs apparitio debet visibiliter declarare illud inuisibile quod ṗmo et principaliter ac per se

annũciaŕ vl' intēdiŕ: ergo cũ iste angelus pino ⁊ pncipaliter nō intendebat nunciare nisi incarnationē nō debuit habere vestem rubricatā sed tantū albā. Hec Alb. vbi. s. caplo. xxvij.

Capitulū. V.

Quintus honor. Et quo ad scōm quaternariū pmus diciŕ Reuerenda salutatio. Quia angelus appa rens salutauit btām ꝟginē salutatōe reuerendissima a deo missa dicēs: Aue. tanta quidē reuerētia q̃ vt pie crediŕ angel⁹ genua humilime flexerit ad hoc verbū coram bndicta ꝟgine: vtpote corā tali ⁊ tanta domina q̄ mox futura erat dei mater. regina celi ⁊ dn̄a angeloꝝ oīm ac hoim. Et hoc pbabile est ex vniuersali eccl'ie ꝯsuetudie q̃a in tota eccl'ia solitū est sic p imagines figurari q̃ videlicet angel⁹ genuflexo virginē benedictā salutauerit. Deniq3 quāte sit reuerētie isto ꝟbo salutasse virginē sc3 Aue. patz ex ei⁹ interptatiōe: q2 diciŕ Aue quasi sine ve. Vn̄ in h̄ salutata est ꝟgo de sūma excellētia immunitatis ab oī ve: sc3 nature culpe ⁊ pene. Nature, inquā: q2 vt dic̄ Bern̄. Erat sine corruptiōe fecunda: sine grauamīe grauida: ⁊ sine dolore puerpera. Itē culpe q2 erat sine ve culpe venialis mortalis ⁊ originalis. vt infra ostendetur. Deniq3 sine ve pene: q̄ est i separatiōe anie ⁊ corpis qm̄ sine dolore mortua est. ⁊ sine incineratōe vl' putrefactiōe ⁊c̄. Preterea scdo quāte sit reuerentie hoc verbo Aue virginē salutasse claresćat ex ei⁹ designatiōe. Nam ꝯuerso hoc nomie Eua p lras marie dictū est Aue: ad designādu3 q̃ videlic3 in bn̄dictionē marie Eue maledictio vertebaŕ. plura de hoc infra dicētur cu3 de salutatiōe ageŕ. Deniq3 tertio quāte reuerēne fuerit isto ꝟbo salutasse virginē: clarescit ex ꝟginis ꝯturbatiōe. Nam cū audiss3 hāc salutationē turbata est nō quidē de visione angeli: vt dic̄ Nicola. de Ly. quia solita erat videre angelos. Sed q2 ipsa btā virgo p̄ nouitate huius salutationis ⁊ excellētia se indignam ex humilitate reputās tante salutationi: turbata est in sermone angeli ⁊ cogitabat q̄lis ⁊ quāte excellētie esset ista salutatio. vt habeŕ Luce. i. ca. Decreuit igiŕ deus hac salutatiōe inaudita digne venerandā honorari virginē ab angelo ob eius dignissimam conceptionem

Capitulū. VI.

Sextus honor diciŕ dignissima nominatio: cū sc3 dixit angelus grā plena: ꝓpterea quippe vt dic̄ Alb. sup missus est ca. lxvij. Angelus nō apposuit in hac salutatiōe nomē ꝓpriū Marie vt diceret Aue maria: q2 dignissime salutandā hoc noue dignitatis nomie: sc3 grā plena eā nomiare voluit: quaten⁹ p immutationē nomis ꝯmutatio status significaretur ⁊ eminētia dignitatis. Nam in collatiōe magnaꝝ dignitatū solet fieri mutatio noim. vt pt3 in papa q̄ quādo creatur alio noie nomiaŕ. Vn̄ ⁊ saluator h̄ obseruādo dixit ad petrū Symon iohis tu vocaberis cephas. Hinc est q̃ angel⁹ vt magis honoraret virginē: p ꝓprio nomie sc3 Maria: nomē nouū ex dei volūtate imposuit sc3 grā plena: Iuxta illō Esa. lxij. Vocabiŕ tibi nomen nouū qd̄ os dn̄i noiauit.

Quod si dicas hoc nomē grā plena nō ꝓprie ꝯueniret btē virgini s3 etiā alijs. Dico q̃ h̄ nomē grā plena ita circūlocutiuu3 est ꝓprie nois btē ꝟginis ⁊ ꝑsone ipsius q̃ nulli alij ꝓprie cōuenit: neq3 deo neq3 creaturis ſm qd̄ plenitudo grē intelligiŕ susceptiue. Deus em̄ nil grē susceptiue habet sed potius datiue ⁊ fontaliter. Nulla etiā alia creatura p̄ter btām virginē plena est gratie susceptiue: que sola tantū grē recepit q̃ pura creatura plus recipere nō potuit. Vn̄ ei hoc ita ꝓpriū fuit q̃ angelus ei illud p ꝓprio nomie imposuit ꝓpter significandā excellētiā sue dignitatis. Hec alb. vbi supra

Capitulū. VII

Septim⁹ honor exhibitus btē virgini ab angelo salutante: diciŕ cōsortij diuini cōmendatio. Nam statim vt salutauit eā angelus cōmendauit de diuino cōsortio: id est q̃ ipsa deū secū hr̄et sup omēs scōs: cū dixit dn̄s tecū. Ex quo pt3 btē virginis dignitas: vt quodammodo sub sua volūtate hr̄et deū: quē ⁊ hr̄et filiū. Vn̄ Bern̄. sup missus ē dic̄ sic. Licet sit deus cū oib9 scīs: excellēti⁹ tn̄ cū Maria cū qua vtiq3 tanta cōsensio ei fuit vt illi⁹ nō solū voluntatē: sed sibi etiā carnē cōiu-

c

geret: et de sua carne virginea vnus xp̄us fieret. Ait itaq₃ angel⁹ Aue gr̄a plena dominus tecū. Nec tantū dn̄s fili⁹ tecū: sed etiā dn̄s spūs sctūs tecū de q̄ ɔcipies. ⁊ dn̄s pater inq₃ tecum q̄ suū filium facit ⁊ tuū. Et filius tecum, qui se tibi dedit in filiuz sumens ex te carnē. Item Maxim⁹ ep̄s dicit Dn̄s tecū in mēte: tecū in ventre tecū in vtero tecū i auxilio. ⁊ sic p₃. Ca. VIII

o Ctauus honor dicit̃ sūmi ⁊ singularis p̄uilegij magnificatio. cū subdidit ꝯ dicēs Bn̄dicta tu in mulieribus. Ecce quātus honor ab angelo Marie defert̃. cū inter oēs mulieres excellētius bn̄dicta fore p̄dicat̃ ⁊ magnificat̃. Voluit aūt deus vt angel⁹ sic eā in salutatiōe honoraret bn̄dictā sup oēs fore, p̄nunciādo. quaten⁹ bn̄dictionē quā p̄ma mulier p̄didit: Ipsa virgo bn̄dicta reperisse p suū salutiferū ɔceptū toti mūdo q₃ itulisse gauderet. vn̄ Hieronym⁹ in s̃mone de assumptiōe dic. Vere bn̄dicta tu in mulierib⁹ q̄ viris ⁊ mulierib⁹ bn̄dictionē propinasti. De his ptib⁹ salutatiōis infra latius. Ca. IX

n Onus honor q̄ ⁊ p̄inus tertij quaternarij: dicit̃ gr̄e assecuratio. Cuz em̄ vidisset angel⁹ b̄tām virginē p̄ būilitate pauere ⁊ turbatā fore de salutatiōe insolita ⁊ tanta sui exaltatiōe: qm̄ nil mirabili⁹ est vere bumiliāti seq₃ sua exaltatio. Et q̄ p̄ būilitate p̄funda qua se nil esse reputabat apud deū idignā tanto beneficio iudicaret. Statim eā de gr̄a dei ⁊ honore isto dignā fore assecurauit ⁊ ɔfortauit. d. Ne timeas maria inuenisti grām apud deū: sc₃ nō solū p te sed p toto genere bumano. Hec nicola. de Ly. i postilla.

d Ecimus honor dicit̃ Ca. X. diuini p̄lis repromissio: vn̄ subdit̃ Ecce cōcipies in vtero ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ Jesuz. Nō dic impones. q₂ h̄ nomē fuit impositū a deo p̄re eternalr̃. sequit̃. Hic erit magn⁹. Semp quidē fuit magn⁹ deus sed futur⁹ erat magnus hō ⁊ magn⁹ ɔp̄ha. Luc. x. Propheta magn⁹ surrexit i nob. subdit̃. Et fili⁹ altissimi vocabit̃: ⁊ dabit illi dn̄s de⁹ sedē dauid p̄ris ei⁹. Hic angelus nō loquit̃ de regno tp̄ali dauid: q₂ xp̄us tp̄alr̃ nō regnauit sup sedē. i. thronū dauid. Jobis. xviij. Regnū meū nō est de h̄ mūdo: sed loquit̃ de regno spūali et celesti: qd̄ figuratū fuit p regnū dauid tp̄ale: sic̄ ⁊ celestis hierusalem p tp̄alem: Vn̄ ⁊ subdit̃. Et regnabit i domo iacob. i. sup electos. Nō dicit in domo abrae vel ysaac: quia de domo abrae ⁊ ysaac aliq̄ fuerūt reprobati. sic̄ ismael ⁊ esau sed in domo Jacob oēs ei⁹ filij a sctis doctorib⁹ inter electos sūt ɔputati. q̄a ⁊ si alit̃ qui eoꝝ peccauerūt tn̄ egerūt p̄niam. Et regni ei⁹ nō erit finis: q₂ xp̄us nō solū in quātuz deus s₃ etiā inquātū homo regnabit in et̃nū sup oēs angelos ⁊ hoīes. Hec nicola. de ly. P₃ igit̃ marie honor de tanti filij repromissione. Capl̄m. XI.

v Ndecim⁹ honor dicit̃ mirifice cōceptōis instructio. Nā statim quesiuit maria ab angelo. Quō fiet istud qm̄ virū nō ɔgnosco. i. nō ɔgnoscere ɔpono. Jaz q̄ppe vouerat v̄ginitatē vt dicit Augusti. sup h̄ passu. Et de h̄ angel⁹ eā instruēs dixit: Spūs sctūs supueniet in te. glo. i. nō ɔcipies hūano semine s₃ spūs sancti v̄tute ⁊ opē. sequit̃. Et v̄tus altissimi obumbrabit tibi. i. dei fili⁹ q̄ est dei patris sapia ⁊ v̄tus. i. Chori. i. Obumbrabit tibi: q₂ sub vmbra carnis latebit v̄tus diuinitatis. Hec nicola. de ly. Ecce quātus honor marie defert̃ cū de spūscto cōcipere predicat̃: v̄ginitatꝫ glīa mirifice p̄manēte

v Vodecim⁹ honor Cap. XII. meritorij ɔsensus inductio. Nam angel⁹ induxit btā₃ v̄ginē ad cōsentiendū fide deo. Primo p exemplū cū dixit: Et ecce elizabeth ɔgnata tua ⁊ ipa ɔcepit filiū i senectute sua. Et hic mensis est sext⁹ illi q̄ vocat̃ sterilis. i. iā habet sex mēses. vt ei⁹ ɔceptus sit cert⁹ ita q̄ occultari nō possit. Secūdo induxit ex insinuatiōe diuīe oīpotētie dicens: Quia nō erit impossibile apud deū oē v̄bū. i. oīa pōt deus quecūq₃ voluerit ⁊ quōcunq₃ etiam sup̄ naturā vl̄ ɔtra facere voluerit. Audita aūt oīpotētia dei cui maxie fides innitit̃: statim assensit v̄go ⁊ dixit: Ecce ancilla dn̄i ⁊c. Mox q₃ ad hec v̄ba dei filiū ɔcepit sacro vtero. In h̄ certe magn⁹ honor v̄gini defert̃ cū ei⁹ ɔsensus exigit̃ p to

tius hūani generis salute: z filij dei incar/
natione. Ex h etiā ptz maxim esse vginis
bn̄dicte meritū cū vnico isto ꝯsensu mai⁹
meruerit q̄ totus mūdus z oēs scti ac an
geli dei scz mrē se esse dei reginā celi: do
minā mūdi. z sup oēs exaltari. O itaq
vgo sup bn̄dicta quāto honore te magni/
ficem⁹: qd in laudē tuā dicere ex equo va/
leim⁹ q̄ a dō es sūme honorata: ab archan
gelo officiosissime z dignissime es saluta/
ta. O regina celi: q̄s tibi grāꝝ iura refera
mus: cū p te habem⁹ qcq̄d grē, qcq̄d spei
z salutis habem⁹. p tuū sacrū ꝯsensuz dei
misericordiā suscepim⁹: z dn̄m nostrū ie/
suz xp̄m veꝝ dei filiū nr̄e nature pticipē p
cepim⁹. Tu ḡo dn̄a glia nr̄a: tu spes vita
z dulcedo nr̄a zc. De ista angelica annū/
ciatōe z bn̄dicte vgis, sacratissima ꝯceptō
ne deuotā ꝯtemplationē habes infra in h
codē li. vbi agef de dn̄ica ꝯceptōe.

Incidētalis ps quarta de an-gelice salutatōis a nobis frequētatiōe z cōmendatione.

Salutate mariam q̄ multū laborauit ī vobis. v/
ba sūt apl'i Ro. vlti. c. Que q̄/
dez vba optime ꝯcordāt exhortatōi q̄ ois
aplus xpian⁹ admoneri videf ad salutan
dū brām vgiuē dei geuitricē Mariā fre/
quētando salutationē angelicā. Itē aliud
Thema pōt etiā p hoc fmone applicari.
scz Ingressus angel⁹ ad eā. s. mariā dixit.
Aue grā plena zc. Lu. i. Et in euāgelio. s.
hodierne solēnitatis. Nimirū qz angelus
beatam Mariam sic salutauit z nos de/
bemus eam salutare. In quibus verbis
tria facere videtur aplus. Primo nem/
pe hortaf vt saluten⁹ cū dic Salutate. vt
insinuet p ei⁹ salutationē fructū mltipli/
cem pueuire. Scdo insinuat quā salu/
temus cū subdit mariā. Nam lz ad lrām
apl's ibi loquaf d quadā fideli femia q̄ vo
cabaf noie Maria: q̄ qdē multū labora/
uerat ad reducēdū fideles Romanos ad
ꝯcordiā. Ipsa eīn discordiā coꝝ retulit ad
apl'm vt eos ad ꝯcordiā reuocaret. sic no/
tat Gorra sup h passu. Verumtn̄ mltomagis salutāda est a xp̄icolis maria dei ma/
ter q̄ mariaz fecit ꝯcordiā inter deū z ge/
nus humanū: ꝑpterea apl's: Tertio sb/
dit debitū q̄re videlicz salutem⁹ z saluta/
re debem⁹ merito: qz multū inq̄t labora/
uit in vobis. Vere btissima vgo multū in
nobis laborauit: cū xp̄m deū nostrū aluit:
fouit: balneauit: i egyptū portauit z repor
tauit. Itē multū laborauit cū i tota xp̄i ie
su vita: seipāz ad oīa ei⁹ fuitia debita hūi
lez ancillā exhibuit. Prio multū labora
uit cū in hora passiōis gladiū doloris qui
ei⁹ aīaz ptrāsiuit, p nostra vtilitate paciē/
tissime, tam q̄ ad filiū q̄ q̄ ad se z libētissi
me ptulit. Deniq multū laborauit z la
borare nō cessat apd deū p nob tanq̄ fide
lissima aduocata intcedēdo. Quāto igif
honore salutāda ē q̄ tante salutis bn̄ficia
nob pstat. Idcirco Nico. Gorra sup pmis
so thematis passu dic. Si inq̄t illa maria
salutāda erat quā apl's salutari admone/
bat: qz multū laborauerat: quāto magis bn̄
dicta vgo maria q̄ sup oēs viros z mlie/
res p nr̄a salute laborauit. Dicat ḡ apl's
oīb xp̄icolis. dicā z ego pdicator oīb au/
dietib; Salutate inquā salutate mariā di
matrē q̄ multū laborauit p oīm nr̄m salu
te. Sz quā salutationē ei offerre digniorē
possum⁹ nisi eā qua angelus ipām saluta
uit: quā de celo attulit dicens Aue maria
grā plena dn̄s tecū zc. Volētes itaq in
hoc sermone de huius angelice salutatio
nis exhortatōe ac frequētatōis, puocatōe
loqui tria misteria notari libeat.

Primū misteriū inductionis.
Secundū misteriū qualificationis.
Tertiū misteriū cōmendationis.

Prim⁹ articul⁹ q quilibz fidelis inducif ad salutationē angelicā dicendā sepius p btē virgis honore quattuor rōibus Ca. I.

Primū misteriū dicitur inductionis. Om/
nis quippe christicola in/
ducif vt frequēter bn̄dictā virginē Mari
am salutet angelica salutatiōe tanquā sū/
mo honore dignā precipue q̄ttuor rōnibꝫ.

Primo ratione congrui.
Secundo ratione debiti.
Tertio ratione exempli.
Quarto ratione emolimenti.

Prima ratio cōgrui. Nam tria sūt ge/
nera quibꝫ marie cōgruū ꝛ honestissimū
est salutatiōis iura impēdere videlicꝫ ami
cis beneficis ꝛ dn̄is. Primo quidē ami
cis ob amicitie signū ꝛ fomentū. q̄a vt dic
Aristo. ix. li. Ethi. Amicitia fouet̄ ꝛ auge
tur colloquijs bonis et honorū impensis.
Nā amicus amicū ex amore cogit̄ saluta
re: vn̄ saluto interp̄tatur quasi salutē opto
qđ est amicoꝝ. Sed qm̄ ipsa btā virgo est
amica: imo amicissima xp̄icolis: quia nos
omēs fideles multū diligit ꝛ sup oēs post
christū: vtpote q̄ est sup oēs grā ꝛ diuina
charitate plena. Vult q̄ꝫ ꝛ ab oibꝫ nobis
amari tanq̄ꝫ dei mater ꝛ oim̄ nostrū aduo
cata ac mediatrix. hinc Eccl. xxiiij. Ego
mater pulchre dilectōnis. i. q̄ pulchre dili
go ꝛ pulchre amari volo. ergo merito est a
nobis frequēter salutanda. Secūdo im
pendēda est salutatio bn̄ficis: ob gratitu/
dinis signū: q̄a aūt btā virgo est sup omēs
benefica generi hūano: vt dicere possit ge
nus humanū illđ Sap. vij. Venerūt mi/
hi oīa bona pariter cū illa: q̄ꝛ omīa nobis bo
na p̄ virginē p̄stita sūt. vt dicit Ans. idem
ꝛ Bern̄. Nil inquit in nobis boni voluit
deus haberi quod nō p̄ manus marie trā
sierit. ergo merito est salutāda. Tertio
impendenda est salutatio dn̄is ꝛ prelatis.
vn̄. viij. Ethi. Maioribꝫ debet̄ honor. s. in
signū reuerentie tanq̄ꝫ ministris dei ꝛ eiꝰ in
hoc mūdo figurā gerētibꝫ: p̄pter qđ ꝛ ipsi
dij dicunt̄. Exod. xxij. Dijs nō detrahes et
p̄ncipi p̄p̄li tui nō maledices. Ipsa aūt be
nedicta virgo est dn̄a totiꝰ mūdi. vn̄ Eccl.
xxiiij. In oī p̄p̄lo ꝛ in oī gente primatū te/
nui. supboꝝ ꝛ sublimiū colla p̄p̄ria virtu
te calcaui. Ex qua auctoritate colligit̄ q̄
ipsa sit dn̄a celestiū: ideo dr̄ in oī p̄p̄lo. Itē
q̄ sit dn̄a totius terre mundi: ideo dr̄ ꝛ in
omni gente. Deniq̄ꝫ q̄ sit dn̄a etiā infero/
rū: q̄ꝛ supboꝝ. i. demonū ꝛ sublimiū. i. dam
natorū quorū supbia ascendit semp̄: colla
calcauit. Juxta illđ Gen̄. iij. Ipsa cōteret
caput tuum. Capitulū. II

S Ecūdo inducimur ad salutandū
btā꞉ virginē frequēter Rōne debiti
Nā debitorie obligamur salutare
bn̄dictā virginē triplici iure. Primo ex
iure diuinali q̄ preceptū est Exod. xx. Ho
nora prēꝫ ꝛ matrē: qđ marie accipit̄ de pa
tre spūali. i. deo: ꝛ matre spūali. s. btā v̄gi/
ne. Vn̄ Augusti. Amādus ē generator. i.
pater carnalis: sed p̄ponēdus est creator.
i. deus. Ita sil'r honorāda est mater carna
lis ꝛ salutāda: sed multo magis mater spi
ritualis maria. Scđo ex iure canonico
q̄ꝛ vt dr̄. xij. q. ij. ca. viij. Ingtitudo auctori
tate canonū ꝛ legū culpat̄. Itē. xxij. q. vij. đ
forma. circa fi. Pro ingratitudie demeret̄
homo p̄uari acceptis bn̄ficijs ꝛ indignus
haberi accipiēdis: vt ergo bn̄ficia btē vir
ginis quibꝫ cōtinue fouemur non amitta/
mus ꝛ indignos nos habēdos ne redda/
mus: tenemur grati esse qđ faciūꝰ eā salu
tando ꝛc. Tertio ex iure phico. quia vt
hab̄et̄. viij. Ethi. p̄ Aristo. Maxime tene
mur dijs mgr̄is ꝛ parentibꝫ quibꝫ equalens
reddere nō possumus. Sic igit̄ tenemur
deo: sic mr̄i dei p̄ quā deū p̄piciū habemꝰ.
Itē si tenemur mgr̄is tp̄alibꝫ mlto magis
matri dei q̄ est magistra fidei nr̄e. Deni/
q̄ꝫ si tenemur parentibꝫ: marie v̄gini benedi
cte q̄ ē parēs nr̄a. p̄ quā renati sumꝰ ad ce
lestem vitā. Vn̄ ipsa dicit̄ mater nr̄a spūa
lis. s̄m Bern̄. sic dicentē: O felix maria tu
mater dei: tu mater rei: tu mater iudicis:
tu mater exulis: cū sis mater vtriusq̄ꝫ susti
nere discordiā inter tuos filios. i. xp̄m: ꝛ
nos nequis ꝛc. Capitulū. III.

T Ertio inducimur ad salutandū
beatā virginē rōne exempli: qm̄
plurima ꝛ solēnissima exempla nobis p̄/
bentur vt eā salutare debeamꝰ. Primo
quidē exemplū salutādi p̄bet angelꝰ q̄ eā
salutauit in oratorio. Scđo exemplū p̄
buit Elizabeth q̄ eā salutauit vn̄ ꝛ verba
eius scꝫ Bn̄dictus fructꝰ ventris tui: hu/
ic salutationi ab eccl'ia adijciunt̄. Ter/
tio exemplū p̄buit Johes baptista in vte/
ro adhuc mr̄is sue existens qū exultando
eā salutauit ꝛ eius filiū. i. dn̄m iesū exul/
tationis motu adorandū declarauit. Vn̄
luce. ij Ecce eī vt facta est vox salutatōis

tue in aurib9 meis exultauit infans in vtero 7c. Quarto exemplū pbuit christus qui eā salutauit cū post mortē resurgēs ei apparuit dicēs: Salue scā parens 7c. vt dicūt deuoti doctores. Itē cū eā salutauit in celū assumendo 7 occurrēdo. iij. Reg. ij Surrexit rex in occursuz mrīs 7 adorauit eā 7c. Preterea exemplū prebent omēs sancti 7 electi dei q salutauerūt btām virginē dū essent in hoc mundo. Et salutant nūc in celo. iuxta illud Apoc. iiij. Adorauerūt deū: mittētes coronas suas ante sedem dei 7 agni. i. corā btā virgine: que est sedes dei. O igitur homo stude salutare benedictā virginē. Capl'm. IIII.

Quarto inducimur ad salutandū frequēter beatā virginē rōne emolumēti 7 vtilitatis. Nam ex ista salutatiōe acquirūt hoies fructū: 7 quidem Primo generaliter oēs salutātes beatā virginē acquirūt fructū resalutatōis. Cū em ipsa sit virgo hūilima nō dedignat resalutare se salutātes. Vñ Eccl. xv. Obuiabit illi q̄si mater honorificata: obuiabit inquā auxilijs oportunis: si nos obuiauerimus ei sctis desiderijs 7 deuotis salutationib9. Quib9 aūt bonis ipsa resalutat nos salutantes, ibidē describit cū subdit: Cibabit illuz pane vite et intellectus 7c. Ecce primū bonū qd prestabit btā virgo se salutantib9. sequit. Et firmabit in illo 7 nō flectetur. Ecce scdm bonū scz donū pseuerantie 7 fortitudinis. sequit. Et exaltabit illū apud pximos suos: scz exaltatiōe celestis glorie. Ecce tertiū bonū 7 subiungit. Et nomie eterno hereditabit illū dñs deus noster. Ecce quartū bonū. Scdo iusti 7 sancti homies ex eius salutatiōe acquirūt gratie repletionē: spūalemqz exultationē 7 sctitatis augmentationē. Qd figuratū est i misterio Luc. i. vbi videlicet legitur q cuz maria salutasset Elizabeth illaqz resalutādo eā suscepisset: repleta est statim elizabeth spūsctō 7 exultauit ifans in vtero eius 7 sanctificatus est iohes. 7c.

Tertio q̄z pctōres ex hac salutatōe acquirūt peccatoꝝ purgationē 7 grāz ac misericordiā. qm cū ipsa sit mater grē 7 misericordie: nō dubiū qn ipam deuote salutā tib9 donet grām 7 misericordiā. Si em ioculator ad mensaz diuitis cantauerit nunquid ei cibus negabit. quāto magis q carmē hoc angelicum 7 bñdicte virgini summe iocundū 7 acceptū salutatōe deuota cecinerit exennia ei a btā virgine grāꝝ 7 donoꝝ largient. Deniqz si diligēter singl'a verba hui9 salutatōis ponderam9: cōperimus q p omīa eius verba aliqd mali effectus qd in homie facit peccatū: repelli insinuat 7 aliqd p ptrariū boni 7 vtilitatis induci vel acquiri 7c. Nam pmo p peccatū aīa maculat 7 ve eterne damnatōis incurrit. q2 vt dicit. ij. Sniaꝝ. dis. xlij. ca. v. Peccatū mortale est qd obligat ad mortē eternā. huic ptrariat Aue. i. sine ve. Accedat g pctōr ad btām virginē 7 dicat Aue si vult eius precib9 liberari a damnatiōis ve. Scdo p pctm cor obcecat 7 obtenebrat. Sap. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ Cui ptrariat hoc qd addit maria. i. illuminatrix: si vis g illūinari o pctōr dic Aue maria. Tertio p pctm incurrit dei inimicitia. Vñ aug9. Scio deū inimicū esse omni criminoso 7c. Cōtra hoc est qd dicit grā plena. Si vis g grām saluta virginē bñdictā grā plenā vt merearis de eius plenitudie accipere 7c. Quarto p pctm homo a deo elōgat. q2 longe a pctōrib9 salus teste ps. Cōtra hoc est qd addit Dñs tecum. Qui vult g appropinquare deo accedat ad salutandū btām virginē dei matrē

Quinto p pctm maledictio incurritur Ps. Maledicti q declināt a mādatis tuis. Cōtra hoc est qd dicit Bñdicta tu in mulierib9. Si vis euacuari a maledictione accede ad virginē q sup omēs bñdicta viris 7 mulierib9 bñdictionē pmiauit. vt dicit Augu. Sexto p pctm homo a fructu meriti Incarnatōis passiōisqz xpi expoliat 7 a diuina visiōe sepatur. Ysa. xxvi Tollat impius ne videat gloriā dei. Cōtra hoc subdit. Et benedictus fructus vētris tui iesus. O igitur quecunqz anima siue fidelis 7 deuota siue peccatrix: accede ad virginē salutandū p Aue maria sciēs quia resalutatis ab ea totiens quotiēs eā salutas imo et oscularis. audi Berñ. dicētem. Est tibi o vgo maria quasi osculū au

dire salutationem angelicaz. quia totiēs ob rā osculari s quotiēs p Aue salutaris Hec ille vt dicit in speculo ꝟginis lib. sic nominato. Vis igitur o peccator fructuz salutis eterne acquirere in meritis christi Accede ad mariam salutandam. Unde ipsa clamat per sapientez. Ecci. xxiiij. In me inquit omnis gratia vie z veritatis: in me omnis spes vite z virtutis. Transite ad me omnes qui cōcupiscitis me: z a generationibus meis adimplemini. O verbum dulce o verbum spei confortatiuum Transite inquit ad me omnes. Nullum excipit sed omnes iustos et peccatores viros et mulieres paruulos et magnos dulciter beata virgo inuitat ad se honorandū ad se salutanduz z eius patrocinia implorandum. Transite inquit de huius mundi procellosa et fallaci spe ac confidentia. Transite: ista caduca et vana pretergrediendo z contemnēdo. Sed quo: ad me vtiqꝫ dei veri matrem: reginam misericordie honorificandam et inuocandam in qua est omnis gratia omnis spes salutis Secure vos meis suffragijs et meis auxilijs committite. Omnes qui concupiscitis sincera deuotione me: hoc est meum fructum saluificum Me inquam omnis boni matrem z adimplemini zc.

Miraculum. Ut autē magis confirmemus ꝙ salutare benedictam virginem angelica salutatione sit perutile et fructuosissimum homini: libeat narrari miraculum quoddam. Quod refert Anselmus in tractatulo miraculorū. Quidam clericus in Carnotēsi ciuitate degebat. qui licet esset leuis moribus et curis seculi deditus: carnalibus etiam desiderijs vltra modum subiectus: tamen sanctam dei genitricem nimis ī memoria deuota habebat z eam sepissime angelica salutatione salutabat. Qui dum ab inimicis peremptus esset clerici dicte ciuitatis scientes eum vitam irreligiosam duxisse: extra atrium cimiterij eundem sepelierūt. Ubi duz per dies triginta iacuisset. Beata maria illius miserta apparuit cuidam clerico dicens ei: Cur ita iniuste egistis contra cancellarium meum vt poneretis eum extra cimiterium vestrum? Cui interroganti quis nam esset eius cancellarius Illa ait. Qui inqt an̄ .xxx. dies a vobis ē tumulatus extra atrium. Naz mihi deuotissime seruiebat et coram meo altari sepissime me salutabat. Citius ergo pergite z eum de loco indecenti auferentes in atrio ponite. Et cū hec dixisset vehemēter adducti clerici. vultum defuncti discooperientes florem pulcerrimum in ore eius inuenerunt et linguam eius integram et sanam Et quasi ad laudandum nomen domini paratam et quasi in ea Aue maria floride descriptam. Intellexerunt cuncti qui aderant propterea hoc ei accidisse. qr dei genitricem ex suo ore frequenter salutauerat. cuius z precibꝰ ac meritis in hora mortis spiritum bonum contritionis z salutis promeruerat. Quod certe miraculum grande non solum pro illo sed etiam pro nobis fecisse credimus beatam virginem: quatenus accendamur in dei amore et ipsius beate virginis deuotiōe inducti ad salutandū et cetera.

Articulus secundus qualiter beata virgo a nobis est salutatione angelica honoranda.

Capitulum. I.

Secundū misteriū dicitur qualificationis. Scire quippe perutile ē qualiter beata virgo debeat a nobis salutari. Propter quod aduertendū. ꝙ quicunqꝫ vult digne benedictam virginē mariaz salutare: debet has infrascⱷtas quatuor conditiones vl' modos obseruare vt magis possit beate virgini eius salutatio complacere.

Prima puritatis.
Secunda fidelitatis.
Tertia humilitatis.
Quarta deuote sedulitatis.

Prima inquam conditio obseruanda in salutatione beate virginis dicitur conditio puritatis. Quia maculata peccatis

seruitia vel obsequia non sunt deo et bea/
te virgini accepta. Juxta illud Esaie capi
tulo primo. Cum extenderitis manus ve
stras: auertam oculos meos a vobis. Et
cum multiplicaueritis orationem non ex/
audiam. manus enim vestre sanguine:
id est peccato plene sunt. subditur Laua/
mini mundi estote. Auferte malum cogi
tationum vr̄arum ab oculis meis. Quie/
scite agere peruerse discite benefacere &c.
Hec ibi. Qui ergo vult gratam salutatio
nem benedicte virgini exhibere: debet pu
rificari a peccato per contritionem confes
sionem et satisfactionē. Huic et ratio
concordat. quia cuz omne animal diligat
sibi simile. Ecclesiastici decimotertio. Ex
quo ipsa est virgo purissima nō placēt ei
nisi pura obsequia. Unde abacuc primo
capitulo. Mundi sunt oculi tui et respice
re ad iniquitatem non potes. Deniqꝫ
huic concordat etiam in exemplo misteri
um salutationis angelice. Nam benedi/
ctam virginem puritate plenam non nisi
angelus qui est speculum purissimum fm
Dyonisium digne salutauit. Debet ergo
esse homo tanqꝫ alter angelus per purita
tem qui digne et gratifice vult benedictā
virginem salutare. Miraculum.

Ad hoc refertur miraculum ꝙ quidaz
vite turpissime non desinebat dominam
frequenter salutare et laudare. Accidit
quadam die ꝙ longum iter agens per va
stam solitudinem nimis famesceret. Cui
ad beatam virginem cum lachrymis cla/
manti vt subueniret. Apparuit ei maria
cum speciosis thobalijs. cibum afferens
delicatum. Sed in scutellis immundis
et stercore fedatis. Aitqꝫ ad eum comede
Qui respondit: cibus quidem bonus est
sed eum non possum comedere: propter
scutelle fetorem et eius immunditie hor/
rorem. Tunc ait ei beata virgo. tu mihi
laudes quas dicis & salutationes pulchre
sunt & bone; sed quia cor tuum turpe & ster
coribus peccatorum fedatum est: nō pos/
sum in his delectari et hoc dicto euanuit.
Ille compunctus cepit amarissime flere.
et sic ex eo se emendauit. propterea Ansel
mus dicit Ante dei genitricem mariam
heu pudor iniquitatis in presentia niten/
tis sanctitatis. Heu, confusio immunde
conscientie in conspectu fulgentis mun/
dicie &c.

Capitulum. II.

Secunda cōditio obseruāda in sa/
lutatōe benedicte virginis dicit fi
delitatis: vt scz eam salutemus fi
deliter. quod facimus si eā nō solo ore sed
& corde & opere salutam⁹. Al's dicere nob
poterit beata virgo illud Esa. xxix. Popu
lus hic labijs me honorat cor aūt eorū lon
ge est a me. In huius misteriū angelus
Gabriel eam salutauit. gabriel quippe in/
terpretatur fortitudo domini vel fortis. p
qd̄ docemur ꝙ debeamus beataz virginē
nō desidiose vel tepide solis motib⁹ labio/
rum salutare: sed fortiter cor nostrū & attē
tionē ac affectuz i eius deuotionē manci/
pare: vt fideliter motus cordis correspon
deat lingue & cōcordet in eius salutatione

Ad hoc referri potest & miraculū qd̄ re
fert Vincentius in speculo hystoriali lib.
viij. ca. cxviij. Qd̄ in ciuitate Tholetana
fuit quidaz subdyaconus qui spēaliter de
uotionē habebat ad sanctā Mariaz & ei
famulabatur sedule. Cum aūt quadā die
assisteret archipresuli solennia celebranti.
Uenit hora vt legeretur euangelium. Et
ecce ipse assistens dyacono legenti raptus
est in spiritu. Viditqꝫ supra fenestram se/
dentem demonez in specie simee horrida
& deformi & in collo eius cornu scriptoris
carta in sinistra calamus in dextera. Ocu
lisqꝫ directis quasi curiosus spectator. sub
inde scriptitabat. Erantqꝫ ibi due mulier
cule que ibidem inania confabulantes vt
moris est talium interim indeuote & labio
rum motibus corde et oculo vagantibus
Aue maria et Pater noster dictabant. et
iterum atqꝫ iterum adinuicem confabula
bantur. Cumqꝫ propter multiloquium et
dictionum ac silbarum in orationibus su
is recisarum ac negligenter obmissarum
multitudinem defectuumqꝫ commissoruz
nunc medietatē Pater noster in Aue ma/
ria faliendo vel econuerso pre inattētione
vt talib⁹ solet accidere. iaz totū pgamenū

scriptū esse intus ꝛ foris: ꝛ plus volēti scribere nō esset locus ī pgameno dentibꝰ ꝛ vnguibꝰ cepit detrahere pellē vt dilataret q̄ plus scribere posset: gaudēs de ear ideuotiōe ꝛ defectuū multitudie. Lapsa e dentibꝰ pelle caput collisit ad parietē ꝛ cecidit tāto fragore vt extimaret subdyaconꝰ ecclesiā corruisse. Risit ergo sbdyaconꝰ vidēs demonis casum. ꝛ leuās manꝰ plausu minus discreto cadentē, psecutꝰ est q̄ solus cernebat visionē. Supinde astantibꝰ vniuersis nō paruū intulit scandalū. Iratus igiꝛ archiepus suspendit eum a bñficio ꝛ officio. Ille ergo intrans ecctiam quādam coram imagine btē ꝟginis cepit lachrymabiliter orare. Et ecce vidit q̄ btā virgo in maiestate ꝛ decore ei astitit ꝛ mellifluis verbis eū cōsolatus est. O q̄ iocundū ei erat videre gl'iosam faciē bñdicte virginis. O q̄ dulce erat audire eiꝰ verba suauissima. O vere beata talis aīa. q̄ a sup bñdicta virgine meruit dulciter consolari ꝛc̄. longo igiꝛ ꝛ dulci colloquio ꝓhabito. Tandē dedit ei btā virgo ipam cōscriptionē diaboli p manus angelorum delatā: vt videlicet p testimonio deferret ad archiepm ꝛ sic beata virgo in alta se recepit. Ille itaq̄ ad archiepm veniēs ꝛ ambas reuelatiōes ei manifestans in maximā eiꝰ grām est receptus. ꝛ suo bñficio ac officio restitutus. Aduocātur ille mulercule ꝛ p̄mo negāt suas ꝯfabulatiōes ꝛ defectus cōmissos sed ostenso cirographo demonis cōuicte ꝯfessionē faciunt ꝛ laudes btē ꝟgini dicūt: p̄mittuntq̄ pamplius deuotius in orōne ꝛ salutatiōe bñdicte ꝟginis se haberi. Vñ patet q̄ pie btā virgo suis deuotis subuenit. necnō et indeuotos corripit ꝛ ad feruorē reduc̄ ꝛc̄. Displicet quippe sibi tepiditas. Apoc. iij. Quia tepidus es incipiā te euomere ꝛc̄.

Ertia cōditio q̄ obseruari debet in seruitio ꝛ salutatiōe btē ꝟginis diciꝛ hūilitatis. vt videlicet eā salutemꝰ hūiliter. Decet quippe vt cā salutādo hūiliter flectamus caput ꝛ genua. Nam si ad hāc salutationē dei filꝰ se in tantū hūiliauit vt descenderet de celis vsq̄ ad terrā. i. de solio diuinitatis in vterū ꝟginis nō horruit venire. Quid mirū

Ca. III.

si nos miseri ad hanc salutationē caput ꝛ genua flectimus. Hoc faciendū in exemplo docuit Gabriel archangelus qñ ꝛ ipse bñdictā ꝟginē salutādo genua flexit sicut supra dictū est in hoc li. pte. iij. ca. v. arti. iij. Vult itaq̄ btā virgo hūili reuerētia a nobis salutari, ꝓpter nrām vtilitatē: sciēs q̄a oratio hūiliātis se nubes penetrabit ꝛ donec ꝓpinquet nō ꝯsolabiꝛ ꝛ nō discedet donec altissimus aspiciat hec. Eccl. xxxv. Et iterū eiusdē. xxxij. Pro reuerentia accedet tibi bona grā: p reuerētia inquā quā facis btē virgini in eiꝰ salutatiōe cū genuflexione ꝛc̄. accidet tibi bona grā a dño ꝛc̄ Debemus igiꝛ cū summa ꝛ hūili reuerētia salutare bñdictā virginē. Ad hoc ptinet miraculū narratiōe dignū. In ꝓuincia quippe Hunngarie nr̄is tpibꝰ sic ipe accepi a quodā venerabili ꝛ sene p̄re fidedignissimo. Quidā frater ordinis minorū duxerat in ꝯsuetudinē vt quādocūq̄ signū fieret sero ꝛ mane ad Aue maria sic̄ moris ē in illa ꝓuincia flexis genibꝰ salutaret beatam virginē ter dicēdo Aue maria cū tribꝰ genuflexiōibꝰ. Cūq̄ quadā die signaretur in aurora ad Aue maria: ipe torpore q̄dam ꝛ ignauia ductus noluit assurgere ad salutandū btām virginē cū genuflexionibꝰ Ecce igiꝛ miraculū grande: vidit statim ī visione mirabili Turrim eccl'ie se inclinare adeo vt crux in sūmitate turris existens terrā cōtingeret se inclināndo ꝛ hoc tribꝰ vicibꝰ ad trinā signationē: q̄si p hoc sit dictū Ecce miser creatura insensibilis sua quasi genua flectit cum se inclinat ad terrā p signo Aue maria: tu aūt cū sis rōnalis non vis genua flectere ad Aue maria. Sicq̄ ille cōpunctꝰ ꝛ mirā dei manū circa se sentiēs semp quoadiuixit cū reuerētia ter genuflectēdo ad signationē bñdictā virginē cū Aue maria salutauit, ꝓpter quod speālem grām a domino ꝛ benedicta virgine promeruit.

Capitulū. IIII

Uarta cōditio obſuāda in salutatiōe btē ꝟginis diciꝛ deuote sedulitatis. Debemꝰ enī sedule ꝛ frequētissime ipsam cum deuotione salutare. vt et ipsa sedule pro nobis intercedat apud filium. Iuxta illud Esaie. xxiij. capitulo:

Bene cane frequēta canticū vt memoria tui sit &c. Bene inquā .i. deuote cane laudes virginis: frequēta hoc canticū salutationis angelice vt mēoria tui sit apud benedictā virginē. Hoc docet & ps. in se ipo dicēs: Benedicā dn̄m .i. tā in se q̄ȝ in benedicta sua m̄re cuius b̄ndictio et honor ad suū filiū refertur. Et hoc omni tp̄e: semꝑ laus eius in ore meo. Omni igit̄ tempꝫ frequentare debem⁹ hanc salutationē videlicet: Aue maria in qua sp̄ealiter laudatur et benedicta in mulieribus p̄dicatur beatissima virgo genitrix dei. Et eius benedictus fructus ventris: dn̄s noster iesus christus Miraculum Ad hoc quidē inducūt nos & plīme vtilitates per multa miracula ostensa: inter que vnū hic libeat inuehi. Qd̄ refert Uincenti⁹ in speculo hystoriali. li. viij. cap. lxxxiij. dicens:

Cleric⁹ quidā rex copia sc̄lo deditus btē marie amorē & memoriā sic anio indixerat vt qn̄cunq̄ꝫ ꝑ ecclīam trāsiret eū deuotiōe & hūilitate genuflexo eius imaginē angelica salutatiōe honoraret & rursū benedicēs eā diceret: Btūs venter qui te portauit xp̄e: & beata vbera q̄ te lactauerūt dn̄m et saluatorē nr̄m. Sed qm̄ deus teste ap̄lo flagellat omnē filiuȝ quē diligit. Iste cleric⁹ molestia corꝑis aliqn̄ tactus quoddāmō desꝑatus est. Tantūq̄ꝫ dolor inualuit vt linguā suam & labia dentib⁹ suis cōmāducaret. Idipm̄ de omnib⁹ suis mēbris factur⁹ si permitteret. Cūq̄ꝫ sic iaceret aspectu horrend⁹. Uidit iuxta lectuli sui caput ꝑsonam consistere pulchra facie qui erat angelus eius: hic lamentari videbat̄ sui egroti erūnas deplorans & dicens. Quid o domina mater fons pietatꝫ heccine est gratie et glorie salutatoꝝ tuorum. heccine est lingua in beatificationē ventris et vberū tuoruȝ et partus tui: domina domina: si tu dees tuis. quis aderit suis. Non sic domina: ad nihilū deueniet spes hominū: si in te non incipiunt habere refugiū. Tunc astitit mater dn̄i cū summa gloria et maiestate. Et ad lectū egri ꝓpius accessit: extracta quoq̄ꝫ vbera sua visa est ꝓtinus immittere in os egri: & sancti lactis sui rore infuso: subito sue lingue integritatē & labijs antiquū decorē & i toto corꝑe p̄stinā restaurauit sanitatē. Sanꝰ ille surgēs grās sūma cū exultatōe egit quāto putas tripudio tunc exclamabat: O felix maria vere tu mater es mīe: vere qui tibi seruiunt non derelinquunt̄ in sua necessitate. Tandē vt magis beate virginis seruitio se totum manciparet: religionē intrauit & ei⁹ salutationē tota sua i vita frequētauit & laudabiliter cōsūmauit. Haut dubiū quin in hora mortis beataꝫ virginē quā sepissime salutauerat: resalutatricem ꝓmeruerit et remuneratricē habuisse: & eius felicē aīam suo filio benedicto recōmendatā obtulisse. Ecce claret q̄ꝫ pie dei genitrix subuenit: q̄ꝫ dulciter tāq̄ꝫ pia mater ꝯsolat̄ frequentantes hanc salutationem. O vere beata omnis fidelis anima que benedicte virgini famulat̄ deuotione sedula: quia ꝑ eam meret̄ sūma bona celestia. O igitur deus meus: o dulcissime iesu: cur rēnuat anima mea salutare persepe tuam genitricem: gloriosā mariā per quā acceptura est gratiā & gloriaꝫ Omnes igitur charissimi eam fidelit̄ pure humiliter & sedule salutemus. Omēs acclamemus in laudem virginis illibate Aue maria. Omnes eam benedicamus: vt benedictionem eternā obtineamus.

Articulus tertius q̄ salutationis angelice oratio est dignissima & cōmendabilis precipue ex quatuor que subscribuntur.

Capitulum .I.

Ertiū misteriuȝ declarandū dicit̄ cōmendationis. Sunt quippe quattuor precipua que multum cōmendabilem reddunt hanc angelicaȝ salutationem: ꝓpter que allicimur et nos hanc sacram salutationem deuoto corde frequentare.

Pri̇o q̄r hec salutatō deo ē sūme accepta
Sc̄do q̄r angelis est multū iocunda.
Tertio q̄r demōib⁹ ē plīmū tremebūda
Q̄rto q̄r b̄n̄dc̄e v̄gi sūme glo̊sa & letabūda

p Rimo inquam ista salutatio deo ē plenissime accepta: qd claret. Primo quidē: qr istā salutationē ipsa scta trinitas vnus et verus deus edidit et p angelū bndicte virgini nunciandū mādauit. vn Alb. sup missus est dicit. q hāc salutationē ad btām virginē angelus nō a seipso dixit sed a deo pre filio et spūscto. Scdo quoq qr tm placuit deo ista salutatio vt ad eā dei filius nō dedignaret in vterū virginis descēdere: et semetipm exinaniuit formā serui accipiēs. teste aplo. Phil. ij. Hac quippe salutatiōe pmissa deus factus ē hō et seruiuit vni puelle. i. btē virgini Lu. ij. Erat subditus illis. s. pentibus. Seruiuit qz vsq ad passionē et morte hūano generi: vt dicere possit illd Hiere. ij. Seruire me fecistis in pctis vris. Tertio qz tm accepta extitit deo ista salutatio vt nō nisi p eā liberationē hūani gnīs incboaret et ipsa interueniente salutatiōe totū mundū renouare disponeret. O igit qz felicissima: o qz laude digna ista salutatio: p quaz hō saluari debuit. Vn et ipsa btā virgo maria cogitabat qlis eēt ista salutatio. Luc. i. Et h pōt poni p themate. Si eni sm Gre. i pfatiōe paschali Felix dicit culpa que talē et tātū meruit redemptorem scz deum: longe felicior salutatio angelica que talem et tantum nobis prebuit saluatorē. Quātum deniq sit accepta deo et domino nro iesu christo ista salutatio ostendi potest p qddam miraculū: qd Miraculum

Refert btūs Anshelmus in tractatu miraculo 4 ca xliij. dicens. q quedaz mulier multum deuota beate virgini petebat cōtinue hāc sibi fieri gratiā vt oñderet ei filiū suū. In hac deuotiōe et petitiōe longo tempe perstitit instāter cū lachrymis postulādo. Adest dies felix qua regina misericordie oranti mulieri in ecclesia apparuit: que nulli misericordie gremiū claudit. Et dixit mulieri: ppter fidem quod petisti fiet tibi: et statim dominus iesus in spē paruuli apparens angelico vultu coram muliere petijt vt susciperetur in eius vlnas siue gremiū dicte mulieris: que ipm cum tanta dulcedine dilectionis recepit: q lingua nō posset referre. Quāta putas tunc deuotione mulier gratias referebat christo et beate virgini dicēs: Quid retribuam tibi o pie domine. Quid gratiarū referre valeam o gloriosa dei genitrix pro hac dignatiōe mihi exhibita et c. Tunc dominus iesus in gremio mulieris existens dixit. Dic pater noster quasi insinuaret sibi hoc multum placere: quo finito dixit: dic angelicam salutationē. Cumq illa diceret Aue maria puer incontinenti inclinato capite ad beatam virginem que ibi psens astabat dixit aue maria: et singla verba salutatiōis replicabat: post verba mulieris. Et cum peruenisset vt diceret: Et benedictus fructus ventris tui iesus: dixit puer: ego sum. et sic psolādo pdictam mulierem ac dulciter amplexans euanuit mira suauitate relicta. Ex qua visione claret q christo sūme placeat angelica salutatio: quā ad honorē sue matris nō dedignatur cū salutante: inclinato capite et ipe dicere vt doceat nos idipm facere.

Capitulum. II.

s Ecūdo salutatio angelica cōmendat: ex eo q angelis est multū iocunda: qd ostendit tripliciter. Primo ratione quia gaudiū ē angelis dei super vno peccatore: ergo multo magis super plurib peccatorib pniam agētib. Lu. xv. Sed quia quādocūq quis deuote dicit Aue maria: gratiā meret saltē de congruo a beata virgine matre gratie que vt dictū est oēs se salutātes resalutare dignatur: dona grē largiēdo. Et p hanc gratiā peccator iustificari habet. g sequit. q qn quis deuote dicit aue maria: omēs angelos letificet. Hoc etiā claret: non solū ex pte peccatoris hominis: sed etiam ex pte beate virginis. Nā gaudiū est militib et seruis: cum honorat dña et regina eorum honore precipuo: sic et angelis dei seruis cum honorat regina celi et domina eorz scilicet angelorū maria. Pro inde Bern. put allegat in li. vocato speculū virginis dicit. Celū ridet angelus gaudet mūdus exultat: infernus cōtremiscit: demōes fugiūt cū dico Aue maria. Scdo ostēdit significatiōe: quia angelus gabriel cū virginē benedictā salutauit gaudiuz esse an/

gel' significauit. Prio qd̄ dcī i hitu' q2 tot⁹ iocūd⁹ veste ꝛ facie rutilās appuit. vt di/cit Aug⁹. qd̄ signū est leticie: sicut patz et in angelis appentib⁹ circa resurrectionez domini in albis vestib⁹ in signū leticie: si/cut dicūt doctores. Scd̄o in salutatio/nis ꝟbo: cum dixit Aue gratia plena do/minus tecū bn̄dicta tu ꝛc. que oīa sunt verba gaudiosa. Tertio in verboꝝ ip/soꝝ numero: q2 vt vult i suo mariali mgr̄ Jacob⁹ de voragine. Idcirco angelus in hac salutatiōe tm̄ nouē dictōes ponere vo/luit vicz. Aue pimū: gr̄a scd̄m: plena ter/tia: dn̄s quartū: tecū quintū: bn̄dicta sex/tū: tu septimū: in octauū: mulierib⁹ nonū et noluit plures dictiōes ponere vt signi/ficaret repatiōnē fiendā: nouē angelicoꝝ chororū p hanc salutatiōnē ac filij dei in/carnatiōnē: ergo ipis angelis gaudiosa ē hec salutatio ob ipoꝝum ruine reparatio/nem per eam factaz et designatam ꝛc.

Miraculū. Tertio oñdit̄ ex reuela/tione: q2 vt refert Anshelm⁹ li. miraculo/rū ca. xx. et in alijs pluribus miraculis re/peritur simile. Cum scilicet quedā aīa in peccato mortali existens sic decessisset: et demones gauderēt super preda capta. angeli quoqꝫ sctī viderent̄ ꝯtristari super ꝑditatiōe aīe. Ecce inuentū est q2 hō ille in vita frequentius btām mariā salutauerit ꝛ officiū eius deuote dixerit: mox ange/li gaudere ceperūt dicētes: Uere ꝑire nō poterit q̄ hec fecit: ꝛ sic factū est q2 xp̄o iu/dicāte aīa ad corp⁹ redijt ꝛ pn̄iam egit: ꝛ sic patet: quoniā angelis gaudiosa est sa/lutatio btē ꝟginis: imo ꝛ oīs honoris cul/tus ab hoībus marie impensus ꝛ exhibi/tus. Ad qd̄ legit̄ ꝑcipue in libro q̄ inti/tulat̄ Scala celi: et etiā in miracul' beate ꝟginis: q2 sctūs hildelfonsus archiepūs Tholosan⁹ cū fecisset libꝝ ꝯtra helindū hereticū: ad honorē btē ꝟginis atqꝫ nouē lectiones in quolibet sabbato dicendas ꝑ officio cōposuisset. Dū in quodā sabba/to audiuisset in ecclesia sonare mirabilem armoniam: credidit q2 canonici matuti/nas ipso absente dicerent. Surgēs er/go subito cum suis ꝛ ꝑueniētes ad eccle/siā viderunt mirabilē claritatē ꝛ choros angeloꝛum ipm officiū beate ꝟginis edi/tum ab Hildelfonso cantantes ac beatā ꝟginē sedētē in cathedra archiēpali quā omnes cū iubilo angeli laudabāt. Et fi/nitis matutinis maria hild̄el. vocauit et regratiat̄ eidez de officio edito et libro ac casulam ei de celo allatā dedit in qua ce/lebraret ad honorē ipsius ꝟginis ꝛc.

Capitulum. III.

Tertio angelica salutatio cōmen/dabilis reddit̄ ex eo q2 ipsa est de/monibus multū ꝛ maxime treme/bunda cū sciat sibi eē ad ꝯfusionē. eo q2 ꝑ illam amisit captiuos id ē per ꝟginē ma/riā que cōtriuit caput serpentis. Et quia demon ē superb⁹ cōfundit̄ valde q2 ꝑ mu/lierem est victus. Judith. xiij. Una mu/lier hebrea fecit cōfusionem in domo nabu/chodonosor: quod interp̄tatur sedens in angustia: ꝛ ideo merito ꝑ ipāz diabol⁹ sig/nificat̄ qui ē in ꝯtinua penali tristicia: cui quidem ꝯfusio infert̄ cum beata virgo q̄/cū ꝯtriuit salutat̄. Itē sicut canis terret̄ a tonitru: sic demon cum audit dici: Aue maria sciēs q2 ꝑ hoc hō liberat̄ ab ei⁹ ma/nu intcedēte dei mr̄e ꝑ hoīe ipo. ꝛ id̄o de btā ꝟgine scribit̄ Cañ. vi. q2 sit terribil' vt castroꝝ acies ordinata. Vñ Berñ. Non tm̄ timēt hostes q̄slibet castroꝝ aciē sicut demōes mariā dei mr̄ez: vñ non audēt in/uadere ꝛ ledere hoiez salutātē btāz virgi/nē. Miraculū. Qd̄ luculēter ostē/dit̄ i exēplo: qd̄ refert Anshel. vbi s̄. c. xv. di. q2 diabol⁹ q̄ sꝑ nocere hoī capit: acces/sit ad q̄ndā nobilē i figura hoīs ꝛ cepit ei seruire ꝛ in tm̄ nobili placuit q2 eū oīb⁹ ne/gocijs tractādis ꝛ expediēdis ꝑposuit: ip/se vero diabol⁹ die noctuqꝫ ꝑsuadebat ip/si nobili facere mala: in tm̄ q2 ꝑ se et alios depdando vulnerādo ꝛ occidēdo fere in/nūerabilia facinora cōmittebat. Accidit q2 q̄dā vice ipe nobil' appr̄hēdisset quēdā sctm̄ ꝑsbr̄m ꝛ q̄ eū comitabāt̄. Quo cap/to ad suū castꝝ eū duxit: h allocut⁹ ē nobi/lē ꝛ suos famulos q2 ex ꝑte dei hr̄et aliqd̄ ꝟbū ꝓponere ita tm̄ q2 oēs d̄ familia nobi/lis adessent audituri. vn̄ hoc impetrasset omnes aduenerunt ꝑter ipm demonē qui vocatus finxit se infirmū ꝛ q2 ergo venire

in p̄ñtiam nõ valeret. Clericus diuina re uelatione ⁊ prudētia sciens diaboli versu tias ⁊ fraudes: dixit se nil dicturū nisi ille prius aduenirer. Rogauit ergo ipm nobilē vt si infirmus ē adducatur in lecto. Qđ et fa ctū ē deo disponēte. Tūc sanctus ille iussit ipsi demoni q̄ corā omibus ediceret: Quis esset et quare aduenisset ipsi nobili in spē humana seruitur9. Ille eiulans ⁊ suspiria dans. Rūdit q̄ eēt demon et q̄ ideo vene rat ⁊ cū nobili steterat. xiiij. annorū spatio vt ipm precipitaret et occideret in pecca tis ꝓfundatū anteq̄ȝ ab eo secederet. Sȝ quia ipe nobilis quolibȝ sero dū ad lectū iret et quolibet mane dū surgeret septem vicibȝ genibus flexis: beatā virginē cū aue maria salutabat. Et ꝓpter hoc solū bonū a beata virgine defendebatur qualibet no cte ⁊ die q̄ salutabat eā adeo q̄ demō no cere ei nō audebat nec p̄ualebat Addidit q̄ȝ q̄ si vnica tm̄ nocte vl' die p̄termisisset: illico eū occidisset. His dictȝ demō dispa ruit cōfusus et ille sctūs vir omēs illos de familia exhortādo ꝯuertit ⁊ ad duote ser uiendū btē ꝟgini inuitauit: in q̄ ⁊ ipe no bilis ꝯuersus ⁊ debitā pniam agens vsq̄ȝ ad finē vite laudabiliter ꝑmāsit. Item idē Anshel. ibidē ca. xxvi. refert. q̄ q̄dam scelestus cū sepe b. ꝟginē salutasset: ⁊ subita morte ꝑuent9 demōes rape voluerūt ani mā eius. Cūq̄ȝ vnus angelus diceret q̄ licet pctōr fuerit tm̄ ꝓ deuotiōe solitus fuerat di cere aue maria sepius: statim hoc audito: demones relicta aīa fugerūt: ⁊ ad merita btē ꝟginis aīa ad corpus rediit mira clōse ꝓ agēda pniā. Idcirco btūs Bern. di. In fernus ꝯtremiscit: demones fugiūt cū dico aue maria: patet igitur ꝓpositū. Ca. IIII.

Quarto angelica salutatio ē cōmē dabilis ex eo q̄ btē ꝟgini est sūme gl'iosa ⁊ letabūda q2 hec salutatio fuit ei ad maximū gaudiū ⁊ sūmā gl'iam ac exaltationē. Multū eīm gauderet aliq̄ q̄ñ rex ꝑ fidelē nunciū salutaret eā nūciā do q̄ eā in tantū dilexisset vt in sponsā vel let sibi assumere. Ita ⁊ btā ꝟgo cū saluta ta ē a deo sūmo rege ⁊ i sponsā ac filij sui mr̄ez ē assūpta. Vñ cū iā ab āgelo saluta ta foret ⁊ ad sctāȝ elizabeth ꝑuenisset ait: Exultauit spūs meus in deo salutari meo ⁊c. Luc. i. cap. Nimirum si diligenter singula huius salutatiōis angelice ꝟba p̄e samus cōpimus q̄ p̄cipue. xij. gaudia in ea ꝯtenta vel significata btē ꝟgini offeruntur ad nūerū stellarū. xij. in corona beate ꝟgis quibȝ quidem. xij. gaudijs eaȝ letificamus cū deuote eā salutamus. Primū quidem gaudiū sūme puritatȝ ⁊ īmunitatis offeri mus btē ꝟgini cū dicimus deuote: Aue. i. sine ve. Cū igitur deuote dicimus btē virgini Aue: leticiā eius de sūma puritate quā ha buit ⁊ habet ꝓnunciamus ⁊ ad meōriā re ducimus ac si dicamus. Gaudeo felicissima ꝟgo: q2 tu es sine oī ve: nature culpe ⁊ pe ne: sicut de h' latius patet sup̄ in hoc li. p. iij. ar. iij. ca. v. Secūdū gaudiū facimus vel cumulamus vi2 magne dignitatȝ cum dicimus: Maria. in quo noie magna dig nitas btē ꝟginis denotatur: cū maria qua si maris stella nominatur. btō eīm Bern. sup missus ē testāte Mag' dignitas btē ꝟgis in h' noīe designatur cū luci stelle marȝ cō paratur: q2 stella est dignissime nature ⁊ incor ruptibilis. Vñ sicut sine sui corruptiōe si dus emittit radiū: Sic sine sui lesione et corruptiōe ꝟgo ꝑturit filiū. Cū g' dicimus Aue maria gaudiū de tāta dignitate btē ꝟgini offerimus ac si diceremus: O btā ꝟgo maria gaude q2 tu tā dignissima ꝟgo es vt digne noīeris Maria q̄si maris stella sine omi corruptiōe puerpera. Tertiū gaudiuȝ sūme gratiositatis offerimus btē ꝟgini cū dicimus: Gr̄a ac si diceremus: Gauȝ de btā ꝟgo q2 tu deo sūme gratiosa ⁊ dile cta es: adeo q̄ ꝑ te ipe deus redderet homi gr̄am quā ꝑdidit angelo teste Lu. i. Inue nisti graȝ apd deū. Quartū gaudiū ple nitudīs offerimus cū dicimus Plena ac si di ceremus: Gaude q2 nō solū gr̄am ꝑditā in uenisti verū insuꝑ oī gr̄a quā deus q̄buscū q̄ȝ sctis p̄stitit tu sola vniuersalit' ⁊ excellē tius plena es ⁊ possessedisti. Vñ Hiero. Vere gr̄a plena q2 ceteris ꝑ ptes datur gr̄a marie aūt se totaȝ infudit gr̄e plenitudo.

Quintū gaudiū diuīe ꝯceptiōis offeri mus cū dicimus: Dñs tecū. ac si di: Gaude q2 meruisti deū cōcipe ⁊ sic tecū hr̄e tā in mente q̄ȝ in vētre. Vñ Aug9 i sermōe q̄dā.

dñs tecū sed nō sicut mecū. Tecū em̄ in/
mente tecum in ventre: tecum in vtero te/
cum in auxilio. Sextū gaudiū sup̱ne
bñdictiōis: cū dicimus: Bñdicta a c si di/
ceret: gaude q2 meruisti maledictōēȝ eue
in bñdictionē tibi cōmutari ⁊ toti gñi hu/
mano. Auꝰ in ser. de natiuitate btē ꝟgis
di. Impleta ē maria grā: ⁊ eua euacuata
ē a culpa. Maledictio eue i bñdictōȝ mu/
taꝛ marie: mr̄ generis nr̄i penā intulit mū/
do: genitrix dñi nr̄i salutē attulit mundo.
Hec ille. Septimū gaudiū singl'aris
p̄uilegiatiōis cū dicimꝰ: Tu in mulie/
rib3 acsi d. gaude q2 tu sola singl'are p̄uile/
giū inter ⁊ sup̱ oēs mulieres possides vt
tu sola sis oīm corona ⁊ gl'ia ⁊c. vtpote q̄
sola tu int' oēs mľieres meruisti fieri mat'
et ꝟgo mr̄ dei et homīs. vñ canit ecclesia.
Nec primā similē visa ē nec hr̄e sequentē
Octauū gaudiū diuīe collaudationis
cum dicimꝰ. Et bñdictꝰ: Gaudet eīn q̄ a
nobis bñdicit' in ipa et p̱ ipam deꝰ ex sū/
ma erga deū charitate: sicut ⁊ oēs scti in
hoc gaudēt vt deꝰ gl'ificet' et bñdicat' i ip/
sis iuxta illō ps. Nō nobis dñe nō nobis
sed noī tuo da gl'iam. Multū ḡ ei facimꝰ
gaudiū cū dicimꝰ: Et bñdictꝰ. s. deꝰ tuus
filꝰ. ac si d. Et tu q̄dē brā ꝟgo bñdicta es
sed sup̱ omīa bñdicimus deū q̄ te sic gl'i/
ficauit ⁊ sublimauit ⁊c. Gaude ḡ in deo
et cū deo tuo filio. Idcirco Augꝰ. dicit.
Letare maria leticia ienarrabili et xp̄o
cū xp̄o et p̱ xp̄ū filium: q̄m talē ⁊ tantū
pariendo filiū vtpote deum veꝝ non sub/
secuta est corruptio. Bñdicta ḡ tu ⁊et bñ/
dictꝰ filꝰ tuꝰ p̱ quē te gl'iosam dñam no/
strā aduocatā in celis habemꝰ. Nonū
gaudiū eťne fructificatiōis cū dicimꝰ fru/
ctus. ac si d. Gaude q2 p̱ te nobis oīb3 eter/
ne vite fructꝰ datꝰ ē. vñ ⁊ canit eccl'ia Be/
nedicta filia tu a dño: q2 p̱ te fructuȝ vite
cōicauimꝰ. Magnū nimiꝝ gaudiū ē btē
ꝟgini q̄ d eiꝰ fructu. i. de xp̄o dulcissime
fruunt' omēs scti ⁊ angeli dei. i. Pet. i. In
quem desiderāt angeli respicere: ⁊ q̄ ipa
tm̄ fructum facere meruit ⁊c. Decimū
gaudiū ꝟginitatꝫ offerimꝰ cū dicimꝰ: vē/
tris tui. subaudiēdo ꝟginal'. ac si d. Gau/
de q2 venter tuꝰ ꝟginalis ꝯcepit ⁊ porta/
uit veꝝ deū in ipo tota plenitudīe habitā/
tem ⁊c. vñ cū dicimꝰ: ventris tui: in meō/
riā reducimꝰ: quō eiꝰ sacratissimꝰ vterus
ꝟginitatis gl'ia p̱manente deū gestauit ⁊
genuit ⁊ post p̱tū ꝟgo p̱māsit mira suaui/
tate leticie in hec eiꝰ mēti indita. Hoc gau/
diū p̱sequēdo btūs Augꝰ in ser. de natiui/
tate btē ꝟgis ita dic: Precisū est i maria
illō eue infelicitatꝫ eulogiū de q̄ d2 In tri/
sticia pies filios: q2 ista in leticia dñm p̱/
turiuit. Eua em̄ luxit: ista exultauit: Eua
lachrymas: maria gaudiū in vētre porta/
uit: ꝟgo cōcepit virgo genuit. Gratulare
btā ꝟgo q2 christꝰ ex solio suo venit i vte/
ro tuo: ex sinu p̄ris in vteꝝ dignatꝰ ē descē/
dere mr̄is. Leta igit' maria gestat infan/
tē exultans filiū amplexat': portat a q̄ por/
tabat'. extat maria cum ꝯcepit ꝟgo ḡuida
ꝟgo dū parit ⁊ virgo pꝰ p̱tū. Exultat ma/
ria ⁊ matrē se leta mirat' ⁊ de spū scto se pe/
perisse gaudet. O femia sup̱ femias bñdi/
cta q̄ viꝝ oīno non nouit: ⁊ virū suo vtero
circūdedit. Hec Augꝰ. Undecimum
gaudiū mire dulcedis ⁊ suauitatꝫ: cū dici/
mus: hoc mellifluū nomē iesus. Si enim
scti ⁊ deuoti magnā dulcedinē capiūt i h
noīe: qm̄ vt di: Ber. Hoc nomē iesꝰ mel ē
in ore: melos i aure: iubilꝰ in corde: multo
fortiꝰ magnū dulcorē ⁊ suauitatem capit
aīa bñdicte ꝟginis cū audiuit h dulcissi/
mū nomē deuoto corde ⁊ ore noīari: vnde
cū dicimꝰ bñdictꝰ fructꝰ vētris tui iesus
gaudiū sil' ⁊ dulcoreȝ offerimꝰ btē ꝟgini. ac
si di. Gaude o bñdicta ꝟgo q2 p̱ te ⁊ ex te
istō dulcissimū ⁊ mellifluū nomē iesꝰ ha/
bemꝰ in q̄ et tu ⁊ oēs scti letāt'. In q̄ mira
dulcedie deuote mētes liq̄scūt ⁊ delectāt':
in q̄ cor tuū sacꝝ iubilo ineffabili iocūdat'
indicibili amoris suauitate delibutū: in q̄
solo noīe optet oēs saluos fieri credētes.
Nā vt scribit' Act. iiij. Nō ē aliō nomē sb
celo datū hoīb3 i q̄ opteat saluos fieri cre/
dētes. Duodecimū gaudiū: hūane as/
sumptiōis. s. a deo in vnitatē p̱sone cū di/
cimꝰ. xp̄s. id ē crismate vnctꝰ. Hoc ei no/
men ꝯuenit saluatori nr̄o inq̄ꝝtū est hō a
p̱sona diuia assumptꝰ. Ipe em̄ fuit s'm hu/
manitatꝫ naturā crismate ⁊ vnctiōe spūs/
scti vnctꝰ: iuxta illō ps. Unxit te deꝰ deꝰ

tius oleo le. p̄ consor. t. Et iō in hoc noīe dignificatio hūane nature in xp̄o exp̄mit: de quo oēs sctī gaudēt ḡa fortiori beata v̄go. Vn̄ gaudēter canit eccl'ia Felix nāq3 es sacra v̄go maria z oī laude dignissima q2 ex te ort⁹ ē sol iusticie xp̄s de⁹ nr̄. Cu3 igit' dicim⁹ bn̄dict⁹ fru. vē. t. xp̄s. Gaudiū ei cumulam⁹ ac si diceremꝰ Gaude o bt̄issima v̄go maria q2 p te z ex te habemus vt hūana natura tm̄ dignificaret' in tuo filio: vt vi3 deo vniret' in vnitate p̄sone: p te habemus deū fratrē nr̄m: z nr̄e nature p̄ticipē: ex te assūpta ē ista caro diuinitati vnita. In tuo vtero sacro factū ē vt de⁹ fieret hō: ver⁹ xp̄s vnctiōe spūsctī plen⁹ iuxta illud Joh. i. Verbū caro factum est et habitabit i nobis z vidim⁹ gloriā ei⁹ gloriā q̄si vnigeniti a p̄re plenū grā z v̄itate. Ecce igit' o fidelis z deuota aīa. O cor hūanū amore bt̄ē v̄ginis inflāmatū pensa diligēter et aduerte q̄z multiplex gaudiū offers z accumulas ipi bn̄dicte v̄gini marie cū eā deuote salutas angelica salutatōe. Quid ei aliō q̄z coronā q̄ndā stellaꝝ xij. ei offers tāq̄z sertū rosaꝝ xij. q̄ bn̄dicta v̄go gl'iat' z letificat'. Quō credere potes q2 te ipa p tot gaudijs ei oblat3 nō letificet z nō resalutet i p̄nti p grāz z i futuro p gl'a3. Euigila ḡ z conare frequēter beatā v̄ginē salutare: hac gl'iosissima z sūme sibi placita z letabūda salutatione vt valeas ei⁹ grām h̄re. Ad p̄missa facit qō multotiēs visū est i miraculo: q2 dū beata v̄go salutaret' a sibi deuotis: appuit quasi v̄go pulcherrīa v̄go astans: z ad singulas salutatiōes se inclinans z quasi rosas colligens: serto q̄3 p̄pria manu aureo filo colligās z tandē capiti suo imponēs corā omib3 angelis z sctis gl'iando dixit: Hoc serto coronauit me iste mihi deuotus famul⁹ zc. Ut aūt finē huic p̄tis s̄moni faciā: referā p edificatiōe Miraculū qōdā narratiōe dignissimū. qō quidē a fide dignis relatu3 p̄cepi z publica a plerisq3 p̄dicatiōe p̄mulgatū. Mulier nāq3 q̄da3 bt̄ē v̄gini multū deuota cū frequēter diceret: Aue maria sūma deuotōe: apō se hec sepius voluebat' cogitatio. Que vi3 verba ex omib3 v̄bis salutationis magis cōmouerint ad gaudiū z nūc cōmouere habeant cor benedicte virginis. Cui quadam vice oranti apparuit p̄ijssima virgo maria: et dixit vt tue deuotioni satisfaciā in qua mihi summe cōplacet. En tibi reuelare curaui quod desideras: scito q2 sup omnia cor meū letatū est z gaudio repletū ad illa v̄ba: cū audiui sc3 angelū dicentem: Domin⁹ tecū. Hoc autē z ratiōi cōsonat q̄m per illa verba exp̄ssius annūciabat' dn̄ica ꝯceptio cum dicit': Dn̄s tecum sc3 in mente z in ventre vt patuit supra p doctores. Alia autē verba non sic exp̄sse dominicā incarnationē z ꝯceptionē beate virginis actiuā insinuāt sicut claret cōsideranti. Sed q̄m ipa beata virgo summū gaudiū in hoc habebat q2 deū ꝯcipere merebat' z dei mater efficiebat' p̄ut probat Alber. magn⁹ sup missus est: et patebit infra li. ij. p. ij. ar. i. ca. i. ergo seq̄tur reuelationē fore verā. Tande3 beata virgo predicte mulieri loquendo addidit: et ait: O charissima famula: mando tibi vt quotienscunq3 dicere habes: Aue maria cum perueneris ad illa verba: domin⁹ tecum: plane z morose ipa verba p̄feras: et ibi cordis z corporis genua ac ceruicem flectere studeas: sciens q2 tantū gaudium meo cordi sic faciens p tua deuotione accumulas p verba premissa: q2 quasi iterato cōciperem filium meū dn̄m iesum. In fine deniq3 addas z dicas: Sctā maria mater dei z domini nostri iesu christi ora pro me z pro omnib⁹ peccatorib⁹ Et hoc similiter morose z deuote: quia tantū mihi hec dep̄catio placet: z tantum gaudet cor meum in subueniendo peccatorib⁹ ac si iterato filiu3 meū parerem. Hec dicēs mira suauitate relicta in corde mulieris euanuit beata virgo ab eius visione. Et hec mulier quoad vixit deuote obseruauit. Hoc etiam reliquū rationi recte cōcordat q2 cū peccator homo beatam v̄ginem deuote salutat z ad sibi subueniēdū exorat: beata virgo gratia3 infundendo filium spiritualē3 denuo parit ad vitā eternam: cum peccatorem a peccatis reuocat per gratiam et ad viam salutis reducit: vel si iust⁹ est in iusticia ꝯfirmat et p̄serue

ratiā pstat. Cū igiť ꝛ xp̄s dn̄s ob hāc cām de ca nat⁹ sit: vt hoies in celeste regnum renascāť: nō dubiū qn ipa btā ꝟgo in his pmissis gaudeat ꝛ ei sūme cōplaceat. O igiť oēs fideles aīe: oēs deuoto corde ex/ istētes vnūquēqꝫ vr̄m cōuenio. Omibus clamo. Et vtinā clamoꝛ me⁹ oim resonet in aurib. Salutate: salutate: salutate hu militer deuote ꝛ frequenter btām ꝟginez Salutate ꝟgies: salutate ꝯiugati: vidue ꝛ paupes ꝛ diuites: magni et puuli. adul/ ti: iuuenes ꝛ senes. Omnes qꝫ cuiuscūqꝫ cōditiōis pctōres ꝛ iusti. Sciētes qm̄ per eā grām habebitis in presenti et gloꝛiam in futuro prestante domino.

Sequiť pars secunda de ipsa sa lutatiōe angelica et ei⁹ partib⁹.

Ave gratia plena dn̄s tecū. bn̄dicta tu in mlie rib. Lu. i. Tres saluta/ tiones ceteris celebꝛiores ī euāgelio repim⁹ Pria gabriel' vicȝ ista Aue grā plena. Scda marie ad elisa/ beth Lu. i. Intrauit domū zacharie ꝛ sa/ lutauit elizabeth. Tertia xp̄i ad disci/ pulos. Jo. xx. Pax vobis: q̄ sepi⁹ legiť re/ petita. Hac triplici salutatione triplex cō coꝛdia designať. Siquidē an̄ incarnatio/ nē discoꝛdia erat. Prima inter deū et ho/ minē ꝓpter pctm̄ pme preuaricatiōis. qm̄ hō de⁹ fact⁹ inobediēs: diabolice se subie cerat ptāti. Scda discoꝛdia erat inter an/ gelū ꝛ hominē: ꝛ hoc duplici causa qꝛ vi/ delicet homo qui ruinam angelicā repa/ rare debuerat sponte coꝛruēs se subtraxe/ rat a celo: ꝛ diabolo se cōiunxerat ei⁹ vo/ luntatem faciendo. Et quia cū in obseq̄o dei conserui esse debuissent homo se qua/ si spōte seruitio diaboli subdiderat. Ter tia discoꝛdia erat inter hoiem ꝛ hominez videlicet inter iudeū ꝛ gentilē ꝓpter diuer sarū legū emulationē: quia iudeus vnūz deū: gētilis aūt idola colebat Itaqꝫ per salutationez christi ad discipulos: qua di/ xit pax vobis: designaťconcoꝛdia dei ad homies: quia filius dei in seipo cōiūgens diuinitati humanitatē: ꝛ per sanguinem crucis pacificauit que in celis ꝛ que ī ter ris: vt dic apl's. Itē per salutationē ma rie ad elizabeth designať cōcoꝛdia iudei et gentilis: qꝛ xp̄s lapis angularis omēs in vnicā fidē ꝛ ecclesiā cōuocauit. Joh. x. Et alias oues habeo: que nō sunt ex hoc ouili ꝛ illas opoꝛtet me adducere ꝛ vocē meā audiēt: et fiet vnū ouile ꝛ vn⁹ pastoꝛ. Hoc etiā i spū p̄dixerat dauid di. Lapi/ dē quē reprobauerūt. i. xp̄m: edificātes. s. iudei: hic fact⁹ ē in caput anguli Deni qꝫ p salutationē angeli ad mariā notatur cōcoꝛdia angeli ad hoiem: quia per ptuz marie factus est homo conciuis angelo/ rum ꝛ domesticus dei ꝛ vnius dei scilicet christi: homo et angel⁹ facti sunt serui et ex homi e angelica ruina reparata ē. Ideo qꝫ cuȝ christus nasciť ab angelis cantur Gloꝛia in excelsis deo. Et in terra pax ho minibus bone volūtatis: hinc ꝛ angel⁹ di xit iohāni volēti euȝ adoꝛare: Uide ne fe ceris: cōseru⁹ em̄ tuus sum ꝛ fratrū tuoꝝ. Apoca. ii fi. Quia igitur iste concoꝛdie facte sunt per mariam virginem: que no/ bis christū deum genuit. Idcirco nō im/ merito dicat marie ipse deus: dicat ange lus: dicat ꝛ homo. Aue gratia plena que fuerunt verba thematis nostri preacce pri De hac itaqꝫ salutatione ꝛ ptium ei⁹ declaratione intendentes tractare tria mi steria contemplemur ꝛc.

Primū de eius principio.
Scdm de eius medio.
Tertiū de ei⁹ ꝓposito ꝛ termīo.

Articulus primus de princi pio salutatiōis āgelice: vbi tres questiones elucidantur.

Capitulum. I.

Circa principiuz huius salutationis tres pre cipue questiones occurrunt Prima questio vtrū salu tatio angelica fuerit ꝯgrue hoc mō p aue inchoata Scda q̄stio vtꝝ b. ꝟgo fuerit vere sine ve vt sit digne p hoc ꝟbū aue sa lutata. Tertia q̄stio. v. ista salutatio h mō facta sit oim salutatōnū excellētissima

Ad primā questionē q̄ querit᷑: vtrū videlicet salutatio āgelica fuerit ɔgrue hoc modo per aue inchoata. Argui potest in contrarium q̄ non. Primo sic quia iste modus salutandi per verbum secūde persone est modus salutandi a seipso personaliter ꝛ nō ab alio: ergo videtur q̄ angelus salutauerit beatā virginē a seipso ee non a deo. Sed ɔstat q̄ salutare debuit a deo ergo non debuit ꝑ hoc verbū scđe ꝑsone salutasse. Preterea videt᷑ q̄ debuit salutasse ꝑ salue: quia aue dicit remotionē pene: salue presentiā boni et ꝑmanētiam salutis. Nā salue vt dicit Johs ianuēs. in catholicō ē verbū defectiuū et salutatoriū ꝛ sonat. i. esse vel fieri saluū. Cū ergo maior ꝑfectio significat᷑ ꝑ salue q̄ꝫ ꝑ aue: sequitur q̄ ista salutatio ꝑfectissima debuit potius incipi a salue q̄ꝫ ab aue.

Preterea aue ꝑtinet ad incipiētes salue ad ꝑficientes gaude ad ꝑfectos. Unđ et Thobias salutatus est per angelū hoc modo. Gaudiū tibi sit semꝑ. Tho. v. ca. ergo cū btā ꝟgo eēt ꝑfectissima ꝑ gaude debuit salutari. Preterea nobilissimus modus salutādi ē quē tenuit dn̄s iesus et docuit. Sed hic mod⁹ fuit pax huic domui. Lu. x. vl' pax vobis. Jo. xx. ḡ ꝛ i hac salutatiōe nobilissima debuit btā ꝟgo per simile salutari. s. pax tibi vel pacē opto tibi ꝛc. In cōtrariū est veritas sacre scripture. Ad hanc igit᷑ q̄stionē r̄ndet᷑ ꝑm Alber. magnum sup missus est. ca. lxiiij. ꝛ lxv. q̄ cū duplex sit modus salutādi videlicet per seip̄m et ꝑ aliū: multo amicabilioꝛ et nobilioꝛ est ille qui est ꝑseip̄m q̄ꝫ ꝑ aliū. Hec ergo salutatio ꝑfectissima ꝛ amicabilissima nō debuit fieri tanq̄ꝫ ad absentē et ꝑ aliū sed tanq̄ꝫ p̄ntis ad p̄ntē ꝛ ꝑ seip̄sum: recto ḡ mō p̄sentialiter angel⁹ salutationem hanc ab aue inchoauit, quia in hac salutatione deus trinitas p̄sens presentē ꝟginē i angelo salutauit d. Aue maria grā plena. Quod verbū ꝛ deꝑcatiuū et salutatiuū et nunciatiuū fuit: quia btitudinē quā angelus btē ꝟgini nunciauit illā ei exhiberi ꝛ ipleri ardentissime concupiuit ꝛ deuotissime optauit. Et per p̄missa patet respōsio ad primū obiectū.

Ad alia argumēta premissa in ɔtrariū adducta. R̄ndet᷑ q̄ in hac salutatiōe aliđ verbū salutādi poni nō debuit i quo salutis status vel ꝑfectus vel ꝑfectio notaret᷑ quia cum ista salutatio sit totius salutis inchoatio que primo ee principaliter et ꝑ se beatissime nunciatur virgini ꝛ in ea ꝛ per eā toti generi humano destinatur: recte incepit ab aue: initiuꝫ q̄ppe beatitudinis est remotio miserie qđ notat aue quasi sine ve. Alia aūt beatitudinē perficientia sufficienter exprimunt᷑ ꝑ alia verba in salutatione ista subsequentia: vt infra patebit cum declarabunt᷑ singillatim. Hec Alber. Ex his patet ratio quare non debuit dici salue vel gaude vel pax tibi ꝛc.

Amplius quoq̄ꝫ non debuit salutari beata virgo in hac salutatiōe aliquo alio verbo salutationis q̄ꝫ per aue quia nō debuit nisi verbū correspōdēs rei in salutatione ista poni. Sed quia res hui⁹ salutationis ꝛ annūciationis ista erat q̄ videlicet, maledictio quā ꝑ primā mulierē: id ē euam incurrim⁹: debebat verti in benedictionē. per hanc secūdā mulierē. id est beatā mariā: vt sicut femina nos dānauit: ita et femīa saluaret. Unde Aug⁹. ser. de natiuitate dicit. Impleta est maria gratia ꝛ eua euacuata est a culpa: maledictio eue in benedictionē mutatur marie Hec ille. Huic aūt rei nullū aliud verbum salutationis ita cōgruebat ꝛ correspōdebat: sicut aue in quo solo nomen Eue mutatur in verbum salutationis Aue. Conuerso em̄ hoc nomine eua per litteras marie dictū est aue. ad designandum expresse q̄ in benedictionē marie vertebat᷑ maledictio eue. Nimirū post peccatū adaꝫ vxoꝛi sue imposuit nomen eua: quod dicit᷑ ab a qđ est sine et eu qđ ē bonū q̄si sine bono quoniā bonū datuꝫ a deo sibi ꝛ viro abstulit ac posteris: ꝛ incidere fecit in ve culpe et pene: per mariam autem facti sumus sine ve. Ideo congruentissime salutatur ꝑ aue et non per aliud aliquod verbū. Unđ quidā versificatoꝛ dicit. Porta salutꝫ aue per quā patet exit⁹ a ve. Hec mḡr iacob⁹ de voꝛagine in suo marionali.

Capitulum. II.

a D secundū quesitū de hui⁹ saluta/tionis verificatiōe cum querebat vtrū vicz btā virgo fuerit vere sine ve: vt sit digne p aue salutata. In contrariū posses arguere. q non videt quō vl' ad quē sensum angelus potuerit vere dicere beate virgini. aue id ē sine ve. Nā si h dixit narrando de pñti falsum dixit qr adhuc p tunc sine ve nō fuit btā vgo qm fuit adhuc sub ve miserie huius vite qd ex pctō primoꝝ parentū subsecutū est. Fuit etiā adhuc p tunc sub ve sterilitatis et p consequēs sub maledicto legis: qr adhuc sterilis fuit cū nōdū adhuc cōcepat filiū qñ angelus ei dixit istud verbū aue: vnde nō potuit de pñti hoc dicere. Itē si angelus dixit illud optādo sequit q voluntatē suam diuine voluntati nō conformauit qui scilz deus eam multa pati voluit in passione sui filij. Si vero illud dixit de futuro predicendo: non salutauit sed prophetauit nec magnū quid dixit. quia hoc cōmune est omniū saluādoꝝ q qñqꝫ erūt sine ve. scz in futura gloria. ergo videt q non potuerit vere beata virgo p hoc verbū. aue salutari. Ad questionem igitur rñdendo. Nota primo. q hoc verbū aue quādoqꝫ est vox optantis: sicut dicit Johānes ianueñ. in catholicon: vt quādo dico alicui aue salutando: quia ei salutē opto. Quādoqꝫ aūt est vox orantis vt cū dico aue crux pciosa: vl' o crux aue spes vnica. Nō eñ salutādo illō dico: qr ligno insensibili salutē nō opto qr eā hre nō pōt. sz oro vt virt⁹ crucis mihi salutē opet. Qñqꝫ vero ē vox ꝯgratulātis ⁊ applaudētis: vt cū dico. Aue maria vel Salue scā parēs quasi dicerē O btā virgo maria: ꝯgratulor ⁊ ꝯgaudeo saluti ⁊ glorie tue ⁊c. Hec magister Jacobus vbi supra. Dico igit f'm Albertū super missus ē capitul'. lxiiij. et. lxv. Necnon et cōmuniter f'm doctores hanc materiam tractantes: q beata virgo vere salutari potuit et debuit per aue quia fuit sine ve oñi vniuersaliter.

Pñō qr fuit sine ve spāli eue ⁊ ml'ierib⁊
Scdō qr fuit sine ve ꝓprio matribus
Tertio qr fuit sine ve cōi oīb⁊ hoīb⁹.

Primo inquā quia fuit sine ve speciali eue et mulieribus. Nam eua triplicē maledictionē quasi triplex ve accepit in penā. Prima: multiplicabo erumnas et conceptus tuos. Secunda in dolore paries filios. Tertia sub viri potestate eris. Geñ. iij. ca. Sine hoc triplici ve fuit maria: qr nec sensit erumnam in conceptu nec dolorem in partu: quoniā fuit sine corruptiōe fecunda: sine grauamie gauida: ⁊ sine dolore puerpera. vt dic Berñ. et fides tenet catholica. Deniqꝫ nec fuit viro subdita ppetue virginitatis obtētu: et quia p dei conceptū ⁊ maternitatē facta est domina omniū viroꝝ ⁊ mulierū ac etiā angeloꝝ.

Itē in mulierib⁊ est triplex ve: quia in virginibus est ve sterilitatis: in coniugatis ve subiectionis quia sunt sub potestate viri: in viduis ve desolatiōis ⁊ orbationis tanqꝫ que sunt orphane. Quib⁊ vltimis duobus est annexū ve corruptionis cū virginitatē amiserunt. Ab his fuit immunis beata vgo. Fuit eñ virgo sine sterilitate. Cōiugata sine corruptione ⁊ seruitute: qm ioseph tanqꝫ custos a deo dat⁹ beate vgini seruiebat ei: quā sciebat esse dominā sui ⁊ toti⁹ mundi ꝓpter dei maternitatem. Deniqꝫ fuit ⁊ vidua post mortē ioseph: cum vginitate ⁊ sine desolatione ꝓpter dei p̄sentiā: qui deus ei⁹ spūalis spōsus multiplici eam suauitate familiaris presentie semp ꝯsolabatur. Secundo dixi q beata virgo fuit sine ve ꝓprio matribus. Sunt quippe in matribus tria p̄cipua ve. Primū ve erumne ⁊ immundicie quia virginitatem pdunt et cū maxima īmundicia ⁊ erūna pariunt. Secundum ve infirmitatis ⁊ indigētie. quia infirmātur ⁊ amittūt sanitatē venustatem ⁊ pulchritudinē cum pariunt atqꝫ indigēt obstetricatione. Tertium ve pene simul et culpe quia cum peccato cōcipiūt ⁊ libidine. cum grauitate portāt ⁊ cū dolore pariunt. Ab hoc triplici ve fuit imunis beata virgo maria. Primo quidē fuit sine ve erumne ⁊ immundicie: quia in cōceptu ⁊ partu non perdidit virginitatem sed acquisiuit eam qua sub deo maior nequit intelligi puritas. Nulla etiam in eius partu immundicia fuit. quia christus deus vte/

ro clauso manente egressus est tanq̃ spon-
sus dñs de thalamo suo teste ps̃. Uñ Leo
papa in sermone de natiuitate dñi dicit.
Alienũ est inquit ab hac natiuitate qđ de
omnib⁹ legit. Nemo mund⁹ a sorde: nihil
in istam singularẽ natiuitatẽ de cõcupi-
scẽtia carnis trãsijt: nihil de peti lege ma-
nauit rc. Secũdo fuit sine ve infirmi-
tatis ꝛ indigẽtie. Nõ eñi beata ꝟgo post
conceptũ aut in ptu pdidit sanitatem vel
pulchritudinẽ. Immo tanta pulchritudi-
ne radiauit ꝙ ioseph eã inspicere pre ra-
diositate nõ potuit vt dic̃ glo. sup math.
cap. i. vnde ioseph mariã nõ cognouit fa-
cie qualis esset donec peperit ꝛ euacuato
vtero radiositas a visione faciei eius ocu-
lũ non ita reuerberaret. Item sanitatẽ p⁹
cõceptũ non amisit: immo fortior facta a
spũsancto surrexit statim ꝛ abijt in mõta-
na cũ festinatiõe: ꝛ seruiuit elizabeth. In
partu quoq̃ non indiguit obstetricatiõe
sed vt canit in quibusdã ecclesijs. Gaude-
bat dei genitrix in ptu quaꝫ circũstabant
obstetricũ vice cõcinẽtes angeli gloriam
deo. Tertio fuit sine ve pene ꝛ culpe:
quia sine viro de spũsancto cõcepit ꝛ sine
omni libidine. Et cum gaudio sine om-
ni lesione ꝛ dolore peperit vt supra patuit

Tertio dixi ꝙ beata virgo fuit sine ve
cõi omnib⁹ hominib⁹. Cõmuniter quip-
pe omnes hoĩes triplex ve incurrerũt ex
peccato primi parẽtis. Primũ ve in cor-
pore. Secundũ ve in aĩa. Tertiũ ĩ vtro-
q̃ cõiũctim. de his Apoc. viij. ve. ve. ve.
habitantibus in terra. Primo inquã in
corpe siue ex pte corpis incurrit oĩs hõ
ve triplex. s. ve miserie multiplicis vicꝫ la-
boris ꝛ fatigij: infirmitatũ penuriaꝝ fri-
goris caloris famis sitis rc. quibus sub-
iecti sumus in hac misera vita. Item ve
dolorose mortis: quia cum dolore omnes
morimur et quasi aqua dilabimur in ter-
ra. Item ve incinerationis post morteꝫ et
putrefactionis. De primo Geñ. iij. Male-
dicta terra in opere tuo: spinas et tribulos
germinabit tibi: in labore comedes ex ea
omnibus diebus vite tue: in sudore vult⁹
tui vesceris pane tuo rc. De secũdo Geñ.
ij. Quacũq̃ hora comederitis morte mo-
riemini id est necessitatem moriendi ex p-
te corporis incurretis ꝑut exponit Nico.
de lyra. De tertio ve Geñ. iij. Reuerteris
in terrã de qua sumptus es: qꝛ puluis es
et in puluerem reuerteris. Ab hoc tripli-
ci ve imunis fuit beata virgo quia sine oĩ
infirmitate vixit. vt dicit Aug⁹. Nam et
sine dolore vel infirmitate mortua est. Et
insuper omnes labores hui⁹ vite ꝛ penu-
rie famis sitis caloris ꝛ frigoris ac simi-
liũ nõ erãt ei penose: tũ quia oĩa talia scie-
bat sibi esse ad meriti ꝓmotionẽ: iuxta il-
lud Ro. viij. Diligentib⁹ deum omnia co-
operantur in bonum rc. Tum quia om-
nia talia voluntarie acceptabat et ꝓ deo
omia et multo maiora sustinere cupiebat
vnde in omnibus penurijs et aduersitati-
bus ac laboribus intimo corde gaudebat
tanquaꝫ perfectissime patientie existens.
Tũ deniq̃ quia diuine contemplationis
et familiaritatis dulcedo qua semp frue-
batur omnia talia penalia dulcia redde-
bat eidem. Si eñi beato laurẽtio prunas
dulces esse reddebat diuina degustatio:
et beato stephano lapides torrẽtis dulces
fuere p̃ christi amore: multo magis beate
virgini oĩa penalia dulcia reddebant ex
diuina degustatiõe. Itẽ fuit sine ve do-
loris in morte: quia sicut fuit a corruptio-
ne aliena ita a dolore mortis extranea. vt
dicit Hiero. Deniq̃ fuit ꝛ sine ve icinera-
tionis post morteꝫ: quia corpore et anima
glorificata gaudet in celis vt patebit in-
fra li. x. p. i. ar. iij. per totum. Secũdo
in anima oĩs homo incurrit triplex ve.
Primo ve ignorantie. Scđo ve mesticie.
Tertio ve verecundie. primo inquã ve ig-
norantie ꝛ erroris: quia tantã ignorantiã
incurrimus tam in credendo q̃ in eligen-
do et discernendo et q̃ in operando. ꝙ te-
ste auerroe commentatore Arist. Ea que
scimus sunt minima eorum que ignoram⁹.
Et insuper vt dicit sapiẽs. Eccs. ix. Sũt
iusti atq̃ sapientes et nemo scit vtꝝ odio
vel amore dignus sit: hoc quippe ve igno-
rantie est ex culpa: quia vt Aug⁹ dic̃. Er-
ror non est hominis instituti a natura sed
pena damnati. Ab hoc ve fuit im-
munis beata virgo quia nunquã errauit

fuit enim virgo prudentissima et spiritu sancto plena nihil sine consilio spiritussāncti fecit: qui spiritussanctus errare nō potest. Fuit quoq̄ omni scientia ⁊ sapientia diuino dono predita: ꝓpter quod ecclesia libros sapie de ipa exponit ⁊c̄. fuit sine ve ignorātie et erroris. Secundo in anima incurrimus ve mesticie ⁊ doloris: et hoc tam de presenti que est meror mentis q̄ȝ de preterito que est dolor cordis: q̄ȝ de futuro que est timor. Ab hoc ve fuit immunis beata virgo: quia nunquā merorem: dolorem: aut timorem dominantē sue rationi habuit. Qd̄ ꝓbatur ex verbis Senece ad serenum dicentis: Frustra sapiens temptatur: quia sapiens nunq̄ȝ turbatur. validius enim est quod leditur eo quod ledit. Fortior quippe non est nequitia virtute sed infirmior: sapiēs nil perdere potest: omnia enim bona sua in se reposuit: scilicet virtutem et sapiētiam. Item ex verbis Chriso. dicentis: ꝙ nullus homini nocere potest occursus aduersitatis nisi ipse nocere velit sibi scȝ per impatientiam. Quoniā ergo beata virgo sapiētissima ⁊ ordinatissima fuit in qua ratio superior semper et imperans fuit: Igit̃ quicquid sustinuit ei in materiā amoris ⁊ gaudij semper totū cessit nec vnquā in ea mesticia rationi contraria fuit. Unde claret ꝙ fuit sine ve doloris ⁊c̄. Tertio in anima incurrimus ve verecundie ⁊ pudoris tam de essendo: quia turpes sumus: tā de agendo: quia turpia facimus et fecimus: q̄ȝ de sustinendo vel patiendo: quia turpia patimur Uñ Geñ. iij. Erat vterq̄ȝ nudus et non erubescebant: scilicet ante peccatum: sed post peccatum erubuerūt se vnde fecerunt sibi perizomata ⁊c̄. Ab hoc ve verecundie et pudoris beata virgo immunis fuit: quia nihil turpitudis vnquā fecit: nec habuit nec sustinuit: quoniaȝ innocentia pura id facit vt nil verecundie vel pudoris sustineat: vt patet in pueris paruis qui etiam suaȝ nuditatem non erubescunt. Beata autem virgo status innocentie primoꝝ parentum ꝓxima erat maxime ex parte anime: nec vnq̄ȝ turpia facere vel cogitare sciuit sed omia fm rationem rectam ordinata in ipsa erant: vnde claret ꝙ nūq̄ȝ aliquod verecūdabile habuit et sic fuit sine ve pudoris. Tertio dixi ꝙ homo quilibȝ ex parte vtriusq̄ȝ scȝ corporis ⁊ anime cōiūctim incurrit ve et h̄ triplex. s. pmo ve iobediētie: ⁊ ꝯcupiscētie nā caro nō obedit anie ⁊ rōni: sed vt dicit apl's Gal'. v. Caro cōcupiscit aduersus spiritū ⁊ spūs aduersus carnē ⁊c̄. Secundo ve culpe scȝ originalis: actual'r mortalis et venialis. Tertio ve pene: scȝ presentis miserie vel penitentie purgatorij: ⁊ gehēne. Ab hoc etiā triplici ve imunis fuit beata virgo. Primo quia fuit sine ve cōcupiscentie ⁊ repugnātie carnis ad spiritū: quoniā vt volunt doctores cōmunit̃ sup tertio sniaꝝ: btā ꝟgo habuit fomitis extinctionem ⁊ confirmationeȝ in bono ꝑ gratiam singularem ita vt non posset peccare. Et hoc per sanctificationē in spiritussancti obumbratione ⁊ filij dei conceptione: vnde omnes vires inferiores fuerunt subiecte in ea imperio rationis ⁊c̄.

Scđo fuit sine ve culpe taȝ originalis fm Scotū vt infra ostēdet̃ q̄ȝ actualis venialis et mortalis. Naȝ nec vnq̄ȝ venialit̃ peccauit. sicut dicit Aug⁹. Tertio q̄ȝ fuit sine ve pene: qꝛ pena debet̃ culpe cuȝ igit̃ n̄ habuerit ve culpe: nec habuit ve pene: et sic claret ꝙ btā virgo bene ⁊ verissime salutari debuit per aue id ē sine ve: qꝛ fuit vniuersaliter sine omni ve vel actualiter vel causaliter vel habitualiter. Et ꝑ hec patet rñsio ad obiectū in contrariū ꝓductum. siue eñ acipiat̃ vt angel⁹ dixerit istā salutationē narratiue siue vt optatiue siue vt ꝯgratulatiue: vtiq̄ȝ digne ⁊ vere h̄ modo ipam btām virginē salutauit per aue que vniuersaliter sine oī ve ⁊ si nō ꝑtūc fuerit sine ve aliquo actual'r puta sterilitatis tñ causaliter et habitualiter cum mox erat fut̃a mr̄ dei fuit sine illo ve. De ve q̄ȝ miserie pñtis vite. i. famis sitis frigoris laboris quibus subiecta erat clare declaratum iam ⁊ responsum est in corpore questionis.

Ca. III.

De tertiū quesitū de huius salutationis excellētia: vtrū vicȝ ista salutatio hoc modo facta sit omniū

salutationū excellentissima. Tu forsi/
tan arguis ꝙ nō. quia salutatio quā domi
nus iesus tenuit ꝛ docuit fuit excellētior
ista salutatione scꝫ Pax vobis ꝛc. Tū qꝛ
a digniori, plata et edocta: quia a christo
qui dignior est omnibꝫ angelis: tuꝫ quia
bonum quanto cōmuni⁹ tanto melius ꝑ
aristotelē. ij. Ethico. In hac aūt salutatio
ne vicꝫ: pax vobis: non solum cōmunius
bonū sed et iocundius bonuꝫ annunciat̄.
puta pax facta ꝑ christū inter deum ꝛ ge/
nus humanū. Nil autem hac pace iocun/
dius. vt dicit Aug⁹. ergo sequit̄ ꝙ illa sa/
lutatio sit excellentior ista. Preterea si
angelus salutasset btām virginē hoc mō
vt dixisset: Aue dei mater vel dei genitrix
futura: maiori ꝛ excellentiori modo eā sa
lutasset: cū de tanta dignitate que est ex/
cellentior omniū dignitatū pure creature
cōuenientiū salutasset: ergo iste mod⁹ quē
angelus tenuit nō est excellentissim⁹ ꝛc.

Ad questionē itaqꝫ rn̄dendo: dico ꝑm
Petrū aureoli in suo cōpendio. li. iiij. c. ij.
ꝙ ista salutatio angelica qua btā ꝟgo ex/
titit salutata sine preiudicio dici pōt ꝙ sit
oīm aliaꝝ salutationū q̄ sunt vel fieri po/
tuissent excellētissima: ꝛ hoc mltiplici ex
ratiōe. Prio q̄dē ex salutātis auctorita/
te qꝛ ista salutatio missa ē a deo ꝛ tota tri
nitate. Lu. i. Missus est angel⁹ a deo in
ciuitatē gali. ꝛc. Nec istā salutationē an/
gel⁹ in ꝓpria ꝑsona ꝛ a se: sed tanqꝫ a deo
ꝓtulit: vt sup̄ patuit. Secūdo ex nūcij
sublimitate. Nō eñ hō fuit dign⁹ nuncia
re et hoc modo salutare: sed angel⁹ nec q̄/
libet angel⁹ sed gabriel. Tertio ex per
sone salutate dignitate: qꝛ salutata ē bea/
tissima ꝟgo maria sup oēs hoīes dignissi
ma. Quarto ex modi salutandi q̄litate
qꝛ iste modus salutandi notat ꝛ indicat.
Primo summā virginis innocentiā cum
dicit̄ Aue. Secundo sūmā ei collatā gra/
tiam tanqꝫ donū dei excellentissimū: cum
dicit̄: gratia plena. Tertio sūmā gloriam
qua maior nequit esse in mūdo scꝫ dei esse
matrem mox futurā cum dicitur domin⁹
tecuꝫ: scꝫ in mente ꝛ in ventre vt exponit
Aug⁹. ꝛc. Quarto singlarissimā sup om/
nes excellentiā ꝛ pretogatiuā: cum dicit̄
benedicta tu in mulieribus. Deniqꝫ
quito excellit ista salutatio alias in cōtē/
ti vel inclusi vniuersalitate. quia vniuer/
saliter omēs modos salutādi cōtinere et
includ: re videt̄ implicite. Nam salutatio
nes in scriptura quedam inueniunt̄ salu/
tis optatiue. ij. Re. xvi. Salue rex. Que/
dā gratie desideratiue: apl's in pluribꝫ lo/
cis. Gratia vobis et pax a deo multiplice
tur. Quedā gaudij. Tho. v. Gaudiū tibi
sit semp. Quedā benedictionis. Ruth. ij.
Bn̄dicat tibi dn̄s. Quedā pacꝫ annūcia/
tiue. vt Jo. xx. Pax vob ꝛc. Hec aūt salu/
tatio angeli ex oibꝫ cōflata videt̄. cōtinet
eñ salutē cū ait aue. Itē grāꝫ cū dicit: grā
plena. Gaudiū ꝛ pacē cuꝫ dicit. dn̄s tecū.
Itē benedictionē cuꝫ ait. benedicta tu in
mulieribꝫ ꝛc. Vn̄ claret istā salutationeꝫ
fuisse et eē excellētissimā. Ad primū in
ꝯtrariū argumentū dicit̄ ꝙ illa pax vobis
nō excedit istam dignitate vel aucte: qꝛ ꝛ
ista est a deo missa ꝛ edocta ꝑ angeluꝫ vt
tactū est: deniqꝫ in ista salutatōe annucia/
tur etiā pacis ꝛ oīs boni cōicatio toti ge/
neri hūano per conceptū btē ꝟginis: nisi
dicas ꝙ illa scꝫ pax vobis excedat istaꝫ in
nuncij dignitate: quia illā de⁹ ꝑ seipm in
xp̄o voluit annūciare: istā aūt per angeluꝫ
et ideo quātū ad hoc solū illa excellit istā
ista autē excellit illam ex alijs p̄missis ra/
tionibus. Ad scōm dico ꝙ angel⁹ non
debuit salutare ꝛ dicere: aue mater dei qꝛ
nondum erat ꝓtunc mater dei: nec debuit
dicere: aue genitrix dei futura: quia p̄mo
debebat requirere virginis consensuꝫ ad
suscipiendū deū vt sup̄ dictū est ꝑte vicꝫ
tertia ꝛc. Sufficienter etiā istud dedit in/
telligere cū dixit: dn̄s tecū. s. in vētre ꝛ mē
te. Insup hui⁹ salutatiōis excellentia ꝛ
eius virtus ōndit̄ ꝑ plura facta miracula:
ex quibus aliqua hic referri libeat. Cū
eñ pestis valida i regno hungarie homi
nes q̄ꝫplurimos depasceret: Audiui a q̄/
dam mihi referente ꝙ contra istam pestē
inguinariā non esset melior medicina q̄ꝫ
ꝙ postqꝫ aliquis se sentiret infectū: statim
ipsum apostema signo crucis signando
dicere nouem aue maria per singula cru/
cem faciendo super apostemate, dicebat

tm̄ ipse referēs se hoc modo euasisse. Qḋ cum ego audissem firma memoria tenui. Et confiteor quia cum essem ipsa peste ꝑcussus pluribus vicibꝰ, hoc dignissimo remedio predicto euasi. Nec vis ipsiꝰ apostemaris preualere mihi potuit quotiens cunq̄ dictum remedium exhibui. Itē beatus Anshelmus libro miraculoꝝ.ca. xvij. refert quoddam miraculū narratione dignissimū de hoc videlicet. q̄ quidaȝ quasi tota die aue maria dicebat. Cumq̄ peregrinus iret iꝑ per locum siluestrem. quidam mali robbatores credentes q̄ esset pecunia apud ipm̄: occiderunt euȝ instigante diabolo: et sepelierunt euȝ prope stratam in eodem loco: baculū quoq̄ cubitalē quem portabat in manu ipe peregrinus: fixerunt in terram supra corpus defuncti ad memoriā. postmodū idem baculus meritis beate virginis ramos ꝓtulit et frondes: radicem quoq̄ misit in os defuncti et facta est arbor pulchra et magna Cumq̄ ꝓgressu temporis Quidam magnꝰ clericus inde transituȝ faciens requiescere sub vmbra illius arboris vidit vna cum comitantibus eum: q̄ in quolibet folio patenti littera vt ab omnib̄ legi posset scriptum erat aue maria gratia plena dominus tecum. Admirati quesierūt ab hominib̄ q̄ uid hoc esset. Illi dixerunt q̄ q̄dā pegrinus quōdā fuisset ibi occisus: ꝛ baculus infixus terre ibi fuisset supra eiꝰ corpus igitur accedunt miraculo omnes percussi et apperiunt terraȝ et ecce inueniunt corpus integrum ꝛ sine omni putredine iacere in terra: radiceq̄ arboris in ore habere. Cognouerunt omēs quia homo ille frequentasset ī vita dicere aue maria ꝛc. et laudarunt deum ac beatam virginem. Unde locꝰ iste postea habitus est in magna reuerentia a fidelibus: vbi deus ad inuocationem beate virginis osten dit multa miracula. Ecce claret q̄z excellens sit virtus huius salutationis: quia ꝛ aiam creditur in celum meritis beate virginis prouexisse. Et corpus longo tempore preter naturam in terra illesum cōseruasse: et miraculose arborem frondosam de sicco ligno produxisse: radiceq̄ in os defuncti immisisse: deniq̄ folia ipsa salutatione depicta gerandi miraculo fuisse. Multa quoq̄ miracula ibi contigisse ad gloriam benedicte virginis et eius filij domini nostri iesu christi. Eya ergo fidelis anima aduerte q̄ bonum sit beataȝ virginem crebro salutare: pensa diligenter virtutem huius salutationis et noli esse piger hanc excellentissimam salutationem frequentius corde et ore ad laudem virginis depromere ꝛc. vt valeas gratiā et gloriam eternā obtinere ꝛc.

Articulus secundus de medio salutationis angelice: scilicȝ gratia plena dominꝰ tecum benedicta tu in mlierībus.

Circa secūdū misterium de huius salutationis medio ꝑm q̄ tres sententie continentur: tres considerationes facimus. Prima consideratio de hoc q̄ dicit Gratia plena. Secunda de hoc q̄ dicitur Dominꝰ tecum. Tertia ꝺ hoc q̄ dicitur Benedicta tu in mulieribus ꝛc.

Ca. I. de hoc qḋ ꝺr gr̄a plena.

De hoc q̄ dicit gratia plena: tria sunt inuestigāda Primū de huiꝰ dicti congruentia Secundū de huius plenitudinis differentia. Tertium de eius intelligētia Primo inquādo huius dicti: scȝ gratia plena congruentia: Queritur quare dicatur gratia plena Videt enim q̄ hoc dici non ita ꝯgrue bat sicut si dixisset gloria plena: quia gloria perfectior est gratia. ergo in hac salutatione perfectissima debuit dici glīa plena. Item videt q̄ debuerit dici spūsācto plena: quia spiritussanctus nominat tanq̄ ūmino gratiā gratum facientem in nobilissimo esse. gratia autem non. quia dividitur gratia etiam ad gratiam gratis datam: sed spūssanctus semper dicit gratiā gratumfacientem: ergo in ista salutatione nobilissima debuit dici spūsācto plena. Ad hoc rñdetur ꝑm magnū Albertū. vbi supra. ca. lxviij. q̄ istud sūme cōgrue

bat vt angelus diceret: gratia plena. Ratio quia in hac salutatione annunciabatur initiũ et origo omĩs gratie ac beatitudinis in humanũ genus transfundende per beatam virginẽ mariã. Vñ Eccl. xxiiij. In me inquit omnis gratia vie et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis: sed initiũ glorie et beatitudinis est in hac vita per gratiã: cuius cõsũmatio est in futuro per gloriam. Nam sm Richar. sup. iij sniarum di. xlix. Gloria nil aliud est nisi gratia cõsũmata. ergo congrue dictũ est gratia plena. vt per hoc signaretur q per hanc salutationẽ annunciatur origo omĩs gratie in hũanũ genus trãsfundẽde tã in via q in pria.

Ad primũ q obiectũ patet rñsio q nõ debuit dici glia plẽa. qr glia ẽ cõsũmatio grẽ hic autẽ annunciatur initium et origo gratie. ergo potius poni debuit gratia q gloria. Ad secundum dicitur q spũssanctus proprie tantũ nomĩat grãm spũalem et gratum facientẽ. Gratia autẽ cõmune est ad grãm corporalem siue gratis datã: et etiam ad spiritualẽ siue gratũ facientẽ. Vñ cum ista plenitudo in beata virgine contineat gratias non tantũ spũales sed etiã corporales congruentius dr gratia plena q spũscto plena. Hec Alber. vbi s. Ca. II.

Secũdo de huius plenitudinis differentia queritur in quo differat ista plenitudo gratie ab alijs plenitudinibus. Hoc quidẽ ideo: quia et de christo legitur. q fuit plenus gratia et veritate Joh. i. Item de stephano. Act. vi. Stephanus autem plenus grã et fortitudine. Itez de aplis Act. ij. Repleti sunt omẽs spũsancto &c. Ad hoc breuiter rñdetur sm Tho. tertio scripto sniarum dis. xiij. q. i. ar. ij. cõcordãt Alb. et nr Rich. Bonauẽ. et cõiter doctores q q̃druplex ẽ plẽitudo grẽ

Prima sufficientie.
Secunda copie &c.
Tertia singularis excellẽtie
Quarta efficiẽtie et redũdãtie

Prima ẽ plenitudo sufficiẽtie p quã aliqui in se formaliter sunt perfecti quantuz ad oẽs virtutes et quantum ad expulsionẽ omniũ peccatorum mortaliũ. Et hec plenitudo fuit in apostolis et in beato stephano ac alijs sanctis perfectis sm quã aliqs sic impletur deo vt nil in eo deo aduersuz remaneat. Secunda plenitudo gratie est plenitudo copie Et hec est ĩ tota ecclesia dei: quia nulla gratiarũ ei deest: quin sit in aliquo membrorũ suorũ. Tertia est plenitudo specialis excellentie vel prerogatiue que non solum omnia mortalia sz etiã oĩa venialia rpellit: et hec fuit ĩ beata virgine sm quam plena gratia fuit: vt nil esset in ea quod nõ ordinaretur ad deum. Quarta est plenitudo efficiẽtie et redundantie: qua aliquis non solum est plenus in se et perfectus sed etiã est causa plenitudinis et redundantie ipsius gratie in alijs: et talis est plenitudo in christo qui est causa efficiens omnis perfectiõis sanctorũ: de cuius plenitudine nos omẽs accepimus gratiã p gratia. vt dicit apostolus. Sic ergo differt iste plenitudines substantialiter et originaliter. Est enim plenitudo xpi quasi fontis. Plenitudo autẽ btẽ vginis quasi fluminis plenitudo. Sãctorum autẽ plenitudo q̃si plenitudo riui a flumĩe descendẽtis. Itẽ aliud exẽpluz cape tale: plenitudo sufficientie est que replet sm rei congruentiã: vt cum dicitur piccarium plenum est vino: non q ibi nullus vacuus locus relinquetur quia vsq ad summũ orificij est repletum. sed quia sm congruentiam piccario sufficit vinũ. Sic fuit in apostolis et stephano: qui peccauerũt venialiter Deniq ẽ plenitudo vsquaq replens q in re impleta nil vacuũ relinquatur vt in mẽsura vini vel olei: vel in piccario vsq ad sũmũ orificij repleto. Hec fuit in btã vgine que nunq peccauit Superefflũes aũt plenitudo ẽ qñ res ipa vasis capacitatẽ excedit et ĩ ad extra efflũẽs redundat: hec fuit ĩ xpo. Et hec ipa plenitudo descẽdit etiã in btãz vginẽ qñ vbũ dei cõcepit. vñ sm Alb. Plenitudo xpi puat particlaritatẽ qr nõ ad mẽsurã dedit ei deus spmsctm glo. i. nõ pticlariter neq p subdiuisiões: sz vlr et gñalr. Plenitudo aũt btẽ vginis puat vacuitatẽ. q̃diu enim vas põt recipe aliqd: tãdiu habz aliqd d vacuitate. vñ oĩs creatura hz aliqd de vacuitate: qr maiorẽ grãz recipe põt. Sz btã vgo tãtã

recepit vt maiorem recipe nõ posset: scz q esset mater dei et sic patet. Ca. III.

t Ertio vidēdū ē de hui⁹ dicti itel-ligētia. qd scz p hāc plenitudinē grē in btā vgine intelligat et in q̄ cōsistat ista ei⁹ plenitudo. Ad qd breuiter dicēdū fm Alb. sup miss⁹ ē ca. lxxv. z. ccx. Necnō fm Jacobū de vorag̃ie. q p hoc q dicit gratia plēa tria cōprehēsa intelligūt fm qd ista plenitudo in his trib⁹ cōsistit.
Primo pcellētia dignitatis
Scdo peminētia sanctitatis
Tertio supabūdantia capacitatz
Primo itelligit pcellētia dignitatis: q̄ in h̄ claret z attēdit q ipa ē vgo mr oipo-tētis dei: dña mūdi z regina celi ac oīum impatrix gl'iosa. Vñ ipa compat se cedro Ecci. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sū i li-bano. Cedrus q̄ppe in altitudīe trāscēdit oēs arbores sic z ipa oēs hoīes z angelos ac creaturas. Scdo p h̄ q dr grā ple-na intelligit peminētia sctītatis q̄ in hoc attēdit q ipa sup oēs angelos z sctōs in-tra deū est sctissima z purissima ea pyrita-te qua sub deo neqt maior itelligi. Et in-sup nō solū in se est sctissima: sed et alios pōt sctificare z a pctō sanare. Vñ se cōpat cypresso q̄ ē arbor medicinat. Ecci. xxiiij. Quasi inqt cypssus in mōte syon: pptera Hugo de sctō vi. dicit ad eā. Recte dicta es grā plena qz de te ort⁹ ē fons grē. Jdo totū nob quodāmō a te qd p illū nob est q̄ nat⁹ ē ex te. Bñ eīm dicta es grā plena et in tm̄ plena vt ex tuo redūdante tot⁹ hau-riat mūdus Hec ille. Tertio intelligit supabūdantia capacitatz. i. q ipa fuit su-perabūdantissime capax oīs grē. Qd qui-dē attēdit Pimo in h̄ q oēs grās gnāles et spēales oīm creaturaꝝ in sūmo habuit nec aliq̄ grā sibi dfuit. Vñ Ecci. xxiiij. Jn me oīs grā vie z veritatis zc. de hoc lati⁹ deo duce dicet cuz de vita ei⁹ agetur. Se-cūdo attendit in h̄ q ipa illas grās habu-it a quib oīs creatura vacua fuit: scz q es-set vgo et mater. Mater dei z hominis domina mundi zc. Tertio in hoc q sua gratia tanta fuit q pura creatura nisi es-set deo vnita maioris gratie capax esse nō potuit. Quarto q gratiam increatam in se totam continuit et sic per omnem mo-dum gratia plena fuit zc.

De hoc q dr dñs tecū. Ca. IIII

f Ecūdo quoqz de h̄ q dicit: dñs te-cū. tria querunt Pimo vtꝝ hoc dictū sit ab angelo bene positum. Scdo: quare aliqd determiatiuū ad h̄ dictū nō sit additū puta vt dixisset dñs oī potens tecū: vel dñs exercituū. Tertio qualiter dñm esse cū btā virgine sit accipi-endū. Ad prima q̄stionē. Arguit q nō bene ponat dñs tecū hoc loco: sed potius debuit poni pr̄ tecum. pbat quia vt dicit phs li. Retho. Sermões semp ingrendi sunt fm materiā: sed ī hac salutatiōe agit de materia amoris. Cū g̃ dñs sit nomen timoris. et pat' nomen amoris: iuxta illud Malach. i. Si ego dñs vbi ē timor me-us, zc. g̃ videt q debuit poni pater tecum. Confirmatur qz dñs dicit q̄si dans mi-nas: hic aūt nulla fit cōminatio sed pmis-sio. g̃ nō debuit dici dñs tecū. Jtē cū to-ta trinitas sit mittēs istā salutatiōnē vide-tur q debuit dici trinitas tecū. Jtē ille qui annunciat vocat emanuel. i. deus no-biscū vt dr Esa. vij. ca. Jstud autē esse no-biscū cōplebat in ista annūciatiōe: g̃ ange-lus debuit dicere de⁹ tecū vl' de⁹ nobiscū. Jtē ista cceptio appꝓriat spūi sctō: z etiā dñs hītat in hoīe p spūsscti grāz g̃ debuit dicere: spūsctūs tecū Jtē videt q debu-it dicere: dñs ī te. Fuit ei dñs cū btā vgīe mō eēndi in: z nō alio mō cū g̃ h̄ annūciat dñs ī eā p corpalē pñriā: debuit dicere dñs in te Jtē ñ videt rō: q̄re nō dixit poti⁹ tu cū dño: q̄ dñs tecū: z maxie qz dñs est cuz mal' z mali nō sūt cū deo: sz tm̄ bonoꝝ ē p-priū: vt de⁹ sit cū eis et ipi cū deo. iuxta il-lud Aug⁹. li. cfessī. Mecū eras dñe z ego tecū nō erā: qz mal⁹ erā. g̃ cū btā vgo fue-rit sūme bona debuit poti⁹ dixisse tu cuz dño. Jtē quare nullū ibi posuit vbū. s. est vel erit non videt rō. vñ patet q male dictū sit dñs tecū Ad istā q̄stionē bre-uiter respondet fm Alb. ca. xi. sup missus-est. q in ista salutatiōe p hoc q dicit dñs tecum duo intendebantur ab angelo. vnū vt persona mittentis proprie exprimatur. alterum vt liberum arbitrium beate vir-

ginis ad credendum ⁊ consentiendũ in-clinetur. Ista autẽ duo perfectissime ⁊ ap-ꝓpriatissime exprimuntur per hoc dictum dominꝰ tecum. Nam hoc nomẽ dominus a potentia imponitur et quãdo absolute di-citur soli deo appropriatur. Alij eñ sunt domi-ni respectiue ⁊ etiã serui: deus autẽ abso-lute est dñs oim qđ solius dei trinitatis ẽ ꝓpriũ qui est ꝑsona mittens in hac saluta-tione. ⁊ sic ꝑsona mittens ꝓprie nominatur. Per idem etiã liberũ arbitriũ ꝟginis bñ-dicte magis inclinatur quia ad credendum et ꝯsentiendũ in mirabilia maxime dispo-nit fides. Et ꝓcipue fides de oñipotẽtia dei qua credit deũ omnia posse facere: qꝛ apud deũ nõ erit impossibile omne verbũ Lu. i. Et sic acquiescit animꝰ deum posse naturas mutare vel naturis imꝑare: vñ cum hic annũciabatur oium nouorũ nouissi-mũ ⁊ miraculorũ maximũ cõgruentissime ponitur hoc nomẽ dñs quod absolute po-situ est oipotentie demõstratiuũ vt ꝑ hoc et deꝰ mittens exprimatur et cuꝫ hoc ad cre-dendũ animus ꝟginis magis habeat in-clinari. Et ꝑ hoc soluuntur plura adducta ĩ ꝯtrariũ argumenta. Nam ꝑmũ argu-mentũ petit: quare non dixit pater tecum.

Scđm petit q̃re nõ dixit trinitas tecũ.

Tertiũ argumentũ petit q̃re nõ dixit: deꝰ tecũ vel nobiscũ. Quartũ argumẽtũ petit: q̃re nõ dixit spũssctũs tecũ ⁊c. Ad que rñdetur ꝙ ideo qꝛ illa noĩa non sunt ita absolute oipotẽtie demonstratiua: sicut dñs et ꝑ ꝯsequẽs nõ ita ad credendũ ⁊ ꝯsentiẽ-dũ inclinatiua. Ad ꝯfirmationẽ etiaꝫ ꝑmi argumẽti dr ꝙ li dñs nõ ita ꝓprie cõ-minationẽ importat sicut oipotentiã: vñ illa interp̃tatio dñs quasi dans minas nõ est ita ꝓpria ⁊ essentialis. Ad quintum dicitur ꝙ nõ debuit dicere dñs in te: qꝛ p̃ nũc nondũ erat in ea dñs ꝑ corꝑalẽ p̃ñciã: sed erat secũ dñs ꝑ admirabilẽ potentiaꝫ fa-ciendi in ea et ex ea diuinã incarnationẽ.

Ad sextũ dicitur ꝙ nõ debuit dicere tu cũ dño: qꝛ sic dicẽdo daretur intelligi ꝙ in ista xp̃i incarnatiõe aliquõ actiue ꝯcurrisset be-ata virgo: ⁊ sic nõ sola virtute diuina fa-cta fuisset actiue ipa xp̃i cõceptio. Nã per hoc ꝙ dr tu cũ dño, designatur te oꝑari cum dño. Ad septimũ dicendũ ꝙ ibi nõ de-buit poni verbũ est vel erit qꝛ sicut deꝰ nil facit frustra ita nil dicit frustra ꝑm phm ij. phicorũ. Sed frustra appositũ fuisset ẽ vel erit vel aliud sile verbũ cũ etiã sine ta-li appositiõe sufficiẽter exprimitur ⁊ q̃dãmõ meliꝰ ipiꝰ dicti sñia. amplius si apposuis-set excessisset nũerũ congruũ: scꝫ nouẽnari-um qui nũerus obseruari debuit ꝓpter sig-nificationẽ reparatiõis nouẽ angelicorũ cho-rorũ: sicut s̃ patuit scꝫ p̃te quarta ar. iij. ca. ij. circa mediũ. Ad scđam q̃stionẽ: q̃re vicꝫ aliqđ determinatiuũ ad li dñs non sit appositũ: puta vt dixisset dñs oipotẽs vel dñs exercituũ tecũ vel aliud sile. Vide-tur eñ ꝙ si apposuisset magis eiꝰ animuꝫ ad credendũ de oipotẽtia dei induxisset.

Ad qđ breuiter rñdetur ꝑm eundẽ Alb. vbi s̃. ca. cxi. ꝙ ex quo li. ar. btẽ ꝟginis ꝑ se etiã facile erat ad credendũ patũ. Iđo nõ indiguit exp̃ssiua insinuatione oipotẽ-tie cũ terrore: vt diceretur dñs omnipotens vel dñs exercituũ sed sufficiebat ipi leuis annunciatio ⁊ quasi obscura expressio oi-potentie qualis ꝑ hoc nomẽ dñs impor-tatur. Nihil eñ credit sibi ẽẽ impossibile q̃ scit se dñm in sociũ habere. sed cũ aplo di-cit Cõfidenter oĩa possum in eo qui ꝯfor-tat me. s. mecũ existendo. Vñđ nil ampliꝰ debuit dici nisi dñs tecũ vt etiaꝫ ex hoc ꝙ nõ plene oipotentia dei exprimitur nisi ĩ ob-scuro: fides btẽ ꝟginis maiꝰ meritũ acq-rat credendo. qñ ꝑm Grego. Fides nõ ita habet meritũ vbi ratio capit experimentũ.

Ad terciam questionẽ qua querebatur Quõ videlicet dominũ esse cũ beata ꝟgi-ne sit accipiendum siue intelligendũ. Si eñ dicas vt sit sensus dñs est tecũ: ista as-sociatio ꝯuenit deo cum omnibꝫ entibus quia vt dicit Gregꝰ. Deus est cũ omnibꝰ creatis. ergo in hoc nil approbate dicitur de btã ꝟgine Ad qđ dicendũ ꝑm docto-res. ꝙ licet deus sit cũ omnibꝫ sctĩs appria-te tñ dicitur esse cũ beata virgine ꝓpter singu-larẽ essendi modũ cum ea. Proinde Ber. Longe excellentiꝰ dominꝰ tecũ q̃ꝫ cũ alijs sanctis cũ quibus est spũaliter tantũ ⁊ in corde. Sed est tecũ et spũaliter in corde ⁊ corꝑaliter in vẽtre. Nota g̃ ꝙ dñs ẽ cũ

beata virgine quadruplici excellentia sin
gularis existentie cū eadez ꝛ associatōis
Primo quidē excellentia electionis qꝛ
ipsam elegit dn̄s sibi in matrē ꝛ genitricē
vnde dn̄s cum ea tanq̄ȝ cū matre dilectissi
ma. Bern̄. sup missus est dicit Dn̄s tecuȝ
o maria. dominus inquā pater tecū qui su
um filiū facit esse tuū. Et dn̄s filius tecuȝ
qui ex te carnē assumpsit miro modo. Et
spiritussanctus tecū de quo concipies ꝛ q̄
tuum cū patre ꝛ filio sanctificauit vteruȝ.
Hec ille. Secundo excellētia vnionis
q̄a portionem sanguinis virginis de qua
corpus christi est formatū sp̄ussancti virtu
te: ipse deus sibi vniuit in vnitate ꝑsone:
ꝛ ideo bene dicit̄ ei dominus tecū. Ter/
tio dn̄s est cū beata virgine excellētia mi/
raculose oꝑationis. quia talia ꝛ tanta in
ea deus miracula condidit ꝙ nulla crea/
tura ꝯprehendere potest. nam vt dic̄ Hie
rony. Quod natura nō potuit ratio igno/
rauit vsus nesciuit hoc deus stupendo mi
raculo in Maria opere cōpleuit: vt vide/
licet deus fieret homo ꝛ mater esset virgo
Quarto excellentia acceptatōis ꝛ sub
limationis q̄a deus fuit cum ea eo modo
vt eam exaltaret ꝛ priuilegijs singularibꝫ
dignificaret sup omnē creaturā: vt ipsa es
set domina angelorū: regina celi ꝛ omniū
creaturaꝝ. O igitur felicissima virgo ma
ria o gloriosa dn̄a excelsa sup sidera. quā/
ta tibi est gloria: quāta tua in hoc excellen
tia predicatur. quantū gaudiū annuncia/
tur cū tibi dicitur dominus tecū ꝛc̄.

De li Benedicta tu in mulie- ribus. Capitulum. V.

Tertio quoq̄ȝ de hoc ꝙ dicit̄ Be/
nedicta tu in mulieribꝫ: tres que/
stiones mouebunt̄. Prima que/
stio Quid importat vl̄ significat istud di
ctum Benedicta tu in mulierib⁹. Se/
cunda questio: vtrū bene ꝛ cōuenienter di
catur hoc dictū in salutatiōe ista Benedi
cta tu in mulieribꝫ. Tertia questio: qua
re nō poti⁹ est dictū Benedicta tu pre mu
lierib⁹. Ad primā questionē respondet̄
fm̄ Alb. sup missus est capitl̄. cxxij. et Ja/
cobum de voragie in suo marionali quat
tuor cōprehendit ꝛ īportat. Primo qui/
dem maledicti exemptionē. vnde ipsa est
benedicta sup oīnēs mulieres q̄a sola ipa
expers illius maledictōis quā omēs mu/
lieres in Eua cōtraxerūt Gen̄. iij. Multi
plicabo erumpnas tuas. Sicut supra pa/
tuit de ve mulieruȝ ꝛc̄. Secūdo impor
tat maledictionis euacuationē. Ipsa enī
benedicta in mulieribꝫ: q̄a per eā euacua/
ta est maledictio ab hominibus Vn̄ Au/
gusti. Maledictio eue in bn̄dictionē mu
tatur marie. Impleta ē enī maria gratia:
ꝛ eua euacuata est a culpa. Tertio im/
portat singularis gratie collationē. vn̄ be
nedicta fuit inter mulieres: q̄a nulla alia
accepit vnq̄ȝ qd̄ ipsi donatuȝ est ꝙ scȝ vir
go peperit ꝛ deuȝ genuit. Quarto oīm
benedictionū cōprehensionē. Fuit quippe
benedicta pre omnibꝫ mulieribꝫ: q̄a omia
illa que alie mulieres habuerūt ipsa habu
it excellentius q̄a cū cōiugatis habuit be/
nedictionē prolis et insuper virginitatis.
Cū viduis habuit castitatē cū incorrupti
bilitate. Deniq̄ȝ cū virginibꝫ ꝑseuerantiā
ꝑpetue virginitatis cū fecūditate. Ad
secūdā questionē videtur ꝙ nō bene dictū
sit benedicta tu in mulieribꝫ, ꝓbatur quia
debuit dici benedicta tu in omnibꝫ creatu
ris q̄a excellit omēs. Itē ipsa est benedi
cta sup omēs viros ꝛ mlr̄ieres. ergo debu/
it dixisse benedicta tu in hominibꝫ. Item
cum virgines omēs excellentiā habeāt vi
ginitatis. Ista benedictio omibꝫ virgini/
bus cōuenire videt̄. Omēs enī virgines
inquantū virgines: sunt benedicte in mu/
lieribꝫ. ꝛ sic potius debuit dixisse bn̄dicta
tu in virginibꝫ. Responsio fm̄ Alb. vbi
supra ꝙ ex quo maledictio orta est in ho/
minibꝫ ꝑ mulierē scȝ euam. Ideo cōgrue
angelus dixit benedicta tu in mulierib⁹.
vt det̄ intelligi ꝙ sicut ꝑ mulierē maledi/
ctio sumpsit originē. Ita ꝑ mulierē bene/
dictio sumpsit originē et maledictio eua/
cuationē. Ad primū ergo dicendū ꝙ an
gelus recte dixisset scȝ benedicta tu in om
nibus creaturis. Et similiter si dixisset be
nedicta tu ī hominibꝫ sicut arguit scd̄m ar/
gumentū. Sed tamē sic dicendo nō ita ex
pressisset istā significationē quā p̄misim⁹

scz q maledictio per mulierē exorta debu/
it z p mulierē euacuari. sicut dicendo be/
nedicta tu in mulierib hoc expresse dedit
intelligi. z sic patet responsio ad secundū.

Ad secundū dicitur q mulier in plura
se extendit q̄ virgo: qa etiam ad coniuga/
tas z viduas. z ideo nō dixit in virginib⁹
ne daret intelligi q beata virgo solam be
nedictionē virginū obtinuerit z non cōiu/
gatarum ac viduarū. Sed dixit in mulie
ribus vt significet q omniū mulierū bene
dictionē tam virginum q̄ viduarū ac cō/
iugatarum habuit. sicut supra dictū est et
sic patet. Ad tertium quesitū. Quare
videlicet non potius dixit: Benedicta tu
pre mulieribus cuz in figura Judith. xiij.
sic dictū sit de ea. Benedicta filia tu a do/
mino pre omnibus mulierib. Ad quod
breuiter dici potest saluo meliori iudicio
q licet hoc dictuz in mulieribus valeat et
im portet tantum in sententia sicut si di/
xisset pre mulieribus tamē potius dixit in
mulieribus. Primo ideo ne heretici ha
berent occasionē credendi z dicendi de ea
q ipsa esset nō vere mulier sed aliquid su/
pra hominē sicut z de suo filio plurimi he
retici dicūt q nō habuerit verā carnē hu/
manā sed celestis nature. Si ergo dixisset
pre mulierib dixissent heretici q ipsa essz
supra hominē z q dñs iesus nō de pura et
vere femina. carnē nō vere humanā assum
pserit. Secūdo vt significet hui⁹ dile/
ctionis diuine singularitas: qa plus est a
liquam diligi in omnib mulierib q̄ sup
omēs mulieres. qa possibile ē aliquā dili
gi sup omēs que tamē nō diligitur in om
nib⁹ Diligere enī in omib aliquā ē in om
ni dilectiōe ipsaz intendere z pter ipsam
omēs diligere z nullaz sine ipsa. Ter/
tio vt humilitatē btē virginis cōmendet
qua se nō reputauit esse pre mulierib fo/
re benedictā sed tanq̄ vnā inter mulieres
apud se extimatā. vnde amatrici humili/
tatis beate virgini dicendo in mulierib⁹
magis cōmendabilē reddidit eius humi/
lem reputationē qua se vt vnā mulierum
reputauit: q̄ dicendo pre mulierib quod
aliquid excellentius notat supra mulieres
vnde credo q angelus idcirco dixit i mu/
lieribus z nō pre mulieribus: qa sciuit q
beate virgini ex amore summe humilita/
tis quā semper toto corde dilexit: et pter
hoc nunquā aliquid magis de se voluit di
ci: magis sibi complaceret audire vt dice
retur in mulieribus q̄ pre mulierib⁹: quo
niam vere humilis vt dicit Bern. in hoc
summe gaudet cum de eo humilia dicunt
z dolet cuz audit de se dici sublimia. vtpo
te qui nullo modo vult reputari apud q̄s/
cunq vel respectu quorūcunq: sed semp
vilis videri. z sic ptz responsio ad dictam
questionem.

Articulus tertius de additio ne facta ab ecclesia circa saluta tionē angelicā vt patebit Ca. I

Circa tertiū prin
cipale de hui⁹ salutationis
additamēto z termino tria
precipua sunt inquirenda.
Primum est de appositione nominis
Marie. Secundū de appositiōe verbi
Elizabeth. Tertiū de subiūctiōe nomi
nis domini Jesu christi zc. Primo er/
go de appositione nominis Marie cū di/
citur Aue maria. Queritur quare eccl'ia
apponit hoc nomen Maria in ista saluta
tione. Et arguit primo q hoc nō licuit
fieri: qa nil licet ad euangeliuz apponi. iu/
xta illud Apoc. vltimo. Si quis apposue
rit ad hec: apponat deus plagas scriptas
i libro isto. Et si quis diminuerit: auferat
deus partem eius de libro vite. Itez an
gelus vel sine causa obmisit illud nomen
vel pter causaz. Si sine causa ergo male
fecit dimittendo. Si aūt pter causaz ob/
misit ergo ecclesia male facit apponendo
qd angel⁹ ex certa causa iudicauit dimit/
tendū. Ad hoc respondet sm Alb. sup
missus ē capitlo. lxvij. z alios doctores de
hoc tractantes. q angelus nō errauit hoc
nomen dimitendo nec ecclesia errat appo
nendo: qa exquo tam angelus q̄ ecclesia
a spiritusancto viuificant z in suis actib
diriguntur q spūsctūs est infallibilis sequit
q errare nō possint. Sed q̄ de causa ange
lus nō apposuit dicit q pter virginis ma

nie excellentiā. Nam excellētes psonas cū salutam⁹ nomē ꝓpriū tacem⁹ ⁊ eorū excellētiā nominam⁹ dicētes Aue rex. Salue pater. Excellētia aūt virginis erat grē plenitudo et ideo dixit. Aue grā plena. ꝑ vt dicit Alb. ideo nō apposuit qa dignissime salutandā beatā virginē noue dignitatis nomie salutauit. ⁊ nouū nomē ei attribuit scꝫ grā plena vt ꝑ nomis imutationē significaret ꝑmutatio status ꝟginis et eminēna dignitatis. Naꝫ in collatiōe magnarū dignitatū solet fieri mutatio noim vt pꝫ in papa. Hinc est ꝙ angelus btē virgini ꝑ ꝓprio nomie scꝫ Maria nomē nouū posuit ob spēalem honoris exhibitionē ⁊ dignitatis significationē. scꝫ grā plena. iuxta illd Esa. lxij. Uocabit tibi nomē nouū qd os dñi noiauit. sic de hoc latius dictū est supra hoc codē li. pte. iij. arti. iij. ca. vi. Eccl'ia vero nomen marie apposuit ad grā plena certis ex causis. Primo quidem rōne inclinatōis ⁊ recordatōis. vt videlicet ꝑ grā plena recolat virginis btē dignitatē ⁊ ꝑ nomē maria inclinet eā ad nostram necessitatē subleuandā. Maria eni stella maris interptatur q̄ videlicet stella in firmamento fixa naufragos dirigit ad portū optatū. Ita cū dicit h̄ nomē maria designat ꝙ btā virgo hui⁹ stelle ꝓprietatē erga nos habet ⁊ hre debet, scꝫ ꝙ in firmamēto glie celestis manēs nos naufragos de statu miserie ꝑ plenitudinē sue grē traducere habet ad portū salutis eterne. ⁊ idcirco cū dic eccl'ia in salutatiōe maria magis inclinat eā ad subueniendū. ac si diceret. O felicissima ꝟgo recordare qa tu es maria. i. maris stella ꝑ quā debem⁹ ꝑduci ad portū salutis ⁊ ideo subueni nobis ⁊c.

Secūdo rōne excitande deuotōis qa ꝑ hoc nomē excitat deuotio orantiū ⁊ eā salutantiū. idcirco ꝑ Salomonē hoc nomē oleo cōparatur. Cant. i. Oleū effusuꝫ nomen tuū. i. fama nomis tui antea occulta nūc effusa est ꝑ totū orbē. Ideo. i. ꝓpter dulcedinē nois tui adolescētule. i. aie feruētes ꝑ deuotionē ⁊ charitatē: dilexerūt te nimis. Nimiꝫ oleū ē calide nature ⁊ ignis inflāmatiuū Sic nomē marie inflāmatiuū ē ad dilectōeꝫ ⁊ deuotionē. vñ ⁊ Berñ. abbas dic. O magna o pia o multū amabilis maria tu nec noīari potes qn accendas. nec cogitari qn recrees affectus diligentiū te. Hec ille. Tertio apposuit ecclesia rōne ꝟtuositatꝫ ⁊ fructificatōis qꝛ h̄ nomē maria ē maxie ꝟtutꝫ ⁊ maxios fruct⁹ fac hoi sepi⁹ iuocatū ⁊ noiatū. sic de h̄ deo duce aget. li. vi. ꝑ. i. arti. iij. vbi d̄ vtilitate et fructib⁹ hui⁹ nois tractaturi sum⁹.

Ad primū ḡ in cōtrariū dꝛ fm Alb. ꝙ apponere ad euāgeliū est falsa veris cōmiscere. vel ꝯtraria his q̄ sūt in euāgelio ꝑdicare. Uñ apl's ad galath. i. dic. Si angelus venerit de celo ⁊ aliud euāgeliꝫ auerit ꝙ̄ qd accepistis a me anathema sit ⁊ sic intelligunt omēs cōsil'es auctoritates. Hic aūt nō ē tal' appositio ḡ nō stat argumētū

Ad scōm aūt claruit rñsio ex dictis ⁊c.

Ecūdo de appositiōe ꝟbi Ca. II. [S]elizabeth scꝫ Et benedictus fruct⁹ ventris tui. tria ꝑncipal'r sūt videda. Primū q̄re eccl'ia h̄ apponit qd angelus nō apposuit. Scōm q̄re nō pot⁹ dictū est bñdictus fili⁹ tuus vel corpis tui sed fruct⁹ vētris tui. Tertiū q̄liter dñs iesus dꝛ vel ꝯgrue dici possit fruct⁹ vētris btīssime ꝟginis marie ⁊c. Ad primū dꝛ breuiter fm Alb. ca. ccxliij. ꝙ angelus nō addidit bñdict⁹ fruct⁹ ⁊c. qa nōdū fruct⁹ fuit ei⁹ vētris. Sed ipm q̄si ꝓmissuꝫ in h̄ ꝙ dic Bñdicta tu in mul'ierib⁹ fructū ꝯprehēdit. idcirco Berñ. sup missus ē dic. Benedicta tu in mul'ierib⁹ ⁊ bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui. Nō qa tu bñdicta. ideo bñdictus fruct⁹ ventris tui: sꝫ qꝛ ille te p̄uenit in dulcedinis bñdictōib⁹ ideo tu bñdicta in mulierib⁹. Uere eteni bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui. in q̊ bñdicte sūt oēs gētes de cui⁹ plenitudie tu q̊ꝫ cū ceteris quāꝙ̄ differenti⁹ p̄ ceterꝫ accepisti. Hec ille. Uñ pꝫ ꝙ angelus nō debuit h̄ apponere sꝫ eccl'ia apponit idcirco qꝛ sibi exhibit⁹ est iaꝫ iste fruct⁹ q̄ btē ꝟgini fuit ꝯmēdat⁹. Ad scōm dꝛ secūduꝫ eūdeꝫ Alb. ꝙ nō debuit dici bñdictus filius ventris tui. qa fili⁹ cōmune est ad spūaleꝫ ⁊ carnalē generatiōem ⁊ oīno marie cū hac detminatōe vētris q̄ est loc⁹ generationis carnalis. Fructus autē ventris ꝓprie, aliꝗ hoies dici non pñt, nisi xp̄us

deus q̃a ipsuȝ solũ cõcepit in vtero virgo
mater. In vtero inquã.i.ex causa intrinse
ca nõ sicut alie mulieres que recipiunt ab
extrinseco.i.a viro vnde concipiũt: ⁊ ideo
ꝯgruentissime dicit᷑ fructus ventris vt ex
primatur ꝙ nõ carnaliter christus est con/
ceptus sicut alij homies filij matris ⁊ pa/
tris sed tanq̃ȝ fruct⁹ q̃ nascit᷑ ex herba vel
arbore nascitur sine violatione vel corru/
ptione arboris aut rami. ita christus de v̾
gine. Nec debuit dici fructus corporis tui
sed ventris. vt veritas generationis ma/
gis exprimeretur: ⁊ sic falsitas heretica so
piretur. q̃a per hoc quod dicit᷑ ventris: ex/
pressius significatur ꝙ christus vere car/
nem assumpsit in vtero virginali q̃ȝ ꝑ hoc
ꝙ diceretur corporis ⁊c̃. Ad tertiũ qua
liter vel quali congruẽtia christus dici de
beat fructus benedicte virginis: dicit᷑ ſm
magistrũ Jacobũ de voragine in suo ma/
rionali ꝙ xp̃us optime ⁊ congruẽter dicit᷑
fructus benendicte virginis marie ⁊ eius
virginalis vteri. Primo ratiõe genera
tionis. quia sicut fructus sine corruptiõe
cõceptus est ⁊ natus. vt in proximo dictũ
est. ꝓpterea Esai.xi. Egredietur virga de
radice yesse ⁊ flos de radice eius ascendet
Secundo ratiõe designatõnis: quia fru
ctus tanq̃ȝ signum certuȝ ostendit ⁊ agno
sci facit arboreȝ de qua est. qualis sit: vtrũ
bona vel mala. Math.vij. A fructib⁹ eoꝝ
cognoscetis eos. Sic christus optimus ⁊
benedictus fructus summe cõmendabilẽ
reddit beatã virginem de qua est. q̃a om/
nis arbor bona fructus bonos facit. Sic
benedicta virgo benedictũ edidit fructuȝ
vnde in salutatõne coniũctim dicitur. Be
nedicta tu in mulierib⁹ et benedictus ⁊c̃.
Tertio ratiõe occultationis. Nam fru
ctus occultatur inter folia ⁊ recollectus ĩ
cophinũ ponitur inter folia. ⁊ sic oblatus
delectabiliter sumitur: Ita in benedicto
fructu vteri virginalis diuinitas occulta/
ta est ĩ humana carne. iuxta illud scriptũ
Solem nube tegam. Ezechie.xxxij. id est
diuinitatis fulgoreȝ tegam humane car/
nis nube. Et iste fruct⁹ sic nobis occulta/
tus ⁊ oblatus multũ delectabilis factus
est ⁊ dulcis tam ĩ sui natiuitate q̃ȝ ĩ passio
ne ⁊ morte q̃ȝ etiã in sacramẽto eucaristie
in qua sub folijs accidentiũ offẽrtur. Vñ
i.Petri.i. Si tamẽ gustastis quoniã sua/
uis est dñs. ꝓpterea ⁊ ps̃. hortatur dicẽs.
Gustate et videte quoniã suauis est dñs:
beatus vir qui sperat in eo. Et iterum ex/
pertus ipse admirando ait: Quoniã ma/
gna multitudo dulcedinis tue dñe quã ab
scondisti scȝ velando in christi carne ⁊ in
sacramẽto eucaristie timẽtib⁹ te. Quar
to dicit᷑ ꝯgruẽtissime fructus ratione eter
ne fruitionis. Nam fructus dicit᷑ a fruor
frueris vt dicit Januensis in catholicon.
Frui autem est amore inherere alicui rei
ꝓpter seipsaȝ tantũ. vt dic̃ magr̃ ꝑmo li. sẽ
tentiarũ circa principiũ. Recte ergo xp̃us
dicitur fructus vteri virginalis. quia ipse
est nostra fruitio in patria. Et ꝑ beatã vir
ginẽ factũ est vt iste fructus.i. christus de
us esset nobis dupliciter fruibilis ⁊ dele/
ctabilis ſm duplicẽ visionẽ: scȝ diuinita/
tis ⁊ humanitatis sue. iuxta illud Johis
x. Ingredietur ⁊ egredient᷑ ⁊ pascua inue/
nient. Ingredient᷑ inquã sancti ad cõtem
plationẽ diuinitatis ⁊ egredientur ad cõ/
templationẽ humanitatis christi et vtro/
biq̃ȝ delectabilia pascua ĩuenient. O que/
cunq̃ȝ fidelis anima aduerte ⁊ diligenter
cõtemplare quoniã iste fructus vteri vir/
ginalis christus est summa fruitione dul/
cissimus. Primo quideȝ gustui. Canti.ij.
Fructus eius dulcis gutturi. Secũdo est
dulcis auditui. Vnde ps̃. Quam dulcia
faucibus meis eloquia tua domine super
mel ori meo. Tertio ẽ dulcis visui.i. Pet.
i. In queȝ desiderant angeli prospicere. et
Esaie.lx. Tunc videbis ⁊ affluces ⁊ mira
bitur ⁊ dilatabit᷑ cor tuũ. Quarto est dul/
cis olfatui ad cui⁹ dulcedinẽ quelibet anĩ
ma sancta clamat illõ Cant.i. Trahe me
post te currem⁹ in odorẽ vnguẽtoꝝ tuorũ
Quinto ẽ dulcis in amplexu. Cant.ij. Le
ua eius sub capite meo et dextera illius
amplexabit᷑ me. Sexto est dulcis in oscu
lo ꝓpterea aĩa fidelis orat illud Cant.i.
Osculet᷑ me osculo oris sui. Septimo est
dulcis ĩ ferẽdo. Math.xi. Jugũ meũ sua/
ue ẽ ⁊ onus meũ leue. Octauo ẽ dulcis in
ꝓmisso. Apoca.ij. Vincenti dabo manna

absconditū quod nemo nouit nisi qui accipit. Nono est dulcis in cogitatiōe: quia vt dicit Bern̄. Sup omnia memoria iesu pascit cogitatū. Decimo est dulcis i amoris affectione: adeo vt sancto teste Bern̄. in suo cantico. Solus expertus nouit credere q̄ꝫ sit dulce iesuz diligere. Undecimo est dulcis in premio ꝑ retributiōe. qm̄ Ps. dicente. Torrente voluptatis sue potabit eos. Duodecimo est dulcissimus in eterna tentiōe ꝛ possessione. quoniā regnabūt cū eo sancti in secula seculorū. O igitur anima deuota sanguine xp̄i iesu redempta. O auia tuquā fidelis a virgine gl'iosissima maria dilecta ꝛ in filiuz adoptata: Accede secure si vis dulcedie fructus eius ꝑfrui. Accede deuoto corde ad eam ꝛ pete ab ea hunc salutificū hunc mellifluū fructū iesum tibi cōmunicari. vt det tibi eiꝰ gustus auditus odoratus ꝛ visus dulcedinem experiri. det tibi ad dulciter amplexandū tenendū ꝛ in corde fouendū atqꝫ i celo eternaliter possidendū ꝛc. Claret itaqꝫ ex premissis q̄ꝫ cōgruenter xp̄us dicit᷑ fructus vteri virginalis. et ꝙ ad numerū duodecim stellarū in corona benedicte ꝟginis duodecim dulcorib⁹ in sui vteri sacri fructu habitis extat ipsaꝫ fore gloriosam. Capitulū. III.

Tertio in hoc articulo videndū est de subiunctiōe nomis Jesu. Quare videlicet eccl'ia apposuit. Ad qd̄ breuiter respondet᷑ ſm Alb. ꝙ hoc fec. Primo ꝓpter deuotionis excitationē. qm̄ vt dicit Bern̄. in cantico. Hoc nomē iesus est mel in ore: iubilus in corde: melos in aure. Secūdo ꝓpter salutis efficatiōē impetrationē. quoniā scriptū ē Johel. ij. Omnis qui inuocauerit nomē domini saluus erit. Tertio ꝓpter beate virginis cōplacentiā ꝛ affectionē. quoniā ad hoc nomen iesus maxime beata virgo sup omēs afficitur deuotiōe amoris ꝛ sibi summe cōplacet hoc nomē sepius inuocare: in quo quidem nomie omēs sancti gaudēt se esse saluatos. Naꝫ teste petro Act. iiij. Nō est aliud nomen sub celo datū hominibus in quo oporteat saluos fieri credētes. De virtute ꝛ vtilitate huius nomis Jesu ꝛ alijs circa hoc ꝯcurrentib⁹ ꝓpter breuitatē in hoc tractatulo ꝑtranseo: quoniā alterius erit operis de hoc tractare. Cōsidera ergo nūc o fidelis anima q̄ꝫ sublimis quāqꝫ deo et beate virgini accepta q̄ꝫ grata q̄ꝫ iocunda sit ista celeberrima salutatio. Aduerte q̄ꝫ tibi vtilis ꝛ fructuosa sit si eaꝫ deuoto corde ob amorē benedicte virginis frequētaueris. In ea quidē laudat᷑ ꝛ benedicit᷑ beata virgo maria dei mater. Et nō solū ipsa sed ꝛ eius filius dn̄s noster iesus christus In ea habes hec gl'iosissima et dulciflua nomia videlicz Jesus ꝛ Maria. in quoꝝ inuocatione habes omnē spem omnē thezaurū tuū ꝛ omne bonū tuum. Siquidē ipse iesus est tibi amor tuus. ipse thezaurus tuus. ipse diuitie cordis tui. ipse cōsolatio spes ꝛ gaudiū tuū. ipse salus tua. ipse lumen oculorū tuoꝝ. ipse vita tua ꝛ dulcedo tua. Deniqꝫ ipsa benedicta virgo maria est domina tua. ipsa regina misericordie vita dulcedo ꝛ spes tu a vt canit eccl'ia Per eā habemus quicquid habemus. ꝑ cam sumꝰ si quid boni sumꝰ. vt dic̄ Anselmus. O igitur felicissimū nomē iesus O benedictū nomē matris eius Maria. O gloriosa nomia. humana corda medullitus penetrantia. Beatū cor quod ista felicia nomia in se intime tenet recondita. Felix os quod sepius ipsa nomia ꝛ inuocat. quoniā vita sibi presto est eterna Amē.

Pars sexta sequitur de sanctissima beate virginis Marie conceptione: qua dei filiuz in vtero virgineo suscepit

Ecce ancilla domini fiat mihi ſm verbum tuum Luce. i. Uerba sunt benedicte virginis marie humilime consentientis ꝛ se offerentis ad christi incarnationeꝫ ex ea fiendā. Unigenitus siquidem dei filius carnem ꝓ nostra salute assumere volens per hec verba premissa in vterū benedicte virginis aduenire dignatus est. Et ideo ipsa verba summā nobis afferunt deuotionis pariter ꝛ instructiōis

necnō miraculi ꝛ stuporis materiā. Primo quidem verba ista sunt magne deuotionis: quia per ista verba quinqꝫ obtinuit beato virgo ꝓ toto genere humano: redemptionē: filij dei incarnationē: ꝛ diuini verbi humanationē: ac per hoc omnis boni in nobis ꝓmotionē. quoniā ad hec verba verbuꝫ caro factū est: ꝛ habitabit in nobis Johis. i. Secūdo ꝗꝫ verba ista sūt magne instructionis ꝛ documenti ꝗa quadruplicēꝫ nobis redolent virtutē per quā sicut beata virgo filium dei christum carne ꝛ mente cōcepit ꝛ in se habitari promeruit: ita et nos spiritualiter in corde per has ꝟtutes dei filiū possidere merebimur. Unde petrus aureoli in suo compendio libro quarto dicit: Quattuor inquit virtutes notantur ꝛ redolent ī verbis virginis consentientis: ait eni Ecce quod est prompte obedientie. Ancilla domini. quod est humilitatis perfecte. Fiat mihi. quod est charitatis inflammate: scdm verbuꝫ tuuꝫ quod est fidei deuote. Hec ille. Si vis ergo o homo vt dei filius in tuo corde concipiatur ꝛ te inhabitare dignetur. disce obedientiam preceptorū. disce exemplo marie humilitatē. disce ꝛ charitatem atqꝫ deuotam fideꝫ veram habere. Unde Bern. dicit Non tibi dabit dominus virtutū copiam sui nisi fueris virtutibus (scꝫ istis) adornatus. Tertio verba ista sunt magni miraculi ꝛ stuporis: cum ad ipsa mox tantum fuerit ꝛ tam multiplex miraculū subsecutum videlicet ꝙ deus fieret homo virgo fieret mater. Et dei simul ꝛ hominis mater. ꝛ plura talia. Nimirum mirabiliter deus quinarium numeruꝫ verborum consecratum reddidit. ꝗa per quinqꝫ verba īcarnari voluit. scꝫ fiat mihi ꝭm verbū tuum. Per quinqꝫ ꝗꝫ verba suum corpus consecrari in eucaristia decreuit. scꝫ hoc ē enim corpus meū. Licet li enim nō sit de substantia. Deniqꝫ ꝛ ad quinqꝫ verba publicanū iustificauit. cum videlicet ille dixit: Deus propicius esto mihi peccatori. Luc. xviij. ꝛc. Insuper quinario numero vulnerum retento suuꝫ sacrum corpus insigniri post resurrectionē ī ꝑpetuū statuit ꝛc. Itaqꝫ ad propositum redeuntes: Ex quo beatissima virgo per hec verba filiū dei in suum vteruꝫ suscepit ꝛ concepit. de ipsa eius sacratissima cōceptione loqui intendentes: tria misteria pro hoc sermone declaranda ponemus ꝛc.

Primū dicitᷣ misteriū localis aptitudis
Secūdū misteriū dͣ tꝑalis plenitudis
Tertiū misteriū modalis habitudinis

Articulus primus de hoc ꝙ christus dominus non alibi ꝗꝫ in ciuitate galilee Nazareth concipi debuit ex virgineqꝫ humanari. Capitulum .I.

P Rimū itaqꝫ misterium dicitur localis aptitudinis. hoc est de loco qui aptissime congruebat huic sacratissime conceptioni christi ꝛc. Circa quod tria queruntᷣ. Primo vtrū hec sacrosancta cōceptio debuerit fieri in Ciuitate. Secundo vtrū debuerit fieri in regione Galilee. Tertio vtrum debuerit fieri nō alibi ꝗꝫ in Nazareth ciuitate. Ad primam questionem Utrum videlicet hec conceptio debuerit fieri nō extra sed in ciuitate ꝛc. Et arguitᷣ ꝙ non debuit fieri in ciuitate. quia istam conceptionem magis congruebat fieri in loco puriori et sacro propter eius sanctitatem. Sed ciuitas quecunqꝫ magis habundat ꝛ immunda est peccato ꝗꝫ ager vel mare aut villa. vt experimento patet. ergo magis debuit concipi in agro vlᷝ mari aut villa ꝛ extra ciuitatem. Item christus passus est extra ciuitatem vbi et sepultus est et resurrexit. Deniqꝫ ꝛ natus est in stabulo. ergo videtur ꝙ etiam concipi non debuit in ciuitate. In contrarium est sacra scriptura Luc. i. Missus est inquit angelus gabriel a deo in ciuitatē ꝛc. Ad hanc questionem respondetur ꝭm Alb. super missus ē caplo. xxxiij. Quod christus debuit concipi in ciuitate ꝛ non extra precipue triplici ratione.

Primo ratione finis incarnationis.

Secundo ratione significationis.
Tertio ratione fructificationis.
Primo inquã ratione finis incarnatõnis. Nam christus in omnibus operibus suis que in mũdo fecit ostendit principaliter q ideo in mundũ precipue venerit vt peccatores saluos faceret. Ipso teste mathei.ix. Non veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. Unde inter peccatores natus est scz in ciuitate Bethleem: ante bouem et asinum iacuit. Inter peccatores conuersatus est: inter latrones crucifixus. Resurgens q̃z peccatrici magdalene ⁊ petro neganti pri᷾ apparuit. Et ideo non debuit concipi in mari: qui locus est piscium. Nec in aere qui est locus auium nec in campo qui est locus agrestium animalium. Sed in ciuitate qui est proprius locus hominum peccatorũ. nec in villa sed in ciuitate. quia in ciuitate solẽt magis q̃z in villa peccata hominũ multiplicari. villani enĩ simpliciores sunt ⁊ laboribus magis dediti. Ciuitatẽses autẽ ociosi ⁊ delicijs vacantes magis habundare solent vicijs. vt ergo ostendatur q christus propter curationẽ peccatorũ ⁊ salutem hominum venerit peccatorũ ad penitentiam conuertendorũ in ciuitate ⁊ nõ al's debuit concipi. Nec obstat q extra ciuitatem sit passus sepultus ⁊ resurrexit. quia conceptio congruit in misteriũ: ⁊ ideo in secreto esse debuit. Natiuitas aũt passio ⁊ sepultura ac resurrectio congruunt in exemplũ. In ciuitate igitur concipi debuit: vt ostenderet q pro omnib᷾ peccatorib᷾ venit. In via natus fuit vt ostenderet q sua vita nobis ad celeste regnum via fuit. Extra portam passus ⁊ sepultus est ac resurrexit: ad ostẽdendum q per ipsius passionẽ mortem ⁊ resurrectionem non liberatur nisi qui per conuersionẽ a peccato ad ipsũ extra portam fuerit egressus vt dicit aplus. Secundo ratione significationis vt scz significaretur ⁊ intelligi daretur q vterus virginis christo tamq̃z ciuitas fuit ad habitandum. propterea ps̃. de ea loquens ait: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Et merito quia ipsa fuit ciuitas murata per castitatem. Fundata fundamento stabili per humilitatem Turrita p charitatem et cõtemplationis sublimitatẽ. Ditata p paupertatẽ: Custodita per discretionem Libera immunitate peccatorum: pacificata victoria temptationum virtutũ vniuersitate populosa ⁊ aquarum id est gratiarum fluminibus irrigata. Hec Alber.
Tertio additur ad id ratio fructificationis. quia enĩ per christi conceptionem ⁊ incarnationem fructus nobis in celo acquirebatur ciuilitatis. id est vt essemus iam non hospites ⁊ aduene. sed ciues sanctorum ⁊ domestici dei. teste aplo. Eph. ij ergo debuit in ciuitate nasci in hoc mundo: vt ostenderet nos esse ciues renascituros in celesti ciuitate. Et sic ptz responsio ad questionem. Ad obiecta patz responsio sufficienter ex predictis

Capitulum. II.

a D secundam questionem. Utrũ scz christus debuerit concipi in regione Galilee. Arguitur q non quia christus missus ⁊ promissus fuit in iudeis. Unde dixit Non sũ missus nisi ad oues que perierunt domus israel. Math xv. Unde ⁊ in iudea est natus et passus. igitur in terra iudeorum concipi debuit.
In contrariũ est textus euangelicus.
Ad questionẽ igitur respondetur s̃m Albertum capitulo. xxxiij. q annunciationem et conceptionem dominicam conueniebat fieri nõ alibi q̃z in regione Galilee. Primo ratione facti ⁊ operationis Dominus enĩ incarnatus fuit vt iudeos ⁊ gentiles saluaret ⁊ ideo in regione que ab vtrisq̃z inhabitabatur conceptio ⁊ annunciatio fieri debuit. Non enĩ deus iudeorum tantum sed etiam gentium. Galilea autẽ non solum a iudeis sed etiam a gentibus inhabitabatur. sicut ptz Esaie ix. Trans iordanem galilee gentiũ populus qui habitabat in tenebris vidit lucẽ magnã: habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis ⁊c. Secundo ratione nomis et interpretationis. Galilea enim interpretatur reuelatio siue transmigratio. In hac autem incarnatione fiebat summi secreti reuelatio quando verbum

quod erat in principio apud deū et lucem habitat inaccessibilē: quā nemo vnq̄ͣ vidit. Verbū inquā hoc caro factū est. Et vidit omīs caro salutare dei nostri. Luce iij. Itē iohīs.i. Verbū caro factū est ⁊ vidimus gloriā eius ⁊c̄. Similiter in hac incarnatōe fiebat maxima transmigratio de ignorātia in scientiā: de culpa ī gratiā: de vmbra in veritatē de seruitute in libertatem filioꝝ dei: ⁊ quod maximū est de humanitate in diuinitatē: in qua trāsmigratione primū.i. deitas ad vltimū.i. humanitatē in vnā ꝑsonā transmigrauit. Ad obiectū respondet̄ ꝙ xp̄us nō solū iudeis sed etiā gentib⁹ ꝓmissus est. Vn̄ geñ.xli. Nō auferetur sceptrū de iuda donec veniat q̄ mittēdus est ⁊ ip̄e erit expectatio gētiū. Et idē pꝫ ꝑ oēs ꝓphetas scribēres de vocatiōe gentiū. tn̄ solis iudeis ꝓmissum est vt de eoꝝ semie xp̄s nasceret̄. ⁊ ideo solis iudeis exhibit⁹ est nascēdo patiēdo et ibi moriendo Sꝫ hoc nō solū ꝓpter iudeos sed ⁊ ꝓpter oēs homines mūdi. Illa aūt auctoritas nō sum missus ⁊c̄ Math. xv. intelligit̄ ſm Nico. de lyra p̄mo ⁊ principaliter q: xp̄s p̄mo ⁊ principal'r missus fuit iudeis ⁊ ideo in ꝓpria ꝑsona nō predicauit nisi iudeis nec fecit miracl'a nisi eis preterq̄ͣ in casu ⁊ sp̄āli causa: vt scꝫ ostenderet eccl'iā in fide gentiū fundatā. Vn̄ Joh.iiij. ꝓpter hoc p̄dicauit samaritanis deuote eū recipiētib⁹. Fuit tn̄ xp̄s missus etiā gentibus licet nō ita principaliter ⁊c̄ et sic patet ꝙ xp̄s debuit concipi in Galilea.

Capitulum. III.

a **D** tertiam questionem vtrū vicꝫ hec anūciatio ⁊ cōceptio debuit fieri nō alibi q̄ͣ in Nazareth Arguitur in contrariū scꝫ ꝙ nō. q: ista cōceptio fuit dignissima oīm. ḡ requirebat locū dignissimū. hoc est templū dn̄i in hirl'm fundatum. ḡ debuit ibi concipi.s. in ciuitate hierusalem ⁊ tēplo vbi habitare solebat gl'a dn̄i. In oppositū est textus euangelic⁹.

Ad questiōem ḡ respondet̄ ſm catholicos doctores. ꝙ xp̄s nō debuit alibi concipi q̄ͣ in Nazareth. Primo ꝓpter ꝓphetiam Isa.xi. Egredietur virga de radice iesse: vbi ſm veritatē hebraicā habet̄. Et nazareus de radice eius ascendet. Scd̄o ꝓpter nominis cōuenientiā. Naz ſm Bern. ⁊ Alb. sup̄ missus est. Necnō ſm Franciscum maronis qui hanc materiā latius et luculentius prosequitur dicens ꝙ ciuitas Nazareth cōceptui christi decentissime cōgruit ſm ei⁹ interp̄tatiōes. Nā p̄mo ſm Hieronymū Nazareth interpretat̄ munda ⁊ sic cōuenit cōceptui xp̄i de virgiē mūdissima que tanta puritate nituit qua maior sub deo nequit intelligi: nec sicut ceteri cū labe peccati est cōceptus. sed sine omni peccato.. Secūdo interpretat̄ nazareth id est florida. ⁊ hoc conuenit xp̄i cōceptui. quia sicut flos gignitur ex purissimis et subtilissimis virgule humorib⁹ absq̄ corruptione virgule. Sic xp̄s de purissimis virginis sanguinib⁹ est ꝯceptus absq̄ omni corruptione. vt dicūt Dama. ⁊ Dyoni. de diui.no. Tertio interpretatur nazareth id est sanctus ⁊ deuotus. ⁊ hoc cōpetit. quia in ista cōceptione mater dn̄i fuit plene sanctificata. iuxta illud ps̄. Sanctificauit tabernaculū suum altissimus. ⁊ sic claret responsio. Ad argumentū in contrariū respondet̄ ſm Alb. vbi supra Q̄ꝫ hec conceptio debuit fieri in loco sanctissimo ⁊ dignissimo. Sed non locus sanctificat hominē vl' dignificat quin potius ecōuerso videlicꝫ homo locū dignificat ⁊ sanctificat. vnde dignitas loci ⁊ sanctitas est ab hoīe dignificāte vel sanctificāte. Itaq̄ in oratorio beate virginis fuit dignissima habitatio: tū q̄a sanctissima virgo sup̄ omnes creaturas ibi habitauit: tum q̄a ibi exercebatur nobilissima opatio videlicꝫ orationis ⁊ contemplationis ⁊ humilis deuotionis benedicte virginis que sup̄ omnia grata erat deo ⁊ omīa sacrificia p̄cellebat. Dign⁹ ergo fuit hoc oratoriū illo templo iudaico in quo fiebat materialiū thaurorū mactatio ⁊ thurificatio. Amplius ꝓpter secretū quod huic cōgruit ministerio non decebat vt hec cōceptio fieret in templo sed magis in illo secreto ⁊ dignissimo beate virginis oratorio debuit xp̄us concipi ⁊ sic parꝫ. Penset ergo quęq̄ fidelis aīa quāto ordine diuine sapientie dei filius est ꝯceptus. quoniā dignissimū

sibi locũ elegerit cõceptionis videlicz oratoriũ beate virginis. O anima mea si aliqñ affuisses i illo oratorio sacratissimo ibi vidisses quõ btã virgo Maria lachrymis pfusis deũ sepius exorabat p redemptiõe humani generis. Ibi vidisses manus eius sacras in celũ eleuatas. vultũ serenũ leuatum: ibi ieiunio dieũ ptranseuntẽ totisqȝ cordis intimis humiliatã. O quid tũc fecissem. quãta humilitate me ipsi recõmendassem vt p me exorasset. Utiqȝ dixissem O gloriosissima virgo o celi regina o domina mũdi ora pro me ne absorbeat mundus: ne deuoret diabolus: sed tuus me suscipiat iesus zc̃.

Articulus secũdus de temporis plenitudine et pfectiõe: quo scȝ tempore christus est conceptus a virgine. Ca. I.

Ecundum miste riũ dicit tempalis plenitudinis zc̃. Circa qd ẽ notandũ ꝙ christus p suo aduentu et conceptione obseruauit triplex tempus.

Primũ dicitur tempus plenũ.
Secundũ dicit tempus electũ.
Tertiũ dicit tempus etatis pfectum.

Primo inquã obseruauit tempus plenum. Unñ apłus galath. iiij. dicit. At vbi venit plenitudo tempis misit deus filium suũ factuȝ ex muliere. factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. Ista auctoritas apostoli nõ est ptereunda silentio qa ptinet aliqs difficultates. Unde bonauẽtura circa hoc mouet tria dubia sup iij. sniaꝝ. dist. i. in questionib circa lrãm.

Primũ dubiũ circa hoc ꝙ dicit. At vbi venit plenitudo tempis. Quõ videlicz vl quare dicat plenitudo tpis in aduẽtu filij dei fuisse cuȝ nondũ sit finis mũdi. Nam in fine mundi implebit omne opus dei et numerus electorũ. Et tunc euacuabit qd ex pte est. nũc autẽ ex parte cognoscimus. i. Corinth. xiij. Et idcirco dicit z videtur ꝙ tantũmodo p fine mundi erit tempus plenitudinis. Ad qd respondet idem Bonauentura scor. Tho. iij. scripto sniaꝝ. dist. i. z Alexan. de hal. ꝙ tpus incarnationis dicit tempus plenitudinis sex causis.

Primo quia tunc deus impleuit qd ab eterno pfinierat vt scȝ mitteret filiuȝ suũ. z sic tunc deus impleuit suã de filio pmissionem. Secũdo qa tũc adimpleta est lex z omẽs figure veteris testamẽti p xp̃m Matth. v. Nõ veni soluere legem sed adimplere. Tertio pter plenitudinẽ grẽ que fuit in christo. iuxta illud Coll. ij. In christo habitat omis plenitudo diuinitatis corpaliter. Quarto pter plenitudinem generatõis. qa cũ sit quadruplex modus generatiõis homis. Primus modus nec de viro nec de muliere sed de terra sic Adam. Scd̃us de solo viro sicut Eue formatio. Tertius prolis de viro et muliere Quartus de sola muliere. Ista quarta est cõsumpta in christi incarnatiõe. Quinto pter pfectionẽ vniuersi. qa tũc ad maximã cõpletionẽ vniuersum venit quãdo creature omẽs in homie ad suũ principiũ redierunt: hũana natura a deo assumpta.

Sexto pter magnitudinẽ eius qd in tempe illo accidit. qa in tempe illo natus est dñs tempis. Et ita factum est aliquid maius tempe qd tpus impleuit. Has vltimas rões posui sm Tho. tm. pmas aũt quattuor sm Bonãuen. z Alexan. Ad illud vero qd obijcitur. dicendũ ꝙ est plenitudo grẽ nature z glie. Autoritas autẽ apłi intelligẽda est de plenitudine gratie z nõ glie qr plenitudo glie i futuro erit cũ mundus finẽ hẽbit. z resurrectio corporũ erit ac numerus electoꝝ cõplebitur. Secundũ dubiũ de hoc ꝙ dicit factũ ex muliere. qa in Symbolo id negatur vbi dicit Genitũ ñ factũ. Rñdeo ꝙ xp̃s sm diuinã naturã ita est genitus ꝙ nõ factus: qa non est creatura. scd̃m vero naturam humanã nõ ita est genitus ꝙ factus qa cõceptus fuit a virgine. faciente diuina virtute. Unde angel' ait. Uirtus altissimi obumbrabit tibi. Hec bonauẽ. vbi. s. Tertiũ dubium de hoc ꝙ dicit factũ sub lege. qa xp̃s nõ tenebat implere mandata legis. ergo nõ videt ꝙ sub lege essec factus. Ad qd dicit idez Bonauẽ. vbi supra. ꝙ esse sb lege dicit trib modis. vel quantũ ad causaz vł

quantū ad obseruationē. vł quantum ad motiuū. Quantū ad causaʒ sūt illi sub lege qui nati sūt sub veteri testamēto. quantū ad obseruationē sūt iusti qui legē obseruāt. quantū ad motiuū sūt illi q̄ timore seruiunt. xp̄s ergo nō fuit sub lege quantū ad causaʒ vel quantū ad motiuū. sʒ solū quātum ad obseruationē. Aliter tn̄ q̄ʒ alij homines: q2 alij obseruauerūt legē ex obediētia obligatoria: Christus aūt ex obediētia spontanea. q̄ se mera liberalitate subdidit legali obseruātie: vt nobis exemplū daret vere obediētie. Hec bonauē. Patet ḡ quō xp̄us in plenitudine temporis sit cōceptus.

Ecūdo xp̄us obseruauit Ca. II. S temp⁹ electū ꝛ determinatū ꝑ suo aduētu. Nam s̄m btū Tho. iij p/te sūme. q. xxxv. Quo ad temp⁹ differētia est inter xp̄m ꝛ alios hoīes. q2 alij homīes nascunẜ sub necessitate tp̄is: ideo subiecti sūt tempori. Christus aūt tanq̄ʒ dn̄s ꝛ cōditor oīm temporū elegit sibi tp̄us in q̄ cōciperetẜ ꝛ nasceretẜ sic elegit sibi matrē ꝛ locum a qua ꝛ vbi ɔciperetur. Nos aūt q̄a nō oīm tempoꝝ ꝛ locoꝝ ꝓportiones ɔgnoscimus: ɔgruitatē tp̄is ꝛ loci quare videlʒ xp̄us hoc tp̄e ꝛ loco ac nō alio ɔceptus sit vel natus ex hoc accipe oportet q̄a deus q̄ est oīm tempoꝝ dispensator ꝑfecte ab eterno cognouit ꝛ tp̄us ɔgruū ꝑ sua incarnatiōe elegit. Et s̄m hoc ɔgruētie rōnem dignam exquirere. Itaq̄ʒ xp̄s deus ꝑ sua sacra ɔceptione nō incōgrue elegit certū tēpus. Primo quidē ex omib₉ annis elegit sextuʒ annoꝝ millenariū ꝛc. Scd̄o ex omib₉ mensib₉ anni elegit menseʒ martiū. Tertio ex omib₉ dieb₉ mensis elegit diē ebdomade sextū. Quarto q̄ʒ ex omib₉ horis elegit sibi horā q̄ tenet noctis mediū. Et ista sūme sapie ꝓuidētia vt claret rōnabilr̄ singuloꝝ ɔgruētias tempoꝝ ɔsiderando. Primo inquā elegit deus ꝑ sua incarnatiōe sextū annoꝝ millenariū Nam s̄m orosiū sexto millenario annorū a ꝑncipio mūdi currēte ɔceptus est q2 s̄m eundē. quinq̄ʒ milia ꝛ insuꝑ ducenti anni minus forte vno anno ɔputanẜ a ꝑncipio mūdi vsq̄ʒ ad xp̄i incarnationē. Hoc autē ɔgruebat misterio ꝑmaxie s̄m Bonauentu. vbi supra. Ut sic ꝑmus homo erat cō/ditus ad totius mundi cōplementū sexto die. Sic scd̄us homo scʒ xp̄s icarnaretẜ sexta etate ꝛ sexto millenario annoꝝ ad totius creature ꝑfectionē. Scd̄o ex omib₉ mensib₉ elegit menseʒ Martiū qd̄ quidē sūme ɔgruebat triplici rōne. Primo ratiōe ɔformitatis. q̄a s̄m Bern̄. decebat vt reparatio humani generis fieret per similia ad lapsuʒ. Sed q̄a vetus hō scʒ Adaʒ fuit in mense martij formatus ꝛ in paradiso collocatus ac inde ꝓpter pct̄m eiectus. ergo ꝛ scd̄us adam debuit tali mense formari in vteroq̄ʒ virginali collocari ꝑ reparatione hoīs. vt sicut mūdus cepit initium creationis in mense Martij in quo ꝑmū signū celi scʒ aries habet soleni vbi et prim⁹ punctus equinoctij stat. Ita ꝛ hoc mense exordiū sumat reparatōis. Scd̄o ratōe nouitatis. Nam vt dicit Isido. v. li. ethimolo. Martius appellaẜ ꝓpter martē romane gentis auctorē. ꝛ interpratur quasi mensis nouoꝝ. ɔuenienter igiẜ tali tempore concipi debuit auctor mūdi xp̄us in cuius cōceptiōe facta sūt multa noua scʒ noua salutatio angeli. noua virginis cōceptio noua diuinitatis in carnē descensio. ꝛ insuper facta est oīs creature renouatio in hominis cui subiecta sūt oīa reparatione. Omnis quippe creatura antiquata erat ꝛ a proprio vsu elongata. quia oīs creatura ideo facta est vt seruiret homini deo subdito ꝛ sine peccato existenti. quoniam ergo homo peccauit oīs creatura sibi seruiēs id est peccatori homini. debito vsu caruit. Christo autē incarnato restituta est: q2 christo homini oīs creatura ministeriū exhibuit: qui solus sine peccato fuit ꝛ sic impletū est illud Apoca. xxi. Dixit q̄ sedebat in throno id est ꝟginali vtero. Ecce noua facio oīa. Tertio ratiōe gratiositatis vł deliciositatis q̄a mensis martij est homib₉ deliciosus ꝛ gratus. q̄a tunc aer est tem̄patus. et iam ꝑtransito hyeme oīa incipiunt virescere. tunc vestitur tellus herbis ꝛ in florem pulchritudinis cūcta erumpunt. vnde ꝛ ver dictus est q̄a viret. vt dicit Isido. li. ethimo. Ita cōueniebat vt eo mense nobis abundantia diuine

gratie prestaretur. z eius severitas tempa retur. hyeme q3 culpe qua terra nostre hu manitatis aruerat recedente viresceremꝰ z floresceremus in gratia christi renouati

Tertio deus ꝑ sua incarnatione ex om nibꝫ diebꝫ elegit diem sextū. i. feriā sextam. Et h̄ rationabilissime ſm Fran. maronis qa Adam fuit formatus sexto die z codez die peccans de paradiso fuit exclusus. Ita cōuenientissime christus feria sexta in vte ro virginis est formatus. z etiā feria sexta ꝑ redemptione hominū in cruce mortuꝰ.

Quarto elegit ex omnibꝫ horis noctis mediū. vt eni cōmunius a catholicis tene tur q̄uis varie opiniones apud doctores de hoc habeant. tn̄ verisimilius tanq̄ ma gis consonū scripture atq3 rationi. credit q angelus beate virgini annūcians appa ruit in sero diei. Et durāte sctō dialogo in ter angelum z benedictā virginē vsq3 ad mediū noctis. tūc benedicta virgo ait Ec ce ancilla domini fiat mihi zc. Et tūc chri stum concepit. z post hoc angelus eā cōso lans circa aurorā recessit. Et hec omia ꝓ babilitatē habent ex triplici ratiōe. Pri mo ratiōe scripture. Nam ad galath. iiij. aplꝰs ait: Cū venit plenitudo tempis mi sit deus zc. Plenitudo quippe diei est in se ro. z ideo videtur q tūc angelus apparuit quē deus misit vt filium suū virgini in ꝓ ximo mittendū annūciaret. z tūc deus pa ter filij missionē ꝑ annunciationē inchoa uit. Denicq3 q i hora noctis medie sit chri stus conceptus. accipi potest ex scriptura Sap. xviij. Dum mediū inquit silentiū te nerent omia z nox in suo cursu mediū iter pageret: omipotens sermo tuus dn̄e a re galibꝫ sedibꝫ venit. Ex quo manifeste cla ret ꝓpositum q hora noctis media verbuz dei descendit in vterū virginis benedicte

Secūdo ratiōe priuilegiorū huius ho re. Nam ista hora medie noctis magnoꝝ operū diuinoꝝ ꝓuilegijs siue misterijs est cōsecrata. Primo quidē misterio nati uitatis qa nocte media creditur fuisse na tus: qua hora pastores custodiebāt vigili as noctis. Luc. ij. ꝓpter quod eccl'ia canit missam in nocte natiuitatis dn̄i. Scdo misterio passiōis z captiuitatis. q2 media nocte credit fuisse eius passio inchoata cū tūc sit captus ligatus z alapis cesus. teste Bonauē. Tertio misterio liberatōnis. q2 ista est hora in qua trāsiens angelus do mini ꝑ Egyptū interfecit omne ꝓmogeni tū z filij israel exire ceperūt de captiuitate egyptiaca. vt habet Exod. xij. Quarto misterio vltionis q2 ſm Hiero. in ānalibꝫ suis. In hora natiuitatis media. s. cū xp̄s natus est. extincti sūt omēs sodomite qui erāt in mūdo. Propterea nō incōgrue pu tatur z ista hora xp̄m fuisse cōceptū. Hec ꝓmissa fran. maronis vbi supra. Tertio ꝓmissuz dictū ꝓbabilitatē habz rōne ꝯsue tudinis ecclesiastice. Nam a tpe ꝓpharuz veteris testamēti legit q ista hora medie noctis a sanctis patribꝫ fuerit ad laudem dei ꝯsuetudinarie deputata dicente. ps. Media nocte surgebam ad ꝯfitendū tibi sup iudicia iustificatōis tue: que quidē iu stificatio peccatoꝝ in gr̄a nostri redempto ris z eius fide acquirit z a ꝓncipio est ac quisita. Itē ꝯsuetudo nūc tenet in eccle sia q hora serotina signū fit ad salutatōez btē ꝟginis. z simil'r hora aurore ad signi ficandū vt cōiter putatur q hora serotina angelus btām virginē salutauerit. z hora vt premissuz est aurore recesserit. Et idcir co in signū iocunditatis ꝑ filij dei incarna tione in aurora fit signum. Unde ex om nibus iam dictis claret tempus electum ſm opinionem communiorem pro christi conceptione.

Capitulum. III.

Tertio in sua incarnatiōe xp̄us ob seruauit tpus ad etatē perfectā re quisitū. Et hoc ꝓmo ex pte mūdi. qa si queras quotta etate mūdi xp̄s sit in carnatus. dico ſm Bonauē. sup. iij. dist. i. circa l'ram. z ſm Fran. marōis. q in sexta etate. in qua quidē est plenitudo z ꝑfectio vt sicut mūdus in sexta die est consuma tus: sic in sexta etate sit reparatus. Ita q prima etas fuit ab Adam vsq3 ad Noe. Secunda a noe vsq3 ad Abraaz. Tertia ab abraam vsq3 ad Moysen. Quarta a moyse vsq3 ad Dauid. Quinta a dauid vsq3 ad Christum. Sexta a christo vsq3 ad Antichristum vel finem mundi. Hec

Bonauentura. Secundo ex parte ge/
nerationis humane. quia si queras quot/
ta generatiōe xp̄us sit incarnatus. dico φ
ab Adam vsq̄z ad xp̄m fuerūt generatio/
nes. lxxv. sic̄ habet Luc. iij. ca. in quo sunt
xv. lustrorū numeri designātes. xv. gradꝰ
quibꝫ i templū ascendebat in cantico gra/
duū ad plenitudinē laudis diuine. Hec
franc. maronis. Tertio ex pte ꝟginis
bn̄dicte. q̄z si queras ī qua etate btā virgo
ↄceperit xp̄m. dico φ post. xij. annū ⁊ pepe
rit ante. xiij annū. q̄a hoc tpus sez. xij. an/
norū i puellis habz plenitudinē ⁊ pfectio/
nē ad ↄcipiēdū p̄mo. vt pz extra de despō
sa. impube. ca. puberes. ⁊ ca. cōtinebāt. de
hoc latius li. xi. pte p̄ma ca. iij. ⁊ sic ptz ⁊c̄.

Tertius articulus de modali habitudīe virginee desponsationis ⁊ angelice legatōis atq̄z materne iocundatōis que cōcurrerūt in christi cōceptiōe. Ca. I.

Ertium misteriū declarandū ē modalis habitudinis. Circa qd̄ trifariū modū inuestigabimus.
Primo modū virginee desponsatōnis.
Scd̄o modū angelice legationis.
Tertio modū materne iocundationis
Primo quidē modū virginee desponsa
tionis vbi tria īuestigant ad p̄sens. Pri
mo q̄re voluit deus btām virginē anteq̄z
ex ea ↄciperet fuisse desponsatā. Scd̄o
vtz verē ⁊ legittime potuerit ipsa bn̄dicta
virgo manēte ꝟginali ꝓposito desponsari
Tertio q̄liter ipsa vel q̄li modo ⁊ ordi/
ne sit desponsata. Ad primū q̄re videlz
voluit xp̄us cōcipi de virgine desponsata.
Sciendū φ huiꝰ p̄tes ponunt rōes s̄m
Amb. ⁊ alios doc. Naz s̄m lyraz in postil
la sup Matth. ⁊ Luc. ⁊c̄. ↄcor. Tho. iij. p
te sūme. q. xxix. arti. i. ⁊ Alb. sup missus est
ca. xl. ⁊ alios tractatores huiꝰ rei possunt
notari. ix rōes inter alias magis efficaces
⁊ spēales. tres q̄dē rōes ex pte ꝓlis ⁊ tres
ex pte mr̄is. ⁊ tres ex pte humani generis
Primo inq̄ā ex pte ꝓlis cōuenientēs fuit
xp̄m de mr̄e virgine desponsata nasci tri/
plici rōe. Prima est ne xp̄s a iudeis pos
set rōnabilr̄ sic̄ illegittimꝰ repudiari ⁊ nō
sic̄ xp̄us verꝰ extimari. Scd̄a est vt dia
bolo hoc sacramētū celaret ne videlicz cō
tra eū nocumēta vehemētius ꝓcurasset ⁊
etiā vt sic diabolus falleret. Vn̄ orige. dic̄
ipsam ideo fuisse desponsatā vt ptus eius
diabolo celaret. Licz enī diabolus ꝟtute
sue nature potuisset ↄgnoscere matrē dei
nō fuisse corruptā sed virginē. ꝓhibebat tn̄
a deo ↄgnoscere modū partus diuini ne re
demptionē humani generis ipediuisset. ⁊
christo mortē nō intemptasset. Tertia
ratio vt puulus dn̄s iesus a ioseph nutri/
retur ⁊ haberet eiꝰ matri ꝓpter psecutiōez
herodis fugienti in Egyptū ⁊ redeūti mi/
nister non suspectus sed sibi ↄiunctus vt
sponsus. Itē ex pte mr̄is ꝟginis ↄueni
ens fuit eam esse desponsatā triplici rōne
Prima est vt ab īfamia preseruaret. vn/
de Ambro. sup Luc. dic̄. Ideo mater dn̄i
desponsata est ne intemerate ꝟginis adu/
reretur īfamia cui grauis aluus corrupte/
le videret insigne p̄ferre. Hec ille. addens
Alb. dic̄. Magna xp̄i hūilitas ⁊ charitas
in hoc ōndit q̄ potius voluit fabri filiꝰ re/
putari q̄z matrē infamari. Sed hic oc/
currit dubiū quō p hoc ꝓuisū sit fame btē
ꝟginis cū anteq̄z ioseph ⁊ btā virgo ↄue/
nirent ad mutuo habitandū inuēta ē ma/
ria habēs in vtero. Matth. i. Sponsa enī
que extra domū sponsi ↄcipit redditur su/
specta. Ad qd̄ rn̄detur s̄m Criso. ↄcor.
Lyra ī postilla φ btā virgo sic fuit despon
sata a ioseph φ etiā esset domi habitās ꝓ
tunc cū ↄcepit. Naz sic̄ in ea q̄ in domo cō
cipit intelligit ↄceptio maritalis. sic in ea
q̄ extra domū ↄcipit est suspecta ↄceptio.
⁊ ideo nō esset sufficiēter ꝓuisuz fame btē
ꝟginis p hoc φ fuit desponsata nisi etiam
fuisset habitās domi. ⁊ ideo euāgelista di/
cit φ voluit occulte dimittere eā q̄uis tn̄
domi esset habitās ꝓpter primā desponsa/
tionis fidem: nondū tn̄ interuenerat solen
nis celebratio nuptiaꝝ ꝓpter qd̄ etiā non/
dū cōuenerant. Cōsuetudo quippe erat
apud veteres multotiēs in domo h̄re de/
sponsatas ⁊ p p̄les dies anteq̄z ↄuenirent

carnaliter:orationib⁹ vacare. vt patet etiã
de Thobia ca. viij. eiusdē li. Sed dice/
res sequit᷑ ergo ꝙ in cõmuni ꝑplo credere
tur xp̃us fore filius Joseph. ⁊ ꝙ a ioseph
fuisset cognita mater dñi ante celebritatē
nuptiaꝝ solennem. Ad hec r̃ndet Am/
brosius sup Lucã dicēs sic. Maluit inq̄t
dñs aliq̄s de ortu suo ꝙ̄ de matris pudore
dubitare. Hoc est maluit dñs vt scilicet in
cõmuni dubitet᷑ de ortu virginali. putan/
do xp̃m filiũ legitimũ marie ꝯceptum ex
ioseph. ꝙ̄ vt putaret᷑ scȝ matrē adulterã/
sc. Vñ subdit amb. Sciebat eni͂ dñs tene
ram esse virginis verecundiã ⁊ lubricã fa
mam pudoris. Nec putauit ortus sui fidē
matris iniurijs astruendam. Hec Amb.

Secũda ratio ex ꝑte matris est vt ꝑ de
sponsationē beata virgo immunis a pena
redderet᷑ ne scȝ iudei eã tanq̄ȝ adulterã la
pidassent. vt dic̄ Hierony. Si eni͂ nõ pep/
cerunt xp̃o innocenti: a fortiori nõ pepcis
sent matri in odiuȝ xp̃i. Tertia ratio vt
mater dei nullo bono priuetur sed habeat
⁊ bonũ virginitatis ⁊ matrimonij ⁊ tandē
viduitatis. Sed ⁊ insup habeat in h̄ ma/
ximũ bonũ hũilitatis. vt q̄ͣto sit maior in
omnib⁹: tanto fiat ⁊ humilior vt sit mater
dei ⁊ vxor fabri. Itē ex ꝑte humani ge/
neris ꝯueniens erat matrē dei desponsa/
ri triplici rõne. Prima est ratio certifica
tionis. q̄ꝛ ex hoc magis certificamur ꝑ te/
stimoniũ Joseph sponsi xp̃m ex virgine es
se natũ. Ipse eni͂ est potior testis castitatis
sue sponse cõuiuēti. Non eni͂ talis iustus
vir scȝ ioseph fouisset eã ⁊ filiũ eius nutri/
tio more: imo dolore iniurie fuisset motus
ad vindicandũ obprobriũ. nisi cognouissȝ
esse sacramentũ diuinũ in virgine ⁊ eius
conceptu. Secũda ratio significatiõis
q̄ꝛ ꝑ hoc designat᷑ mentis vnio ad deũ. q̄ꝛ
ꝑ hoc vniuersa ecclesia designatur q̄ cũ sit
virgo. desponsata tñ est vni viro xp̃o. vt di
cit Aug⁹. li. de sctã virginitate. Itē ꝑ hoc
significat᷑ salus humani generis ꝑ lignuȝ
crucis. Vñ Cris. sup Matth. dic̄. Ideo
ioseph fabro lignario Maria desponsata
fuit. quoniã sponsus eccl'ie xp̃us oĩm salu
tem hominũ opaturus erat per lignũ cru/
cis. Tertia est ratio cõmendatiõis. q̄ꝛ ꝑ
hoc vtrunq̄ȝ scȝ ꝟginitas ⁊ m̃rimoniũ cõ/
mendat᷑ ⁊ bonũ fore docet᷑ cõtra hereticos
hoꝝ alteri detrahētes. ⁊ sic patet **Scda
questio.** Ad scdm ꝑncipale videlȝ vtꝝ
vere ⁊ legittime potuerit btã virgo manē
te virginitatis ꝓposito desponsari. Vide/
tur eni͂ ꝙ nõ: q̄ꝛ ipsa habuit votũ cõtinen/
tie q̄d obligabat ad ꝯtinendũ. Sponsalia
aũt obligant ad matrimoniũ ⁊ nubendũ.
ergo si obligabat se ad sponsalia venit cõ/
tra votũ virginitatis. Itē querit᷑ aut cõ
sensit in carnalē copulaȝ aut nõ scȝ in illa
desponsatiõe. si cõsensit ergo primã fidem
irritã fecit. q̄ꝛ vt dicit Aug⁹. Virginitatē
vouētib⁹ nõ solũ nubere sed etiã velle nu/
bere damnabile est. Si vero nõ ꝯsensit er
go nullũ fuit matrimoniũ. Preterea si
dicas ꝙ cõtraxit cũ adiecta cõditiõe. Con/
tra cõditio adiecta q̄ est cõtra substantiaȝ
m̃rimonij vel cõtra bona matrimonij īpe/
dit matrimoniũ. vt si dicat᷑ cõtraho tecuȝ
si generationē prolis euites. q̄ꝛ hoc est cõ
tra bonũ prolis. vel dicēdo donec inueniã
aliam digniorē: ⁊ similia q̄ꝛ hoc est cõtra
substantiã inseꝑabilitatis. Vel dicendo si
te ꝓ questu adulterandũ tradis et hoc est
cõtra bonũ fidei. Tales ⁊ siľes cõditiões
si apponant᷑ nil agitur. q̄ꝛ annullãt matri/
monium. xxij. q. iij. Inter cetera. xxxij. q. ij.
aliquãdo. ⁊ ca. solet queri. Extra de cõdi/
tionib⁹ appositis ca. vlti. Nisi preterea ta/
lis conditio remittat᷑ ⁊ sequat᷑ carnalis co
pula q̄ꝛ tunc iudicabit᷑ ꝓ matrimonio ſm
Ray. ⁊ Tho. Inno. et Hostieñ. ergo a si/
mili si dicã Cõtraho tecũ vt me nullomo/
do cognoscas nõ videt᷑ esse matrimoniũ ⁊
ꝑ cõsequēs nec videt᷑ esse matrimoniũ cui
cõtinentie votũ est adiectũ ⁊ cõditio adie
cta. vnde sequit᷑ ꝙ nulla fuerit illa īter Jo
seph ⁊ Mariã desponsatio sub cõditione.

In cõtrariũ est textus euangelicus. q̄ꝛ
missus est angelus ad virginē desponsatã
viro Luc. i. Et in plurib⁹ locis dicit᷑ ipsa
fuisse desponsata. Ad questionē istam
respondet᷑ ſm Pe. ⁊ omēs cõmuniter do/
ctores sup. iiij. dis. xxx. ꝙ duplex est ꝑfectio
matrimonij. Una quantũ ad esse que qui
dem fit ꝑ cõsensuȝ verbis de presenti exp̃s/

sum z hoc modo inter ioseph z Mariam
verū z pfectum fuit matrimoniū. Alia est
pfectio ex parte operis quod in matrimo/
nio fit per carnalis copule consumationē
z hoc modo scz quantuz ad operationem
non fuit perfectum: qa actus proprius ma
trimonij est carnalis copula: in quam vt
ibidem dicit Thom. virgo non consensit
explicite sed implicite a deo certificata. id
est si fuisset certificata et sic virginitatem
suam deo commisisse: licet ergo quantum
ad operationem non fuerit inter eos per/
fectum matrimonium: tamen quantuz ad
esse fuit verum et perfectum. quia vt dicit
Augu. Matrimonium non facit copula
carnalis sed pactio coniugalis. et q̄ facta
sint ibi coniugia pari voto ꝯtinentie. Pro
pterea z fm Alb. super missus est capitlo
xl. Ista desponsatio fuit possibilis quia li/
cet beata virgo habuit firmū propositum
et votum continentie: poterat tamen con
sentire in maritalem societatem facta ta/
men diuinitus inspiratione vtriqꝫ de alte
ro q̄ vellet virgo permanere z sic consen/
tire in coniugalem vel maritalem societa
tem: z non in copulam carnalem absolute
vbi autem videtur dicere Aug⁹. q̄ consen
sit in copulam carnalem nō est intelligen/
dum absolute. sed sic si deus vellet Et
per hoc soluuntur duo prima argumenta
facta in contrarium. Ad illud autem de
conditione adiecta contra substantiā ma/
trimonij q̄ non teneat matrimonium fm
iura. dicitur q̄ intelligendum est de condi
tione inutili z inhonesta z illicita. Condi
tio autem vtilis licita et honesta non im/
pedit matrimonium. Unde non est simi
le voto continentie: procuratio sterilitatis
vel euitatio prolis aut conditio separatio
nis z adulterationis ac similia. Cum etiā
coniuges post carnalem copulam possunt
pari consensu votum continentie emitte/
re. z si emiserint tenentur obseruare. et sic
pates Questio tertia. Ad tertiū prin
cipale huius primi capituli videlicet qua
liter fuerit beata ꝟgo desponsata propter
simpliciores auditores libent eius hysto/
riam narrare quā ex diuersis hystoriogra/
phorum dictis recollegi: et quantum li/
buit ad ratiōis veritatem reducendo vbi
discrepant. Hieronymus nanqꝫ descri/
bens vitam marie. et idem in epistola ad
Cromatium z helindiuz. Jacobus de vo/
ragine i sua legenda. Item auctor libri de
vita Marie z ceteri concorditer sentiunt
et rationabiliter. q̄ cū beata virgo in tem/
plo maneret hanc sibi regulam statuerat.
q̄ a mane vsqꝫ ad tertiam orationibus in
sisteret. A tertia vsqꝫ ad nonam textrino
operi vacaret. A nona ab oratione non re
cedebat: quousqꝫ angelus apparens escaz
sibi dabat: z sic quotidie in dei laudibus
permanens semper in eius oratione profi
ciebat. Cumqꝫ videret virgines alias in
dei laudibus agere ducebatur zelo nimio
bonitatis z agebat: vt in vigilijs esset om
nibus propior z promptior. In sapientia
legis dei eruditior: in humilitate z oratio/
ne deuotior: et in omni virtute perfectior:
ac moribus honestior. Hanc irascentem
nullus vidit: maledicentem nullus audi/
uit. Omnis autem sermo ita erat gratia
plenus: vt cognosceret in eius lingua esse
deus. Semper deum benedicebat. z esca
que quottidie de manu angeli accipiebat
ipsa sola reficiebatur. Que vero a pontifi
cibus templi accipiebat pauperibus diui
debat. Frequenter videbantur cum ea an
geli loqui. Si quis vel que ex infirmis vt
sanaretur tangeret eam eadem hora sana
batur. Uisis ergo eius sacris moribus et
virtutib⁹. Quidam ex pontificibus Ab/
iathar nomine obtulit magnam pecunie
partem pontificibus vt eam filio suo tra/
derent in sponsam. Prohibebat autē ma/
ria hoc a se dicens: Non potest hoc fieri vt
vir accipiat me in vxorem quia virginita/
tem voui domio. Uotum autem obligat
ad obseruandum Juxta illud psal. Uoue
te et reddite domio. Dicebant pontifices
et affines eius: Deus in filijs colitur z po
steris sicut semper fuit in filijs israel. Ma
ria respondens aiebat: Deus in castitate
primo omniū veneratur et adoratur. Naz
abel i castitate placuit deo. Et n fratre oc/
cisus coronam virginitatis et innocentie
obtinuit. Denıqꝫ helyas assumptus est a
deo: quia cum esset in corpore virginitatē

suaz custodiuit. Hoc in templo didici ab infantia mea ꝙ summe chara sit deo virginitas. Hoc ab angelis reuelatiõe certa cognoui. et ideo virginitatem meam altissimo deuoui. Factum est autem .xij. aut circiter etatis annuz Pontifex publice denunciauit vt virgines que in templo instituebantur et etatis tempus implessent domum reuerterẽtur: vt viris legittime iungerentur. Cuius mandato cum cetere paruissent. Sola virgo maria hoc facere nõ posse se respondit: tum quia parentes sui eam domini seruitio mancipassent. tum quia virginitatem suam domino deuouisset. Tunc anxiatus pontifex eo ꝙ nec contra scripturam que dicit Vouete et reddite: votum infringendum putaret nec morem gentium inducere auderet. Senioribus et pontificibus conuocatis ait: Nostis ꝙ ex quo templum istud est fundatuz fuerunt in eo regum filie et prophetarum sacerdotum et pontificum et magne atqꝫ mirabiles extiterunt que veniẽtes ad etatem legittimam coniugium adepte iuxta patrum priorum vestigia domino placuerunt. A sola maria nouus ordo agendi inuentus est: que deo vouit virginitatem. Quid igitur faciemus de ea cum et votũ seruandum sit: et priorum nostrorum consuetudo non dimittenda. Tunc omnium hec vna fuit sententia: vt in re tam dubia domini consilium quererent. Cum ergo orationi insisterent et pontifex ad consulendum dominũ accessisset ad sanctuariuz veste sacerdotali indutus: Mox de loco oratorij cunctis audientibus vox insonuit dicens: Vt quicunqꝫ de domo dauid nuptui habiles sine cõiuge essent. singuli virgas suas ad altare deferrent: ⁊ cuiuscunqꝫ virgula germinasset et in cacumine eius sm Esaie vaticinium spiritussanctus in columbe specie cõsedisset. Ipse proculdubio esset cui maria virgo desponsari deberet. Erat aũt inter ceteros viros sine cõiuge Joseph de domo dauid: cui cum incõgruum videretur vt virgam afferret. Solus ipse virgam ceteris afferentibus subtraxit. Cuius rationem quidam dicunt hanc ꝙ scz fuerit senilis etatis: et ideo pro incongruo habebat ducere tam teneram virginem in vxorem. Huius ergo dicti gratia questio oritur. Utruz ioseph quãdo beatam mariam desponsauit fuerit vetulus ⁊ senex. Et arguitur ꝙ sic. quia cuz ioseph diu ⁊ familiariter conuixerit et cohabitauerit Marie virgini in via: in domo in mensa: nunquã motus fuit ad libidinem: ergo videtur ꝙ fuit senio confractus ⁊ debilitatus ac frigidus. Nam si fuisset in robore virilitatis cur nõ fuisset motus ad concupiscentiam. Ad hoc protinus respondetur ꝙ ex hoc non cõcluditur Joseph fuisse vetulum: quia hoc ꝙ nõ mouebatur ad cõcupiscentiã fuit per virtutẽ spiritussancti que plus potest in reprimendo fomitem et conseruando castitatem ꝙ̃ senium. Fuit etiam ex abundanti gratia in maria virgine que vt dicit Alexand. de halis ⁊ Bonauentura in .iij. dist. iij. ꝙ̃uis esset pulcherrima a nullo tamen viro potuit concupisci. Nec eius aspectus vrebat aut inflammabat ad concupiscenduz: sed potius omnem concupiscentiam etiam in alijs aspicientibus extinguebat tanquã si quidam virgineus ros per oculos eius effluerer et corda omnium ad castitatẽ moueret. Si adhuc queras. Quare ergo ab ecclesia cõmuniter depingitur senex ioseph. Respondetur ꝙ hoc solitum est ad significandum castitatis virtutem in Joseph: quia etas senectutis est vita inmaculata. Sapientie .iiij. E contrario autẽ maledictus peccator centum annorũ. Esaie lxv. Unde sic pingi solet senex ne homies suspicarentur carnale aliquid de Joseph et Maria. vel quia vt dicit Oratius: Pictoribus atqꝫ poetis quodlibet fingendi sp fuit equa potestas ⁊c. Credendum est ergo ꝙ Joseph nõ fuit senio cõfractus qd ꝓbatur. Primo ex causa desponsationis vt scilicet obsequium prestaret virgini et puero Jesu tam fugiendo in Egyptuz ꝙ̃ redeundo et consequenter vsqꝫ ad perfectam pueri etatem deseruiendo. Constat enim ꝙ ad talia non fuisset idoneus senio cõfractus qꝛ talis eget potius vt ei seruiat

q̄ seruiat alijs. et sic onerosior potius fuisset Marie q̄ obsequentior. Secundo quoq̄ probatur ex auctoritate. Esaie. lxij. Habitabit iuuenis cum virgine et gaudebit sponsus super sponsam. Glosa interlinearis dicit. Habitabit iuuenis Joseph cum Maria virginne. Unde debuit esse iuuenis Joseph ad commendandum diuinū miraculum prophetice descriptū: de cohabitatione iuuenis cum virgine. Et quoniam etas iuuenilis s̄m Jsido. li. ethimo. xi. incipit ab anno. xxviij. et durat vsq̄ ad annū. l. Naz dicit q̄ infantia septem annis finitur: preterea pueritia eo q̄ pura dicit(needū ad generādū apta) i viris durat vsq̄. xiiij. annū. Jnde vsq̄ ad. xxviij. annū durat adolescētia. i. ad gignendū adulta. Deinde vsq̄ ad. l. annū protēditur Juuentus que vulgariter virilitas dicitur. Tandē senectus vsq̄ ad finē vite Sequit ergo ex dictis q̄ fuerit ioseph etatis inter. xxviij. et. l. annos existētis. vt iuxta hystoriā prescriptā essz nuptui habilis

Sed quare virgam suā subtraxerit. dicendū q̄ nō p vetustate sua. sed ex humilitate et castitatis amore. q̄a cuz esset iustus reputabat ex humilitate se indignuz fieri sponsuz talis et tante virginis de qua tam mirabilia audiebat cū esset etiā pauper faber ligni. Ad hystoriam itaq̄ psequendā redeūtes. Cū pontifex iterato dominū consuluisset eo q̄ nil diuine voci consonuz in virgis allatis sup altare apparere videret. Responsuz accepit q̄ solus ille virgaz nō attulit: cui virgo maria desponsari deberet. Comperto q̄z q̄ ioseph nō attulissz: mox eum afferre coegerūt virgam ad altare que statim floruit et in eius cacumie de celo veniens columba cōsedit. Sicq̄ cuz cogeretur vt acciperet virginez. Jpse q̄z se excusaret. ait ei pōtifex: Joseph time deū et memento que fecit Dathan et abyron p pter inobedientiaz quos terra deglutiuit. ne tibi simile contingat pter cōtemptum Tunc ioseph desponsata virgine per primā fidem et iuxta morem mancipata statim gratia castitatis ex beata virgine redundāte adeo ipsum Joseph repleuit vt omnis motus cōcupiscentie in eo sopiretur. Et obseruatio virginitatis in se et in sua sponsa sūme desideraret. et sic factum est q̄ mox diuitus inspiratiōe facta vterq̄ de altero q̄ scz in virginitate vellent permanere consenserit in maritalem societatem: et pari consensu cōtinentiā deo deuouerunt. Credendū est ergo de ioseph q̄ fuerit virgo vt dicit Aug⁹. li. de coniugali bono. Tūc pontifex visa tam mira ostēsione dedit ad societatem beate Marie septem virgines coeuas pro eius honore et solatio vt honorifice deducerent eam ad domuz ioseph. Accepit ergo ioseph Mariam. Et deduxit eam ex templo in Nazareth ad domū suam. s̄m Criso. statuens in futurum diem nuptiarū celebrandum. Et sic patet modus desponsationis.

De angelica legatiōe. Ca. II.

Secundo inuestigabimus moduz angelice legationis: per modū videlicet hystoricum. q̄a de hoc sufficienter supra actum est sub alio processu. Propter equidē simpliciores quib⁹ maxime placet pcessus hystoricus. Quam hic contemplationē deuotam inserui: quā q̄ ab Augu. sermone primo de annunciatione. atq̄ alijs deuotis contemplatoribus colligere possumus vt premissam hystoriam desponsationis fine debito cōcludamus.

Cōtemplandum igitur est q̄ cum beata virgo in domo vt pdictum est sui sponsi nondum solenni celebratione nuptiaruz facta maneret in sola fide desponsationis: in oratorio reclusa et soli deo vacans: legebat scripturas de christo et eius aduentu. Et precipue vt putatur reuoluebat et cōferebat in corde suo illud Esaie. vij. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabit nomē eius emanuel etc. Aderat tūc dies felicissima qua decreuerat deus mittere filium suum pro redemptione humani generis incarnandum. Ecce autem dicta scripta cum legeret: cepit sentimenta diuine dulcedinis abundantius solito corde expiri. Et ex intimis medullis cordis cepit eructare et dicere hmōi et silia verba. O deus patris nostri Abraam Jsaac et Jacob vtinā saltem semel videre mererer

ipsam virginem que conceptura est tuum filiũ christũ venturũ vtinã vel minimum seruiniũ ei impendere digna essem. Certe omnia relinquens ei in ancillaꝫ humilem me exhiberez. putasne superuiuam: putas ne videbo: putas ne hic me inueniet illa sacra natiuitas. O si tantum semel admitterer vt eius paruulum filium nascituruꝫ osculari et amplexu dulci fouere quirem. Tunc cepit ardẽtissimo desiderio lachrymis abundantius ꝑfusis: flamma deuotionis ei⁹ cor exurẽte: oculis et vultu in celum eleuatis dicere. O clementissime deus qui nos creasti miserere homini perdito. Aperi celos ⁊ descende. veni domine ⁊ noli tardare sicut ꝓmisisti patrib⁹ nostris te venturum et tuum filium daturũ. ostẽde nobis domine misericordiã tuam ⁊ salutare tuum da nobis ⁊c̃. Sic ea orante sancti quoqꝫ patres non cessabant de limbo clamare et orare ac dicere: Memento nr̃i domine in beneplacito tuo: visita nos in salutari tuo. Tunc ꝑijssimus deus sciens adesse tempus prefinitum quo mitti debebat christ⁹ locut⁹ ẽ ad angelũ gabrielem hec et similia verba que beatus Augustin⁹ in sermone quo supra ꝓsequit. dicens: Legatũ oportet nos mittere ad spõsam ꝑ quem ep̃lam dirigamus ⁊ eius cõsensum requiramus. O gabriel tu es ad id idoneus. minister ergo efficito terribil' sacramenti. Ad requisitionẽ errãtis ade a meis debeo descendere sedibus. Latere autem volo omnes celestes virtutes Tibi soli pando secretum: ad virginem mariam perge ad mei filij dignum habitaculum: et denuncia ei mee presentie ymbrem Primã ei vocem gaudiose salutationis ꝓclama dicens Aue gratia plena ⁊c̃. Audiuit hec angelus ⁊ intra se cogitabat dicẽs Stupendum est hoc miraculum quoniã deus terribilis et incõprehensibilis omnibus virtutibus angelicis: vni puelle repromittit sui habitaculi presentiam: et qui euam cõdemnauit: eius familiã glorificare intendit. Dixit ꝗ angelus ad deũ: dñe omnipotens: quomõ tuam annunciabo p̃sentiam puelle. Te eñ celi et terre non capiunt fines: et quomodo vter⁹ capiet virgineus. aut quomodo feret maria ignem et gloriam tue maiestatis. Et domin⁹ ait Si lesit ignis presentia in solitudine rubum: ledet et mea p̃sentia virginal ẽ vterꝫ vade ⁊ iussa perfice ethereas rũpe sedes et dic marie q̃ ei vnicum meum do filium vt sit ipsa mater cui sum ego pater. At ne dubitet fienda que mando: spiritus implebit eius aluũ ⁊ animũ: iam mundo perdito succurrere volo: et virgini ipsi munera hec dono: iam non dicat viuentiũ mater eua sed maria ip̃a regina: ip̃a erit domina mundi: ipsa mater veri dei et hominis: ipsius erit regnũ totum cui⁹ filius possidet celum. Tunc gabriel tremefactus imperijs mox volatu rapido pertrãsijt astra nubesqꝫ et aeris spissitudinem celer adit. Radiãsqꝫ magno lumine: oraculũ ingreditur virginis clausum: et genuflexo salutauit: Aue gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulierib⁹. Ad hec virgo expauescens de lumine: reuerenter ab oratione assurgit ⁊ capite inclinato humilime stans: turbata est in sermone eius: et cogitabat qualis esset ista salutatio. Non tam de angelica visione curabat quoniaꝫ angelos videre solita erat. Sed magis d̃ salutatione inaudita cogitabat: et in corde dicere poterat. Quid est hoc domine deus vt tam excellenti salutatione ego paupercula meruerim salutari Cepitqꝫ pauere ꝓ verecundia virginali rubore perfusa

Ait angel⁹: Ne timeas maria ⁊c̃. quia non timorẽ sed amorẽ maximũ veni euãgelizare. Noli timere sꝫ h̃ certũ habe q: inuenisti gratiã apud deum non solum ꝓ te sed pro toto genere humano: gratiam inquã quã homo amiserat per culpam tu inuenisti multofelicius ⁊ ꝑ te ipsã recupata est excellentius. Ecce eñ concipies in vtero et paries filium et vocabis nomen eius iesum. hic erit magnus ꝓpheta et hõ magnus in operibus mirandis: qui ab eterno est magnus deus: et filius dei altissimi in veritate vocabitur. Et dabit illi domin⁹ deus sedem dauid patris eius non quidẽ sedem regni temporalis quia regnum ei⁹ non est de hoc mundo: sed sedem spiritualis regni ⁊ celestis hierusalem: qd̃ signifi-

cat p regnū dauid: sic z celestis hierl'm p
tpalē hierl'm significat. Et regnabit in do/
mo iacob h ē sup oēs electos. Oēs ei filij
iacob a sctis doctorib⁹ sūt int electos cō/
putati: et regni eius non erit finis. qz ipse
non solū inquantū deus sed etiā inquantū
homo de te o maria incarnatus regnabit
in eternū non solū sup homies: sed etiam
super angelos. O felix maria: o gliosissi/
ma dn̄a ausculta et diligēter in corde tuo
rumina quanta tibi nunc nunciet gloria.
Quia inquit ecce concipies non sicut alie
mulieres in vtero ab extrinseco id ē viro
Sed in vtero tanq̄ vere virgo concipies
et paries non cuiuscūq̄ meriti hominez
sed verū dei filium angelo⁊ et hominum
dominū regnātē in eternū. Unde ait ma
ria. Quō fiet istud qm̄ vir⁊ non cognosco
Non dubito verbū tuū implendū: sed cu/
pio scire expssius factū: certa em̄ sum de
facto sed quero de concipiēdi z fiendi mō
qm̄ vir⁊ nō cognosco. i. nō cognoscere ppo/
no qz iā virginitatē voui dn̄o. Tunc an
gelus declarās modū dicit: Spūssanctus
superueniet in te: nō putes maria q̄ tu con/
cipias hūano mō: sed diuino quia virtute
spūssctī superueniētis in te q̄ nō solū mentē
illā sed etiā ventrem sctificabit z dignissi
mū deo habitaculū pparabit et virtus al/
tissimi obumbrabit tibi: sic em̄ erit in te
dei filius q̄ est dei virt⁹ z sapia q̄ sub vm/
bra carnis latebit ptus diuinitatz: ideoq̄
et qd̄ nascet ex te sctm̄ vocabit fili⁹ dei nō
adoptiu⁹ sed p naturā. Noli ḡo pgo hū/
di ca in mlierib⁹ extimare q̄ virgimtatem
amittas in cōcipiēdo: sed poti⁹ eā auctā
et magis sctificatā habeas. Et vt certior
fias: ecce elizabeth cognata tua z ipa con
cepit filiū in senectute sua z h mensis scz
marti⁹ in quo nūc currunt tpa ē sext⁹ illi
cōceptui elizabeth qz in mēse septēbris cō/
cepit a q̄ vsq̄ ad marciū sūt sex menses q̄
scz elizabeth vocat sterilis a iuuentute sua:
vt scias qz deus q̄ supra naturā cōceptum
dedit sterili: datur⁹ est et tibi pgini supra
naturā: qm̄ de⁹ oipotēs ē z iō nō erit ipos
sibile apd̄ deū oē vbū. i. factū. O felicissi/
ma maria noli morari: en seculū oē capti/
uū tuum expectat assensū: rn̄de cito z susci
pe dei filium. Tunc maria genua flexit
et man⁹ leuauit z hūilime rn̄dit. Ecce an
cilla dn̄i fiat mihi sm̄ vbū tuū: z stati ptu
te diuia cōcepit filiū dei: mox tota trinitas
in ei⁹ vtex ingrediēs dei filiū incarnauit.
O igit aīa fidelis cōsidera nūc z pēsa q̄ta
dei tui erga te charitas extitit vt dignare
tur p te in vterū pginis descēdere. Con/
templare etiā q̄ta marie hūilitas qz cum
esset mr̄ dei ancillā hūilē se nominauit. O
q̄d putas q̄ta tūc dulcedo mentē pginis
repleuerat cū deo plena erat. Cū se mrem
oipotentis dei eē sentiebat: cū z virginita
tis glīa pmanēte cōcipiebat. O aīa mea
vtinā vl' scitillā h⁹ diuie suauitatz tibi in/
fūdi meritz btē pgīs posses impetrare zc.

Tertio vidēdū ē de mō Ca. III.

multiplicis iocūdatiōis. i. q̄t modis z q̄
multiplicib⁹ gaudijs fuerit iocūdata
btā pgo in hac sui filij cōceptiōe. Hoc em̄
scire deuote mētes cupiūt vt ad meōriā tā/
te iocūditatis spāles orōes exhibeāt bea/
te pgini eā flagitādo p hec gaudia quate
nus dignet intercedere p eis apd̄ filiū bre
uiter ḡ sua gaudia pstringēdo. nota ad nu
merū. xij. stellarū in corona capitz btē vir/
ginis. xij. gaudia eā habuisse i hac filij dei
cōceptiōe. Primū gaudiū habuit quia
fuit pfectissime sctificata. ps. Sctificauit
tabernaculū suū altissim⁹. Scdm gau/
diū habuit qz in gr̄a z ei⁹ plenitudie fuit
cōfirmata z cōsūmata. vt dic Hiero. i smo
ne de assūptiōe. Ulū z Rich. de sctō victo
re in expositiōe: Ecce pgo cōcipiet li. iij. dic
q̄ tantā plenitudinē gr̄e de⁹ anie btē ma/
rie indidit q̄tā eā p futuro mereri cōspe/
xit Sic em̄ fuit in gr̄a cōfirmata in hac sui
scda sctificatiōe q̄ p⁹ hoc nō habuit poten
tiā peccādi. vt dic Bonauē. sup. iij. snia⁊
di. iij. et alex. d hal. iij. p. q. lxxviij. Necnō
Rich. de media villa. sup. iij. di. iij. q. viij.
Tertiū gaudiū habuit qz donis spūs/
sctī, sup oēz creaturā purā excellēti⁹ fuit re
pleta. Luce. i. Spūssctūs superueniet id est
supra q̄ in alijs creaturis veniet i te vt ex
ponit lyra. Quartū gaudiū qz de pseue
rātia in gr̄a z stabilitate finali fuit certifi
cata. Hoc em̄ habuit magdalena. Lu. x.
Maria optimā ptem elegit q̄ nō auferet

ab ea in eternū. Hoc habuerūt ⁊ apl̄i scī/
tes sp̄ūscm̄ pmansuꝝ in eis in eternum.
Joh. xiiij. Itē habuit etiā pauꝰ apl̄s Ro.
viij. Certꝰ inqt sū ꝙ neqꝫ mors neqꝫ crea/
tura sepabit nos a charitate q̄ ē in xp̄o: ꝙ
hoc nō debet negari a ꝟgine. qꝛ ꝭm Ber.
et Dam. Priuilegia grāꝝ alijs cōcessa ab
ipa negari nō debēt sed ꝯcedi. Et hāc cer
titudinē de pseuerātia habuit vel habere
potuit diuina inspiratiōe vel reuelatione
aut alio mō ꝯgruēti. Quintū gaudiū
habuit. qꝛ manēte ꝟginitate ē sine oī cor/
ruptiōe grauidata: a seculo eīn nō fuit ta/
le auditū vt ꝟgo eēt ⁊ mr̄: sicut dic̄ Ori/
genes: ⁊ ido de honore sūme ⁊ singularis
ꝟginitatꝫ maximū gaudiū habuit Sex
tū gaudiū. qꝛ fuit a spūsctō fecundata ⁊ fi
lio dei inhabitata: ꝓpterea fuit ꝗtum pos/
sibile ē in pn̄ti vita dulcedīe spūssancti in
effabil'r sup oēs recreata ꝑgustatiōe diuīe
suauitatꝫ de qua ps̄. Quā magna multi/
tudo dulcedis tue dn̄e quā absco. ti. te. Et
Sap. xij. O ꝗꝫ bonꝰ ⁊ suauis est dn̄e spūs
tuꝰ in nob. Et certe mlt̄o excellētiꝰ in ma/
ria Septimū gaudiū. qꝛ luce diuīa fu/
it irradiata. sentiebat eī se luīe ꝓphie illu/
stratā diuio lumīe eā irradiāte. vn̄ ⁊ canti
cū edidit Magnificat aīa ⁊c̄. in q̄ tripli/
citer ꝓphetauit. s. de pn̄ti ꝑterito ⁊ futuro
Itē sentiebat etiā ex diuīo luīe sacre scrip
ture misteria sibi reuelata ⁊ sciaꝝ profun
da ⁊c̄. Octauū gaudium qꝛ fuit sibi vt
pie credit̄ dei facies reuelata: qd̄ certe cre
di pōt ꝟbo in eiꝰ vtero cōmorāte eē factū
Si eīn paulo ⁊ moysi cōcessum ē diuinita
tē vidisse. vt dic̄ Augꝰ. multo magis ma/
rie cū a nullo illustriū supet̄ ꝭm Damas.
Nonū gaudiū qꝛ fuit mr̄ dei vocata et
effecta quo nil pōt dici maiꝰ ad ꝟgis ho/
norē. et hoc solo posito ꝙ sit mr̄ dei sequit̄
ꝙ ipa sit purissima qꝛ deꝰ in mundissimo
habitare dignat̄ Item sequit̄ ꝙ sit deo ac/
ceptissima. qꝛ ipa sola hāc apd̄ deū inuenit
grām Itē sequit̄ ꝙ sit oī laude dignissima
qꝛ ipsa sola pre alijs hac gloria decoratur
Itē ꝙ fuerit deo familiarissima ⁊ diuia cō
solatiōe plenissima: aīaqꝫ eiꝰ pfectissima:
et oīb creaturis ipa amātissima qꝛ genu/
it creatorē mūdi Decimū gaudiū ꝙ re/
demptio hūani gn̄is et reparatio fuit ea
mediāte inchoata ⁊ impleta: ꝓpter qd̄ scie
bat ꝙ ex hoc btām ipam dicerēt oēs gn̄a/
tiones ipa teste in cantico Luce. i. Ex hoc
quoqꝫ sciebat ꝙ ipa eēt mediatrix ⁊ aduo
cata hūani gn̄is ꝯstituta apd̄ deū. et ꝙ ip
sa foret mr̄ grē ⁊ mr̄ mīe: mrqꝫ salutꝫ eter/
ne in omnibus sanctis ⁊ electis ⁊ idcirco
sūm mū ex his gaudiū cor eiꝰ cōcipiebat
Undecimū gaudiuz habuit ꝙ carnis
sue portio in xp̄o fuit diuītati vnita et sic
in ea ac ꝑ eā hūana natura sūme dignifi/
cata. In hoc ꝗppe maximū gaudiū hēbat
quia sciebat ꝙ oīnes āgeli ⁊ hoīes: oēsqꝫ
creat̄e adorare deberēt carnē de ea sūptaꝫ
in christo et ꝑ cōsequēs in ipa ⁊ de ipa. scꝫ
beata virgine deum eternaliter oīnēs lau
darent benedicerent glorificarēt di. illud
qd̄ canit ecclesia. Bn̄dictus es dn̄e deus
in throno regni tui. i. in btā ꝟgine vel car
ne de ea sūpta. Duodecimū gaudium
habuit ꝙ ipa fuit sup oēs creat̄as exalta/
ta gratia meritis ⁊ glīa. Ex hoc maximū
habuit gaudiū. sciens ꝙ in tantū fuerit ex
altata ꝑ hāc filij dei maternitatē. vt ipa es/
set regina celoꝝ: dn̄a angelorūz: imꝑatrix
totiꝰ orbis. Et qd̄ maius ē ꝙ deū sic ꝑ om
nia sibi condescendentē haberet ⁊ obtem
perantē tanqꝫ filium ad nutum obedien/
tem Et omnis potestas ei data esset in ce
lo et in terra vt ꝗcquid vellet valeret im/
petrare et efficere vt dicit Bern̄. Sciens
etiam ꝙ ei deseruirent tanquā domīe om
nes angeli et omēs sancti ac vniuersa cre
atura mundi ⁊c̄. O quis igitur possit ex/
timare. Quis valeat comprehendere et
sufficenter pensare. Quāto gaudio iocun
dabat̄ cor virgineū beate marie ꝓ filij sui
ꝯceptione cum sciebat ⁊ expimentali gra
tia sentiebat se esse per hoc plene sanctifi/
catam: in gratia confirmatam: donis spi/
ritussancti sup oēs repletā: ⁊ de salute ac
glīa eterna certificatā. O fidelis aīa in/
gredere in cor bn̄dicte virginis ⁊ vide sal
tem aliquātulum quāta suauitate leticie
spūalis abundet pro his bonis excellen/
tissimis cum et insuper sentit se in ꝟgini/
tate integra spūsancto fecundatam: ⁊ eiꝰ
incredibili dulcedine cōsolatā diuina lu/

ce irradiatā: ac visione diuinitatis sūme de/
lectatā et deo plenam. Sed et quid putas
quanto dulcore cōsolationis diuine sit de
libutū eius cor cum agnoscit se esse mrēz
dei purissimā dilectissimā et omni laude
dignissimā. Mediatricem qꝫ ꝛ aduocatā
generis humani apud deum: sui sanguis
portionez vel carnis in christo diuinitati
vnitam et ab omnibus creaturis adoran/
dam: super omnesqꝫ se exaltatā ꝛ mundi
dominā effectaz. Mirat certe de his ma
ria et exultans in spū in deo salutari suo:
leta gestat filium dei in vtero. Et quid ip
sa dicat in hoc indicibili suo gaudio. Au/
diamus hoc ꝓ certo quod canit ecclesia.
Congratulamini inquit mihi omēs q di
ligitis me: quia cum essem paruula placui
altissimo et de meis visceribꝫ genui deum
et hominē. Congratulami marie omnes
angeli archangeli throni et queqꝫ celestes
virtutes. Congratulamini omnes san/
cti patres patriarche et ꝓphete Reges et
principes populi. Cōgratulamini omēs
gentes diuites et pauperes. viri et mulie/
res: pueri et senes. Congratulamini inqt
oēs maria q me diligitis vt ꝛ a me diliga/
mini ꝛ ō gratia mea repleamini. Gaude/
te vna mecum omnes mei deuoti et affe/
ctuoso corde mihi seruientes quia ecce de
um vestrum ꝓ dilectione vestra hominez
factum: meo gesto in vtero Gaudere quia
meo salutifico conceptu presto est vobis sa
lus et gloria sempiterna amen.

Pars septia huius primi libri agit de diuine incarnationis apparitione et perfectione atqꝫ mirabili conditione vt patebit.

Ecce cōcipies et paries filium ꝛ vocabis nomen eius iesum. Verba sūt
angeli annunciantis dei et
dñi nostri iesu christi conceptū salutiferū
ipi benedicte ꝟgini et scribunt. Luc. i. ca.
In quibus quidem verbis datur intelli/
gi q ipi⁹ amorosi domini nri iesu xpi cō/
ceptio est sūme admirabil: amabilis. ꝛ ꝓ/
utilis. Admirabilis quippe qr quē celi
capere non poterant vnius puelle claudit
vtero. Hoc est illud nouum hieremie va/
ticinio ꝓphetatum cap. xxxi. Nouū inquit
faciet domin⁹ sup terram femia circūda/
bit virū id est christū. de quo Bern. i quo
dam sermone exclamās ait: O venter ca
patior celis: diffusior terris qui illū conti
nere valuit qui tribus digitis molē terre
appēdit. Origenes quoqꝫ dicit: Quis vn
quā audiuit talia vt mater sit et virgo de
us sit factus homo. A seculo non est fac
tum tale vt portitor orbis portaretur ma
nibus femineis: ꝛ qui omnia ꝯtinet angu
stia contineat vteri virginalis. Itē ista
conceptio est sūme amabilis qua ꝓ nostro
amore verbum caro factū habitauit in no
bis: supm⁹ omniū imortalis ꝛ impassibi/
lis deus ꝓ nostra dilectione fact⁹ est mino
ratus ab angelis: passibilis ꝛ mortal ho/
mo. O s nostrū caro et frater nostre infir/
mitatis pticeps. Quid nempe mihi ama
bilius qꝫ q deus meus factus est caro et
frater ac ꝓpinquus meus. ꝓpterea Bern.
dicit: O felix maria quantū te amare de/
bemus per quā talem fratrem habemus.
Et iterū. Puto inquit q iam me sperne/
re non poterit deus cum sit os caro ꝛ fra/
ter meus. Deniqꝫ ista incarnatio vl cō/
ceptio est sūme vtilis quia ꝑ eam saluati
ꝛ liberati ac sūme dignificati sum⁹ ꝛ om/
ne bonum quod amisim⁹ per peccatū per
hanc diuinā incarnationē recupauimus
Hinc Bern. in sermōe quo sup dicit. O
maria beatā te dicent omēs generatiōes
ex hoc. i. ex tua dñica ꝯceptiōe qr oibꝫ ge/
nerationibus vitā ꝛ gliam inuenisti. Hec
ille. Ista angel⁹ annūciās in ꝑmissis ver/
bis insinuat: ꝑmo quidē admirabilitatē
cōceptiōis cū ait: Ecce ꝯcipies. Ecce em
qddā nouitat; inaudite signū ē demōstrati
uū. Scdo amorositatē cū subdit: Et pies
filiū. Filiū inqꝫ dei ſm diuinitatē ꝛ filiuz
tuū ſm hūanitatē. qd amoris est expssiuū
Tertio vtilitatē qr addit: et vocab nomē
ei⁹ iesū: in quo noie saluatiōis vtilitas ex/
primit. qr iesus saluator interptat Mat. i.
Ipe em saluū faciet ppl'm suū a pctis eoꝝ
Itaqꝫ i pñti ſmōe d hac dñica ꝯceptōe lo
qntes. tria ꝑncipalia misteria d'clarabi⁹.

Primū misteriū dicitꝛ appropriationis
Secundum dicitꝛ perfectionis
Tertium dicitꝛ admirationis

Articulus primꝰ de eo ꝙ xp̄i incarnatio ꝛ conceptio in virginis vtero facta attribuitꝛ in sacra scriptura spū̄isancto Ca. I.

P Rimū itaqꝫ misteriū de hac conceptiōe declarandū dicitꝛ appriationis id est ꝙ ista sacratissima cōceptio appriatꝛ spū̄iscō sicut patꝫ. Mat. i. Quod in ea natum est de spū̄sancto est. et in pluribus locis scripture istud accipitꝛ. ꝓpter quod et in symbo dicitꝛ: Qui cōceptus est de spū̄sancto ꝛc. vnde ꝛ angelꝰ dixit ad virginē cū q̄sisset quō fiet istud ꝛc. Spū̄sctūs inqt supueniet i te ꝛc. Circa hoc itaqꝫ misteriū vt intelligibiliꝰ ꝛ simplicius ꝓpter ꝓp̄ꝉm simplicis ingenij ꝓcedatur tres p̄cipue ꝟitutes introducuntur theologice. Primo veritas ꝙ tota trinitas opata est ꝛ fecit hāc dn̄i nr̄i iesu cōceptionē seu incarnationē. Scd̄a veritas ꝙ sola ꝑsona filij absqꝫ ꝑsona pr̄is et spū̄sancti assumpsit humanā naturā per hanc cōceptionē. Tertia veritas ꝙ ista ꝯceptio xp̄i magis attribuitꝛ spū̄isācto: ꝙꝫ patri ꝛ filio ꝑ appriationē ꝛc. Prima inquā veritas est ꝙ tota trinitas opata ē et fecit hanc incarnationē dn̄icā. Hec veritas ſm doctores sup tertio sniaꝝ di. iij. vicꝫ Tho. Rich. Petꝝ aureoli ꝛ Bonauē. di. v. eiusdē aliosqꝫ cōmūiter doctores ostenditur.

Primo auctoritate
Scd̄o vsu scripture
Tertio inductiua declaratiōe

Primo quidē auctoritate dyo. ij. c. d̄ diuinis nomibꝫ dicentis. ꝙ omne nomen dei opationē increatura designans cōmūiter cōuenit toti trinitati licet attribuatꝛ alicui ꝑsone ex singulari cā. Itē auctē augustini p̄mo de trinitate dicentis: Indiuisa sunt opa trinitatis. Quicq̄d ergo opatur vna ꝑsona opatꝛ et alia. cū persone sint indiuisibiles. Et sic xp̄i incarnatio a tota trinitate ē cāta. Scd̄o on̄ditꝛ ex vsu scripture. sic. q̄ꝓpe scriptꝛa vtitꝛ ꝙ aliqn̄ hoc opꝰ incarnationis attribuit patri. vt ibi Gal. iiij. Ubi venit plenitudo tempis: misit deus filiū suū factū ex muliere. Aliquādo vero attribuitꝛ filio Joh. xvi. Exiui a pr̄e ꝛ veni in mundū. Aliquādo vero spū̄iscō. vt Math. i. Qd̄ in ea natū est de spū̄sancto est. Et hoc ideo quia opus incarnationis fuit maxime potētie: sapiētie: ꝛ bonitatis que tribꝫ ꝑsonis attribuuntꝛ. et ideo claret ꝙ omnes tres ꝑsone opate sunt istā incarnationē. Tertio quoqꝫ ostenditꝛ inductiua declaratione: quia in hac incarnatione manifestatꝛ dei pr̄is potētia. Primo in hoc ꝙ maxime distantia. s. naturā diuinā ꝛ humanā cōiunxit. Scd̄o in hoc ꝙ suū filiū vnigenitū nobis dedit. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suum vnigenitum daret. Tertio quoqꝫ in hoc ꝙ corpꝰ christi subito ꝛ in instanti ꝑfectū effecit. Itē filij dei operatio manifestatꝛ. Primo q̄ntū ad sapientiā inquantū cōuenientē moduꝫ repationis inuenit cōtra diaboli astutiaꝫ et deceptionē. Job. xxvi. Prudentia eiꝰ ꝑcussit supbum. Secūdo quantū ad iusticiam in eo ꝙ ꝑ modum satisfactiōis redemit genus humanū. Tertio quoqꝫ q̄ntuꝫ ad carnis nostre susceptionē quā sibi vniuit. Itē spū̄sancti operatio manifestatꝛ Quia ipē matrē virginē p̄uenit ꝛ sanctificauit. Scd̄o quia carnē xp̄i in eiꝰ vtero formauit. Tertio quoqꝫ bonitas spū̄scti manifestatꝛ inquantū ꝓpꝛij plasmatis non despexit salutē. Ecce igitꝛ patet ꝙ tota trinitas simul fecit hanc incarnationē ꝛ q̄libet ꝑsonaꝝ aliq̄d opata ē in ea. Ca. II.

S Ecunda ꝟitas ꝙ sola persona filij absqꝫ ꝑsona pr̄is ꝛ spū̄scti humanata est vel humanā naturam assumpsit in hac conceptione. Juxta illud Joh. i. Uerbū caro factū est ꝛc. Et Lu. i Filius altissimi vocabitur ꝛc. Nam licet potuerit quelibet ꝑsonaꝝ diuinaꝝ carnē assumere non tamē decebat vt pr̄ assumeret vel spū̄sanctus sed solus filius. vt de hoc rationes plures posite sunt supra ꝑ. i ar. ij. ca. iij. Qd̄ si forte dicas. Ego non capio quō hoc fieri possit vt vna ꝑsona in/

carnet sine alia cū psone diuine sicut sunt indiuisibiles z inseparabiles ita z inseparabiliter operantur. Ad quod respondetur sm doctores super tertio sententiaꝝ preci pue sm Bonauenturā dis.i.q.i.arti.ij. Et sm Franciscum Maronis Richardū ꝗꝫ ꝙ absqꝫ dubio vna persona incarnari potest ita ꝙ alia nō incarnetur. vt docet Augustinus primo libro de trinitate z operis euidentia manifestat. quia solus filiꝰ dei christus est incarnatus. Nam assumptio carnis terminatur ad personaꝫ et non ad diuinā eētiā. et sic sicͭ vna psona est alia ab altera ita vni conuenit aliquid qđ non conuenit alteri. scꝫ ipsa incarnatio. Hoc autem posse fieri ostenditur tripliciter.

Primo scripture auctoritate: quia sacra scriptura in multis locis dicit filium mitti a patre: nunquā autē legitur pater esse missus: sicut ergo mitti potest conuenire vni persone sine alia ita et incarnari cum incarnari non aliud sit ꝗꝫ in carnem mitti. Secūdo ostenditur ratione sm Bonaucturā tali. quia incarnatio ē vnio in persona. ergo si alia est persona patris alia fi ly alia spūssancti. videtur ꝙ si vnio sit in persona vna: nō sit necesse fieri ī alia et si vnio potest fieri similiter et incarnatio. plures rationes de hac causa breuitatis pertranseo. Tertio ostenditur similitudine et exemplo. Et de hoc sm Augustinū vbi ē ponitur talis similitudo. sicut si tres artifices fabricarent vnam loricam de qua vnus solus eoꝝ armaretur. Item si tres puelle faciant vnam camisiā et induant tantū vnam earū ipsa camisia. Ecce lorice vl' vestimēti opatio z īdutio est a tribus non tamē tres induuntur sed vna sola. sic incarnationem christi operate sunt tres persone et tamen vna sola dicitur incarnari. Item aliud exemplū additur videmus ꝙ in flore vel pomo simul sunt hec tria odor sapor color et tamē vnū sentiri potest sine alio. quia cum odoratur sentitur tantum odor: vel cum a remotis aspicitur sentitur color sine sapore z odore. Item cum in corpore sint tria: linea: superficies: et corpus tantum superficies coloratur. Item in igne cum sint tria. scilicꝫ substantia ignis splendor z calor si opponatur speculum: solus resplendor relucet in speculo: et plura talia exempla de hoc pñt produci. Deꝰ ꝗ multomagis hͦ prouit vt vna psona īcarnaret sine alia. Ca. III.

Tertia veritas ꝙ ista christi cōceptio magis attribuitur spiritui sancto ꝗꝫ patri et filio per appriationem. Licet vt dictum est tota trinitas fecerit eam. Et ideo congruētius dicit ꝙ cōceptus sit christus de spiritusancto ꝗꝫ de deo patre Licet em̄ ɔceptio christi sit opꝰ trium personarum: et ideo appriari potest tribus psonis sm diuersas consideratiōnes. Nam patri attribuit auctoritas huiꝰ incarnationis vel cōceptionis: quia ipse misit z dedit filiū qui auctoritate pr̄is carnem assumpsit. Filio quoqꝫ attribuit ipsa carnis assumptio. Et spūisancto corporis christi formatio. Tamē scriptura appriat spūisancto hanc conceptionem magis ꝗꝫ alteri personarū. Et hoc sm Tho. in tertio scripto sententiaꝝ di.iiij. ar.i.q.i. Aliisqꝫ cōcorditer doctores. triplici ratione.

Primo ratiōe bonitatis et charitatis. Secūdo rōne liberalitatis. Tertio ratione sanctitatis. Primo inquā rōne bonitatis z charitatis. Nā vnaqueqꝫ operatio diuina magis est appriabilis alicui persone scdm qđ in ea magis manifestat attributū quod illi persone appriat sed bonitas et charitas appropriatur spūisctō. Spūssanctꝰ em̄ est charitas et amor pr̄is et filij. vt ait Augꝰ li. vi. de trini. z allegat a mgr̄o in pmo sniaꝝ di.x. vñ et Hieroꝰ. sup. xliiij. ps. ait. Spiritussanctꝰ nec pr̄ ē nec filius: sed dilectio quā habet pr̄ in filium et filius in pr̄eꝫ. h ec li. sniaꝝ vbi sup. Ex maximo auteꝫ amore et bonitate dei puenit vt filiꝰ dei carnē sibi assumeret in vtero virginis. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filium suuꝫ vnigenitum daret zc. ergo magis spūisancto appriat ista cōceptio Secundo ratione liberalitatis vt em̄ ostendatur ꝙ non ex aliquibus meritis sed ex sola liberalitate et gratia filiꝰ dei carnem assumpsit. ideo spiritui sancto qui est ipsa gratia conceptio christi attribuit. vt Augustinꝰ dicit in Enchiridion.

Hoc est quod ait apostolus. Non ex operibus inquit iusticie que fecimus nos sed sm suā misericordiā saluos nos fecit. Ad Tioth. iij. Tertio ratione sanctitatis Nā spiritussanctus est spiritus sanctificationis. vt dicit Romano. i. Et ideo sicut alij per spiritumsanctū sanctificantur spiritualiter vt sint filij dei adoptiui ita christus per spiritumsanctuz est in sanctitate conceptus: vt esset filius dei naturalis: et pter hoc angelus postqȝ premiserat. spiritussanctus superueniet in te. conclusit dicens Ideoqȝ et qđ nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei. Luce. i. Ex omnibꝰ itaqȝ premissis colligere possumus ꝛ agnoscere quanta charitate deum nostrum ac dominū iesum christum diligere debeamus: vt ei pro tanta sua circa nos charitate ꝛ liberalitate retribuere valeamus pro nostro modulo vicem reamatiōis. Quis enim non studeat reamare se amantem deum et quidem summe bonum et amabilem: summa beneficia largientem: perpetua charitate nos diligentem: et in eterna beatitudine perpetua felicitate premiantem. O anima mea vtinam te excuteres de puluere: vtinam mente pia recogitares: quantum te dilexerit deus vt se dederit pro te ꝛc̄.

Articulus secundus de perfectione diuine incarnatiōis et cōceptionis christi. Ca. I.

Secundū misterium declarandum de ista sacratissima conceptione domini nostri dicitur perfectionis. Ubi ostenditur quāta perfectione sit conceptus dominus iesus in vtero sacratissime ꝟginis marie. Ubi nota ꝙ licet christus multiplici perfectione sit conceptus. tamē vt eas compendiosius perstringamus. Triplicem in hac parte huiꝰ conceptionis excellentiam et perfectionē declaramus.

Prio ꝑfectionē ex ꝑte mr̄is dei
Scd̄o ꝑfectionē ex ꝑte hūanitatꝫ dn̄i
Tertō ꝑfectōꝫ q̄ se tenꝫ ex ꝑte diuinitatꝫ xp̄i

Primo itaqȝ in hac dominica conceptione contemplemur perfectionē ꝛ excellētiam que se tenet ex parte matris: quoniam ipsa beata virgo triplicem perfectionem in hac conceptione habuit. Primo ꝑfectionem virginitatis. Scd̄o perfectionem sanctitatis Tertio ꝑfectionē maternitatis. Primo inquā habuit ꝑfectionem virginitatis: quia ipsa concepit filium sine corruptione virginitatis ꝛ sine omni concupiscentia ac delectatione carnali: quin potius in summa suauitate spirituali: quia eius mentem inhabitabat deus: et ideo exultabat cor eius in deo salutari suo. Unde Augustinꝰ libro de virginitate dicit. ꝙ beatior fuit beata virgo concipiendo christum mente qȝ corpore. Et infra concludit ꝙ propinquitas marie materna nil profuisset nisi felicius deum corde qȝ corpore gestasset. Hec ille Istud aūt quomō sit intelligēdū. Rn̄detur sm doctores ꝙ non aliter nisi cōsiderentur inquantū vnum non excludit aliud al's secus. quia cōcipe christum carne et esse dei matrem nō potest esse sine sanctitate mētis. Unde ista conceptio in maria ē optima que est carne et mente. Si em̄ posset quis ꝯcipere xp̄m carne sine ꝯceptiōe mētis fide nil esset Scd̄o habuit perfectionē sanctitatis. quia nulla fuit in hac conceptione infectio scꝫ pcti originalis qm̄ de spūsancto beata virgo filiū cōcepit ex purissimo suo sanguine. ꝓpterea angelꝰ dixit Luc̄. i. Ideoqȝ ꝛ quod nascetur ex te sanctū vocabitur filius dei. Sanctū quippe sm Dyo. xi. cap̄. de diui. nominibꝫ dicitur illud quod est ab omni immūdicia liberū ꝛ ꝑfectū ac mundum ꝛ imaculatum. Qđ autem conceperit ex purissimo suo sanguine ostenditur tripliciter. Prio ex sentētia doctorali. Scd̄o ex exēplo miraculi reuelati. Tertio exēplo ex silitudine naturali.

Prio oñditur snia doctorali ita em̄ cōiter doctores sētiūt sup tertio sniaꝝ di. iij. cap̄. ꝓmo. vbi mgr̄ dicit: Christus inquit copulauit ex purissimis ꝛ sanctissimis ipsiꝰ ꝟginis sanguinibꝫ carnē aiatā: aia rōnali non seminās sed ꝑ spm̄sanctū creās Hec ibi. Et est snia damasceni Sed q̄ri hic

pōt de hoc qđ dicit̃ ꝑ spiritūsanctū creās
Quō iste sanguis dicit̃ creatus in beata
virgine de quo scʒ sanguine factū est cor/
pus xp̄i cū ille sanguis nō ē factꝰ đ nihilo
nã creare est aliq̃d ex nihilo facere. Ad
hoc respondet̃ ſm Bonauē. ꝙ hic creare
accipit̃ pro condere. quia caro xp̄i cōdita
est ex illo purissimo sanguie spūſcti ꝟtu/
te ꝛ ptãte. Qui scʒ spūſctūs ꝯdidit ꝛ for/
mauit sua potētia corpꝰ xp̄i nō extra: sed
intra eius gloriosa viscera mensibꝰ nouē
educandū. Sed adhuc querit̃ de q̃ sã/
guine puro ꝟginali et quō formatꝰ ē xp̄s
Rñdet Joh. nider allegãs. sniãʒ Alb.
magni ꝙ ex purissimis guttis saguis cor
dis ꝟtute spūſcti in eiꝰ vterū ꝑ venas de
ductʒ, vt pie credit̃. Et quō h̄ patet in exē
plo imediate subsequēti. Scđo ꝑ h̄ idē
oñdit̃ exēplo miracl'i reuelati. Nã p̄dictꝰ
mgr̄ iohēs in sermone suo de annūciatio
ne refert magnū Albertū scripsisse ꝙ no/
uit quēdã religiosū simplicē deū valde ti/
mentē qui cū aliq̄ñ apđ se miraret̃ de con
ceptiōe filij dei in vtero ꝟginali in oñoi/
bus plibus rogauit btãʒ virginē vt certi/
ficaret̃ de illo. In nocte igit̃ natalis xp̄i ꝑ
eūdē p̄ma celebrata missa ꝓpe altare vidit
lucē magnã ꝛ nobilissimã dñam dicentē:
Quare hesitas ait de ꝯceptione filij mei
Num reples scriptū in euãgelio ꝙ turba/
ta fui in sermone angeli. Nota em̄ natu/
rali in turbatiōe homis ascendit sanguis
ad cor eiꝰ in solatiū ipsiꝰ cordis ꝛ cōforta
tionem. In ip̄a ꝗ turbatiōe ex purissimis
guttis sanguinis cordis mei opatiōe spūs
sancti cōceptus est in me filiꝰ dei. Tūc
ille attonitus breuissimis verbis quesiuit
Quare hoc? Cui illa benigne respondit
Ex purissimis guttʒ sanguis cordis mei
Ideo conceptus est in meo vtero filiꝰ me
us videlicet vt magis diligerē ip̄m: et vt
magis mererer in passione illius: hec vt
fert̃ ſm Alb. sup missus: sup verbo domi
nus tecū. Et ꝑfecto quia istud nō repug/
nat fidei vel scripture: sed cōsonat etiam
rationi fidei et pietati: ideo teneri potest.
Tertio hoc idē ostendit̃ silitudine na/
turali: Videmus em̄ ꝙ flores gignuntur
sine corruptione ex subtilissimis humori/
bus virgule ꝛ fructus arborū ex puris me
dullis arboris. Sic xp̄s ex puro virginis
sanguine. Unde xp̄s Esa. xi flori com/
patur. Egredet̃ ꝟga. i. beata ꝟgo de radi
ce iesse ꝛ flos de radice eius ascēdet. i. xp̄s
Deniqꝫ Arit̃. v. li. de aialibus dicit. ꝙ
in arabia est quedam auis regia et mag/
na nomie ozmomel la que solū in arabia
habitat. hec auis guttaʒ emittit sanguis
sui que tandē in aduentu solaris luminis
viuificat̃ ꝛ silem sibi ꝓcreat auiculã. Si
ergo natura id valet facere vt ex gutta sã/
guis auis ꝓducat̃ absqꝫ maris cōcubitu
sola ꝟtute celestis vel solaris lumis mul/
tomagis id deus potuit vt ex gutta sang/
uinis beate ꝟginis corpus xp̄i formaret̃
spūsancto id faciente. Tertio in hac cō
ceptione beata virgo habuit ꝑfectionem
maternitatis. quia vera ꝛ ꝑfecta mat̃ xp̄i
extitit Nam ex hoc aliqua mulier dicitur
alicuiꝰ mater ꝙ eum cōcepit ꝛ genuit: sed
beata virgo xp̄m cōcepit et genuit: ꝗ eius
mater est. Unde Math. i. Cum esset de/
spōsata mr̄ iesu maria ioseph. Ubi no
ta ſm Tho. iij. pte sūme. q. xxxi. ar. iij. Et
p̄ma pte. q. xxvij. ar. ij. ꝙ ad hoc vt aliquis
sit pater vel mr̄ requirunt̃ quattuor. Pri
mo vite generatio. ex hoc em̄ est materni
tatis vel paternitatis ratio quia viuentē
generauit et ideo scamni mater non dicit̃
lignū nec ignis generans dicit̃ mr̄ ignis
generati Secundo reqrit̃ substãtie col
latio et ideo artifex non est pater vel ma/
ter mēse quã facit: quia nil ꝯfert ei de sua
substãtia. Tertio materie p̄parate ad/
ministratio et ideo q̄uis homo sit de ter/
re limo formatus nō tamen ꝓprie dicitur
terra mater hominis. Quarto nature
assilatio in specie. vnde capillus vel ver/
mis qui generat̃ ex homie nō dicit̃ filius
hominis quia non habet specificã simili
tudinē cum homine. Ex istis rationibus
ꝓbat̃ ꝙ beata virgo vere sit mater christi.
Primo quia viuū genuit imo ip̄am vitaʒ
xp̄m sicut ip̄e ait Joh. xiiij. Ego sum via
veritas et vita. Scđo qr de substãtia sua
cōtulit in generatione xp̄i ꝓpriū sanguinē
Tertio qr p̄paratã materiã p̄stitit scili/
cet purissimū sanguinē qui christo cōue/

niebat. Quarto qr sibi silr̄ in specie pdu
rit, vnde vera mater xp̄i fuit. Proinde ip
sa figurata est p tabernaculū dn̄i federis
in quo habitauit deus: de quo habetur
Exo. xxv. Et Heb. ix. q̄ habuit duas p/
tes: prima longior ꝛ latior que significar
beate marie corpus sanctissimū. Nā illa
pars tabernaculi vocabat̄ sancta: cui⁹ scꝫ
marie sanctitati commissa est latitudo et
longitudo totius mundi. i. hoim ꝛ ange/
lorum. Scd̄a pars ꝓpter excellentiam vo
cabat̄ sancta sāctoꝝ: que significat anime
marie p̄cellētiā. de qua Alex. de hal. sup
illud can. Tota pulchra es dicit Nequa
quā p̄elegisset eā deus nisi esset omnibus
dignior deo dilectior ꝛ vniuersis excellen
tior.

Capitulū. II.

S Ecundo contemplemur ꝑfectio/
nem hūanitatis xp̄i in qua fuit tri
plex perfectio in conceptione.

Pr̄ia ꝑfectio subitanee organisatiōis.
Scd̄a ꝑfectio cōplete animationis
Tertia ꝑfectio diuīe felicitationis

Prima inquā ꝑfectio subitanee orga/
nisationis: qr conceptio xp̄i non fuit sicut
nostra. Nostra quippe cōceptio est succes/
siua et in tempe ꝓpter virtutē defectiuam
nature agentis: ita q̄ conceptio maris nō
ꝑficit̄ nisi vsqꝫ ad quadragesimum diē vt
dicit phs. ix. li. de aialib. Femie vo cōcep
tio vsqꝫ ad lxxx. diē vl̄ citra. Aug⁹ vo sup
Johēz dicit vt di. iij. scribit̄ tertij sniaꝝ. q̄
maris ꝯceptio ꝑficit̄. xlvi. die. Sed xp̄i
conceptio fuit subitanea ꝛ in instanti ꝫm
Tho. sup. iij. di. iij. Et bonauē. di. ij. eiusꝫ
dē tertij Richar. cꝫ ꝛ alios ꝯcorditer do/
ctores. Rō qr ꝯceptio xp̄i facta est virtu/
te mirabili ꝛ diuina mirabilr̄ opante: sed
ꝟtus mirabilr̄ opans ē infinita: ꝛ opans
infinite ac ꝑfectissime. Deut. xxij. Dei ꝑfe
cta sunt opa. ḡ videt̄ q̄ eius opatio fuerit
instantanea. Vn̄ hec quattuor in ꝯcepto
ne xp̄i fuerūt in eodē instāti. scꝫ conuersio
sāguis purissimi btē ꝟginis in carnē ꝛ ali/
as ptes corpis xp̄i. Et formatio mēbrorū
eius organicoꝝ: et aiatio corpis organici.
et assumptio corpis aiati in vnitatē diui/
ne ꝑsone. Unde Aug⁹. sicut in li. iij sniaꝝ
scribit̄ dicit. In vtero ꝟginis non pri⁹ ca
ro ꝯcepta ē ꝛ postea diuinitas venit in car/
nē: sed mox vt dei verbū in vterū venit fa/
ctū est caro seruata ꝓprietate nature et ꝑ/
fectus hō in veritate carnis ꝛ anie. Hec
Aug⁹. Secunda ꝑfectio corpis ꝛ hūa
nitatis xp̄i in eius ꝯceptu dicit̄ aiationis.
quia in eodē instanti quo cōcepit btā vir/
go corpus christū: fuit ꝑfecte animatū aīa
rationali in eodē instanti creata. Vn̄ hie
re. xxxi. Nouū faciet dn̄s sup terrā. Femīa
circūdabit virū. Viꝝ inquit quia christ⁹
in instāti ꝯceptiōis fuit tam quo ad linea
menta corpis ꝛ organa omia vt p̄dictum
est q̄ꝫ quo ad oēs ꝟtutes aīe grām ꝛ sapi/
entiā. Sciuit em̄ oia ī instanti sue ꝯcepti/
onis. Et circa hec p̄missa Holgot su/
per librum sapie. Et petr⁹ aureoli in suo
cōpendio ꝛ doctores sup. iij. sniaꝝ dicunt
precipua pūcta admiratione digna duo.
Et his supaddit̄ tertiū punctū ꝫm Fran.
maronis ꝫmone de natiuitate. Primū
punctū. q̄ nunq̄ꝫ fuit aliquis puer ita par
uus sicut xp̄s. qm̄ vt ait mgr̄ in tertio dis.
iij. mēbroꝝ xp̄i distinctio in ipso momēto
cōceptionis per omia lineamenta ꝛ orga
na perfecta fuit: ꝛ tam parua erat ac tenu/
is q̄ humano visui vix posset subijci. Et
diebus illis scꝫ. xlvi. perfecte ē aucta et no
tabilis facta paulatim crescēdo. Huius
patet ratio: quia alij pueri qn̄ aiant̄ et ꝑfe
cte organizant̄ ꝫm omia mēbra sunt. xlvi.
vel ꝫm phm. xl. dieꝝ: et ideo tāto fuit mi/
nus corpus christi alijs. quādo est concep
tum et statim aīatū quantū infra. xlvi. dies
augeri potuisset in vtero. Qd̄ si querit̄
Unde est hoc q̄ de⁹ corpus illud, tā puū
voluit paulatim ad perfectam quantita/
tem deduci, mediante nature operatione:
et non fecit subito magnum Ad hoc di
cendum ꝫm Bonauenturā sup tertio. di.
iiij. q. vltia. arti. i. q̄ quāuis de⁹ facere po/
tuisset alio mō. hoc tamen modo fecit cō/
grue triplici ratione. Primo vt ꝯfirma
ret fidei veritatē dum per hoc ostendit q̄
veram et non fantasticā carnem assūpsit:
et hoc fuit optimum quia sine fidei verita
te nullus est fructus incarnationis Se
cundo vt cōmendaret humilitatem: dum
dei filius rex regum factus est paruul⁹ et

qui prius nullo indigebat lacte m̄rno ale
batur sicut alij paruuli ꝛ pannis inuolue/
bat ꝛc̄. Et h̄ valde optimū: q꞉ ꝓpter h̄ po/
tissime de celo dei filius descendit vt sup
biam extirparet. Tertio vt conseruaret
vniuersalem legem et ordinem: quia de⁹
vnicuiqꝫ nature concessit ꝓpriam operatio/
nem. nec vtitur miraculis vbi natura per
se sufficienter potest operari. Et quia na/
tura in christo sufficiēter poterat illd̄ cor/
pus ad perfectam quantitatem deducere
ita ꝙ per hoc nullo modo ei⁹ dignitati de
rogabatur. Idcirco voluit deus vt natu/
ram iuxta virtutē sibi cōpetentem opera/
ri sineret ꝛ hoc quidem cōueniebat. q꞉ na
turam nolebat ꝑimere sed repare. Se/
cundum punctum circa hoc valde nota/
bile est ꝙ in tam paruo corpore recepta fu
it anima: et tam corpus illud ꝙꝫ anima di
uinitatis vnionē perfectam habebant in
ipso instanti conceptionis. Unde Aug⁹.
libro de fide ad petrū dicit: Firmissime te
ne ꝛ nullatenus dubites non carnem chri
sti vel animā sine diuinitate in vtero vir/
ginis fuisse priusꝙꝫ susciperet̄a ve bo ꝛc̄.
Tertiū punctum ꝙ christus plus ha/
bitauit in vtero virginis ꝙꝫ alij ꝑuuli tan
quā in thalamo sūme dilecto. eo ꝙ ceteri
fetus ante animationē ꝑ .xl. dies ad min⁹
formant̄. christus autē dante beata virgi/
ne assensum fuit statim ꝑfecte formatus:
et sic illis .xl. dieb⁹ pl⁹ habitauit. Ter
tia perfectio ex parte humanitatis xp̄i fu/
it perfectio felicitationis: quia in instanti
sue conceptionis anima eius fuit in per/
fecta fruitione diuinitatis et sciuit omnia
etiā scd̄m quod homo et fuit plenus omi
gratia ꝛ virtute. vnde non solum fuit via/
tor sed etiam cōprehensor. vt dicit Aug⁹.
Et ratio s̄m Tho. iij. pte. q. xxxiiij. arti.
iiij. quia christus in instanti sue concepti/
onis fuit simul deus ꝛ homo. Ideo in sua
hūanitate habuit aliquid p̄ ceteris crea/
turis. scꝫ vt statim a ꝑncipio esset beatus
et felix comprehensor. Unde ps̄. Beat⁹
quē elegisti et assumpsisti ꝛc̄. qd̄ s̄m glo.
refertur ad humanitatē christi que assūp/
ta est a verbo dei in vnitatē suppositi. Sꝫ
in primo instanti sue conceptionis fuit as
sumpta natura humana a verbo dei vt pa
tebit. ergo ꝓtunc fuit beatus s̄m qd̄ et cō/
prehensor: et sic patet triplex perfectio hu
manitatis christi. Ca. III.

Tertio quoqꝫ in hac sacrosācta cō
ceptione christi fuit sūma ꝑfectio
ex pte diuinitatis ip̄ius xp̄i. quia
christus existens in ꝟginis vtero fuit ita
ꝑfectus deus sicut fuit ab eterno ꝛ erit in
eternum ita gloriosus ita omniū domin⁹
omnia potens: omnia sciens: super omīa
bonus et perfectissimus. Unū circa hoc ꝓ
intellectu nota tres veritates catholicas
breuiter declarandas ne ꝓlixitas tedium
generet. Prima veritas est ꝙ nulla mu
tatio facta est in deo ex eo ꝙ in vtero virgi
nis veniens incarnatus extitit. Un̄ petr⁹
aureoli in suo cōpen. li. iiij. ca. vi. Cū filius
dei in mundū mittitur non fit in deo ali/
qua mutatio: sed nature humane assump
tio: quia ipsi⁹ mitti non est ibi ēē vbi ante
non fuit: sed aliter ibi esse ꝙꝫ prius fuerit.
Et hec alteritas nō est ex parte eius qui
est cum sit imutabilis: sed ex parte eius in
quo est quia vnitur nostre carni: vnde nō
fit mutatio ex parte dei sed ex parte nostri
Scriptū est em̄ Malach. iij. Ego deus ꝛ
non mutor: nec in hoc aduētu est loci mu/
tatio: quia vbicunqꝫ prius fuit xp̄i diuini
tas: ibi et est nunc ꝛ in incarnatione fuit.
Nā ꝛ post incarnationē in patre est sicut
et semper fuit. vnde ista incarnatio in nul
lo derogat diuine ꝑfectioni. Scd̄a ve/
ritas in nullo diminuta est diuina nobili/
tas et ꝑfectio: ex eo ꝙ humanā naturā as/
sumpsit. Un̄ dicit Leo papa in sermōe de
circumcisione. In vtraqꝫ natura idem est
dei fili⁹ nostra suscipiēs ꝛ ꝓpria nō amit/
tēs. deitas em̄ q̄ illi cū p̄re cōis est nullū
detrimentū oīpotētie subijt: nec dei formā
forma serui violauit: q꞉ sūma ꝛ sēpiterna
deitas nr̄ā q̄dē naturā assumēs nos i suā
gl̄iā trāstulit: sꝫ qd̄ erat ēē nō desijt. Hec
ille. Exēplū accipe Si rex magn⁹ cōtra/
hat cū aliqua ꝑsona seruili nō ex hoc mi/
nuit̄ regis dignitas ꝛ nobilitas: sed ꝑso/
na illa seruilis in copulatiōe regis nobili
tat̄: sicut patet de hester ꝛ asuero. Ita ꝛ in
ꝓposito dei nobilitas non est diminuta in

incarnatione sed hūana natura q̄ añ erat abiecta ex pctō: sūme ē nobilitata. Tercia veritas ꝙ deꝰ nō est diuisus in incarnatione sed totꝰ ⁊ pfectꝰ in ꝟginē descendit. Vñ Origenes sup Mat. dic̄. Nō dimidiꝰ deus apud prēm ⁊ dimidiꝰ in virgine. s꞉ vtrobiq꞉ totꝰ ⁊ pfectus. Et ideo in bñdicta ꝟgine. xij. magnalia sunt subsecuta tanq꞉. xij. ꝓuilegia ⁊ excellētie qbꝰ ipsa tanq꞉ corona. xij. stellaꝝ in hac filij dei inhabitatiōe gl'iaꝶ. Primū ē ꝙ tota sctissima trinitas ipam inhabitauit: pr̄ vic꞉ filius ⁊ spūssctūs vt iā dictū est ⁊ miro mō in ipa opata ē: xū pr̄ sibi potentiā ꝯcipiendi tribuit: filiꝰ carnē de ea assumpsit: spūssanctus eā sctificauit ⁊ carnem xpi perfecit.

Scōm est ꝙ ipa ita pfectū filiū sic deꝰ pr̄ habuit. qꝛ idē fuit filiꝰ qui fuit eternal'r de prē sine mr̄e ⁊ tpaliter de mr̄e sine prē. vt dic̄ Orige. et etiā Gregꝰ. Tertiū ē ꝙ filius dei in vtero btē ꝟginis exñs ita gñabaꝶ a deo prē ꝑm diuinitatē: sicut ab eterno erat ab eodē genitꝰ. Sicut em̄ sol vbicūq꞉ sit nō desistit suum lumen gignere: et ignis suum splendorē. Ita et deꝰ pater suū filiū etiā ꝓtūc cū esset in vtero materno. Vñ nō est ista generatio carnalis s꞉ diuinalis sicut lumē de lumie ⁊ deus verus de deo vero gigniꝶ. vt diciꝶ in symbolo. Quartū est ꝙ filius dei exñs in vtero ꝟginis ꝓducebat spm̄sanctū. qꝛ nunq꞉ filius destitit spm̄sanctū spirare sicut nec pater destitit vnq꞉ filiū generare: Huius exemplū ꝑm Augustinū accipe de igne: q̄ semꝑ q̄diu est nō desistit diffundere splēdorē ⁊ ꝑ ipm suū calorem. Quintū est ꝙ xp̄s habitans in suo vtero glorificabat omēs angelos sicut ⁊ deus pr̄. qꝛ diuinitatis essentiā ⁊ trinitatis gl'iam angeli intuendo glorificabanꝶ ⁊ gaudebant sicut in patre ⁊ spūsancto ita ⁊ in filio. Sextū ē ꝙ filius dei exñs in suo vtero cōseruabat totum vniuersum sicut ⁊ pater ⁊ spūssanctus cū habeat eandē vim ꝯseruatiuā Si em̄ tūc cessasset ꝟtus filij ꝟginis: cessasset etiā ꝟtus patris ⁊ spūssācti. Et sic mundus totus ānichilatus fuisset. vt dic̄ Gre. xxvij. moral. Oia inquit statim in nihilū redigerenꝶ nisi manu oipotentis cōseruarentur. Septimū est ꝙ filius btē virginis exñs in vtero sciebat ⁊ cōprehēdebat omia que sunt fuerūt ⁊ erunt in hoc mundo: pñtia p̄terita et futura Ibi aīa xpi preuidebat quot ⁊ qui sunt hoies in eum credituri vel nō credituri: quot fructū sue incarnationis accepturi. quot saluādi: quot damnādi ibi p̄cognoscebat quot passiōes et q̄ acerbā mortē deberet illa caro ꝯcepta sustinere ꝓ redemptione gñis humanē quot vulnera suscipere: quot guttas sanguis effundere: quot labores ⁊ fatigia sufferre ⁊c̄. Itē cognoscebat oim infimoꝝ ⁊ supioꝝ corpoꝝ virtutes et numeꝝ oimq꞉ spirituū dispositiōes ⁊ ordines. et qō maius omnibꝫ deum in sua essentia vidēs ꝑfruebaꝶ beatitudine. Octauū est ꝙ xp̄s in suo vtero habitās sua potētia ⁊ sapientia disponebat totū mundum ⁊ omia que in mūdo volebat faciebat ⁊ iudicio decernebat. Quis diues vel pauꝑ fieri deberet in mundo: quis seruus et q̄s dñs: q̄s rex ⁊ princeps. Quis morereꝶ ⁊ quis viueret ⁊ sic tāq꞉ sūmꝰ deus oīm gubnator Nonū ꝙ in eius vtero habitauit deꝰ eq̄ magnus ⁊ equa maiestate sic̄ in celo ⁊ latissimo mūdo. Miꝝ hoc ē ꝙ quē celi capere non poterant vterꝰ vnius puelle cōtinuit vt etiā canit ecclesia. Decimū ꝙ in ipa btā virgine sūmus splendor diuine pñtie nō solum in aīa veꝝetiā in corꝑe mira radiositate relucebat. ita ꝙ vt dicit Bern. ꝓpter ipam radiositatē a facie eius procedentem ioseph eius sponsus vix respicere audebat in faciem eiꝰ. Unde glosa super illud Mat. i. Accepit ioseph coniugē suam ⁊ non cognoscebat eam donec peperit filium dicit glo. Joseph inquit mariā facie ad faciem videre nō poterat quā spiritusscꝰ a conceptione pleniꝰ impleuerat et iō nō agnoscebat faciē eiꝰ quā despōsauerat donec illiꝰ ꝟtꝰ euacuareꝶ Hec glo.

Undecimū ꝙ in ipa ⁊ ꝑ ipaz btāz ꝟginē hūana natura sūme exaltabaꝶ. qꝛ in assumptione verbi tantum fuit humana natura sublimata: vt esset equalis deo. licet non sit equalis humanitas diuinitati. qꝛ filius dei christus equalis est deo patri scōm diuinitatem. vt dicit athanasius in

symbolo: immo quod maius est vnus homo christus est ita perfect9 de9 sicut tota trinitas. vt dicit Aug9. pmo li. de trinita. quod est vade stupendum plusq3 si diceretur q vnus lapis est equalis soli vel celo. Hanc equalitatem saluator declarat. Jo. x. di. Ego et pater vnu3 sumus. Item in tantu3 humana natura exaltabatur et dignificabatur in beata virgine q eēt super omnes creaturas: et adoraretur adoratione latrie ab omnib9 angelis. Quia caro christi et anima pter vnione3 ad diuinitatē adoranda est adoratione latrie sicut deus: vt volunt doctores cōmunit super tertio libro sniaz. dis. ix. Item genus humanū adeo exaltabatur et dignificabatur in beata virgine: vt omnes homines fratres dei sint appellati. Heb. ij. Non cōfundit eos vocare fratres. Et hoc maximus honor est homini: in quo excellit angelos. quia angeli tantū serui dei nomiantur et non fratres. Hebre. ij. Nusq3 angelos apprehendit sed semen abrae. Et ido post incarnationem angelus non permisit se adorari ab homine Apocal. xxij. vbi legitur q cum Johānes voluisset adorare angelū prohibuit angel9 ne faceret videns humanā naturam in christo sup angelicam exaltatā. In veteri autē testamēto pmisit se adorari ab abraā. Gen. xviij. et a multis alijs. Duodecimū q beata virgo tanta dignitate sublimabatur q dominiū hēret sup oēs angelos et sup oēs homies et sup oēm creaturā mūdi: et esset regina omniū celestiū et terrestriu3. et quod est maximū dominiū haberet etiā sup deum quodāmodo et imperiū tanq3 mater super filium. hoc quippe magnū est: sicut enim maximum quid putaretur q vnus infirmus homo posset totam terrā et totum celum voluere: ita hoc maius est q vna puella sic habeat dominium super celum et terram et super deum: vt possit quicqd velit. Bern. O felix maria data ē tibi oīs potestas in celo et i terra; vt quicquid volueris valeas efficere. Euigila ḡ o anima fidelis. Leua oculos mentis tue et vide ac cōsidera diligenter: quantū debeas beatā virginē venerari: quāta deuotione sibi seruire: quanta reuerētia eā extollere: et omni laude dignissimā extimare. Uide quantū debeas eā amare: que deū tuū redemptorē tuū: gaudiu3 tuum: glorificatorem et saluatorē tuū: dulcem iesum tāta dignitate concepit et in vtero portare meruit tantum tibi fructū vtilitatē et dignitatem attulit. O quid putas nōne diligeres eū et seruires ei: qui tibi vnam dignitatem regiam pstaret et ad eā sublimaret in hoc mundo. Multo mai9 est regnum multo preciosius et durabili9. quia regnū eternum et celeste: multo maior dignitas imcōpabiliter: quā habes per beatā vginē. O itaq3 felicissima maria. O benedicta dña tibi in psona omniu3 nrm laudes dico: et gratias ago p tanto beneficio etc. Te quidem benedico et glorifico in eternū. Benedicta tu i filio. Benedicta tu in corpore. Benedicta in anima: benedicta sis in celo et in terra: que benedictionem in omnibus peperisti Amen.

Articulus tertius de mirabili conditione incarnationis diuine et cōceptionis christi.

t

Ertiū misteriu3 principale: in hac parte declarandum dicitur misterium admirationis. Fuerunt quippe in hoc conceptu dominico miranda plūima: que humanum excedunt intellectum: et humane mentis indaginem rapere habent in excessum stuporis. Et precipue notantur duodecim mirāda in hac conceptione sacratissima quib9 beata virgo maria tanquā duodecim stellarum corona gloriatur in sua conceptione mirabiliter celebrata. de quib9 quidem satis valde breuiter procedere intendo: ne tedium lectori vel audienti prolixitas faciat. Et vt melius capiatur in tres quaternarios diuiduntur. Primus se tenet ex parte diuinitatis. Secundus ex parte incarnationis vel vnionis. Terti9 ex parte maternalis conceptionis Nam primo ex parte dei fuit in hoc conceptu quadruplex stupor et admiratio.

Primꝰ stupoꝛ miserationis
Scđ̄s stupoꝛ humiliationis
Tertius stupoꝛ ꝑsonationis
Quartus stupoꝛ indiuisibilis vniōis
Item ex ꝑte incarnatiōis vel copulatōis fuit simil̉r quadruplex stupoꝛ vt sequit̉.
Primus stupoꝛ impmixtionis
Scđ̄s stupoꝛ cōmunicationis
Tertius stupoꝛ totalis assumptionis
Quartꝰ stupoꝛ ꝑtialis beatificationis
Tertio quoqꝫ ex parte maternalis conceptiōis fuit quadruplex stupoꝛ videlicꝫ
Primus virginalis fecundationis
Scđ̄s coꝛpoꝛalis perfectionis
Tertꝰ stupoꝛ spūalis repletionis
Quartꝰ stupoꝛ incōpassibil̉ cōiūctiōis

Capitulum I

Primus stupor miserationis. mirabile quidem et stupenduꝫ est ꝙ deus qui ꝑ q̄nqꝫ milia annoꝝ ꝯtinuerat in ira sua misericoꝛdias suas non flexus lachꝛymis non ꝓcibus inclinatꝰ nō miserijs cōmotus sanctoꝛum patrum aut humani generis In hac tamē incarnatione misertus est homini. et ait illud Exo. iij. Descendi vt liberarē populum meum Quantū autē sit inclinatus deus ad misericoꝛdiā ꝑ hanc incarnationē oñdit̉ tripliciter. Primo expimētali cognitiōe. Secundo scripture attestatione. Tertio exēplari ostensione Primo expimentali cognitione: exptum em̄ est testante sacra scriptura: ꝙ deus fuerit circa hoīes mitigatꝰ quoniā antea in veteri testamēto multuꝫ seuere puniebat pctā hominū. Naꝫ ꝓ vno peccato adam ꝛ totam eius posteritatem moꝛte damnauit et plusqꝫ quinqꝫ milibꝰ annoꝝ omēs i infernū detrusit quotquot moꝛerent̉ ex filijs ade. Item ꝓ vitio gule et esu carniū ꝑcussa est a deo magna strages ꝑpli. Nu. xi. Et ꝓ pctō Achoꝛ. xxxvi. homines perierunt. Josue. vij. et ꝓpt̄ sodomitico vitio quinqꝫ ciuitates ꝛ villas earum subuertit. et totum mundum deꝰ diluuio peremit. Nunc vero quantum supabundāt peccata hominum: quot adulteria: quot sodomie: quot iniq̄tates et vitia vsqꝫ ad sūmū excreuerunt in mundo ꝛ tñ misericoꝛs deus expectat lōganimiter. vt conuertantur homines. Secūdo scripture attestatione ad Titū. iij. Apparuit benignitas et hūanitas saluatoris nostri dei non ex operibus iusticie que fecimus nos sed ſm suam misericoꝛdiā saluos nos fecit Tertio hoc ostenditur exemplari declaratione. Accipe o homo hoc tibi exemplum Si vnus rex potentissimus vnicam filiā suam pulcherrimā tibi custodiēdam cōmendaret. Tu vero eam fornicationi traderes inimicis regis ꝛ insup eaꝫ occideres. Nonne magnum quid contra regem offenderes. Poꝛro ꝓ tanto scelere rex te incarceret ꝛ quotidie affligat ꝛ tandem moꝛti crudelissime seruet te tradendum. Pensa iam quod sequitur. Nonne maxima clementia et misericoꝛdia regis esset. Si tibi qui es inimicus eius in tanta afflictione posito ꝛ moꝛti deputato: cōpateret̉ adeo ꝙ vnicum suum filiū de suo solio regio faceret ꝓ te descendere in carcerem et tuum habitum vincula et flagella tua ip̄e ꝓ te susciperet ad regis voluntateꝫ; ꝓ te quoqꝫ tuā penā quā demereris lueret ꝛ ꝓ te turpissima moꝛte filiū occidendū traderet vt te liberaret ꝛ insup te in suum regnū exaltaret ꝛ in filium adoptatū regnaturū secū ꝑficeret. Vere maximum hoc tibi opus mie ꝛ bñficentie esset et indicibile. Sic fecit tibi deus: tibi filiā suā tradidit custodiendā. i. aiam rōnaleꝫ ad imaginē suam factā virtutibꝫ oꝛnatā. Tu vero demonibꝫ dei inimicis: eā ꝓstituisti ꝑ varia vitia: ꝓpter qđ miseriā huiꝰ vite et tandē eternū cruciatū demeruisti Sed ecce quanta erga te o homo dei misericoꝛdia. Ecce quāta pietas: ecce quāta charitatis dulcedo: compatiēdo tibi vnicū filiū xp̄m ꝓ te tradidit vt ꝓ te affligat̉: pꝛo te moꝛtem patiatur vt te liberet ꝛ cuꝫ esses inimicus dei: filius efficereris eternaliter in suo regno celesti regnaturꝰ. O igitur magna dei miseratio et humanum excedens intellectum. Unde Gregꝰ in ꝑfatione paschali: O diuine pietatis summa dignatio vt seruum redimeres tradidisti filium: patet ergo ꝙꝫ mira sit dei miseratio.

Capitulum II

s Ecundus stupor est hūiliationis in hac incarnatione stupendū quidem ⁊ mirabile est de rāta dei humiliatione vt fieret homo deus. Cū enim nil vilius sit carne humana ⁊ tamen eam assumere ⁊ sibi vnire dignatus est. Nōne mirandum est ꝙ dominꝰ oīum factus sit tam humilis vt esset seruus omniū. Nōne mirandū est ꝙ oipotēs deus factus est quasi infirmus. Immortalis ⁊ impassibilis se humiliauit ad passionē ⁊ mortē: vilem carnem induit ⁊ ꝓ nobis quasi abiectus vermis est factus. ipso teste per ps. Ego autē sum vermis et nō hō obprobrium hominum et abiectio plebis. Hoc est qđ dicit apostolꝰ Phil. ij. Exinaniuit semetipm̄ for. ser. acci. Ca. III.

t Ertius stupor personationis. id ē duarum naturarū et substantiaꝝ vna personatio. In christo em̄ ⁊ si sunt due nature scʒ diuina et humana nō tamen est nisi vnū suppositū et vna ꝑsona Natura quippe humana nō prius fuit cōdita ꝙ̄ assumpta in christo vt ꝑdictuʒ est scđo articulo. quare nunꝙ̄ fuit ꝑsona antea. vt docet mgr̄ in iij. di. v. Et sic ꝙ natura humana diuino subsistat supposito est valde stupendum. De hoc athanasius in symbolo: Licet christus sit deꝰ ⁊ homo nō duo tamē sed vnus est christꝰ. vnꝰ aūt nō vnitate substantie sʒ vnitate ꝑsone. Nam sicut anima rationalis ⁊ caro vnus ē homo ita deus et homo vnus est christus. et hoc est mirandum. Ca. IIII.

q Uartꝰ stupor indiuisibilis vnionis. sic em̄ vniuit sibi deus naturam humanā vt nunꝙ̄ ab ea separetur. Unđ Damasce. dicit. Quod semel assumpsit nunꝙ̄ dimisit. Nam licet passionis tempore anima a corpore sit separata: neutꝝ tamē a diuinitate. Et hec vnio stabit sempiternaliter vt nunꝙ̄ desinat deus esse verus homo. Ex quo sequitur stupendum illud ꝙ in nulla natura indissolubilior et maior reperit̄ cōiunctio ꝙ̄ hec vnio benedicta pensata cū cōmūicatione ydiomatis que est in hac sacra vnione. O igitur ꝙ̄ magna dei charitas erga nostrā naturam ⁊c. Ca. V.

q Uintus in hac incarnatōe est stupor impermixtionis scʒ naturaruʒ quia. vt dicit Leo papa in sermone de natiuitate. Salua inquit ꝓprietate vtriusqʒ substātie in vnitatē ꝑsone suscipitur a maiestate hūilitas: a ꝟtute infirmitas: ab eternitate mortalitas. ⁊ ita vt nec superiorem minueret incarnatio nec inferiorem consumeret glorificatio. Et h̄ certe stupendū ⁊ mirandum est: quia gutta aque. infusa mari nomen amittit ⁊ naturam. Et tamē natura humana mari infinito. id ē deo cōiuncta nomē retinet ⁊ naturā. vt sine naturaꝝ istarū scʒ diuine ⁊ humane cōmixtiōe ⁊ cōfusiōe vtraqʒ permaneat in vna persona que est christus deus et homo. Cap̄. VI

s Extus stupor. cōicationis. s. ydiomatū Origenes lib. iij. sup eplam ad romanos dic̄. Propter īdissolubil vnitatē verbi ⁊ carnis. omia q̄ carnis sunt attribuunt̄ ꝟbo. et omia q̄ verbi sunt predicant̄ de carne. Et Augꝰ ꝑmo de trin. ca. xiij. dicit: Talis est illa assumptio hūanitatis a diuinitate in xp̄o. vt deum hominē faceret ⁊ hoiem deū. Ex q̄ patʒ ꝙ tali vnione facta ē cōicatio idiomatū vt q̄ dicuntur de deo dicant̄ de homine et econuerso: saltē cōcretiue. Facta em̄ est cōicatio. Primo quo ad ꝑfectōes essentiales vt hō est spūs infinitꝰ. et deꝰ est corpꝰ. Secūdo quo ad ꝓprietates accidētales vt deus est albꝰ ⁊ hō eternꝰ. Tertio q̄ ad actiones. q2 actiōes naturaꝝ cōicant̄ ad inuicē vt hō creat et deus comedit. Quarto quo ad passiōes q2 ex quo in actiōibꝰ est cōicatio erit ⁊ in passionibꝰ. et sic vere dicit̄ deꝰ passus: deus mortuꝰ: licet non deitas mortua. Et dicit̄ hō eternalr̄ gnātꝰ. valde mirāda sunt ista et stupēda ac veneratiōe et dilectione dignissima. Ca. VII.

s Eptimꝰ stupor totalis assūptiōis quia in athomo. i. īdiuisibili facta est totiꝰ hoīs assūptio. vt dic̄ Damascenꝰ. q2 nō prius corpꝰ ꝙ̄ aīa vel ecōtra: sed simul corpꝰ et aīam assumpsit deꝰ Ad qđ stupendū ē secutū illud ꝙ corpus xp̄i ī instanti est ꝑfecte organisatū. aīaqʒ in eodeʒ instanti de nihilo creata ⁊ in co/

dē instāti corpi infusa: atq3 in eodē instan
ti diuinitati vnita fuit fm qd ꝺ patuit per
mgrm in tertio. di. iij. Ca. VIII.

Ctau⁹ stupor ptialis btificatiōis
o q2 aia xpi quo ad ptē supiorē fuit
beatificata. et in pte inferiori fuit
doloris pceptiua. Habuit quoq3 sapiam
infusā oim. et diuinitatis plenā cōicatio/
nem fm oēm perfectionē. Vñ Col. i. In
christo habitat omnis plenitudo diuini/
tatis. Et ista tria fuerunt valde miranda
vicz q xps i instanti cōceptiōis oia sciuit.
iij. snia p. di. xiij. Nec postea pfecit quo ad
habitū scientie sed tantūmō quo ad expe
rimentū. Itē q fuit beat⁹ in portiōe supe/
riori z diuinā essentiā intime vidēdo per/
fruebat. Et cum hoc q in inferiori pte ra/
tionis nō fuit beatus sed dolorem sentie/
bat: vt dicit mgr. iij. snia p. di. xv. Hoc est
ꝺ dicit Aug⁹. vicz q tota vita xpi ab in/
stanti cōceptiōis crux erat pter dolorem
quē habebat: tū p passione futura et imi/
nenti. tū p materna cōpassiōe. tum quoq3
p hoim ingratitudine z malicia. Et sic ꝺ
aliis similibus sicut agetur ꝺ hoc latius alio
opusculo tractatu de passiōe. Ca. IX.

Onus stupor virginalis fecūda/
n tiōis. mirū quidē ē q vgo ɔcipiat
vgo pariat: vgo lactet. Vñ Ori/
genes in omel' sup illō math. Cū esset de/
sponsata dicit sic: O magne admirationis
gra. O inenarrabilis suauitas. o ineffabi
le sacrm: ipa ē eadē mr: ipa eadē vgo. ipa
genitrix z ancilla: ipa genuit deū z hoiez.
Quis vnq3 audiuit talia. quis vnq3 po/
tuit vt vgo eēt z mr immaculata. mr z in
corrupta mr vnigeniti filij dei dñi nri ie/
su xpi: qui ē in celis fm diuinitatē in sinu
pris. et ē in terris fm carnē i sinu mris. in
celis ꝺ pre sine mre genit⁹. et in terris de
mre sine pre gnatus Hec ille. Ca. X.

Ecim⁹ stupor corpalis pfectiōis.
d Mirum em z stupenduz q tanta
pfectiōe ɔceptio vginis fieri vale/
at. vt scz ex purissimis sanguib9 vgo cōci/
piat. et nō nisi a spūscto ɔcipiat. et nō nisi
deū z hoiem verū ɔcipiat. Deniq3 i instāti
ɔceptiōis pfectū hēat filiū fm oia corpis
lineamenta et mox aiatū corpus z deitati
vnitū vt iā plibus vicib9 ē replicatum.

Capitulum XI.

Ndecimus stupor spūalis reple/
v tionis. Mirū em est q mr ipa vir
go sit repleta gra spūssancti: adeo
vt sine oi pōdere et grauamine baiulaue/
rit filiū z totaliter mens ei⁹ ad supna fuit
euecta. sūme cōsolata et refecta tanq3 que
a deo ē inhabitata z omnib9 donis plena.
Et pterea fili⁹ ei⁹ xps iesus i instāti ɔcep
tiōis fuit plen⁹ diuitate z pfect⁹ hō vtens
rōne. iuxta illō Hiere. xxxi. Feia circūda/
bit virū vt ꝺ tactū est. Ca. XII

Vodecim⁹ stupor in cōpassibil' cō
d iūctiōis. q2 vicz ɔiūgunt i hac cō/
ceptiōe illa z talia ɔtraria q natu
ralit nullo mō se cōpatiunt inesse alicui.
vicz mortalitas: imortalitas. Itē passibili
tas z ipassibilitas. Itē etnitas z tpalitas.
Itē creator z creatura. oipotēs z infirm⁹.
Dñs oim z seruus oim. vt dici valeat de
hoc illud ps. Simul in vnū diues z pau/
per. Preterea ɔcurrūt vginitas z mrnitas
castitas z fecūditas. vt merito ꝺ ea dicat
illō Sap. iiij. O q pulchra ē casta gnā/
tio. Vide q2 vtraq3 iūgit sciptura. q2 dic ca
sta p vginitatē z gnatio p mrnitatē. De/
niq3 qd ampli⁹ dicere valeā. qd hac noui/
tate mai⁹. qd excellēti⁹ effari queā. qd io/
cundi⁹ z qd mirabili⁹ hac fama veridica
insonari pōt. q de⁹ fact⁹ ē hō z cōiunct⁹ li
mo. vnit⁹ est nre nature hūane z vbū dei
factū ē caro Joh. i. O mirabile dictu. O
stupendū et inauditū nouū. Quid miser
homūtio existimas. qd i hac re cogitas p
te nimir. O miser p te o fidel' aia p te o vi
lis pctōr. factū ē tā grāde miraculū: tā in
uisum a seculo spectaculum: tam inaudi/
tū nouū p te inq3. q2 p tua vtilitate: p tua
salute z glia. sz z pter te: q2 pter tuū amo
rē: pter tuā charitatē. Sup q btūs Ber/
nardus admirans et exclamans ait: O
stupendum mirabileq3 sacramentū sum/
mus omniuz factus est imus omnium. et
quid hoc fecit nisi amor: ecce duo pariter
noua iocūda nob dicit. q2 z sūm⁹ factus ē
imus. Et hoc pro nostro amore vt nos fa
ciat summos indignissimos. O de⁹ mag
ne. o iesu bone: quantuz te diligere debea/

mus qui nos tantū dilexisti: vere magna et mirabilia opera tua domine: tu dñe mirabiliter mundum creasti: mirabiliter hominē ad imaginē tuā fecisti. Et certe mirabilissime hoīem redemisti. vtinaʒ deus meus tibi aliqd dignū vel modicū ꝓ tāto bñficio retribuere valeat aīa mea. Sed heu heu mi dñe: ꝓh dolor et ꝓh pudor: qꝛ vnusquisqꝫ nostrū declinauit a te in viam suā: alius in auaritiā: alius in luxuriā ali⁹ in iram: alius in gulam. et in cetera vitia. Reddidimus odium ꝓ dilectione tua teipo teste per os psalmiste. Quid ergo charissimi: qd facturi simus. audite sanū consilium dauid. Venite adoremus ꝛ ꝓcidamus ante deū: ploremꝰ corā dño qui fecit nos quia ipe est dñs deus noster: preoccupemus faciē eius in confessione. Clamemus omnes in celum ad deuʒ ꝛ dominū nr̄m iesum xp̄m. Ipe em̄ pi⁹ ꝛ misericors est et p̄stabilis sup malicia hoīm Joel. ij. Studeam⁹ ei gr̄as ꝓ tanto bñficio agere Studeamus eū sup oia diligere. sed ꝛ viribus omnibꝫ conemur: eius dilectissimā matrē venerari ꝛ ei seruire: vt eius p̄cib⁹ digni efficiamur in celesti patria cum codē suo filio regnare in secula seculoꝝ amē Et sic est finis ꝑ dei gr̄am ꝛ btē virginis auxiliū hui⁹ primi libri. Plura alia posset circa hanc materiā cōcurrere scribēda de xp̄i incarnatione ꝛ eius natiuitate: q̄ tamē hic ꝑtranseo. quia deo duce in alijs voluminibus ero tracturus de illis: hic causa breuitatis dicta sufficiant.

Incipit liber secūdus de gaudiosa visitatione marie.

[S]Ecūdo libro agitur de misterio gaudiosissime visitationis beate virginis. ī quo quidem tres partes poni libeat et distingui scd̄m quod tria principalia videntur esse facta in hac sacra virginis visitatione. Primo quippe ab elizabeth solenniter virgo ipsa cōmendatur. Secūdo ipsa benedicta virgo multipliciter iocundatur. Tertio gratiarum actio ꝓ ipso beneficio diuine incarnationis decantatur. ꝓpterea Prima ꝑs huius libri est de ipsa beate virginis commēdatiōe. Scd̄a de eiusdē ꝟgis ineffabili iocūdatione. Tertia de eius cantico et gratiarū actione: vt patebit in ꝓcessu libri.

Pars prima secundi libri de cōmendatione beate marie qua sancta elizabeth in tempore visitationis ipsam cōmendauit tā de dei maternitate q̄ꝫ de virginitate q̄ꝫ etiam de virtuositate.

[V]Nde michi hoc vt veniat mater domini mei ad me? Lu. i. ca. Verba ista dicta sunt a beata elizabeth sene iohannis videlicet matre de virgine gloriosa quādo visitauit ipsa virgo eā: cuius visitationis festum recolit̄ ab ecclesia In quibus quidem verbis tangunt̄ ꝛ insinuatiue eliciunt̄ tres p̄cipue ratōes ꝓpt̄ quas sūmo honore debeamus festū sacratissime visitationis celebrare sicut et ipsa beata senex elizabeth ꝓpter has rationes studuit benedictā virginē mariā ī hac visitatione sūmo honore excipere ac deuotione intima cordis cōmendare.

Prima ratio nostre humilitatis
Secūda ratio vtilitatis
Tertia ratio dignitatis

Prima est ratio nostre humilitatis voluit quippe deus vt sicut vna mulier que erat mater viuentium eua superbierat in tantum q̄ scientiam dei appetierat. Geñ. iij. Eritis sicut dij scientes bonum et malum. Et sic diuinā equalitem appetendo damnauerat nos ita semper essemus subiecti et humiliati sub vni⁹ humilime puelle virginis potestate: per quaʒ saluaret nos. adeo vt nil habere boni possem⁹ nisi ipsa mediante beato Bernardo dicente in opusculis de laude virginis: Nil inqt deus voluit nos habere qd̄ non per man⁹ marie dinosceretur transire Et iterum dicit idem Bernardus. Altius intuemini

quãto deuotiõis affectu voluit deus a nobis honorari Mariã vt oĩm bonorũ plenitudinẽ posuerit in ea. Ipsa iure principatur vniuersis: deo vt mater: nobis vt mediatrix z creaturis omibꝫ vt dña preposita a creatore. Itaqꝫ charissimi recognoscamus nos esse subiectos btẽ virgini z quicquid habemꝰ vel habere possumꝰ nõ nisi ꝑ ipsaꝫ habere vel habituros: z ideo eam honoremꝰ: eam deuotius diligamus: z in hac sui festiuitate dulci corde eidem deseruiamus. Hãc humilitatẽ recognouit Elizabeth cũ ait: Vñ mihi hoc. q. d. ꝑm glo. Nil se tanti meriti habere vt digna fieret a tanta hospite visitari. Secũdo ad deuotissime excipiendũ hoc festũ inducit ratio vtilitatis. Quid nempe ꝑ hoc ꝙ beata virgo in suo vtero xp̄m portans visitauit Elizabeth. z iohannẽ in suo vtero existentem. Quid aliud datᷣ itelligi z significari nisi ꝙ ipsa bñdicta virgo para est visitare cũ suo filio omẽs electos ꝑ grãm spẽalem. Et deniqꝫ sicꝫ elizabeth z iohẽs in eius visitatiõe replenᷣ grã spũsſcti: Ita oẽs ab ea visitati q̃ honorifice suscipiũt ipsaꝫ in corde deuoto spẽali gratia remũnerantᷣ. Propterea ecclia in hodierno officio eius visitationẽ petit dicens: Jesu redemptor optime ad mariã nos impme vt mũdi aduocata pari forma nos visitet sicut fecit elizabeth ꝑ summã pietatẽ mores z actus dirigat z ad celos alliciat ꝑ gratiã collatam. Hec ibi. Hoc isinuat elizabeth cũ in verbis premissis dicꝫ Vt veniat ad me quasi optando eius aduentũ ꝓpter fructũ z vtilitatẽ inde prouenientẽ. Tertia ratio dignitatis: qa inquit mater dñi mei. Debemus nempe ob honorẽ dñi nostri eius festiuitatẽ celebrare: quoniã ipsa mater dñi z dei nr̄i est. z ideo vt Damasce. dicit. Honor qui mr̄i marie deferᷣ: filio q̃ ex ipsa est exhibetur. Tantã igiᷣ elizabeth sui humilitatẽ z indignitatẽ recognoscẽs: tantã visitationis virginee vtilitatẽ ꝑpendens ac tam ineffabilem eiusdẽ ꝟginis dignitatẽ admirãdo exclamauit spũsctõ edocta. z dixit verba ꝑmissa. Vnde mihi inquit hoc vt veniat zc. Itaqꝫ ꝓ p̄senti ꝑmone intendẽtes loqui de beate ꝟginis cõmendatiõe qua eam sctã ista mulier Elizabeth collaudando extulit: tria misteria declarãda ꝓponuntur. ꝑm q̃ de his tribꝫ eam fore comendatã sacri euãgelij textus eloquitur ꝑ hac eius visitatiõe gaudiosa.

Primũ dr misteriũ mr̄nalꝭ significatõis
Scdm dr misteriũ ꝟginalis bñdictiõis.
Tertiũ dr misteriũ ꝟtualis btificatõis.

Articulus primus de dignitate maternali Marie vbi ostenditur ꝙ beata maria sit vere mater dei appellanda z vnde ac qualibus meritis hoc meruerit. Ca. I.

PRimũ misteriũ dicitᷣ maternalis significationis. Hac quidem summa dignitate mr̄nali ipsa ꝟgo sacratissima est i hac visitatione honorata et cõmendata a sancta elizabeth cum ait: Vnde mihi hoc vt veniat mater dñi mei ad me? Quid nempe maius hac dignitate: quid excellentius hoc honore: quid ve mirabilius z sublimius hac cõmendatione: ꝙ ipsa dei z domini omniũ creatoris mater noiaretur z de facto foret zc. Circa quod tria querũtur

Prima questio vtrum beata virgo maria sit vere dei mater z genitrix appellanda. Secũda questio vtrũ ipsa virgo sacra hoc meruerit vt sit mater dei electa.

Tertia questio qualibꝫ bonis ipsa deo tantũ placuerit ꝙ foret in matrẽ acceptanda zc. Ad primã questionẽ qua queritᷣ Vtrum virgo beata sit vere mater z genitrix dei appellanda. Tu hõ posses arguere ꝙ nõ duplici rõne. Primo sic. beata virgo nõ est mater christi nisi ꝑm id qd̃ xp̄us accepit ab ea. sed non accepit ab ea diuinitatẽ sed tantũ humanitatẽ: ergo nõ debet dici mater dei sed mater homis. Secũdo sic in deo nõ differt deus z diuinitas: imo sunt idem realiter. Sed beata virgo non potest dici mater deitatis: qr deitatẽ nõ genuit: ergo non potest dici mater dei. In contrariũ est Damascenus tertio libro capitulo duodecimo vbi dicit. Theothocon

to ẽ dei genitricẽ ꝑncipaliter ⁊ vere sanctã
Mariã predicamus virginẽ. Unde ⁊ ec-
clesia canit. Post partum virgo inuiolata
permansisti dei genitrix intercede pro no-
bis. Ad questionem ergo dicendũ ſm
Bonauenturam super tertio dist. iiij. q. vl
ti. arti. vlti. ⁊ cõcordat Tho. dist. iiij. eius-
dem tertij sniaꝝ arti. ij. atqꝫ. tertia pte sũ-
me. q. xxxv. arti. iiij. ⁊ cõiter omnes docto-
res. ꝙ verba fidem christianam exprimen
tia debent esse ab errore longinqua ⁊ deuo
tioni approximantia: maxime illa in quibꝫ
est sermo de virgine Maria: que cunctas
hereses sola interemit in vniuerso mũdo:
veritatem ex seipsa concipiendo ⁊ parien-
do. Ipsa etiam reconciliationem toti hu-
mano generi promeruit: ⁊ ideo erga ipsaꝫ
ardere debet omnis christianorũ deuotio.
Et propterea quia beata virgo illum con
cepit qui non solum est homo vel christus
propter vnionẽ: sed ⁊ deus verus propter
eternam generationem. Ideo dei genitrix
debet dici vt ex ipso vocabulo honoretur:
⁊ impietatis error extinguatur. qui dixit
sanctam Mariaꝫ concepisse hominẽ nec
concedit concepisse deum. vt tenet Nesto-
rius hereticus. Ad primũ ergo in con-
trarium respondetur. ꝙ beata virgo dicit̃
mater dei nõ propter hoc ꝙ ipsa genuerit
christum ſm diuinã naturam. Sed pro-
pter ydiomatum cõmunicationẽ et miste-
rij incarnationis expressionẽ et ipsius vir-
ginis honorificationẽ. Ex quo enĩ vna per
sona est que subsistit in diuinitate ⁊ huma
nitate. Ideo nature sibi cõmunicant suas
proprietates vt dic̃ Damascenus. Et po-
nitur exemplum tale ſm Tho. vbi supra.
Sicut enĩ dicuntur iudei crucifixisse deuꝫ
glorie. Quamuis non ſm quod est domi-
nus glorie. Ita debet dici virgo mater dei
quãuis non ſm diuinitatem genuerit deũ
Ad secundum argumentũ dicitur ꝙ de-
us vt concretum dicitur de persona deita
tis ⁊ supponit pro ea. Deitas autẽ abstra
ctum supponit vel dicitur de natura. ⁊ sic
quãuis deus ⁊ deitas non differunt re: ta-
men vtriqꝫ differunt ſm modũ significan
di. Beata ergo maria dicit̃ mater dei: q̃a
est mater filij dei: ⁊ per consequens mater
dei veri. non quia sit mater deitatis: Sed
quia persone habentis deitatem ⁊ huma-
nitatem est mater ſm humanitatẽ. Hec
Thom. ⁊ Bonauentu. vbi supra. Et ad
premissa cõfirmanda legitur miraculum.
quod in concilio quodã dicitur factum vi
delicet ꝙ cum heretici negarent constan-
ter in concilio beatã virginem fore dei ma
trem: ⁊ insuper dicerent ꝙ post partuꝫ xp̃i
plures filios genuisset ex ipso Joseph. Ec
ce angeli ceperunt canere in aere omnibꝰ
audientibus istum versiculum Post par-
tum virgo inuiolata permansisti dei geni
trix intercede pro nobis. Mox ab omnibꝫ
qui aderant repetitum est genibus flexis.
Et heresis damnata extitit ⁊ confusa. O
igitur beata virgo quãtus tibi honor quã-
ta dignitas quanta laus ⁊ gloria hec est ꝙ
tu veri dei genitrix ⁊ mater dei digne pre-
dicaris. Exeat quisqꝫ hereticus ⁊ neget
hoc ad sue damnationis cumulum. Nos
aũt fideles cũ sancta ecclesia confitemur
et cum beata Elizabeth dicimus vere te
esse matrẽ dei. vere genitricẽ domini crea-
toris nostri. O ergo felix o gloriosa virgo
intercede pro nobis ⁊c̃.

Capitulum. II.

a D secundaꝫ questionẽ qua quere-
batur: vtrum virgo beata merue-
rit vt sit in matrẽ dei electa. ⁊ xp̃s
incarnaretur ab ea. Et forte arguis ꝙ sic
q̃a beata virgo fuit purissima ⁊ perfectissi
ma ac excellẽtissime sanctitatis: ergo ipsa
meruit ꝙ christus incarnaretur ab ea ⁊ es-
set mater dei. Et confirmatur quia eccle-
sia canit de ea: Beata es virgo que domi-
num meruisti portare. Et in quadam col
lecta dicitur: Omnipotens sempiterne de-
us qui gloriose virginis marie corpus et
animam vt dignum filij tui habitaculum
effici mereretur: cooperante spiritusancto
preparasti ⁊c̃. Ex quo colligit̃ ꝙ beata vir
go meruit ⁊ digna fuit christum concipe-
re ⁊c̃. Sed contra est Augu. in enchiri-
dion. ⁊ allegatur a magistro in tertio sen-
tentiaruꝫ dist. v. dicens. ꝙ modus quo na
tus est christus de Maria insinuat nobis
gratiam dei quã homo nullis precedenti-
bus meritis obtinuit. Et ratio ꝙ quod ea

dit sub merito nō tenet plene ratione̅ gra/
tuiti. Nam si gratia est ex meritis iam nō
est gratia. vt dicit aplus Roma.xi. Sed
q filius dei eterni efficiat filius paupercu/
le mulieris ad maxima̅ pertinet gratiam
z inextimabilem dignatione̅. ergo hoc nō
meruit ex equo vel iusticia retributionis
beata virgo. Ad questione̅ ergo respon
detur s̄m Bonauentu. dist. iiij. tertij. con/
cordat Thom. z Petrus aure. ac comuni
ter doctores q meritum est triplex. quod/
dam est meritū congrui quo peccator dici
tur sibi gratiā mereri cum ad gratiam se
disponit. Aliud est meritū digni quo scili
cet vir iustus orans pro alio meretur exau
diri. Tertiū est meritum cōdigni quo qs
ex tanta charitate meretur tantā gloriam
Dico ergo q beata virgo maria conci/
pere filium dei ante incarnatione̅ meruit
merito congrui. quoniā pre sua nimia pu/
ritate et humilitate et benignitate idonea
erat vt efficeret dei mater. Post annūcia/
tione̅ vero postq̄ cōsensit z spiritussanct⁹
in tanta copiositate gratie in eam descen/
dit ita q nō solum habuit cōgruitate̅ sꝫ di
gnitate̅: z ex tunc meruit nō soluꝫ merito
congruitatis sed dignitatis obumbrari z
impregnari virtute altissimi. Sed merito
condigni nō potuit mereri cōcipere filiuꝫ
dei, p eo q hoc excedit omne meritū. Si/
ue eni dicamus deū fieri homine̅: siue dica
mus mulierē fieri matrē dei vtrunq̄ est su
pra statū qui debetur creature. z ideo tam
hoc q illud fuit benignitatis z gratie. Et
ꝓterea sicut dixi q gratiā p̄mā pōt me/
reri iustus p̄cedente merito dignitatis nō
merito ꝯdigni ne ergo ꝑderet ratione̅ gra
tie sic potest cōcedi q beata virgo nō tan/
tum merito cōgrui sed etiā merito digni/
tatis meruit ꝯceptione̅ illam. q̄a p copio/
sam gratiā spūssancti ad eā nō solum con/
grua sed etiā digna fuit. Hec Bonauētu.
vbi supra. Ad objecta dico s̄m doctores
vbi supra. p̄cipue Tho. q nec antiqui pa/
tres nec nos nec oēs simul nec beata vir/
go meruerunt de cōdigno filij dei incarna
tione̅: q̄a hoc beneficiū est toti humane na
ture impensum z ipsa incarnatio est refor/
matiua totius hūane nature. Sed meri/
tum nullius homīs preter meritū xp̄i: ex/
tendit se ad totā naturam. ergo non cadit
sub merito alicu⁹ homīs vel etiā sub me/
rito oīm hoīm: z hoc est de cōdigno preter
xp̄m. ꝓpter quod aplus dicebat ad Thi/
mo. iij. Nō ex opibus iusticie q̄ fecim⁹ nos
sed s̄m suā misericordiam saluos nos fe/
cit. Ex cōgruo tame̅ meruerūt sc̄ti patres
incarnatione̅ xp̄i desiderando z expectan
do. Congruum enī erat vt deus exaudiret
eos q̄ ei obediebant. Beata aūt virgo sup
posita incarnatiōe meruit q p ipsaꝫ fieret
nō quide̅ merito ꝯdigni sꝫ merito cōgrui
inquantū decebat vt mater dei esset puris
sima z ꝑfectissime sanctitatis. Propterea
dicit eccl'ia ipsaꝫ meruisse portare dn̄m ie/
sum xp̄m. nō quia meruit deū incarnari sꝫ
q̄a meruit ex gratia sibi data illuꝫ purita/
tis z sanctitatis gradū vt cōgrue z digne
posset esse mater dei. Hec Tho. iij. pte. q.
ij. arti. xi. Ex omib⁹ istis claret q̄ excel
lentis sit meriti btā virgo sup omēs sc̄tos
que sola ex omnib⁹ fuit digna portare z cō
cipere dn̄m. Sola p̄ omnib⁹ in matrē dei
eligi: sola virgo manēs deū parere: sola to
ti mūdo salute̅ afferre zc̄.

Capitulum. III

t Ertia questio incidit ꝓ edificatio
ne populi ista videlꝫ. Qualib⁹ vel
quib⁹ bonis ipsa benedicta virgo
placuerit deo in tantū q foret in matrē ab
eo acceptanda. Hoc nempe agnito cogno
scere valemus. qualiter ad eius imitatio/
nem z nos placere z acceptabiles esse pos/
simus deo. Ad quod breuiter reponde/
tur q licet ipsa btā virgo fuerit plena om/
nibus bonis z virtutibus: gratijs z donis
spiritussancti: Fuerunt tamen in ea quat/
tuor p̄ncipalia bona quibus deus magis
alliciebatur z attrahebatur z quibus ipsa
se deo acceptabilissimam reddebat vt de/
us eam in matrem eligeret prout ex sacre
scripture passib⁹ colligere valemus ac do
ctorum catholicorū sententijs accipimus
Primum est bonum summe puritatis.
Secundum est bonū profunde humili
tatis. Tertiū est bonum firmissime cre
dulitatis. Quartum est bonum excelle̅/
tissime charitatis. His equidem bonis

z virtutibus z nos placere possumus deo
Primũ in quaz bonum sũme puritatis multũ allicit deum: quia ipse libentissime pascit inter lilia castitatis. Canti. ij. Hec puritas sũme claruit in btã ꝟgine. et ideo deo sũme placuit. qa vt scptũ est. Sap. vi. Incorruptio ꝓximũ facit esse deo. Secũdo bonũ hũilitatis multũ allicit deũ ad inhabitandũ. iuxta illd Esa. lvij. Dñs excelsus in sctõ habitãs z cũ cõtrito z humili spũ vt viuificet spiritũ humiliũ. Et hec virtus sũme placuit deo in btã ꝟgine ipsa dicẽte Luc. i. Respexit humilitatẽ ancille sue zc. Bern. Audeo inquit dicere qa nec ꝟginitas marie placuisset deo sine ei⁹ humilitate. De his duob᷒ bonis marie Leo papa in omelia sup missus ẽ pulcherrimo dyalogo loquit᷑ dicẽs: Dic mihi queso sancta sctoꝝ mater virginũ z oĩm in te sperantiũ. dic qso ꝑ deũ vnica spes z mater misericordiarũ dña: hoc enĩ expectant te sequẽtes ꝟgines: implorant vidue z mr̃imonio degẽtes vt possint exemplo tuo esse virtuose. Dic ergo dña qd boni fecisti quib᷒ suffragijs ꝓmeruisti q̊ sensu quali opꝫe vt simul fieres mater z ꝟgo filia z sponsa dei Et quẽ celi capere nõ poterãt tuo gremio ꝯcluderes. Dic o dña quõ ad tantã dignitatẽ ꝑuenisti. At illa: queris a me qd obtulerim muneris vt mater fierẽ mei saluatoris. Oblatio mea fuit puritas z hũilitas. his ꝓmerui vt ꝟgo essez z mater dñi mei. his cõplacui zc. vñ ptz ꝓpositũ. Tertiũ bonuz firmissime credulitatis btã Elizabeth teste Luc. i. Beata q̃ credidisti qm̃ ꝑficient᷑ in te zc. Augu. Felicior fuit maria fide deũ ꝯcipiendo q̃ꝫ corꝑe portando. Et certe nisi credẽdo assensũ prebuissꝫ nunq̃ꝫ xp̃m ꝯcepisset. Hoc aũt bonũ fidei quantum alliciat deũ ad habitandũ in homie z se ei ꝯdonandũ ostendit apl's dicẽs: Habitare xp̃m ꝑ fidem in cordib᷒ vr̃is. Eph. iij. Quartũ bonũ excellẽtissime charitatis. sine q̃ cetere ꝟtutes nil sũt. i. Corinth. xiij. Hec virtus charitatis quantũ alliciat z attrahat deum: saluator testat᷑ Johis xiiij. Si qs diligit me sermonẽ meũ seruabit z pater meus diliget eũ z ad eũ veniemus z mansionẽ apud eũ faciemus. Et i. iohis. iiij. Qui manet in charitate in deo manet z deus in eo. Hoc sũme fuit in beata ꝟgine adeo vt sup omnẽs angelos exaltari mereret᷑. Unde ipsa ꝑ sapientẽ Ecci. xxiiij. dicit: Ego mater pulchre dilectiõis. Ex quib᷒ omib᷒ accipe o homo: qa ꝑ hec potes te magis ac magis acceptabilẽ reddere deo z facere vt deus ꝑ gratiã habitet in te: quiescat ĩ tuo corde: diligat te foueat z ꝯseruet ac saluet te. O virgo purissima maria. o virgo humillima. o fide z charitate plenissima dña. Quis nisi stultus tuas ꝟtutes imitari despiciat: Quis in vnguẽtorum tuoꝝ odorem nõ currat cũ te ꝑ has virtutes: ꝑ hec bona: ꝑ hec sctitatis exempla tantuz deo placuisse videat: vt mater mereris fieri saluatoris: domina orbis: z regina totius curie celestis. O anĩa peccatrix vtinã aduerteres et opam dares te his virtutib᷒ placere deo marie exemplo. Nonne ceca es: nõne stulta es: qr sũm opꝫe conaris placere mũdo qui te captiuũ tradit diabolo z eternali tormento z tamẽ cũ multo leuius: multo suauius: multo honestius placere posses xp̃o: qui te remuneraret eterno regno: nõ curas: non opam das. O durissimũ o gelidum o saxeũ cor. Cur magis vis seruire diabolo vt tibi soluat tormẽtis q̃ꝫ xp̃o q̊ remuneraret ĩeffabili z eterno regno. Noli o anĩa noli dormitare agnosce tuã retributionẽ finalẽ z stude exemplo marie placere deo. Expergiscere et noli perire cum diabolo.

Articulus secundus q̃ꝫ sancta Elizabeth cõmendauit beatam Mariã in sua virginitate de triplici gr̃a benedictionis diuĩe vt patebit infra. Capitulũ. I.

s Ecundũ misterium dicit᷑ virginalis benedictionis. Hac quippe benedictione cõmendauit virginez gloriosam Elizabeth in ista visitatiõe cũ exclamauit spiritusancto repleta z ait Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui. Luce primo capitulo

Quid ista benedictio importet ꝛ de singulis partibus huius sententie vel dicti satis abunde tractauimus li.i.pte.v.arti.ij. ca.v. Et arti.iij.ca.ij. Nihilominus ꝑ complemento sermonis etiã in hoc loco aliqua vtilia tractabim⁹ de ista virginis benedictione. Notandũ ergo ꝙ ista sanctissima mulier Elizabeth spũsancto edocta in premissis verbis cõmendat beatã virginẽ triplici benedictione

Primo benedictione gratie.
Secũdo benedictione glorie.
Tertio benedictione prolis virginee.

Primo cõmendatur btã virgo de benedictione gratie. cũ dicit Benedicta tu. Nã benedictio dei in pñsenti vita nõ est aliud ĩ re nisi grẽ infusio. Juxta illud psal. Anima eius ĩ vita ipsius benediceť. Uita qui ꝓpe anie in pñsenti est diuina grã. In cui⁹ infusione statim aĩa iustificať et viuificať. vt volunt doctores sup.iiij. sniaꝝ. dist.xvij Et sic ille homo in pñsenti dicit bñdictus veraciter qui habet dei grãm: ꝑ quã solaꝫ benedictio diuina adipiscit ꝛ adepta possidetur. Unde puerbi.x. Benedictio dñi sup caput iusti. Os aũt impioꝝ operit iniquitas. Hinc est ꝙ omẽs qui in pctis viuunt: maledicti ĩ sacra scptura dicunť. ps. Maledicti qui declinãt a mandatis tuis Jte ecci.xli. Ue vobis viri impij q̃ dereliquistis legem altissimi quoniã si nascemini in maledictione estis: Et si moriemini in maledictione erit pars vestra. Proinde a dño iesu omẽs mali in extremo iudicio maledicenť dicendo. Jte inquit maledicti in ignem eternũ. Matth.xxv. Boni vero qui vixerũt in grã dei ecõtrario benedicẽtur dicẽdo. Uenite inquit bñdicti patris mei ꝛc. Itaqꝫ ad ꝓpositum ex quo beata virgo fuit summe gratiosa ꝛ virtuosa merito pre cũctis dicit bñdicta ꝛ diuina benedictiõe plenissima. Quod luculenti⁹ declarať precipue tripliciter

Primo ex parte anime.
Secũdo ex parte corporis.
Tertio angelicis ꝟbis ex pte vtriusqꝫ.

Primo inquã ex pte anie. Nam si que rasꝑ que vel qualť aĩa humana ꝓmeretur a deo spẽalem benedictionẽ in pñsenti ꝛ in futuro. Rñdetur ꝙ pcipue ꝑ tria. Juxta illud ps. Dñs memor fuit nostri ꝛ benedixit nobis. Bñdixit domui israel. qđ interpretať deũ videns: scꝫ ꝑ fidem veraꝫ xpianam. Ecce primũ. sequiť. Bñdixit domui aaron. qđ interpretať Mons fortitudinis scꝫ in cauẽdo a pctõ ꝛ pseuerãdo in bono. Ecce scđm. subdiť. Benedixit omnibus qui timent dominũ pusillis cũ maiorib⁹. Ecce tertiũ scꝫ timor dei ꝛ eius obedientia mandatorũ. Sed quoniã btã virgo fuit fidelissima atqꝫ puritissima ꝛ cõstantissima in bono ꝛ dei preceptis obtemꝑantissima pre omib⁹: ergo maximã ꝓmeruit gratie benedictionẽ ꝛ dulcedinẽ i summa plenitudine. Unde Hierony. i ſmone de assumptiõe dicit: Bene salutatur grã plena scꝫ ab angelo. Ceteris eni per ꝑtes ma rie vero se tota infudit grẽ plenitudo. et ꝑ ꝯsequẽs diuine bñdictiõis ꝛc. Secũdo ex parte corpis quoniã dicẽte Aug. in sermone de Natiuitate vriginis Maledictio eue in bñdictionẽ mutatur marie. Nã mirũ maledictio eue ꝛ oĩm mulierũ fuit pcipue triplex. Geñ.iij. Multiplicabo erũnas tuas. Ecce ꝑma scꝫ erũnnosa impregnatio. In dolore paries filios scđa. Sub viri potestate eris tertia. Harũ oppositas benedictiões habuit maria q̃a concepit in mundicia virginali: ꝛ sine grauamie fuit grauida: sine dolore puerpera: imo cũ maximo gaudio: atqꝫ omib⁹ viris imo et angelis prelata ꝛ dña. Unde et ioseph sponsus eius eidem seruiuit vt domie mundi.

Sed queriť vnde ꝓbari potest ꝙ beata virgo nullũ grauamẽ habuerit in portando xpm cũ habuerit corpus ponderosum xpus in quo ꝑdominať natura terre sicut in alijs homib⁹. Nam ꝛ xpus itineris fessitudine grauabatur. Rñdetur ſm doctores ꝑcipue Alb. sup missus est ꝙ ꝓbatur istud multipliciter. Primo ex rõnib⁹. Prima ratio ex pte dei qui portabat se portantem. vt dicit Aug. ꝛ sic cõtra cõsuetudinẽ pregnantiũ se fecit leuiorẽ. Secũda ratio ex pte xpi q̃a fuit multũ amantissim⁹ virgini. vnde licꝫ virgo sicut etiam ipse xpus aliquãdo fatigabať ꝛ sic grauabeť lassitudine corporali tanquã virgo tenerrima.

in longo itinere ac laboribꝰ ⁊ seruitiꝭ cir/
ca christū necnō penurijs famis ⁊ sitis ⁊c̄.
Tamē pre amoris magnitudine ꝓ nullo
ducebat talia. q̄a vt dic̄ Augu. Omia gra
uia ⁊ īmania leuia ⁊ ꝓpe nulla facit amor
Tertia ratio ex pte matris q̄ ꝯcepit xp̄m
sm̄ statū innocētie ⁊ nō sm̄ statum nature
corrupte: imo miraculose in virginitate.
ergo sic̄ in statu inocētie nō fuisset graua
men vl̄ dolor in m̄re. Ita mater dei debuit
euadere maledictōes matrū ⁊c̄. Scd̄o
ꝓbatur exemplis. Nam videmꝰ ꝙ corpus
ꝓpriū nō grauat naturaliter. sic̄ nec fructꝰ
arbori vnitus. Ita corpus xp̄i qd̄ fuit vnū
naturaliter cū corpe m̄ris virginis q̄ ꝯce/
pit sine alieno semine de ꝓprio purissimo
sanguie nō grauauit virginē. Tertio ꝓ
batur auctoritatibꝰ q̄a vt ait Bern̄. et ca/
nit eccl'ia Bt̄a virgo fuit sine grauamine
grauida ⁊ sine dolore puerpa. Et h̄ cōuin/
citur ex euāgelio. quoniā mox post ꝯceptū
ascendit maria in montana cū festinatiōe.
Etetiā ex eo ꝙ angelus eā salutādo dixit
Aue. i. sine ve scʒ culpe et pene. Tertio
declarat̄ sūma bn̄dictio marie ex ipsis ver
bis angelicis Nā dixit ei angelꝰ Aue gr̄a
plena dn̄s tecū ⁊c̄. vbi sm̄ Alb̄ sup missus
est quadruplex marie excellētia sup omēs
exprimit̄. Primo excellētia nature ⁊ eiꝰ ex
emptiōis ab oī maledictiōe cū dicit̄ Aue.
i. sine ve nature culpe ⁊ pene. Secūdo ex/
cellētia gr̄e cū dicit̄ gr̄a plena. Tertio ex/
cellētia gl'ie q̄a dn̄s tecū. Augu. Nō sicut
mecū q̄a tecū i ventre tecū in m̄ēte. Quar/
to excellentia ꝑuilegij ⁊ bn̄dictōis diuine
bn̄dicta tu ⁊c̄. et sic patet. Capitl'm. II

S Ecūdo cōmendat̄ bt̄a virgo de be
nedictiōe ꝑeminētie et precellētis
gl'ie cū dicit̄ Inter mlt'eres. glo. i.
pre oibus ml'ierībꝰ tu sola singl'r es bene/
dicta. Ubi notandū ꝙ beatissima ꝟgo
bn̄dicta est et ꝑeminet sup oēs angelicos
choros: sup oēs sctōs ⁊ sup oēs sctās nō so
lum gr̄e sed etiā gl'ie bn̄dictiōe. Primo
sup oēs angelicos choros claret inducti/
ue. q̄a oim ꝑfectiones ⁊ dignitates ac offi
cia ipsa sola vniuersal'r multo felicius ha
bet. Nimirū p̄mo angelorū est officium
nunciare minora. Sed bt̄a virgo toti hu/
mano generi nūciauit gr̄am ꝑditam esse i
uentā. cū cecinit canticū dicēs: Magnifi/
cat aīa mea dn̄m. ⁊ in fine Suscepit isra
el puerū suū recor. mise. sue. Sicut ⁊c̄. Itē
angelorum officium est aīas hoim custo
dire. Sed bt̄a virgo sūmi hois. i. xp̄i q̄ est
caput ois eccl'ie corpus ⁊ aīam in suo vte/
ro ⁊ gremio portando fouit et custodiuit.
Et deniq̄ oim fideliū aīas sub alis sue
pietatis fouet ⁊ custodit ac ꝓtegit. Unde
orat eccl'ia. Maria mater gr̄e mater mise
ricordie. Tu inquit nos ab hoste ꝓtege et
in hora mortis suscipe. Scd̄o archan/
gelorꝫ officiū est maiora dei secreta ⁊ cōsi/
lia scire ⁊ nūciare ꝑcipue incarnatiōis di/
uine misteriū qd̄ maximū inter cetera se/
creta est. hoc supiores cognouerūt ꝑ infu/
sam inspirationē. Medij a supioribꝫ ꝑ il/
luminationē. Tandē hoies ꝑ angelicā re
uelationē ⁊ aplorꝫ predicationē. Sed bt̄a
virgo h̄ ꝯgnouit ꝑ expientiā ⁊ certificatio
nē quādo eiꝰ corpus ⁊ aīam deus ipse in/
habitauit. Ps̄. In sole. i. in aīa ꝟginis q̄
erat sol ꝑ ardentē charitatē. posuit taber/
naculū suū. Et ipse tanq̄ sponsus ꝓcedēs
de thalamo suo. i. vtero ꝟginali. Tertio
officiū virtutū ē miracula facere nō aliq̄d
denuo creādo: sed deo misteriū exhibēdo.
Sed bt̄a virgo in maxio miraculo miste/
riū exhibuit q̄n ꝯsensū ꝑbuit ⁊ purissimū
sanguinē ad xp̄i incarnationē. vt dic̄ Da
masce. Quarto potestatū est arcere de/
mones. Sed bt̄a virgo ꝯtriuit caput ser/
pentis. Geñ. iij. Quīto ē officiū ꝑncipa
tuū ꝓuincijs ꝑsidere. Sed bt̄a virgo in oi
bus creatis tenet dn̄atū. Eccl'i. xliiij. In oi
gente ⁊ in oi ꝓplo primatū tenui. Sex/
to dominationū est angelis preesse. Sed
bt̄a virgo etiā nō soluʒ angelis sʒ xp̄o dn̄o
angelorꝫ prefuit q̄ erat subditus illi Luc̄. ij.
Septimo thronorꝫ est vt sup eos deus
sedeat ⁊ requiescat ac iudicia exerceat. Sed
in bt̄a ꝟgine deus nō tantū sedit sed ⁊ car
nem assumpsit: in q̄ carne totū iudicaturꝰ
est orbem. Luc̄. xxi. Tūc videbūt filiū ho/
minis venientē in nube ⁊c̄. Octauo che
rubin est plenitudinē sciēdi hr̄e. Sed bt̄a
virgo trāscendit oēm sciam humanā ⁊ an
gelicā ꝑ expimentalē cognitionē. No/

no seraphin est ardere i charitate dei ⁊ fer
uere i amore. Sed btā ꝟgo sup oēs spūs
deū intimi⁹ ⁊ ardenti⁹ amat tanq̄ filium
ideo Eccī. xxiiij. Ego mater pulchre dile/
ctiōis ⁊c. Ecce claret q: btā ꝟgo p̄eminet
bn̄dictiōe grē angelis. Scđo dixi q̄ p̄e
minet ei⁹ bn̄dictio oib⁹ sctis prib⁹ ꝑriar/
chis ⁊ ꝓphetis ac q̄buscunq̄. qm̄ vt dicit
Damasce. Ipsa a nllo illustriū supari pōt
sed excellit ipa cūctos. Producam⁹ indu/
ctiue p̄res sctōs ⁊ cognoscem⁹. Primo
quidē adam ⁊ eua habuerūt inocentiā ori
ginalē in q̄ creati sūt: sed cito illud ꝑdide/
rūt peccādo ⁊ totā posteritatē corruperūt
ac maledictōez demeruerūt. Sed btā vir
go tantū grē inuenit vt oib⁹ bn̄dictionē ꝓ/
mereret ⁊ mortē cōmutaret in vitā: nunq̄
peccaret: sed ⁊ oib⁹ pctōrib⁹ miscdiaz ipe/
traret. Luc. i. Ne timeas maria inuenisti
grām apd deū. scz quā totū genus huma/
nū ꝑdidit. Scđo abel hanc bn̄dictionē
obtinuit vt ꝟgo essz ⁊ martyr vt dic̄ Aug.
Sed ꝟginitas ei⁹ infecūda fuit ⁊ marty/
riū soli sibi ꝓfecit. Btā virgo fecūda ꝟgi/
nitate martyriū in passiōe sustinēs oib⁹ ꝓ/
fecit: cū ⁊ oim aduocata extitit ⁊ ꝓ oib⁹ im
petrare qđ vellet meruit: de h̄ ei⁹ martyrio
Luc. ij. Tuā ipius aiam ptrāsibit gladi⁹

Tertio enoch in ꝑadisum delitiaꝝ est
trāslatus. Sed i vteꝝ ꝟginis tanq̄ in ꝑa
disuz trāstulit se ipse deus. Quarto noe
a diluuio saluauit octo aias ⁊ quedā aia/
lia. Sed btā ꝟgo totū mundū gubernat ⁊
ꝯseruat. Vn̄ Fulgeñ. iiij. mithologiaꝝ di/
cit. Celū ⁊ terra diu ruissent si nō maria p̄
cibus sustentassz. Quinto melchisedech
panem ⁊ vinū obtulit. Btā virgo carnē ⁊
sanguinē xp̄o dedit in q̄ panis ⁊ vinū trās
substantiaꝝ. Johis. vi. Caro mea vere est
cib⁹ ⁊c. Sexto abraam date sūt ꝓmissio
nes ⁊ semini ei⁹. Galath. vi. Sed in ꝟgi/
ne iste ꝓmissiōes sūt implete. Luc. i. Su/
scepit israel pueꝝ ⁊c. Sic locut⁹ est abra.

Septio ysaac ipetrauit sua orōe ꝯceptū
Rebecce. q̄ ꝯcepit gemios. Ex q̄b⁹ duo po
puli orti sūt Judaicus ⁊ gētilis. Btā ꝟgo
sua hūilitate cōcepit xp̄m gemie substan/
tie diuine scz ⁊ humane q̄ duos ꝑplos gen
tilē ⁊ iudaicū i vnā fidē collegit. Octa/
uo iacob vidit scalam cui⁹ sūmitas celos
tangebat ⁊ dn̄m innixū scale et descendē/
tes atq̄ ascēdētes angelos. Btā ꝟgo fuit
ipa scala cui dn̄s ē innixus icarnādo. Luc.
i. Dn̄s tecū. Per hāc ascēdūt hoīes saluā/
di in celuz ⁊ descendūt angeli ad nos illu/
minādos. Nono ioseph factus est dn̄s
Egypti ⁊ aluit suos frēs. Sed btā ꝟgo fa
cta est dn̄a terre totius ⁊ celi: et pascit nos
cibo vite eterne. i. carne ⁊ sanguie xp̄i de se
assumpta. Johis. vi. Qui mādacat hunc
panē viuet ieternū. Deniq̄ vt breuiter
plura ꝯplecter Moyses ⁊ oēs scti ꝓphete
hēbant hāc bn̄dictionē vt deus ei reuela/
ret p̄terita p̄sentia ⁊ futura ⁊ maxie circa
filij dei incarnationē ꝑtinētia. Oēs q̄z scti
p̄res ⁊ p̄cedētes ⁊ sequētes nō nisi in fide
xp̄i saluati sūt vt dic̄ Aug. ⁊ Greg. sed btā
maria oia fidei sacramēta certa expientia
in seipa ꝯgnouit cū xp̄m dn̄m i vtero por
tauit. Omnē etiā grāz ꝓphetice illumina
tionis plenissime habuit. Vn̄ ipsa ꝓpheta
uit de p̄terito cū ait. Fecit potentiā in bra
chio suo. ⁊ iterū. Suscepit israel pueꝝ suū
s. assumēdo humanā naturā ex israel. Itē
ꝓphetauit de futuro cū dixit Ecce eni ex h
btām me dicēt oēs ⁊c. Et de p̄nti occulto
cū dixit Magnificat aia mea dn̄m. ⁊ exul
tauit spūs me⁹. ecce ptz ꝓpositū. Tertio
bn̄dictio marie p̄cellit bn̄dictōez oim san/
ctaꝝ mlieꝝ. Nam sara ꝓnunciaꝝ sctā ⁊ bn̄
dicta q̄ in senectute Isaac ꝯcepit miracu/
lose deo dāte. sz multomagis maria bn̄di/
cta q̄ sūmo miraculo ꝟgo ꝯcepit et pepit
dei filiū. Itē si iudith bn̄dicta q: caput
holofernis blasphemi inimici dei amputa
uit: mltomagis maria q̄ caput serpētz cō/
triuit. Itē si bn̄dicta hester q̄ ꝑplm israel
ab occisiōe libauit. Ampli⁹ maria q̄ totū
mūdū saluauit. sic ⁊ de alijs sctis mlierib⁹
Vn̄ breuit̄ ꝯcludo: ipsa ꝟgo maria meri/
to dicta ē bn̄dicta iter oēs ⁊ sup oēs mlie/
res ac creaꝝas q̄ est oim regina ⁊ dn̄a mū/
di ac mlieꝝ glā q̄ nec ꝑma silez visa ē nec
hr̄e seqntē vt canit eccl'ia. Ca. III.

Tertio ꝯmēdaꝝ a sctā Eliza. maria
bn̄dictōe ꝓlis ꝟginee cū sbdit ⁊ bn̄
dictus fructus ventris tui. quo dicto fm
magnum Alber. sup missus est significaꝝ
virginalis cōceptio marie. Propterea nō
dixit: Bn̄dictus filius tuus q̄ est in vtero

tuo. q̄a sic dicēdo carnalē videref designare generationē sm hoim cōmunē legez nature. Sed notanter dixit: Bn̄dictus fructus ventris tui. vt insinuet quia sicut fructus ex arbore nascitur z ꝯcipitur sine corruptiōe: ita xp̄s ex virgine. Unde Bern̄. Si queras iquit quō xp̄s nasci potuit ex virgine. Rn̄deo sicut odor de flore z fruct⁹ ex arbore sine corruptōe. Proinde Numeri. xvij. Christus figuratus est p̄ flores et fructus amigdalaꝝ. Ubi legif q̄ dn̄s precepit moysi vt singule tribus israel singulas virgas afferrent: nomia sua sup̄ ipsas virgas describēdo. z poneret eas moyses in tabernaculo federis dn̄i: quod cū fecissent. ecce sequēti die iuēta est virga aaron sicca manēte flores z gemmas turgentes folia z amigdalas germinasse zc̄. Nimirum virga ista figurauit mariā que sicca ab omni carnali cōcupiscentia. i. aliena, p̄duxit florem z fructū xp̄m in virginitate.

Et notanter dicif iste fructus amigdalarū. q̄a sicut in amigdalis ita in xp̄o sunt tria. Cortex exterior amara: significat xp̄i carnē amaricatā doloribꝫ passionis. Testa fortis significat aiam xp̄i fortissimā in omi bono vt frangi nequaq̄ possit. Et nucleus interior dulcis significat xp̄i diuinitatē. Deniq̄ sicut amigdala cōfert hominibꝫ sanitatē. Uulpibꝫ aūt obest i mortem. vt testaf Plinius in naturalibꝫ. Sic iste fructus xp̄us homibꝫ. i. rōnabiliter viuentibꝫ bonis ꝯfert vitā z sanitatē eternā Sed vulpibꝫ. i. malis qui partes vulpiuz erūt. i. demonū in futuro. dicēte Ps̄. dabit mortē eternā zc̄. Sed q̄stio oriri potest Quare elizabeth nō dixit Bn̄dictus flos vteri tui vel ventris tui: sed dixit fructus cum etiā flos sicut fructus sine corruptiōe generatur. z sic sufficienter expressisset virginalē conceptū: dicēdo flos z sic melius fuisset dicere eo q̄ etiā ꝓpheta xp̄m nascentem de ꝟgine florem nō fructum appellauit. Esaie. xi. Egredietur virga id ē maria de radice yesse z flos. i. xp̄s de radi. zc̄.

Respondef q̄ licet bene dicere hoc potuisset: tamē sp̄ussctūs qui faciebat eam loqui voluit vt dicat: Fruct⁹ ventris tui. nō flos. Primo quidē vt designetur p̄fecta xp̄i ꝯceptio in virginis vtero q̄ in instanti ꝯceptionis fuit p̄fectus deus z homo sm aiam z sm omia organa z mēbra. iuxta illud Hiere. xxxi. Nouū faciet dn̄s sup̄ terram. femiā circundabit virū. i. xp̄m. Uirem enī p̄fectionē notat. modo si Elizabeth dixisset. bn̄dictus flos vteri tui. occasionē erroris habuissent heretici z putassent q̄ sicut arbor quādo p̄ducit flores nonduz est parata generatio, eo q̄ natura tendit tunc ad generationē fructuū z tunc p̄ficitur generatio arboris quādo p̄uenit ad fructuz p̄ducendū. Ita credidissent q̄ xp̄s nondū tunc fuisset p̄fectus homo in vtero marie: sed successiue veniret ad p̄fectionē mēbrorū ante infusionē aīe sicut cōiter alij homines. vt igitur hunc errorē excludat spiritussctūs voluit dici Benedictus fructus

Secūda ratio vt seruaref cōgruētia humane reparatiōis p̄ similia sm Bern̄. q̄ sicut homo cecidit p̄ fructum nō florem ligni vetiti: ita reparari debuit p̄ fructum ventris ꝟginalis qui appendēdus erat ligno crucis. Tertia ratio vt seruaref salutifera xp̄i dulcedo. q̄a fructus solent esse dulces. z in sūmitate arboris sunt dulciores teste ysaac i dietis. Et vltimo post alia fercula appetunf in mensa cum caseo. eo q̄ sunt cibi naturales homini: q̄a homo i paradiso tantūmodo fructibꝫ paradisi z matris lacte i pueritia alitus fuisset. Caseus vero de lacte habet fieri. Ecce ergo fruct⁹ dulcedo est appetibilis. Non sic autē est de floribꝫ ideo vt significef. q̄a p̄ xp̄m habem⁹ frui dulcedine gr̄e in p̄senti z gl̄ie in futuro: merito dictū est Bn̄dictus fruct⁹ q̄ d̄r a fruēdo vt dic̄ Januēn̄. in catholicon O q̄ bn̄dictus vere fruct⁹ marie et vt loquar ꝟba Bern̄. dicentis. O vere celestis plāta maria p̄ciosior cūctis: o vere lignū vite qd̄ solū fuit dignū portare salutis fructū.

Articulus tertius de cōmendatione virtutū duodecim quibus floruit maria in visione

T Ertium misteriū dicif virtualis beatificatōis z p̄fectiōis: qua cōmendauit

mariam elizabeth dicens: Beata que cre/ didisti quoniā perficientur in te rc. Nota ergo q in visitatiōe ista btā virgo .xij. vir/ tutū pfectionib' tanq̃ .xij. stellis beatifica ta floruit: quib' se nobis in exemplū imitā di pbuit. quaꝝ quattuor ptinēt ad incipiē tes: z q̃ttuor ad pficiētes: z q̃ttuor vltīme ad perfectos vt cūctos instruat. Primo floruit forma vere pnie. qa exurgens abyt in mōtana cū festinatione. Ipsa eni nunq̃ peccauit nec ei op' erat pnia. Sed in his v'bis nos spūsctūs docere voluit vt exsur gam' a vitijs festinemus scʒ ad mōtana vir tutū: intrem' in ciuitatē iuda. i. locuʒ ɔfes/ sionis: qa iudas ɔfitens interpretat'. et in domū zacharie. qđ interp̄tatur memorās deū. Scđo floruit v'tute obedientie. qa diuīe inspirationi obediuit. z fm Ly. spon/ so ioseph honorē detulit cuʒ licentiā ab eo petiuit eūdi. In q̃ docemur obedire deo z plātis. Aplus Omis aīa potestatib' su/ perioribus subdita sit. Tertio floruit vir tute cōtemptus vanitatis mūdane. Quo niā foret regina mūdi: maria nō ī pom/ poso equoꝝ apparatu curruū et famulorū sed pedester fortassis cū aliquib' alijs ver ginib' ascendētib' cū ea in templū z alia lo ca deuota visitantib'. Et forte pedib' nu/ dis vt mos est deuotoꝝ pegrinoꝝ religio sissima trāsiuit. Cris. Qui diues es ñ hor reas pauperē. Qui paup es accipe ɔsola/ tionē: recognoscēs pauperē xpm pauperē eius mrem. Hec ille. Quarto floruit v' tute modestie. qa paucissima v'ba legit' lo/ cuta z ea ad edificationē cū salutauit Eli zabeth: atq̃ ad honorē dei cū canticū ptu/ lit dei in laudē in q̃ rep̄hendit' v'bositas p̄/ cipue mulierū. Denique q̃ ad pficientes Quito floruit v'tute fortitudis. qa tam longaʒ viā z asperaʒ fortiter ptrāsiuit. qa vt refertur a fidedignis: a Nazareth vsq̃ ad hierusalē sūt .xxxv. miliaria quoꝝ duo faciunt leucā. Et a hierusalē in domū za/ charie q̃ttuor vel citra miliaria dicunt'. et sic docuit fortiter nos agere in bono ope. ps. Viriliter agite z ɔforte' cor rc. Sex to virtute hūilitatis pfunde. qa mater dñi venit ad matrē serui z p̄or salutauit. Am/ bro. sup lucā dic. Ut quāto castior v'go sit tanto humilior. Si queras q̃ verbo sa/ lutauerit. Rñdet Alb. sup missus est q sa lutatiōe ɔsueta in vete. testa. Septimo floruit z fulsit v'tute pietatis z misc'die cū ei ad seruiendū se obtulit vt scʒ nos doce/ at imbecilles visitare z ifirmis deseruire. Hinc Ambro. sup lucā. Discite inqt scte mulieres sedulitatē quā pregnātib' debea tis exhibere cognatis. Et certe mulieres debēt m'lt' hoc opus pietatis exhibere vt seruiāt scʒ pregnātib': qa maximū habent thezaurū ī vtero scʒ aīam rōnaleʒ q̃ p̄pon derat oib' corporib' mūdi. vt dicit Augu. et sic cauere ne ipsa aīa pereat abortiue. Seruiuit aūt btā v'go maria elizabeth in omib' laborib' ɔuenietib' z necessarijs: vt etiā ī officio canit eccl'ia. Maria trib' mē sibus q̃si stetit laborib' elizabeth subden/ do. sequit'. Cōferebat de angelo z verborū misterio q̃ ptulit salutādo rc. Octauo virtute honestatis. nam v'go verecūde fe/ stinauit: ppterea vt cito euadere posset pu blicū. vñ Ambro. Discite v'gines nō ɔcur sare p alienas edes: nō demorari i plateis nec aliq̃s cōmiscere sermones. qa maria ī domo sera: festina in publico. Hec ille.

Hinc etiā nō legit' maria salutasse inibi zachariā aut alloqui eū qui p tūc erat mu tus. Nō eni decebat virgineū pudorē: nu/ tib' circa eū occupari. fm Alb. Denique quantū ad pfectos sequit' q Nono flo/ ruit virgo virtute charitatis: maxie qa ex charitate maxia qua ad deuʒ scʒ feruebat z ex inde ad pximū mouebat' virgo beata vt hec faceret: canēte ecclesia. Decimo floruit virtute puritatis virginee ppter q Elizabeth eam matrē dñi quā decuit esse purissimā noiauit z addidit. Perficient' in te q̃ dicta sūt tibi a dño scʒ vt virgo pare/ res rc. Undecimo floruit virtute grarū actiōis z laudis diuie: qa deū collaudans z grās agēs ait: Magnificat aīa mea do/ minū rc. In q̃ quidē cantico agit deo gra/ tias de tribus. Primo d' bñficio sibi facto cū dicit: Magnificat aīa mea dñm. Et ex ultauit spūs meus in deo salutari. Quia respexit humilitatē ancille sue rc. vsq̃ ibi Fecit mihi magna q potens est rc. Scđo de bñficio toti hūano generi impēso cū sb/ dit. Et misc'dia ei' a pgenie in pgenies ti mētib' eū. Fecit potentiā rc. Tertio de be

neficio specialiter populo israelitico exhibito.ibi. Suscepit israel puerum suum:recorda. rc. In quibus omnibus docemur gratias deo pro eius beneficijs in communi z in speciali acceptis reddere. Duodecimo floruit virtute sancte perseuerantie.qa non statim recessit ab illa sed mansit quasi tribus mensibus rc. Sicut dazet ex sacro euangelio vt doceat nos ad finaliter perseuerandum in bono. Quoniã qui perseuerauerit hic saluus erit. Mathei.xiiij.capitulo. Ut igitur finem nostro sermoni faciamus

Contemplatio deuota

Cõtemplare ex his pmissiõib O anĩa deuota o sanguie xpi tincta z lota. Aspice oclo mẽtis z statue corã facie tua tria hec seqntia documẽta valde deuota z ꝯsiderationes dulcifluas. Primo vide ꝙ pie ꝙ dulciter ꝙ affectuose z deuote btã ꝟgo maria visitat sctãm Elizabeth cognatã. Cogita qꝛ cũ angelo nũciante virgo bñdicta ꝯcepisset:in mẽte habuit qḋ angelus ei dixerat. Ecce inqt elizabeth cognata tua z ipa ꝯcepit filiũ i senectute sua z h mẽsis ẽ sextus illi rc. Cepit ḡ spũsctõ plena cogitare qꝛ ille quẽ elizabeth ꝯcepat precursor essꝫ filij sui dñi iesu. Cepit spũsctũs eã mouere vt iret ad visitandũ z sctificandũ p suũ filiũ ꝯceptũ ipius elizabeth. Aduerte ꝙ hũiliter licentiã petat a suo sponso ioseph.qua obtẽta celi regina egredit de ciuitate ad visitandũ.iter arripit versus hierusalẽ:vbi deo grãs agit adorãs in tẽplo. Inde ceptũ iter ꝯtinuat ad domũ zacharie. Cogita o fidelis anĩa ꝙ hũilime incedit ꝙ deuote capite iclinato:oclis defixis versus terram orans z psallens:religiosa veste iduta z nudis vt credit pedib pegrinabat vt se ꝯformaret regule quã fili⁹ ei⁹ erat traditur⁹ aplis dicẽs: Neqꝫ habẽtes calciamẽta i pedib vrĩs. O quantũ eius cor iocũdabat cũ dei filiũ i vtero habẽs gdit.nec tñ ex ei⁹ gestatiõe ḡuabat. Credo ꝙ p gaudio nec fatigia sentiebat itineris longi:nec aspitatẽ horrebat petrose vie: sꝫ spũsscti ꝟtute z ꝯsolatiõe plena festinãter ibat z alacriter. O aĩa mea si tũc affuisses qd fecisses:vtiqꝫ cũ lachrymis deuotõis p fusa vestigia pedũ ei⁹ osculata fuisses. Toto corde z ĩtimis visceribꝫ tuis eructasses Bñdicta tu virgo oĩpotẽtis dei mr:z bñdictus fructus tuus rc. Quid plura venit gloriosa virgo ad domum zacharie O elizabeth sancta et senex mulier. Quale somnium in illa nocte pcedenti videras. vtrum ne putabas vtrum ne spabas z expectabas tibi ista die superuenire tales ac tantos hospites. videlicet dei filium christum in vtero gestatum et eius gloriosissimam virginem matrem: dominam angelorum et hominum. O si scires quia ecce virgo benedicta cum dei filio portas domus tue ingreditur: pro certo accurreres pro certo obuiares z prima salutares: genibus flexis eam manciapares z adorares letaqꝫ tantum hospitem susciperes. Sed non est famulus non famula que precurrat z tibi noua dicat:prenuncians aduentum tanti regis et tante regine. Ecce ego dicam tibi noua optima:surge quia adest regina celiz dominus deus creator omnium cũ ea.accurre z obuiãs suscipe leta rc. O ꝙ gaudiose precucurrissem si tunc affuissem: vt aduentum domine tibi sancta senex prenunciassem. O vere felix z beata es Elizabeth que meruisti a tantis hospitibus visitari. Itaqꝫ intrauit domum maria et salutauit elizabeth dicente fortasse illud Thobie.v. Gaudium tibi semper sit senior cognata mea.sanctissima Elizabeth statim vt audiuit eius salutationem spiritussancti gratia ex verbis Marie in eam descendens vsqꝫ ad eius vterum: cõmouit infantem iohannem in vtero.glosa vocem prior elizabeth audiuit sed iohannes prior gratiam sensit. Unde statim iohannes in vtero sentiens dominum omnipotentem adesse in virginali vtero: Exultauit z adorauit: et quem verbo deum esse testificari non poterat:motu exultationis deum adesse testatus est. Mox igitur elizabeth repleta est spiritusancto. et genib⁹ prouoluta benedictam virginem mancipauit. Amplexata est et osculata. O dulcissima illa oscula marie o elizabeth sensisti necvnqꝫ maiorem cordis iubilationem: maiorem dulcorem: maiorem anime delectationẽ ꝙ hac vice. Credo enĩ ꝙ anheli

tus benedicte virginis p eius sacrũ os de interioribꝫ eius: quibꝫ deus habitabat p/ gredięs ac p os elizabeth ingrediens totaz eius cordis medullã penetrabat et suaui/ tate diuia replebat: adeo ꝙ elizabeth se cõ tinere nõ potuit. Sed voce magna excla/ mauit ꝛ ꝓphetauit de presenti occulto. i. de christo ꝛ virginitate matris eiꝰ ꝛ ait: Be/ nedicta tu in mulieribꝫ ꝛ benedictus fru/ ctus ventris tui. Et vnde hoc mihi vt ve niat mater dñi mei ad me? Ecce enĩ vt fa cta est vox salutationis tue in auribus me is exultauit ĩ gaudio infans in vtero meo ꝓphetauit etiã de preterito dicens: Et bea ta q̃ credidisti scꝫ angelo. subdidit ꝓphe/ tando de futuro dicens: Quoniã ꝑficient in te que dicta sunt tibi a domino. Pensa ergo quanta fuit in corde ꝓphetisse suaui/ tas consolationis: quanta dulcedinis sua uitas p presentia marie ꝛ eius filij. Tunc ergo maria deo plena non elata p vanam gloriaz: sed in humilitate firmata: deo at/ tribuens omne bonum genibꝫ flexis: ꝛ vt pie credo dulcissimis lachrymis irrigata mente et facie serena cepit gratias agere: ꝛ laudes deo depromere dicens: Magni/ ficat anima mea dominũ: ꝛ exultauit spiri tus meus. ꝛ ad finem vsqꝫ cõpleuit. Tan/ dem mansit ibi tribus mensibus seruiẽs elizabeth humiliter se mancipãdo ꝛ quot/ tidie conferendo de angelo ꝛ eius verboꝝ misterio que protulit salutando prout ca/ nit ecclesia. Necnon ꝛ de eo ꝙ virgo conce perit ꝛ sine grauamine filiuz portaret. Et de christo domino ꝙ per eum mundus re/ dimendus esset. Et de his ꝓpheciis alle/ gando. Tandem licentia accepta ꝛ facta reuerentia atqꝫ benedictiõe relicta: reuer/ sa est ad propria cum humillima deuotiõe

Secundum qꝫ documentum ex premis sis accipe o anima fidelis: scꝫ documentũ virtuose operationis ꝛ imitationis: intue/ re oculo fidei ꝛ deuotõis: quãtis quibusue virtutibꝰ benedicta virgo floruerit in hac visitatiõe. Uide q̃a asperitatẽ penitentie non refugit: obedientiã promptã exhibuit paupertatẽ ꝛ mũdi contemptũ sectata est. modestiam seruauit: vide quante fortitu/ dinis: quãte honestatis: humilitatis ꝛ pie tatis fuerit: intuere in ea feruorem charita tis: nitorẽ puritatis: deuotionẽ diuine lau dis atqꝫ cõstantiam pseuerationis. Et in omibꝫ disce eam imitari: stude ei cõforma ri vt possis deo. i. filio eiꝰ cõplacere. Ter tium deniqꝫ documẽtũ ex premissis omni bus accipe: quanta scꝫ deuotione quanta charitate beate virgini debeas deseruire. vt ex eius gratia ꝛ iteruentiõe valeas ꝛ tu participem meritorum eius te prebere: ac diuina gratia habundare: ꝛ a cunctis ma/ lis liberari. Non enĩ dubiũ quin sicut eli/ zabeth per eam repleta est gratia: ac eius filiꝰ iohes sctificatus et mũdatus ita ꝛ tu ipsa intercedẽte: poteris a peccato mũda/ ri ꝛ liberari ab omni malo. Ut autẽ ma/ gis hoĩes accẽdant ad deuotionẽ ꝟginis vnum miraculũ propter simpliciores au ditores proponam quo hunc sermonẽ cõ/ cludam. Miraculum Refert ansel/ mus libro miraculoꝝ capit. xxxvij. ꝙ qui/ dam miles in ciuitate Narniensi erat qui habebat vxorem pregnantem: habebat et seruientem quendaz ethiopem nigrum et forte etiam in cortina imago fuit ethiopis Propter quod etiam aspectu frequenti et fantasmate generato ĩ fantasia: generauit ꝛ peperit de suo viro legittimo ethiopi si/ milem filiũ nigerrimũ. Sicut legitur de ouibꝫ quas pascebat iacob ꝙ pariebant p/ pter aspectum virgarũ illis appositaꝝ co/ loris videlicet conformis oues. Genesis. xxx. vnde ex hoc maritus summã iracũdi am contra vxorem concepit ꝛ remouit eã a se et filium eius. Omnes qꝫ amici eam adulteram reputabant: et putabant cum ethiope illo famulo adulterasse. Ista sic cõ fusa ꝛ eiecta: quadam die iuit cum puero suo ad portuz fluminis. Et multis presen tibus viris ac mulieribꝰ clamauit ad bea tam virginem: quia nõ erat culpabilis in hoc facto. vt ostẽderet inde miraculũ cui/ dẽs. Seruierat enĩ deuote btẽ ꝟgini vt pu tatur. Unde cũ sic fleret amaricata se pre cipitauit et statim cecidit de portu qui al/ tus erat in flumen. Et ecce beata virgo af fuit que eam et puerum eius sanos custo/ diuit. inuenti sunt in fluminis fundo et ex tracti. Et ecce puer qui prius erat nigerri mus meritis beate ꝟginis inuẽtus est al/ bus. Maritus viso tanto miraclo genibꝫ

flexis veniā petijt p suspitiōe. Et illa pepe/
cit. sȝ postea obtenta licētia a viro castita
tem tenuit ob amorē dei ꝛ btē ꝟginis. Et
in bono vitā ducens ad celestia regna btā
ꝟgine mediāte puenit. Ecce igit̄ claret
q̄a qui ad bn̄dictā virginē ꝯfugit ꝛ ei ser/
uit nō tantū a calumnia et morte mala li/
berat̄: sȝ ꝛ ab īfamia purgat̄ ꝛ meritis btē
ꝟginis gratiam acquirit in presenti ꝛ glo
riam in futuro. Amen.

Sequit̄ pars scd̄a libri scd̄i de btē virginis iocundatiōe in xp̄i incarnatiōe atq̧ in suo virginali vtero portatiōe letabunda.

Exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Luce. i. Uerba sūt gl'iosissime vir
ginis marie quib' insinuat in
effabilē sui animi iocunditatē quā habuit
in filij dei ꝯceptiōe ac in ei' vteri ꝟginalis
habitatōe ꝛ gestatōe, p hac sacra visitatio
ne. Si nimirū diligēter aduertim' charis
simi. si intēto corde ꝯsideramus. vtiq̧ cō/
perimus ꝙ hāc festiuitatē visitatōis bene
dicte ꝟginis sic̄ et ceteras ei' festiuitates
celeberrimas: sūma deuotōe. sūma cordis
ꝛ anīe exultatiōe excipiēdo bn̄dictā virgi
nem sūma laude extollere: cui q̧ i h̄ ei' gau/
dio ꝯgratulari debem' ꝛ tenemur. Quod
ostendo triplici rōe.

Primo ratione obligationis.
Secundo ratione acquisitionis.
Tertio ratione cōformationis.

Primo rōe obligatōis. q2 sic̄ dicit btūs
Grego. in omel'. Quāto crescūt dona tan/
to etiā rōes crescūt donoꝝ. Sed p beataȝ
virginē tot ꝛ tanta bn̄ficia sūt nobis exhi/
bita. ꝛ tam īaudita ꝛ īeffabilia ꝙ p totā vi
tā nr̄am si etiā mille ānis viuerem' ꝛ mil
le linguas hr̄em': sufficiētes laudes ꝛ gra
tiarū actōes reddere ei nō possem'. Quis
eni sufficiat ei debitas reddere gr̄as cuȝ p
eā a morte eterna liberati sum': p eā sic no
bilitati sic dignificati sum': sup oēm crea/
turā vt deū frēm habeam': celestes reges
effecti sim' ꝛ oīa bona possideam'. Et iō
tanto frequēti' in anno ei' festa sūma de/
uotiōe celebrare debem': tāto honorificen
tius ei deseruire tenemur: quāto maiori bn̄/
ficio nos obligauit ad sui famulatū ne in
grati videamur ꝛ rei ꝯcoraȝ ea īueniamur.
Hinc eccl'ia plrib' vicib' ei' festa frequen/
tat. vt in ei' deuotiōe inardescāt ei' filij ꝛ
debitū ei honorē sepi' psoluāt. ppterea dic̄
Hiero. Si mille ora mihi forēt: si tot lin/
gue q̄t in celo stelle resonarēt nō tibi o dn̄a
dbitas laudes psoluere ex eq̄ sufficerē. Nō
eni sufficit lingua carnis tuas enarrare ꝟ
tutes ꝛc̄. Scd̄o rōe acq̄sitōis. q2 ex hoc
spēalez gr̄am apd̄ ꝟginē acq̄rim' si ei' fe/
sta deuote pcolim'. Nam in hac visitatōe
elizabeth ꝛ iohes spēalez p ei' hospitatio
nē gr̄am acq̄sierūt. Nō ḡ dubiū q̄n ꝛ nos
acq̄rere possum': ꝛ obtinere vt in nr̄o cor/
de hospitet̄ xp̄us ei' filius ꝛ scā mater ei'
p spēalis gr̄e visitationē: put in hodierno
officio canit̄. Insup q̄ȝ in hui' festi celebra
tiōe acq̄rere possum' spēales indulgētias
q̄m ab Urbano pa. cū eisdē indulgētijs ē
hoc festū institutū sicut festū corp̄is xp̄i. et
a Bonifa. pa. ꝯsilr̄ sic de alijs extant p̄uile
gia q̄ legunt̄ i matutinali officio. Ter/
tio rōne ꝯformatiōis. decet eni suos gau/
dere i gaudijs dn̄i sui ꝛ ꝯformari ei in vo/
lūtate. vn̄ decēs est nos ꝯgaudere deo nr̄o
ꝛ dn̄e nr̄e ac scīs: adhortante aplo Rom̄.
xij. Gaudete cū gaudētib'. Quia āt i hac
visitatiōe gaudiū fiebat deo ꝛ scīs angel'
iustisq̧ oib'. Nā gaudebat p̄mo deus q̄a
ei' incarnatio agn̄scebat̄ ꝛ pfitebat̄ ab hoi/
bus videlȝ elizabeth ꝛ iohe. Scd̄o gaude
bāt angeli q̄a iohes in vtero scīficabatur
Si eni gaudiū est angelis sup pctōre con
uerso Luc. xv. mltomagis sup iustificato
in vtero pphetāte iohe p quē mlti pctōres
erāt ꝯuertēdi. Tertio gaudebat elizabeth
ꝛ iohes in vtero eius. Quarto gaudebat
btā ꝟgo maria vn̄ ꝛ gaudiosū canticū ceci
nit dicēs: Magnificat anīa mea dn̄m ꝛc̄.
Debem' igit̄ ꝛ nos gaudere in sp̄u in deo
salutari nr̄o. sic̄ ipa se nobis in exemplū p
posuit ꝟbis in p̄missis dicens: Exultauit
sp̄us meus ꝛc̄. De hac itaq̧ iocūditate
bn̄dicte ꝟginis loqui intendētes tria mi/
steria declarabimus.

Primū dr̄ misteriū magnitudinis
Scd̄m dr̄ misteriū habitudinis.
Tertiū dr̄ misteriū multitudinis.

Articulus primus de magnitudine gaudij Marie qd habuit in xp̄i cōceptōe et gestatione in vtero vbi tria querūtur. Ca I

Primū misteriū de gaudijs benedicte ꝟgi/nis declarandū dicit̄, quā/titatis. Circa qd tria que/runtur. Ex quibus clarescit quō vnū gaudiū btē virginis alio fuerit maius. Prima questio: vtrū gaudiū quod habuit btā virgo in filij cōceptione ac gestatiōe fuerit maius omni gaudio: quod habuit totius vite tempe. Ad qd quesitū quidaꝫ vo/luerunt dicere ⁊ nisi sunt ꝓbare ꝙ btā vir/go sup omīa alia gaudia summū gaudiū habuerit in christi natiuitate pluribus rationib⁹. Primo qa tūc angelus dixit: Ecce euangeliso vobis gaudiū magnū quia nat⁹ est nobis hodie saluator Luc. ij. Si/cut ḡ natiuitas dn̄i fuit alijs causa magni gaudij ita ⁊ mr̄i. Secūdo qꝛ tūc btā vir/go habuit duplicatā dlectatiōeꝫ ⁊ gaudiū scꝫ v dēdo xp̄m viroqꝫ oculo vicꝫ intelle/ctuali ⁊ sensuali. In conceptōe em̄ ⁊ vteri baiulatōe nō viderat xp̄m nisi oculo intellectuali. Sꝫ in natiuitate p̄mo vidit vtraqꝫ visione: sensuali ⁊ intellectuali. vn̄ sicut in celo post resurrectiōem corporū maius erit hōibus gaudiū ꝗ̄ ante. eo ꝙ pro tunc vterqꝫ oculus. s. corpalis ⁊ mētalis refici/etur in visione delectabili hūanitatꝫ ⁊ di/uinitatis xp̄i: ita ⁊ in btā virgine tpe na/tiuitatis vterqꝫ reficiebat̄ oculus ergo ꝓ tunc maximū sup omnia habuit gaudiū. Tertio qꝛ btā virgo pri⁹ habuit gaudiū solū de hoc ꝙ virgo cōcepit. sed in natiui/tate habuit insup ꝙ virgo pepit virgo la/ctauit: ⁊ deū ac dulcissimū filiū amplexa/ta est: osculata est: fouit in gremio ⁊ nutri/uit. Vn̄ Esa. xxxv. Germinās germinabit sicut liliū ⁊ exultabit letabūda ⁊ laudās ergo tūc maximū habuit gaudiū. Alij sunt qui arguūt ⁊ ꝓbare nituntur ꝙ maximū gaudiū habuit sup omīa virgo bene/dicta in xp̄i resurrectōe. qꝛ tūc ecclesia spe/cialius vtit̄ canticis exultatōis: canens il/lud ps. Hec dies quā fecit dn̄s exultem⁹ et letemur in ea. Et tūc frequētat canere alleluia: magis ꝗ̄ in alio festo. ergo ꝓ tūc oib⁹ ⁊ ꝑ ꝯsequēs etiā virgini maius fuit gaudiū. Item btā virgo plus dilexit filiū ꝗ̄ totū mundū ⁊ seipam. ḡ plus gauisa fu/it de bono filij sui ꝗ̄ de bono toti⁹ mūdi. Sed xp̄us maximū bonū ꝯsecutus est in resurrectōe ⁊ maximū tūc habuit gaudiū quādo gaudebat cū corpore glorioso aīa et diuinitate. ḡ ⁊ dn̄a nostra tūc magis de/buit gaudere. Tertio sūt alij qui argu/unt ꝙ maximū gaudiū habuit btā virgo in filij ascensione inter omīa vite sue gau/dia. qꝛ tūc filius habuit maximū gaudiū quando oēm cursum sui opis cōplens re/uersus est in celum cū omib⁹ sanctis sum/ma iocūditate in pallaciū celeste de exilio hui⁹ mūdi. Vn̄ ps. Ascēdit deus in iubi/lo: ḡ ⁊ eius mater ꝓ tunc habuit gaudiuꝫ maximū. Item qꝛ tunc porta celi ⁊ ianua apta ē homī et ruina angelica restaurata. Deniqꝫ tūc maxim⁹ honor filio ⁊ mr̄i ex/hibitus est qn̄ caro de ꝟgine assumpta su/per omnes angelos ē exaltata ad dexterā dei pr̄is. ḡ tūc maximū habuit gaudiū be/nedicta virgo. Hec omnia ⁊ plura argu/menta que possent ꝓduci ponit Alb. ma/gnus sup missus est ca. cxcv. ⁊ sequentib⁹.

Ad q̄stionē itaqꝫ f̄m veritatem r̄ndet̄ f̄m eundem Alb. ibidē ca. cci. sub tali di/stinctione. ꝙ vnum gaudium beate virgi/nis ad aliud possumus dupliciter compa/rare. Vno modo f̄m ꝙ posterius gaudi/um includit in se prius. ⁊ sic nulla est que/stio nec difficultas in hac re. quia sic ipsa gaudia posteriora ordinantur ad priora ꝑ additionem. Unde sicut manifestum est ꝙ duo sunt plura ꝗ̄ vnum et tria ꝗ̄ duo: Ita manifestum est ꝙ gaudia subsequen/tia cōceptionis gaudium sunt plura. ⁊ sic maiora. quia gaudium natiuitatis inclu/dit in se gaudium conceptionis ⁊ gaudiū resurrectiōis ⁊ gaudiū natiuitatis ⁊ sic cō/sequenter. Alio modo vt fiat comparatio per separationem: ita ꝙ posterius gaudiū accipiat̄ per se sine intellectu prioris. Et sic dico ꝙ gaudium hoc quod beata virgo habuit in conceptione maius fuit omnib⁹ gaudijs vite ⁊ vie. ⁊ probatur Primo au/ctoritate. Secundo ratione. Tertio exem

plari similitudine. Primo sniquã aucto ritate. qa ipsa i suo cantico gaudiosissimo protestata est hoc cum ait: Exultauit spiritus meus in deo salutari meo. z nullibi al's legitur id de se dixisse vel simile. ergo videtur q p nunc maximũ supomĩa gaudiuz habuerit. Secũdo pbatur rõne. qz gaudiũ pensat' esse magnũ z maius ex dono. Job. iij. Quasi effodientes thezauruz gaudent vehementer cum iuenerint. ergo ex summo dono summũ cõsurgit gaudiũ. Sed in cõceptione beata virgo accepit summum donũ. Dum eni ei deus pater suũ filium dedit quõ nõ cum illo omĩa donauit vt dicit ap'lus. ergo tunc summũ gaudiuz habuit. Et pfirmatur. qa tunc cũ summo dono incõuertibili accepit causaz z meritum ad omĩa alia dona necessario cõferenda. Ex hoc quippe pmo dono scz cõceptionis z eius gaudio: omĩa alia dona sunt sbsecuta scz natiuitas resurrectio ascensio. q hoc est maius omib aliis quoniã causa p stantior est effectu. vt dicit Auctor lib. de causis. Aliud exemplũ de rege vel episcopo qui causaliter plus gaudet de dignitate ad quã eligit' hodie q de prouentu seuẽti i futuro. Unũ pz q gaudiũ pceptõis simpliciter fuit summũ quo ad omĩa gaudia vite z vie. qz fuit origo z causa oim aliorum gaudiorũ z omĩa in se clausit causaliter necessario sbsequenda. Et p h ptz rñsio ad argumenta quib pbabatur opposi tum zc. Tertio ostendit' z pbatur similitudine tali. Si eni aliqs haberet pign' pro centũ marcis vel ducatis obligatum. et aliquis daret ei nonaginta marcas vel ducatos ad pignoris solutionẽ: faciẽs ipsi pignoranti cautionẽ q temporibus determinatis daret alias decem marcas vel ducatos sibi: ita q quolibet tempore duas. Dõ secunda datio pinquius z plus disponit ad pignoris solutionẽ q pma z tertia pl' q secunda vsq ad quintã: vbi plene solutum est pignus. Et tamẽ pma datio plus aliis cõtulit dupliciter. tum qa maius dedit: tum quoq qa de aliis dandis securuz fecit. Similiter est in proposito. quãdo dominus dedit beate virgini suum filium in vtero vt mater fieret dei: causaz dedit z securitatem q de ipsa nasceretur et hominẽ

redimeret z tertia die resurgeret. in celũ ascenderet z homĩes sanctos illic collocaret: ergo sequitur q maximũ gaudiũ in vita tota brẽ virginis fuit gaudiũ cõceptiõis. Hec Alb vbi. s. Questio scda Ca. II.

Secunda questio circa quãtitatem eius gaudij occurrit talis: Utrũ gaudium cõceptionis fuerit maius nõ solum gaudijs vie: sed etiam gaudio assumptionis benedicte virginis: vel econuerso. Arguere potes q gaudium assumptionis fuerit maius z omib maximũ gaudijs in vita habitis: qa in assumptione habuit pfecte gaudiũ fruitiõis diuine benedicta virgo: ante autẽ nõ: z illud est maximũ ergo zc. Item gaudium assumpionis nullam patitur secũ tristiciam sed omĩa alia gaudia premissa mixta fuerunt tristicia aliquali. Nam in natiuitate z si virgo gaudebat qa deum genuerat. tamen habuit cõmixtam tristiciã compassionis pter xpi fletum z vagitum. vt canit eccl'ia. Similiter i resurrectiõe z ascensione aliqualez tristiciã admixtã eius gaudium habuit: qa quãdoq subtrahebatur filij sui psentia. ergo gaudiũ assumptiõis fuit maius onĩb illis. Item quero qd horũ sit maius. an esse beatũ vel esse mrẽ dei. Et hoc dico seperando alterũ ab altero. Cõstat qa maius est esse beatũ. quoniã hoc ptinet ad donũ z gaudiũ patrie: q esse matrẽ dei sine beatitudine patrie. qd ptinet ad statum vie. ergo beata virgo maius accepit donũ z gaudiuz in assumptione tanq fm statũ prie q i pceptõe vl' natiuitate vbi habuit gaudiuz fm statũ vie. Sz ptra q dato dat' reliquũ z nõ puertit' maius est illo. sed dato q sit dei mater. datur beatitudo fruitionis saltem causaliter. quia quicquid est maius maior est maius minore. ij. Thopicoz. Sed maius est esse matrẽ dei qa dignius. ergo hoc maius omnibus gaudiũ. Ad questionẽ respondetur fm Albertum vbi supra. q gaudium domine in cõceptione z gaudiũ eius in assumptione se habent vt excedentia z excessa: qa gaudiũ cõceptionis maius fuit causaliter. Gaudiũ vero assumptionis maius fuit actualiter. Nam in conceptione maior fuit diuine bonitatis ostensio: maioris

doni collatio: maior dilectionis exhibitio: ꝛ hec omnia causaliter. In assumpione vero maior fuit doni collatio maior affectus exaltatio ꝛ deificatio maior cuȝ dilecto cõiunctio. ꝛ hoc actualiter. Et per hoc patet responsio ad obiecta. quia arguũt quod maius fuerit gaudium assumptiõis actualiter quod verum est. Attamẽ causaliter maius fuit gaudiũ cõceptionis. quoniam ipsa diuia ꝯceptio fuit ꝛ causa assumptionis de q̃ securauit et certũ reddidit btãm virginẽ. Et posita illa causa. i. diuia cõceptiõe ponebatur iste effectus. i. assumptio ꝛ glorificatio suo tempore cõferenda. Et sic claret responsio ad questionẽ. Hec Albert⁹ vbi supra ꝛc. videlicȝ ca. cci. Questio tertia. Capitulum. III

t Ertia questio occurrit. Utrum videlicet in hac cõceptione ꝛ filij dei portatione in vtero maius gaudium habuerit de virginitate q̃ȝ de cõceptione vel maternitate ꝛc. Et potest argui ꝙ in ꝟginitate plus gaudebat: quia hoc est donũ excellentissimũ ꝑ quã homo fit soror angelorũ. vt dicit Hiero. Et ꝑ virginitate debetur in celesti regno aureola. Non autem ꝑ conceptiõe vel maternitate. ergo de virginitate maius gaudiũ habuit. Sed ad questionem breuiter respondetur sicut accipitur ab Alexandro de hal. ꝛ Alber. magno. ꝙ indicibiliter maius gaudium habuit benedicta virgo de conceptione ꝛ maternitate q̃ȝ de virginitate ꝛ hoc ostenditur. Primo rõne dignitatis: quia maiorem dignitateȝ obtinuit per hoc ꝙ est mater q̃ȝ per hoc ꝙ est virgo. quoniã per hoc ꝙ est mater habet ꝙ sit mater dei. regina celi: domina mundi et omniũ angelorum ac hominum imperatrix ꝛc. Nimirũ eius gaudium nõ terminabatur ad solum conceptum vel maternitatem: vt in hoc solo gauderet ꝙ est mater vl' ꝙ concepit. Hoc eni cõmune est omniũ matrum. Sed referebatur ad id cuius ẽ mater: ꝛ quẽ cõcepit quia videlicet deũ ꝛ creatorem oĩm ꝓpter quod summum in hoc gaudium habuit.

Secundo ostendit rõne charitatis. quia ipsa diligebat filium suũ vtpote deum supra seipsaȝ. ergo magis gaudebat de filio ꝛ in filio q̃ȝ de seipsa vl' in seipsa. Sed virginitas ꝑtinet ad seipsaȝ: mr̃nitas vel cõceptio ad filiũ quẽ cõcepit ꝛ cui⁹ mater est. ergo magis gaudebat de mr̃nitate q̃ȝ de ꝟginitate. Tertio rõne vtilitatis. quia ei⁹ cõceptio fuit vtilior q̃ȝ ꝟginitas. quoniam ad oĩm hoim salutẽ et redemptionẽ: ac angelorũ reparationẽ spectabat: vt dei mater fieret. Non sic aũt ꝟginitas nisi ex ꝯsequẽti: quia videlicet ad hoc ꝙ sit aliqua mater dei ꝑrequirebat ꝟginitas. et includitur ꝟginitas in dei maternitate: quoniã concepit et peperit virgo: nõ autẽ ecõuerso. quia multe sunt ꝟgines q̃ nõ sunt mr̃es dei. ergo maius gaudiũ habuit de maternitate q̃ȝ de ꝟginitate. Ad illud aũt in cõtrariũ Rñdet ꝙ quãuis virginitas absolute et separate maior sit q̃ȝ maternitas vel fecũditas. quia virginitati ꝓpter cõtinentiam debetur fructus centesimus ꝛ aureola. nõ aũt fecunditati vel mr̃nitati fm se ꝛ vt cõiter est in hominib⁹ q̃ nõ possunt esse matres nisi amittant ꝟginitatem. Tamẽ relatiue scȝ referendo maternitatẽ ad eum cui⁹ est mater quia dei ꝛ ad modum miraculosum quo facta est mater dei. quia spiritussancti virtute ꝛ ꝟginitatis gloria ꝑmanẽte. Sic clarũ est ꝙ maius est esse matrẽ q̃ȝ virginẽ: ꝛ glĩa talis mr̃nitatis ac gaudiũ eius excedit oẽm aureolam ac gaudiũ ꝛ glĩam ꝟginitatis.

Ex quib⁹ omib⁹ ꝑpende o deuota anima quantũ fuerit gaudiuȝ in corde ꝟginis vt merito diceret: Exultauit spũs. Sȝ in quo? vtiqȝ nõ in mũdanis vanitatib⁹: nõ in caducis ꝛ transitorijs rebus: nõ in auro vel argento i quo auari exultant. Sed in deo in q̃ solo vera est leticia: vere diuitie: veri honores ꝛ vera bona. In deo inquã salutari meo hoc est i xp̃o saluatore q̃ est iesus bñdictus. Et nos ergo charissimi: exultemus non in rebus pessimis ꝛ vanis. sed exemplo marie in deo nr̃o saluatore dulci iesu: in ipso viuam⁹: in ip̃o iocundemur. in ipso om̃es nostri cogitatus ꝛ affectus dulciter pascantur. O quãta dulcedo cordis o quãta delectatio anĩe est exultare in dulci Jesu: ꝑ certo ille solus nouit q̃ gustauit ꝛ vidit quoniã suauis est dominus quoniam teste Bern̄. Solus exptus nouit credere quid sit iesuȝ diligere ꝛ in iesu gaudere. Non nouerunt hoc carnales homines. nõ.

mundum diligentes: nō auari: gulosi vel superbi viciosi quicꝫ: quia non inuenitur in terra suauiter viuentiuꝫ sicut dicit Job ca. xxviij. O si nouissent: o si degustassent ꝑfecto ab omni malicia ⁊ ꝯcupiscentia desisterēt. quoniā teste btō Gre. Gustato spiritu desipit omīs caro. Sed ideo tu peccōr homūcio toto affectu inheres carni ⁊ mūdo. ꝙ putas ibi magnas tibi eē dlectationes cū tamē pena est sano cordi omne delectabile carni vel mūdo. Sed excutere oculos ania parumꝑ de puluere. Expergiscere de somno viciorū. ⁊ cō probabis quoniā sicut dicit Greg. Verū est ꝙ maior est delectatio mēns in xp̄o q̄ꝫ veneris. audi ⁊ beatuꝫ Bern̄. dicentē: Absit inquit ꝙ hic in spiritu maiores delectatiōes nō habeamus q̄ꝫ in qualibet corpis ꝯfeditare. Certe benedicta virgo maria hos spūales decores. has delectatiōes suauissimas senserat in xp̄o iesu amorosissimo: et idcirco sūmo iubilo cordis pascebatur spūs eius. ꝓpterea eructabat plena iocūditate ⁊ dicebat: Exultauit spūs meꝰ in deo salutari meo. O felix maria ꝑ illaꝫ tuā exultationē te domīa deprecor vt ⁊ mihi pctōri des exultari i deo salutari meo: in iesu benedicto: in filio tuo in fructu ventris tui dulcissimo ⁊c. Amen

Articulus secundus de affectu deuotōis quē quilibet fidelis debet habere ad gaudia marie. Capitulum I

Ecundū misteriū dicitur deuote habitudinis vbi declarabimus quali affectu ⁊ deuotiōe debet se habere vnusquisꝫ fidelis ad gaudia benedicte virginis marie. Sunt quippe gaudia eius nimis affectuosa deuotis cordibus. Et sedule recogitata deuotionem inflammant: charitatē igniūt: ac vbertate gratie spiritalis dulcissime pascūt animū. Circa hoc aūt tria sunt cōsideranda.

Primo que sunt gaudia beate ꝟginis sepius recolenda.

Secūdo qualiter ista gaudia beate virginis sint recogitanda.

Tertio que bona proueniāt homib ꝑ gaudia virginis sic recordata.

Ad primū videlicet q̄ sint ista gaudia beatissime ꝟginis sepius recolenda. Rn̄deo ꝙ licꝫ sint plura ⁊ varia ꝼm qd̄ deuotorū varietas sueꝫ deuotōnis affectus in vnoquoꝫ exposcit. Tamē magis ꝑncipalia ꝟginis gaudia sūt septē que cōius a deuotis affectiōe sedula meditank ⁊ coluntꝶ.

Primū est gaudiū qd̄ habuit in angelica annūciatiōe ⁊ filij dei cōceptiōe. Secundū est gaudiuꝫ qd̄ habuit in visitatiōe ⁊ eiusdē filij dei in vtero portatiōe. Tertiū in xp̄i natiuitate. Quartū est magorum adoratione: ⁊ diuitatis sui filij manifestatiōe tū ꝑ angelos tū ꝑ stelle apparitionem. Quintū in resurrectiōe. Sextū in ascensiōe ⁊ filij ad dextram p̄ris sessiōe. Septimū in sui assumptiōe in celuꝫ de quib omib gaudijs q̄ꝫ m̄ltipliciter sit in vnoquoꝫ iocūdata suo loco patebit. Sūt ⁊ alia eius gaudia: puta gaudiū qd̄ habuit in filij inuētione in templo. In purificatione. In miraculorū xp̄i opatiōe. In spiritusscti missiōe. ⁊ de silib. Sed p̄missa septem cōius a deuotis tanꝫ principaliora solēt frequētari, ⁊ certis obsequijs deuotionis honorari. Licꝫ ⁊ ista alia a plerisꝫ soleant deuotius meditari. Vn̄ in hoc relinquo vnicuiꝫ qd̄ sua deuotio exposcit faciēdum. premissa vero ꝓpter simpliciores volui enumerare. Capitulum. II.

Ecūdo cōsiderandū hic est. qualr ista gaudia ꝟginis sint recogitanda: Pro quo notanduꝫ ꝙ quicūꝫ vult deuotius ista benedicte virginis gaudia recogitare ac specialeꝫ gratiam apud virginem ꝑ hoc acquirere precipue quattuor modis debet se in ista gaudiorum recogitaciōe exercere. Primo attente meditando: quoniam cordis euagatio si admittatur impedit deuotionē vt manifesta docet experiētia. Idcirco dicit scūs Thomas secunda secunde. q. lxxxij. ꝙ qui vult vt in oratione vl' cogitatione diuina mens eius reficiatur dulcore deuotionis: debet habere attentionem. Et Bonauentura ponit exemplum libro de Informatione nouitiorum dicens: ꝙ sicut arbor que dimittitur in latum ramos extendere: non

crescit in altum: sed rami sunt presciñdẽdi: vt in altũ arbor exurgat ita euagatio mẽtis per latuz mundũ ꝛ eius negotia impedit ne exurgat anim⁹ ad sup̃na Hinc ps. dicit. In meditatiõe mea. s. attẽta exardescit ignis vicz deuotionis. Scd̃o debet se hõ in hac recogitatione exercere: gr̃as deo agendo: debet eñ mens deuota gratias agere pro beneficijs per beatam virginem impensis ipi deo: vt sic deus ꝓuocet ad maiora donãda: sicut docet btũs Bernardus et Gregorius. Qui vult inquit esse dign⁹ dandis: grates agat de datis. Et hoc maxime placet beate virgini: vt homo de seipsa ꝟgine maria: ꝛ ꝑ se gratias agat deo in beneficijs ꝑ eã acceptis ꝛ gaudijs: Ipsi scz marie ac nobis cumulatis. ꝓpterea et ipsa gratias egit di. Magnificat anima mea dñm: vt exemplũ nob̃ daret gratias agendi deo de beneficijs q̃bus eam et totũ genus humanum letificauit.

Tertio debemus gaudia ꝟginis recogitare intime congratulando: debem⁹ ꝙ́ppe congratulari benedicte virgini in eius gaudijs. Vñ ecclesia canit in eius ꝑsona inuitãdo ad id ꝛ dicit: Congratulamini mihi qui diligitis dominũ. qꝛ cum essem puula placui altissimo et de meis visceribus genui deũ ꝛ hoiem. Profecto maxie debemus beate ꝟgini cõgaudere: qꝛ omnia eius gaudia ad nostrã ꝑtinet maximã vtilitatẽ. Ex hac nimirũ cõgratulatiõe cordis nostri trãsformamur in cor ꝛ amorẽ benedicte virginis: ꝛ mira deuotõe suauitatis infundemur vt sentiamus que ipa in his gaudijs sẽtiebat vt claret exꝑimẽto. Vñ Hugo ð arra sponse dicit: Scio aĩa mea quia amor est vita tua ꝛ ipã vi amoris in eius quem diligis similitudinem trãsformaris Hec ille. Quarto debemus recogitare gaudia ꝟginis certa oratiõe obsequẽdo ꝛ honorãdo: vt saltẽ vnũ aue maria ad minus dicamus ad singula ei⁹ gaudia: aut aliquã deuotam orõnem: collaudationẽ aut benedictionez. Vñ Sap̃. vi. Cogitare de illa sensus est cõsumatus. et qui vigilauerit scz in orone: ꝓpter illam cito erit securus. Hec ibi. Item Ecci. xxxix Cõfitemi illi in voce labioꝝ vroꝝ ꝛc̃. Hic Beda dicit. Exorãda est clemẽtia saluatoris iugiter vt hec mr̃is eius meõriã congruis officijs nos digne faciat venerari. Hoc etiã ecclesia petit in orone ad ꝑmã virginis benedicte. d. Deus qui aulã ꝟginalẽ in qua habitares eligere dignat⁹ es da q̃sum⁹ vt sua nos icercesl. mu. iocũdos facias sue infesse cõmeõratiõi. Qui itaqꝫ p̃missis modis gaudia btẽ ꝟginis recolit ꝓfecto gr̃e eius ꝯsolatione non carebit nisi aliũde assit impedimẽtũ ꝛc̃. Ca. III.

Tertio in hoc articulo videndũ restat. Que bona ꝑueniant hoib̃ ꝑ ipa gaudia ꝟginis sic meditata ꝛ recordata. Vbi aduertẽdũ ꝙ sicut ex multis reuelatiõib̃ ꝛ miraculis colligere possumus plima bona acq̃rũt ꝛ acq̃rere p̃nt deuoti ꝑ istoꝝ gaudioꝝ recordationem: sicut et a pleris acq̃sita meritis btẽ ꝟginis cõpiunt. Primũ bonũ est gr̃e sp̃alis impetratio. Nã sicut attestati sunt sancti fratres socij vicz scti Bernardini de senis ordinis minoꝝ. dum ipe vicz Bernadinus viueret oreten⁹ dicebat ꝙ oẽm gr̃am quã haberet vel habuisset: ꝑ deuotaz recordationẽ gaudioꝝ btẽ ꝟginis. Pro quib̃ singulis dieb̃ solitus erat ꝑorare coronã virginis acq̃siuisset ꝛ obtinuisset ꝛc̃. Secundũ bonũ qð ꝑuenit est deuotionis inflãmatio vt certa docz expiẽtia ꝛ iã sup̃ tactũ est. Referebat mihi q̃dã frater ordinis minoꝝ laudabilis vtiqꝫ vite. ꝙ ipe singulis diebus certo nũero diceret: Aue maria recordãdo ꝟginis gaudia. Et ꝙ q̃ncunqꝫ hoc faceret mirabiliter inflãmaret ꝛ ineffabili dulcore deuotionis igniret. Tertiũ bonũ est in morte ꝓtectio ꝛ letificatio Congruũ eñ ꝛ dignũ est vt qui in presenti gaudia nunciat virgini in tpe angustie mortis ꝛ in futuro letificet. effect⁹ ꝑticeps gaudioꝝ ei⁹. vt dic̃ btũs Anshel. in li. miraculoꝝ ca. xxij. Ad id referẽdo tale miraculũ. ꝙ q̃dã cleric⁹ deuotus marie q̃tidie ꝯtra dolorẽ q̃nqꝫ vulneꝝ xp̃i sic Mariaz ꝯsolabat̃ di. Gaude dei genitrix ꝟgo imaculata. Gaude q̃ ab angelo gaudiũ suscepisti. Gaude q̃ genuisti eťni luis claritatẽ gaude mr̃: gaude sctã dei genitrix ꝟgo tu sola mr̃ innupta: te laudat factura. Genitrix lucis sis ꝑ nob̃ q̃sum⁹ ꝑpetua intuentrix ad dominũ iesuz xp̃m. et hec anth. fre/

quętat in scholis. Cumq; languore correptus ad extremum venisset: cepit nimio pauore turbari et anxiari. Cui apparuit sctā maria virgo dixitq; ei: Cur tanto timore trepidas: qui totiens mihi gaudium nunciasti. Ne paueas quoniam nil mali pacieris: sed gaudij mei que sepius pcinebas pticeps eris. Audiens hec ille putauit se sanitati restitui et dum se cum leticia erigere vellet: aīa eius egressa est e corpe et in celestia gaudia euolauit. Ex quo pensandum est quanta deuotione debeat veneren btā virgo que sibi seruientibus non deserit auxiliari. Hec Anshel. Quartum bonum petitionum exauditio. non enim dubium quin btā virgo pro suis deuotis intercedat apud filium. Cui non est phas negare quicquid petierit. Unde Bern. li. de laude virginis. Data est tibi ptās o maria in celo et in terra: vt quicquid volueris valeas impetrare. Hinc cōis opinio fert in regno hungarie ec quod quisquis ad recōtandū gaudiorum btē virginis et pcipue eius gaudij quod habuit in conceptione et portatione in festo annūciationis eiusdem virginis aut reliquis festiuitatibus eius mille aue maria cōpleuerit quicquid petierit impetrabit: sed hoc verum esse putes non necessario: et cum hoc obseruatis cōditionibus que requirunt ad hoc quod orō exaudiat vt scz petat id quod est ad salutem: Et hoc pro se pie et humiliter ac pseueranter et fideliter. Ad pmissa confirmāda facit etiā miraculum quod articulo tertio huius ptis subscribetur. Hoc solum ad pñs admoneo hoc exortor. vt omnes ad bñdictā virginem et eius gaudiorum recordationem habeamus deuotionem. Omnes ad eā fugiamus et ei pio affectu deseruire studeamus pro certo scientes: quia ipa mater misericordie: ipsa mater gratie: ipa mater pietatis. adest et presto est auxilium impendere omnibus inuocantibus eam in veritate. Hoc est quod deuotissimus Bern. dicit Sileat inquit misericordiā tuā o felicissima dña quicunq; in suis necessitatibus te meminit inuocatā auxiliū sibi defuisse etc.

Articulus tertius de multiplici gaudio btē virginis in visitatione elizabeth.

Tertium misterium principale declarandum de gaudijs btē virginis dicitur multitudinis. nam in hac visitatione sacratissima: habuit primo beatissima gaudia multiplicia. Ex quibus et si aliqua supius cum ageretur de gaudijs conceptionis sue tacta sint: hic tamen ponuntur ipsa eius gaudia aliter quam ibi distincta et ea sola que magis proprie huic materie congruere videntur et ad eius visitationem ptinere noscuntur. Notandum autem quod ad numerum duodecim stellarum in corona beate virginis describuntur hic duodecim eius gaudia: que habuit in hac sacra visitatione: et quibus ipsa gloriosa extitit. Quarum prima quattuor accipiuntur ex parte filij quem vtero baiulabat. Alia quattuor ex parte sui. i. virginis que ad visitandum accedebat. Deniq; residua quatuor ex parte eorum quos visitabat. et sic ordinatur in tribus quaternarijs

Primum gaudium beate virginis est gaudium diuine inhabitationis. multum ei gaudebat quod deus in eius aīa et vtero habitabat. Quis enim non gaudeat cum deum inhabitantem habeat. quoniam vt dicit Ambro. super Lucam. Qui christum interno suscipit hospitio maxis pascitur exuberantium suauitatum et gaudiorum delectationibus. si dicas: deus habitat in omnibus quid ergo magnum est in virgine habitasse. Rñdetur sm doc. sup. i. di. xxxvij. et sup. iij. quod deus vniuersaliter et generaliter est in omnibus rebus etiā in pctōribus hominibus: nisi enim deus conseruaret oīa in nihilum redigerentur. vt dicit Gregorius in moral. Spālius autem per grām in anīa fideli et sctā sm plus et minus deus dr habitare pro capacitate grē. Sed in maria singularissime quia non solum per grām sz insuper etiā corpus assumēdo. Circa hanc inhabitationem cor marie considerabat tria que maxime eam gaudere faciebant. Primo quidem pēsabat quod illum qui maior est celo continebat in vtero et aīo. Quis est maior celo pfecto ille de quo salomon ait. iij. Reg. viij. Celum et celi celorum te deus capere non pñt. Et quia tam magnum deum in se cōtinebat. Idcirco ipa celo cōparatur: per psalmistam dicentem: Dñs in celo. i. in maria parauit sedem suam. i. humanitatem in qua quieuit. Ipa eciam btā virgo non immerito celum dr: quia celum noiatur a celādo quoniam ibi a nobis est celata diuinitas gloria et btitudo. sic in vtero btē virginis nouem mensibus occultata et celata est diuinitas xpi:

qua omnes sancti et beati pfruunt͏̄ in celo Subditur quoq3 in auctoritate premissa ꝛ regnū ipsius omib⁹ dn̄abit͏̄. Regnū diuinitatis est btā virgo: que sup oēs dn̄iū accepit ꝛ in qua sol⁹ de⁹ regnauit ꝛc̄. Scd̄o de hac habitatiōe gaudebat ꝟgo: qꝛ eius cor ꝯsiderabat ꝛ,itime pēsabat ꝙ deus in suo vtero manēs eadē q̄ in celesti gl'ia faciebat vicȝ ꝙ fili⁹ dei a deo pr̄e et sp̄ussanctus a patre simul ꝛ filio ꝓducebatur. qm̄ sicut sol vbicunq3 sit nō desistit suū lumen gignere et radiū diffundere:ita de⁹ nec in vtero virginis destitit filiū quē ab eterno genuit gignere et sp̄m sc̄m spirare. Tertio de hoc gaudebat: qꝛ cogitabat,ꝛ pensabat ꝙ iste ē deus in suo vtero manens ꝑ quē totus mūdus creat⁹ est ꝛ ꝯseruaret͏̄ ꝛ per quē etiā oēs āgeli glorificarent͏̄ ac gauderent ei⁹ essentiā intuendo. Sicut de h̄ supra patuit li.i.pte.vij.ar.ij.ca.iij. Secūdum gaudiū habuit btā virgo videlicȝ gaudiū suauissime portationis: qꝛ sentiebat se non grauari in eo ꝙ corpus christi portaret sed potius mira sp̄ussancti dulcedine recreari. Hoc est qd̄ dicit Bernard⁹ ꝙ btā virgo sicut fuit sine corruptione fecunda ita sine omni grauamine grauida et sine dolore puerpera. In huius signum euangelista de ea notāter dicit ꝙ abijt in montana cum festinatione: quia nescit tarda molimina sp̄ussancti gratia vt ait Ambrosius sup hec ꝟba Luce p̄dicta. Sȝ queritur quomō beata maria mox p⁹ cōceptū fuerit ausa festinanter ambulare in mōtana via tam longa, cum ꝑtunc ꝑiculum magnum sit aborsus: quādo scȝ mulier nouiter cōcepit. Rn̄det Alber. super presens euangelium ꝙ sciuit fructum cōceptum diuina non humana ꝟtute firmatum. Illis em̄ que humanit⁹ cōcipiūt duo t̄pa mouēdi interdicūt͏̄ a medicis. Prio.s. p⁹ ꝯceptiōȝ stati: qꝛ tūc ꝯcept⁹ mollis ē ꝛ facilit͏̄ mobilis ꝛ a matre solubilis Scd̄o p⁹ q̄ntū mēsem vel sextū: quādo grauitate sua conceptus se abrumpit. sed maria diuinitus concepit. ergo ꝛc̄. Tertio habuit gaudium diuine visionis fruitiue: q̄ mira suauitas ꝛ diuine presentie delectatio ac fruitio ꝯtinue in eius anima crescebat ꝛ augebatur ꝑ hac dei inhabitatione

Cumulatius em̄ indicibilr' magis q̄ ante accipiebat sentimēta diuinaꝝ imissionū et diuine ꝯsolationis ac familiaritatꝫ sepissimeq3 visionis ipsi⁹ dei. Sȝ querit͏̄. an aliq̄n ipsa rapta fuerit ad visionē dei faciale et clarā vt vident bt̄i in p̄ria. Rn̄det Lincoieñ. li.iij.āgelice hierar.ca.vi. ꝙ sic. Nec inquit hesitandū extimo q̄n ei btissime ꝯtigerit in hac vita pl'ies manifesta ꝛ non ꝑ enigmata seu figuras diuine essentie visio Hec ille. Et h̄ excellētissime sup oēs viatoꝝ reuelatiōes ꝛ sepi⁹ potissime ꝑ hac dei in habitatiōe in eius vtero ꝛ aīa credēdū ē. Nō qꝛ moysi ꝯcessū ē videre diuinā eēntiā atȝ etiā paulo rapto i tertiū celū s̄m Aug. g a fortiori ml'to excellenti⁹ marie Qꝛ vt ait Dam. Ipsa a nullo illustriū vicit͏̄. Et si obijcit͏̄ nō videbit me hō ꝛ viuet. vt dicit dn̄s Exo.xxxiij. Rn̄det Lincoieñ. vbi s̄. in mometo h⁹ visiōis q̄ videt n̄ viuet hō: qꝛ nō p̄ grauatus mole carnis nec p̄pedit⁹ ab actu sūme potētie hūane nat͏̄e: qd̄ iportat i se h̄ noīn hō cōit͏̄ dictū sȝ magꝫ viuit sup hoīeȝ Hec ille. Nā tūc opter fūdit⁹ mori ꝛ abstrahi a sensib⁹ hūanis s̄m Gre. Quartū gaudiū habuit splēdide illustratōis: q̄a mirū lumē diuinū sētiebat irradiare ꝛ splendescere. Prio q̄dē in aīa sua q̄ illustrabat͏̄ ad sciēdū secreta etiā dīna ꝛ oēs artes ꝛ sciās mūdi. atq3 ꝓ p̄hādi fut͏̄a. Vn̄ ꝓphetauit di. Ecce em̄ ex h̄ be.m.di.o.g. Scd̄o etiā in corꝑe qꝛ mira radiositate diuinā p̄n̄tiā declarāte ei⁹ facies illustrata fulgebat. si em̄ moyses ex diuio ꝯsortio ꝛ familiaritate tāta claritate resplēdebat vt nō possent in ei⁹ vultū intēdere filij isrl' ꝓpt͏̄ claritatē vult⁹ ei⁹. Vn̄ cornuta videbat͏̄ ei⁹ facies et ꝓpterea velamē pōebat sup faciē ei⁹ cū ad filios isrl' egrederet͏̄: vt dic̄ sc̄ptura. q̄to magꝫ ex diuitatꝫ p̄n̄tia i vt̄o ꝟgis r̄fulgebat ei⁹ facies ꝛ pie credo ꝙ adeo radiabat ꝙ i eā aspicere n̄ possēt hoīes ꝓpt͏̄ claritatē vult⁹ ei⁹: filio ei⁹ i vtero manēte. hoc etiā bern̄. dicere videt͏̄: qꝛ ꝓpt͏̄ ip̄am radiositatē faciei e⁹ ioseph spōs⁹ e⁹ r̄spicere n̄ audebat i ei⁹ faciē. vn̄ glo. sup illd̄. mat.i. Accepit ioseph ꝯiugē suā ꝛ n̄ coḡscebat eā donec pepit. d. sic. ioseph mariā facie ad faciē videre n̄ potat quā. s̄. a conceptōe plen⁹

impleuerat.et ido nō agnoscebat faciē ei⁹ quā desposauerat donec ei⁹ ꝑtus euacua/ ref. Hec glo. Gaudebat igit̄ ꝟgo dū se tā miro luie diuio tā i aīa ꝗ̄ i corpe circūfū/ di sentiebat miro dulcore spūsctō supinfu so ꝛc. Hec pdicta quatuoꝛ gaudia habu/ it ꝟgo q̄ accipiūt̄ ex pte sui filij Quintū in ordie gaudiū habuit vicȝ gaudiū ꝟgi/ nitatꝫ. Gaudebat qdē ꝛ miro mō letabat̄: qꝛ cernebat in se impletū illud Esa. vati/ cinū ca. vij. Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛ pariet filiū et vocabit̄ ꝛc. Sextū gaudiū sc̄itatis qꝛ vicȝ sic sc̄tificabat̄ ex filij dei inhabita/ tiōe vt totalr̄ ad diuia dedicaret̄. Nam vt dic̄ petr⁹ aureoli i suo cōpen. li. iiij. Beata ꝟgo qn̄ filiū dī ꝯcepit fuit sic sc̄tificata vt oīo fomes i ea extīgueret̄ ꝛ in bono eēt cō firmata vt nūq̄ possꝫ peccare. Cū aūt fili⁹ dei i vtero nouē mēsib⁹ habitaret ista san/ ctificatio fuit aucta in tantū ꝙ solis diuīs ipa ꝟgo esset dedicata: adeo ꝙ etiā licitis vsibus mr̄imonialib⁹ eā aptare eēt īpossi/ bile qꝛ tūc non solū mēs sed etiā corp⁹ lu/ ce diuiitatis resplēduit. Hec ille. Merito igit̄ d ea ps̄. ait: Sc̄tificauit tabernaculū suū altissim⁹. Tripl'r aūt de hac sc̄tifica/ tione btā ꝟgo gaudebat. Primo qꝛ nosce bat se grē plenitudie eē ꝯsūmatā ꝛ donis spūscti repletā excellentiori mō sup omnē purā creaturā. iuxta illud angeli dictum: Spūssctūs supueniet in te: glo. i. supra ꝗ̄ ad aliā creaturā supueniet i te. Scdo gau debat. qꝛ in bono ꝛ in grā ꝯfirmatā se esse sciebat. vt dic̄ Rich. de sctō victore. in ex/ positiōe. Ecce ꝟgo ꝯcipiet li. iij. Et Ber. in epl'a ad lugdunen̄. Nō em̄ habuit potē tiā peccādi post istā sc̄tificationē scꝫ. s. cū filiū ꝯcepit vt dicunt Bonauē. ꝛ Rich de media villa sup. iij. di. iij. ꝛ Tho. p. iij. q. xxv. et Alex. de hal. iij. p. q. lxxviij. Ter tio gaudebat de hac sc̄titate qꝛ de pseuerā tia ꝛ finali stabilitate certificata erat diui na ispiratōe vl' reuelatōe aut alio mō ꝯgru enti. si em̄ apl'i fuerūt certificati d pmāsio ne spūscti i eis in eternū Jo. xiiij. Et pau/ lus de insepatōe a charitate xp̄i. Ro. viij. multomagis maria. qꝛ vt di. ber. Priuilegia grāꝝ alijs ꝯcessa d maria negari nō debēt sed ꝯcedi ꝛc. Septimū pncip ale gau/ diū habuit mr̄nitatis. Qd̄ expressit eliza/ beth cū eā mr̄ez dn̄i vocauit di. vn̄ mihi h vt veniat mr̄ dn̄i mei ad me: q̄ nil mai⁹ d ei pōt ad ꝟginis honorē. O q̄tū hoc gau diū erat in corde ꝟginis cū aduertebat ꝙ ipa esset deo sup omēs acceptissima ꝛ dile ctissima adeo ꝙ ipa sola eēt electa ꝙ fieret mr̄ illi⁹ filij cui⁹ deus pr̄ est. Mirabile ꝙ vni puelle tm̄ dignitatis puilegiū est con/ cessū. Vn̄ Bern. vt allegat̄ in li. q̄ dicitur speculū marie dicit: Ista ē vere ꝟginalis glīa singularis ꝛ excellens ꝓrogatiua ma rie ꝙ filiū vnicū eūdē q̄ cū deo pr̄e meruit hr̄e cōmunē. Hec ille Octauū gaudiū puilegiate dignitatis qn̄ de⁹ eā mr̄is ex cellētissimis puilegijs ac dignitatib⁹ sbli/ mauit: vt mun⁹ grē ꝛ glīe p oib⁹ creatu/ puris obtineret. Vn̄ pēsa q̄tū gaudebat coꝛ ꝟgineū. Primo qdē de puilegio excel lētissime puritatis: quia tm̄ prefulgebat ꝙ maioꝛ sub deo puritas sua puritate intel/ ligi neq̄bat. vt dicit Anshel. li. d ꝯceptu ꝟgiali. Scdo gaudebat d puilegio diuie familiaritatꝫ. qꝛ sup oēm creaturā deo fa/ miliarissima fuit. Nūq̄ em̄ creature ꝯces sū ē nec ꝯcedet̄ talis diuia familiaritas q̄ ei ē ꝯcessa: vicȝ ꝙ deū nouē mēsib⁹ i vtero portauit: deū vbere d celo pleno lactauit. quē d ꝓprio ꝛ puro sanguie ꝯcepit. deū in amplexib⁹ ꝛ osculis familiarissime tracta uit ꝛ dulcit̄ educauit puer: deū qdē subdi tū habuit. vt dr̄ Lu. ij. Vn̄ Aug⁹. vt alle/ gat̄ in li. q̄ dr̄ speculū marie di. Nec mirū o maria si tibi ꝯgaudere dignet̄ deus reg nās in celis quē puulū ex te natū hoi͂ez te tiēs osculata es i terris ꝛc. Tertio pensa q̄tū gaudebat d puilegio ineffabilis dig/ nitatis. s. ꝙ eēt genitrix et mr̄ omipotētis dei: regina celi: dn̄a angeloꝝ ꝛ hoīum: ac toti⁹ mūdi sup oēs creaturas: grā meritꝫ et glīa exaltata. ꝛ sic de alijs ei⁹ puilegijs de qb⁹ alibi lati⁹ aget̄. hec q̄tuoꝛ ei⁹ gau dia accipiūt̄ ex pte ꝟgis ꝛc. Nonū gau diū spūal' influētie qꝛ tāta grā videbat̄ se abūdare ꝙ ei⁹ grā redūdabat ꝛ influebat copiose etiā ad eos q̄s visitabat. i. ad Jo/ hānē ꝛ elizabeth cū ꝛ ipi ad ei⁹ vocē salu tationis repleti sunt spūsctō vt patꝫ Lu. ij. ca. Sāct qdē maxime de grā dei gau/ dent. qꝛ grā ē excellentissimū donum dei. vt dic̄ Aug⁹. Quātū ḡ maria gaudebat

eñ tã yberẽ grã dei i se sentiebat: vt etiã in alios redundaret Et certe ẽm Hiero. per eius gratiã larga spũsancti ymbre p fusa est omis creatura: hoc est qd ps. pro pheta dicens: Diffusa est grã in labijs tuis. ꝓpterea bñdixit te deus in eternum.

Decimũ gaudiũ mirabilis efficacie. qꝛ videbat tantã sibi adesse diuine v̄tutis efficaciã: vt ad eius vocẽ tot ꝛ tam inaudita sequerent miracula que a deo fiebant. Nam p̄mo ad eius vocẽ dnq̃ dictionum cũ ait: Fiat mihi ẽm verbum tuum tã inextimabile miraculũ factũ est q̄ deꝰ factꝰ est hõ et verbum factũ est caro et habitabit in nobis Joh. i. Itẽ ad vnicã vocẽ salutanonis sue factũ ẽ secũdo magnũ miraculũ: q̄ statim elizabeth ꝛ eiꝰ filiꝰ repleti sũt spũsancto. Deniq̃ tertio aduerte q̄ ad vocẽ eius plima miracula facta sũt in iohanne. Et quidẽ Primo qꝛ statim fuit ab originali mũdatꝰ. Scdo qꝛ fuit spũsãcto repletus. atq̃ fuit statim sanctificatꝰ. Tertio qꝛ fuit ɔfirmatꝰ in gratia vt nũq̄ mortaliter peccaret. Quarto qꝛ fuit cognitione ꝓphica illustratꝰ cũ tã absconditũ misteriũ diuinitatis iesu cernissime cognouit ex͠ns in vtero. Quinto qꝛ fuit rõe viuili et sensuũ accelerat͠ adhuc in vtero vt dicit Augꝰ et Hiero. Sexto quia fuit exilaratꝰ: exultauit em̄ in gaudio infans in vtero. Septimo qꝛ regẽ xp̄m venerans ẽ in eius aduẽtu gaudio declarando. O quãtũ igit͠ btã ꝓgo gaudebat cũ tãta miracula ad eius vocẽ vnicã fieri cernebat i hac visitatione. Undecimũ gaudiũ singularis bñdictiõis supne ꝛ btifice. qꝛ aduertebat quõ spũsancꝰ eã tã p angelũ q̄ per elizabeth Bñdictã sup om̄es ꝓnunciabat dicens: Bñdicta tu in mulieribus ꝛc. Et iterp: Btã q̄ credidisti qm̄ pficienf ꝛ ꝛc. Augꝰ in sermone de natiuitate Maledictio eue in bñdictionẽ mutat͠ marie. Itẽ Ambro. in omel. buꝰ festi dicit: Sic̄ peccatũ a mulierib͠ cepit ita bona. s. diuie benedictionis a mulierib͠ inchoant. i. a maria ꝛ elizabet p̄dicẽdo. Itẽ Sixtus papa in sermõe buꝰ festi dicit sic: Eadem voce maria ab elizabeth atq̃ ab angelo Bñdicta dicit͠ vt angelis ꝛ hoib͠ simul venerãda monstret͠. q̄ scꝫ vtriusq̄ benedictiõem attulit ꝛc. Duodecimũ in hac visitatione habuit ꝓgo gaudium fructuositatꝭ salutifice quia vicꝫ et ip̄is quos visitabat et sibimet et oĩbus hoim͠ mundi electis salutis fructũ pstabat xp̄m iesũ in sacro vtero. Gaudebat igit͠ ꝓgo. qꝛ sciebat q̄ p fructũ vteri sui quẽ baiulabat ifern͠ euacuaret͠: homo redimeret͠: angelic͠ chorus restauraret͠: et om̄is creatura renouaret͠. Gaudebat quia talẽ et tantũ fructũ habere ipa meruerat quo omnes sancti ꝛ angeli fruerent͠. hunc fructum salutificũ agnouit elizabeth. ꝛ ideo exclamauit ꝛ ait: benedictus fructus ven. ꝛc. Proinde iuxta p̄missa questio apud theologos verti͠ vtrũ Utrꝫ scꝫ btã ꝓgo rõnabiliter id fecerit vt spõso suo relicto scꝫ ioseph ad cognatã visitandã ꝛ eidẽ seruiẽdũ accesserit. Et concorditer rñdet͠ ẽm s̄niãs doctorꝰ q̄ sic pluribus rõib͠. Primo rõe diuine acceptabilitatis: hoc em̄ fecit nõ vagãdi ꝛ discurrendi ꝓprio placito sed diuine acceptabilitatis desiderio. quia spũsctõ illustrata sciebat sũme placitũ fore deo. vt ꝓinqua scꝫ elizabeth visitata iohes sanctificaret͠ qui futurus erat p̄cursor xp̄i sicut patuit ex p̄missis. Secũdo ratiõe exercitãde virtuositatis. qꝛ sciebat ꝓgo suã visitationẽ fieri ad exercitationẽ v̄tutũ pmaximarũ et p cõsequẽs ad merita ꝛ p̄mia ɔsequenda maxima nõ solũ sup hoies: sed etiã sup angelos tũ p exercitio sũme charitatis qꝛ vt dicit Petrus Rauen. Est inquit et in angelis charitas que superenituit in maria dũ ꝓgreditur in montana: tũ p exercitio humilitatis qua se dñã mundi humilẽ ancillã elizabeth exhibuit. Nunq̄ tãta charitas vel tanta hũilitas in ãgelis ẽ reperta in scripturis exhibita fore p̄gnantibus. Tertia ratio quo ad nos scꝫ vtilitatis. qꝛ sciebat ꝓgo istã visitationẽ p̄ficere toti mũdo p salutis efficacia vt patebit et p̄cipue edocet͠. Ex hoc q̄ sũm ꝓphetarũ et sanctorꝫ quo maior non fuit inter natos mulieꝝ vitꝫ Jobẽs grãm et sanctitatẽ habere non potuit nisi maria adueniisset ꝛ salutasset. ꝓtom agis nullus alioꝝ hoim grãm habere poterit nisi p mariam vt ait Bern. ꝛc. O igit͠ superbenedicta virgo maria quis pensare poterit tua p his

gaudia. Omnes ergo charissimi fusis lachrymis imploremus marie suffragia: vt cum ea perfruamur eterna leticia. Ad id de gaudiis marie promulgāte beato Capistrano Miraculum. Refert quod vicz quidā clericus ob deuotionē bte virginis cū adhuc esset secularis: solitus erat sertū de floribus vel rosis colligare et imaginē bte virginis cū ipso serto decorare: factū est virgine benedicta fauente quod religionē intrauit et seculo renūciauit vbi cū per aliquot tps permāsisset cepit anxius eē quod sue deuotioni satisfacere nō posset in eo: vicz quod nequiret flores colligere in religiōe et imaginē virginis adornare cū serto: sicut solitus erat facere in seculo. Vnū proposuit se de religiōe ob hāc solā cāz exiturū. Quadaz ergo die cū nimis anxiaretur cor eius: in oratiōe posito apparuit beata virgo di. Fili noli anxius eē nec de religiōe exire: docebo ego te quō deuotioni tue melius hic satisfacere valeas pro serto vel corona quā mihi in seculo de floribus faciebas Nunc fac mihi singulis diebus coronā spiritualē. hoc modo. Primo ob meoriā gaudii mei quod habui cū filium meum concepi: dic vnū pater noster: deo grās agēdo de beneficio mihi prestito. Et subiūgas decē aue maria. Scdo ob meoriā gaudii quod habui filiū in vtero portādo et in visitatiōe elizabeth consimiliter facies. Tertio ob meoriā gaudii tpe natiuitatis filii mei cōsimiliter facies. Quarto quoqz ob meoriā gaudii quod habui cū tres magi filiū meū deū agnoscētes adorauerūt. consimiliter Quito ob meoriā gaudii quod habui cū filiū in tēplo repi et postea descēdit et erat mihi in oibus subditus et dulcissime cōuersatus. consimiliter Sexto ob meoriā gaudii quod habui qn filius meus resurrexit. cōsimiliter Septimo ob meoriā gaudii quod habui cū in celū assumpta sū dices primo vnū pr nr et subiunges tria aue maria. et sic in toto erunt septē pr nr et. lxiii. aue maria. hoc faciēs singulis diebus acceptiorē mihi facies coronā et tibi magis meritoriā. hec dicēs euanuit. Iste numerus consonat nūero annorū vite bte virginis quibus vixit in mundo isto sm aliquos. Ille igitur remanēs in religione sedula deuotione cepit quotidie hoc perficere. Accidit aūt quadā vice post factaz professionem vt iter ageret per quandā siluam cum fratre socio et sic in itinere dictā coronam oraret: secus viam latitantes erāt latrones: explorantes per viam transeuntes. quod cum viderent istos fratres videbatur eis quod vna pulcherrima virgo astaret fratri oranti dictam coronam: et ad singulā salutationem eius vnaz rosam pulchrā colligens alligaret cum aureo filo ad circulare lignum quod manu videbatur tenere: quasi faceret quoddā sertuz. Cumqz completa oratione irruissent latrones super fratres et eos capientes: quererent et dicerent: vbi est ista puella que vobiscum nūc erat: quo fecistis eam: illi negabāt dicētes. quod nunquā vellent mulierem vel feminaz aliquā in societate habere quia voluissent castitatem et consortia mulierū tenerentur ex regula fugere. Isti ecōtrario asserebant vidisse cum eis puellā pulcherrimam. vnde traxerunt eos de via ad partes: vt eos affligerent et confiterentur quo istam puellaz fecissent. Suspirant fratres ad christum et beatam virginem Et ecce apparuit beata virgo in aere cum multitudine angelorum: ferens in capite suo sertū roseū: et dicēs ad latrones: O vilissimi et iniqui homines cur audetis meis famulis nocere etc. perterriti illi et stupefacti audierunt virginē benedictaz quasi gloriādo dicere ad angelos: ecce quali corona decorauit me iste frater etc. et euanuit Sicqz factum est quod latrones auditū fratrē referentem de predicta oratione quā bte virgini porauerat: ad lumē veritatis redeūt veniā postulant et mundo renunciātes religionē ingrediuntur. fres quoqz et oēs isti quoad vixerūt coronaz beate virginis sedula deuotiōe orauerūt quotidie. Deniqz fert amplius quod cū ista oro in vsū plurimorum venisset sctūs Bernardinus de senis ordis minorum de obseruātia quotidie eā ob deuotiōz virginis porabat. Cui die quadā orāti ipam coronā: apparuit btā virgo di. O mi deuote famule multū mihi cōplacuit tua deuotiōe Ecce quia me hac corona quotidie es honoratus impetraui a filio meo tibi grāz miracula faciēdi et predicandi. et tandē scias te in celo mecum sine fine letari participem meorum gaudiorū etc. et sic ab illo tempore cepit sctūs miraculis coruscare et maximis

gratijs abundare. Omēs igiť charissimi vos adhortor ad btē virginis deuotionē; et gaudiorū eius recordationē; omnes in domino iesu admoneo ad predicte corone virginis orationē; vt valeat in celo sine fine vna cum beata virgine cōgaudere: quod nobis ipsius meritis ꝯcedat christus filius dei.

Pars tertia secundi libri est de beate marie cantico et gratiarūactiōe ꝓ diuina incarnatiōe.

Magnificat anīa mea dominū. Lu. i. ca. Verba sunt benedicte virginis marie gratias agētis ⁊ laudantis deū in hac visitatiōe ꝓ bñficio diuine īcarnatiōis: ⁊ deuotissimo cātico edito dicētis: Magnificat ⁊c. Circa qđ vna talis poniť ꝯclusio. Cōgruētissimū erat vt benedicta virgo maria ꝓ beneficio diuine incarnatiōis nouo cantico deū collaudaret. hanc cōclusionē declaro ⁊ ostendo triplici rōne. Primo rōne gratificationis. qꝛ nouo ⁊ sūmo dono noua ⁊ sūma debeť grārūactio ipsi deo. ne viciū ingratitudinis incurrať. qđ est tanqȝ vent⁹ vrēs exiccās fontē grē: deo inimica fm Bern̄. Vn̄ Seneca li. de bñficijs ait: Nil grato aīo honesti⁹. Turpissimū aūt ē beneficijs grās non referre. Sed qm̄ beata virgo in hac incarnatiōe sūma dona et noua ꝓ humano genere obtinuit scȝ ꝙ de⁹ fieret homo ex ea: et redimereť homo ⁊c. ergo nouo cātico debuit grās agere deo in ꝑsona sui et totius hūani generis. Secundo ratiōe remediationis. Nā xpi incarnatio debebat esse remedium contra homis lapsum. Cōtraria autē contrarijs curanť fm Gregoriū in omel. de martyrib. Quoniā autē homo cecidit blasphemia cōtra deuȝ concurrente. Nam vt legiť Gen̄. iij. dixit diabolus ad mulierē; Nequaquā moriemini. scit eniȝ deus ꝙ quacūqȝ hora comederitis eritis sicut dij sciētes bonū et malum. Ecce blasphemat deū attribuēdo ei inuidū esse et tenacem: quasi deus esset tā inuidus et tenax ꝙ nollet vt ei assimilaretur bō sciēdo bonū et malū ⁊c. Huic blasphemie mulier eua cōsensit cum sic fore credidit. Et ideo sicut homo ꝑ blasphemiā diaboli cui mulier consensit: casum sumpsit. Ita ꝑ ꝯtrariū in initio nostre reparatiōis per incarnationē; verbi dei ipa mulier. i. maria grās agere ⁊ laudes deo ꝓmere debuit: qua blasphemia prima aboleretur qđ et fecit in hoc deuotissimo cantico Magnificat ⁊c. Tertio ratione prefiguratiōnis. quia legitur Exo. xv. ꝙ cum filij isrł fuissēt liberati de manu pharaonis ⁊ egiptiorū ipis submersis. Maria ꝓphetissa soror moysi ⁊ aaron egressa cum mulierib⁹ canticū cecinit. Hec maria figurauit nostram dn̄am mariā: que cantico nouo debuit canere laudes do ꝓ nostra liberatione de sub manu diaboli. Postqȝ igiť maria redemptorem cōcepit angelo nunciāte et ad elizabeth venisset: elizabeth eam benedictaȝ ꝓclamasset et verba angeli in ea implenda predixisset: perficientur inqt in te que dicta sunt tibi a domino. statim maria ꝓ gratiarumactione hoc carmē domino cecinit ⁊ ait: Magnificat anīa mea dominū ⁊c. De hoc itaqȝ cantico loqui intēdētes tria misteria de ipo declarabim⁹.

Primū diciť sublimitatis
Scđm misteriū głiositatis
Tertiū misteriū vtilitatis

Articulus primus ꝙ canticū marie excellit alia cantica ⁊ sublimius fore ostenditur pre alijs in tribus vt patebit infra.

Primū misteriū diciť sublimitatis. Vbi est notandum ꝙ hoc canticum magnificat ceteris canticis est excellentius precipue in tribus.

Primo in intitulatione
Secūdo in causa et intentione
Tertio in eccłiastica veneratione

Primo quidē hoc canticū alia excellit in sui intitulatione et denominatione. qa vnumqđqȝ canticum intitulatū a suo autore diciť: aut canticū moysi: aut cāticū dauid: aut alicui⁹ ex ꝓphis. hoc ꝑcellēti⁹ nomē hȝ: qꝛ dr canticū marie. Vnde Luc. i.

premittit titulus huius cantici cum dicit Et ait maria: Magnificat anima mea dominũ Sicut ergo maria excellit omnes prophetas sanctitate: dignitate. et gloria. ita eius canticũ excellit eorum cantica. O quis non afficiatur huic cantico: quod tam dignum tam dulce nomen sortitũ est vt dicatur canticũ marie. domine nostre regine misericordie et gratie et a fortiori quia cũ istud canticũ edidit ꝛ cecinit: deũ ꝛ dominum verũ in vtero habuit ꝛc. Sed forte obijcies quod canticũ canticorum salomonis precellat oia cantica: quia sic denominatur pro superexcellentia scilicet cantica canticorum. Unde et secundum Johem in prologo ille liber vocatur hebraice syrasirim quod in lingua nostra vertitur canticũ canticorũ. Rñdetur quod hoc non obstat. quia ille liber dicitur sic: pro eo quia multipliciter diuinas cõtinet pre alijs canticis ve. te. laudes et spũalem amorẽ inter sponsũ xpm ꝛ sponsam ecclesiam vel aiam docet secundum Hiero. vbi supra. Nihilominus hoc canticũ marie precellit rõnibus prenotatis. Secundo ergo istud precellit alia in cã ꝛ intentiõe. quia cum alia cãtica sint in gratiarum actionẽ. aut pro victoria habita: sicut canticũ moysi. aut pro recepta sanitate. sicut canticũ ezechie. aut pro diuina laude quacũque. Hoc autẽ est pro diuina incarnatiõe quod est summũ pre oibus Huius rei cã queri põt vtrum hõ plus teneatur et deo sit acceptius regratiari pro beneficijs diuine incarnationis ꝛ humane redẽptiõis quam creationis ꝛ sic de alijs. Ad quod primus respondetur quod sic et ondit. Primo ex auctẽ. nã Ambrosius li. de vir. dicit Plus domine iesu debeo tuis iniurijs quibus redemptus sum quam tuis operibus quibus creatus sum. Ite chris. sup matheũ dicit: Nil est pro quo maiores grãs agere debemus quam pro passione ꝛ morte vnigeniti eius. Et Bern. in medita. Super oia amabilẽ te mihi reddit o bone iesu opus redemptiõis nostre calix passiõis quem bibisti in cruce. Secundo ostendit rõne. quia teste Gregorio in omel. de confessoribus. Quanto crescunt dona tanto rões crescũt donorum. et Seneca lib. de beneficijs docet quod quãto maius donũ datur tanto maior eidem gratiarum actio debetur. Sed in incarnatione et passione xpi maximũ donũ datum est hominibus. quia deus seipsum obtulit pro nobis ꝛc. Tertio ondit exẽplaritate quia hoc solum est bonorũ fideliũ videlicet xpiano pro redemptione grãs agere. Illud vero scilicet pro creatione vel alijs donis regratiari est etiam infideliũ et malorum. Nimirum in vitis phorum legitur quod Thales phs cũ nocte extra domũ astra consideraret incidit in foueã. Quo lugente dixit vetula: Tu quidem o Thales: que ante pedes tuos sunt videre nequiens quomodo que in celo sunt poteris cognoscere. Sic thales fertur rñdisse. Horũ trium grãs ago. Primũ quod homo factus sum et non bestia. Deinde quia mas ꝛ non femina. Postremo quia grecus et non barbarus. Ecce infidelis iste grãs deo egit pro beneficijs creatiõis ꝛ conditionis ergo multo magis xpianus debet ꝛc. Tertio hoc canticũ precellit alia ecclesiastica veneratiõe. quia ecclesia cõstituit quotidie hoc cãticũ marie dici venerabiliter in vespis. Hoc autem ideo: vt detur nobis intelligi: quia vergente mundi vespere dominus deus est incarnatus ex virgine per quem eternã cõsequimur benedictionem ꝛ ideo quotidie studeamus deo regratiari Propterea etiam pre alijs hoc canticũ marie solennius deuota celebritate solet in festis decantari: accẽsis lucernis ꝛ thurificationibus cõsuetis adhibitis. Unde et fideles ad hoc canticũ cum canitur in vesperis. solent assurgere et stare capite nudato et inclinato. sicque reuerenter audire vel dicere tanquã si tunc presentialiter adesset btã virgo et eius filius dominus iesus. Et certe debent hec facere quia totum hoc canticum est verbum sancti euangelij. et ideo sic reuerenter est audiendum. quoniam sicut scriptũ est Eccli. xxxij. Pro reuerentia accedet tibi bona gratia.

Articulus secundus quod marie canticum est gloriosissimũ: ꝛ assignantur in ea duodecim beneficia a deo collata marie pro quibus magnificat deum.

S

Ecundũ misterium de hoc cantico marie declarandum dicitur gloriositatis. Nã reuera hoc cãticũ

est gl'iosissimū tam ipsi deo q̄ eius sctissi/
me matri marie. Primo quidē deo quē
laudauit btā virgo in ipso p̄cipue .xij. mo/
dis. Primo de dñatione eius sup totū mū
dum. ibi. Magnificat aīa mea dñm. nō
dic illū vl' illū: iz anthonōastice dñm. Se/
cūdo laudat de hoīs saluatiōe. ibi. Et ex/
ultauit spūs meus in deo salutari. i. salua/
tore qz dñi est salus. Tertio i humiliū re/
spectiōe. ibi respexit humilitatē an. Quar
to in mřis btificatione. ibi. ecce eni ex hoc
btāz zc. Quito i mirandoz opatiōe. qz fe
cit mihi dñs magna zc. Sexto i noīs sctu/
tate. ibi z sctm̄ nomē ei⁹. Septimo in mīa
z miseratōe. z mīa eius. Octauo in supbo
rum deiectiōe. fecit potentiā zc. dispsit sup
bos. Nono in humiliū exaltatiōe. deposu/
it po. de se. Decimo i esurientiū impletio/
ne. esuriētes imple. bo. Undecimo. in hūa
ne nature assumptiōe. suscepit israel puez.
Duodecimo. in pmisse liberatiōis imple/
tiōe. sic locu. est ad pa. Hec fm Johēz ger
son cancella. Parif. in sua editiōe de canti
co marie. Scdo dixi q est gl'iosissimuz
h canticū btē v̄gini. qz in ipso notari pñt
xij. stelle gl'ie in corona capitis ei⁹: sic scri/
bit Apoc. xij. In capite inqt ei⁹ corona. xij
stellaz. Nam i his. xij. bñficijs a deo acce/
ptis vel p̄uilegijs donatis btā maria gau/
dēter gl'iatur z deū laudat in h cantico vt
patz diligēter ɔsiderādo p̄sus ei⁹ atqz p̄ti

Rima stella dr di /Ca. I culas.

P gnatua p̄electio de q̄ deū Maria
laudat z gaudēs gl'iat cū di. Ma
gnificat aīa me dñm. notāter dic dñm qd
est relatiuū ad suū vl' ancillā: vt significet
se in h gaudere z gl'iari q a deo ē in ancil/
lam sp̄ealr electa. vñ de h gr̄as agit. Nam
p̄fecto sctis h est gaudiū maximū z gl'ia:
q se norūt eē suos di cui qdē suire regna/
re est. fm Aug. z Greg. Sic z videm⁹ mi
lites gl'iari de eo q qdē coz sūt serui p̄po/
tentiois regis z accepti. vñ dña i deo gl'i/
ando dic: Magnificat aīa mea dñm. s me
meum⁹ suz ancilla p̄electa. Nimiz vt di/
citur. iiij. li. Ethico. Qualis vnusqsqz est
talia dicit z opatur z taliter viuit: qa ex a/
bundantia cordis os loquif. Math. xij.
Et qa btā v̄go h sp desiderabat vt mere/
retur fieri ancilla dei. z ei⁹ filio deseruire

quē nouerat ex sc̄pturis i carnē vēturū. h
sp oroib flagitabat vt etiā fert historie. et
ideo nō mirū q mox cū fidē dedic angelo
ait: Ecce ancilla dñi. s. qd sp optaui. z nūc
etiā gr̄as deo agens id replicare videf di.
Magnificat aīa mea dñm: cui⁹ suz ancil/
la. O felix marie desideriū: qd tā efficacit
est p toti⁹ mūdi salute impletū. o felix q̄ɔ
aīa q̄ suire toto corde desiderat xp̄o. Sz
circa lrāz hāc queri pñt tria p̄cipua. Pri
ma q̄stio. vtz btā maria ɔgrue sic incepit
suā laudationē p xp̄i incarnatōe ex ea fa/
cta vt diceret magnificat. Nā mix est q̄re
nō dixit: Laudat vl' bñdicit aut gr̄as agit
z gl'ificat aīa mea dñm cū bñ hec oīa z
singl'a dicere potuit. Ad hoc p̄rimus rñ
def q ipa nō a se sz a spūsctō hec verba p/
tulit: q spūssctūs notanter voluit inchoare
hoc verbo magnificat z nllo alio: qz d ma
ximis bñficijs deū laudabat maria. i. d be
neficio incarnatōis diuie. Idcirco magni
ficat qd sonat laudis magnitudinē dice/
re debuit z dixit. vñ Amb. sup Luc. Ma/
gnificat aīa mea. q. d. Tāto z tā inaudito
munere dñs me sblimauit q lingua expli/
care nō suffic. Sz totū aīmi affectū i agē/
dis ei⁹ laudib offero: z in ei⁹ magnitudi/
ne ɔtemplādo ḡtulāter ipendo: io magni
ficat aīa mea dñm. Scda q̄stio. q̄re ad/
didit Aīa mea z nō dixit: Magnifico do
minū. Rñdef q h spūssctūs voluit vt do
ceamur nos de bñficijs aīe q sūt potiora
q̄ corpalia sic z aīa potior oī corpe. vt dic
Augu. deū magis laudare. Et qz bñficiū
diuie incarnatōis p̄ncipali⁹ ē ad salutem
aīaz q̄ corpoz. io inseruit aīa mea. Ter
tia q̄stio. cur nō dixit magnificat aīa mea
deū vl' sponsuz p̄rez vel filiū: q̄uis qd libet
hoz dicere potuissz. Rñdef fm Anthoni
nū floreñ. in sūma sua q h voluit spūsctūs
Primo vt deū gl'iosuz cū timore reueren
dū intēdat: qz initiū sapie timor dñi. vt ait
ps. Li dñs aūt timorē reuerētialem inclu
dit. iuxta illd Malach. i. Si dñs vbi ē ti
mor me⁹. Scdo vt oī via btā v̄go p̄pu/
as laudes fugiat z tm̄ diuias intēdat. Si
eni dixisset: sponsuz: ml'tū se laudasset. sil'r
si dixisset p̄rez vel filiū. eq̄ laudis essz: si di
xisset deū: suā hūilitatē ancillariā tacuissz
z io dicēdo: dñm qd ē relatiuū ad ancillaz

se hũilez ancillã dei ꝓfitef. q̃ten⁹ ꝛ nos do
ceat: q: in hũilitate nr̃a placeñe deo obse/
quia ꝛ laudes: vt oia bona i nob̃ deo attri/
buamus Capitulum . II.

[s] Ecunda stell a dicitur diuina dul
cificatio propter quam ipsa beata
virgo diuia dulcedine plenissima
gaudẽs gl'iaf ꝛ dic: Exultauit spũs me⁹
in deo salutari meo glo. i. in filio saluato/
re meo: cui⁹ diuia dulcedĩe spũs tãta abũ/
do plenitudĩe: vt spũs me⁹ exultet. i. extra
sc͞ipam in extasim saltet i deũ ꝛc̃. ꝛ ideo ꝓ
tanto dono gr̃as ago. Sz h̃ p͞mo querif
q̃re pot⁹ dixit Exultauit i p̃terito q̃z exul
tat in p̃nti cũ nõ lõge antea ꝯceperit xp̃m
saluatorẽ in vtero. Ad hoc rñdef notan/
do q bt̃a maria in deo saluatore. i. xp̃o tri
pliciter exultauit. P͞rio añ xp̃i ꝯceptõez ex
ultauit i fide ꝛ spe: q: firmit credidit ꝛ spe
rauit xp̃m redemptorẽ i carne venturũ. sic̃
ꝛ de Abraaz scribit h̃ mõ exultasse. Jo͞his
viij. Abraaz pr̃ vester exultauit vt videret
dič meũ q̃ credidit ꝛ sp͞auit. iõ dr̃ vidit. s. fi
de ꝛ deo reuelãte ꝛ gauisus ẽ ꝛc̃. Sc̃do ex
ultauit maria i hora ꝯceptõis xp̃i qñ gau
diũ summũ de h̃ habuit vt patuit p͞te p͞ce/
dẽti. Tertio exultauit post ꝯceptiõez xp̃i
q: expiebaf ꝯtinue deũ in se manentẽ tota
plenitudĩe ꝛ miro mõ sp͞mscrm̃ cõsolantẽ.
Notãter g͞ dixit exultauit: vt significet q̃a
a p͞ncipio sue ꝯceptiõis in vtero mr̃is sc̃tẽ
Anne. s. sp̃ in ꝯgnitõe xp̃i exultauit. mlt̃o
magis q̃z iohẽs baptista i vtero: ꝛ iã xp̃m
vtero portare cepat añ aliq̃t dies q̃usq̃z ꝑ/
uenerat ad domũ zacharie a die ꝯceptõis
iter agẽdo. ꝛ iõ dixit: exultauit. q: iã añ cõ
ceperat. Secũda q̃stio hui⁹ occasione
Nũquid maria sciuit antea q̃z ꝯcepit xp̃m
de se fore incarnandũ et ideo exultauit in
xp̃o. Rñdef q licet q̃dem sciuit q: dei fi
li⁹ debuit incarnari, multo magis q̃z h̃ no/
uit q̃z ꝓphete: tamẽ ex hũilitate nõ presum
psit nec putauit scẽe illã virginẽ de q̃ xp̃s
deberet ꝯcipi dõec angel⁹ nũciauit Ter
cia q̃stio q̃re dixit salutari meo cũ xp̃s essz
saluator etiã alioꝝ Rñdef ſm Ly. q hoc
dixit rõe assumpte humanitatꝫ ex ea. q: sic
fuit tm̃ ipsi⁹ ꝟginis. Vñ exultauit spirit⁹.

[t] Ercia stella dicif deo Capi. III
charadilectõ q: respexit inq̃t humi
litatem. Respexit id est acceptauit ꝛ ama/
uit. quia vbi amor ibi oculus. ſm Augu.

Sed quare dixit hũilitatẽ nõ virginita
tẽ vl' alias ꝟtutes Rñdef scd̃m Lyrã q
licet maria fuerit omnib⁹ ꝟtutib⁹ deo cha
ra ꝛ electa vt essz mater filij dei: tñ speciali
ter hoc fuit ex hũilitate. Bern. Audeo di/
cere q nec marie ꝟgitas placuisset dõ sine
humilitate Hinc in sermone de assump.
Augu. O bt̃a hũilitas marie q̃ deũ hoib⁹
pepit: vitã mortalib⁹ edidit: ꝑadisũ apuit
ꝛ hoim aïas libauit Vñ ponif ꝓ ista stel
la hec ꝯclusio. Pl⁹ amauit de⁹ hanc vnaz
puellã q̃z oẽs angelos et sctõs ac totã mũdi
machinã. Probatur ex triplici rõe tanq̃z
ex trib⁹ signis dilectiõis et acceptationis.

Primo ratione donationis.

Secundo ratione conuersationis.

Tercio ratione impetrationis

P͞rio ex rõe vl' signo donatiõis. qm̃ ſm
dominũ Bonauẽ. sup tertio sen. dist. xxxij.
deus dicitur diligere aliquẽ magis q̃z al/
teꝝ rõne effect⁹ vl' cõicatiõis boni maioꝝ.
Cui cõcordat ꝟbum arꝫ. ix. ethi. dicentꝫ q
amor vl' amicicia ꝟa fundaf i beniuolẽtia
id ẽ i bonũ velle alicui Sz q: de⁹ tã excel/
lentissimũ bonũ ꝛ donũ voluit ꝛ dedit bt̃e
ꝟgini qd̃ nlli nec oib⁹ sil' ꝯcessit videlicz q
eẽt mr̃ dei q̃ nil mai⁹ creature donari põt.
Vnde ansel. de concep. ꝟ. ca. xviij. Quid
excellẽti⁹ illi dare valeret q̃z i ꝑpetua ꝟgi/
tate manẽs deũ de sua carne carnẽ ſcm ge
neraret. Hec ille g͞ eã pl⁹ dilexit. Sc̃do
rõe vl' ex signo ꝯuersatõis qm̃ ſm eũdẽ bo
nauẽ. vbi s. Signũ dilectõis diuie ẽ fami
liarꝫ ꝯuersatio. Nã di. pho. ix. li. ethi Act⁹
amiacie ẽ ꝯsolatõ i aici visiõe ꝛ colloq̃o ac
ꝯuersatiõe Sz nõ ẽ aliq̃s ãgeloꝝ nõ aliq̃s
sctõꝝ nõ tot⁹ mũds: cui de⁹ tanta familiari
tate suã ꝯuersatiõz exhibuit sic̃ ꝟgi Cui se
dedit ñ tm̃ sic̃ ceterꝫ i deũ ꝛ dñm: sz speãlit
i filiũ cui⁹ vberib⁹ fuit alit⁹: c⁹ maib⁹ por
tat⁹ ꝛ sepissime ꝓ voto ãplexat⁹ ꝛ osculat⁹
de c⁹ sanguis potiõe carnis sbstãtiã assũ/
psꝫ et indissolubilit' sibi vniuit: sic de alijs. g͞
seq̃f q eaz sũme dilexit vt dea ꝟificef illd̃
sap. viij. Hãc ãaui i q̃t dõs ꝛ q̃siui mihi spõ
sã assumere eã ꝛ ãator fact⁹ sũ forme illi⁹
generositatẽ ei⁹ glificat ꝯtuberniũ hñs dĩ
ꝛ oiz dñs dilexit illã. Tercio oñdif ex rõe

vt signo ipetratōis tātū ei eam ds dilexit vt ipsa in omni petitiōe a deo plus valea impetrare q̄z omnes sancti ꝛ angeli ac to/ta ecclesia mundi. quia ei nil phas est ne/gare que tanq̄z mater potest deo imperare et non tantum supplicare sicut ceteri. Vnde .iij. Regum secundo capitulo Pete mater quod vis neq̄z enim phas est aliquid tibi denegare Unde Anshelmus de conceptione beate virginis capitulo .xv. dicit: Scimus inquit beatam Mariam tan/ti meriti esse apud deuz. vt nihil eorum q̄ velit efficere possit aliquatenꝰ effectu ca/rere quod est signū magne dilectiōs. quo/niam ſm Tullium et Jeronimum Amicorū est, idem velle et idem nolle. Ad h̄ pertinet miraculum quod ferunt hystorie. Quidam enim cum deuotus esset beate virgini et multa enormia commisisset cri/mina: ecclesiam intrans visa imagine be/ate virginis ait: O domina si te inuocarē inuanum laborarem quia cū sim peccator maximus scio q non exaudies: sed cōtempnis: nec enim quasi dampnatum reputo: nec per te posse adiuuari: cumq̄z sic auertisset se vt exiret desperatus: statim b̄ndicta virgo mater misericordie allocuta ē ꝛ ait confide in me: quia etiaz si in profundo inferni esses dampnatus ineternum: valerē tui, miserem: nil em̄ est qd mihi filius pos/sit denegare. vñ ille ꝯfortatus veniā petyt ꝛ sētē viuēs deuotꝰ ꝟgini deseruiuit. O igitur fidelꝭ aia aduerte quātū tu be. ꝟginē diligas quantūue eius oīo apud deū valeat: et sup ac int' oēs sctōs ipam in patronā elige tibi que potest suffragari. Cap. IIII.

q Uarta stella dr̄ btīficatio. vñ subdit Ecce em̄ ex h̄ btām me dicent Beda cuius inq̄t hūilitas a deo tāz g̃te respicit rete btā ab omnibꝫ cogno/minat. Hec ille merito q̄dem btā ꝟgo ab omibꝫ btā p̄dicat: q2 ipa ꝯcepit portauit ꝛ genuit btitudinis autorē. Sz querit quō hec marie pphetia verificet cū videamus plimas generatiōes nō dicere cā btām: sz potꝰ blasphemare. vtz i iudeis: i hereticꝭ in infidelibꝫ ꝛ paganis. Ad h̄ breuit' re/spondet ſm Ni. d ly. ꝛ cōmunit' alios expositores doctores: q in h̄ vcrō nō ē distributio itelligēda p singlis gener: sz p generibꝫ singulorꝫ: q2 ex omibꝫ generatōibꝫ ali/qui sunt ꝯuersi ad fidē q confitent istā virginē btām. Nota eē q tria sūt genera nationū p̄ncipalia sic et tres i toto mūdo sūt sectarum principales varietates.

Prima iudeorum
Secunda machometistarum.
Tercia christianorum.

Prima est natio iudeorum ista btificat q2 de ea p pphetas sanctos p̄conia bona pfert ꝛ eē q2 ſm Bonauē. sup. iij. di. iij. q. ij. arti. iij. Infideles quidā iudei asserūt h̄ mirꝫ fuisse in maria q cū eēt pulcerrima a nllo vnq̄z viro fuit ꝯcupita ꝛ p ꝯsequēs ipsa nunq̄z ꝟginitatem amisit in qua dei fi/liꝰ bitauit h̄ testimoniū infideliū vilipēdēdum nō est: oportet em̄ testimoniū hr̄i ab his q foris sunt. Scda ē natio machometistaꝝ credentiū vt sunt Thurci Saraceni Agareni Ethiopes ꝛ similes. Isti eē btāz dicūt mariā cū bona vtiq̄z scripta in suis libris habeāt de ea sic testat' Ni. d ly. sup h̄ passu. Nā in alchorano. i. i libro legꝭ saracenorū in. iij. zora in. iiij. donario eiꝰ taliter scptū ē. Dixerūt angeli o maria vtiq̄z deꝰ elegit te ꝛ purificauit te et vtiq̄z elegit te claram sup oēs mlieres seculoꝝ. Item ibidē donario. v. dixert āgeli. o maria vtiq̄z deꝰ annūciat ꝟbum ex i po. nomē eiꝰ yseben. mariā. i. iesus filiꝰ marie ꝛ erit hono/rabilis i hoc seclo atq̄z i alio ꝛ alloquit' homines ꝛc. Itē in libris autenticis apud saracenos quorum vnus vocat' ab bokari alter vero mozlim dixit Ebi horayra socius scilicet machometi quod audiuit machometum dicentem: Nullus nascitur de fi/liis Adam quem non tangat Sathan: et ideo plorat vociferans ex tactu Sathan preter Mariam et filium eius Item dixit idem Ebi machometū dixisse: Multi pfecti fuerunt ex hominibus Nulla vero fuit perfecta ex mulieribus nisi Maria mater yse id est iesu. Fertur quoq̄z q quicūq̄z ex Saracenis publice blasphemauerit no/men virginis Marie lapidibus contun/detur os eius ſm leges eorum Ecce patet quomodo a paganis beatificatur Maria

Tercium genus nationum est chris/stianorꝫ qui omnes eam sanctam et beatā dicūt. Et certe erubescat malꝰ xpianꝰ q btē

virgini laudes dicere recusat: quã etiã pa/
gani vt pmissuz ẽ laudãt. vtiqȝ o btissima
ṽgo maria verũ ẽ qd de te canit ecctia. Fe
lix inqȝ es sacra ṽgo maria et oi laude di/
gnissima: q: ex te ortus ẽ sol iusticie xp̃s de
us nr̃. Ecce q̃ te oẽs btãm dicim⁹. Ca. V

q Uinta stella in ordine z pma scdi
quaternarij dr mirificatio. vñ ait:
Quia fec̃ mihi dñs magna q̃ po/
tens est. i. opat⁹ est i me mirabilia p suã po
tentiã ĩfinitã. Theophil⁹. Uere magna
nimis z maria deus opat⁹ est in maria: cũ
eã a pctis pseruauit: cũ eã sctificauit: cũ filiũ
dei ex ea nasci voluit: z humanũ genus p
ipsam repauit. Cũ ṽo pepit ṽgo pmãsit: z
hec ideo: q̃a potens ẽ qñ nll's ali⁹ potuit
hec facere. Circa hãc stellã ponit ista cõ/
clusio. In oĩb⁹ opib⁹ a pncipio mũdi fact̃
mirũ maxim qd de⁹ fec̃ i toto mũdo z face/
re potuit est h̃ qd ĩ maria feit, pbaẽ tripl'r.

Prio auctoritate | Prio auctoritate san
Secũdo ratione | cti Bern. in sermo/
3o exẽplificatõne | ne de gaudijs marie

dicẽtis Multa inquit magna fec̃ deus in
creaturis mũdi. Nihil tñ tam excellens z
tam magnũ op⁹ digitorũ dei sic̃ in ṽgine
quã sol z luna miranẽ. Hoc idẽ testaẽ An
selm⁹ et pl'es alij doctores. Scdo pbaẽ
rõne. q: nil põt dici mai⁹ q̃ȝ qd de⁹ sit sctũs
homo: cũ magis distet deus a creatur̃ q̃ȝ
quecũqȝ creatura a nihilo. Ceterũ ex pte
creature nil maius põt dici q̃ȝ q sit mater
dei. Hoc eni est sũme gr̃e z gl'ie. qua ma/
ior creature cõicari nõ potuit sic̃ vult Ale/
xander de hal'. pma pte. z Alb. sup missus
est. ideo Anselm⁹ li. d̃ ↄcep. ṽgi. di. Nihil
tibi o dña ẽ eq̃le nihil ↄpabile. Omne eni
qd est aut supra te est aut infra te est. Qd
supra te est solus deus est. Qd infra te est
est omne qd de⁹ nõ est. Tertio oñdiẽ ex/
emplificatiõe. Nam magna fecit deus qñ
celũ z terrã ac oĩa q̃ in eis sunt solo verbo
creauit de nihilo. ps. Dixit z facta sũt. Sȝ
certe maius fecit mlto in mr̃e qñ de puris
simo ei⁹ sanguĩe corpus xp̃i formauit in q̃
totus deus essentialr̃ contineẽ quẽ celi ca/
pere nõ pñt. Itẽ magnũ fecit deus qñ ce
lũ angelis repletũ creauit. z ipis deũ dili/
gẽtib⁹ se btã visiõe fruendũ exhibuit. Sȝ
certe maius fec̃ in ṽgine qñ in ei⁹ vtero de
us ipse habitauit iclusus q̃ oẽs angeli frue
banẽ. Itẽ magnũ fecit de⁹ qñ de pua ade
costa vnã magnã mulierẽ formauit. z eaȝ
ade federe mrimoniali ↄiunxit. Sed ma/
ius fecit: qñ de pua portõe sanguis ṽginea
corpus xp̃i pfectũ subito formauit diuita/
ti inseparabiliter vnitũ. Itẽ magnũ fec̃ qñ
mundũ diluuio deleuit z tantũ octo aĩas
pseruauit a diluuio. sȝ mai⁹ fecit qñ btãm
virginẽ ab omni pctõ pseruauit z p eã ge/
nus humanũ redimendũ disposuit. Iteȝ
magnũ fec̃ qñ pharaone sũmerso hebreos
libauit. sȝ mai⁹ fec̃ qñ p filiũ ṽginis deui/
cto fortissimo hoste diabolo oẽs hoĩes re/
demit. Itẽ magnũ fecit qñ manna filios
israel pauit. sed maius fecit qñ in vtero ṽ/
ginis verũ panẽ. i. corp⁹ xp̃i ad oẽs sctõs
pascẽdos formauit: d̃ q̃ pane ioh. vi. Hic
est panis q̃ de celo zc̃. Itẽ nõne magnũ fe
cit q iordanis ↄuersus est retrorsuȝ. Nõ/
ne magnũ fec̃ q sol stetit vel q in horalo/
gio achaȝ. x. gdib⁹ retrocessit. Esa. xxxviij
sed maius fec̃ qñ ad ṽba ṽginis ↄsentiẽ/
tis etern⁹ deus retrocessit p icarnatõeȝ ad
ĩfantiã vni⁹ diei z ĩ vtero ṽginis mãsit. z
sic ↄsequẽter de oib⁹ factis mirabilib⁹ in/
ducẽdo repies: q: fecit dñs maxim in ma/
ria zc̃.

s Exta stella dr Ca. VI.
sctificatio: q̃ gl'iatur btã ṽgo in h̃
cantico cũ subdit: Et sctm̃ nomen
eius Nomẽ q̃ppe dei dr sctm̃: q: q̃cq̃d scti
tatis põt cogitari eminẽti⁹ est ĩ deo. z qm̃
sctõs fac̃ ipm. i. s. nomẽ dñi debite portãtes
iuxta illd Leuit. xx. Estote scti q: ego san/
ctus suȝ. Ego dñs q̃ sctifico vos zc̃. Bene
dicta itaqȝ ṽgo gl'iaẽ z gaudere se oñdit ĩ
h̃ q tam sctissimũ filiũ ↄcepit: p cui⁹ sctissi
mũ nomẽ ipsa sũme sctificata extitit. De
hac aũt sctificatiõe ṽginis ageẽ li. v. pte. i.
arti. ij. p totũ. Hic tñ est notandũ q me
rito de h̃ dña gl'iaẽ. q: nomẽ dñi btã in vir
gine d: sctm̃ magis ppie q̃ȝ añ incarnatõ
nẽ. licȝ z p tũc sctm̃ dictũ sit. iuxta illd Ps
Sctm̃ z terribile nomẽ ei⁹. Et rõ q: ppie
dr sctm̃. i. sanguĩe tinctũ. vt dic̃ Joh. ianu.
i catholi. Nã apd veteres nil dicebaẽ san/
ctũ nisi sanguĩe hostie essȝ respersuȝ vel cõ
secratũ. Sed qm̃ deus añ incarnatõeȝ nõ
fuit sanguĩe tinctus. sȝ in btã ṽgine de pu
ro ei⁹ sanguĩe carnẽ assumẽdo sanguine

quodāmodo tinct⁹ dici potest cū et sangui ni in carne vnit⁹ est ꝛ tandem in cruce to tus sanguine sacro ꝓprio fuit refusus ꝛ bal neatus: ergo mag⁹ ꝓpter sanctū nomen domini in ꝟgine et ꝑ virginem esse iudica tur q̄ȝ ante incarnationeȝ. Unde bñ dicit Et sanctū nomē ei⁹. O igit fidelis aīa di ligenter pensa quanta dei charitas in ꝟgi ne bñdicta sit erga te exhibita: vt vicȝ cru ore roseo ex virgine sumpto te lauerit san ctificauerit ꝛ mundauerit ac redemerit iu xta illō Apoca. i. Dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatꝫ in sanguine suo. Ca. VII

Septima stella dr̄ miseratio. Unñ ait Ermia eius a ꝓgenie in ꝓgeni es ꝛc. cū. q. d. fm̄ Beda Nō soluȝ inquit mihi fec̄ magna q̄ potens ē: sed ii omni gēre que timet deū: quoniam fec̄ mi sericordie redemptioneȝ omnib⁹ a ꝓgenie iudeorum in ꝓgenies christianorū nec ta mē oib⁹ q̄ntū ad efficatiā: licȝ vniuersis ꝛ toti mōo quantum ad sufficientiā Sed ti mentibus cū timore filiali ꝛ casto sic expo nit iy. Unde claret qꝛ in his ꝟbis gloriat se fore matrē misericordie in oēs diffundē de. Hinc ꝛ eccl̄ia canit de ea. Maria ma ter mie mat gr̄e tu nos ab hoste ꝓtege ꝛc. Nota aūt q̄ merito bñdicta ꝟgo gloriat i cantico de hid ē de stella mi̅sationis diui ne: qꝛ nuſq̄ȝ maior dei miseratio erga nos ostendi potuit q̄ȝ in hac incarnatione fa cta ex ꝟgine: in q̄ pro nr̄a liberatione solus ipse de⁹ se humiliauit ꝛ descendit vsq̄ȝ ad penam nr̄e miserie vt nos releuaret ꝛc. vt autem o homo agnoscas quantū dei mia exhibita sit ꝛ exhibeat vsq̄ȝ in finē per ma riam Nota tria pūcta tanq̄ȝ tria sig̃ diuine miserationis ꝑ eam largiēde. Primum est q̄ a ꝑncipio nō fuit nec ē vel erit nec po test eē tam scelerat⁹ peccator q̄ dum ad be ataȝ ꝟginē se ꝯuerterit vt debet misericor diam nō consequatur. H̄ testatur Anshel. libro orationū di. O btissima virgo Ma ria Sic omnis peccator a te auersus et a te despect⁹ necessarie ē vt intereat: ita oīs peccator ad te ꝯuersus: et a te respect⁹ im possibile ē vt ꝑeat. Et rō q̄a btā virgo cū sit mat misericordie nullū peccatorem dū modo ꝯuertat ad ei⁹ miserationem fide liter redeat ac ꝑseueret dimittit q̄n pro eo intercedens veniā optineat ꝛ gratiam Id circo idē Ans. d. O felix maria tu peccato rem toti mōo despectum materno affectu amplecteris nec deserꝫ: quousq̄ȝ de⁹ per te placatus ip̄ m gr̄ie sue reformabit. hec ille

Secundum punctū q̄ si mat misericor die ipa: s. maria nō fuisset mōs iam ꝓpter peccata dia ꝑysset. hoc testat Fulgentius iiy. michologiarū di. Diu celū ꝛ terra ru isset si ñ maria precib⁹ sustentasset: quod claret eē ex miraclō quod legit in vita san cti dominici vicȝ q̄ visuȝ est voluisse xp̄m totum mōm tribus vibratꝫ lanceis ꝑdere Sed btē virginis intercessione liberatum

Tercium punctum q̄ si maria mr̄ mise ricordie nō īteruenisset. de⁹ hunc mūdū ꝓ suis scelerib⁹ multo seueri⁹ q̄ȝ nunc flagel laret. H ostenditur certitudine experiētie: q̄a in vete. test. a. anteq̄ȝ deus fuisset incarnat⁹ ex virgine: multo seueri⁹ et districtius fla gellabat mundum ꝓ peccatis q̄ȝ nunc Nā quandoq̄ȝ ꝓ vnico solo peccato mag̃ stra ges hominum peribat. Totus enim mū dus pro peccato diluuio delet⁹ est. Pro gu la vna maxima plaga facta ē in populo is rael numeri. xi. Pro vno furto Achor xxx vi. hoies dei iudicio sunt sb hostib⁹ ecsi et ex israel. ccc. pugnatorū q̄ fuere in illo ex ercitu confracti terga verterunt et persecu ti sunt eos hostes iosue vii. ca. Itē pro vna idolatria. xxiij. milia hominum perierunt Exodi. xxxij. ca. Ecce q̄ȝ seuere deus puni ebat peccata. Nam et ꝓ vno peccato pri mi parentis vsq̄ȝ ad. 5000. annos ꝛ am pli us omnes filij dei sunt a visione dei exclu si. Sed nunc postq̄ȝ ꝟgo Maria deum cō cepit et genuit quot in toto mundo super abundauit scelera: quot idolatrie et sugsti tiones.: quot superbie sodomie ꝛ gule ꝛc. Et tamē placatus deus misericorditer ex pectat vt cōuertamur. ꝛ tam seuere nō fla gellat in hoc mundo sicut ante. Ideo apo stolus Thimoth. iij. Apparuit benigni tas ꝛ humanitas saluatoris nostri dei: nō ex operib⁹ iusticie sed fm̄ suam misericor diam saluos nos fecit. Gratias igitur aga mus deo: q̄a ꝑ Mariā misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum

Octaua stella Ca. VIII omnibus. dicitur triumphatio. de qua gau

dens in dn̄o gl'iat' virgo cū ait: Fecit potē tiam in brachio suo: dispsit superbos men te cordis sui. Nimirū brachiuz dei dī fili⁹ dī q̄ ē fili⁹ virgis fm expositōez Bede. qr sicut homo operat' per brachiū: ita deus p verbū suū. i. est filiū operat⁹ ē omnia. Jo. i. In principio erat verbū et infra. omnia p ipm facta sunt. In h̄ suo brachio. i. filio, dēs pater fec̄ potentiam magnā: cuz potenter triumphauit deuincēs potentissimuz dia/ bolum q̄ humanum genus possedit. Vn̄ subdit dispsit supbos mēte cordis sui. Cyrillus. Mag̃ inq̄t pprie de demonū hosti li caterua intelligēda sunt hec verba. hos enim struētes i terra dissipauit aduenīes domin⁹. Hec ille. Merito igit' beata vir go de hac stella triūphationis gloriat': q̄a per eā et in carne de ea sumpta domin⁹ de diabolo potētissime triumphauit vt iā im pletum sit illud Geñ. iij. Ipsa. s. maria cō/ teret caput tuū. quoniam p beatam virgi nem mediāte filio potestas demonū ē con trita. Quod si q̄ras quomodo p virginē mediante filio dicat' potestas demonum esse ɔtrita cum videam⁹ etiam nūc demo nes magnā potestatem habere in homini bus. Nā certa expientia videmus q̄ mul/ torum hominū etiam christianorū corpora obsident demones: multorū etiam, mentes excecant. Itē adhuc demones nos impu gnant ꝛ huic mōo principantur iuxta illō aposto. Ephe. vi. Non ē nobis colluctatio aduersus carnē et sang. sed aduersus mōi rectores tenebrarū haruz: ꝛ in tpe antichri sti habebit dyabol⁹ maximam potestatem temptandi ꝛ vexandi xp̄ianos. Item sicut ante incarnatōez tantū potuit nocere quā tum pmissus ē ita ꝛ nunc. ergo videt' q̄ in nullo sit ei⁹ potestas cōtrita vel diminuta

Ad h̄ respō. fm Bonauē. sup. iij. di. xix. ar. iij. q. i. q̄ per passionē christi in carne de virgine sumpta sum⁹ liberati de potestate dyaboli: ppter qō saluator dic̄ ioh. xij. Nūc princeps huius mōi eijcietur fo. Et h̄ pa/ tebit sic. diabolus enī ante passionē christi habebat duplicem manum. videlicet at/ trahentem ꝛ impellentē. manus attrahēs erat potestas trahēdi ad limbū etiā iustos et sanctos. ꝛ hec erat tāte potentie vt nl'ls posset ei resistere: ista omino ē amputata per passionē: iam enī nulluz iustū ꝛ sanctū pōt ad limbū trahere. manus aūt impel/ lens erat potestas p̄cipitandi in malū ꝛ p fallaciaz ꝛ per violenciā: quia tēptabat vt draco ꝛ vt leo fm Aug. h̄ erat ita fortis vt cum mag̃ difficl'tate posset q̄s ei resistere et ideo in ml'tis imo fere in omnib' regna bat. hec per passionē debilitata ē q̄a datuz est lumē veritatis ɔtra dyabolicā fraudu lentiam ꝛ adiutorium virtutis contra vio/ lentiam. Iā enim fere omnib' est v̄itas p/ palata et ideo destructa ē idolatria: q̄ pri⁹ in mōo regnabat. Iā etiā adiutoriū vir/ tutis tribuit' per gr̄e infusionē: q̄ reprimit concupiscentiam ꝛ per angelicā protectio nem que comprimit potestates aduersas

Ad illa aūt que obijciunt' dicendū ē fm eundem Bonauen. q̄ dyabolus obsidere corpora, ꝛ excecare mētes modo nō potest nisi q̄s ei ex cl'pa sua vires tribuat: sic sūt illi q̄ sacramenta xp̄i contempnunt vn̄ nō tot hodie diabol⁹ obsidet q̄t ante ɔsueue/ rat obsidere. Itē quāuis fm apo, nobis nunc incumbat colluctatio ꝛ pugna nō tn̄ elongamur a victoria nisi interueniat nr̄a negligētia fm q̄ dī i. cor. x. Fidelis de⁹ q̄ non pmittit vos temptari sup̄ id quod po testis: sz faciet cū temptatione, puentū: q̄/ uis itaq̄ p xp̄m potestas diaboli sit supa/ ta tn̄ in nob' ē dare vires hosti ꝛ nos sbiu/ gare potestati diaboli iuxta illō Iero. De bil' ē hostis antiqu⁹ nō pōt vīcere nisi volē tē. Et q̄r in tpe anitxp̄i abūdabit iniq̄tas ꝛ refrigescet caritas teste saluatore math xxiiij. io vires sumet diabolica potestas ꝛ iusto dei iudicio pmittet' ampli⁹ ad malū impellere q̄ pmissus fuit in tpe p̄cedenti

Ad vltimū p̄o obiectū dicēdū. q̄ de⁹ an̄ īcarnationē ampli⁹ pmittebat diabolū, ex suo iusto iudicio, tn̄ ɔsensus ampli⁹ ei sb iacebat ex vicio nr̄o per h̄ q̄ regñbat igno/ rantia et etiā ɔcupiscentia. deficiebat v̄i/ tas ꝛ gr̄a. ꝛ sic patz q̄ per btām virginem mediante filio ɔtrita ē et debilitata pote/ stas dyaboli. Hec bonauētura. Ca. IX

n On a in ordine et p̄ma tertij q̄ter narij stella dicit' exaltatio. s. humi lium et seruorum dei Vnde dixit deposuit potētes de sede, ꝛ exaltauit humi les. Isti potētes fuerunt angeli supbi: q̄s

deus de sede celesti deposuit et humiles.i. homies se deo i penitentia z preceptis hu miliantes per filium suum christum loco eorum exaltauit. Itē deposuit deus potē tes iudeos: qui erant in lege et prophetis potentes dimittēs eos ex suo demerito in profundo erroris et exaltauit humiles id ē gētiles humiliter et deuote pdicationi apostolorū insistentes prout exposuit Ly. Uel per potētes accipi possunt secundū aliam glosam: seruientes mundo princi pes tyranni et omnes potentes in malis quos deus eiecit per filium suum qui in carne assumpta iudicaturus est orbem ter re et exaltat humiles id est humiliter deo seruientes. quoniam omnis qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabi tur ideo dicit Beda venerabilis Deposuit dominus potentes de sede et exaltauit hu miles. quia per oms seculi generationes non cessant perire superbi: nec cessant hu miles in sancta fide cōuersantes exaltari Hec ille. Si queras quid pertinet ad btām ꝟginē i isto cātico gl'iari z gaudere ꝙ ꝟ vicz ꝙ deposuit potētes de se. z ex.hu.

Ad h respon. ꝙ merito ipsa bñdicta ꝟgo gl'iat ꝺ supboꝝ deiectiōe z hūiliū exaltati one. qꝛ i ea z p eā ds efficacissime edocuit i ista vicz icarnatiōe supbiā calcādā z hūi litatē amplectendā. et hec in trib. Prio in ꝙ ꝺe se in ipa summe hūiliauit. Nā qꝛ humilitas ē virt' regal' fm Bern. z sca la celest, decebat vt de' q omni ꝟtute ple/ nissim' ē humilitatz ꝟtutem doceret z ma nifestaret in seipo quod fec qñ in vteꝝ vir/ ginis descēdit cū esset dñs omniū factus est suus omniuz humilians se vsqꝫ ad nre carnis fendū lutū z quod mai' eit vsqꝫ ad penā z mortē latronū z peccatoꝝ Phil.ij. Exinaniuit semetipm formā fui accipiēs z habitu inuentus vt homo humiliauit se metipm fact' obe. vsqꝫ ad mor. Hec ibi.

Scdo edocuit xps supbiaz calcandā z humilitatē amplectēdaz in ꝟgine in eo ꝙ humilitatē exaltauit sup omnia excellētis sime cū nrām vilē naturā z hūilimā vipo te ꝗ de limo terre ē sup oms angelos vsqꝫ ad dexterā dei sblimauit z humilimā illaz ꝟginem matrē sup oms angelos z homi/ nes dignificauit. O mag virt' humilita/ tis q sic meruit exaltationē. vñ vbi ē sbdit apo. ꝓpter quod z de' exaltauit illuz z de/ dit illi. Tertio edocuit in eo ꝙ supbos angelos vicz et iudeos pro mag sui pre in dampnabiliter dimisit. ac humiles .i. ele/ ctos apostolos.i. discipl'os ꝗ fuerunt able cti fm munduz fructu incarnationis po/ tentes fec quoniam vt scribit.i. cor.i. In/ firmia mūdi elegit deus vt ꝯfundat fortia Merito ḡ maria de h gloriatur in canti co. O igit superbi pēsate diuinuz iudiciū quia deposuit dñs potentes de sede. zc̄

Ca. X

Decima stella dicitur refectio. s. fideliū Unde dic Esuri entes impleuit bonis z diuites di mi.ina. Basilius Esuriētes sunt gētes di uinam ḡtiam desiderando toto corde esu rientes: ꝗs christus impleuit bonis spiri/ tualibus. Diuites sunt beatitudinē in ter renis z carnalibus ꝑonētes prout erāt scꝫ multi phi antiqui et epicuri ꝗs xps dimi sit inanes z vacuos qꝛ dicēte apo. deū non glorificauerunt sed euanuerūt in sua sapi entia. Sed diceres ꝗd h ꝑtinet ad btām virginem gloriari tanꝗ si in ipsa hoc fa/ ctum sit ꝙ deus esuriētes impleuit bonis

Rñ. ꝙ ideo h pertinet ad ipaz ꝗa deus ex ipa sumpsit carnē et sanguinē quā fide libus ꝓstitit in cibū et potū salutis eterne et ꝑ huius sumptionē replet deus oēs esu rientes vitā eternam bonis celestib. Ipso christo teste z dicente. Qui māducat meā carnē z bibit meū sanguinē i me manet z ego in eo Johis. vi. Idcirco beata virgo de hoc gloriatur quia ex ipsa sumpsit xps quod donauit in Eucharistia.

Ca. XI

Undecima stella dicitur Susce/ ptio scilicet electorum Unde di cit Maria: suscepit israel puerū suū recordat' misericordie sue. Suscepit inquam israel puerum glo. tanquam hu/ milem et obedientem puerum z castū que notantur in hoc ꝙ dicitur puerum ex con ditione pueri: vt significet ꝗ quia tales su scipit deus in gratiam. Juxta illud Ma/ thei. xviij. Nisi conuersi fueritis et efficia mini sicut paruuli nō introibitis in regnuz celorū Sed quomodo beata ꝟgo de h gl'iat ꝗsi ꝑ ipsam vl' in ipsa sit h a dō fctm̄

Rñ. ꝙ exq de' ex ipa suscepit humanā

naturã siue carnē nrām in qua patiendo nos redemit. ⁊ celū₃ apuit nobis: ac restituit. Jdeo ꝑ ipam dicunť merito suscepti in fraternitatē xp̄i ⁊ cognatōem dei atq₃ in grām ⁊ gliam vt sint heredes quidem dei coheredes aūt xp̄i iuxta verbum apl̄i Ro. viij. Vñ merito de hoc btā virgo gloriando grās agit in ꝑsona totius generis hūani Proinde Ansbel. o btā maria q̄tū tibi debem⁹. q₂ ꝑ te talem ⁊ tantū fratrē. i. xp̄m deū habemus. ꝑ te hereditatē celestē adepti sum⁹. Ca. XII.

d Uodecima stella dicit completio. sc₃ ꝓmissoꝝ diuinoꝝ. Vñ dicit recordatus misericordie sue: sicut locut⁹ est ad p̄res nr̄os: abraam ⁊ semini eius in secula i. ineternū. hoc iō dicit q₂ ꝓmissio dei de susceptōe hūane nature ī xp̄o ꝑmācbit ineternū cū caro hūana ī sempiternū vnita diuinitati ꝑmāeat. Hec Ly. notāter etiā dicit Abraā ⁊ semini eius. q₂ deus spālit̄ fuerat locut⁹ et ꝓmiserat ipi Abrae xp̄m qñ ad p̄ceptū dei voluit imolare filiū suū Gen̄. xxij. d. Per memetipm iuraui dicit domin⁹ mltiplicabo semē tuū sicut stellas celi. ⁊ sicut arenā que est in littore ⁊ infra bñdicenť in semie tuo oēs gentes terre eo ꝙ obedisti voci mee. Jn quo ṽbo facta est ꝓmissio de xp̄o ex semine Abrae oriundo ſm carnē. Jn ipso eñ semie abrae. i. i xp̄o oēs gentes. i. aliqui de omnib₉ gētibus et sic oēs electi bñdictōem ꝯsecuti sunt salutis eterne. quos xp̄s in iudicio bñdicet realiť iuxta illō Math. xxv. Venite bñdicti p̄ris mei. Hoc aūt ꝯpletū est in maria que xp̄m deū genuit ideo gaudēter ⁊ gloriose grās agit in cantico de hoc. O ḡ felicissima o glosissima maria q̄d tibi laudis offeramus cū ꝑ te tot ⁊ tanta bona habemus. o si tūc affuissem tibi laudāti. vtiq₃ genu flexo deuote acclamassem: Magnificat aia mea dñm in se ⁊ in te o supbenedicta maria.

Articulus tertius ꝙ vtile est canticū Marie reuerēter audire in vesperis vel dicere.

t Ertiū misterium de hoc cātico marie ē₂ vtilitatis. Nimirū q̄ꝫ vtile sit homini ad honorē marie deuote ⁊ reuerēter audire vel ꝓrare ⁊ dicere Canticum marie ostēditur tripliciter.

Primo ex ipsius cantici verbis.
Scdo ex rōe virtualis inclusionis.
Tertio ex factis miraculis.

Primo ex ipsius cantici ṽbis. Nā si ꝑspicimus ṽba ipa cōꝑimus q₂ ibi ꝓmittiť peccatorib₉ misericordia cū d₂: Et misericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies. Itē humilibus ꝓmittitur exaltatio celestis. ibi. Deposuit po. de se. ⁊ exalta. hu. Et salutē sitiētibus satietas diuia. ibi. Esuri. iple. bo. Et omib₉ bonis felicitas eťna. ibi. Suscepit israel pue. suū₃ ⁊c. Scdo oñdiť ex rōne virtualis inclusiōis. q₂ in ipo cātico ṽtualiter ⁊ iplicite includiť tam orō dñica q̄ꝫ salutatio angelica: q̄ sunt vtilissime orōes sicut de hac ṽtuali inclusiōe notat Anthoninus floreñ. in sūma sua Nam p̄r nr̄ q̄ es ī celis ꝯcordat cū h̄ Magnificat aia mea dñm. i. p̄rē₃ celestē. ⁊ p̄ma petitio: Sctificeť nomē tuū. includiť ibi. sctm̄ nomē eius Scda adueīat regnū tuū. ibi. Exultauit spūs me⁹ in deo salutari. q̄a hec est vita eťna. s. regni dei. vt ꝯgnoscāt te deū et quē misisti iesū. Joh. xvij. Tertia petitō. fiat volūtas tua sic ⁊c. ibi. Deposu. po. de ⁊c. q₂ volūtas dei in celo est vt rōnalis creatura ī oib₉ subijciať deo: a q̄ volūtate auer si angeli depositi sūt de sede celesti: ⁊ hūiles hoies ī locū eoꝝ exaltati. Quarta petitio. Panē nr̄m q̄t. ⁊c. ibi. Esuriē. iple. bo. Quīta. ⁊ dimitte nob̄ debi ⁊c. ibi. Et misericdia ei⁹. ꝑ quā dimittunť debita: a ꝓgenie i ꝓgenies ⁊c. Sexta. ⁊ ne nos iducas ibi. Fec po. in bra. i. xp̄o ꝑ quē fideles potēter defendūť in oī tēptatōe. Septia. s₃ libera nos ⁊c. ibi. Suscepit isra. ⁊c. Sic̄ lo. est ⁊c. Hec est eñ illa libtas exclusio oim maloꝝ. quā ꝓmisit deus abrae ⁊ semi eius in scl̄a ⁊c. Itē Aue maria. i. sine vericlū diť. ibi Magnifi. ani. mea do. Grā plena. ibi. Exulta. spi. me. ⁊c. Dñs tecū. ibi. saluri meo. q̄a respexit ⁊c. Bñdicta tu ī mulie. ibi. Ecce eñi ex h̄ btām. Et bñdict⁹ fruct⁹ vētris. ibi. q̄a fecit mihi ma. ⁊ sic de alijs. Ecce ḡ vtilitas ṽtualis inclusiōis huius cantici. Tertio ostendiť ex miraculis.

Ad id facit miraculū de quodā monacho iostio noīe. qd̄ habet li. vi. p. q. ar. vi. in fine. Item refert ansbel. li. miracl̄o x. q ipēmet cū dolore m̄ltū pateret i pede ex spasmo z palisi ob deuotionez v̄gis cepit conari vt erect⁹ staret ad officiū v̄gis z per ⁊ñs etiā ad Magnificat. qd̄ cū facere cepisset sanitatē ⁊secut⁹ ē. Recolo etiā me audisse q cū i q̄dā loco frēs deuote dicerēt magnificat: visū ē btām v̄ginē ex altari descēdere z singl'is fratꝝ suū ihm q̄si puulū ad osculādū offerre in q̄ mira suauitate refficiebant oēs. Itē refert discipul⁹ i ,pmptuario q in hispania i quadā domo ordis Cisterciēn. q̄dā monach⁹ iuuenis i obsequio btē v̄gis feruēs z deuot⁹ ita erat intent⁹ in ei⁹ horis z p ⁊sequēs etiā in h cātico marie. vt nō in singl'is v̄sib;: sed in singulis v̄bis meōriā ipi⁹ hrēt. Sicqz. xvij. annis stās in ordine tandē infirmat⁹ ad mortē. Ecce btā maria eū visitauit z p̄dixit eidē q die. vij. ad dn̄m iesum foret migratur⁹. Addiditqz di. Quia pre cunctis mihi fuuisti intentius faciā tibi qd̄ nulli alij feci. et cingēs brachijs collū: osculū ei dedit ac eum benedixit z euanuit. Hec ille seruitori instāter reqrēti enarrauit. Die aūt. vij. cū appropinquaret ad exituz sicut erat ei p̄dictū. Apparuit sibi btā maria: vidēte pore dom⁹: cū multitudie sctōꝝ z angeloꝝ. z sic dulcissima visione z allocutione ⁊solat⁹ feliciter migrauit ad xp̄m. Ecce igit q̄ bonū ē seruire marie. Oēs ergo charissimi ei deseruiam⁹ tam in h cantico deuote dicendo q̄ in alijs vt cum ea in celo gaudeamus.

Incipit liber tertius de misterio purificationis beate marie.

Tertius liber de misterio purificatiōis btē marie diuidit in quattuor ptes. Prima ps de hui⁹ purificatiōis marie solēnitate. Scda de btē marie martyrio: gladijqz dolorositate. de qua h pptcrea agit: q2 circa tps purificatiōis de h martyrio p simeonē ē pphātū dicētē: Tuā ipi⁹ aīaz ptrāsi. gla. Tertia ps d gladij marie z doloris p̄cellēti acerbitate. Quarta pte cō depēdent adiūget sb alio ,pcessu de plāctu marie, ⁊sequēdo illd̄ euāgeliū. Joh. Stabat iuxta crucē iesu mr̄ ei⁹ zc. Potes etiā occasiōe hui⁹ purificatiōis inuehere p̄dicādo de puritate vl' v̄ginitate marie de q̄bus habes spēali li. Ideo hic p̄tereo.

Pars prima de purificatiōis marie solēni misterio.

Impleti sūt dies purgationis marie s̄m legem moysi. z tulerūt iesuz in hirl'm vt sisterēt eū dn̄o Lu. ij. Et in euāgelio h⁹ solēnitatis. Nimirū dies hec ab oib; xp̄icolis deuote debet celebrari si bn̄ aduertim⁹. tū q2 hodie ē festū btē marie. tū q2 ē etiaz festū dn̄i iesu. tum deniqz q2 ē festū letificatiōis sctāꝝ aīaꝝ. Prioinqz ē festū btē marie. q2 hodie s̄m legem moysi ad purificatōez accessit: licet nō tenebat nec indigebat vt infra dicet: z iō dies hec d2 purificatio marie. Scdo q2 ē festū dn̄i iesu: q2 hodie oblat⁹ ē in templo deo pr̄i. cui⁹ erat fili⁹ ab eterno: pp̄ter qd̄ etiā hodie cādelas ⁊secratas manib; portam⁹ z ob h d2 hec dies cādelaria festiuitas. ad significādū q xp̄s deus manib; v̄ginis marie hodie sit a pportat⁹ in hirl'm: et ad tēplū offerēd⁹: qd̄ cādela cerea significat q2 sic cera ab apib; sine cōmixtiōe et pollutione ,pducit: ita caro xp̄i ex pura v̄gine sine corruptiōe ē concepta z genita.

Tertio hodie ē festū exultatiōis sctāꝝ aīaꝝ: q2 hodie cū leticia sctūs simeon z sancta Anna obuiauerūt xp̄o z ip̄m deū z saluatorē laudātes cū sacerdotib; offerendū susceperūt. In cui⁹ signū hodie eccl'ia processionē agit z idcirco d2 hoc festuz tertio noīe ypopāti ab ypo qd̄ ē ire. z anti qd̄ est obuiā. Insup hodie scti pr̄es i lymbo exultauerūt audiētes xp̄i aduētū a sctō simeōe decedēte et eis nūciāte. Preterea gaudebat hodie de⁹ pr̄ de sui filij oblatiōe. Itez gaudebāt āgeli circūdātes xp̄m dn̄z z bn̄dictā ei⁹ mr̄ez. Et iō gaudet etiā ecclesia canēs i misse introitu illd̄ ps. xlvij. Suscepi⁹ de⁹ mi. z. in me. tē. z. qd̄ pōt ēē aliud thema. Vn̄ d hac gaudiosa purificatōis

solēnitate acturi tria misteria notabim⁹.
Primū dicit misteriū cōgruitatis
Scōm dr misteriū exēplaritatis
Tertiū dicit iocunditatis

Articulus primus q̄ btā3 dei matrē mariā cōgruebat suscipe sacrm̄ purificatiōis scōm legem moysi q̄uis ad id nō obligaret.

Rimū misteriuz

p de purificatiōe marie dr con/gruitatis. vbi q̄stio ē. Utr̄ cō/gruebat btām dei mrē3 ỽginē suscipe legalis sacrm̄ purificatiōis Et ad hāc q̄stionē rn̄det fm̄ sacros doct. p̄cipue Fran. maro. ꝑ duas ↄclōes. Pria ↄclusio q̄ btā maria dei mr̄ vera legi purificatōis nō erat obligata. Et h̄ oñdit triplici rōe.
Prima rō ex parte ꝓlis
Scda rō ex pte matris
Tertia rō ex pte legis
Pria rō ex pte ꝓlis. i. xp̄i q̄ erat sup̄ le/gē. Lu. vij. ca. Dn̄s ei ē sabbati fili⁹ hoīs iō sic nec fili⁹ ita nec mr̄ obligat. Scda rō ex pte mr̄is. q2 ipa fuit ỽgo purissima et sine oī pctō. atq3 sine oī sorde ⁊ feditate peperat xp̄m. vt dic̄ leo papa i fmōe d̄ na/tiuitate dn̄i. Ab hac natiuitate deest illud qd̄ de oīb3 legit. Nemo mūd⁹ a sorde nec infans cui⁹ ē vnius diei vita sup terram. Nihil i istā singlārē natiuitatē de carnis ↄcupia trāsiuit nihil d̄ pcti lege manauit Hec ille iō nō obligabat. Tertia rō ex pte legis. q2 ista lex purificationis posita erat sub ↄditōe Mlier inq̄t si suscepto se/mie peperit ⁊c̄. Le. xij. Et iō n̄ obligabat mrē3 q̄ nō suscepto sēie s3 spūsctī spirami/ne ↄcepat ⁊ peperat. ⁊ sic p3. Scda ↄclu/sio q̄ mr̄ dei q̄uis nō indigebat nec tene/bat. tn̄ decebat vt sacrm̄ purificatōis leg3 moysi susciperet. Et h̄ oñdit triplici ratiōe.
Prima rō diuine honorificationis
Scda rō dyabolice cōfusionis
Tertia rō humane edificationis
Pria rō diuie honorificatiōis. q2 spūsā/cto docēte nouerat btā maria h̄ fore ad di/honorē dupl'r. Prio q̄dē q2 legē a deo da/tā ꝑ moysē tanq3 bonā ⁊ verā cōfirmabat cū ipi legi obediendo: venerabat ipam. si/cuti ⁊ xp̄s q̄ circūcisione non idiguit. ⁊ tn̄ suscepit ꝓ legis honore: ita ei⁹ mr̄ exēplo xp̄i edocta h̄ legis sacro legē honorauit. Scdo quoq3 h̄ erat ad dei honorem ⁊ xp̄i manifestatiōe3 cū btā mr̄ cēsebat in h̄ ꝓ/phetias diuino spū p̄dicatas adimpleri.
Sed dr̄. Quales ꝓphie in h̄ implebant Rn̄det q̄ p̄mo ꝓphia aggei. ij. ca. vbi hēt q̄ cu3 zorobabel reedificasset: Tēplū dei destructū ꝑ babilonios: factū est ỽbū dn̄i ad Aggeū ꝓphetā ⁊ dixit: Quis i vob̄ re/lict⁹ ē q̄ vidit domū istā i gl'ia sua prima Adhuc modicū ⁊ veniet desiderat⁹ cūctis gētib3 ⁊ iplebo domu3 ista gl'ia dicit dn̄s. Magna erit gl'ia dom⁹ isti⁹ nouissime: sc3 reedificate plusq3 p̄me. sc3 edificate ꝑ salomonē. Nō fm̄ expositores doctores hec oīa ipleta sūt p̄cipue i ista purificatōe q2 tūc venit desiderat⁹ cūctis gētib3. i. xp̄s manib3 mr̄is portat⁹ in tēplū istud. Un̄ multipl'r fuit maior gl'ia isti⁹ dom⁹ vltio edificate q3 p̄me. qd̄ pat3. Prio q2 in ista fuit mat' dn̄i educata fm̄ Hiero. Scdo q2 ibi voto ỽginitat3 fuit cōsecrata deo. Tertio q2 miraculose despōsata ibi fuit mr̄ dei. Quarto ab angelis ibi fuit freq̄n/ter visitata. Quīto ibi dn̄s iesus dei fili⁹ oblatus ⁊ spūsctō ꝓphico a simeōe ⁊ anna manifestatus. Sexto q2 ibi i medio doc/toꝝ iuent⁹. Septio: q2 ibi multotiēs do/cuit ⁊ mirabilia fecit. Itē ad id est alia ꝓphia tūc ipleta. s. Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū. i. iohēm baptistā. q̄ dr angel⁹ nō natura sed officio. Mat. xi. ca. sequit. Et stati veniet ad tēplū suū dn̄ator quē vos q̄ritis. q2 xp̄s stati p⁹ iohēm ma/nifestādo se: venit in tēplū ⁊ iudeā ꝑ p̄sen/tiā corpalē. Scda rō diabolice ↄfusio/nis. q2 nouerat btā ỽgo q̄ h̄ deceret face/re vt ad purificatōis legē accederet ꝓpter ↄfusionē diaboli. Pro eo q̄ sic xp̄i diuitas et btē marie ỽginitas celabat diabolo. ne hūana rēdēptio impediret ab ipo. Qd̄ de/claratur: q2 fm̄ Isidoꝝ ⁊ cōiter doctores si diabol⁹ certitudinaliter agnouisset xp̄m: nunq3 crucifigi dei filiū ꝑ iudeos ꝓcuras/set: ne sua ptāte ↄtrita hō redemptōe3 ha/buisset. S3 si btā maria nō iuisset ad pu/rificationē debuisset se manifestare: q̄ p⁹ partū foret ỽgo. et sic innotuisset hoīb3 et diabolo filij sui diuitas. iuxta illd̄ Esa. vij

Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiũ ⁊c. Sꝫ dı. Nunquid diabolus potuit h̃ cognoſce re aliũde: ꝙ maria pꝰ ꝯtũ non ẽ corrupta. Rñdet̃ ſm Tho. iij. p. ſũme. q. ix. ꝙ h̃ diabolꝰ ꝟtute ſue nate potuiſſet cogſcere niſi ꝓhibitꝰ fuiſſet. Vñ Aug. iij. de tri. di. Diabolꝰ multa pōt ꝟtute ſue nature a ꝗbꝫ ꝓhibet̃ ꝟtute diuia. Prohibebat̃ ꝗ̃a deo cognoſcere modũ ꝑtꝰ diuini ne redẽptõez hũani gñis ipediuiſſet ſi h̃ coguiſſet. Prohibebat̃ etiã ꝟgini appiq̃re ab angelis eã cuſtodiẽtibꝫ ſm illõ. Cãti. iij. En lectulꝫ ſalomõis. lx. fortes ãbiũt ⁊ vnuiſcuiꝰ ꝗꝫ enſis ſup femur ſuũ ꝑpt̃ timores nocꝰnos. Lectulꝰ ei ꝟiſſalomõis. i. xpi ẽ mr̃ ꝟgo in qua nouẽ mẽſibꝫ ꝗeuit. hãc multi ãgeli ãbierũt obſeq̃oſe cuſtodiẽtes ⁊ demonũ incurſus repellẽtes. ⁊ ſic patꝫ. Tertia rõ hũane edificatiõis. qꝛ homĩes ex h̃ pl'im edificabant̃ dupl'r. Pñõ q̃de: qꝛ iudeis ſcãdalũ tollebat̃ ne dicere potuiſſet ꝙ iõ xp̃m ñ deberẽt ſcipe qꝛ legẽ ñ obſuaſſet Scdo qꝛ fidelibꝫ exẽplũ hũilitatis ⁊ puritatꝫ amãde ⁊ ſectãde ꝑpoit̃: vt doceamur ꝙ niſi fuerimus purificati a pctĩs regnũ deiꝫ intrare neq̃bimus. Vñ Apoc. xxi. Nil coinquinatũ intrabit in illud ſcꝫ celeſte regnum. Vñ cũ ipe xp̃s puriſſimus fuerit: tñ ſiſtit̃ in tẽplũ deo ſm legẽ purificatõis Sꝫ. d. cũ xpi hũanitas fuerit dõ ſp pñs: qꝛ vniõe ꝑſonali ſibi ꝯiũcta. quõ ꝗ̃ dꝛ ſiſti ſm glo. i. ꝑſẽtari vel offerri. aut cõſectari deo. Reſpondetur ſm athanaſium ꝙ licet chriſtꝰ ſm humanitatem fuerit deo ſemper pñs. tamẽ bene dicit̃ ſiſti. id eſt p̃ſentari ſcꝫ ſm legalem cerimoniã in templo offerendo. vt ſic em̃ antea preſentatus nõ fuerat. Et hoc fecit chriſtus potiſſime pro noſtre ſaldtis inſtructione. vt nos diſcamus quomodo deo preſentari debeamus purificati a peccatis. vt patebit. et ſic non ꝑpter ſe indigẽdo h̃ fecit chriſtꝰ ſed ꝑpter nos. O igit̃ fidelis anima diſce deum diligere et honorare i ſuis p̃ceptꝭ ⁊ xp̃m ac eiꝰ mr̃ez imitari in puritate ꝓ celeſti gl̃ia acq̃rẽda

Articulus ſecũdus ꝙ exẽplũ multiplicis virtutis p̃buit nobis maria in ſuſceptiõe ſacri purificationis et ſil'r p̃betur in lege et ſancto ſimeone vt patebit.

Secundũ miſteriũ circa hanc ſolẽnitatẽ purificationis declarãdũ dꝛ exẽplaritatis. Vbi aduertẽdũ ꝙ i hac ſuſceptione purificationis legalis datur nobis exemplum ſalutis tripliciter.
Primo in ipa purificatiõis lege
Scdo in ipſa domini mr̃e
Tertio in ſancto ſimeone
Primũ ꝗ̃tũ ad incipiẽtes Scdm ꝗ̃tũ ad ꝑficiẽtes ⁊ ꝑfectos. Tertiũ exemplũ quãtum ad deuotos. Primo itaqꝫ dat̃ nob exẽplũ ſalutis i ipa lege purificatiõis. Nã q̃rit̃. cur deꝰ ſic inſtituerat legẽ purificatõis Rñdet̃ ſm Fran. maro. ⁊ cõiter doc. ꝙ Pñõ ꝑpt̃ priogeitoꝝ oblatõꝫ dõ fiendã ⁊ gr̃aꝝactõez: quã deꝰ voluit in figurã ⁊ recognitõez ꝙ oĩa bõa nob a dõ ꝓueniũt. Scdo ꝑpt̃ nr̃e purificatõis iſtructionẽ: vt pctm̃ hoi deteſtãdũ ⁊ aboiaudũ atqꝫ redimẽdũ ⁊ expurgãdũ doceret. Idcirco i ve. te. iſtituerat iſtã legeꝫ purificatiõis. in q̃ pl'a p̃cepta ꝯtinebant̃. Primũ erat ꝙ mlier q̃ ſuſcepto ſeie ꝑpiebat maſcl'ꝫ debebat cũ filio mãere imũda. vij. diebꝫ ita ꝙ nullꝰ ei cõicare potat i cibo l' potu vl' lecto: ſꝫ erat ſuſpẽſa a ꝯſortõ hoim ꝑpt̃ fedã ꝯceptõez. ñ ſine pctõ. q̃a i actu mr̃imõialꝫ de curſu cõi ẽ aliq̃ libido iordiata! vt hec dic ly. Scdm p̃ceptũ erat ꝙ ifãtulꝰ octauo die debebat circũcidi. ⁊ ſic ab origiali pctõ mũdabat̃. ⁊ tũc mlier illa efficiebatur mũda q̃ ad ꝯſortiũ hoim: ſꝫ erat imũda q̃ ad igreſſũ tẽpli. Et vſqꝫ ad. xxxiij. dies a die octaua debebat ſic mãere et reputari immunda Tertiũ preceptum erat ꝙ die q̃dragesimo ſic ꝯpleto a die ꝑtꝰ cõputãdo dbebat mlier veire cũ ſuo filio ad hoſtiũ tabnacl'i vl' tẽpli. et pueꝝ offerebat i manꝰ ſacerdotꝫ. Sacerdos ꝗꝫ o eportãs circa altare dõ gr̃as agẽs ꝓ dato puero ⁊ eiꝰ aĩe creatõe q̃ a ſolo dõ ẽ leuabat corãꝫ dño Quartũ p̃ceptũ de pueri redẽptõe a ſacerdotꝫ mãu ꝗnqꝫ ſiclis. Fuit aũt ſiclus moneta valẽs obolos vigiti. Hoc aũt ſic p̃cipiebat̃. ꝙ ſi puer fuiſſꝫ pmogeitꝰ dẽ tribu leui ñ redĩebat̃. ſꝫ veniẽs ad etatẽ adultã ſemp in tẽplo ſeruiebat domino. Si vero

fuisset puer de alia tribu q̄ leui et primo/
genit⁹: redimebat quinq̄ siclis argenti.

Quintū p̄ceptū, si ipa mulier fuisset di/
ues in tm̄ q̄ posset hr̄e agnū anniculū im/
maculatū: ⁊ pullū colūbe aut turturē offer
re debebat Sin aūt ꝓpt paupertatē sufficie
bat ⁊ debebat offerre tm̄mō par turturū
aut duos pullos colūbarū. Sz q̄rit q̄re
ista volatilia offerebāt. R̄ndet q̄ castiora
ābo vicz turtur et pulli colūbarū nō colum
be. Sicq̄ sua oblatiōe se peccatricē ꝯfite/
bat: et sacerdos pro muliere orabat. ⁊ sic
mūdabat Sextū p̄ceptū in ipa lege pu
rificationis erat q̄ si mulier pepisset femi/
nā duplicari debuit tp̄s q̄ reputaret im̄ū/
nā tā q̄ ad ꝯsortiū hoim, q̄ q̄ ad ingressum
tēpli ⁊c. Sz forte queris quare hec lex
magis grauauerit pientē feminā q̄ piētē
virū. R̄ndet q̄ s̄m sctōs triplex rō assigt.
Pria rō naturalis. Scd̄a rō moral. Ter/
tia rō theological Prima rō naturalis
q̄ s̄m phos q̄b etiā ꝯcordat Aug⁹. Cor
pus masculi in vtero. xl. dieb organisat ⁊
pficit atq̄ tūc vel circa aīa creādo infun/
dit Corp⁹ ꝟo feīe in lxxx dieb perficit ⁊ p
tūc aīa infūdit. Vn̄ sic aīa masculi. xl. die
infusa maculā originalē ꝯbit sic. xl. die tē
plū materiale dei igressa cū hostiis expiaba
tur ei⁹ genitrix. Et sicut aīa feīe. lxxx. die
maculat pctō qn̄ et infūdit sic. lxxx. die dei
tēplū ingrediēs expiata deo offerret Se
cūda rō moralis q̄ mascul⁹ significat mo
ralit op⁹ bonū pfecte ⁊ fortit factum. Feīa
aūt ꝓpter debilitatē natural vigoris opus
imperfecte ⁊ negligenter factum. Unde
hoc fuit ad significādū q̄ q̄ pfectū op⁹ pa
rit stati die. xl. aduenientē. i. tuo p̄ntis vite
que p. iiij. elementorū ⁊ q̄litatū cōplexiōes
currit ⁊c. in tēplū celeste introducit. Qui
ꝟo opus imp̄fectū facit tp̄s ei duplicatur
q̄ nō stati p⁹ mortē in celū introducit. sed
ardebit p̄us igne purgatorij vt dic̄ Aug⁹
et notat. xxv. di. Qui in alio scl̄m. Sz ve
illis q̄ steriles oio reperiunt i morte. qm̄ di/
cēte saluatore Mat. vij. Ois arbor q̄ non
facit fructū bonū excidet ⁊ in ignē mittet
⁊c. Tertia rō theological q̄ vicz xp̄s as
sūptur⁹ erat carnē in sexu virili ⁊ io ip̄m
sexū magis honorare voluit. ⁊ āplioreꝫ ei
grāz fecit vt ⁊ puer citi⁹ formaret in vte/
ro et mater citius mundaretur Quar/
ta potest addi ratio iuridica et legalis q̄
qui plus vel magis peccauit plus puniri
debuit. Extra de pe. ⁊ remi. Deus q̄. Et
xxiij. q. i. Non offeramus Itē. ff. d̄ peis. l.
Aut facta. Sed quia in transgressiōe pre
cepti. mlier pl⁹ peccauit s̄z qd̄ dic̄ mgr̄ in
ij. di. xxij. Quod s̄m Bonauenturā verū
est quantum ad peccati essentiā: scz libidi
nem. quia plus ambiuit dei scientiam q̄
vir. licet quantum est ex parte circūstan/
tiarū que virū cōtingunt vir plus pecca/
uit. quia scz erat superior muliere ⁊ forti/
or ac sapientior; ⁊ ipe sciēter peccauit. Sz
vt dicitur Deutro. xxv. Pro mensura pec/
cati debet esse plagarū modus. vnde muli
er plus punita est. sicut etiam Genes. ij.
plus punita fore legitur. Ad ꝓpositum
itaq̄ redeuntes dicimus: q̄ lex ista purifi
cationis docet salutaria documenta ⁊ ex/
empla. Primo docet mulieres parientes
deuote accedere ad purificationē p⁹ ptū
s̄m ꝯsuetudinē eccl̄ie n̄ tm̄ s̄m obseruātiā le
galiū veterū quia illa cessauerunt i noua
lege. sed s̄m ecclesie catholice instituta et
cōsuetudinē. vt scz mulier post ptum pro
ipa die purificatiōis sue accedat ad eccle/
siā vt grās agat de puero dato et d̄ euasio
ne piculi gt⁹ p̄teriti. Et vt custodiat in cō
cipiēdo de futuro. Itē interim casta et in/
cognita a viro pmāeat. Al's indiscretissi/
me ⁊ irrōnabili⁹ agit petēs debitū ꝯiuga
le: q̄ qd̄ cū q̄ aīal brutū Sz q̄stio orit. vtrū
ptunc mlieres infra cōpletū tp̄s purifica
tiōis teneāt ab īgressu eccl'e abstinere Re/
spondet vt habet di. v. Si mulier. Et ex/
tra de purificatione post ptum. ca. vnico.
q̄ mulier statim post ptum pōt eccl'iaꝫ vi
sitare si deuotio suadet ⁊ ꝯsuetudo admit
tit. si tm̄ ex veneratiōe aliq̄diu abstinere
voluerit nō ē talis deuotio reprobāda: et
ꝯsuetudo ē cōmendāda. Et eadē rōe nec
sacra cōio est neganda puerpere: nec etiaꝫ
menstruate mulieri quocunq̄ tempe nisi
ex reuerentia abstineret di. v. ad eius vero

Scd̄o ex p̄missa lege purificatiōis do/
cent omēs hoies spiritualiter quomodo
a peccatis purificari debeant q̄a Prio
debet hō peccator q̄ ꝯcepit dolorē ⁊ pepit
in iq̄tatē; plē pessimā recog̃scēdo imundū

se reputare per cõtritionē. Scdo debz cir cũcidere a se abijciēdo ꝓpositũ peccãdi de cetero. Tertio debet se offerre sacerdoti per confessionē tanq̃ peccatrix. Quarto debet facere redemptionē ꝑ satisfactionē et sui oblationē deo in sacrificiũ mũdicie et laudis diuine. Nec vacat a misterio q̃ xl. die templũ ingreditur: qꝛ quadragenarius cõsistit ex quaternario in denariũ ducto: vt significet obseruantia decē p̄ceptorũ cũ scriptis euãgelistarũ quattuoꝛ. et sic patet.

Ca. II.

Secundũ salutis exemplũ scz virtuositatis nobis ꝓponit̃ in ipa benedicta matre dñi. In qua nobis p̄betur exemplum imitationis in triplici virtute qua floruit in hac purificatione.

Prima virtus est humilitas. quia cum non esset peccatrix tanq̃ culpabilē se ostēdit per illas oblationes: vt nobis exēpluz daret culpandi nosipos. Vñ Greg⁹. Bonarũ mentiũ est agnoscere culpã vbi nõ ē culpa. Scda virtus oblatio. qꝛ legi cui non tenebatur obediuit. ad docenduz nos quatenus multomagis diuinis preceptis quibus tenemur obedire debeam⁹: qm̄ vt dicit Greg⁹. Sola est obediētia que fidei possidet meritũ. quoniã fides sine opibus mortua est. Tertia virtus est paupertas quia nõ elegit oblationem diuitum: puta agnum. sed pauperum scz par turturꝫ: aut duos pullos colũbaꝝ. vt patet Lu. ij. Sz qꝛ ibi euãgelista non determinat. Querit̃ ergo qd̃ istoꝝ duoꝝ obtulerit. Rñdet̃ q̃ xp̄s ꝑ nobis egen⁹ fact⁹ ꝓ se voluit offerre pauperꝝ hostiã: sicut ꝛ v. lib⁹ pannis inuolui. Sed pulli columbaꝝ faciliori p̄cio a paupibus ꝓcurari poterãt. ĝ verisilr illos obtulerit. Si obijcit̃ qꝛ magi ãn diu an purificationē obtulerit munera. scz auꝝ: ib⁹ ꝛc. Et verisil'e est q̃ non modicuz auri vt pote more regio: Quare ĝ ex his btã virgo nõ emit agnũ: videt̃ q̃ legē offenderit. Rñdet̃ fm Fran. maro. ꝛ cõiter doc. q̃ credendũ est oino ipam virginē non habuisse tantũ pecunie vt agnũ emere potuisset. alsꝫ eñ offendisset ꝯtra legē sic p̄cipientez Sed oĩa illa a magis oblata regia munera: paupib⁹ iã erogauerat ante istud tempus purificatiõis. et ideo nõ habuit vnde agnũ emisset. In quo etiã docemur ad pietatē erga pauperes ꝛ ad ꝯtemptũ mũdanarũ diuitiaꝝ ꝓpter xp̄m. O mira marie humilitas: pietas: ꝛ paupertas. De qua loquens deuotus Bernard⁹ dicit: O beata virgo maria: vere tu nõ habes cãm nec tibi opus ē purificatione. Sed nunq̃d filio tuo opus erat circũcisione? Esto tamē inter mulieres tanq̃ vna eaꝝ. Nam et fili⁹ tu⁹ sic extitit in medio pueroꝝ: qui ĩ natiuitate habuit se vt paup homo: quia nat⁹ in stabulo. in circumcisione vt paup ꝛ peccator homo. Sed hodie vt paup ꝛ peccator et seru⁹ hõ. vt paup in eo q̃ oblanõem pauperũ elegit. vt pctõr in eo q̃ ipe cũ matre expiari voluit. vt seruus in eo q̃ q̃nq̃ siclis sicut et ceteri p̄mogeniti redimi voluit.

Capitulũ III.

Tertium exemplũ nobis ꝓponitur in sancto simeone. Qui vt sacruz loquit̃ euangeliuz accepit dñm iesum in vlnas suas ꝛ bñdixit deum scz flexis genib⁹ letissimo corde. Sed cur nõ dicit q̃ accepit iesum in manus sed ĩ vlnas Rñdet̃ q̃ ideo quia in vlnis seu brachijs amplexãdo tentũ delectabili⁹ inspicit̃: et ꝓpinq̃us cordi desiderabili⁹ ponit̃. O dulce xbũ sed dulcius factũ accipe iesũ in vlnas. o felices vlne que iesum dulcē merentur suscipe vel portare. Quid eñ beati⁹: quid iocundius et suaui⁹ aic. q̃ iesũ amplecti: ipm tenere: ipius amore frui. In huius itaq̃ simeonis sancti exēplo docemur nos debere xp̄m suscipe ĩ vlnas cordis nostri. ibi eũ dulci deuotõni amplecti ꝛ osculari. O fidelis aĩa: o coꝛ deuotum. Cupisne dulcē iesuz suscipe in vlnas Et ei⁹ dulci solatio: eius iocundo amplexu, medullitus in corde liquefieri opoꝛtebit te hũc sãctũ simeonē in exemplũ tibi ꝓpositũ imitari vt sis talis qualis ipe fuisse scribit̃ in euãgelio. Nota xba signa misteria. Ecce inq̃t homo erat in hirl'm cui nomen simeon: et homo iste iustus et timoꝛatus expectans redemptionē israel ꝛ spũsctũs erat in eo. Ex quibus colligit̃ q̃ q̃ttuoꝛ precipua debemus in nobis habere vt digni simus xp̄m in vlnas suscipe hic ꝑ grãm et in futuro ꝑ gl'iaꝫ vicꝫ: pacē: iusticiã: timorem castũ. et sctm̄ amoreꝫ. exemplo sancti

ſimeonis. Prima pacē q̄ teſte pſ. In pa/
ce fact⁹ ē loc⁹ e⁹. qḋ notaẜ cū dr: hō erat in
hi'rl'm qḋ interpraẜ viſio pacis. Scḋo
iuſticiā qua reddiẜ vnicuiqꝫ qḋ ſuū eſt ſic
di. Tuli⁹. Nā teſte pſ. Juſticia ⁊ iudiciū
ꝑparatio ſedis ei⁹. i. ꝑ iuſticiā ꝑparaẜ cor
vt in eo ſedeat ⁊ requieſcat de⁹. hinc ⁊ Pro/
uer. xij. In ſemita iuſticie vita. i. xp̄s. h̄ no/
taẜ cū dr: Et hō iſte iuſt⁹. Tertio caſtū
timorē vnde et ſubdiẜ: ⁊ timoratus ⁊c. p/
inde Bern. Sancto inquit amore ⁊ caſto
timore quaſi duobus brachijs amplecti/
mur xp̄m. Quarto ſanctū amorē h̄ no/
taẜ cū diciẜ ⁊ ſpūſſanctus erat in eo. Unḋ
pſ. Ignis ante ip̄m ꝓcedet. Bern. ſuper
hec verba dicit ſic: Oportet vt ardor deſide
rij ꝓueniat omnē aīam ad quā deus ē ve/
tur⁹. Et tūc ſciat aīa p̄ſentem ſibi eſſe xp̄m
cum ſe illo igne ſenſerit calefactā. Hec il/
le. O igiẜ omnes iracundi et a vera pace
extranei. O omnes iniuſti. o preſumptuo
ſi peccatores deum non timentes offende
re. o deniqꝫ omnes a ſpūſctō alieni. imnū
di: vos ſuperbi: vos auari: vos gulā ſectā
tes. Et quicunqꝫ ſcelerati audite veſtraꝫ
ſententiam quia non manet in vobis chri
ſtus ſed diabolus: qm̄ chriſtus nō introi/
bit in maliuolā animā nec habitabit i cor
pore ſubdito peccatis. vt ſcribitur Sap.
ca. i. Uos aūt o pacifici beati. Juſti q̄ꝫ et
deum timentes ac gratiam ſpūſancti te/
nentes: gaudete ⁊ exultate quoniā ſic ma/
ria virgo benedicta filium in vlnis porta
uit: et ſancto ſimeoni in vlnas obtulit ho/
die: Ita et in vlnas cordis veſtri offerre ꝑ
gratiam non recuſabit. Nimirū exorantī/
bus et eius ſuffragia implorantibus iſta
die purificationis miraculoſe cōperitur
beata virgo ſubueniſſe. Miraculū

Legitur eñ in vita ſociorū beati Frā/
ciſci. ꝙ quidam frater deuotus cum ꝑ lon
gum tempus ſubtracta gratia merens et
triſtis fleuiſſet. cum perueniſſet ad feſtum
purificationis in heremitorio exiſtens ce
pit clamare ad beatam virginem di. O
beatiſſima virgo maria. tu hodie filium
ſimeoni amplexandum prebuiſti et eum
mira dulcedine in tuo filio refeciſti. Ob/
ſecro te mater miſericordie vt mihi q̄ꝫ mi
ſerearis: qui fatigatus ſum deſiderio tui
filij: et oīa meſticia repleor⁹ pre cordis ari
ditate. Et ecce mater miſericordie ſtatim
affuit ⁊ filium ei in ſpecie paruuli āplexā/
dum tribuit. et ille frater ab illa hora vſqꝫ
ad totum tempus vite ſue ſemper in mi/
ra ſuauitate ſpiritus permanſit. et conti/
nue hec ⁊ ſimilia verba replicans eructa/
bat in feruore cordis dicens O amor me/
us ieſu dulciſſime quādo perueniam ad
te: quando moriar vt iterum amplecti va
leam te. Aliud etiam miraculum ad/
id facit de quadam matrona. et de h̄ habe
bitur infra in fine hui⁹ partis. ſed et pluri
bus miraculis alijs obmiſſis libeat ſi tm̄
placet h̄ deſcribere qḋdā de ꝯfirmatōe fe
ſti purificatiōis Miraculū Qḋ q̄dē
repi i Buden̄. libraria. Et hēẜ etiā in ſpe/
culo exemploꝝ. di. viij. c. lviij. ꝙ vicꝫ tēpi/
bus Bonifacij pape qḋdā tēplū erat ro/
me qḋ dicebaẜ romul⁹: cōſecratum dyane:
h̄ tēplū ip̄e papa ipetrauit a Foca impa/
tore vt i honorē ſcē marie ꝟgis ꝯſecrareẜ
Ad quā ꝯſecratōꝫ celebriẜ faciendā ꝯue/
niētib⁹ ꝑplis mltis. iudei ꝯſtāter aduerſa
banẜ ⁊ ſeditionē faciebāt ꝯ xp̄ianos dicen
tes xp̄m ex ioleph ſeie ⁊ nō ḋ ꝟgine natū.
Quodā itaqꝫ tp̄e i die natalis xp̄i cōtētio
maxia hita ē de h̄. vbi ꝑtūc aderat etiā q̄/
dā Cec⁹ nat⁹ q̄ iudeos a ꝑtis rōibus ꝯfu
tabat. Adeo ꝙ iudei fuerūt cōpulſi eligere
vnū e duob⁹ vicꝫ: ꝙ aut ip̄i ceca naro ipe/
trare poſſent xp̄iani vt viſū reciperet: meri/
tū ꝟginitatꝫ marie in ꝯceptu in ꝑtu et p⁹
ꝑtū inuocādo. et ſic iudei crederent. aut ſi
h̄ facere xp̄ianoꝝ de⁹ nequiret tota fides
xp̄iana tanq̄ꝫ falſa expugnareẜ ⁊ ꝑire de/
beret imꝑantibus ceſaribus romanis ⁊c.
Statuerūt q̄ꝫ ꝑ hoc pacto iplēdo diē puri
ficatiōis marie ex cōmūi ꝯſenſu xp̄ianoꝝ
Qua die aduenīēte. cec⁹ cū xp̄ianis fecit
ſe duci ad altare ⁊ genuflexo corā imagīe
btē ꝟgis marie: iudeis ⁊ ꝑplis multis co/
aſſiſtētib⁹ cepit canere illḋ rn̄ſoriū qḋ tūc
cāuiẜ di. Gaude maria ꝟgo cūctas here/
ſes ſola intermiſti q̄ gabriel arch. dictꝫ cre
didiſti. dū ꝟgo deū ⁊ ho. genuiſti. ⁊ p⁹ ꝑtū
ꝟgo iuiolata ꝑmāſiſti. ꝓ Gabrielē archā/
gelū credim⁹ diuīt⁹ te eē affatū. vterꝫ tuū
de ſp̄ūſctō credim⁹ ipregnatū. Erubeſcat
iude⁹ īfe. q̄ dicī xp̄m ex ioſeph ſeie eē natū.

h facto mox cec⁹ visū recepit clarissimū. Et fere qnq; milia iudei ad fidē conuersi sūt Bonū est ergo semp mariā inuocare.

Articulus tertius q duodecim gaudia habuit beata maria quando suscepit purificationis sacramentū.

Tertium misteriū circa hanc solēnitatē declarādum dicit Iocunditatis rc. Ubi aduertendū q iuxta numerū duodecim stellaꝝ i corona beate virginis existiuz possumus p hac solennitate purificationis distinguere. xij. gaudia quib⁹ tanq̄ .xij. stellis radiātib⁹ ipa gloriosa extitit r iocundata in sui purificatione que in trib⁹ quaternarijs ordinari pūt Prio nāq; bn̄dicta ꝟgo q̄ttuor gaudia habuit p hac purificatione in se de deo et filio ei⁹ xp̄o. Scd̄o alia q̄tuor hūit gaudia de opib⁹ miraclosis q̄ facta sūt in ista purificatiōe Tertio deniq; vltima quattuor gaudia habuit in sctoꝝ congratulatione. Quantū ad primum quaternarium gaudebat btā ꝟgo in purificatione:

Primo de diuina honorificatione
Scd̄o de angelica famulatione
Tertio de gratissima oblatione
Quarto de suauissima portatione

Quantum ad scd̄m gaudebat
Primo de miranda reuelatiōe
Scd̄o de grē stupēda redūdatiōe
Tertio de xp̄i venerāda susceptiōe
Quarto de admirāda fuforꝝ ꝓbatiōe

Quantū ad tertium gaudebat
Primo de simeonis bn̄dictione
Scd̄o de pueli iesu glorificatione
Tertio de sancte anne ꝯfessione
Quarto de sctoꝝ patrū glificatiōe

Ca. I.

Primū itaq; gaudiū habuit btā ꝟgo maria in ista purificatione de diuia honorificatiōe. qr de⁹ eā singulr̄ p̄ oib⁹ honorauit. Et p̄mo honorauit ꝟginitatē ei⁹ in data lege purificatiōis p moysen: cū ei⁹ ꝟginalē ꝯceptū et ptū in ea p̄nunciauit p adiectā ꝯditionē. et eā singlariter ex oib⁹ mulierib⁹ mūdi exemptaz speāli priuilegio honorauit. Qd̄ sic clarescit. Nā de⁹ dās per moysen legē purificatōis. Leui. xij. dixit sic Mulier si suscepto seie pepeit rc. scd̄m ei Frā. maro. ista lex directe p̄nūciat ptū ꝟgis. qr si nulla mlier sine semie ptura fuisset frustra mo. apposuisset si suscepto semie. qr q̄ncū; aliq̄d competit alicui vlr r ncc̄io frustra apponit ꝯditio de illo. sicut exēpli grā vlr ois hō comedere hz r bibere p os Frustra ḡ apponit ꝯditio dicēdo hō si per os comedit r bibit. qr non alit̄ q̄ p os habet fieri comestio Et h ōndit etiā ex scptura. Nā Exo. xxi. dr. Si p industriā q̄s occiderit frēm suuz morte moriat. Istud si p industriā dat intelligere q alit̄ q̄ p industriā ꝯtingit, primū interficere alicui. vn̄ tali dat loc⁹ refugij. Sic r in ꝓposito p h q dr: Si suscepto seie mulier pepeit dat intelligi q aliq̄ mlier alr̄ q̄ suscepto seie poterat pere: qd̄ ꝟificatū ē in sola mr̄e dn̄i q̄ de sp̄ū sctō ꝯcepit r pepit in virginitate. Hic Ber. Putas ne qr dictur⁹ mo. mlier q̄ pepeit filiū imūda erit n̄ timuerit sup mr̄e dn̄i crimē blasphemie incurrere. Idcirco ꝯditionē p̄misit. d. Si suscepto seie vt ipam eximeretq; r ꝟginalē ei⁹ ptū p̄nunciaret rc. Hec igit bn̄dicta virgo sciēs ee mēte tractās plim gaudebat q ipa meruerit fore illa q̄ sine seie pere debuit. Et q a deo sic honorari in sua lege r p̄nunciari meruerit. Itē scd̄o eā in h honorauit quo ad mr̄nitatē. qr hodie ipam mr̄ez fore dei in tēplo sctis collctātib⁹ publicari voluit et fore reginā mūdi. O q̄tū gaudere poterat cū se mr̄em dei agnoscebat. qr vt ait Anshel. Hoc solū de sctā maria ꝟgie p̄dicare q dei mr̄ ē excedit oēm altitudinez q̄ post deū dici vl̄ cogitari pōt Hec ille. De hoc ei⁹ gaudio Aug⁹. i s'mōe Adest nob̄ dicit sic: Maria exultat r mr̄ez se leta mirat r de sp̄ū sctō cōcepisse gaudet. r qr genuit cū exultatiōe nō cuiuslibz meriti hominē sed toti⁹ mūdi saluatorē. Hec ille.

Scd̄m p̄cipuū gaudiū habuit btā ꝟgo de angelica famulatiōe. qr vt dī. Alb. sup missus ē. Ipa clarissime videbat āgelos p spēs ꝓprias. gaudebat ḡ cū videbat natū suū dn̄m iesuz ab angelis circūdari r adorari. Nā s'm qd̄ pscrib̄it Rudolph⁹ i li. d xp̄i vita. Credit q gabriel angel⁹ q̄ ꝟgini cō-

ceptũ ꝟbi nunciauerat añ oẽs ſe agẽs pa/
ſtoribus ipſe euãgeliſauerit gaudiũ mag/
num et de natiuitate chriſti militia celeſ/
ſtis exercitus prouocauit ad laudandum
deum ⁊ dicens. Gloria i excelſis deo. Lu
ce.i. Deinde aſcendentes angeli in celum
cũ iubilo hec nunciauerũt cõciuib⁹ ſuis.
Tota igiꝛ ſuꝑna curia exhylarata laudi/
bus ⁊ gratiarũ actionibus exhibitis deo
patri. Venerũt omnes ꝑ ordines ſuos vi
dere faciem chriſti dei ſui et adorabãt eũ
et matrẽ eius cum omni reuerẽtia laudis
ꝑſonãtes cantica celeſtia. Et ꝓbat h̄ tali
ratione. quia in nullo angelorũ potuiſſet
cadere hec tanta ſuꝑbia vt auditis talib⁹
nouis nõ viſitaſſet dñm deũ ſuũ ↄſtitutũ
in terra. et ei⁹ matrẽ humiliter ſalutaſſet.
Hinc ap̄l's Heb.i. Et cum introduceret
primogenitũ in orbem terrarũ dixit: Et
adorent eum omnes angeli dei. Vñ Au/
guſtin⁹ in quodã ſermone dicit. O ſtabu
lũ felix ꝑſepe beatũ: in quo naſciꝛ xp̄s ⁊ re
clinaꝛ oĩm deus. ibi circũdabant beatam
virginẽ angelice poteſtates. ibi erant mi/
lia miliũ exultantiũ: ibi vagiebat xp̄s in
ſtabulo ⁊ fiebat leticia magna in celo: re/
ſonans gl'iam deo in altiſſimis: ⁊ in terra
pacem hominib⁹ bone voluntatis: q2 de/
ſcenderat pax vera de celis. Hec Aug⁹.
Idcirco Anſhelm⁹ dicit. Dũ hũc ꝑuulũ
inter manus ſuas verſari ⁊ ad vbera ſua
pẽdere circũſtantib⁹ ⁊ famulatu obſequẽ
tibus angelis videbat btã maria q̊ precor
affectu moueba꞉ pius anim⁹ eius. Dũ er/
go videret maria angelos adorãtes xp̄m
cũ matre ipſa. iubilando cũ gabriele i aſcẽ
ſu eius de Bethleem ad templum putas
quantũ gaudebat. Nam ⁊ Cril. in q̊dam
ſermone dicit: Infinitã inquit miliũ an
gelorum ad glorioſe virginis obſequium
eſſe deputatũ nullaten⁹ ambigim⁹ vt eã
cuſtodirent ambiẽtes. ⁊c. Tertium cõ
ſiliũ de gratiſſima oblatiõe. Prio quia
cõſiderabat q̃ ſũmũ munus deo offerebat
adeo ꝙ nunq̃ a ſeculo talis oblatio facta
fuerat. Unde ſm Ludolfum vbi ſ. credi
tur genuflexo talia ꝟginẽ in templo ver/
ba dixiſſe: Ecce ſancte pater pñco tibi fili
um tuum eternaliter genitũ ⁊ meũ quem
concepi ⁊ pepi virginitate manẽte deum

verũ. Scdo q2 ↄſiderabat virgo beata
animo pio q̃ multiplicẽ vtilitatẽ ⁊ fru/
ctum ex hac oblatione acq̃reret toti mun/
do. Obtinuit eñ mundo miſericordiam
dei. vnde canit: in introitu hodierne miſ/
ſe eccleſia: Suſcepimus deus miſericor/
diã tuam in medio templi tui. quia ꝑ hãc
oblationem flexus eſt de⁹ ad miſerandũ
mũdo. Item ꝑ hoc obtinuit pacem inter
deum homĩes ⁊ angelos. Ubi aduertẽ/
dũ ꝙ quãdocũq̃ iraſcebatur deus duob⁹
modis poſſꝫ facere pacẽ cũ eo q̊s i veteri
teſtamento. Primo ꝑ pñiam veram iuxta
illud ſcriptum Eze.xviij. Conuertimini
et agite pñiam de omnibus iniquitatib⁹
veſtris et non erit vobis in ruinã iniq̃tas.
Et tamen hoc modo queſiuit adam pacẽ
generi humano: ⁊ nõ obtinuit. Scdo per
oblationem ⁊ hoſtiã: ſicut ſolebat fieri in
veteri teſtamento ad placandũ deum. Et
nunc ſpũaliter offerẽtes de corde oblatio/
nes affectionum ſanctaꝝ ⁊ de corꝑe hoſti/
am bonorum operũ placamus deum: iux
ta illud ap̄li: Obſecro vos vt exhibeatis
corꝑa veſtra hoſtiã ſanctã deo placẽtẽ ⁊c.
Et tamen dauid cum dediſſet centũ mi/
lia pondera auri. et argẽti mille milia atq̃
alioꝝ metalloꝝ ſine põdere ad edificatio
nem tẽpli. nec ſic obtinuit quo ad poſte/
ros. Sed virgo hac oblatiõe gratiſſima
deum pacauit ⁊ toti mundo pacẽ acquiſi/
uit. Qđ ſimeon ꝑſentiens orauit ſe i hac
pace dimitti di. Nunc dimittis ſeruũ tuũ
dñe ſm verbũ tuum in pace. Hoc figura/
tum ẽ. Geñ. viij. vbi legiꝛ ꝙ Noe emittẽs
colũbã d' arca reuerſa ẽ ad veſpã portãs
ramũ oliue virẽtis in ore ſuo. Intellexitq̃
Noe ꝙ de⁹ pacem dediſſet in terra ⁊ ſic/
cata eſſet terra ab aq̃s. Iſta colũba ẽ bea/
ta virgo q̄ felle amaritudinis caret. quia
tota pia et benigna eſt cum ſit mater miſe
ricordie. vt canit eccleſia. que portauit ho
die xp̄m virentẽ in gr̃a ⁊ virtute in ſignũ
pacis ⁊c. Tertio deniq̃ gaudiũ hau/
riebat cor ꝟginis in hac oblatione: q2 con
ſiderabat eius ſignificationẽ. ꝙ vicꝫ ſicut
hodie voluit xp̄s ſeip̄m offerri: ita oĩabat
ſignificari ꝙ ipſe oblaturus eſſet ſeip̄m in
cruce ꝓ hominis ſalute. Et ſicut q̃nq̃ ſi/
clis eſt redemptus. ita ipſe q̃nq̃ ꝑncipali/

bus vulneribus mundum esset redemptu rus. Et sicut eius mater maria astitit in hac oblatiõe: ita astare debebat iuxta crucis oblationẽ ꝛc. gaudebat igit virgo sup generis humani significata redẽptõe ꝛc.

Quartũ gaudiũ habuit de suauissima portatiõe. quia sentiebat maximã suauitatem cum christuz in vlnis cũ ingẽti amoris dulcedie portabat a quo portabatur. Si em̃ senex simeon accipiens christũ in vlnas pre leticia et suauitate cordis fatiscẽtium membrorum pre senectute debilitatẽ non sentiebat: sed virtute indutus ex alto xp̃m suauiter portabat: iuxta illð qð canit ecclesia: Senex puez portabat puer aũt senẽ regebat: quem virgo concepit ꝛc. Multomagis id credendum est de maria. Hoc gaudium tangit Augu. in sermone vbi supra dicens sic: Leta igit maria gestat infantẽ exultans filium amplexatur. portat a quo portabatur. Hec ille. O ania deuota nonne ꝛ tu gaudiũ sumeres si xp̃m i vlnis portares ꝛc. Ca. II.

Secundo quaternario describunt alia quatuor gaudia beate virginis que habuit in hac purificatõe vt igit ad premissa cõnumerem? Quintum gaudium habuit beata virgo de miranda reuelatione. Certis em̃ miraculis premonstratus. ꝛ docente spũsancto reuelatus est ꝛ cõprobatus benedicte virginis marie virginalis part?. Qð claret primo in reuelatione facta zacharie p̃ri ioh. baptiste ſm Orige. iuxta cui? dicta eo ꝙ hec hystoria non est contra rationem vel scripturarum credit a plerisq; zacharias fuisse pontifex in ordine vicis sue tempore quo beata virgo ð bethleem venit i hierusalem portans in vlnis dñm iesuz ascẽdens in templũ ad purificationem. Iꝑm autem templum ꝑ tria intersticia erat diuisum. In vno stabant ꝑ se virgines puelle. In secũdo mulieres maritate. In tercio vidue. Cogitabat itaq; beata ꝟgo ad quaruz societatẽ stare deberet. Et q2 sciebat se esse virginẽ deliberauit ire ad ꝟginũ interstitiũ. Quo cũ venisset ꝟgines eã deridebant di. Tu cũ filiũ in vlnis teneas quõ dignã te putas nr̃o ꝯsortio. vade hic ad pares tuos. Tunc dña vultu verecundo inclinato capite iuit ad maritatas Et ille etiã eam ceperuut verbis impetere. d. Tu es mulier supba. q2 noluisti nobiscuz stare sed ad virgines ire: ꝛ tanq; pauperẽ et abiecte non curauerunt locũ dare. Vñ cogitauit beata virgo ꝙ si iret ad viduas ille eam magis refutarent eo ꝙ nondum erat viduata: et idcirco patiẽtissime ferẽs nec verbum ꝓ verbo dans iuit cum sũma humilitate et posuit se in vltimo loco tẽpli post omnes mulieres. O humilitas benedicte virginis: o patiẽtia eius in exẽplum omib; data. Ecce regina celi cũ sit super omnes mulieres benedicta stat vltimo loco quasi ad cõsortium mulierũ indigna. Interea zacharias pontifex ipsius baptiste iohãnis pater de sanctuario exiens ꝛ videns beatã virginẽ stare seqstratam cum filio repletus est spũsancto cognouitq; ipam esse virginez matrem dei ꝛ hominis. Et statim cepit xp̃m filiũ eius publica voce cõfiteri. Accipiẽs quoq; manũ beate virginis duxit eam ad locũ dignissimum in consortiũ virginũ ꝓrestans et di. Quoniã hec est virgo virginũ de q̃ ꝓphetauit Esa. ca. vij. Ecce inquit virgo concipiet ꝛ pariet filium. Et hic eius natus est vere saluator israel. de? ꝛ homo redemptor mundi Vñ omnes mirabantur Et stetit in illo loco honoratissimo beata virgo vsq; ad tp̃s oblationis sui filij. Et tandem iste zacharias pontifex ꝓ isto testimonio facto de christo a iudeis interfectus est. iuxta illud Math. xxiij. Vsq; ad sanguinẽ zacharie filij barachie quem occidistis inter tẽplũ ꝛ altare. Hec ſm Origenẽ. Scðo quoq; claret in reuelatiõe facta simeoni. Legit em̃ in glosis biblie sicut etiã refert Egesipp? in li. de supplemẽto euãgelice veritatis. ꝙ simeon iste erat rabi. i. mgr̃ inter iudeos Qui cũ Esaiam interpretaret ꝛ ad id verbũ glosandũ puenisset. Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛ pariet ꝛc. Visũ est sibi hoc fore impossibile vnde dixit iniuriam factã fuisse Esaie. eo ꝙ vitio scriptoꝝ tale vaticiniũ eẽt corruptũ scribẽtes in hebreo balma ꝓ alma. i. virgo ꝓ iuuencula. Iðo deleuit hoc. Mane facto aureas litteras isto sensu scriptas miraculose reperit. Cumq; illo iterũ deleto tertia vice

id factū fuisset: mirans et stupens p̄ssus ē
somno et obdormiuit ꝛ surgēs repit sicut
et prius aureis lr̄is cōscriptam ꝓphiam.
stupēs autē oratiōi se dedit. Mox quoqꝫ
responsū a spūsancto accepit: nō visurum
se mortem nisi videret xp̄m dn̄i de virgie
natū: quod hodie est impletū. Vn̄ patꝫ
ꝙ beata virgo hec omnia aduertēs, plim
gaudebat. Sextum gaudiū habuit de
miranda gratie redundatiōe. qꝛ vicꝫ ipsa
mediante multiplex gratia redundauit
in sanctū simeonem a dn̄o christo. ſm ma
gistrū Barth. de pis. li. cōformitatū. Pri/
ma quidē qꝛ a peccati macula si qua ine/
rat vel infuisset xp̄s eum purgauit ꝛ forte
in gratia confirmauit ꝛ gratum exhibuit
ꝓpter quod dicit̄ in euāgelio ꝙ accipiens
iesum in vlnas benedixit deum .s. ꝓ accep
to beneficio. Scd̄a gr̄a qꝛ eū scīficauit ꝛ
gubernauit. Jō eū dn̄m vocat di. Nūc di/
mittis seruū. tu dn̄e ꝛc̄. Tertia gr̄a quia
ei⁹ desideriū ꝯ̄etauit: appetebat ei eū vide
re ꝛ vidit iō ait. qꝛ viderūt oculi mei salu
tare tuū. Quarta, qꝛ eū illuīauit vt intel/
ligeret ei⁹ diuinitatē ꝛ ꝑ eū oim̄ fideliuꝫ
fiendā salutē. Vn̄ ait Lumē ad reue. gen.
ꝛ glo. ple. t. is. Gaudebat itaqꝫ btā ꝟgo de
gr̄e in eū redūdatiōe. Sciēdo ꝙ ipa esset
ꝯstituta vt sit mr̄ gr̄e. sic canit ecc̄a ꝑ quā
redūdaret gr̄a i oēs: atqꝫ mi̅a dei Sep/
timū gaudiū de xp̄i venerāda susceptiōe.
Que em̄ mr̄ nō ꝯgaudet sup̄ filij honora/
tione cū scriptū sit Ecc̄i. xxv. Hō iocūda/
tur, in filijs ꝛ iteꝝ eiusdē. iij. ca. Honorat̄
pens in filijs. Maximū, ḡ fuit marie gau
diū qn̄ videbat suū natū tāta dilectōe am
plexari venerari ꝛ genuflexo vt deū adora
ri: et laude diuia ꝯfiteri a simeōe ꝛ āna. vt
testat̄ euāgeliū Circa h̄ ꝗ ꝓpe pie ꝯtēpla
ri possum⁹: qm̄ sic etiā docet Aug⁹. in ser
mone hodierni festi sanctus Simeon cū
esset multum annosus vtpote plusqꝫ cen/
tum ānorꝫ. sicut dicitur in li. de infantia
saluatoris. Et, foret spiritusancto plenus
sūmo, desiderio rogabat deum in orationi
bus continuis cum gemitibus ꝓ generis
humani redemptiōe quā expectabat. Et
quia responsum accepat a spūsctō non vi
surum se mortem nisi prius videret xp̄m
dn̄i vt postea cū gaudio annūciaret prib⁹

in limbū descendēdo ꝑ mortē. Hac igit̄
die maiori ꝑfusus solita dulcedine spūsā
cti cepit dicere: O de⁹ abraam. ꝗ̄diu du/
rabo: ꝗ̄diu veniet illa filij tui sacra nati/
uitas; vt videre merear xp̄m quē cōcupi/
sco: Jp̄m amplexari valeā ꝛ osculari: quate
nus letus moriar ꝛ prib⁹ gaudiū i lim/
bo adducā nunciando. O ꝗ̄diu moror in
hac vita: heu mihi quia incolatus me⁹ ꝓ/
longatus est. O misericordissime de⁹ mi
serere iam nunc generi humano: tādiu in
carcere, detento: tamdiu e celo excluso: mit
te nunc filium tuum ꝛ redime nos in salu
tari tuo. Cumqꝫ taliter oraret. Ecce spūs/
sanctus ei reuelauit di'. Surge vade cito
ad fores templi. En adest filius dei incar
natus qui tenet̄ in vlnis matris, virginis.
Mox festin⁹ accurrit feruore diuio plen⁹
et videns diuinū splendorē irradiantem
de facie christi ꝛ m̄ris ei⁹ marie ſm Hie/
ronymū. agnouit hunc fore. Mox quoqꝫ
infusus abundantius spūsancto: cecidit ꝓ
nus in terrā ꝛ adorauit bn̄dicēdo deum.
Suppliciter quoqꝫ a btā virgine petiuit:
vt cōcederet, sibi i vlnas accip̄e xp̄m quē
acceptū sanct⁹ senex O quāta cordis de/
uotiōe. O quāta suauitate lachrymaꝝ ꝗ̄
dulci ymbre amplexabat̄: osculabat̄. strin
gebat ad pectus: vociferabatur ꝛ laudes
reddebat deo. Quis explicabit hec queso.
Sed o bone senex quid sic agis nisi quia
hic tibi xp̄s hic dulcis redēptor: hic de⁹ tu
us et saluator: Hec vidēs maria gaude/
bat Octauū deniqꝫ gaudiū habuit ma
ria de mirabiliū futuroꝝ ꝓphatōe: qꝛ cum
hec agerent̄. Ecce cepit simeon, ꝓphare d̄
xp̄o et ei⁹ matre: futura. d. Ecce hic posit⁹
est in ruinā ꝛ in resurrectionē multorū in
israel. Malis quidē in ruinā damnatiōis
Sed bonis ꝛ electis in resurrectionē eter
ne btitudis .sequit̄: Et in signū cui cōtra/
dicet̄. scꝫ a iudeis: infidelib⁹: ꝛ hereticꝫ ac
malis xp̄ianis. sequit̄. Et tuā ip̄i⁹ aīam per
trans. gla. scꝫ in xp̄i passiōe; licet itaqꝫ pre
nūciabat̄ marie dolor cōpassionis: tn̄ gau
debat de humani generis redemptione et
talium auditione nouorū. Ca. III.

Ertio quaternario describūt̄ alia
gaudia marie. vn̄ ad p̄missa cōti/
nuādo: Nonū gaudiū fuit ei de

simeōis bñdictiōe. vt em̃ testat̃ euãgeliũꝫ sctũs simeon tunc bñdixit marie ꝛ ioseph Sꝫ quali bñdictōe nō exp̃mit̃. deuota tñ mēs pōt p̃ra contēplari vt dixerit: Bñdi/cta tu in mulieribꝫ: q̄ virginũ ꝟgo angelo/rũ dña ꝛ oium regina fieri meruisti. bñdicta filia tu a dño qꝛ ꝑ te fructũ vite eterne cōicauim⁹ ꝛ sil'ia. Sed. d. quō maria q̄ fuit sup oēs sctã a simone debuit bñdici Rñdet̃ ꝑm lyrã ꝙ h̄ fuit ꝓpter officiũ sacerdotale ei⁹ ad qd̄ spectat bñdicere ꝓplo et iō simeon bñdicere habuit mariã Decimũ gaudiũ habuit d̄ filij glificatōe. s. ꝑ simeonē facta ꝛ declarata: qꝛ cũ simeō dñm iesũ teneret ĩ vlnis: cepit cogitare. qꝛ deus magn⁹ ē q̄ se tm̃ exinaniuit vt puul⁹ fieret ꝓpter nos: q̄ portat oĩa ꝟbo ꝟtutꝫ sue: quē oēs pr̃iarche ꝛ ꝓp̄he desiderarunt. Cepit etiã cogitare q̄ꝫ acerbã mortem a ꝓplo iu/daico eēt passur⁹ ꝓ redēptōe gñis hũani. Jō ꝛ spũ ꝓphetico p̄dixit mr̄i sue passionē xp̄i ꝛ cōpassionē ipi⁹ sue mr̄is. Hec p̄no/scens ꝛ cogitãs magno cepit feruere amore erga deũ xp̄m q̄ dignar⁹ eēt tãta pati ꝓ nr̃a liberatione. Et iō in amplex⁹ ruēs ꝑ/uli iesu: bñdixit deũ ꝛ glificauit dei filiũ iesum. d. Nũc dimittis seruũ tuũ dñe ꝑm ꝟbũ tuũ ĩ pace ꝛc. Jn quo quidem cãtico laudat xp̄m q̄drupl'r. Primo ꝙ ip̄e ē pax in celis ꝛ i terris. Jō dicit Nũc dimit. ꝛc. in pace. Scd̄o ꝙ ip̄e ē sal⁹ mũdi. vñ dicit: Quia vi. o. m. sa. t. ꝛc. Tertio ꝙ ip̄e ē veꝝ lumē illumians totuꝫ mũdũ. Vñ subdit: Qđ pa. añ fa. o. po. Lu. ad re. g. Quarto ꝙ ip̄e ẽ glĩa oim electoꝝ ĩ pr̃ia. Vñ subdit: Et glĩã ple. t. is. Vñ plim⁹ d̄ his gaudebat maria ꝯferēs ĩ corde suo ꝛc. Undecimũ gaudiũ de ãne cōfessiōe facta de xp̄o qꝛ vt notat euangeliũ sancta anna vidua vsqꝫ ad ãnos. lxxxiiij. q̄ de tēplo nō disce/debat: orōnibus ꝛ ieiunijs deseruiēs deo. Hec supueniẽt ipa hora nō a casu sed diuina inspiratiōe ꝛ reuelatiōe ꝑm lyrã Et cōfitebat̃ dño. s. grãs agendo de bñficio in/carnatiōis cōpleto ꝛ loquebat̃ de illo oibꝫ qui expectabant redēptōeꝫ israel scꝫ cun/ctis eoꝛam annũciãdo hunc iesum natuꝫ esse redēptorē ꝑm qđ lyra exponit Vñ pie credit̃ ꝙ talia vel sĩlia verba dixerit genuflexo adorãdo xp̄m ꝛ in amplexus suscipiendo (vt etiã de seie dauid dictũ ē) Bñdict⁹ inq̄t de⁹ isrl' qꝛ visitauit ꝛ fecit redēp/tionē plebis sue. Bñdictus q̄ dedit mihi videre xp̄m suũ: quē oēs ꝓp̄he desiderauerũt. Nouerit ḡ oīs isrl': qm̃ testimoniũ ꝑ/hibeo: qꝛ hec ē ꝟgo mr̃ vaticinio esaie p̄dicta cũ q̄ i tēplo ꝯuersata ãgeloꝝ eã visitã/tiũ q̄ttidie ꝯsolationē verã sũ expta. Hec est q̄ ꝟgo ꝯcepit ꝟgo pepit. Et h̄ ē ei⁹ na/tus ver⁹ de⁹ quē ꝯfiteoꝛ ꝛ testifiteoꝛ oibus q̄ expectãt redēptionē isrl'. O q̄nto puto gaudio tũc resalutasse btãm mariã ꝟginē honestissimã. d. Bñfaciat vob. i. simeōi ꝛ anne: de⁹ ꝛ fili⁹ inq̄ꝫ meus ꝑ hoc salutifico testimōio ꝛc. Duodecimũ gaudiũ d̄ sãctoꝝ patꝝ ꝯgratulatiōe. s. ex simeōis annũciatiōe. Pie nēpe ꝯtēplari possum⁹. qꝛ cũ oēs pr̃es in tenebroso carcere infernali lu/geret. Ecce simeon decedēs ꝑ mortē gau/diũ eis annũciauit. d. Uere sciatis qꝛ na/tus ē saluatoꝛ xp̄s deus quē vidi ꝛ ĩ vlnas suscepi de ꝟginis mr̄is gremio: quē tãdiu viuēs ĩ mũdo expectaui: ꝛ morte e⁹ q̄ r̃dē/pturi sum⁹ p̄nũciaui. Tũc oēs cũ gaudio leuãtes vocē dixerũt: Bñdict⁹ dñs de⁹ pa/nr̃oꝝ ꝛ laudabil'. ꝛ gl'iosus ĩ scl'a. Et iteꝝ Suscepim⁹ de⁹ miãꝫ tuã in medio tēpli tui. Vñ eccl'ia h̄ mō ĩchoat hodie missã. Et ꝑ signo h⁹ leticie ꝓcessionē agit cũ ce/reis ardētibꝫ ꝯsecratꝫ: ĩ q̄ q̄dē sũt tria. s. cera q̄ significat carnē xp̄i d̄ virgīe sũptã sic cera d̄ apibꝫ sine cōmixtiōe nascit̃. Jtē ite/rioꝛ licm⁹ significat xp̄i aiaꝫ candidã. Et lucēs ardoꝛ xp̄i diuitatē: q̄tẽ⁹ significet ꝙ sic ꝑ oim sctōꝝ leticia xp̄s gestat⁹ ē ho/die mãibꝫ in tēplũ: ita ꝛ nos ꝑ grãm xp̄m gestem⁹ ĩ mēte sic ꝛ figural'r gestã⁹ ĩ candele significatōe Ad id legit̃ miraculũ in cōi legēda. ꝙ q̄dã matrona deuota btē marie cũ in festo purificatiōis non posset audire missã eo ꝙ paupata ad eccl'iam nō hr̃et q̄bꝫ iret vestimētis. Naꝫ oĩa erogauerat ad honorē btē marie dolēs in camera sua orōni se dedit. Et ĩ extasi vidit se esse in eccl'ia pulcherrima: vbi turba sãctorũ multa. ꝛ ceperũt missaꝫ solēnisare ꝑ honore ꝛ gaudio h⁹ festiuitatꝫ Uidebat̃ etiã q̄dã maximã facē cãdelaꝝ tenere ꝛ distribuere vnicuiqꝫ ꝛ ipi matrōe vnã cãdelã d̄dit quã libētissime accepit. cũqꝫ oēs ad offertoriũ

offerrent ista nō obtulit. Unde virginū regina maria assistens per nunciū pcepit vt offerat: pmoqȝ scđo ꝛ tertio mādato renuente. misit angelum vt violenter ab ea auferret cereū ꝛ offerret: eo ꝙ videbatꝛ non pcedere sacerdotē in missa nisi offerretur. Cunqȝ angelo cape cereuȝ volente. ꝛ illa matrona resistēte. hinc inde concertando cereus frangeretur pars angelo et altera medietas matrone remāsit. Illa ad se rediēs ꝛ cereum in manu repit fractū. vn̄ admirādo ipm reseruauit: et factum est vt ip so omnes infirmi qui tangebantur curabantur ad laudem marie. O itaqȝ fidelis anima gaude in christo iesu. p hac solēnitate ꝛ redde grates deo ꝛ marie. Amen.

Pars tertij libri de Doloris gladio et martyrio beate virginis Marie.

Uniuersi populi attendite et videte dolorem meum. pba sūt hieremie Treñ. i. ea. et accipiunꝛ in persona marie dicta Quibus nos inuitat ꝛ admonet ipa virgo pijssima ad recogitandum dolorem quem habuit super filio suo compatiendo. Contemplemur ergo pie. quomō virgo maria vultu mesto: facie squalida: gladio doloris in corde transfixa: voce q̄rula ꝛ flebili iuxta crucem christi stans dicit. O vniuersi populi scȝ xpiani. quos filius meus p̄dilectus iesus tantū amauit: vt p vestra redemptione mori tam acerba morte elegerit. Attēdite ꝛ videte dolorem meū per veraȝ cōpassionē. O principes ꝛ dn̄i terrarum plangite mecum sup filium qui est dominus dominantiū inter vilissimos latrones crucifixum. O virgines: o vidue: o coniugate: o senes: o paruuli: o vniuersi populi attēdite et lugete meū sup benignissimū dn̄m vr̄m iesum morientem. O matres que filios genuistis videte dolorem meū. quia filium meum vnicū solaciū cordis mei quē d spūscto cōcepi verum deū ꝛ hoiem virgo pepi ꝛ virgineo lacte alui. video cruci affixū: laceratuȝ: cruentatū. Ecce iam impletum est in me illud vaticinium simeonis: Tuā aiaȝ ptransi. gla. His ac silibus verbis pgo benedicta cordis nostri duriciē emollit ꝛ penetrat vt ad eius dolores attendam⁹ De his ergo doloribus locuturi ad p̄sens tria misteria notabimus.

Primū misteriū d doloris marie hitudie
Scđm misteriū d eius magnitudine
Tertiū d ei⁹ aureole beatitudine

Articulus primus quō habuit btā maria cōicatū dolorē passionis xpi et hūc mixtū gaudio.

Primū misteriuȝ de habitudine doloris marie vbi tres questiones occurrūt. Pria vtrȝ dolor passionis xpi fuerit cōicat⁹ btē pgini. Hec q̄stio querit vtrū beata virgo habuit per passionem et dolorem ex compassione patientis xpi. Et arguere potes ꝙ quia Esa. lxiij. scriptū est Torcular calcaui solus id est tormēta sustinui solus. Itē docet expiētia: quia sancti viri et deuoti maximā dulcedinē cordis hauriūt in xpi passione: ꝗ̄pro sunt in maiori grā. g btā pgo q̄ fuit grā plena habuit maximā dulcedinē in eadē passione ꝛ per ꝯsequens nō dolorem In cōtrariū ē cōmunis snīa catholicoꝝ Rn̄dendo g ponitꝛ ꝯclusio ꝙ beata maria in filij passione habuit cōicatū maximū doloreȝ ex cōpassione. Et pbatur tripl'r Prio auctē scripture. Lu. ij. Tuā ipius aiam ptransi. gla. ꝛc. Scđo pbaꝛ doctoꝝ attestatiōe. Nam Damasce. dicit. ꝙ btā maria dolores q̄s effugit pariens ꝛ moriēs hos sustinuit cōpatiens. Et Bern. dicit caȝ longe plusq̄ martyrem ex illo dolore. vt infra patebit. Multi quoqȝ alij docto. id testanꝛ. de quibus p̄tereo ad presens Tertio pbaꝛ ex rōne. Nam sm Alber. sup missus est cacci. Pr̄ misericordiaruȝ de⁹ voluit matri mie marie opus sūme misericordie. i. passionē doloris cōicare ptib⁹ rōib⁹ Prio vt dare possit ei p̄miuȝ passionis. i. martyrij glīaȝ Scđo vt sup oēs eā pticipē faceret bn̄ficij redēptiōis: quatenus sicut fuit maria adiutrix nr̄e redēptionis carnē dando xpo deo. ita esset adiutrix passionis qua redempti sum⁹. ꝛ sic fieret mr̄ oīm p recrea

tionē. Tertio vt sicut tot⁹ mundus obli gaf deo p suā passionez: ita obligaret dn̄e oīm p cōpassionē. Ad primā ergo ob/ iectionē Rn̄def fm Alber. ca. clxxxxij. sup missus est. Et cōcor. Nico. de lyra. q̄ illa auctas Esaie. Torcular calcaui sol⁹ non excludit btām virginē q̄n torcular passio/ nis sustinuerit cū xp̄o. quia subdit. Et de gentib⁹ nō est vir mecū: vt excludat viros et omēs alios p̄ter mariā. Ad scd̄m re/ spondef. q̄ licet passio xp̄i recogitata dul/ cedinē ingerat sctis q̄tū ad rōez nō tn̄ q̄n/ tū ad sensualitatē: ⁊ sic maria dolorez ha/ buit in sensualitate ex affectu mr̄no. Itez ex q̄ fundamētū ⁊ radix oīs grē ac meriti est dolor corpalis ⁊ cordialis iesu. vn̄ non est dubiū q̄ sicut dulcedo sic q̄nq̄ ⁊ dolor passiōis iesu in mētes hūanas ex influētia spūsscti infundif q̄to mens ē hoīs magis depurata a pctīs ⁊ magis dilatata in dei amore Et q̄r hec puritas ⁊ dilatatio sum/ me fuerūt in maria q̄ liber ac sine aliq̄ re bellione recepit spūsscti influxus. Jō ipam de⁹ sic sup oēs repleuerat iesu dulcoribus ita sup oēs in passiōe repleuit iesu dolori/ bus: adeo q̄ nulla creatura mr̄nali statui nō erecta cape potuit; vt sic sūme cōpassio nis ac lamētatiōis sacrificiū maria do of ferret g̃tissimū ⁊ sic patet. Scd̄a q̄stio vtr̄ btā maria habuit in passiōe xp̄i aliq̄d gaudiū mixtū cū dolore vel aliq̄ dulcoro/ sitatē admixtā. Rn̄def fm Alb. vbi s̄. ⁊ cōcor. Alex. d̄ hal. i. iij. p. sū. q. xvi. ī solutio ne argumentoꝝ. necnō Nico. de ly. iij. sup argu. di. xvi. q̄ sic dn̄s iesus in passiōe sua habuit sūmū gaudiū. et cū hoc sūmū dolo rē. Ita ⁊ btā v̄go vtrūq̄ habuit sibi cōica/ tū. Nā si xp̄e cōicasset mr̄i alteꝝ tm̄ nō nō fuisset equū ↄsortiū. Hui⁹ aūt v̄itas oste/ dif ex oīb⁹ ad q̄ stat⁹ v̄ginis pōt compari Et p̄mo q̄ ad deū c⁹ volūtati btā maria sūme ↄformata erat in volūtate. sic ḡ sitie bat passionē xp̄i cē a deo volitā ⁊ ad diui/ nū honorē: ita ⁊ ipā acceptā hēbat Scd̄o quo ad filiū q̄ p salute hoim mortē sitie/ bat. Vn̄ Lu. xij. di. Ego habeo baptisino scz passiōis baptisari ⁊ quō coartor vt pfi/ ciam illud. ḡ sequif q̄ et mēs marie istud desiderauit Tertio quo ad p̄rios q̄r scie bat totū genus hūanū p xp̄i passionē redi mi: ⁊ sctōs p̄res de lymbo liberari: angelo rūq̄ repatōez fieri: et hoīes p recordatōez passiōis xp̄i ad amoris diui desideriū in/ flāmari ⁊c. Quarto q̄ ad ipā; mortē ⁊ passiōis dolorē. q̄r scti plēi grā dei amore passiōis xp̄i se morti ⁊ oī pene libētissime tradebāt. immo ⁊ mr̄es p̄pter xp̄i amorez p̄prios filios ad occisionē duci gaudebāt vt claret in multis martyribus. ḡ maria multomagis cū eēt grē ⁊ charitatꝫ imp/ portionabilr̄ amplioris p̄ cūctis: habuit sūmū gaudiū ⁊ suauitatē deuoti amoris ī xp̄i passiōe. Tertia q̄stio incidit. quō sūmuz gaudiū amor q̄z dulcissim⁹ potuit sil' esse cū sūmo dolore in aīa btē marie cū hec sint ↄria q̄ se nō cōpatiunf. vt patz. ij. pyber. Ad q̄d rn̄def q̄ vt dicūt Alb. et Alex. atq̄ lyra vbi s̄ q̄ ista; ↄria. i. dolor ⁊ gaudiū nō fuerūt fm idē. quia dolor fuit in aīa v̄ginis ac cōpassio natural' ⁊ mr̄na/ lis affectiōis: que fm sensualitatē sūmuz dolorē; faciebat de morte filij sustinere sed in supiori pte rōnis erat ↄgratulatio ⁊ de lectatio de hoīs redēptiōe ⁊ aliis vtilitati bus p̄ueniētib⁹. ⁊ sic pn̄t sil' esse hec duo .s. dolor ⁊ gaudiū fm diuersas ptes. i. fm sē sualē naturā ⁊ rōnalē. q̄r vnū ē materia et via ad alterū. sicut ⁊ xp̄s dn̄s fm ptē supi/ orē rōis: qua erat cōprehēsor gaudebat de passiōe. ⁊ tn̄ fm ptem inferiorē dolebat et patiebaf. ⁊ sic p̄z. Dicā ḡ cū Bern̄. ī me/ ditatiōe. O mirabilis censure ↄditio. ex/ cessit iniquus ⁊ vapulat iustus. deliq̄t hō reus ⁊ occidif p eo hō de⁹: flet ⁊ lamentaf inocētissima v̄go mr̄ ei⁹. O dulcissime ie su: o benignissima maria v̄go. quid cōmi/ sistis q̄ tāto cruciatui: tot ⁊ tātis afflictio nib⁹ addicti estis: nos sum⁹ q̄ peccauim⁹ nos qui iniuste egim⁹. et tu īnocentissima virgo cū vnico nato p nobis dolerꝫ ⁊ affli gimī. O peccator vide quomō patiuntur et flent p te iesus ⁊ maria. Cur ergo tu fer reum cor non cōmoueris nō fles p teipso aīa virginis vulneratur dolore. ⁊ tu duri⁹ resistis ⁊c. Luge cum maria plora et fle super peccata. Beati eīn qui lugent quo/ niam ipsi consolabunf.

Articlus scd̄us q̄ magnitudo doloris et martyrij acerbitas in

beata virgine maria ostendit, ex duodecim causis subscriptis.

Ecūdū misteriū

f de magnitudine doloris bñdicte ꝟginis. Que nāqʒ exꝑmere lingua vel q̄s intellect⁹ capere sufficit q̄nt⁹ ꝛ q̄ʒ idicibil' fuerit dolor in corde bñdicte ꝟginis sup passiōe ꝛ morte dilectissimi filij sui. Licet q̄dem abyssū ei⁹ doloris cōprehēdere neq̄am⁹. vt tñ pro modulo nr̄o aliq̄d de eo haurire valeam⁹ quo saltē ad cōpassionē moueamur Aduertendū ꝙ .xij. causa's possumus assignare ex q̄bus dolor ꝟginis magnus fuisse cōperit. vt sicut ipa gl'iosissima ꝟgo corona xij. stellaꝝ gl'iatur: ita e⁹ dolor et martyriū duodecim magnalijs p̄luceat: ad eiusdē virginis gl'iaʒ sempiternā. Et diuidunt iste cause duodecim in tres quaternarios vt patebit intuenti.

Primus quaternarius
Primus martyrij nouitas
Scd̄s sufferendi diuturnitas
Tertius passi ꝓpinquitas
Quartus ablati sublimitas

Secūdus quaternarius
Prim⁹ totalis affectio
Scd̄us diuinalis repletio
Tertius singularis p̄electio
Quartus doloris reuerberatio

Tertius quaternarius,
Primus dilecti presentia
Secūdus adiutorij carētia
Tertius iuuandi impotētia
Quartus facti ignominia

p Ro p̄mo itaq̄ʒ quaternario dixi ꝙ p̄ma causa magnitudinis doloris beate ꝟginis est martyrij nouitas Nam de⁹ q̄cquid ogabat' in ꝟgine nouū erat: iuxta illud Hiere. xxxi. Nouū faciet dn̄s sup terrā femia circūdabit viꝝ: ꝛ ideo voluit de⁹ vt sicut ei⁹ mater dilectissima erat ꝟgo virginū nouo ꝛ inaudito mō cōcipiēdi: ita esset martyr martyꝝ oēs excedendo sanctos nouo genere martyrij Nouum aūt genus martyrij fuit virgo passa. Prio q̄r alij martyres passi sunt in corpore: ipsa ꝟo in aīa ꝛ corde Luc. ij. Tuaʒ aīaʒ ptrāsi. ꝛc̄. i. pfecte trāsibit Scd̄o q̄r alij martyres sic patiebant': vt dolor carnis excederet dolorē mētꝫ. imo i mēte n̄ habuerūt dolorē sed ꝯsolatiōe interiori refrigerabant': iuxta illd̄ ps̄. Prouidebā dn̄m in ꝯspectu meo ꝛc̄. ꝓpter hoc letatum est cor meū. In bñdicta aūt ꝟgine dolor cōpassionis excedebat oēm dolorē carnis. Und̄ Bern̄ Longe eā plusq̄ʒ martyrē p̄dicam⁹ nō imerito. in qua sensū carnis excessit cōpassiōis affect⁹, cū ei⁹ aiam ptrās. passiōis gla. Tertio q̄r alij martyres vulnerabātur et torquebant' in ꝓpria carne tm̄: beata virgo aūt cruciabat' ꝛ vulnerabat' ac torq̄bat' in plibus. q̄r Primo in carne filij sui ab ea sūpta quā videbat lacerari: vulnerari et p singula mēbra passiōe repleri Esa. p̄mo. A plāta pedis vsq̄ʒ ad verticeʒ non erat in eo sanitas. Scd̄o quoq̄ʒ in anima ꝓpria ꝛ corde. Gladi⁹ siquidē passiōis q̄ ptrāsiuit mēbra xp̄i ptrāsiuit p cōpassiōeʒ aiam ꝟginis. Tertio q̄ʒ torquebat' etiam in carne ꝓpria dū ex aīa vis doloris redūdabat in corp⁹. qm̄ s̄m Arist. ij. de aīa. Aīa nullā habet opatione quā nō cōicet corpi Unde Aug⁹ dicit. Illa quippe pia mater imani dolore eiulās pectora delicata ꝯtūdens. ita ipa viscera cetera q̄ʒ fatigauerat mēbra vt iā deficiēs ad xp̄i funus vix potuerit puenire. Un̄ etiā sctāꝝ mulieꝝ manib⁹ sustētata fuit. et ad sepulchꝝ xp̄i venire nequiuit cū ipis scʒ in die dn̄ice r̄surrectiōis ꝛc̄. Pie nāq̄ʒ credo ꝙ ipa p̄ dolore mortua fuisset ꝛ cor ei⁹ scissū: si sp̄ussctī virt⁹ eā nō cōseruasset miro mō. ꝛ sic patʒ intensitas doloris Scd̄a cā sufferendi diuturnitas. Credit' em̄ ꝙ ipa toto tp̄e vite sue passa ꝛ cōpassa fuerit cū sciret legeʒ et ꝓphas in q̄b⁹ oīa misteria ad xp̄i incarnationē ꝛ passionē ꝯtinebant': p̄cipue aūt passa est a tp̄e illo quo simeonē ꝓphanteʒ audiuit: Tuā ipi⁹ in q̄t aniaʒ ptrans. gla. Omia quippe p̄nunciata a sanctis credidit certissime implēda. ꝓpterea et Ambrosius exponens verb̄ i predictum dicit sic: Gladius iste et gladius diuini verbi. de quo apostol⁹ Heb. iiij. Uiuus inquit est s̄mo dei ꝛ efficax et; penetrabilior oī gladio ancipite. Istum gladiū cor ꝛ aīa virginis profunde inmersiꝫ habuit. quia dei m̄

steria ceteris pfundius penetrauit. ꝛ ꝟba dei de christi passiōe ac ceteris opib⁹ sp in corde medullit⁹ portauit. Luc. ij. Maria cōseruabat oīa ꝟba hec ꝯfe. in cor. O q̄s/to desiderio gl'iosa ꝟgo dei filiū nascituꝝ et passuꝝ in diuis legebas libris: fidein/tuebaris lachrymātib⁹ deflebas oculis: cō/paciebaris medullis cordis: et ex amore intimo osculabaris labijs ꝟgineis. vt di/cere posses illō ps. Defecit in salutare tuū a.m. defecerūt oculi mei. s. p̄ lachrymis. et illud Canti. Filie hirl'm. nun. dil'. q2 amo/re langueo. languor quasi longus amor.

Tertia cā passi ꝯpinqtas. Na q̄nto qs ē ꝯpinquior ꝛ ꝯiūctior alicui tāto magꝫ dolet de illi⁹ pena. s3 maria sup oēs erat xpo cō/iūcta ꝯpinqtate triplici. Primo qdē natu/rali qua inē vult filio. q2 caro xpi fuit for/mata de purissimo sanguie ꝟginis. vt dic Dam. Scdo sacramētali qua aīa xpiani desposat xpo Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Tertio ꝯpinqtate spūali qua aia ꝯiungit deo. i. Cor. vi. Qui adheret deo vn⁹ spūs fit cū eo ꝛ hoc fit p grāz ꝛ chari/tatē. Videns ḡ maria filiū torq̄ri ꝛ carnez e⁹ crudel'r laniari ac sāguinē pciosū habū/dāter effūdi dissecabat in corde. vidēs cū in aia ꝯtristari et lachrymari: vulnerabat ei⁹ aīa. ꝛ a lachrymis ꝯtinere se neq̄bat. Denicꝫ vidēs diuitatē tractari, tā ignomi/niose lacerabat eius spūs p̄ dolore cōpas/sionis. vñ dicere poterat illud Tren. i. O vos oēs q̄ transitis p viā attēdite ꝛ vide/te si ē dolor sil'is sicut dolor me⁹.

Quarta cā ablati sublimitas. Quāto nancꝫ ab aliq auferk magꝫ carū ꝛ amatū bonū tāto maiorē ille habꝫ dolorē de ablatiōe. s3 qm̄ auferebat a ꝟgie iesu vita quā sūme ama/bat et plusq̄ se caram habebat. vnō ipam amittendo reputabat oē bonū: oē sola/tium: oēm denicꝫ thesauꝝ se amissurum. Et reuera qui amittit iesum omnia bona amittit. vt dicit Autor lib. de interna con/uersatiōe. Sine, inqt iesu nil habes boni Cum iesu diues es ꝛ oīa habes. ipm ha/bens omnia habes: ipm amittens omnia amisisti ꝛc. Cum igit nunq̄ alicui matri potuit esse talis filius: nunq̄ tanta chari/tas ad filiuꝫ. ipa nempe virgo maria scie/bat qualis sup oēs eēt suus filius. q2 de⁹ et hō ꝛ q de spūsancto ꝯcept⁹ vita inocen/tissim⁹: ꝟbo dulcissimus: aspectu iocundo suauissimus: vtpote in quē angeli deside/rant pspicere. i. Pe. i. Et iō q̄to nouit cla/ri⁹ dilexit teneri⁹ ꝛ vulnerata est pfundi⁹.

Hūc dolorē Bernar. tractatu de cōpas/siōe ꝟgis. et Anshel. psequūk dicētes in p/sona marie. Aspiciebā dñm ꝛ filiū meum in cruce pendētē ꝛ morte turpissima mo/rientē: ꝛ tāto dolore vexabar in mēte q̄ nō possuz explicare sermōe: manabat sāguis ligno manibus pedibusq̄ cōfixis: de vul/tu ei⁹ effluxerat pulchritudo oīs q̄ tn̄ erat speciosus p̄ hoium filijs. q2 iniquorū erat fedatus sputis. Iste erat dolor mihi maxi/mus quia videbam me deseri ab ipso quē virgo conceperā ꝛ genueram. nec superat alius. quia mihi erat vnicus: videbā mo/ri quē dilexit anima mea. et tota liquesie/bam pre doloris augustia: dabam gemi/tus et suspiria: flebam dicendo et plorabā per verba talia: O fili care. o benigne na/te: o amor vnice fili dulcissime: da mori te/cum et ne derelinquas me. Nil mihi dul/cius vere q̄ tecum mori amplexata cruce Et nil amari⁹ certe q̄ viuere sine te. Tu mihi pater. tu mihi filius: tu mihi spōsus tu mihi thesaurus: tu mihi gaudium: tu mihi omne bonum Nunc orbor patre: vi/duor sponso: desolor prole. Omnia perdo vno pdito te. Hec et plura talia vbi s̄ et deuoti ꝯtēplatores dicūt ꝛc.

Capitulum II.

Pro secūdo quaternario. pma ꝛ in ordine ad p̄missa Quinta causa magnitudinis doloris beate vir/ginis est totalis affectio. In alijs enim natis affectus maternus non est totalis: sed partialis: quia est cum viro partici/patus. Ex quo enim concepti sunt ex viro et muliere germanitatis dilectio partitur ad virum et mulierem. Sed quoniā bea/ta virgo sine viro cōcepit xpm. ideo toti⁹ germanitatis dilectio in ipa sola includi/tur et terminak. vnde ipa totali dilectiōe filium suū dilexit et p cōsequēs totali do/lore tenebak cū filiū amisit in passiōe. alie ꝟo matres sicut ptialis germanitatꝫ dile/ctiōe diligūt natos: ita vnico tm̄ vel ptiali dolore dolēt de coꝝ amissione. et sic in btā

virgĩe duplo excessit naturalis dolor alia/
rũ matrũ dolores. Proinde Bern̄.sup cã
tic ı dicit. Est sagitta electa amor xp̄i que
cor ṽginis penetrãsq3 q2 nullã pticulã i pec co
re virginali vacuã reliq̄t: que toto corde
dilexit Hec ille. Secũda vel in ordine
sexta cã est grẽ diuinalis repletio. Cũ enĩz
dolores iesu in aniam influant nõ nisi per
amorẽ ip̄i⁹ p quẽ hõ trãsformari habet in
xp̄m. Vñ Hugo de arra spõse dicit Scio
aĩa mea q3 amor ẽ vita tua ⁊ p eũ in eius
quẽ amas silitudinẽ transformaris. Hec
ille. Sed q2 amor dei nõ ẽ nisi p grã3 spi/
ritusscti: iuxta illud apl'i ad Ro.v. Chari
tas dei diffusa ẽ in cordib⁹ n̄ris p spm̄ san
ctũ. Quãto g̃ q̄s maiori grã abũdãctãto
in xp̄m maioris amoris grã transformat:
⁊ q̄to magis transformat tanto eius dolo
res q̄s sensit: sentit eccũ patiẽte cõpatitur
S3 q̄m vt dicit Hie. in ser. de assũptione.
Ceteris p ptes p̄stat grã: marie vero se to
tã infudit plenitudo grẽ. g̃ ⁊ p ↄsequẽs in
eã sup oẽs sc̄torã infudit plenitudo dolo/
ris xp̄i. Preterea Eccl.i. Arenã3 maris ⁊
pluuie guttas q̄s dinũerauit. q2 ille solus
sc3 de⁹ marie dolores ⁊ grãm infusã3 põt
põderare q̄ hec nouit. Hic et Tren̄.ij. de
ea scribit: Magna ẽ velut mare cõtritio
tua. Tertia cã est singl'aris preelectio
q2 bñdicta ṽgo electa erat a deo singl'arit
sup oẽs ps̄. Elegit eã de⁹ et p̄elegit eam.
Ecio oẽs angelos oẽs p̄res sc̄tõs atq3 om
nes aplos martyres ⁊ ↄfessores ac virgi/
nes pcellere debuit dignitate ṽtuositate
gratiositate merit3 ⁊ p̄mijs Jõ Eccl.xxiiij
In plenitudie sc̄õp detẽtio mea. Qd ex/
ponẽs Bern̄. ait: Vñ in plenitudie sc̄tõrũ
marie detẽtio fuit cui nõ defuit fides p̄ri/
archap: spes p̄phap: zelus aplop. constã/
tia martyru3: sobrietas confessop. castitas
virginũ: fecunditas ↄiugatop: insup ⁊ pu
ritas angelop. Hec ille. Cũ igit debuit
esse ⁊ fuit pfecto oĩm excellentissima incõ
pabilit ex dignitate m̄r̄na idcirco debuit
incõpabilr eẽ xp̄o dolẽti ↄformis i dolore
et cõpassiõe vt indicibilit maiorẽ oib⁹ gra
tiã meritũ ⁊ gl'iã3 obtineret. Hic Eccl.i.
Altitudinẽ celi ⁊ latitudinẽ terre ⁊ pfun/
dũ abyssi q̄s dimẽsus ẽ: q2 ille sol⁹. s. deus
nouit metire altitudinẽ gl'ie marie: ⁊ lati
tudinẽ grẽ ac pfũditatẽ doloris Quar

ta cã est doloris reuerberatio. q̄m vniuer/
si dolores et tristicie filij sui reuerberabãt
in aĩa bñdicte ṽginis. videbat nãq3 filiu3
vnicũ tã diris cruciatib⁹ expositu3 totaq3
mẽte ↄuersa erat ad ei⁹ singl'a vulnera et
lesiones. Vñ õ p singula xp̄i. vulnera ipsa
vulnerabat in aĩa. Preterea amorosus ie
sus sciens suã p̄dilectã matrẽ sic in corde
fore vulneratã et dolentẽ sũme ei cõpatie/
bat et cõdolebat: sed et ipsa pia mater vi/
dens filium sic de seip̄a sũme dolentẽ ex
amore intimo illi⁹ dolori cõpatiebat ⁊ cõ/
dolebat. et sic dolor ei⁹ q̄si duplicatus re/
uerberabat ⁊ ↄuertebat in se. Vñ cõpletũ
est in ea illõ ps̄. Astitit regina a dex. c. cir/
cũ. varieta. s. dolop ⁊ ãgustiap sui filij Id
circo Aug⁹ ad xp̄m loquẽs, dicit: Foderis
sc3 o dulcis iesu: diris clauis extra asperi⁹
intra ex cõpassiõe ṽginis m̄r̄is: tecu3 hec
oĩa pacipãtis Hinc ⁊ quo supra tractatu
de ṽginis cõpassiõe. Bern̄. in psona ma/
rie scribens dicit: Cũ fuissem intuita filiũ
meũ pugnis pcuti: alapis cedi: facie con/
sputi: spinis coronari ⁊ obprobriũ hoim fie
ri: cõmota sunt oĩa viscera mea ⁊ defecit
spiritus meus: tenebar velut emortua ⁊ su
stentabar quousq3 puentum est ad locum
vbi crucifixerunt eum ante me ⁊ diris cla
uis affixum: leuauerunt in cruce. Ego vi
dens eum ⁊ ip̄e videns me dolebat pl⁹ de
me q̄3 de se. vnde et ego tanto dolore vexa
bar in mente q3 non possum explicare ser/
mone. Et post pauca dicit: mater sẽtiebat
filij dolores virgo que peperit gladiũ pa/
tiebat doloris. xp̄i morientis vulnera ma
tris erant: doloresq3 m̄r̄is xp̄i fuerũt: ⁊ do/
lores nati m̄r̄is aniã3 gladiauerũt. Hec
ille.

Capitulum. III.

Ro tertio q̄ternario p̄ria ⁊ i ordiẽ
p Nona causa magnitudis dolor3
btẽ ṽginis est dilecti p̄ñtia: q̄m vt
scribit Joh. xix. Stabat iuxta crucẽ iesu
m̄r ei⁹. Stabat inquã spõsa ãoris. m̄r sal/
uatoris: ⁊ iõ sũme dolebat cũ ocl'is suũ vni/
cũ, sic i p̄ñtia cruciari cernebat. Pl⁹ uãq3 q̄
libet m̄r ↄdolet de pena filij in p̄ñtia q̄3 in
absentia. vñ Bern̄. i omel. sup euãg. Sta/
bat iuxta crucẽ ⁊c. di. O viscera m̄r̄na btis
sima: quãta fuit itra vos ↄmotio i illo tpe
cũ dissecaret oclis videtib⁹ ⁊ laceraret ca/
ro illa sacrosctã q̄ itra vos tã dulcit a spũ/

fectō est ɔpacta. Uere dolor ꝙ ab alijs mr̄i/
b⁹ exprimit in pn̄tialib⁹ nato ꝑ tormētis ex/
terioribus signis ꝛ clamoribus pene tot⁹ itra te
o felix mr̄ ɔuersus: viscera tua īen irrbitr
mouit. Nā noueras integꝝ corp⁹ filij tui
egressuꝫ de vētro tuo ꝟgiali: ꝛ ecce videbas
dilaceratū ꝛɔscissuꝫ vl̄nere sup vuln⁹: ma
nus clauis ɔfixas cruci: ꝛ pedes pforatos
aclat⁹ ꝛ sanguieꝫ decurrētē in terrā. Itē cō
sueueras de ore illo aureo sp celestia ꝛ ɔso
latoria ꝟba audire. Et ecce audis i cruce
ꝑ angustia clamātē: De⁹ ds me⁹ ꝛc. vultū
eius radiantē diuīo radio cernebas: qꝛ expa
uit exanuit ɔsput⁹ cruētat⁹ ꝛc. Propꝑea ipa
btā ꝟgo dicere potuit illḋ Treñ.i. Uide
dñe.s. ds pr̄ qm̄ tribulor sbuersuꝫ ē cor me
um i memetipa: qm̄ amaritudie plena suꝫ
Foris inficit gladi⁹.i. filio illatū vuln⁹: ꝛ
domi .i.i corde meo mors filꝰis. Ultri eni
gemit⁹ mei i cor meū merēs. Scḋa cau/
sa ē adiutorij carētia: qm̄ videbat ꝙ su⁹ fi/
li⁹ nll'm adiutoriū hēbat: nec a pr̄e nec ab
angel'nec ab hoib⁹: iō clamauit i cruce: ds
me⁹ me⁹ vt qḋ dereliqsti me. O quātū do/
lorē cor ꝟginis hēbat cū suū vnigenitū sic
ab oib⁹ derlictū videbat. vn̄ dicere potat il
lud Job.xix. Frēs meos longe fecisti a me
ꝛ noti mei q̄si alieni recesserūt a me. Ter
tia est iuuādi ipotētia: leui⁹ nāq; mr̄na vi
scera ɔtiunt: cū in passiōe natoꝝ iuuamia
afferre potērt aut ꝑ se aut ꝑ alios. Sꝫ vir/
go bñdicta nullū iuuamē potat afferre fi/
lio: qm̄ erat valde alte sbleuat⁹ i cruce. Ut
eni dic mgr̄ in hysto. Crucꝫ lignū erat ere
ctū in altū.xv.pedū. ꝛ iō cū btā ꝟgo māib⁹
tāgere nō potat nec caput ꝑ doloꝝ magni/
tudie iclinatū sustētare: nec lachrymātes
oclos extgere aut vuln⁹ ligare aut aliqḋ
solatiū impēdere, ꝓt qḋ maxim dolorē ha
buit. De h̄ dolore Aug.loqt ita di. Quis
extiare pt quāta tristicia merore ꝛ dolore
vl̄nerabat cor mr̄nū sup vnici ꝛ natali filij
passiōe quē tā caste ɔcepit: tā gaudiose pe
pit tā dulcit alnit: vidit cū ligatū ꝛ solue/
re nō potuit: vidit corp⁹ vl̄neratū ꝛ vuln⁹
ligaren valuit: vidit sanguieꝫ i facie flue/
re ꝛ abstergere nequit: caput iclinatū ꝛ su/
stētare nō potuit: flentē ꝛ ꝑ tristicia ɔsola/
re nequit. Audiuit eū dicere Sitio ꝛ ei a
quā mīstrare nō valuit. Hec ille. O virgo
dulcissima nōne tuū sanguieꝫ ꝓciosū eidē
tuo filio si possibile fuissꝫ obtulisses: nōne
morti teipam ꝓ eo exposuisses: nōne ei fa/
mescēti cibū ꝑparasses: nōne vlnis circū/
fouisses: ꝟe credo ꝛ fateor ꝙ oia sustinuis/
ses vt ei aliqḋ iuuamen afferre valuisses.

Quarta causa ē fcti ignomia: qꝛ eni vid
bat sūmā ignomiaꝫ deo īferri summe dole
bat: qm̄ deū sūme amabat. Quātū putas
ꝟgo doluit cū deuꝫ sic hūiliatū vidit sūme
pulchꝝ sic deformatū: sūme dulcissimū sic
amaricatū vt creator oiꝫ a miserꝫ hoib⁹: iu
stus ab iniustꝫ tormēto latronū corā notis
ꝛ charis talia ꝛ tanta ludibria ꝟbera ꝛ di/
ram penā pateret ꝛc. O itaq; fidel'aia
plora cū maria sup ei⁹ vnico filio dulcissi/
mo iesu deo tuo ꝓ te nō ꝓ se patiēti. Cōsi/
dera tot ꝛ tātas lachrymas: ꝛ frāge cor tu/
um ad ploratū. Plorauit nāq; xp̄us in cru
ce: plorauit bñdicta ꝟgo mr̄ ei⁹ sub cruce.
Deniq; angeli pacꝫ amare fleuert. Esaie.
xxxiij. Pretea sol luctū oñdit obscuratiōe.
petre scisse sunt ꝛ monumēta apta. frāgat
igit tantis exēplis cor tuū lapideū. Audi
xp̄m in cruce tibi dicentē ꝺm Bern̄. i hec
ꝟba: O hō vide q̄ ꝓ te patior ad te clamo
ꝓ te morior: vide penas qb⁹ afficior: vide
clauos qb⁹ ɔfodior: vide lachrymas q̄s ꝓ
te fundo vt dicere possim: qꝛ caligauerūt
oculi mei a fletu meo. Et licꝫ tant⁹ sit do/
lor exteri⁹: eo tū ꝗuior ē interi⁹ dū te ingra
tū video. Hec ille. Cōpatere igit ꝛ plora
ne ingrat⁹ videarꝫ. Si mēbꝝ es xp̄i ɔpate
re capiti xp̄o ɔfixo: ɔpatere ei⁹ nisi dolēti.

Articulus tertius ꝙ btā maria ꝑ gladiū doloris aureolā martyrij meruit

Ertiū misterium de aureole btītudie. Nā iuxta ꝑmissa q̄stio occurrit: Utrū btā maria virgo habeat glio/
saꝫ aureolā martyrij i celo. Nūmꝝ cū au
reola debet i celo: nō volūtati ḋdē sꝫ actui
vt tenēt ɔcordit docto. sup.iiij.sniaꝝ. quō
ꝗ btā ꝟgo aureolā habet in q nō fuit act⁹
martyrij: qꝛ ipa nō sustinuit ꝓ xp̄o mortē il
latā ꝑ martyriū: vt di. Amb. Nec lr̄a indē
docꝫ nec hystoria mariā gladio vitā fini/
uisse. Rñdet ꝙ btā ꝟgo maria meruit hr̄e
in celesti ꝓria oium aureolaꝝ ꝑmia: vt te/

nent ꝯcordit doctores ꝛ ꝑcipue ꝓbat ma/
gnus alb. sup missus e. c. cxix. Vñ ponit ꝓ
ꝯclusiõe ꝙ sc3 b. ꝟgo maria ꝑfulget in ce/
lesti glia: martyrij felicissima aureola. Et
hec ꝯclo declarat. Nã vt dr in obiectione
ipius ꝟginis martyriũ quis nõ fuerit ꝺm
actũ martyrij ꝑ morte illatã corpalr ꝛ ma
terialr ꝯsũmatũ. Tñ qr hũit ꝟgo sũmuz
dolorẽ in aia. Et sic excessiuũ martyriũ et
ei⁹ aureolã felicissimã ꝑ martyrio oim ali
oꝝ martyrũ ꝑponderãtẽ. hr̃e dinoscit ꝑci/
pue saltẽ triplici rõne.

Primo qr ei⁹ martyriũ ẽ multiplicius.
Secũdo qr nobilius vel dignius.
Tertio quia gloriosius.

Prĩo qr btẽ ꝟgis martyriũ fuit multi/
plicius. Nã alij martyres passi sũt simpli
ci⁹ martyriũ. ipa aũt btã mr dei passa ẽ qn
tuplex vicz martyriũ: doloris: cõpassionis
diuini ꝺmonis: volũtatis ꝛ memoratiõis.
Prĩo dixi martyriũ doloris. de q̃ Luc. ij
Tuã ipsius aiam ptrã. g. Vñ Damas. di.
Ipsa btã dolores q̃s effugit pariẽs ꝛ mo/
riens hos in xp̃i passiõe sustinuit a mr̃na/
li cõpassione viscerũ lacerationẽ tolerans
ꝛ quẽ deũ cognouit ꝑ natiuitatem: hũc vt
maleficũ interfectũ videns gladio ceu co/
gitatiõib lacerabat. Hec ille. Scdo pas/
sa ẽ martyriũ cõpassiõis in multis tribula
tiõib ꝛ vulnerib xp̃i q̃ fuit martyr marty
rũ ꝛ vltra hec: qr vulnus lateris ꝟgo sola
suscepit in corde doloroso. Nã aia xp̃i iã
tũc decesserat a corpe. sz anima marie erat
in corpe filij ꝑ amorẽ plusq̃ in corpe ꝓpo
qr aia plus ẽ ibi vbi amat q̃ vbi aiat ꝺm
Hug. ꝗ ꝛc. Vñ Ber. in ꝺmone de ãnũcia
tiõe di. sic. Vere tuã o btã mr aiaz gladi⁹
ptransiuit qñ crudelis lancea filio iã mor
tuo latus aperuit: ipsius nimirũ aia iã ibi
nõ erat sz tua plane auelli neq̃bat vt plus
q̃ martyrẽ te nõ imerito ꝑdicem⁹: in qua
sensũ corporee passiõis excessit affectus cõ
passiõis. Hec ille. Tertio martyriũ diui
ꝺmonis qd fecit gladius illius ꝺmõis xp̃i
dicẽtis in cruce: Mulier ecce filius tuus.
Berñ. vbi s. An non plusq̃ gladius fuit
ꝺmo ille. Mulier ecce fi. t. fuit reuera ptrã
siens aiam ꝛ ptingẽs vsq̃ ad diuisionem
spũs ꝛc. Quarto martyriũ voluntatis q̃
iuxta crucem stans pata fuit ꝟgo ꝑ xp̃o ꝛ
ꝓ salute hoim martyriũ pati: vt di. Amb.
sup Luc. ꝛ etiã Ans. Quinto passa est
martyriũ mẽoratiõis. Et hoc nõ tã momẽ
tanee vel breuis tpis: sz diuturne passiõis
tũ qr a pueritia iesu sp expectauit in se im
pleri ꝓphetiã symeonis de gladio doloris
tũ qr post passionẽ xp̃i sp in mẽoria hũit ꝛ
ex hoc sp ꝑ alijs vulnerabat pre dolore ex
amoris xp̃i desiderio. Scdo martyriũ btẽ
ꝟgis fuit nobili⁹ ꝑ alijs martyrijs. Idõ q̃z
aureola dignissimũ: qr passa est in aia que
mlto nobilior ẽ corpe. Vñ multo nobili⁹
fuit ꝟgini pati in aia ꝓ xp̃i amore marty/
riũ. Proinde Hiero. in ꝺmõe de assũp. di.
Alij scti ꝓ xp̃o passi sunt in carne: btã ꝟgo
in ea pte sui passa ẽ q̃ ipassibilis ꝛ imorta
lis hr̃: hoc ẽ in aia. Idcirco vt vez fatear
plusq̃ martyr fuit: qr atrocius passa ẽ dũ
passionis xp̃i gladiũ in aia sustinuit. Hec
ille. Tertio martyriũ ꝟginis fuit gl'iosi/
us qd sic oñdit ꝺm Alb. qr aureola marty
rib debet ꝓ eo ꝙ aiaz dederũt: sed h̃ fecit
maria gl'iosius ꝑ ceteris. Primo qr dedit
ꝓ salute mũdi ꝑdilectissimã aiam. i. vitaz
filij sui quã incõpabilr ꝑdilexit q̃ petr⁹ vl
ali⁹ martyr ꝓpriã aiaz suã. Scdo qr dedit
ꝑciosissimã aiam scz xp̃i q̃ datio fuit ꝑcũ
totius mũdi. Tertio qr alij dederũt corp⁹
ꝛ aiam. Btã ꝟgo aũt dedit ad crucẽ cor/
pus ꝛ aiam ꝛ diuinitatẽ ꝗ ptz ꝙ iproportio/
nabiliter gl'iosius accepit in ꝑmio aureo/
le. O igit gl'iosissima ora ꝓ nob xp̃m amẽ

Pars tertia libri tertij de pre cellẽti acerbitate doloris marie

Tuam ipsius aiam ptransibit gladi⁹ Luc. ij. Hec verba dixit symeon ad mariã ꝑ tpe purificatiõis: q̃bus oñdit ꝓphice ꝛ insinuat sũmũ amorẽ ꝛ dolorẽ marie. Amo rẽ in eo ꝙ di. Tuã ipius aiam. Gorra ex/ ponit sic. i. tuã aiam q̃ ẽ ipius xp̃i filij tui ꝑ amoris vinculũ. Diligebat em̃ xp̃s ꝟginẽ matrẽ sicut aiam suã. Vel sic. Tuã ipsi⁹ scz xp̃i aiaz q̃ q̃dẽ tua est ꝑ amorẽ intimũ. Diligebat em̃ ꝟgo mater aiam xp̃i sicut suã: imo iproportõnabilr plusq̃ suã. Hec Gorra. Itẽ insinuat ꝓpha symeon btẽ ꝟ ginis dolorẽ acerbissimũ in xp̃i passiõe cũ

subdit: ptrāsibit gladius: in q̄ notaꝛ ꝙ dolor marie nō fuit pticularis ſʒ vl'is. qꝛ nulla pticula sine dolore fuit: ſʒ totā aīam replenit. Vñ hiero. ſmōe de assū. dicit. Constat: qꝛ maria tantū doluit vt totā aīam ptransiret ac possideret vis doloris. Item notaꝛ etiā ꝙ dolor marie nō fuit supficial' sed vsqꝫ ad cordis intima ptrāsiuit ⁊ oīa ossa eiꝰ penetrauit: qm̄ mortē filij fecerat suā: vt ait hier. vbi ṡ. de hac ḡ dolorositate marie p̄ter p̄cepta: tria misteria notabimꝰ.

Primū misteriū dr̄ excellentie.
Secūdum dr̄ excrescentie.
Tertiū dicit efficientie.

Articulus p̄mus ꝙ dolor q̄ ptrāsiuit cor btē marie in filij sui passiōe supauit oīm martyrū dolores in acerbitate.

Circa primum misterium. s. excellentie queriꝛ: Utrū gladius doloris quē sustinuit b. ꝟgo in xp̄i passione fuerit excellētior in acerbitate martyꝝ oium corpali dolore ⁊ passione. Ad qd̄ p̄mus rn̄deꝛ ꝙ sic ſm nico. de lyra tertio super snias circa di. xvi. Et declaratꝛ h̄ p plures rōnes q̄ accipiunꝛ seriatim ex ꝟbis p̄missi thematis. Prima rō accipiꝛ ex hoc ꝙ dr̄. Tuā. ⁊ est talis: qꝛ beata virgo nō fuit passa aliud martyriū q̄ȝ in dolore cōpassiōis sup xp̄o patiente. Si ḡ tunc nō doluit plusq̄ȝ aliquis martyr. ḡ suū martyriū in celo h̄ret minus p̄miū et gliam minorē: qd̄ esset ɔtra sniam Dam. dicētis ꝙ hec virgo a nullo illustriū vincetur. sic quoqꝫ illi martyres p̄cellerēt i glia dei matrē qd̄ est absurdum. Secūda rō accipiꝛ ex eo ꝙ dicitꝛ ipsius. talis: qꝛ gladius doloris passionis xp̄i fuit acerbissimꝰ sup omnes martyrum dolores iuxta illud Tren. i. O vos oēs qui transitis p viam atten. ⁊ vide. si est do. sīlis sicut dolor meꝰ. Sed qm̄ aīam beate marie ip̄e idem gladius passionis xp̄i ptransiuit. ḡ acerbior fuit p̄ alijs martyrib. Hinc Ber. in ſmone de passione q̄ incipit. Si linguis hoim dicit sic: Qd̄ in carne xp̄i agebant Claui ⁊ lancea: hoc in virginis mente passio naturalis affectiōis ⁊ infirma angustia. Tertia rō accipiꝛ ex eo; ꝙ dicitꝛ: Aiam. qꝛ maior est afflictio q̄ penetrat aīam scindēdo q̄ȝ que carnē. Sed in alijs martyrib gladius doloris penetrauit carnem. In virgine aūt aīam igiꝛ ⁊c. Hinc hiero. Maria inquit: qꝛ mēte passa ē plusq̄ȝ martyr fuit.

Quarta rō accipiꝛ ex eo ꝙ dr̄. ptrāsibit qꝛ tāto magis ptransit aīaȝ dolor in amittendo aliq̄d. q̄nto magis diligebaꝛ illud. Sed btā virgo sūme dilexit xp̄m ⁊ eiꝰ vitā iproportionabil'r q̄ȝ magis q̄ȝ alij martyres dilexerint ppriā vitā. imo martyres ipi nō diligebant sed oderāt ppriā vitam pꝑter xp̄m. Iuxta illud Joh. xij. Qui pdiderit aīam suā pꝑter me inueniet eā. Et qui odit aīam suā in hoc mūdo: in vitam eternā custodit eā. ḡ btā maria plus doluit amittendo vitā xp̄i q̄ȝ martyres amittēdo ppriam vitā ⁊c. Quinta rō accipiꝛ ex eo ꝙ dicitꝛ gladius: qꝛ gladius doloris sūmi ɔsurgit ex gladio amoris sūmi in ipsa b. ꝟgine maria. Et hec rō declaraꝛ lucidius ſm Alb. sup missus ē. c. cxvi. Suiam talr: Qm̄ oīs dolor ex amore. Qd̄ enim cū amore possideꝛ: cū dolore amittiꝛ. ⁊ ideo vbi sūmus ⁊ iproportionabilis amor: ibi sūmus ⁊ iproportionabilis dolor de amati amissione. Sed qꝛ dolor martyꝝ in sua passione causabaꝛ ex naturali amore corporis. Dolor aūt virgis marie in xp̄i passiōe cāsabaꝛ a gr̄a sil' ⁊ a natura. magis tn̄ a gr̄a ⁊ ab amore gratuito. Sʒ qꝛ gr̄a iproportionabil'r pfectior ⁊ fortior est q̄ȝ natura. vñ iproportionabil'r maior ē amor gratuitus q̄ȝ amor naturalis. Propterea scti Laurē. ⁊ Vincētius ac alij multi leguꝛ iocūdasse: etiā in tormentis acerbissimis vbi naturalis dolor maxīe vigere deberet. Letabanꝛ aūt ex feruentia amoris gratuiti. Sequiꝛ ergo ꝙ sicut gratia iproportionabil'r fortiꝰ mouet q̄ȝ natura: ita dolor causatus a gratia maior est improportionabil'r q̄ȝ dolor causatus a natura. Et p ɔsequens dolor beate marie qui causabatur a natura ⁊ gratia: incompabil'r maior erat dolore alioꝝ martyꝝ. Ex quo eñ mēs marie fuit plena charitate ⁊ gr̄a pre alijs improportionabil'r. ḡ nullū habitit retinaculū q̄n toto ipetu in efficatia habitꝰ ad cōpassiōeȝ ⁊ tristiciā sup xp̄o passo nimia affe

ctõe ferret. Hic Bern. sup missus ẽ v. Lõge eam plusq̃ martyrẽ censemus: in qua passionis scz corpalis sensuz supat cõpassiõis affectus. Hec ille. Sed v. in beata ꝟgine nlla erat lesio in carne: sed tm̃ in mente. In martyrib⁹ aũt erat dolor in carne: ⁊ sil'etiã in mente cũ aĩa cõicet passiõibus corpis ꝓpter cõiunctionẽ. g̃ martyres duplici ⁊ p ↄ̃ns ampliori dolore dolebant q̃ȝ maria. Rndetur fm Nico. de lyra vbi. s̃ q in martyrib⁹ pua erat vis doloris in mẽte; sed tota cõsistebat quasi in carne: vñ et ↄsolationẽ maximã pcipiebant in mente ex passiõe ꝓ xpo suscepta. sed in btã ꝟgine erat ecõuerso. g̃ in ipa fuit dolor acerbissimus. Nec valet obiectio si dicas q etiaz in beata ꝟgine fuit gaudiũ admixtũ dolori: q: gaudebat de hũani gñis redẽptione eo q volũtas ꝟginis ad vitãq; faciẽ ferri in totũ actuz totaliter fruebat: vt sil' sũme gauderet in rõne de redẽptione hũani generis. ac summe doleret ex affectu materno in xpi pemptione corpali. Denicq; nõ valet si obijcias q dolor passionis corpalis magis est exterminatiuus vite corpalis q̃ȝ dolor cõpassiõis q̃ est in aĩa tm̃mõ: eo q aliq̃n tantus est dolor in aĩa q̃n vicz hõ totaliter pturbat⁹ est q absorbet omnẽ dolorem corpalem: imo q̃ncq; hõ ex dolore aĩe inijcit sibijpsi manus ⁊ nõ curat dolores sibijpsi inferre corpales ⁊ mortẽ. vñ ptz q fortior dolor mẽtis btẽ marie fuerit omi dolore corpali martyrũ p̃dictis ex rõnibus. O igit peccator ↄsidera quantũ patit p te xp̃s deus. ⁊ quantũ cõpatit pia mater eius. O vere ferreũ pectus ⁊ adamantinũ cor hõis peccatoris q̃ nõ ↄdolet ⁊ nõ cõmouet ad lamenta: cũ sup tot ⁊ tantis doloribus etiã petre scisse sunt: monumentaq; apta. sol etiã tenebratus luxit: et terra mota planctũ ostendit ⁊c̃.

Articulus secundus qualiter doloris gladius excrescebat in acerbitate lesiõis ex duodecim cõsideratiõibus in corde marie

Secundũ misteriũ dicit excrescentie. hoc est qualiter excrescebat dolor maxim⁹

in btẽ marie aĩa ex sui filij passiõe. Vbi nota q ex quo beata ꝟgo nouerat oẽs scripturas sacras ⁊ spũscto reuelante sciebat ac etiã naturali rõne intelligebat atq; deꝓhẽdere poterat im ẽsitatẽ doloris in filio patiẽte. Idcirco sũme gladius afflictõis eius aĩam vulnerando ptransibat: sicut ꝓpheta uerat symeon di. Tuã ipsius aĩ. ⁊c̃. Distinguere aũt possumus. xij. ↄsiderationes q̃ versabant in corde beate marie ex q̃bus excrescebat dolor maximus in ipsa. ⁊ iste ↄsideratões excrescentie doloris tãq; xij. stelle in corona beate virgis marie ponunt: q: p has ipa btã ꝟgo meruit gl'iam ⁊ coronã. xij. stellaꝝ. iuxta illud Apoc. xij. Mulier amicta sole ⁊ in capite ei⁹ coro. xij. stel. Et possunt diuidi p faciliori captu in tres quaternarios: vt sequit.

Pria ↄsideratio incõprehẽsibil' doloris
Secũda generalis afflictiõis.
Tertia nobilis complexionis.
Quarta crudelis attractationis.
Quinta cordialis teuerberationis.
Sexta totalis desolationis.
Septima localis despectionis.
Octaua socialis vilipensionis.
Nona vitupabilis morti dãnationis.
Decima ↄfusibilis diffamationis.
Vndecia ingratitudialis iniuriatõis.
Duodecia minus vtilis fructificatõis

Capitulũ primũ de consideratione incõprehensibilis doloris domini iesu christi.

Prima cõsideratõ incõprehẽsibilis doloris xp̃i ex q̃ excrescebat dolor sũmus in ꝟgine bñdicta declarat: q: teste saluatore venit filius hõis saluare qd pierat. Luc. xix. Et q: totũ pierat g̃ totũ saluare debuerat q̃ȝtũ scz in eo. i xpo fuerat. Hec autẽ b. ꝟgo nouerat. ⁊ ex hoc ↄsiderabat sic etiam oĩs fidelis aĩa ↄsiderare ⁊ pensare dȝ q: xp̃s ꝓ toto gñe hũano pdito exsoluere debebat p̃cipue ista quatuor.

Primo oẽs hũanas miserias.
Secũdo oẽs hũanas offensas.
Tertio eternas dãnatoꝝ penas.
Quarto amissas celestes delicias.

Prio inqз oēs hūanas miserias debuit soluere xp̄s. q2 ipe debuit esse emēdator pfectissim⁹ ois mali qđ fuerat inflictū hūano generi ꝓpter pctm. ꝓpter qđ incurrerat infirmitates labores angustias mortē et oēs miserias q̄s patimur in hoc mūdo. ḡ xp̄s tam maxie debuit dolere q̄ quantuз ex se fuit: hec oia solueret ꝑ toto genere humano. licз nō omēs homines ꝓpter suam maliciā sint cōsecuti efficaciaз saluatiōis. Et ꝭm statū vie hec nobis relicta sūt omnibus vt patiamur ad meritū ⁊ p̄miū augēdū Propterea Isaie. lv. Vere lāguores nr̄os .i. infirmitates ⁊ miserias ipe tulit ⁊ dol. no. ipse por. Dilata ḡ hō sinū mentis tue ⁊ cōsidera q̄t infirmitates: quot miserias labores ⁊ angustias: quot q̄з genera mortis patiꝛ homo ⁊ sic noueris q̄ɀtū debuit dolere cristus vt hec omnia exsoluat. Hec oia pēsauit maria. ⁊ ideo. dixit illud Treñ. i. Multi gemit⁹ mei ⁊ cor meū merens. Scđo omēs hūanas offensas xp̄s debuit exsoluere: q2 hec fuit cā passionis vt satisfaciat ꝑ pctis totius generis hūani nō solū originalib⁹: sed etiā actualibus venialib⁹ ⁊ mortalib⁹. nō solū ꝑ electis sed etiā ꝑ reprobis. Vñ Isa. liij. Oēs nos errauim⁹ vnusq̄sqз in viā suam declinauit scз ꝑ pctā varia ⁊ dn̄s posuit. s. ad soluendum in penis. in eo. s. xp̄o iniq̄tates oīum nr̄m. Igiꝛ cōsidera hō quot fuerunt pctā hoīm a p̄ncipio mundi. q̄t sunt ⁊ q̄t erunt Quis nouit hec p̄ter deū. ⁊ sic pēsa quātuз debuit xp̄s dolere vt hec oia exsoluaꝛ ad plenitudiēm in ipius pena. Sicut eñ cū aliqđ mēbrum dolet caput cōdolet. ita xp̄s caput ecclesie assumpsit oia lamētanda ⁊ deplorāda nr̄a ad ꝑfecte soluendū et satisfaciendū ⁊ nō ad cōmittendū. Vñ et i. pe. ij. Peccata nr̄a ipe ꝑtulit i corꝑe suo. id est penas pctōꝝ. Hec pensabat maria ⁊ iđo dicere poterat illđ Treñ. i. Foris interficit gladi⁹. s. culpaꝝ mortaliū mēbra dn̄i p̄cidēз ⁊ domi. i. i corde interi⁹ mors similis. s. doloris. Tertio eternas damnatoꝝ penas xp̄s debebat exsoluere q2 ipe venerat vt saluator oīm debitoꝝ nostroꝝ et liberator ab omnib⁹ penis pctōꝝ q̄ sūt erūt ⁊ fiunt. Deus aūt sicut oīm rerūз ita et culpaꝝ ac penarū oīm ꝑ eis debitarum habet noticiā ⁊ nil ipunitū sua iusticia dimittit ꝭm Augu. ⁊ Anshel. li. Cur deus. Cum ḡ cuilibet pctō mortali debeaꝛ pena infernalis eterna: oportebat q̄ xp̄s qui est infinitus in sua diuitate sic patiēdo in assumpta humanitate satisfaceret pro omnibus et tantū doleret q̄ penas diuine iusticie correspondentes exolueret et sic nil maneret impunituз a diuina iusticia ⁊ nil remaneret insolutum a diuina misericordia Ac per hoc vtraqз honorareꝛ in summa excellentia ⁊ sic pena christi erat quasi infernalis iuxta illud ps̄ in persona ei⁹ Repleta ē malis scз pene anima mea scз sensitiua ⁊ vita mea inferno appropinquauit. scз propter similes penas. Hec pēsabat maria ⁊ iđo dixit illđ ps̄ Dolores inferni circumdederunt me gemitus mortꝭ

Quarto amissas celestes delicias eternas debuit soluere christus et ideo propꝛ nostrum exulatū a gloria tantū debuit dolere quantum omnes et singuli hominuз recta ratione debuissent dolere cognoscēdo veraciter quantuз erat illud amissum bonum celestis glorie et quantū duraturꝫ erat ꝓpterea Tre. iij. dn̄s ihs ait ꝑ os Hieremie In tenebrosis. i. i mesticia tenebrosi exulat⁹ a summe glorie collocauit me q̄si mortuos sempiternos. Collocauit inqз scз deus pater christum non quidez excludendo ipsum a beatitudinis comprehensione. quia christus ab instanti conceptionis sue semper fuit comprehēsor et viator vt testaꝛ Aug. Sed collocauit inquit scз ad satisfaciendum pro mortuis sempiternis. i. peccatoribus. Hec omnia pensante bea. ma. d. illud tre. i. Vide domine quia amaritudine plena sum subuersum est cor meū in memetipsa. Hec prescripta ꝭm sententiam sancti Bernardini de senis et cō cor. anthoni. florē. in summa sua parte. iij. O igitur incomprehensibilis dolor christi propter nos o inextimabilis amor qui hec pro nobis effecit. Ca. II

Secunda consideratio sine stella dicitur generalꝭ afflictionis. Nā ꝭm Alexan. de halꝭ iij. parte summe questi. xviij. concordat Bonauen. sup iij. di. xvi. dominus iesus acerbissimā passionez sustinuit in carne tenerrima tū pro/

pter generalitatem: quia in omnibus mē/
bris et sensibus patiebatur: ꝛ a planta pe/
dis vsqꝫ ad verticez non erat in eo sanitas.
Esaie. i. tum propter continuitatem do/
lorum omnium: quia eius suspendium cō
tinuabatur in doloribus immitigabiliter
ex corporis suspensi pondere inter clauos
tum propter sensus vigorositatem: quia in
manibus ꝛ pedibus viget precipue sensus
ꝛ ideo magis affligit ibi lesio propter ner
uos ꝛ musciculos sensuales ibidem con/
currentes. Preterea experientia docet: ꝙ
frigus magis affligit intricatum in mani
bus et pedibus ꝙꝫ in reliquis membris.

Hec itaqꝫ considerans btā virgo Ma
ria pensabat corde: vt ait Bernar. Et vi/
debat caput eius angelicum in quo erant
omnes thesauri sapientie dei: densitate spi
narum multipliciter perforatum: oculos
antea lucidiores caligantes pre fletu: fa/
cies pulcherrimas alapis ꝛ sputis iudeo/
rum fedatas: aures audientes cantus an/
gelicos vituperijs et blasphemijs reple/
tas. Nares fetoribꝫ sputorum et cadaue/
rum loci caluarie īfectas. rubicunda eius
labia palida facta. Crines et barbas dila/
niatas. collum vinculis attritum: manus
et pedes perforatos et omnia membra di/
stēta tā violēter vt dinumerari possint om
nia ossa. teste psalmista. Quid plura sola
remanserat lingua et cor. Sed ꝛ illa ne re
manerent absqꝫ pena felle ꝛ aceto potatur
lingua ac cor aperitur lancea ꝓhis flens
Maria dicens illud Trenoꝝ. ij. Oculus
meus afflictus est nec tacuit eo ꝙ non essꝫ
requies donec respiceret de celo dominus
scilicet resuscitando christum. Ca. III.

Tertia consideratio nobilis com/
plexionis scilicet christi: quia no/
uerat virgo christum fore comple
xionis tenerrime ꝛ nobilissime impropor
tionabiliterqꝫ Speciosum forma pre fi/
lijs hominum vtpote de spiritusancto con
ceptum miraculum per maximuz. Ea ve/
ro que fiunt a deo miraculose improportio
nabiliter sunt meliora ꝛ nobiliora his que
fiunt naturaliter. vt testatur Crisostomꝰ
etiam de vino facto optimo ex aqua in nu/
ptijs miraculose exemplū ponendo. Quo
niam autem notum est ꝙ quanto quis est
complexionis nobilioris ac tenerioris tan
to magis sentit vim lesionis. Unde cō
siderabat beata virgo christi lesiones in
carne eius tenerrima fore acutissimas su/
per omnium aliorum hominum afflicto/
rum lesiones et dolores improportionabi
liter. Adeo ꝙ solus ipse clauus transfigēs
maiorē ingerebat christo lesionē ꝙꝫ ignis
Laurentio aut excoriatio Bartholomeo
et sic de alijs martyribus. Unde dolor
christi superauit omniū aliorū dolores tā
quo ad equiualentiā ꝙꝫ quo ad acerbitatē
ſm Alexā. ꝛ Bonauē. vbi s. Hec ergo
cōsiderando Maria dicere poterat simil
quoqꝫ et dn̄s Jesus illud Tre. iij. O vos
omnes qui transituꝫ per viā attendite ꝛ vi
dete si est dolor similis sicut dolor meus.

Quarta consideratio Ca. IIII.
crudelis attractionis. qꝛ conside
rabat et videbat suū filiū taz cru
delit tamqꝫ dire tractari a iudeis sine om
ni miseratione trudendo trahendo ligan/
do percutiendo flagellādo colaphisando
alapisando crines et barbas dilacerando
ꝯspuēdo vulnerādo ꝛ ipsi qdē xp̄o tā spe/
cioso iuueni tam suaui tam nobili tam pa
cientissimo vero deo ꝛ homini innumera
biles violentias inferēdo ꝛ obprobria ine
narrabilia varios quoqꝫ cruciatꝰ in tollē
do animaz eiꝰ ingerēdo. Propterea ꝑ ps̄.
ait: Uim faciebāt q querebāt animā meā
i. vitā tollere. Nimiꝝ vim faciebāt qꝛ ma
gnū cruciatū. Nam vt scribit. iij. q. i. Nul/
li dubiū. Magnū cruciatū sustinet q vim
sustinet. Notāter di. q q̄rebāt aīam meā
qꝛ iudei tam crudelit quesierūt animaz. i.
vitā xp̄i: ꝙ in omnibꝫ illꝰ locis in quibꝫ ex/
timatū fuit consistere naturalit vitaz ho/
minis fecerūt maximā vim querētes eam

Nimirū cum aliqui philosophi dicant
principalem sedez anime esse in capite. vt
sequaces platonis Alij in corde vt seq̄ces
aristo. Alij ꝓo dicāt i sanguie ſm illō Le
uit. xvij. Aīa oīs carnis ī sanguie ē. Alij
dicūt esse in toto corpe et in q̄libet pte cor
poris totā aīam vt di. Augu. vi. li. de trini
tate ca. vi. Certe in omnibꝫ istis locis fece
runt maximam vim iudei querentes ani
mam christi: quia in capite vim vel violē
tiam fecerunt per spineam coronā: in cor/

de per lanceā. In corpore ꝛ sanguine per flagellationem totius corporis ꝛ perforationem manuū ac pedum vnde totus exiret sanguis. Et sic maxim⁹ fuit cruciat⁹ xp̄i i carne virginea ꝛ tenerrima. In cuius maximi doloris signū extitit ſm Bonauenturā vbi.s. ꝙ vis cruciatus sui tam cito deiecit virtutē nature cuꝫ tamen nullum membroꝝ p̄ncipaliū corrupit. Etenim adeo cito mortuus fuit xp̄us suspēsus in cruce vt etiā miraref pilat⁹: ꝙ vidꝫ ꝙ dolor xp̄i fuerit grauissim⁹. Que plane ꝯsiderabat maria. ꝛ iō dolēs. d. illō ps̄. Afflicta sū ꝛ hūiliata nimis rugiebā a gemitu ꝛc̄.

Quinta consideratio Ca. V

q cordialis reuerberationis. Nam exquo sciebat christus dominus quia sua mater Maria tota esset doloribus cōpassionis plena. summe dolebat de ipsa matre dulcissima confecta mesticia. ꝛ hoc quantum mensurare sciebat crescere dolorem in ipsa: ex summa sui dilectione ꝛ amicitia. In cuius signū xp̄s proximo moriturus quasi oblitus amarissime sue mortis: compassus est poti⁹ mestissime sue matris: adeo vt in spiritu vltimo constitutus disponeret: quomodo hic manere deberet ipsa, et solatium habere posset a discipulo: cui cōmendauit eā. Unde tunc in spiritu dominus Jesus sue matri dicere poterat illud ps̄: Ueni in altitudinem maris. id est amarissime passionis. ꝛ tempestas demersit me. Tempestas inquaꝫ doloris reuerberati vel redundati ex te matre cōdolente demersit me ī meroribus. Tunc igitur pia mater cognoscens christum duplicem doloreꝫ habere: scilicet pro se ꝛ sua genitrice: tanto magis affligebatur ꝛ dicere poterat: Noli fili amantissime pro me esse mestus: quia hoc mihi est angustie. Noli predulcis vnice tu deus meus pro me dolere que sum creatura tua. Tu dominus: ego ancilla tua: te summe diligo. Tanto ergo super te affligor in animo: quāto te pro me dolere ex amore considero. Unde Bernardus in omelia super Euangelio: Stabat iuxta crucem iesu. dicit sic. O dolores inexplicabiles: o ineffabilis reciprocatio sancti amoris. Filius patitur et intus valde compatitur matri. Mater vero cōpassa est patienti filio. Tantus nempe impetus passionis domini Jesu fuit vt quasi torrens ipsum impleret patientem ꝛ inebriaret. qꝛ teste psalmista: De torrente scilicet passionis in via bibit christus. ꝛ sic xp̄o ipleto i mr̄eꝫ ꝯfluerēt ꝯpatiētē. Qua silr̄ ipleta i filiū redūdarēt. iuxta illō Ecclesiasti.i. Ad locū vn̄ exeūt flumina reuertuntur vt iterum fluant.

Cap̄. VI.

s Exta consideratio. Totalis desolationis: quia videbat virgo filiuꝫ totaliter desolatum: ꝛ in tot tormētis ac tantis passionibus nullum consolatorem habentem. Cum alij etiam malefactores in hora deductionis ad mortem soleant habere aliquē consolatorem ꝛc̄. Idcirco christus dicere poterat illud psalmi. Et sustinui qui simul mecum contristaretur: ꝛ qui me consolaretur non inueni: imo non consolabantur christum iudei. sed illudebant et blasphemabant cum principibus sacerdotum nō gentiles. Sed percutiebant in faciem: flagellabant ꝛ coronabant spinis. Et quod nulli latroni irrogatur vt videlicet proprium patibulū in dorso portet ad locum suspensionis: hoc christo fecerunt: quia compulerunt ipsum portare crucem suam proprio dorso ad locuꝫ crucifixionis. Deniqꝫ christum non consolabantur discipuli qui omnes fugerant. Preterea non consolabatur pater eternus qui pro nobis tradidit illum: et permisit crudelia agi in ipsuꝫ que vellent iudei. vnde clamauit ī cruce: Deus deus meus vt quid dereliquisti me. scilicet permittendo agere cōtra me iudeos et crucifixores omnia crudelia que vellēt in mea afflictione. Item quod plus est: ipsa pars intellectiua anime christi que fruebatur deo continue consolata non est ipsum. Sed dereliquit sensitiuam tantis doloribus immersam, quod nulli sanctorum accidit. Unde cum sancti clamauerunt in tribulationibus: et domin⁹ exaudiuit eos. teste psalmista. Et si non semper exaudiuit liberādo a penis. tamen exaudiuit mentem eorum consolando vt in virtute patientie persisterent. Xp̄us tamen clamauit ꝛ nō est exauditus qꝛ nullā cōsolationē etiā in mente habuit. Propterea se tantū derelictum clamauit.

Hec pensauit Maria et ideo sūme doluit et fleuit dicens illud Tre. i. Ego plorās et oculus meus deducēs lachrymas quia longe factus est consolator. Ca. VII.

s Eptima consideratio localis despectionis. Naz marie dolor excrescebat in eo ꝙ i loco despectissimo id est in Golgatha qui erat locus caluarie quia ibidem erant ossa caluarie cadauerum interfectorum vbi occidebantur vilissimi homines Ribaldi et latrones. Ibi Rex regum christus occisus est: et ibi sub cruce ipsi⁹ stetit mater virgo sanctissima et verecundissima honestate p̄dita vt merito christus et mater eius dicere possit illud psalmiste. Ego autez sum vermis scz ſm reputationem iudeorum me vilificantium et sic non homo. obprobrium hominum et abiectio plebis quasi diceret Ego sum tam vilis reputatus vt non extiment me dignuz haberi inter homines: sed abiectum inter vermes in monte caluarie d cadaueribus scaturientes et obprobrijs plenum. Capi. VIII.

o Ctaua consideratio Socialis vilipensionis. quia cuz iniquis deputatus est et sociatus: cum inter vilissimos latrones ē crucifixus et hoc auget dolorem. quia sicut pati innocentē cū alijs sanctis et probis viris refrigerium ē ita econtrario condempnari cum sceleratis excrescentia iniurie et pene est. Unde et christus hoc horrescens ſm sensitiuam orabat per ps̄ dicens: Ne perdas cum impijs deus animam mnam. i. vitam meam et sic subdit clarius Necꝫ cum viris sanguinum vitam meā. Hoc pensabat Maria dicēs: Ecce impletur illud Esaie. liij. Cuz sceleratis deputat⁹ est et ipse peccata multorum tulit. i. hominum Quia eñ homo primus latrocinium commisit rapiēdo fructum vetitum. ergo christus soluendo inter latrones debuit mori. Ca. IX.

n Ona consideratio vituperabil' morti dampnationis quia crux pro tempore illo erat pena et mors maledictorum Deutro. xxi. Maledictus scilicet maledictione infamie: vituperabilis omnis qui pendet in ligno Unde iudei et p̄ncipes eoruz dampnauerunt christū turpissima et vilissima morte: vt impleret illud Sa. ij. Circumueniamus virum iustum et infra Morte turpissima cōdempnem⁹ eum. Hinc Bern. super cantica di. O humilem et sublimem deum o saltissimum ꝛ nouissimum virorum Obprobriū hominum et gloriam angelorum Ipse siquidē rex regum ꝛ dominus dominantiū fuit vilissimo precio venalis: expositus a vilissimis ribaldis vilissima pass⁹: vilissimo loco suspensus: vilissimo supplicio scz cruci traditus: cuz iniquissimis ꝛ vilissimis hominibus deputat⁹: mō vilissimo tractat⁹ etenim bonus dn̄s tanꝗ malefactor capitur tanꝗ fatu⁹ dei sapientia irridet tanꝗ homicida vita hominū morti dampnat: tanꝗ latro saluator mundi crucifigit Et tanꝗ vermis vilis summus deus conspuitur abijcit et conculcat. Hec ille. Ista pēsando beata Maria dicere poterat illud Jere. ix. Quis dabit capiti meo fontem lachrimarum vt plorem die ac nocte.

d Ecima consideratio Ca. X confusibilis diffamationis. quia quanto ꝗs condempnat ad mortem tanꝗ malefactor concurrente maiori populo tanto eidem maior cōsurgit pena erubescentie ꝛ confusionis quia considerat ꝙ ꝗlibet vidēs narrat ꝛ diuulgat alijs in patria sua etiam peregrinas de illo et sic vbiꝗ diffamatur Et quia iudei de graui crimine calumpniantes accusabant christum scilicz de blasphemia grauissima qz filiuz dei se dicebat quod erat grauissimū apud iudeos necnō et de crimine lese maiestatis: quod erat maximum apud leges gentilium Unde et in titulo scripserat pilatus litteris grecis ebraicis et latinis vt omnes possent legere Jesus nazaren⁹ rex iudeorū quasi diceret: hec est causa passionis ei⁹: qz regem se fecit et vsurpare vult regnum iudeorum. Quoniam autem tūc erat festum azimorum siue pasce ad quod ex lege tenebantur iudei conuenire vndiꝗ in hierusalem ad sacrificium offerendum nisi legittimuz haberent impedimentum ex dispersione ergo iudeorum per orbē de omni pene natione tunc conuenerant tam de italia ꝗ de asia et affrica et sic maxime diffamabatur confusio christi. Hec igitur

pēſando maria poterat dicere illō Treñ. pmo. Poſuit me dñs deſolatam tota die merore ↄfectaꝫ. Quia ſcꝫ videbat ꝙ tāte ſolēnitatis die in quo magis debebāt deum venerari et ſacerdotes templū dei ornare: vaſa mundare: ſacrificia ꝑparare: ↄmībus dimiſſis ad hoc totum ſtudiū ponūt vt xp̄s innocens occidat̄ ꝛ ꝑ orbem infametur.

Capitulum. XI.

Undecima conſideratio dicit̄ Ingratitudinalis iniuriatiōis. quia beata virgo ꝑpendebat in xp̄i paſſione ſūme ingratitudinis iniuriam fieri deo ꝑcipue triplicit̄. Primo ex ꝑte ipius filij dei: quia nouerat certa reuelatōe atqꝫ miraculoſa virginali conceptione et ꝑturitione: ipm xp̄m ſuū natum fore verū dei filium: et idcirco ſciebat oēm hanc iniuriā ſibi factā fieri cōtra deum. Cui⁹ quidē licet ſola humanitas pateret̄: tamē ois paſſio ꝛ iniuria illa que facta eſt xp̄i humanitati facta eſt deo. Sicut eñ qui laceraret aut conſpueret veſtem illā qua indutus ē rex: faceret iniuriā nō veſti ſed poti⁹ regi. Sic omnis iniuria facta xp̄o regi in hūanitate facta eſt ipſi deo. Ex quo ſequit̄ ꝙ beata maria fuerit plena amaritudine doloris ſuꝑ oēs viatores: iuxta illō Treñ. i. Uide dñe qm̄ amaritudine plena ſū. quia quāto quis plenius diligit deū tanto plenius dolet de offenſa ꝛ iniuria ipſi illata. Beata autē virgo fuit gratia ꝛ charitate dei pleniſſima. Lu. i. ergo ꝛ dolore pleniſſima ꝓ iniuria paſſionis xp̄o deo illata. ſed qm̄ plenum eſt cuius nulla pars vacua ē. ſm̄ phm̄. iiij. phicoꝝ. nullū fuit ergo membrum aut aīe pars vlla que amaritudine non fuerint repleta. Scd̄o ex ꝑte inſurgētis ꝑplī cognoſcebat maria xp̄o deo fieri ſūmā iniuriā qꝫ et dolorē: quia quanto plures ꝛ diuerſoꝝ ſtatuū hominū beneficiatoꝝ cōcurrunt ad inferendā homi iniuriā et mortem valde igominioſam alicui tā to maior eſt dolor in paſſo et quolibet ei⁹ amico vel attinente. Sed ſic erat in xp̄o quia teſte pſ. Aſtiterunt reges terre ꝛ principes conue. in v. aduerſus dñm et aduerſus xp̄m eius. Nam aduerſus xp̄m aſtiterunt reges vt herodes et pylatus: et ꝑncipes ſacerdotū ꝛ iudeoꝝ ꝑplus ac gētiles multas iniurias inferētes: ſputa: alapas: irriſiones. Sed et inſuꝑ ſexus femine⁹ affuit vt pꝫ de ancilla hoſtiaria que et ſi nō potuit xp̄m adire ꝓpter multitudinē aliorū ipm̄ irridētiū: adijt tamē diſcipulū petrū vt caperet̄. Item affuerūt ꝑterea ꝛ milites crucifigētes ꝛ omēs ꝑplī de quacūqꝫ natione que ſub celo eſt exn̄tes in hirl'm. Act. ij. Alij mouentes capita. ꝛ di. Uah qui deſtruis tēplū dei ꝛc̄. Alij quoqꝫ alia obloquētes. Tertio ex ꝑte bn̄ficij exhibiti. Nā quantū iudei xp̄m occidētes fuerint beneficiati a deo nō pōt breui ſermone exprimi Sꝫ ſufficiat qō ſcribit Mich. ca. vi. in ꝑſona chriſti. Popule inquit me⁹ quid feci tibi. aut in quo moleſtus fui reſpōde mihi: quia eduxi te de egipto ꝛ d̄ domo ſeruitutis liberaui te. q. d. Tot et tāta beneficia feci tibi: qꝛ plagaui ꝓpter te egiptū. mare apui. pharaonē ſubmerſi. ꝛ ſic liberaui te de ſeruitute egipti. Itē māna de celo ꝑſtiti. Aquā de petra eduxi: hoſtes ꝓſtraui: terrā ꝓmiſſionis dedi. Ecce qd̄ feci tibi: rūde mihi ſi tāta beneficia retributionē meruerit talē vt crucifigeretis ꝛ occideretis me: aut in quo moleſtus fui cuꝫ ex genere tuo carnē ſumpſi: te viā ſalutis docui. Sed qꝛ te de vicijs correxi qm̄ veritas odium parit. Ideo tibi moleſt⁹ fui. Uerū quid vltra debui facere ꝛ non feci cū cecos tuos illuminaui: leproſos mūdaui: mortuos ſuſcitaui: demoniacos liberaui: et oīa ꝓ ſalute tua feci. heccine reddis dño ꝑplē ſtulte ꝛ inſipiēs. Pēſabat hec btā virgo ꝛ di. illō pſ. Defecit i dolore vita mea ꝛ anni mei in gemitib⁹ et ſic ſūme dolebat.

Capitulum. XII.

Uodecima cōſideratio min⁹ vtilfructificatiōis. Dolor eñ in xp̄o ꝛ matre augebat̄ ex hac cōſideratione: ſcꝫ quia cū copioſa fuerit apud deum redemptio adeo ꝙ ſanguis xp̄i fuit ſufficiens preciū redimere etiaꝫ mille mūdos et tamē pauci ſunt qui ꝑcipiant fructum paſſionis xp̄i ꝓpter ingratitudinē ꝛ maliciā hoīm ac deſidiam. Et ideo tā ipe xp̄s q̄ꝫ ei⁹ mater ſūme dolebat ſicut dolere ſolet qui ex labore maximo modicū fructuꝫ conſequi videt. Qd̄ inſinuat Bern̄. in ꝑſona xp̄i dicens: O hō vide q̄ ꝓ te patior

Ad te clamo: p te morior: vide clauos qui bus confodior: vide spinas quibus pũgor: vide lanceam qua transvulneror. Et cũ sit tantus dolor interius ⁊ exterius: pl⁹ tamẽ me cruciat ꝙ te ingratũ experior. Hec ille. Hinc et p Micheam. ca. vij. dñs ait: Ve mihi: quia factus sum sicut qui colligit rachemos in vindemia ⁊c. Nam cũ diabolus colligat multa: quia fere totum mundũ: principes mercatores ⁊ pplos vniuersos qui oẽs declinauerũt ⁊ inutiles facti sunt: non est qui faciat bonũ non ẽ vsqꝫ ad vnum. vt dicit ps. Christus dñs tãqꝫ rachemos remanẽtes in vindemia. i. infima mundi ⁊ pauciora colligit: qm̃ multi sunt vocati pauci vero electi Math. xxij.

Hec itaqꝫ pensando maria multũ dolebat ⁊ sũme pre omib⁹ martyrib⁹ vulnerabat gladio cõpassionis. O igit anima fidelis cõpatere christo et ei⁹ sanctissime matri in tot et tantis doloribus: plora et fle vt cum eis valeas in celo cõregnare.

Articulus tertius ꝙ vtile est homini de dolorib⁹ marie recolere et oratiões deuotas facere

Ertiũ misterium t dicitur efficientie siue efficacie Vbi circa premissa subiũgamus ꝗꝫ vtilem efficaciam habeat memoria compassionis beate marie et doloris eius: recolendo et obsequendo deuotis oronib⁹. Qd quidẽ ondit tripl'r.

Primo ex auctoritate
Secundo ex ratione
Tertio ex reuelatione

Primo quidẽ ex auctte. qm̃ teste aplo. ij. Thi. ij. Si cõpatimur et cõregnabimus Ecce ꝑ pria efficacia vtilitatꝫ. i. cõregnare in celo. Itẽ. ij. Cor. i. Sicut inquit socij passionũ estis ita eritis et cõsolationũ. Ecce secunda efficacia vtilitatis scꝫ consolationes diuinas habere. Hinc et Ecci. vij. Omnes ad id hortamur vbi scribit: Gemitus matris tue id est, compassiõis marie ne obliuiscaris scꝫ o homo. Secundo ostẽditur ex ratione. quia fm quod dicit Bernardus sermõe. xlij. Peremptoria res est ingratitudo: hostis gratie: inimica salutis. Nil eñ augetur ingrato. At ꝯtra nil ita ꝓuocat deum ad plus dandũ sicut gratiarũ actio. vt ergo ꝓuocemus deũ et sanctã matrem eius ad ampliorẽ gratiã et gloriã donandã. simus grati de tãto beneficio nostre redẽptiõis qd consecuti sumus per passionẽ christi ⁊ dolorem. ac cõpassionẽ marie: recolendo et deuote obsequendo ac meditando. Etem̃ vt ait Seneca li. de beneficijs: Ingratus est qui dissimulat. ingratissimus omniũ est qui oblitus ẽ Hec ille. et sic patet. Tertio ostẽditur reuelatione. Legitur nempe in quibusdã reuelationib⁹ ⁊ memini legisse me idipm excerptũ fore ex libro reuelationũ sancte elizabeth. videlicet ꝙ post assumptionẽ beate marie: sanctus Johãnes apostolus cum esset anxius ex deuotionis feruore beatã mariam in gloria celesti videre. Raptus in spiritu vice quadam vidit in spiritu dominũ iesum cum gloriosa sua matre. Audiuit quoqꝫ ꝙ ecce beata virgo loquebatur suo filio dño iesu: de dolorib⁹ quos christus pertulit in cruce: et de cõpassione quã ipsa mater ꝓtunc sustinuit. Et quomõ hic apostol⁹ iohãnes ꝓtũc affuit ⁊c. Petiuit quoqꝫ beata maria filium vt spãlem grãm donare dignaret oĩbus ꝗ hu⁹ memoriã agerẽt deuote. Et mox dominꝰ iesus ꝓmisit talib⁹ quattuor ꝑcipua dona gratiarũ. Primo ꝙ qui beatã mariã per dictos dolores inuocaret verã pniam de omib⁹ pctis agere mereret ante mortẽ. Scdo ꝙ tales in aduersis custodit precipue in morte. Tertio ꝙ meõriã passionis impmit mẽtib⁹ eoꝝ ⁊ in celo pmiũ ꝑstat. Quarto ꝙ talẽ ꝯcederet ptãti btẽ marie vt qcqd vellet cũ eo hoie faceret atqꝫ oĩa optata sibi ĩpetraret ad salutẽ. Ergo charissime stude xp̃m amare, ⁊ btãm mariã ꝓ suis dolorib⁹ exorare certis salutationibus angelicis venerando. i. septẽ ad min⁹ ꝓ doloribus marie dicẽdo aue maria vel pr nr. et sic grãm ⁊ gliam impetrabis.

Pars quarta libri tertij de plãctu Marie super filij passione ꝓsequendo illud euangelium stabat iuxta crucem iesu ⁊c.

Articulus

de quo hic cōdepēdens ē agere.

S Tabat iuxta cru-
cē iesu mater eius ꝛ soror ma-
tris eius maria cleophe ꝛ ma-
ria magdalene. Joh. xix. Qui
bus in ꝟbis charissimi nos docemur: Pri
mo dominū iesum fideliter ꝛ perseueran-
ter diligere. Sicut ꝛ iste sancte mulieres
omnibus alijs amicis ꝛ discipulis fugien
tibus christo vsqꝫ ad mortem astiterunt.
Nam fidelis amicicia est que in tribula-
tione non deserit sed permanet etiā in tē-
pore necessitatis. vt scribit Eccī. vi. Item
secūdo docemur christū salubriter imita-
ri. Nam cum starent omnes noti domini
iesu alonge. Iste stabant iuxta crucem p-
pe. Sic multi stant longe a iesu qꝛ in pec
cato perseuerant. Longe autem a pecca-
toribus salus id est iesus saluator. vt dicit
ps. Sed iuxta crucem iesu stant qui cru-
ci vere penitentie adherent. Stemus er-
go charissimi imitando matrē iesu ꝛ san
ctas istas mulieres spiritualiter iuxta cru
cem: per penitentiam sequendo christū si
volumus saluari et cū christo regnare qꝛ
dominus ipse iesus ait Luc. xiiij. Qui nō
accipit crucem scilicꝫ penitentie et sequi-
tur me non est me dignus: scilicet habere
in celo. Deniqꝫ tertio docemur pie et de-
uote passionē domini iesu ꝛ dolores com-
passionis beate matris eius contemplari
et oculis mentis intuendo cōpati ꝛ defle-
re ac gratias agere ꝓ tanto bñficio nostre
redemptionis. O vere spectaculū flebile:
O misteriū admirabile deū verū: innocē-
tissimū viroꝝ: in oculis sue matris lamē-
tantis pendere in cruce ꝓ nostra vtriqꝫ sa-
lute. Et nos ergo charissimi cōdoleamus
ploremusqꝫ cū sctissima mr̄e iesu maria
aspiciam⁹ deuote ꝛ flebiliter hoc speculū
nr̄e salutis. Hoc spectaculū deuotiōis qđ
notat sacꝝ euāgeliū. In quo ꝑmo notatꝰ ī
misterio stat⁹ sublimissime sctitatis qꝛ sta
bat inqt iuxta crucē ꝛc. Scđo notatꝰ act⁹
ꝑdulcissime pietatꝫ in ipo euāgelio ibi. cū
vidisset iesus mr̄ē ꝛc. Tertio elicitꝰ ex
ipo euāgelio plāct⁹ amarissime dolorosita
tꝫ cū hec sb cruce iesu ꝯsiderētꝰ fuisse facta.

**Articulus prim⁹ qꝛ in ipo euā
gelio designatꝰ stat⁹ excellentis-
sime sanctitatis marie.**

C Irca primum mi
sterium Notandū qꝛ stat⁹ excel-
lentissime sctitatis marie no-
tatꝰ in euāgelio isto tripliciter.
Primo ex eo qꝛ dicitur stabat
Scđo ex eo qꝛ dicitur iuxta crucē iesu
Tertio ex eo qꝛ dicitꝰ mater eius
Prīo ex eo qꝛ dꝛ in euāgelio. stabat. Nā
stare dꝛ sctūs q̄ nō cadit in pctā: sꝫ firmitꝰ
stat in oī iusticia: iuxta illđ Eccī. ij. Fili ac
cedēs ad ꝟuiturē dei sta in iusticia ꝛ tiore
Sic ḡ dꝛ merito stare btā ꝟgo maria tri-
plicitꝰ Prīo qꝛ stabat imobilitꝰ: nullo pec
cato iclinata etiā veniali cū alij oēs cadāt
saltē venialiter. Vñ Aug⁹. li. de natura ꝛ
gr̄a dicit. Si omēs scti ꝛ sctē interrogati
fuissent dū hic viuerēt: vtꝝ pctm̄ haberēt
oēs rñderent illđ Jo. Si dixerim⁹ qꝛ pec
catū nō habem⁹ nosipos seducim⁹ ꝛ veri-
tas in nobis non est excepta hac sola ꝟgi-
ne de qua cū de pctis agitꝰ nullā ꝓrsus vo
lo fieri q̄stionē. Hec ille. Scđo qꝛ sta-
bat maria in seruitio dei ꝛ opibus iusticie
firmata. Vñ de ipa scribitꝰ: Prouer. vlti.
Manū suā misit ad fortia. i. ardua ꝟtutū
opa ꝛ digiti eius apphen. fusū. qꝛ ipa fila-
uit dño iesu tunicā incōsutilē. Multe filie
ꝯgrega. diuitias. i. bonoꝝ meritoꝝ ꝛ ꝑmi-
orū. tu supgressa es vniuersas. In q̄ certe
redarguitꝰ vr̄a pigricia. vt loqr ꝟm Bern.
in ser. sup h euāgelio. Stabat iuxta crucē
ꝛc. Ecce inqt maria celu⁹ grauidata festi
nat visitare elizabeth. Nos autē pctōres
ipos paupes ꝛ debiles nō solū visitare: sꝫ
et inspicere ꝯtēnim⁹. Maria purificāda
ascēdit ad tēplū: q̄ tñ nil ipuꝝ hūit. Nos
mlta bēm⁹ purificāda ꝛ pniaꝫ ac ꝯfessiōꝫ
differim⁹. maria obtulit filiū quē nouit ꝑ-
ciosiorē celo: nos vilia deo offerim⁹ ꝛ cū
murmure paupibꝫ modicā elemosinā da-
mus. Maria ꝑditū filiū reqsiuit cū dolo-
re donec iuenit ī tēplo. Nos ꝑ pctm̄ amis-
sū iesū nō q̄rim⁹: ꝛ ecclīā segnitꝰ vix ꝛ raro
intrā⁹. et sic ignauia torpē⁹. Hec ꝛ plā vbi
s Ber. Tertō qꝛ stabat maria ī fide iesu
ꝯstātissima ꝛ patiētissia. Nā discipulꝭ fu-
giētibꝫ: cūctꝭ viris recedētibꝫ i glīaꝫ toti⁹

feminei sex⁹ inter tot pressuras filij sui constāter ipa sola stabat ī fide iesu firma. et pulchre bat vt decet pudicitiā virginalē: non se la/niabat in tanta amaritudine. non maledi/cebat: nō murmurabat: nec vīdictā hostiū a deo petebat. Sed stabat disciplinata ve recunda virgo patientissima. lachrymis plena: dolorib⁹ imersa. Unde Anshelm⁹ ait: O domina quos fontes lachrymaruz dicam erupisse de pudicissimis oculis tu/is: cū attenderes vnicum filiū tuū innocē tem coram te flagellari: mactari: et carnez eius dissecari crudeliter. et tamen diuie vo luntati cōformis fuisti patiēter Hec ille. Tūc igit impletū est illud: Eccl. i. Gene/ratio preterit. s. quādo petrus cum ceteris ecclesie pncipib⁹ fugit: et generatio aduenit scz quia latro credit et in paradisum puenit Terra aūt stat in eternum. Terra. i. bea/ta virgo que diuinū fructū protulit imobil' stetit in fide christi et charitate. In cui⁹ re presentationem ecclesia in triduano officio dnice passionis candelas extinguit: sola vna relicta absconsa: que postea pfert: ad illuminandū. Et ista significat beatā ma riā que stetit in fidei lumie et ipa omēs po stea illuminauit aplos. Ecce ergo beata virgo stabat in omni sanctitate. Et tamē ipsaz de⁹ voluit pati p omibus martyrib⁹ dolores ī morte xpi. Et tu ergo hō disce pa ti p xpo: disce nō turbari cum vides te ad uersitatib⁹ atteri. Capitulū. II.

Secundo excellētissima sanctitas marie designat in euangelio p eo q dicitur stetisse iuxta crucem ie/su. iuxta inquā. quia ppinquissima iesu in omni sanctitate et gratiarū plenitudie su/per omnē creaturā. Hiero. in sermone de assumptione. Omnis plenitudo gratie q fuit in christo descendit in virginē. Sz questio occurrit vnde cōgruebat btāz vir ginē astare iuxta crucem iesu patiētis: q/re noluit deus ipsam tunc esse alibi q iux/ta crucem. Et hāc questionē pulcherrime tractat Bernard⁹ sermone quo supra atz in meditationib⁹ suis dicit sic: O mundi dña quid hic stas: qd hic agis: q ob cau/sam huc venire voluisti in montem. s. cal/uarie locū pessimorum et horrendorum cadaue rum. Cur te nō retinet verecūdia virgina lis vt in gentium multitudine peccatricū et furore insanientiū contra deū ac xpi san/guinē innoxiū effundentiū te exhiberes in publicū. Que semp solitaria in cella vaca bas deo. Quis vnq qui te agnouisset re/ginā mundi angelorum et hoim presumere ausus fuisset q stare deberes iuxta patibu lū. Quid ē ergo obsecro q stas iuxta cru/cez iesu: O felicissima dei mater queso te obliuiscere paulisp meroris quem habui/sti in illa hora passionis et pnunc respon/de ad hec quesita nobis. Et respondendo ibidez Bernardus ad hec ponit precipue tres rationes in summa.

Prima est ratio compassionis
Secūda ratio mediationis
Tertia ratio assilationis

Prima ratio cōpassionis. vt scz mater maria videndo christū corā se patientem presentialiter p merito et premio martyrū acerbius pfodiatur gladio doloris. Unde Bern. vbi supra. Quid mirū q astabas cruci christi o maria. Quis em si nō acces sisses indicasset tibi quō tuus et dei filius in cruce steterit nudo corpe: palida facie: respsus cruore dilacerata tota carne: quid inter hec facere debuerat mr: nisi vt asta/ret iuxta crucem et aspiceret regem glorie exspectādo finē mortis: et diceret in corde Stabo et aspiciam oculis manus perfo/ratas et pedes: videbo quomō pendet in patibulo mundi saluator et quomō tran/seat ex hoc mundo. Accedam ppius am/plectar brachijs et depositū de cruce oscu labor filium deum et dominum meum etc. Hec ibi et plura. Secūda ratio media/tionis. quia enim maria est mediatrix et aduocata generis humani. ideo iuxta cru cem redemptoris stare debuit: ad desig/nandum. quia sicut redemptio nostra fa/cta est p christum presente matre patiente Ita omis salus et gratia nobis pueniret non nisi mediante maria que fuit christi adiutrix in redemptionis nostre celebra/tione. Hinc in persona eius quasi dicentis ab ipsa virgine canit ecclesia dicēs: Uidi aquam egredientem de templo dei a late re dextro. et oēs ad qs peruenit aqua ista sal ui facti sunt. Certe maria videre meruit aquā cū sanguie egredietē d tēplo corpis

christi: z hoc a latere dextro lõcea militis perforato hec aqua. i. lauacr̄ redemptio/nis z regenerationis oẽs saluauit. media trice assistẽte maria. Un̄ Bern̄. Felix ait Maria que viris z mulierib⁹ oibus salutis antidotũ ꝓpinauit. Tertia rõ assistationis. q꞉ eñ btã maria multũ cũ cruce cõcordat assistãdo in opere nr̄e salutis: idõ pulchre ipa iuxta crucem stetisse dicit̄. Et declaratur: Primo ex noĩe. quia sicut crux christi pniam significat saluãdoꝝ: ita no/men marie interp̄tatũ: id est amaꝝ. mare significat amarã pniam. vt sciamus quia penitẽtibus ꝓmittit̄ salus Mat. iij. Penitentiã agite approximabit regnũ celorum. Scdo ex inchoata ꝟtute. q꞉ sicut ꝑ crucẽ xp̄i est inchoatũ vt ipa sit oib⁹ amabil̄ crux que pri⁹ erat horribilis z maledicta iuxta illud Deut. xxi. Maledict⁹ ois qui pendet in ligno. Un̄ et sctũs andreas atq͡ Petr⁹ aliiq͡ discipuli gaudẽter ibant ad crucẽ: ita virginitas antea erat maledicta Deut. vij. Nõ erit i te steril̄ z infecũda tẽ. Un̄ et moriture ꝟgines p̄cipue suã ꝟginitatẽ deplangebãt: eo q꞉ carerẽt posteritate sicut patet de filia iepte Judic. xi. Sed ꝑ mariã est ꝟginitas inceiata z dedicata in bñdictioue adeo. vt teste ps̄. Afferunt̄ regi ꝟgines post eã. i. ad imitationẽ marie regi xp̄o. multe ꝟgines offerunt̄ ꝑ votum ꝟginitatis Tertio ex bñdictiõe. q꞉ sicut ꝑ signũ crucis bñdicunt̄ oĩa z sctificãtur. ito ꝑ bñdictionẽ marie ꝟginis omia sunt ꝯsecuta bñdictionẽ dicẽte Augu. ser. d natiuitate marie. Quarto ex glĩoso decore. q꞉ crux añea erat ignominiosa horrida latronũ pena: nũc est ꝑ xp̄i passionẽ tã glĩosa z decora q꞉ de patibulo latronũ trãsiuit ad frontes impatoꝝ: depingit arma p̄ucipũ z dyadema regũ z vexilla exercituũ. q̄ subiugauit totũ mundũ z fulgebit cũ xp̄s venerit ad iudiciũ. Sic btã maria cũ fuerit antea vna paupercula puella virgo: lachrymosa: iudeis delíramentũ visa. Jã extat tã glĩosa z decora: q꞉ ei⁹ imago auro z gẽmis rutilat. Ipam reges z p̄ncipes iuocãt. Ad ei⁹ nomẽ genu flectit̄. tẽplo in noĩe ei⁹ p̄ncipalioꝛo edificant̄. Et insuper in celesti regno maria glĩa ab omib⁹ beatis veneratur. Merito ḡ maria stat iuxta crucẽ iesu. vt cum cruce iesu digne exaltet̄ glĩe silitudie et decore. Ca. III.

Tertio excellẽtissima marie sctitas notat̄ in euangelio in eo q꞉ dr̄ mat̄ ei⁹. i. iesu filij dei. In qua eñ mr̄e habitauit xp̄us debuit esse sctissima. q꞉ vt dicit ps̄. Tu autẽ. s. dñe iesu in sctõ habitas laus isrl̄. Sctificauit eñ tabernaculũ suũ altissim⁹. Sed h̄ q̄stio orit̄ ex euangelio. quare btã ꝟgo non appellat̄ h̄ ꝓprio noĩe. sed ex mr̄nitote: cũ dr̄. Stabat iuxta crucẽ iesu mr̄ ei⁹. Et tñ alie sctẽ mulieres astãtes ꝓprio noĩe sũt appellate. vt maria cleophe z maria magdalene. Rñdet̄ fm̄ Bern̄. vbi s̄. q꞉ h̄ voluit spũssctũs triplici rõe. Primo ꝓpter infideliũ iudeoꝝ dãnationẽ clariorẽ: vt ex h̄ grauior z dãnabilior eoꝝ culpa appeat qñ filiũ dei inocentẽ in oculis mr̄is occiderũt crudelit̄. vñ lex ꝓhibuerat: Deut. xiiij. talẽ crudelitatẽ di. Nõ coques edũ in lacte mr̄is sue. Nam figuralr̄ edus imaclat⁹ ẽ xp̄s q̄ velut ouis ad occisionẽ ẽ duct⁹, hũc i lacte mr̄is coxerũt iudei: qñ eadẽ die q̄ fuerat i ꝟgis vtero ꝯcept⁹. i. feria. vi. annũciatõis dñice tãdẽ ꝟretib⁹ ãnis. xxxiij. i mag̃ feria sexta in ocul̄ pie mr̄is q̄ xp̄m lactauit crucifixus ẽ. Scdo h̄ voluit spũssctũs ꝓpter doloꝝ ex ꝑssionẽ. q꞉ in eo q꞉ iuxta crucẽ iesu mr̄ appellat̄ duplex magnitudo doloꝝ in xp̄o et mr̄e exp̄mit̄ ex p̄ntiali assistẽtia z doloris reciꝓcatõe. vt patuit pte p̄cedẽti ar. ij. c. v. Tertio h̄ voluit spũssciũs ꝓpter fideliũ exorõnẽ vt nouerim⁹ exorare ꝑ mĩa impetrãda mr̄ẽ mĩe mariam nõ alibi q̄ȝ iuxta crucẽ iesu z ibidẽ deuoti⁹ aĩo q̄rere vt efficati⁹ valeam⁹ inuenire. Un̄ Bern̄. vbi s̄ dicit sic: Stat iuxta crucẽ iesu mr̄ ei⁹. ibi ergo illã q̄ratis remeõrando sacris meditatiõib⁹: pulsando deuotis p̄cibus: qui sic q̄rit iuenit z pulsãti apiet̄. Subdit pulchra orõnẽ. dicẽdo sic. Quicũq͡ ḡ eã ꝑ certo desiderat dicat Oro Memẽto obsecro dulcis dñã z mr̄ illi⁹ venerãde statio nis qua tuo tã btõ filio astitisti pendẽti in cruce. Reduc q̄so ad meõriã cordis tui cogitatiões z inocẽtis aĩe tue angustias q̄s tũc habuisti qñ inocẽs ille tu⁹ vnigenit⁹ corã te imolatus est z recogita q꞉ omnia ꝑ pctõrib⁹ tolerare voluit: quoꝝ prim⁹ ego

sum: ille mihi pstitit vt sim frat suꝰ. ergo tu ne dedigneris pia mr q̄n sim filiꝰ tuꝰ. habe ergo piissima dña me indignū tibi cōmendatū. Ad te hodie o vnica spes miserorū ꝯfugio plenꝰ fiducia tibi meipm ꝛ omēs nc̄citates meas recōmēdo te hodie i mrē; et pronā p cūctis popto. Noli ergo pia mr spernere me, pter eū q amore mei nudꝰ ꝛ laceratꝰ pepēdit corā te i cruce. Hec Berñ. et subinfert di. Quō credis. s. o fidel' aīa ꝙ seipaꝫ tibi negare possit h mō supplicāti q̄ est pietate plena ꝛ misericordie regina ꝛc̄.

Articulus scđs de actibꝰ predulcissime pietatis exhibitis a christo in cruce.

Circa secundū misteriū de actu pdulcissime pietatis qui notatur in hoc euangelio tripliciter.

Pr̄io erga mlieres sctās noīatas
Scđo erga ipam dei mr̄ez sctissimā
Tertio erga discipulū iohēm astantē

Pr̄io nāqꝫ suauissimā pietatez exhibuit xp̄s sctis mlierībꝰ i eo ꝙ istis solis p alijs notis voluit hāc gr̄aꝫ pietatis donare vt merear̄ cū sua genitrice sctissima adesse passiōi xp̄i ꝛ morti in cruce p mūdi salute et in oclis eaꝝ spm̄ exalare. Sꝫ q̄ri pōt hic aliq̄. Pr̄io q̄re mlieres voluit astare cruci xp̄i ipe deꝰ plusqꝫ viros Ad qđ pti nꝰ rñdet ꝙ breuit hac rōe. vt sic a mliere sūpsit initiū nr̄a pditio: ita corā mlierībꝰ celebrar̄ sacrificiū nr̄e repatiōis ꝛ lauacrū regn̄atiōis in sanguis xp̄i effusiōe et morte. Hinc in figura legit̄. ꝙ mo. fecit lauatoriū eneū de specl'is mlierū q̄ excubabāt in hostio tabnaculi federis. Nimiruꝫ hostia tabernaculi sūt vulnera dñi iesu q̄ sūt apta forāia corpis eiꝰ in q̄ velut in tēplo vel tabnaculo deꝰ hitauit p vnionez. Mlieres excubātes sūt iste de qbꝰ i euāgelio q̄ vulneribꝫ xp̄i inuigilabāt aspiciēdo. de specl'is istaꝝ mlieꝝ lauator ū ꝯficitur qn̄ spectacl'o ipaꝝ ꝛ exēplo pctōres purificant̄ p xp̄m q dilexit nos ꝛ lauit nos a pctis nr̄is i sanguie suo. Apoc. i. Scđo q̄rit̄. Quare xp̄s voluit redēptiōeꝫ nr̄am opari corā solis talibꝫ mlieribꝫ q̄ vocabāt̄ singule h nomie maria. Rñdet̄ vt docēret ꝙ tales solū mō hoīes adulti gr̄aꝫ pcipiūt efficacie redēptiōis xp̄i: q amaritudīnē vere pnīe de pctis ꝯuertēdo acceptare volūt. q2 maria amarū mare interp̄tat̄. et sic in ipo noīe pnīa amara designat̄ quaꝫ debēt facere pctōres al's pibūt teste saluatore Luc. xiij. Dico vob nisi pnīam egeritis oēs sil' pibitis Tertio q̄rit̄: q̄re magdalenaꝫ q̄ antea fuit peccatrix in ciuitate famosa voluit xp̄s astare cruci sue cū maria virgine imacl'ata Rñdet̄ ꝙ vt doceat q2 nō solū p iustis sed etiā p sceleratissimis peccatorībꝫ ad pnīam redeūtibꝫ passio et mors xp̄i pficit ad salutē ꝛ celestem gl'iam acquirendā. Vñ Berñ. sermone q̄ supra dicit sic: Stāt sil' pulchre ꝛ decēter virgo maria ꝛ peccatrix magdalena iuxta crucē iesu moriētis: quia ipe crucifixus vna ꝛ eadē morte est cōseruator virginis et purificator peccatricis. atqꝫ vtriusqꝫ pius remūerator. Astare ergo cruci voluit xp̄s peccatricē magdalenā vt p ipaꝫ cūctis peccatorībꝫ pateat ꝙ care xp̄s eos redemit: sicqꝫ obligatum se deo pctōr aduertat ꝛ a peccato resipiscat. Cū em̄ aliqs alteꝝ sibi obligare intendit: munꝰ p̄ciosum illi ostēdit ꝛ conferendo dicit: Ecce amice vt scias quantum te diligo: ꝛ quantū donū tibi tribuo. qđ mille auri talentis cōgregaui. Sic xp̄s in cruce coram peccatrice voluit pati. vt. q. d. Vide aīa peccatrix quantū te diligo quia tam acerba morte p te morior. vide vulnera: vide q2 manꝰ expandi in cruce: vt te reuertentē amplecterer: caput inclinaui vt te oscularer. Cor trāsfixū habeo vt te i cordis amorē sucipiā. Reuertere ergo sunamitꝫ ad me: ecce vlcisci dissimulo: pctā remitto: p̄miū eternū p̄sto. O iesu dulcissime tibi laus et gratiaꝝ actio. Hec sententialiter Bernardus. Ca. II.

Secūdo maxie pietatis actū xp̄us exhibuit matri de cruce tripliciter Primo ꝙ ipsam pijs oculis respiciendo in tanta amaritudine quia scribitur in euāgelio: Cum vidisset iesus matrē et discipulum quem diligebat. Naꝫ pfecto mirum videt̄ ꝙ cū plures sub cruce astarent non dicitur chistꝰ vidisse vel respexisse nisi matrem et discipulum quem

diligebat. Ad qd rñdet q licet vtrisq̃ et alias sanctas mulieres astãtes xps vi/derit:tñ scriptura specialius loquit q vide/rit mrẽm et discipulũ dilectũ:nõ sine cau/sa q2 in misterio p hoc designat q xps de9 custos 2 dilectos atq3 innocẽtes q significãt p matrẽ inocentissimã 2 p dilectam atq3 iohem discipulũ dilectum tales libẽtius intuet 2 ampli9 ɔsolatione spũsctũs cõsolat. Tales in tribulatiõe positos non deserit sed pijs ocl'is respicit vt eruat 2 eo rũ patiẽtiã i celo remũeret. Vñ ps. Ocl'i dñi sup iustos 2 aures ei9 in p̃.e. Vultus aũt dñi sup fa.ma.vt p.d ter.m.e. Clamauerũt iusti 2 ex o.tribu.e.liberauit eos 2c. Scdo maxie pietatẽ obsequiũ p̃stitit d cruce xps mri ɔsolabilr alloq̃ndo.q2 inq̃t dixit mri sue: mulier. Quo pietatẽ obseq̃o mai9 tũc excogitari nõ potuit.vt ait Ber. ser.d s. Et rõez subdit dicẽs sic: Distent9 ẽm i cruce 2 i vltio spũ ɔstitut9 cũ mẽbro/rũ vsũ liber iã nõ hret pter ocl'os 2 linguã de vtroq3 hor fuire mri dignat9 est:respiciẽdo 2 alloq̃ndo. mlier ecce fili9 tuus 2c. Sz q̃rit q̃re dñs iesus non appellauit eã tũc mrẽm sz tñ mlierẽ.d.mlier ecce filius tuus. Rñdet fm doctores q p̃mo idcirco ne si aliqd verbũ dulce dixisset:scz matrẽ noiando dolor mr̃ni cordis adauctus fuisset 2 cor ip̃m maternũ scissum extitisset.sicut legitur reuelatũ hoc p beatã virginẽ scõ Anshelmo.pepercit ergo xps mri ne dolores eius talr noiando augeret Scdo hoc voluit pter mistriũ.q2 mulier dicit quasi mollic̃s hern.i.dñm 2 ex h significatur. quia beata virgo emolliuit deũ in tantũ vt in eius vterũ descenderet et nostros defectus susciper. vt quasi dicteret xps mri:mulier que me in vterũ attraxisti tuar virtutũ amore:Ecce qualia me pati fecisti:p te 2 hoib oibus: Ecce q̃tis vulnerib9 cõcisa est caro ex te p̃gie sũpta. Ecce vide quia totum sanguinẽ meũ quẽ in tuo vtero sumpsi:effundo pro redẽptõe hoim 2 aniaz meaz p eis trado. Et ru ergo habe electos meos in filios tanq̃ fratres meos charissimos 2c. Tertio xps de cruce maximã pietatez exhibuit matri quia in solatiũ 2 obsequiũ sibi discipulũ dilectum cõmendauit dicens: Ecce filius tuus. Vñ hic vertitur q̃stio apd doctores sacros. Cur domin9 matri relicte voluit tutorem deputare: nec voluit ipsam solam relinquere:cum tamen esset sanctissima 2 diuina puidentia atq3 angelor custodia 2 obseq̃o erat p oĩa mũita sufficientissime. Sed ad id dant pl'es rões p̃cipue fm Berñ.vbi supra.atq3 Frã.maro. 2 alios doc. Prima rõ pter obsequium quia verecũdia p̃ginalis tutore ac patrono indiget de cui9 cura hãc comodius ducat vitam. Vñ ex hoc colligitur.q ioseph sponsus marie iam ante defunctus erat. et ideo xpo moriẽte ipa virgo tutore indigebat:redarguunt igit p̃gines 2 puelle q̃ nolũt eẽ sub regimie alior sed libere: qbus multũ insidiat hostis antiquus. Scda rõ pt adoptiõis solatiũ.sic ẽm lex hũana adinuenit adoptionẽ i solatiũ liberor:ita xps virgini solatium post se relinquebat in hui9 mũdi exilio. Erat g hoc solatium btẽ marie:tũ pter gratã societatẽ int virginẽ iohem discipulũ dilectũ xpi: atq3 ipsam viginem mariam. tum pter misterium:quia sicut preter naturam erat q virgo peperit filium:ita preter leges erat q virgo adoptaret filium. tuz propter significatũ q vicz ipa dei naturalis mr ẽet adoptata mater oium elector. Tertia rõ propt spũale officiũ. vt scz btã maria hret iohannẽ tanquã cappellanum qui eidem in spiritualibus ex officio haberet deseruire.scz missas coram ipsa celebrando et sacramẽta mistrãdo.videlicz eucaristiam: vnctionem sacrã.et fm Albertũ etiam cõfessionẽ audiẽndo. Non quidẽ cõfessionẽ pctõr.q2 maria nullũ pctm habuit. Sed vt p̃cepto d ɔfessiõe 2 satisfaceret obediret ɔfitebat maria q nõ fuerit digna tãtis bñficijs sua p̃tute de hoc lati9 li. vij.p.i.ar.ij.

Quarta rõ pter leg3 diuie cõplemẽtũ vt 2 nos instrueret iplere d honore mrñe p̃ceptũ diuie legis. Nã fm phm. viij.ethicor. Dijs mgr̃is 2 parentibus non possumus reddere equiualẽs. 2 ideo debemus seruire eis quantũ possum9 iuxta p̃ceptũ dei. Exo.xx. Honora p̃rez 2 mr̃ez 2c. Hic vt di. Ber. sermõe. quo s. Ex q̃ xps viuẽs matri seruierat 2 subdit9 erat Lu.ij. Cũ iã seruire post mortẽ nõ posset in sui p̃sona

seruitiũ p discipulũ quem plꝰ amauerat mr̃i honorãde exhiberi voluit. Ca. III

Tertio dñs iesus maxime pietatẽ actũ exhibuit erga discipulũ iohẽ quã ipm btissime sue mr̃i in filiũ cõmẽdauit di. Ecce mr̃ tua ⁊c. Ubi q̃rit Cur xp̃s iohem quẽ seruũ mr̃i sbstituit: filiũ non seruũ appellauit cũ ait: Ecce filiꝰ tuꝰ ⁊ ad discipulũ: Ecce mr̃ tua: q̃re nõ dixit. ecce seruꝰ tuꝰ ⁊ ecce dña tua. Rñdet̃ sm Bern. sermõe p̃dicto Primo h̃ fecit ꝓpter charitatis cõmẽdationẽ. qꝛ eñ xp̃s charitatẽ iter hoies sũme diligit. quã ⁊ in vl'ña cena discipl'is cõmẽdauit d. Mãdatũ nouũ do. vo. vt di. iui. In h̃ cog'scẽt oẽs qꝛ m. dis. e. si di. ha. Jo. xiij. ca. Uñ ⁊ ipe suos discipl'os nõ dixit suos sꝫ amicos. Jõ voluit ⁊ inter mr̃ẽ ac iohem charitatem sctãꝫ extollere. quã charitatẽ imp̃tat nom mr̃is ⁊ filij. Scd'o ꝓpter iohis honorationẽ ex eo eñi apud eccl'iam iohes meret̃ p̃honorari vtpote filiꝰ marie a xp̃o sbstitutus ⁊ adoptatus. Tertio ꝓpter nr̃e spei ↄfortatiõeꝫ. qꝛ sm Hugo. d' sctõ vic. Oẽs electi in p̃sona iohis sũt cõmẽdati. b. marie tanq̃ꝫ filij. qui tñ non sumus digni fore serui. Nimirꝫ iohes interp̃tat̃ gr̃a vel in quo ẽ gr̃a sm Hiero. ⁊ ido figurauit oẽs in gr̃a exñtes. quos singulos xp̃s adoptauit in fr̃es atq̃ꝫ dei p̃ris filios: iuxta illud Joh. i. Quotq̃t aũt receperũt eũ de. e. p. fi. dei fieri. ⁊ p ↄñs i filios adoptiuos sãcte mr̃is sue. vt oñdat nob xp̃s sũmã pietateꝫ et charitatẽ. Jdeo ait: Ecce filꝰ tuꝰ. s. O mulier q̃ es mr̃ mea. q. d. Ea diligẽtia foue ⁊ ꝓmoue hoies electos ⁊ dilectos ac si eẽnt ꝓgeniti ex te: sicut ego filꝰ tuꝰ. Deiñ dic̃ discipl'o Ecce mr̃ tua. q. d. O aĩa fidel' ↄsidera. Ecce quãtũ te diligo cũ ꝓ te morior. te mihi in fratrem ⁊ genitricẽ meã in mr̃ẽꝫ tibi adopto: vt eadẽ diligẽtia te foueat qua mr̃ filiũꝫ ⁊ ad ipam secure recurre Noli desp'are sed cõfide ⁊ ↄuertere ad me Sic exponit Bern. et subdit exclamãdo: di. O mirã ⁊ inauditã pietatẽ xp̃i. o q̃ꝫ ꝓficuũ: o q̃ꝫ gl'iosũ est fore tuũ discipulũ bõe iesu. Quis eñ p̃ncipũ huiꝰ mundi seruis suis istũ honorem exhibuit. qꝛ ecce dñs nr̃ matrẽ suã celi reginã nobis seruis in p̃sona iohis dedit nõ in dñam. tñ aut sororeꝫ vel mr̃terã: sed in mr̃em cõmẽdauit. et sic nos regni celestis fecit heredes q̃dẽ dei coheredes auteꝫ xp̃i. Ro. viij. Nos igit̃ smil' simꝰ discipuli stãtes iuxta crucẽ xp̃i. Naꝫ qui xp̃i sunt crucifixerũt carnẽ suã vicijs et ↄcupiscẽtijs. Gal'. v. Sicq̃ꝫ audire merebimur. Ecce mr̃ tua. Si eñ maria ẽ mr̃ nr̃a ḡ iesus ẽ frater nr̃. ḡ ⁊ p̃r eius celestis est p̃r noster. ⁊ regnũ eiꝰ hereditas nostra

Sed adhuc q̃rit̃. qualiter iohes p̄ alijs discipul' singl'ariter hãc gr̃am sũmã ꝓmeruit vt adoptaret̃ sp̃ãlissime. Rñdetur sm Fran. maro. q̃ h̃ de ↄgruo iohes p̄ ceteris meruit. Prio p v̄ginitateꝫ vt v̄go vrigini cõmẽdaret̃. Nã Sap. vi. scribit̃ q̃ Incorruptio facit hoiem ꝓximũ deo. ⁊ sic xp̃o iesu atq̃ꝫ eiꝰ mr̃i v̄gini. Tu ḡ hõ studeo puritatẽ sectari vt diligaris a xp̃o et a mr̃e eiꝰ, adopteris in filiũ Scd'o ꝓmeruit p charitatẽ. vñ scribit̃ q̃ vidit iesus discipulũ quẽ diligebat. xp̃s ei se diligentes diligit. puerb. viij. Tertio p passiõis xp̃i recogitatã dolorositateꝫ. qd' notat̃ in eo q̃ iohes stabat sb cruce ⁊ intuebat̃ xp̃m patiẽtẽ cõpatiẽdo ⁊ flẽdo cũ gl'iosa v̄gie mr̃e Qui nisi astitisset hoc nõ ꝓmeruisset. ⁊c.

Quarto p deuotiõis pietatem. Nã sm Fran. maro. cũ q̃ ex btã v̄gie sũma dulcedo effluebat diuial' gr̃e resplẽdẽtis i ea. iõ ipa erat sũme desiderabil' sctã deuotione sp̃ãlit̃ v̄bis p̄fectꝫ sm dyo. Uñ ↄcluditur credẽdũ q̃ iohes sũma d'uotiõe flagrabat ad familiaritatẽ marie deuotissimã. Xp̃s ḡ vidẽs eiꝰ deuotionẽ: dedit occasionẽ eastã eidẽ. vt tãq̃ꝫ filꝰ adoptiuꝰ securꝰ adiret ipiꝰ familiaritatẽ deuotã ꝓpt̃ qd' ẽ euãgelio subinfert̃. Et ex illa hora accepit eaꝫ discipulꝰ i suã. s. deuotã: nõ addit mr̃ẽꝫ. qꝛ ex pia hũilitate nõ ẽ ausus iohes se scribere filiũ tãte mr̃is. s. dei. Sꝫ simpl'r dicit. q̃ accepit eã i suã. s. p sp̃ãlẽ deuotiõꝫ: cui pia obseq̃a q̃tidie exhiberet. Tu ḡ hõ sac filiter vt sp̃ũal'r adoptari merearis. Nã Ro. viij. scribit̃. Qui sp̃ũ dei agũt̃. s. p deuotionẽ hi filij dei sunt. O deꝰ meꝰ q̃ta fuit cõsolatio iohi videre: alloq̃ ⁊ ↄuersari cum mr̃e dei quã desiderabãt etiã angeli ⁊ oẽs sctĩ. O dulcissime iesu da mihi petõri salutem in celesti gloria frui tua ⁊ ipiꝰ sanctissime matris tue visione beata.

Articulus tertius q᷑ btā maria amarissimos planct⁹ hūit sup filio in vita p̄cipue .xij.

Circa tertiū misteriū de planctu amarissimo b. marie. Nota q᷑ lz ipa in oīb⁹ penalitatib⁹ ⁊ dolorib⁹ xp̄i ex cōpassiōis pietate hūerit fletū dolorosuz. tū ad nūez .xij. stellaꝝ describunt p̄cipue .xij. planct⁹ ipsi⁹. p q̄b⁹ corona gl'iosissima .xij. stellaꝝ extat coronata. Juxta illd̄ Apoc. xij. In capite ei⁹ corona .xij. stellaꝝ. Primus plāctus siue flet⁹ marie fuit cōpassiōis sup filij sui passiōe miseriaꝝ scz hui⁹ vite vt famis frigoris estus fatigioꝝ ⁊ sitiuz. Nā cū videbat puulū iesum plorantē p̄ frigore vel fame: quē sciebat veꝝ deū p nobis sic hūiliatuz quō mr̄ pia se ɔtinere poterat? Sic ⁊ i oībus necessitatib⁹ ⁊ miserijs hui⁹ vite q̄s p nobis susceperat dei filius sustinendas vtiq᷑ mr̄ sūme cōpassiōis ⁊ affectus teneritudine cōmouebat̄ ad fletū: vt dicere posset illud Treñ. i. Multi gemit⁹ mei ⁊ cor meū merēs. Scd̄s planctus exulatiōis qñ. s. fugit cū filio in egyptū: terrā infideliū idolatraꝝ p tantā distantiā: quā vt dr̄ vix cursor velox pōt percurrere .xij. aut .xv. dieb⁹. q̄s cogitare sufficiet quātas penurias: quot fatigia ⁊ fletus passa tūc fuerit maria die ⁊ nocte ī tali deserto vbi nec domus ad hospitandū erat: sed ɔtinuus labor: timor ⁊ dolor. Tertius planctus amissionis quē hūit in triduo q̄rendo iesū .xij. annoꝝ pueꝝ pditū. O q̄ntis fatigijs ⁊ laborib⁹ plangēdo discurrebat maria q̄rens dilectissimū filiū. Pie em̄ credo q᷑ illas noctes triduanas insōnes duxit in lachrymosis oꝛonib⁹ deū deprecando vt daret sibi repire filiū: nec illis dieb⁹ comedere placuit aut bibere sed ɔtinue se affixit amarissimis lachrymis: tūc ipletū ē illud Treñ. i. Plorans plorauit in nocte. s. triduana ⁊ lachryme ei⁹ in maxillis ei⁹. ꝓpterea ait ad filiū: dolētes q̄rebamus te. Luc ij. Quartus planctus captiōis qñ enim audiuit captum filium: pie credo q᷑ quasi mortua mox in terrā cecidit. ⁊ iuxta illud Tho. x. Flebat inquit. s. ipa mr̄ ei⁹ lachrymis irremediabilib⁹ atq᷑ di Heu me filimi vt q̄d te misi. s. i bierlz lumē ocl'oꝝ meoꝝ solaciū vite mee. Hec ibi. Quintus planct⁹ sup multiplici tormētatiōe: q᷑ nouerat filiū multipl'r affligi ab impijs: vinculari alapidari ⁊ vilaniari: tota nocte et die varijs modis cruciari. Juxta illd̄. ps̄. Fui flagellat⁹ tota nocte ⁊ castigatio mea i mat. ⁊ Job. xvi. Percusserūt maxillā meā saturati sunt penis meis ⁊c̄. Sextus plāctus sup multiplici illusiōe: quia nouerat quō verus de⁹ multipl'r illudit̄: blasphemat̄: vitupat̄ ⁊ cū latronib⁹ deputat̄. Septimus planctus sup innūerabili vulneratiōe: q᷑ videbat caput spinaꝝ densitate multipl'r punctū: ⁊ carnē ei⁹ scīssimā total'r vulnerib⁹ repletaz: vt a planta pedis vsq᷑ ad v̄ticē nō esset in eo sanitas. Esa. i. Nā s̄m mgr̄m Jordanē xp̄us hūit .5475. vulnera. vñ v̄. Septuagintaq᷑ q̄terceē milliaq᷑. v̄. Tot fert̄ xp̄us p nobis vulnera passus. Et idez dicit q᷑ si q̄s p annū integrū q̄tidie oꝛet .xv. pr̄ nr̄ p q̄libet vulnere resultabit vnū pr̄ nr̄. O igit̄ q̄ multipl'r plangēs dolebat maria: q᷑ s̄m doctores: oīa vulnera q̄ passus est xp̄s in carne: ipa passa ē in corde. Merito de ipa scribit̄ illud Treñ. ij. Magna ē velut mare ɔtritio tua: q᷑ sicut gutte maris innūerabiles ita dolores marie. Octau⁹ planct⁹ sup īmani effusione. s. sanguis xp̄i totius. Nā videbat illū sacrū sanguinē imanit̄ effūdi in terrā: cui⁹ vna gutta p̄ualebat mūdum s̄m Ber. Uidebat os iesu ⁊ faciē pulcherrimā palescere: carnē exhaustā sanguīe nigrescere: ⁊ dicere poterat flens illud. ps̄. Defecit vita mea in dolo. ⁊ anni m. in gemitib⁹: q᷑ effusus sū sic aq̄ sup terrā. h̄ ꝑt̄ sanguinē xp̄i effusum. Nonus planctus sup crucis affixiōe: q᷑ videbat suū iesū crudeliter extensum sup clauos pendere nec hr̄e q̄ caput reclinaret: nec posse se alleuiare ⁊c̄. vñ pia mr̄ dicere poterat illud Esa. xxxviij. Ecce amaritudo mea amarissima. Decim⁹ planct⁹ sup filij īterno dolore ⁊ merore: q᷑ videbat iesum tristē hr̄e aīam vsq᷑ ad mortē: ⁊ sūmos dolores pati: tū p mr̄is cōpassione. tū p hoīm ingratitudīe: vt p̄cedenti pte actū est de incōprehēsibilibus dolorib⁹ xp̄i. Undecim⁹ planct⁹ sup filij flebili morte: q᷑ videbat xp̄z cū clamore ⁊ lachrymis mori: vt testat̄ ap'ls Heb.

v. Creditur q̃ q̃ maria tūc p̄ dolore cordis fuisset mortua: nisi a. ſſ. miraculose fuisset p̄ſeruata. Duodecimus planct⁹ p̄ ſeparatione z orbatōe filij: q̃ sepulto xp̄o sciuit ip̄m amplius nō posse videre viuētē ista vita mortali. De h̄ deuoto plāctu marie Ber. in q̄daz opusculo: alij q̃z deuoti p̄sequunt̄ dicēdo: q̃ xp̄o de cruce deposito: mr̄ adorauit ip̄m: z caput venerabil̄r suscipiēs ī brachia spinas extrahebat. osculabat̄ cruentatū z dicebat talia: O caput dignissimū q̃z multipl̄r es cōpunctū cū sis sapie diuine hitaculū. Intuebat̄ faciē sputis maculatā z extergens ruebat in oscula di. O decora facies quā angeli desiderāt p̄spicere: quō facta es vt leprosa. sic z manus ac latus osculādo di. O manus q̄ celū formastis z terrā. O latus p̄foratū: oscq̃z sacrum clausit z ocl̄os osculando di. O q̄ tū gaudiū mihi inde z q̄ta dulcedo erat ex aspectu suauissimo z eloq̄o diuo. O nate p̄dilectissime nūc te mortuū teneo in gremio: quē puulū caste genitū portaui cū gaudio O fili amātissime: cur tibi sitio clamanti: aquā porrigere nequi: cui ī infantia tua v̄gineū de celo lac sugendū p̄bui. Nate mi dilectissime fructus v̄ginalis cōsolatio z gaudiū olim meū: quō v̄sus es mihi in luctū. Tu mihi diuitie z solatiū. Tu oē bonū meū z nūc orbata q̄d faciā? q̄ diuertar? ad quē ꝯfugiā? vbi caput reclinē sine te solatio vnico z filio p̄dilectissimo. Sicq̃z tot z tantas lachrymas fudit rigādo corpus filij vt ablueret̄ a sanguie et sputis caput z facies iesu. Flebāt q̃z cū ea scte mulieres atq̃z ioseph z nicodem⁹ adeo q̃ loqui p̄ fletu vix poterāt. Sz q̃ hora tarda erat corpus in sepulchꝝ reponere festinabant: q̄bꝫ ipsa pijssima mr̄ aiebat: Miseremini mei mise. m. s. v. a. mei: p̄mittēdo vt teneā in vlnis mortuū filiū quē viuū tenere nō possū. Tādē q̃z sepulto: mr̄ cū lachrymis osculato sepulchro z adorato reuertit̄ ī ciuitatē. hec z pl̄a tlia scribūt̄ a deuotꝫ nec possum⁹ plene ꝯp̄hēdere z edicer̄ totū lamētū marie sz ꝯpati studeam⁹ vt ꝯregnare valeam⁹ am

Incipit quartus liber de imaculata cōceptōe marie

Quartus liber de misterio imacl'ate ꝯceptōis marie hꝫ duas ptes. Pria ps agit p modū p̄batiōis de h̄ q̃ btā maria sit ꝯcepta sine originali pctō. Scda ps agit de eodē p modū elucidatiōis z declaratiōis. Itē pt etiā cū placuerit p̄dicari ō festo ꝯceptōnis marie ps p̄ma libri q̄nti q̄ ē ō ortu ei⁹

Pars p̄ma de imaculata cōceptiōe marie p̄bando q̃ sit p̄seruata ab originali.

Tota pulchra es amica mea z macula nō ē in te. Verba sunt dei ad b. v̄ginē Cañ. iiij. In q̄bꝫ v̄bis sacris ipsa gl'iosa v̄go tripl'r cōmēdat̄. Primo de g̃rosa pulchritudie cū d̄r: Tota pulchra es: vere tota pulchra maria: q̃ oīs pulchritudo aīe rōnalis ē a dei g̃ra f̄m Fran. ma. Maria v̄o ē g̃ra plena: teste angelo Luc. i. Ex q̄ etiā sequit̄ q̃ q̃ tota pulchra q̃ q̄libet ps vite ei⁹ g̃rosa. Totū eīm f̄m logicos resoluit̄ sic. i. q̄libet ps: z sic ei⁹ ꝯceptio fuit g̃rosa z ab origiali pctō p̄seruata p specialissimā g̃raz. Scdo cōmēdat̄ maria q̃ ē dei amica: cū d̄r Amica mea: q̃ ab eterno p̄ordiata vt sit mr̄ dei dilectissima. Iuxta q̄d ipa d. Prouer. viij. Necdū erāt abyssi z ego iā cō. zc. Tertio ꝯmēdat̄ ō puritate sūma: q̃ indt̄. Macl'a nō ē in te. neq̃z origial' neq̃z actual' pcti. vn̄ hic acturi de mirāda z imacl'ata ꝯceptōe marie: tria misteria notabimus.

Primū misteriū dicitur celebritatis.
Secūdum dicitur imunitatis.
Tertium dicitur p̄babilitatis.

Pōt etiā ad h̄ idē thema applicari Pulchra es z decora filia hierl'm: terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Cañ. vi. Et eccl'ia canit de hui⁹ autē p̄cessu. Iuxta Aue maria spāliter. vide circa finē hui⁹ volūinis.

Articulus p̄mus q̃ festū cōceptōis marie ab oīb⁹ ē celebrādū z ad id inducūt pl'es vtilitates.

Circa primū misterium celebritatis q̄stio v̄sat̄ inter plerosq̃z vtrū liceat festū ꝯceptionis marie ab ecclesia celebrari: q̄busdā dicentibꝫ q̃ nō. eo q̃ ipsa ꝯcepta est in vtero scte Anne mr̄is. De viro. i. sctō Ioachim ꝯcubitu mr̄imoniali. Et nō ē veꝝ q̄d sim

plices putāt. s. annā ꝯcepisse p solū osculū ioachiz. Unū illi dicūt q̄ b. ꝟgo ꝯcepta sit ī pctō originali. ꝛ iō festū ꝯceptōis celebrandū nō rōe ꝯceptōis sꝫ rōe sctificatōis. ꝛ sic ītētio celebrātis dēret fieri ad tps sctificatōis nō ꝯceptōis. eo q̄ cito pꝰ ꝯceptionē credit fuisse sctificata. Sed doctores nr̄i tenēt q̄ b. maria licꝫ in sctō mr̄imonio cōcepta sit sine originali pctō. Et idē ꝯciliuꝫ basilieñ. determiauit credēdū a cunctis. ꝛ deniqꝫ Sixtꝰ papa. iiij. Anno dn̄i. 1476 currente sub eisdē indulgētijs: q̄ a sūmis pontificibꝫ sunt date p festo corpis xp̄i ordinauit festū ꝯceptiōis b. marie celebrandū cū octis: spāli q̄ꝫ missa ꝛ pulcherrimo officio editis qbꝫ exp̄sse ꝯtinet b. mariā p̄seruatā fuisse a pctō originali. Hꝫ ipm dclarauit ꝛ cōfirmauit credēdū. Quilibet igit fidelis hortat ab ecclia dicēte: Gl'iose ꝟginis marie ortū dignissimū recolamus q̄ ꝛ genitricis dignitatē obtinuit ꝛ ꝟginalem pudicitiā nō amisit. Et nota ꝓpt simpliciores q̄ hꝫ festū ꝯceptiōis marie dꝫ qlibet deuote celebrare ꝓpt q̄tuor p̄cipua iductiua

Priō ꝓpt xp̄i honorē
Scdō ꝓpt marie amorē
Tertio ꝓpt fructificatiōeꝫ
4° ꝓpt idulgētie ꝯsecutōꝫ

Priō ꝓpt xp̄i honorē: q2 vt dicit hiero. s. de Assum. Nulli dubiū qn totū ad dei honorē ptieat qcqd sue genitrici fuerit officiosissime exhibitū ꝛ ipensum. Hec ille. Itē Ber. de laudibꝫ ꝟgis dic. O felix maria q̄ diligit deū honorat. Qui tibi fuit deuꝫ ficit. Qui tuū nomen puro corde īuocat qcqd postulat indubitant ꝯsequit. Hec ille.

Scdō ꝓpt ꝟginis marie amorē. Unū Ans. in epla ad coāglicanos epōs dicit. Nō videt verus amator ꝟginis marie q̄ recusat diē ꝯceptiōis eiꝰ colere. Hec ille.

Tertio ꝓpt fructificatiōnē: q2 plime vtilitates ꝛ fructus ex hꝫ acqrunt sicut colligit ex officio huiꝰ diei ꝛ ꝟbis sctōꝝ. Pria qdem dr exaltatio. Eccli. xv. Obuiabit. s. maria illi tāqꝫ mr̄ honorificata. s. in sui cōceptione ꝛ veneratiōe. Et exaltabit illū. s. deuotū suū apd ꝓxios suos. Ad id refert Ans. in epla p̄dicta miraculū factum tpe Charoli regis frācoꝝ de qdā germano regis hūgarie cui b. ꝟgo maria iniūxit vt festū ꝯceptiōis sue celebraret ꝛ ipm in p̄riarcharū aqlegie exaltauit. De hꝫ habes lib. vlt. p vlt. c. vi. miraculo. iiij. Scda vtilitas dr defensatio: q2 tales maria defendit in p̄iculis: ꝛ liberat a ꝯfusiōe ꝛc̄. Unū Ans. in epla qua s̄ dicit: Quisqs p̄sul aut abbas es recole diligēter festū ꝯceptiōis marie ꝛ a cūctis iube eā diligenter coli: q2 si toto corde eā amaueris nūqꝫ de tuo gradu cū ꝯfusione deponeris. Et ad id facit qd narrat ibidē Ans. miraclm d qdā helsino abbate q̄ cū in negocijs regis anglie nauigaret. ecce tēpestate orta in mari cuꝫ nō esset spes alia euadendi: ad b. mariam ꝯfugit p̄cibꝫ: mox q̄ꝫ in aere apparuit qdā in pōtificali hītu lucidus ꝛ ait: Scias q̄ dn̄a maria misit me iubēs q̄ si vis liberari ꝓmittas te annuatim celebrare ꝛ celebrādū p̄dicare festū creatōis ꝛ ꝯceptōis ipsiꝰ. Qd ille ꝓmittens: mox liberatus ē sedata tēpestate. Tertia vtilitas spālis grē infusio. Sicut em̄ ipa in ꝯceptione est infusa spāli grā copiosius qua est p̄seruata a pctō originali ꝛ sctificata miro modo: ita ꝓbabile est ꝛ verisile q̄ celebrātibꝫ hꝫ festū marie spālis infundit grā ex ipsius redūdantia plenitudinis. Unū Ber. Uas inde liquore plenū si qnīō moueat effundit liqrē ex suppleno. sic maria cū sit plena grā si quō mouet p̄cibꝫ effundit in nos grām. Hec ille. Quarta vtilitas celestis glīe retributio. Unde scribit in figura Eccli. xliij. A luna signū diei festi. Nā maria est pulchra vt luna. Cañ. vi. Ab hac g lūa. i. maria signū diei festi. s. eternitatꝫ: q2 deuotꝰ cultus festiuitatis marie ē signū btitudis celice ꝯseqnde. P̄cipue autē celebratio ꝛ cultus festi ꝯceptōis b. ma. vt testat Ans. in epla q̄ s̄ di. sic: Nos frēs dilectissimi si portū salutꝫ volumꝰ app̄hendere dei genitricis creationē ꝛ ꝯceptionem dignis officijs celebremus: vt ab eiꝰ filio dignā mercēdē remūeremur. Hec ille. Quarto p̄ncipalit īducimur ꝓpt idulgētie ꝯsecutionē. Nā p̄ter sup̄sc̄ptas a sixto pp̄. ꝯcessas indulgētias Insup ꝯciliū Basilieñ. oibꝫ ꝟe penitētibꝫ ꝛ ꝯfessis ea die īteressentibꝫ missis centū p̄mis vl' scdis vespis ꝛ matut. totidē. Itē ꝟmoni diuini de ea festitate. cl. dies idulgeñ. ꝯcessit ꝑpetuis tpibꝫ duraturis: vt ptꝫ in bulla.

Articulus secūdus de imunitate cōceptionis marie ꝛ eiꝰ pos

sibilitate ac cõgruitate.

f Ecũdum misteriũ imũitat;: Circa qδ tria q̃runtur.
Prĩo de possibilitate
Scđo de ɔgruitate
Tertio δ modalitate.
Primo inq̃m δ possibilitate queritur vtrũ deus potuerit b. ꝟginem p̃seruasse a pctõ originali nõ obstante eiꝰ ꝓpagatione naturali. Ad qδ ꝑtinꝰ rñdet ꝙ sic. ⁊ declarat pluribꝫ modis in huiꝰ ꝓcessu: qꝛ cũ duplex distinguat in deo potentia: absoluta ⁊ ordinata. ẜm Scotũ sup. l. di. xliiij. Absoluta est respectu oĩm possibiliũ: q̃ nõ includũt ɔtradictionẽ neq; in fieri neq; in fcõ esse. Ordinata ꝟo est eadẽ potentia respectu oĩm possibiliũ q̃ nõ includũt ɔ̄dictionẽ formatã legibꝫ a sapĩa diua institutis. ⁊ quo ad vtramq; deus hoc potuit facere quod bene ostenditur.
Primo ex lege theologica.
Scđo ex lege iuridica.
Tertio ex lege phĩca.
Primo q̃dẽ ex lege theologica: qꝛ scriptũ est Job. c. xiiij. Quis põt facere mũdũ de imũdo ɔceptũ se. Nõne tu q̃ solus es. g̃ deꝰ ⁊ ipse solꝰ facere potuit mariã mũdã oiode de semĩe ɔceptã imũdo. ⁊ ꝑ pl'a theologica exẽpla cõprobat. eo ꝙ q̃ põt facere maius: põt ⁊ minus: ꝑ regulaꝫ thopicã. Sed deꝰ fecit maiora. Primo qñ creauit mũdũ de nihilo. Scđo qñ fecit angelos purissimos vnica volũtate. Tertio qñ de ꝑua ade costa formauit subito magnã mulierẽ euã sine additamento. ⁊ sine pctõ. Quarto qñ xp̃m ꝑfectissime in ꝟgis vtero subito formauit. Quĩto qñ ex ꝟginevtero clauso xp̃i corpus palpabile ⁊ mortale sine dolore voluit gigni. Sexto qñ corpus tã magnũ xp̃i sub ꝑua q̃ntitate sacri eucharistie tradidit. Septĩo qñ aĩaꝫ lazari de limbo ad istã vitã reduxit ⁊ hec maiora erãt: g̃ ⁊c. Scđo oñdit ex lege iuridica: qm̃ ẜm leges ⁊ iura ɔditor legis non tenet ad leges a se ɔditas. xxv. q. i. ideo. ⁊ c. ɔfidimus. Et. xv. q. i. c. ɔsideraui. Vñ ⁊ Aug. de regimine ṗncipũ di. ꝙ nullus ṗnceps obligat suis legibꝫ: imo p̃t dispẽsare in lege data vel aliq̃s excipe ab ea: nõ obstante obligatiõe gentũ eoꝛũdẽ cũ q̃bꝫ dispensat. huiꝰ testis ẽ etiã Justinianꝰ. C. de leg. l. digna vox. Et vlpianus. ff. de legi. l. ṗnceps. sic nec deꝰ obligat suis legibꝫ datis hoibꝫ vel mũdo: qδ claret etiã in exemplis. Nã ṗmo deꝰ legẽ circũcisiõis datam Geñ. xvij cassauit ⁊ annullauit in no. te.
Secũdo deus q̃ legẽ celis dedit ɔtinui motꝰ: ipse celũ fecit stare tpe Josue spacio vnius diei. eiusdẽ. c. x. atq; tpe Ezechie regis retrogradare. x. lineis solẽ Esa. xxxviij
Tertio deꝰ q̃ dedit hoibꝫ legẽ mortis in penã pcti: ipse dedit spãle ṗuilegiũ Elye ⁊ Enoch. mltis milibꝫ ãnoꝝ supuiuendi. g̃ mltomagis ɔ̄ legẽ dispẽsare potuit ⁊ cõgruit cũ mr̃e p̃seruãdo ipsam a pctõ originali. Tertio oñdit ex lege phĩca: qꝛ q̃cq̃d põt ꝟtus inferior: põt virtus supior. ij. thopicoꝝ. Sꝫ natura inferior põt ꝓducere rosam de spinis pulchrã. Itẽ ꝙ radius solis nõ ɔ̄hat feditatẽ ex ɔtactu rerum fedaꝝ: g̃ ꝟtus diua multo fortius potuit: vt maria pulchra educeret ex ꝑentũ ꝓpagine naturali: ⁊ ne aĩa eius inficeret ex carnis gñate naturaliter vnione. Caplm. II.

f Ecunda questio de ɔgruitate: Vtꝝ ɔgruebat vt deꝰ p̃seruaret b. ꝟ. a pctõ originali in sua ɔceptõe naturali. Ad qδ respondetur breuiter ꝙ sic triplici ratione.
Prĩo rõe theologicali
Scđo rõe legali
Tertio rõe phĩcali.
Prĩo inq̃ꝫ rõne theologicali: qꝛ ɔ̄gruũ ẽ vt nil ponat in xp̃o iesu dei filio: qδ notet ignominiã cũ ipe sit candor lucꝫ eterne ⁊ speculũ sine macula ac imago bonitatis dei. Sap̃. vij. Sꝫ si ponit b. virgo ɔcepta in pctõ origiali: tũc poniť ignomĩa in xp̃o. s. ꝙ mr̃ eiꝰ fuerit aliq̃n in pctõ. ⁊ sic macl'a erit dedecoris in xp̃o q̃ ad originẽ: qꝛ redũdat i ip̃m. Juxta illδ Eccł. iij. Decus filij p̃r sine mr̃ sine honore. Scđo oñdit ex rõe legali: qꝛ ẜm oẽs leges valde iniquꝰ reputat filiꝰ q̃ cũ possit p̃cauere matrẽ dilectã in manꝰ inimici ꝑmittat cadere nec a ꝑiculo velit p̃seruare: qꝛ est ɔ̄ legẽ diuã di. Exo. xx. Honora patrẽ ⁊ matreꝫ. ⁊ ɔ̄ legẽ naturalẽ: qꝛ teste pħo. viij. ethico. Parẽtibꝫ nõ possumꝰ reddere equalẽs. ⁊ ɔ̄ leges ciuiles ⁊ canonicas: vt extra de iure iurã. q̃ntauis. Et i autẽtica vt liceat mr̃i vel aue. Et. ff. de alen. liberꝫ. l. supiꝰ. ⁊ l. si q̃s a liberis ⁊c. g̃ ꝑ ɔ̄riũ multũ ɔgruebat

filio dei nõ pmittere matrẽ in manus dia
boli p originale pctm̃ in pceptione incidi:
sed decebat pseruare eã: qḋ optime pote
rat. Tertio ostendit ex rõe phicali: quia
sm regulam thopicã Boetij.ij.thopicorũ.
Si de quo minus videt inesse inest z de q̃
magis. Exemplũ si pgruũ est vt rex hono
ret z exaltet famulũ: multo magis matrez
Si ergo pgruebat vt deus adã z euã atz
angelos faceret in pncipio sine omni pctõ
multo fortius matrẽ pelectã que exaltan
da foret sup oẽs angelos zc. Capitm. III

Tertia questio de

modalitate pseruationis ma
rie a pctõ originali. s. qualiter
fieri potuit. licz quippe hoc la
tius in pte scḋa lib. declaret. Tñ p huius
intellectu h̃ breuit sm Scotũ atq; Fran.
maro. sup. iij. di. iij. Nota q̧ h̃ ex trib) vita
tib) pcipue declarat. Prima vitas q̧ pec
catũ originale dicit priuationem. Est eñ
carentia originalis iusticie debite in pmis
pentib) amisse ex transgressiõe legis diui
ne a pmis pentib) deriuata in oẽs natura
liter ppagatos. z diuino decreto artatos ob
ligans ad penã dãni: z ceteras penas que
talẽ carentiã sequũt. Sic quippe cõiter no
stri doctores diffiniunt pctm̃ originale ex
snia Ans. z declarari põt hec diffinitio ex
parte scḋa huius li. ar. i. z pcipue. c. vij. vi
de ĝ. Scḋa veritas q̧ gr̃a diña equalet
originali iusticie sm acceptationẽ diuinam
imo excedit ita q̧ p h̃ q̧ aĩa hũana habet
gratiã nõ inest ei pctm̃ originale: licz ergo
q̃libet filius ade est debitor iusticie origi
nalis z ex demerito ade caret ea. z iõ ois
talis h3 vnde ptrahat origiale pctm̃. Si
tñ alicui in pmo instanti creatiõis aĩe det
gratia ille licz careat originali iusticia nũ
q̃ tñ est debitor eius: qz merito alterius p
uenĩetis pctm̃ dat sibi gratia q̃ equalet il
li iusticie q̃ztum ad diuinam acceptationez:
z talis nõ ptrahit pctm̃. Tertia veritas
rñsiua ex pdictis. q̧ licz beata maria ex rõ
ne sue ppagationis naturalis eo q̧ p con
cubitũ matrimonialẽ est pcepta atz ex de
merito ade habuit aptitudinẽ vnde ptra
heret originale pctm̃. Tñ ex merito xpi p
uenientis q̃ ab eterno ipsam elegit in ma
trem habuit infusam grãm in pncipio cre
ationis pseruantẽ a peccato originali: qz
potuit deus in instanti infusionis aĩe ei
infundere sibi tantã grãm: q̃tã alij in ba
ptismo qḋ z fecit: ĝ in illo instanti nõ h̃uit
originale: sicut si fuiss3 pus baptisata. Et
licz caruerit originali iusticia: tñ gr̃a equa
let iusticie originali: vt patuit scḋa verita
te. Sed forte dicis. Tñ ibi fuit infectio
carnis. Rñdet q̧ dato q̧ illa caro nõ fu
isset mundata virtute. ss. ante infusionem
aĩe. Tñ illa infectio nõ fuit taz necessaria
cã maculatiõis aĩe. Sicut videmus post
baptismũ q̃ñ manet q̃dem illa infectio in
carne sm mltos z tñ infectio aĩe ablata ẽ
z nõ manet post baptismũ. Jmmo ĝ dr̃ q̧
caro beate vginis añ infusionẽ aĩe intelle
ctiue: fuit virtute. ss. mũdata ac purificata
z dedicata vt esset vas aptissimũ ad reci
piendã aĩam iã sanctissimã: vt in illo instã
ti quo aĩa infundebat nõ esset infecta: sed
iã mundificata. Hoc. sm Sco. z hui' vie
seq̃ces. O igit vgo gl'osissima ve tota pul
chra es z gr̃a plena etiã in pceptione zc.

Articulus tertius q̧ beata ma ria de facto fuit pseruata ab ori ginali peccato z hoc pbatur. xij testimonijs.

Tertiũ misteriũ dici

tur pbabilitat3. Vbi nota q̧ be
atam mariã fuisse pseruatã de fa
cto ab originali peccato pbant plima te
stimonia. ad qḋ p pñti decreui accipere. xij
varietates legũ: quib) tanq̃z. xij. stellis ra
diantib) in corona gl'ie marie. Juxta illḋ
Apoc. xij. In capite ei' corona. xij. stellaz
Jd pmptũ est cõprobare z diuidunt in. iiij
ternarios. Primũ ẽ testioniũ legis diue
siue mosaice. Nam Geñ. iij. Jpsa. s. maria
pteret caput tuũ. s. o serpẽs. Sed si maria
fuisset in peccato originali: tunc pũs foret
q̧ ipsa a serpẽte fuisset strangulata. Quõ ĝ
potuisset caput serpentis pterere strangu
lãtis. z sic puaret tali triũpho. Hinc Ori
genes ait: Maria neq3 serpentis psuasio
ne decepta: nec eius venenosis afflatibus
infecta fuit. Hec ille. Jtẽ Exo. xx. lex di
uina pcepit di. Honora patrem z matrez.

ꝙ ſeqꝛ ꝙ xp̄s honorauit matrē oīmode ꝙ potuit: ⁊ ꝑ ꝯñs iſto honore p̄ſeruationis a peccato originali. Itē dñs p̄cepit Exo. xxv. moyſi di. Cōpingite archā de lignis ſethim q̄ ſunt imputribilia: ad figurādū btē marie in qua q̄ſi in archa xp̄s requieuit īputribilitatē. ſ. ꝑ abnegationē macule ⁊c̄. Secūdum teſtimoniū legis ꝓphetice: accedat p̄mus Job. iij. di. Pereat dies in q̄ natus ſuz: ⁊ nox in q̄ dictū ē ꝯcept⁹ ē hō. Obtenebrent̄ ſtelle caligine eius expectet lucē ⁊ non videat nec ortuz ſurgentis auroꝛe. Hec ibi. Super quibꝫ verbis lyra dicit in q̄dam ope: ibi Job loquit̄ de reatu originalis peccati: ⁊ iō dicit. Obtenebrentur ſtelle. i. ſancti caligine eius ⁊c̄. Expectet lucē. i. xp̄m. ⁊ hūc nō videat eo ꝙ xp̄s ſupnaturaliter ex virgine ꝯceptus originale pctm̄ ꝯtrahere nō potuit. Sequitur nec Ortū ſurgentis auroꝛe. i. ꝯceptū marie q̄ figurat̄ ꝑ aurorā. Cañ. vi. Accedat ⁊ viſio ꝓphica: qꝛ btā virgo figurat̄ ꝑ portā clauſam quā vidit Ezechiel. vt patz. c. xliiij. Eze. vbi ſcribit̄ ꝙ nunꝗ̄ fuit aperta ſed ſemꝑ clauſa. ergo ꝑ eam nunꝗ̄ intrauit pctm̄: al's nō fuiſſet ſemꝑ clauſa. Accedat etiā dauid di. Domū tuam dñe. i. b. mariā decet ſc̄itudo. ergo debuit ꝯcipi ſancta. Itē accedat Salomon Prouer. viij. di. in ꝑſona marie. Necdū erāt abyſſi ⁊ ego iam ꝯcepta erā. De hac aūt irrefra. Alexā de hales. Oīs inq̄t deuoti marie exponāt hanc auctoritatē ſic: Necdū erāt abyſſi. i. ꝓfunditates peccati original'. Nā abyſſus dr̄ ab a qđ eſt ſine ⁊ byſſus qđ eſt quoddā lūinoſum ſubtile ⁊ candidū fctm̄ textrico ope. Quoꝝ ꝯtraria ſunt in peccato originali qđ eſt tenebroſum ꝑ p̄uationē lucis gr̄e: ⁊ groſſum ꝑ damnū ꝑpetuū atz turpe ꝑ carentiā dilectionis diue. Nondū igit̄ erant abyſſi. i. peti originalis ꝓfunditates: ⁊ ego iā ꝯcepta erā. ſ. p̄ueniente gr̄a dei. Deniꝗ̄ idē alexā. de hales. cū eſſet in fine vite ſue expoſuit illam auctoritatem Thematis p̄fati di. ſic: Tota pulchra es ſcz ꝑ gr̄e pleniudinē. Amica dei altiſſimi i. mater dilectiſſima: ⁊ macula nō eſt in te nec originalis nec venialis aut mortalis ⁊ his dictis cōmendando aīam ſuā btē virgini feliciter in dño expirauit. Tertiū teſtimoniū legis euāgelice: qꝛ ibi legit̄ ꝙ gabriel ſalutādo b. ꝟginē ſic dixit: aue gr̄a plena do. t. b. tu in mul. Ex q̄bꝫ clareſcit ꝓpoſitū ꝑ ſingula ꝟba. Nā p̄mo dixit Aue i. ſine ve: ⁊ ſic negās ve oē: negat pctm̄ originale. Scđo ait Gr̄a plena. ſed plenum eſt cui⁹ nulla ꝑs eſt vacua. iiij. phiſicoꝝ. ꝙ ꝑs origis. i. ꝯceptiōis marie nō fuit a gr̄a vacua: qđ fuiſſet ſi in pctō origiali ꝯcepta foret. Tertio ait dñs tecū: ex quo ſequit̄ qꝛ q̄zdiu fuit in origiali pctō fuit a deo aliena ⁊ ſub p̄tāte diaboli ꝯſtituta: ꝙ nō dominus cū ea. Quarto ait benedicta tu in mulieribꝫ. Quia eēm bñdicta q̄ ab eterno ē mater dei electa: ꝙ nūꝗ̄ maledictiōi ſubiecta fuit. Cū eēm ſcriptū ſit Exod. xxi. Qui (inquit deus) maledixerit patri aut m̄ri morte moriat̄: ꝙ xp̄s deus nūꝗ̄ ꝑmiſit maledictioni ſubiacere ſuā matrē: qđ foret ſi in pctō originali cōcepta fuiſſet. videat ꝙ qua fronte audeat dicere: Aue maria ⁊c̄. qui temerarie aſſerit b. mariā in pctō origiali ꝯceptā. Quartū teſtimoniū legis eccleſiaſtice. Nunꝗ̄ eccleſia errare nō poteſt q̄ a. ſſ. docet̄ in omni veritate ⁊ dirigit̄ Joh. xvij. Era did. xi. diſti. Quis in fine. ⁊ xxiiij. q. i. a recta in ſede ⁊c̄. Sed eccl'ia canit in officio di. Felix es ſacra virgo maria ⁊ oīni laude digniſſima. Hec laus autē eſt vna maxima ꝙ dicat̄ ipſa a pctō originali p̄ſeruata: ergo ea digna. Itez canit eccleſia ſancta ⁊ īmaculata virginitas q̄bus te laudibꝫ efferā ⁊c̄. ꝙ debent imaculate virgini attribui oīa p̄uilegia exemptionis a culpa. Preterea eccleſia ſancta romana id tenet officio diuo: vt patz in bulla pape. Quintū teſtimoniū legis canonice vel iuridice: qꝛ. xix. q. ij. due. ⁊ extra de regular̄. c. licet. dicit̄ ꝙ q̄ lege p̄uata. ſſ. ducit̄ nulla rō exigit vt lege publica cōſtringat̄. Sed b. maria a p̄ncipio fuit lege p̄uata. ſſ. ducta: ꝙ a cōi lege exēpta. Itē. xv. q. iij. §. i. ⁊ ſe. rōe peccati qđ induxit ⁊ ꝓpter verecūdiā ſexus mulieri nō ꝯcedit̄ ꝑ alio aduocare: ſed ꝯceſſū eſt marie vt ſit aduocata nr̄a apud deū: ꝙ ipa excipit̄ ab illa lege cōi quā de⁹ poſuit filijs ade rōne pcti. Niniꝝ vt ſcribit̄. xxv. q. i. c. vlti. p̄uilegiū ſpāle derogat gn̄ali: ſz b. ꝟgo ē ſpāl'r p̄uilegiata: ꝙ ⁊c̄. Sextū teſtioniū legis ciuilice.

Nā.ff.de legib.l.pnceps dr. Princeps augustus est legib solut⁹ ⁊ augusta ē exēpta de spāli ꝓuilegio. Sequit̄ ergo ꝙ augusta maria est exempta. Et huic ꝯcordat figura Hester.xv. vbi rex assuerus ait ad Hester reginam: Nō ꝓpter te inquit sed ꝓpter omnes hec lex posita est. Hester aūt figurauit mariā: ergo ⁊c. Septimū testimoniū legis phice: qꝛ Aristo.viij.ethicoꝝ ait ꝙ gñantis ad generatū ⁊ ecōuerso est naturalis amicicie dilectio qua bonum vult amato: qꝛ amor amicicie fundat̄ in beniuolentia.ix.ethicoꝝ: ḡ xp̄us genitus a btā ꝟgine voluit mr̄i ab eterno ꝑelecte oē bonū grē qd potuit. Certū eīn est ꝙ quilibet filius sapiens vult hr̄e matrē ⁊ eligere talem q̄tū pōt parentē: q̄ oīni ꝑfectiōe ⁊ nobilitate ac grē decore sit ditata. sequit̄ ḡ ꝙ xp̄s mr̄i hoc bonū grē voluit ⁊ ꝯtulit ꝙ.s. sine originali pctō sit concepta. Item filij amant parentes tanꝗ̄ aliqd ab illis exītes plusꝗ̄ oēs suos.viij.ethicoꝝ. imo ad seruū sui qd suus nō ē amor amicicie: vt dr ibidem. Quia aūt amare amicicie dilectione est bonum velle.ix.ethicoꝝ. ḡ magis amare est maius bonū velle ⁊ maxīe amare est maximū bonū velle. Per illam regulam.v.Thopicoꝝ. Sicut simplr̄ ad simpliciter: sic magis ad magis: ⁊ maximum ad maximū. Sequit̄ ḡ ꝙ sicut xp̄s sūme p oībꝫ suis amauit matrē ab eterno ꝑelectā: ita maximū ei bonū voluit qd ⁊ fecit. Sed suis.i.angelis. ⁊ ade atꝗ̄ eue h bonū voluit ꝙ sint creati sine pctō originali: ḡ multomagis matri ⁊c. Octauū testimoniū legis poetice. Vn̄ sedulius lib. pmo. paschal carmis ait: Et velut ex spinis mollis rosa surgit acutis. Sic eue de stirpe sacra veniēte maria: Nil ē qd laniet matrē heres suat honorē. Hec ille Itē Alanus ait: Hec est stella maris: via vite porta salutis. Nescia spineti: florens rosa nescia culpe. Itē Seneca: Tragedia ꝑma ait. Sollicita tanti pcia natales hnt: Sempꝗ̄ magno ꝯstitit nasci deū. Hec ille. Nonū testimoniū legis machometice: qꝛ impurus machometus in suo alkorano q apud oēs saracenos ⁊ thurcos est autenticus, put Nico. de lyra in postilla sup Luc. attestat̄: dicit sic. Non est in filijs ade quē nō tetigit sathan. ⁊ iō dū nascitur hō plorat vociferans ex tactu pter mariā. ⁊ filiū eius yse.i.iesum. Hec ille. Decimū testimoniū legis doctorice siue autētice: quia hocipm multoꝝ doctoꝝ sanctorū auctoritas ꝯfirmat ex quibus aliquos ꝓferamus. Primus est Anselmus in lib. de ꝯceptu virgi.c.xviij.d. Decebat vt illa ꝟgo ea puritate niteret qua maior sb deo nequit intelligi. qd nō hr̄et veritatē si in pctō originali ꝯcepta foret. Idē Ans.lib. de exordio mūdane salutis di. Si qd originalis pctī in ꝓpagatiōe mr̄is dei extitit illud ꝓpagantiū nō ꝓpagate fuit. Si deus castanee ꝯfert vt intra spinas a spinis remota ꝯcipiat: alatur ⁊ formet̄ nō potuit h filius dei facere mr̄i sue. Et sequit̄ plane potuit voluit ⁊ fecit Secūdus doctor Ambrosi⁹ in smone de Gabaonitis dicit Hec est virga in qua nec nodus originał nec cortex venialis culpe fuit. Idē in lib. de sancta virginitate. Et sup Lucā dicit: Quid nobilius dei matre? qd splendidi⁹ ea? virgo erat non solū corpe sed ⁊ mente Vn̄ seqt̄ ꝙ aīa marie nō fuit a casu eleuata sed a casu ꝑseruata. alr̄s nō virgo mente sꝫ pctō corrupta. Tertius Augu.lib.de natura ⁊ grā di. De maria ꝓpt honorē dn̄i nullā prsus cū d petis agit̄ volo hr̄e q̄onē Idē lib.de.v.heresibꝫ in ꝑsona xp̄i dicit: Si potuit inqnari manichee: mater mea cū ⁊ ipsam facerē: potui ⁊ ego inqnari cū ex ea nascerer. ꝯn̄s est flr̄m: ḡ ⁊ añs. Idē smōe.xliij. de natiuitate xp̄i dicit Maria oīni sctītate ⁊ grā in vtero mr̄is est repleta. vt de mūdissima mr̄e mūdissimus nasceret filius mater xp̄i ꝑelecta: qꝛ sicut in celo hūit xp̄us prēm īmortalē: sic ⁊ in terra hūit matrē oī corruptiōe carentē. Hec Aug. Quartus doc. Hiero. ad paulā ⁊ eusto.d. In mariā toti⁹ grē q̄ ē in xp̄o venit plenitudo: sꝫ xp̄s fuit sine origiali: ḡ ⁊ in mariā venit hec grā. Quintus Rich. de sanc.vic.in s. Nōdū erāt abyssi.d. Non decuit vt caro marie q̄litereūꝗ̄ foret obnoxia culpe. Nā dei sapie indignū credim⁹: vt quā ad lucē ꝑdestinauit puritatꝫ: tenebris sineret īuolui: nec erat ingratus mr̄i ꝓpe q oībꝫ mr̄ibꝫ ꝑcepit honorē exhiberi. Hec ille. Sext⁹ deuot⁹ Ber. In s. Ep̄s lōgndi d. Caro inqt ꝟgis ex adā sūpta maculas ade nō admisit. Septim⁹ Cirill⁹.

patriarcha alexandrinus li. ɔtrā nestoriū
dicit. Post filiū temerariū ē ponere in ma
ria ꝟgie maculā aliquā aut pctm̄. Octa
uus hyldelfonsus archiepus tholosanus
cui beata virgo sepius apparebat et obtu-
lit ei de paradiso vestē sacerdotalē q̄ adhuc
inibi seruatur. cōmisitq̄ eidem vt celebraret
annuatim festū ɔceptionis sue. vn̄ ille tra
ctatū cōposuit in quo ꝓbat ipsam sine ori
ginali cōceptam fore. q̄ tractatus siue li-
ber ab ipso editus tantū virgini cōplacuit
ꝙ illi libꝝ ipm manu tenenti aperuit: et ꝓ
tali ope grās retulit. Nonus doctor Ale
xander de hales q̄ dū in festo ɔceptionis
corā vniuersitate legeret et teneret beatā
mariā in originali ɔceptā fore: adeo infir-
mitates ipm inuaserunt et annuatim ipsa
die ɔceptōnis vexabatur illa infirmitate: vt
videretur velut semimortuus. Tandē se re
cognoscens vouit se libꝝ cōpositurꝝ ad ho
norē virginis; et mox sanatus librꝝ edidit
in quo ꝓbat virginē fore ɔceptā sine ori-
ginali: et reuocat quicqd in .iij. suiarꝝ ɔtra-
dixerat: et dū morti appropinquaret beate
virgini se cōmendauit d. Tota pulcra es
amica mea: et nulla macula neq̄ origina-
lis neq̄ actualis ē in te. Decimus Johes
scotus q̄ parisius ꝓposita q̄stione oibꝫ do-
ctoribꝫ ɔclusit et oia eorꝝ argumenta ɔtria
cū essent plus q̄ȝ ducenta memoria mirabili
recitauit et soluit et innūerabiles supaddi
dit rōnes ꝓbantes ꝙ ꝟgo est cōcepta sine
originali. vn̄ vniuersitas admirando ipm
doctorē subtilem appellauit. Et idipm te
nent nunc nostri doctores vicꝫ Lyra Frā.
maro. Petrus de candia. Aureolus. Guil
helmus varro: et multi alij. Undecimus
sctūs dn̄icus in sua editione dicēs sic: Si
cut pmus adā fuit ex terra virgīe et nūq̄ȝ
maledicta formatus: ita decuit in secūdo
adam. i. xp̄o fieri. Hec ille Duodecimus
Sctūs thomas de aq̄no q̄ licꝫ in plerisq̄
scriptis huius ɔtrariū dixerit. Tn̄ sup p-
mo sniarꝝ dis. xliiij. arti. iij. in solutione ter
tij argumēti r̄ndendo ad auctoritatē ans.
dicit sic: Pōt aliqd creatum inueniri q̄ nil
purius pōt esse in rebꝫ creatis: pura si nul
la peccati cōtagione inq̄natū sit. Et talis
inquit fuit puritas marie q̄ a peccato ori
ginali et actuali imunis fuit. sub deo tn̄ in
q̄ȝtum erat in potētia ad peccandū. Hec
thomas. ecce pꝫ. Undecimū testimo-
niū legis rōis theologice. Nā plīme rōes
ponūtur a doctoribꝫ ꝓ huius veritatis ɔfirma
tione. Sed q̄ longū foret tā mlta ponere
opus ē cā breuitatis aliq̄ inserere. Pria
rō talis. Aut em̄ deus potuit p̄seruare suā
matrē a pctō originali sed noluit: aut vo-
luit sed nō potuit. neutrū est dicēdū: q̄ in
pmo negatur in deo bonitas. In scdo dina
potestas. Relinquitur ḡ ꝙ potuit et voluit: et
ꝑ ɔn̄s fecit. Nec potes dicere ꝙ ideo no-
luit: q̄ nō ɔgruit qm̄ sūme hoc ɔgruū fuit
vt patuit scdo articulo et ꝑ sequētia. Se-
cūda rō talis Scoti sup. iij. di. iij. q. i. quia
ɔgruū fuit vt beata dei mater accipiat be
neficiū excellentissimū a deo et ꝙ fuerit ꝑ-
fectissime redēpta. Sed excellentius ē bn̄
ficiū p̄seruare a malo ꝑfectiusq̄ est redi-
mere p̄seruando a casu in malū q̄ȝ post ca
sum erigere vel libare. ḡ et c̄. Tertia rō ē
q̄ mediatrix est maria inter xp̄m et hoies
Mediū aūt hꝫ ꝑticipare cū extremis. v.
phisicorꝝ. iō ɔgruit: vt ipsa maria media-
trix generis hūani in ɔceptione assimilet
hoibꝫ in naturali scꝫ ꝓpagatione cōi. et hoc
nō obstōre assiletur xp̄o capiti: in hoc vt per
grām p̄seruetur a pctō originali. Proinde
Ciprianus ait: O ꝟgo oim̄ iusticia plenis
sima cuius ɔceptio singularis. i. ꝑ grām sin
glarē. Quarta rō: q̄ si poneretur in maria
originalis macula seq̄rentur plīa incōueniē
tia ɓm Fran. maro. Primo q̄dē sequeretur
etiaꝫ si in instanti hoc poneretur ꝙ scꝫ aliq̄n
mater dei fuisset filia diaboli: digna pena
infernali et inimica dei. qd nō sustinet no-
men mr̄is ab eterno p̄dilecte. si em̄ ꝑ aliq̄
instanti odita: ḡ non sempꝫ ab eterno dile-
cta. nec ꝓtunc mater sed inimica. Scdo
seq̄retur ꝙ ipa esset minoris puritatis angelis
ɔtra auctoritatē Ans. supra positā. et ɔtra
hylariū dicentē sic: O virgo bn̄dicta sup
oms feminas q̄ angelos vincis puritate:
Nec valet dicere ꝙ postea est sūme purifi-
cata: q̄ cū p̄teritū nō possit esse nō p̄teritū
ij. piar. ꝑ Aristo. Sequitur ꝙ nota illa pec-
catricis originaliter remaneret in ipsa in ꝑ-
petuū: sicut etiaꝫ in magdalena remansit
nomen peccatricis q̄ȝuis purificata fuerit
a peccatis: nec in ꝑpetuū ɔsequetur aureolā

virginitatis ꝛc. Tertio sequeretur ꝙ beatã maria nõ esset virgo intacta aĩa ꝛ corpore. q2 quolibet pctm̃ dicit rõnem corruptionis ꝛ tactus. xxxiij. di. li. ij. snia ꝑ. ꝛ sic virginitas marie fuisset diminuta ꝑ peccatũ originale ɔtractũ. et tanto fortius quanto in anima: quia anĩe virginitas que corrũpi habet per omne peccatuz. ipsa nobilior est omni virginitati carnis. sicut virginitas hoĩs ꝑ ꝟginitate bruti. vt dic̃ Cris. et patet. xxxij. q. v. Sicut eñ ꝛc. Duodecimũ testimoniũ reuelationis mirifice circa qḋ ex multis pauca in scribẽdo Primũ est qḋ scribit beata Brigida in suis reuelationibus beatã mariã sibi apparuisse ꝛ interrogatam. rñdisse sibi taliter: Concepta quidẽ sum ait ex ioachim ꝛ anna sine peccato originali ꝛc. Scḋm est qḋ cõsiliter legitur in reuelationib⁹ sancte elizabeth. Tertiũ est qḋ refert vitalis in suo opusculo vocato defensorium beate virginis ꝙ quidã ierhardus de piscacijs ordis minoꝝ cũ ꝑdicasset ɔtra ɔceptionẽ marie et postea missam celebraret. beata virgo apparẽs sibi eucharistiã abstulit ꝛ tandẽ penitẽti restituit: et ille dicta reuocãdo enarrauit in laudem virginis. Quarto henricus ḋ hassia in suo tractatulo de maria refert ꝙ ãno millesimo tricẽtesimo septuagesimo. Quidã doctor ordinis scz ꝑdicatoꝝ noĩe paul⁹ cũ ꝑdicasset cõtra ꝟginis ĩmaculatã ɔceptionẽ in medio sermonis cecidit. indeqꝫ obmutescens diem clausit extremũ Itẽ quidã ordinis fratꝝ minorũ ipo oie ɔceptiõis marie tholose in ecclesia fratrũ minoꝝ cum ꝑdicasset contra cõceptionẽ ĩmaculatã ꝟginis ꝛ vellet missam celebrare in capella sancti michaelis vbi erat pulchra imago marie sculpta in lapide marmoreo. mox imago furibunde retro vertit suum vultũ ɔtra fratrẽ ipm ꝛ sic stare dicitur vsqꝫ ĩ hodiernũ diem Frater aũt ille statim cecus factus votum emisit ꝙ reuocaret ea que dixerat et sic sanat⁹ est

Quinto sanctus dñicus dux ꝑdicatoꝝ ordinis: Legitur ꝙ cum esset canonicus regularis ꝛ disputaret in archiepatu Tholosana ɔtra hereticos qui asserebant hec tria: Primo ꝙ xp̃s non esset deus. Scḋo ꝙ in eucaristia non est verum corpus xp̃i. Tertio ꝙ maria nõ ẽ mr̃ dei eo ꝙ inerat ei origiale pctm̃. Tũc btũs Dñic⁹ ɔtra eosdẽ diutissime disputãdo in h̃ ɔuenerũt vt scribantur singule q̃stiones ꝑfate ptis vtriusqꝫ ꝛ ꝓijciãtur in ignẽ. Et ille que nõ cõburerentur ꝑ veritate tenerentur. Accepit ḡ sanctus Dñicus sacramentũ eucaristie ꝛ suas scriptas ɔclusiões inter quas hec erat vna scz ꝙ beata virgo ẽ sine originali peccato. ꝛ posuit in fornacem ardentẽ. vbi ꝑ tres dies steterunt ꝛ nulla lesio facta est tam in eucaristia q̃ȝ in papiro cõclusionũ scriptarum. Quo viso heretici stupefacti crediderunt. ꝛ dicitur ꝙ hec res fuerat sculpta in sepulchro sancti dñici. Sexto in regno arragonie quidã frater ordinis ꝑdicatoꝝ quendã demoniacũ adiurauit vt diceret sibi vnũ magnum dubium qḋ mẽte gerebat: scz si virgo maria fuit ɔcepta in peccato originali. Tunc demoniacus fortiter clamans dixit ter ve ve ve illis q̃ festum conceptionis non celebrãt et malum de virgine dicunt. his ille auditis de cetero celebrauit. Septimo refert Anshelmus li. mirac̃. ca. xlvij. ꝛ in epl'a q̃. sup̃ scz ad cõãgli. ep̃os. ꝛc. ꝙ in pago Gallicano Canonicus quidaz sacerdos quotidie solitus erat horas beate virginis deuota mente dicere. Cumqꝫ de villa rediret noctu vbi fornicatus fuerat ꝛ ad opidũ quo morabatur tenderet pelag⁹ seuace transuicãdo solus nauem ingressus: nauigãdo matutinum beate virginis dicere cepit; et cũ inuitatoriũ Aue maria diceret Jamqꝫ ad medium fluminis ꝑuenisset. Ecce turba demonum cum mari vnacum naui subuersa demersit et ad tormenta rapuit ei⁹ animam sicut demeruit. Die autem tertio cũ esset in tormentis visum est sibi a ducm sse beatam virginem cum multitudine sanctorum di. Ut quid mihi famulantis animam affligitis? Responderunt demones Nos eam debemus habere. quia in nostro captus est opere scz in fornicatione Tunc pia virgo ait: si illius esse debet cui⁹ mortuus est in opere; nostra debet esse. quoniã meum matutinum dicebat cum ipm peremistis. vnde magis vos rei estis quia erga me inique egistis: seruum meum submergendo ꝛ occidendo. Statim ergo de

mones perterriti huc ꝛ illuc diffugerunt. et beata virgo animam brachio suo susci/piens ad corpus retulit et resuscitauit. et mirabiliter aquā a dextris ꝛ sinistris qua/si murum diuisim stare iubens ad portuꝫ hominem de ꝓfundo incolumem perdu/xit. atqꝫ ille gauisus: ꝓstratus coram vir/gine ait: Charissima domina ꝛ virgo san/ctissima q̄d tibi ꝓ tantis beneficijs retri/buam. ait benedicta virgo precor te ꝛ cō/mitto ne amplius in adulterij peccatum cadas. et vt ꝯceptiōis mee festum. vi. Id⁹ decembris solēniter celebres et celebrādū predices scilicet tanq̄ꝫ dignam celebrita/ti ob sanctitatem cōceptionis. hec dicens eo vidente celos ascendit. ꝛ ille iussa com/plens heremiticam vitam sibi elegit ꝛc̄.

Ex hoc accipe ꝓ fidelis aīa christi sāg/uine redempta: q̄ꝫ vtile sit seruire pie ma/rie q̄ nō deserit deuotos suos in necessita/te et periculis. Immo ipa virgo clemen/tissima maria se honorantes a damnatio/ne ꝑpetua nouit precauere ꝛ in celesti glo/ria felici honore exaltare. O itaqꝫ mater omnipotentis dei spes vnica salutis no/stre O angelorum domina nos miseros ad te clamātes ocl'o intuere pietatꝫ. et da nobis sic te venerari in terris. vt in eternū te videre ꝛ tue puritatis in gloria exulta/re: per tua merita valeamus in celis amē.

Pars secunda de immacula/ta beate virginis conceptiōe cu/ius veritas elucidatur i hoc ser/mone per inquisitionē questio/num et per solutionem cōtraria/rum difficultatuꝫ atqꝫ per decla/rationē eius pie credulitatis.

Dixit deus fiat lux et facta ē lux. Gene. i. Uerba ista ad lr̄am sūt scripta de illa prima luce creata in principio creationis et optime transferuntur de benedicta vir/gine maria quam deus in figura illius lu/cis prime dixit. id est voluit: vt fiat et fa/cta est lux. Uere nanqꝫ maria lux est mun/di. quia vt canit ecclesia. eius vita inclita cunctas illustrat ecclesias. ꝓpter qd̄ meri/to ꝛ digne vocata ē maria qd̄ s̄m Hiero. interp̄tat̄ illūiatrix. Pensate ḡ charissimi v̄ba sacre scripture: signate misteria quia dixit deus: loquens in figura lucis de ori/gine marie. Fiat inquit lux mundo scilicꝫ maria et facta est lux. Quib⁹ verbis tria notantur. Primo quidem ꝙ benedicte virginis origo sit a deo preordinata: vn/de dicitur: Dixit deus. Istud nanqꝫ dice/re dei s̄m Nicolaū de lyra ꝛ cōiter docto/res non importat aliquam vocem sensibi/lem sed intelligere et velle dei practicum quia s̄m sue ordinationis et voluntatis formam sequitur effectus. hanc igitur lu/cem mariam quam deus ab eterno preele/git dixit in hora sue conceptionis: id ē vo/luit vt fiat propter quod Prouerbio. viij. ipsa ait: Necdū erant abyssi et ego iā con/cepta eram: scilicet in mente diuina. Se/cundo insinuatur ꝙ ipsa merito sit per lu/cem primam prefigurata cuꝫ dicitur Fiat lux. quoniam sicut de illa luce postea fa/ctus est sol s̄m quosdam: vt patet scd̄o li/bro sententiaruꝫ. distin. xiij. Sic de ista lu/ce: scilicꝫ maria factus est sol iusticie chri/stus. vnde canit ecclesia: Felix nanqꝫ es sa/cra virgo maria et omi laude dignissima quia ex te ortus est, sol iusticie christus de/us nr̄. Tertio notat̄ ꝙ ipsa in sui origi/ne sit ab omni contagione peccati preser/uata cum subditur: et facta ē lux. Lux q̄p/pe inter omnia est purissimuꝫ adeo, vt eti/am sordidarum rerum contactu non co/inquinetur. exempligratia lux solis vel ra/dius etiam si descendat super lutum non inquinatur ab eo. Sic anima benedicte virginis tanta puritate creata est per gra/tiam specialem et preseruata: vt licet vni/ta sit carni naturaliter ex adam propa/gate: non tamen est infecta macula vel cō/tagione peccati originalis sicut iam ostē/sum ē. et hoc in sermone deo duce declara/bit clari⁹. Cū itaqꝫ btissima virgo maria tāto honore i sui ꝯceptōe fuerit sb̄limata vtpote a deo singl'arit̄ ꝑelecta sb̄ tipo lucꝫ prefigurata: et ab omni contagione macu/le preseruata: merito ad eius conceptio/nis honoreꝫ verba premissa sunt preassūp

ra: Dixit deus: fiat lux et facta est lux. Ex quo igitur in hac parte instat nobis decla rare beatam virginem sine originali pec/cato conceptã fuisse: p hac ipsa re tres con templationes ꝓposui ponere.
Pria ɔtẽplatio dr exquirende veritatis
Scda dicit solvende difficultatis
Tertia dicit pie credulitatis ꝛc̃.

Articulus primus quomodo declaratur beatam mariam fore conceptam sine peccato origina li: inquirendo varias questiões occurrentes. Capitulum I

P Rima itaqꝫ con/templatio dicit exquirẽde ve/ritatis: scꝫ huius rei ꝙ beata virgo sit ɔcepta sine originali peccato Ad qd quidẽ agnoscendũ opꝫ nos septem p̄cipuas ɔsiderationes inqui rere et ex his clarius possumus eluci da/re et intelligere ꝙ btissima virgo fuerit ve re sine originali pctõ ɔcepta: et hoc potue rit fieri non obstante ꝙ naturaliter ex vi/ro et mliere scõ mrimõio fuerit ꝓpagata Que quidẽ ɔsiderationes sive questiones multum spectãt ad declarationem partis precedentis vt patet intuenti.
Pria vñ exortũ ẽ i nob pctm originale
Scda quid est peccatũ originale
Tertia qlit maclat aia p pctm origiale
Quarta a q infligit pctm originale
Quinta qñ cõtrahit pctm originale
Sexta vbi vł i q bꝫ eẽ pctm originale
Septia q sũt illi q ɔhũt pctm origiale
Prima itaqꝫ ɔsideratio sive questio hic occurrens est: Unde exortũ est in nob pec catũ originale. Ad qd i ɔtinenti Rñdet ꝙ a primis parentibus diabolo suadente peccãtib ɔtra dei p̄ceptũ: edẽdo de ligno vetito: et maxime principalr ortũ est ex cõ sensu ade. vt vult Aug⁹ .xij. de trini. ꝛ ptꝫ in .ij. li. sniaꝝ. di. xxxiij. Nã licꝫ etiã eua pec caverit tamẽ vt doctorib videt si vir non consensisset: ipsa sola eua ɔsentiẽte non ha buissemus peccatum originale. quia dicit apls. i. Cor. xv. Per vnũ hoiem scꝫ adaꝫ mors introivit in orbem terrarũ. Ex quo patet ꝙ nos originalẽ culpam ex hoc ha/bemus exortam. quia peccato primi parẽ tis originali iusticia privati sumus. quã quidem in primis parentib p omnib no bis suis posteris acceperam⁹. Sed for te dicis. quid ẽ ista originalis iusticia quã privat originalis culpa. hoc supest vt de/claremus. quia privationes nõ possunt sci ri nisi p habitus ſm Arist. p̄mo posterioꝝ. verbigratia. Nõ scitur quid est cecitas ni si sciatur quid est visus. quia cecitas ẽ pri vatio visus vel carentia. sic peccatum ori/ginale ex quo non est aliud nisi carentia vel privatio originalis iusticie opꝫ nos scire quid est originalis iusticia. ꝛ hoc sci/to sciemus quid est originale pctm quia il lius iusticie carentia. Unde Anshel. li. de ɔceptu virgiali dicit Pctm originale ali/unde intelligere nequeo in ipis infantib nisi illã factã p iobediẽtiã ade iusticie de/bite nuditatẽ p quã oẽs sunt filij ire. Hec ille. Notandum igit ſm scotũ sup scdo di. xix. et. xxix. ac cõiter doctores. ꝙ origia/lis iusticia quã habuerunt ꝛ in qua creati sunt p̄mi pentes erat quedã qualitas sup naturalis tradita anime in illo statu. scꝫ innocentie p quã plenũ ꝛ pfectum dñium habebat sup vires inferiores et delectabi lius inherebat vltimo fini. s. deo plene sub dita deo. Et ita homo tam ex parte cor/poris qꝫ ex pte aie omni rectitudie iusticie plen⁹ creatorẽ suũ plene amabat quẽ ple/ne intelligebat ꝛ plene ei subiectus erat. vt testat aureli⁹ Aug⁹. Est igit origial iusticia quedam humane nature rectitu/do per quã in illo statu innocentie corpus erat aie subditũ ꝛ vires inferiores ratõi per omia qꝫdiu aia subdita esset suo crea/tori. Sꝫ qm sic hoi creato de⁹ p̄ceptũ de dit ne comederet de ligno vetito. als mor te moriemini inquit. Gen. ij. Cui⁹ quidẽ arboris vsus ꝓhibit⁹ est hoi nõ qꝛ ille fru/ctus esset precellentissimus in paradiso: sed vt homo ista parva lege a dño accep/ta regularet tali precepto obediendo atqꝫ mereri posset vitam eternam et confirma tionem in iusticia illa originali. ꝙ si non obediret puniret duplici morte: videlicet

temp̄ali et eterna. Hō itaqꝫ transgressus p̄ceptū dei amisit grāz ꝛ originalē iusticiā et incurrit culpam ꝛ duplicē mortem. ita ꝙ nisi affuisset benignitas saluatoris nostri dei Jesu christi q̄ nos redemit ab eterna morte nunq̄ꝫ dei visionem et glīam celestem homo habuisset. Ex illa igitur transgressione p̄mi parentis ortuz est in nobis originale peccatū. Si queras vnde erat homi illa rectitudo nature ꝛ originalꝭ iusticie. Rūdetur s̄m doc. cōiter p̄cipue lyrā sup Ro. v. ca. ꝙ non erat hoī ex principijs nature eum corpus humanū sit corruptibile naturaliter. Sed a deo data fuit i prima hominis conditione s̄m illud Eccl. vij. Hoc scio ꝙ a p̄ncipio fecit deus hominē rectū. Et quia iusticia ē quedā rectitudo: ꝓpter hoc talis rectitudo hūane nature bñ vocatur iusticia: et originalis q̄ data ē hūane nature in sua p̄ma origine in posteros transfundenda si adā non p̄didisset. Sz diceres. quō istud peccatū primi parentis transierit ad omēs posteros. cū scriptū sit Ezech. xviij. Filius non portabit iniquitatē patris: sed anima que peccauerit ipsa morietur. Ad qō primus respondetur ꝙ illa auctoritas intelligenda est quantū ad penā eternā et positiuā. Dico eternaz. q̄a etiam s̄m iusticiam tam diuinā q̄ꝫ humanā filius portat peccati patris penam temporalem sepissime: iuxta illud Treno. vi. Patres nostri peccauerunt et non sunt et nos iniquitates eorum portauimus. Exēplum in diluuio et in subuersione sodome vbi propter peccata hominū multi infantes qui necdum malū scierunt interierūt et occisi sunt corporaliter. non tamen anima illa que non peccauit damnata est cuz illis qui peccauerunt quantum ad damnationem gehennalem eternaz. Dico etiam positiuam. quia filius vtiqꝫ iuste portat iniquitatis ipsius patris priuatiuā penam. Nam cum aliquis habet nobilitatē si eam cōmittendo crimen lese maiestatis amiserit: omnes sui posteri erunt priuati ea et nascentur ignobiles nisi postea nobilitetur aliquis posterorum per regem denuo ꝛc. Et sic dicta auctoritas Ezechielis minime facit ad contrarium. Sed adhuc occurrit hic dubium. vnde hoc sit vel quare. ꝙ ista carentia originalis iusticie imputatur fore culpabilis nobis posteris ade. Nam ꝙ imputatur ad penaz hoc facile videtur. quia filij frequenter et iuste puniuntur pro peccatis parentum vt patuit. Sed difficilius est videre qualiter imputatur ad culpam de cuius ratione est ꝙ sit voluntaria aliter non est culpa. vt dicit Augustinus. Nō autem potest dici voluntaria voluntate posterorū. Ad hoc respondetur s̄m doctores nostros per duo puncta bene notanda. Primū est ꝙ ista carentia originalis iusticie in posteris dicitur quidem voluntaria voluntate ade: qui non consideratur vt singularis p̄sona solum: sed etiam vt totius humane nature principium a quo alij descendūt tanq̄ꝫ membra eius. Unde sicut homicidiū manu factum imputatur manui. et dicitur voluntarium: a voluntate que est in anima vel homine toto. sic et ista carentia dicitur volūtaria a voluntate ade in quo omnes fuimus s̄m seminalē rationē. Secundum punctū ꝙ omnes posteri ade naturaliter propagandi: obligati fuerunt ad debitum habendi originalem iusticiam. quia hoc donum fuit datum nature hūane: et non soluz pro se hoc accepit adā: sed pro tota posteritate que tunc erat in eo. ita ꝙ omnes filij eius in hac iusticia fuissent propagati pleni gratia. ꝙ autem Adam hanc iusticiam perdidit per suam culpaz a debito habendi nō excusat posteros. q̄a hec fuerat per modum depositi fidei commissa toti nature. Unde ista carentia iusticie quā deberet habere quilibz homo sibi imputatur ad culpam.

Ca. II.

His premissis videndum est scdō: Quid est peccatū originale in nobis. Ubi s̄m Franciscū maro. ac doctores super. ij. di. xxxij. plures ponūtur veritates. Prima veritas ꝙ peccatuz originale non est aliqua mala actio hominis sicut cetera peccata. quia paruuli habent peccatum originale: iuxta illud ps̄. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum ꝛc. et tamen nonduz aliquid mali vel boni agere potuerunt. Secunda veritas ꝙ peccatum originale non est cōcubitus patris et m̄ris vel viri et mulieris. quia si in cō-

cubitu peccatum cõmittatur illud est actuale peccatum ipsorũ: scz viri et mulieris nec propter hoc puer punitur eterna pena: sed puniuntur qui male egerunt in ipso. Nam si anima pueri crearetur plena gratia & originali iusticia: omnes mundi concubitus non essent causa deturpationis talis anime. verumtamen medium per quod contrahitur tale peccatum est concubitus viri & mulieris: quia est mediũ conceptõis humane. sed hoc est mediũ contractiõis peccati originalis. remotũ & causa sine qua non. Mediũ aũt pinquũ est ex vnione aĩe cũ corpe &c. Tertia veritas peccatũ originale nõ est in carne infectio morbida. qa nullũ peccatum potest esse in carne. sicut nec iusticia vt declarat Anshelm⁹ de conceptu virginali. et etiã quia cum aĩa intellectiua nõ sit educta de potẽtia materie sz a deo ĩmediate creata spũalis: nõ põt infici a carne infecta. qa nõ est susceptibil' q̃litatũ corpaliũ. vnd caro infecta nõ priuat aĩam tali iusticia originali: sed ipa lex diuina q̃ oẽs filios adã post pctm̃ artat &c.

Quarta veritas q pctm̃ originale non est rebellio sẽsuũ contra rõem nec ẽ reat⁹ ad penã dãni seu obligatio. qz talia non sunt pctm̃ formalr originale: sed sequela eius.

Quinta vitas pctm̃ originale nõ ẽ a ppetitus siue inclinatio mediãte qua aĩa desiderat vniri corpi infecto. nec ẽ formalr ipsa vnio aĩe ad corp⁹. qa cũ talis inclinatio sit aĩe natural' nõ posset amoueri p passionẽ xpi nisi aĩa intellectiua destructa vl' si cẽt illa vnio aĩe ad corp⁹ nõ posset amoueri p xpi passionẽ nisi prius aĩa dissolueret a corpe. & tñ manẽte ista vniõe & inclinatiõe diluit pctm̃ origĩale p passionẽ xpi

Sexta vitas q pctm̃ origĩale formalr nõ ẽ q̃d positiuũ. Vñ nõ ẽ habit⁹ corruptus vt aliq̃ fingũt. licz qñqz ĩpĩ doctores nominẽt talib; q̃ sonãt positiuũ vt concupiscẽtia. fomes: feditas. & silia. Talia eñ dicũt de eo nõ formalr sz p cõpatiõz ad aliq̃d Rõ h⁹ vitat. qz si eẽt q̃d positiuũ deberet ei pena positiua & nõ tñ puatiua vl' dãni qd est falsũ. Itẽ oẽ positiuũ est effectiue a deo vt ab omib; pcedit. Aut g̃ de⁹ tale positiuũ ad pctm̃ origĩale ptinens pducit imediate. & sic esset cã mali se solo & obliquitatis vitiose q̃ est in pctõ originali. aut pducit scda cã concurrẽte. ibi aut nil concurrit. nõ prim⁹ parẽs qz ille non ẽ in re nec pxim⁹ pens eadẽ rõe: nec ipse cõtrahens originale. qz sic poti⁹ diceretur actuale. Itẽ qz hit⁹ corrupt⁹ eadẽ fomes & q̃litas morbida: quocũqz noĩe dicatur stat cũ gra post baptismum: pctm̃ aũt originale non.

Septia vitas q sicut diffinitũ ẽ p. i. h⁹ libri arti. ij. c. iij. peccatũ originale in nobis formalr nõ ẽ aliõ q̃ pura carẽtia origĩal' iusticie debite in pmis pentib⁹: amisse ex trãsgressiõe legis deriuata ĩ oẽs naturaliter ppagatos &c.. Vñ carẽtia original' iusticie cũ debito habẽdi eã est peccatũ originale: ita q debitũ hñdi est formale ibi.

Capitulum III.

Tertio videnduz est qualr maculatur vel inficitur aĩa p peccatũ originale. Nã circa hoc occurrũt obstacula que videntur impedire ne cõtrahatur peccatum originale. & ideo Aug⁹ valde disputat in hac materia. Nam anima pueri nõ est ppagata a patre vel matre pueri sicut caro: cũ sit supnaturalis forma nec est de corpe educta sicut alie forme cũ sit sepabilis: sed est a solo deo creata sicut angeli. iõ nõ videtur quõ contrahat anima a sua origine aliquã maculam sicut nec angelus.

Ad qd respondetur fm Fran. maro. q licet anima rõnalis non sit a parentib; vel carne causaliter tamẽ bene est occasionaliter. Et ideo sicut clericus quantũcunqz reglaris a se: efficitur irregularis si contrahat matrimoniũ cum muliere corrupta. Extra de Bigamis. c. nup: & c. vlt. Sic spũs nr qñ despõsat sibi carnẽ in adã corruptã ista aũt despõsatio ẽ p naturalẽ vniõis ipsius consensum. Sed oritur difficultas. qz aĩa talẽ consensum & matrimoniũ vitare nõ põt. Ad qd dr q iõ si punitur pena positiua sed tñ puatiua. sicut iudex iuste iudicans Iuste hãc priuatiuã penã incurrit q efficitur irregularis nec punitur pena positiua. Hec Fran. maro.. Sz forte dicis Ego nõ capio q aĩa nr̃a inficiatur & maculetur originali peccato qd contraherem⁹ a pentibus maxime baptisatis. qa nihil dat alteri qd nõ habet ipe. sicut dicit ph̃s. i. Elencoz. Sz pentes mũdati in baptismo non

būt origīale Ad qḋ rūdet ꝙ sicut dī. Aug⁹ de fide ad petrū: Firmissime tenendū ē ꝙ quilibet filioꝝ Adā naturaliter ꝓpagat⁹ in peccato originali cōcipitur: sicut mul/te docent auctēs. Vn̄ ps. Ecce em̄ in ini/quitatibꝫ ꝯceptus sum ⁊ in pctis cōcepit me mr̄ mea. Et apl's Eph.ij. Eram⁹ na/tura oēs filij ire. Et iterū Sicut in adā oēs moriunt̄. ita ⁊ in xp̄o oēs viuificabunt̄.i. Coꝛ.xv. Itē Ro.v. Vnius delicto multi mortui sunt ⁊c. Ad illud ṗo qḋ obijcit̄ de parentibꝫ qui mundati sunt in baptis/mo ꝯ quō imūdos filios generant. Rn̄det̄ ſm docto. ṗcipue lyrā sup epl'am ad Ro.v. ꝙ expꝗ parentes nō generāt filios ſm esse gr̄e et vt sunt mēbra xp̄i. sed generāt ſm esse nature coꝛrupte ī qua sunt mēbra ade et quia generās hmōi generat sibi sile. Jō adā generauit sibi siles in esse nature de/stitute originali iusticia cū debito habēdi eam. Et eadē rōne oēs posteri gn̄ant sibi similes cū tali defectu. qꝛ descendimus ab adā ſm carnē. ⁊ sic pcm̄ origiale ꝓueit ex carne causaliter: licet sit in aīa subiectiue et formaliter. nec infligit̄ a parentibꝫ sed a iure diuino regulāte vt infra dicet̄. Ad id cape exēpla. Nā videm⁹ ꝙ granū fru/mēti licet sit mundatū a palea tn̄ si semi/nat̄ in terra ꝓducit nō sine palea granum ita in ꝓposito. Itē in humana gentalogia ignobilis generat ignobilē nisi postea ta/lis priuilegio ṗncipis nobilis fiat. sic ge/nerati ab adā q ꝑdidit nobilitatē iusticie scꝫ origialis nascunt̄ cū defectu hmōi ig/nobilitatis nisi postea a deo nobilitet̄ per baptismi gr̄am ad ꝯsequendā hereditatē celestē. Rn̄det̄ ſm Fran. maro. ꝯuenien/tioꝛ silitudo ē ista. Sit ciuitas aut ꝓgeni es obligata tributis vl' seruitio ꝓpter pec/catū alicui⁹ pentis eoꝝ: tunc oēs filij eoꝝ isto modo nascunt̄ obligati vl' serui. Et si dn̄s vel rex illius ciuitatis cōcedat ꝓuile/giū tale et dicat: Quecūqꝫ ascripsero mi/litie mee efficiat̄ liber ipse tn̄. ita ꝙ filios quos pcreabit remaneāt in ṗstina seruitu/te vel obligatiōe tributi: nisi et ipi aliqn̄ ascriberent̄ ad militiā meā. Sic quilibet hō nascit̄ seruus pcti ⁊ obligat⁹ nisi ascri/batur militie celestis regis in baptismo in pꝛopria persona: et sic patet ꝙ non suf/ficit si baptisati sunt parentes ab origina li ⁊c.

Capitulum. IIII

Quarta cōsideratio a quo infligit̄ pcm̄ originale. Ad qḋ rn̄detur per quattuoꝛ veritates precipuas ſm Fran. maro. ⁊ cōiter doctores. Pri/ma est ꝙ pcm̄ originale nō infligit̄ a deo aīam creante. Ratio quia omis creatura dei bona est ſm aplm̄. i. Thi. iiij. Itez dei filius omne qḋ in nostra natura plātauit assumpsit. vt dicit̄ in. ij. di. xv. Sed non as/sūpsit originale pcm̄ sequit̄ g̃ nō inē no bis a deo. Hec veritas ſm Bonauē. sup ij. di. xxxij. intelligēda est de originali pec/cato quantū ad culpam. Nam de origina li peccato dupliciter loqui possumus. Vno modo qḋ est culpa. ⁊ sic a deo esse non pōt cum ipe non possit esse causa mali vel pec/cati inquantū tale ⁊c. Alio mō ſm qḋ ori/ginale pcm̄ est pena: ⁊ sic ad culpā ṗcedē tem ordinat̄ ⁊ cām ꝓmerendi habet. ex in obediētia em̄ hō talē penā denteret̄. ⁊ sic a deo est qui ex iusticia sua ad illud ordinat Hec Bonauē. Hec etiā ṽitas declarat̄ p exemplū. Nam ꝯtrahens cū coꝛrupta effi citur irregularis. extra de Bigamis nup. Et hui⁹ irregularitatis causa nō est ipse sacerdos eos copulans ꝺ ꝯsensu vtriusqꝫ sed lex data in iure. Sic nec deus despon/sans vl' copulās aīaꝫ carni de ꝯsensu vtri/usqꝫ naturali erit causa irregl'aritatis ori ginalis peccati. Secunda veritas est ꝙ peccatum originale non infligit̄ a patre vel matre quia ipi mundati sunt in bap/tismo a peccato originali. ⁊ idō non dant quod non habent. primo ⁊ scḋo elencoꝝ. Itē frequēter ꝯtingit ꝙ pater mortu⁹ est anteqꝫ filius ꝯtrahit originale peccatum formaliter. Nam cōtrahit̄ in tempe ania/tionis que in viris fit. xl. die ſm Augu. et pōt esse ꝙ ante. xl. diē conceptionis pueri pater moriatur. sequitur ergo ꝙ non est a patre. Tertia veritas ꝙ peccatū origi/nale non infligitur a carne: sicut coꝛp⁹ in/quinatur a soꝛdido vestimento. quia sicut solis radius nullum inquinamentū a re/bus coꝛpoꝛalibus recipere potest multo/minus lux sp̄ūalis ab aliquo coꝛpore: id ē ania nostra a carne infici valet. Quar/ta veritas affirmatiua ꝙ peccatū origina/

le infligitur ab ipo iure regulante ⁊ diuīa lege artante. Sicut em̄ qui nascit̄ ex thoro illegitimo iuenerit notā irregularitatis ne possit assumi ad ordinem clericorū nisi cum eo dispensetur. vt patz di. lvi. Cenomanensem. et extra Qui filij sunt legittimi ca. per venerabilē. Et de excessib⁹ ꝑlatorum inter dilectos. Sic lege diuīa artante: omnis qui nascitur ex carne in adaz adulterata contrahit notam culpe originalis ne possit assumi ad ordinē angelorum nisi cum eo dispensetur scz per baptismuz fluminis: flaminis vel sanguinis. quia ꝑ quodlibet baptisma predictoruz diluitur originale peccatum. Ca. V.

Quinta ↄsideratio quando cōtrahitur peccatū originale. Et respōdetur ꝙ in instanti ↄceptiōis hūane: iuxta illud ps̄. Ecce em̄ in iniquitatib⁹ ↄcept⁹ sum. Sz circa hoc Nota ſm magistrū in. ij. di. xxxi. ꝙ dupliciter accipitur homīs conceptio. Prio ꝓ ipsa carnis ꝓpagatiōe qn̄. s. embo concipit̄: vsqꝫ ad infusionē aīe exclusiue Alio mō ꝓ ipsa anīatiōe. i. qn̄ aīa infundit̄ ⁊ corpi vnit̄. Itaqꝫ cū dicit̄ ꝙ pctm̄ originale ↄtrahit̄ in ꝑmo instanti ↄceptiōis nō est intelligendū d̄ instanti ꝓpagatiōis carnis: q2 tunc. s. añ animationē nondum est ibi originale pctm̄. q2 pctm̄ nō habet eē nisi in supiori pte rationis vt infra dicet̄. Sed intelligēdū est de instanti aīationis. Ca. VI.

Sexta igit̄ ↄsideratio vbi habz esse pctm̄ originale. Ad qd̄ rn̄detur ꝙ ſm Fra. maro. ꝑ ples veritates. Pria ē ꝙ pctm̄ originale nō habet esse in carne tanqꝫ infectio morbida. q2 pctm̄ omē ē spūale ⁊ nō corpale. Vn̄ sic nec iusticia pōt eē in carne sola. ita nec pctm̄. iuxta illud Anshelmi de ↄceptu ꝟginali. Caro ꝑ se malū nescit caro ꝑ se mortua qescit Qd̄ si dicas tamē mgr̄ in scd̄o di. xxxi. dicit peccatū manere in carne. Rn̄det̄ ꝙ pctm̄ originale d̄r esse vel manere in carne solū ſm cām: nō ꝙ caro culpā ꝑ se hēat vel actū culpe: sz q2 habz cām culpe originalis. Nam qn̄ caro ↄcipit̄ ſm legē cōem ex libidinosa ↄcupīa pollutionē qndā cōtrahit q̄ vitiū seu corruptio carnis appellat̄. ⁊ sic cū aīa infundit̄ tali carni corrupte pctm̄ originale ↄtrahit ⁊ maculat̄: non quidē a carne inqnante ꝑ qualitatē morbidā eo mō quo inquinatur corp⁹ a sordido vestimēto: vt dictū ē quarta ↄsideratione: sed maculat̄ anima et cōtrahit originale peccatum ab ipo iure regulāte: non nisi mediāte carne ꝓ tanto q2 vnitur carni in adā corrupte et q2 ſm carnē est filius ade ob quod ē debitor original' iusticie vt notat Scot⁹ vbi s̄. Scd̄a veritas ꝙ peccatū originale habet esse in supiori parte aīe rōnalis et non inferiori nec in aīa sensitiua. Ratio. quia in eodem est reatus ad penam ⁊ ipa pena. Pena autem dāni ē in portione supiori: vbi esse habet gloria beatitudinis: cuius carētia vel priuatio ē ipsa pena damni. quoniā priuatiua habent fieri circa idem subiectum. vt dicit Arist. scd̄o pihier. Tertia veritas ꝙ peccatū originale est in voluntate et nō in itellectu. quia iusticia et iniusticia habent fieri circa idem subiectū. sed iusticia est in voluntate et omne peccatum est aliqua iniusticia igit̄ ⁊c. hanc deductionē facit Anshelmus ⁊c. ⁊ sic patz ꝙ pctm̄ originale est in supiori pte rōnis ⁊ in voluntate vbi habet esse meritū vel demeritū pena vel gl'ia

Septia ↄsideratio. q̄ sūt Ca. VII illi qui cōtrahūt peccatū originale. Pro q̄ notādū ꝙ sic d̄clarat egregi⁹ doc. Johes d̄ Segobio ī editōe ↄcilij Basilien̄. Tria requiruntur ad hoc: vt quis originale peccatum contrahat

Primo pentū trāsgressoꝝ generatio
Scd̄o naturalis ab eisdē ꝓpagatio
Tertio diuini decreti coartatio

Primo inquā requiritur vt talis ꝑ generationem descendat a parentibus trāsgressoribus contra legem a deo dataz hoī Nam si parens noster Adam non fuisset transgressus preceptum dei de ligno vetito: nos filij eius non contraxissemus origi ginale peccatuz: qd̄ deriuatū est in nos ex actuali pctō ꝑmi pentꝫ vt ī diffinitōe originalis pcti supra tactū ē. Itē si de⁹ denuo formaret vnū hoīem. non de carne primorum parentum nostrorum sed aliunde tal' eēt sine origīali. ⁊ ſm doctri. Sco. sup. ij. d. xxxij. Si adā non peccasset. ⁊ postea cayn eius fili⁹ nat⁹ peccasset. solū posteri vel fi/

lij a caim nati contraxissent originale peccatum. deriuatum in eos ex peccato actuali parentis ipsorum scilicet caym. Filij vero adam alij non contraxissent. Secundo requiritur q ab eisdem parentibus trasgressoribus naturaliter ppagetur: quia si quis ppagaretur ab adaz supnaturali modo non contraheret originale peccatū. vt patet de christo qui licet ab adam duxerit originem: tamen ex modo sue generationis non potuit contrahere peccatū originale. eo q non naturaliter est generatus. sed virtute spūssancti supernaturaliter de virgine sine viro est natus et conceptus Unde Leo papa in sermone de natiuitate domini dicit: Solus inter filios hominū dñs noster iesus christus innocens natus est. quia solus sine carnali cōcupiscentia cōceptus factus est homo. Et ideo fm Sco. in tertio. di. iij. Si christus fuisset purus homo et non deus. quia tamen miraculose natus est de virgine nō cōtraxisset originale peccatum. Tertio requiritur q talis naturaliter propagatus per diuinuz decretū vel sententiaz arctetur: quia siquis speciali priuilegio a cōmuni lege vel decreto speciali gratia dei preueniente vel preseruāte eximatur non contrahit originale peccatum Et propter hoc fm nostros doctores licz beata virgo ex modo sue propagationis habuisset: vnde contraheret originale peccatum eo q naturaliter ex ioachim et anna sit propagata. tamē quia gratia dei in eius anima concreata eam preseruāte merito preuenientis christi ipsa lege non arctabatur sed exempta erat: nō cōtraxit peccatum originale. Unde ad quesituz respondetur. Cū scz queritur. qui sunt illi q contrahunt peccatū originale. Rūdetur fm Frā. maro. q circa hoc quattuor leges ponunt. Prima lex cōis est eoz oim generaliter qui in vtero matris cōi lege ppagati sūt, z tales oēs ꝯhūt. Scđa ē lex spēalis eoz q in vtero mris sanctificātur z tales cōtrahūt qdē i sua ꝯceptōe origiale pctm̄. sz postea p diuinā grāz sanctificātē mūdantur. Tertia ē lex singlaris quādo qs natus ꝯtraheret de se et ex modo ppagatōis preseruatur tamē singlari grā preueniēte sicut ponitur in matre domini. Quarta ē lex supernaturalis. quando quis nec contrahit nec natus est contrahere ex modo sue ppagationis. sicut est xp̄us de virgine natus. Idcirco dicit Aug⁹. sup iohez Et leo papa. vbi supra. Ipse solus inter filios hominū fuit agnus qui solus innocēs natus est. scz ex modo sue generatiōis: quia solus supernaturaliter natus de virgine. nec per hanc auctoritatem negatur quin beata virgo sit etiam innocens concepta per specialē gratiam preseruātē zc. Ex premissis omnibus elucidari potest quō potuerit cōcipi sine peccato originali beata virgo: et quomodo fuerit de facto pseruata: non obstante naturali ppagatione. Qđ claret si singlas cās pmissaz q̄stionū et ꝯsiderationū pensam⁹ Nā si aduertimus: primo vnde ortū habuerit originale pctm̄ in nobis. quia videlicet ex peccato primoz parentū quo priuati sum⁹ originali iusticia. Ex hoc plane accipi potest q ipā excipi potuit a damnatiōe illi⁹ peccati p grām spēalē sicut z exempta fuit a maledictione pme mulieris scz: In dolore paries filios zc. Item licet ipa caruerit originali iusticia potuit tñ habere et de facto habuit in primo instanti creatiōis aie sue grām que equiualet quantū ad acceptationem diuinam originali iusticie vt p hoc q quis habet gratiam nō insit ei originale pctm̄. sicut latius dictum est pte. s. huius libri. arti. ij. ca. iij. Item si aduertimus scđam cōsiderationem scz. quid sit originale peccatū in nobis. simlr z tertiā scz. qualiter inficitur anima per peccatuz originale: clarescit quia speciali dei dono et priuilegio benedicta virgo pseruari potuit. z defacto dispensari cum ea matern⁹ honor exigebat. Itē si aduertim⁹ quartam ꝯsiderationē scz a quo infligitur originale pctm̄. quia non nisi a lege diuina: cuz deus non sit astrictus suis legibꝫ: claruz ē quia potuit eam eximere speciali priuilegio a cōmuni lege qđ et fecit. Item si pēsamus quintā. s. quādo ꝯtrahitur originale peccatum. s. quia in instanti aīationis eodē mō et sexta scz vbi habet esse origiale peccatū. quia nō in carne sed in supiori portione anie rōnalis. clarere pōt quia ex quo caro beate ṽginis in ꝯceptiōe antequā

animata fuit originale peccatum non habuit nisi radicaliter et secundum causam, pro quanto ex adam naturali modo concepta fuit: et non secundum actum vel effectum: cum tunc nondum anima creata fuit in qua originale esse habet. In instanti autem animationis quocunque accipias originale peccatum siue pro infectione contracta in anima ex vnione ad carnem seminatam per actum carnalis concupiscentie: siue pro carentia originalis iusticie debentis inesse pro tunc ipsi anime secundum Ansel. nullo modo ipsius anima originale peccatum contraxit: quia si primo modo accipiatur peccatum originale deus potuit a tali infectione carnem mundare ante animationem. Iuxta illud Iob Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine: non. etc. Et dato quod non mundauerit: anima tamquam lux spiritualis non contrahit sordes a corpore sicut a sordido vestimento: vt patuit supra. Similiter si accipiatur originale peccatum secundo modo potuit deus in instanti creationis anime concreare gratiam cum illa anima quod et fecit vt esset gratia plena: et tota pulchra ac amica dei: que ab eterno, erat dilecta et electa: et sic animam in gratia existentem infundendo corpori. Et hoc modo non fuit beata virgo debitrix originalis iusticie in conceptione vel animatione. Habuit enim donum equiualens scilicet gratiam. Hec secundum Scotum sup. iij. distinc. iij. Denique si aduertimus considerationem septimam scilicet qui contrahunt originale ibidem dictum est: quia ipsa singulari lege priuilegiata fuit. quod et potest tali ratione persuaderi. quia beata virgo tenuit medium tamquam mediatrix inter christum sub quo erat: et inter nos communes homines super quos erat. Ordo igitur et decor vniuersi requirebat vt sicut fuit in mundo vna persona que omnino immunis fuit ab originali peccato tam carne quam anima scilicet christus. Et etiam erat persona que vtroque modo habet originale peccatum: scilicet omnes communiter homines. Sic esset persona media scilicet maria que quodammodo haberet originale peccatum. scilicet in carne vel in causa propter naturalem modum propagationis: Et quodammodo non haberet originale peccatum: scilicet in anima vel in effectu. O itaque felicissima maria virgo mundissima in qua nulla est macula memento quia te deus elegit ab eterno vt sis mater purissima et humani generis mediatrix et aduocata. Eya ergo o piissima domina vnica spes nostra: tuo filio nos recommenda. et illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte: et iesum benedictum ventris tui fructum in celo nobis fruendum sine fine concede. O clemens: O benignissima. O dulcissima maria da nobis per tua merita vt qui te puram ab omni peccato credimus: per te purificati a peccatis: tecum vnacum dulci iesu tuo nato conregnare valeamus.

Articulus secundus de soluendis difficultatibus circa hanc materiam occurrentibus.

Secundum misterium dicitur soluende difficultatis. Circa premissa namque septem precipue occurrunt difficultates quibus aduersarij solent opponere et nituntur probare quod scilicet beata virgo fuerit concepta in peccato originali. Et istud nobis superest: vt videlicet ipsas difficultates soluamus: quibus solutis facillime patebit responsio ad omnia que in contrarium possent argumenta adduci.

Prima difficultas de virginis sanctificatione
Secunda de virginis liberatione.
Tertia de eius redemptione.
Quarta de penarum inflictione.
Quinta de singulari christi priuilegio et honore
Sexta de ianue celestis clausione.
Septima de multorum sanctorum contraria assertione.

Prima namque difficultas occurrit de virginis benedicte sanctificatione. Nam ipsa vere sanctificata dicitur in vtero materno: Iuxta illud ps. Sanctificauit dominus tabernaculum suum. i. mariam. Sed si beata virgo nullo peccato fuit infecta: non vi-

detur quomõ ipsa dici valeat sanctifica/ta vel purgata. Sed hec difficultas sol/uitur: quia sepius in scriptura dicit aliquid esse sanctificatum vel purgatũ nõ ab aliqua preuia macula que inextitisset tali rei: cum nullam infectionem habue/rit. sicut exempli gratia angeli boni di/cũtur sanctificati Esa. xiij. Mandaui sanctificatis meis glo. id est sanctis an/gelis meis: et tamen sine vllo peccato. Item christus dicitur sanctificatus Jo/hãnis. x. Quez pater sanctificauit et mi/sit in mũdum: vos dicitis quia blasphe/mas: quia dixi filius dei sum: et tamen christus a nullo peccato fuit munda/tus q̃ nunq̃ potuit infici peccato. Item angeli dicuntur purgari: quia scđm Di/onisium de angelica hierarchia. Tres sunt actus hierarchici: purgare: illumi/nare: et perficere. Denique sancti in glori/ficatione dicuntur purgari. Malach. iij. Purgabit filios leui q̃si aurũ: et cola/bit eos q̃si aurum et argentũ et tamen constat in angelis bonis: et etiaz in sanctis glo/rificatis nullum esse peccatum. Prete/rea ipsa benedicta virgo in verbi incar/natione dicitur per fidem mundata te/stimonio beati Anselmi de cõceptu vir/ginali: et tamen tunc nullum habuit in/quinamentum. Unde Bernardus su/per cantica: sermone. xxij. dicit: Usita/tum est in scripturis sanctificationez pro mundicia poni vel continentia. Non ob/stante ergo hoc Maria dicit vere san/ctificata et purgata: non quidem a labe que infuit per aliquod instans: sed que infuisset nisi p̃seruata fuisset. Hec scđm Franciscum maronis. Secũda diffi/cultas de beate virginis liberatione. Nam non liberat quis a peccato quod non habet. Sed beata virgo dicitur li/berata per christum vnacum omnibus cõmuniter hominibus. Unde leo pa/pa in sermone de natiuitate dicit Sal/uator noster sicut pro omnibus liberan/dis venit: ita nullum liberum a reatu re/perit. Item Augustinus. Nemo libera/tur a massa peccati nisi in fide redem/ptoris etc. Hec difficultas soluitur si/cut prima: quia beata virgo dicitur libe/rata non a reatu qui infuerit: sed qui in/fuisset si preseruata non fuisset. Et q̃ li/berari dici valeat qui preseruatur osten/ditur ex scriptura. Nam ps. hoc modo orat liberari dicens: Eripe me de luto vt non infigar: libera me de ore leonis Item idem Eruisti animam meam ex inferno inferiori. i. preseruasti. Constat enim ipsum dauid non fuisse in inferno inferiori. scilicet damnatorum. Itē Tho/bie duodecimo. Elemosina a morte sci/licet eterna liberat. id est preseruat. Itē Prouerbiorum vicesimo tertio. Noli sub/trahere a puero disciplinam. Si percus/seris eum virga non morietur. Tu vir/ga percuties eum et animam eius de in/ferno liberabis. id est p̃seruabis. Sed diceres: sequitur ergo q̃ superuacue fu/erũt sanctificationes in virgine posite a doctoribus: quoniã quid morbidi vel im/mundi emundaretur non erat. Re/spondetur q̃ dicte sanctificationes non fuerunt vacue. Quãuis enim nõ erant ad fomitis ligationem: vt quibusdam placet. neque ad eius attenuationem: vt alijs libet. Neque ad totalem euacuatio/nem vt plerique ferunt: tamen erant ad virtutis instructiõem et venustatis om/nis boni: ad verbi dei conceptionē: atque ad meritorum virginis et premiorũ au/gmentationem: vt neque primam simi/lem neque parem sequentem haberet.

Tertia difficultas de redemtione: quia constat q̃ beata virgo indiguit re/demptore: et sicut ceteri sancti per chri/sti passionem est redempta. Unde chri/stus est redemptor omniũ. Ideo remi/gius super Heb. ix. Christus per pro/prium sanguinez introiuit semel in san/cta eterna redemptione inuenta. Dicit sic: Christi sanguine oĩes homines re/dempti sunt a seruitute: quapropter per peccatum primi parentis capti tenebã/tur. Si ergo maria non fuit peccato ca/pta quomodo potest dici redempta: q̃r Augustinus in epistola ad optatum de

origine anime dicit sic: Redemptus dici non potest nisi qui vere per peccatum fuit ante captiuus. sicut scriptuz est. Si filius vos liberauerit: vere liberi estis. Ad quod respondetur ꝙ non obstante tali preseruatione: mater dñi dicit vere redempta: ⁊ p̄ alijs redempta: nõ quidẽ a peccato quod ↄtraxit de facto: Sed quod cõtraxisset quod se ⁊ ex modo sue propagationis naturalis si per dei gratiam p̄uenientem preseruata nõ fuisset merito mortis christi filij sui p̄uise: Et hoc declaratur s̄m Francis. maronis tali exemplo. Si aliquis dominus redimeret a seruitute aliquos duos: vnum illoꝝ postq̃ est natus alium dum adhuc est in vtero matris vel anteq̃ conceptus est dando p̄uilegiũ libertatis concepturo In hoc casu vterq̃ est redemptus ⁊ nullus coꝝ suus est: sed vnus est redemptus a nota seruitutis quam contraxit alius a nota quam contraxisset nisi redemptus fuisset ⁊ nulli dubiũ quin efficacius et nobilius sit redemptus qui fuit preuentus: ne seruus esset q̃ ille qui post seruitutem fuit liberatus ab ea: sicut maior gratia fit ei cui conseruatur innocentia q̃ cui remittitur culpa: vt declarat Augustinus sup Lucam ⁊ Genes. Mater vero domini redempta fuit a seruitute quã ex se contraxisset: Sed omnes alij ab ea quam contraxerunt. ergo ipsa pre alijs redempta est.

Ad verba Augustini vbi supra. Respondetur ꝙ duplex est redemptio. scilicet preseruans ⁊ eleuans: vt patuit in exemplo prescripto. De secũda non de prima verificantur vreba Augustini ꝙ non est redemptio eleuans nisi a culpa: Secus autem de redemptione preseruante: vt patet. Nam Esaie. vigesimonono. dicitur. Propter hoc hec dicit dominus ad domũ Jacob qui redemit Abraham. Et Neemie nono habetur ꝙ dominus redemit abraham: quia scilicet eduxit eũ de vr caldeorum: ipsum preseruando a combustione ignis: vt ferunt hystorie. Item apostolus ad Gal. tertio dicit. Christus redemit nos de maledicto legis. factus pro nobis maledictum: quia scriptum est: Maledictus omnis qui p̄det in ligno: Et tamen istam maledictionẽ nos in tempore gratie nunq̃ habuimus quoniam per mortem christi lex totaliter fuit euacuata ⁊c. Quarta difficultas de penarum inflictione. Nam si preseruata est a peccato originali: quare ergo penas peccati originalis passa est beata virgo scilicet mortem. Si enim caruit omni peccato caruit etiam merito mortis ⁊ aliarum penalitatum peccati originalis: ergo iniusticia facta est ei cum mortua est ⁊ passa penalitates multiplices peccati originalis. Et sic deus iniustus retributor esset: ⁊ maxime quoniam scd̃m Augustinum secundo sententiarum distinctione quarta. Deus non prius vltor est q̃ sit quis peccator. Nec possumus dicere ipsam passam vel mortuam pro redemptione generis humani vel salute. quia hoc esset ad contumeliam christi. Sequeretur enim ꝙ christus non esset sufficiens redemptor. Cũ igitur beata virgo habuerit penas peccati originalis ⁊ nõ per assumptionem: sed per contractionem. sequitur ꝙ fuerit infecta peccato originali. Hec difficultas soluitur. Quia scd̃m Bonauenturam super iij. distinctione. iij. ac Franciscum maronis: Gratia sanctificationis non obuiat pene sed tantũ culpe. Et hoc ostenditur exemplis. Nam Johãnes baptista fuit sanctificatus ⁊ a peccato originali purgatus: et tamen a pena peccati originalis non fuit liberatus totaliter. Similiter anima pueri in baptismo abluitur a sorde peccati: et non liberatur a pena. Item christus sine vllo reatu peccati fuit: ⁊ tamẽ sustinuit penas peccati originalis. Esaye. liij. Vere languores nostros ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. Itaq̃ dicitur ꝙ mater domini per gratiam p̄uenientem licet fuerit a culpa preseruata: nõ tamen a pena totaliter liberata vel preseruata. Vel vt alij dicũt: licet diuina gratia p̄uenit anime infectioẽ in beata virgine: nõ tamen p̄uenit carnis

feditatem: quoniã per concubitum concepta est: et ideo ratione illius feditatis iuste remanserũt in virgie penalitates. Sed remanet dubiũ supposita potestate de cõgruitate ipa. Quare scilicet tales pene fuerunt inflicte virgini: cum non essent necessarie humano generi sicut pene christi. Rñdet fm Franciscũ maronis: quia erãt materia exercende virtutis: vt scilicet per patientiã talium merita cumularet. vnde sicut iob fuerũt pene magne inflicte ad exercendã eius patientiã: Ita virgini ad pficiendã grãm. Virtus eñi in infirmitate pficit: vt ait aplus. ij. Cor. xij. Quinta difficultas de xpi pulegio singulari et honore. Nã hoc est singulare xpi priuilegiũ qr solus ipe innocens pceptus est vt dicit Aug⁹. et Leo papa. Vñ si ipsa est pcepta sine pctõ originali sequit qr equat xpo. qđ est pumelia xpo: cũ eius honor et pulegium singulare alteri attribuit. Hec difficultas soluit: qr nõ obstante tali pseruatione mater dñi nõ equiparat xpo sed est inferior ipo in h pulegio multipl'r. Primo quidẽ qr xps nõ indiguit preseruatõe qr nõ fuit pceptus p naturalẽ ppagatõem vñ nec fuit ex mõ sue ppagatiois apt⁹ nec potuit cõtrahere pctm. lex eñi originalis peccati nõ fuit lata nisi ptra ppagandos naturaliter ex adam Sed btã virgo indiguit pseruatiõe et ex modo sue gñationis apta fuisset ptrahere pctm̃ et vtiqz ptraxisset nisi pseruata fuisset p grãm vt s patuit. Scdo qr xps nõ indiguit redẽptiõe cũ ex modo sue singlaris generatiõis nõ fuit aptus ptrahere illũ reatũ seruitutis. virgo aũt indiguit gra preueniẽte ne labe retur etc. Tertio qr aia xpi in pceptiõe seu creatione fuit vltimate sctificata non aũt anima pginis cũ vlteriorẽ sanctificationẽ suscepit in verbi incarnatiõe Luc. i. Spũssctũs superueniet in te. Quarto qr aia christi mox vt fuit creata fuit vnita pbo ac pprehendens et btã. Ex. iij. Snia p. Anima aũt pginis nõ fuit btã et pbo vnita vel pprehendens qñuis fuerit sctã. Hec Fran. ma. et sic patet ppositũ. Sexta difficultas de ianue celestis clausiõe. Nã ianua celestis nulli ẽ clausa nisi merito originalis peccati. Si ğ btã virgo nõ habuit pctm̃ originale: quero vtrũ si ante christum mortua fuisset statim ad celũ euolasset an nõ. non potes dicere qr euolasset. qr sic non per christũ fuisset ianua apta ergo sequitur qr nõ euolasset ante christum et p consequens habuit vt videtur originale peccatum. Hec difficultas soluitur scđm scotum super. iij. distincti. iij. qr ianua celestis fuit beate virgini clausa sicut et ceteris nec est aperta nisi per meritum passionis christi: qm̃ vt dicit apostolus Colos. i. Placuit ei per ipsum: scilicet christum reconciliare omnia siue que in celis sunt siue que in terris. Sed ista clausio ianue beate virgini: non propterea fuit: qr inesset ei peccatum originale. quoniã passio christi sic preuisa et acceptata coram deo erat in ordine ad beatam virginem vt propter meritum hui⁹ passionis: scilicet christi nũq̃ inesset peccatum ipi virgini matri christi: et ita nec inesset aliquid propter quod sibi ianua clauderetur. Sed ista clausio ianue fuit: quia ex origine competebat virgini vnde ianua sibi clauderetur: sicut et alijs. Nec sequit qr si mortua fuisset ante christũ statim in celũ euolasset. imo vt videtur in limbum patrum descendisset: nõ propterea quia peccatum inesset: sed quia ex origine infuisset sicut et ceteris nisi preseruata fuisset. Qđ si dicas: Si nõ habuit peccatum originale vtiqz statim euolare debuisset. Dico qr falsum est quia sancti patres purgati fuerunt ab originali: et tamen nõ ascenderũt in celum ante christum passum: eo qr clausa fuit ianua vsqz ad solutionem precij: ita enim decreuerat deus qr licet acceptaret passionem christi preuisam ad remittendum culpam originalem omni credenti passionem illam: nõ tamen remittebat penam scilicet carentiam visionis diuine propter illam passionem vt solum preuisam sed per ipsam: vt pñntialiter exhibitã: et ideo sicut sctis patribus non patuit ianua quousqz fuit exhibita passio christi: Ita probabile videtur qr nec beate virgini. Hec Scotus.

Septima difficultas de multorum contraria assertione. Si itaque benedicta virgo pia fide credenda est concepta sine peccato originali: quare vel unde est quod multi doctores contrarium asserunt: et tenent ipsam fuisse conceptam in peccato originali. Ad quod respondetur per tria puncta. Primo quidem dico quod hoc est ideo: quia omnes illi doctores voluerunt incedere per viam legis communis que omnes naturaliter ex adam propagatos obligat secundum rationem seminalem sicut sancta tradit scriptura. Unde Roma. iij. Omnes in adam peccaverunt et egent gloria dei. Et quia sanctorum auctoritas solum christum excipere videtur de hac generalitate. Non tamen negant doctores quin deus potuerit beatam virginem ab illa lege communi eximere. sed quoniam creditur quod beata virgo sit naturaliter secundum rationem seminalem procreata. nec est auctoritas scripture de eius ex hac lege exceptione manifesta. Idcirco probabiliter putaverunt eam peccato fuisse originali obnoxiam: non audentes legi communi contradicere: nec audentes eam exemptam dicere. Propterea igitur diversificati sunt doctores in hac re: quia quidam putant eam fore lege communi claudendam: quidam eximendam.

Secundo dico cum fratre ma. quod omnes auctoritates sanctorum et dicta doctorum tenentium eam esse peccato originali obnoxiam loquuntur et sonant ac intelligi debent ad hunc sensum: quod videlicet beate virgini hoc ex se de communi lege conveniebat: quia naturali sue propagationi competit quod originale peccatum contrahere debuisset: ut supra ostensum est: tamen oppositum habuit a deo speciali gratia preveniente. Nec in hoc fit sanctis iniuria si eorum dicta exponantur: sicut sacra scriptura exponitur et intelligitur: quia sancti in suis eloquiis sacra scriptura tanquam regula et lumine utebantur: ut testatur Dio. de divi. no. c. ij. Et per hoc solui possunt omnes contrarie auctoritates: quia omnes loquuntur de peccato originali solum secundum causam quam quidem habuit beata virgo ex propagatione naturali et non secundum effectum.

Tertio dico quod unusquisque magis tenetur matrem dei venerari quam aliquorum doctorum opinionem in hoc passu extollere: maxime cum iam ecclesia in concilio Basiliensi statuerit id esse credendum de beata virgine quod sit concepta sine originali peccato. ac Sixtus papa divino officio de hoc edito et indulgentiis corroboravit. Unde in hoc sum cum aug. lib. de natura et gratia di. Cum de peccatis agitur nullam de matre domini propter reverentiam domini volo fieri questionem. i. dubitabilem propositionem: sed potius indubitanter ipsam in conceptione sui teneo pia fide fuisse sanctam. Sed calumniantes hanc auctoritatem augu. exponunt quidam et dicunt quod aug. ibi loquitur de peccatis actualibus et non de originali. Ista tamen expositio secundum ff. m. est. Primo impia: quia virginis privilegia non sunt artanda sed amplianda. Secundo est falsa: quia intentio augustini est ibi: ut inducitur in. iij. Suiaz istud attribuere virgini pro privilegio singulari super omnes sanctos. Si igitur hoc acciperetur tantum de peccato actuali non esset hoc tamquam singulare super omnes privilegium attribuendum virgini: quia etiam innocentes caruerunt omni peccato actuali. O igitur virgo benedicta vita spes et consolatio nostra. Quid de te dicere valeam? Quanta devotione te laudem? quis temeritate te quis asserere audeat originali peccato fuisse infectam. Cum ut canit ecclesia: Felix es sacra virgo maria et omni laude dignissima. et per consequens etiam ista laude digna. quod dicaris a peccato preservata: quia ex te ortus est sol iusticie christus deus noster.

Articulus tertius quod pium est credere beatam mariam sine originali peccato fuisse conceptam.

Tertia contemplatio principalis de pie credulitate. Nam ad premissa adiiciendum est et declarandum quam pium sit credere quod ipsa beata virgo fuerit concepta sine peccato originali. Quod quidem aliqui adversarii pluribus modis usque ad ista nostra tempora impugnaverunt. Sed anno domini. 1482. Bulla speciali cuius tenorem vidi: ipse Sixtus papa. iiij. apostolica auctoritate reprobat et damnat assertiones et opiniones dicentium quod ecclesia non conceptionem sed sanctificationem virginis celebrat atque tenentes mariam fore preservatam ab originali Propterea essent heresi polluti. Omnes etiam libros eorum super his confectos damnat: Et ne per veris legantur vel teneantur aut habeantur inhibet: sic quod contra premissa facientes eo ipso

sententiarũ excõmunicationis ꝛ penã ma-ledictionis eterne incurrant: a qua solus papa ꝓprio ore ꝛ nõ alius absoluere possit. Unde vt fideles magis inducant ad hui-us preseruationis piam credulitatem. vij rationes hic ponemus: quibus id decla-ratur.

Prima est rõ honorificationis.
Scḋa est rõ vere dilectionis.
Tertia rõ suffragationis.
Quarta rõ cauende offensionis.
Quinta rõ vitande vltionis.
Sexta rõ vie securioris.
Septima rõ fructificationis.

Prima est ratio honorificationis. Naꝫ si pia mente consideramus tot ꝛ tanta be-neficia per virginem suscepimus: tantaqꝫ dignitate benedicta virgo est sublimata per filium ꝙ vtiqꝫ verum est quod ait hie-ro. ad paulam ꝛ Eustochiũ dicens: Quic-quid humanis potest dici verbis minus est a laude virginis. Debemus igitur hoc priuilegio honoris eam extollere ꝛ ꝯlauda-re ꝙ dicamus eam exemptam ab omi cul-pa. al's nõ deficit lingua humana in eius laude: nec debituꝫ honorem matri dei im-pendit cum eam peccatricem fuisse dicit ꝛ filiam diaboli per peccatum originale cõ-tractum. Insuper quero te quod horuꝫ ẽ honorabilius ꝛ gloriosius christo. Utrꝫ dicere ꝙ habuerit matrem ab omni pec-cato imunem. an dicere peccato macula-tã. Constat: quia primũ Eccli.iij. Gła hominis ex honore parentis ergo ꝛc̃. Uñ sicut decuit deo populuꝫ iudaicum in ma-ri: ꝛ per quadraginta annos eorum vesti-menta ꝛ calciamenta illesa p̄seruasse pro-pter honorem ꝛ dignitatem populi illius eo ꝙ christus erat nasciturus ex eo. Ita a fortiori decuit matrem ꝓpriam miraculo-se p̄seruasse ab omis peccati macula ꝓpter honorem maternitatis ꝛc̃. Secũda ra-tio vere dilectionis quoniã vt ait Ans. ad coanglicanos episcopos: Nõ videtur ve-rus amator virginis qui recusat colere fe-stum cõceptionis: cuius recusationis cau-sa nõ alia est: nisi quia creditur ab illis ꝙ sit in peccato originali cõcepta: vt igitur eam vere amemus credamus fore p̄serua-tam. Tertia ratio suffragationis: vt vi-delicet per hunc honorem sibi congrue ex-hibitum eius suffragia impetrare ꝛ obti-nere valeamus. Propterea ecclesia canit: Cum iocũditate conceptionem beate ma-rie celebremus: vt ipsa pro nobis interce-dat ad dñm iesum xp̄m. Scriptũ namqꝫ est Joh. xij. Qui me honorificauerit ho-norificabo eũ. Item fortunatus in omelia dicit Gratius est obsequiũ deo quod ma-rie impendit ꝙꝫ qḋ sanctoꝝ cuilibet dirigi-tur. ergo debemus eã honorare ꝛc̃. Quar-ta rõ cauende offensionis. Nam valde ti-mendũ ẽ ne eã offendamus: vtpote q̃ ẽ mr̃ grẽ ꝛ mater misericordie: qḋ certe facit q̄ temerarie eam peccatricem asserit vel cre-dit: qm̃ vt Cirillus pr̃iarcha alexandrin⁹ libro quẽ fecit ꝯtra nestoriũ dicit: Post fi-liũ inquit temerariũ est ponere in maria virgine maculã aliquã aut peccatũ. Pro-pterea magister henricus in q̄dam sermo-ne q̄ icipit: Cõsurget ꝟga ait: Sacratissi-mã virginẽ quã deus ab eterno p̄ordina-uit vt esset mater dei sub ptãte diaboli fu-isse ꝛ peccati sorde infectam sentire non audeo: dicere pertimesco: ꝛ paulo infra. Quis ꝯhanc virginẽ sub ira dei vnqꝫ fuis-se audeat dicere p quã sibi de⁹ genus hu-manũ tanqꝫ p mediatricẽ reconciliare vo-luit. dicat q̄ velit: ego dicere nõ audeo nec sentire: cũ in multis scripturis videt̃ eaꝫ exemptam a lege cõmuni fuisse. Hec ille.

Quinta rõ vitande vltionis: ne vltio-nẽ incurramus ꝓpter offensionẽ p̄sumtuo-se assertionis pie sentire debemus de ꝟgi-ne ꝙ sit immunis: qm̃ scriptũ ẽ Eccli. iij. Maledictio matris eradicat fundamẽta. Maledicit matrẽ virginem q̄ eam pecca-tricem temerarie astruit: ꝛ hec maledictio eradicat fundamenta grẽ dei. Cauenduꝫ est etiã ne si nõ celebremus festũ ꝯceptõis ꝟginis illam vltionẽ subeamus: que scri-pta est Zach. vlti. di. Percutiet dñs omes gentes que nõ ascenderint ad celebrandũ festiuitatẽ tabernaculoꝝ: q: tabernaculuꝫ dei in quo hitauit: est btã virgo. Sexta ratio vie securioris: quia in omnib⁹ dubijs

via ſecurioꝛ eligenda eſt ⁊ tutioꝛ. Extra de cleri. excõica..c. illud poſt mediũ. Et int̃ varias opiniones ꝓbabiles ſanioꝛ opio ſe quẽda eſt. Extra de celebra miſſ.c. Cum marthe.§. Queſiuiſti. Sed hec via eſt ſanioꝛ ⁊ tutioꝛ: qꝛ ꝑ eã plus honoraꝛ Xp̃s ⁊ ſancta mater eius q̃ꝫ ꝑ ꝯtrariã opinionez

Et qꝛ fundaꝛ in imitando oꝛdinationẽ eccleſie romane de hoc feſto conceptionis atqꝫ eius officij obſeruationem quo habetur expreſſe q̢ ſit concepta maria ſine oꝛiginali peccato. Eccleſia quippe romana mater eſt oĩm eccleſiarũ ⁊ nõ poteſt errare: ſed in omnibꝫ tanq̃ꝫ magiſtra eſt ſequẽda. diſ.xi. Quis. diſ.xij. ca.i. ⁊ ſe. ⁊ diſ.xxij. Om̃es. Unde ex quo nõ eſt certum ꝑ ſcripturam expſſam: vtrũ virgo ꝯtraxerit oꝛiginale peccatũ an nõ. Idcirco magis pietati conſonũ eſt credere q̢ nõ ꝯtraxit dando ſibi hanc p̃rogatiuam ꝓpter honorem dñi: quia hoc auctoritati eccleſie nõ repugnat. qm̃. ff. de regulis iuris diciꝛ: q̢ in obſcura ratione ingenuitatis fauendum eſt libertati. Et hoc eſt qđ doctoꝛ ſubtilis ſuper.iij. diſ.iij. dicit: Qđ hoꝝ veriſſimũ ſit deus nouit. Sed ſi auctoritati eccleſie nõ repugnat ꝓbabile magis videꝛ vt quod excellentius eſt attribuaꝛ marie. Hec ille. Sed hoc nõ repugnat eccleſie: imo ꝯcoꝛdat: vt patet ex concilio Baſileñ. ⁊ diuino officio. Septima ratio fructificationis quia ex hac pia fide fructus acquiritur vite eterne ⁊ ſuperne glorie. Unde Eccłia. xxiiij. Qui me elucidant vitam eternam habebunt. Glo. Elucidant.i. ab omnibus inquinatis lucidã reddũe. Itẽ.i. Regũ.i. Quicũqꝫ gloꝛificauerit me gloꝛificabo eũ Qui autem contẽnunt me erunt ignobiles. Deniqꝫ fructus acquiritur indulgentiarũ Nam vt dictum eſt ante: ipſum concilium Baſilieñ. conceſſit indulgentias ꝑ huius feſti celebꝛitate ⁊ ſermoni videlicet centũ dies indulgentiaꝝ omnibus intereſſentibus miſſe ⁊ veſperis pꝛimis aut ſecundis ⁊ matutinis. Pꝛo ſermone autẽ eiuſdem feſtiuitatis centum q̃nquaginta dies. Inſuper Sixtus papa quartus: omnino eaſdem indulgentias conceſſit ſicut conceſſe ſunt in feſto coꝛpoꝛis chꝛiſti. O igitur homo crede beatam virginem fuiſſe conceptam ſine oꝛiginali peccato penſando illius diuini diraculi mundiciam: in quo deus ⁊ dulcis redemptoꝛ noſter ieſus gratiſſime nouẽ menſibus requieuit. Utinã ſaperes ⁊ intelligeres eãqꝫ digna laude beatificare valeres quã beatam dicent omnes generationes. O vere mundiſſima ⁊ imaculata virgo maria. O vere gl'ioſa domina excelſa ſuꝑ ſydera: ⁊ puriſſima ab omni macula: pluſqꝫ om̃is creatura angelica puritate ipſa qua ſub deo maioꝛ non eſt intellecta. Quibus te laudibus efferam. Quid in tue ſanctitatis ⁊ puritatis gloꝛiam dicam. Cum tu ſis gloria hieruſalem: tu honoꝛificentia ppl'i noſtri: tu es mater mũdiſſima ab omni peccato preſeruata. Mater.inq̃ꝫ dei ⁊ domini ieſu p̃dilecta. Tu anime noſtre refugium: tu ſpes ⁊ noſtrum auxilium: tu ſingulare coꝛdis noſtri ſolatium. Te depꝛecamur: ad te clamamus vt per illaꝫ ſummã tue puritatis gratiam: nobis a dulci ieſu tuo impetra veniam: gratiam ⁊ gloꝛiam: Amen. Explicit liber quartus ⁊c̃.

Alius modus pꝛocedendi in ſcripturis.

Item ſi volueris in hac re alium pꝛoceſſum facere: potes notare duodecim ſtellas fulgentes in coꝛona beate virginis ad pꝛobandam eius immunitatem a peccato oꝛiginali radiantes: Pꝛima ſtella dicitur diuina auctoꝛitas. Hanc ꝓſequere ſicut habes parte pꝛima huius libꝛi articulo tertio: pꝛimo teſtimonio. Secunda ſtella pꝛophetica veritas. hanc pꝛoſequere ſicut habes ibidem ſecũdo teſtimonio. Tertia ſtella angelica atteſtabilitas ibidem tertio teſtimonio. Quarta ſtella eccleſiaſtica irrefragibilitas. ibidez quarto teſtimonio. Quinta ſtella materna honoꝛabilitas hanc ꝓſequere: vt habes eadem parte pꝛima arti.ij. cap̃. ij.§.ij.

Sexta stella preminētissima puritas. ibidem. §. iij. Et etiā. §. i. vbi allegat Ansel. Septima stella pfectissima virginitas hanc psequere ibidē pte. iij. xi. testimonio. §. iij. Octaua stella beneficij sublimitas. sicut habes ibidē arti. ij. ca. ij. circa pncipiū pmi. §. Nona stella legū equitas. ibidem arti. iij. testimonijs. v. vi. vij. viij. ix Decima doctorū famositas. ibidem testimonio. x. Undecima rationū pbabilitas. ibidez testimonio. xi. Duodecima miraculorū limpiditas. ibidē. xij. Hec supra scripta de cōceptione marie breuiter volui huic libro inserere: ea magis q̄ apta sunt predicationi prosequendo. Alia vero multa disputabilia in hac materia alibi latissime tractandū reliqui.

In nomie dñi iesu ad beatissime virginis marie honorē: Sequitur de natiuitate eius Quintus liber est

q de misterio sanctissime natiuitatis bñdicte virginis marie. z habet tres ptes. In pma agitur in generali de eius ortu dignissimo. In secūda de eius natiuitate magis in speciali. In tertia de nascētis virginis qualitate vel cōditione admirabili.

Pars prima de ortu marie dignissimo z eius diuinali preordinatione eterna ac sanctificatiōe z multiplici reuelatione.

Ux orta est iusto

l rectis corde leticia. Uba sunt sctī pphete Dauid psal. xcvi. Qui lōge anteq̄ nasceret benedicta virgo: eius ortū puidit spūsancto inspirante z eam luci cōparando ait: Lux id est maria orta est iusto. i. xpo ex ea nascituro qui est iustus p essentiā. Ipse enī est vt dicit Malach. iiij. Sol iusticie. Et propterea qm̄ ex hoc toti mūdo est salus orta: ideo subdit: Rectis corde. scz hominibꝫ. leticia. Quibꝫ in verbis ppulchre ostendit q̄ summā dignitatē habuerit brā vgo in suo ortu in eo q luci cōparatur: que est rerū dignissima. Lux quippe inter omēs creaturas excellentiā habet precipue triplicem. Primo qa diuialis cōformitatis. qm̄ deus lux est z tenebre in eo nō sunt vlle. i. Johānis. i. Scdo q lux est incōtaminabilis puritatis. eo q nō potest inquinari sordibus. Tertio quia lux est delectabilis qualitatis: quoniā dulce lumē z delectabile oculis videre solem. Eccl. xi. Sic benedicta virgo super omēs creaturas puras hac triplici fulget excellentia dignitatis: qm̄ deo ipsa est pxia z pformatissima per gratiam z gliam. Sap. vij. Candor lucis eterne z imago bonitatis illius. Itez ipsa est purissima z incōtaminabilis qm̄ scdm Ans. ea puritate nitet qua maior sub deo nequit intelligi. Denicz ipa est aie humane z deuoto cordi suauis z delectabil. qm̄ vt canit eccl'ia ipsa est vita dulcedo z spes nr̄a. O qs exprimere sufficiat q̄ suauis sit maria oculis cordis ad respiciendū in cuius pulchritudine glie oēs sancti delectant pter qd canitur: Speciosa facta es z suauis in delicijs tuis sancta dei genitrix. O q̄ suauis est aie pie ad audiendū vel loquendū de ea: qm̄ vt mellifluus Bern. ait de seipso: Nil inquit tantū me delectat q̄ tū de glosa virgine maria facere sermonē O q̄ suaue: o q̄ gaudiosuz erit in celo cōregnare z colletari cū ea sine fine p quam salus mūdi credentibꝫ apparuit: cuius vita gliosa lucē dat seculo. Merito igit eius ortus omibꝫ gaudium z leticiam ingerit. Merito z digne oms hoies ille dulcis citharista dauid ad letandum in eius ortu allicit cum dicit: Lux orta est iusto: rectis corde leticia. vere omibꝫ rectis corde leticia. s. penitētibꝫ: patiētibꝫ: viatoribꝫ z triūphātibꝫ in celesti glia. leticia viris: leticia mulieribꝫ: leticia puulis z senibꝫ z omibꝫ fidelibꝫ zc. De eius itacz ortu ad presēs tractare intendentes in gnāli tria misteria declarabimus.

Primū misteriū dr dīnalis pordinatōis
Scdm dr mr̄nalis sanctificatiōis.
Tertiū dicit tempalis reuelationis.

Articulus primus qualiter ab eterno pdispositū erat a diuina sapientia oriri beataz mariā z p eā salutē mūdo fieri. Ca. I.

Rimū itaq3 miste/
riū3 dz diuinalis ꝑordinationis
quō vicz ortus btē virginis sit ꝑ
ordinatus ab eterno z precōceptus in mē/
te diuina. Ista quippe est vna magna di/
gnitas beate virginis qua ꝓ sapientis os
gloriaꝛ in epl'a huius solēnitatis q̄ scpta
est Prouerb. viij. Domin⁹ inquit possedit
me scz incōmutabili voluntate z electiōe
sua: in initio viarū suarum anteq̄ʒ quicq̄ʒ
faceret: hoc est ab eterno anteq̄ʒ ipse deus
aliquid creasset. vnde z addūr a princi/
pio. s. creationis mūdi. Ab eterno ordina
ta sum. scz vt essem dei mater. Et ex anti/
quis. scz eternitaꝫ anteq̄ʒ terra fieret. i. an
te oēm corꝑalē ꝯditam creaturā. Nondū
erant abyssi. i. ꝓfunditates. Tota quippe
altitudo vel ꝓfunditas q̄ est a celo empy/
reo vsq̄ʒ terre centrum dicitur abyssus ꝓpter
immensitatem. et omnes creature corꝑales
z spūales ad altitudinem compate possūt
dici abyssi vt volūt doctores. Nondum q̄
erant abyssi. i. nec celum nec terra nec an/
geli que etiā abyssi sunt vocati ꝓpter excel
lentiam suaꝝ substantiaꝝ. Et ego inquit
maria iam ꝯcepta eram. s. in mente opifi/
cis zc. Ex q̄bꝫ oībꝫ claret: quia añ omnē
creaturā benedicta virgo fuit ꝑordinata
z ꝯcepta in mente creatoris vt fieret ma/
ter dei z saluatoris nostri iesu: quod est ei
summa gloria. Circa quod aduerten/
dum ꝭm qō modo intelligendi hūano cō
templari possumus q̄ ab eterno in diuia
ꝑcipue mente inter alia q̄tuor vertebātur ꝯsi/
lia vel questiones. que ꝑ diuinā sapientiā
sunt determinate z ꝯcluse.

Pria qō de mūdi ruituri creatione.
Scda qō de dei ex femia incarnatione.
Tertia qō de ꝑinc femine. s. eue electōe
Quarta qō de feie ad id idonee ꝯditōe

Prima questio erat: quare mundū crea/
ret quē ruituꝝ sciret. Dicebat nāq̄ʒ pr̄ ad
filium z. ss. Scimus q̄ mūdus quē crea/
turi sumus ruet ꝑ peccatum tam in ange
lis q̄ʒ in hominibꝫ: ꝓpter quod etiaʒ alias
creaturas corporeas punire oportebit in
detestationem peccati. Quare ergo debe/
mus ipsum creare cum sciamus eum fu/
turum esse malum. Et accessit vna ratio
di. q̄ nō deberet creari taliter. Nil debꝫ ta
le fieri quod sit in quotidianā offensam z
iniuriam dei: qm̄ oīa opera debent bene
dicere deum. Iuxta illud Dañ. iij. Bñdi/
cite oīa opa dñi dño: laudate z supexal/
tate eū in secula. z oīa cedere debent in
laudem z gl'iam dei. Sed si mūdus crea
bitꝛ: totus in maligno erit: sicut z nunc po/
situs est. i. Ioh. ij. Et totus ruet ꝑ peccatū
vt iam cernimus oculis nostris. Ne igitꝛ
videatur esse deus autor mali nō deberet
creari mūdus vt nō fieret peccatū. Nam
scriptum est Iaco. i. Deus intemptator
maloꝝ ē. Adiecitq̄ʒ ratio ipsa di. Deus z
natura nil faciūt frustra. hoc dicit Aristo.
ij. phicoꝝ. Sed frustra est qō non attingit
finem suū ꝭm cōmentatorem ibidem. Fi/
nis autē mundialiū creaturarū rationa/
liuꝫ esset beatitudo: vt vult magister in. ij.
sniaꝝ. dis. i. c. v. Hanc nō videtꝛ qnō conse/
quentꝛ cum ꝑ peccatum ruiture sunt: ergo
nō debuit creari frustra. Hec q̄stio decisa
ē ꝑ diuinā sapientiā: q̄ bonū est creare mū
dum: etiam si sua malicia ruat postea tali
ratione. vt eñi vult Augu. in enchiridion.
Nunq̄ʒ deus ꝑmitteret aliquod maluꝫ in
mūdo fieri: nisi esset adeo oīpotēs vt etiaꝫ
ex malis sciret bona elicere. Sciens ergo
deus mūdum ruiturū: creauit ipm vt eti/
am post ruinam exinde bonū eliceret. Nā
exinde multa bona sunt elicita. Primo
quidem ex hoc relucere habet diuina bo/
nitas. cum se z suam bonitatem creatu/
ris cōmunicauerit ex mera liberalitate: vt
dicit Augu. in enchiridion. ca. vi. Secū/
do ex hoc relucet diuina iusticia cum post
ruinā obstinatos in peccato punit: vt non
sit dedecus culpe sine decore iusticie ꝭcdm
eundem Augu. z Ansel. libro. Cur deus.
Tertio ex hoc relucet diuina misericor/
dia z pietas in expectando pctōres ad pe
nitentiam: z parcendo penitentibꝫ. Esaye
xxx. Propterea expectat nos deus vt mise
reatur nr̄i. Quarto ex hoc relucet dīna
sapia q̄ ex malis bona sciat elicere: z post
ruinā sciat repare: denicq̄ʒ relucꝫ dīna cha
ritas z bēignitas cum post ruinā ꝑ seipm
mūdo qui nō poterat se liberare z repare
voluit misericorditer subuenire. Vñ diffi
nitum est q̄ mundus deberet creari. Nec

obstat q mundus in maligno positus est qm hoc nō ex deo sed ex ꝓprio arbitrio rōnalis creature factum est. Unde deus nō est autor mali. quia cuncta que fecit erant bona: sed ꝑ abusum ꝓprie volūtatis facta sunt mala. Nec ideo deus fecit ea vt cēnt mala: sed vt si vellent in bonitate persisterent ꝛ coronarent. Si vero vellent ruerēt. nec tamen impune: vt dicit Grego. in moral. ꝛ Ans. lib Cur deꝰ hō. Et qm rō ipsa adiecit q deꝰ nil facit frustra. Jō determinatū ꝑ diuinā sapientiā q mūdus suo fine frustrari ñ debeat sz reparari debeat post ruinam ad beatitudinis consecutionem.

Preterea exquo vidit deus q hāc ruinam nulla pura creatura posset reparare satisfaciendo: nec aliter congrueret reparari nisi filium suum in mundū mitteret ad incarnandum ꝛ mundum redimendū sicut patet per Anselmū libro secūdo: cur deus homo. Jdcirco diffinitum est q pro mundi reparatione filius dei carnem vel naturam humanam assumeret in qua satisfacere posset de peccato mundi. Et de h latissime actum est supra libro ꝑmo pte ꝑma arti. ij. per totum. Hic causa breuitatis pertranseo rationes id persuadentes eo q ibi sunt tacte. Sed circa hoc orta est secūda questio. Caplm. II.

S ecūda igitur que-

stio ꝯsiliata est in mēte diuina et tractata ista: Utrū ꝑ mūdi reparatione: deberet deus aliquā feminā creare: ex qua haberet carnem assumere. ꝛ sic mūdi ruinā ꝛ restaurare femina mediāte. Et ecce accessit vna ratio di. q nō congrueret deum nasci vel carnē assumere ex femina. ꝛ ideo nulla talis esset femia creanda. Et ꝓbauit sic: quia qui nascit ex femina quādam imundiciā ꝯtrahit. Job. xxv. Nō potest homo mūdus apparere natus de muliere. Sed in deo nulla imundicia esse debet qui est lux ꝛ candor lucis ac speculum sine macula. Sap. vij. ergo nō debet nasci de femina. Potest eñ dei filius carnē assumere etiam de viro sine femina cum sit oīpotens Sicut ꝛ eua formata est miraculose de viri costa sine muliere: igitur ꝛc.

Ad hoc igitur respondet diuina sapientia ꝑm Tho. in tertia pte sūme. q. xxxi. arti. iiij. q ꝓpter hanc rōnem nō minus creanda esset vna talis femina ex qua dei filius deberet nasci: ꝛ reddidit rōnem soluendo ꝓmissa. Quia in conceptione vel genitura ex femina nō est imundicia aliqua in quantū est opus dei. Sed ꝓut est ex peccato ꝓueniens inꝗtum scilicet homo concipitur ex libidine: sic contrahitur imundicia. Nam si homo non peccasset in paradiso sine tali īmundicia femina de viro generasset. ꝓpter peccatū eñ dictum est mulieri. multiplicabo erūnas tuas: in dolore paries filios. Genes. iij. Unde determinatum est ꝛ conclusum per diuinam sapiētiam q illa femina concipere deberet dei filium sine libidine ꝛ sine virili semine sola operatione spūssancti cum illibata virginitate parere ꝛ sūma puritate. Nec deꝰ potuit inquinari nascendo ex femiā sicut nec lux inquinat ad contactum sordidarū rerum Sed circa hoc adhuc ratio vna obuiauit dicens: Quare deberet deus mediante femina mundum reparare: scilicz nascendo ex ea cum eque bene posset deus carnem assumere de viro solo vel de quacūqz vellet materia: Et maxime cum femina foret causa ruine mundi. Ad qđ respondet diuina sapientia ꝑm Tho. in tertia parte. q. xxxi. articu. iiij. q licet eque bene filius dei posset carnem assumere de quacūqz materia vellet vl' voluisset: tamē cōuenientissimū est: vt non nisi de femina deus carnem assumeret triplici ratione.

Primo ne femineus sexus tanqz vilior cōtemneretur: sed in matre dei nobilitaretur ac ad redemptionem pertinere videretur. Secūdo ne si aliunde deus carnē assumeret nō veram carnem deus assumpsisse crederetur. ꝛ sic fides euanesceret.

Tertio vt oīs humane generationis modus ꝛ diuersitas perficeretur. Nam ꝑmus modus humane ꝓductionis fuit sine viro ꝛ muliere: vt patet in adam. Secūdus sine muliere de viro vt in eua. Tertius de viro simul et muliere vt cōmuniter in hominibus. vnde ꝓpter ꝑfectionem vniuersi ōbuit Quartus modꝰ induci qđ ē de femina sine viro: vt in exemplo ꝓut hec ponit Anselmus. Et has rationes ꝑ-

missas de diuina incarnatione ex femina tangit Augu. libro. lxxxiij. questionũ. ⁊ in ep̄la ad volusianũ. Unde cõclusum est q̄ deus deberet nasci de femina ⁊ ipsa mediante mundũ reparare. Sed circa hoc occurrit questio tertia. Capl'm. III.

Tertia questio ĩ mẽ

te diuina vel in consistorio sancte trinitatis orta ẽ ⁊ tractata de p̄me mulieris Eue electione. Utrũ videlicet ad id foret idonea ipsa p̄ma femina Eua: vt scȝ deus nasceretur ex ea ⁊ mediãte ipsa repareẽ mũdi ruina. Et vna ratio dicebat q̄ sic: tũ quia ipsa foret creanda sicut ⁊ fuit postea creata in sũma nobilitate ⁊ originali iusticia in omni virtute ⁊ p̄fectione. necnõ nature decore s̄m Augu. in omelia: Et habetur de penitentia disti. ij. §. Romanos: tum quia miraculo maximo inter omnes mulieres erat formata v̄tute diuina de viro sine muliere: tum quia vt dicit Grego. in quarto libro dialogorũ in paradiso existens assueuerat verbis dei perfrui homo: beatoꝝ angeloꝝ spiritibus cordis mũdicia ⁊ celsitudine diuine visionis interesse. Unde ratio arguebat q̄ ipsa p̄re omnibus alijs mulieribus ad diuinã incarnationem ex ipsa fiendam foret idonea. Sed ad hanc questionem diuina sapientia respõdit q̄ nullo modo liceret vt deus carnem assumeret ex Eua: ⁊ mediãte ipsa mundi ruina repararetur. Primo q2 ipsa a diabolo foret decipiẽda ⁊ supanda quod nõ decet dei matrem: que caput serpentis foret ꝯtritura Geñ. iij. Secũdo: q2 nõ decet q̄ vna peccatrix per quã totũ genus humanũ mortem incurrerat tantum exaltetur: vt sit dña mundi. mater vite. i. dei ⁊ super omnes angelos sublimata: quod ꝓ̄ns est ad esse dei matrem. Tertio quia deus venturus est in mũdum alios iudicare. Et idcirco nõ licet q̄ ipse de aliquo peccato in se vel in matre reprehensibilis ⁊ ignominiosus existat ⁊c̄. Unde conclusuȝ est q̄ creari deberet vna alia femina ex Eua p̄cedens p̄ generationẽ que esset puella sup̄ omnes sanctissima: sũma nobilitate predita: virtutibus ⁊ gratia plena: in naturalibus ⁊ gratuitis p̄cellentissima: diuinoꝝ miraculoꝝ camera: deo familiarissima: puritate nitidissima: angelis ⁊ hominibus dña: ⁊ plus q̄ Eua vel quecũq̄ mulier mundi: gratijs ⁊ carismatibus spũssancti sublimata vtpote que esset digna regina angeloꝝ: paradisi porta: ⁊ genitrix sũmi dei gloriosissima. Unde ex h̄ orta est in mente diuina Questio quarta Capitulum. IIII.

Quarta questio de

femine ad id idonee conditione. videlicet qualis deberet esse ista puella que deum esse genera tura: ⁊ mũdi ruinam reparatura. Ad quod diuina sapientia respondens. xij. ꝯgruentissimas rationes ⁊ ꝯditiones declarauit ac diffiniuit q̄bꝫ benedicta dei mater tanq̄ȝ corona. xij. stellaꝝ honoratã ⁊ electam se a deo eternaliter gl'iareẽ: ⁊ gauderet coronatã. Prio nãq̄ȝ: q2 deus sciebat eternaliter q̄ mulier que foret causa ruine ⁊ peccati existens v̄go peccaret. Ideo decreuit q̄ illa mulier que ipsum filium esset paritura p̄ mundi redemptione virgo perpetua foret. Secũdo sciebat q̄ illa p̄ma foret desponsata scȝ ade: quã desponsationem deus ipse fecerat Geñ. i. di. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c̄. Ideo decreuit q̄ ista que deum esset paritura foret desponsata. Tertio: quia sciebat q̄ illa p̄ma esset inuentrix mortis ⁊ diuine ire. Ideo ordinauit q̄ ista: scȝ maria foret inuentrix gratie ⁊ genitrix vite. Juxta illud Luc̄. i. Inuenisti gratiam. scȝ quã perdidit Eua apud dñm. Ecce concipies. scȝ vitam x̄pm qui ait Johis. xiiij. Ego sum via veritas ⁊ vita Quarto q2 sciebat q̄ per illam. s. Euam esset claudẽda ianua celi. Ideo decreuit deus q̄ ista scilicet maria foret porta celi. Unde canit eccl'ia Aue maris stella dei mater alma atq̄ȝ semper virgo felix celi porta: quia per eam patet salus. Quinto sciebat deus q̄ p̄ma mulier que fuit causa mali esset per malum angelum visitanda temptanda ⁊ ad consentiendum alliciẽda. Ideo decreuit vt ista scilicet maria per bonum angelum esset salutanda: informanda et ad fidem excitanda: atq̄ȝ ad consentiendum inducenda in filij dei incarnatione.

Sexto: quia sciebat deus q̄ p̄ma mulier consentiēdo verbis diaboli conceptura erat ⁊ paritura iniquitatem ⁊ peccatū. Juxta illud ps̄. Ecce parturit iniusticiā; concepit dolorem; ⁊ peperit iniquitatē ⁊c. Idcirco statuit q̄ ista scilicet benedicta virgo consentiendo deo ad verba angeli ⁊ dicendo verbum obedientie: scilicet: Ecce ancilla dn̄i: fiat mihi s̄m verbum tuum: conciperet filium dei qui destrueret opera diaboli ⁊c. Septimo q̄, sciebat de⁹ q̄ illa accepit fructū de ligno ⁊ comedens misit per guttur in sua interiora. ideo decreuit q̄ ista. s. bn̄dicta virgo in suis visceribꝫ castis acciperet fructū benedictum. s. iesum quem pareret ligno crucis affigendū ⁊ sic viuificaret mundū per euam occisum. vn̄ Augu. Illa. s. eua occidēdo obfuit: ista viuificando ꝓfuit. percussit illa: sanauit ista ⁊c. Octauo q̄ sciebat deus q̄ ꝑ illam humanū genus in multas miserias ⁊ necessitates deuenire deberet. Idcirco statuit vt ista ꝟgo benedicta esset hominibꝫ in omni necessitate subleuatrix ⁊ aduocata. Vn̄ Bern̄. Sileat misericordiam tuam o bn̄dicta virgo qui in necessitate meminit te sibi defuisse inuocatam. Nono q̄ sciebat deus q̄ illa foret mater omniū peccatorum suorū filiorum. ideo decreuit q̄ ista beata virgo foret mater misericordie omībꝫ peccatoribꝫ ac gratie ꝓpter qd̄ canit ecclesia Maria mater gratie mater misericordie: tu nos ab hoste protege. s. qui hostis in eua nos peremit. ⁊ in hora mortis suscipe. s. tanq̄ pia mat̄ venie. Decimo q̄ sciebat deus q̄ illa in peccato cōciperet suos filios ⁊ cū grauamine portaret ac dolore parturiret. Idcirco decreuit q̄ ista virgo beatissima sine peccato conciperet sine grauamine portaret ⁊ cū gaudio pareret suum filium per quē a peccato nos mundaret ⁊ i filios adoptaret ⁊c. Undecimo: quia sciebat deus q̄ illa suo lacte infecto enutriret filios suos quibus ꝓpinauit amarissimū venenum mortis. ideo decreuit q̄ ista purissimo lacte virgineo enutriret suum natum christum cuius caro ⁊ sanguis omnibus nobis filijs marie adoptatis ꝓpinanda erant in cibum ⁊ potū vite eterne: vt patet in sacramento eucharistie. Duodecimo: quia sciebat deus q̄ eua foret peccati initium ex qua redundaret culpa in omnes nos suos posteros: et in qua habitaturus esset diabolus ꝑ peccatū ⁊c. Idcirco statuit q̄ ista bn̄dicta virgo esset nobis initium omnis boni ⁊ salutis: in qua habitaret deus ⁊ q̄ plena esset gratia ⁊ omni sanctitate: de cuius plenitudine redundaret gratia in nos omnes filios ade per generationem: ⁊ filios marie per adoptionem christi ac regenerationē. Hinc Anselmus libro orationū. O femina mirabiliter singularis ⁊ singulariter mirabilis: per quā elemēta renouant̄: angeli reparantur: inferna euacuant̄: homines saluantur. O femina plena ⁊ supplena gratia. de cuius plenitudinis redūdantia reuiuiscit omnis creatura. Hec ille. Sic igitur patet quō deus ab eterno p̄ordinauit oriri debere in mundo istam benedictam virginem mariam ⁊ per eius diuinum partū reparari mundum. O igitur peccator vide q̄tum debes diligere: quantūue revereri mariam: per quā deus disposuit ab eterno saluari animā tuam. O q̄ta deuotione debes ei seruire quā si matrem misericordie a deo p̄stitam non haberes ab eterna morte per tuam matrem euam inducta: nunq̄ liberatus esses ⁊c.

Articulus secundus de sanctificatione beate Marie in vtero sue matris. Capitulū. I.

Secundum misterium circa ortum beate virginis declarandum dicitur maternalis sanctificationis: putile tamen est scire quō ipsa pia dei mater maria fuerit sanctificata in suo ortu. Circa quod quatuor cōtemplemur.

Prīo vtrū fuerit in vtero mr̄no sctificata.
Secūdo qn̄ fuerit sanctificata.
T̄° vtrū p̄ alijs sc̄ificatꝭ fuerit sc̄ificata
Quarto q̄tiens fuerit sanctificata.

Primo verum fuerit in vtero materno sanctificata. Pro q̄ nota de intellectu huius nōis sanctificatio q̄ s̄m doc. illuminatū. s. Fran. maro. in tractatu de ꝯceptione ꝟginis sanctificatio nō est aliud nisi mi-

tis spūssancti ad aīam sanctificandaʒ. vñ multū interest inter p̄seruari a pctō origi/nali ⁊ sanctificari: quia p̄seruari a pecca/to originali est nō artari p statutū diuine legis que ordinauit ꝙ aīa que ꝯiungitur carni naturaliter ꝓpagate ab adam sit pri/uata dei visione ⁊ obligata pene eterne. Sic igitur beata virgo dicit̄ p̄seruata a peccato originali: quia deus nō artauit eā illa lege sed ꝯgrue ꝓpter honoreʒ mater/nū ex speciali puilegio suspendit sniaʒ ne ipsa in peccatum originale incideret: vt patuit libro p̄cedenti. Hic itaq̄ q̄stio no/bis est nō de p̄seruatione sed de satisfactio/ne. vtrū. s. ipsa fuerit vere sanctificata an/teq̄ nata p spūsctm̄ in eius aīam infusuʒ Ad qd̄ rñdet̄ ꝙ oēs doctores q̄uis diuer/simode p̄cedēdo affirmant beatam virgi/nem sanctificatā fore anteq̄ natam: maxi/me Alexander de hales in. iij. pte. q. xliij. in tractatu de incarnatione christi. Et Fran. maronis vbi s̄. Et Bonauē. in. iij. di. iij. ⁊ Rich. ibidem. q. ij. arti. i. Necnon beatus Tho. in. iij. pte. q. xxv. arti. i. Que ꝯclusio ꝓbatur triplici via. Primo rōne genera/li. s. ⁊ pticulari. Ratione generali sic. Ec/clesia nō potest errare: ⁊ qui tenet opposi/tum hereticus ē: sed si nō fuisset sanctifica/ta ecclesia erraret celebrando eius natiui/tatem: qm̄ statui in peccato nō debet sole/nitas ⁊ gaudiū sed luctus: ergo ⁊c̄. Item rōe speciali sic: quia si qd̄ minus videt̄ in/esse inest: ⁊ id qd̄ magis ex regula thopica Exemplū patet. Nam si rex honorat rusti/cum: multomagis honorare debet militē vel baronē sibi fideliter seruientem. Sed Hieremias fuit sctificatus in vtero dicit̄. Similiter Johes baptista Luc̄. i. vt pa/tet p Amb. ergo multomagis cōueniebat sanctificari matrem dei mariam in vtero materno. Scd̄o ꝓbat̄ auctoritate Ber/nardi dicentis De singl'ari virgine nulla ābiguitas sit q̄n ipsa maternis adhuc cir/cūsepta visceribꝫ sublimiori sanctificatio/nis genere sanctificata sit ⁊c̄. Et iteꝝ Qd̄ paucis mortalium constat esse collatū fas nō est dicere tante ꝟgini esse negatū. Hec Bern̄. Tertio ꝓbat̄ figuratione. Esaye. xi. Egredietur virga de radice yesse. i. linea generationis regia q̄ in yesse fuit radica/ta: ⁊ flos de radice eius ascendet. i. virgo maria: ⁊ requiescet sup eū spūs dn̄i. Item Nūeri. xvij. Virga Aaron. i. maria: q̄ fuit de stirpe Aaron: quia cognata Elizabeth Luc̄. i. In tabernaculo. i. in matris vtero: inuenta est floruisse dono spūssancti. Sʒ di. Cū beata virgo in sua cōceptione fue/rit sancta: quia sine originali peccato con/cepta est p te: quō ergo dicis eam sanctifi/catam fuisse. Rñdet̄ fm̄ Rich in. i. di. iij. arti. iij. q. iiij. ꝙ sanctificari aliquid dicit̄ Uno modo de nō sancto fieri sctm̄: ⁊ isto modo non dicit̄ beata virgo sanctificata: quia p̄supponit̄ sic eam fuisse peccatricem qd̄ nō concedo. Alio modo de esse sancto fieri magis sctm̄ scʒ simul accipiendo esse accipere ⁊ sanctitatē. ⁊ sic dicit̄ virgo san/ctificata. Unde fm̄ Francis. maro. vbi s̄. In cōceptiōe virginis descendit spūssan/ctus in aīam eius nō vt vt purgaret eā ab aliquo peccato qd̄ nō erat: sed vt haberet gratiam ⁊ in ipsa ꝯfirmaret̄: ita ꝙ nō pos/set peccare vnq̄ nec mortaliter nec venia/liter. Et de hoc etiam supra lib. iiij. habes pte secūda arti. ij. diffic̄l. i. Et infra. ca. vi. huius libri pte. ij. arti. ij

Capitulum. II.

Secundo videndum est. quando beata virgo fuerit sanctificata. Ubi nota ꝙ si loquimur scd̄m modū illoꝝ q̄ tenent ꝙ beata virgo fuerit ꝯcepta in peccato originali. ipsa fuit san/ctificata post infusionem aīe a peccato qd̄ inerat. Sʒ hoc mihi nō placet: q2 sum cū nr̄is doctoribꝫ tenētibꝫ eā fuisse ꝯceptā si/ne pctō originali. Nā vt ait glo. suꝑ illo ꝟ/bo Joh. xix. Mulier Ecce filius tu⁹ xp̄s inq̄t docet vt a pn̄s filiis cura parentibꝫ im/pendat̄. Sūmā ḡ curā habuit xp̄s sue ma/tris cū sūme eā dilexerit: imo sua dilectio fuit ois alterius dilectionis filialis exem/plū ⁊ regula ac mēsura. Sūmo aūt ⁊ ma/ximo ꝯriū nō admiscet̄ vt sūme calido nō admiscet̄ frigus. ḡ dilectioni q̄ xp̄s dilexit matrē nūq̄ odiū admixtū fuit vel ira. vñ nūq̄ fuit odita beata virgo a xp̄o ꝓ q̄uis instanti. Sed si fuisset ꝯcepta in pctō ori/ginali filius tenebat̄ odire eaʒ ⁊ detestari ꝓ illo tunc: ḡ sequit̄ ꝙ nūq̄ fuit ipsa iracū/die dei vas. Dico igit̄ fm̄ moduʒ doctoꝝ

nostroꝝ ꝙ sanctificata ē ꝟgo in ꝑmordio sue ꝯceptionis: ita ꝙ simul tpe accepit eē ꝛ sanctitatē: vt s̄. patuit. Capl'm. III.

t Ertio de excellentia huius sanctificationis videndum restat: vtrum scʒ p̄ alijs in vtero sctifi/catis fuerit sanctificata. Et rn̄det ꝙ sic: absq3 dubio. Nam sanctificatio virginis tripl'r excedit aloꝝ sanctificatiōeʒ. Prio tē poris celeritate. Nam Hiere. nō longe an̄ natiuitatē est sctificatus. Juxta illud Antequā̄ exires de ventre sanctificaui te Hier. i. ca. Johes vero baptista in mense sexto qn̄ maria visitauit ꝛ ille in vtero exultauit Luc. i. Sed btā virgo mox vt erat aia rōnali aiata fuit sanctificata vt dicit Augustinus in quodaʒ ſmone de natiuitate virginis. Hec inquit virgo mox vt in mū dum ꝑ gn̄ationis hūane lineā venit oīs boni virtute ꝑfecte resplenduit. Mox aūt ꝛ statim referunt' ad instans ſm phm. iiij. phicoꝝ. Scd̄o excedit alioꝝ sanctificatione in muneris largitate: qꝛ gratie munere copiosius fuit ditata q̄ȝ alij qd̄ ptʒ ex h: qꝛ alijs sctificatis in vtero fuit collatuʒ ꝙ postea nanq3 peccauerūt mortal'r. Ipsa ꝟgo nūq3 peccauit etiā venial'r. vn̄ Bern̄ Dicit copiosius munus gratie descendisse in virginē que nō soluʒ eius ortū sancti ficaret verū ipsam ab omni peccato deinceps custodiret imunē. Tertio in gratie vbertate quia ab ea grē copiositas generaliter in oīs se diffudit. vn̄ hiero. in sermone de assumptione dicit: Decebat vt esset plena grā q̄ celis dedit gl'iam: terris deuʒ paceq3 refudit vere grā plena ꝑ quā largo spūssancti ymbre ꝑfusa est oīs creatura. Hec ille. Et circa ꝑmissa. Capl'm. IIII.

q Uarto occurrit videndū quotiens fuerit virgo bn̄dicta sanctificata. Ubi nota ſm doctores positionē sup. iij. dis. iij. ꝙ tres fuerūt sanctificationes matris dei Prima fuit sanctificatio in vtero materno: in qua habuit ꝑseruationē a peccato originali ſm nostros doctores ꝛ grē infusionē: necnō fomitis extirpationē vt nō remāserit nec fuerit in ea nisi causalit'. Secūda sanctificatio fuit in spūssancti obūbratione ꝛ filij dei ꝯceptiōe In qua. ss. sic eam impleuit vt digna foret ꝯcipere virginitatis gl'ia manēte verbuʒ ꝛ certificauit de ꝑseuerantia ac beatitudine ꝯsūda. Unde angelus ait: Ne timeas maria inuenisti grām apud dn̄m. Et iteꝝ. Spūssanctus superueniet in te Tertia in filij de inhabitatione in vtero suo: in qua sup ꝑdicta habuit ꝙ totaliter dedicata fuit ad diuina ꝛ nō solū mens sed etiam corpus eius diuinitatis luce resplenduit. Juxta illud Ezech. xliij. Terra. i. maria splēdebat a maiestate dn̄i ꝛc̄. Un̄ etiaʒ licitis vsibus mr̄imonialibus eā aptare erat impossibile Quarta ſm doctores cōmuniter sanctificatio supaddit' in assumptione in qua habuit gratie ꝛ gl'ie ꝯsumationeʒ ꝛc̄. O igit' deuota aia pensa q̄ȝ sancta q̄ȝ felix q̄ȝ gl'iosa sit virgo maria q̄ tantis gratiaꝝ donis ē sublimata. O q̄ȝ excellentissima regina que tantis insignijs extat laureata oēs ad eā ꝯfugiamus: eā inuocemus vt eius plenitudine grām acq̄ramus.

Articulus tertius de reuelatiōe tpali facta a deo multipliciter ꝙ s. btā maria oriri debuit mūdo.

t Ertium misterium dr̄ tēꝑalis reuelationis. Ex quo nāq3 misericorꝰ deus sic ordinauerat ꝙ mūdꝰ reꝑari deberet per incarnationē xp̄i ex ꝟgīe maria. Et statuerat ꝙ a ꝑncipio mūdi vsq3 i finem nullo vnq3 tēꝑe aliquis saluari posset nisi ꝑ fidem vnius mediatoris xp̄i iesu ex ꝟgine maria nati: vt dicūt Aug. lib. de correptione ꝛ gratia. ꝛ Grego. sup Ezech. Un̄. Act. iiij. Non est aliud nomen sub celo datū hominibus in quo oporteat saluos fieri credentes ꝓpt' qd̄ misteriū incarnatiōis xp̄i ex ꝟgine maria aliqual'r oportuit ꝛ necessariū fuit omī tpe esse creditū apud oēs scʒ vel explicite: vel implicite: vt ꝓbat sctūs Tho. scd̄a secūde. q. ij. art. vij. ꝛ Bonauē. sup. iij. di. xxv q. i. arti. ij. Idcirco deus miserator ꝛ misericors q̄ neminē vult perire sed vult oīs hoīes saluos fieri ꝛ ad agnitionē veritatꝭ venire ſm apl'm. i. Thimo. ij. Omni tpe huius mūdi multipl'r reuelauit ꝙ vicʒ ordinada esset in mūdo vna sacratissima puella. s. maria: ex q̄ dei filius carnē assumens saluaturus esset mundū: possumus aūt inter cetera distinguere ꝛ ꝯsiderare. xij. ꝑci/

pura tpa mūdi ad nūez.xij.stellaꝝ in coro/
na beate virginis:qbꝫ vicȝ tpibꝫ deus oīni
potens voluit reuelare ꝛ reuelauit benedi
ctam virginē mūdo:ꝛ ex ipsa fiendā incar
nationē xpi que in tribꝫ quaternarijs de/
scribūtᷣ:vt pꝫ inspicienti in figura sbscripta.

Pro pmo quaternario.

Primū est tempus angelice ꝯditionis
Secūdum est tēpus innocētie hois.
Tertiū tps pme transgressionis.
Quartū tps hūane multiplicationis.

Pro secūdo quaternario.

Primū est tps patriarchice electionis.
Secūdū tps israelitice liberationis.
Tertiū tps ꝓphetice reuelationis.
Quartum tps iudaice oberrationis.

Pro tertio quaternario.

Primū est tps phice cognitionis.
Secūdū est tps gentilice ꝯuersatiōis.
Tertiū tps ꝓxime generationis.
Quartū tps implere incarnationis

Rimo itaqꝫ reuela/ Captm. I.
p uit ortū beate ꝟginis de⁹ in tpe angelice cōditionis: qd ostenditᷣ
triplici rōne. Prio rōne tētationis: qꝛ vt
dicit Bern.sup illud Jone.i.c.ꝓpter te or/
ta est hec tēpestas. Lucifer q erat sūmus
angelus cognouit naturā hūanā puenire
ad hāc dignitatē q vniretᷣ deo ꝛ assumere
tur.s.ex ꝟgine in vnitatē psone dine ac ex
altaretᷣ sup naturā angelicaȝ:vidit inqt et
inuidit ꝛ inuidia diaboli introiuit in orbē
terraꝝ.vñ inuidens hoi de maiori felicita/
te supbiuit nolēs subesse deo hoi. Ait em̄
Ponā sedē meā ad aquilonē ꝛ ero silis al
tissimo. Esa.xiiij. Qd alijs angelis mani/
festauit ꝛ multi ei ꝯsenserūt blandientes
eidē de decore ꝛ pulchritudine sue ꝯditio
nis ꝛ nature q.s.ipe ē dign⁹ vt hēat illum
honorē q parificetᷣ do nec subsit ei nec ser
uiat hoi ꝛc. Et sic oēs e celo ceciderūt. bo/
ni aūt angeli: vt michael raphael gabriel
seraphin cherubin ꝛc. nō ꝯsenserūt ei:imo
ꝯtradixerūt:sȝ deo obedire volētes adhe/
serūt ei p charitatē ꝛ fidē. ꝛ sic confirmati
sūt vt volunt omēs cōiter doc. sup.ij.di.v.
Scdo oñditᷣ rōne restauratōis qꝛ cū mo
tū fuisset h pliū intᷣ āgelos.s.p ꝯtriā volun
tatē ꝛ ruina facta in singlis choris credi/
derūt ꝛ nouerūt angeli q deberet ista rui/
na reparari ex hoibꝫ. ꝛ h nō nisi īpleto miste
rio incarnatiōis ex ꝟgine. Jō dicit aug. v.
sup Gen̄. ad lrām. q angelos nō oino la/
tuit misteriū regni dei.i.icarnatiōis.q̄sdā
tñ rōes hui⁹ misterij pfectius cognouerūt
xpo reuelante fm Tho. scda scde. vbi sup
Tertio oñditᷣ rōe dine regulatōis:qꝛ di/
uina sapia hāc regulā statuit q dina me/
diantibꝫ angelis ad hoies pueniant. Vñ
dyo.iiij.c.celestis hierar.di.q dinū iesu be
nignitatis misteriū angeli pmū edocti sūt
postea p ipsos ad nos diuinitatis cognitio
transiuit.s.reuelādo hoibꝫ vt pꝫ de ꝓphis
siliter ꝛ de pastoribꝫ ac btā ꝟgine quibꝫ an
gelus xpi incarnationē reuelauit. q angelꝭ
h pius fuit reuelatū a deo. Hic Eccl. xxiiij
Btā ꝟgo ait: Ego ex ore altissimi pdij.i.p
altissimi sapiāȝ oriūda fui pmogenita añ
oēȝ creaturā.s.dignitate ego feci vt orirettᷣ
in celis.i.in āgelis lumē indeficiēs.s.glie
ꝯfirmate.s.p fidē icarnatōis ex me fiende

Ecūdo reuelauit deus Cap. II.
ſ beatā ꝟginē tpe inocētie hois cū
dñs ait: Gen̄.ij. Non est bonū ho
minē.s.xpm q fuit scds adā fm aplm esse
solū: faciam⁹ ei adiutoriū silē sibi.s. mariā
Nota fm Tho. scda scde. q.q̄s. q hō i sta
tu inocentie hūit fidē explicitā de xpi in/
carnatione fm qd ordiabatᷣ ad ꝯsumatio
nēȝ glie. nō aūt fm qd ordinabatᷣ ad libe/
rationē a pctō p passionē ꝛ resurrectionēȝ
pꝫ:qꝛ nō fuit pscius pcti futuri: q autē hō
pscīuit incarnationē videtᷣ p h q dixit Re
linquet hō pa. ꝛ ma. ꝛ adherebit vxori sue
Hic em̄ apls Eph.v. dicit sacrm magnū
esse in xpo ꝛ ecclia. qd qdē sacrm nō ē cre
dibile pmū hoiem igrasse. vñ creditᷣ a ple
risqꝫ q adā in sopore suo dina reuelatiōe
cognouit h futurū sacrm incarnatōis: Ve
em̄ dicit Aug. sup gen̄. ad lraȝ. Tūc mēs
ade particeps angelice societatis intrauit
in sanctuarium dei vt itelligeret nouissi/
ma ī dei specto. ꝛ vidit q ex sacramēto ma
trimonij ꝯtī intᷣ ipm ꝛ Euā formatā ori/
undi essent mlti scti pñarche ꝓphe apli ꝛc
Et maxie q descenderet vna sacra virgo
que deum paritura esset saluatorē mūdi.
Jdeo totus gaudio repletus euigilans lo
cutus est ꝓphetando de sacramēto matri/
monij di. Relinquet homo patrē ꝛ ma. ꝛc

Et ꝓpterea intantū dilexit Euā ꝙ magis
voluit contra dei voluntatem facere in cō
mestione pomi vetiti ꝗ̄ ipsaꝫ contristare
vt dicit magister in scḋo. dis.xxi.ca.v.

Capl'm.III.

t Ertium est tempus ꝑme trans/
gressionis.scilicet ade ⁊ eue: quo
tempore deus reuelauit futuram
benedictam virginem: quia cum ob ꝑua/
ricationē penas deus mulieri ⁊ ade infli/
geret.⁊ ad serpentē maledicturus venissꝫ
post alia verba ait in figura de maria ipa
ↄteret caput tuum ⁊c̄.O ꝗ̄tum flebant ⁊
dolebant ꝑmi parentes de miserijs quas
incurrerant ꝑ peccatuꝫ.O ꝗ̄tum gaude/
bant cum audierūt aliquādo ꝑ virginem
benedictam caput serpentis cōterendum
⁊ se liberandos.

Capl'm.IIII.

q Uarto reuelauit tēpore huma/
ne multiplicationis: Quia ex eo
ꝙ homines ceperunt multiplica
ri in terra: multipl'r deus reuelauit myste/
rium incarnationis ex maria virgine in
varijs sacrificijs ⁊ figuris ante legē ⁊ sub
lege quoꝝ significatum explicite maiores
cognoscebant: minores vero sub velamīe
illoꝝ credentes ea diuinitus esse disposita
de christo venturo: velatam fidem habe/
bant. vt dicit sanctus Tho.vbi s̄. Nam
ꝑmo abel vidit incarnationem christi de
virgine.⁊ ideo virginitatē seruauit qua fi
guram christi gessit de virgine nati. vnde
⁊ acceptabile eius sacrificiuꝫ fuit sicut di
cit Aug. libro diuersaꝝ questionū ad oro/
sium. Secundo Enoch in fide mediato/
ris placens deo trāslatus est vt christo de
virgine maria nato tēpe antixp̄i testimo/
niū ferat: ⁊ ꝑ hac fide martyr fiat. Tertio
Noe hoc intellexit figuratū quādo de ar/
cha emisit columbā: que nō tetigit aquas
nec cadauera sed reuersa est ad vesperam
portans ramū oliue in ore suo. ⁊ sic annū/
cians pacem terris redditam Geñ.viij.c.
Hec columba sine felle scꝫ amaritudinis
fuit beata virgo que nō tetigit putredineꝫ
vel morticinū peccati. hec ad vespam mū
di ramū oliue portat cū filium ex miseri/
cordia humanatū: virentibus folijs: qꝛ gra/
tia ⁊ veritate plenū baiulat: ⁊ terris pacē
nūciat cum deo factā. Alias figuras cau/
sa breuitatis pretereo.

Capitulum.V.

q Uinto reuelauit deus ꝙ be/
ata virgo esset futura mun/
do: ⁊ ex ipsa saluator nascitu/
rus tempore patriarchice electionis mul
tipliciter. E quibus aliqua inseramus
pluribus pertransitis Nam primo abrae
reuelatum est: qn̄ dictuꝫ est in semine tuo
benedicent omnes gentes. Geñ. xxij. In se
mine tuo.i.in christo venturo.s.ꝑ virginē.
Scḋo Isaac reuelatū habuit in sui imo/
latione Geñ.xxij.qḋ figurauit xp̄m vnige
nitū dei filium imolaturū in carne ex vir/
gine assumpta. Tertio Jacob reuelatū est
qui ait Geñ. vlti. Non auferet sceptrū de
iuda donec veniat qui mittēdus est.i.xp̄s
ex ỽgine de tribu iuda oriūdus ⁊c̄.

Capl'm. VI.

f Exto tempore israelitice libera/
tionis. Nam Moyses vidit ru
bum ardentem ⁊ non comburi.
Exo.iij. Per ignem diuinitas figuratur per
rubum nō combustū viror virginalis: vt
canit ecclesia: Rubū queꝫ viderat Moy.
incombustū ↄseruatū agnouimus tuā lau
dabilē virginitatē ⁊c̄. Item Aaron virga
sicca floruit fronduit ⁊ amigdala ꝑduxit.
Nūeri.xvij. Ad figurandū ꝙ maria ỽgo
manens ⁊ sicca ab omī ↄcupiscentia xp̄m
generatura erat. Item Josue hoc reuela/
tū est: qn̄ sol.i.christus stetit in medio celi
i.in vtero virginis. Nam celum dicitur a
celando. Sic vterus virginis marie celū
est: quia sicut in celo materiali: ita in vte/
ro virginali celabatur deus. Et hoc habetur
Josue.iij. Multe alie figure causa breui/
tatis obmittuntur.

Capl'm.VII.

f Eptimo tempore prophetice re
uelationis: quoniā per ora om/
niū ꝓphetarum id deꝰ nobis in
scriptura sacra annunciat lege ⁊ videbis.
Nā dauid ait: Jurauit dn̄s dauid verita
tem ⁊ nō frustra. cū de fru.ven.t.po. ⁊c̄. et
iterum: Elegit eam deus ⁊ ꝑelegit eam.
Item astitit regina a dextris tuis in ves.
deau. ⁊c̄. Item Salomon Cañ.iij. Egre/
dimini ⁊ videte filie syon regem salomo.
in dyademate quo coronauit euꝫ mater sua

Et vt dicunt doctores hebreorum vbicunque ponitur nomen salomonis in libro canticorum intelligendus est ipse deus. Item Esa. vii. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius Emanuel. Item hiere. xxxi. Femina circundabit virum et promittit. d. Nouum faciet dominus super terram etc. Item Ezech. xliiii. Porta hec clausa erit et vir non pertransibit per eam quoniam dominus etc. Item Dan. et omnes alii prophete de hoc vaticinantur quorum dicta pertranseo. Capitulum VIII.

Octauo tempore iudaice oberrationis et dispersionis. Nam iudei tempore quo herodes alienigena regnabat cognouerunt deo operante: tempus fore impletum vt xpus veniret per illud Gen. xlix. Non auferetur sceptrum de iuda. Unde et miserunt ad iohannem in deserto vt interrogarent eum si ipse est xpus. Et ille reuelauit et confessionem de xpo fecit Joh. iii. Medius inquit vestrum stetit quem vos nescitis. etc. Item omnes iudei dispersi et errantes a fide, reuelatum habent xpm venisse in carnem ex virgine per illud Esa vlti. Antequam parturiret peperit et antequam veniret partus eius peperit masculum. vbi glo. nostra dicit sic: Antequam natus fuisset ille qui eos in seruitutem redegit vltimam natus fuit saluator: id est ante Titi et Vespasiani subiugationem et captiuitatem. vt patet expressius per translationem caldaicam que dicit adhuc non erat ei veniens angustia et adhuc non venerat ei dolor propter partum et reuelabitur messias etc.

Capitulum IX.

Nono tempore philosophice cognitionis ab eo namque tempore quo philosophi naturas rerum inuestigare ceperunt semper repertum est in creaturis aliquid tale quo mens nostra quasi per exempla impressa naturalibus rebus manuduci potest ad fidem virginee conceptionis beate marie et eius diuini partus vt patet per illustrem Franciscum de Retza li. quem edidit de conceptione virginali per plura naturalia exempla que habentur li. viii. parte. i. ar. iii. ca. x. Ne tamen omnino hic silentio pertranseamus aliqua describuntur. Nam primo videmus in celestibus quod radius solis qui de se est impassibilis et immortalis ac quodammodo capi non potest: et tamen rebus corporalibus ac mortalibus se incorporat. vt patet in vitro sine omni fractione pertransiens. Item vt dicit Albertus magnus in summa naturalium fulmen quoddam erumpens penetrat bursam illesam relinquens aurum vel es intus consumens. ergo multomagis deus immortalis ingredi et egredi potuit virgineum vterum sine corruptione et se vnire carni etc. Secundo in animalibus videmus multa concipi et nasci animalia sine mare vel coitu. vt patet de anguilla que marem non habet sed per aurem concipit et fetum generat vt dicit Aris. v. li. de animalibus. Item de apibus que sine patribus e matribus crescunt. Item de quadam aue Carbas vocata comiter: que dicitur de arbore nasci. vt testatur Alb. xxiii. de animalibus. Item de vulture que mare caret. vt dicit Amb. in examerom. Item de fenice que vnica tamen est et multis aliis.

Tertio in terrenascentibus vbi flos generatur ex puris humoribus. Quibus omnibus quid aliud deus exemplificare voluit cum sic res ipsas condidit nisi futurum virgineum partum. quoniam vt dicit apostolus Ro. i. Inuisibilia dei. s. misteria per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur Ca. X.

Decimo reuelatum est tempore gentilice conuersationis. quia secundum Tho. q. qua supra multis gentilium facta fuit reuelatio de xpo. vt patet per ea que predixerunt et prenouerunt multe sibille gentiles. sicut dicit Aug. et notat idem Tho. ex quibus aliqua hic inseruntur.

Nam primo sibilla persica dicit Ecce bestia conculcaberis et gignetur dominus in orbem terrarum et gremium virginis erit salus gentium. Secundo sibilla delphica que ante troiana bella prophauit cuius meminit crispus di. Nascetur propheta absque maris coitu ex virgine. Tertio sibilla eriθrea in babilonia orta: de qua meminit Isid. Ethi. viii. di. In vltima etate humiliabitur deus humanabitur proles diuina: vnietur humanitati diuinitas: iacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo. Hec illa. Quarto sibilla hellespontina in agro troiano nata. de qua sanctus Eraclitus dicit: De excelso celorum habitaculo prospexit deus humiles suos et nascetur in diebus nouissimis de virgine ebrea. Plures alias sibillas amore breuitatis pertranseo. Hoc tamen addendum puto quod sicut refert sanctus Tho. vbi supra. Inuenitur in hystoriis romanorum quod tempore Constantini Augusti et helene matris eius inuentum fuit quoddam sepulchrum in quo iacebat homo auream laminam habens in pectore in qua scriptum erat sic: Xps

nasceť de virgine ⁊ credo in eũ. O sol sub helene ⁊ Cõstantini tpibus iterũ me videbis. Hec Tho. Addẽs ibidẽ. ꝙ si q̃ gẽtiles saluati fuerũt q̃bus reuelatio non fuit facta: nõ fuerũt saluati absq̃ fide mediatoris christi quia et si non habuerunt fidem explicitã tamẽ habuerunt fidem implicitã in diuina ꝓuidentia: credẽtes deũ eẽ liberatorẽ hoim ſm modos sibi placitos ⁊ ſm q̃ veritatẽ cognoscentibꝰ ipe reuelasset. Hec Tho. Ecce ergo patꝫ ꝙ gẽtilibꝰ reuelatꝰ est ortus marie. Ca. XI

Undecimo reuelatꝰ est ortꝰ marie v tpe ꝑme generatiõis cuꝫ vicꝫ in primo eẽt tempꝰ originis et gñationis btẽ ṽginis. qꝛ vt ferũt hystorie multiplr etiã tũc mũdi hoibus innotuit d virginis ortu ⁊ xp̃i incarnatiõe. Prio q̃dẽ dicit i hystoria scholastica ꝙ circa illd tp̃s scꝫ post mortem iulij cesaris qui regnauit ante octauianũ sub quo videlicet octauiano qui dicebať augustus natus est christꝰ: Tres soles in oriente apparuerũt mundo qui soles paulatim in vnum corpus solare redacti sunt: ad significanduꝫ ꝙ ille nasceretur in ꝑio scꝫ xp̃s in q̃ tria. scꝫ caro anima et deitas cõuenirent in vnã ꝑsonã in virginis vtero. Et hoc Eusebiꝰ in cronica asserit. et Jacobus in sua legenda licet quidam putauerint istã apparitioneꝫ factam fuisse in die natiuitatis christi: sed primũ videť verius. Scdo Thimotheꝰ hystoriographus refert se in antiquis romanorũ hystorijs inuenisse. ꝙ octauianus xxxv. Regni sui anno: circa quod tempus videtur natam fuisse beatam virginẽ mariam capitolium ascendit et quis post se regnaret a dijs requisiuit. Et audiuit vocem dicentem sibi puer ethereus ex deo viuenti sine tempore genitus non multũ pꝰ ex intemerata virgine sine macła nasciturus. Hoc audito ibi araꝫ edificauit ⁊ titulum hunc posuit hec est ara filij dei viuẽtis. Tertio insuꝑ reuelauit eius ortũ et natiuitatẽ angelꝰ gabriel. pr̃i s. Joachim et Anne matri ṽginis. vt em̃ scribit Hieronymꝰ. ⁊ cõcorditer hystorie sonant Joachim et anna in om̃i sanctitate ⁊ timore dñi sine reprehensione in mãdatis dei incedẽtes per annos. xx. prolem ex coniugio non habentes vouerunt domino ꝙ si eis sobolem concederet seruitio domini manciparent: cuius rei gratia cum singłis annis in festis ꝑcipuis hierłm frequentarẽt: In quodã festo cũ vna cũ cõtribulibꝰ suis ad altare oblationẽ suaꝫ offerret sacerdos eum repulit cũ indignatiõe. ⁊ cur accedere auderet ad altare dei increpauit. asserens non esse cõueniens maledicto legis obnoxiuꝫ oblationẽ dño legis offerre nec inter fecundos infecũdũ astare. Joachim ergo ꝯfusus domũ noluit redire ne a contribulibus qui hec audierant obꝑbriũ sustineret. secedẽs ergo ad pastores suos cũ ibi aliq̃diu fuisset quadã die ei soli angelus cum magna claritate apparuit ⁊ dixit Noli timere ego sum angelus dñi missus ad te: vt nunciem preces tuas exauditas esse ⁊ elemosinas in ꝯspectu dñi ascẽdisse Uidi em̃ pudorẽ tuum ⁊ audiui sterilitatis obꝑbriũ nõ recte tibi obiectũ: peccati quidẽ nõ nature vltor est deꝰ. ⁊ iõ cũ alicuius vterũ claudit ad hoc facit vt mirabilius denuo aperiẽs diuini muneris cognoscatur quod nasciť. Nõne sara diu sterilis fuit ⁊ postea Isaac cui bñdictio repromissa est gñauit. Rachel etiã diu sterilis postea ioseph genuit qui totiꝰ egipti dñium habuit. Quis fortior samsone: vel sanctior samuele et tamẽ ambo matres steriles habuere. Crede ergo dilatos diu conceptus mirabiliores esse solere. Proinde anna vxor tua pariet tibi filiaꝫ ⁊ vocabis nomen eius mariam. hec vt vouistis erit ab infantia domino consecrata. ⁊ ex vtero matris spiritusancto repleta. semper in templo domini morabiť: ne quid sinistrũ d ea suspiceť Et sicut ip̃a ex sterili mr̃e nasceť Ita mirabiliter ex ea altissimi filius generabitur cuius nomẽ erit iesus ⁊ ꝑ eũ oibꝰ gentibꝰ erit salus. Et hoc tibi signũ. cum ꝑueneris ad aureã hierłmis portam: Annam vxorẽ tuã obuiã habebis que de tua tardatione modo solicita tũc in conspectu tuo gaudebit. his dictis angelus discessit Anna quoq̃ cum amare fleret et quo vir suus iuisset ignoraret. idẽ angelꝰ eidẽ apparuit ⁊ eadẽ q̃ viro suo nũciauit. ⁊ vt redeunti obuiaret in porta aurea mandauit. Quibus sic peractis iam securi et le-

ti de prole promissa adorato domino in galileã ad domum suam redierũt diuinũ ꝓmissum hylariter expectantes. anna igit̃ cõcepit ꝛ pepit filiã btãm. s. virginẽ mariã de cuius vita suo loco tractabit̃. patet ergo reuelatio eius ortus. Ca. XII.

Duodecimo reuelatus ẽ mũdo ortus btẽ ꝟginis tpe implere ꝛ iam facte incarnatiõis diuie p innũerabilia miracula facta ꝛ fienda vsq; in finez mũdi. q2 vt dicit Greg⁹. Oia creata suo rẽ suũ in carnẽ venisse testata sunt ꝛc. Insup p aploꝝ ꝑdicationẽ toti mũdo inotuit fides de xp̄o et ei⁹ mr̃e virgine. Multis quoq; signis et miraculis extat confirmata: ꝛ vsq; ad finẽ ꝯfirmabit̃. De quibꝫ loq nõ sufficim⁹ p singula: nec libri cape possunt vt scribant̃. hoc solũ hic ꝓ finali puncto dico qḋ iaz clara fide intuemur. aucte scripture: ratione q; agnoscimus: ꝛ inumerabilibus miraculis expimur quotidie ꝛ expertum esse oculis per totum orbẽ cernim⁹ q̄m sic a deo erat eternaliter ꝑordinatum et diffinitũ et iam o pe cõpletũ. q vicz hec sacratissima virgo: hec gloriosissima puella: hec dignissima regina scilz maria: oriri debuit in mũdo. et p eam fili⁹ dei carnem assumendo ꝛc. mundũ debuit repare ꝛ redimere. Ita debuit esse q ip̄a virgo benedicta sit oña mũdi: regina celi: mediatrix dei et hoium. mater ꝛ genitrix dulcissimi iesu filij dei viui. Ipsa mater gratie: ipsa mater miscdie: ipsa omibus mater salutis eterne. O magne de⁹ q̄ꝫ mirabilis sapientia tua q̄ꝫ inꝑscrutabile cõsilium tuũ vt sic per feminã statueris succurrere mũdo: per feminã perdito. O filij adam. O filie eue. O perditi peccatores: erigite vestras mentes ꝛ recognoscite vestrã salutẽ positam esse in manu marie. et studete ei tota deuotione deseruire. O fidelis aia agnosce quia p mariam tibi vita: p eã tibi miscdia: per eam gr̃a pax et gl̃ia Quid igit̃ o anima mea: quid o cor deuotum: in tante virginis laude dicere dignuz potes Quid dignnm retribuere vales: qua suauitate: quo honore eã omi veneratiõe dignã reuereri sufficies. O dignissima femina sup cunctas bñdicta. O amabilis iesu mater pia: hoc tm̃ deprecor: hoc oro. vt tu ꝓ nobis pctõribꝫ electa in dei mrẽz peccatores nos nõ despice: sꝫ misicordit̃ filiũ tuũ bñdictũ sine fine i celesti gl̃ia fruẽdũ exhibe. et nue gl̃ie pticipes nos effice amẽ

Pars scda spẽaliter de natiuitate btẽ marie virginis.

Qua lux oriri visa est gaudiũ et tripudiũ apd oĩnẽs ꝑplos Hester. viij. ca. ꝛ ad laudẽ ac gl̃iaz natiuitatis bñdicte ꝟginis. Hec quippe est illa dies celeberrima qua noua lux oriri visa ẽ cuz maria nata est mundo: cuius vita inclita cunctas illustrat eccl̃ias: vt canit ecclesia. Cui⁹ fruct⁹ gl̃iosus. i. dulcissim⁹ iesus lux est mundi qui illumiat oẽm hoiem venientem in hunc mundũ: ꝛ ideo ꝓ hac natiuitate ꝟginis gaudiuz est et tripudiũ apud omẽs ꝑplos. In quibus q̄dem verbis ꝑassumptis tria pcipua notant̃ ꝓpter que debet quilibꝫ fidelis moueri et induci ad colendũ sũma reuerentia cũ pleno cordis gaudio hanc festiuitatẽ natiuitatꝫ marie.

Primo ꝓpter nouitatẽ quia noua

Scdo ꝓpter sctitatem quia lux ꝛc.

Tertio ꝓpter vtilitatẽ q2 apd oẽs ꝑplos

Primo quidẽ ꝓpter nouitatẽ. Noua qppe et totis retroactis tpibꝫ seculi iaudita et insolita fuit talis ꝟginis natiuitas. q̄m vt canit eccl̃ia: Ip̄a nec pmã sil̃em visa ẽ nec hñe sequentẽ. Et vt ꝟm Origenẽ ꝟmone de natiuitate loquar: Quis vnq; vidit talia Quis audiuit talia vt vna puella ꝟgo sit ꝛ mater: ip̄a ancilla ꝛ genitrix: ꝛ nõ solũ hois sed et dei. vt portet̃ manibꝫ feminea a quo portat̃ tot⁹ orbis. hec ꝟgo hodie nata ẽ. ꝛ iō noua lux oriri visa ẽ Secũdo ꝓpt̃ sctitatẽ q2 lux. lux ei cũ sit res purissima: imo res diuina q̄m deus lux est et tenebre in eo non sunt vlle. i. Joh. i. bñ figurat ꝟgis ꝛ ei⁹ natiuitatꝫ sctitatẽ. Vere nãq; ip̄a ꝟgo gl̃iosissima sup oẽs i sui natiuitate ẽ sctissima. q2 vt mellifiu⁹ Bern. ait: Copiosior inq̄t sctificatiõis bñdictio in ip̄am descendit que non tantum ipsius sanctificaret ortum. Sed etiã vitaz deinceps ab oi pctõ custodiret imunẽ qḋ ne mi alteri in natis mlier credit̃ esse donatum Hec ille Si igitur alioꝝ sanctoꝝ festa cũ

gaudio colimus. quantomagis festū marie. Tertio deuoti⁹ colere debem⁹ ꝓpter vtilitatē que p eā puenit omī ꝓplo totius mundi. ad qḋ inuitans ecclia canit: Luz iocunditate natiuitatē btē marie celebremus vt ipa p nobis intercedat ad dn̄m iesum xp̄m Proinde beat⁹ Anshel. lib oronū ait: O felicissima maria. qḋ dicemus quali organo vocis te laudemus. quantū tibi dēmus. quicqḋ ꝓtulerim⁹ minū ē et quasi nihil ad ea q̄ tibi ex equo debemus Tu em̄ genus humanū p tuū virgineum ꝑtū in pristinū deduxisti eterne glorie statū. Tu leges inferni p mortē filij tui deuicto ꝑncipe mortꝪ euertisti ꝑ te ad glīa ꝗcūꝗ̄ peruēturi sum⁹ puenīem⁹. Per te ē si qḋ bonū sum⁹ si qḋ possum⁹ ⁊ qcqḋ hēm⁹. Hec Anshelmus. Dignū igit ⁊ iustū est vt in hui⁹ noue lucis in hui⁹ sanctissime virginis p quā mundo tot ⁊ tanta donata sunt bona ortu ⁊ natiuitate gaudium sit ⁊ tripudium apud omnes ꝓplos: vt ꝓpositum dicit thema De hac itaqꝫ sanctissima natiuitate tractantes tria misteria declarabimus pro ista parte.

Primū dr̄ misteriū ꝓphice cōmēdatōis
Scōm dr̄ misteriū dignifice glīanōis.
Tertiū dr̄ misteriū gratifice iocūdatōis

Articulus prim⁹ q̄ ortus btē marie cōmendatur per ꝓphetas multipliciter ⁊ p̄cipue p salomonē in canticis ⁊c.

PRimū misterium dicit ꝓphetice cōmendationis. Ubi sciendū q̄ sp̄ūsctūs per ora oīm ꝓphetaꝝ multipharie virginē benedictā pdicēdo cōmendauit Aliquādo quidē in figuris vt patꝫ in ꝓfiguratione prime lucis Genes. i. Et in archa Noe gen. v. In yride: in archa federꝪ in throno salomonis. et multis alijs figuris. Aliquando vero in visionibus vt in rubo ardenti quem vidit moyses. Exo. iij Et i porta clausa quā vidit Ezechiel ca. xliij. ⁊c. Aliquando autē cōmendauit eā in rerum similitudinibus ⁊ ꝓprietatibus vt in virga. Esa. xi. Egredietur ꝟga de radice iesse ⁊c. Inter oia autē de eius ortu vel progressu loquit per salomonē Cantico. vi. pulcherrime eius ortum cōmendādo et quattuor rebus conmparando di. Que est ista que ꝓgreditur quasi aurora consurgens pulchra vt luna: electa vt sol: Terribilis vt castroꝝ acies ordinata. de q̄b hic tractare intēdo Prio ḡ ꝟgo btā cōpat aurore in sua natiuitate. ⁊ h̄ p̄ptib rōib⁹. Prio rōne mediatōis. q̄r sicut aurora mediat inter diē ⁊ noctē: ⁊ ortū solis antecedit. Sic btā virgo āncessit suo ortu ortum solis iusticie. i. xp̄i existens mediatrix. Bern̄. Opus inquit erat mediatore ⁊ mediatrice: nec altera tā idonea sicut maria mater dei. s. inter deū ⁊ hoīem medians ꝑ recōciliatiōe tanq̄ aduocata. Scdo rōe ꝟtutis ⁊ opationis. nā aurora dr̄ quasi aurea hora a ꝟtute. q̄r infirmitates leuiat dulciorē somnū p̄stādo. Sic btā ꝟgo maria nr̄oꝝ peccatoꝝ īfirmitates alleuiauit piendo dulcē medicinā. i. dei filiū. ipse em̄ xp̄us vere languores nr̄os portauit Esa. liij. Bern̄. Felix inquit maria que viris ⁊ mulierib salutis antidotū ꝓpinauit

Item aurora aues nocturnas effugat vt vespertiliones ⁊ noctuas Sic maria demonū potestates. ideo Genes. iij. Ipsa cōteret caput tuum. Unde Fulbertus carnotens dicit. Beata maria caput demōis quasi pedibus vtrisqꝫ contriuit in hoc q̄ virginitatem ⁊ humilitatē seruauit. virginitate em̄ extinxit ꝯcupiscentiā carnis et humilitate superbiam mentis. Et in hoc etiam quia filium genuit qui diabolicam potestatem contriuit ⁊ superauit. Itē aurora homines et aues letificat ⁊ ad cātandum ꝓuocat: aues scꝫ diurnas. Sic beate virginis ortus letificauit angelos ⁊ homines fideles. Magnum em̄ gaudiū attulit eius natiuitas mundo vt canit ecclesia. Si em̄ christo nato gaudebant angeli. quia natus fuit saluator mundi: consimiliter gaudere debuerunt in ortu marie. que est mater gratie et misericordie. Nā Ambrosi⁹ sup lucā dic: Habꝫ sctoꝝ editio. i. natiuitas leticiā plimoꝝ. Un̄ ⁊ i iohis baptiste natiuitate mlti gaudebāt n̄ solū hoīes sꝫ etiā angeli q̄bus reuelatio facta est de ipsius sanctitate. ḡ a fortiori h̄ ꝓuenidū ē d natiuitate marie Tertio aurora

figurat beate marie ortum secundũ rõne pnunciationis. quia vt Alb. magnus sup missus ẽ dicit: Sicut aurore ortu ppinquã te premittit stella lucifer. sic maria oriente pmittitur angelus pnunciãdo eius ortum. Secũdo cõmendat sapiens virginem benedictã et eius natiuitatẽ comparando lune cum dicit: pulchra vt luna. Et hoc precipue triplici ratiõe. Primo rõe cõditionis. Nam luna talis est cõditionis et proprietatis q crescit vsq ad .xiiij. diẽ quousq in ipsa appeat imago hois quasi fabri integra: et vltra crescere non potest sed postea decrescit: eodẽ modo beata virgo a natiuitate sua creuit vsq ad .xiiij. annũ. qr in hac etate creditr xpm cõcepisse: tũc ergo apparuit in eius vtero integra imago hominis fabri. i. ipe xps imago dei pris qui fuit integer p gratie et sapientie plenã pfectionem. Et fuit inquã faber: quia fabricator mundi fm diuinitatẽ. hinc Hiere. xxxi Nouũ faciet dñs super terrã femina circũdabit virum. Postq aũt beata virgo i tãtum creuit statim in sua reputatiõe p humilitatẽ decrescere cepit. quia non matrem dei: non dñam mundi: non reginã celi sed ancillã dei se appellauit. Luce. i. Ecce ancilla. ecce ergo q̃a pulchra vt luna. Secundo rõe obseruationis. quia mot⁹ lune valde obseruãdus ẽ in medicinis accipiendis. vt dicit hypocras i epicinijs. vt patet in minutione. Vñ vsus. Luna crescente minue iuuenis crapulente. Luna decrescente minue iuuenis macilẽte. Luna vetus veteres. iuuenes noua luna requirit. Sic beata virgo sollicita deuotiõe obseruari debet p aie medicatiõe qr ipa est mater misc̃die: per quã grãm et veniam accipere possunt peccatores. Vñ Bern. d laude virginis dicit: Queramus grãm per mariam qui sic querit inuenit et pulsanti apietur. Nil em̃ in nobis deus grẽ habere voluit qd non per manus marie trãsierit. Ipsa em̃ omib⁹ oĩa facta est omib⁹ sinũ misc̃die apit: vt de plenitudine ei⁹ accipiant vniuersi etc. Tertio rõne exhibitionis vel apparitionis. luna em̃ sicut etiã ipe sol taliter nob appet: vicz q circa oriẽtem et occidentẽ maxima videtr et apparet multo maior q̃ cuz est alibi in orisonte. vt dicit Aristo. iij. metheorũ. Sic btã virgo in oriente. i. in nr̃a natiuitate. et occidente. i. in nostra morte maximũ auxiliũ ostẽdit. Vñ canit ecclesia: Maria mater gratie etc. Tu nos ab hoste p. in ho. mor. Itẽ de ortu Ignaci⁹ in epl'a ad Cassiũ dic. q nullus puer sine baptismi grã moritr: nec malum finem vite sic sortitur in cui⁹ ptu marie laus et deuota vt debet iuocatio inuenitur. Item orosius in epl'a ad heluidium d. Coram deo noui et in veritate compri q nunq mulier in partu piclitatr. nec eius ples sine baptismi gratia moritr sup quã marie grã deuote inuocatr etc. Hec ille Sed hec dicta sanu⁹ intelligenda sunt de muliere in ptu vicz q etiã si talis piclitantur corpaliter moriendo non tñ piclitatr fm animã. quia inuocare deuote vt debet beatã dei matrẽ est misc̃die et salutis eterne signum. Itẽ de ple pater. quia moderni doctores dicunt. Si puer baptisandus infra manus baptisãtis decederet vel etiam in via moriens qñ ad baptismũ portatur et diligẽtia appõitr vt puer baptisetr. vel vbi parentes precib⁹ obtinuissent abortiuo vt diuina clementia suppleret qd natura negauit i his casib⁹ pie creditr puer saluari. Si em̃ in ve. t. puer decedẽs ante circũcisionẽ p orationes et sacrificium saluabatur: quare modo nõ sic posset fieri añ baptismũ vbi diligẽtia adhibetr ad baptisandum puerũ Tertio beata virgo cõmẽdatr comparando soli. ideo dicitr electa vt sol Et hoc Primo rõne influxus. quia sol omnia sidera excedens in claritate influit superiorib⁹ lucem: inferiorib⁹ q vitã. Unde Plato in Thimeo dic. Splẽdore solis et celũ et omnia infra celum illustrantr. Item Aristo. li. de elemẽtis Sol ppriũ lumẽ h3 omnes aũt stelle acquisitũ lumen habẽt a sole. Et scdo de gñatiõe. Motus solis in obliquo circulo est inquit causa generationis et viuificationis ac corruptiõis i istis inferioribus etc. Sic beata virgo maria influit supiorib⁹. i. angelis et sanctis lucẽ glorie. et inferiorib⁹. i. hoib⁹ viatorib⁹ vitã gratie. Vñ Anshelm⁹. Cur inquit o dña mea solũ loquar beneficijs tuis plenũ esse mundum cuz et infernũ penetrant et celos supant. per plenitudinem em̃ gratie tue q

in inferno erant letant se eē liberatos. id ē sancti pr̄es. Et q̄ in mūdo sunt exultāt se saluatos: ⁊ q̄ supra mūdū sūt. i. angeli gaudēt se restauratos ⁊c̄. Hinc ⁊ eccl'ia canit Tu regis alti ianua: ⁊ porta lucꝫ fulgida vita data p̱ virginē gentes redēpte plaudite. Scd̄o rōne motus. quia scribit̄. iij. Esdre. iiij. Magna ē terra: excelsū est celum ⁊ velox motus solis. Si em̄ vt dicit Alfraganꝰ a terra vsqꝫ ad celū stellatū sūt sexagies q̄nquies milies milia miliarioꝝ et q̄nquaginta milaria. Et ꝯstat q̄ sexcies est tantū in circūferētia circuendo a pūcto vsqꝫ ad idē punctū q̄ꝫ sit aliciꝰ circuli circūferentia vsqꝫ ad centruꝫ descēdēdo per diametrū. Cogita quantꝰ sit motꝰ solis qui in. xxiiij. horis totā circūferētiaꝫ spere circuit: Certe nulla sic currit auicula: nulla sagitta: nullꝰ lapis piectus a būbarda. Itē sol etiā est velocissimus in motu et diffusione suorum radiorum. vt claret quia. quasi in pūcto ab oriente diffunditur radius eius vsqꝫ ad occidentem ⁊c̄. Sic maria velocissima ⁊ celerrima ē sup omnes sanctos in miserando ad eam confugientibus. Unde Bern̄. in sermōe qui incipit in lectione dicit sic: O maxīe pia: O multū admirabil' maria tu nec noīari potes quin statim attendas: nec cogitari quin statim recrees affectus diligentium te. Et certe quia mater est ipsa misc̄die non poterit quin statim misereat̄ se continere. vt dicit Origenes in sermōe Tertio cōmendatur in figura solis beata virgo ratiōe ortus ⁊ effectus. quia sol quādo oritur efficit mundū per suū splendorē ornatum: reddit pulchrum: calefacit ⁊ illuminat. Sic maria per suum ortū fructiferum totū mundum ornauit et pulchrificauit sūme gratie pulcritudīe qua deꝰ ex ipsa mūdo natꝰ est factus homo. Ido Eccl'i. xxvi. Sicut sol oriens mūdo: sic mulieris bone spēs in ornamentū domꝰ eꝰ. i. eccl'ie sancte: militātis ⁊ triūphantis. Nā antea mundus erat totus deformis quia peccato maculatꝰ et exul factus a deo nec habebat vnde gloriaret̄ nunc aūt auteꝫ habet gloriam dignitatis maxime ⁊ ꝓpinquitatis ad deū. q̄ deꝰ est hō ⁊ hō deꝰ ⁊ h̄ p̱ virginē. Item ipa btā virgo tanq̄ꝫ sol mundū calefacit feruorē charitatis inflāmando in cordibus humanis. Nil enim nos adeo inflāmat charitatꝫ ardore q̄ꝫ recognitio huiꝰ beneficij scꝫ incarnatiōis diuine ex ꝟgine ⁊ passiōis xp̄i. sicut ait Bern̄.

Hinc in ꝑsona marie Eccl'i. xxiiij. Ego mr̄ pulchre dilectiōis. Qd̄ dupl'r habꝫ intelligi. vno mō respectu xp̄i sic. Ego mat' pulchre dil'. i. ip̄iꝰ xp̄i filij mei q̄ ē pulcherrimꝰ ⁊ optimꝰ ⁊ p̱ ꝯn̄s amore pulcherrio id ē sctā charitate diligēdꝰ. alio mō respectu nr̄i. sic. Ego mr̄ pulch. dil'. i. hoīm pulchre diligētiū: qbꝫ ipa habꝫ īpetrare grāꝫ dilectōis diuīe Notandū etiā q̄ sol ſm qd̄ orit̄ diuersimode mūdo ſm hoc diuersos effectꝰ p̄sagit. quia vt ait venerabilis Beda. Aliqn̄ sol orit̄ nubilosus vel sb̄ nubela tens ⁊ tūc futurū diē p̄sagit pluuialē Aliqn̄ aūt orit̄ pallidꝰ ⁊ tunc p̄sagit diem scꝫ ventis ⁊ turbine tēpestuosum. Aliquādo vero orit̄ rubens et splendēs et tūc presagit diem serenum. Ita deuota memoria ꝟginis marie in cordibus hoīm aliqn̄ orit̄ tanquā nubilose ꝓpter peccatoꝝ tenebrositateꝫ. Sunt em̄ pl'imi in peccatis iacētes ⁊ tn̄ ad btāꝫ ꝟginē deuotiōꝫ hn̄tes: ieiunātes eiꝰ vigilias ⁊ dietim eiꝰ ī honorē certas oīoes faciētes. Et talibꝫ signū est pluuie. i. lachrimatiōis ⁊ cōpunctōis infūdēde p̱ merita btē ꝟginis ⁊c̄. Aliqn̄ autē orit̄ tanq̄ꝫ pallēs vt in ꝯuersis ⁊ penitētibus p̄ timore initiali pallētibꝫ ⁊ btām virginē inuocantibꝫ. Et talibꝫ signū instat q̄ copiosius eis afflatꝰ grē spūsct̄i infundet̄ p̱ quā turbādi sunt de pctōꝝ enormitate. et ꝯtra se tēpestatē ꝯcitāt mortificatiōis ⁊ satisfactiōis p̄nialis ⁊c̄. Aliqn̄ aūt oritur rubēs ⁊ serenꝰ vt in ꝯsciā serena ⁊ ardēti p̱ charitatē. ⁊ tūc ē signū serenitatꝫ. i. iocūditatꝫ grē āplioris ⁊ ꝑseuerātie ac gl'ie cōsequende. Un̄ ber. d. De plēitudie marie accipiūt vniuersi: pctōr veniā: iustꝰ grām: ⁊ angelꝰ leticiā: filiꝰ dei carnis sbstātiā: denique tota trinitas gl'iaꝫ. Hec ille ⁊ sic patꝫ.

Quarto p̄ncipl'r cōmendat̄ ortꝰ marie p̱ sapiētē ꝯpādo castroꝝ aciei. Terribil' in qr. vt cas. aci. or. Un̄ Ber i ser. in lectione di. Tu dn̄a t'ribil' es demōibꝫ vt castrorū acies ordīata Horrēt ei p̄ncipes tenebrarū ad tuā fortitudinē ⁊ deuotā īuocationē

Ni i circuitu tuo acies valida inuerabili um spirituum btorum tibi deuotos defendentium. Hec Bern. Sz iuxta hec questio occurrit. vtrum btã virgo habuerit angelicã custodiã. Et videtur q non. quia erat ipsamet terribilis de oibus z pfecte illuiata. vn de piclitatione aie eius n erat timendũ nec d peti casu vl' nocumẽto diaboli. z p pñs nõ erat eidẽ ãgelica custodia nccia: sicut nob qbus timẽduz est de piculis iminẽtibus p demões. Rñdet q quis aliq dixerit q habuerit mr dei angelicã custodiã sicut oẽs alij gñalr: iuxta illud ps. Angelis suis de' mãdauit de te zc. sed Fran. maro. dicit. melius q vicz ipsa angelũ sup se psidentẽ custodẽ nõ habuit sed ei imediate de' sic ipe psidebat q sibi soli electã possidebat vt non pscnsisset creature sibi nocere volẽti: dat' ẽ tñ virgini angel' nobilissim' in natiuitate sua de infimo choro qcũqz fuerit cũ ceteris. s. multis inferiorib in obsequiũ z famulatũ: vt mri dei z regine celi. non tñ in custodiam cauẽdi picula: vel illuminatiõis aut pmotiõis in bonũ. qm ex plenitudine gre vigorabat in bonũ. z hoc fuit speale in ipa priuilegiũ. Et putat q a xpi pceptiõe in obsequio plimorũ angelorum marie famulantiũ perat Gabriel archangel' q oẽs alios angelos in natiuitate xpi ad gaudendum puocauit. vt d Lu. ij. Nec aliquẽ spm maliguũ ad eã accedere pmiserũt angeli sm illud Canti. iij. En lectulũ salomõis. i. xpi mrez. lx. fortes ãbiũt zc. i. ãglorum m'titudo O q sup oĩa laudabil' maria ptege nos.

Articulus secũd' de. xij. priuilegijs quib' btã maria ẽ honorata et gl'iose dignificata in sua sctã natiuitate. Capitulum I.

S Ecundum misteriũ declarandum d dignificẽ gloriationis. Ubi nota q beatissima virgo duodeciz stellis priuilegiorũ gloriatur: quibus ipsa p sua sancta natiuitate extitit dignificata et honorata. Nam ex pte corporis habuit quattuor priuilegia. Ex parte anime similiter quattuor. et ex parte vtriusq simul iterum quattuor zc. vt sic impletuz sit in ipa etiã eius natiuitate. illud Apoca. xij. In capite eius corona duodecim stellarum zc.

Primo nanqz ex pte sui sacri corpis habuit quattuor stellas dignitatis.

Prima dicitur generositas
Secunda dicitur formositas
Tertia d incõcupiscibilitas
Quarta dicitur puritas

Prima stella dignitatis Marie ex pte corporis dicit generositas. i. generis nobilitas qr vicz de nobilissimo gñe duxit originẽ ita q nũqz fuit aut erit in mundo p' dñm iesum nobili' indiuiduã in gñe hũano. Hec aũt pclusio lati' oñdet li. xi. p. ij. ca. i. Nã mathe' in euãgelio suo intendit ei' nobilissimã genealogiã describere per tres tesseredecades. i. xiiij. gñatiões ex genere pãarchali necnõ regia z ducali p singula. xiiij. nũerãdo. Et ponit. xlij. gñatões incipiẽdo ab Abraã cui facta est pmissio de xpo. Lucas vo ab ipo xpo exordiens: z vsqz ad Adã q fuit d in q sũma ẽ nobilitas p. lxxiiij. gñatiões genealogiã texuit. Ex qb' accipit argumtũ. q oĩs nobilitas et speciositas corpalis sm intentionẽ euãgelistarum pouẽda ẽ in btã virgine Et q oĩs ingenuitas pcessa ade z tandẽ pãarchis regib z ducib. imo toti genti iudeorũ q erat ante xpm gens p oib nobilissima z a deo pelecta. Nec alia erat natio tã gndis q hret deũ et ãgelos appinquãtes sibi zc. Ois qz nobilitatis gra iuxta intentõz euãgelistarũ nõ nisi pter xpm ex illa gẽte sm carnẽ nascitur pcessa ẽ z data. vt descẽderet p gñationes ab adã. s. in virginẽ z p virginẽ in xpm qui fuit prim' z vltim' priarcha rex z dux ppli isrl: vt dicere possit xps illud Apoca. xxij. Ego sũ alpha z O primus. s. i intẽtiõe apud deũ z nouissim'. qa post xpm null' ali' pãarcha vel rex ẽ vel erit in isrl. In hui' signũ iã exhausta ẽ a iudeis omnis nobilitas. adeo q ipa gẽs iudaica que prius erat honoratissima atqz ceteris prenobilissima: scz ante xpm: nunc est vilissima z abiectissima super oẽs nationes mũdi. Sed forte qres. quare voluit xps mrem eligere de prosapia nobilissima cũ ipse veniens in mundũ [illegible] hũiles dilexit z elegit vt patz i[illegible]

Vñ.i. Cor.i. Infirma mūdi elegit deus vt cōfundat fortia: Ad qd̄ rñdet q̄ fm sacros doctores. de⁹ voluit eligere apl̄os et discipl̄os pauperes ꝛ hūiles ne cōuersio mūdi ad fidē xp̄i ascriberet cor. astucie si fuissent sapiētes mūdi vel potētie si fuissēt magni dñi. aut diuites ſʒ magis ascribat diuine ptāti ꝛ miracl̄o vt dicit apl̄s vbi supra. Sed matrē voluit vt decebat habere nobilissimā p̄cipue triplici rōne. Prio rōne diuine nobilitatis vt sicut fm diuinitatem a patre nobilissimo deo vicȝ eternaliter est genit⁹: ita fm carnem a mr̄e nobilissima generaret. Vñ Aug⁹. Qualis in celo pater fm diuinitatē: talis in terra mr̄ xp̄i fm humanitatē Scd̄o rōne cōmendabilitatis vt. s. in nobili matre cōmendabilior foret virtus hūilitatis ꝛ electe paupertatis. ꝛ sic tanq̄ȝ humilior ꝛ virtuosior magis digna redderetur exaltari sup oēs angelos ꝛ hoīes. Nā vt dicit Bern̄. Non magnum est humilē esse in abiectiōe: sed rara ꝓsus ꝛ maxima virt⁹ est humilitas honorata. Hec ille qualis fuit humilitas in maria nobilissima has rōes ponit Albertus, sup missus ē ca. lv. Tertio h̄ voluit rōe significationis. vt em̄ oñderet se verū sacerdotem esse fm ordinē melchi. q̄ seip̄m oblaturus erat deo patri ꝓ reconciliatione humana: voluit de stirpe sacerdotali oriri xp̄s. Item vt se ostēderet esse verum regem ꝛ dñm dominantiū. atq̄ȝ ducē celestem: voluit de tali stirpe matrem eligere. Deniq̄ȝ vt oñderet q̄ ip̄e pctōres venit saluare ꝛ spem venie daret voluit peccatores reges vicȝ Manassen. achaȝ ꝛc̄. Et peccatrices. vicȝ Ruth: Raab: ꝛ Bersabee in sua genealogia enūerari fm hieronimū in omel.

Capitulū II

Secūda stella dicit formositas. q̄a beata virgo fuit non tantū in aīa verȝ etiā in corꝑe virgo pulcherrima a natiuitate sua Et hoc multipliciter ꝓbatum est supra li. i. p. ij. arti. iij. ca. i. vbi clare habet q̄re decuit matrē dei eē pulcherrimā. Hic aūt notandū est q̄ in beata virgine erat pulchritudo duplex: videlicet corꝑalis ꝛ virtualis que ↄ̄sistit ī morū honestate ꝛ virtutuȝ claritate. Et hec ꝓpōderat pulchritudini corꝑali De p̄ma Hester. ij. habet. Erat inq̄t formosa valde ꝛ incredibili pulchritudine oīmq̄ȝ oculis gratiosa et amabilis videbat. et qualis fuerit in colore oculis ꝛ capillis ꝛ sic̄ d̄ alijs ꝓpter breuitatem hic ꝑtranseo et suo loco pte. iij. hui⁹ libri tractabit ar. ij. ca. ij.

Quātū aūt ip̄a fuerit pulchra ī ꝟtutib̄ et moꝝ honestate testat Hiero. di. Si diligenter attendas: nil est virtutis: nil grē: nil candoris qd̄ non resplendeat in maria. Et Ambrosi⁹ li. de ꝟginitate dicit: Tal̄ fuit maria vt eius solius vita oim̄ sit disciplina. ꝟgo erat non solū corꝑe sed et mēte corde humilis: verbo grauis: animo prudens: loquēdi parcior: legendi studiosior intenta ope: verecunda sermone. Et vt dicit Sedulius Risum eius nunq̄ȝ viderunt nūq̄ȝ eaȝ vane ornatam: nunq̄ȝ curiosam: nunq̄ȝ leuem aut iocosam ꝛc̄. Vnde et legitur exemplū quod refertur in hystoria scȝ grecorum. q̄ beatus Dionisius cōuersus ad fidem ꝑ apl̄m paulū: optans videre mariā sepius petebat licentiā eundi hierl̄m a paulo Qua obtenta veniēs hierusalē ꝛ introductus ad beatam virgineȝ ea visa stupefactus de mira eius pulchritudine ꝛ gratie irradiātis ꝑ fulgore: mox cecidit in terram quasi mortuus dicēs. q̄ tantus radius diuin⁹ ꝛ claritas ab ea irradiauit q̄ sustinere nequiuerit: adorāsq̄ȝ eam dixit: Vere si de tuo iesu nō audissē et scripturas non legissem putarē q̄ tu sis deus: vel xp̄s dei in lege ꝓmissus ꝛc̄.

Capitulum III

Tertia stella dicit incōcupiscibilitas quia pulchritudo corꝑal̄ marie hoc singulari p̄uilegio fuit honorata ꝛ dignificata q̄ nunq̄ȝ ab aliquo potuit carnaliter cōcupisci licet fuerit pulchritudo maxima ꝑ omnib̄ pulchritudinib̄ hominū qui sunt fuerunt ꝛ erunt citra pulchritudinē xp̄i. Alioꝝ q̄dē hoīum ꝛ p̄cipue feminaꝝ pulchritudo mouet intuentes ad ↄcupiscentiam carnalē: iuxta illud Eccl̄i. ix. Ex sp̄e mulieris: ↄcupia q̄si ignis exardescit. Vñ et sancte ꝟgines v: sancta katherina; margaretha: Agnes ꝛc̄. concupiscebant a viris ꝛ nuptui petebant. sed ille in virginitate solide manentes martyrisate sunt ꝛc̄. Non sic aūt erat in btā virgie

maria:cui⁹ pulchritudo hoc summuz ꝛ sin/gulare priuilegium habuit ꝙ a nemīe carnaliter ꝯcupisci potuit:quin poti⁹ carna/lem cōcupiscentiam in alijs extinguebat ad solum intuitum. Et,de hoc Bonauē. in tertio sniaꝝ di.iij.q.ꝛ art.vi.dicit Hoc inquit iudei quidā asserunt mirum fuisse in virgine maria ꝙ cuz esset pulcherrima a nullo vnꝗꝫ viro fuerit cōcupita. Qḋ si queras.quare vel qualiter id fieri potuit.Rn̄detꝛ fm sctōs precipue Bern̄.ꝙ marie pulcritudo non fuit concupiscibilꝭ car/naliter rōne quadruplici.

Primo ꝓpter gratie abundationem
Secundo ꝓpter occultationem
Tertio ꝓpter conuersationem
Quarto ꝓpter irradiationem

Primo quidē ꝓpter grē abundationē. qꝛ grā diuina in ea abūdabat adeo ꝙ etiā in alijs esset libidinis ꝛ concupie extinctiua Grā nāꝗꝫ fortior est ꝗꝫ natura. Sꝫ vide/mus ꝙ natura quibusdā lapidibꝫ et herbꝭ hanc ꝯstitit virtutē:ꝙ habēt libidinē tpa/re. vt patet de agnocasto vel cāphora ꝛ saphiro atꝗꝫ calcedonio ꝛ herba ruthe sepe cōmesta. ꝗ multoforti⁹ id diuīa grā ī btā ꝟgine potuit efficere ꝛ defacto fecit vn̄ ip/sa btā virgo figurata est ꝑ cedrū ꝛ myrrā Eccl.xxiiij. Quasi cedr⁹ exal.sū in libāo: quasi myrra electa dedi sua.odo. Cedrus quippe odore suo fugat serpētes.et myrra interficit vermes. Sic maria serpētes motus ꝛ vermes praue ꝯcupie in alijs ad so/lū intuitū extinxit.cui ꝛ concordat figura de vite que flore odorifero fugat serpētes ꝛc̄. Scḋo ꝓpter occultationem:qꝛ sicut claritas corpis xp̄i p⁹ r̄surrectiōꝫ discipulꝭ celabatꝛ:ita pulcritudo marie omib⁹ car/nalib⁹ hoīb ꝛ qui eā cōcupiscere possent occultabatꝛ. ꝛ sic appḡebat vt nō ꝯcupiscibilis videretꝛ. Tertio ꝓpter ꝯuersatiōem quia tā honeste ꝛ mature se regebat ī omībus actibꝫ ꝛ moribꝫ vt omibus appḡeret ꝙ nequaꝗꝫ posset ad fedū aliqḋ inclinari.immo ꝙ erat tota deo dedicata. sicut contin/geret de pulcherriā et sanctissima muliere que esset ꝗsi ꝯtinue in deū rapta Quarto ꝓpter irradiationē que ꝓcedebat ex ei⁹ facie. vt dicit Ber ,ꝓpter quā etiaz ipe io/seph sponsus eius non audebat respicere in faciem virginis.quia illi radij lumino si a facie ꝟginis ꝓcedentes erāt adeo vir/tuosi vt deterrerēt corda carnaliū hominū penetrādo. Vn̄ glo.sup illud Mat.i. Acceptit ioseph ꝯiugem suam scꝫ mariā,ꝛ nō cogṅscebat eaꝫ donec pepit filiū suū ꝑmo/genitū dicit sic:Joseph mariā facie ad fa/ciem videre non poterat:quā spūsanctus a conceptione plenius impleuerat.et ideo non agnoscebat facie ad faciem quā desponsauerat donec illius vterus euacuaretur. vnde patet ꝙ ipsa gloriatꝛ de ista stella incōcupiscibilitatis. Ca.IIII.

Q Uarta stella dicitꝛ puritas. qꝛ beata virgo nata est in natura puri/ori ꝛ complexione meliori.erat em̄ optime sanguineositatis sicut pie creditꝛ. vtpote de cui⁹ purissimo sanguine ꝯformari debebat caro christi virtute spūssancti. Alij nimirum homines nascuntꝛ in culpa originali ꝛ cōplexiōe mala ꝛ impure:per quam inclinati sunt ad varia vicia moralia naturaliter:ꝛ ad prauam cōsuetudinē morum. Alij quippe sunt multum melan/colici: in quibus natura mordax et plena ire. Alij vero sunt multum colerici ferventes ad bella:lites: et sanguis effusionem. Alij autem plimū flegmatici:pigri som/nolenti molles et timidi ac ad malum fragiles. Et plurima talia mala que homi/nib⁹ adducit natiuitas enumerat Aug⁹. xxij.de ciui.dei.ca.xxij.d. Jn quibusdā in/quit mordax natura:ꝑturbationes crebre insana gaudia: discordie:lites: bella:insi/die:iracundie. hmōi innumerabiles hui⁹ vite miserie quas adducit natiuitas filijs adam corrupta vitio natura. Hanc autez benedictam virginem non maculauit mala complexio:non corrupit mala nutritio: non adduxit peruersa consuetudo: nec ꝑ/uertit fatalis constellatio:sicut solentꝛ quidam fatui imaginari ꝙ stellarum disposi/tio peruertat nascentes in moribus dicē/tes.ꝙ qui nascūtur sub saturno sint pigri ignaui et ignari. qui sub ioue fures ꝛ auari. Qui sub marte iracundi . Qui sub so/le superbi. Qui sub venere luxuriosi. qui sub mercurio curiosi.qui sub luna incon/stantes. hoc em̄ tenere superstitiosum est ꝛ erroneuꝫ. vt Augustinus ꝓbat.v.de ciui.

dei. Unde et ptolome⁹ in centilo.di. Sapiens vir dominabi᷑ astris. Propterea et Hiere.x. Hec dicit domin⁹: Juxta vias gentium nolite discere et a signis celi nolite metuere que timent gentes: quia leges populorum vane sunt ꝛc. Ad propositū itaqꝫ redeūtes dicim⁹ ſm doctores cōcordi᷑ circa.iij.di.tertij ſniaꝝ. ꝙ beata ꝟgo adhuc in vtero matris adeo fuit sanctificata vt ab eo tempe semper vsqꝫ ad assumptionem persisteret in puritate nature ꝛ in innocentia vite ꝛ pro capacitate in omnium virtutū plenitudine sine omni macula: optime et ordinatissime disposita in naturalibus: ita ꝙ nulla proles muliebris vnqꝫ magis appropinquasse vide᷑ ad statum innocentie ade sicut ipsa vt merito ꝺ ea dicatur illud Canti.iiij. Tota pulc͛ es amica m.s.corpore et aīa ꝛc. Ca. V.

Ro scdo quaternario stellarū dixi ꝙ beata virgo ex parte anime habet etiam quattuor stellas dignitatis quibus est in sua natiuitate priuilegiata et honorata.

Prima stella dicitur capacitas
Secunda dicitur sanctitas
Tertia Luminositas
Quarta Dulcorositas

Prima stella dici᷑ capacitas. Ipa nāqꝫ benedicte virginis anima taꝫ digne a deo est creata vt esset capatior maioris gratie et glie ꝗꝫ oēs angeli ꝛ homies ꝑter christum: et tota mundi machina: tum em̄ ipsa fuit ab eterno electa vt esset mr̄ dei: regina celi ꝛ angeloꝝ ac dn̄a mundi. et tam ineffabili gratia in ꝑsenti ac glia sublimāda in futuro. vt sup omnes esset creaturas puras excellentissime exaltanda. igi᷑ debuit in sua creatiōe ꝛ virginis benedicte origine: ipa eius gloriosissima anima tanta capacitate disponi vt totam gratie et glorie plenitudinē in tanta largitate accipere esset ꝛ apta quantū creatura viatrix potest accipere non deo vnita vnione ꝑsone quoniā ſm Arif.ij.de anīa. Actus actiuorū sunt in patiente bene predisposito Unū de⁹ creauit aīaꝫ.b.marie ī sūma nobilitate ꝛ perfectione ꝑ ceteris puris hominibus intellectu acutissimā et suis potentijs gratie capacissimā post christi aīam adeo. ꝙ vt dicit Hiero⁹. sermōe de assumptione.

Tota inde gratie plenitudo que ē in christo venit in marie aīam: ꝗꝫ aliter ꝛ ali᷑ quia in christo vt in capite influēte in maria vt in collo corpori ecclesie transfundēte. O ꝗꝫ mirabile istud vt vna hec puella sacratissima pl⁹ capax eēt ꝗꝫ tota mūdi machina (celū ꝛ terra) O q̄nta dignitas marie quā de⁹ sic ꝑelegit ꝛ ꝑordinauit vt ꝑ eā ois gr̄a ꝛ oē bonū trāsfundi haberet in eccl'ie toti⁹ membra. qꝺ deuotus Bern̄. exp̄mit. d. De⁹ oīm bonoꝝ plenitudinē posuit in maria. vt si qꝺ gr̄e si qꝺ salutis si qꝺ spei in nobis est ꝑ eam nouerimus redūdari ꝛc. Ca. VI.

Ecūda stella ꝺ͛ sctītas. q͛ vt dicit Bern̄. ad Lugdu. Fuit proculdubio añ sctā ꝗꝫ nata. et hoc ꝯcorditer tenēt doc. sup.iij.di.iij. Sicut ꝑte prima hui⁹ libri.ar.ij.ꝑ totū lucide claruit. Immo ipsa nō solū sctā fuit in natiuitate sed pre alijs omib₉ citra xp̄m sancta: ꝑ alijs gr̄a ꝑuenta. ꝛ sic sanctificata vt nūꝗꝫ peccare posset mortaliter vel venialiter: iuxta illud ps. Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹ id ē mariā. sequi᷑. de⁹ in medio ei⁹ scꝫ per incarnationē factā in ea. iō nō cōmouebi᷑ scꝫ q͛ ꝯfirmata ē vt nō posset ruere in peccatū. Ubi nota ſm doc. illuminatū vicꝫ Fran. maro. in tractatu ꝺ ꝯceptiōe ꝟginis ꝙ quantū ad pn̄s spectat triplex est sctificatio. Prima ē vniuersalis. qua aīa sctifica᷑. q͛ scꝫ a peccō purga᷑ ꝛ ei gr̄a cōfertur sed nō ꝯfirma᷑ qn possit cadere a gratia. Et hec sctificatio fit ꝑ sacr̄a. vt pꝫ in baptisatꝭ ꝛc. Scda ē sctificatio speal' q̄ aīa purga᷑ a culpa: accipit gr̄aꝫ ꝛ ꝯfirma᷑ in gr̄a ne possit ī pctm̄ mortale cadere. ꝛ sic fuit sctificatō iohis baptiste ꝛ Hieremie in vtero. Tertia ē sctificatio singl'arꝭ q̄ aīa sctifica᷑ nō purgatiōe a culpa: q̄ nō ē sed collatiōe gr̄e ꝛ ꝯfirmatiōe. ita vt nūꝗꝫ peccet nec mortaliter nec venialiter: ꝛ hoc mō fuit sanctificata maria in ꝑmo instāti sue conceptionis. Ca. VII.

Ertia stella ꝺ͛ lumiositas. q͛ anie marie ꝑ dictā sctificatōeꝫ q̄tū ad rōnē ꝛ intellectū tāta sapie claritas supinfusa ē a deo ſm aliq̄s. vt esset sapiētior oī creatura pura viatrice. ita ꝙ etiam in vtero mr̄is existēs habuit liberi arbitrij vsuꝫ et fuit in sublimiori ꝯtemplationis statu

q͠3 fuit vnq͠3 aliq̄ pura creata in etate pfe/cta. et fuit omnibus donis spūssancti plena. iuxta illud Esa. xi. Requiescet sup eū spi/ritus sapie et itellect' spūs 9si. et for. spūs scie etc. Et licet dormiret sic͠ et ceteri qn͠q͠3 tamen somnus qui pellit in nobis liberi arbitrij actum et merendi vsum non fuit in ipa. Vn̄ dicere poterat illud Cantico. v. Ego dormio sc3 corpaliter. et cor meum id est oia vigilat s. in 9teplatōe Sed di. quō potuit h ee Rn̄det q nō nalr sed p dei grōz spēalissimō h habuit. Et pbatur qr ex regula topica si ei cui min' videt in esse inest. et ei cui magis. sed Johes bapti sta in vtero agnouit xpm deū. vt di. Am/brosi' sup Lucā. Vn̄ de ipo canit ecclesia Accelerat rō in puero nondū nato: nouit pn̄te dn̄m in vgine etc. Itē Nicola' in in/fātia vsu rōis vtebat cū feria q̄rta et sexta semel sugebat vbera. et mox nat' erexit se in pelui dū balnearet. Itē Benedictus in puericia cepit miraculis chorustare. Si igitur istis data ē tanta gr̄a a deo vt hn̄t vsū rōnis an̄ debitā etatē q̄ est septē anno/rū de lege cōi. vt p3 extra de delict3 puero rū. ca. i. et d pe. et re. ca. ois. qa ātomagis d btā vgine q̄ electa fuit vt esset dei mr̄ inp portionabiliter altiori mō ista sunt credē/da Hoc etiā videt eccl'a significare i eo q libri qui intitulant de sapia exponūtur spēaliter de vgine. et q̄ dicunt de sapia in/terptatur ecclesia quasi de virgine dicant sicut etiā claret in epl'a hodierna. vt signi ficetur: qr ipsa fuit sup oēs creaturas sa/pientior. Presentationis marie modus.

Vnde et sm Hiero. aliosq͠3 hystoriog. Cū parētes btē virginis cōpleto tpe abla ctatiōis p trienniū ad tēplū ipam cū ob/lanōib adduxissent. Erant aūt circa tem plū. xv. ascensionis gradus in quo4 nouis simo vgo maria ifantula 9stituta postq͠3 benedixit sacerdos: sine adiutorio cūctos gradus ita cōscendit acsi esset pfecte eta tis et in dei laudibus die ac nocte pmane/bat nec vt solent infantes requirebat pa/rentes sed mature seregēs prudentissime loquens et praro quasi eēt. xxx. anno4 i oi sctitate ita pficiebat vt oēs mirarent. ob angelis q̄3 quotidie cibo eidē celesti alla/to visitabatur etc. Ca. VIII.

Quarta stella dr dulcorositas. quia a pncipio ei' felix aīa plena erat diuia dulcedie. iuxta illd ps. Dn̄e pueniisti e. in bn̄dictiōib dulcedis. s. ab in fantia. et itex Vnxit te de' de' tu' oleo le ticie p 9sor. tuis. Propter quā quidē sua/uitatē internā diuie fruitiōis radiabat et resplēdebat vult' ipius marie mira clari tate sm Hiero. vt 9staret omib. qr diuia gr̄a erat plena. Vn̄ et Hester. xv. Facies tua plena ē gr̄a4. Sicut em̄ moysi facies resplēdebat ex familiaritate et 9sortio di/uino et anglico multomagis facies marie quā q̄tidie angeli visitabāt misteriaq͠3 si/bi diuina 9pandebāt: futura reuelabant: ci bū celicū afferebāt. vt testat Epiphani' et Capitulum IX Germanus.

Pro tertio q̄ternario dscribūt et alie stelle ex pte corpis et aie qb' maria est puilegiata et dignificata i sua natiuitate

Prima nominis sublimitas
Secūda tēporis dignitas
Tertia dicit miraculositas
Quarta obsequiositas

Pria dr nois sublimitas qr nomē pclar vic3 maria ē sortita. qd q̄dē occipit arcb pclar3 et sblimib. qr moria ebraice accipit a maris stella q̄ ē vtuosa stella lucida stās sine occasu. attrahēs ferrū et adamātē. vt testo alkabici' et dirigēs nautas ad por/tū optatū. sic maria lucida gr̄a et sapia nū quā occubuit. s. p aliqd petm̄ q̄ vnite sue pietat3 ottrohit induratos et ferreos petō rea ad dei mia3 et dirigit oēs ad portū so/lut3. Itē h nomē maria latie accipit a ma ri magno et amaro. qr sic mare ē mr̄ aq̄rū. ita btā maria mr̄ oim̄ gr̄a4 q̄ fuit amari cata in filij passiōe. Itē syro smōe accipit h nomē maria a dn̄atōe. qr ē dn̄a mūdi etc

Scda stella dr tēporis dignitas. qr de' voluit mariā nasci i mēse septēbri. qui ei' natitati valde 9ueiebat s3 Frā. ma. qr iter tpa pfulget dignitate q̄druplici Prio q̄/dē. qr h mēs tot' fuit festiu'. vt p3 ex lege mo. p mariā vo dies luct' nri vsi sūt i gau diū celestis festitat3 etne. Scdo qr i h mēse sol ē i signo vgis. ita sol iusticie xps hitauit in vgie maria Tertio qr iste mē sis ē tps plenitudis āni et maturitat3 ple ne. Vn̄ et illud temp' autumn' dicit. Est

aūt autumnare id est maturescere ꝛ colli/
gere ſm Remigiū. ꝛ ſic cōgruebat natiui/
tati marie: que plena gratia in tpis pleni/
tudine quādo deus miſit filium ſuū ↄce/
pit ꝛ peperit xp̄m. vt ait aplus Gal. iiij.
Quarto quia iſte mēſis oīm menſium
prior creat⁹ ē: eo ꝙ mūd⁹ ip̄e in iſto mēſe
fact⁹ ē ſm opinionē rabi Eliezer ꝛ cōiter
h̄ tenēt ebrei. qđ etiā ꝓpbat Nico. đ lyra.
ſup Gen̄. ſic. qꝛ ſcptū ē Deut. xxxij. Dei ꝑ/
fecta ſunt opera. Vn̄ ſm omēs. homo pri/
mus factus ē in ſtatu ꝑfecto potens gn̄a/
re. Tunc em̄ vnūqđꝗ ꝑfectū eſt qn̄ poteſt
generare ſibi ſimile. ꝛ eodez modo videt̄
dōm de terrenaſcentibus qđ eſt quando
fructus ſunt in arboribus maturi ꝛ habēt
in ſeipſis ſemina. Unde Gen̄. i. ſcribitur
Et ꝓtulit terra herbā virentē ꝛ facientez
ſemen: quod fieri habet in menſe ſeptem/
bri. Verūtn̄ alij opinant̄ mundū creatuz
eſſe in menſe martio. vt patuit. li. i. ꝑ. i. ar.
iij. Si ergo mundus cepit initiū creatio/
nis ſue in iſto menſe: ↄgruit ꝙ recreatio/
nē in iſto mēſe ſeptembri accepit in marie
matris vicȝ xp̄i natiuitate ꝛc. Tertia
ſtella dicit̄ miraculoſitas quia beata vir/
go miraculoſe orta eſt Primo quia vt di/
cit Dam̄. ꝑ preces ꝛ reꝑmiſſiones fuit a
deo data. Si em̄ iſaac ꝛ iohe baptiſta ſic
ſunt nati: multomagis maria diuina volū/
tate operante: vt ꝓbat Alber. ſup miſſus ē
ca. clxx. Scđo quia ꝑ gabrielē archange/
lum eſt ꝓnunciata. vt ꝓbat̄ ſm Alb. ↄſili/
ratione. Tertio quia eius natiuitas fuit
portentis et ſignis clarificata. quoniā ſm
Theophilū hyſtoriographū. ip̄o die quo
nata eſt maria plus ſolito ſol refulſit i du/
plo. Et illa nocte luna clarior coruſcauit
adeo ꝙ pene ſolari ſplēdore radiaret. et il/
la nubecula que lunā obfuſcat ꝑ tp̄s a die
natiuitatis marie non comparuit. Sȝ cir/
ca globum lunarem mediū quaſi vna ſtel/
la mag̃ claritate appuit. Hec Theophi/
lus. Quarta ſtella dicit̄ obſeqͦſitas qua
mox ab hora natiuitatis deputate ſūt mi/
litie angelorū ad marie cuſtodiā non pre/
ſidendo. vt patuit ar. i. Sed in obſequiuz
et miniſteriū. Vn̄ Criſ. in quodā ſermōe
dicit. Infinitā militiā angelorum ad glo/
rioſe ꝟginis obſequiū eſſe deputatā nulla
tenus ambigim⁹ q̄ cauerent ne ꝓpetratuz
eterni regis hoſpitiū hoſtis īcederet Hec
ille qui etiā eidē eſcaz celeſtē quotidie de/
ferebat vt teſtant̄ hyſtorie.

Articulus terti⁹ ꝙ natiuitas marie iocūditatē intulit mūdo.

Tertium miſterium iocundationis dicitur: quia h̄ feſtum fuit iocundum.

Primo quidē ſancte trinitati
Secūdo ip̄i benedicte virgini
Tertio ſanctis angelis
Quarto hominibus vniuerſis

Primo ſancte trinitati. quia ꝑ totū mū/
dū gl̄ificat̄ ꝛ laudat̄ ſctā trinitas in beata
virgine. vt teſtat̄ Bern̄. in ope de laudib⁹
ꝟginis. Gaudet inquā de⁹ pater qꝛ hodie
nata ē ſponſa ab eterno ꝓdilecta. Gaudet
fili⁹ qꝛ ei nata ē mr̄ in q̄ hūanādo delitie ſi/
bi ſunt eē cū filijs hoim̄. Prouer. viij. De/
niqȝ gaudet ſpūſſctūs. qꝛ ſibi naſcit̄ habi/
taculū ꝛ tēplū gl̄ie acceptiſſimū Scđo
hoc feſtū ē gaudioſū btē marie. qꝛ hodie
nata ē digniſſime. vt patuit q̄ten⁹ ſit mat̄
dei: regina mūdi: dn̄a angeloꝝ: ꝛ ſuꝑ om̄s
creaturas exaltāda. Tertio gaudioſuz
extitit h̄ feſtū angelis: quorū eſt gaudere
etiā de vno pctōre pn̄iaȝ agente Lu. xv. g̃
multomagis de tali tāta quoqȝ natiuita/
te ꝑ quaȝ mund⁹ ſaluat̄ et angelica ruina
reparat̄. Vn̄ refert iohes Beleth i cōi q̄z
notat̄ legēda. vicȝ ꝙ cū antiq̄t⁹ dies nati/
uitatis marie fideles aliq̄to tp̄e latuiſſet
ↄtigit ꝙ q̄dā vir ſctūs ſedule ↄtēplationi
inſiſtēdo ſinglis āuis. vi. id⁹ ſeptēbris io/
cūdiſſimā angeloꝝ ſolennitatem audiret.
Cunqȝ admirās reuelari ſibi peteret: cur
iſto tm̄mō ꝛ nō alio die h̄ audiret: accepit
diuinū rn̄ſū ꝙ h̄ iō. qꝛ ꝟgo gl̄ioſa tali die
fuit nata mūdo. ꝛ iō deberet māifeſtare h̄
filijs eccl̄e ꝛ pape: q̄ten⁹ celeſti curie fierēt
ↄcordes in hac celebritate. Cū g̃ intimaſ/
ſet hec pape ex ſcptūris ꝛ antiq̄tatū teſti/
monijs: veritate hui⁹ cōperta: iſtū diē ce/
lebrandū vniuerſaliter in honorez natiui/
tatis ꝟginis ſtatuit eccl̄ia ſctā. Quar/
to hec feſtiuitas ē gaudioſa oīb⁹ homib⁹.
Vn̄ iohes Dam̄. in ſer. hodierno di. Ho

die fit mũdo salutis initium. iubilate deo vniuersa terra &c. Hic z canit eccl'ia Natiuitas tua dei genitrix ꝟgo gaudiũ ãnũciauit vniuerso mundo. ex te em̃ ort⁹ ẽ sol iusticie xp̃s de⁹ nr̃: q̃ soluẽs maledictõem dedit bñdictõẽ z ɔfundẽs mortẽ donauit nobis vitã sempiternã. Miraculum

Vt q̃ finẽ sermõis faciã vnũ h̃ miraculũ inferã. Et h̃ miraculũ fundamẽtaliter accipio ex li. miraclo℞ sc̃ti Anshelmi ca. xxxviij. q̄ q̃dã diues habuit btã ꝟginẽ in sũma deuotiõe. Et erat hõ tãte auaritie z tenacitatis q̄ nulli vnq̃ꝫ petenti miaꝫ vel elemosinã porrigebat. Quadã vice venit q̃dã paup ad hostiũ petẽsq̃ꝫ elemosynam amore dei z ille cũ imperio negauit. Ille rediẽs petijt iterato elemosinã ob amoreꝫ salutꝭ sue. z ille magis increpãs eũ repulit. Tercio q̃ꝫ petijt amore btẽ ꝟgis. Nõ vt auar⁹ audiuit arat⁹ piecit ei nõ libẽter vnũ panẽ. et cõminat⁹ est ei ne ampli⁹ peteret sib h̃ noie. qꝛ g̃ue ferebat q̄ si sb h̃ noīe marie peteret elemosinã dare deberet ob ei⁹ deuotionẽ. Mortu⁹ ẽ tãdẽ ille auarus. z dũ põderarent bona z mala ei⁹ iuẽtus ẽ min⁹ h̃ns i bono z ẽ tradit⁹ demõib ad cruciatũ. Ecce aũt appuit ꝟgo gl'iosa et panẽ quõdã datũ p ei⁹ amore posuit in statera. z stati meritꝭ btẽ ꝟginis p̃põderauerũt ei⁹ bona. Rogauit g̃ p eo ꝟgo filiũ. qui dixit. Esuriui z nõ dedit mãducare. sitiui z nõ dedit bibere: nullã fecit miaꝫ. g̃ nõ merel miaꝫ. At ꝟgo. Ego suꝫ mr̃ mie et me in deuotiõe habuit. Vñ obtinuit vt rediret ad corp⁹ aĩa z reuixit qui fuit mortu⁹. z egit pñiaꝫ durã. z sp largas postmodũ faciebat elemosinas ob amoreꝫ ipsius btissime mr̃is dei paupes iuitãdo. Quo miraclo vl' exẽplo clarescit qm̃ mltũ vtile ẽ hoĩs elemosinas paupib facere ob amorẽ btẽ ꝟgis marie. z p̃cipue i festis e⁹ paupes ad mẽsã iuitare deuot⁹. Si em̃ vt patuit i dicto miraclo illõ iuolũtarie largitũ p deuotõe ꝟgis tm̃ valuit. vt h̃ ip̃o a s̃nia dãnationis hõ liberaret. quantũ g̃ putas valebit ad salutẽ volũtaria erogatio facta paupib p amore ꝟgis marie. Vtiq̃ꝫ talib in extrema hora mortꝭ: ip̃a ꝟgo gl'iosa interuentrix apõ filiũ astãs dicere poterit Scriptũ est. date z dabit vobis Luc. vi.

Dignũ est g̃ vt is qui dedit sua p nomie mr̃is dei: det ei corporis z sanguinis xp̃i sacr̃m. q̃ ɔtinet xp̃s dñs quẽ ꝟgo cõcepit ꝟgo pepit: virgo aluit. Et sicut ip̃e membra xp̃i. i. paupes aluit p noie ꝟgis matrꝭ ita alimentũ habeat vite eterne p g̃raꝫ ei⁹. O vere sc̃tã talis aĩa q̃ꝫ feliciter z q̃ꝫ iocũde audiet i iudicio ꝟba xp̃i dicentꝭ: Esuriui z dedistis mihi mãducare. Sitiui et dedistis bibere &c. Venite g̃ bñdicti pr̃is mei percipite regnum Amen.

Pars tertia libri q̃nti de nascẽtis marie admirabili cõditiõe.

Vas admirabile op⁹ excelsi: Verba ista scribũt Eccl'i. xliij: ad honorẽq̃ꝫ et laudẽ ꝟginis marie merito accipiunt. Ip̃a nãq̃ꝫ fuit Primo vas nõ q̃dẽ vacuũ sed oĩ g̃ra plenũ. iuxta illõ Luce. i. Aue g̃ra plena. Itẽ oĩ ꝟtute rãq̃ꝫ margaritis gẽmis z p̃ciosissimis lapidibus adornatũ: iuxta illud Eccl'i. xxiiij. In me oĩs g̃ra vie z veritatis in me oĩs spes vite z virtutis. De hoc vase Eccl'i. l. Quasi vas auri solidũ ornatũ oĩ lapide precioso: vere ip̃sa vas. quia archa ɔtinens thesaurũ diuie sapie. Et vere vas aureũ per charitatẽ z puritatẽ incorruptibilitatis. qꝛ sicut au℞ splendet et rubigine non corrumpit: sic maria igneo fulgore charitatꝭ splendẽs nullã pc̃ti corruptionẽ vel maculationẽ h̃re cõpbat. Vñ vere fuit vas solidum p firmitatẽ stabilitatis z pseuerantie in g̃ra. z fuit omni lapide precioso id ẽ virtutum z preciosissimorum donorum spiritussancti decore adornatum. Cui cõsonat figura Exod. xxv. vbi legitur q̄ dominu⁹ p̃cepit moysi di. Facies mihi archã de lignis sethim z deaurabis eã auro mũdissimo intus et foris &c. Archa hec ẽ maria in qua deus tanq̃ꝫ in archa ɔtentus ẽ. Sicut em̃ p̃ciosis reliquijs consueuit fieri archa aurea vel argentea pulchre fabrefacta: sic rei p̃ciosissime: id est filio dei mãdauit deus fieri archam: mariam in qua reconderet. Et ista archa facta fuit de lignis sethim que sũt ligna imputribilia per qõ figurat marie immaculata z imputribilis mundicia. z sic de alijs ptibus e⁹

figure: scz q fuit deaurata int⁹ z foris pa/tet q maria fuit vas omi ꝟtute: oi purita/te: omi gra z sanctitate plenum. Scdo quoqz iuxta paceptū thema bñdicta vir/go fuit vas admirabile. qz quē celi cape/re nō poterant suo ɔtinuit vtero ꝑpter qd Bern. in sermōe quodā di. O venter capa/tior celis: diffusior terris: latior elementis qui illū ɔtinere valuit qui tribus digitis molē terre appendit Deniqz tertio iux/ta thema nr̄m ipa ꝟgo ē op⁹ excelsi. qz so/li⁹ dei potētia: soli⁹ dei sapia: ordīata fac/ta z sublimata extitit. Ad pn̄s igiꝛ acturi de nascētis ꝟginis admirabili qualitate et ɔditione videamus. Prīo de qualitate eius anime Scdo corporis. Tertio vtri/usqz cōiūctim z sic tria misteria notabūꝛ.
Primū dr admirabil' celsitudīs aīe rōal'
2m admirabil' pulcritudīs mařie corpal'
3m admirabil' btitudīs grē supernaťalis

Articls I de ipi⁹ aīe marie admirabili celsitudie q̄ ē a dō cōdita

Primū misteriū

P dicitꝛ admirabilis celsitudīs scz rōnalis aīe ꝟginis marie. Dignū nāqz ɔsideratiōe exi/stit: quāta celsitudine pfectiōis: q̄taqz ad/mirabili excellētia z dignitate: q̄ stupen/da diuine potētie z sapie maiestate: ac ꝓ/uidentie virgo bn̄dicta fuerit fm aiaz cō/dita. Qd quidē q̄uis mens hūana ad ple/nū capere nō sufficiat: tamē ꝑ aliquali cog/nitione. qua saltem ad aliquātulā induca/mur bn̄dicte ꝟginis reuerendā deuotiōez anim⁹ qz nr̄ eleuari q̄tulūcunqz possit ad eius dignitatis noticiā: vnā hic dignū du/xi ponere ɔclusionē in mēte tenendā que talis est: Deus maiori potētia z sapia: atqz pcelliori z digniori excellētia creauit z ɔdidit bn̄dictā ꝟginē ma. fm e⁹ pcellētis/simā aiaz q̄ creauerit oēs anglos z totaz mūdi machinā. Hec ɔclo ꝓbaꝛ tplici via
Primo Ratione.
Secundo autoritate
Tercio exemplari ostensione
Primo ꝓbaꝛ rōne z hoc triplici. Prima dicitꝛ rō sūme dignitatis: qz ipa btā virgo ab eterno est pordinata: atqz tandē in tpe sic ɔdita vel creata q tante sit dignitatis pfectionis z bonitatis tāte btitudinis et glīe vt foret dignissimū habitaculum dei omipotētis plenitudine oīs grē z sctitatis excellētissima p totā mūdi machinā tāqz vera mater dei: z ꝑ ɔsequēs regina celi z oīm angeloꝝ ac dn̄a totius mūdi z oīum creaturaruz. ergo ꝓ tanta dignitate debu/it sūma dei potētia z sapia ipa p alijs cre/ari et disponi. Secūda ratio sūme ꝓ/pinquitatis. quia q̄to aliquid est deo pro/pinquius et vnibilius: tanto maiori potē/tia z sapia dinoscitꝛ fore creatuz. licet nāqz ex pte dei vna z eadem potētia sint creata oīa et vnica sapia condita sint magna et minima. vt exēpligrā: lapis et angelus gra/num milij et celū vnica dei potētia z sapi/entia sunt creata. maioris tamen potētie excellētia relucet in angelo z celo: q̄ lapi/de z milio: quia angelus est ꝓpinquior et similior deo q̄ lapis. et celū q̄ miliū. Cū igiꝛ btā virgo sic ꝓducebaꝛ q portio car/nis sue in xpo esset insepabiliter. vnienda deo. Et per ɔsequens aīa debuit creari excellētissīa vtpote dō ꝑ grāz z gliaz sup oēs vniēda post xp̄m Nā corpus est ꝑpter aiam z nō ecōuerso. Tertia ratio maxi/me ɔtrarietatis. quia quāto magis ɔtra/ria aliqua in quocūqz ope ɔcurrūt q̄ nul/la potētia ordinata possent se simꝛ cōpati in eodē. tanto maior relucet potētia et sa/piētia: vt si tu mortuū posses viuificare et scires id facere vel retrogradare solē cum ista naturaliter fieri non possant: magna videreꝛ in hec faciendo tua potētia z sapi/entia admiratiōe digna. Sed qm̄ in creā/do angelos et totū mundū deus nec d potentia absoluta: nec de potentia ordinata aliquid repugnans habuit. Dixit em̄ z fa/cta sunt. Sed in creādo virgnē mariam multa habuit repugnātia de potētia sua ordinata: que quidem ab eterno deus sua absoluta potētia ɔcordare dcreuerat. De/creuerat em̄ q ista puella semꝑ ꝟgo esset nec tamen infecunda maneret. Itē q hec virgo cōciperet de spiritusancto sine viro Itē q cōciperet non puruz hoiem sed de/um z hoiem. Itē q illū gn̄aret a q̄ ipa et omia alia creata sunt. Et hec oīa erāt im/possibilia ordinata potentia. quia ɔtraria legib⁹ nature a deo institutis vt vult. sco/

tus sic diffiniens ordinatā potentiā super pmo sniaꝝ di. xliiij. ꝛ notat supra li. iiij. p. pma. ar. ij. in pncipio. Et tamen deus hec omia in ꝟgine maria pfecit ꝛ pficienduꝫ eternaliter decreuit. ꝗ maiorē potentiam et sapiam in ea ostendit Scda via ostē/dit ꝯclusio pmissa ꝑ auctes sctoꝝ. Prio Bern. in sermone de gaudijs marie sic dicentis: Multa magna fecit de⁹ in creaturis mundi. Nil tamen tam excellēs ꝛ taꝫ magnū fecit opus digitoꝝ dei sicut virginē matrē dei quā sol ꝛ luna mirant. Hec ille. Scdo aucte Anshelmi de ꝯcep. ꝟ. dicētis Nil tibi dn̄a ē equale nil cōpabile Oē em̄ qd ē aut supra te est aut infra te ē Qd supra te est solus de⁹ ē. Qd infra te ē oē qd de⁹ nō ē. Idē ibidē dicit Decebat vt illi⁹ hoīs. i. xpi cōceptio fieret de matre que ea puritate niteret qua maior sub deo neqt intelligi. Tertio aucte hieronymi in sermōe de assūptiōe dicētis sic Altior ē celo de qua loqui nitimur abysso: pfundior. vn̄ si celū te vocē o ꝟgo bn̄dicta altior es. Si mrem hoīm pcellis. Si formā dei te appellē digna existis. si dn̄am angeloꝝ per oia esse pbaris. quid igit de te digne dicā nescio. Hec ille. ꝛ sic patet ꝓpositū.

Ad cui⁹ ꝯfirmationē p omib⁹ facit auctoritas euāgelij Lu. ij. vbi dicit ꝟgo. Fecit mihi magna dn̄s ꝗ potēs ē. i. fm omnē suā potentiā ꝛc. Tertia via ostendit cōclusio pdicta exēplari deductiōe. Et pmū exemplū accipiam⁹ ex serie sacre scripture Dic mihi quō legis. quid est qd fm sonū scripture deus maiori ꝯsilio repiat creasse. si tu dicis. angelos. Nōne legit Gen̄. i. Dixit deus fiat lux ꝛ facta est lux. ꝗ noīe fm Augm̄. sup gen̄. angelica nat̄a accipitur. Si dicis mūdū ꝛ quācūqꝫ in ipo creaturā: clarū est qꝛ omia illa de⁹ tm̄ dixit et facta sunt: mādauit et creata sunt. vt dicit ps. Sed qd: Certe si campū diuie scripture perurras cōpies qꝛ de⁹ nil fecit maiori ꝯsilio ꝗ aiam homis. qꝛ cū eā crearet nō solū dixit deus. Sed et pr fili⁹ ꝛ spūssanctus quasi ꝯsiliādo dixerūt. Faciam⁹ hominē ad imaginē ꝛ silitudinē nr̄aꝫ. Et h fm aiam. Nā sicut de⁹ ē trinus in psona et vnus in eēntia ita aiaꝫ hoīs fecit deus trinā in potentijs ꝛ vnaꝫ in essentia. qꝛ intellectus memoria volūtas. tres potentie vna aia sunt. Ecce ꝗ deus maiorē puidentiā et diligentiam videtur in serie scripture expssam habuisse in creando aiam hominis ꝗ in creando angelos ꝛ mundū: celū et terraꝫ. O igit ꝗ magna. O ꝗ mira anie dignitas. o ꝗ stupenda dei nr̄i circa nos charitas Sꝫ qro te hō. Quare de⁹ in scriptura voluit ōndere maiorē puidētiam ꝛ diligētiā circa aiaꝫ creandā ꝗ circa ceteras creaturas faciēdas. Profecto potiorē rōeꝫ dicere nō vales nisi hāc vicꝫ qa ꝟbū dei erat futur⁹ hō. sicut dic Brumo sup Gen̄. exponēs hāc auctē Faciam⁹ hoīem ad imaginē. vbi sic dicit: Nō soluꝫ dicit ad imaginē. sed addit: et similitudinē scꝫ: quā habiturus erat aliquādo filius incarnandus. nō em̄ talis creatus est homo ꝓpter hoīeꝫ sꝫ ꝓpter verbū. qꝛ ꝟbū dei erat futurus hō Hec ille. Ad ꝓpositū ergo claret qꝛ si de⁹ tāta excellētia ꝛ sapie puidētia creauit hoīeꝫ quē peccatuꝝ sciebat. Ex hoc ꝓpterea qꝛ de⁹ futur⁹ erat hō et sup omēs angelos ꝛ oia creata exaltandus erat hō in xpo: multoforti⁹ qn̄ venit tps vt faceret ꝟginē bn̄dictā: de qua erat incarnādus: ipam excellenti⁹: potenti⁹ et sapienti⁹ ac diligēti⁹ omibus angelis et creatis creauit, ꝛc. Scdm exemplū accipiam⁹ ex doctorib⁹ sacre pagie. Nā sanctus Tho. i. scripto sniaꝝ di. xliij. ar. t. iij. et iteꝝ pma pte sūme. q. xxv. ar. vi. Et cōcorditer cū eo Alex. de hal. querūt vnā qstionē notabileꝫ vtꝝ. s. de⁹ potuerit ipaꝫ btāꝫ virginem facere meliorem ꝗ fecit. Cuius quideꝫ qstionis solutio habet supra lib. i. p. ij. arti. iij. ca. viij. descpta Et ibi coocludendo enumerātur exemplariter tria que fecit deus super omnes creaturas sua potentia ineffabili. Immo ista tria fecit ipe de⁹ sūma creata in mūdo qbus nō pōt aliqd fieri meli⁹ Primū ē humanitas xpi. Scdm est btitudo creata in pria celesti. Tertiū b. ꝟgo maria inqꝫtū ē mr̄ dī. qꝛ ex h ipo qꝛ ipa ē mr̄nitate do ꝯiūcta hꝫ dignitatē īfinitā. vn̄ ptꝫ qꝛ ipa sit ꝯdita tāta excellētia ꝛ potētia ꝗ maior fieri neqt i ipsa creatura viatrice ex pte sua ꝛ hoc d potentia dei ordinata. Unde Alex. de hal. pma pte sūme dicit qꝛ licet de potētia dei

absoluta potuerit et ipsa beata maria: et quelibet creatura alia fuisse melior. qr dei potētia in infinitū excedit omia creata tñ non fuit hoc necessariū. Quinpoti⁹ deus ipam fecit optimā sanctissimā ꝛ dignissimā vtpote matrem dei verā. In tanta ꝑcelsitudine bonitatis quantū in se fuit scꝫ ꝙ quo ad esse gratie ee ꝙ ex ea conciperet dei filius non potuit ipse de⁹ ordinata potentia facere ipaꝫ virginē vel etiā aliquā creaturā purā diuinitati nō vnitā vnione ꝑsonali vt fieret melior vel dignior ꝙ̄ sic̄ facta ē ipa. Hec alex. cōcor. Tho. ꝛ Raynerī⁹ in sūma. Concludēdo ḡ ꝙ btā ꝟgo sic sancta excellētissima. omēs eam deuotius veneremur tanꝙ̄ celi sūmā reginam: angeloꝝ ꝛ hoīum dñam: mrēm miscđie et gratie: considerādo quia sicut dic̄ Bern̄. in sermone. Qui marie sicut debet seruit deuote non ꝑibit in morte. O igit beatissima. O gl'iosissima dei mater: ꝓpter glie et bōitatꝫ tue excellētiā duc nos miseros ad tuam gloriam eternam.

Articulus scđs de admirabili pulchritudine ꝛ decore beate marie ex pte corpis tā in quantitate ꝙ̄ in colore ꝛ mēbroꝝ elegantia. Capitulum I.

Ecūdū misteriuꝫ dr admirabil' decoris corpal' matene ꝟginis marie: postꝙ̄ eīn dictū ē de ei⁹ excellētia ꝺm aiaꝫ. Nūc vidēdū ē đ ei⁹ ꝑfectōe ꝛ q̄litate ꝺm corp⁹. Ubi nota ꝓ clusiōe. ꝙ sic btā maria fuit nobilissima ꝛ optima in aia: ꝑ omni creatura. ita fuit ꝛ debuit esse in corꝑali ꝑfectiōe ꝑ alijs optima. Et declarat ꝺm Alb. sup missus ē ca. xlij. plibus rōnibus. Prima rō qr nobiliori aie debet nobili⁹ corp⁹: forma eīn et maria debēt eē ꝓportionata ꝺm phm. ij. li. đ aia. Vn̄ videt ꝙ corp⁹ hūanū ē nobili⁹ ꝛ ꝑfecti⁹ omibꝫ corpibꝫ brutoꝝ: ꝓpter vnionē ad aīam nobilissimā scꝫ rōnalē. Sꝫ qr aia btē ꝟginis fuit nobilissima p⁹ aiaꝫ filij dei. ḡ ꝛ corp⁹ nobilissime ꝑfectionis ꝛ pulcherrimi decoris post corp⁹ filij. Ut merito de ipa dici possit illđ Judith. xi. Nō ē tal' mulier super terrā in aspectu ꝛ pulchritudie ac sensu verboꝝ. Scđa rō. quia natura est vis insita rebus similia ex silibus ꝓcreans. ij. phicoꝝ. Nisi ḡ natura erret vel impediat filius similis est pr̄i vel mr̄i. quia ergo in cōceptione xp̄i errare non potuit: aut impediri spūssanctus quo operāte virgo cōcepit. ideo sequit ꝙ sicut corp⁹ xp̄i diuitati vnitū fuit ꝑfectissimū ꝛ nobilissimū: ac pulcerrimū sup oēs ꝑfectōes corpoꝝ aliorū viatoꝝ hoīm: iuxta illud ps̄. di. Speciosus forma ꝑ filijs hoīm. ita post xp̄m et corpus mr̄is eius. Sed decor corpalis consistit precipue in quantitate ꝛ in coloris q̄litate. atꝫ mēbroꝝ elegāti dispositōe.

Idcirco ꝑmo occurrit q̄stio đ ꝙ̄titate.
Scđo de coloris qualitate
Tertio đ elegāti mēbroꝝ formositate

Circa quātitatē q̄rit vtrū btā maria fuerit ꝑue vel magne stature. Ad qđ breuit rn̄det ꝺm Alb. vbi. s̄. ꝙ habuit staturā debitā ꝛ ꝯuenietē. Ita ꝙ nec nimis magna nec nimis ꝑua fuit sꝫ ꝯuenienter alte stature feminee. Et ꝓbat. qr corpus filij sui tanꝙ̄ ꝑfectissimū in omibus naturalib⁹: debitissimā habuit quantitateꝫ viro congruētē: nec nimis magnā. s. gigantēā nec nimis ꝑuā. Quant⁹ aūt fuerit habet rome in quadā imagine ad ꝙ̄titatē xp̄i facta: cui⁹ altitudo ꝯtinet palmos octo longiores vel nouē breuiores. Sed qr naturaliter magn⁹ gñat a magno ꝛ tant⁹ a tāto: sicut ꝑuus a ꝑuo nisi assit īpedimentū. Cū aūt in xp̄i gñatiōe ex virgine error eē nō potuit. vt patuit s̄. seqt ḡ. ꝙ sic̄ xp̄s fuit ꝯuenieter alt⁹: ita ꝛ btā ei⁹ mr̄ ꝯuenient alta. Cui dicto ꝯsonat illud Cantico. vij. ꝙ̄ pulchra es ꝛ ꝙ̄ deco. car. in del. statura tua assilata est palme: q̄ est arbor satis alta. Sed q̄rit an fuit pinguis ꝛ carnosa vl' macileta. Rn̄det ꝺm Alb. vbi s̄. ꝙ in corꝑe btē ꝟginis fuit debita eq̄litas ita ꝙ nec fuit in ea nimia crassicies: nec nimia macies. Rō q̄a piguedo vl' carnositas nimia cāt ex frigiditate ꝛ hūiditate. Macies aūt extenuata ex caliditate ꝛ siccitate. Eq̄litas ꝟo debita ex oīm hūorū eq̄li cōplexiōe ꝺm phicos et hui⁹ q̄litatis debitū credimus fore corp⁹ btē marie. Hec Alb.

Cap. II.

Secūdo de coloris qualitate tria querunt̄ ſm qd̄ triplex est diuersitas coloꝝ in corpe hūano. ſcz in cute: in capillis: ⁊ in oculis. Primo ḡ de colore exteriori cutis querit̄. Cuius coloris fuit beata virgo: Utrū albi vl' nigri aut rubei vl' cōmixti. Ad qd̄ rn̄det ſm Alb. vbi s̄. c. xlvij. q̄ cū ſm phicos ſex ſunt colores cutis. Primus ē ex albedine ⁊ rubedine cōpoſit⁹. Scd̄s est niger. Tertius est citrinus. Quartus est glaucus. Quintus albus. Sextus rubeus. Et qm̄ ſolus ille q̄ est ex albedine ⁊ rubore cōpoſitus est ab equalitate pcedens: vt dicit Johānicius. Aly. p̄o oēs ab ineq̄litate. Naz albus color est ex abūdantia frigidi in humido vt p3 in flegmaticis. Et nigredo ē est ex abūdantia calidi in ſicco. Siliter ⁊ glaucus citrinus ⁊ rubeus est ex inequalitate hūoꝝ ⁊ qualitatū actiuaꝝ. ergo primus. ſ. cōpoſitus ex rubedine ⁊ albedine est nobiliſſimus ⁊ corpori eucratico determinatus: ⁊ a galieno ac ꝯſtātino in pāthegni: est ille color in tpata cōplexione poſitus. Vn̄ hunc colorem ꝯcedimus in corpore virginis fuiſſe. Hec Alb. Secūdo de colore capilloꝝ querit̄. Ad qd̄ rn̄dendo ponūt̄ aliqua p̄icta. Primū ē q̄ btā virgo nō habuit capillos criſpos totalr̄: quia tales ſunt in hoīe ex abūdantia ſiccitatis. Et ſm arte n phiſonomie: vt docent Ariſto. Auicenna Conſtantinus ⁊ Ptolomeus put notat Petrus aureoli in ſuo cōpēdio theologice veritatis lib. ij. c. lviij. ſignificāt tales capilli hoīem mūdū ⁊ lucri cupidū. Vn̄ hoc locū nō h3 in ꝟgine beata. Secūdū punctū q̄ capilli btē ꝟgis nō fuerūt rari nec groſſi nec mere albi: q2 tales ſm p̄tactos magiſtros indicant naturaliter eberem īgenio ⁊ indocilē. Tertiū punctū q̄ beata ꝟgo nō habuit capillos mere rubeos: q2 h̄ atteſtat̄ abūdātiā caloris ⁊ ſignificat naturalier infidelem.

Cōcludendo ḡ q̄rtū punctūt est q̄ in beata ꝟgine capilli debuerūt eſſe tpate nigri: vt pbat Alb. vbi s̄. Primo: q2 Cōſtantinus in panthegni dicit ad corpus eucraticum ptinere pilos in infantia rubeos. In pueritia ⁊ iuuentute nigros habere ḡ ⁊c̄.

Secūdo pbat Alb. hoc idem punctum p̄dictum ex cauſa capilloꝝ ꝓpter quā dicz deus ⁊ natura fecit vt hō habeat capillos ſm doctores phiſicos. Primo q̄dē ꝓpter ornatum. ⁊ ꝓpterea decuit vt beata virgo haberet capillos ad nigredinē tendentes quia cum oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt. ſuppoſito q̄ in virgine fuerit color cutis albus ⁊ rubeus magis venuſtat in capillis nigredo: vt patet p experiētiam. Secūdo ꝓpter ſignificatum. Nam ſm doctores phiſicos ſupradictos. Capilli ſubnigri ſi ſint moderate tenues bonos indicant mores ac bonam hominis compoſitionē. Atteſtant̄ eñ ſm Albertū ſtabilitati ⁊ firmitati: quia corrñdent elemēto firmo qd̄ est terra. Indicant etiam eſſe eucraticum cerebꝝ: Quia vt dicit Galienus in tegni. Optima est complexio cerebri calida ⁊ ſicca qm̄ nō ſunt abundantes humoribus. et ſenſibus pfecti ſunt ⁊ vigilatiſſimi: humidiores vero cerebri: ſenſu ebetes ſunt ⁊ ſupfluxionis mlte: ⁊ ſomnij multi ⁊ pfundi. Sed quia tali cerebro videlicet calido ⁊ ſicco debent̄ capilli nigri: vt dicit idem Galienus igitur ⁊c̄. Tertio ꝓpter expulſionem humoꝝ ⁊ ſuperfluitatum fumoſoꝝ. Et ꝓpterea cōueniunt nigri capilli corpori eucratico maxime quia neceſſitantur expulſionez ſuperfluitatis colerice incenſe ⁊ ſanguine aduſte ſm Galienum. que ſi nō expelleret̄ eſſet multum nociua. Et ideo cum corpus beate virginis fuerit perfectiſſimū ſm omnia mēbra ipſa habuit cerebrū calidum ⁊ ſiccum: ⁊ per ꝯſequens capillos ad nigredinem tēdentes temperate. Tertio Albertus pbat punctum p̄dictum exemplo: quia veronica repreſentans pulcherrimā ⁊ glorioſiſſimā faciem p̄tendit nigram barbam ⁊ nigros fuiſſe crines in dn̄o ieſu chriſto. ergo ⁊ domina tales crines habuit: cum fuerit aſſimilatio maxima inter chriſtum ⁊ eius matrem. Et ad id facit q̄ videmus ſoboles ⁊ plurimū aſſimilari parentibus. Sed videmus q̄ genus iudeoꝝ vt in pluribus habet nigros capillos. ergo ⁊ domina noſtra cum fuerit de genere iudeoꝝ tales habuit ſalz ad nigredinem tendentes

temperare. Tertio de oculis queritur: cuius videlicet coloris oculos virgo habuerit. Ad quod brevissimo sensu accepto secundum Albertum: ubi supra. Respondetur quod oculi virginis debuerunt esse nigri. tum quia ut in pluribus niger oculus comitatur nigrum colorem in capillis. tum quia hoc marie videtur cõgruere venustati. tum quoque quia a cerebro calido et sicco transmittitur visibilis spũs ad oculũ paucior subtilior et fortior. Simili modo et nutrimentũ paucius subtilius et nobilius secundum medicos doctores. Paucitas autẽ spũs et nutrimenti quantum ad materiã causat nigridinẽ oculorũ. Et ipsa subtilitas et paucitas materie causa ẽ nobilioris et fortioris operationis secundum eosdẽ autores medicine. et sic oculi dñe fuerunt nigri sed clariores ad vidẽdum et nobiliores: sicut et christum credimus eiusmodi oculos habuisse. et sic patet de colore dñe.

Tertio videndum est de Ca. III. membrorum omnium generali elegantia: et decora formositate benedicte virginis. Nimirũ quod virgo gloriosissima fuerit in omnibus et singulis membris proportionatissima: formosissima: et decorissima claresciit. Primo ex rõne. Secundo ex hystoriali descriptione. Tertio ex miraculorum enarratione. Primo igitur ex ratione scilicet assimilationis ad christum et eucratici corporis ac nobilissime eius anime: ut in principio huius articuli dictũ est. Unde et Cant. iiij. Tota pulchra es amica mea et macula nõ est in te. Si tota pulchra. i. per quamlibet partem pulchra. Secũdo ex descriptione hystoriali: quia ut ferunt hystorie. et precipue epiphanius de eius pulchritudine scribit: quod ipsa erat in corpore omni pulchritudine venustata. Erat inquit virgo decora facie et elegantis forme: statura optima caro eius coloris lactei cum rubedine et desiderabilis aspectu. Item caput eius erat aliquantulum oblongum. Et frons nõ lata sed plana quadrata et moderate magnitudinis ac decens: humilis et demissa. Hec enim secundum doctores phisonomice artis prefatos optima est dispositio capitis et frontis indicans hominem circũspectum pudicum et magne sapientie ac verecundum.

Item oculi erant pulchri et clare lucentes aspectu delectabiles: visus mitis: et benignus: humilis et mansuetus. pupilla oculorum nigra et valde lucida. Supercilia nigra nõ nimis densa sed decẽtia. Itẽ nasus rectus et mediocris equali linea descẽdens: quod signũ est constantie et prudentie secundum phisonomicos: ut notatur in compendio ubi supra. Itẽ gene eius sacre erãt nec nimis pingues: nec nimis macilẽte: sed formose nimis albe et rubicunde tanquam lactei et rosei coloris. Item os sacratissimũ erat delectabile et amenũ omnique suavitate plenũ. Labia rubicũda: sed modicum tumentia et aliquantulũ inferius labium erat excsuperans vel plenius labio superiori: et hoc decentissime. Hoc quippe secundum phisonomicos prenominatos: ubi supra. magnanimitatis et fortitudis est indiciũ. Dentes quoque eius erant candidi et recti equales et mũdissimi. Item mentũ eius eius erat decens cõmensuratum secundum aliquid ad quadraturã tendẽs: et erat convallicula tũ per medium secundum epiphaniũ. Itẽ collum candidum nõ carnosum nimis neque macilentũ sed decẽs. Manus mũde et decentes: digiti tornatiles longi recti et graciles et totius corporis statu manu sapie dei mirifice formata. Vestes habẽs proprij coloris et mantellũ etherei coloris. Eius gressus planus et compositus incedens modeste: et decenter caput inclinãs in ambulando tanquam virgo pudica et hũilima. Eius vox pudicissima et sonorosa: dulcis et iocunda ita ut diffusa fuerit gratia in labijs eius secundum dictum psalmiste. silentium semper amabat: raro loquebatur. Erat mire patientie nunquam visa est irasci: nunquam risit: nũquam ociosum verbum protulit. Erat optimis moribus et dulcissima omnibus. Insuper erat magni ingenij: ita quod totum opus muliebre citissime didicit: et adhuc in etate iuvenili omnes libros prophetiales: sapientiales: et totum vetus testamentum perfectissime sciuit. Erat omibus virginibus in templo devotior et humilior reputans se minorem omnibus et preferens singulis honorem plena existens omni virtute omniũ bonorũ morum honestate: et omni fulgens gra-

tia. Unde omnes eam venerabantur singulari affectu ⁊ laus eius diffundebatur vbiq;. Hec ⁊ plura ſm epiphaniũ ⁊ hystoriographos. Tertio formoſitas virginis clareſcit ex miraculoꝝ narratione plurimoꝝ e quibus hic libeat pauca inuehere ꝓpter ſimpliciores. Refert nanq; diſcipulus in ꝓmptuario. lxxviij. exemplo. ꝙ cuꝫ quidam frater ordinis predicatoꝝ peti uiſſet beatam virginem vt ſibi oſtenderet ſuã pulchritudinẽ apparuit benedicta virgo eidem. ⁊ ille tandẽ frater dicebat ꝙ nil iocundius nec clarius: nil pulchrius videri poſſit a mortalibus oculis ꝙ̃ facies marie. Idẽ refert exẽplo. lxxix. ꝙ Pariſius quidam clericus virgini deuotus ardenter cupiebat videre pulchritudinem marie. Poſt preces multas affuit angelus eidem dicẽs: Dña noſtra maria mandat tibi Exaudiui inquit orationem tuam. Et ecce hac ipa die e tali hora apparebo tibi: ſꝫ ſcias ꝙ ſi eam videbis ꝑ pulchritudinis lumine excecaberis: quod clericus libenter acceptauit. Tunc diſparẽte angelo cepit cogitare intra ſe. Quid facies poſtq̃ oculos amiſeris nõ poteris ſcribere ⁊ panem acquirere: oportebit te eſſe mendicũ. Unde deliberauit tm̃ vnicũ oculum aperire ad videndũ eam ⁊ alium manu obtegere: vt ſaltẽ vnus oculus remaneat. Adueniente hora apparuit ei beata virgo cuius pulchritudinem admiratus cum vno tm̃ oculo eam ꝓſpexiſſet; ⁊ delectatus eiꝰ pulchritudine cũ voluiſſet etiam alterum oculum aperire: ſubito diſparuit beata virgo Tunc vno oculo orbatus cepit ſeipſum redarguere dicens: Heu me miſerũ quare vnum oculorum clauſi: vtinã totus cecus eſſem vt eam plenius vidiſſem. Cumq; diu exoraſſet vt iterum eam videret: quia videbatur ſibi ꝙ ꝑ deſiderio vidende eiꝰ tante pulchritudinis etiam morti ſe exponere deberet: Apparuit ei angelus dicens Mãdat tibi dña vt prepares te: quia tibi apparebit: ſi tamen vis orbari oculo altero. Ait ille, Etiam dñe: ſi mille oculos haberem optarem perpetuo ꝑuari dũmodo eius faciei pulchritudinem poſſem perfecte videre. Cui angelꝰ: Mandat tibi dña ꝙ videbis eam ⁊ ſupſtitem oculum non amittes: ſꝫ ⁊ ꝑditum per eius recupabis gratiam: qd̃ totũ eſt impletuꝫ ⁊c̃. Deniq; exẽplo ſeqnti: Idem refert ꝙ quidaꝫ iuuenis aſſidue cogitabat ⁊ mirabat̃ pulchritudinem marie. ſinguliſq; diebus cũ ſurgeret de lecto. ⁊ noctibꝰ cum ſe deponeret di. Aue maria. ⁊ corpus ac animã virgini cõmendabat orans vt eius pulchritudinẽ mereret̃ in celeſti gloria videre. Quodaꝫ igitur mane cum deuotius oraſſet: aſtitit beata virgo cũ imenſa pulchritudine di. deſideras ne meam videre pulchritudinẽ Rñdit. O virgo bñdicta q̃uis indignus ſũ: tñ toto corde deſidero. Cui virgo aſpice inq̃t decorẽ meũ ⁊ eiꝰ q̃ decorauit me. Et ille. O dña ſi a tua pulchritudine ſepabor nũq̃ decetero conſolabor. Unde ꝑ nimia dulcedine ſpũs ſciſſum eſt cor eius ⁊ animã a corpe ſolutam angeli in celũ cũ beata virgine glĩoſiſſime depoꝛtarũt. Ex his aduerte o anima deuota: q̃ pulcherrima: q̃ gratioſiſſima ſit Maria mater dñi ieſu O q̃ felices qui eã intuent̃ facie ad faciẽ: O q̃ miſeri ſunt qui eius viſionẽ ꝑ pctm̃ amittunt Ut eñ Anſelmus in meditationibus ſuis dicit: Pulchra eſt maria ad intuendũ: amabilis ad corregnãdũ: delectabilis ad videndum. Sũma enim leticia poſt deum ẽ eam intueri: ⁊ in eius laudibus delectari. Hec Anſelmus. O igitur ter beati omnes ſancti in celo. Beati quidem ꝓ viſione diuinitatis. Beati ꝓ viſione humanitatis chriſti in quẽ deſiderant angeli ꝓſpicere. Et vere beati pro viſione marie cuius pulchritudinem ſol ⁊ luna ⁊ omnes creature ac ſancti mirantur ⁊ laudãt dicẽtes illud Judith. xv. Tu glĩa hieruſaleme. tu leticia iſrael ⁊c̃.

Articulus tertius huius partis ꝙ beatam mariam deus cõdidit. xij. mirabilibꝰ gratijs ꝑditã.

Tertium miſterium declarandũ in hac pte ẽ admirabilis habitudinis gr̃e ſignalis ex pte vtriuſq; ꝯiũctim. ſ. aie ⁊ corpis beate virginis. Ubi notãdũ ꝙ virgo bñdi-

cta a pncipio natiuitat; sue habuit admi-
rabiles z maxias grãs a deo: qb; extat sũ-
me gl'iosa. Decreuit nãq; deus ab eterno
sublimare beatã suã genitricẽ. pcipue. xij.
admirandis gratijs vel bonis sugnalib;
ad numerũ. xij. stellar; in corona eius capi
tis fulgentiũ: quib; eã incipiendo ab ortu
vsq; ad finem vite sue mirabiliter perfecit
z sublimauit. De qb; hic breuius agem⁹
ne tediũ generet: alibi latius locuturi. Et
istor; pmus quaternarius respicit ei⁹ gra
tie sublimitatẽ. scds virginis marie digni
tatẽ. tertius humani generis ex ea vtilita-
tem. Primũ itaq; bonũ gratie admira-
bilis benedicte virginis est q; deus omni
bus donis spũssancti eã repleuit scz sapia
intellectu: ɔsilio: fortitudine: scientia: pie-
tate z timore dñi. Juxta illud Esa. xi. Re
qescet sup eum spũs dñi. spũs sapie z itel-
lectus zc. Secũdũ est: q; oẽs virtutes z
grãs sanctor; gñales z spãles ei deus ex-
cellentissime infudit: vt dicere possit illud
Eccli. xxiiij. In plenitudine sctõr; deten-
tio mea. Que vba exponens Bern. dicit:
Bene in plenitudine sanctor; detẽtio ma
rie fuit cui non defuit fides patriarchar;:
spes pphetar;: zelus aplor; ɔstantia: mar-
tyrũ: sobrietas confessor;: castitas virginũ:
fecunditas coniugator;: insuper z puritas
angelor;. Taceat ergo hester de sua nobi-
litate: Susanna de sua castitate: Ruth de
sua iusticia: Delbora de sua prudẽtia: Ra
hel de sua pulchritudie: Judith de sua for
titudine: quia maria supgressa est vniuer
sas. Hec Bern. Item hiero. Ceteris pp-
tes marie vero se totam infudit gratie ple
nitudo. Tertiũ est: quia illam sũmã gra
tiam deus marie pstitit a qua omnis crea
tura vacua fuit: z qua maiorem pura crea
tura capere nõ potuit. scz esse matrem dei.
Nam cum quatuor sint gratie pcellentio
res scz esse verum fratrem z amicum dei:
esse matrẽ dei: esse patrem dei: z esse filiu;
dei. Primũ est oim in dei gratia existentiũ
Juxta illud Joh. xv. Vos amici mei estis
si feceritis que pcipio vobis. Et ps. Nar
rabo nomen tuũ fratrib; meis zc. Tertiũ
vero i. esse patrem dei creature nõ ɔgruit
sed soli creatori deo patri dñi iesu christi.

De hac gloria Esa. xliij. Deus pater ait:
Gl'iam meam alteri nõ dabo. Non enim
congruebat: vt christus filius dei qui ha-
bet patrem eternum in celis: haberet pa-
trem in terris: sed potius cõuenit vt sicut
dicit Origenes: vt christus qui habuit pa
trem in celis sine matre: haberet in terris
matrem sine patre: nascẽdo ex incorrupta
virgine sicut in celo nascitur sine omi cor-
ruptione a deo patre tanq; lumen de lumi
ne: deus verus de deo vero. Quartũ ve-
ro scz esse filium dei verum z naturalẽ so-
lius christi est: qui deus z homo est. Vnd
relinquit q; singularis z sũma gratia que
creature pure cõmunicari poterat est esse
matrẽ dei: quod est virginis marie. Hinc
Anselmus de conceptu virginali. ca. xviij.
Quid em excellentius illi scz marie dare
deus valeret: q; q; in perpetua virginita-
te manens deum de sua carne carnẽ fctm
generaret. Hec ille. Quartum summũ
bonũ gratie in virgine est: quia ei deus il-
lam sũme puritatis gratiam cõtulit qua
maior sub deo intelligi nequit. Vnde An
selmus vbi supra. Decuit inquit vt conce
ptio illius hominis ex matre fieret purissi
ma: que tanta puritate niteret qua maior
sub deo nequit intelligi: cui deus pater su
um vnigenitum quem de corde suo genu
it equalem sibi ita dare disponebat vt eẽt
vnus idemq; dei patris z virginis filius
z quã ipe filius sibi matrem fore eligebat
z de qua spiritussanctus opatur⁹ erat: vt
ex ipsa conciperetur z nasceretur ille de q
procedebat. Hec ille. Quintum est q;
eam solaz ex omnibus creaturis deus ad
summã dignitatem pduxit z elegit scilicz
vt sit dei spõsa dilectissima: filij dei mater
dignissima: z omniũ angelor; ac hominũ
domina: celi z terre regina. Vñ ps. Ele-
git eam deus z pelegit eam: in tabernacu
lo zc. Sextum est: quia deus eam ma-
ximis z excellentissimis miraculis pfecit
ac sublimauit. Nam reuera maximũ fuit
miraculum q; deus omnipotens quem ce
li celorum capere nõ possunt: in vnius vir
ginis vtero clauderetur. Vnde canit ec-
clesia Sancta z immaculata vgitas qb; te
laudib; effe. zc. Itẽ maximũ fuit miracl'm

vt deus z hō in vnā psonam ꝯuenirent ac
deū z hoīem virgo generaret vt idez esset
dei z ꝟginis filius: sicut dicit Anſ. Quid
deniqꝫ mirabiliꝰ ꝙ deus īpassibilis īmor/
talis z fortissimus ac potentissimus oīa
regens: ipse in ꝟgine fieret passibilis mor
talis z imbecillis puer ab ipsa portaretur
Unde Augu. Quis vnqꝫ extimare pos/
set vt portaretur manibus femineis porti
tor orbis: panis angeloꝝ aleret: virtus ce/
loꝝ infirmaret: vita oīm moreret. O stu/
penda miracula. Deniqꝫ quid mirabilius
ꝙ virgo pareret z sine dolore: imo cum
maximo gaudio z vbere de celo pleno deū
aleret z multa similia pertranseo mirabi/
lia. Septimū est: quia deus eā maximis
thesaurꝭ meritoꝝ ditauit z cumulauit: vn
de Prouerb. vlti. Multe filie ꝯgregaue/
rūt diuitias tu super gressa es vniuersas.

Octauū est: quia maxima glīa pmioꝝ
sup oēs choros angeloꝝ deus eam exal/
tauit. Unde canit ecclesia. Exaltata est
sancta dei genitrix sup choros āgelorum
ad celestia regna. Nonum est: quia deus
ipsam matrem misericordie z grē fieri vo
luit z oēm gratiā in manu eiꝰ posuit. Ber.
Deus oīm bonoꝝ plenitudinez posuit in
maria: vt si qd spei si qd salutis si qd gra/
tie in nos redūdauerit totū p manus ma/
rie trāsierit. Hec ille. Idcirco Eccli. xxiiij
In me oīs gratia vie z veritatis in me
omnis spes vite z virtutis. Transite ad
me oēs qui ꝯcupiscitis me: z a generatio/
nib9 meis adimplemini. Hoc certe mira/
bile est in virgine ꝙ tantā gratiam habe/
at ꝙ de eius plenitudine vniuersis semper
effluat: z tamen ipsa semp plena maneat.

Decimū est: ꝙ deus eam aduocatam
z mediatricem nostre salutis instituit: vt
canit ecclesia. Idcirco Bern̄. Securū ha/
bes o homo accessum ad deum vbi mater
ante filiū z filius stat ante patrem: mater
ostendit filio pectus z vbera. filius osten/
dit patri latus z vulnera. Nulla ergo po/
terit ibi esse repulsa vbi tot ꝯcurrūt amo/
ris insignia. Hec ille. Undecimuz est:
quia deus ei oīa posse in celo z in terra
donauit: z impandi omnib9 potestatē de/
dit. Unde Ben̄. xli. Ad tui oris imperiū
cunctus obediet populus. Bern̄. in smo/
ne Data est tibi o felix maria omnis pote
stas in celo z in terra vt quicquid volue/
ris valeas impetrare. Unde ipsa ait: In
hierusalē potestas mea. i. in tota ecclesia
militante z triūphante: imo qd maius ē
ipsa potestatē habet etiam sup deo: z ius
pcipiendi tanqꝫ mater filio. Duodeci/
mū maximū bonū grē pstitū marie est: qz
eā tā sūmo honore sublimauit ꝙ nedū oīm
nis creatura angelica z humana: sed etiā
ipse creator oīm deus eam venerat z ho/
norat. Erat eīm deus sbdituꝰ illi scz marie
Luc. ij. O igit miser homuncio qui non
vis honorare z reuereri beatissimā virgi/
nem quā honorant omnes angeli z sancti
z ipe deus: quid dicturus es in iudicio qꝫ
ta miser dānatione dignus es q ꝯtemnis
seruire marie cui etiā deus seruiuit tanqꝫ
filius matri. O vere admirabilis gratie
z excellentie virgo. O vere vas admira/
bile opus excelsi: quis vnqꝫ a seculo vidit
talia vt vna puella vna virgo regia sit tā
excellentissime creata: tā nobilissima pul/
critudine decorata: tāqꝫ ieffabilib9 donis
gratiaꝝ sublimata. O dignissima virgo.
O pcellentissima dn̄a. O glīosissima re/
gina vere te sol z luna: celum z terra mirā
tur: vere te omnis creatura digne venerat
vere felix es z oīm laude dignissima: quia
ex te ortus est sol iusticie christus deus no
ster. O dulcissima mat nostra maria vni/
ca spes z refugiū anime nostre: ad te nos
filij eue nos miseri z peccatis pleni: nos
damnatione digni: merito clamamus: su
spiramus: z flebili voce supplicando acce
dimus: te inuocamus nostrā dominā: no/
stram aduocatā: nostrā reginam glīosam
matrem dulcissimā dn̄i iesu: matrez pijssi/
mā gratie z misericordie dei. Te inqꝫ so/
lacium cordis nostri matrē nostram ado/
ptatā. tuā imploramus clementiā dulcis
spes z vita nostra: quatenus digneris re/
cordari: quia p nobis peccatoribus es ele
cta: p nobis ad tantā dignitatē puecta: et
idcirco nos tuo filio recomenda: dulci ie/
su deo nostro reconcilia: z da ipo frui in ce
lesti patria. Amen.

Finis quinti libri.

Incipit liber sextus de benedicto nomine Marie.

l Iber sextus ē de misterio benedicti noīs beatissime virginis eiusq̄ appellationis. ⁊ habet duas ptes principales. Prima est de excellentia ⁊ sublimitate noīs Marie. Secunda de gl'ositate noīs eiusdē bñdicte ꝟgis marie

Pars pͥma de hoc sup benedicto noīe Maria q̄ decenter dei matri appropriatur: ⁊ quāta bona significat atq̄ inuocantibus q̄plures vtilitates cōferat.

n Omē virginis maria scribunt ista verba Luc.i.ca. quib' beatus euāgelista edoctus spū sancto exp̄mit magnificam ⁊ deuotissimā laudem benedicte ꝟginis: sub duplici noīe appellatiuo scz et ꝓprio noīe. appellatiuo exp̄mente eius ꝟtutis dignicosam magnitudinem cōmendat eā cum dicit. Nomē virginis. Uirgo quippe nomen ē magne virtutis ⁊ dignitatis beato dicēte hiero. ad paulā ⁊ eusto. Semꝑ inquit angelis est cognata virginitas. ꝑfecto in carne sine carne viuere nō terrena vita est sed celestis. Noīe q̄z ꝓprio cōmendat virginē sanctus euangelista cū subdit maria. quo insinuat eius excellentie ꝓprietatē ⁊ ꝑsone sublimitatē: quia maria maris stella interptat. Sic nimiruz q̄libet ꝑsona digna ꝑfecte solet laudari: vt vicz sub duplici noīe eius laus exp̄mat: vno eius dignitatē: altero eius ꝑsone singularitatē significante: qm̄ vt ait Aristo. pͥmo rethoricoꝝ: Laus est s̄mo elucidās magnitudinē virtutū: et cō nisi noīet virtutis magnitudo q̄ ipsi ꝑsone ascribit s̄mo laudis eius ꝑfecte non elucidat. Sic iudith volēs deū ꝑfecte laudare. c. xv. di. Adonay dñe deus magnus es tu ⁊ ⁊ p̄clarus in virtute tua quē nemo supare pōt: tibi seruiat oīs creatura: vbi nomen ꝓpͥū dei ponit cū dicit Adonay. dicēte dño ad mo. Exod. vi. Ego sum dñs q̄ apparui abraā ysaac ⁊ iacob: ⁊ nomē meū adonay nō indicaui eis. Interꝑtat aūt s̄m hiero. i. dñs dñans. Itē noīa cōia eius sublimitatē exp̄mentia subiūgit cuz dicit dñe deus ⁊c̄. Sic etiā scriptura volens salomonē cōmendare de magnitudine sue regie dignitatꝫ. iij. Regū. iiij. dicit. Erat rex Salomon regnās suꝑ israel. Sic deniq̄ sanctus euāgelista marcus volens cōmēdare ⁊ laudare: nostrū saluatorē iesum benedictū. c. vlti. dicit. Et dñs q̄dem Jesus postq̄ locutus est eis assumptus est in celum ⁊ sedet a dextris dei. Suo mō debemus ⁊ nos charissimi laudare dñm iesuz ⁊ eius sacratissimā matrē benedictā virginem mariā: vt scz nūq̄ eius nomen ꝓpͥū sine aliquo vocabulo dignitatꝫ noiemus: q2 hec sūt illa dignissima: illa sanctissima: illa dulcissima noīa: vicz iesus ⁊ maria: sb' q̄b' oportet saluos fieri credentes ⁊ ad q̄ꝝ inuocationē oīs nobis gratia p̄statur ⁊ peccatoꝝ venia ⁊c̄. O igit notabile dictuz ⁊ mēoria dignū. Nomen inquit virginis maria. O vere nomē sanctissimū: vere nomen dulcissimū maria. sed cuius nomen? vtiq̄ virginis suꝑ bñdicte genitricis dñi nostri iesu xp̄i: q̄ est nostra spēs: nostrū solaciū cordis: ⁊ nostra gl'ia. Nomen igitur virginis maria. de quo sacro noīe tractaturi in hac pte triplicē eius excellentiā et sublimitatē in trib' misterijs describem'.

Primū dr̄ misteriū decētissie appͥatōis
Scdm̄ misteriū l'ratorie designationis.
Tertiū misteriū vtilissime inuocatōis.

Articulus pͥmus q̄ hoc nomen maria p̄ oibus alijs nominibus conuenit matri dei vbi et plurime questiones deciduntur.

p Rimū itaq̄z misteriū declarandū dr̄ decentissime vel ꝯgruentissime appropͥatōis ꝓutile nāq̄ ē scire q̄ summe ꝯgruū ⁊ decēs fuerit dei mr̄i hoc nomen maria appropͥari. i. ꝑ eius ꝓpͥo noīe īponi p̄ oib' alijs noīb' ꝯuenientib' feminco sexui. ⁊ q̄re id de' voluerit: de q̄ q̄dē re vt plenius ⁊ clarius noticiā bēamus q̄nq̄ p̄cipua inq̄ramus.

Prio q̄re dei mr̄ nō mag' appellata ē eua

Scd̄o q̄re nō magis vocata ē aue ꝑ mutationē vl' ꝯuersionē hui⁹ nois eua. Tertio q̄re nō est noīata aliq̄ appellatiōe noua. Quarto q̄re nō appellatōe aliq̄ a xp̄o deriuata. Quīto q̄re sūme decuit vt nō vocaret nisi h̄ noīe maria. Iste q̄ōes accipiūt cū solonib⁹ eaꝝ ab Alb. sup missus. ca. lx.

Rimo itaq̄ꝫ q̄ri pōt: Qua re dei mr̄ nō est appellata eua. Nā eua fm̄ hiero. iterp̄tat' vita vl' mr̄ viuentiū. vñ ⁊ geñ. iij. scribit' vocauit adā nomē vxoris sue eua. eo ꝙ mr̄ esset cūctoꝝ viuentiū. Si ḡ illa est vocata Eua q̄ erat mr̄ oīm viuentiū: vita nature multofortꝰ videt' ꝙ ista beatissima ꝟgo q̄ genuit nob' vitā xp̄m: est q̄ꝫ ipa mr̄ oīm viuentiū vita grē: debuit vocari Eua. Ad h̄ rñdet' fm̄ Alb. magnū sup missus. c. lx. ꝙ matrē dei nequaq̄ꝫ decuit appellari euā. Ratio: quia ista ꝟgo bñdicta in re ⁊ in effectu ꝯria fuit eue ꝑ oīa: q̄r vt dicit aug. in s̄mōe de natiuitate marie Eua dānauit: maria saluauit. Auctrix peccati Eua. Auctrix meriti maria. Illa occidendo obfuit. Ista viuificando ꝓfuit. Item illa eua vocata extitit. Ista nomē eue mutauit: nō q̄dē voce sꝫ re. Illa oēs hoīes carnalr̄ generauit in mundū. Ista spūalr̄ regñauit in celū. Illa grāꝫ ꝑdidit. Ista grām inuenit dicēte angelo: Inuenisti grām apud deum. Luc. i. Iteꝫ illa facta est de latere viri dormiētis. Ista de corde dei vigilantis. Illa viro suo occasio ꝑditionis. Hec viro. i. christo adiutoriū redēptionis. Illa ṗma virginitatem ꝑdidit. Hec ṗma ꝟginitatē deo ꝯsecrauit. Illa a dyabolo decepta. Hec ab angelo edocta. Illa supḃa ⁊ ꝑ supbiā cecidit. Hec hūilima ꝑ humilitatē diabolū vicit. Vñ ptꝫ quō ꝑ oīa illi ꝯtraria: eua nō debuit appellari. Ad illud vero qd̄ obijcit': scꝫ q̄r eua mater est oīm viuentiū: dicit' ꝙ illud nō obstat: quia eua mater est cunctoꝝ viuētium vita corrupta ꝑ peccatum ⁊ mortali ac calamitosa: vnde ⁊ eua interp̄tatur fm̄ Hiero. vita vel calamitas. Ista autem scꝫ maria mater est viuentium vita gratie et glorie imortali. Item illa est mater oīum per generatiōem carnalē. Ista mater omniū per generationem spiritualem. Cum ergo de illa hic per se non agatur non decuit benedictam dei matrem euam appellari: ⁊ sic patꝫ responsio.

Capl'm. II.

Ecūda questio incidit: Quare nō est vocata Aue ꝑ mutationē nominis huius Eua. Cum enī ipsa virgo benedicta mutare habuit nomen Eue: vt canit ecclesia. Sumens illud aue gabrielis ore: funda nos in pace mutans nomen eue. Ergo videt' ꝙ ꝯgruentius debuit aue appellari. Ad hoc respondetur fm̄ Albertū vbi supra. ꝙ nō debuit mater dei aue appellari licꝫ mutauerit nomē eue. Ratio: quia virgo benedicta mutauit eue nomen re ⁊ effectu: ⁊ nō voce. vnde nō debuit aue noīari a vocis ipsius mutatione sed potius debuit tale nomē sortiri quod consonaret rei diuine conceptionis.

Capitulum. III.

Ertia questio: Quare nō ē appellata aliqua appellatione noua et antea inaudita. Ista nanq̄ꝫ virgo fuit singularis inter oēs que nec ṗmā similem visa est: nec habere sequētem: vt canit ecclesia ⁊ hoc in re. ergo decuit ꝙ nec similem haberet in noīe. Cum igitur multe femine ante eam ⁊ post fuerūt vocate h̄ nomīe maria: sicut claret de maria sorore moysi ⁊c. videt' ꝙ nō debuit dei mater habere nomen nisi inauditum ⁊ nouū apud oēs homines. Et hec cōfirmat scriptura Esa. lxij. Vocabitur tibi nomen nouū qd̄ os dñi noīauit. Ad istud quesitū respondet' fm̄ Alb. vbi s̄. ꝙ dei mater nō debuit habere nomē inauditū ⁊ alijs nō cōmunicatū ne daret' intelligi ꝙ res sui nois alijs nō cōmunicaretur. voluit itaq̄ꝫ deus vt plures femine ante ⁊ post hoc noīe maria vocarentur: ad significandū ꝙ nulla feminarū ab eius rei participatione excluderet': licet nulla per equiparentiam sit ei similis. In signum igitur ꝙ rem sui nois omnibus cōmunicare desiderat per effectum ⁊ nil sibi retinet ṗuate ꝓpriū cōmunicat etiam alijs suum nonen: sicut ⁊ nomen iesus pluribus cōmunicatum est in hui⁹ signū. Nec obstat illud quod in cōtrarium adducitur ⁊ ꝑ auctoritateꝫ Esa. ꝯfirmatur: q̄r hoc nomen maria ē nouū ⁊ inauditū q̄ntuꝫ ad effectum ⁊ rem nois in benedicta virgine licet non sit nouum in

voce. Nomen enim vt dicit Aug. et Isido. libro ethimologiarum. d: quasi notamen: eo quod rem cuius est nomen notam facit. Et hoc nomen maria rem virginalis conceptionis que est summe noua notam facit vt questione quinta patebit secundum dictum Bern. super missus est. Ca. IIII

q Uarta questio: Quare non est appellata dei mater aliqua appellatione a christo deriuata. sicut enim omnis dignitas et gratia marie fuit a filio eius christo ex ea nato cui et fuit simillima in re. Sic debuit et nomen eius deriuari a nomine christi vt esset ei simillima etiam in nomine. ergo videtur quod a christo debuit nominari christiana vel a iesu iesuita: vel a saluatore saluatrix. aut a redemptore redemptrix. et sic de alijs nominibus dignitatis. Ad hoc quesitum respondetur secundum Albertum. vbi supra. quod non debuit ei imponi aliquod nomen a christo deriuatum. quia christus ab ipsa processit secundum humanitatem: et sic non debuit habere nomen quod sonet processum virginis a christo: sed potius quod sonaret processum christi a virgine vt nomina essent consona rebus. Christiana etiam nomen non fuit ei specialiter imponendum quod erat ad omnes generaliter deriuandum: licet igitur aliquod nomen excellentis dignitatis potuerit virgini adaptari: vt diceretur saluatrix vel recreatrix vel redemptrix vel aliud quod cum quantum nullum magis conueniebat proprietati negocij de quo hic agitur scilicet diuinalis incarnationis et virginalis conceptionis rei: sicut hoc nomen maria: vt patebit questione sequenti. Ca. V.

q Uinta questio: vnde vel quare summe congruit matrem dei appellari pre omnibus nominibus hoc nomine maria. Ad quod respondetur secundum Alb. vbi supra. Necnon secundum beatum Bernardum super missus est aliosque doctores quod ex quo ita est quod nomina debent esse consona rebus. xij. q. i. Clericus. in glo. Et de prebendis et dignitatibus. c. Cum secundum apostolum. Et insti. de donationibus. §. Est et aliud. Sed quoniam nullum est nomen quod maiori proprietate et congruentia ac decentia consonet dei matri sicut hoc nomen maria. Et hoc quadruplici ratione

Primo propter interpretationis congruitatem.
Secundo propter persone ipsius dignitatem.
Tertio propter mediationis et actionis vtilitatem
Quarto propter diuine conceptionis proprietatem.

Primo propter interpretationis congruitatem: quoniam omnis interpretatio huius nominis dei matri summe congruit. Nam maria triplicem habet interpretationem secundum linguam triplicem. scilicet Hebraicam Latinam et Syriacam. quia hebraice maria maris stella vel illuminatrix et illuminata. Latine pro maria in are amarum. et Syriace domina interpretatur vt dicit Hiero. in de interpretationibus ebraicorum nominum. Modo hec omnia optime congruunt matri dei. Nimirum ipsa est maris stella et illuminatrix: quia eius vita inclita cunctas illustrat ecclesias vt canit ecclesia. Ipsa etiam illuminata in qua lux diuina christus habitauit tota plenitudine que illuminat omnem hominem. Joh. i. Ipsa quoque est amara in filij sui passione. et ipsa mare in plenitudine omnis gratie. Sicut enim congregationes aquarum appellantur a deo maria Gen. i. Ita congregatio omnium gratiarum in virgine appellatur merito maria. sed in hoc tamen est differentia: vt vult magnus Alb. super missus est. c. clxvij. quia congregatio gratiarum appellatur Maria media producta. Congregatio vero aquarum maria media correpta. Hoc idcirco: quia illa perpetua est et mansura. Juxta illud Luc. x. Maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. Ista vero transitoria. Juxta illud Apoc. xxi. Mare iam non est. Denique ipsa virgo merito est vocata maria a sermone syro: quia domina omnium quorum deus est dominus etc. Unde Eccli. xxiiij. In omni gente et in omni populo primatum tenui etc. Secundo dei matri summe congruit hoc nomen maria propter eius persone dignitatem que significatur in hoc quod a natura lucis stelle maris ei hoc nomen maria accipitur. Nihil enim dignius luce siue corporali in corporalibus siue spirituali in spiritualibus. Nam et ipse deus lux est et tenebre in eo non sunt vlle. i. Joh. i. Tertio matri dei summe congruit hoc nomen maria propter eius mediationis et actionis vtilitatem que exprimitur per hoc quod dicitur maria quasi maris stella. quoniam sicut per illam stellam nauigantes in mari deducuntur ad portum optatum: Ita mediante dei matre genus humanum per mare huius seculi ad portum salutis eterne: exemplo suffragio et merito reuocatur deducitur et perducitur. Quarto propter diuine conceptionis proprietatem que maxime et congruentissime exprimitur in hoc nomine maria sumpto a stella: quoniam sicut sidus radium parit virgo filium pari forma. Neque sidus radio neque mater filio fit corrupta: vt canitur in quadam

sequentia vel prosa. Proinde Bern̄. super missus est di. Loquamur inquit pauca de h̄ q̄ maria interp̄tat maris stella et m̄ri vir gini valde cōgruenter adaptat. Ip̄a nāq̄ aptissime sideri cōparat. q̄ sicut sine sui corruptiōe sidus emittit radiū sic sine sui lesione virgo p̄turiuit filiū: nec sideri ra/ dius minuit suā claritatē nec v̄gini filius suā integritatē. Ip̄s nāq̄ est stella nobilis sima ex iacob orta cui⁹ radi⁹ vniuersū or/ bē illumiat: cui⁹ splēdor etiā p̄fulget in su p̄nis z inferos penetrat. Ip̄a inq̄ p̄clara et eximia stella sup̄ hoc mare magnū sub/ limata nēcio micat meritis:illustrat exē/ plis. O qui te intelligis in hui⁹ secl'i p̄flu uio magis inter p̄cellas z tēpestates flu/ ctuare q̄ p̄ terrā ambulare: ne auertas o/ culos a fulgore hui⁹ sideris: si nō vis ob/ rui p̄cellis. si insurgant venti tēptationū: si incurras scopulos tribulationū: respi/ ce stellā: inuoca mariā. Si iracūdia: si aua ritia aut carnis illecebra: nauiculā ꝯcusse rit mētis respice ad mariā. Si criminum imanitate turbat⁹: iudicij terrore p̄territ⁹ baratro incipias absorberi vel turbari tri sticia et desp̄atiōis abysso. In p̄iculis: in angustijs: in rebus dubijs: mariā cogita: mariā inuoca. Non recedat ab ore: non a corde: et vt impetres eius orōnis auxiliū non differas ꝯuersationis exemplū. Ip̄ā sequēs nō deuias. Ipsam cogitans nō er/ ras: ip̄a tenente non corruis: ip̄sa p̄tegēte nō metuis. Ip̄a duce nō fatigaris: ip̄s p̄/ picia peruenies. Et sic in temetip̄o experi ris q̄ merito dictum est: nomen virginis maria. Hec Bernardus.

Articulus secundus q̄ nomē btē marie cōstare debuit z constat ex quinq̄ l̄ris: quarū vnaq̄q̄ significat virtutē sp̄ealē in maria ac b̄n̄ficia collata mundo.

Ecūdū misteriū

[S]ecūdū misteriū declarādū de noīe virgīs ma/ rie dicit l̄ratorie designatiōis vel cōpositiōis Circa quod primo quero: vtrū decuerit q̄ nomen ma/ tris dei: tantum quinq̄ litteris constitu/ tur. Cum enī littere eius nominis desig/ nent certas virtutes sicut et littere nomi/ nis iesu. Si ergo ex pluribus litteris fuis set cōstituta plures virtutes designasset z sic dei matrē cō mēdabiliorē reddidisset zc. Ad q̄d dico q̄ sūme decuit z ꝯgruit nomen matris dei tantū quinq̄ l̄ris ꝯstitui pluribus rationibus.

Primo quia hoc correspōdet misterio diuine cōceptionis zc.
Scd̄o quia correspondet miste rio eucaristie z eius ꝯsecratiōis
Tertio quia correspondet mi sterio nostre redemptionis
Quarto quia correspondet mi sterio diuine miserationis
Quinto quia correspōdet mi sterio diuine nominationis

Primo. quia iste numerus quinarius congrue correspondet misterio diuine cō/ ceptionis. quoniā dei mater quinario nu/ mero dictionū deum concepit cū ait: Fiat mihi s̄m verbum tuū. Luce. i. Scd̄o q̄z correspōdet misterio eucaristie z ei⁹ cōsecra/ tiōis. Sic enī xp̄s dās in cibū sub sp̄ē pa nis carnē: voluit vti in forma quinq̄ v̄borū di. Hoc est enī corp⁹ meū. Tertio q̄a ꝯgruit misterio nr̄e redēptiōis quoniam christus pro nostra redemptiōe quinq̄ vul nera precipua voluit suscipere que etiam post resurrectionē eternaliter voluit in sa cro eius corp̄e remanere. p̄pterea Bern̄. vt allegat in libello qui dicit speculū virgi/ nis dicit sic: Sicut inq̄t xp̄s quinq̄ vulne/ ribus suis cōtulit plene remedia mundo Sic maria suo sanctissimo noīe q̄d quinq̄ litteris constat cōfert quotidie veniā pec/ catoribus in hoc mundo Hec ibi Quar to quia correspondet misterio diuine mi/ serationis. Nam p̄ quinq̄ verba peccator veniam a deo et misericordiam p̄meruis/ se legitur Luce. xviij. vbi publicanus ait: Deus p̄picius esto mihi peccatori Qui/ to quia correspondet misterio diuine no/ minationis. quia deus noster in carnē ve/ niēs volēsq̄ noiari elegit nomē quinq̄ l̄ra/ rū scz iesus. h. nāq̄ q̄ interponit non ē lit/ tera s̄m grāmaticos sed aspiratio tm̄ vo/ cis. Vn̄ quia dei mater maria ip̄a est que deū ꝯcepit. Ip̄a ē de qua caro nobis in ci/

bum data pdūt. Ipa nr̃e redēptionis mi/
nistra. Ipa diuine misc̄die mater. et certe
ipa dei filio ꝯformis ⁊ sūmesitima: idcir
co nomē q̄nq̄ lr̃aꝝ sortiri debuit. Nec va
cat a misterio ꝙ nomen mr̄is dei deficit a
nomine filij dei vicꝫ iesus in eo ꝙ in noīe
iesu nota aspirationis scꝫ h. inserit quia ꝑ
hoc significatur ꝙ dei mater non equipat
xp̄o: sed deficit ab ipo in gratia vniōis ꝑ/
sonalis Itē circa hoc misteriū scd̄o no/
tandū est ꝙ h̄ nomē maria q̄nq̄ certis lit
teris cōpositū ē ad significādū. vt di. Egre
gius doctor Leonardus d̄ vtino sermone
suo de natiuitate ꝟginis: ꝙ hoc nomē sa/
cratissimū ꝯtinet ꝟtutes q̄nq̄ lapidū pre
ciosoꝝ ⁊ ꝑfectōes ſm qd̄ ab eisdē lapidib⁹
p̄mis lr̄is acceptis ⁊ ꝯiunctis nomē ma/
ria resultat. Per m. denotat margarita
que ē lapis pulcherrimus ⁊ ꝯfortat cor in
ꝑiculis. Sic nomē ꝟginis marie refugiū
est nob̄ in omnib⁹ ꝑiculis. ꝓpter qd̄ canit
ecclesia Sub tuū presidiū ꝯfugimus san
cta dei ge. nr̄as dep. ne despicias in nc̄cita
tibus: sed a periculis cunctis libera nos
semꝑ virgo gl̄iosa ⁊ bn̄dicta Per a deno
tat adamas qui habet ꝟtutē reconciliati/
uā inter discordes. Sic btē ꝟginis nomē
inter deū ⁊ hoīes. vt de ipa ꝟgine merito
dici possit illud Ecc̄i. xliiij. In tp̄e iracun
die facta est recōciliatio. solet nanq̄ furor
viri mitigari ꝑ mulierē. sic furor dei ꝑ vir
ginē bn̄dictaꝫ mitigat ne feriat homines

Per R denotat Rubin⁹ qui est valde
splēdidus. Sic nomē marie habet virtu/
tē illuminatiuā. ipa est eīm ꝟgo cuius vita
inclita cūctas illustrat ecclr̄as. vt canitur.

Per I denotat Jaspis qui reddit ho/
minē ferentē tutū sine timore. Sic beata
virgo facit nos securos a demonib⁹. Ipa
eīm est terribilis demonib⁹ vt castroꝝ aci/
es ordinata Canticoꝝ. vi. Per A deno
tatur Alectorius qui facit hominē fortu/
natum ad habendos honores. ſm qd̄ has
premissarū lapidū virtutes attestat dya/
scorides autor lapidari⁹. Sic nomē ma/
rie prestat homi edicos honores quia ip
sa virgo vt scribit Ecc̄i. xxiiij. Obuiabit
illi quasi mater honorificata Vn̄ patet ꝙ
p̄ciosissimū est hoc nomen maria ⁊ virtuo
sum ꝑ rōne acceptum ⁊ cōpositū ex litte/
ris lapiduꝫ p̄ciosoꝝ ⁊c̄. Tertio deniq̄
hic est notandum ꝙ littere q̄nq̄ ipius no/
minis marie designant quinq̄ ꝑmaxima
beneficia que ꝯfert mūdo. Primo q̄dēꝫ
M designat ꝙ ē mater misc̄die ⁊ media/
trix mundi. Bern̄. Felix mediatrix maria
que salutis antidotum viris et mulierib⁹
ꝓpinauit. Et iteꝝ. Quō inquit sol suꝑ bo/
nos et malos oritur: sic maria om̄ibus se
demētissimā exhibet. Itē quis est inq̄t lo
cus miserie queꝫ nō excludat mr̄ misc̄die.
Hec Bern̄. in opusculis de btā virgine

Scd̄o A designat ꝙ est aduocata. s. ge
neris hūani ⁊ idcirco ipsa ꝓ omnib⁹ inter
pellat apd̄ deū. Idcirco canit eccl̄ia: Eya
ergo aduocata nr̄a illos tuos misicordes
oclos ad nos ꝯuerte ⁊c̄. Hiero. ⁊ allegat
in li. originaliū. Aduocatā inq̄t vis habe
re ad mr̄eꝫ decurre: exaudiet mr̄eꝫ filius:
exaudiet p̄r filiū Hec ibi Tertio R de
signat ꝙ est reꝑatrix ruine. s. tā angelice ꝙ
hūane. Vn̄ Bern̄. in sermōe q̄ incipit. te/
pus loquēdi dicit sic: Hec est ꝟgo que to
tius mūdi reꝑationē obtinuit: salutē oīm
īpetrauit. Et isra: Per te nāq̄. s. o ꝟgo fe/
licissima celū repletū est ⁊ infern⁹ euacua
tus ē: ꝑ te restaurate ruine hir'l'm. ⁊ expec/
tantibus miseris vita perdita reddita est
Hec ille. Quarto I designat ꝙ est illu
minatrix totius ecclesie ⁊ mundi. Nā ma
ria interp̄tatur illuminatrix. quia sicut sol
om̄ia illuminat astra: sic maria illuminat
omnes sanctos ⁊ angelos ⁊ totam eccle/
siā lumine gratie ⁊ glorie: ꝓpterea Ecc̄i.
xxiiij. ait: Ego feci vt in celis oriretur lu
men indeficiēs. Et eiusdē ca. xxvi. Sicut
sol oriens mūdo in altissimis dei Sic mu
lieris bone species in ornamentū domus
sue ⁊ ecclesie sancte. Quīto A designat
ꝙ est auxiliatrix miserie in om̄i necessita/
te. Vn̄ Origenes in sermōe. Scio inquit
ꝙ si btā virgo pie pulsata fuerit necessita/
ti nunq̄ deerit. misericors eīm est et plena
gratia. ⁊ iō se ꝯtinere nō poterit q̄n mise/
reat inuocanti scꝫ nomen eius. Et hoc ip/
sū ꝓpter simplitiores certo miraclo hic in
serto ꝯfirmare et ꝑsuadere libeat. qd̄ q̄dē
a sūmo q̄dā viro scriptū accepi Mira/
culū Erat in terra suamō ciuis q̄dā ho/
nest⁹ satis diues q̄ morti ꝓxim⁹ vnicū quē

hebat filiū aduocauit p hec v̄ba testamē
tū eidē faciens ait: Fili mi post mortē me
am tibi tria recōmendo. scʒ hereditatem
tanq̄ vero heredi. Itē aiaʒ meā tanq̄ ve
ro meo pcuratori. Et demq̄ quoddaʒ fa/
ctū qd̄ dudū ante debuissem implesse vo/
tum vicʒ pegrinationis vltra mare quod
tamē fili mi pter tuū amorē vt te magis
possem ditare vsq̄ modo progaui Quod
heu anie mee noui fore in detrimentum.
Vn̄ te rogo vt istud meū votuʒ adimple/
as p me. Quo mandato ab illo suscepto.
Subdidit pater Fili mi tria te docebo sp
in corde tuo figenda. que si imitatus fue/
ris beatus eris. Primum est vt oīni die
missam studeas audire et creatorem tuū
ac redemptorem in sacramento diligēter
intueri. quoniā teste sācto Augustino: In
tuitus saluatoris: salus est pctōris Se/
cundum est semper recogita de tuo fine ꝛ
time mortem eternam incurrere Tertiū
est q̄ nomen virginis marie semper tenēs
in corde stude eiꝰ auxiliū inuocare quoniā
dicēte sctō Ambrosio. Qui inuocat mari
am consequetur gratiam. Itaq̄ mortuo
patre filius consilio amicorum vxoratus
est. Tandem ad peregrinandum profec/
tus est pro voto patris implendo. Veni/
ensq̄ in ciuitateʒ akaron vnacum alijs cō
gregatis peregrinis et cruciferis grandi
exercitu paganos inuaserunt. in quo con/
flictu captus est vir iste nō tamen occisus
quia de precepto patris missaʒ illo die au
dierat cuius sacrificij merito interuenien
te ab occisione inter multos interemptos
ipse solus preseruatꝰ ē. In captiuitate igi
tur positus sex annis angebatur laborib
fame ꝛ verberibus vnde quotidie flēs ro/
gabat deū ꝛ virginem beatā p liberatiōe
sui: tandem anno. vij. desperatus cepit in/
uocare diabolum p auxilio. Affuit ille in
specie humana di. Si te spondes mihi et
negabis xp̄m ꝛ eius matrem et omnia sa
cramēta ecclesie educam te de hac capti/
uitate in domum tuam. qui omnia fecit.
nomē tamē marie et eius auxilium in cor/
de nō negauit memor precepti patris: sed
ad instantiā demonis oretenus tantū ne/
gauit. Tunc diabolus leuauit eum a ter/
ra tam alte q̄ ipsi iuueni videbatur: celuʒ
vertice tangere. Cepit quoq̄ diabolꝰ cla/
mare horribiliter ad cuiꝰ clamorē ꝯuenit
demonū multitudo clamantiū ꝛ dicentiū
Jugula hoiem istū et mitte cadere in ter/
ram: quia non videt fideliter oia negasse
que debuit. Iste autē dicebat: tamē inquit
omia que iussisti feci vide serua mihi in/
uiolabiliter o demon tuū pmissuʒ quo p/
misisti me educturū. At demon. ego vtiq̄
te plenius exaudio. Tunc duxit cuʒ supra
mare. Allocutusq̄ eū dixit: negas ne bap/
tismū ꝛ nomen dei tui. Ille respōdit nego
At demon. tene inquit te fortiter. quia vo
lo te baptisare in noīe diaboli ꝛ mox subi/
to iuuenē in pfundū maris imersit. ꝛ iterꝫ
leuauit d. Negas ne xp̄m crucifixū. at ille
nego. Et iterꝫ imersit. ꝛ tertio ait: Negas
ne nomē mr̄is dei ꝛ oēs sctōs ꝛc̄. Perterri
tus negauit oia. Ecce aūt vidit mltitudi
nem demonū cum magno strepitu ducen/
tium animas ad infernum que horrenda
lamentatione vociferabant di. ve nob mi/
seris. quia peccauimus: ve quia diabolo
eternaliter cruciandi traditi sumꝰ ꝛc̄. vn̄
tam ex imersione maris q̄ʒ ex ista visione
et auditu horribilis lamentationis: iuue/
nis ille adeo tremefactus est q̄ totꝰ in ca/
nitiem mutatus est. et sic diabolus duxit
eum et posuit circa suum molendinum.
dixitq̄: Amice esto constans et nunquaʒ
violes pactum firmatum inter me et te et
ero tecum in omnibus necessitatibus tu/
is. et sic recessit. Tunc suus molendina/
tor videns eum interrogat. Quis es in/
quit ꝛ vnde venis: at ille: Ego sum domi
nus huius molendini. ille et sine dilatio/
ne venit ad dn̄am nuncians adesse dn̄m
vel mărituʒ. illa leta efficitur ꝛ veloci cur
su cum amicis et seruis occurrit eidem.
Quē. videns esse canissimum tanq̄ sum/
me senem expauit ꝛ se delusaʒ credēs ait:
vere nunq̄ habui virum senem ꝛ tam ca/
num: sed iuuenem. Ille autē multis indi/
cijs affirmat se esse eius maritum. Vn̄ cō
currunt multi et nullus vel nulla euʒ ag/
noscit. et sic cum indignatione ꝛ increpa/
tione repellitur: nullus ei voluit vel cibuʒ
prebere: cepit ergo mendicare ꝛ maxima
cū tristicia ac miseria vitā actitare Quid
plura videns se omni solatio destitutum

recordatus de precepto patris sui q scz in omni necessitate nomen marie z eius auxiliũ inuocaret. Intrauit ecclesiã z coram virginis imagine tenẽte in vlnis puulũ iesum pcidit in terrã flens amarissime. Et ecce imago pueri auertit faciẽ ab eo pter quod miser petõr cepit flebili rugitu matri miscdie marie supplicare dicẽs. O spes peccatoꝝ. O refugiũ miseroꝝ: memento quia tu es mater miscdie. Ora igit filiuz tuũ p me: nõ sum quidẽ dign⁹ sz pter filij tui bonitatẽ z amorem oculos mie tue ꝯuerte ad me z tuo filio me recõcilia. Tũc pia mater dei miscdia mota. ecce mirũ in modũ deposuit filiũ de vlnis sup altare, z descendẽs pcidit coram eo adorans z di. Fili mi dilectissime iesu: salus z vita aiarũ. Nosti qz nõ est phas mihi relinquere quẽcũqz petõꝝ qui spem ponit in me. Fili mi vnice dilectissime meditare que z quanta tecum passa sum p petõribus. et in omi tua passione gladius doloris cor meuz ptransijt. Nonne fili mi amantissime p peccatoribus incarnatus es passus crucifix⁹ et mortuus es: pro eis a me conceptus lactatus baiulatus es. Ipsis me aduocatã et matrem misericordie constituisti. Nõne tu dixisti per pphetam: Quacunqz hora ingemuerit homo de peccatis salus ei erit. Hanc igitur dona mihi hunc peccatorem. Ecce ergo flexus pius iesus eũ in gratiam recepit: et ad preces matris sue eum misericorditer est amplexatus et tantam gratiã ei infudit vt viribus reformatus sicut prius ita iuuenis canitie ꝯmutata foret. Quod quidem persentiens diabolus venit ad ecclesiam clamans et dicens. O infidelis quomodo me decepisti vbi est pacti tui pmissio zc. Cui btã virgo minas imponẽs impauit vt suo famulo nunqz nocere posset sed cito discederet. Statimqz virgo ad altare rediit et filiuz in vlnas resumpsit. Diabolus autem tantum strepitum et vlulatum fecit q tota ciuitas perturbata ad ipsam ecclesiam confluere cepit. vbi neminẽ preter illum iuuenem videntes mirati sunt. At ille vocare inquit sacerdotem. quo veniente omnia est peccata confessus. et eius consilio: omne negocium istud promulgauit populo. Quo omnes laudes virginis benedicte exclamarunt. Tunc vxor eius et amici gaudium magnum fecerunt. Tandez mutuo consensu vir iste et vxor: omnia pauperibus distribuentes: a connubio separati religionem intrauerũt. et quoad vixit vterqz beate virgini deuotissime famulantes vitam eternam promeruerunt. Ecce igitur claret qz bonũ sit et efficax nomẽ marie ei⁹qz auxilium homini inuocare. et ei deseruire quia non poterit talis homo perire. deo ipm z beate virginis merito pregẽte zc.

Articulus terti⁹ q est valde vtile inuocare nomen marie et assignant duodecim vtilitates.

Ertiũ misteriuz dicit vtilissime inuocatiõis. Ubi notandum q precipue duodeciz vtilitates possum⁹ colligere ad numerũ duodecim stellaꝝ in corona virginis quas cõsequi possunt homines in inuocatione nois marie. vt patet ex dictis sacrorũ doctorum ac fulcimento sacrescripture zc. Prima vtilitas ẽ lapsorum subleuatio. Und Daniel. xi. Cũqz corruerint subleuabuntur auxilio paruulo: id est beate virginis que dicitur paruula per humilitatem. Et hoc consonat rationi. quia ipsa est mater misericordie. ergo mouetur pio corde vt subleuet lapsos et pfundatos in petis. Propterea Anshelmus li. orationũ. O felix maria tu peccatorem toti mundo. i. d est hominibus z deo despectum materno amplecteris affectu: nec ipsum deseris donec gratie filij tui reformabis. O igitur peccator qui iaces in luto et fece peccatorum: inuoca mariaz vt molliatur cor tuum ad penitentiam. Itẽ hoc concordat figure Numeri. ij. vbi habetur q moyses percussit virga bis silicẽ et egresse sũt aque largissime. virga ẽ beata virgo Esa. xi. Egredietur virga de radice iesse. Silex est cor durum in peccatis vnde egrediuntur aque, largissime lacbrymarum ad binam percussionẽ. quia facit declinare a malo z facere bonum Secunda vtilitas peccatorum liberatio. Sicut enim legim⁹ in scriptura: Filij israel

liberati sunt ab egiptiaca seruitute p virgam. Sic electi postquā a peccatis subleuati liberari voluerint de diabolica seruitute liberantur per mariaz: que figuratur per virgā. Idcirco Bernardus in sermone dicit: Si peccata tua premunt te. vt liquefias: sicut cera a facie ignis. vade ad matrem misericordie z ostende sibi tua vlcera: et ipsa pro te filio suo ostendet pectus et vbera z filius patri latus et vulnera: pater non negabit filio postulanti. neqꝫ filius negabit matri interpellāti: neqꝫ mater negabit peccatori plorāti. Hec ille. Hinc. i. Regum. xxv. dixit Abigail ad dauid Ecce famula tua sit in ancillam: vt lauet pedes seruorum tuorum. abigail figurat mariam que se obtulit deo in ancillam. vt lauet pedes: id est affectus seruorum dei p sui inuocationem zc. Tertia vtilitas grē infusio. qr ipsa est mr gratie: vt canit ecclesia. Idcirco Bern. Queramus inqt fratres gratiam per mariā: qui sic querit inuenit z pulsanti aperietur. Ambrosius. Qui inuocat mariam consequitur gratiam. Hic ipsa dicit Eccl. xxiiij. In me omnis gratia vie z veritatis et infra Transite ad me z a generationibus meis adimplemini. Sic nāqꝫ teste apostolo: Nemo potest dicere dominus iesus nisi in spūsancto: ita nemo potest dicere sancta maria domina mea nisi in gratia spūsancti. qđ intelligendum est fm Alex. de hal. de dictōe cordis oris z opis Quarta vtilitas cordis dulcoratio. sicut em moyses virga dulcorauit aquas Exo. xv. Sic memoria marie z eius nois inuocatio dulces producit e corde lachrymas. Hinc Canti. i. Meliora sūt verba tua vino: scz letificando cor. fragrā na vnguentis optimis: scz deuotionis internē Bernardus in sermone quodaz. O felix maria tu nec nomiari potes quin stātim exaudias: nec cogitari quin tecum sit affectus diligētiū te De hoc refert discipulus exemplū in suo pmptuario exemplo lxxij. dicēs. q iuxta ecclīam sancti Seueri in Colonia inclusus quidā habitabat, hunc cuz matrone ciuitatis visitarēt vna deuota dixit eidē q nomen dñe nr̄e dicere nō posset sine mira quadā dulcedine. Cā rante grē requisita ait: singulis diebus in honore eius. l. aue maria dicere consueui vnde tantā dulcedinē merui q omis oris mei saliua tempe orōnis in mel videatur conuersa. Qđ ille inclusus audiens cepit eius exemplo p ebdomadam cōplere aue maria. z tantā hausit dulcedinē in nomie maria q sup omne mel trāscenderet Unđ patet q sicut teste Bern. hoc nomen iesus ita hoc nomen maria mel est i ore: melos in aure: iubilus in corde Quinta vtilitas demonū effugatio. quia vt dicit Bernard z allegat in speculo beate virginis Ubicūqꝫ inquit nomē marie nominatur ibi demonū nocumentū effugatur: reis venia et egris medela atqꝫ pegrinantib ad intoriū datur. Hec ille. Idcirco ipa descri bitur Canticoꝝ. vi Terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Refert de hoc exemplū idē discipul vbi supra. exēplo lxxvij. q cuidaz puelle diabolus sepius in multiplici forma apparens fere in amentiā eam duxerat. et ipsa pposuerat ingredi monasterium. A quo volens auertere eam diabolus apparuit ei nocte suadens mundi delicias et pdicens ei omnia incōmoda religionis Respondit illa Quid mihi erit si in delitijs quas promittis mortua fuero. Ad qđ verbum demon tacuit z eam rapit et conabatur precipitare de fenestra. Que cuz diceret aue maria dimisit eam diabol di. Si hac hora illam mulierē non nominasses occidissem te. et in religione tibi aduer sabor: quo dicto disparuit. Unde Ber. sermone In lectione dicit. Horrent pncipes tenebrarū marie deuotam inuocationem. quia in circuitu eius acies valida innūerabilium spirituū beatoꝝ sibi deuotos defendentiū. Hec ille. Sexta vtilitas tēptationum refrenatio. quia in omni temptatione ad inuocationez marie deus fidelis faciet pūentum auxilij: siue ipsa temptatio sit a carne siue a mūdo siue a diabolo. Unde ipa ait Eccl. xxiiij. Quasi platanus exaltata sum iuxta aquas. id est iuxta populos baptisatos. quia vt scribitur Apoca. xvij. Aque multe populus mltus per hoc autē q dicit quasi platanus innuit ptectionē quā facit in temptatione quia platanus habet folia ad modū scuti z idcirco defensationē significat. Itē ibi dē qst

cedrus exaltata sum in libano. et iterū q̄si myrra electa dedi suauitatem odoris. Cedrus nanq̄ odore suo fugat serpentes. et myrra occidit vermes in carne. et ideo significat monium ꝛ temptationuʒ refrenationem. Hoc figuratum est. i. Regū. xvij. quando dauid cum virga vel baculo ꝛ funda et quinq̄ lapidibus accessit contra goliam ꝛ eum occidit preualens ei. Uirga enī est maria. ꝛ lapides q̄nq̄ vulnera christi. Ad ideʒ pertinet ꝙ Bananias virga fugauit egiptium et triumphans occidit eum. ij. Regū. xxiij. Septima vtilitas in periculis protectio vel defensatio. Unde Bernardus In periculis inuoca mariam. vt patuit in auctoritate posita in fine primi articuli. Et hoc confirmatur ꝑ multa miracula: e quibus vnum causa breuitatis adducam quod refert discipul⁹ vbi supra Exēplo. xxxix. Cū enī quidam nauigantes per mare hierosolimā: aqua irrumpere cepisset naueʒ episcopus assistēs inter eos ꝛ quidā nobiles citissime in cimbā que intus ferebaꝛ in mare depositā cōscēderūt. vnus cū descendere vellet in mare cecidit ꝛ mersus ē subito nec cōparuit. hij vero qui relicti sunt in naui clamantibus in celū: aquis subintrantibus naui absorti sunt a mari. Episcopus vero flens commendabat domino eoꝝ anīas ꝛ ecce vidit e mari quasi colūbas spēosas subito euolare et in celū conscēdere quas agnouit eē animas socioꝝ submersoꝝ: ꝛ tunc magis cepit flere ꝙ ipse cum socijs non est suffocatus vt in celum potuisset euolare. Tandē cū in cimba applicuissent terre. Ecce sociū qui inter duas naues ceciderat ī mare viderunt viuum et incolumen exire de mari vnde stupentes interrogant q̄d illi accideret Rn̄dit ille. Beate iquit genitricis nomen cū in aquam caderē exclamaui. sicq̄ eius memoriā et nomen habendo ad ima pelagi deueni. At ipsa mater misericordie que imemor suorum esse non potest astitit mihi sub vndis et palio cōtexit. ꝛ vsq̄ ad littus perduxit sub aquis. hec dicēte laudes deo ꝛ beate virgini detulerunt Unde canit ecclesia A periculis cunctis libera nos ſꝑ ꝟgo benedicta. in cōpletorio ad cāticum. Octaua. infirmitatis ꝛ pestis repulsio. Un̄ Bernardus vt allegaꝛ in speculo virginis dicit. Non est pestis taʒ mala que mox nō discedat ad nomen marie. Ibidē dicit: idē: Ubi nomen marie noiaꝛ demonuʒ nocumentum effugatur: ꝛ egris medela datur. Un̄ legitur in vita sancti Gregorij ꝙ cuʒ maxia pestis romā deuastaret imaginē ꝟgīs quā lucas euāgelista depinxit ante ꝓcessionē ferebant. ꝛ sic aer a peste mundari videbatur. Noui pueruʒ qui in peste cum se sentiebat infectū nouē vicibus cum aue maria apostematis locū consignauit. et sic sepius liberatus est nec vnq̄ ei pestis preualuit. Nona vtilitas Orationū in quacūq̄ necessitate exauditio. Nam moyses virgā manu tenebat cū in monte orabat. et sic victoriā postulans cōtra Amalech impetrauit Exo. xvij. virga est maria per quā oꝛones nostre exaudiunꝛ. Et ideo vt dicit Alb. sup missus est. Ecclesia hoc nomē maria interposuit in salutatione angelica. vt vicꝫ oratio magis sortiaꝛ effectū exauditōis. Un̄ Bern̄ Sileat misc̄dīā tuam virgo benedicta q̄cūq̄ te in necessitatibus suis inuocatā meminit sibi defuisse Decia vtilitas in morte assecuratio. qꝛ vt canit ecclesia Ipa ē regina misc̄die vita ꝛ spes nr̄a. Ipa aduocata nostra q̄ post hoc exiˡiū filiū nobis oñdit Idcirco Bern̄. O hō securū habes accessum ad deum vbi mater stat ante filiū ꝛc̄. Refert discipul⁹ vbi s̄. Exēplo. lxxvi. ꝙ miles quidā intrauerat ordinē Cistertień. et cuʒ grauiter fuisset infirmat⁹ cepit desꝑare ꝑpter multitudinē pctōꝝ in seculo cōmissorū. pauēs q̄ ꝛ merēs efficiꝛ. ꝛ statim beata virgo ei apparēs ꝯsolata est eū. Qui mutatus ad leticiam maximā. interrogatus est ab abbate vnde sibi tam subita mutatio At ille quia inquit ecce astat beata virgo consolans me. Interrogatus quid bōi fecerit q̄ id meruerit. rn̄dit nunq̄ inq̄t obmisi q̄n audiui nomē marie q̄n flecterē genua mea ob ei⁹ reuerentiā vn̄ aiam virgini cōmēdauit ꝛ illa eā suscepit ꝛ in celū ꝑduxit. Hinc canit eccl̄ia. Maria mr̄ gratie mr̄ mie tu nos ab hoste ꝓtege: in hora mortis suscipe Undecima vtilitas purgatorij ignis refrigeratio Hieremie. xviij. Nūq̄d de petra agri deficiet nix libani. id

est refrigerium de maria post mortē nr̄az
.q.d.nō. Cū eīn in purgatorio summe ege/
ant anime misericordia marie. Ideo eam
maxime inuocant. Unde quidā valde cō
scientiosus z vite laudabilis mihi retulit
ꝙ nouerit quendā fratrem ordinis mino/
rum in regno vngarie qui quadā vice rap
tus in spiritu in purgatoriū audiuit. z sic
sibi visum est ꝙ omnes anie lugubri voce
mariā inuocarent z salue regina canerent
Idcirco Bern. in sermone. Ex te inquit o
beata virgo salus pendet vniuersoꝝ filio/
rum adam ꝯsolatio miseroꝝ z redemptio
captiuorum. Ad te respiciunt z qui in celo
habitant vt exultent: et qui in purgatorio
vt eripiantur Et qui in mūdo sunt et q̄ se/
quunẗ vt glorificentur Hec ille. Duo/
decima vtilitas est in celo presentie delec/
tatio. Omēs eīn sancti et precipue eius de
uotiores famuli qui sedule eā in hac vita
inuocauerunt. dicere habent sūma cum de
lectatione z dulcedine hausta ex sua presē/
tia illud Judith .xv. Tu gloria hierusalē
tu leticia israel: tu honorificentia populi
nostri. O q̄ꝫ igitur dignicosuz. O q̄ꝫ excel
lens et sublime est hoc nomen gloriosissi/
mum maria. O q̄ꝫ vtile omnibus inuocā
tibus ipsum. quoniaz per hoc sanctissimū
nomen lapsus subleuatur: peccator libera/
tur: gratia infunditur. cor dulcoratur: de/
mon effugatur: temptatio refrenatur: pe/
ricula euitantur: pestes z infirmitates re/
pelluntur: orationes exaudiunẗ. O felicis/
simum nomen per qđ homo in morte asse/
curatur: in purgatorio refrigeratur z in ce
lo ex presentia tante domine iocundatur.
O anima fidelis vtinā saperes et intelli/
geres dulcedinem z fructum huius nomi
nis. et ip̄m semper in corde et ore haberes
Hoc te moneo: hoc exhortor: vt descriptū
habeas in domo vł hostio tuo quo frequē
tius viso recorderis. Felix certe illa dom⁹
vbi semper memoria teneẗ marie O chri
stiane recognosce nomen tue matris vir/
ginis benedicte: que sola est spes z refugi/
um anime tue vita spes z ꝯdulcis consola/
tio cordis tui. Ip̄m inuoca: ipsum flexis ge
nibus acclama. ipsuz nomen exora. vt ma
ria sit tibi maria. i. maris stella in hui⁹ se/
culi ꝓcella q̄ dirigaris ad celestia regna.

Pars secunda libri sexti ď glo riosso nomine marie quoniaz ab ipsis prophetis cōmendatur: et dignifice cognominatur ac honorifice sublimatur.

Domus quā edi/
ficari volo talis esse debet: vt
in cunctis regionibus nomi
neẗ. i. Paral.xxij. Uerba sūt
regis dauid ad litteram de templo domi
ni: figuratiue autem ea verba accipiuntur
vt sine veri dauid: id ē christi deiq̄ꝫ patris
de virgine maria: que facta est templum
et habitaculum filij dei: que vtiq̄ꝫ talis et
tante excellentie esse debuit: vt in omnib⁹
terre regionibus ei⁹ nomen celebre existe/
ret. Ubi nota ꝙ in verbis ipsis beata
virgo tripliciter cōmendatur. Primo
quidem a diuina inhabitatione cum dici/
tur domus in quo dicto notatur ꝙ deus in
ipsa sicut in domo quieta habitauerit non
solum per gratiam vt in alijs hominibus
sed etiam per corporalem presentiam car/
nem ex ea assūmendo. Und ipa dicere po
test illud Ecci. xxiiij. Qui creauit me req/
euit in tabernaculo meo Secūdo com/
mendatur a sūma dignificatione cum di/
citur talis esse debet: id est tante excellen/
tie et dignitatis videlicet sūme qua maior
creature cōmunicari non potuit sub vnio/
nis dignitate personalis in christo: et quā
eius dignitatem omnes creature merito
admirantur: vtpote cum sit regina mūdi:
domina angeloruz: dei mater. De ei⁹ dig
nitate hieronym⁹ vt allegatur libro origi
nalium dicit. Quid dicemus de te virgo
serenissima pulcherrima inter omnes mu
lieres. Si solem te dixerimus splendidior
es: si rosam floridior es: si lilium candidi/
or es: si cinamomū. si balsamum: sed omēs
species aromatis odore tuo precellis quia
priuilegia scilicet dignitatis tibi a deo cō
cessa non solum hominibus sed et angelis
admiranda sunt. Hec ille. Tertio com
mēdatur in verbis premissis a celeberria
noīatōe cū dr̄ vt in cūctis regionibꝫ noieẗ.
Reuera nomē marie apud omēs noīatur

celeberrima veneratione. quia ex hoc bea/tã eam dicent omẽs generationes Luc. i. et. Bern. in sermone. Beatã te o benedi/cta virgo dicent merito omẽs generatões quia oibus generationib9 vitã et gloriaz inuenisti. In te em̃ angeli leticiã: iusti gra/tiam: peccatores veniã inueniũt in eternũ Hec ille. Unde impletũ est illud Esa. ix. ƀm aliã litterã scriptum: Erit nomen eius gloriosum quod potest esse aliud thema p hac parte Acturi igitur de gloria nomis bñdicte virginis marie ad p̃ns tria miste/ria notabim9 ƀm triplicẽ ei9 gl'iositatem.

Primũ dr misteriũ ꝓphice comẽdatiõis
Scd̃m misteriũ dignifice cognoiatõis
Tertiũ misteriũ honorifice sblimatiõis

Articulus primus qualiter sã/cti ꝓphete gloriaz nomis marie predixerunt et cõmendauerunt in similitudinibus.

P Rimũ misteriuz

de gl'ioso nomie ỽginis ma/rie dicit ꝓphetice cõmẽdatio/nis: hoc est qualiter sancti p/phete spũsancto inspirãte gl'iam nominis marie cõmendarũt. Qđ quidẽ si volum9 agnoscere: pducamus tantũmõ ꝓphetas tres alqs causa breuitatis pretermissis. et dicant nobis de hoc veritatẽ.

Primus est Moyses
Secundus est Balaam
Tertius est Salomon

Primus ꝓpheta Moyses. O sctẽ ꝓphe/ta mo. scimus quia tu facie ad faciẽ loque/baris cũ deo tanq̃ amicus familiaris cuz amico teste sacrascriptura. Tibi ergo de9 reuelauit misteria de filio suo incarnando et eius matre gloriosissima. Unde dixisti filijs israel. Deutro. xviij. Propheraz de gente tua et de fratribus tuis suscitabit ti/bi dominus ipm̃ sicut me audies. quicũq3 non audierit prophetam illum extermina/bitur de populo dei. Dic igitur nũc nobis tu sancte moy. Quid tibi videbatur. quid deo inspirãte sentiebas de nomie matris dei: q̃ gratiosum et cõmendabile benedi/ctum et laudabile foret. Audi diligenter o fidelis anima quid moyses in cõmenda/tione huius nominis dixerit Genes. i. Di/xit vero deus congregentur aque que sub celo sunt in locum vnuz et appareat arida factũq3 est ita ꝛ vocauit deus aridam ter/rã. Congregationesq3 aquarũ appellauit maria. Notate ỽba signãte misteria. Quid est em̃ cõgregatio aquarũ: nisi cõgregatio oim̃ gratiarũ in vnũ locum id est in virgi/nem matrẽ. Uñ saluator per aquã gratiã spũsancti intelligendam docuit Joh. iiij. Aqua quã ego dabo fiet i eo fons aque sa/lientis in vitam eternam. Sic igit cõgre/gationẽ gratiaꝝ in dei matre voluit appel/lare deus maria a mari: tantum in hoc est differentia: qđ maria media correpta ap/pellatur congregatio aquarum. ideo quia transitoria breui tempore est. iuxta illud. Apocal. xxi. Mare abijt et iam non ẽ. Cõ/gregatio vero gratiarũ appellatur maria media pducta quia ista est perpetua i. vir/gine benedicta. Luce. x. Maria optimaz partez elegit que non auferet ab ea. Hec Albertus magn9 sup missus est ca. clxvij. Unde patet quõ moyses nomen marie p/figuratuz cõmendauerit ꝛc. Hinc maria interpretatur vnomodo sic: id est amaruz mare ꝛc. vt dicit Hieronymus in exposi/tione terminorum biblie Quod si que/ras ꝛ dicas vnde hoc congruebat: vt no/mẽ matris dei acciperetur a mari amaro. et per maris nomen cõmendaretur. Re/spõdetur ƀm Jaco. de voragine in suo ma/rionali li. i. q precipue septẽplici rõe Pri/mo ratione plenitudinis. quia sicut in ma/ri magno est plenitudo ꝛ efflux9 omnium aquarũ. ita in matre dei plenitudo ꝛ efflu/xus in alios omniũ gratiaꝝ. Unde Lu. i. Aue gratia plena. Hic Ecci. xxiiij. In me omis gratia vie ꝛ veritatis. Scd̃o ratõe amaritudinis. q2 sicut in mari multa con/stat amaritudo ita in dei mr̃e sup filij pas/siõe. q2 vt di. Aug9 ꝛ etiã. bern. Nõ potuit maria videre filium crucifigi sine affectu mr̃ni doloris. etsi speraret r̃surrectuꝝ ꝛ mor/tẽ supatuꝝ: sed gladius doloris ptransijt cor eius. Hinc Treñ. ij. Magna ẽ velut mare cõtritio tua. Et ps̃. Omia excelsa tua et fluctus tui sup me transierũt Ter/tio rõe multitudis. q2 sicut nõ p̃nt nũerari

gutte maris p̄ multitudine nisi a deo solo qui omnia in pondere ꝛ nūero fecit. Sic nec misericordie ꝛ gratie marie nisi a solo deo. Unde Eccli.i. Arenā maris ꝛ guttas pluuie quis dinūerauit? q̄a ille solus scꝫ deus nūerare pōt misericordias ꝛ gratias sue matris. Quarto rōne nauigy ꝛ eius aptitudinis: quia p̄ matrem dei tāq̄ p̄ mare dei filius venit in mūdum: ꝛ p̄ eā veri israelite nauigant ꝛ p̄ueniūt ad portum felicitatis eterne. Hinc ps. In mari via tua: ꝛ semite tue in aq̄s mltis. Quinto rōne salsedinis: quia sicut aque maris salse sunt. sic gratie matris dei sale sapientie ꝛ discretiōis plene. Esa.xi. Requiescet super eam spiritus sapientie ꝛ intellectus. Sexto ratione accēsionis sitis. qꝛ aque maris sitim accendunt cum bibunt. Sic nomen matris dei in cordibus deuotorū accendit desideriū ꝛ sitim eternoꝝ. Eccli. xxiiij. Qui bibūt me adhuc sitiunt. Septimo rōne indeficientis habitudinis: qꝛ cum oīa flumina exeant a mari ꝛ reuertant. mare non redundat nec deficit a sua plenitudine: ita etiam incomp̄hensibilis misericordia matris dei. licꝫ in omnes influat: nō tamen deficit in seculum: nec maiori dignitate crescere potest maria. Hāc imensitatē misericordie matris dei Bern̄ p̄pendens in q̄dam sermone dicit: Quis misericordie tue o benedicta longitudinē latitudinem: sublimitatem ꝛ p̄funditatē queat inuestigare. Nam longitudo eius vsq̄ ad nouissimū diem inuocantibus eā subuenit vniuersis. Latitudo ei⁹ replet orbem terrarum: vt sua misericordia plena sit omnis terra. Sublimitas ei⁹ ciuitati superne inuenit restaurationē. Et p̄fundum eius sedentibus in tenebris ꝛ vmbra mortis obtinuit redemptionē. Hec Ber. ꝛ sic p̄tꝫ. Accedat secūdus p̄pheta Balaam: qui licet fuerit magus ꝛ ariolus a demonibus querēs responsa: vt dicit Nico. de lyra super Numeri xxi. tamen eius p̄phetie tanq̄ vere habent in auctoritate canonica: qm̄ alique veritates virtute diuina sibi sunt reuelate p̄cipue de incarnatione filij dei. Reuelatio quippe veritatis que fita deo ꝛ angelis bonis nō solum fit p̄ homines bonos ꝛ sanctos: sed etiā aliquādo p̄ malos homines: vt patꝫ de kaypha qui a spūsancto p̄phetauit dicens: Expedit vt vnus moriatur homo p̄ populo. Joh.xi. O itaq̄ fidelis anima perpende quid Balaam deo reuelante p̄phetauerit: ꝛ qualiter nomen marie cōmendauerit. Nūeri.xxiiij. dicens: Orietur stella ex Jacob ꝛ consurget homo ex israel: ꝛ percutiet duces Moab. Hec nanq̄ p̄phetia fm̄ oēs catholicos doctores de christo ꝛ ei⁹ matre accipitur: vt testatur lyra: in qua p̄ assimilationē stelle cōmendat nomen benedicte virginis marie. Unde Bern̄. sup missus est. Ipsa inquit scꝫ virgo maria est stella nobilissima de iacob orta: cuius radius vniuersum orbem illuminat: cuius splendor etiam p̄fulget in supernis ꝛ inferos penetrat. Hec ille. Notatur ergo in p̄dicta p̄phetia. q̄ nomen matris dei accipiendum foret a stella qd̄ ꝛ factum est: qꝛ maria maris stella intep̄tatur fm̄ aliam interp̄tatōēꝫ: vt dicit hiero. Hec est ergo stella orta ex Jacob. i. maria ex qua cōsurrexit homo. i. christus ex israel qui percussit duces Moab p̄ quos p̄ncipes tenebrarū accipiuntur. Unde multum cōmendatur nomen benedicte virginis in p̄prietate stelle: quia p̄ hoc designatur eius celica ꝛ sanctissima conuersatio ab omni peccato aliena: qm̄ stella est celice nature ab omni peregrina impressione aliena ꝛ incorruptibilis: vt dicit Aristo. p̄mo celi ꝛ mundi. Designatur etiam eius virginalis conceptio vt p̄te p̄ma huius libri: patuit arti. p̄mo. ca. ii. Sed circa hoc questio occurrit cum plurime sint stelle in celo nobilissime. Quare magis voluit deus nomē sue matris accipi a stella maris q̄ꝫ ab aliqua alia: quia vt patuit maria quasi marꝫ stella dicitur. Unde ꝛ canit ecclesia. Aue maris stella dei mater alma atq̄ semper virgo felix celi porta. Ad qd̄ respondet breuiter q̄ ideo: quia p̄prietates stelle maris p̄ omnibus alijs stellis magis cōueniunt dei matri ꝛ diuine incarnatiōi: qd̄ ostēdit p̄ ei⁹. vij. p̄cipuas p̄prietates fm̄ Jaco. vbi s. necnō Fran. maronis in quodam sermone de noīe virginis ac alios doctores katholicos. Primo nāq̄ quia stella maris inter alias cū minima videat: est virtuo/

fissima: sic mater dei minima est ꝑ humi/
litatē: sūme tn̄ sancta ⁊ virtuosa: ꝓpter qḋ
ipsa ait Luc. i. Respexit dn̄s hūilitatē an
cille sue. Scḋo q̄ stella maris respectu
oīm aliaꝝ stellaꝝ sita est in sūmo poli: sic
dei mater vt canit eccl̄ia Exaltata ē sup
omnes choros angeloꝝ: scꝫ ⁊ sanctoꝝ ad
celestia regna. Tertio quia ⁊ hec stella
habet iuxta se ⁊ continet. vij. stellas. Sic
dei mater septiformis gratie plenitudinē
Esa. xi. Egredietur virga de radice yesse:
⁊ requiescet sup eum spiritus dn̄i ⁊c̄. Itēꝫ
ꝑ hoc etiā significat̄ ṽginitas matris dei
vt dicit Alb. sup mis. ē: q̄ nūerus septena
riꝯ ē nūerꝯ ṽginēꝯ teste macrobio. eo ꝙ oēs
nūeri infra de eadē vel generant vl' gn̄ant̄
p̄ter septenariū. Quarto quia hec stel/
la habet virtutem attrahendi ferrū ⁊ ada
mantē: vt dicit Alkabicius: ⁊ patꝫ ad ex/
pientiaꝫ in horalogijs factis de magnete
⁊c̄. Sic virgo benedicta duros attrahit
peccatores ꝑ suā misericordiam: q̄ ipsa ē
mater gr̄e ⁊ misericordie. Unde dicit aīa
Cañ. i. Trahe me post te in odorē curre/
mus vnguentoꝝ tuoꝝ. Quinto q̄ stel/
la maris habet dirigere nautas in mari.
Sic dei mater transmittere habet oēs in
h̄ mari magno ⁊ ducere ad portū salutis:
vt dicit Bern̄. Sexto q̄ ista stella ē sta
bilis sine motus errore. Alie aūt saltē mo
tu diurno mouent̄ ad motū octaue spere.
Sic dei mater stabilis sine oīs peccati eti
am venialis errore Cant. iiij. Tota pul/
chra es ami. m. ⁊ ma. nō est in te. Septi
mo q̄ ista stella est in pte aquilonari sem/
piterne appritionis ⁊ p̄sidentie: ꝑ quā tāꝙ
ꝑ axem mouet̄ totū celū: vt vult autor spe
re materialis. Sic dei mater in sempiter/
nū fulget fulgore gl'ie ⁊ p̄sidet in ciuitate
dei nostri supna: que putat̄ esse in pte aqlo
nari. Iuxta illud ps̄. Magnus dn̄s ⁊ lau
dabilis nimis: in ciuitate dei nr̄i in mon/
te sancto eius. fundat̄ exultatiōe vniuerse
terre mons syon. Latera aqlonis ciuitas
regis magni. Et ꝑ eā virginem tota cele/
stis curia ⁊ totus mūdus mouet̄ cū ad nu
tū ei obediūt tāꝙ dn̄e ⁊c̄. Gen̄. xli. Ad tui
oris imperiū cūctus obediet ppl's. ⁊ sic cla
ret ꝓpositum. Accedat tertius sapiens
vicꝫ Salomon ⁊ dicat: Quid ipe sp̄ū sctō

senserit de noīe virginis matris marie: ⁊
qualiter cōmendauerit. Audite de hoc eū
loquentē Cant. i. c. Oleū inquit effusum
nomen tuū. ideo adolescētule dilexerūt te
nimis. Et notanter dicit effusuꝫ: q̄ antea
fama noīs matris dei erat occulta ⁊ latēs
in littera. nunc vero effusa est ꝑ totū orbē:
⁊ omnes adolescentule. i. aīe sancte fortit̄
diligūt eaꝫ. Ecce ḡ sapiens Salomon cō
mendat nomen marie ꝑ oleū. Sed hic vi
deamus quare nomen marie oleo assimi/
lat̄ ⁊ ꝑ eius cōparationem cōmendat̄. Ubi
nota ꝙ precipue ꝓpter ꝓprietates olei noī
marie ꝯuenientes. Primo quideꝫ: quia
oleum p̄seruat ferrū a rubigine. Ferramē
ta eñ nō rubiginant̄ si oleo inungant̄: ita
nomē marie duros peccatores ipaꝫ inuo/
cantes p̄seruat a peccato ⁊ peccati pericu
lo: quia ipsa est aduocata peccatoꝝ. Unḋ
Esa. xxviij. Urbs fortitudinis nostre syō.
i. beata virgo. Item ps̄. Qm̄ in me spera/
uit liberabo eum: ptegam eum: qm̄ cogno
uit nomen meū. Secūdo q̄ oleū accen/
dit ignem in ligno: ⁊ extinguit in lapide:
vt patꝫ in cemento. sic nomen marie inuo/
catū in cordibus ligneis. i. tractabilibus ⁊
erectis in celum ꝑ obedientiam ⁊ iusticiā
accendit ignem diui amoris. In lapideis
vero ⁊ duris cordibus extinguit eum quo
ardent igneꝫ scꝫ feruoris peccati. De hoc
igne ps̄. Supcecidit ignis scꝫ ꝯcupiscen
tie ⁊ nō viderunt solem. i. xp̄m. Hinc ipsa
dicit Eccl'i. xxiiij. Ego mater pulchre di/
lectionis. i. diuine dilectiōis que est pulchra
⁊ gratiosa: ⁊ hoc ad differentiam turpis
dilectionis scꝫ carnalis vel mūdane: quaꝫ
virgo extinguit. Tertio quia oleum est
sapidum ⁊ ppingue: ita nomen marie per
deuotionem multū sapit ⁊ īpinguat men/
tem. ps̄. Impinguasti in oleo scꝫ gratie et
deuotionis caput meum. i. mentē ⁊c̄. Un̄
Ans. vt allegat̄ a ludol. libro de vita chri
sti parte. ij. c. lxxxvi. dicit. Nil certe vtilius
post deum mēoria matris dei: nihil salu/
brius meditatiōe pij amoris quo feruebat
in ꝯtemplatione filij sui. Nihil iocūdius
sapore gaudij eius quo multipliciter pa/
scebat̄ in eodem filio suo. Hec Ans. Ad
id ibidem questio vtilis mouet̄ vicꝫ. Un̄
hoc est ꝙ sepe inquit vidimus ⁊ audiui/

mus plurimos hoim in suis periculis re/cordari nois marie. Et illico oĩe pericu/lum euasisse. qui tamẽ inuocato noie dñi iesu nõ tam velociter aut omnino nõ eua/serũt talia pericula. Nimirũ inquit est ꝙ velocior ꝛ ꝓmptior est salus nõnunꝗ̃ me/morato noie marie ꝙ̃ inuocato noie iesu. Et rñdẽs dicit ꝙ h nõ ideo fit vt ipsa vir/go maria potentior sit aut maior sit chri/sto. Sed vt inquit dicam qꝺ sentio: filius eius christus dñs ꝛ iudex est oim discer/nẽs merita singuloꝝ. Dum ergo suo noie inuocatus nõ exaudit iusto iudicio facit. Inuocato autẽ noie matris sue: ꝛ si meri/ta inuocantis nõ exaudiunt. Merita ma/tris intercedũt vt exaudiat. Hec Ansel. vbi s. Ecce ergo nomen marie potẽs Ad id Bern. ꝛ allegat in speculo virginis di/cit sic: Ubi nomẽ marie noiatur ibi demo/nũ nocumentũ effugatur: reis venia: egris medela ꝛ ꝑegrinantib adiutoriũ dat. O igit gl'iosum: o cõmendabile nomen ꝛ sup omnia amabile ac venerabile. O suaue ꝛ cõfortatiuũ nomẽ maria: nomen dñe mee ꝛ genitricis dei mei. O vtinã sis semꝑ in corde meo.

Articulus scdus de cognoia/tionibus dignissimis quibus in scriptura maria noiatur.

Ecũdũ misterium

[S]ecũdũ misterium declarandum dicit dignifice co/gnoiationis. Ubi nota ꝙ bene dicta virgo in sacra scriptura cognoiatur dignissimis appellationib pluribus: fm pluralitatẽ sue perfectiõis ꝛ virtutis. Pre/cipue tamen. vij. inueniunt noia dignita/tis quib ipsa nõ imerito appellat. Prio nanꝗ appellatur amica vel in suplatiuo charissima. Uñ Cant. iiij. Tota pulchra es amica mea. Et cap. vij. Quã pulchra es ꝛ ꝙ̃ decora charissima in delitijs. Qua re autẽ hoc: plures assignant rationes fm magistrũ Jacobũ de voragine in suo ma/rionali. Prima ratio: quia ipsa est deo su/per omnes dilecta ꝛ preeminenter electa. Sap. viij. Omniũ dñs dilexit eã. Se/cũda ratio: quia sup omnes secretoꝝ diui/noꝝ est conscia quod manifeste patꝫ in in/carnatione. Hoc autẽ est signũ sũme ami/citie dicẽte saluatore Joh. xv. Jã nõ dicã vos seruos sed amicos: quia omnia q̃ au/diui a patre meo nota feci vob. Tertio quia deo sup oẽm creaturam est familia/rissima. Cui em̃ vnꝗ angeloꝝ vel hoim aut creaturarũ ꝯcessum est. vt ꝑ sua volũ/tate deum totiens amplecteret. oscularet: manib portaret: ꝛ ꝑ omnia dilectionis fa/miliaria signa haberet: sicut marie ꝛc̃. vñ dicere potuit illud Cant. ij. Dilectus me/us mihi ꝛ ego illi qui pascit inter lilia. s. castitatis. Quarto quia diuine volun/tati fuit sũme ꝯformata implens oĩa ꝑ/cepta ꝛ ꝯsilia christi: qꝺ etiã est vere ami/citie signum: qm̃ vt ait saluator Joh. xv. Uos amici mei estis si feceritis que ꝑci/pio vob. Hinc ẽ ꝙ vt dicit Tulius. Ami/coꝝ est idem velle ꝛ idem nolle. Et certe benedicte virginis amicicia ad christum est cõprobata in necessitate. Nã Prouer. xvij. Frater in angustijs comprobat. Ipsa autẽ in omni necessitate christi affuit ad/iutrix fidelissima etiam vsꝗ ad crucem ꝛ mortem christi. Unde Bern. in medita. O virgo bñdicta q̃d te adduxit ad mon/tem caluarie. cur te nõ retraxit pudor vir/ginalis; nec loci ipsius feditas prohibuit: nec iudeoꝝ ꝛ populoꝝ tumultus retinuit cur non pertimuisti: cur non horruisti in/ter latrones in cruce pendẽtes astare tuo dilecto filio pendenti in cruce: sed hoc fe/cit vis amoris quo erga tuum vnigenitũ afficiebaris ꝛ attrahebaris: cum quo ꝛ si/mul pati ꝛ crucifigi optabas ardenti de/siderio dilectionis ꝛc̃. Secũdo beata virgo appellatur soror. Cant. iiij. Uulne/rasti cor meum soror mea. que sunt verba dei ꝛ christi ad eam. Et hoc pluribus ra/tionibus. Primo quia christus est filius dei patris per naturaꝫ. Et maria est filia eiusdem per gratiam. Secundo soror christi est: quia coheres eius: ꝛ commu/nicans cum eo regnum patris. Roꝫ. viij. Herẽdes dei coheredes christi. Ter/tio dicitur soror: quia est soror sanctorum angelorum per virginitatem. Unde Am/brosius. Uirginitas est soror angelorum decus virtutum: mors criminum. Et hie/ronymus. Semꝑ ẽ angelis cognata ꝟgi/

nitas; Ideo angeli dicebant Cant. viij. Quid faciemus sorori nostre in die quando alloquenda est scz p angelum in annunciatione. Quarto dicit soror populi christiani: tum p naturā: quia est filia ade. tū p grē pticipatione: qr est filia ecclie z mēbrū christi. O aīa xpiana si aduerteres q̄ta, nbi est glīa hre sororē talē que est regina angelorū: domina mūdi: mater dei zc.

Tertio beata virgo appellatur filia. ps. Audi filia z vide z inclina aurem zc. Audi inquit scz ea que dicenda sunt tibi ab angelo vt possis credere: quia fides ex auditu. Ro. x. Et vide. i. experire scripturas pphetarū que in te habent compleri. Et inclina aurem tuā p obedientiā vt cōcipere possis filiū dei. Et obliuiscere ppl'm tuū z domū pa. t. i. cōtemne oēm mundanū affectum p christo: vt xpm lucrifacias. z sic faciens cōcupiscet rex. s. deus decorem tuum i. castitatis tue nitorem Dicit aūt ipsa filia dei. tū quia eius creatura: tum quia a deo paterna sollicitudine est custodita sicut filia charissima. Unī Cant. vij. Quā pulchra es filia pncipis. i. dei: tum quia deū patrem imitata. Unī aplus hortat omnes ad hanc filiationem dicens: Imitatores dei estote sicut filij charissimi. Ephe. v.

Quarto noiatur sponsa. Cant. iiij. Ueni de libano sponsa veni coronaberis. Dicit autē sponsa christi sm eius diuinitatē: qr sm humanitatē est ei' mater z genitrix. Et merito dicit sponsa: quia christo est p fidem z dilectionem cōiuncta. Et quia ps sui sanguinis purissimi est indissolubilit diuinitati copulata in christo. Ideo Sap. viij. Hanc amaui z quesiui eam mihi accipere in sponsam.

Quinto cognoiatur virgo Luc. i. Missus est gabriel angelus ad virginem. et hoc merito: quia ipsa est virgo virginū: vt libro octauo patebit latius.

Sexto noiatur mulier Joh. xix. Mulier ecce filius tuus. Nec obstat q ipsa fuit z est virgo imaculata: quia etiam virgo dicitur mulier nō pter corruptionem sed pter sexus feminei conditiōz: vt patet Gen. ij. vbi Eua vocatur mulier in statu innocentie cū nondum fuit corrupta sed virgo intacta. Edificauit inquit dñs costam in mulierem. Merito aūt dicitur beata virgo mulier: qr mulier dr q̄si molliens herum. i. dñm. Ipsa nāq emolliuit deū z placauit vel mitigauit: vt q ān erat tā durus z iratus generi hūano q omnes hoies detrudebat in infernū. ppterea Job xxx. in psona generis hūani di. Mutatus es mihi in crudelē z in duritia man' tue aduersaris mihi Nūc p vginē bndictā est eius furor mitigatus. vñ in natiuitate angeli cecinerūt: Et in terra pax hoib Luc ij. Hinc xps multo crebrius in euangelio se appellat filiū hois. i. beate vginis q̄ filiū dei: qr emollitus est p eā: z in h cōmendat nobis suā imensam misericordiā qua dignatus est fieri hō p nobis. Item beata virgo in tantū emolliuit eum vt nros defectus suscipere dignaret qui tñ in diuinitate defectū pati nō poterat vt p nobis de' impassibilis pateret famesceret z sitiret fatigaret z moreret. O mirabilis z maxima emollitio. Idcirco ipa bn significat p vginē que ferocissimū rinocerontē emollit et in sinu suo dormire facit. z sic venulat capit z occidit. Itē in tantū virgo emolliuit deū vt nunc maiora pctā patienter tolerret q qndā minora durissime vindicabat Constat eñ q multo grauius offendunt moderni sodomite q̄ antiqui: qm nunc in xpo hūana caro sūmā hz dignitatē. vñ maior iniuria fit nunc xpo a sodomitis q̄ ante incarnationē: z etiā ab omib luxuriosis. z tñ nunc deus patienter expectat qui ante durissime eos submersit. Quare hoc nisi quia deus est p vginē mitigatus: imo vt dicit Fulgē. iiij. Micho. Dudū inquit celū z terra ruissent si non maria pcib sustentasset. Unī merito btā vgo dr mulier p anthonomasiā. i. molliens herū vel herem. i. christum dñm. Hinc Prouerb. vlti. Mulierē fortē qs inueniet: qr ex oib ista sola extitit fortissima: etiā sup deo ptātem hñs ppter qd subdit: pcul z de vltimis finibus pcium eius. pcul inq̄ quia pcium virginitatis nō est de terra sed de celo: qm vt dicit hiero. Uirginitas vita ē celestis. Et de vltimis finibus: quia de cōiunctiōe dei z hominis qui sunt vltimi fines zc.

Septimo noiatur regina. Unde ps. Astitit regina a dextris tuis in ves. deau. Sed orit questi. Unde vel quare dicatur

dei mater esse regina cũ ipsa fuerit puella paupercula. Nam ⁊ in tẽpe sui partus in loco pauperrimo vicȝ in stabulo peperit. Et in tempe sue purificationis pauperuȝ oblationẽ habuit. scȝ duos pullos colũbarum aut par turturũ: quod erat pauperũ: vt patet Leuit. xij. ⁊ Luc. ij. Item pauper rimaȝ vestem habuit: ⁊ christum vilibus pannis vt moris est pauperũ inuoluit: vt canit eccl'ia. Mirum igitur quõ regium nomen ⁊ dignitatem habuerit: maxime cum nec eius pater videlicȝ Joachim rex fuerit alicuius regni: nec eius mater: vicȝ anna fuerit regina alicuius regni: vt patȝ ex hystorijs. Ad hec respondet ꝺm Jacobum de voragine in suo marionali ꝙ beatissima virgo maria licet fuerit pauperrima: ⁊ hoc voluntaria pauptate omnia terrena abdicando ⁊ solum deum sibi in thesaurũ ꝑoptatum eligendo: quatenus impleret illud scriptum consilium: Si vis ꝑfectus esse vade ⁊ vende omĩa que habes ⁊ da paupibus ⁊ veni sequere me. Matt. xix. Nihilominus tamen ipsa fuit vere regina ꝑ alijs excellentissima pluribus rõnibus. Primo qdem ꝓpter ꝑentelam regiam: Quia vt canit ecclesia. Regali ex ꝓgenie maria exorta refulget: vicȝ ex progenie dauid ⁊c̃. Secũdo ꝓpter vnctionem regiam. Si eñ quem hõ vnxit in regem rex dicit. vt patȝ in veteri testamento de regibus israel quos ꝓphete vngebant multoꝯ fortius virginem quã vnxit deus ipse regia vnctione ꝑ omnibus reginam ꝑdicamus. Unde de ea ps. Unxit te deus. scȝ per creationem. deus tuus per incarnationem. oleo leticie. quo spũssancti gratia accipit qua ex vtero matris plena fuit. ꝑ cõsortibus tuis. i. pre omnibus mulieribus. Tertio ꝓpter desponsationẽ regiã: quia a rege Regũ xp̃o desponsata est vt patuit supra. Quarto ꝓpter dotationem regiaȝ quia deus oĩm rex gl'iam ⁊ gratiam: imo totum regnum celeste cum omnibus ptinentijs suis dotis loco ei ꝯtulit: vt dicere possit illud Geñ. xxx. Dotauit me de⁹ dote bona. Quinto ꝓpter ꝑfigurationẽ regĩam: quia ꝑ reginas est ꝑfigurata. scȝ ꝑ reginam Sabba. iij. Regũ. x. Que omnia que a rege Salomone petijt optinuit. Et etiam ꝑfiguratur per reginã Hester: quã Assuerus quod interp̃tatur beatitudinis dom⁹ adamauit ⁊ posuit dyadema regni in capite suo Hester. ij. Sexto ꝓpter dignificationem ⁊ potestatem regiã: quia ipsam tanq̃ꝫ reginam exaltauit deus sup totam curiam angeloꝝ ⁊ hominũ: ⁊ vt dicit Berñ. Data est ei potestas in celo ⁊ in terra tanq̃ꝫ regine. Septimo ꝓpter coronationem regiam: quia coronata est ⁊ intronisata in sui assumptione in celum corona regia. De qua Apocal. xij. Mulier amicta sole: ⁊ luna sub pedibus eius: ⁊ in capite corona. xij. stellaꝝ. Circa hoc accipiamus vnum miraculuȝ: quod refert discipulus in ꝓmptuario suo: exemplo. xxi. dicens. Miraculũ. Qd in quodã cenobio erat quidã frater nõie hieronimus pictor optimus qui assuetus erat Marie imaginem omni studio virtutis decorare ⁊ corona regia tanq̃ꝫ excellentissimã reginã depingere ⁊ describere: ⁊ diaboli imaginem turpissimã figurare. Qd diabolus dolens cepit eum stimlare vehementissime accendens luxurie libidine ⁊ importunis cogitationibus agitare. Tunc quadã vice vt se vindicaret diabolus: apparuit ei in specie mulieris pulcherrime alliciẽdo ad crimen. Cui cum ꝯsensum voluisset ꝑbere: dixit ei diabolus: Tu es sacrista huius ecclesie. Accipe ğ hui⁹ ecclesie thesauros ⁊ vasa auri ⁊ argẽti ⁊ frange ea ⁊ oĩa in sacco ponens seq̃re me ⁊ in domo mea mecum eris nullo sciente diu gauisurus. Cũq̃ꝫ talia cepisset operari: cepit diabol⁹ vociferare dicens: Currite dñi currite dñi quia hieronimus depdatur thesauros ecclesie. Accurrentes cõpererũt hieronimũ fregisse plura vasa aurea ⁊ in sacculũ posuisse ⁊ admirati interrogarũt cur hec fecisset: ille ꝯtremescens obmutuit: at illi qꝛ sero erat: ligauerunt eum ad colũnam volentes mane euȝ punire. Tunc diabolus ipsi ligato illudebat dicens: Nonne tu es qui semꝑ me depingebas deformẽ: ⁊ illaȝ mariam pulcherrimã faciebas. Adiuuet te illa regina quã decorabas nunc si valet ⁊c̃. Recordatus itaq̃ꝫ hieronimus misera tiõis genitricis dei toto corde cepit eã inuocare vt in tanto periculo dignaretur si-

bi succurrere. Tūc ipsa pietatis mater apparuit ei et ait: Confortare hieronyme et deinceps caue astutias diaboli. En qz ser uisti mihi nō deserā te in istis tribulatōibus. Et mox p angelū apprehenso diabolo illo ligauit cū ad colūnā hieronimo soluto. et ille grās egit hieronimus: igitur amonitus a dn̄a: pulsauit hora competenti ad matutinū: et accensis lampadibus stetit in choro vbi ↄsueuerat fratribus ipm intuentibus mirati sunt oēs: et viderūt in columnā ligatū quēdaz et magis ceperūt mirari. Conspexerūt thesauros ecclesie z inuenerūt oīa vasa solida et integra operante beata virgine. Unde stupore pcussi facto capitulo ligatū illum interrogarūt et cognouerūt esse demonē quē exsoluentes pmaxime verberauerūt. et sic ille stridens et clamans aufugit. Deniqz hieronimus confessus scelus suū narrauit quō p misericordiā marie virginis fuisset liberatus. et oīs audientes laudes deo z virgini benedicte pclamarūt. O igitur aīa fidelis vide q̄z bonū sit virginem benedictā inuocare: eiqz deseruire. O sup bn̄dicta ꝟgo dei mater charissima. Sponsa: soror z filia. O virgo ꝟginū misericordissima qz z regina excellentissima ac dn̄a oīm creaturarꝫ p illum piū iesum q̄ te elegit: p illū tuū dulcē natum: p eius amorem sanctissimū: te depcamur vt in hui⁹ mūdi naufragio ↄtra omnes demonū insultus succurrere nobis digneris zc̄.

Articulus tertius q̄ nomē beate marie. xij. honoꝝ dignitatibus ē sublimatum.

Ertiū misterium in

t hac pte declarandū ē: honorifice vel priuilegiate sublimationis.

Ubi notandū q̄ nomen benedicte ꝟginis marie ad nūex. xij. stellarum. xij. puilegioꝝ honoribus extat sublimatū gloriosissime: que in tres quaternarios diuidi pn̄t.

Primo q̄dez: qz nomen marie est ab eterno ↄsecratū z p̄electum vt esset nomen genitricis dei. Juxta illud Prouer. viij. Ab eterno ordinata sum z ex antiquis antequā terra fieret. Sicut nanqz vt dicit Bern. in sermone Dulce nomē iesus ab eterno est ↄsecratū vt sit nomen filij dei. Sic dulce nomen maria ab eterno p̄electū z ↄsecratū est vt sit dignū nomē matris dei. Ideo ps̄. A seculo nomen tuū. Secūdo: quia in libro vite ante alia noīa z pre alijs scriptum. Cum enim vt saluator noster testatur omniū electoꝝ noīa scripta sint in libro vite. Unde ait Luc. x. Gaudete z exultate quia noīa vestra scripta sūt in celis. Et quia dei mater inter omnes electos p̄matū tenet: z p̄ omnibus est electa. Juxta qd̄ canit: Elegit eam deus z p̄elegit eā. Igit post nomen iesu honorificentissime in pn̄cipio libri vite nomen marie est scriptum vt dicere possit illud. ps̄. In pn̄cipio libri scriptū est de me vt faciā volū. t. deus me⁹ volui: z le. t. in medio cordis mei. Tertio quia a pn̄cipio mūdi p̄figuratū z varijs modis cōmendatū: vt pꝫ p totū passum veteris testamenti. Ubi aduertendū q̄ sicut dicit magister Leo. in sermone de natiuitate virginis. Nomen marie ex q̄nqz lr̄is est cōpositū ad significandū q̄ ipsa est p̄cipue p̄figurata p. v. dn̄as veteris testamenti. ex quaꝝ noībus acceptis p̄mis litteris z ↄiunctis nomen marie resultat. Primo nāqz p. M. significatur q̄ ipsa p̄figurata est p michol que fuit sponsa dauid regis quā dauid intantū amauit q̄ cū diu fuisset extra regnum iudeoꝝ noluit intrare regnū nisi p̄us esset sibi michol p̄sentata. i. Regū. vlt. Sic btā ꝟgo. Interptatū michol pietas: z ipsa fuit pietate plena. Et certe ipsa tantū placuit deo q̄ cum eēt extra. scꝫ in celo: noluit ingredi in hūc mūdum nisi p̄us beata virgo nasceretur zc̄.

Secūdo a denotat abigail que placauit dauid ne occideret nabal. i. Regum. xxv. Sic beata virgo placauit nobis deū sua hūilitate: z nunc etiā quotidie placat sua intercessiōe: ne occidat peccatores eterna morte. Tertio p r denotatur q̄ ipsam figurauit rachel que genuit Joseph qui vocatus est a pharaone lingua egyptiaca saluator mūdi. Gen̄. xli. Sic beata virgo genuit verum saluatorem mundi: christum deum nostrum. Quarto per i significat Judith q̄ virtute castitatis occidit holo/

fernem. Judith.xiij. Sic beata ꝟgo virtu
te sue virginitatis lucipeꝝ occidit. Juxta
illud Gen.iij. Ipsa conteret caput tuum.
Quinto ꝑ a denotat Abysaach q̄ fuit
electa super omnes filias hierusalem tan/
ꝙ pulchrioꝛ ad seruiendū ⁊ ministranduꝫ
regi dauid.iij. Regum.i. Sic beata virgo
fuit electa super omnes mulieres ad mini
strandū regi celesti Eccli.xxiiij. In habi/
tatione sancta coram ipso ministraui.

Quartum ꝓuilegium vel honoris glo/
ria est ꝙ nomen marie est ab angelo Ga/
briele ꝓnunciatū. Hoc nāqꝫ tenēt katho/
lici doctores ꝙ nomen marie angelus ga
briel ꝓnunciauerit eius gentibus ꝙ eam
videlicet hoc noīe vocare deberent. Et ꝓ/
batur a maioꝛi arguendo: Quia si nomē
Johīs baptiste angelus gabriel ꝓnuncia
uit Luc.i. multofortiꝰ id de matre dñi sen
tiendum est. Et hoc idem restatur Hie/
ronimus de vita marie scribens ꝙ ange/
lus apparuit eius parentibus ꝓcipiens ꝙ
eam mariam noīarent. Et sic patꝫ ꝓmus
quaternarius. Quintū: quia fidelibus
ē amoꝛosissimū vel affectuosissimū: qm̄ vt
scribitur Esa.xxvi. Nomen tuū ⁊ memo/
riale tuū in desiderio anime. Et nota ꝙ
debemus erga nomen marie affici ꝑ spiri
tualem dilectiōem: quia ex hoc triplex bo
nū ꝯsequemur. Primo cordis exhilaratio
nem ⁊ delectationem. Unde ꝓm litteram
hebraicam dicit ps̄. Letabunt oēs qui
diligūt nomen tuū ⁊c. Bern. O beata ma
ria tu nec noīari potes qn̄ recrees: nec co/
gitari qn̄ tecum sit affectus diligentiū te.
Secūdo internam vel spiritualem paci
ficationē. ps̄. ꝓm aliam litteram pax mul/
ta diligentibus nomen tuum. Tertio
eternā ⁊ celestem glꝫiationem. ps̄. Gloria
bunt omnes qui diligūt nomen tuū. Glo
riabunt. scꝫ in celesti patria: quia vt dicit
in ps̄. Qui diligunt nomen eius habita/
būt in ea. Sextū ꝓuilegiū noīs marie:
quia demonib est formidabilissimū: qm̄
vt scribit Cañ.vi. Terribilis ē maria vt
castroꝝ acies ordinata. Que verba tra/
ctans Grego dicit: Non tantū timent ho
stes inuisibiles quālibet castroꝝ aciem si
cut mariā dei matrē. De hoc latius supra
ꝓte ꝓma arti.iij. vtilitate.v. Hoc solū hic

addo qđ refert vbertinus lumbardus in
tractatu de noīe iesu ꝙ vicꝫ cū quedā mu
lier a demone incubo vexaretur nec pote/
rat aliquo remedio liberari: venit ad btm̄
Eymūdū petere ꝯsiliū: q̄ dixit ei accipe ꝟ
gam ⁊ ex vna ꝑte facias scribi nomē iesu:
⁊ ex alia nomē beate ꝟginis ⁊ cū demon
ad te moꝛe solito venit ꝑcutias euꝫ dicta
ꝟga q̄ facto liberata est. Itē legit in vita
sancti Anthonij paduani ꝙ cū demon vo
luisset eū doꝛmientē strāgulare: cepit noīa
re sctūs ipse mariā: ⁊ statim circūfuso lūi/
ne in cella demō ꝯfusus aufugit ⁊c. Se
ptimū ꝓuilegium: quia nomē marie ē cun
ctis hominib venerabilissimū: vt iam im
pletū sit illud Luc.i. Ecce eīm ex hoc bea/
tā me dicent oīs generatōes. Adeo nāqꝫ
venerabile ē nomen marie in mūdo ꝙ eti/
am apud infideles reueret: vt patꝫ in lege
Machometi: ⁊ etiam apud quosdam iu/
deos: de quibus vide s̄. lib.ij. parte.iij. ar/
ti.ij. circa stellam q̄rtam. Et quidem me/
rito nomen marie ab oībus venerat: quia
res sacra digna est veneratōe. sed eius no
men est ab eterno ꝯsecratū: vt patuit sup:
igit ⁊c. Quod si queras quō debeas ve/
nerari hoc nomen ꝑui marie: dico ꝙ tripli
citer. Primo in coꝛde deuotius diligen/
do. Secūdo in oꝛe venerabiliter ꝓnun/
ciando ⁊ benedicendo non sicut heu mul
ti faciūt q̄ periurant in noīe marie vel ma
ledicunt inimicis: aut vituperando blas/
phemant. Cōtra quos Leuit.xxiiij. Qui
blasphemauerit nomen meum morte mo
riatur. Tertio quoqꝫ venerari debet ge/
nuflexione ⁊ sacri cultus exhibitione sepi/
us eam salutando. Unde ps̄. Adoꝛabo
ad templum sanctum tuum. i. virginem
matrem tuam que dicitur templū dei ⁊ sa
crarium spiritussancti. Et confitebor noī
tuo: scilicet collaudando. Taliter nanqꝫ
eam venerantibus obuiabit ipa quasi ma
ter honoꝛificata: honoꝛificando eos in ce/
lesti gloꝛia: vt scriptū est Eccli.xv. Et ex
altabit illos apud ꝓximos. i. sctōs dei ⁊c.

Octauū ꝓuilegiū: quia hoc nomen est
omnib inuocantib virtuosissimū qm̄ mi
rabilem virtutē habet subueniēdi in oēni
necessitate ⁊ in omni ꝑiculo atqꝫ in omni
oꝛōnis ipetratione. Unde Bern. Sileat

misericordiã tuã. O britissima maria q̃ te in suis necessitatibꝫ inuocatã meminit sibi auxilium defuisse. Propterea namq̃ ecclesia nomen marie apposuit in salutatõe angelica: q̃tenus p eius inuocationẽ magis fortiat oratio effectũ. O peccator. o quisq̃s es deuotus virgini marie ↄsidera virtutem nois eius: ⁊ gaude tenere hãc p̃ciosam margaritam in bursa cordis tui recõditã: q̃ nullus lapis p̃ciosus: nulla gẽma tãte est ṽtutis. Currant alij p questu mũdi. Aggregent lapides p̃ciosos: quoꝝ virtutibus glorient. Nam ẽm phos alij valent in piculis ↄseruandis. alij eoꝝ in fauoribꝫ acquirendis. alij in inimicicijs sedandis Alij in ꝓsperitatibꝫ ↄsequendis. Valeãt vel forte nõ vere ad ea valeant hoc solum ↄsulo. hoc solũ phortor acquirite. O oẽs auari. o om̃s mũdani. Acquirite hũc vnũ lapidem p̃ciosum. recondite in archa cordis: h nomen gl'iosum triũ sillabaꝝ. Maria. Et eritis securi in omni piculo. habebitis auxiliũ in om̃i necessitate ⁊ angustia ⁊ ꝓsperitatem in om̃i salubri optato. Nil enim est mali quod nõ remoueat. Nil boni qd nõ obtineat ⁊c. Nonũ p̃uilegium: quia hoc nomen est sũme ↄfortatiuum si homo aduertat: q̃ nullus sperauit in ea ⁊ ↄfusus est nullus inuocare potuit sic: vt derelictus sit dũmodo bene inuocauerit. Juxta illud Esa. l. Quis ambulauit in tenebris ⁊ nõ est lumen ei. i. maria in auxilium. q. d. nullus. Vñ om̃is hõ in ea spem ponere habet: q̃ vt canit eccl'ia. Ipsa ẽ regina misericordie vita dulcedo ⁊ spes nostra. Et ipsa est mater gratie ⁊ mater misericordie q̃ ab hoste ꝓtegit: in hora mortis suscipit. O tu q̃ times a piculo dãnationis: recordare huius nois: quia maria maris stella interp̃tatur. Si maris stella. ergo ad portũ salutis deducens in h mari magno ⁊ spacioso ⁊c. Hinc Bern̄. O hõ securũ habes accessum ad deum vbi mater stat p te ante filium: ⁊ filius ante patrem. Filius ostendit pr̃i lateris ⁊ vulnera. Mater ostendit filio pectus ⁊ vbera: nulla poterit eẽ repulsa: vbi tot ↄcurrũt amoris insignia. An nõ ergo confortaris quotiens nois eius recordaris. Dicit idem Bern̄. de noie iesu: qd ⁊ de noie marie accipe valemus. Hinc ꝓpha dauid ait: Sperent in te q̃ nouerũt nomen tuũ. Decimũ p̃uilegium: quia nomen marie est gratiosissimũ. Interp̃tatur eñ maria illũinatrix. scz lũine gratie. et ꝑfecto nomen marie gratiosum est: q̃ ipsa beata virgo est mr̃ gr̃e.

Nota aũt q̃ ẽm. v. lr̃as huius nois maria q̃ntuplicem gr̃aꝫ peccatores ↄsequunt p hoc nomen: q̃s q̃dẽ gr̃as h nomen significare videtur. Prima lr̃a m denotat misericordiã diuinã. Secũda a denotat amorẽ supnoꝝ et eius accensionẽ. Tertia r significat remissionẽ pctõꝝ. Quarta lr̃a i denotat illũinationẽ ex infusione iustificantis gratie. Quinta lr̃a a denotat acquisitionẽ vicꝫ meritorum ⁊ p̃miorꝫ. Hinc Bern̄. in ẽmone: Si criminis imanitate turbatus: si ↄscientie feditate ↄfusus: si iudicij horrore pterritus: si baratro desꝑationis absorptus: Mariã cogita: mariam inuoca: Et sic in temetipso expiri poteris, q̃ merito dictuꝫ sit nomen virginis maria. Hec ille. Undecima p̃rogatiua nois marie est: quia est nomen dulcissimũ. Unde canit eccl'ia: Salue regina misericordie vita dulcedo et spes nostra. vñ quia ipsa est clemẽtissima regina: vita spes et dulcedo nostra. sequitur q̃ nomẽ eius est dulcissimũ Nimiꝫ ex noie marie nisi assit impedimẽtũ in hoie: tanta dulcedo cordi deuoto infundit: q̃ mentis affectum magis ac magis afficit nec saciari potest pre desiderio: qd testatur Eccl'iastic' ca. xxiiij. dicẽs in ꝑsona eius. Spũs inquit meus super mel dulcis: ⁊ hereditas mea super mel ⁊ fauũ: memoria mea in gñatiões seculoꝝ. Qui edunt me adhuc esurient. scilicet pre desiderio Esa. xxvi. Nomen tuũ in desiderio aie. Nota aũt q̃ nomen marie dulcorem infert. Primo visui. ps. Letificabis me cũ vultu tuo delectatiões in dextera tua vsq̃ in finẽ. Secũdo auditui. Cant. ij. Sonet vox tua in auribꝫ meis. Vox eñ tua dulcis et facies tua decora. Tertio dulcorem infert gustui. Cant. ij. Fructus eius dulcis gutturi meo. Quarto olfactui. Eccl. xxiiij. Quasi myrra electa dedi suauitatem odoris. Et ibidem. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris. Quinto dulcorẽ infert cordis medullis. Unde Cañ. viij.

Pone me vt signaculum sup cor tuū. Et ps. Gustate z videte qm̄ suauis est dn̄s. s. in maria zc. O vtinā fidelis aīa aliquan do nouisses expientia certa: quia vt canit eccl̄ia. Uere clemēs pia z dulcis ē maria.

Duodecima prerogatiua: quia nomen marie est efficacia mirabilissimū. Mira/ biles em̄ efficere hab3 fructus salutiferos vt in parte prima articulo vltimo patuit. Quis deniq3 sufficienter extimare pote/ rit q̄cta a pncipio mundi miracula facta sint ad nomen marie z eius inuocationē. Si em̄ vt dicit ps. Mirabilis deus in sā ctis suis: q̄m mirabilis sup oēs in maria que est oim sanctissima z dn̄a. Cui vt di/ cit Bern̄. Data est oīs potestas in celo z in terra: vt quicq̄d voluerit valeat effice re. Ut autem magis clarescat mirabilis efficacia nois marie referam hic vnū mi/ raculū qd̄ scribit vincētius in speculo hy storiali. libro. viij. pris pme. c. cxvi. dicēs:

Miraculum. Or in ꝯuentu sancti Bertini erat monachus q̄da3 noie iosbio in quo conuentu cum quidam archiepus de terra sancta adueniēs hospitatus fuis/ set. Interrogatus ē a monachis. quis mo dus orandi viris religiosis in terra san/ cta habitantibus solitus foret. Et retulit quomodo ab ipsis hierosolimitanis reli/ giosis acceperit consuetum fore: benedi/ ctam virginem hoc modo quotidie orare vt videlic3 ad honore3 nominis eius fm v. litteras eius. v. Aue maria z totidem psalmos qui incipiunt ab eisdem litteris depromerent. Pro m Magnificat. Pro a Ad dn̄m cum tribularer. Pro r Retribue seruo tuo. Pro i In cōuertēdo. Pro a Ad te leuaui zc. Prefatus ergo monachus io sbio cepit hunc modū orandi quotidie ad honorem nois marie obseruare. Accidit autem vt quadam nocte ipse nō interesset matutinis cum ceteris fratribus ꝓpter qd̄ subprior ad eius lectum venit ibiq3 eū de/ functū reperit: quē putamus ex nimia dul cedine amoris quam forte beata virgine sibi apparente cum filio hauserat excessis/ se. Unde accurrunt fratres vultūq3 eius discooperientes inuenerūt. v. flores rosaꝝ vnus egrediebat de ore z lingua eius duo de oculis z duo de auribus ꝓ tali miracu lo letantes detulerunt eum in choꝝ z ibi discooperta facie cum recentibus rosis di ligent intuentes in rosa que de ore exibat inuenerunt scriptum maria. Tenuerunt autem eum per septem dies: suaui odore roseo fragraantem donec tres episcopi cō uenirent z multi alij clerici z laici qui vi/ dentes magnalia dei laudē dederunt deo z beate virgini. O igitur nomen dignissi mū marie: nomen pium: nomen ꝯfortans peccatorem. O nomen dulce: nomē amo/ rosum z beate spei. O nomen venerabile z ab oībus deuota mente celebre. Quid dicamus in tua laude: cū omniū deficiūt lingue nec sufficienter te queunt laudare. vere nomen sacrum nomen fructuosu3 no men mellifluū. vtinam saperent z intelli/ gerent homines: z ipsum quotidie inuo/ carent: ꝗm semp in domibus cordibusq3 scriptum tenerent: vt gratiam: veniam et gloriam virginis benedicte merito opti/ nerent. Amen.

Incipit liber septimus de san ctissima vita beate Marie.

Liber septimus

l

agit de misterio sctissime vite bn̄dicte virginis ma/ rie eiusq3 virtuosissime a/ ctionis. Et diuidit in tres partes. In pma pte agit de eius cōuersationis z vite sanctitudine In secūda agitur de meritoꝝ z virtutu3 pcelsitudine: qua fulsit in sūma perfectio/ nis altitudine. In tertia de gratiaꝝ eius dem m̄titudine qua illustrata extitit cu3 summa plenitudine: in huius vite habitu dine zc.

Pars prima de vite sanctissi= me virginis beate atq3 actionis eius virtuosissime misterio: vbi ostenditur q in vita suscepit sa= cramenta z qualē regulam san= ctitatis tenuerit.

f Ili ne dimittas legem matris tue vt addatur gratia capiti tuo. Prouerb. pmo. ca. Quibus in verbis sapientissimus Salomon spūsancto dictāte hortat nos vt matris nostre .i. benedicte virginis marie q̄ est spūalis mater nostra p regenerationē ⁊ adoptionem filiationis diuine ⁊ fraternitatis dñi iesu christi. Iuxta illud Ansh. dictum. Si inquit xp̄s qui ex ea genitus frater noster est. Cur illa que genuit mater nostra nō est. q. d. sic. Huius inq̄ matris nostre legem .i. vite regulam ⁊ rectitudinē quā exēplariter in se nobis imitandā ostendit: ne dimittamus: sed studiose obseruemus: q̄tenus det nobis copiosior gratia capiti nostro .i. rationali mēti que est caput anime: dirigens eam in actibus suis. Profecto merito nos hortamur oēs ⁊ singuli ad imitandā sanctitatē vite marie: quia id psuadet nobis. Primo q̄dem scriptura figuralis. Secūdo natura exemplaris. Tertio sentētia doctrinalis. Primo inq̄ psuadet scriptura figuralis. Nā Iacob consilium sue matris sequens benedictionem paternā consecutus est Geñ xxvij. Ita ⁊ nos si volumus consequi benedictionem dei patris: consilium sequamur matris marie vitam imitando Secundo psuadet natura exemplaris: vt enī certa discimus experientia. Pater diligētius fouet filium quē videt sibi assimilatum q̄ dissimiliorem: quia omne animal naturaliter diligit sibi simile. Eccli. xiij. Denique teste glo. sup ps̄. Coruus nō nutrit in nido suos pullos tamdiu quousq̄ assimilari sibi incipiūt pennis nigrescentibus. eo q̄ putat nō esse suos pullos ꝓpter dissimilitudinē. Quos tamē postea assimilatos diligenter fouet ⁊ intime diligit. Ideo dicit ps̄. Qui scz deus dat iumentis escam ⁊ pullis coruoꝝ. scz in nido ⁊c. Ita spūaliter maria mater gratie nos in spūalibus fouet sibi assimilatos ⁊ deo patri exhibet diligendos. al's ꝓpter dissimilitudinē formidandum est ne derelinquamur. Sectemur ergo charissimi bñdicte virginis castitatē: hūilitatē: patiam ⁊ ceteras virtutes. Unde eius filius dñs iesus clamat Math. xi. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenietis requiem a. v.

Tertio psuadet sententia doctoralis. Unde Amb. libro de virginitate dicit sic Sit vobis tanq̄ in imagine descripta vita marie: de qua velut ex speculo refulget species castitatis ⁊ forma virtutis. Hinc sumatis exempla viuendi: vbi tanq̄ in exemplari magisteria sunt ꝓbitatis expressa: que quid corrigere: quid effugere: quid tenere debeatis ostendunt. Hec ille. O igit fidelis anima ausculta ꝯsilium sapientis suscipe eius exhortationē dicentis: Fili ne dimittas legem matris tue .i. marie. O salubris admonitio. O dulcissima doctrina O sanissimū ꝯsiliū: cui obtēpando fit vt addatur gratia capiti tuo. Si grā. ergo ⁊ glīa: ⁊ p ꝯñs omne bonū. Quia ergo vita marie nobis imitanda in p̄dictis verbis ꝓpōit. Idcirco de ea acturi tria misteria in hac pte declaranda notabimus: quibus eius ꝯuersationis ⁊ vite sanctitatē agnoscere valebimus ⁊ imitari sciemus ⁊c.

Primū dr̄ misteriū sc̄ptural' obmissiōis
Scōm dr̄ misteriū sacr̄alis susceptiōis
Tertiū misteriū reḡlaris obseruatiōis

Articulus primus quare euāgeliste noluerunt de vita beate Marie scribere aut de eius morte ⁊ similibus.

p Rimum misteriū declarandū dicit scripturalis obmissionis. Nā a plerisq̄ sepesepius q̄situ est. Quare vicz in sacra scriptura canonicaq̄ nusq̄ aliquid scribit de sanctitate ⁊ gestis marie. Nec ab euāgelistis texitur quicq̄ de ei⁹ vite historia: immo nec etiā de eius origine: aut parentum sanctitate: nec de gl'iosis actibus ⁊ gestis sugmirabib⁹: aut de eius morte: aut sacramētoꝝ noue legis susceptōe: mirū certe est cur scriptura obmiserit ⁊ tacuerit. Hec omnia ⁊ alia matris dei p̄clara opa Matheus q̄ppe ca. pmo scribēs de christi genealogia h̄ solum dicit Iacob genuit Ioseph virum marie: de qua natus est iesus qui vocatur christus. putabā dicere debuisse: virū marie filie Ioachim quā ex Anna vxore an-

gelo nūciāte miraculose genuit: que fuit ꝓ go castissima ⁊c. Similiter ⁊ lucas Missus est inquit angelus ad virginem ⁊c. nō describit eius ortū nec eius gesta aut vite seriem: aut preclara sanctitatis opera. et sic de alijs euangelistis. Preter hoc soluz ꝙ conceptionem filij dei ex ea spiritusancto factam describunt ⁊ ea que ad id dum taxat ptinere videntur. Et ad id assumūt argumentum tale obijcientes: quia euangeliste pcursoris ortum: parentūq; dignitatem: vite sanctitatem: arduaq; ⁊ pclara eius gesta descripserunt vsq; ad terminū vite eius ⁊ martyrium. ergo multo magis hoc de matre dei facere debuerunt ad fidei ⁊ moꝝ edificationē. Videtur ergo ꝙ sacra scriptura obmittendo sit diminuta.

Sed contra est quia sancto spiritu inspirante locuti sunt sancti dei homines. ij. Petri pmo. Et Math. x. Non vos estis qui loquimini: sed spiritus ⁊c. Vñ ipso dictante scripserunt queciiq; scripta sunt in canonicis scripturis. in quibꝫ error vł' diminutio nullatenus admitti debuit. Deus enī ⁊ natura nō abūdant in supfluis: nec deficiūt in necessarijs: nec deq; faciūt frustra: vt dr. ij. phicoꝝ: igit ⁊c. Rñdeo fm Alb. magnū sup mis. est ca. lxxxi. alios q3 doctores catholicos de hoc tractantes ꝙ sūme rationabiliter factum est vt hec de ꝓgine matre dei sint obmissa in canonica scriptura a sanctis: nec aliquid sit expressum nisi qđ spectabat ad incarnationez ex ea factā. Hoc enim egit spiritussanctus miro ordine diuine sapientie: pcipue triplici ratione.

Una est ratio ꝓsuppositiōis.
Alia est ratio excitande deuotionis.
3ᵃ repmēde elatōis vł' nr̄e huiliationis

Una est ratio presuppositionis: quia vis sanctitatis excellentia ⁊ dignitas matris dei ab oīb̄us christicolis debito ꝓsupponit circa quā errare esset ꝓnia ꝓnciꝑia confundere ⁊ in heresim dānatā venire. igitur supfluum fuit ea describere ⁊ vicioſū: cū fm aristo. qui vnū dicit quodā modo plura dicit. Et iterū. Peccatum ē fieri p plura que eque bene possunt fieri p pauciora. Ex. ij. phicoꝝ. ⁊. viij. Thopicoꝝ. Unde sicut simbolū aplōꝝ nullibi apud euangelistas in forma scriptum legimus quia firmiter credendū ꝓsupponit mentibus fidelium inserbendū: ita pari iudicio spūsancto dictante factum est de hystoria matris dei: excellētiaue ⁊ sanctitate. Omnia dixit Math. de qua natus est iesus ⁊c. eo dicto omnia subsequentia dixit tāq; inclusa ⁊ ꝓsupposita. sc3 de sūma eius sanctitate: dignitate: meritorūq; ⁊ pmioꝝ excellentia. ⁊ sic in alijs etiam euangelistis a prole cōmendatur mater. Cum enī arbor bona nō facit nisi fructus bonos Math. vij. Si ergo proles sanctissima ⁊ dignissima: ita ⁊ mater: maxime cu3 sit mater dei q̄ sanctius ⁊ dignius nō dici potest. Unde plus de ea scribere supfluum fuisset: quia dicendo ꝙ genuit iesum filium altissimi: vel ꝙ est gratia plena dn̄s tecum: ⁊ similia sufficienter breui verbo omnia dixit ꝙ videlicet a nulla gratia: a nulla sanctitate a nullo meritoꝝ ⁊ premioꝝ genere fuerit aliena. Sed quicquid boni aliqua creatura fecerit vel receperit: de hoc non liceat eam fore expertem: cum existens dei mater sit summa persona ipso facto ⁊ a nullo illustrium superari potest: vt dicit Damascenus. Alia ratio est excitande deuotionis: q2 per hoc fidelium doctorū deuotio excitatur ad inquirenduz. Iuxta illud Ecci. xxiiij Qui edunt me adhuc esuriūt Et infra Qui elucidant me vitam eternā habebunt. Tertia ratio nostre humiliationis ⁊ reprimende elationis. Nam nostra vana gloriatio repmitur ne nostra bona opera p magno reputemus cum videamus ꝙ excellētissimi meriti opera plura a beata virgine facta. imo ⁊ ab ipso domino iesu vsq; annum. xxx. impleta: scriptura quasi non extimans preterijt subticendo: quasi tacēdo dicat nobis illud Luce. xvij. Cum feceritis omnia que ꝑcepta sunt vobis dicite serui inutiles sum⁹. Et illud Math. vi. Noli tuba canere ante te ⁊c. Item dominus noster ⁊ domina nostra suas secretas habitudines sibi notas per se noluerunt manifestare. Iuxta illud Prouerb. xxvij. Laudet te os alienum: sileat os tuum. Unde illa scripta non sunt Ea autem que in ꝑsentia discipuloꝝ vel populoꝝ fecerūt scripta sunt ad nostram

edificatiōem: quatenus doceremur ⁊ nos vt sic bona agamus ꝙ laudes exteri⁹ non queramus: quia vt dicit Grego. Studiū celestis desiderij a malignis spiritibus cu stodire nō sufficit qui hoc ab hūanis lau dibus non abscondit. Depredari em̄ desi derat qui thesauruz in via publice portat Decille. Et sic patet ꝙ rationabiliter val de spiritusancto dictante sancti euangeli ste ea que spectant ad incarnationis fidē breuius scribere voluerunt ꝑpter fidei a structionem ⁊ edificationem. Ea autem q̄ secrete gesta ⁊ apostolis aut alijs ignoran tibus facta sunt licet forent magna ⁊ mi rabilia super omniū sanctoꝝ alioꝝ gesta tacuerunt p̄missas ꝑpter rationes. Ad illud igit̄ in oppositū ꝙ videlicet saltem eius ortum ⁊ parentū sancitatem scribe re debuerunt. Rn̄detur ꝙ ex quo parentuz marie gloria ⁊ dignitas ab illa fuit ꝑpter quā ⁊ illi antecessere: ⁊ tota illa gens ele cta est. Ideo non debuit maria per paren tes cōmendari. sicut nec christus ꝑ matrē cōmendatur: sed econuerso ex ꝓlis sancti tate datur intelligi sanctitas parentum.

Ad aliud de p̄cursoris ortu vita ⁊ mor te ⁊c̄. Respondet̄ ꝙ hec rationabiliter de p̄cursore scripta sunt: quia nisi scripta fo rent dubitari potuissent. Marie autē mi raculosa conceptio ⁊ ortus gaudiosissim⁹ vita sanctissima: opera p̄cecellentissima et arduissima: atq; mors p̄ciosissima ⁊ glo siſſima ⁊c̄. Idcirco scribi nō debuerūt: qꝛ certissima fide credit̄ inter fideles viros: quicquid ad eius dignitatem: sanctitatez ⁊ precellentiam ꝑtinet ⁊ per se notum est his qui de iesu integram habent fidē. O igitur peccatrix anima agnosce: quia nul lam habes cauillationis causam contra scripturam sacram. Quecūq; enim scri pta sunt: ad nostram doctrinā scripta sunt Roꝝ. xv. O anima christiana perpende: quia maxima opera p̄termissa sunt silen tio ꝑpter tuam instructionem: vt studeas magna credere tanq̄ fidei p̄suppposita de maria ⁊ eius prole iesu ⁊ vt studeas de uotius inquirendo meditandoq; merita acquirere atq; vt addiscas humilitatē in actibus tuis seruare. O pie deus q̄ dulci ter nos allicis: q̄ benigne instruis: ⁊ q̄ sa lubriter humiliari vis nos vt exaltes ⁊c̄.

Articulus secundus ꝙ beata maria in sua vita suscipere debu it ⁊ de facto suscepit omnia ec clesie sacramenta sibi congru entia Capitulum primum.

[S]Ecūdum misteriū de vita marie declarandū dicitur sacramentalis susceptionis. Ex quo enim in hac vita habet homo potissi me ꝑ sacramēta sanctificari: qm̄ ipsa sacra menta ex virtute diuina habent efficaciā sanctificandi ⁊ gratiam conferunt ꝑ quā aīa curatur ab infirmitatib⁹ vitioꝝ: vt pa tet in quarto libro sniaꝝ: ꝑpter qđ Augu. diffiniens sacramentū inquit est illud in quo sub tegumento rerū visibilium diui na virtus salutem secretius operatur. Et hugo de sancto vic. li. de sacramentis di cit: Sacramentū est materiale elementū extrinsecus oculis suppositum ex sancti catione gratiam inuisibilē conferens. Id circo p̄mo cōsiderandū nobis est si beata virgo in hac vita susceperit sacramēta no ue legis: que instituit christus dn̄s ꝑpter nostram sanctificationē ⁊ salutem. Quia enim nil de hoc in canonicis scripturis re perit̄ expressuz a plerisq; manet dubitatū Pro hac itaq; re tria sunt notāda ad pn̄s

Primo generalis conclusio.
Secūdo ꝓbabilis ratio.
Tertio ꝑticularis inquisitio.

Primo inq̄ notanda est generalis con clusio que ponit̄ s̄m Alb. super missus est cap. lxxxi. Et est talis ꝙ beatissima virgo maria in sua vita suscepit omnia ecclesie sacramenta que tp̄e suo om̄ib⁹ hominib⁹ generaliter fuerunt instituta ⁊ ꝓmulga ta om̄ib⁹ obseruanda.

Caplm. ij. quare debuit maria suscipere sacramenta.

[S]Ecūdo notanda ē huius ꝯclonis rō. Nam btā ꝟgo suscipe debuit sacr̄a eccl'ie multi plici ratione s̄m eundem Alb. vbi supra. Primo ꝑpter sui ipsius humiliationez:

quia quãto p̃ ceteris fuit sanctior vniuer/
sis tãto magis decuit vt se humiliaret ad
sacramentoꝝ susceptionem: sicut etiã hu
miliauit se ad legem purificationis vete/
ris legis Luce. ij. Iuxta illud saluatoris
Luce. xvij. Cum feceritis om̄ia: dicite ser
ui inutiles sumus: quia quod debuimus
fecimus. Secundo ꝓpter p̃cepti imple/
tionem: quia p̃ceptum obligabat omnes.
Iuxta illud de baptismo Ioh. iij. Nisi qs
renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritusancto nõ
introibit in regnum celoꝝ. Tertio pro
pter scandali cuitationẽ: quod ortum fuis
set in ceteris christicolis. Quarto ꝓpt
meritoꝝ superogationẽ. Quinto ꝓpter
heresum confutationem que videlicet as/
serebant ipsum nõ hominẽ esse sed ange/
lum. Sexto ꝓpter perfectoꝝ instructio/
nem: vt qui sanctus est sanctificet adhuc
Apocal. xxij. c. Septimo ad peccatoꝝ
redargutionem. Quid enim in sui excusa
tiõe peccatores dicere possunt recusantes
sacramentũ penitentie ꝛ alia queciũq; sa/
cramenta: cum audiant etiam sanctissimã
celoꝝ reginam sacramenta suscepisse. ꝑfe
cto eius exemplo redarguũtur de neligen
tia ꝛ ꝓuocantur ad ea suscipienda.

Capitulũ. iij. de singulis sacramentis in speciali: vtrum maria suscepit.

Ertio hic notandũ
t restat ꝑticularis inquisitio de sin
gulis sacramentis ecclesie.
Primo de baptismi susceptione.
Secũdo de confirmatione.
Tertio de eucharistie acceptione.
Quarto de sacramento penitentie.
Quinto de sacramento matrimonij
Sexto de extrema vnctione.
Septimo de sacramento ordinis
Primo igitur de sacramento baptismi
Querit̃ vtrum beata virgo fuerit bapti/
sata: ꝛ potes obijcere ꝙ nõ: quia sapientis
est nil frustra facere. Sed frustra accipit
medicinã qui non indiget. Cũ ergo dña
fuerit sanctificata in vtero: ꝛ vt pie credit̃
a multis fuit concepta sine peccato origi/
nali. ergo nõ indigebat baptismo. ꝛ sic fru
stra accepit: q̃niã baptismus est medicina
contra originale instituta s̄m doctores.
Itẽ cum ipsa fuerit plena gratia si ba/
ptisaretur quid susciperet gratie. vnde vi/
detur ꝙ ficte accessisset cum rem sacramẽ
ti. i. gratiam aliquã nõ suscepisset. Non ḡ
debuit baptisari cum scriptum sit Sap.
vij. Spiritussanctus discipline effugiet fi
ctum. Itẽ si baptisata essẽ deberet eccle
sia agere festum eius baptisationis: sicut
eo ꝙ purificata est agit festum eius purifi
cationis cum tam solẽne festũ scz baptis/
matis vel factum multum fortius p̃staret
ad edificationem fideliũ. Relinquit̃ ergo
ꝙ nõ fuerit baptisata. In contrariũ ar/
guitur: quia p̃ceptũ de baptismo obliga
bat omnes post sui ꝓmulgationem ad sui
susceptionem: ergo ꝛ beatam virginem.
Item dñs iesus q̃uis nõ indigeret ba/
ptisatus fuit. ergo ꝛ beata virgo baptisa/
ri debuit q̃uis nõ indigeret. Propter illd
Ioh. iij. Amen amẽ dico vobis nisi quis
renatus fuerit ꝛc̃. Et Marci. vlti. c. Qui
crediderit ꝛ baptisatus fuerit saluus erit
Item de apostolis supponit̃ ꝙ fuerunt
baptisati ꝑ illud Ioh. xiij. Qui lotus est
nõ indiget nisi vt pedes lauet: ergo mul/
tomagis de beata virgine credendum est
cum fuerit ꝑfectissima obseruatrix ꝯsilio/
rũ ꝛ preceptoꝝ ꝙ baptisata fuerit. Rñ/
deo s̄m Alb. vbi s̄. ꝙ ꝑfecto credendũ est
beatam virginem fuisse baptisatam. Alis
eñ nõ haberet characterem ꝑ quẽ distin/
gueret̃ a iudeis ꝛ gentibus: imo cum ipsa
fuerit hũilima nullum gradũ hũilitatis p̃
termisit. ꝛ ideo baptisata est nõ solum ba
ptismo xp̃i sed etiam baptismo Iohis: vt
videtur sentire idem Alb. vbi s̄. c. lxxiij.
Ad p̃mũ obiectum ꝛ secũdũ Rñdetur
s̄m eũdẽ Albertũ vbi s̄. c. lxxxi. ꝙ beata v̾
go non frustra baptismũ suscepit nec ficta
fuit: quia eo qđ habere debuit nõ caruit s;
abũdauit peccati destitutione ꝛ fidei ꝑfe/
ctione que requirũt̃ in accedente. Nec ob
stat ꝙ sine originali fuerit concepta vel ꝙ
fuerit sc̃tificata plenissime qm̄ s̄m Tho.
in. iiij. di. vi. Et cõmuniter alios doctores
Quilibet tenet̃ ad baptismũ etiam sancti
ficatus in vtero ꝓpter tria. Primo ꝓpt̃ ac/
quirendũ caracterẽ quo annumeret̃ in ꝓplo

dei z quasi deputetur ad percipienda sa/cramenta diuina. Secūdo vero baptismi pceptionem passioni christi etiam corpo/raliter ɔformet. Tertio ꝓpter bonū obedi/entie: quia pceptū de baptismo oībus da/tum est. vnde gratiam acquisiuit: quia ꝑ baptismū suscepit beata virgo caracteris impssionem: augmentationē meritoꝝ atꝫ virtutum exercitatiōem. z sic patet. Ad tertium: quare vicꝫ nō agatur festum eius baptismi sicut festum purificationis vna ratio esse potest scꝫ: quia baptismus eius fuit celebratus in secreto. Oblatio autē in purificatione fuit in manifesto. Alia ra/tio: quia baptismus ꝑ se z pncipaliter da/tus est in remissionem peccatoꝝ z ideo ne putetur ipsa habuisse peccatū a quo mun/daret in baptismo nō debuit festum eius baptismi institui. Nec obstat ꝙ ecclia ba/ptismū dñi solēnisat q̄ tamen non habuit peccatum: quia ob hoc facit qm̄ sua bapti/satio nostri baptismi fuit cōsecratio. z sic patet. Secūdo de ɔfirmatione. Que/ritur vtrū beata virgo fuerit confirmata. Et potes arguere ꝙ nō: quia dñs iesus q̄ solus potuissꝫ ei legem dedisse nō legitur hoc sacramentum instituisse: ergo nec ipa tenebatur hoc sacramentū recipere. Itē cōfirmatio est sacramentū ad hoc institu/tum. vt per manus impositionem a ponti/fice detur spūssanctus quo roboretur ho/mo in pugna spūali: vt dicit Rabanus et ɔcordiret doctores alij. Sed beata virgo ad nullius manus impositionē spm̄sctm̄ recepisse legitur nec robore spiritus indi/guit qm̄ plenitudinē gratie habuit. ergo non videtur quare confirmari debuerit.]

Contra Beata virgo fuit plene z per/fectissime christiana. Sꝫ h fit ꝑ sacramē/tum confirmationis: vt homo inueniatur plene christianus. Vñ Rabanus. Oēs inquit fideles per manus impositionem epoꝝ post baptismū debent accipere spm̄ sanctum: vt plene inueniantur christiani. ergo beata virgo confirmata fuit. Respō/detur ergo fm albertū. c. lxxxi. ꝙ beata v/go fuit confirmata licꝫ nō sit in scriptura expssum. Nam confirmatio licet simplici/ter nō sit sacramentū necessitatis: eius ta/men ɔtemptus est damnabilis: vt volunt Richardus: Bonauentura. Alexander. Thomas Petrus z Albertus in. iiij. dis/vij. Unde quia beata virgo fuit perfectis/sima obseruatrix consiliorū z pceptorum sequit ꝙ confirmationē susceperit. Ad primū obiectuꝫ respondetur ꝙ fm Petrū aur. in suo compen. libro. vi. c. iij. ꝙ dñs ie/sus Confirmationē initiauit qn̄ manum puulis imposuit z eis benedixit. Ad se/cūdum respondet fm Albertū vbi supra. ꝙ in cōfirmatione recepit beata virgo al/terius caracteris impressionem ampliorē meritoꝝ augmentationē z pfectionem: v/tutum exercitationem z declarationem ꝑ pter quas gratias confirmationē nō fru/stra suscepit. Tertio de eucaristie acce/ptione. Querit vtrum beata virgo acce/perit eucharistiam. Ꝙ si obijcitur ꝙ nō: qr nō videt quid gratie in eucharistie ac/ceptione acceperit. Hoc enī sacramentum est institutū ꝓpter charitatis augmentum z in remissionē peccatoꝝ venialiū ac cau/telam mortaliū: z vt signum passiōis chri/sti rememoret Luc. xxij. Hoc facite in me/am cōmemorationē. Sed beata virgo eti/am absqꝫ hoc charitate plena fuit z remis/sione peccatoꝝ vel cautela mortalium nō indiguit: qr nūqꝫ peccauit nec mortaliter potuit peccare nec indiguit signo recorda/tōis sensibili que semꝑ xpiformis fuit fm sensum z deiformis fm intellectum ergo eucharistiā accipere nō debuit. Sed cō/tra: quia hoc sacramentū est amoris ergo ipm maxime debuit suscipere que fuit su/ma in amore. Rñdetur ꝙ beata virgo eucharistiā sepius accepisse cōprobat tam ex auctoritate: quia scriptum est Actuū. i. Erant pseuerantes in oratione z cōmuni/catione fractiōis panis cuꝫ maria matre iesu: qđ de cōmunione eucharistie accipit fm glo. cꝫ ex rōne quam ponit Alb. c. lxx/vij. sup missus est. Quia videlicet omnes fideles temꝑe oportuno z ab ecclia deter/minato tenent cōicare ex obligatiōe sentē/tie saluatoris Joh. vi. Nisi manducaueri/tis carnē filij hōis nō ha. vit. in vobis. er/go beata virgo si nō cōicasset scandalisas/set: sed non scandalisauit. ergo cōicauit.

Ad id in oppositū rñdet Alex. vbi sup c. lxxxi. ꝙ de sacramēto altaris recepit bea

ta virgo dñice passionis specialem recor/
datiõem: deuotionis actualis exercitatio
nem. Et contra filij absentiam corporalẽ
et visibilem: p̄sentie filij in hoc sacramen/
to ꝯsolationem. Quarto de sacramen/
to penitentie. Queritur vtrum beata vir/
go sacramentũ penitentie aliquãdo susce/
perit in vera contritione: confessione: et sa/
tisfactione. Et arguit ꝙ non. Nam nunq̃
peccauit: ergo nũq̃ ꝯtrita fuit: sed sine cõ/
tritione nõ est gratia p sacramentũ pnie.
ergo ipsa non recepit sacramentũ penitẽ/
tie et eius gratiam. Item confessio ficta
est sine contritione. ergo cum in ea contri/
tio locum nõ habuit nec cõfessa fuit. Itẽ
satisfactio sicut etiam cõtritio et confessio
nõ est nisi de peccato: cum ergo nũq̃ pec/
cauit nunq̃ penituit. Contra. Con/
fessio fuit in lege veteri et noua de p̄cepto:
igitur omnes tenebant̄ et p ꝯsequens etiã
ipsa. Item penitentia est p̄ma virtus: vt
dicit glo. sup illo verbo penitentiã agite.
Sed beata virgo habuit omnẽ gratiã et
virtutem: ergo et penitentiam. Item be/
ata virgo fecit confessionem operis seruã
do confessionem et offerendo oblationem
statutã p peccatricibus purificandis: vt
patz Luc. ij. ergo debuit facere etiam con
fessionem oris in noua lege. Respondeo
s̄m Alb. vbi supra. ca. lxxxi. ꝙ beata virgo
suscepit gratias oĩm sacramentoꝝ: vel in
seipsis vel equipollenti excellenter. Vnd
virtutem et sacramentũ penitentie susce/
pit excellentius pre alijs viatoribus: quia
in alijs actus penitentie respicit peccatũ
quod inest vel infuit. In virgine autẽ be/
nedicta sine p̄sentia vel precessione culpe
fuit actus penitentie. Iste autez actus pe/
nitentie ẽ detestatio peccati siue nolle pec
care. Beata igitur virgo habuit p contri
tione penitentiali innocentie conseruatio
nem et ppetuũ nolle peccare. Item p con/
fessione habuit gratiarũactionem. et p sa/
tisfactione operum superogationez. et per
hoc solui possunt obiecta in contrarium.

Sed circa hec adhuc remanet dubi/
um. Quid beata virgo confiteri potuit cũ
nullius peccati conscia fuit: que etiam
veniale non habuit. Respondet Alber/
tus vbi sup̄. ꝙ triplex est ꝯfessio. Vna ac/
cusatio peccatoꝝ. Alia est recognitio incõ
gruitatis et ingratitudinis beneficiorum
Tertia ꝯfessio insufficientie meritoꝝ. Et
hec tertia solũ fuit ꝓprie beate virgis con
fessio. q̄ confitebatur deo ꝙ tantã gratiam
recepit quã nunq̃ cum condigno meruit
vel omnis creatura mereri potuerit: licet
ipsa de congruo meruerit. Item adhuc
queritur quis fuit eius confessor. Et vide
tur ꝙ beatus petrus: quia ordo est inter
confessores et confitentes. cum ergo beata
ꝟgo fuerit summa debuit ꝯfiteri summo
ꝯfessori et dignissimo. Hic autẽ est papa:
sed petrus fuit papa et petro est confessa.

Sed contra. Supior p̄latus nõ debet
se intromittere de administratione sui in/
ferioris vtpote archiepiscopus d his que
sunt sui suffraganei: nisi in determinatis
casibus: vt patz extra de officio iudicis or
dinarij. ca. pastoralis. et ibi in glo. ergo cũ
beata virgo esset specialiter beato Iohan
ni cõmissa: ab ipso debuit recipere sacra/
menta. Concedendũ est ergo ꝙ beata vir
go p̄misso modo confessionem fecerit bea
to Iohãni euangeliste suo ꝓprio confesso/
ri. et ab eo accepit sacramẽta post filij mor
tem. Hec Albertus vbi supra. Quin/
to de sacramento matrimonij. Questio lo
cũ nõ habet: quia ꝯstat ex euãgelio ꝙ ipsa
fuit desp̃õsata ioseph: et fuit verum matri
moniũ sicut patuit in libro p̄mo pte. vi. ar
ti. iij. ca. i. Sexto de extrema vnctione.
Si q̄ras vtꝝ eã beata ꝟgo suscepit breui
ꝟbo Rñdet̄ ꝙ sic tali rõne quã ponit Alb
vbi s̄. qr si q̃s totã legẽ s̄uauerit: offende/
rit aũt in vno: factũs est oĩm reus. Iaco. ij.
Sed qr extrema vnctio fuit de lege a dño
instituta et ab ecclia. cũ legit̄ Mar. vi. ꝙ
discipulos misit dñs circuire castella: qui
oleo vngerẽt infirmos et sanarent̄. g̃ beata
virgo tenebat̄ ad extremã vnctionẽ et per
ꝯñs eã suscepit. De hac re hic breuiter p
transeo ne tedium plixitas generet. Lati
us autem habes hanc questionẽ declara/
tam li. x. p. i. ar. i. §. ij. quia ptinet ad mate/
riam de morte et obitu marie. Septi/
mo de sacramẽto ordinis. Si queras Re
spondet̄ s̄m Albertum vbi supra. ꝙ hoc
solum sacramentũ beata virgo nõ recepit
nec eius caracterem habz. Et hoc ideo: qr

congruit eam hoc non recipere. Primo ꝑ
pter status sui contrarietatem. Sacramē
tum eñ ordinis ſm exteriorem reputatio
nem hominū quandā prefert dignitatem
Interius autem ſm veritatem humilem
pertinet ad seruitutem. Unde contrariū
erat ꝛ opponebatur statui beate virginis
que interius summam coram deo habuit di
gnitatē: exterius ꝓ summā corā hoīb ha/
buit humilitatem. Secūdo nō congruit
recipere ꝓpter humilitatem ꝛ aliarū mu/
lierum conformitatem: qm̄ mulieres ab h̄
sacramento excluduntur ꝓpter sexus indi
gnitatem maiorem peccandi fragilitatē
ꝛ ꝓpter eam que ex his sequunt̄ regiminis
incongruitatē Sed forte obiiciendo di
cas. ꝙ ex hoc sequit̄ ꝙ beata ꝟgo nō fuerit
gratia plena: quia hac gratia scilicꝫ sacra
menti ordinis caruit. Respōdet̄ ſm Al/
bertum ibidem ꝙ licet virgo beata hoc sa
cramentū non receperit. Nihilominus ta
men quicꝗd dignitatis vel gratie in ipso
sacramento confertur de hoc plena fuit ꝛ
supexcellenter habuit: vt patet inductiue.
Nam in hoc sacramento confertur mini/
stris ecclesie corona in signum beneficia/
lis dignitatis. sed beata virgo habuit co/
ronam dignitatis: nō tm̄ super militantē:
sed ꝛ super totam triūphantem ecclesiam
Item supmus istoꝝ ministroꝝ ecclesie q̄
ordinant̄ est papa: qui appellatur seruus
seruoꝝ dei. Ipsa autem virgo benedicta
est regina ꝛ dn̄a pape ꝛ omniū angeloꝝ
ac totius mundi. Item in ministris istis
est potestas delegata a deo vel subdelega
ta a vicario. In ipsa autem virgine beata
est potestas celestis plenissima ꝛ perpetua
ex auctoritatē ordinaria. Itē in ministris
ecclesie est executio ligandi atqꝫ soluendi
per vsum clauium ꝛ ministerium. In ipsa
autem dn̄andi potestas ad ligandum et
soluendum per imperium. Demqꝫ mini/
stri ecclesie habent potestatem ꝛ papa ple
nitudinem potestatis tm̄ in vita ista ꝛ nō
in celo nec in purgatorio nec in inferno.
Beata autem virgo habet potestatis ple
nitudinem in vita ista: in celo: purgatorio
ꝛ inferno. Et sic patet. Unde Bernardꝰ.
Data est tibi potestas o Maria in celo ꝛ
in terra: vt quicquid velis valeas efficere

Manifestū est ergo nil dignitatis ꝛ gra/
tie que est in sacramentis deesse in virgi/
ne: sed eam hoc totum vel in se vel in eq/
pollenti: vel excellenti plenarie possedisse
Hec Albertus. O igitur virgo supbene
dicta. O dn̄a gliosissima. O excellen/
tissima femina Maria dulcissima: Quis
mente comphendere Quis lingua suffi/
ciat explicare tuas dignitates; gratias: et
virtutes? Quis te digne queat laudare: si
mille ora: si decē milia lingue vnicuiqꝫ no
strum forent te laudando non possemus
sufficienter ꝛ q̄ītum ex equo debemus col
laudare. hoc solum o piissima virgo vni/
ca spes nostra: ꝛ consolatio cordis nostri:
dulcis dn̄a te deprecamur. Hoc solū sup/
pliciter exposcimus: vt apud tuum dulcē
natum apud amantissimū iesum quē no/
bis saluatorem edidisti: mereamur tuis ꝑ
cibus ineffabilis tue ꝛ eius glorie fieri ꝑ/
ticipes ꝛc̄.

Articulus tertius de regulis sanctitatis quas singulas ꝛ omnes in sūma perfectione obseruauit beata maria q̄ꝺdiu vixit.

T Ertium misterium
ꝓ hac parte declarādum dicitur
regularis obseruationis. Nam si
volumus agnoscere sanctitatem vite bea
te virginis que nobis in exemplū imitan/
di proponitur clarescit ex consideratione
regularum obseruandarum que necessa/
rio requirunt̄ ad vite humane sanctitatē
ſm sacre scripture ꝛ doctoꝝ catholicoꝝ
rudimenta. Accipere autem possumus
ꝛ distinguere h̄. xij. regulas sanctitatꝭ: ꝛ di
uidendo in quatuor ternarios ponere ſm
qꝺ earum prime tres regule accipiuntur
ex ꝟbis dauid psalmiste. Alie tres a Cri/
sostomo. Alie quoqꝫ tres supaddite acci/
piunt̄ a Bern̄. Ultime vero tres tradun
tur a sanctis simul Grego. Bernardo et
Richardo de sancto victore: vt patebit in
tuenti. Has quippe sanctitatis regulas
summa perfectionis preeminentia obser/
uauit benedicta virgo. His vita eius oc/
cupata tota extitit sanctitate plena ꝛ pro

bis atq; cum ipsis omnibus in exemplum
sanctitatis data: corona stellarum duode/
cim eius sacratissima vita extat gl'iosa

Capitulum I

Pro primo igitur ternario dixi: q
sanctus dauid spiritusancto dictā/
te tradit tres precipuas regulas
sanctitatis obseruandas fidelibus cū di/
cit ps. xxxiij Quis homo qui vult vitam
diligit dies videre bonos. et pluribꝫ ver/
bis vnam sniam cōplectens: diuerte inqt
a malo ⁊ fac bonum: inquire pacem ⁊ per
sequere eam. Ecce tres prime regule san/
ctitatis patent.

Prima regula ꝯsistit in mali declinatōe
Scda in arduoꝝ bonoꝝ exercitatione
Tertia in aduersoꝝ patiēti toleratione

Prima itaq; regula sanctitatis ē in ma
lorum id est peccatoꝝ declinatione. Vnd
dicit ꝑ dauid: declina a malo. Malū em
culpe ⁊ peccati ꝯtrariatur beatitudini et
felicitati sctītatis ⁊ grē. ⁊ ideo simul inesse
nō possunt. Hinc ꝑ Esa. ca. i. clamat dñs
Quiescite agere ꝑuerse discite bñfacere.
Ad idfacit. l. q. i. ca. dñs vbi habet q sā
ctitas innocētie tm̄ bonis cōuenit. qm̄ vt
habet. xxiij. q. iiij. Quaneꝰ: mali sunt ziza
nia. Boni aūt sunt triticū. ꝗ ꝑ sniaꝫ datā
a saluatore. Mat. xiij. Alligate inqt ziza
nia ad conburrendū. triticū aūt ꝯgregate
in horrea mea sequit q malꝰ nō pōt q̄dus
malus ē esse sctūs ⁊ saluādus sed dānan/
dus. Quāobrē Arist. ꝑmo Ethi. Felix
inqt est ꝗ sine vituperio mali est. Et. vij.
Ethico. ait Homies dij ꝑticipatiue dicū
tur ꝓpter virtutis excellentiā hō vero pra
uus peior ⁊ crudelior est oī bestia. Hec il
le. Vñ qui vult sctūs esse ⁊ felix. hoc pri/
mū reqrit vt declinet a malo ⁊ agat peni/
tētiā d pctō. iuxta illō saluatoris ꝑmā ꝑdi
catione. Mat. iiij. Pniam agite appropi/
qbit regnū celoꝝ. Primā hāc regulam
bñdicta ꝟgo excellētissime obseruauit. qa
nunq; in tota vita sua peccauit etiā venia
liter ꝑ Augustinū ⁊ Bern. Et ꝑsuadet ꝑ
rōem ꝟm Alb. sup missus est ca. clxxviij.
talē. qꝛ nullū etiam veniale vel originale
pctm̄ est grā. ꝗ vbi aliqd de pctō est ibi ali
quid vacuū de grā est. Cū ꝗ btā virgo fue
rit grā plena: teste angelo Lu. i. ergo nil d
pctō fuit in ea. Scda sctītatis regula ē
in arduoꝝ oꝑatione. Vñ subdit dauid et
fac inqt bonū. qm̄ vt dicit Greg. io mel.
de ꝯfessoribꝫ Minꝰ est malū nō agere: ni/
si etiā quisq; studeat et bonis oꝑibus in/
sudare. Scdam hanc regulā obserua/
uit bñdicta virgo maria in sūmo. qꝛ totā
suā vitam expendit in opere bono. vt eniꝫ
de ea scribunt ꝯcorditer Epiphaniꝰ Ger
manus ⁊ ignaciꝰ atq; hieronymꝰ in epl'a
ad Cromaciū ⁊ heliodiū hāc regulā vir/
go beata in tota sua vita sibi statuerat: vt
hora matutina q̄tidie surgeret ⁊ vsq; ad
nonā ꝯtinue atq; icessanter oraret. Ab au
rora cogitabat de filio suo oīa misteria. s.
conceptionis: natiuitatis: baptismi: ieiu/
nij: passionis: sepulture: resurrectiōis: ascē
sionis ⁊c. ⁊ grās agebat deo de tam pia li
beratione humani gñis. Illucescente die
vsq; ad tertiā. loca misterioꝝ xp̄i ꝓpe hie/
rusalē existentia vel intra deuotione sedu
la actu visitabat. A tertia vero vsq; ad no
nā horā textrino operi se occupabat. Fer/
tur vienne esse vnus cingulus quem ipsa
dicitur texuisse ⁊ qui eū viderunt narrāt
nunq; illo pulchriorē videri potuisse. Itē
a nona ab oratiōe non recedebat quousq;
illi angelus appareret ⁊ escā afferret quā
solebat de manu eiꝰ accipe cū grāꝝ actio/
ne. Nec miꝝ hoc qm̄ si filios israel deus
pauit mānā. xl. annis in deserto angelicis
manibus ꝑparato. et heliam ascendenteꝫ
in montem oreb. q̄to magis illud creden/
dum est de ꝟgine mr̄e. Esca igitur quam
ꝟgo de manu angeli accipiebat: ipa refi/
ciebat. Que vero a pontificibꝫ accipiebat
pauperibus erogabat. Sed et q̄cquid la/
bore manuū acqrebat pauꝑibus distribue
bat Sedulias q̄oq; dicit q iuxta lectu/
li eius caput erat vna sedes vbi libri scti
stabant quibꝫ somnū interrūpens sepe se
pius legebat. Erat ibidē ⁊ oratoriuꝫ vbi
iugit orationi ⁊ ꝯtēplationi insistebat. Vnd
patet: qꝛ nullū fuit tp̄s: nulla hora: q̄n vti/
liter in dei seruitio ⁊ merito acq̄rendo nō
foret occupata ⁊c. Tertia regula sctīta
tis est in aduersorū patiēti toleratōe. ideo
dauid inquire inquit pacē. Nimirū patiē
tia opꝰ ꝑfectū habꝫ Iac. i. Gregꝰ. Sctōꝝ
inquit vita i aduersis tolerādis agnoscit

dicente saluatore: In patientia vestra pos- sidebitis animas vestras. Lu.xxi. Istã regulam beata virgo in summo seruauit. quoniã eius patiẽtia inuincibilis fuit ab omni malo. Et quis cogitare sufficiat q̃n- tum dolorem patientissime sustinuit cum filium suũ pati vidit cuius doloris gladi- us animã eius pertransiuit. Nullum vel minimũ verbũ impatientie in ea repitur que tamen vnica oratiõe crucifixores sui nati: si libuisset occidi a deo meruisset. Si quippe helias vno verbo meruit vt descẽ dat ignis de celo ⁊ consũmat quinquage- nariũ principem ⁊ quinqaginta qui cum eo erant: multofortius id efficere potuis- set dei mater. Sed quid perlege euange- licam hystoriã et certe non inuenies eam de passione sui vnici reclamãtẽ. Non vin dictam exorantez: non vel minimo verbo contradicentem. O felicissima patientia marie et eius filij domini iesu qua vita da ta est mũdo. O peccator stude imitari eo rum pietatem mititatem patientiã ⁊ mã- suetudinem ⁊c̃.

Capitulum II.

a Ccipiamus scd̃m ternariũ in quo ponuntur alie tres regule sancti- tatis s̃m Chriso. dicentem super Matheũ. Tria sũt inquit potissima que sanctificant homines. scilicet cordis mun dicia: bonorum operum affluentia. facto- rum videlicet intentione recta. ⁊ spiritus sancti persentia. Ut igit̃ ad premissa tria continuemus. Quarta regula sancti- tatis consistit in munda ⁊ sancta affectio ne cordis atq̃ȝ cogitatiõe. vt scilicet ad nil terrenuȝ: nil carnale afficiatur cor vbi ma culetur eorum amore. Hinc per Esa- iam dominus clamat ca.i. Lauamĩ mun di estote. Auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Et Saluator mundo cordi visionem dei repromittit di cẽs: Mathei.v. Beati mũdo corde quo- niaȝ ipsi deum videbunt. Et ratio huius regule elicit̃ ab Augustino sup canonica Joh.ca.i. dicẽte. Talis ẽ vnusquisq̃ȝ qua lia amat. si terrã diligis terra es: si celum diligis celum es: si deum diligis non ego tibi dico: quia deus es. sed audi psalmistã dicentem. Ego dixi dij estis ⁊c̃. Hec ille.

Hãc regulam quãta diligentia obser- uauerit virgo benedicta claret ex verbis Ambrosij lib. de ꝟginitate dicẽtis. Quid inquit nobilius matre dei Quid splẽdidi us ea quã elegit splendor eternus. Quid castius ea que christũ sine contagione ge- nerauit: virgo erat non solum corpore sed et mente. que nullo doli ambitu sincerum vulneraret affectum. Et iterum. Cogita tiones inquit bonas virgo semper comi- tes habebat. corde erat humilis: ꝟbo gra uis: animo prudens: loquendi parcior: le- gendi studiosior: intenta operi: verecũda sermone: deum solum solita querere ⁊ ple no corde diligere ⁊c̃. Deniq̃ȝ hoc idẽ cla ret ex verbis Anshelmi dicẽtis ꝙ ipa tan ta puritate nitebat qua maior sub deo ne- quit intelligi. Quinta regula sanctita tis est in recta ⁊ sancta intentione qua ho mo regulatur in omni bona operatione. Naȝ vt dicit saluator Mat.vi. Lucerna corporis tui est oculus tuus. si ocul⁹ tuus simplex fuerit non habens aliquã parteȝ tenebrarum erit corpus tuum luciduȝ to- tum. si vero oculus scȝ intentionis nequã fuerit. totum corpus tuum. i. totuȝ op⁹ te- nebrosum erit. Huic cõcordãt iura. xli. di. Quisquis. Et. xxiij. q. v. Cũ minister vbi hẽt̃ ꝙ intẽtio finẽ operi imponit Intentio nẽ em̃ respicit de⁹ plusq̃ȝ actus. v. q. v. Si sacerdotibus ⁊c̃. Et huic concordat ꝟbũ phi. ij. Thopicoꝝ. vbi dicit. Cuius finis bonus ipsum quoq̃ȝ bonuȝ. et cuius finis malus ipsum quoq̃ȝ malum ꝓpterea apo- stolus hortatur dicẽs. Omnia in laudem dei faciatis Hãc regulã virgo btã sum- opere obseruauit vt in omnibus non nisi dei honorem quereret et intenderet vt de ea testatur Ambrosius libro de virginita te. Sexta regula sanctitatis est in gra- tie spũssancti influitione Sine namq̃ȝ grã spũssancti nõ habet homo sanctificari. te- ste aplo. ij. Cor. iij. Nõ ꝙ sufficiẽtes sim⁹ aliquid cogitare ex nobis tanq̃ȝ ex nobis sed omnis nostra sufficientia ex deo ẽ. Ni mirum vt habetur de conse. di. iiij. Placu- it. Sine gratia dei nec mandata eius im pleri possunt Et di. xl. Quelibet. dicit̃ ꝙ si ne gratia dei quantumlibet occulta loca animã saluare non possũt. quia et de para

diso homo: et de celo angelus peccādo ce-cidit. Hec ibi. Qui vult ergo sanctus es-se studeat in hac vita dei gratiam sollicite querere et cōseruare. Hanc regulā sum-ma pemineñtia ī sua tota vita seruauit bea-ta ꝟgo: quia gratia plena fuit.

Capitulum III

Ertium ternarium regularū p-ducamus: in quo superadduntur tres alie regule sanctitatis ſm de-uotum Bernardū. Quarum pma et in ordine ad premissa Septima regula sā-ctis est in sobrij victus obseruatione. Nā vt habetur de conse. di. v. ca. Ne eales. Gu-la nil celeste permittit homini cogitare. p-prterea saluator Luce. xxi. dicit: Attendite vobis ne forte grauentur corda vestra cra-pula et ebrietate. Hinc et petrus pma ca-nonica ca. v. clamat di. Fratres sobrij esto-te et vigilate quia aduersarius vester dia-bolus etc. Hāc certe regulam sobrieta-tis obseruauit beata ꝟgo i omib; tempa-tissime se habēdo. vt testatur Ambrosius libro de virginitate dicēs sic. Quid exeqr ciborum parsimoniā officiorum redundanti-am. Alterū vltra naturam superfuisse scz in maria. Alterum ipi pene nature defuisse. Illic nulla intermissa tempora. Hic con-tinuata ieiunio dies. et si quādo successis-set reficiendi voluntas: cibus plerūqz ob-uius fuit qui mortem arceret non qui de-litias ministraret. Dormire illi non prius cupiditas qꝫ necessitas fuit Et tamen cū quiescebat corpus; vigilabat anim⁹ q̄ fre-quēter in somnis aut lecta repetit aut sō-no interrupto continuat: aut disposita ge-rit aut gerenda pronunciat. Hec Amb. Ecce quanta sobrietas marie. Octa-ua regula sanctitans est in charitatis af-fectione. Charitas enim est sine qua nec fides: nec iusticia: nec bona opera valent ad salutem. vt patet. xxiij. q. i. vbi. Et ca. Odi. et ca. se. Et de pe. di. v. §. Item hec est charitas. Unde apostol⁹. i. Corint. xiij Si linguis hominum loquar et angelo-rum: charitatem autem non habeam fac-tus sū velut es so. Propterea Bernardus super cantica ser. xxviij. dicit. Quantitas sanctitatis: videlicet cuiusqꝫ anime extti-matur ad mensuram charitatis quam ha-bet vt que multum habet charitatis ma-gna: que parum parua: que nil nihil sit.

Hanc regulam benedicta virgo in sū-mo seruauit. quia sūme deum dilexit et pxi-mum propter deum: vt patebit infra cum de eius charitate agetur. ergo summe san-ctissima fuit. Nona regula sanctitatis est in humilitatis fundatione. iuxta illud Luce. xvij. Cum feceritis omnia que pre-cepta sunt vobis: dicite serui inutiles su-mus. Et iterum ca. xviij. Qui se humiliat exaltabitur. Hugo de hūilitate. Ille ma-ior in celo qui humilior in mundo. Bea-ta virgo summe humilis fuit: propter qđ et sūme deo placuit vt mater fieret dei. Ip-sa teste Luce. i. Respexit humilitatem an-cille sue etc.

Capitulum IIII

Ccipe vltimū ternarium regula-rum sanctitatis ſm Richardum Bern. Gregoriū atqꝫ alios sacros doctores quarū. Pria et in ordine ad p̄di-cta Decima regula est in pximorum edi-ficatione. Rich. Oportet inquit hominē sanctum etiam ad eos qui foris sunt de-bite esse ordinatum. vt iuxta dictum apl'i. Prouideam⁹ bona nō solum corā deo: sz etiam corā hominib;. Ro. xij. scz habētes edificatoriā conuersationē. Nam vt habe-tur. v. q. vij. §. Paulus. Parū est in se a fi-de non exorbitare: et alios exemplo vl' ver-bo eijcere. Et iterū. xi. q. iij. precipue dicit Gregorius. Tot mortibus digni sunt p-lati. etiam si peruersa nunqꝫ perpetrant: quot ad subditos prauitatis exempla trā-smittunt. Hinc Aris. v. Ethi. dicit: Opti-mus ē qui nō solū ad se vtitur virtute sed etiam ad alios. Pessimus aūt est q nō so-lum vtitur malicia ad se sed etiam ad ali-os Hec ille. Benedicta ꝟgo nunqꝫ ali-quē scandalisauit. quia vt dicit Ambrosi-us libro de virginitate: Nil iquit toruum in oculis marie: nil pcax in verbis: nil in actu verecundū. Non gestus fractior: non ingressus solutior: nō vox petulātior vt ip-sa corpis spēs simulachrum fuerit mētis et figu-ra pbitatis. Itē hiero. i epl'a ad cromaciū et heliodo. di. Hāc irascētē null⁹ vidit: hanc maledicētē null⁹ audiuit: ois act⁹ et omis sermo eius ita erat gr'a plen⁹ vt cognosce-ret in eius lingua de⁹. Deniqꝫ ipsa propi-

ximos edificauit et eis pfuit informatiõe boni. qa vt dicit hiero⁹. vbi s̄. Sollicita erat maria circa socias suas: ne aliqua ex eis in aliq̄ sermone peccasset. Ne aliq̄ iniuriosa aut supba circa parē suā existeret Sine intermissione bn̄dicebat deū Et ne forte in salutatione sua a laudib⁹ dei tolleret. si quis eā salutabat illa p salute deo grās respōdebat. Ab ipa nempe primum pcessit. vt dū salutant homines sancti deo gratias dicant. Quotidie videbant angeli loqui ei ꝛ quasi charissimi obtempabāt ei. Hec hiero⁹. Preterea eius vita inclita cunctas illustrat ecclesias. s. exēplo edificationis. vt canit ecclesia. Undecima regula sanctitatis est in omniū virtutū decoratione. Un̄ Bern̄. Quātumlibet te affliges: quantumlibet te cruties non dabit tibi copiā sui dominus virtutū nisi fueris virtutibus adornat⁹ Hec ille. Hinc apostol⁹. i. Cor. iiij. Non in sermone ē regnū dei sed in virtute. Nec sufficit vnā tantū habere virtutū sed oēs: vt omīa vitia impugnentur. sicut em̄ miles mundi nō ē expedit⁹ nisi omīa arma habeat ita nec miles christi si aliqua virt⁹ sibi defuerit Un̄ Greg⁹. xij. li. moral. Una inquit virt⁹ sine aliis aut oīno nulla est aut imperfecta. Et Tulius in secūdo. de tusculanis questionibus dicit. Si vnam virtutem cōfessus es te non habere: nullā necesse ē te habiturū. Hec ille. Benedicta virgo sup omnes excellentissime omnib⁹ virtutibus pollebat. vt ostendet pte. ij. hu⁹ libri. ergo ipsa sanctissima erat. Hiero⁹. Si diligenter attendas: nil est virtutis: nil splendoris: nil gratie: nil cādoris quod nō splēdeat in maria. Duodecima regula sanctitatis in finali perseuerātiõe. quia vt dicit Greg⁹. i. li. moral. In cassū bonū op⁹ agitur: si ante finē vite deseratur. Non em̄ qui incipit sed qui perseuerauerit hic saluus erit. Mat. xviij. Unde Ber. in epla. cxxviij. dicit. Sola est pseuerātia cui eternum pmittitur pmiū sine qua nemo videbit deū ꝛc. Bn̄dicta virgo maria inflexibiliter vsq̄ ad mortē adhesit bono et perseuerauit in plenitudine gratie. ergo claret q̄ ipsa sanctissima fuerit. O itaq̄ fidelis anima stude imitari mariā si vis sanctificari. si vis corregnare ei Ne dimittas legem vite ei⁹ vt addat grā tuo capiti

Pro simplicium autem et ruraliū auditorum informatione ꝛ edificatione libeat finaliter poni hic vnum Exemplū. quod partim accipio ex libro qui dicitur speculum virginis marie: partim vero ex pmptuario discipuli. Exēplo. xxij. in hoc opere conbinatum. Miraculum

Erat nanq̄ quedam deuota persona q̄ deuotione sedula orabat virginem mariam vt sibi reuelaret qualiter ipsa ī sua vita deū orabat ꝛ illi placere studebat atq̄ gratiam summā corā eo acquirebat. quatenus imitando eam mereretur: ꝛ ipa beate virgini conformata: gratiam magnam vtcunq̄ corā deo inuenire. Quadā ergo vice beata virgo sibi apparens reuelauit dicēs: Cum inquit essem adhuc tenera in etate: surgebam in noctis medio et in templo pcumbens ista orabā. Primo vt oīpotens deus daret mihi gratiam q̄ eius preceptum per omnia implere possim ꝛ in omnibus eius voluntatē facere: atq̄ amare omnia que ipse amat ꝛ odire omīa que odit. Secundo petebam q̄ deū sup omnia diligerem ꝛ primū fm suam voluntatem amarē: sciebam em̄ q̄ ab amore eius omnis gratia descēderet nec aliqua virt⁹ sine eius dilectiõe inesse posset. Tertio petebā humilitatē: patientiā benignitatē castitatē. ꝛ oēs virtutes vt sibi placere magis possē Quarto petebā vt mererer videre temp⁹ in quo virgo filiū dei p generis humani redēptione nasciturū parere haberet et portare: vt possem ei seruire ac xp̄m verū dei filiū in eius gremio adorare Hoc intellige ante christi incarnationem ex ea factam. quia pter humilitatē nimiā. ipsa beata Maria non reputabat se esse dignam ad id vt ipsa foret illa dei genitrix virgo. Postea autem q̄ christum peperit. id non petiuit sed gratias egit. q̄a ipsa mater dei fieri meruit qui per passionem mundū redemit ꝛc. Insuper petebam inquit vt vniuersum populum ad suum seruitium conseruaret. Et addidit q̄ omnem gratiam ꝛ virtutē excepta grā sctificatiōis nō sine ingēti labore acquisiui: sed ↄtinua orōne ꝛ ardēti desiderio pfūda

humilitate et devotione: multisq̄ lachrymis ac multa corporis afflictiōe perfecte possedi. O igit devota aīa stude p̄missis modis ⁊ tu deū exorare si vis ingrā pficere preter id solum q̄ pro eius quarta petitiōe stude gratias deo agere ⁊ orare vt ipsam virginē benedictā in celo valeas cū filio eius gloriosa visione intueri. Item paupcula quedā ambas suas filias in obsequiū ⁊ imitationē beate v̄ginis in his p̄dictis ⁊ aliis devotionib⁹ sitibus ab infantia diligenter tradidit ⁊ coram altari beate virginis eas ducens recōmendavit dicens: O dn̄a has duas filias meas mundas ⁊ te imitantes offero: tu sis eaꝝ mr̄ et conservatrix. Quaꝝ etiā man⁹ manib⁹ ima ginis beate virginis ꝯiunxit in argumentū devotionis. Quib⁹ mox domū remeātibus. Ecce iuuenis splendido vultu et habitu apparuit pre foribus et centum libras eis dedit quibus suā paupertatē ꝑ quotidiano victu sublevaret. Extra enim vicini concitati ꝯtra eas famare ceperūt q̄ essent male ⁊ amasiaꝝ meretricio victitarent: Ille se recōmendarunt beate virgini vt tanq̄ pia earū mater eis in ista infamia subveniret. Unde in quadā solēnitate beate marie in p̄ntia oīm in ecclesia angelus christi descēdit de celo ⁊ serta florū eis dedit di. Hec serta mater vr̄a beata virgo maria in argumentū vestre v̄ginitatis transmisit. ⁊ sic ab infamia libera te sunt. Insup princeps illi⁹ terre ⁊ oīs populus miraculo stupefacti duo monasteria sanctimonialiū construxerūt in honorē beate marie ⁊ magnifice dotaverunt et easdē duas sorores illis monasteriis duobus p̄fecerūt. vbi multe v̄gines degētes ⁊ vitā marie btē imitātes ac devotionē ad celestia regna feliciter migraverūt. Ecce igit q̄ꝫ piū ⁊ sanctū est imitari btām virginē in castitate ⁊ oratione devota. vt in eisdē sanctis operibus ꝑficias quibus ipsa ꝑfecit: in eis virtutibus deo placeas et sine fine cū ipsa in celo gaudeas Amen.

Pars tertia libri septimi de virtutū precelsitudine qua beata maria prefulsit sup oēs creaturas in omni perfectione actionis et cōtemplationis ⁊c.

Multe filie congregaverūt divitias tu supgressa es vniversas. Prover. vltima. Quibus in verbis benedicta virgo maria dei mater dignissima cōmendat. Primo quidē a divitiaꝝ spiritualiū opulētia quas divitias multe filie id ē scē aīe cōgregaverunt. Sūt nāq̄ divitie quedā tempales que dant bonis et malis. Bonis ad sustentationē ⁊ meritorū cumulationē p eaꝝ p christo erogationē. vt dicit Ambrosi⁹. Malis vero ad remunerationē. iuxta illud Mat. vi. Receperunt mercedē suā. Alie vero sunt divitie spūales q̄ sunt dona ⁊ virtutes gratia ⁊ bonorū operum merita ac gl'ia q̄ possessores suos vere faciunt divites Greg⁹. Si divitias amatis ⁊ vere fr̄es divites esse cupitis veras divitias amate Priās sancti cōtemnūt divitias. i. tp̄ales. Secūdas vero ꝯgregare toto conamīe satagūt de quibus verba p̄assumpta dicunt: Multe filie ꝯgregaverūt divitias: quas et bn̄dicta maria studio cōtinuo in vita ꝯgregavit. Secūdo quoq̄ cōmendat a singulari excellentia cum subdit: Tu supergressa est vniversas. Vere ipa virgo beatissima supgressa est vniversas: donis et virtutib⁹ dignitate meritis gratia ⁊ gloria. vtpote Regina ⁊ dn̄a oīm angelorū et hominū: mater gratie ⁊ misc̄die: v̄go virginū: in quā teste angelo Luce. i. Spūssāctus supvenit id est p̄ aliis venit: ⁊ virtus altissimi eā totā obumbravit Locuturi itaq̄ ad p̄ns de excellētia meritoꝝ ⁊ v̄tutū btē marie q̄s i vita sūma ꝑfectiōis altitudīe habuit tria misteria declarabimus.

Primū d̄ excellētia externe actionis.
Scd̄m de excellētia int̄ne ꝯtēplatiōis
Tertiū de excellētia v̄tuose ꝑfectionis

Articulus primus de excellētia meritorie opationis externe sive vite active btē virgis marie

Circa primū de vita activa marie ⁊ excellentia opationis eius externe Que

ritur. Utrum benedicta virgo maria precel- lat omnium aliorum sanctorum merita in operatione externa sive vita activa. Nam arguitur potest quod non. quia ipsa fuit contemplationi divine totaliter dedita: iuxta illud quod de ea canitur ab ecclesia Maria optimam partem elegit id est vitam contemplativam que non auferetur ab ea in eternum. ergo vel pauca vel nulla potuit facere opera exteriora cum illa impedire habeant quietudinem mentis. Et intellectus ad interiora se convertens cum totaliter se convertit quocunque divertit. ut dicitur tertio de anima non potuit ad exteriora opera intendere. Et per consequens minoris est meriti respectu eorum sanctorum qui arduissima exercitia corporalia leguntur fecisse. Item merces et meritum debetur labori secundum illud Apostoli .i. Corinth. iii. Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum laborem suum. Ex quo sequitur quod quanto quis laboriosius et magis arduum opus facit tanto magis est meritorium. sed conspiciuntur multi fuisse sancti qui operati sunt in vita miranda et arduissima opera ac laboriosissima. Ut verbigratia sanctus Paulinus Episcopus fecit tale maximum opus quod seipsum vendidit pro filio cuiusdam vidue in servitutem prout testatur Hieronymus lib. de viris illustribus. Item sanctus Franciscus ulcerosas plagas leprosorum osculabatur et saniem educens et extergens eis multimode deserviebat Sed et beata elisabeth similia faciebat et proprio velo capitis extergebat: ad secessum debiles debilior in ulnis ducebat. Item sanctus Johannes baptista nunquam carnes comedit. aut pisces: nec vinum aut siceram bibit. in deserto vitam austerissimam per omnem modum duxit: adeo quod nec panem manducasse legitur: sed mel silvestre et locustas tantum. Consimilia plura maxima leguntur facta a sanctis. cum tale quid non comperiatur de beata virgine scriptum non videtur quomodo eius actionis vel vite active meritum precellat aliorum sanctorum merita. Sicut igitur alii precellere videntur in operibus misericordie et vite austeritate beatam mariam. ita et in merito operationis

Sed contra est quod dicit Damascenus. quia ipsa a nullo illustrium superatur vel vincitur. si ergo vinceretur in merito vinceretur et in premio. quia ut dicit Isidorus libro de summo bono et communiter doctores meritum correspondet premio. Respondetur igitur ponendo conclusionem quod beata virgo maria excellit omnium sanctorum merita in operatione boni et activa vita. Et hoc ostenditur secundum Albertum super missus est ca. lxxxviii quadrupliciter. Primo ex ratione mundicie. quia tanto opera bona sunt magis meritoria. et deo acceptiora quanto sunt ab inquinamento peccati elongata et munda. Unde ps. Secundum puritatem manuum mearum id est operationum bonarum retribuet mihi. Et iterum Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Quo contra per esaiam ca. i. dominus dicit ad malos. Non accipiam inquit de manu vestra sacrificium manus enim vestre plene sunt sanguine. i. peccato. Sed quia ipsa sola virgo beata fuit inter viatores que nunquam sua opera vel veniali peccato inquinavit. quia nunquam peccavit etiam venialiter. Unde Aug. Excepta hac virgine de qua propter honorem domini cum de peccatis agitur nullam volo haberi questionem Si omnes sancti et sancte convenirent dicerent: si dixerimus quia peccatum non habemus nosmetipsos seducimus et veritas in nobis non est. Hec ille. ergo ipsa plus meruit in operatione Secundo ostenditur ratione charitatis et gratie. quoniam quanto opus procedit ex maiori charitate et plenitudine gratie tanto est magis meritorium. quia plus placet deo affectus offerentis quam munus. ut dicit Greg. et patet. iii. q. vii. In gravibus. et xxiiii. q. i. Odi. propterea Apls. ii. Cor. ix. Hilarem datorem diligit deus. et Aris. i. Ethicorum. Deus non est remunerator nominum sed adverbiorum. Sed beata virgo super omnes plena fuit gratia et maiori charitate operata est. ergo plus omnibus meruit. Tertio ostenditur ratione efficacie nam ipsa summum bonum fecit in eo quod deum genuit qui omnia regeneravit. tantum effectum protulit boni de se quod nullus actus vel effectus alicuius pure creature illi vel dignitate vel utilitate poterit coequari. Quarto ostenditur ex operibus misericordie in quibus potissime consistit vita activa. et de quibus dominus in iudicio disceptabit. ut patet Mat. xxv. Illa enim opera exercuit beata virgo circa christum. quando eum peregrinum suscepit hospitio virgi-

nalis vteri. cum esurientē paruulū pauit. et sitientem suo lacte potauit. nudum pā/nis inuoluit et tunica facta vestiuit. eum infirmum visitauit cum deficiente in cruce affuit ⁊ cum tanquam pia mater in cu/nabulis positum membris infantilibus existentem fouit balneauit. ⁊ pluribus ser/uitijs ei deseruiens frequētauit. eū quoqꝫ captum et morti adiudicatum non dese/ruit sed et moriētem sepeliuit. Alij autem etsi opera misericordie exhibuerunt non tamen christo in ꝓpria persona sed in mē/bris eius ⁊ ideo ipsa precellit. Itē ista opera exercuit beata virgo in summo su/per omnes viatores quia operum miseri/cordie alterum altero est maiꝰ ⁊ excellen/tius quinqꝫ modis. Primo si fit ex maio/ri charitate. Secundo si fit magis indi/genti. Tertio si fit magis digno indigē/ti. Quarto si fit cum maiori effectu im/penso. Quinto si fit ex magis necessario et minus superfluo. hec omnia fuerunt in beata virgine in sūmo Charitas em̄ eius precellit omniū creaturarū charitatē ex qua sūma charitate ista opera circa chri/stum exhibuit. Item maxime indigēti tri/buit quia nemo inter viatores pauperior iesu fuit: iuxta illō Mat. viij. Vulpes fo. habēt ⁊ volucres celi nidos: filius autē hominis non habet vbi recli. caput. Item dignissimo pauperi tribuit quia nemo di/gnior mendicus fuit q̄ꝫ mendicus deus. Magnū quippe esset opus misericordie quod fieret pauperi laico. Maius quod fieret pauperi clerico vel religioso. adhuc maiꝰ quod fieret pauperi episcopo. et sū/mum quod fieret pape mendico. ergo in/proportionabiliter summū opus miseri/cordie fuit qō fiebat a virgine gl'iosa pau/perrimo deo. Item maximum effectum misericordie impendit cum se totam pau/perrimo christo in seruitutē tradidit. ⁊ cū nobis miseris captiuis ⁊ mendicis deum filium suū ipm̄ dedit in redemptionē et cum ipō dedit nobis regnum celoꝝ ⁊ om/ne bonū. Itē de non supfluo sed oīno ne/cessario opus misericordie exercuit circa paupꝛimū deū. quia de ꝓprio sanguine et purissima propria carne ei tunicam in in/carnatione ministrauit. et in suo vtero de purissimo suō sanguine eum aluit atqꝫ de ꝓprio lacte cibauit eum natum ⁊ lactauit. ⁊c̄. Hec Alber. Ad ea ergo que in con/trarium obijciuntur. Rn̄detur ad pmuꝫ ꝙ hoc speciali prerogatiua fuit miraculo se in benedicta virgine ꝙ ipsa in sūma cō/templatione esset continue ⁊ tamen ab ex/terno bono opere ⁊ seruitio christi non im/pediretur. sed simul vtrūqꝫ agere posset. Propterea de ea legit ecclesia illud euan/gelium. Intrauit iesus in quoddā castel/lum. per quod figurat introitus christi in vterum virginalem. Et mulier quedā no/mine martha. per quā figurat marie sen/sualitas et inferior pars rationis que mi/nistrauit i actiua christo. Eius soror mag/dalena: id est superior pars rationis erat continue intenta diuine ꝯtemplationi. ꝑ quod docetur. quia marie simul inerat et actio externa ⁊ cōtemplatio altissima spe/ciali dei dono nec alteruꝫ ab altera impe/diebatur. Ad secundū respondetur ꝙ vt dicit Thomas tertio scripto sniarū di. xxxv. ar. iiij. q. ij. Et scd̄a scd̄e. q. clxxxij. ar. ij. Alter labor exterior auget premium et alter charitas. quia labor exterior operat ad augmentum premij accidentalis: cha/ritas vero operatur ad augmentum pre/mij essentialis: qō principaliter cōsistit in charitate Sic ergo meritum premij essen/tialis non est in ipsius operis laboriosita/te ⁊ difficultate: sed i charitate. Unde da/to ꝙ aliqui vt etiā iohānes baptista fece/rint maiores labores ducendo vitam au/steriorem. tamē non ꝓpter hoc sequitur ꝙ maius meritum acquisierint. quia maio/ri charitate fecit beata virgo minimū opꝰ q̄ꝫ alius sanctus fecerit maximū bonum. et ideo ex maiori charitate maius meritū acquisiuit. quomō essentiale incompabili/ter prefertur accidentali premio. vt dicit. Richardus de media villa pbans super quarto sniaꝝ circa. di. xlix. ⁊c̄. Uel aliter potest dici ꝙ vt dotat idem Tho. codē. iij scripto. di. xxx. arti. v. Utrū meritū pri/cipaliter ꝯsistat in charitate. Et p̄ma scd̄e q. cxiiij. arti. iiij. Et scd̄a scd̄e. q. xxiij. arti. vij. Duplex est meritum scilicet dimissio/nis pene et consecutionis boni: difficul/tas ergo operis nō facit ad meritū nisi di/

missionis pene p modū cuiusdā cōmutationis. sed ad meritū ɔsecutionis boni facit maior conatus qui est ſm maiorē inclinationē voluntatis ꝛ hanc pncipaliter facit caritas q̄ q₂ maior fuit i ꝟgie bn̄dicta que nec indiguit ad primū quia nunquā peccauit. Vn̄ sequit ꝙ maius fuit meritū in eius actione quacunq₃. ꝛ sic patz O igit beata xp̄iana ꝛ fidelis aīa pensa q̄ntū virgo bn̄dicta p̄cellat i omi actione sua et studie eā imitari ardua faciēdo ꝛ ex caritate magna: vt ꝛ tu merearis coram deo esse magna.

Articulus secundus de excellentia interne contemplationis beate marie qualiter oīm viatorum cōtemplationē p̄cellebat.

Ecūdū misteriuz interne ɔtemplationis. Ubi notandū ſm Alb. sup missus est ca. lxxxxix. ꝙ cognitio siue cōtemplatio beatissime virginis triplicit excellebat alias cognitiones oīm viatoꝝ.

Primo in cognitionis pfectione
Scdo in habitus possessione
Tertio i modo cognoscēdi cum quiete ꝛ sine abstractione

Primo in cognitiōis vel ɔtemplationis pfectione. quia eīn p̄ aliis viatoribus habebat eleuatā mētē ad diuina: igit maior pfectō cognitionis debet ei rōne maioris eleuationis p habitus meliores ꝛ excellētiores. Nā si ɔsideramus gradus quibus ascendit ad videndū deū ſm habit⁹ gratuitos est excellentia in hmōi eleuatione aīe ad deū ſm maiorē habituū gratuitorū perfectionē aniam super posse nature magis ꝛ magis eleuantiū ꝛ deo ppinqui⁹ cōiūgentiū. Inter quos. Primo gradu eleuant gratie sacramētales impedimēta culpe ꝛ pene remouētes ꝛ fomitē diminuentes que aīam trahunt deorsū. Scdo gradu sunt ꝟtutes aīam in esse gratuito pficientes ꝑmo ꝛ p opatione in fine dirigentes. Tertio gradu sunt dona aīaꝫ ad excellētiores actus gratuitos pficientes. et magis eā fini. i. deo cōiūgētes In quarto gradu sunt fructus aīam ſm possibilitatem vie deo ɔiunctā delectantes et reficientes. Ex his quattuor gradibus a latere currunt btitudines circa subiectū: in q̄ sunt p̄dicti habitus status pfectionis ſm modū vie cōplentes ꝛc. Scdo quoq₃ excellebat contemplatio beate virginis in habitus possessione. habit⁹ possessionū dico quia talis habitus est actus qualē habuit paulus in raptu ad temp⁹ ꝛ post statim non habuit sed habitus cū actu cessauit. Talis inquā generis habitū sed pfectiorē beatissima virgo semper ꝛ cōtinue habuit ab eo tempe quo primū mater dei facta fuit vsq₃ dum idē habitus in gl'iosā cognitionem ſm statū patrie pfect⁹ fuit. Et ita cōtinuatio possessionis debebat ei ratione perfectionis maioris qua huic vite super omēs viatores funditus mortua fuit. et vita peccati extincto fomite irresuscitabiliter mortua fuit. Propter qđ vita eius cū christo in deo abscondita fuit semper et curie angelice p̄sens intra dei sanctuariū habitauit. Unde merito dicere potuit illud Ecci. xxiiii. In habitatiōe sācta corā ipo ministraui. ꝛ sic i syon firmata suꝫ: et in ciuitate sanctificata similiter requieui ꝛc. Tertio excellebat in modo cognoscendi cum quiete ꝛ sine abstractione: qualis est in raptu. Nam modus cognoscendi virginis marie non semp fuit per modū abstractionis vel stuporis vel extasis vel soporis. Hec eīn ɔtingunt ppter excellentiā ꝛ improportionabilitatē lumis ad intellectum illuminabilē. vt patet p simile in lumine corpali in transfiguratiōe domini qn̄ ostendit discipulis claritatē similimā claritati glorie. Dicit eīn ꝙ petrus et qui cū eo erāt: grauati erant somno. ita vt videre nō possent. Un̄ domino petrus dixi: Bonū est nos hic esse nesciens quid diceret. Stupor eīn circūdederat eū. Similiter in lumine sp̄uali est. Un̄ paul⁹ excellētiori visione stupefactus dixit: Utrū in corpe vel extra corpus nescio: deus scit Hunc autē stuporem beatissima ꝟgo nō habuit cuius intellectus deiformior ꝛ illi luci pportionabilior fuit. Unde sicut eadem lux que est egris oculis odiosa ē oculis sanis amabilis. Et sicut p eandē lucē clari oculi perfectius vident ꝛ sine ɔtur-

batione. Eger aūt ocul⁹ min⁹ pfecte z cū pturbatiōe ita lux spūalis q: oculis pauli fuit impportionabil. ideo fecit raptū cū stupore. Talis lux oculis btissime virginis fuit pportionabilis sine stupore cū delectatione. Et hoc debebat ei rōne puritatis et mundicie qua sup paulū z omēs viatores nitebat impportionabiliter z excellenter. Hec Alb. vbi s. Quia ergo hoim. Que rōnabiliū mentiū poterit excogitare: qtū deiformis fuerit mēs virginis bñdicte q̄ta luce resplēduerit qtūve saporē diuine ptēplatiōis expta fuerit O vtinā aia mea aliqñ illi⁹ pticeps eē qtulūcunqz merereris. z vgis btissime vnacū ei⁹ filio dulci iesu pgratulatōe intima suauitate pfruereris. O vtinā moriat aia mea morte iustoz. vt ingredi valeat ad ptemplationez beatorum. z videre valeat multitudinem in xpo z eius pia matre dilectorum.

Articulus tertius de virtutū perfectione z excellentia earundem in beata maria vbi describunt duodecim virtutes in ipsa

Ertium misteriū dicit virtuose pfectionis z ei⁹ excellētie. Nā fm Alb. vbi supra. s. ca. lxxxix. btā virgo habuit virtutes cardinales per modū patrie sed fm statū vie p modū patrie qtum ad actuum pfectionē: fm statū vie quantum ad merendi cōditionē. Et ita habuit eas medio modo inter cōprehensores z viatores. Mediomō p participationē. Talem inquō pticipationem q accepit meliorez partem ab vtroqz extremorum. Conphensores em habent ꝟtutes has fm actuū pfectionē. sed preter merendi ꝯditionē: viatores autem cū merendi ꝯditiōe: sed cuz actuum impfectione. Ipsa autez ꝟgo habuit eas cum actuū perfectiōe fm compbensores z cum merendi ꝯditione fm viatores. Vñ habuit eas excellentius viatoribus quantū ad actū. z comphensoribus quantū ad effectum. Hec Alb. Vt aūt magis clarescat quantū virgo benedicta virtutibus in sua vita prenitebat vel ꝓfulgeat pducamus in medium duodecim pcipuas virtutes quasi duodecim stellas ꝓfuligdas qbus ipsa coronata fore in Apocal. ca. xij. prefigurat vt per singulas eius virtutes excellentia clarescat.

De excellētia fidei marie. Ca. I

Rima virtus excellētissime fuit in maria virgine. Fides eius quippe fides maior fuit fide omniuz aliorum sanctorum fm Albertū vbi supra.

Primo ratione constantie
Secūdo ratione mundicie
Tertio ratione efficacie
Quarto ratione expientie

Primo ratione constantie. fides em beate virginis fuit constantissima: que nunqz defecit nec fuit intercepta. aliorum autem fidei constantia fuit deficiens z intercepta vt patet de fide apostoloz de quib⁹ saluator ait Math. xxvi. Oēs vos scādalū patiemini in me. s. in passione. Secundo ratione mundicie. Fuit em fides beate virginis mundissima et incontaminata per peccatū: quoniā nunquā peccauit etiā venialiter. vt dicit Augustin⁹ Alij autem omnes peccauerunt. iuxta illud. i. Ioh. i. Si dixerim⁹ q: pctm non habemus nosmetipsos seducim⁹. Tertio ratiōe efficacie. quia fides beate virgis fuit maxime efficacie. Cum em scriptum sit Mar. ix. capi. Omnia possibilia sunt credenti. in fide ei⁹ secut⁹ ē effect⁹ impportōnabil fidei aliorum adeo q iuxto dictum saluatoris Math. xvij. Si habueritis indē fidē sicut gnū sinapis z dixeritis mōti huic tolle te z mitte in mare obediet vobis Ad benedicte virginis dictum quo ait: fiat mihi fm verbum tuum: summ⁹ mons montium: id est deus ipse tulit se et misit se in mare id est in mariam z amaras penalitates huius vite. Quarto ratione experientie: z si nāqz patres veteris z noui testamēti crediderunt d virgine nasciturū vel natum christum: ipsa benedicta ꝟgo non tantum credidit: sed et per experientiam cognouit vnde claret eius fidei excellētia

De spe marie. Capitulū. II

Ecunda virtus Spes fuit excellentissime fulgens in vita marie virginis. Cum enim vt ait magi/

ster i tertio. Spes est certa expectatio futu/ture beatitudinis ex meritis et gratia pro/ueniens. Hec certitudo spei vel expectatio/nis fuit summa in beata virgine. quia cer/titudo spei aliorum vel est fallibilis vel cō/ditionalis. Si enim certus est quis de eter/na beatitudine falli potest quia cadere pōt. Si autem sperat sub conditione vt vicz si p/manserit in charitate certitudo sua est cō/ditionalis et non absoluta. Sed in beata virgine certitudo de eterna beatitudine fu/it infallibilis et absoluta: eo quod certa fuit quod matrem dei impossibile foret a beatitudine excludi vel cadere. ergo eius certitudo fu/it maior certitudine aliorum. Item beata virgo improportionabiliter maius gaudium omnibus aliis expectauit. ergo maiorem spem habuit. Item omnis alterius via/toris expectatio est per modum esurientis Expectatio autem beate virginis fuit per modum comedentis scz per experientiam. Sed improportionabiliter magis delectat expectatio spei in comedendo quam in esuri/endo. ergo maximam super omnes alios ip/sa spem habuit. Hec Albertus super mis/sus est capi. lxxxiij.

De charitate marie. Ca. III

Tertia virtus. Charitas summa fu/it in beata virgine. quoniam ipsa summe impleuit illud preceptum Math. xxij. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo etc. Et iterum Diliges p/ximum tuum sicut teipsum. propter quod sum/mum premium essentiale in celo promeruit quod debetur charitati De beate virginis charitate agitur specialiter li. ix.

Sequitur de virtutibus cardina libus primo de prudentia Ca. IIII.

Quarta virtus: prudentia fuit sum/me in beata virgine. Cum enim Ari/stotelem. vi. Ethicorum. Prudentia con/sistat in cauendis malis et eligendis bonis Beata virgo in vtroque non poterat deci/pi. quia gratia plena erat. Et habebat do/num omnis intellectus sapientie scientie et consilij. vt patebit parte tertia huius li/bri. Propterea beata virgo bene figurata extitit per prudentissimam mulierem The/cuitem. ij. Re. xiiij. que prudenti parabo/la sumpta reconciliauit absalon fratricidam dauid patri suo. Nota in ibi hystoriam. sic maria prudentia sua reconciliauit genus humanum fratricidam scilicet anime et spi/ritus sui ipsi deo cum videlicet prudenter tractauit cum angelo de misterio incarna/tionis diuine et assensum prebuit dicens: Ecce ancilla domini fiat mihi etc. ad quod verbum deus tantum est inclinatus: vt carnem assumeret pro nostra recōciliatio/ne facienda etc.

De fortitudine in maria Ca. V

Quinta virtus prefulsit in vita ma/rie fortitudo. quod tripliciter ostenditur.

Primo Ethice
Secundo Theologice
Tertio Philosophice

Primo ethice. quia actus fortitudinis essentialis est summo bono: id est deo fir/miter adherere et terrenas cupiditates nō tantum opprimere: sed penitus obliuisci. quod quidem non est viatorum: interim quod fo/mes in eis aliquomodo viget: nisi solius beate virginis que adhesit deo insepabi/liter: nec vnquam potuit separi per casum.

Secundo ostenditur theologice. quia scriptum est Prouer. vlti. Mulierem fortem quis inue/niet etc. sequitur. procul et de vltimis finibus precium eius. Hec mulier fortis est maria vir/go. vltimi fines sunt diuinitas et humanitas maxime a se distantes: quos virgo ipsa for/tissime. quia insepabiliter coniunxit. Idcir/co Numeri. xxiij. Cuius fortitudo .s. dei filius est fortitudini rinocerotis. quia sicut fortitu/do Rinocerontis in gremio virginis man/suescit: ita dei fortitudo in vtero virginis marie mansuefacta est Tertio ostenditur ex hinc philosophice. quoniam per locum a maiori. ij. topi. arguendo. Quicquid est fortius fortiore est fortius inferiore. Beata virgo fuit for/tior tribus fortissimis in mundo que sunt deus: mors et diabolus. Primum fortissi/mum in mundo est deus. hunc humilitas beate virginis superauit quando de celo charitate vinculatum et vulneratum in suo virginali vtero incarcerauit. Vnde canit ecclesia de ea. Sancta et immaculata virgi/nitas quibus te lau. effe. quia quem celi ca/pere non poterant tuo gremio contulisti.

Secundum fortissimum in mundo est mors cui nemo mortalium resistere pōt. Omnes

em̄ morimur: et quasi aq̄ dilabimur in terrā .ij. Regū. xiiij. hanc beata virgo superauit. vnde canit ecclesia de ea: Mortē quam femina intulit feia ɔtriuit per quam vita redijt. Tercium fortissimū est diabolus Job. xli. Non est potestas que comparetur ei. Hunc beata virgo superauit quia ipsa contriuit caput eius Genes. iij. ergo fortitudinis virtus ⁊ donum in beata virgine sūme fulsit. Hec Alb sup missus ē ca. iiij.

De iusticia in maria Ca. VI.

Sexta virtus prefulgens in beata virgine est ipsa tertia virtus cardinalis scz iusticia. vt em̄ habetur. ff. de iusticia ⁊ iure. l. Justicia. Tria sunt p̄cepta iusticie scz. honeste viuere. alterum non ledere. ⁊ vnicuiqꝫ suū ius tribuere Hec omnia superexcellenter fulsere in benedicta dei matre. Ipsa nempe super omnes viatores honestissime vixit. Honeste nanqꝫ viuere. idē ē ꝙ virtuose et pulchre viuere. qꝛ vt ait Jsidorus .i. li. Ethi. Honestus dicitur quasi honoris status. soli autem virtuti debetur honor. vñ Arist. iiij. ethicorum ait Prauus inquit non est honore dignus. qꝛ honor est premium virtutis. Cum igitur beata virgo vixerit virtuosissime ⁊ omnibus virtutibus superexcellenter enituerit iuxta illud Eccl. xxiiij. Jn me omnis gratia vie ⁊ veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. sequitur ꝙ ipsa vixerit honestissime. vt de ea testatur etiā Ambrosius libro de virginitate Itē ipsa nullū ledere potuit. qꝛ nūqꝫ peccare potuit. Sed vnicuiqꝫ suum ius tribuit. deo vicz amorē ⁊ timorē ac honorē. ⁊ primo dilectionem. qꝛ charitate plenissima fuit: nec aliquid quod facere debuit obmisit. Deniqꝫ sūma iusticia claruit in ea. quādo pro satisfactiōe iustissima peccati primi parentis ⁊ totius generis humani filium suū obtulit in passione Ubi pro fructu vetito ⁊ ablato. fructū ventris sui ad pendendū in ligno dedit. Ecce iustissima restitutio ⁊ sūma supererogatio: pro fructu modici valoris: deum dedit infiniti valoris. Et pro vnico quadruplum reddidit. scilicet offerēs: carnem in passionem: sanguinem in effusionē. Animamqꝫ filij sui in mortem ⁊ diuinitatem in cruce in nostram reconciliationem ⁊c. Merito igitur de ea canit ecclesia: Felix nanqꝫ es sacra virgo maria ⁊ omni laude dignissima. quia ex te ortus est sol iustitie. id ē manifestatio iusticie in christo pro nobis passo in cruce: in qua passiōe merissima ⁊ sūma iusticia claruit. vt patet per Anshelmū li. ij. Cur deus homo. Ipsa pfecto illud euangelicum impleuit. Si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum. licet non ipsa beata virgo fraudem fecerit. sed Adam pomum rapuerit. iuxta illud ps. Que nō rapui tūc exoluebam. O itaqꝫ gloriosissima virgo. Quid gratiarumactionis. quid seruitutis. quid honoris tibi rependam pro tali ⁊ tanta oblatione p te facta pro nostris piaculis. Que oblatio vtiqꝫ si non fuisset oē genus nr̄m in dānatione remāsisset ⁊c.

De temperantia marie. Ca. VII

Septima virtus in maria p̄fulgēs est temperantia. Fuit em̄ eius temperantia nobilissima superexcellentissime pre temperantia oīm viatorūq ɔ̄ ondit

Primo de temperantia in gustu
Scdo de temperantia in dicto
Tertio de temperantia in facto
Quarto de temperantia in cultu

Primo de temperantia in gustu q̄ dr sobrietas siue abstinētia q̄ in btā virgine fuit superexcellēter nobilissima. qꝛ fuit purissima ⁊ gloriosissima. Ratio qm̄ in alijs viatoribꝫ ē cum possibilitate cadendi saltem in primū motū gule. ⁊ errore. ⁊ pugna: sed in beata virgine fuit sine pugna sine errore ⁊ sine possibilitate cadendi etiā in primū motū gule. quia ipsa peccare oīno non potuit Jtem alij hoīes abstinēt tribꝫ de cāis. Primo pro debito satisfactiōis pro pctō p̄terito. h locum nō habet ī btā virgine. qꝛ nullū pctm̄ habuit. vnde huius loco eius abstinētia fuit pro merito superogatiōis. Scdo alij abstinēt pro cautela euasiōis pro pctō futuro: nec h locū habuit in btā virgine q̄ peccare nō potuit: sꝫ huius loco ipsa abstinuit pro exēplo edificatiōis. Tertio alij abstinēt pro deletiōe pene debite in p̄nti vel futuro: nec h locū habuit in btā virgine. qꝛ cum nūqꝫ peccauerit nūqꝫ penā demeruit. sꝫ huius loco ipsa abstinuit pro glīe p̄mio. g eius abstinētia fuit nobilissima. Scdo ɔ̄ temperantia ī dicto. nā ex sacro euāgelio claret ipam fuisse temperatissimam

simã in verbis. quia in totius euangelice
hystorie serie non reperitur nisi tantũmo
do septem verba protulisse. Et hec non si/
ne causa ardua. Ad quodlibet quippe eo/
rum verborum maximũ miraculum secu
tum est. Primũ verbum dixit ad angelũ
Quomodo fiet istud quoniã virꝝ non co/
gnosco. Et mox subsecuta est diuine icar/
nationis misterij declaratio: Spũssanct⁹
inquit superueniet in te. Scđm verbũ di/
xit: Ecce ancilla dñi fiat mihi ꝛc. Et ma/
ximũ miraculũ secutũ est scꝫ dei humana
tio. Tertiũ verbum dixit Cũ ingressus
domũ zacharie salutauit elizabeth. ꝛ mox
vt audiuit illa salutationẽ: exultauit infãs
in vtero eius. ꝛ repleta ẽ spũ scõ elizabeth.
ꝛc. Quartum verbum cũ ꝑtulit. s. ma/
gnificat aĩa mea dominũ ꝛc. facta est di
uina collaudatio ꝛ gratiarũactio ꝓ incar/
nationis diuine sũmo beneficio. Quītũ
verbũ ait cũ inuento in medio doctorum
dixit Fili quid fecisti nobis sic. Ego ꝛ pa/
ter ꝛc: Et subsecutũ est miraculũ diuĩe hu
miliationis quia descendit cum eis iesus
verus deus; ꝛ erat subditus illis Sextũ
verbũ dixit in nuptijs. vinũ non habent.
Et ibidẽ dixit Septimũ ꝟbũ ministris
Quodcunqꝫ dixerit vobis facite. Et subse/
cutũ est miraculũ cõuersionis aque in vi/
nũ. Et licet plã alia verba locuta sit bea/
ta virgo que non sunt scripta in euãgelio:
tamen vtiqꝫ fecit modestiã. vt nunqꝫ in/
uentus sit dolus vel mĩmũ verbũ ociosuꝫ
in ore eius Vñ ꝛ sctũs Epiphani⁹ ꝛ san/
ctus Germanus testanꝛ de ea ꝙ rarissime
loquebatur sed et hoc tantũmõ cũ oporte
bat loqui et sic suos sermones semꝑ ꝯuer/
tebat ꝙ de deo ꝛ suo filio iesu loq̄baꝛ ꝛ ei⁹
fide vel ignaros instruẽdo vel fidẽ xpi de
fendẽdo. Et tantã eloquẽtie grãm hebat
ꝙ ad fidẽ plĩmos hortando conuertebat.
Nam semel q̄ ipam loquentẽ audiuit q̄ꝫ/
tumcunqꝫ infidelis obdurat⁹: vel stati cre
didit: vel corde diffiniuit se cito fidẽ recep
turꝫ vel saltẽ admirat⁹ de fidei hui⁹ veris
simo misterio cessauit ipugnare. Hec pre
dicti hystoriographi. Tertio de tempe
rãtia in facto. Cũ eñ null⁹ viatorꝫ sit qui
nõ peccet in factis: saltez venialiter. Ipsa
beata virgo sic se temperauit ꝙ nunqꝫ pec
cauit etiã in mĩmo veniali siue facto siue
verbo vel cogitatu. vt dicit Augustinus

Quarto de tempãntia in cultu vel ha
bitu. Habit⁹ eñ vestiũ tripliciter disting
uitur. Primo eñ est habit⁹ vanitatis. de
quo loquẽs Hiero⁹. ait. Mulieres serico
ꝛ purpura idute xpm induere nõ pñt. au/
ro margaritis orũate: ornamẽta cordis ꝑdi
derũt Scđo ẽ habit⁹ hũilitatis . s. nimie.
vt portare sacculuꝫ vel cilicium aut sordi/
dam vestẽ. De hoc idem Hiero⁹. Orna/
tus inquit vestium ꝛ sordes parimõ fugi/
ende sunt. Tertio est habit⁹ mediocrita
tis ẜm cõmunẽ statum: ꝛ hic est laudabiꝛ

Dicimus ergo ꝙ beata ꝟgo sicut ꝛ xps
ac alij sancti habuerũt habitũ vestiũ hũi/
lem sed mediocriter. Et in hoc alios via
tores excessit. quia suꝑ artem per vnctõeꝫ
in spũsancto sciuit prescire mediocritateꝫ
ꝯmimodã in habitu humilitatis obserua
re. Hec Alb. magnus suꝑ missus est cap.
lxxxix. Huic etiã concordant sanctus
Epiphani⁹ ꝛ sctũs german⁹ in hystoria
de vita marie di. ꝙ vestes btẽ ꝟginis non
erant multũ ꝓciose: neqꝫ colorate: neqꝫ cu
riose: nec erant inquiũt multe vilitatis: qꝛ
non habebat cãm cur saccum vel vestem
penitẽtie portaret. Semꝑ aũt vestib⁹ his
induebatur camisia ꝛ tunica. Et supra te
gebaꝛ religioso pallio ꝓprij coloris: sicut
erat moris femĩs religiosis illis tempib⁹
Erant quoqꝫ vestes eius mũdissime: nec
vnqꝫ sunt attrite: vel cõsumpte vetustate.
sꝫ mãserũt ita sicẽ erãt cũ iduit eas in pria
nouitate: nec vnqꝫ sunt scisse vel lacerate.
Et h̄ ĩ signũ nitide ꝛ incorruptibiꝛ ei⁹ pu/
ritatis. Si eñ filijs israel deus in deserto
id ꝓstitit cur non magis sue gl'iose matri
hanc grãm fecerit cum et aplis putaꝛ id
fecisse. vt legitur de beato Bartholomeo
aplo. Item refert ideꝫ ꝙ beata virgo pe/
plo mundissimo vtebatur et cingulũ por/
tabat de corda vel retorta zona. Vtebaꝛ
et calceis sed tunc tantummodo cum ire
quoqꝫ oportuit vt caueret ne nudi viderẽ
tur pedes quia semꝑ tenebat se nimis ve/
recunde ꝛ pudice. Lectus quoqꝫ virginis
non habuit ornatum sed mundissim⁹ erat
stratus de sacco ꝓ straminibus. Et iuxta
lectũ loc⁹ erat quo orare solebat vel scptu

turas legat vel contēplabatur diuina. Et
ad partem alteraȝ fuit locata sedes i qua
residebat ad opus manuale faciendū.q̄
nunq̄ȝ ab aliquo predictoꝝ operum erat
ociosa. Angeli quotidie de celis mittebā
tur qui eam benignissime cōsolabant̄. Et
celestem panem ei deportabant ne defec/
tum pateretur: Hec illi.⁊c̄.

De virginali castitate marie. Capitulum. VIII

o Ctaua virtus in beata virgine p̄/
fulgens est virginalis castitas in
qua sup̱ oēm creaturā improportio/
nabiliter prefulsit. adeo vt teste Anshel/
mo libro de conceptu virginali tanta puri
tate niteret qua sub deo maior nequit in/
telligi de hac latiꝰ age7 li.viij.

De humilitate marie. Ca.IX.

n Ona virtus in beata virgine pre
fulgens humilitas p̱ quā summe
placuit deo ipsa teste Luce.i. Re/
spexit humilitatē ancille sue ⁊c̄. Ber. Au
deo dicere quia nec virginitas marie deo
placuisset sine eius humilitate p̱ hanc eti/
am humilitatē summe exaltari meruit. Cū
enī iuxta euangelicā regulā omnis qui se
humiliat exaltabitur. ḡ quāto quis se ma
gis humiliat magis exaltabitur: per illaȝ
maximā thopicam. sicut simpliciꝭ ad sim
pliciter: sic magis ad magis ⁊ maximum
ad maximum. Sed quia beata virgo sup̱
omnes exaltata est choros angelorū ⁊ or/
dines sanctorū. ergo sequit̄ q̄ ipa sup̱ om
nes humilima fuerit tam corde q̄ȝ ore atȝ
opere. Signum autem maxime humili/
tatis quā habuit in corde ex hoc claret q̄
cum eligeretur in matrem dei recognouit
se ancillam domini fore. vnde dixit Ecce
ancilla domini ⁊c̄. Signū vero humili
tatis in ore claret quia cum dominū mag
nificaret se humilem ancillam dei esse di
xit.d. Respexit humilitatē ancille sue ⁊c̄.

Signum deniq̄ȝ summe humilita/
tis in opere patet. quia cum esset mater
dei visitauit inferiorem: scilicȝ elizabeth.
quā et prima salutauit ⁊ tribus mensibꝰ
eidem seruiuit. O mira humilitas marie
en angeloꝝ regina: dn̄a mundi: mater dei
seruit inferiori homi; disce ergo tu sup̱be
homo exemplo marie humiliari ⁊c̄.

De paupertate marie Ca. X

d Ecima virtus prefulgens in ma/
ria ē paupertas. Nā Hieroꝰ eā ap
pellat mulierem questuariam que cū acu
et fuso, vnde viueret ⁊ nutriret dn̄m iesum
lucrabatur. iuxta illud Prouer. vlti. Ma
nū suam misit ad fortia ⁊ digiti eius app̄
hen. fusuȝ. Qd̄ autem beata virgo fue/
rit super oēs voluntarie paup̱rima ondit̄

Primo ex figuris
Secundo ex argumentis
Tertio ex realibus signis

Primo ex figuris. Nam ipsa figuratur
per virgam. Esa.xi. Egredietur ꝟga de
radice iesse ad significandū q̄ sicut virga
parum terre occupat. ita ⁊ beata ꝟgo ma/
ria omnia terrena contempsit. Itē ipa fi/
guratur per mulierem cuiꝰ sub pedibꝰ lu
na Apocal.xij. ad significandū contēptū
terrenorum ⁊c̄. Secundo ex argumen/
tis. quia cū oīa posset a filio cuius est ter/
ra et plenitudo eius impetrare etiā p̱ mi/
racula. nam ⁊ ad eius nutum aquā muta
uit in vinum Joh.ij. Sed et cum esset to/
tius mundi domina: nil voluit terrenum
possidere vt merito paupertatis lucraret̄
regnum celorum. Unde Mat.v. Beati
pauperes spiritu qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ.
Tertio ex realibus signis. Primū sig/
nuȝ q̄ in p̄pria ciuitate. i. bethleem que ex
p̄re suo dauid sibi quasi iure hereditario
debebat̄: dei filiū paritura hospitiū nō in/
uenit quia illud vnde conduceret fortasse
non habuit ⁊ ido in diuersorio peperit sal/
uatorem. Scḋm signum quia filio nato
cusinū quem substerneret ⁊ pelles quibus
tegeret in media hyeme non habuit. sed
panniculis inuolutū in presepio super fe/
num locauit. Unde hoc admirans Ber.
dicit O mira paupertas christi nascentis
filius pastoris nascitur ⁊ ei cusinus sb̄ster
nitur: filius eterni regis christus nascit̄ ⁊
in p̄sepio sup̱ duro feno collocat̄. Hec ille.
Tertiū signū q̄ erat fabro ioseph despō
sata ⁊ tales cōiter sūt paup̱es Et h̄ voluit
deꝰ vt ipa p̱ labores manuū vtpote p̱ iu/
ste acq̄sita sustentaret̄. Quartū signū q̄
filiū suū ad tēplū offerēs vn̄ vl' vnū agni/
culū emeret non hēbat cū tn̄ in terra sācta

multi agniculi inueniantur et paruo pre/cio haberi possint ⁊ ad id iuxta legem ob/ligabatur si tantū habuisset q̄ emere agni/culum valuisset. Quintū signum. quia christus eius filius pauperrimus extitit adeo q̄ non haberet vbi caput reclinaret Math. vij. vnde patet q̄ et eius mater pau/per fuerit que ꝓpriam domum non habu/it vbi christus caput reclinasse potuisset. Sextum signum quia filio in cruce pē/denti ⁊ sitio clamanti nec potum aque mi/nistrare potuit. Septimū quia mortuū filiū vnde inungeret aut q̄ inuolueret aut vbi sepeliret non habuit sed vnguento et sindone ac sepulchro alienis vsa est.

De constāti pseuerātia. Ca. XI

Vndecima virtus ꝑfulgens in bea/ta virgine est constantie firmitas. Cum eīm alij viatores sint a malo culpe passibiles: in aduersitatibus vinci/biles: ⁊ in arduis agendis flexibiles. Ipsa beata virgo a nullo vnq̄ malo fuit passi/bilis: in nulla aduersitate vincibilis: ⁊ in omnium virtutum arduorūq̄ operū vir/tuosorum perseuerantia inflexibilis. sup/admirabilis ergo sanctitatis fuit eius vi/ta. Vnde ignacius in epistola ad iohan/nem dicit. Ipsa maria omniū gratiarum habunda ⁊ omniū virtutum fecunda i ꝑ/secutionibus ⁊ afflictionibus est hylaris: in penurijs autem et indigentijs non est apud eam querela: iniurijantibus grata. ac molestata letatur: constans scz in omi vir/tute. miseris ⁊ afflictis coafflicta cōdolet et subuenire non pigrescit. Hec ille

De pietate marie. Ca. XII

Duodecima virtus prefulsit in ea pietas cuius quidem sunt plimi gradus. Primus est dare paupe/ribus superflua iuxta illud. Luce. xi. Qđ superest date pauperibus. Secūdus est da/re non tantum superflua sed etiam neces/saria: iuxta illud Mat. xix. Vade ⁊ vēde oīa ⁊ da pauperibus ⁊ veni sequere me.

Tertius gradus dare omnia sua et in/super seipm̄ superaddere scilicet laboran/do manibus vt habeat vnde tribuat egē/ti vel laborādo corpore ⁊ spiritu vt pascat ꝓximū pane spūali. Sicut faciebat paulꝰ qui cum omnia reliquerat manibus labo/rabat vt sibi ⁊ suis subueniret. et seipsum impendere ⁊ supimpendere cupiebat pro animabus ꝓximorum. Quartꝰ gradꝰ pietatis est omnia ⁊ seipsum dare. Et in/super de substantia sui corporis partē ac/cipere et ad refectionē aīarū ꝓximis dare. Isto gradu pietatis fuit btā ꝟgo insigni/ta ipsa quippe omnia dedit pauperi christo et manibus laborauit vt pauperes susten/taret vt supra patuit: laborauit quoq̄ ⁊ spi/ritu ad refectionē spūalem. quia erat ma/gistra aploꝝ ⁊ omniū discipuloꝝ christi di/rigens eos ⁊ instruens in arduis questio/nibus. Et vt dicit Ignacius. Veniebant ad eam ex gentibus conuersis per aposto/los multi neophiti cupientes eam videre et ab ea recipiebant cōfirmationem fidei quā susceperant per predicationē aposto/lorum. Et cuncti ab ea confortabantur et informabantur ex eiusq̄ presentia conso/labantur. Multi etiam eius consortio in hierusalem coniungebant se ⁊ secum per/manebant in magna vtiq̄ paupertate. ꝑ quibus paulus ⁊ alij apostoli in gentibus conuersis collectas faciebant vt eorū ne/cessitati subuenirent. vt testatur glo. super. epistolā ad Corinth. Insuper ipa beata ꝟga de sua purissima carne ⁊ sanguie via/ticum nobis misens confecit ⁊ toti mun/do partem substantie corporis ⁊ sanguis sui dedit in alimentum eterne vite: id est corpus christi et sanguinē sui filij de se: id est de virgine sumptum. qđ quisquis dig/ne gustauerit viuet in eternum Joh. vi.

Quintus autem gradus pietatis ē om/nia dare insuper corpus et animā ⁊ diui/nitatem dare in cibum eternum hic ꝑ gra/tiam ⁊ in futuro per gloriam. Et iste gra/dus est solius misericordie ⁊ pietatis do/mini nostri iesu christi. Hec Alb. magnꝰ super missus est. vnde O fidelis aīa ag/nosce q̄ pijssima fuerit ⁊ sit benignissima virgo maria. vere vt ait Bernardus. Eiꝰ misecordie ⁊ pietatis longitudinē: latitu/dinē: ⁊ ꝓfunditatē extimare nemo potest: aut mensurare. ipa oībus omnia facta est omnibꝫ sinū miscđie apert. vt de plenitu/dine eius accipiant vniuersi. et iusti grati/am: ⁊ peccatores veniam; angelus letici/

em: filius dei carnis substantiã ꝛ tota tri/
nitas gloriã in secula seculoꝝ Amen.

Pars tertia libri septimi de multitudine gratie ĩ maria qua illustrata extitit summa plenitudine in hac vita

I n me omĩs gratia vie et veritatis Ecclesia/
stici. xxiiij. Sapiens ecclesia/
sticus spiritusancto doctus
agnonit: quoniam in matre dei nulla gra
tia deesse debuit: sed omni gratia plenam
fore oportuit. Idcirco in persona eius lo/
quens ait: In me scilicet maria matre dei
omnis gratia vie et veritatis. In quibꝰ
quidem verbis videtur ipsa dei gloriosis/
sima mater commendari. tum de magni/
tudine gratie. quia in me inquit omnis.
tum de plenitudine gratie. quia omĩs gra
tia. tum quoqꝫ de multitudine ꝛ varieta/
te gratie. quia videlicet: vie et veritatis.
O vere maxima gratia marie que tantaꝫ
gratiam habuit ꝙ maiorem pura creatu/
ra non vnita verbo habere nequiuit ꝙ vi
delicet sit mr̃ dei: genitrix filij dei: creato/
ris ꝛ saluatoris omnium et eo ipso domi/
na sit omnium angelorum et hominum:
atqꝫ cunctorum creatorum. O verissime
plena gratia marie que gratiam ipsaꝫ in/
creatam in se totam continuit. vnde rec/
te angelus eidem dixit Aue gratia plena
Hieronymus in sermone de assumptione
Uere gratia plena: quia ceteris ꝑ partes
marie vero se totam infudit gratie ple/
nitudo. O deniqꝫ ꝙ̃ multiplex gratia in
maria que omẽs gratias generales ꝛ spe/
ciales oĩm creaturarum et omniũ sancto
rum in sũmo habuit quoniã vt ideꝫ Hie/
ronymus ait ibidem. Totius inquit gra
tie plenitudo que est in christo venit ĩ ma
riã quãꝙ̃ aliter. quia in christo sicut in ca
pite influente in maria sicut in colloꝰ siue
dicam medio transfundente toti corpo/
ri ecclesie: in christo sicut in hoĩe persona/
liter deificato in maria sicut in templo ip/
si verbo singulariter dedicato. Dicat er/
go maria: In me omĩs gratia vt per hoc
gloriosum verbum alliciat nostras men/
tes ad confugiendum pro gratie imperra
tione ad eam. Accedat quoqꝫ homo et di
cat: Maria mater gratie mater misericor
die tu nos ab hoste protege in hora mor/
tis suscipe. ꝛ per plenitudinem tue gratie
fac nos consortes glorie ꝛc. Itaqꝫ locu
turi de multitudine gratie beate virginis
qua in sua vita fulsinn sũma plenitudine
ad presens tria misteria notabimus

Primũ misteriũ dr̃ actualꝭ cõtinuitatis
Scd̃m dr̃ noticialis luminositatis
Tertiũ dr̃ multiplicis gratiositatis

Articulus primꝰ ꝙ beata dei mater maria fuit continue ĩ hac vita stabilita ĩ actuali gustu gratie dei cũ plena ratione merẽdi

C Irca primũ mi/
sterium actualis scilicet con/
tinuitatis inuestigandũ est
Si videlicet btã ꝟgo maria
in sua vita habuerit tã perfectissimum et
consũmatũ statum in gratia: ꝙ continue
sine temporis interruptione fuerit mens
eius stabilita in actu et gustu gratie cum
plena merendi ratione. Ad quod bre/
uiter s̃m intentionem magistri Uberti/
ni de Casali ordinis minorum in suo li/
bro qui intitulatur Arbor vite crucifixi
iesu. pie opinandum est et tenendum pro
virginis matris excellentia: ꝙ tanta per/
fectio gratie: tanta abundantia carisma/
tum diuinorum et virtutum omnium cõ/
summatio fuerit sibi data in illo dei con/
ceptu vt sanctissima mater dei haberet ꝑ/
fectissimum et ineffabilissimum statũ con
summatum in omni perfectione actiue et
contemplatiue absqꝫ omni diminutione ꝛ
defectu. et ex tunc mens eius taliter fuit
stabilita ꝙ sine aliqua interruptione fue/
rit summe in contemplationis actu ꝛ gra
tie continuo gustu. Et hoc supra omnem
modum alterius creature citra tamẽ bea
tificam visionem. Adeo ꝙ omnis ignoran
tia nõ solũ culpabilis. q: dr̃ illa nõ ẽ dubiũ
ꝙ nũꝙ̃ habuit sed etiã oĩs ignorãtia quõ/
libet dicẽs defectũ in nob ex pctõ originalí

fuit sibi omnino ablata. Et fuit a spiritu sancto infusus sibi plenissimus habitus sapientie: totam ipsius mentem perficiēs adeo q occupatiões exterioꝝ sensuū nūq̄ impedirēt in ea recollectionē mētis z contēplatiōis actuā ac experimētalis grē, gustū sed et ipē ɔtemplatiōis act⁹ mentē e⁹ plene in deo recollīgens nunq̄ impediuit ṽtuosum et debitū officiū administratiue partis inferioris sensuū. quin z sic dulcissime ministrauit filio suo iesu tā in infantilibus necessitatib⁹ corpis q̄ in alijs in decursu vite sue oportunis atq̄ in oīb⁹ alijs que ad instructionē primi z aplōꝝ z alioꝝ necessaria videbant. Immo iste due pfectiones: actio z contemplatio in ipa se mutuis respectibus intendebant ad ṽtutum et glorie cumulum. Alias quoq̄ perfectiones multas credit q tunc consecuta fuerit nobis ineffabiles z incomprehensibiles que etiam ſm experimenta nostre infirmitatis z corruptionis impossibiles videntur. Quod si obijcias de somno qui in nobis abissat z sepelit actum rationis et liberi arbitrij aufert vsum z pconsequens actum meriti z demeriti. Unde beatus Bernardus somnū vocat mortis imaginem. Et Aristo. in de somno z vigilia dicit. Somnus est ligamentum sensuū. Cū igit in beata virgine fuerit qnq̄ dormitionis somnus immo et christus legitur dormiuisse Mat. viij. ergo in beata virgine somnus interrumpebat predictū effectum gratie. Respondet ſm eundem Ubertinū vbi supra. q in beata ṽgine sicut et in christo liberū arbitrium non fuit ex somno submersum. sed anima sua liber z actu meritorio simul z cōtēplatiuo: non obstante somno tendebat in deū z alias perfectiones nobis ineffabiles vt dicere potuerit illud Cantico. v. Ego dormio et cor meū vigilat. Hec predicta de matre dei reuerēdissima credenda mouet triplex ratio ſm ea que indubitanter credimus de ipsa.

Prima ratio plene expurgationis
Scda ratio plene assimilationis
Tertia ratio plene participationis

Prima ratio plene expurgationis indubitāter eī credit q ipsa fuit plene purgata a fomite. ergo ab omi infectione humana ex fomite causata. Sed quia impedimentū oim predictoꝝ z maxime impedimentū somni est magne imperfectionis z destructionis actus ɔtemplatiui. Cū omnis ebetudo mentis z alij defectus quos in nobis experimur expgefacti post somnum non sinant statim z libere mentē ferri in deū sed cū nouo conatu oportet nos redire ad mētis claritatē z suauitatē quā primo fueramus exꝑti. ergo videt q nullomodo fuerit in dei matre. Si obijcias q ista est cōditio nr̃e mentis et corporis et ipsa non fuit educta de statu corporis aialis. Rñdeo q non est verū. quia ista nō est conditio nature sed est magis ꝑ peccatum infectio et infirmatio. vt expresse dicit Aug⁹. sup Geñ. ad lr̃am. q in statu innocentie fuisset clarior cōtemplatio dormientiū q̄ sit modo visio vigilantiū. Communiter eñ magis videntur sentire doctores q in statu innocentie non perdidisset homo li. ar. siue rationis vsum propter somnum: nec nati fuissent filij subiecti ignorātie. Unde in Enchi. Aug⁹. ca. viij. expresse vocat errorem omnem deceptionē. et h̄ inde corū et indecens ad vite huius miseriam dicit pertinere. Nihil autem tale videtur conueniens matri dei. Sed plena purgatio a fomite debuit eam plene a talibus defectibus liberam reddere. Puto eñ q extunc fuerit in ea altior z dulcior contemplatio q̄ fuerit in adam: nec mirum quia ipsa deum gustabat. vt filiū vteri sui. Et virtus regitiua corporis impleto dei obsequio sine aliquo vitio tanto fuit in ea perfectior quanto in maiori altitudine virtutum regebat. cum etiam dolores et penas tam mentis q̄ corporis plene sublimabat et referebat in deum. ab tis nec minimo impedita. nullomodo igitur videtur conueniens q in summa plenitudine gratie que debetur statui materno: magna pars temporis que occupatur in somno transierit sine actuali relatione ad deum: vel etiam sine plena ratione merendi. Licet quippe voluntas qua volo dormire vt possim viuere ad honorē dei sit act⁹ meritori⁹ in quo actu somn⁹ possit dici meritorius: tamen in somno sic

ligãte li.ar. actus meriti a mente interim non pcedit. Item si adhuc instas: quia hec est pena peccati: ꝛ pene nõ fuerunt si bi ablate: sicut nec filius suus carere volu it. Dico ꝙ licȝ pene que sunt pure pene ꝛ materia virtutis ꝛ adiutoriũ merẽdi nullũq impedimentũ virtutis ꝛ que totã na turam ꝯsequunt cõiter: in xpo ꝛ in sua ma tre remãserint. sicut sunt fames: sitis: tri sticia. Tamen ipse pene que sunt impedi menta pfectionũ sicut ignorantia: ꝯcupi scẽtia: ꝛ ligatio liberi arbitrij ꝛ distractio actus ꝯtemplatiui nõ debuerũt in dei ma tre remanere. sicut nec a christo fuerunt as sumpte. Secũda ratio plene assimilati onis: quia caro virginis matris ꝛ plis est eadem caro ꝛ similis puritatȝ: vt dicit au gu. in sermone de assum. dñe. Sed dñs ie sus in carnis assũptione nullũ pdictoꝝ de fectuũ assumpsit. g nec in sua matre diuinit tere debuit aliquẽ eorũdẽ defectuũ. Ter tia ratio plene pticipationis: quia cuȝ ple nitudo totius gratie que est in christo pti cipata sit matri: vt dicit Hiero. in sermo ne de assumptione dñe ꝗꝗ aliter ꝛ aliter vt s. tactũ ẽ. ergo ille plenitudines pdicte ꝛ alie multo maiores ꝛ nobis ineffabiles fuerũt in beata virgine. Unde sequitur ꝙ stupẽdo modo dilatatus fuerit sinus ma terne mentis ad respectus ꝛ actus ineffa biles tam respectu diuinaꝝ pfectionuȝ ꝗꝗ etiam respectu actualis dilectionis ꝛ de uotionis ac degustati dulcoris ꝛ multipli cis reuelatõis. Nec valet instantia ꝯtra hanc rõnem. si diceres ꝙ in christo fuit be atifica visio ab instanti ꝯceptiõis. Et ista pꝛogatiua nõ fuit tunc data virgini. ergo nec alie. Non est eñ simile. Gratia eñ vi sionis beate omnino competit humanitati christi: ꝛ ẽ decens ex vnione personali ꝓbi Non eñ est decens vt vniat verbo in sup posito ꝛ nõ fruatur ipso. Perfectiones aũt que competũt christo ꝰm pfectionem vie debẽt diffundi in sua matre benedicta. vn de omnes gratie que substantialiter men tem perficiunt ꝛ que nõ repugnant statui creature: ꝛ que sunt citra beatitudinẽ pa trie debent sibi cõmunicari: sed predicta nõ repugnãt. ergo ꝛc. Et si dicas nõ ha buit omnẽ gratiã: quia non fuit sacerdos nec confessoꝛ nec pdicatoꝛ. Friuola est in stantia quia hec nõ sunt substantialiter p ficientes mentẽ sed quedam gracie gratis date ꝰm exigentiam singulariũ psonaruȝ Hec Ubertinus vbi supra. O igit mens humana pensa ꝗtum potes ꝗtũ deo ple na fuerit virgo hec diuina Maria. O ꝗtũ grate ineffabilis supabundauit in ipa ve re gratia plena ꝛ omni laude est dignissi ma. Uere dignum ꝛ iustum est vt eaȝ oĩs laudet vox humana ꝛc.

Articulus secundus ꝙ beata virgo habuit plenitudinem sciẽ tie ꝛ gratiam omnis noticie siue artis: circa quod ꝛ plurima du bia soluuntur.

Circa secũdũ miste rium: videlicet noticialis vel sciẽ tialis luminositatis inuestigandũ Utrum ipsa beata virgo mater dei in sta tu huius vite sciuerit omnia. Videt nãqȝ ꝙ plura ignorauerit: quia pditum iesum triduo quesiuit ignorans vbi foret Luc. ij Item ipso inuento in templo cum dixis set iesus. Quid ẽ ꝙ me qrebatis nesci. qꝛ in his que patris sũt opoꝛtet esse. Subdit ꝙ ipsi. i. maria ꝛ ioseph nõ intellexerũt ver bũ. Item ipsa turbata est in sermone an geli salutantis Luce. i. Et quasi nesciens de modo incarnationis diuine quesiuit di cens. Quõ fiet istud qm̃ virum nõ cogno sco ꝛc. Preterea sancti in patria nil sciũt nisi ad beatitudinem ptinentia. ergo san cti in via tm̃ ad beatitudinem vie ptinen tia sciũt. ꝛ p ꝯsequens beata virgo in via tm̃modo ea sciuit que sunt pertinentia ad beatitudinem vie et ad sui ac alioꝝ edifi cationem Nã ꝛ supfluũ videt sciuisse alia Contra. Joh. xiiij. Spũssanctus doce bit vos oẽm veritatem: ergo creatam ꝛ in creatam. Item omnia facta sunt ꝓpter ho minẽ iuxta quod aristo. ij. phisicoꝝ. Nos sumus quodãmodo finis oĩm. Unde de omnibus tenet homo gratias agere. Si ergo nõ oĩa cognouisset impfecta fuisset

eius gratiarū actio. Preterea omnis sci/
entia de numero bonorum honorabilium
est. pmo de anima. Sed ei nulluz bonum
defuit: quia omni gratia plena fuit. ergo
omnes scientias habuit. Preterea ani/
ma christi sciuit omnia que deus: nec ta/
men ei est equalis in scientia per modum
sciendi. Sz sicut anima christi imediate
se habet ad deum: ita anima beate virgis
ad animā christi: ergo beate virginis aīa
sciuit omnia que aīa christi: sed imꝑfectio
ri modo. Pro rñsione ad questionē ꝫm
magnū Alb. sup missus ē. c. cliiij. Notan/
dum ꝙ beata virgo in cognitione sua ha/
buit plura ꝓuilegia. Primū est perfecta
cognitio trinitatis dei sine medio quā ha
buit in via ꝑ specialissimā gratiam. Se/
cundū est perfecta cognitio misterij incar
nationis ⁊ hanc habuit ꝑ gratiā ⁊ singu/
larem experientiā. Tertium est cognitio
sue reuelationis ⁊ certificatio ꝑdestinatio
nis quā habuit ꝑ reuelationem ⁊ causam
quia scilicet nouit se matrem dei esse quā
impossibile foret damnari. Quartuz est
anime sue ⁊ spirituum per species ꝓprias
cognitio quā habuit dispositiue ꝑ naturā
completiue per gratiam. Et ꝫm hanc vi/
dit angelos: animas: ⁊ demones: vt infra
de gratia sapientie patebit latius arti. iij.
huius partis. Quintum est perfecta co/
gnitio oīm ad statum vie ꝑtinentiuz quā
habuit ꝑ grē illustrationem vel infusionē
⁊ inspirationez. vñ hūit ꝑfectā cognitionē
oīm scripturarum operandoꝝ ⁊ contem/
plandoꝝ. Et ꝙ ipsa fuerit ꝓpheta in omi/
bus scripturis ꝓphetaꝝ ⁊ figuris designa
ta. Sextum est cognitio oīm circa se fu/
turoꝝ quā habuit ꝑ reuelationem ⁊ in spe
culo lectionem atqꝫ scripturaꝝ cognitio/
nem. Septimuz est cognitio oīm ad sta/
tum patrie pertinentium quā habuit per
cōtemplationis reuelationez. Octauum
est oīm creaturarum que sunt in toto mū/
do: vel fuerunt. aut erunt in rerum natu/
ra stantium cognitio. quā habuit per na/
turam ⁊ gratiam ⁊ contemplationem.
Si enim istud ade est concessum ⁊ datuz
vt omniū animantiū terre ⁊ volatiliuz ce
li: ⁊ bestiarum noticiam haberet: ⁊ omni/
bus nomina vocaret congruentia scđm
suas proprietates Genes. ij. Item si Ari/
stoteli ⁊ philosophis ac medicis datum ē
nosse omniū herbaꝝ virtutes: lapidumqꝫ
metalloꝝ atqꝫ stellarum celi: quoniā teste
hieronymo: Aristoteles non solum sciuit
naturas rerum sed ⁊ scriptas in libris tra
didit. Quid mirum si marie que fuit gra
tia plena ⁊ dei veri mater donatū sit om/
niū creaturarum cognitionem perfectam
habere maxime cum ⁊ paganis philoso/
phis: vt dictum est magna ꝑ parte creatu
rarum cognitio est donata. Nonum pri
uilegiū ꝙ habuit matutinā simul ⁊ vesꝑ/
tinam cognitionem. Matutinam ꝑ gra/
tiam. Vespertinam vero per naturam et
⁊ gratiam. Decimū est cōclusio ex pre/
dictis omnibus ꝙ scilicet nullius ꝓrie ha
buit ignorantiā. Unde ꝓpter obiectiones
que fieri possent Dicimus ꝙ beata virgo
sufficienter perfecta fuit per habitum na/
ture ⁊ gratie in operationes exire ⁊ finem
consequi cuiuslibet scientie. Et hac scien/
tia exiuit in actum ⁊ operationem quādo
vbi ⁊ qualiter ⁊ quantū ordinabatur sibi
ad beatitudinem ⁊ alijs in salutem. Ha/
buit etiaz perfectam cognitionem omniū
ad beatitudinem suam ꝫm statum vie ꝑ/
tinentium: vel ad gratiam impertinentium
Unde ipsius anima beatissima nulla ha
buit in se inutilia vel impertinentia sed per
totum fuit plena gratia. vnde omnia que
fuerunt in ipsius anima vel naturalia vel
acquisita sic erant gratia informata vł cū
gratia coniuncta: vt omnia essent gratui/
ta: ⁊ ꝑ consequens fuit omnis scientia eiꝰ
gratuita: ⁊ omnis operatio eius gratuita
vt sine omni restrictione largissima ⁊ ve/
rissima interpretatione esset omnipharia
gratia plena. Hec albertus. Ad illud
igitur in contrariū videlicet ꝙ perditum
iesum requisiuit dicitur ꝙ hoc magno fa/
ctum est sacramento. vt ad tempus dono
scientie illius rei suspenderetur: sicut ⁊ do
num prophetie ad tempus prophetis sub
trahebatur ad vtilitatem eorū: quatenus
iterum cum dolore petentes humiliaren/
tur ꝓphete ⁊ dei esse experirentur non suū
quod habebāt sicut patet de Heliseo. iiij.

Regum.iiij. Ita factum est hoc etiam ad vtilitatem: vt scilicet ad tempus breue interdiceretur marie noticia de iesu vbi sit scdm corpus: quatenus illo dolore percussa magna nobis merita per patientiã thesaurisaret: atq; exemplum nobis daret requirendi iesu.n inter cognatos z notos.id est inter sanctos. Ad illud q nõ intellexerunt verbum christi de patre celesti loquẽtis. Respondetur scdm Ludolphum carthusiẽn. q sic est accipiendum.non intellexerunt.id est non animaduerterunt: licet crederent dei filiuz. Uel quia non ita plene vt postmodum intellexerũt talia de diuinitate loquentem saltez quo ad Joseph aliosq; inibi assistentes qui non fuerunt assueti talia audire de diuinitate. non autem hoc de beata maria dicitur absolute.

Ad aliud dicendum q illa turbatio virginis in sermone angeli non fuit ex ignorantia. Sed quia prudens dat nobis legem non statim credere omni spiritui sed probare vtrum ex deo sit: iuxta sententiaz apostoli. Processit ergo illa turbatio potius ex humilitate qua se non reputauit dignam tante exaltationi quanta per angelum sibi annũciabatur vel tante salutationi. nec tanq; ignara aut dubia quesiuit: Quomodo fiet istud: quia bene sciuit q apud deum non est impossibile omne verbum. Et q iuxta Esaye vaticinium cap. vij. Uirgo concipere z parere debuit filium dei. Sed idcirco querit vt angelo docente de misterio incarnationis diuine fideles certiores in fide redderentur: z pa tesceret omnibus: quia virtute spiritussancti concepit filium dei zc. Ad illud q superfluum est sciuisse omnia alia que non pertinebant ad beatitudinem vie. Dico q non: quia omnia scientia est de nũero bonoz honorabiliuz.·pmo de anima. sed operari scdm omnem scientiam foret superfluum ad beatitudinem. Dico ergo cum Alberto vbi supra q eius scientia exiuit in actum z operationem solum tunc quãdo: vbi: qualiter: z quantum ordinabatur sibi in beatitudinem et aliis in salutem: vt patuit circa decimũ priuilegium sue cognitionis. Claret igitur responsio ad quesitum q sciuit oĩa. Sed circa hoc plurima occurrere possunt particľaria dubia p ampliori elucidatione opoztuna. Primũ dubiũ si beata virgo sciuit omnes mechanicas artes vel scientias que cõtinentur in his versib. Lana venus miles nautatio rus medicina. ꝟ. Ac ars fabrilis mechanice sunt iste. vbi septem artes numerantur. Et videtur q non: quia natura nõ deficit in necessariis: nec abundat in superfluis. scdo de anima. ergo multo fortius gratia. Sed qdam artes mechanice erãt beate virgini necessarie sicut muliebres q̃dam superflue sicut viriles. ergo illas habuit z nõ istas. Item videtur q illas mechanicas muliebres que sunt subtiliores nesciuit sicut eas que fiunt aurifrigiis z sericeis operibus z subtilibus suturis: z huiusmodi. quia ista subtilia magis ordinãtur ad vanitatem q̃ vtilitatem. Operatio autem z scientia beate virginis fuit tãtum ad vtilitatem. ergo zc. Illa etiaz subtilia operari multum repugnant contemplationi: quia requirunt multam attentionem cogitationis. Maria autem optimã partem elegit scilicet perfectam contemplationem. igitur zc. Contra. Marie dei nullum bonum defuit: quia gratia plena fuit. Sed oĩs scientia etiam mechanica est de numero bonorum. igitur zc.

Ad dubium igitur respondetur q beata virgo habuit scientiam artium mechanicarum aliis excellentiorem: z operationem subtiliorem in illis etiam muliebribus artibus subtilioribus. qđ probatur scdm Albertum super missus est. capitulo .cxl. triplici via. Primo ex eius inuincibilitate. Ipsa enim vt ait Damascenus. A nullo illustrium vincitur. He autẽ artes subtiliores sunt scientie z opera illustrium feminarum. ergo zc. Secundo ex eius humilitate. Eius enim operatio fuit humilima z laudabilissima. Sed maior et laudabilior humilitas apparet scire nobilia z subtilia: z operari vilia et communia q̃ tantũ scire vilia z grossa ac operari talia. ergo beata virgo et si operata

sit vilia sciuit tamen nobilia. Tertio ex effectus qualitate: quia dignissimum ad quod ordinantur artes mechanice est ve-stitus. Primo enim anima. postea corpus deinde vestimentum. Luce. xij. Sed di-gnissimum omnium vestimentorum fuit tuni-ca inconsutilis quam fecit beata virgo. er-go habuit scientiam artis mechanice in summo. Ad obiecta in contrarium di-citur sicut patuit supra. quod licet ipsa scierit omnes artes tamen eius scientia exiuit in actum et operationem non omnium sed earum solum: et tunc quando: ubi: qualiter et quantum or-dinabantur sibi in beatitudinem et aliis in sa-lutem ut semper ordinaret ea ad utilitatem non ad vanitatem nec impediretur in ea contem-platio. Secundum dubium de artibus libe-ralibus utrum illas sciuerit in summo. Respondetur breuiter secundum eundem Alb. quod sic patet. Primo ex prefiguratione. Prouer. ix. Sapientia edifi-cauit sibi domum excidit columnas septem. Il-la quippe domus est beata virgo. vij. colum-ne sunt. vij. artes liberales. Item mille cli-pei pendent ex ea scilicet turre dauid. omnis ar-matura fortium. Cant. iiij. Turris dauid est sacra scriptura. Clipei scientie philosophice et sci-entie liberales que pertinent ad munitionem sacre scripture. ergo sanctorum est illas scire et per consequens a fortiori est beate virginis.

Solutio patet: quia quidam sancti laudantur de talibus scientiis sicut Hiero. Augu. etc. Et sancta katherina: ergo beate virgini non debuit deesse ista materia laudis. Claret itaque quod beata virgo sciuit. Primo gramati-cam: quia super illud Luc. ij. Maria conseruabat omnia verba. hec glo. dicit quod legerat in di-uersis prophetis: ergo sciuit legere et per consequens in-telligere: quia legere et non intelligere est ne-gligere. Item ipsa secundum hiero. et Dam. in templo fuit enutrita ubi virgines instrue-bantur secundum legem moysi. principium autem eru-ditionis est gramatica. Amplius grama-tica est recte loquendi scientia. Sed beata vir-go nunquam peccauit in loquendo. ergo eam ha-buit in summo. Secundo rhetoricam sciuit Nam dicit Augu. in de doctrina christia-na. quod in sacra scriptura sunt diuersi colores rethorici. Sed beata virgo sacram scriptu-ram perfecte sciuit. ergo et rethoricam. Item iura ciuilia et canonica: leges et decreta quod scierit in summo: patet hoc modo: quia sapien-tia aduocati in tribus claret. Primum quod obtineat apud iudicem iustum et sapien-tem. Secundum quod contra aduersarium astu-tum et sagacem. Tertium quod in causa de-sperata. Sed beata virgo obtinuit apud iustissimum et sapientissimum deum contra ad-uersarium callidissimum diabolum in causa nostre liberationis desperatissima senten-tiam optatam. Unde sapientissimus de-us elegit eam tanquam sapientissimam aduo-catam pro nobis. ergo omnia que ad hoc officium pertinent super omnes nouit.

Item alij aduocati et procuratores: possunt iniustum probare esse iustum sophistice: sed non possunt facere. Beatissima autem vir-go hoc de iniusticia nostra fecit. ergo pre omnibus improporcionabiliter allegare sciuit. Amplius ipsa habet auctoritatem leges condendi et interpretandi. Cum enim generalem constitutionem habeat facere papa in omnibus spiritualibus et ecclesia-sticis. Extra de constitutionibus capitulo fi-nali. In temporalibus autem generalem legem potest facere imperator. Co. de le-gibus et constitutionibus principum. l. ij. et l. fi. Beatissima virgo est imperatrix et do-mina pape et totius mundi. ergo penes ipsam fuit legum conditio et interpretatio et omnia iura in archa cordis clausa ha-buit utpote que spiritusancto plena fuit per quem scilicet spiritumsanctum reges re-gnant et legum conditores iura decernunt Prouerbiorum. viij. capitulo. ergo Rethori-cam sciuit in summo. Tertio quod logi-cam sciuerit in summo: patet: quia hec est utilissima ad scientiam sacre scripture. Et ad fidei confirmationem ac heresum con-futationem: atque rationis redditionem de ea que in nobis est fide. ergo cum ista scien-tia sit maxime necessaria sanctis: per conse-quens beate virgini. Quarto musicam sciuit: quia tam in veteri quam in noua lege erant cantores et usus cantus ad cultum dei. Can-tus autem recte scitur per musicam. ergo cum ad cultum dei pertineat scientia hec:

ipsa sciuit eam. Item vox virginis bene/
dicte fuit delectabilissima pfectissimo au
ditui scz christi. ergo eius vox fuit marie
armoniaca. Quinto arismetricam eti
am sciuit: quia hec agit de nūeris. Nume
ri autē in sacra scriptura sunt mistici. Et
fm diuersitatem nūeroꝝ diuersa per eos
significant misteria: vt patz in ternario: se
nario: ꝛ denario. ꝛ sic de alijs sicut in mul
tis scripturis ꝛ glosis manifestū est. Pre/
terea in sacra scriptura fiunt computatio
nes annoꝝ: vt de Jacob: ysaac: ꝛ alijs. et
festa diuersa agūtur ad que necessaria est
scientia computi. Hec autem omnia per
tinent ad arismetricam: ergo cum ipsa sci
entia sit necessaria ad sacram scripturam
sequit̃ φ beata virgo sciuerit eā. Sexto
sciuit geometriam: quia in sacra scriptu/
ra diuerse sunt mensure: vt mensura ephi,
bachi. chori. modij ꝛ similia plura: vt ptz
in Ezechiele p̃cipue: vbi est magna valde
difficultas de mensuratione tēpli ꝛ taber
naculi. De hmōi autem est geometria. er
go eam sciuit. Septimo sciuit astrono/
miam: quia in sacra scritura agitur de si/
deribus ꝛ stellis Geñ. i. Sed de his ē sci/
entia astronomie. ergo ipsa est necessaria
ad theologiaz: ꝛ ꝑ ꝯn̄s beata virgo sciuit
eā. Preterea mathematicā φ̃ pfecte sci/
uerit: ptz: quia ipsa fuit perfectissima fm
affectum. ergo ꝛ fm intellectum: sed ipsa
ꝑ affectum dilexit omnia diligibilia: ergo
sciuit oīa scibilia. Item dicitur φ abraā
sciuerit hmōi scientias ꝛ ꝑ eas ditatus est
ergo ꝛ beata ꝟgo eas scire debuit: cui nul
lum bonū defuit quod in alijs fuit sanctꝫ.

Insuper phisicam ꝛ medicinam φ ipsa
sciuerit in sūmo: quia per diuersas ꝓprie/
tates lapidum specieꝝ lignoꝝ ꝛ aīaliū ac
ceteraꝝ rerum naturaliū diuerse figuran/
tur intelligentie misterioꝝ in sacra scriptu
ra. ergo sine intelligentia rerū naturaliū
nō est pfecta intelligentia sacrarū scriptu
raruz. sed beata virgo perfectissime sciuit
sacram scripturam. ergo ꝛc̃. Item sum/
ma sciētia medicine est scire curare mor/
bos solo ꝟbo. Juxta illud metrū. Uirtus
inest gēmis magis herbis maxima ꝟbis.
ꝛ ad hoc nō soluz scire curas morbos cor
poris sz ꝛ anime: ꝛ scire vtrosqꝫ sanare ad
imortalitatem. Talem habuit medicine
scientiam beata virgo. ergo in summo ꝛc̃.

Amplius hoc claret etiam a maiori ar
guendo. quia si paganus Aristoteles hoc
habuit donū scientie a deo φ sicut hiero.
testatur. ꝓprietates rerum naturasqꝫ nō so
lum sciuit sed ꝛ legenduz libris tradidit.
Alij etiam phi ꝛ medici. vt Auicēna Ga
lienus Constātinus ypocras ꝛc̃. sciefunt
ꝛ docuerūt reꝝ naturas ꝛ virtutes. Quid
mirū si deus matri sue id dedit quod ꝛ in
fidelibus bonū ꝯstituit: cum ipsa sup oēm
creaturam post christi animā plena gra/
tia fuit. Deniqꝫ methaphisicā sciuit qꝛ
hec summe necessaria est ad theologiam.

Tertium p̃ncipale dubium adhuc re/
stat verum beata virgo sciuit in sūmo to/
tam theologiam. Ad quod ex p̃missis oī/
bus patz responsio fm eundem Albertuz
φ sic. quia vnctio spiritussancti qua plena
erat docebat eam oīa. vnde fuit doctrix
apostoloꝝ ꝛ habet aureolam p̃dicatorum
Hoc autem declaratur ꝑ materiam libri
sententiaꝝ. Nam sciuit totum librum sen
tentiarum. Primo quidē libꝝ p̃mū sen/
tentiaꝝ. cuius materia reducitur ad duo
scz ad materiam de trinitate. Et materiā
de p̃destinatione dei ꝛ potentia ac volun/
tate dei. Sed beata virgo p̃ omnibus sci/
uit ꝛ contēplata est deitatem ꝛ eius trini/
tatem personaꝝ: cuius ꝛ potentiam ꝛ bo/
nitatem in seipsa experta fuit ad salutem
oīm p̃destinatoꝝ. Secūdus liber sen/
tentiaꝝ agit de angelis ꝛ operibus sex die
rū atqꝫ de statu hominis. Hec omnia per
fectissime sciuit: vt sup̃ claruit. Tertius
liber agit de incarnatione verbi ꝛ virtuti/
bus. Hec omnia sciuit in sūmo ꝛ ꝑ expe/
rientiam. Quartus agit de sacramētali
bus gratijs ꝛ resurrectiōe. Gratias sacra/
mentales dei mater in sūmo habuit: vt ta
ctum est supra. Corpus etiam similimū
corporibus resurrectionis habuit. Nam
corpora resurrectōis sunt īmunia a culpa
ꝛ pena. Corpora ꝟo sanctoꝝ in via sūt ob
noxia culpe ꝛ pene. Inter hec fuit mediū
corpus beate virginis. vnde patet φ̃ glo/
riosissima φ̃qꝫ felicissima fuerit benedi/
cta virgo maria vere in eius laude deficit
omnis mens ꝛ lingua. O vere monstruz

celeste: vt ita dicam cum sancto Ignatio. O admirabilis excellentia eius dignitatis et scie. hoc solū supest vt nos miseri humiliter eam depcemur qtus digni habeamur: eā laudare in celo sine fine.

Articulus tertius q gra multiplici plena fuit beata maria: et hic ponunt. xij. differentie graꝝ

T Ertium misterium multiplicis graciositatis. Iuxta nāqꝫ sniam apli varia dona gratiaꝝ dant p spm sanctū. christi discipulis et sanctis. Unde. i. Coꝝ. xij. Alij quidem p spm datur sermo sapie: alij sermo sciencie: alij fides in eodem spū: alij gratia sanitatū: alij opatio virtutū: alij pphetia: alij gna linguaꝝ: alij interptatio smonū etc. Et iterum Eph. iiij. Ipse dedit quosdam qdem apostolos: quosdaꝫ autem pphetas. alios vero euangelistas: alios autem pastores et doctores etc. Has oēs gratias et plura eius dona nō est ambigendū fuisse in beata virgine: qm vt dicit hiero. Ceteris p partes marie vero se totā infudit gre plenitudo.

Aduertēdū tn q iuxta nūeꝝ. xij. stellarū in corona capitis beate virginis. xij. gratias possumus distinguere quib ipsa extat glosa in sūmo post filiū. quaꝝ pmus q ternarius accipit ex pte itellectus et cognitiōis. Scds ex pte gratificationis: q ptinent ad gratiam gratūfacientē. Tertius qternarius ex pte eius sublimationis etc.

Prima gratia visionum.
Secunda gratia pphiaꝝ
Tertia gratia linguaꝝ
Quarta gra interptatiōis smonū.
Quinta gratia donoꝝ
Sexta gratia beatitudinum
Septima gratia sacramentoꝝ
Octaua gratia virtutum
Nona gratia dignitatum
Decima gratia officioꝝ
Undecima gratia aureolarum
Duodecima gratia miraculoꝝ

P Rima stella dicit gratia visionū et reuelationū. Nam vidit angelos sepissime q vt testat hiero. singulis diebus ei cibū deferebant a deo missum. Sed hic querit vtrū beata virgo viderit angelos et spūalia per spēs pprias

Ad qd rndet sm Albertū sup missus ē ca. cxxxviij. q sic. Probat. quia ipsa videre potuit spūm increatū p spēm ppriam. ergo et quēlibet aliuꝫ. Unde Grego. Quid est qd nō videat qui videntē oīa videt. sed ipsa vidit videntē oīa. i. diuinā ēentiā q vidit oīa auxilio gre in sua ɔtēplatione. Itē moyses vidit diuinā ēentiā: vt dicit aug. de videndo deū. Et siliter paulus in raptu scribit vidisse deū et dispositionē celestis hierarchie quā et beato dyonisio reuelauit. ergo multomagis beata virgo vidit deū et statū angeloꝝ ac triūphantis ecclesie. Item martinus vidit demones. Et iacob angelos qn dixit: castra dei sunt hec etc. ergo concludit q beata virgo que a nullo illustriū vincit in sua ɔtēplatione qua omnes excessit ɔtemplatores: poterat videre deum et angelos et demones et aīam ppriam et substantias reꝝ incorpalium p seipsas. Hec Albertus. Secūda gratia pphiaꝝ qua pdicebat futura. Cū eniꝫ fuit spūsancto plena: q quidem pphetas et amicos dei cōstituit Sap. vij. sequitur q fuit summa pphetaꝝ. Nā si Johēs plusqꝫ ppheta dictus ē: eo q xpm in vtero agnouit et digito demonstrauit. Multomagis beata virgo est plusqꝫ omnes pphete que nobis christum generauit. De eius pphetia triplici. scꝫ de de pterito: de futuro: et de psenti occulto habetur libro. ij. pte. i. c. ij. arti. ij. ppe finē. Tertia stella ē gratia linguaꝝ. licet quippe quidam opinati sint q btā virgo genera linguaꝝ nō habuerit: q ipsa ire p mūdum ad pdicandū nō debuit Tamen hoc nō obstātimo tenēdū est cū Alberto. c. clx. q beata virgo cum apostolis accepit donum linguaꝝ. Nam Actuū ij. scribit. Sedit supra singulos eoꝝ spiritussanctus. Sed ipsa fuit cū illis. Et qm vt ait Dam. Ipsa a nullo illustrium vincit in aliquo. ergo habuit donū istud cū alijs et p alijs. Item cum diuersis hominibus cōuersabatur: ergo dono lingue indiguit. Preterea ipsa est aduocata oīm: ergo debuit scire linguas singuloꝝ etc. Quarta gratia interptationis sermonū quod ē

ꝫm glo. scripturas exponere. hāc ꝙ habu/ erit beata virgo: patz: quia vt dictum est supra: omnes scripturas intellexit ꝛ apo/ stolis ad eaꝫ refugientibꝫ in quacūqꝫ que/ stiōe exposuit. Unde magistra apostoloꝝ nūcupaṫ. Item Amos. iij c. scribitur. Non est verbū qḋ dn̄s nō reuelauerit seruis su is. ergo multomagis mr̄i. Quinta gr̄a donoꝝ: quia ipsa habuit om̄ia dona. ss. in sūmo. Primo qdem donū sapientie. qḋ ē q̄dā gustus sp̄ūalis ꝓme veritatꝫ ꝑ modū sūme bonitatis. Sꝫ vbicūqꝫ est maior in/ corruptio ꝛ insepabilioꝛ ad deū dilectō ibi est maioꝛ ꝯiunctio ad ipsum ꝛ ꝑ ꝯn̄s ma/ ior degustatio. sic fuit in ꝟgīe. Un̄ Sap̄. vi. Incorruptio facꝫ ꝓximū deo. Et hugo. Charitas inquit est que vnit amantē cuꝫ amato ꝛc̄. Secūdo habuit donū intelle/ ctus: quia fuit virgo prudentissima: intel/ lectuqꝫ illūinatissima a sp̄ūsancto: q̄ erat plenissima. Un̄ ꝛ maria. i. illuminata non imerito est noīata. Tertio habuit donū ꝯsilij tanqꝫ que fuit maxime instructa vn ctiōe sp̄ūsancti. ꝛ fuit ꝑfectissima obserua trix ꝯsilioꝝ. Quarto donū fortitudinis qꝛ vicit deū fortissimū: mortēqꝫ ꝛ diabolū vt ꝫ. patuit de virtute fortitudinis eius.

Quinto donū scie excellentissime vt p̄/ cedenti misterio declaratū ē. Sexto do nū pietatis ꝑ quā mouebaṫ ad opa mise/ ricordie sūme: vt patuit sup̄ li. iiij. ꝑ. ij. ar/ ti. i. ꝛ de pietate eius. Septimo habuit donum timoris dn̄i. quia vbi maioꝛ sapia ibi maioꝛ timoꝛ dn̄i. Juxta illḋ ps̄. Initiū sapie timoꝛ dn̄i. sꝫ ip̄a hūit donū sapie in sūmo igiṫ dono timoris ḋi plena fuit. Sꝫ q̄r ipsa deū timuerit habeṫ li. ix. ꝑ. i. arṫ. iij c. ij. Sexta stella est gr̄a btitudinū oīm Pm̄o ip̄a ī btitudīe paupꝫtatꝫ oēs supauit Siḿr ꝛ in btitudine mūdicie: vt patuit de ꝟtutibꝫ. Itē in btitudine mititatꝫ etiā aliosꝫ supauit: qꝛ canit eccl'ia Uirgo singu laris inṫ oēs mitis. Itē in btitudie mie: qꝛ ip̄a est mr̄ ꝛ regina mie. Mater mie ḋr qꝛ ip̄a ē origo mie dei in xp̄o filio ei⁹. Re/ gina etiā mie ḋr: qꝛ ip̄a hꝫ in celo p̄tātem mie ꝛ gr̄e: vt cuicūqꝫ voluerit eius aduo/ catiōe p̄steṫ mia ꝛ gr̄a. Btitudo q̄ꝫ esuri ei iusticie sūme fuit in ea: qꝛ sūma charitaſ vt etiā sup̄ patuit. Deniqꝫ hūit btitudieꝫ luct⁹ excellētissime: qꝛ cui⁹ cā nobilioꝛ: ei⁹ etiā effectus ē nobilioꝛ ꝫm aristo. Sed qꝛ cā luctus in ꝟgine fuit nobilioꝛ. Om̄s eim̄ alios ad flendū instigat pctm̄. Beatā aūt ꝟginē sola charitaſ. Si aūt q̄raṫ vtꝝ ip̄a luxerit ꝓ incolatu miserie ꝛ dilatiōe p̄rie. Rn̄deṫ ꝙ sic: qꝛ h̄ videṫ ꝑtinere ad charita tis ꝑfectionē. cupe. s. dissolui ꝛ esse cū xp̄o. Juxta illud apl'i dictamē. Hec Alb. Itē btitudo etiā pacis sūme fuit in beata ꝟgi ne: qꝛ vt dicit glo. sup̄ illud Bti pacifici. Pacifici inq̄t sunt q̄ om̄s motus anī rōnī subijciūt qḋ sūme fuit in btā ꝟgīe Insup̄ hūit etiā btitudinē ꝑsecutiōis maximā in filij sui occisione cui⁹ gladius doloris coꝛ ei⁹ ꝑtrāsiuit. ꝛ sic claret ꝙ sūmā gr̄aꝫ btitu dinū hūit ꝛ donoꝝ. Septima stella est gr̄a sacroꝝ ꝙ ip̄a gr̄am oīm sacroꝝ habu/ it in sūmo patꝫ ꝫ. li. eoḋ. ꝑ. i. arṫ. ij. Octa ua gr̄a virtutū oīm: de h̄ patuit e. li. ꝑ. ij. ar ti. iij. vbi agiṫ de ꝟtutibꝫ ei⁹ theol'. ꝛ cardi. q̄bꝫ oībꝫ plena fuit. Nona stella ē gr̄a di gnitatū. qꝛ vt canit eccl'ia Ip̄a virgo bea ta est dn̄a mūdi. regina celoꝝ. īpatrix an/ geloꝝ ꝛ hoīm. de q̄bꝫ lati⁹ ageṫ suis locis p̄cipue li. xi. s. de p̄uilegijs. Decima gr̄a officioꝝ. s. sanctoꝝ. Habuit q̄ppe officium p̄triarcharū: qꝛ mater p̄ncipalis est totius eccl'ie ꝛ oīm sanctoꝝ. quos omnes in xp̄o ip̄a genuit ꝑ regenerationē viuam ex mor tuis. Item habuit officium ꝓphetarū: vt dictum est supra. Item apostoloꝝ donū habuit licꝫ ex. xij. apostolis nō fuerit. Apo stoloꝝ enim officium fuit esse lucē mundi Ipsa in summo illūinauit mundum non tm̄ voce sed opere: victu: ꝛ vestitu innocen tiam predicans. ergo in sūmo habuit do/ num apostolatus: quia apostoli penitenti am: ipsa innocentiam predicauit verbo ve stitu victu ꝛ opere. Item habuit officiuꝫ euangelistarum: quia scriptum est de ea Luce. ij. Maria conseruabat omnia ver/ ba hec: conferens in corde. vbi scilicet to/ tum euangelium condiderat. ꝛ euangeli/ stis ipsa reuelabat misterium incarnatio/ nis: Sicut dicitur de luca euangelista ꝙ ab ipsa didicerit secreta angelice salutati onis ꝛc̄. Item ipsa cum martyribus est martyr. Cū ꝯfessoribꝫ est ꝯfessoꝛ xp̄i etiaꝫ sub cruce astās filij sui vsqꝫ ad mortē. Cū

ꝟginibꝫ ꝟgo. Cū religiosis sūme religiōi euangelice dedita: ꝛ cū omībꝫ p̄latis ꝛ pastoribus ipsa pastoratus habuit officium: quia ipsa nos pauit verbo ꝛ exemplo: atqꝫ cibo corporis et potu sanguinis filij sui.

Undecima gratia oīm aureolaꝝ: quia ꝟginū martyrū ꝛ p̄dicatoꝝ aureolam possidet: vt patebit libro vltimo. pte. ij. art. iij Unde pꝫ ꝙ mater dei habuerit oēm gratiam ad decorationis cumulū: ad perfectionis augmentū: ꝛ ad honoris laududisqꝫ īcremētū atqꝫ oīm bonoꝝ spūaliū cōplemētū. Duodecima gratia miraculoꝝ. Miraculum quippe ꝛ si nō facit sāctum tamē ostendit s̄m gregoriū. Ipsa miraculū omniū miraculosissimū ꝛ nobilissimū sanctissimū ꝛ incōp̄hēsibilissimū fide sua mediāte legitur fecisse, cum ad vnū verbum cōsensus dicente. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ꝛc. deus factus est homo. mater virgo. Et in vtero christus perfectus hō. Insup ꝙ ipa habuerit donū miracloꝝ ꝛ fecerit miracula in sua vita testanᷓ sancti de eius vita historia scribentes. Et p̄cipue sanctus Germanus dicit: ꝙ ipsa adeo claruit in vita miraculis ꝙ innūeros egros ꝛ debiles curauit. ꝛ demones ab obsessis effugauit: Qui audito eius noīe solo mox exierunt: et ad eius intuitū horride clamabāt ꝙ se ferri vultuꝫ dei matris nō valebant. Refert idem ꝙ beata virgo cū vixit: tres mortuos suscitauit. Primo quidem filiꝰ cuiusdaꝫ vidue paupcule qui ei erat vnicus ꝛ p illuꝫ victu sustentabaᷓ rogata ab ea vt suum filium iesum inuocaret. Mox beata virgine orante: ille defunctus suscitatur ꝛ mr̄i lachrymāti restituiᷓ. Itē q̄dā discipulus apostoloꝝ symō appellatꝰ innuptā filiam virginem habens que subita morte decessit. ad beatam virginē flens accessit ꝛ rogans. Maria quoqꝫ eam ad vitaꝫ reuocauit que in marie cōsortio remansit vsqꝫ ad eius assumptionē ꝛc. Item matrona quedaꝫ Judith nomine christiana: cum geminos simul filios parturiret mortua est. Cuius parentes ꝛ amici beatam mariā exorantes ipsa ad corpus accessit ꝛ inuocans iesum viuam hanc erexit. Idē etiam Germanus narrat ꝙ quedam mulier deuota de nūero fidelium marie nota cū vnicum puulū filium hr̄et eum in agro leo rapit ꝛ detulit: hec cum flens filiū diu quesiuisset nec inuenissꝫ accessit ad mariā ꝯquerendo: cui ipsa. O mulier fiduciam habe in deum iesum filiuꝫ meū qui potēs est tuū natū reddere viuum: sanūqꝫ puerū Moxqꝫ leo sanū ip̄ni reportauit ꝛ ante fores matris collocauit. Iteꝫ tres iuuenes innocenter ad mortē ꝯdemnati cum ducerenᷓ vincti ad mortem multiqꝫ eos sequerenᷓ. Quidam christianus ait: inuocate dn̄am mariam ꝛ in eius filium credite et saluabimini: quod cū illi fecissēnt cū lachrymis mariam inuocātes vt eriperenᷓ. mox vincula eoꝝ sunt soluta. Et quidaꝫ eoꝝ q̄ eos occidere volebant in fugam versi sūt rapti maligno spiritu. Alij vero lūinis acerisia sunt percussi. ꝛ sic illi soluti sūt ꝛ abierūt ad mariam: adorantes eam gratias egerūt ꝛ fidem christi receperūt. Multa alia refere idē. Ger. que singula longū foret inscribere Nā vt ip̄e idē testaᷓ q̄cūq̄ veniebant ad eā curabāᷓ curui: claudi: debiles atqꝫ cecinati: leprosi: palitici: surdi: muti: ydropici. epilentici. febricitantes: ꝛ caducū morbū patientes: ꝛ fluxum sanguis atqꝫ frenetici. Ex omi etiam p̄uincia multos ꝛ varios languentes ad mariā ducebant ꝛ curabanᷓ oēs. Per eā qꝫ femine plime p̄gnantes de ptus periculo sūt liberate cū nomen eius inuocabāt. Sed ꝛ multi in carceribꝫ ꝛ vinculis detenti p eiꝰ merita sunt redēpti. Hec Germanus. O igitur virgo gratiosissima omi gratia ꝛ gloria plena. O dei mater inclita: sub tuū p̄sidium ꝯfugimus ne despice nos in necessitatibus: sed a periculis cūctis libera nos virgo gl'iosissima Amen.

Incipit liber octauus de sanctissima virginitate marie.

Ctauus liber agit de misterio purissime ꝟginitatis b̄ndicte mr̄is dei. ꝛ diuidiᷓ i tres ptes. In p̄ma pte agiᷓ de ipsa eius certissima ꝛ dignissima virginitate. In secūda incidentaliter agiᷓ de

eius virginitatis sancta societate seu eius
virginalis sponsi vicz Joseph scitate. In
tertia agit de eius virginitatis summa puritate

Pars prima de verissima dig nissimaqз ac approbata virginitate beate Marie

Ecce virgo concipiet z pariet filiū. Esa.vij.ca. Pulcerrime pphεta spūsancto edoct⁹ matris dei virginitatē ꝑconisans verbis in pmissis oñdic qз dignissimo miraculo dei filius incarnari deberet ex ipsa virgine: vt virgo conciperet et virgo pareret z deū verū generaret. Unñ subdit: Quia vocabit inquit nomen eius emanuel qđ est nobiscū deus: de hoc admirando exclamat Origenes in omel'. super illud Luce. Cū esset desponsata mat iesu maria dicēs in hec verba: O magne admirationis gratia. O inenarrabil' sua uitas. O ineffabile sacramentū. Ipa ē eadē mater. Ipa est eadem virgo. Ipa genitrix z ipsa ancilla. Ipa est que genuit deū et hoiem. Quis vnqз audiuit talia. quis vnqз potuit vt virgo esset et mater. Virgo inquā in conceptu: virgo in partu z p⁹ partū. Immaculata mř z incorrupta mater vnigeniti filij dei dñi nostri iesu christi qui est in celis ꝑm diuinitatē in sinu pris et est in terris ꝑm carnē in sinu mřis. in celis de pře sine matre generatus. et in terris de matre sine patre genitus. Hec est illa nouitas Hieremie vaticinio pnūciata Nouū inquit faciet dñs super terram: femina circumdabit virum. O femina super feminas benedicta: que virum non nouit et virū perfectū christū suo vtero circūdedit. Extat maria cū cōcipit ꝟgo grauida: dum parit virgo puerpera: z post partum virgo ppetua: preclara illa virginitas et gloriosa fecunditas. De hac eius virginitate Esaias predicens ait: Dabit dñs ipse vobis signū. vere signū mirabile vere signū amabile z sūme ad salutē nostrā vtile quia Ecce inquit virgo cōcipiet zc.

Quoniam in parte ista agere intendimus de ipsa virginitate matris dei libet tria misteria de ipsa declarari.
Primū misteriū dr cōgruitatis
Secūm misteriū dicit dignitatis
Tertiū misteriū dr attestabilitatis

Articulus primus qз sūme cōgruebat atqз decebat vt mater filij dei foret veraciter virgo ꝑpetua et hoc rationibus quinqз infrascriptis.

Circa primū misteriū. s. cogruitatis inuestigabim⁹ vñ istud cōgruebat vel qre decuerit: vt dei mř foret ꝟgo ppetua cū de⁹ eque poterat nasci et ɔcipi de mliere ɔiugata. Et quo ad hoc pōt taliter argui: Primo psupponit qз si hō non peccasset nihilomin⁹ de⁹ incarnatus fuisset: tum rōne nimie dilectionis quia nō minus diligēdus erat homo ante lapsum qз post. Uñ Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filium suū vnige. daret. zc. tū etiā rōne perfectionis vniuersi: al's enī defecisset in vniuerso quart⁹ mod⁹ producēdi hoiem scz de muliere sine viro zc. z hanc viam tenet Scotus sup .iij. di. vij.

Secundo presupponitur qз si homo nō peccasset non nisi electi fuissent generati. Unde Greg⁹. li. iiij. moral'. dicit: Si primi parentes non peccassent: nequaqз ex se filios gehēne generassent. Hec ille. Tertio presupponitur qз si non peccassent i paradiso homies omēs vsi fuissent mřimonio vt implerent pceptum domini Crescite z multiplicami. Gen. ij. quia oēs multiplicationi speciei dedissent opam: eo qз h pceptū dñi pscriptū. s. crescite z mltiplicami dictū ē p oī posteritate ade ꝑm Rich. in scdo di. xx. q. ij. arti. 1. Uerūtamen sine omni pctō et macula in paradiso carnali copula conuenissent z fuisset ibi thor⁹ immaculatus z cōmixtio sine concupiscētia vt ait magister scdo eadē di. xx. c. ij. z Augustin⁹ super Gen. approbat. Quarto psupponitur qз si non peccassent in paradiso tot fuissent mares quot feie. Hoc ostenditur ꝑm sniam Bonauen. z Rich. super scdo vbi supra breuiter sic. quia ex quo in

quit omnes vsi fuissent matrimonio in pa/
radiso vt implerent illud preceptum dñi.
Crescite et multiplicamini. et quoniã in il
lo statu nullus mascul⁹ habuisset plures
vxores cũ inspiratione spiritussancti dix/
it adam. Gene. ij. Erunt duo in carne vna
Nulla etiã mulier fuisset sine viro nec vir
sine muliere: nec vna plures viros habuis/
sent vt duo tantũ essent in carne vna: nec
aliquis aut aliqua mortem sensisset. seq̄t
q̄ tot mares nascerent̄ quot femine si adã
non peccasset nec aliquis de stirpe eius. cõ
cor. Tho. Istis suppositionibus habi/
tis xp̄s dei filius in paradiso carnem as/
sumens non videtur quomodo de virgi/
ne eam assumpsisset sed ex matrimonio.

Quod si pro illo statu hoc congruisset.
cur et pro isto statu moderno id nõ decẽs
fuisset. Ad quod protinus responden/
do dico saluo meliori iudicio admittẽdo
omnes dictas presuppositões q̄ in illo sta
tu. s. inocẽtie cũ cõpletus fuisset numerus
electorũ in fine generationis humane seu
propagationis vltimo geniti homies non
conuenissent carnali copula sed in virgini
tate purissima perstitissent. cum scientes
impletum numerum electorum nouissent
quia non foret opus vt prolem generarẽt.
cum matrimonium non fuerat institutũ
in paradiso ante peccatum per illud pre/
ceptũ: Crescite et multiplicamini: nisi ꝓ/
pter officium: scilicet causa sobolis procre
ande ad cultum dei s̄m doctores sup quar
to. Potuisset ergo fieri vt christus in vlti/
me generationis tempore venisset: vel for/
te si antea tunc reuelando certificasset su/
am matrem de virginitate seruanda. Un
de posito q̄ et si homo non peccasset chri/
stus incarnatus fuisset nihilomin⁹ ex vir
gine maria sine virili semine: licet in illo
statu non assumpsisset christus corp⁹ pas/
sibile. quia non fuisset necessarium ꝓ re/
demptione hominis eum mori: nec aliq̄s
de solis electis eum occidisset. Notan
dum vero est q̄ christus assumere carnẽ
poterat quidem etiam pro statu moderno
de corrupta vel coniugata ex viro et mu/
liere s̄m legẽ nat̃e institute in ꝑadiso. sed
non decebat. immo sũme erat congruum

vt de incorrupta virgine spiritusãcto ope
rante conciperetur ꝛ nasceretur precipue
quinq̧ rationibus. quas ponunt Bona/
uen. Richar. Tho. ꝛ concordãt doctores
super tert io di. xij.

Prima rõ accipit̃ ex p̃te prolis
Secunda ex parte matris
Tertia ex parte patris
Quarta ex p̃te finis diuĩe incarnatiõis
Quinta ex p̃te vniuersalis ꝑfectõis

Prima ratio ex parte prolis. i. filij dei
Nã fili⁹ dei ẽ verbũ p̃ris eterni qui nasci/
tur ab eo per incorruptionem: sicut verbũ
absq̧ omni cordis corruptione cõcipitur
et in vocem sine corruptione egreditur ꝛ
oritur. ab ore quoq̧ absq̧ carnis corrupti
one profertur. propter quod Joh. i. In p̄n
cipio erat verbũ ꝛ verbum erat apud deũ
et deus erat verbũ. Quia ergo christi ca
ro sic fuit ex virgine assumpta. vt esset ca/
ro verbi dei. Ideo conueniens fuit vt sine
corruptione matris conciperetur ꝛ pare/
retur de incorrupto virginis vtero. Unđ
Augustin⁹ in sermone. xliij. de natiuitate
christi dicit: Maria mater christi electa ẽ
super omnes creaturas et preelecta: vt de
mundissima matre mundissimus nascere
tur filius. quia sicut in celo habuit christ⁹
patrem inmortalem ꝛ incorruptibilẽ: sic
et in terra habuit matrem omni corrupti/
one carentem. igitur in celo qualis est pa/
ter talis est filius. sic et in terra qualis est
mater talis s̄m carnem est filius. Hec il/
le. Secunda ratio accipitur ex parte
matris. Congruum eñi erat vt dei mater
summa dignitate honoraretur. quia hoc
spectat ad honorem filij. Unde et Exod.
xx. preceptũ diuinum est Honora patrem
et matrem. Hinc dei filius in mũdo oĩes
honorem matris non debuit violare vl' di
minuere. sed quia dignitas virginalis in
ecclesia precellsior est alijs. ergo illa debu/
it matri dei attribui. Uñ si christus ma/
tris sue virginitatẽ permisisset violari vl'
ante partum vel in partu vel post partum
eoipso matris dignitatem violasset ꝛ suũ
honorem minorasset qđ non expedit chri/
sto. quia scriptum est Prouer. xv. Stult⁹
homo despicit matrem suam. et eiusdem

ca.xvij. Gloria filiorum parentes eorum. Tertia ratio accipitur ex parte dei patris. vt scilicet ipsi deo patri seruaretur dignitas. quia cum christus sit verus deus non fuit conueniens vt alium patrem haberet quam deum: ne dignitas paterna transferretur ad alium. Quarta ratio accipitur ex parte finis incarnationis. nam ad hoc fuit incarnatio christi: vt homines in filios dei transferrentur et renascerentur. Unde Joh.i. Dedit eis filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. sed hi non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis: neque ex voluntate viri nati sunt vel nascuntur: sed ex deo: id est dei virtute qua fit vt homines spiritualiter renascantur in deo. Nota autem quod secundum Nicolaum de lyra per carnem hic intelligitur mulier iuxta illud Gen.ij. Os ex ossibus meis et caro de carne mea quia femina parum participat de ratione respectu viri. Filij ergo dei non debebant generari vel nasci voluntate carnis et viri. id est cognitione maris et femine. vnde propter hunc finem incarnationis significandum, oportebat christum nasci de virgine virtute diuina spiritussancti. Hinc Augustinus libro de sancta virginitate ait Oportebat caput nostrum: scilicet christum insigni miraculo secundum corpus nasci de virgine: vt significaret membra sua de virgine ecclesia nascitura secundum spiritum. Idem in sermone de natiuitate dicit: Fas inquit non erat vt per eius aduentum tolleretur matris virginitas: qui veniebat nos a corruptione sanare Hec ille. Quinta ratio vniuersalis perfectionis: que est excerpta ab Anshelmo libro.i. Cur deus homo. Quattuor inquit modis poterat deus hominem facere. Primo sine viro et sine muliere: sicut fecit adam ex terra. Secundo ex viro sine muliere: sicut fecit euam de viri latere. Tertio ex viro et muliere sicut communiter omnes nos habemus nasci Quarto ex muliere sine viro. Quoniam autem primi tres modi in mundo precesserant oportebat ad complementum et perfectionem vniuersi quartum modum inducere vt fieret homo ex virgine sine viro miraculosa spiritussancti operatione: quod completum est in christi incarnatione. O igitur diuine sapientie abyssus que congruentissimo modo in omnibus supra infirme nostre mentis capacitatem operaris. O homo o fidelis anima pensa diligenter. que pro te maxima et indicibilia deus voluit facere vt enim te redimeret non horruit virginis vterum ingredi: ex ea nasci et per eam educari. O gloriosissima domina virgo maria: vere omni laude es dignissima. vtpote dei mater preelecta etc. vere virgo super benedicta multum tibi debemus regratiari et seruire quia ex te ortus est sol iusticie christus deus noster. O igitur domina nostra ora pro nobis

Articulus secundus de priuilegijs honoris et glorie quibus predotata et dignificata est virginitas marie

Secundum misterium dicitur dignitatis. Reuera virginitas beate marie est maxime dignitatis vtpote maximis priuilegijs et honoribus predotata. Ut autem plura sub breuitate perstringamus: quinque precipua notabimus que faciunt ad excellentiam dignitatis eius virginitatis.

Primum est quia eius virginitas est omnium prima.
Secundum quia eius virginitas est purissima
Tertium quia est deo fecunda et sic singularissima
Quartum est quia est omnium miraculosissima.
Quintum est quia est omnium fructuosissima.

Primum itaque priuilegium dignitatis ipsius virginitatis beate marie est: quia est omnium prima Unde ipsa est virgo virginum appellata. quod ipsi optime congruit triplici ratione.

Primo ratione primationis
Secundo ratione significationis
Tertio ratione prelationis.

Primo ratione primationis: quia nec

primã similẽ visa est nec habere sequentẽ
vt canit ecclesia. Merito igitur dicit̃ vir/
go virginũ maria. quia est omnium virgi
nũ mater virginitate pͥma vel primiceria.
quoniã sine precepto consilio et exemplo
primo omniũ gloriosum munus virgini/
tatis deo obtulit per quod ꝛ omnes virgi
nes per imitationem in virginitate genu
it. Hinc ps̃. Adducentur regi virgines
post eam, proxime eius afferentur tibi Mõ
si petas ꝛ dicas. Cur non magis christo
attribuitur hoc priuilegium ꝙ dicat̃ vir/
go virginum cum christi virginitas sit ex
cellentissima ꝛ dignissima. vtpote deo vni
ta vnione personali Ad hoc respõdetur
ꝺm magnũ Albertũ super missus est cap̃.
clxxxvij. ꝙ hoc nomen virgo virginũ chri/
sto nõ conuenit licꝫ christi virginitas om
niũ virginitatem etiam matris precellat.
quia ipse christus non fuit primus virgi/
nũ tempe. Sed ipsius mater. que primo
per votum virginitatis obprobrium abstu/
lit sterilitatis ꝛ eam in se consecrauit. ipsa
quoqꝫ ꝟgo deum genuit que ꝛ fecunda ex
titit ꝛ virginitatem perpetuã vouit et te/
nuit. sicut claret in decretis. xxvij. q. ij. ca. i.
vbi dicitur ꝙ beata ꝟgo maria vouit vir/
ginitatem perpetuam. christo autem hoc
non conuenit cum in sua virginitate non
genuit deũ: sꝫ ipse deꝰ verꝰ extitit ꝛc. Se
cundo beata virgo dicit̃ virgo virginũ ra
tione significationis. quia in huiusmodi
locutionibus significatur excellentia ꝺm
grãmaticos vt cum dicit̃: flos florum: id ẽ
excellens omnes flores alios. Quia autẽ
beata virgo excellit omnes alias virgĩes
in castitate ꝛ fecunditate que simul in nul
la alia virgine ꝛ in nullo inueniunt̃. ergo
ipsa merito virgo virginũ dicit̃ Tertio
ratione plationis quia ipsa est regina ꝛ do/
mina oĩm aliarum virginum. ꝛ ipsam pꝰ
xp̃m in celo sequunt̃, tanq̃ dominã omẽs
alie virgines. vnde canticoꝝ. i. In odorẽ
vnguentorũ tuorũ currimus adolescẽtule
dilexerũt te nimis. Et Apoca. xiiij. Hi se
quuntur agnum quocunqꝫ ierit virgines
eĩm sunt ꝛc. Secundũ priuilegium vir/
ginitatis beate marie est quia est purissi/
ma cuiꝰ virginis puritas tanta ẽ ꝙ maior
sub deo nequit intelligi. vt ait Anshelmꝰ
libro de conceptu virginali. Maior ergo
et purior est eius virginitas omniuꝫ vir/
ginitate post xp̃m etiam virginitate ange
lorum: de hac eius puritate latiꝰ patebit
parte vltia huius libri Sed hic questio
oritur. Quomõ virginitas marie precelle
bat angelorum virginitatem cum illoruꝫ
virginitas sit in deiformiori luce glorie ꝛ
gratie ꝛ in natura spirituali. Beate auteꝫ
virginis virginitas in corporali natura q̃
minus pura est spirituali. quia minorẽ cõ
uenientiaꝫ habet ad summam lucem spi/
ritualem que deus est qui lux est in quo te
nebre non sunt vlle. i. Joh. iij. Unde sicut
anima sensibilis purior est q̃ꝫ vegetati/
ua. Et rationalis purior q̃ꝫ sensibilis: ita
angelica natura purior est q̃ꝫ humana.
Ad quod facit ꝙ Dionisius libro de an/
gelica hierarchia Angelum dicit esse spe/
culum purissimum in quo summe relucet
imago diuine puritatis ꝛ claritatis. Et
per consequens virginitas beate marie
fuit inferioris puritatis et minoris gra/
dus virginitate angelorum Ad quod
breuiter respondetur ꝙ virginitas et pu/
ritas angelorum licet sit maior ꝺm natu/
raꝫ q̃ꝫ humana beate virginis. Secũm ta
men gratiã q̃ est quasi lumen creatum p/
cedẽs a luce increata aliter est. qꝛ vbi ma/
ior est participatio gratie ibi maior ad pri
mam lucem appropinquatio. ꝗ vbi maior
gr̃a vel sũma: ibi maior appinq̃tio et in
sũmo ibi et puritas ĩ sũmo. sed in btã vir/
gine respectu omnium creaturaꝝ aliaruꝫ
non vnitarũ fuit gracia in sũmo ergo ap/
propinquatio ad primam lucem in sũmo
et per consequens puritas in summo. Li/
cet autem in beatissima virgine ꝺm statũ
vie fuerit gratia minus deiformis q̃ꝫ in an
gelis quantuꝫ ad actum. quia in illis fu/
it ꝺm statum patrie. in virgine ꝺm statum
vie: tamen quantũ ad substantiam gratia
in beata virgine fuit deiformior q̃ꝫ in an/
gelis. sicut patebit cum de charitate bea/
te virginis agetur libro. ix. de hoc latius.

Notandum auteꝫ ꝙ virginitas homi
nis precellit virginitatem angelicam in
quattuor. in quibus beate virginis virgi/
nitas precellebat in sũmo prout Alber/
tus magnus dicit supermissus est.

Primo quia virginitas homi
nis est multiplicior
Secundo quia est nobilior
Tertio quia est gloriosior
Quarto quia est fructuosior

Primo precellit virginitas humana que est multiplicior quam angelica. Nam angelica virginitas est simplex in spirituali tantum eorum natura. humana vero duplex quia in corpore et anima quorum vtrumque summe fuit in benedicta maria. Unde .xxxij. q. v ca. Sicut enim Crisostomus dicit. que illa est gloriosa in corpore virginitas quam complectitur sancti propositi voluntas. Secundo quia est nobilior. nam angelica virginitas ex natura est: humana ex gratia que nobilior est quam natura. Hinc Bernardus. Plus inquit gaudeo bone iesu angelis superferri ex gratia tua quam angelum fuisse ex natura Hec ille Tertio quia est gloriosior cum virginitas angelica est sine omnis pugne victoria. Ista autem scilicet humana cum gloriosa pugne victoria. Unde glo. i. Cor. vij. dicit Maior est inquit victoria virginum quam angelorum. angeli enim sine carne viuunt: virgines vero in carne triumphant Hec ibi Quarto que est fructuosior Angelica enim non meretur: cum angeli non sint in statu merendi premium essentiale: homo autem pro virginitate meretur dupliciter: scilicet in corpore et anima et insuper aureolam que non datur angelis: sed hominibus virginibus. propter quod quidam in vitispatrum legitur dixisse se nolle quod deus fecisset eum angelum. quin potius velle quod factus est homo: sciens quia plus potest mereri homo quam multi angeli. Unde his omibus modis precellit improportionabiliter super omnes virginitas marie. Tertium priuilegium dignitatis ipsius virginitatis beate marie est quia est deo fecunda et per consequens singularissima et gloriosissima. Unde de ipsa canit in ecclesia. Uirgo singularis inter omnes mitis. Ceterum O gloriosissima domina excelsa super sidera: qui te creauit prouide lactasti sacro vbere. Propter quod Damas. vocat eam virginem theotocos in greco: quod sonat mater dei vel genitrix dei in latino. In hoc priuilegio excellit omnem creaturam angelicam et humanam. quia cum alij dicantur serui dei vel amici christi: aut fratres et coheredes: Ipsa sola dicitur mater dei naturalis Et de hoc questiones pulchre tacte sunt libro. ij. pte. i. ar. i.

Quartum priuilegium virginitatis marie. quia est omnium miraculosissima quia que virgo est et mater non quidem tantum hominis sed et dei est omnium nouorum nouissimum et miraculorum maximum. vt ait Dionisius Quod merito de ea dicitur illud Ecci. xliij. Uas admirabile opus excelsi. Nimirum valde mirabile esset vas quod maius seipso continet. et hoc est in beata virgine. Unde canit ecclesia: Uirgo dei genitrix quem totus non capit orbis in tua se clausit viscera factus homo. Item vas esset mirabile: quod vinum et aquam simul: sine interstitione et tamen sine commixtione contineret. Sic beata virgo vinum diuinitatis et aquam humanitatis sine mixtione confusionis naturarum continuit. Unde canit ecclesia: Mirabile misterium declaratur deus homo factus est: id quod fuit permansit et quod non erat assumpsit non commixtionem passus neque diuisionem. Item vas esset mirabile quod manens clausum omnia in se reciperet et clausum effunderet Illud autem sanctissimum vas est beata virgo que deum concepit virgo et post partum virgo permansit. Multa alia miracula que fuerunt in conceptu eius virginali: tacta sunt libro. i. pte viij. arti. iij. etc. Quintum priuilegium virginitatis marie est quia eius virginitas extitit fructuosissima. Unde canit ecclesia: Benedicta filia tu a domino. quia per te fructum vite communicauimus. Reuera per eius virginitatem deum fratrem habemus et eterne vite participes effecti sumus. Et vt ait Anshelmus libro de conceptu beate virginis. Omne inquit bonum ad quod homo conditus fuerat perdidit in adam: et idem ipsum bonum multo excellentius et felicius recuperauit humana natura per mariam. Nimirum septem bona precipua perdidimus in adam que recuperauimus per virginem mariam felicissime. Primum est peccati immunitas et innocentia quam peccando perdidit

homo: hoc maria felicius in filio reparauit cum ipm̄ met deum pro peccatis nostris satisfaciendum obtulit ꝓpter qḋ Gregorius dicit: Felix culpa que talem ⁊ tantum meruit redemptorem. Secundũ bonum est sanitas. nunquã eñ in statu innocentie manens homo fuisset infirmat⁹ aut aliquem morbum passus. vt volũt doctores super scḋo. hanc felicissime recuperauit hõ ꝑ mariã ꝑ quã obtinuit vt veniat ad resurrectionem gloriosam et supernaꝫ patriam. vbi vt habetur Apocal. xxi. Absterget deus omnem lachrymã ab oculis sanctorum: et iam non erit amplius neqꝫ luct⁹ neqꝫ clamor ſꝫ nec vllus dolor. Tertium bonum qḋ perdidimus est impassibilitas. quia corpus hominis in illo statu preseruabatur ne pateretur lesionẽ ab aliquo duro puta gladio lapide ligno vel ferro ⁊c̃. Nec etiam pateretur frigus vel calorem: sed viueret in maxima temperantia. et hoc partim per ꝓpriam rationeꝫ per quam vitasset nociua; partim per diuinaꝫ prouidentiaꝫ que ipsuꝫ sic tuebatur vt nil ei occurreret a quo lederetur. vt vult magister et docto. in scḋo. Hoc felicissime recuperauit homo per virginem mariã per cuius fructum virginalem habebim⁹ in futuro dotem impassibilitatis. Quartum bonum qḋ perdidimus est immortalitas. quia si non peccasset adam nunquã mortis nexũ incurrisset homo. vt vult Augustinus libro de questionibus veteris et noui testamenti. Hanc gloriosissime recuperauimus per mariam per quaꝫ celestis glorie et vite sempiterne aperta est nobis ianua mediãte ei⁹ fructu sacratissime virginitatis: id est christo. Quintum bonum omnis defectus incomoditatis ⁊ turpitudinis elongatio: que fuisset in paradiso si nõ peccasset homo. Nam et dormiuisset absqꝫ omni brutali turpitudine nec in sumẽdo cibum fuisset passus quo ad digestionem in stomacho vel capite aliquẽ defectum vel incõmoditatem. et licet in cibo assumpto fuisset aliqua fumulnes vel impuritas que non fuisset in nutrimentũ homis conuersa. vnde superfluitates emisisset. tamen fuisset diuinitus prouisuꝫ ne aliqua turpitudo seu indecentia aut fetor ex hoc resultaret: nec quo ad corporis nuditatem nec alias aliquem defectum aut turpitudinem homo passus fuisset. veruꝫ per virginem mariam obtinuimus celestem patrem: vbi erimus sicut angeli ĩ celo vbi aberit omnis defectus: omis deformitas et indecentia: ⁊ aderit omne bonũ vt ait Augustinus. Sextum bonum qḋ perdidimus in adam est libertas non enim homo homĩ dominatus fuisset: nũc vero felicissimam venimus in libertatem filiorum dei per fructum virginis marie. quia sumus filij ⁊ heredes dei coheredes autem christi Romano. viij. Septimũ bonum sapiẽtie et scientie limpiditas. clariorem eñ habuissemus cognitionem de deo de angelis ⁊ ḋ creaturis q̃ꝫ mõ Unde August in⁹. xi. super Geñ. ad litteram dicit. Fortassis deus primis hominibus loquebatur aurea: sicut cum angelis loquitur ipsa veritate immutabili illustrans mentes eorum: etsi non tanta participatione diuine essentie q̃nta capiunt angeli. Hec ille. Hoc bonum felicissime recuperatum est per mariam per cui⁹ fructum virginalem illuminati sumus in fide et tandem veniemus ad clarissimum lumen visiõis diuine. O igitur felicissima virgo maria merito tibi dixit angelus. Luce. i. Inuenisti graciam apud dominũ: quoniaꝫ omnẽ gratiã quã in adam amisimus: tu inuenisti et inuentam nobis restituisti. O gloriosissima domina. quid laudis: quid gratiarum actionis: quid de seruitutis tibi retribuamus ⁊c̃. vere toto posse tibi seruire et te laudare obligamur ⁊c̃.

Articulus tertius q̃ virginitatem beate Marie attestantur et approbant plurima testimonia et precipue duodecim generum.

t Ertium misterium hic declarandum dicitur Attestabilitatis. vt eñ mẽs humana infirma et ad credẽ

dum tarda solidetur in fide catholica: et certius agnoscat virginitatem verissimam beatissime marie: Iuxta numerũ duodecim stellarum in corona capitis eius duodecim testimonia ꝛ firmamenta fidei eiꝰ describuntur quibus attestatur ꝛ approbatur ipsius beate marie virginitas et his tanq̃ duodecim stellis attestantibus suam virginitatem ipsa gloriatur: que quidem in tribus quaternarijs ordinantur. vt patet intuenti.

Primũ testimoniũ dr figurarũ diuinarum multiplicitas
Secũdm ꝓphetiaꝝ diuersitas
Tertiũ scp̃turaꝝ ꝯcors veritas
Quartũ eccl'ie sanctoꝝ autoritas
Quintũ angeloꝝ infallibilitas
Sextũ testiũ irreprehensibilitas
Septimũ rationum theologorum confirmabilitas
Octauũ fidei xp̄ianoꝝ stabilitas
Nonũ gentiliũ scripturaꝝ pl'alitas
Decimũ p̄hicaꝝ reꝝ exẽplaritas
Undecimum mundialium hominum credulitas
Duodecimũ miraculoꝝ limpiditas

Capitulum I

Prima itaq̃ stella testimoniũ dãs virginitati marie dicitur diuinarum figurarũ multiplicitas quod certe testimoniũ est infallibile. quia cum deus sit summa veritas ꝛ bonitas vt cõmunis conceptio est omniũ etiam p̄hoꝝ: nec igitur falli nec fallere potest. Deus autem in sua lege per multas figuras p̄ostẽdit quia virgo deum generare debuit. igitur ꝛc. Innumerabiles autẽ figure huius a deo premonstrate sunt. vt patet ꝑ totum campum veteris legis ꝛ per singl'os patriarchas ex quibus hic aliqua producamus multis alijs resecatis causa breuitatis. Primirũ in adam preostensa ẽ virginitas marie. q̃a sicut primus ipse homo de virginea terra formatus est. ita secundus adam christus de virginea carne formari debuit. Item in eua que virgo existens mundum damnauit. ergo virgo deum concipiens ab angelo salutata mundum saluare debuit. Unde dixit dominꝰ in figuram huius: Ipsa ꝯteret caput tuũ: loquẽs ad serpentem: quasi diceret. ipsam virginẽ decepisti ergo ꝛ virgo conteret caput tuum. Item Abel in virginitate ꝼm Augustinum acceptus erat deo. Respexit inquit dominus ad Abel ꝛ ad munera eius. ad significandum quia munera virginitatis summe accepta sunt deo in maria. Item Enoch in paradisum deliciarum est translatus: ad figurandum. quia in vterum virginis tanq̃ in paradisũ puritatis ꝛ sanctitatis q̄ sunt delicie dei trãstulit se ipse deus qui nõ habitat in corpore subdito peccatis Sap̄.i.ca. Sed pascitur inter lilia virginitatis. Canticoꝝ.iiij.

Item Noe hoc preostensum est cũ accepit mandatum faciendi archam in qua genus humanum saluaretur a diluuio et dictum est eidem: Fenestram in archa facies ꝛ in cubito cõsũmabis eam. Etenĩ fenestra ꝼm doctores fuit vitrea vel cristallina que lumen sine sui corruptiõe reciperet ꝛ aquam ab instillatione in archã vel subintratione ꝓhiberet Unde archa figurauit ecclesiam extra quã non est salus homini. teste ip̄e saluatore Mat.vij. Arta ẽ via q̄ ducit ad vitã ꝛ pauci sũtq̄ inue. eã ꝛc. Fenestra per quam illuminatur archa id est ecclesia ẽ beata virgo maria que interp̄taꝛ illũiatrix: ꝑ quã verũ lumẽ .i. christus sine corruptione virginitatis eiꝰ tanq̃ lux solaria sine vitri corruptione intrauit.

Deniq̃ hoc preostensum est eidem qñ columba ad vesperam portans ramũ oliue virentibus folijs in ore annũciauit cessasse aq̃s diluuij. Colũba enĩ figurat puritatẽ. q: pura et mũda amat loca. Sz ꝛ virentia folia arboris virginitatem significant marie. que pacem a deo redditã hominibus annunciauit: vergente mundi vespere cum christũ in vtero portauit ꝛc.

Item hoc preostensum est abrae quãdo filium suum isaac genuit per repromissionem miraculose: diuina virtute faciente.

Item Jacob quando vidit scalã cuiꝰ sũmitas celos tãgebat ꝛ dñm innixũ scale et descendentes angelos ꝛc. Scala hec est maria cui dominus est innixus per incarnationem: ab ea angeli per eius virginita

tem pace firmata cum homine ad nos descẽdunt. Et vt ait Hieronym⁹ Semper angelis cognata est virginitas. Vñ per hoc figurata est virginitas marie. Itẽ moyses videns rubũ ardentem non cõburi in quo apparuit de⁹ intellexit cõseruatã virginitatem dei genitricis. Itẽ Aaron virga que floruit sicca pmanẽte. Nũe. i. xvij. figurat virginitatẽ marie. Et vt breuiter plura complectar omẽs figure veteris testamenti huic rei ↄcordãt quas si vellemus ante deficerem⁹ q̃ per singula enarrare possemus ꝛc. Ca. II.

Secunda stella dicitur ꝓphetiarũ claritas. Cum eñ vt ait petrus. ij canonica. i. ca. Non volũtate hũana est allata ꝓphetia sed spiritu sancto inspirante. clarum est eorum testimonium esse certissimũ. Hoc vero per omniũ ꝓphetarũ ora clamauit spũssanctus. q꞉ ṽgo deum debuit cõcipere. Vñ Esa. xi. Egredietur virga ð radice iesse ꝛ flos ꝛc. Flos eñ sine corruptione ex virga generat̃. ita christus ex virgine. Item ca. vij. Ecce virgo cõcipiet ꝛc. Itẽ Hieremie. xxxi. Nouum faciet dominus super terram: Femina circũdabit virum. hoc certum nouum fuit in mundo vt virgo conciperet virum quia nec similez visa est nec habere sequẽtem. Itẽ ezechiel. xliiij. Porta hec clausa erit ꝛ vir non pertrãsibit per eã. quia dominus deus ingressus est per eã ꝛc. Itẽ hoc significat daniel cap. ij. in lapide pciso sine manibus ꝛ in multis alijs prophetijs de quibus quia longum est scribere ꝑtranseo. Capitulum III

Tertia stella dicitur scripturarum cõcors veritas. Nam ƒm Scotuz i prologo li. sniaꝝ. q. ij. In nõ euidẽtibus ex terminis nec ex principijs euidẽtiam habentibus non consonant firmiter et infallibiliter ac generaliter multi diuersimode dispositi nisi a causa superiore ipsorum intellectus inclinetur ad assensum. Sed scriptores canonice scripture varie dispositi ꝛ varijs temporibus existẽtes in tali non euidenti videlicet q꞉ virgo deum generaret ꝛ alijs articulis fidei omino cõsonabant ꝛ consonant. Ideo sequitur q꞉ ipsi a causa superiori: id est a deo dirigãtur et diriguntur qui non potest esse autor falsitatis cum sit summa veritas. Nimirum huius rationis maior probatur per Augustinũ. xviij. de ciuita. dei. ca. xlj. dicentẽ Neq꞉ inquit in multitudine philosophorũ facile quis inuenit inter quos multa que senserunt qui conueniant: labore nempe nimio munimenta suorum dogmatuz phi reliquerunt que discipuli legentes: licet in aliquibus essent assentientes prioribus tanquã discipuli. alia tamen impbauerunt ꝛ quandoq꞉ discipuli contradixerunt fere per omnia magistro vt Aristoteles platoni ꝛc. Quoniã ergo non contradixissent posteriores nostri sancti prioribus patribus in aliquibus ad fidem ꝑtinentibus si non habuissent doctorẽ communẽ eorum intellectum ad eadẽ nõ euidentia inclinantem. etenim totum vet⁹ testamentum ꝛ nouum omniumq꞉ doctorum scripta sanctorũ a principio vsq꞉ christum ꝛ a christo vsq꞉ modo concordãt nec in his que fidei sunt ꝛ legis in puncto discordant. licet in opinionibus probabilib⁹ que fidẽ non corrũpũt aliter ꝛ alit̃ senserit. Propterea Leo papa in sermone de octaua natiuitatis dñi dicit sic: Diuina autoritas est cui credimus: diuina est doctrina quã sequimur. quoniã siue legis testificationi. siue oraculis ꝓphetarũ: siue euangelice tube auditum admoneamus vtiq꞉ verum est quod beatus Johannes spiritu sancto plenus intonuit. In principio erat verbum ꝛ verbum erat apud deum ꝛ de⁹ erat verbum. Et illud qđ adiecit. et ṽbuz caro factum est ꝛ habi. ꝛc. Ca. IIII.

Quarta stella est ecclesie sanctoruz auctoritas. quia nempe ecclesia catholica a spiritu sancto dirigit̃ ꝛ regitur. iuxta illud Math. x. Non eñ vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Vñ patet quia ipsa errare non potest in fide quia spiritu sancto inspirante locuti sunt sancti dei homines eccl'e scz fundatores. ij. Pe. i. Ad quod faciunt iura. xxiiij. q. i. A recta in sede. xxv. q. i. Violatores. Itez xi. di. Quis in fi. Et. xij. di. ca. i. et ca. se. Sed quia tota

ecclesia catholica hanc fidem dogmatisauit ⁊ credit. Omnes quoq sancti a principio in hac fide sunt saluati. Nullus vero extra fidem ecclesie catholice saluari potest aut sanctificari: vt patet. xxiiij. q. i. alienus. Item. xxiij. q. iiij. ipa pietas. Et extra de hereticis cap. firmissime. igitur hec fides est verissima.

Capitulum. V.

Quinta stella angelorum infallibilitas. Angeli quippe dei cum sint noticia dei pleni nō possunt falli. Sed ipsi infallibile testimonium ferunt de virginitate marie ⁊ diuinitate dñi iesu. igitur ⁊c.

Quod autē angeli testentur virginalē conceptum domine: claret in plurimis locis veteris ⁊ noui testamenti quibus plurimi angeli leguntur id testasse. Et vt de ceterio pertranseam: aliquos tantūmodo angelos in medium ꝑducam. Quid aliud nēpe angelus dñi apparēs Danieli: vt patet eius ca. ix. testatur cum ait: Septuaginta inquit hebdomades abbreuiate sūt super populum tuum ⁊ super vrbem sanctā vt consumetur ꝑuaricatio et finem accipiat peccatum ⁊ adducatur iusticia sempiterna: ⁊ impleatur visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngatur sanctussanctorum. i. christus qui vnctiōe spiritussancti plenus: a spiritusancto conceptus est iuxta ꝑteritas visiones ⁊ ꝓphetias ⁊c. Item in nouo testamēto angelus Gabriel testatus est cum requisitus est a virgine benedicta de sacramento incarnationis. Quō inquit fiet istud: qm̄ virum nō cognosco. Respōdit. Spiritussanctus superueniet in te ⁊c. Luce. ꝑmo. Preterea Angelus ille qui apparuit ioseph quādo volebat occulte dimittere mariā testimoniū reddidit cum ait: Noli timere accipere mariam cōiugem tuam. Quod enī in ea natum est de spiritusancto est. Math. ꝑmo. Cui testimonio superadditur ⁊ ꝓtestatio quā fecit angelus apparens pastoribus in die natiuitatis dñi: necnō omnis ille exercitus angelorum canentium Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoībus ⁊c. Si dicas: Ego nescio cū ꝑsens nō fuerim nec viderim: si hec omnia taliter se habuerūt in veritate: ⁊ talia verba angeli boni dixerūt sicut sonant euangelia: vel vtrū aliter fuerit. Rūdetur cū augu. decimo de ciuitate dei. ca. xviij ꝙ sic potes dicere vtrū deus creauerit mūdum ⁊ imortalia te nescire vel dubitare cum ꝑsens nō fueris tpe creationis nec imortalia videris. Vn̄ ibidē ca. viij. dicit Aug. Si libris magicis siue cirurgicis credūt hoīes cur lr̄is euangelicis nolūt credere ita esse facta ⁊c. Et iterum sm̄ Gregorij dictum. Manifestū est quēcūq hominē credere necessario ea que nō vidit. Nam quō credis te habuisse abauū vel prothauū quē nunq̄ vidisti. Multofortius credendū est deo in scripturis loquenti secure. ergo deo nosipsos cōmittimus in fide qui decipere vel decipi nō potest cum ipse sit sūma bonitas ⁊ sūma veritas.

Capitulum. VI.

Sexta stella dicitur Testiū irreprehensibilitas. ipsi quippe testes q̄ docuerūt hanc fidem ⁊ testificati sunt fuerūt viri sanctissimi ⁊ multi alij quidem apl'i: alij martyres: alij corum ꝯfessores ⁊ doctores excellentissimi vitam santissimā gerentes: ⁊ ideo merito eis credendū est ꝙ nequaq̄ ipsi hanc fidem docuissent si fuisset erronea. nec extimari possunt ꝙ fuerint mentiti tāte sanctitatis ⁊ tā multi viri. precipue cum ipsi ⁊ eorum lex vicz christiana tanta seueritate mendacium persecuti sunt maxime in his que sunt fidei vt scriptum sit per ps̄. Perdes omnes qui loquuntur mendaciū. Quod si dicas eos nō fuisse mentitos sz deceptos fore. Rūdeo ꝙ nullo mō potuerūt decipi in hac re. Nimirū sex modis potest fieri vt quis decipiatur ⁊ inducatur ad reddendū falsum testimoniū q̄rum aliqui. s. modi notantur ab augu. xi. q. iij. ca. quatuor. ⁊ cap. se. Item. iij. q. v. accusatores. Primo ꝓpter ignorātiā approbando falsum qō putat esse verum. Secūdo ꝑ prauā cōscientiam qn̄ nō attendit quis nec curat qn̄ falsum testificetur. Tertio ꝑ auaritiā cū quis ꝓpter donū vel lucrum falsum testioniū reddit. Quarto ꝑ amiciciā dū ꝑ alicuius amore vel amicicia falsa testificatur. Quinto ꝑ odij maliciam: vt q̄ quē odit ꝯtra illū falsum testimonium reddit. Sexto ꝑ timoris vehementiā sicut serui dñis ꝓpter timorez mentiuntur ⁊c. Testes aūt sacre fidei tales fuere ꝙ nullo

stoꝝ modoꝝ potuerūt decipi. Primo nō ꝑ ignorantiā: qꝛ ipi hūerūt sciam infusam a spūsancto docēte eos oēm veritatē Joh. xiiij. ⁊ scierūt oēm linguā ⁊ adeo fuerunt sapiētes: vt totū mūdū illūinarent nec poterāt resistere eis oēs aduersarij Luc. xxi. Ego dabo vobis os ⁊ sap. cui non po. ⁊c.
Scdo nō ꝑ prauā ꝯsciam: qꝛ fuerūt sanctissimi adeo ꝙ ad orōnes coꝝ: imo ad solam vmbrā sanabant infirmi: pctōres aūt deus nō exaudit Joh. ix. Et certe ꝗd stultius fuisset ꝙ̄ tale mendaciū prestari cum ꝑditione reꝝ corpis ⁊ aīe ac mūdi. Ad qꝛ ꝗdez oīm ꝑicula se deo apl̄i in ꝓtestatione fidei obtulerūt. Tertio qꝛ nō sūt decepti ꝑ auariciā: qꝛ xp̄s nil eis tp̄ale dedit: imo aliquid tp̄ale hr̄e ꝓhibuit ⁊ oīa ꝯtēnendo reliquerūt Math. ix. Quarto nō ꝓpter viciatū amorē: qꝛ potius debuissēt amare diuites ⁊ gloriosos seculi huius ꝗ eis multa hui⁹ secl̄i donaria ⁊ ꝓspera ꝓmittebāt ⁊ insup cōminabant penis vt a fide recederent ⁊ eius p̄dicatione cessarent. ⁊ certe stultissimū fuisset tanto amore flagrari vt ꝓ falsa testificatiōe alicuius mori se exposuissent: qđ tn̄ fecerūt ꝓ xp̄o. Deniq̄ ꝗnto nō ꝑ odiū ꝗn potius ꝓ inimicis ⁊ ꝑsecutoribus ac mortē inferētibꝰ orabant. Sz ⁊ sexto nō ꝑ timorē: qꝛ nō timebāt etiā mori imo omnē penam respuebant ⁊ ꝑ gaudio ducebant verbera ⁊ cruciatus. Actuū. v. Ibant apl̄i gaudentes a ꝯspectu ꝯci. qm̄ digni habiti sūt ꝓ noīe iesu ꝯtu. pati. Vn̄ coꝝ testimoniū de virginitate marie ⁊ dn̄i iesu diuinitate ac alijs articulis fidei ē summe credibile. Caplm̄. VII.

Septima stella est rōnū theologorū ꝯfirmabilitas: licet quippe fides hec sit de nō apparētibꝰ tn̄ tāta firmitate pollet ꝙ oīs pietas: oīs veritas ⁊ naturalis ratio sic credēdū dictat vt dicit venerabilis Beda super Lucam. Quales aūt rōnes id dicrent: vt dei filius ex virgine carnem assumat ⁊ nascat superius in hoc libro. arti. ꝑmo tactū est de cōgruitatis eius rationibꝰ ⁊c. Preter illas aūt rōnes huic fidei ꝯcordant plures alie rōnes theologice. s. ratio diuine puritatis deus eīm cum sit nature purissime purissimā matrem tanq̄ habitaculū mundissimū decebat habere: cū scriptum sit Sap. ꝑmo. Nō habitabit in corpe subdito peccatis ⁊ iteꝝ. In aīas sanctas se trāsfert ⁊c.
Item ratio diuine honorificentie: qꝛ hoc spectat ad dei honorem ⁊ magnificentiaz vt mater eius sit virgo imaculata absq̄ omni peccato et corruptione. Gloria eīm filij est ex honore parentū Eccl̄i. iij. Unde grauissime derogant diuino honori heretici qui dicūt beatā mariam post partum christi a ioseph fuisse cognitaz carnaliter ⁊ filios ex ea plures ꝓgenitos post christū.
Hoc dixit heluidius hereticus impius Qui ꝗdez argumentū sui erroris accepit illud Math. i. Non cognouit eaz ioseph donec peperit filium suū ꝑmogenitū. Itē ex illo Joh. ij. vbi legit xp̄m habuisse frēs
Sed iste error falsissimus est ⁊ irrōnabilissimus: tū quia ioseph ⁊ maria virginitatem vouerant ambo: vt dicūt Hiero. ⁊ Aug. tum quia beata virgo fuisset ingratissima si tanto ac tali filio nō fuisset ꝯtenta. i. christo. Et Joseph qui dicit sanctus: fuisset sceleratissimus ⁊ ꝓsumptuosissim⁹ si templū spūssancti ⁊ spāle habitaculum dei violare ac polluere ꝓsumpsisset. Vn̄ ad illas auctoritates rn̄dendo fm̄ Nico. de lyra dicitur ꝙ hec dictio donec aliqn̄ significat tp̄us determinatū quo transacto fit aliquid sicut cū dicit: iste nō comedit donec esset hora sexta. i. completa sexta comedit: ⁊ sic nō accipit hic in auctoritate p̄dicta. Alio mō accipit ꝓ semꝑ sicut in ps. hr̄ de christo Sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuoꝝ. Non est sic intelligendum ꝙ quando inimici eius erunt positi sub pedibus ei⁹ tempore iudicij ꝙ tunc dimittat sedere ad dexteram patris imo eternaliter sedebit.
Et vsus loquendi habet sepius accipi ly donec pro semper: vt dicendo iste non penituit donec mortuus est. id est nūq̄ penituit etiam post mortem: quia tunc non est locus penitentie vel status: hoc modo accipitur hic in auctoritate ly donec cum dicitur: Non cognouit eam donec peperit
Item ꝙ dicitur ꝑmogenitum non ꝓpterea dicit: quia alij fuerint geniti post christum: sed quia nullum peperit ante eum: ⁊ hoc modo accipiebatur in lege vbi p̄cl

piebatur q̄ pmogenitus deo offerret. Nā si aliqua mulier pariebat vnicū tanq̄ primogenitū offerebat illū. Item ad illud Joh. ij. dicitur q̄ fratres christi nominantur cognati eius germani qui erant de eadem cognatione sicut Abraam et Loth dicuntur fratres. Genes. xiij. et tamen Loth erat nepos eius. Capl'm. VIII.

o Ctaua stella dicitur fidei christiane stabilitas. Non enī posset vel potuisset hec fides in aduersitatibus multis stare vsq̄ ad finem seculi nisi esset ex deo. Juxta illud Actuū. v. Si est ex hominibus cōsilium hoc aut opus dissoluetur. Si vero ex deo est non potest dis.

Hanc fidei stabilitatem pdixerat saluator Luc. xxij. di. Simō ecce expetiuit te sathanas vt cribraret sicut triticū. ego autē rogaui p te vt nō deficiat fides tua. Verū alie omnes secte cum non sint a deo nō sunt stabiles: patet Primo de secta machometi de qua dicit scotus in plogo sup sententias. q. ij q̄ incepit plusq̄. dc. ānis post legem christi et in breui dn̄o volente finiet Nam et apud eos prophetia esse dicitur q̄ secta illa finienda est. Secūdo patet de sectis hereticorum que licet plus multe et varie fuerunt iam exterminate sunt. Nec est dubium q̄ etiam iste que nūc sunt finient Et eccl'ia saltē post tēpus antichristi pacificabitur. Tertio claret secta iudaica. Nimirum iudei q̄diu fidē veram tenuerūt exaltauit eos deus supra omne genus humanū nobilitauit et dotauit donis miraculorum et pphetiarum: que quidem dona a principio mundi non habuit nisi gens deo accepta et hoc vniuersalit: quia particulariter etiā infideles: vt Balaam Kayphas et Sibille habuerunt. Unde de illa gente dictuz est Deutero. iiij. Non est alia natio tam grandis que habeat deos appropinquantes sibi sicut deus nr̄ adest nobis

Uerū postq̄ christum iudaica gens negauit de virgine verum deum natum occiditq̄ et reprobauit. nulla gens facta est adeo abiectissima depssa depopulata. cladibus gladijs fame captiuitate nece seruitute que omnia super eos venisse testatur Josephus in. xxv. libro antiquitatum Sed et ipsa gens puata est donis miraculorum et pphetiarum nec habet vniuersaliter hec dona sicut antea. Porro gens fidei catholice a principio ecclesie habuit et habet vniuersaliter hec dona: patet de paulo rapto in tertiū celuz. et Johem Apoc. Et de omnibus discipulis in die penthecostes super quos cecidit spiritussanctus: et pphetabant: multis quoq̄ alijs sanctis. Un̄ claret fidei catholice veritas: qm̄ si bono et recto zelo iudei christi fidem reprobassent: tunc f'm legem et pphetiarum pmissa debuissent ipsi potius foueri a deo tā in spiritualibus q̄ in tempalibus magis q̄ ante christi aduentū p eo q̄ nūq̄ antea fuerūt sic ab idolatria imunes sicuti tempore christi et postea. Ecce ergo fides catholica vera. Capl'm. IX.

n Ona stella gentilium scripturarum pluralitas: vt enim testimonium accipiamus etiam ab his qui foris sunt f'm Apl'm. Utiq̄ omnium scripturarum etiam gentiliū genera huic fidei cōcordant.

Primo scriptura iudeorum.
Scdo scriptura machometistarum.
Tertio scriptura poetarum.
Quarto scriptura sibillarum.

Primo scriptura iudeorum: vt claret per totum vetus testamentū eorum. Insuper vt dicit dominus Bonauentura super. iij. libro. distinc. iij. q. ij. arti. iij. Quidaz inquit iudei asserunt hoc mirum fuisse in maria q̄ cum esset pulcherrima a nullo vnq̄ viro fuit concupita: et per consequens ipsa nunq̄ virginitatem amisit in qua dei filius habitauit. Hec Bonauen. Deniq̄ Josephus inter ceteros hebreos maxim⁹ doctor sectarum eorūdem pulchrum testioniuz fert de xp̄o. xviij. li. antiq̄tatum dicens sic. Fuit ijsdem tempibus iesus sapiens vir: si tamen eum viruz noiare fas est. Erat enī oim operum mirabilium effector etc. vbi int' alia scripta de iesu subdit. christus inquit hic erat. Et ibidem veram eius doctrinam et resurrectionem ex mortuis confitetur. Item secundo scriptura machometistarum testat' Marie virginitatem et puritatem: sicut refert Nico. de lyra super Lucam. Et supra descriptum est libro secūdo parte. iij. arti. vlti. Stella eius q̄rta,

Tertio scriptura poetarum. plurimi nempe poete in suis scriptis testantur fidem hanc de virginitate Marie: patet de poetis quos supra in hoc volumine retigimus libro. iiij. parte prima. arti. iij. Testimonio viij. Denique virgilius in buccolicis egloga. iiij. recolens de sibilla Cumea: que et Cumana dicta est a cumis ciuitate que est in campania cuius sepulchrum adhuc est in Sicilia scribit sic. v. Ultima cumee iam instat carminis etas. v. Magnus ab integro seclorum nascitur ordo. v. Jam redit et virgo redeunt saturnia regna. v. Jam noua progenies celo demittitur alto v. Tu modo nascenti puero quo ferrea primum. v. Desinet ac toto surget gens aurea mundo etc.

Quarto igitur scriptura sibillarum: vt enim scribit Aug. de ciui. dei libro. xviij. ca. xxiij. Quedam sibilla herithrea prophetauit et pronunciauit versibus pluribus de iesu christo: quos etiam. v. dicit. Augus. translatos fuisse de greco in latinum: quorum versuum prime littere coniuncte in greco hec verba comprehendunt Jesus christus filius dei saluator. et prophetauit eadem sibilla totum fere misterium incarnationis et passionis christi vt per augu. vbi supra patet. Item sibilla libica cuius meminit Euripides ait: Ecce venient dies et infra. soluetur nexus sinagoge et videbunt regem viuentem et tenebit illum in vtero virgo domina gentium. Item sibilla Chimeria in italia nata: de qua Ennius ait. In prima facie virginis puella quedam nutriet puerum virgineum dans lac ad comedendum. Item sibilla samia a samo insula ait: Ecce venient dies et nascetur de paupercula deus et homo. et bestie terre adorabunt eum. i. bos et asinus etc. Item sibilla Tiburtina ait: Nascetur christus in bethleem annunciabitur in nazareth regnatu pacifico: fundatore quetis. O felix illa mater cuius vbera eum lactabunt. Item sibilla delphica que fuit tempore regis priami et belli troiani sic ait: In vltima etate humiliabitur deus: et humiliabitur proles diuina iungetur humanitati deitas: iacebit in feno agnus: in puellari officio educabitur deus et homo etc. Plures alias sibillas et earum dicta habes supra libro. v. parte prima articulo. iij. ca. x. Et infra libro. xi. parte prima ca. fi.

Capitulum. X.

Decima stella dicitur rerum phisicarum exemplaritas. Etenim Aug. in de mirabilibus sacre scripture libro. iij. ca. ij. dicit: Quamuis contra cunctorum hominum conceptionis consuetudinem absque viri semine et carnalis oblectamento voluptatis virgo concepit et sine damno virginitatis peperit hec res tamen sine exemplo nature noua in dei creaturis non dimittitur. Nam multa animantia absque parentum coitu progigni comprobamus. Qualiter apes sine patribus fetu matrum corporibus tantummodo crescunt Sed et multe aues absque maribus gignere possunt. Et talem conceptum in multorum piscium generibus esse philosophi aiunt. In solaque carne sine patre vermis nascitur cum se dominus hac de causa similem esse per prophetam dicere non dedignatur: cum ait: Ego autem sum vermis et non homo obpro. ho. et abiectio plebis. Quum igitur in multis rebus consueto modo dominus operatur. Quid nature contrarium dicendum est. Si quando ipse deus voluit quod etiam in virginali vtero sanctispiritus dispensatione filius sine virili coitu nascere tur. Hec Aug. Ad premissa diffusius accedentes quoniam mens humana per sensibilium collationem solet manuduci plurima phisicalia exempla producamus sub breuiloquio scripta secundum magistrum Franciscum de retza. in sua editione de conceptione virginali. Primum exemplum in elementis. Terra quippe sine omni corruptione producit mirabiles effectus flores vicz et gemmas de plantis et quod est mirabile Alber. libro de vegetabilibus et plantis libro. v. tractatu primo dicit quod in hybernia vitis de ylice ortum habet. Item aqua quedam est in thuscia, quam virgo portare valet cribro: vt dicit Aug. de ciui. dei. Item in aere contra deus facit mirabilia quando fulmen cadens agit vt gladium in vagina: ferrum et es in bursa consumat: vagina et bursa illesa manente. et in nube generantur rane. vitulumque virtute celi generatum in nube testatur Albertus magnus: iij. methe. tractatu. iij. Item igni dedit deus vt salamandram nutriat. Cum igitur talia facere potest natura: cur deus non posset vt virgo generaret. Secundum exemplum in lapidibus. Nam albeston lapis semel

accensus archadie semp ardere claret: vt dicit aug. xxi. de ciui. dei. c. vi. Itē reperiunt lapides in quibus hūana facies cū corona in capite picta est virtute celi: vt dicit Alb. pmo mineraliū tractatu. v. cap. i.

Itē magnes ad se trahere potest ferrū. 7 carbūculus in nocte lucere potest. Itē calibis massa in certis partibus in nube nascitur 7 cadit: 7 a rusticis collecta in arma acutissima parat: vt dicit Alb. iij. metheo. tractatu. iij. Lapis quoq3 sōti gocie mox imersus supenatat: vt vult idē Alb. pmo mieraliū tractatu. i. c. ij. Cur ḡ opere spūssancti virgo gn̄are nō valeret. Tertium exemplū in brutis aīalib9. Nam rinoceron ỽgini se incliuare valet a qua capit: vt dicit Isidorus lib. ethimo. Item equs capadocie ad ventū currens feta efficitur: vt dicit aug. xxi. de ciui. dei cap. iiij. Ursa quoq3 fetus rudes ore i narib9 formare valet: vt dicit Isidorus. xi. ethimo. Et leo rugitu ples mortuos gignens suscitare valet: vt dicit idem Isido. xij. libro Cur ergo diuino flamie virgo nō gn̄aret.

Quartū exemplū in volatilibus. Uultur nēpe corpore claret 7 ad hoc mare caret: vt dicit Ambro. in exameron libro. ij. ca. xli. Item calaadrius auis facie egrū sanare potest: vt dicit Alb. xxiij. de animalib9. Sed 7 carbas auis de arbore yberna nasci claret vt habet ab Alberto. xxiij. de animalibus. Itez psitacus auis a natura habet q semp aue dicit vt docet experientia. Itez strutionis oua sol excubare valet ad eius visum: vt dicit Isidorus. xij. ethimo. ca. lviij. Itē fenix se in igne renouare valet: vt ait idē Isido. xij. ethimo. ca. xv. Et pellicanuz sanguine fetus aiare claret: vt testatur idē. Cur ergo virgo diuina operatione nō gn̄aret. Quintū exemplū in piscibus. Etenim quedaz alleca sunt que cōparem nō habēt marem: vt di. Aristo. in pbleumatib9. Et anguilla sine coitu maris generat: vt testat idē. Plurima quoq3 alia aīalia pter pmissa sūt talia que sine mare generant que si vellemus p singula describere ante deficeremus tēpore q̄3 possemus enarrare. Concludit ergo q si tot 7 talia possunt fieri p naturā multo maiora potuit deus facere in virginali ɔceptu supra naturam. Proinde Job. xij. scribit. Nimirū interroga iumēta 7 docebunt te 7 volatilia celi 7 indicabunt tibi. Loquere terre 7 respondebit tibi 7 narrabūt ea pisces maris. q̄s ignorat q omnia hec manus dn̄i fecerit 7c. Capl'm. XI.

Vndecima stella mūdialiū hoim credulitas. Nam vt cū aug. xxij. de ciui. dei. c. lviij. loquar: Nil mirabilius q̄3 q ad legem contrariā carni 7 sanguini doctores pauci 7 pauperes 7 rudes: plurimos potuerūt cōuertere sapientes vt crederent hanc fidem: prudentissimi etiam rebelles fidei 7 postea conuersi. sicut patet de Paulo persecutore postea facto doctore catholico 7 p̄dicatore. Itē de dyonisio prius pilosopho. postea facto pauli discipulo. Et de Augustino prius errore manicheo℞ seducto atq3 cipriano prius mago 7 alijs innumeris. Reuera si quis diligenter penset hec tria. Primo qui p̄dicauerūt mundo: qr ignobiles pauperes apl'i impiti 7 pauci. Scd'o quid p̄dicarūt: quia legem ɔtrariam carni 7 sanguini: penitentiā duram: carnis mortificatiōem: 7 vitio℞ refrenationem. Tertio quibus p̄dicauerūt: quia potentibus mūdi peccato totaliter deditis 7 deseruientibus ac sapientibus: Aduertet q nō nisi a deo hoc fieri potuit vt tantā multitudinē mūdi subiugarent fidei catholice. Unde ptz: qr fides ỽginitatis marie 7 eius filij ē verissima. Capitulum. XII.

Duodecima stella dicit miraculorū limpiditas qd̄ deducit Scotus: vbi s̄. taliter arguendo: Non potest de9 esse falsus testis: quia Prouer. xxi. scriptū est. Testis mendax pibit. Sz deus inuocatus a p̄dicatoribus huius fidei fecit opus sibi pprium: vtpote miracula: ac p hoc testificatū est fidem esse veraz Unde Marci vlti. Illi autē scilicet discipuli christi pfecti vbiq3 p̄dicauerunt dn̄o cooperante 7 sermonē ɔfirmante sequētib9 signis. Sequit ergo q hec fides non pōt esse falsa. Propterea Aug. ix de trini. cap. ij. dicit: Dn̄e si est error a te decepti sumus Nam tantis signis ɔfirmata sunt q non nisi p te fieri potuissent. Hec ille. Hinc et saluator ait. Joh. v. Opa. s. miraculo℞ q̄

facio ipsa testimonium perhibent de me. Et eiusdem. x. Si mihi nō vultis credere operibus credite. Si dicas antixp̄s etiā faciet miracula. Rūdetur ſm Scotū vbi supra. q̄ sicut dicit aug. de vtilitate credē-di. Magna differencia est inter miracula xp̄i ꝛ antixp̄i tanq̄ inter miracula facta a deo ꝛ facta a diabolo Miracula quippe xp̄i sunt talia q̄ nllo mō a diabolo fieri potuerūt: vt pz de mortuoꝝ resurrectiōe. de raptu pauli in tertiū celū: ad videndū diuinā essentiā. Nulla eīn creatura pōt aīaz beatificare ꝛ ad videndū diuinam essentiaz eleuare: nec simpliciter nec ad tp̄s sed solus deus. Itē de cognitione cordiū ꝛ in multis alijs miraculis euāgelij. miracula vero antixp̄i erūt deceptoria ꝛ falsa: cuius falsitas patebit si ei obijciant̄ hec. Si tu inquit es deus fac me videre diuinā essentiam: ꝛ post visionē certā mēoriā hr̄e visionis ꝛ certitudinē: ꝛ tunc credam. Itē si tu es deus dic mihi qd faciam vel cogitabo vl' appetā p̄ tali hora. qd nullum antixp̄s poterit: nec vere mortuos suscitabit: sicut xp̄us lazaꝝ vere suscitauit: sed p̄stigijs suscitabit q̄ diu nō possunt durare ꝛc̄. Preter miracula ꝟo euangelij multa alia sunt miracula facta tā antiq̄tus q̄ etiā nostris tp̄ib' attestantia virginitatē marie. ex qb' aliqua hic inserunt̄. Legit̄ quippe in glo. biblie ꝛ postillis vel expositionib'. Sicut etiam lyra dicit q̄ hebraice veritatis expositores tractando illud verbū Esa. vij. Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛ pariet filiū ꝛc̄. Dicunt q̄ virgo iuuencula semꝑ manēs virgo dicit̄ halma. ꝑ h. sed alma sine h. dr̄ ꝟgo iuuencula nubilis. Unde apud hebreos halma ꝛ alma differūt. Idcirco egysippus in lib. de supplemento euāgelice veritatis super illo ꝟbo Rn̄sum accepit symeon a spū scō Refert q̄ iste symeon erat rabi ꝛ sacerdos apud iudeos. Et dum semel in scholis exponeret dictā ꝓphetiā Esa. inuenit ibi sic scriptum. Ecce halma. i. virgo ꝯcipiet ꝛc̄. ꝛ deleuit h. vt esset sensus. Ecce alma. i. iuuencula nubilis cōcipiet ꝛc̄. Sicut ꝛ moderni iudei exponūt. Sz ſm Criso. super Matth. omelia. ix. Ista expositio ꝯdemnat̄ tanq̄ falsa ꝑ illud quod ꝓpheta p̄misit di. Dabit dn̄s vobis signum. Ecce virgo ꝯcipiet. Nam iuuenculā ꝯcipere vl' parere nō est signuz sed virginē. Un̄ sic etiā simeon sicut iudei false intelligēs deleuit tribus vicibus ꝛ semꝑ miracl'ose idē scriptum reperiens orationi se dedit. ꝛ sic responsum a spū sancto accepit de partu virginali ꝛ nō visurum se mortē nisi videret xp̄m dn̄i de virgine natum ꝛc̄. Legitur etiam in hystoria scolastica q̄ hieremias ꝓpheta in egyptum descendens post mortem Godolie Regibus egypti signuz dedit q̄ eoꝝ idola corruerent cū virgo filiuz pareret. Quapropter sacerdotes idolorū imaginem virginis puerum in manibus baiulantis in secreto loco tēpli statuerunt ꝛ eam ibi adorabant. Sed a ptolomeo rege postea interrogati quid hoc sibi vellet dixerūt paterne traditionis hoc esse quod a sancto ꝓpheta eoꝝ maiores acceperant: ꝛ sic in rebus venturꝭ credebant. ꝛ hoc impletum est in die natiuitatis quādo idola corruerunt: vt testatur legenda cōmunis.

Item rome: vt testatur innocentius papa tertius. pax fuit. xij. annis. Romani igitur templū pacis construxerūt ꝛ ibi statuam Romuli posuerūt Consulendo autē apollinē q̄ diu duraret acceperūt responsum q̄ quousq̄ virgo pareret: quod quia impossibile putabant dixerūt. ergo ineternū durabit. Unde in foribus templi suꝑscripserūt titulū hunc Templū pacis eternum. Sz in ipsa nocte natiuitatis dn̄i qn̄ virgo peperit ipsum templū funditus corruit: ꝛ ibi est modo ecclesia sancte Marie noue. Item in vita socioꝝ beati Francisci legitur q̄ sanctus frater egydius erat cuius sanctitatem audiens Quidam doctor ordinis fratrum p̄dicatoꝝ accessit ad eum vt in fide solidaretur: quia titubabat si virgo potuerit concipere ꝛ parere. Sāctus itaq̄ frater egidius cū oraret cognouit ex reuelatione spiritussancti q̄ quidam doctor ꝑ tali causa ad eum veniret. Unde obuiam mox eidem accessit: ꝛ nil aliud loquens statim virga percussit terram corā eo dicens: Uirgo ante partum: ꝛ mox pulcherrimū lilium ibidem excreuit. Alio q̄z loco percutiens ait: Uirgo in partu: ꝛ ibidem similiter lilium excreuit. Tertio etiam loco percutiens ait Uirgo post partū

z ibi tertiū lilium miraculose ꝓduxit. Unde doctor ille deo gratias retulit z in fide solidus permansit. O igitur virgo virginū maria ora ꝓ nobis tuū quē virgo peperisti natū zc.

Alius modus procedendi in materia pscripta breuior.

Item si aliter z breuius vis procedere potes ex pmissis sub epilogo loquēdo eliceře.xij.genera rerū que attestant virginitatem marie: Iuxta nūerū.xij.stellarū quibꝫ gloriosa existit. Primū est testimonium diuinarū personarū. Nam eius virginitatem testat deus pater in figuris antiquis deus quoqꝫ filius in euāgelicis doctrinis z miraculis. deus spūssanctus in ꝓphetijs quia spūsancto inspirāte locuti sunt: vt ait petrus in canonica. Secūduz testimonium angelorū. Tertiū est testimoniū oim sanctorū veteris z noui testamēti. Quartū est testioniū oim scripturarū etiaz gentilium. Quintū testimoniū bestiarū. Sextū testimoniū auiū. Septimū piscium. Octauū vermiū. Nonū testimoniū lapidū. Decimū plantarū z florū. Undecimū oim elemētorū. Duodecimū testio nium miraculorū. de quibꝫ diffuse in hoc tertio articulo actum est.

Pars secunda libri octaui de virginalis sponsi beate marie. i. ipsius beati Joseph sctitate atqꝫ dignitate q̄ fuit custos marie

Oseph fili dauid

noli timere accipere mariā cōiugem tuam Math.i.c. Omnia vt ait dn̄s Bonauē.sup.iij.sen ten.di.xlv. Nobilissima res est nobis mimortalibꝫ in h mūdo habere singularem deuotionē nō solū deo eterno sed etiā gloriosis sanctꝫ. Et hoc pmo ꝓpter nostram inopiā: quia nil ex nobis meremur coram deo:imo pleni peccatis demeremur supplicia;ꝓpter qd ad sanctos opus ē nobis refugere: quatenus eorū meritis deus placetur: z quod petimus efficaciter ꝯsequamur hinc Job.v. Ad aliquē sanctorū cōuertere. Secūdo ꝓpter dei reuerentiā: qꝛ in eis deus q̄ habitat veneraf. Qui enī sanctis honorem tribuit: illum specialiter honorat: qui eos inhabitando ꝑ gratiam sanctificauit. Idcirco Damascenus libro iiij.ca.vij.dicit: Qm̄ ꝑ intellectum in corporibus sanctoruz habitat deus: teste aplo Nescitis inquit qm̄ corpa vestra templuz sunt inhabitantis in vobis spūssancti. deꝰ autem spiritus est. Quare ergo nō essent honoranda animata templa dei: z animata dei tabernacula. Hec ille. Tertio ꝓpter eorū virtuositatē z gloriam ꝓpter quā dignissimi sunt honore. Nam teste aristo. iiij.libro ethicorū. Honor est pmiū ꝟtutis z virtuti perfecte nō fit condignus honor zc. Debent ergo sancti honorari tanq̄ ꝟtuosissimi z gliosissimi nostri patroni spirituales; quia vt habetur.ij.q.vij.c.qualis Qui patronum siue patrem spiritualem nō honorat: plus videtur peccare q̄ q̄ carnalem patrē cōtemnit. Hec ibi. Sed qꝛ Joseph est vnus de gloriosioribus sanctꝫ paradisi: cui dn̄s tantam gratiam contulit: vt suam dilectissimā matrem ei in custodiam z sponsaz daret. Ideo merito ad ipsum deuotione mouemur. Unde quia ipse Joseph sanctus meruit sociari beatissime virgini marie: z fore eius virginitatis fidelissimus custos: spōsusqꝫ z fidedignissimus testis. Idcirco in hac parte secūda incidentaliter agere decreui in hoc libro de eius sanctitate: que multum confert ad testimoniū virginitatis z puritatꝫ beate virginis mr̄is dei zc. Unde de ipso tria misteria notabimus que elici possūt ex pmisso themate zc.

Primū dicif misteriū sponsalitatis.
Secūdum dicif misteriū sanctitatis.
Tertiū dr̄ misteriū dignitatis.

Articulus primus quare voluit deus suam matrem desponsatam fore viro nomine Joseph fabro lignario.

Irca primū misteriuz vicz sponsalitatis vel dicam societatis inuestigandū nobis ē:

Cur deus omīpotens cuius sapientie nō est nūerus: sic disponere voluit vt sua mater virgo scz maria desponsari deberet vi/

ro noie Joseph fabro anteq̄ impregnaret ⁊ conciperet filium dei. Et arguere potes q̄ nō debuit desponsari alicui viro: q̄ ipsa ante desponsationem vouerat virginitatem: vt pz ex auctoritate beati augu. libro de sancta ṽginitate dicentis: Annūciante angelo maria rn̄dit: Quō fiet istud; qm̄ virū nō cognosco .i. non cognoscere ꝓpono qđ ꝑfecto nō diceret nisi se virginez ante vouisset. Sz vt dicit idem aug. Virginitatē vouentib⁹ non solum nubere sed etiaz velle nubere dānabile est. ergo videt q̄ beata virgo nō debuit despōsari ne trāſgrederet votum. Item nō videt rō quare potius viro Joseph debuit desponsari. Et rō est: quia figuratū ⁊ figura cōuenire debent. Sed ex omnib⁹ sanctis mulierib⁹ que figurauerūt in veteri testamēto bn̄dictam virginē nulla eaꝝ ꝯiuncta ē Joseph patriarche: q̄ figura fuit spōsi matris dei. Nam asenech filia putifari sacerdotis heliopoleos que fuit vxor Joseph p̄riarche Gen̄.xli. Non ita expresse figurauit matrē dei: sed potius alie sancte mulieres: vt pz de sara que genuit filiuz p̄ter naturam: in monte imolandū. Vnde tenuit figuram dn̄e nostre que genuit filiū ꝯtra naturam in cruce imolandū. ⁊ tn̄ sara cōiuncta fuit viro Abraam noie. Jtez hester figurat beatā virginē que tn̄ nupta est assuero regi. Eodē mō pz de rebecca que fuit ꝯiuncta Jsaac. ⁊ sic de alijs. ergo nec mater di debuit ꝯiungi matrimonio ipsi ioseph: sz potius viro noie Abraam aut assuero aut Jsaac: aut aliquo noim eoꝝ quoꝝ vxores vel sponse dn̄am figurarūt. Itē si despōsari debuit. potius hoc fieri debuisz vt desponsata fuisset alicui viro regi magno vt significaret: q̄ regis eterni ⁊ excellentissimi .i. dei erat spōsa Aut despōsata fuisset potius pastori ꝓpter humilitatē q̄ fabro: tū q̄ pastores gregū inferioris status sūt sm̄ seclm̄ fabris: tū q̄ nascente dn̄o nō fabris sed pastorib⁹: angelis reuelare ꝯgruit eius natiuitatis misteriū. Luc.i. ergo ⁊ h̄ misteriū desponsationis debuit fieri potius pastori. Amplius videtur q̄ debuit dei mater desponsari piscatori: q̄ sub cruce cōmendata est piscatori Johi discipulo cur ergo in desponsatiōe nō debuit despōsari piscatori. Ratio nō videt ꝯgruitatio:

In ꝯtrariū est diuina sapia que in sui dispōe nō fallit nec falli potest. Et tamen vt euāgelic⁹ sonat textus dei mater despōsata est ꝯgruentissime viro cui nomen Joseph q̄ erat faber lignoꝝ ⁊c̄. Rn̄det igit ad premissa ꝑ tres veritates seu ꝯclones.

Prima est: sūme decebat vt virgo beata viro desponsaret: anteq̄ dei filio impgnaret. hec ꝯclusio claret ꝑ multas rōes tam ex pte. plis q̄ ex pte matris q̄ etiam ex parte humani generis: que rōnes q̄ descripte sunt in hoc volumine libro .i. pte. vi. arti. iij. ca. i. ibi recurrendum relinquo. Secūda veritas seu ꝯclo est. Congruū erat vt vir sponsus matris dei Joseph noiaret q̄ quodcūq̄ nomen viri aliud sortiretur. hec ꝯclo ostendit ꝑ rōnes: ⁊ auctoritatez beati Bern̄. sup missus est. que descripte sunt libro p̄mo huius voluminis pte. ij. arti. iij. c. xi. Tertia veritas seu ꝯclo est sume cōgruebat: vt mater filij dei lignario fabro desponsaretur q̄ alterius artifici viro in sponsam sociaretur. Hec patet: quia hoc p̄ omnibus magis congruebat significationi eius spiritualis desponsationis. Nam per hoc q̄ fabro desponsabatur designari dabat q̄ deo qui fabricauit ⁊ creauit totū mūdum spūaliter sponsabat. Juxta illud Osee. ij. ca. a dn̄o dictum. Sponsabo te mihi in fide: ⁊ sponsabo te mihi in sempiternū ⁊c̄. Itē hoc magis ꝯgruebat significationi diuine incarnationis: q̄ ex hoc significabat q̄ in ipsa virgine desponsata fabro hūana natura sponsaret ⁊ copularet ꝑ vnionē dei filio q̄ fabricauit mūdū vnacū patre ⁊ spūsancto. Propterea ipsa beata ṽgo pulchra describit vt luna Cañ. vi. ca. q̄ vt nobis videt luna vsq̄ ad .xiiij. diem ꝯtinue crescit quousq̄ ipsa appareat imago hois quasi fabri: ⁊ vltra crescere nō potest sed postea decrescit: Ita beata virgo maria a sua natiuitate creuit vsq̄ ad .xiiij. annū quo anno in eius vtero integra imago hois .i. ipse christus imago dei p̄ris q̄ fuit fabricator .i. creator mūdi apparuit: qm̄ .xiiij. anno sue etatis credit virgo christū ꝯcepisse sm̄ hystoriā. Mox quoq̄ ipsa vicz dei mater effecta in sua reputatione cepit decrescere ꝑ humilitatem: non

tanq̃ matrē dei vel dñam mūdi: sed tāq̃
ancillā dei se reputādo. Vñ ait Lu.i. Ec
ce ancilla dñi fiat mihi ꝛc. ꝛ sic in eo ꝙ de
sponsata ē fabro significabat ꝙ eēt sponsa
dei creatoris mūdi. Vñ et voluit filiꝰ dei
christus fieri faber lignariꝰ cū ioseph pre
putatiuo exercēdo artē illā vsq̃ ad etatis
sue annū. xxx. sicut sonat scrīptura Mar. vi
Et ibidē exponēdo testat lyra. Deniq̃ cla
ruit in ipa despōsatione nō solū misteriū
diuine incarnationis: verum etiam maxi
mū bonū humilitatis vt q̄nto sit maior in
oibꝰ tāto fiat et hūilior: vt sit mr̄ dei ꝛ vx/
or fabri. Itē tertio hec veritas seu ꝯclu/
sio pbat. q2 desponsatio fabro lignario fa/
cta sūme ꝯgruebat significatiōi nr̄e repa
tionis ꝛ saluatiōis p lignū crucis Unde
Cris. sup Mat dicit: Ideo ioseph fabro
lignario maria dei mater desponsata fuit
quoniā sponsus ecclesie xp̄s oim salutem
hoim opaturꝰ erat p lignū crucis. Hec il
le. Et sic patet rñsio ad quesitū. Ad
obiecta in cōtrarium: Rñdet ad primū ꝙ
vt dicit btūs Tho. tertia pte sū. q. xxviij.
ar. iiij. Beata virgo habuit virginitatis vo
tum tribꝰ modis. Primo in desiderio
quia anteq̃ incarnatio filij dei ab angelo
sibi annunciaret virginitatē simplr et ab
solute nō vouerat eo ꝙ non licebat qm in
lege veteri phibitū erat ne sterilis ꝗs fie
ret in israel. Exo. xxiij. Propterea q2 tem/
pore legis oportebat generationi insiste/
re tam viros q̃ mulieres. eo ꝙ etiam ex il
lo ppl'o expectabatur sm carnis origi
nem nasciturus. habuit tamen beata vir/
go tunc temporis virginitatē ꝛ eius votū
in desiderio vouitq̃ virginitatem sub cō/
ditione: scz si deo placeret: voluntatē suā
et desiderium diuino cōmittens arbitrio.
Secundo beata virgo habuit virgini/
tatem in facto. quia postq̃ sibi innotuit h
deo fore acceptū: scz vt virginitatē voue/
ret anteq̃ ab angelo sibi denunciaretur et
anteq̃ a ioseph despōsaretur: absolute vir
ginitatem vouit. Tertio habuit virgi/
nitatē ex cōmuni beneplacito. nā postq̃
fuit desponsata ipsa simul cum sponso suo
ex cōmuni voluntate ꝛ beneplacito ac cō/
sensu virginitatis votū emisit. Ad ar/
gumentū igitur dico cum Alberto super
missus est ca. xl. ꝙ licet beata virgo habu
it firmū ppositum ꝛ votum continētie po/
terat tamen consentire in desponsatione
in maritalem societatem. facta tamen di/
uinitus inspiratiōe vtriq̃ de altero ꝙ vel/
let virgo permanere. ꝛ sic consentire in cō/
iugalem vel maritalē societatem ꝛ non in
copulam carnalē absolute: ꝛ sic nō obstat
verbum Augu. dicentis ꝙ vouentibꝰ vir/
ginitatē non solū nubere: sed etiā velle nu
bere damnabile est. quia hoc intelligit de
nuptu carnalis copule ꝛ quādo sine certi/
ficatione a deo facta vellet quis post votū
virginitatis ꝯiugia contrahere ꝛc. Ad
scdm obiectum Rñdet p scdam cōclusio/
nem. et ad pbationē. dico sm Alb super
missus est ca. l. ꝙ licet Sara Hester Re/
becca ꝛ plures alie sancte mulieres prefi/
gurarint beatā virginē mariā. pp̄terea ta/
men nō congruebat vt illaꝝ sposi vel ma/
riti pfigurarent quo ad denoiationē spon
sum beate marie viginis Cuz eīm ipe spō
sus videlicet ioseph cōtrahere habuit cū
virgine maria sanctū cōiugiū sine carna
li copula: vt virgo conciperet virgo pare/
ret ꝛ post partum virgo permaret. quam
scilicet beatā virginē virgo ioseph coniu/
gem in virginitate custodiuit ꝛ ministra/
uit eidem ac eius filio paterno affectu sin
cero. Nullo mō igitur decens erat vt quo
ad hanc desponsationem sponsus btē vir
ginis marie prefiguraretur per aliquē ta/
lem qui extiterit maritus per carnalē co/
pulam. Unde cum inter Saram ꝛ Abra
am. inter Hester ꝛ Asuerū. et eodē modo
inter Rebeccā ꝛ Isaac ac alios cōsimiles:
copula carnalis interuenerit non decebat
vt eis nominibus sponsus marie nomia/
retur. sed decebat vt istud ꝯiugium acca/
tissima desponsatio marie prefiguraret p
Ioseph qui castitatem ꝛ fidelitatem erga
vxorem domini sui seruauit. vt patuit li. i.
pte. ij. arti. iij. ca. xi. Ad tertiū dicendū
ꝙ hec desponsatio matris dei taliter ꝛ tali
fieri debuit: vt et humilitas cōmendaret:
et nobis in exemplum pponeretur. ꝛ cum
hoc significationi misterij incarnatiōis di
uine ac nostre repationis congrueret. sed

quia si beata virgo desponsata fuisset alicui regi magno: humilitas nõ claresceret Si vero pastori humilitas quidem claresceret. sed misterio non satisfieret significationis predicte. similiter si piscatori despõsata fuisset: nõ ita satisfactũ fuisset significatiõi ꝑtacte ex ꝑmissis rationibus: circa tertiam conclusionem positis igitur ꝛc.

Itaq; concluditur ꝙ licet natiuitas salvatoris ex beata virgine debuit manifestari ab angelis pastoribus propter hoc fm lyram super Lucam. quia pastores erant simplices et absq; cautelis malicie et occupati in officio sanctorum patriarcharũ qui dicuntur fuisse pastores Genes. xlvij. talibus autem solent fieri diuine illuminationes ꝛ cõsolationes: iuxta illud Mat. xi. Confitebor tibi pater celi et terre. quia abscõdisti hec a sapientibus ꝛ prudẽtibus et reuelasti ea paruulis. Licet etiã ꝯgruebat matrem sub cruce cõmendari iohãni non quidem ratione eius ꝙ iohannes piscator erat. quia hoc ad id nil pertinebat: sed ratione virginitatis ꝛ humilitatis. vt videlicet humilis discipulus Johannes et virgo virgini ꝛ humillime matri sue obsequium ꝛ solatium preberet. Nihilominus summe cõgruebat vt virgo mater dei virgini ioseph fabro desponsaretur: sicut ex rationibus antedictis in tertia conclusione tactum est. Vere ergo charissimi: dei mater per omnia commendabilis nobis existit. honorabilis et deuote celebris per quam miro ordine diuine sapiẽtie nobis salus prouenit. vere ꝛ ioseph eius spõsus: non immerito a nobis honoratur et deuotius ob amorem beate virginis veneratur qui tantã gratiam meruit vt in spõsam familiarem matrez dei habuerit. O vtinam huic eorum sancte societati pauper ego ꝛ humilis seruulus affuissez ꝛ eis seruitia exhibere dignus fuissem.

Articulus secũdus ꝙ ipse sanctus ioseph sponsus beate marie debuit esse sanctissimus et mundissimus.

Capitulum.I

Secundum misterium de: scitatis. Ubi inuestigandum non est vtrum iste ioseph spõsus benedicte virginis marie fuerit inter omnes viros sui temporis vir excellẽtissime sanctitatis: vt dignus habitus sit eligi in sponsum virginis dei matris Et põt argui ꝙ nõ quia si fuisset homo gratiosus ꝛ magne sanctitatis non debuisset dubitasse vel suspitionem hr̃e de beata virgine dei ꝑelecta virgine dei preelecta matre. Cum eñ dicat apostolus. i. Corinth. xiij. Charitas nõ cogitat malum scilicet de proximo suo. seq̃tur ꝙ homo perfectus in gratia ꝛ sanctitate atq; charitate non poterit de altero quẽ nouit esse perfecte sanctitatis hominẽ suspicari sinistrum vel cogitare malum: qui eo ipso designetur veraciter: ꝙ ipse non est bonus aut perfectus qui de alio perfecto credere potest malum. qd̃ etiam ꝓbari potest ex eo quia apud sanctos maxime immo etiam apud alios probos et imperfectos homines dubia sunt in meliorem partem interpretanda. vt habet regula iuris. extra de regulis iuris capi. Estote ꝛc.

Sed quia iste ioseph nouit beatã virginem mariam esse perfectissime sanctitatis tum ex attestatione virginum cum quibꝰ morata fuerat in templo domini a sua infancia: apud quas publicum et famosum erat: ꝙ ipsam quotidie visitabant angeli dei ꝛ familiariter ei cibum deportabant e celo. tum ex miraculo diuino: quo fuit coactus ꝛ pontificibus manifestũ vt ipse cuius videlicet virga germinauit florem et in eius cacumen columba e celo veniens consedit desponsaret eam vt patuit supra per Hieronymũ ꝛ alios historiographos lib. i. ꝑte. vi. ar. iij. cap. i. tum quoq; ex splẽdore diuino in facie eius relucente Et tamẽ suspicabatur et dubitabat de virginali beate marie cõceptu. Unde noluit traducere eam: sed voluit occulte dimittere eam Math. i. Sequitur ergo ꝙ ipse ioseph non fuit sanctus nec perfectus: immo minus bonus qui de tali ac tante perfectiõis et sanctitatis virgine suspitionez habuit

adulterij ꝛc. Item confirmat quia ſm ſniam doctoꝝ precipue Alexand. de hal. concordat Tho. ſcda ſcde. q. lx. articu. iij. Suſpitio mali de altero contingit ſeu ꝓuenit ex tribus. Primo ex longa mali experientia in ſeipſo. Unde Ariſto. ij. libro ethicoꝝ dicit ꝙ ſenes ſunt maxime ſuſpitioſi eo ꝙ multotiens experti ſunt in ſeipſis alioꝝ defectus. Senes eñ inquit cacoges ſunt. Eſt eñ cacogia in deterius extimare omnia. vnde iuuencule mulieres ſi nubant viris ſenioribus ſemper propter ſuſpitionem viroꝛum turbationes patiuntur ab eiſdem ꝛc. Secundo ꝓuenit ſuſpitio mali ex eo ꝙ aliquis male afficitur ad alterum. Cum eñ quis contemnit alium aut odit vel iraſcitur vel inuidet. ex leuibus ſignis opinatur male de ipſo. quia vnuſquiſqꝫ faciliter credit quod appetit.

Tertio prouenit ex hoc ꝙ aliquis in ſe ipſo malꝰ ē exquo conſcius ſue malicie faciliter de alijs malum opinatur. Propterea Eccs. x. Stultus id ē peccatoꝛ in via ambulans: cum ipſe ſit inſipiens omēs extimat inſipientes. Et Seneca li. de moribus dicit. Hoc habet omnis affectus vt in quo ipſe inſanit ceteros putet inſanire. Uñ auarus cuꝫ ipſe ſit aſſuetus fraudibꝫ et mendacijs in emendo vendendo credit omnes ementes ꝛ vendentes ſimilia facere. Similiter luxurioſus cum ipſe videat ꝛ loquatur mulieribus mala intentione. ita quos videt loqui vł reſpicere hmōi malum inde iudicat ꝛc. Ad ꝓpoſitum exquo ioſeph dubitauit ꝛ ſuſpicatꝰ ē malum de beata virgine ꝛ eius conceptu propter quod ꝛ voluit dimittere eam: ex quacunqꝫ premiſſaꝝ cauſarum: hoc ꝓuenerit ſemper derogat eius ſanctitati: immo ex cauſis pretactis ſuſpicādo arguit̃ ipſe non bonus fuiſſe vel ſaltem valde imperfectꝰ.

Pro huius queſtionis propoſite reſponſione tripliciter ꝓcedemus. Primo dictas obiectiōes de eius dubitatione vł ſuſpitione ſoluendo. Secundo concluſionem rñſalem de eius ſanctitate inferendo

Tertio rationes ꝓbantes ſanctitatis eius excellentiam ſubnectendo ꝛc.

Capitulum II

Primo itaqꝫ ſoluēdo pretactas obiectiones que dependēt ex eo ꝙ in euangelio ſcribitur. quia cuꝫ beata virgo inuenta eſt habere in vtero filiū pꝰ deſpōſatiōꝫ ioſeph noluit traducere eā ſꝫ voluit occulte dimittere ꝛc. Notādū eſt ꝙ ď h̃ duplex ē doctoꝝ ſnia. Una ē opinio quoꝛūdā dicentiū ꝙ ioſeph vidēs beatam mariam grauidam dubitauerit ꝛ vehementem ſuſpitionem incurrerit de opere ſiniſtro ex parte virginis. et idcirco voluerit dimittere eam. et illi attribuūt hāc opinionē Auguſtino in ſermone Caſtiſſimum marie virginis vterum: vel Uidi poꝛtam. licet a pluribus aſſeratur ille ſermo non eſſe Auguſtini. Ego tamen nullo modo credo ꝙ iſta dubitatio fuerit firma in mente Joſeph: nec credendum eſt ꝙ ioſeph cum eſſet vir iuſtus firmiter credidit aliquid ſiniſtri de virgine quam probauerat de tanta ſanctitate et deſponſationis miraculoſitate. Si quis tamen hāc opinionem: ſcilicet ꝙ dubitauerit: tenere vult. hoc habet credere: ꝙ hec ſuſpitio in mente Joſeph non fuit omnino firma ſed dubia. Nam ſm Thomā. ſcda ſcde. q. lx. arti. iij. Aliud eſt ex aliquibus ſignis dubitare de malo proximi. Aliud eſt illud affirmare. Primum pertinet ad humanam temptationem ſine qua etiam ſancti vitā iſtam non ducunt ſm illud apoſtoli. i. Corinth. x. Temptatio vos non apprehēdat niſi humana. Affirmare vero ꝓ ſignis leuibus de proximo malum precipue quando ſunt plura ꝛ foꝛtia ſigna boni peccatuꝫ eſt. Unde Auguſtinꝰ ſuper illud. i. Coꝛ. iiij. Nolite ante tempus iudicare ait: Et ſi ſuſpitiones vitare non poſſumus qꝛ homines ſumus: iudicia tamen. id eſt diffinitiuas ſententias cōtinere debemꝰ. Hec ille. Sed alia eſt opinio verioꝛ. quam tenent Gregoꝛius Oꝛigenes ꝛ Johannes os aurei qui aperte oſtēdunt ꝙ ioſeph qñ vidit mariā pregnatē nō cogitauit aliqď malū de ea ſꝫ credendo bonitati virginis putabat ꝙ deus aliqđ operatus eſſet ſecrete in ea. ꝛ ex humilitate reputauit ſe indignū eiꝰ ꝯſortio quā ſciebat eſſe plenā deo Uoluit ergo recedere ꝛ dimittere eam ti/

mens ne ex ꝓsumptione offenderet si tante virgini cohabitaret. sicut in exēplo etiā petrus ex eadem reuerentia dixit christo. Exi a me domine quia homo peccō sum. Und Eus. super Math. li. i. dicit. O inextimabilis laus marie: magis credebat ioseph castitati eius ꝙ̄ vtero eius: plus gratie ꝙ̄ nature. Manifeste conceptum videbat ⁊ fornicationem suspicari nō poterat: possibilius esse credebat: mulierē sine viro posse concipere ꝙ̄ mariam posse peccare. Hec ille. Huic sniē cōcordat Bernardus sup missus est addēs ꝙ īō occulte voluit eā dimittere: quia si manifeste dimitteret eā diuortiū q̄rerer ⁊ exigeret. Et si diceret id qđ sciebat ⁊ pbauerat de ṽgīs puritate mox ꝑplus incredulus ⁊ dure ceruicis illū subsānaret ⁊ illā lapidaret. Quō eñ crederēt taceti xpo ī vtero quē postea crucifixerūt mira faciente ⁊ docente in templo Hec Ber. Itaqꝫ claret ꝙ ioseph nil sinistri credidit de ṽgine sed cū vidit eā ꝑgnantē ⁊ in facie eius diuinū splēdorem relucentem adeo ꝙ non poterat eam intueri. vt dicūt Bernardus ⁊ Hieronymus ꝑtim ex stupore: ꝑtim ex virginis reuerētia: ⁊ partim ex incōꝑhensione operis. i. virginalis conceptus cogitabat se absentare ⁊ eam dimittere totum hoc factū volens diuino ꝯsilio relinquere. Et ꝓpterea angelus sibi reuelauit hoc misteriū. dicēs Noli timere accipere mariā coniugē tuā id est non expauescas cum illa habitare ⁊ sibi seruire cuius deus te socium fecit in sancta puritate ⁊ deuotiōe castitatis quā vna simul deuouistis mutua volūtate. qđ eñ in ea natū est de spiritu sancto est ⁊c.

Quod si queras: quare btā maria non dixit eidem hoc diuinum secretum. Dicēdū s̄m lyram super Matheū. ꝙ ideo quia sciuit ꝙ talia non sunt reuelanda nisi q̄ntū se extendit voluntas diuina ⁊ ideo beata virgo tacuit tenens firmiter ꝙ istud secretum reuelaretur tempore competēti ex beneplacito volūtatis diuine sicut ⁊ reuelatū est sancte elizabeth miraculose Lu. i.

Item quare ioseph non petiuit beatā virginem vt diceret. Dicendū ꝙ ex reuerētiali timore non fuit ausus ⁊ hoc factum ē ex diuina dispensatione: vt videlicet ꝑ reuelationem angeli ipē ioseph ⁊ per consequens omnes nos sic certificaremur in fide ꝙ nullomodo decetero dubitari posset ⁊c.

Capitulum III

Secundo principaliter ad questionē ꝓpositam de sanctitate ioseph ponit̄ conclusio rn̄salis quā saluo alioꝝ meliori iudicio tutam fore decerno. Et est cōclusio talis Fidei pie dictamē dat virginem christi matrē habuisse sponsum talem dei ordinatione: vt nullus vir sibi parē habuerit scītatē aut eq̄lē puritatē toto ꝑtunc terraꝝ orbe. Dico notāter ꝑtūc qr licet Jo hes baptista fuerit tā excellentissime sanctitatis. vt teste saluatore. Math. xi. Inter natos mulierū non surrexit eo maior. Tamē ipse iohannes nondum erat ꝑtunc id est tempe desponsationis marie natus in mundo: sed postea surrexit in mūdo. Pro illo aūt tp̄e arbitror ꝙ ioseph fuerit sanctissimus in toto mundo pre omnibus hominibus qui tunc erant.

Ad quod credendum ⁊ ꝓbandū subnecto tertio rationes quibus claret eius sanctitatis excelētia. Et ad idē ratio triplex videlicet. Phisica. Canonica. Theologica. Prima ratio phīca. quia cum iuxta Aristotelis sniāz Omnia bonū appetunt et diligunt. vnūquodqꝫ ens quantū habꝫ de bonitate tantum habet de eligibilitate li. iij. Thopicoꝝ. Sed quia deus pre omnibus hominibus mundi hunc ioseph dilexit ⁊ elegit sibi in patrem putatiuū ⁊ familiarem nutritiū ac sue sanctissime matri in sponsum ⁊ custodē virginitatis deuotumqꝫ ministrum. ergo sequitur ꝙ pre omnibus hominibus tunc in mundo existentibus: ipse ioseph fuerit melior ⁊ sanctior. Secunda ratio canonica. quia habetur. xxiij. q. iiij. ca. Obtineri. ꝙ predestinatio ita est a deo disposita vt electi meritis et precibus ad ipam perueniāt Hec ibi. Sed quia ioseph fuit ab eterno preordinatus a deo et predestinatus in sponsū matris dei ⁊ nutricium christi atqꝫ cetera misteria diuine incarnationis. ergo deo disponēte ipse tāte sanctitatis ⁊ tanti meriti esse debuit vt p̄ oibus hoib' dignior

ad hec pretacta misteria redderet. Tertia ratio theologica. quia quanto ad maiorem dignitatem spiritualem et secundum deū existentem eligit deus aliquē tanto ēundem facit bonum ⁊ meliorem. Unde Augꝰ in glo. super Ephe. i. dicit. Deus quos eligit facit bonos Sicut ait apostolus Elegit inquit nos vt essemus sancti ⁊ immaculati in conspectu eius in charitate: qui predestinauit nos in adoptionē filiorū per iesum christum. Hec ille vbi supra. Sed quia deus elegit ab eterno hūc ioseph ad sūmas gratias ⁊ maximas secundum deum dignitates. vt patuit. ergo sane credo ꝙ sicut suam reuerendissimam matrem quā preelegit ab eterno: vt decebat dignissimā et sanctissimam fecit: sicut etiam suum precursorem sanctissimum elegit ⁊ fecit atqꝫ discipulos ⁊ apostolos quos elegit vt mūdi lumina forent effecit sanctissimos: ita hunc ioseph quem in specialissimū sibi et sue matri nutricium ac sponsum elegit ita eum sanctissimū effecitqꝫ dignissimum pre omnibus hominibus reddidit. Secure igitur charissimi eius meriti nos cōmēdare possumus. merito eius suffragia exoramus quia magnū vtpote sanctissimꝰ valet corā christo efficere ⁊ impetrare beneficium pro nobis ⁊c. Item ad sanctitatis ipsius ioseph excellentiā probādam faciūt etiam priuilegia immediate infra articulo tertio descripta quibus eum deus dignificauit et sanctificauit.

Articulus tertius ꝙ sanctitas ioseph sponsi Marie duodecim priuilegijs est dignificata.

Tertium misterium declarandum in hac parte dicitur dignitatis. Quante nempe dignitatis ⁊ priuilegiate sanctitatis sit iste ioseph benedicte virginis marie sponsus elucidādo Aduertere debemus: quia quicquid glorie ⁊ laudis impendimus spōso scilicet ioseph: totum est ad laudem sponse id est beatissime virginis matris dei. Ad cuius gloriam vt maiori deuotione moueamur erga hūc sanctissimum sponsum ioseph notare possumꝰ ꝙ sicut beatissima virgo dei mater gloriosa existit corona duodecim stellarū: iuxta illud Apocal. xij. In capite eiꝰ corona duodecim stellarum: ita sanctissimus eius sponsus ioseph inter omnes sāctos comprobatur fore gloriosus duodecim priuilegijs sanctitatis tanqꝫ duodecim stellis relucentibus in corona glorie ipsiꝰ. Que quidē ordinari possūt in tribꝰ quaternarijs. quorū Primus potissime se habet ex parte suipsius id est ioseph. Secundus ex parte virginis bńdicte eiꝰ spōse atqꝫ filij eiusdē virginis christi iesu bńdicti. Tertius quaternarius indifferenter se habet vel teneri potest vt claret i subscripta quaternariorum diuisione

- Primū priuilegium nobilissime generationis
- Secūdum euangelice cōmēdationis
- Tertiū dignissime electionis
- Quartū virginee gloriationis
- Quītū priuilegiū singularissime dilectōis
- Sextū sctissime conuersationis
- Septimū meritorie auxiliatōis
- Octauū promaxime honoratōis
- Nonū precelse glorificationis
- Decimū dulcissime cōsolationis
- Undecimū angelice frequentatōis
- Duodecimū potissime impetrationis

Capitulum I.

Prima itaqꝫ stella seu priuilegium sanctitatis ioseph beatissimi dicitur nobilissime generationis. quia erat de domo dauid ⁊ generatione nobilissima ex qua christus descēsurus erat secundum carnē sicut per prophetas fuerat predicatū. Nimirū ad nobilitatem summā eius pertinet ꝙ ipse Joseph fuit de eadem tribu et familia cum maria matre domini virgine nobilissima. Unde ⁊ genealogia christi describitur per ioseph ab euangelistis licet ioseph fuerit penitus alienus a conceptione christi qui de sola virgine natus est ⁊ cōceptus a spiritusancto. Nihilominus per genealogiam ioseph descriptam Math. primo. Et Luce. iij. sufficienter probatur ꝙ iesus marie filius fuerit de stirpe

dauid. vt dicit lyra. q̄ ioseph fuit de eadẽ tribu cũ maria. Qđ ꝓbatur per hoc. quia ſm legẽ mulier ad quã ptinebat hereditas paterna nõ poterat ɔtrahere mr̃imonium niſi cum viro ſue tribus ne fieret confuſio ſortiũ. vt habeť dicta ſnia Nu. xxxvi. Beata aũt virgo maria fuit vnica ioachĩ patri ſuo ſuccedens ei in hereditate ⁊ ideo ex lege cogebatur viro ſue tribus nubere: Propter hoc ⁊ iuit cum ioſeph in bethleẽ ciuitatẽ dauid vt ꝓfiteret cũ eo Luce. ij. Hec Nico. lyra ſup Math. Si aũt vis ſcire modũ per quẽ fuerĩt de eadem tribu et familia ſcʒ dauid Damaſcenꝰ li. iiij. ca. vi. deſcribit dicens beatam mariã deſcendiſſe a dauid per Nathan. Joſeph autem ꝑ Salomonẽ. Dauid quippe iter ceteros habuit duos filios. ſcilicʒ. Nathan ꝓphetam: et Salomonẽ ſapientiſſimum regẽ vt patet. i. Paralip. iij. Scđm q̄ autem refert lyra in poſtilla ſuper Lucam. licet omnes ſapientes hebreorum ɔcorditer tenerent ex ſcripturis chriſtum debere deſcendere de dauid. Aliqui tamen eorum opinabantur ipſum deſcendere a Dauid per nathan ꝓpter excellentiã ſanctitatis ⁊ ꝓphetie ipſius Nathan. Alij vero per ſalomonem ꝓpter dignitatem regiam ⁊ excellentiam ſapientie. Scđm veritatẽ autem deſcendit per vtrũqʒ. Aliter tamen. quia per ſalomonem deſcẽdit ſm lineam naturalis generationis. ꝑ Nathan vero ſm lineam generationis legalis. qꝛ ioſeph ſpõſus beate virginis fuit filius helij adoptiuus ſeu legalis ſm Hieronymũ. Qđ vt magis intelligatur: Nota ſm iohannẽ Damaſcenũ. q̄ per cathenã Nathan ꝓphete filij Dauid deſcendit Melchi a q̄ melchi quarto gradu deſcendit et diſtat in recta linea ipe ioſeph vt patet Luce. iij. vnde Melchi eſt ipſi ioſeph ab auus vulgarius id ē auus aui. Jſte melchi habuit fratrem noie Panthera. qui genuit Barpanthera ⁊ hic genuit Joachim qui genuit beatã Mariam. Per cathenam autem ipſius ſalomonis filij dauid naturalis deſcendit Mathan qui fuit Auus ſcti ſpõſi ioſeph Mat. i. Jſte mathan habuit vxorem ex qua genuit Jacob patrem ioſeph. vt patet Mathei. i. Defuncto autẽ Mathan: ipe melchi de quo antea meminimꝰ ſcʒ ex cathena Nathan ꝓphete frater videlicet Panthere nupſit vxori mathan. ipſi matri videlicʒ Jacob. et genuit ex ea Elij. Facti ſũt ḡ fratres vterini Jacob et Elij: ſed de duobus fratribus a dauid diuerſimode deſcendentibus. quia Jacob a mathan ex tribu vel cathena ſalomonis. Elij vero a ſmelchi ex tribu ſeu cathena nathã. Elij autem accepta vxore, mortuus eſt ſine ſemine. Et idcirco iacob frater eiꝰ accepit vxorem fratris ſui vt ei ſuſcitaret ſemen ⁊ genuit Joſeph. Jta ergo ioſeph fuit filius naturalis ipſius iacob. prout dicit Matheꝰ. i. ca. Fuit etiã idẽ ioſeph filiꝰ legalis Elij. quia filius qui naſcebatur ex tali vxore erat quidem ſm naturam generantis. ſcđm autem legem defuncti. et ſic dic Lu. ca. iij. Joſeph fuiſſe filiũ Elij. hec ſm iohem Damaſce. Deniqʒ ſm Nicolaũ de lyra in poſtilla ſup Matheo. Hec ɔtrarietas q̄ matheꝰ dicit: Mathan genuit iacob. ⁊ Jacob genuit ioſeph. Lucas vero dicit: Mathath genuit Elij. et Elij genuit Joſeph. Sic ſoluiť q̄ mathath et mathan ambo deſcenderunt a dauid ſed Mathath fuit filius dauid adoptiuus. Mathan autẽ per ſalomonẽ. Et iſti duo mathan et mathath habuerunt vnã vxorem ſucceſſiue que dicta eſt yeſca: et iſta a mathan concepit Jacob. et a Mathath Elij. et ſic Jacob ⁊ Elij fuerũt fratres vterini. vt dictũ eſt Ex his omnibus apte monſtratur nobilitas tam beate virginis q̄ʒ eius ſponſi ioſeph ſanctiſſimi. quia fuerunt ꝓpinqui; ſi bene calculareť forte in ſexto gradu conſanguinitatis quo gradu nõ ꝓhibetur ſm iura etiam matrimoniũ contrahendi. Equidem quanta eorum nobilitas generis patet. quia Matheꝰ ponit tres quaterdenas generationes ab abraã vſqʒ ad chriſtum in quibus deſcribiť generatio a quatuordecĩ patriarchis: et quatuordeci regibus: ⁊ quatuordecĩ ducibus ſm qđ dicit Nicolaus de lyra. O igiť q̄ʒ nobiliſſimꝰ eſt iſte ſpõſus qui vtiqʒ eſt ꝓpinquꝰ multoꝝ ſanctoꝝ iſtius genealogie imo ⁊ Johis baptiſte ⁊ plurimoꝝ aploꝝ

fratrũ christi. Insuper ꝛ matris dei atq̃
ipius christi per mr̃em qđ ẽ summũ: sicq̃
ꝓpinquitate coniunctus est deo patri ꝛ fi/
lio ꝛ spũisancto. per hoc ꝙ christus dei fi/
lius carnem assumpsit ex ei⁹ genealogia

Capitulum II

Ecũda stella est priuilegium euã
gelice cõmendationis. quia i euã/
gelio ipe ioseph cõmendat̃ iustus
fuisse. Math. i. Joseph cum esset iust⁹ no
lebat traducere ꝛc. quo verbo ipse com/
mendatur a ꝑfecta virtuositate quia vt te
stantur doctores catholici precipue in ta/
libus scriptis accipit̃ inquantum iusticia
virtus est generalis omẽs virtutes com/
prehendens. Unde Macrobi⁹ li. de vir/
tutibus dicit ꝙ ex iusticia ꝓcedunt: ami/
citia: innocẽtia: concordia: pietas: religio
id est cultus diuinus: affectus. id est dile/
ctio fraterna ꝛ humanitas que oĩa cre/
duntur perfectissime fore in ioseph ꝓpter
quod merito iustus nominatus est. quia
vt Tuli⁹ libro do officijs ait: Justicia vir
tutis splẽdor est maxim⁹ ex qua boni viri
noiant̃. Et Arist. v. li. ethicoꝝ dic̃ Precla/
rissima virtutũ scꝫ moraliũ videt̃ esse Ju
sticia: ꝛ nec hesperus nec lucifer ita mira/
biliter lucet ꝛc. Unde maximũ ẽ hoc pri/
uilegium Joseph vt dicat̃ quasi anthoma
sice id est ꝑ excellẽtiaꝫ: iustus in sacro euã
gelio. Vñ argui potest quia in ipso vide/
re potuisses ꝟtutes omniũ patriarcharuꝫ
et ꝓphetarum. Et certe haut dubiuꝫ quia
in ipso erat obedientia ꝓmpta que ꝛ fuit
in abraam: patiẽtia ioseph patriarche: hu
militas dauid: deuotio ꝓphetarum ꝛ san/
ctoꝝ patrũ ꝛc. quibus dignus reddebat̃
sponsus tante ꝟginis. Ca. III

Ertia stella est priuilegiũ dignis/
sime electionis. Alij quippe sancti
electi sunt: quidam in seruos tan/
tũ vt sancti angeli. de quib⁹ Heb. i. Om/
nes sunt administratorij spũs. Quidam in
seruos ꝛ amicos: scꝫ dei vt scti apl̃i. quib⁹
Joh. xv. saluator ait: Jam non dicam vos
seruos sed amicos ꝛc. Nullus autem san
ctus ꝑter ioseph est electus in hanc precel
sam dignitatẽ vt fieret ꝛ seruus ꝛ amicus
et insuper pater christi putatiuus ac spon
sus matris dei. vnde post dei matrẽ sum/
mã dignitatẽ ipe obtinet. Ca. IIII

Uarta est priuilegiũ virginee glo
riatiõis. quia refulget gloria ꝛ au/
reola virginitatis. Fuit em̃ virgo
incorruptus quã virginitatẽ vouerat mu/
tuo ꝯsensu vnacũ benedicta virgine sicut
supra patuit. Hoc autẽ ꝓbatur auctibus
videlicet doctoꝝ. et rõnibus atq̃ similitu
dinib⁹ ꝛc. Primo inquã doctoꝝ aucti/
bus. quibus et cõuincit̃. quia liber infan/
tie saluatoris q̃ dicit ꝙ ioseph de alia vxo
re habuerit filios: in hoc dicto non est te/
nendus. quia falsum dicit sicut ꝛ in q̃busl/
daꝫ alijs certis locis vtpote ꝙ obstetrices
btã virgo habuerit in partu ꝛ silibus qui
bus reprobatur. Ad id autẽ ꝙ scꝫ ioseph
virgo fuerit incorruptus ꝛ perpetuus est
Primo auctas Hieronymi contra elui
diũ dicentis sic: Grata inquit gratia ꝛ flo
rida fuit virginis matris ꝛ ioseph socie/
tas. et sicut amatores puritatis in matri/
monio ꝟginitatis fuerũt a spiritusctõ ele/
cti. Hec ille. Unde credo post virginem
matrem fuisse hunc ioseph puritatis ma/
ximũ amatorẽ Ad idem est auctas etiã
Aug⁹ li. de ꝯiugali bono expsse dicentis:
ꝙ ioseph nisi virgo fuisset: ꝟgo mater dei
nequaq̃ in spõsã sibi a deo data fuissꝫ al's
hoc sctm̃ ꝯiugiũ claudicasset ꝛc. Nicola⁹
q̊ꝫ d̕ lyra sup̱ Matheũ ca. i. i postilla hoc
credendũ astruit ꝛ dicit: ꝙ cũ maria esset
despõsata ioseph iã erat in domo ipius io
seph ẜm Crisostomũ. Et quia mod⁹ erat
iustoꝝ nõ ꝑficere matrimoniũ ꝑ carnaleꝫ
copulã nisi prius vacarent orõni ꝑ aliq̊d
tp̃s implorãdo diuinã miaꝫ. vt pꝫ Tob.
viij. Et tũc inq̃t credit̃ reuelatũ eẽ ipi io/
seph ꝓpositũ marie d̕ obseruãda ꝟgitate.
tũc q̊ꝫ ex cõi ꝯsensu vouerũt ꝟgitatẽ. Quã
quidẽ ꝟginitatem ipe ioseph hẽbat etiaꝫ
antea in desiderio ꝛ ꝓposito ꝫ votũ nõ ex/
p̃sserat. Cõtraxit igit̃ mr̃imoniũ coact⁹ ꝑ
miraculũ ꝟge germinãtis ꝛ colũbe d̕ celo
veniẽtis ꝛ consedentis: cõmittens se diui
ne voluntati. ꝛ tũc ex reuelatiõe diuina co
gnoscendo ꝓpositũ marie ex cõi ꝯsẽsu vo/
uerũt virginitatẽ. vñ ioseph adhuc virgo
erat Scđo ad id ꝓbãdũ idẽ Nicolaus

del yra adducit rationem talem. quia cuz christus in passione sua nulli matrem suã seruandam tradidit nisi virgini: non est probabile q ante conceptum dum adhuc esset iuuencula traderent alicui nisi virgini custodienda. Tertio probari potest similitudinibus quia cum de similibus idem sit iudicium vt dictat regula logica Ex quo christus in omnibus maiorẽ quã habuit z spãliorem societatem ac familiaritatem semper cum virginibus habere potissime voluit iuxta illud Canticoꝝ. vi. Qui pascitur inter lilia scilicet virginitatis. Unde z mr̃em virginem eligere voluit: virgineo lacte nutriri voluit: in sinu virgineo recumbere. Sed et discipulum virginem scz iohannẽ familiarius dilexit et in pectore suo reclinari eum voluit in cena. Item ꝑcursorem virginem habere maluit scz iohannẽ baptistam. Iuxta quoqz crucem virginem mr̃em z virginez discipulũ astare voluit. sed et in sepulchro quasi virgineo id est in quo nonduz quisqꝫ positus fuerat locari voluit. Deniqꝫ a virgine martha ministerium sibi z hospicium exhibitum plus placuit. Preterea in celo semper virgines in comitatu habere vult qui eum sequuntur quocunqꝫ ierit Apocal'. xiiij. Sane ergo iudicandum et credẽdum est q patrem putatiuũ z nutricium atqꝫ ministrum suum z sue matris sponsum non nisi ꝟginẽ habere voluerit: vt virginum societatem ab instanti conceptionis vsqꝫ ad tempus sue manifestationis et predicationis semper habuerit z inter virgines conuersatus fuerit

Capitulum V.

Quinta stella est priuilegium singularissime dilectionis. quia iter mariam z ioseph fuit amor sanctissimus z singularissimus Et maria p' filium magis amauit ioseph q̃ alium sãctum quia fuit sponsus eius z ei in omnibus necessitatibus ꝓuidẽs. Pie eñ creditur q spiritussanctus virginem mariã et ioseph sancto amore mutuo vniuit. et nisi iste amor a spiritusancto inter eos castus et sanctus precessisset: matrimoniũ eoruz contractuz non fuisset. Dilexit igit' virgo maria ioseph: tanq̃ sponsum suum scienz a deo sibi miraculose datum. Et ꝫm magistrũ vberrinum de Cassali libro qui intitulatur arbor vite crucifixi iesu. Credẽdum est inquit q beata virgo que in omnibus a spiritusancto agebat' fuit ab eodẽ spũsãcto certificata de sanctitate ioseph et de diuina ꝓtectione: itaq non dubitauit imo certa fuit q ioseph nunq̃ vellet eam carnaliter amare vel ꝯcupiscere: sed purissimo amore ex diuina dilectione deuote sibi seruire. z ideo nõ mirũ si plene i ioseph coniugiuz ꝯsensit vt verum matrimoniũ fuerit inter eos nunq̃ habendo respectuz ad carnalem ꝯcupiscentiã vel actũ. Unde patet quia singl'ari diuino amore z castissimo se mutuo dilexerũt

Ca. VI

Sexta stella dicit' ꝓuilegiũ sanctissime ꝯuersationis. Ista eñ est regula gñalis. q2 cũ sctõ sctũs eris. et cũ ꝑuerso ꝑuerteris. teste psã. vñ qui malã hñt societatẽ in hoc mũdo male agunt. et ecõuerso q bonã hñ. Erit eñ q vn' malus malã habet voluntatez z in societate bonoꝝ si fuerit vnus bon' suis exhortationib' ꝓhibet z retrabit illum z econuerso. Itaqꝫ cũ ioseph habuerit sctãz societatẽ marie: d' qua Ambrosi' Uirgo fuit sãcior aliis plena spũsancto. Et ꝓpterea quid credis q agebat ioseph qñ videbat spõsã suã in nocte surgentẽ ad orationẽ z plorãtem ac deũ collaudãtẽ. an nõ credis q ad bene agendum inflãmaret'. Arbitror q sepe orabat cũ orãte z cũ ꝟgine pariter bñdicebat deũ. Cõsidera quantũ erant deuota eoꝝ colloqa z qñ maria loquebat' d' deo ille stupebat. Itẽ cõsidera quõ beata ꝟgo oĩa secreta misteria diuine incarnatõis ei pãdebat z ꝑiter ꝯferebãt quõ xp̃s d' ea natus ꝫm ꝓphias deberet in mũdo viuere et ꝓ hoib' pati z mori. Itẽ ꝯsidera q̃tuz stetit cũ maria q2 fere. xxx. ãnis: licz ei d' morte ioseph in scptura nõ repit' sed ꝯstat q̃m paꝝ añ baptismũ xp̃i mortu' fuerit. Naz qñ xp̃s disputabat i tẽplo viu' erat. T. pe aũt passiõis nõ fit mentio de eo. Cũ g̃ tot annis steterit cũ ꝟgine in sctã ꝯuersatiõe sequit' vtiqꝫ q magni meriti fuit z magne sanctitatis.

Capitulum VII

s Eptima stella est ꝓuilegium meritorie acquisitionis: auxiliatoris quia ipse meruit in omnibꝫ laboribus ⁊ in omni negocio virginis marie et christi auxiliũ ꝓbere: vt patet qñ virgo in bethleem ad pariendũ ascendit. qñ in egyptum aufugit ⁊ in exitu de egypto atq; in querendo ꝑuulũ christũ ꝑditum. Luce. ij. Quis in oibꝫ his eam sociauit ei nisi Joseph. qui cum plorante virgine plorauit ⁊ cũ dolente doluit. Vñ maria ait: Ego ⁊ pater tuus dolentes querebamus te ⁊c.

Capitulum. VIII.

o Ctaua stella ꝑ maxime honorationis. Quere quẽ volueris post virginẽ in terris cui xps tantum honorem exhibuit sicut Joseph. cui vt dicitur Luc. ij. Erat subditus descẽdens in nazareth. Ista autẽ subiectõ erat vt volũt doctores ꝙ illa diuinitas aliquãdo familiariter ministrastat Joseph: dabatq; sibi thobaliam seu manutergiũ ad tergendũ manus: aquã ad lauandum: sedile offerebat ad residendum: nec dubites ꝙ multa obsequia fecit deus ipsi: ergo ⁊c. Cap. IX.

n Ona stella est ꝓuilegium ꝑcelse gratificationis. Nam quis sanctoꝝ tantã gratiã ꝑmeruisse cernitur sicut Joseph: si aduertimus rõnem electionis atq; rationem meritorie sue seruitutis. Nimirum si pensamus rationem electionis vtiq; ipse magnam gratiaz habere debuit: quia quando aliquẽ deus eligit ad tantã gratiam vt sit sibi tam familiaris sicut patuit: semꝑ sibi dat maximas gratias. Et ꝓpterea eligendo ipm iosepb ad tantũ misteriũ quãtas sibi gratias dedit cogita. Item si pensamus eius seruitutem. Quis reperit qui tantũ seruierit virgini marie atq; christo sicut Joseph. Modo christus dixit Joh. xij. Si qs mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus ⁊c. Qñtum ergo putas honoris ⁊ gratie deus pater exhibuit ꝑ tanto seruitio Joseph. Item si benedicta virgo est tam gratiosa ꝙ qui dicit ad eius reuerentiam vnum Aue mari facit sibi gratiam: quãtomagis credis quid fecerit Joseph qui tanto tꝑe ⁊ in tantis eidem ⁊ filio seruiuit ⁊c.

Capitulum. X.

d Ecima est ꝓuilegiũ dulcissime cõsolationis. Reuera nullus sctõꝝ habuit vel habere potuit tantaz consolationẽ de christo sicut Joseph hic in terris: qui vidit omnia que ꝓphete ꝑdicauerunt de virgine ⁊ de verbo incarnato quẽ ⁊ portauit manibꝫ ac tetigit: fide sensit: osculatus est ⁊ multotiẽs amplexatus est. Si ergo abraam exultauit vt videret diem christi vidit ⁊ gauisus est Joh. viij. quãtomagis iosepb gauisus est qui vidit ⁊ tetigit ꝑ experientiam ⁊c. Deniq; consolationẽ habuit petrus quãdo vidit faciez ⁊ gl'iam christi in transfiguratiõe adeo vt efficeret quasi fatuus nesciens quid diceret. Dñe inq̃t bonũ ẽ nos hic esse. Math. xvij. Consolationẽ habuit Johes qñ dormiuit suꝑ pectus iesu. Omes etiam apl'i ꝯsolabant qui manducabant ⁊ bibebant cum verbo vite. Magno vtiq; dulcedine tenebat magdalena qñ iuxta pedes Jesu sedẽs audiebat verbum illius. Beatus Franciscus dũ sel' oraret ꝑparuit ei xp̃us quasi crucifixus di. Francisce amice tolle crucem tuam ⁊ sequere me. Et mox p̃ maxima dulcedine eius effectus fuit quasi fatuus ⁊ spũ ebrius. Fratri rufino apparuit beata virgo cum filio in brachio tenẽdo: ⁊ tantã consolationem habuit ipse frater Ruf. ex illa visione ꝙ quasi anima exiuit de corpore. Quid tunc Joseph habuit cõsolationis qui tanto temꝑe habitauit cuz xpo ⁊ virgine matre: comedit in vna mensa: cũ eis dulcissima colloquia habuit multotiẽs ⁊ q̃ti ẽscũq; voluit. Et vt pie credo xps sepissime oscl'abat ipz ioseph sic solẽt facere filij ꝑuuli suis patribꝫ. O igitur Joseph sanctissime. O q̃ta fuit ꝯsolatio tua qñ xpm natum quẽ filiuz dei credidisti in vlnis tenuisti. quãdo angeli cecinerũt gloria in excelsis: ⁊ in multis alijs actibꝫ eiꝰ felicibus: vere dicere poteras cum ps. Cõsolationes tue dñe letificauerũt aiam meam. O anima mea quid faceres si saltem semel osculari a christo mereris ⁊c.

Capitulum. XI.

v Ndecima: ꝓuilegiuz angelice frequẽtationis ⁊ visitationis. Non enĩ omnibus sanctis donatuz est frequent ãgelos videre ⁊ alloqui. Joseph

aūt sepius hanc gratiā promeruit sicut patz cū angelus ei apparuit dicens. Noli timere accipere coniugem tuā: et cū monuit vt in egyptū iret. Itē cū post reuersum angelus ei apparuit monēs vt in partes Galilee. s. nazareth diuerteret habitaturus. Pie etiam credo q multis alijs vicibus vidit angelos virginem benedictam visitantes et consolantes: quia vt dicit hiero. quotidie eam visitabant angeli cibum ei ferentes.

Capitulum. XII.

D Uodecima stella est priuilegium potissime impetrationis seu suffragationis. Alij quippe sancti post benedictam virginē nō ita potissime hn̄t et possunt impetrare nobis suffragia sicut Joseph sanctissimus. Ratio qz alij sancti solum deprecatorie seu supplicatorie tanq̄ serui dei pro suis meritis hn̄t impetrare pro nobis. Sed sanctus Joseph in celesti regno quodāmodo etiaz auctoritatiue tanq̄ pater xpi putatiuus et nutricius habet impetrare: qz xp̄s eum habet honorare. Juxta illō Honora patrē tuū et matrem Exo. xx. Ex quo habet quodāmodo ius precipere posse christo et non tm̄mō supplicare sicut alij. Quisquis ergo ei deuote seruit: Quisq̄s eius suffragia exposcit haut dubium quia exaudietur in orationibus apud christum. Non enī est fas ei negare qd̄ petit propter paternum honorem et c. O igitur anima fidelis ex his vide quante sanctitatis sit iste ioseph: et q̄nti meriti corā deo vt deuotius moueri studeas erga ip̄m. O q̄z dulcis eius societas fuit cum beata virgine et christo. O q̄nta nunc ī celo felicitas eius. O virorum felicissime et sanctissime Joseph Rogamus ora pro nobis vnacū tua sponsa virgine benedicta apud christū: vt nos perducat ad celeste regnū. Amen.

Pars tertia libri octaui de sūma puritate beate et gl'iose virginis Marie.

N Ihil imundū in illam incurrit. Candor est enī lucis eterne: et speculū sine macula dei maiestatis. Hec verba scribuntur originaliter Sap. vij. c. et accipiuntur conuenientissime de gl'iosa virgine matre dei. tū qz libri qui intitulantur de sapia specialiter exponuntur de beata virgine et que de sapia dicuntur inter pretantur ecclesia quasi de virgine benedicta dicantur. tū quia omnis scriptura que de christo dicitur: pōt accipi et dici de beata virgine excepta ea que de personali vnione diuinitatis loquitur: et hoc propter nimiā vnitatē et plenā assimilationem virginis matris ad filiuz vt vult magnus Albertus sup missus est Et idcirco hec scriptura nostri thematis conuenientissime de beata virgine accipitur q̄ proprie de sapia dei patris. i. xp̄o scribitur. In quibus quidem verbis sapiens. ss. loquente tripliciter cōmendat puritatem beatissime virginis marie. Primo quidem q sit summe mundicie: imunis ab omnis peccati originalis mortalis et venialis sorde. Ideo dicit Nihil imundū incurrit in illā hoc quo ad peccatum mortale. Et postea speculum inquit sine macula: hoc quo ad peccatuz veniale et etiaz originale et c. Vere o anima deuota permaxime tibi redditur laudabilis et venerabilis ac amabilis ipa sanctissima dei mater que in sua puritate ac mūdicia virginali meruit concipere filium dei: propterea ecclesia canit Sancta et imaculata virginitas quibus te laudibus efferam nescio: quia quem celi capere non poterant tuo gremio contulisti. Secundo in premisso themate cōmendat sapiens puritatem virginis marie q sit sublimis et sūme excellentie supra puritatem oīm creature. Unde subdit. Candor est enī lucis eterne. i. diuine. s. per comparationē. Etenī vt dicit Ans. Ipsa tanta puritate nitebat et nitet q sub deo nequit maior intelligi. O quid cogitare aut dignum dicere possumus de te o purissima virgo. Reuera si te formā dei appellemus digna existis: vt ait hiero. Si te candorem eterne lucis nominē per oīa comprobaris. Tertio cōmendat q vicz eius puritas sit diuinalis munificentie. et magnifice gratie: pro singulari eius vicz priuilegiatione et diuine maiestatis operatione. Unde subdit. Speculuz inquit dei maiestatis. Nimirū in benedicta virgine tanq̄ in speculo relucet sūma gratia diuine bonitatis et maiestatis atq̄ singularissimum donū charitatis eius in

incarnatione facta ex ea &c. Itaq3 de puritate beatissime virginis ad p̄sens actu/ri tria misteria declarabim⁹ q̄ subsequūt.
Primū dicitur misteriū ɔsistentie.
Scd̄m misteriū p̄cellentie.
Tertiū misteriū p̄uilegiate grē.

Articulus primus in quo consistit sūma puritas beate Marie Capitulum. I.

PRimum misteriuz ɔsistentie vbi inuestigandum est in quo consistit puritas beate v̄/ginis marie matris dei seu quō intelligenda sit hec intentio puritatis ei⁹ Ad qd̄ primus Respondet̄ s̄m sententias Alb. sup missus est. Atq3 Thome sup. iij sententiaꝝ di. iij. Et ɔcorditer doctoꝝ no/stroꝝ q̄ hec eius puritas in tribus ɔsistit.
Primo in ɔtrij. i. pcti elongatiōe.
Secūdo in sūme puri approximatione
Tertio in vtriusq3 p̄dictoꝝ ɔfirmatōe
Primo inq3 in contrarij. i. peccati elongatione & distantia: quia puritas intenditur p recessum a contrario sicut albius dicitur quod est nigro impmixtius. Et lucidius dicit̄ illud quod est tenebris impmixtius. Sic & beata virgo dicit̄ purissima: quia p̄ omnibus post christū ipsa est imp/mixtius impuro. i. peccato. Juxta hoc questio occurrit. Utrum beata virgo fuerit tante puritatis vt ab omni culpa fuerit totaliter imunis. Et arguitur q̄ non: quia p̄ma Joh. ij. habet̄. Si dixerimus: q2 pec/catum non habemus: nosmetipsos sedu/cimus & veritas in nobis nō est. Itē Pro/uerbioꝝ. xx. Quis potest dicere: munduz est cor meum: purus sum a peccato. Item Job. xxv. Stelle nō sunt mūde in conspe/ctu eius. Et Roꝝ. iij. Oēs peccauerūt. Item glo. super Roꝝ. viij. dicit. Impossibile est quātūlibet sanctum aliquādo nō cadere sc3 venialiter. ergo videtur q̄ ipsa aliquādo peccauerit venialiter. Item beata virgo bona conscientia dicere poterat Dimitte nobis debita nostra &c. cū sit cō/munis forma orandi omnib9 sanctis collata. ḡ nō fuit sine culpa. Preterea Criso/stomus sup illud Joh. ij. Quid mihi & tibi mulier dicit q̄ aliquid hūani passa fuit quasi p̄pter vanitatem voluerit christum miraculū facere. Item glo. sup illud Luc. p̄mo Spūssctus supueniet: dicit Superue/niens spūssanctus in virginē eam ab omī sorde vicioꝝ castificauit. Magister etiaz sententiaꝝ in. iij. di. iij. cap. primo sic dicit Mariā totā. ss. supueniēs a pctō prorsus purgauit & a fomite peccati etiam libera/uit vel fomitē penitus euacuando vt qui/busdam placet vel extenuādo & debilitando &c. Hec superuentio aūt. ss. fuit tpe ɔce/ptiōis filij dei. ergo sequit̄ q̄ ante ɔceptionē aliqñ peccauerit: a quo post in ɔceptione filij dei purgata fuerit. Contra. Augustin⁹ in libro de natura & gratia dicit: Excepta hac virgine de qua p̄pter hono/rem dn̄i nullam prsus cū de peccatis agit̄ volo habere questionē. Inde em̄ scimus q̄ ei plus gratie sit collatū ad vincenduz ex omni pte peccatū q̄ meruit parere quē cō/stat nullum habuisse peccatum. Hec ille.

Pro responsione ergo ponit̄ cōclusio q̄ beata virgo p grām sanctificatiōis copiosam in vtero materno ɔsecuta est p̄serua/tionē ab omni peccato. Et hec ɔclusio s̄m dn̄m Bonauē. aliosq3 ɔcor. doctores sup iij. di. iij. pbat̄ auctoritatib9: rōnib9 & exemplis ac silitudinib9. Prīo inq3 auctorita/tib9. vñ Geñ. iij. Ipa ɔteret caput tuū: qd̄ btūs Berñ. & aug. exponēdo di. Sugge/stio ē caput diaboli. Nulla ḡ suggestio habuit locū in v̄gine tā quo ad suggestionē pcti venialis q3 mortalis a qb9 totalr̄ im/munis fuit. Itē Cañ. iiij. Tota pulcra es amica mea. tota plcra ab origīali & a mortali. & macula nō est in te. i. veniale pctm̄. Itē ps̄. xlv. Sanctificauit tabernaculum suū altissimus: de⁹ in medio ei⁹ nō cōmo/uebit̄ sc3 p aliqd malū pcti. Vñ Berñ. ad Lugduñ. canōicos. Puto inqt q̄ copiosi⁹ munus grē in eā descendit q̄ ei⁹ nō solum scificaret ortū: s3 etiā deinceps ab oī pctō custodiret imunē. Scdo rōib9. Pria rō Alb. sup mis. ē: q2 qd̄cūq3 pctm̄ etiā veiale nō ē grā. ḡ vbicūq3 ē aliqd pctm̄ q3tūcūq3 puū & veniale ibi est aliqd vacuū de grā. Sed beata virgo fuit plena gratia etiam ante conceptionē filij dei. Luc. i. Aue gratia plena. ergo nihil de peccato fuit in ipa

Secūda ratio: quia vt volūt doctores sup. iij. distin. iij. pcipue Bonauē. Rich. ꝛ Tho. In pma sanctificatione virginis. s. in vtero sue mris fomes in ea fuit ligatus vel extinctus sic ꝙ ablata fuit inclinatio ad malū vt nunꝗ̄ peccaret ꝗuis flexibile liberū arbitriū haberet sicut habuerunt ꝛ angeli ante ꝯfirmationē nec peccauerunt Sed in scāda sanctificatione. scꝫ qn̄ christum ꝯcepit fuit omino euacuatus ꝛ totaliter extinctus vt nō possꝫ peccare. Ubi nota ꝙ fomes vt ait Rich. vbi sup̄. Non aliud ē in nobis: ꝗ̄ habitualis inclinatio in appetitu sensitiuo tendens ad obiectuꝫ inordinate ex peccato pmoꝝ parentū mediante nature corruptione causata. Dicitur notanter habitualis inclinatio. scꝫ cōcupiscentie, p eo quia actualis ꝯcupiscentia est motus peccati. Fomes ḡ vltra carnis essentiā ꝛ sensitiui appetit⁹: ponit quādam corruptionē morbidā in carne radicatam que ascendit vsqꝫ ad mentē. habet ꝗ̄ duplicem effectum. scꝫ, pnitatē ad malum: ꝛ difficultatē ad bonum. Juxta illud Roꝝ. vij. Non ēm qḋ volo bonū hoc ago: quo ad secūduꝫ. Sed qḋ odio maluꝫ hoc facio: quo ad pmū. Per primā itaqꝫ sanctificationē scꝫ in vtero materno ꝫm p̄dictos doctores Maria habuit dei dono ligatum vel sopitum aut extinctum modo antedicto fomitē: quia tanta gratia perfectionis est sibi tunc collata ꝙ redundauit in eius sensualitatē adeo vt fomitē reprimeret: sic ꝙ in peccatū nō inclinaret ꝛ a bono nō retraheret nec vllum effectū vel incitamentū haberet aliqn̄. In secūda autē sanctificatiōe in qua spūssanctus descēdit nō tm̄ in mentē: sed etiaꝫ in carnem ex ea mirabil'r formando corpus christi sanctissimū: tunc totaliter fomes fuit extirpatus ꝛ extinctus ꝑ collatam ꝯfirmationis in bono gratiam: vt nullo modo posset volūtas marie flecti in peccatū etiam veniale: vt de hoc latius dicet. ca. iij. hui⁹. vnde maria nullum peccatū habuit. Sed aduertēdū ꝙ p̄dicta de fomite posita sunt ꝫm doctores eos q̄ tenuerūt mariā conceptam fore in originalis peccati macula: ꝛ sic mūdatam. Moderni aūt nostri doctores dicentes beatam mariā in ꝯceptione nō ꝯtraxisse originale peccatū cum quib⁊ ego teneo aliter sentiūt ꝙ vicꝫ fomes qui est effectus peccati originalis in carne marie sanctificata nō fuit formaliter in effectu quo ad legē, plis ꝓpagate: sed tm̄ causaliter quo ad legem ꝓpagantiū. Uñ ꝫm Francis. maronis. In pma sanctificatiōe maria fuit in gratia ꝯfirmata: vt patuit libro. iiij. ꝛ. v. Tertia ratio Bonauēture quia congruū fuit vt illa que placuit altissimo in tantū vt fieret digna eius sponsa: ꝛ mater filij dei vnigeniti: sic esset immaculata mente: sicut ꝛ intemerata carne: que foret aduocata peccatoꝝ: gloria ꝛ corona iustoꝝ: sponsa dei ꝛ totius trinitatis reclinatoriū ꝛc̄. Tertio ostendit hec cōclusio silitudinib⁊ ꝛ exemplis: qꝛ sicut diuina, pudentia in pmo statu hoiem custodiuit ab oī nociuo: ita ipsa diuina, pudentia ꝯgruenti⁹ matrē custodiuit imaculatā ab omi peccato. Itē Johes bap̄. ex sctificationis gr̄a habuit a deo, ptegente vt nūꝗ̄ peccaret mortaliter ꝛ ne leui saltē macularet vitam famine posset: vt canit ecclesia: vñ paucissima venialia fortassis cōmisit. ergo dei mr̄ electa debuit habere eminentiorē gratiā sanctificationis vt nunꝗ̄ vel venialiter peccauerit: imo etiā in alijs repssit illicitos motus. Nec vnꝗ̄ habuit qḋ eius ꝯscientiā remorderet. Ad id refert Bonauē. vbi s̄. ꝙ audiuit narrare ꝙ ipsa cuidam ꝑsone reuelauit ꝙ nō repḣendebat eam cor suuꝫ in omni vita sua. ꝛ sic ptꝫ. Pro solutione aūt argumentoꝝ in cōtrariū, pductoꝛuꝫ ad illas auctoritates Joh. Prouer. Job. Roꝝ ꝛ glo. Rn̄det ꝫm Alb. ꝙ oēs ille scripture loquūt de cōi iure viatoꝝ hoim. Istud aūt pulegiū virginis beatissime est de specialissima ꝛ ꝓpria gratia respectu oim viatoꝝ q̄ derogat generali. Ad illud Dimitte nobis debita ꝛc̄. Dicendū est ꝫm Bonauē. ꝙ in petitione illa virgo maria poterat petere remissionē debitoꝝ nō rōne sui sed alioꝝ membroꝝ christi quib⁊ poterat petere vt debita dimitterent ꝛ bona ꝯscientia illam orationem formare in persona eccl'ie nō, p se sed, p alijs sanctis sicut dixit Augustinus

Ad illud Crisostomi di. ꝙ aliquid humani pas. Dicendū ꝫm Alb. ꝙ ipsa virgo

aliquid hūani passa fuit: hoc verū est ad hūc sensuz: qꝛ vt hō hoībꝫ cōpassa fuit. Sed ꝙ aliquid vani passa fuerit ꝑ oīa falsum est ꝛ ꝯtra aug. Ad vltimū ſm doctores tenētes mariā sine peccato originali ꝯceptā patꝫ solutio expssa libro.iij. pte.ij. arti.ij. vbi de sanctificatione ꝛ liberatione soluit̄. Sed ſm Bona. vbi s̄. Rn̄det ꝙ refert dicere peccatū ꝛ dicere vitiū. Nam vitium dicit culpe sequelā ex originali in nobꝫ relictā. Pctm̄ aūt dr̄ dupliciter. Aliqn̄ culpa sicut cōiter ꝯsueuit accipi. Aliqn̄ ꝓ pena nō culpa dr̄ sed pēa peccati: sicut Ro. vij. De peccato dānauit pctm̄. Dico ergo ꝙ beata virgo dr̄ castificata vel mūdata a peccato nō rōne alicuius culpe vel macule sed solum rōne pene: a qua mundata est in filij dei ꝯceptiōe: vt illas penas seq̄ntes ex peccato originali, ipsa in filij dei ꝑturitiōe nō habuerit: qꝛ ꝯcepit sine corruptione: ꝛ fuit grauida sine grauamīe ac peperit sine dolore: vn̄ patꝫ r̄nsio. Capl'm. II.

Secūdo dixi ꝙ hec puritas beate virginis ꝯsistit in sūme puri approximatione: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō ꝯsistit in sola peccati elōgatiōe. Un sit ꝓ ꝯclōne ꝙ beata virgo dr̄ purissima non solum ob hoc ꝙ ab impuro.i.a peccato est elongata sed etiam quia ad sūme purū.i.deū ē summe approximata. Hoc declarat̄ ſm Alb. magnū sup missus est.c.clxxxiij. taliter: qꝛ puritas sequit̄ naturā luminis ꝛ luminosi: sicut vr̄ ad sensum: qm̄ illud qđ plus ꝑticipat de natura lucis plus habet puritatis: vt sūma lux vel sūme lūinosum: sūme sit lucidum ꝛ purū. Lux aūt est duplex.s. corporalis ꝛ spūalis: vt dicit Augu. super Gen̄. ad litteram ꝛ magis ꝓprie dr̄ lux spiritualis q̄ꝫ corꝑalis lux. Scōm hoc ergo duplex ē puritas:.s. corꝑalis ꝛ spiritualis. Sed quia maior puritas corporalis est ſm maiorem ꝯuenientiaz ad summā corporalem lucem. Quāobrem videmus ꝙ aqua purior est q̄ꝫ terra. aer q̄ꝫ aqua. ignis q̄ꝫ aer. firmamentū q̄ꝫ ignis. celum aqueū q̄ꝫ firmamētū. ꝛ celum empireū q̄ꝫ aqueū. Similiter ergo erit maior puritas spūalis ſm maiorem ꝯuenientiam ad summā lucem spūalem que deus est. Qui lux est in quo tenebre nō sunt, ylle.i. Joh. ca.i. vn̄ ſm hoc purior est aīa sensitiua q̄ꝫ vegetatiua. rōnalis q̄ꝫ sensitiua. angelica rationalis q̄ꝫ hūana ſm naturam. Sed ſm gratiam est aliter: quia anima humana existens in grana purior ē q̄ꝫ dyabolus: licꝫ ſm naturam diabolus cum sit angelice nature sit purior. Gratia nempe ē quasi quoddā lumen creatuz ꝓcedens a luce increata.i. deo: put dicit Bern̄. in sermone de charitate ꝛ grana christi. ergo vbi est ꝑticipatio maioris grane: ibi maior est ad ꝓmaz lucem appropinquatio ꝛ assimilatio. ꝛ ꝑ ꝯn̄s maior ſm granam puritas. sicut exēplum in corꝑalibus. licet em̄ ſm se cristallus sit purior aliquo vitro de materia minus pura facto. Tamen istud vitrū si fuerit irradiatuz a sole: lucidius est ꝛ purius ſm ꝑticipatam radiositatem ꝛ lucem solis: q̄ꝫ cristallus nō irradiata a sole. Quia igitur in beatissima virgine respectu oīm creaturarum aliaꝝ nō vnicaꝝ fuit summe gratie ꝑticipatio: ergo approximatio ad ꝓmā lucem fuit in sūmo. ꝛ ꝑ ꝯsequens puritas in summo. Hec ſm Albertum.

Capitulum. III.

Tertio dixi ꝙ hec puritas beate ꝟginis fuit in vtriusq̄ꝫ p̄dictoꝝ.i. elongationis ꝛ approximationis confirmatione: ꝓpter quod ponit̄ tertia cōclusio in ordine ad p̄dictas supius ꝛ ē talis. Beata virgo maria ꝑ sanctificationis copiosam gratiam adeo fuit cōfirmata in bono ꝑhennī: vt nunq̄ꝫ posset in aliqđ peccatum flecti: nec possꝫ in ea diuina gratia deperiri aut minui vel ab ea aliquō separari. Unde beatam virginē mariam peccare etiam venialiter vel minimo peccato fuit impossibile: q̄ꝫtomagis mortali peccato ꝛc̄. Probat̄ hec ꝯclusio triplici rōne. plūibus alijs ob breuitatē obmissis. Quaꝝ rationū fulcimenta accipiunt̄ a dn̄o Bonauē. sup.iij. disti.iij. ꝛ ꝯcorditer Richar. atq̄ꝫ Tho. sup eodem.iij. libro sententiaꝝ.

Prima est rō redūdationis.
Secūda est rō dignificationis.
Tertia est rō ꝑfecte graficationis.

Prima ratio redūdationis: Quia sicut honor pentum redūdat in filios. Prouer. xvij. Gloria filioꝝ patres eoꝝ: ita ꝑ oppositum ignominia vel confusio matris re/

dundat in filium. Si ergo mater dei vnq̄ peccasset vel peccare potuisset aut gratiã perdere dei potuisset ignominia fuisset dei sui filij: quia eius mater dãnari potuisset qđ est absurdum. Quid eni ignominiosius q̄ reginam celi matrē dei diabolo potuisse subijci p culpam ꝛc. ergo videt̄ ꝓpositũ fore verum. Secũda ratio dignificationis: quia dignior fuit mater christi effecta ex hoc ꝙ est mater dei: q̄ sit aliquis angelus in celo. Si ḡ angeli boni sunt in gratia ꝯfirmati: multomagis mater dei. ꝓpter illud .ij. thopicorum. Si ei cui minus videtur inesse inest: ꝛ ei cui magis ꝛc. Tertia ratio ꝑfectissime gratificationis que ē specialius posita a Rich. vbi s̄. Nam per istam sanctificationē scꝫ in ꝯceptione verbi fuit beata virgo adeo gratificata vt in ea esset ꝑfectissima charitas: vtpote in matre dei dilectissima. Sed sicut ꝑfectissim⁹ charitatis actus nõ potest esse cum inordinato ꝯcupiscentie actu. ita nec ꝑfectissim⁹ charitatis habitus cũ habilitate ad concupiscendum. Unde Aug⁹. libro. lxxxiij. q̄stionũ. q. xxxvi. dicit: ꝙ nutrimentũ charitatis est iminutio cupiditatis: ꝛ eius ꝑfectio est nulla cupiditas. Uñ sicut beata virgo post p̄mã sanctificationē nõ fuit ꝯcupiscens s̄m actum: ita post scđam nõ fuit ꝯcupiscens s̄m habitum. Proinde si post scđam sanctificationē de carne marie fuisset aliquis purus hõ formatus miraculose: ꝛ solis naturalib⁹ relictus: ita fuisset integre nature sicut esset hõ ex elemētis vel celis formatus: ꝛ suis naturalibus relictus: saltem q̄tum ad illam integritatem cuius corruptio est inclinatio ad pct̄m. Nam sicut celũ ꝓpter ꝑfectionem forme impossibile est ad aliam formã mutari vel corrũpi. Ita aliqualiter a sili beata virgo ex ꝑuilegio ꝑfectionis gratie nõ potuit mutari in aliud vel ꝯtrariũ. scꝫ ad pct̄m quodcũq̄. Et hoc decebat matrem dei: nec ꝯgruebat vt dei mater esset ꝛ peccare posset. Hec Rich. Uñ ex dictis claret ꝙ in secũda sanctificatione et diuina inhabitatione tãta fuit gratie plenitudo data virgini vt ꝯfirmaret̄ in bono: sic vt nũq̄ flecti vel velle malũ posset. in quo non aufert̄ potentia liberi arbi. sed ꝯ̄firmat̄ et defectus qui est posse flecti in malũ excludit̄. Ad id facit hiero. in s̄mone de assumptione di. ꝙ tota plenitudo gratie que fuit in christo venit in mariam. ergo venit in eam nõ tm̄ gratia sanctificationis sed etiam ꝯfirmationis in bono. Ideoq̄ Bonauentura vbi s̄. ꝯcludēdo subdit ꝙ cũ maria sanctũ sanctoꝝ gestauit in vtero: tunc sanctificata fuit ꝯformiter filio suo: adeo ꝙ sicut impossibile fuit xp̄m peccare: Ita ꝛ impossibile foret matrē ei⁹ cadere. Et sicut impossibile fuit ꝓpter honorē xp̄i vt haberet aliũ filium. sic impossibile fuit vt vnq̄ carnis ꝟginitas violaret̄ in qua dei filius habitauerat. Et ita etiã impossibile fuit vt mentis sanctitas aliqua culpa macularet̄. Ad cuius etiã testimoniũ valet ꝙ quidam iudei asserũt hoc mirum fuisse in virgine maria ꝙ cũ esset pulcherrima a nullo vnq̄ viro potuit concupisci: nec vilipendendũ est istud infidelium testimoniũ: quia oportet etiam ab his q̄ foris sunt testimoniũ habere. Hec Bonauētura. De hoc infra latius. O igitur vere purissima. O indicibiliter sanctissima ꝟgo maria: vere tu pulcra ꝑ puritatem: suauis ꝑ charitatē: ꝛ decora ꝑ virginalem castitatem. O deus meus. O iesu magne deus: q̄ mirabilis ꝛ gloriosus es in sanctis: sed vere mirabilissimus ꝛ gloriosissimus in maiestate tua: in sctissima genitrice tua huius tam sanctissime tue matris ꝓb merita petimus dele nostra delicta ꝛc.

Articulus secũdus quõ puritas beate marie ꝑcellit puritatē oĩm creaturarũ tã angelicaꝝ q̄ humanaꝝ Capl'm. I.

Irca secundũ misterium scꝫ ꝑcellentie inuestiganda sunt tria. Primũ est vtrũ beata virgo s̄m statum vie nitebat tanta puritate ꝙ sub deo intelligi maior nequiret. Secũdo vtrũ hanc puritatem accepit simul vel successiue ꝛ qñ eam assecuta est. Tertio qualiter vel in quo ei⁹ puritas ꝑcellebat oēm puritatē tam hoim q̄ etiam angeloꝝ. Ad p̄mũ quesitũ vicꝫ vtrũ beata virgo in via nitebat ea puritate qua sũ

deo maior nequit itelligi. Arguere potes q nõ: qr aĩa xpi que creatura fuit in statu vie maiori puritate nitebat q̃ gl'iosa v̄go ⁊ tñ sub deo erat puritas aĩe xpi. g̃ maior puritas põt sub deo intelligi q̃ ea quã habuit virgo. Item ipsa beata v̄go in statu glorie nitebat maiori puritate q̃ in statu vie ⁊ tamen sub deo. Item oẽs sancti angeli ⁊ sancti p̃rie in sua puritate gl'ie plus videnẗ appropinquare puritati p̃rie q̃ q̃cũq̃ puritas sit vie. Illa eñ sufficit ad h̄ vt possunt patriã lucẽ p̄ spẽm videre Hec aũt nõ ita: g̃ gl'iosa virgo nõ nitebat: tunc sũma sub deo puritate. In ↄtrarium est Ans. lib. de ↄceptu v̄ginali. c. xviij. dicẽs Nempe decens erat: vt ea puritate q̃ sub deo maior nequit intelligi virgo illa niteret cui deus pater vnicũ filiũ suũ quem de corde suo equalẽ sibi genitũ tanq̃ seipm diligebat ita dare disponebat vt naturaľr esset vnus idẽq̃ cõis dei patris ⁊ virgĩs filius: ⁊ quã ipse fili⁹ substantiaľr sibi matrem eligebat: ⁊ de qua spũssanctus opatus erat: vt conciperetur ⁊ nasceretur ille de quo ipse procedebat. Hec Anselmus.

Rñsio q beata v̄go etiã in statu vie ea puritate nitebat q̃ maior sub deo intelligi neq̃bat. Et pbaẗ s̄m Alb. sup mis. est plib; rationibus e quibus aliquas hic adducemus aliis amore breuitatis pretermissis.

Prima ratio sũme donationis: quia ad dationẽ sũmi doni sequiẗ collatio oĩm donoꝝ inferioꝝ. Iuxta illud apl'i Roꝝ. viij. ca. Qui ꝓprio filio suo nõ pepercit sed pro nobis omnibus tradidit ⁊c̃. Quõ nõ cum ipso nobis omnia donauit. Sed dñs beate virgini summũ donũ donauit cuius capax fuit pura creatura scʒ dei maternitatem: ergo ⁊ sũmam puritatem. Secunda ratio sublimationis: quia ip̃a beata v̄go erat sublimanda ⁊ exaltanda sup oẽs choros angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ atq̃ sup omnẽ creaturam post christum: quã sublimationem habuit in assumptione. Sʒ quia vt ait Dionisius libro de ãgelica hierachia Supiores habent ꝓprietates inferioꝝ cũ excellentia. Unde seraphin q̃ excellit charitate excellit omnibus donis omnes inferiores. ergo beata virgo cũ excellit oĩns etiam seraphin charitate. Excellit omẽs etiam puritate ⁊c̃. Tertia ratio impletionis. quia beata virgo super omnẽ creaturã impleta est spũsancto. Luc. i. Spũssctũs supueniet. glo. qđ nũq̃ in aliquẽ venit supexcellenẗ veniet in te. Et itex. Aue gr̃a plena ⁊c̃. Sʒ effect⁹ spũssancti ẽ purificare. Deniq̃ vt ait Bern̄. Gratia est purissimũ balsamũ: mundissimũ vas requirens. ergo vbi maior gratia spũssancti: ibi maior puritas esse debuit. ⁊ p̄ ↄñs ipsa sũme pura fuit. Unde simpliciter verum ẽ q gl'iosa oĩm dña etiam in statu vie super oẽm creaturã ea puritate nitebat qua sub deo nequit maior intelligi. Ad illud ergo in contrariũ de aĩa christi. Dicendum q beata virgo dicitur purissima imediate post puritatem christi. Si dicas q Ansel. nõ dicit post christũ sed post deum. Dico q christus deus est. ergo post christũ ipsa purissima est. Uel aliter dicẽdũ ex quo obiectio est de anima christi: q hec puritas diciẗ p̄ elongationẽ vel recessum ab impuro vbi aptum natum esset inesse impuꝝ. i. peccatũ: q̃tum ex se. In anima autẽ christi: quia non fuit aptũ natũ inesse impurũ ĩmo nullo modo ei potuit inesse ipuritas aliqua etiam ex modo sue cõceptionis: qr supnaturaliter christus de virgine conceptus est spũsancto opante. ergo nõ fit hic locutio respectu christi ⁊ anime eius sʒ respectu aliaꝝ creaturaꝝ in quibus est aptitudo impuritatis ex se. Sicut ⁊ in beata virgine aptitudo fuit q̃dẽ inesse aliquod impurũ: quia ex modo sue cõceptionis habuit aptitudinem contrahendi originale peccatum: sed diuina gratia specialiq̃ p̄uilegio p̄seruata est ne cõtraheret. de hoc libro. iiij. latissime dictum est. Ad secũdũ vicʒ de statu patrie siliťer ⁊ tertium de angelis ⁊ sanctis in patria dicendum s̄m Alb. vbi sup̄. q in beatissima virgine s̄m statum vie fuit gratia deiformior q̃ in angelis ⁊ sanctis in patria: ⁊ hoc quantum ad substantiam dico: non quantum ad actum qui est operatio gloriose visionis fruitionis ⁊ tentionis: sicut libro. ix. parte prima. articulo secundo. de charitate determinabiẗ. Nec obstat de puritate quam ipsa habet in statu glorie. Quia eandem puritatem habuit ipsa in statu vie scd̃m

substantiam licz non ꝭm actum. Nec obstat q̄ sua puritas in via non plene apprehendit ꝑ speciem lucē increatā: q̄ꝛ hoc fecit status ꝛ subiecti ꝯditio ꝛ ꝯtrarij ꝯiunctio. ꝛ minoꝛ motoꝛis attractio: vt dicetur de charitate eius. Et hoc ostendiꝭ per sile Videmus eñ q̄ qñq̄ maioꝛ lux minus illuminat: ꝛ minoꝛ lux magis illūinat ꝑ cōiunctionem cū aere obscuro vel claro. Vñ qñq̄ magis illuminat luna in nocte aere puro q̄ꝫ sol in die aere obscuro: ꝛ tñ improportionabiliter maioꝛ est lux solis q̄ꝫ lune A simili nō videꝭ incōueniēs si maioꝛ lux gratie in subiecto passibili ꝯiuncto corpori passibili ꝛ grosso minus imutat ꝛ mouet actualiter q̄ꝫ minoꝛ lux glorie in subiecto impassibili ꝛ glioso. i. in angelis ꝛ sanctis ꝛc. patꝫ igiꝭ: quia ipsa sūma puritate nitebat qua maioꝛ nequit intelligi.

Capitulum. II.

Ultra pmissa questio est secūda Quādo accepit beata ꝟgo hāc puritatē in sūmo. Et vtrū simul vel successiue. Ex quo eñ Anselmus dicit huius puritatis esse causam q̄ vicz debuit esse mater dei. Sed q̄ꝛ effectus nō ꝑius est in re q̄ꝫ in sua causa. ergo tunc cum facta est mater dei debuit ea puritate nitere qua maioꝛ sub deo nequit itelligi. ꝛ sic pꝰus nō nitebat ea puritate. ꝛ isto mō Anselmi dictū accipiūt hij qui tenent mariaꝫ fuisse ꝯceptam in peccato oꝛiginali ꝛ post mūdatā. Sed q̄ꝛ in hoc sequoꝛ doctores nostros p̄cipue Fran. maronis. Ideo dicitur q̄ licz maria etiaꝫ ante christi ꝯceptionem habuit sub xp̄o puritatē summā quo ad remotionē ꝯtrarij. i. peccati oꝛiginalis q̄ꝛ puritas ipsa intendiꝭ ꝑ recessum a ꝯtrario: vt de h̄ patuit li. iiij. pte. i. ar. iij. §. x. in fine. ꝑ verba Tho. de aquino. Verūtñ puritas marie augmentum sumit ꝛ incrementū successione quo ad approximationem ꝛ cōuenientiā maiorē ad summā lucē q̄ deꝰ ē. i. Joh. i. Et hoc ꝭm Alb. vbi s. q̄tuoꝛ gradibꝰ. Primo eñ purificata fuit maria ꝑ sanctificationē in vtero sue mr̄is Tunc eñ ꝭm nostros doctores fuit p̄seruante gr̄a di speciali purificata nō de peccato qd̄ infuit: sed qd̄ infuisset nisi p̄seruata fuisset. Scd̄o fuit puritas aucta in ea ꝑ virtutū exercitationē qñ cepit ogari ꝭm virtutes. Juxta illud Actuū. xv. de fidelibus scriptū Fide purificās corda eoꝝ. et tunc accepit actualē ꝑfectionē virtutum. Tertio puritas aucta fuit in supuentōe spūssancti. Juxta illud Luc. Spūssanctꝰ supueniet in te ꝛc. ꝛ tunc accepit ꝑfectionē donoꝝ. Quarto purificata est in filij ꝯceptione qñ est cōpleta eiꝰ illūinatio ꝛ ꝑfecta purificatio in ꝯceptione ipsius eterne lucis. Et tūc accepit ꝑfectionē fructuū ꝛ beatitudinū. Unde pma eius purificatio est ꝑ gr̄am coopantem ad gr̄am sacramētalē aliq̄lr ꝯformē. Scd̄a ꝑ opatiōeꝫ ꝟtualem: quia postmodū eum operari cepit infantia transacta opabaꝭ etiā ꝭm virtutes Deniq̄ ꝯstat: q̄ꝛ in ꝑfectionibꝰ gratuitis ad opandū: dona sunt supioꝛa virtutibus. et beatitudines supiores sunt donis. Tertia ergo eius purificatio est per gr̄am donoꝝ atq̄ ꝑfectionē eoꝝ. Et q̄rta beatitudinū. De pma eius puritate Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea: q̄ꝛ ab oñi peccato aliena. Vñ subdiꝭ ꝛ macula nō est in te. De scd̄a Sap. iiij. Quā pulchra est casta gñatio. s. virginalis ꝯceptionis cū charitate que est forma oīm ꝟtutū: qm̄ ꝛ apud deū nota est. s. noticia approbationis ꝑ hūilitatē. Juxta illud Luc pmo. Respexit dñs hūilitatē ancille sue. Et apud hoīes. s. ꝑ imitationem virtuose opationis ꝛc. De tertia puritate subdiꝭ Esa. xi. Requiescet sup eā spūs dñi: spūs sapientie ꝛ intellectus ꝛc. De q̄rta Eze. xliij. Maiestas dñi ingressa est templū ꝑ viā porte que respicit ad orientē. ꝛ sequiꝭ. Et repleta est glīa dñi. Item Esa. iiij. Locum maiestatis mee glificabo. Cap. III.

Tertio hoc in articulo inuestigandū est. In quo vel qualiter puritas beate virginis p̄cellebat puritatem oīm tā angeloꝝ q̄ꝫ hoīm. Ad huius rei euidentiā ꝭm nostrū doctorē petꝝ aureoli in suo cōpendio. ꝛ cōcorditer btm̄ Tho. iiij. scripto sententiaꝝ. q. i. arti. ij. Et tertia pte sūme. q. xxvij. arti. xvi. Nota q̄ beata virgo quadruplicē habuit puritatē s. sanctificationis materno in vtero. Innocentie: castitatis virginee. Et supuentionis. ss. in conceptu. Prima puritate. scꝫ

sanctificationis in matris ventre excelle-
bat p confirmationē puritatem ad quā ha-
buit ante pctm̄ in statu innocentie: qꝛ bea-
ta v̄go ꝯfirmata erat in bono. Adā v̄o nō.
Excellebat etiam in ea puritatem angelo-
rū: q licz sint ꝯfirmati in bono: tamen nec
crescere possunt in p̄mio substantiali: nec
decrescere. Sed beata v̄go pficere potuit
i merito ꝛ nō deficere. Secūda puritate
scz innocentie excessit oēm puritatem ra-
tionalis nature: quia beata virgo vixit si-
ne omni peccato ꝛ inq̄ntum mater dei cle
cta peccare nō potuit: qđ nulli est ꝯcessū
vel donatū alteri. Tertia puritate. s. ca-
stitatis virginee ipsa excessit hoies ꝛ an-
gelos. Hoies quidem quia p̄mū exēplar
fuit huius integritatis: vt nec p̄mā similē
nec habere visa sit sequentē. Angelos eti-
am: quia s̄m Hiero. hoc retinuit p virtu-
tem castitatis quod in angelis est necessi-
tatis nature. Quarto in puritate ex spūs
sancti superuentiōe ꝛ p̄ntia dei oīa creata
excessit ex quo mater dei eē meruit. Quis
ergo mente capere sufficiat q̄ntum ipa pre
oībꝫ nitidissima ꝛ summa puritate post
deū refulgeat. O virgo gloriosissima sup
oēs sanctos ꝛ angelos purissima. O san-
ctarum sanctissima. O oīm creaturarum
dn̄a cum nō sufficiamus enarrare tua ma-
gnalia: hoc tm̄ flagitamus p̄ce humilima
q tenus p tue puritatꝫ merita sanctissima
dele sordiū nostrarꝫ crimina. ꝛ duc ad tui
p̄dulcissimi nati regna felicia ꝛc̄.

Articulus tertius qualibus p̄uilegijs puritas beate marie pre alijs extat gloriosa. ꝛ sunt. xij.

Circa tertiū misterium vicz p̄uilegiate seu p̄rogatiue gratie. Notandū q iuxta numerū. xij. stellarꝫ in corona capitis beate virginis. Apocal'. xij. figurate possumus describere. xij. p̄uilegia seu gratias ꝛ prerogatiua sue puritatis quibus p̄ omnibus creatis extat ipsa gloriosa ꝛ poterūt diuidi in tres quaternarios. Quorꝫ p̄mus se tenet ex parte dei. Secundus ex parte sui Tertius ex parte aliorꝫ: vt patꝫ intuenti.

1. p̄uilegiū qꝛ eiꝰ puritas fuit d̄o g̃tissima
2. quia fuit filio dei familiarissima
3. quia fuit diuino splendore radiosissima.
4. quia fuit dei maternitate dignissima
5. quia fuit totalis ꝛ plenissima.
6. quia fuit tranquillissima.
7. quia fuit constantissima.
8. quia fuit miraculosissima.
9. quia fuit etiam in alijs efficacissima
10. quia fuit p̄ alijs pfectuosissima.
11. quia erat mūdo fructuosissima.
12. quia extitit oībꝫ reuerendissima

Primū itaqꝫ p̄uilegiū tanq̄ p̄ma stella puritatis beate virginis est qꝛ eiꝰ puritas fuit d̄o gratissima ꝛ amantissima. Unde Sap. viij. Hanc adamaui ꝛ exquisiui sponsam mihi eā assumere: ꝛ amator factꝰ sum forme illius ꝛc̄. Tantū quippe amauit deus puritatē beate virginis vt eam tota trinitas pater filius ꝛ spiritussanctus inhabitauerit tanq̄ in p̄dilectissimo tabernaculo: tā miro modo q i nulla alia creatura sic voluerit habitare. Unde ipa virgo beata dicere potest: Qui creauit me requieuit in tabernacl'o meo. Eccl'i. xxiiij. licet ergo deus dilexerit angelicam puritatem ꝛ in eis habitauerit: magis tamen dilexit virginis marie puritatem: in qua sic habitauit vt ex eius carnis mundissime seu sanguinis purissimi porcione sibiipsi inseparabiliter vniret carnem purissimā assumptam ꝛ in omnibus creatis adorandā p̄exaltaret. Idcirco angelus eā salutando dixit: Aue. i. sine ve. in quo notauit eius puritatem: ꝛ q̄ntum propterea deus eam diligat subdit gratia plena dn̄s tecum. q. d. quia es purissima sine omi ve. Ideo deo es graciosissima ꝛ totaliter dilecta adeo q dn̄s tecum: p inhabitationem tui vteri ꝛ carnis assumptionem ꝛc̄. Secūdum p̄uilegium: quia eius puritas extitit filio dei familiarissima. Nunq̄ enim alicui creature concessum est: nec concedetur etiam angelis: vt sic familiaris foret filio dei. i. christo: sicut puritas beate virginis. vt videlicet tam frequenter: tam familiariter christum amplexaretur: oscularetur: manibus contrectaret ꝛ vlnis portaret: lacta

ret: nutriret: z educaret queadmodũ beata virgo zc. Unde dicere poterat illud Cañ. vi. Dilectus meus. i. christus mihi. z ego illi. qui pascitur. scz familiariter et delitiosissime. inter lilia. scz puritatis mee Hinc Sap. viij. Generositatem illius. s. beate virginis glorificat: contuberniũ habens dei. scz pre omnibus creatis. Tertium ꝓuilegium: quia fuit diuino splendore radiosissima. Nimirum ipsa ex summa approximatione ad purissimã lucem diuinam fuit ita radiosa z plena tota: diuino lumine: concupiscendo illum qui est splendor paterne glorie: ꝙ nulla fuerit in ea habilitas ad tenenebras vel impuritatem aliquaz. sed radiaret z refulgeret pre omnibus puris creaturis splendore diuino. Unde Ezech. xliij. Ecce glĩa dei isrł ingrediebatur ꝑ portam orientalem. i. per beatam virginem z terra. i. caro beate virginis splendebat a maiestate eius. i. christi. De hoc eius splendore dictum est latius libro. ij. parte. y. articulo. iij. circa quartum eius gaudium. Quartum ꝓuilegium puritatis eius: quia extitit dei maternitate dignissima. Maria quippe gloria beate virginis est ꝙ nulla alia creatura fuerit tante puritatis: vt foret ydonea esse mater dei: queadmodum ipsa. Idcirco angelus dixit ei: Ne timeas maria inuenisti gratiam apud deum. Que verba Alb. sup missus est. ca. ccl. tractans dicit: Ne timeas maria rei magnitudinem: tui puritatem: sermonis falsitatem: ꝓmissi ꝓtractionem: virginee puritatis diminutionem. Ne timeas inqꝫ: quia inuenisti: nõ rapuisti vt ꝓmus angelus. Non perdidisti vt parens primus. Sed inuenisti: quia quesiuisti vt ỽgo prudentissima z mater mũdissima. Inuenisti inqꝫ gratiaz apud deum excellentissimam: vt in tui puritate idonea fores tui z oĩum creatoris mater dignissima. Quintum ꝓuilegium quia eiꝰ puritas fuit totalis z plenissima. Plenum quippe dicitur cuius nulla pars vacua est. Nulla autez pars marie fuit a puritate vacua: ergo sicut gratia plena ita fuit z puritate plenissima. ꝓpterea Cant. iiij. Tota pulchra es amica mea z macula nõ est in te. Tota pulchra: quia tota pura tam in ortu ꝙ̃ in filij dei conceptione: z tota sua vita tota pura: quia corpore z anima purissima. Nimirum in suo ortu fuit pura ab originali peccato: z in tota sua vita non fuit in ea macula alicuius peccati

Deniqꝫ in conceptione filij dei z in partu fuit mundissima: quia virgo concepit z virgo peperit summa cum puritate z sine omni sorde: qđ nulli alteri matrũ est concessuz. Hinc Leo papa in sermone de natiuitate dñi dicit: Ab hac natiuitate deest illud quod de omnibus legit᷑: nemo mundus a sorde: nec infans cuiꝰ est vnius diei vita super terram. Nil in istam singularẽ natiuitatem de carnis cõcupiscentia transijt: nil de peccati lege manauit. Hec ille.

Preterea ipsa virgo fuit tota pura nõ solum quo ad aĩam sed etiã quo ad corpus quia fuit in natura puriori z complexione meliori optime videlicet sanguineositatis: vtpote de cuius purissimo sanguine formari debebat caro christi virtute spiritussancti. vt enĩ volunt doctores circa distinc. iij. tertij libri sententiaꝝ: Beata virgo adhuc in vtero mr̃is adeo fuit sanctificata z mũda ꝙ ab illo tempe semꝑ vsqꝫ ad assumptionem persisteret in puritate nature z innocentia vite z ꝑ capacitate in oĩm virtutum plenitudine sine omni macula optime z ordinatissime disposita in naturalibus: ita ꝙ nulla proles muliebris vnqꝫ magis appropinquasse videt᷑ ad statum innocentie ade sicut ipsa. Ipsa etiam creditur fore exempta ab omni illa maledictione eue. Geñ. iij. Multiplicabo erũnas tuas z conceptus t. In dolore paries filium. Unde nec erũnas muliebres aut ĩmundiciarũ earum infinitates aliquando passa est. nec in conceptu aut partu eiꝰ aliquod ĩmundũ fuit zc nec obstetricibus indiguit zc. vt testatur Hiero. Proinde sctũs Epiphanius hystoriographus scribit de ipsa beata virgine ꝙ etiam in infantia, vt mos est alijs infantibus vagiendo parentes non molestauit sed fuit nimium quieta: patiens: z tacita. Et mundissima inquit fuit plus ꝙ̃ credi potest. Nũqꝫ enĩ aliquid fedi in ea visum est. z cum inuol

uebatur in cunis iuxta morem puerorum nunq̄ se maculauit:sed adulta semꝑ mo/do se mūde conseruauit. Hec epiphani⁹.

Sextum ꝑuilegium:quia eius puritas fuit tranquillissima:quia nunq̄ fomes eā incitabat vl' temptabat ad aliquod malū nec a bono retrahebat:vt supra patuit: qr in ꝑma sanctificatiōe.scȝ in vtero vt vult dn̄s Bonauentura. ⁊ ꝯcordant alij omēs doctores sup.iij.distinc.iij. In ipsa fuit fo/mes ligatus ⁊ om̄is eius motus illicitus fuit repressus:ne vnq̄ inclinaret ad peccatum.vel retraheret a bono. Et tandem in secūda sanctificatione:scȝ cum filium concepit fuit in ea totaliter fomes extinctus.

Septimū ꝑuilegium:quia eius puri/tas fuit constantissima vel stabilissima:q̊/niā tanta gratia fuit beate virgini infusa: vt potentiā liberi arbitrij eius non solum impleret sed etiam confirmaret in bonuȝ: adeo vt nunq̄ deceteto in aliquod veniale vel mortale peccatum flecti posset sicut supra patuit. Excessit ergo puritas beate virginis alioꝝ sanctificatorū puritatem: tum quia alioꝝ sanctificatio nō compme/bat in eis omnes motus illicitos:tū quia flecti poterat in eis potētia liberi arbitrij: ⁊ si non ad mortale:tamē ad aliqđ veniale ⁊c̄.

Octauū ꝑuilegium quia puritas beate virginis fuit miraculosissima. Naȝ ei⁹ puritas m̄lt̄is ⁊ maximis miraculis ē ꝑfecta ⁊ sublimata supra oīm creaturarū puritatem. Grande nimirū fuit miraculum vt mater esset ⁊ virgo purissima. Itē vt de purissimo sanguīe spiritusancto operante in instanti ꝑfectum virum conciperet fin omnia corporis lineamenta:cuius anima plena foret spiritusancto ⁊ om̄i sciētiā ⁊ virtute.hoc est hiere. vaticino predictum: Nouū faciet dn̄s super terram femina circūdabit virum. Uere hoc nouū quia a seculo inauditum miraculum ⁊c̄.

Item grande miraculum q̄ in purissimo vtero deum clauderet quem celi capere non poterant. ⁊ q̄ purissimo sanguine ipsum nouē mensibus aleret:⁊ tādem purissimo lacte vbere virgineo de celo pleno eundem natum lactaret angeloꝝ regem. Ipsum par.ssime genitum purissimis manibus acciperet ⁊ purissimis brachijs portaret ac purissimo amplexu foueret ⁊ osculaetur. O quis enarrare sufficiat quanta ⁊ q̄ incomphensibilia ac multiplicia fuere miracula:q̄bus puritas beate virginis extitit cōsecrata ⁊ sublimata pensa mens deuota q̄ītum vales ⁊c̄.

Nonum ꝑuile/gium quia puritas beate virginis fuit etiam in alijs efficacissima. Tantam quip/pe habuit efficaciam puritas beate virginis ex specialissima gratia sanctificatio/nis: q̄ non tantuȝ in se: verūetiam in alijs aspicientibus eam extinguebat omnē motum carnalem vt volunt doctores sup.iij. sententiaꝝ.distinc.iij. Propter hoc Bonauentura:vt patuit sup̄ dicit.q̄ etiā infide/les iudei asserunt q̄ cū beata virgo fuerit corpore pulcherrima:a nullo tamen vnq̄ potuit concupisci. Unde nec Joseph eaȝ aliquando carnaliter concupiscere potuit Amplius tāta fuit efficacia puritatis be/ate virginis q̄ nō solum extinguebat motus illicitos in alijs:sed insuper influebat etiam in alios puritatis gratiam. Nam ad eius salutationis vocem infusa est gratia in sanctam Elizabeth: ⁊ purificatus ē mox Johānes baptista in eius vtero Luce ꝑmo cap̄. Unde merito de ea dicit ps̄. Diffusa est gratia in labijs tuis: ꝓpterea bn̄dixit te deus in eternū.

Decimū pri/uilegium quia puritas beate virginis fu/it pre omnibus alijs puritatibus creatu/rarum ꝑfectuosissima:quia quolibet mo/tu liberi arbitrij ad agendū vel patiendū merebat̄. ⁊ sic semꝑ crescebat ⁊ ꝑficiebat in merito ⁊ premio. Unde in ħ excedebat omniū puritatem hominū ⁊ angelorum. Hominū quidem quia in alijs saltem aliquando ꝑ peccatum veniale poterat puritas obscurari. Angelorum autem quia il/la non potest crescere in merito vel p̄mio essentiali. Sed beate virginis nunq̄ ob/fuscabatur: nec per alicuius peccati ma/culam poterat denigrari: et tamen con/tinue crescebat per meritum. Merito er/go de ipsa dicitur illud Prouerbiorum. vlti. Multe filie congregauerūt diuitias tu supgressa es vniuersas.

Undecimū ꝑuilegium:quia puritas beate ꝟginis ex/

titit toti mũdo fructuosissima ⁊ angelis ⁊
hominibꝫ. Nullius quippe angeli vel san
cti aut creature cuiuscũq; puritas tantuz
fructuz attulit mũdo sicut marie puritas
Ex qua ꝑcessit ꝑcium nostre redemptio/
nis.i.caro ⁊ sanguis christi quo redempti
sumus. Juxta illud.i. Petri.i. Non corru
ptibilibus auro vel argento: sed precioso
sanguine ⁊c̃. Ex hac etiam ꝑcessit panis ⁊
potus refectionis cibus quoq; angeloꝝ:
⁊ oim sanctoꝝ.i.corpꝰ ⁊ sanguis in sacra/
mento. de quo Joh.vi. Hic est panis vi'
qui de celo descendit. Qui mãducat ex h̃
pane viuet ineternũ. Et Sap.xvi. Panẽ
angeloꝝ manducauit hõ. Jtẽ ex purita/
te btẽ marie ꝑcessit pax recõciliationis ⁊
celice reꝑationis fructus. Christus enim
est pax nostra qui fecit vtraq;.i. celestia et
terrestria vnũ teste aplõ. ꝑpterea canit ec/
clesia. Benedicta filia tu a dño: quia ꝑ te
fru. vite cõicauimus. Duodecimũ ꝑui/
legium. quia beate virginis puritas est ꝑ
omnibus reuerendissima. Eam eñi vene/
ratus est ⁊ deus: quia descendit cum ea in
Nazareth: ⁊ erat subditus ei. scꝫ in debitꝫ
honoribus ⁊ obsequijs. Luce.ij.cap. De
niq; eius puritatem venerabantur angeli
Nam ⁊ Gabriel archangelus genuflexo
eam salutauit dicens: Aue gratia plena.
Preterea tota ecclesia ⁊ tota summa pa/
tria adorat eam adoratione yꝑdulie. Jn
laudem quoq; ⁊ gloriam eius omnes san
cti ⁊ angeli canunt illud Judith.xv. Tu
gloria hierusalẽ. Tu leticia israel. Tu ho
norificentia populi nostri eo ꝙ castitatem
amaueris. ⁊ ideo eris benedicta in eternũ
Hec ibi. Merito ergo ⁊ nos charissimi
in gloriam ⁊ laudem dei omnipotentis tã
purissimam et gloriosissimam virginem
adoramus. Merito ipsius suffragia in/
uocamus. Merito deuotis laudibꝫ efferi
mus quam deus tante puritatis honore
pretulit omnibus: ⁊ tantis priuilegijs pre
fecit dignissimam: ⁊ ꝑelectam cunctis cre
aturarum generibus: vt foret mater dei:
domina mundi: regina angelorum ⁊ me/
diatrix dei ⁊ hominũ. O vere mundissi/
mã virginem. O vere dignissimã dei ma/
trem. O deus meus quãdo erit vt videa/
mus in celo eius gloriam. O iesu predile
ctissime virginis marie nate dulcissime.
Da q̃sumus nobis gratiam: vt imitando
tue sanctissime matris castimoniã: digni
simus peruenire ad tuam gloriam. Amẽ

Miraculum. De puritate beate ꝟ/
ginis potest miraculum applicari. Quod
refert Uincentius in speculo hystoriali li
bro. viij. ca. ciiij. dicens: Pictor quidam in
partibus flandrie famosus beate virginis
puritati deuotus. quotienscũq; depinge/
bat imaginẽ virginis beatissime: ob eius
puritatem ⁊ gloriositatez pulcherrime de
pingebat. ⁊ diaboli imaginem sub pedibꝫ
eius turpissimo vultu: vt decꝫ turpitudis
amatorem figurabat. Juxta illud Genes.
iij. Jpsa conteret caput tuum. Cui diabo/
lus in visione noctis apparuit dicens cuꝫ
ira. Cur me ita irritas. Pictor respondit.
Bene hoc ago: quia semꝑ te passus sum
oim que feci maloꝝ icentorem. Et adhuc
turpium cogitationum moliris insidias.
Hoc fortassis dixit: quia possibile ꝙ tur/
pes cogitationes passus contra puritatez
beate virginis sicut ⁊ multi patiunt̃ sepi/
us ⁊ nimiũ turbant̃ pro talibus: sed equo
animo ferende sunt cogitationũ talium fa
cta a diabolo impedimenta. Sciendo: ꝙ
iuxta Bern̄. Non nocet sensus vbi non est
consensus. Unde nõ est homini desperan
dum nec putandum ꝙ deus eũ relinquat
dũmodo non consentiat: sed detestetur ta/
les prauas cogitationes quibus solet dia
bolus ꝑpulsare. Nec cogitandum est ꝙ ta
les sint presciti ad damnationem. ⁊ ideo
patiant̃ talia: quin potius signuz est diui/
ne gratie ⁊ electionis iuxta doctoꝝ docu/
menta: sicut patet libro de interna conuer
satione. Ad ꝑpositũ cum ipe pictor vna
dierum in porticu cuiusdam ecclesie bea/
te marie vario opere pinxisset imaginem
beate ꝟginis pulcherrime vt potuit figu/
rauit gloriam ⁊ honorem dans tante vir/
gini. Sub pedibus quoq; eius diabo/
lum vt decuit turpissimo vultu depingit
significãs: quia caput eius ipsa virgo be/
ata per sui puritatem contriuerit sicut fue
rat ꝑdictuz. Genes. iij. Ecce diabolus nõ
eque ferendo adhuc suspensis trocleis: et

supposito firmiter tabulatu: eaȝ monstrū illud pingebatur turbine veniente omnes illas artis pictorie machinas vehementer concutiendo in terram excussit. Qđ pictor persentiens ꝛ pertimescens cor ꝛ manum ad imaginem gloriosissime dn̄e leuauit. Mirū dictu imago virginis manu porrecta ipsum retinuit ꝛ seruauit illesum do/nec venirent qui ei subuenirēt. Tunc oēs qui aderant christum in matre sua glori/ficabant ꝛc̄. Pl̄a alia si vis miracula multa applicabilia habes infra in tractatu de miraculis eiusdem beate virginis ꝛ sub/uentionibus ꝛc̄. libro vlti. ꝛc̄.

Incipit liber nonus de excellentissima charitate btē Marie.

Nonus liber agit de misterio excellentissime charitatis beatissime virgis marie: ꝛ continet duas p/tes. Prima pars est de eius charitate erga deum. Secūda pars de eius charitate erga nos. i. genus humanū. In his quippe duobus p̄ceptis charitatꝫ: tota lex pendet ꝛ p̄phete. Matth. xxij. cap. In dilectione dei vicȝ ꝛ pximi.

Pars prima de summa ꝛ excellentissima atq̃ꝫ perfectissima charitate beate marie erga deū ꝛ dei filium dn̄m iesum christū.

Ego dilecto meo et dilectus meus mihi qui pascitur inter lilia. Canti. vi. cap̄. Quibus in verbis in persona beate ma/rie dictis insinuat̄ sūma ꝛ familiarissima charitas qua dilexit virgo benedicta deū ꝛ dulcissimū suum filium: ꝛ qua diligebatur ab ip̄o deo. Nam reuera deus summe super omnem creaturam dilexit hanc virginem benedictam quā elegit ꝛ p̄elegit vt esset sibi mater dilectissima ꝛ totius mundi dn̄a. Unde de ea Sap̄. viij. dicit deus Hanc amaui ꝛ quesiui mihi in sponsam assumere eaȝ. ꝛ amator factus sum forme illius ꝛc̄. Propterea dicit ipsa virgo benedicta in p̄missis verbis thematis. Ego dilecto meo. Deniq̃ꝫ ipsa deum ardentissi/me reamauit: quia toto corde: tota anima tota mente ꝛ totis viribus dilexit. non so/lum tanq̃ꝫ creatorem sed insup tanq̃ꝫ vni/cissime dilectissimū filium quem a spiritu sancto tā purissime concepit: tā dulcissime in vtero portauit: tā gaudiosissime p̄ꝫgo peperit: tam suauissime fouit p̄gineis vlnis ꝛ lacte virgineo nutriuit: a quo sūma bo/na ꝛ dona gratiarum ac beatitudinū ha/buit ꝛc̄. propterea subdit. Et dilectus me/us mihi qui pascitur inter lilia. scꝫ virgi/nitatis purissime qua me. s. dotauit. De eius amore loquēs beatus Anselmus di/cit: O virgo benedicta quis nobis possit archanū tui cordis reserare cum hinc adorās natum tuum vt deum: ꝛ illinc oscula/ris vt filiū. ꝛ quid dicere valeam. O felix maria q̄s poterit extimare quāta dulcedine amoris erga tuum natum tenebaris q̄ tuus erat deus: ꝛ tuus p̄dulcis natus. ipse tuus amor: ipse tuum gaudium ꝛ solatiuȝ anime tue. Ipse tua tota vita tanq̃ꝫ deus ꝛ dn̄s ac filius tuus. Dicat quicūq̃ꝫ dice/re cupit si potest: que christi matrem tene/bat mensura amoris cuius animam Simeone teste totam pertransierat gladius diuine dilectionis. Itaq̃ꝫ de charitate beate virginis qua deum dilexit: tria miste/ria declarabimus.

- Primū misteriū de eius excellentie cō/probatione.
- Secundum misterium de eius noticie declaratione.
- Tertium misterium de eius circūstantie p̄fectione.

Articulus p̄mus q̄ beate marie charitatem excellentissimaȝ super omnia creata habuisse erga deum comprobatur p̄cipue ex tribus.

Primum misteriuȝ de excellētie comprobatione. Nā si quis hesitando quereret Utrꝫ

beatissima virgo maria dū fuit in via: ha/
buerit excellētiorem charitatem diuinam
ꝙ̄ omnis creatura pura: angelica siue hu/
mana. Respondet ꝙ sic. Et ꝓbari potest
fm Albertū sup missus est cap. lxxxiiij. ꝑ
pl'a argumēta z signa diuine charitatis. p̄/
cipue aūt ꝑ tria hic posita. Pzio argumē
to summe puritatꝫ. Scdo argumēto diuine
mīnitatꝫ. Tercō argumēto copiosissime
z supplene grositatis. Pzio dixi, ꝓbat ar/
gumento summe puritatis: qz vbi maioz
z maxima est puritas: ibi maioz z summa
est charitas quoniā apl'o teste. i. Thimo.
i. Charitas est de puro corde z consciētia
bona zc̄. Sed gloriosa virgo maria habu
it puritatē in summo qua sub deo nequit
maioz intelligi: vt dicit Anselmus libro
de conceptu virginali ca. xviij ergo z cha/
ritatem habuit in sūmo super oēm creatu
ram post christum. Secūdo argumen/
to maternitatis: quia nullus tenetur tan/
tū diligere sicut pater z mater. cum vt ait
Aristo. viij. Ethicoꝝ. Generantio ad ge/
neratum naturalis est amicicia. Vn̄ con/
tra legem est nature si mater aliqua impi
as manus initiat in filium. sicut quādoꝗ
faciunt heu crudelissime z sceleratissime
mulieres sibi abortiuū ꝓcurando. Cū igit̄
mater tenetur summe diligere filium. Et
quia inter creaturas sola virgo benedicta
fuit mater dei. ergo nulla creatura tantū
tenebatur deum diligere sicut ipsa. Sed
ꝙ̄tum tenebatur tantū dilexit: al's peccas/
set quod est impossibile. ergo summe dile/
xit. Sed circa hoc de dilectione natura/
li maternitatis ipsius beate virginis oc/
currere potest vna talis questio. Vtrū ali
q̄ mater potuerit vel poterit naturali amo
re in tantū diligere suum filium sicut bea
ta virgo suum natum christum: loquendo
de eius naturali dilectiōe ad ipm. Et vi
detur ꝙ sic: quia plurime matres etiam in
brutis animalibus compiunt que ꝓ amo/
re filioꝝ morti se exponūt. Nā pellican⁹ ro
stro se occidit ꝓ viuificādis suis pullis si/
ue filijs: vt dicunt naturales philosophi.
Et multe inueniunt matres que in tantū
doluerūt de morte filioꝝ ꝙ mortue fuerūt
z ipse sicut experientia docet quotidiana
ꝑsepe in quibusdam mulieribus. Sed be
ata virgo dolens ꝓ filio in cruce mortuo:
non est mortua p̄ dolore: sed post mortem
filij superuixit pluribꝫ annis. ergo zc̄. Ad
hoc breuiter respondet ꝙ amor naturalis
ad christum in virgine benedicta incom/
parabiliter excessit oīm matrum aliarum
naturalem amorem. Primo ratione no/
bilitatis: quia quanto natura nobilior tā
to nobiliores habet operationes z affecti/
ones. iij. de anima libro. Sed beata virgo
habuit naturam summe nobilē post chri/
stum. ergo z amorem nobilissimū. Secū
do ratione cognite dignitatis z sāctitatis
quia eum nouerat certissime esse deum et
omni gratia ac sanctitate plenum: z ꝑ ꝯse
quens sūma dilectione dignissimū eū cen/
sebat. Tertio ratione mutue familiari/
tatis: quia sciebat illum deum incarnatū
in suo vtero eam diligere p̄ ceteris creatu/
ris z hūanis z angelicis tam dulci famili
aritate vt nullus alius filius tam blande
tam suauiter reuerenter z familiariter su/
am matrem amaret sicut christus ipsam
virginem matrem. z ideo summe liquefa
ctum fuit coz eius in reamando ipsum: qz
teste Ambrosio: Nil tam impꝛ̄ssum huma
nis affectibus ꝙ̄ scꝫ diligere se diligentē.
Quarta ratio totalitatis z puritatis qz
vt dicit Aristot. viij. Ethicorū. Parentes
amant naturaliter filios vt aliqd sui exi/
stentes. Sed quia xp̄s erat purissime ac
totaliter mere quid beate virginis q̄ ipm
de purissimo sanguine sine virili semie cō
cepit. Vn̄ totaliter z mere ad ipsam chri/
stus ꝑtinebat. Et ꝑ ꝯsequens totius ger/
manitatis habuit dilectionem ad christū
Alie vero matres diligunt suos filios ex
media tm̄ germanitate qua carnē de eis
sumpserūt mediante tn̄ viro. Vn̄ in alijs
natis ꝑtim est aliquid viri. i. patris. ꝑtim
aliquid matris. sed aliter erat in christo z
virgine: quia totum humane carnis quod
fuit in xp̄o: fuit z est totum quid virginis
solius: sine alicuius viri ꝑticipatione qm̄
sine viro cōcepit. ergo incompabiliter ma
ioz in ipsa fuit amoz naturalis. Propterea
Prouerb. iiij. dicit in ꝑsona christi: Eram
filius vnigenitus cozam matre tenere di/

lectus ab ea. Ad illud vero quod obijcitur. Respondetur q̄ cum beata mater christi fuit plena gratia ⁊ cum fortior sit gratia q̄ natura: vt dicit Ambrosius naturalem amorem in virgine dirigebat ⁊ formabat amor gratuitus spūsancto infusus. vñ licet gladius doloris qui ptransierat animã virginis in passione filij fuerit acerbissimus sup oim matrum imo ⁊ sup martyrũ dolores: vt patebit libro. iij. parte. ij. arti. ij. ⁊c. Tamen hoc fuit mirabile q̄ beata virgo p̄ tanto dolore nõ est mortua: que vtiq̄ millesies mortua fuisset p̄ illo dolore compassionis si spūssanctus eam p miraculum nõ pseruasset. Unde claret q̄ sicut p̄ omnibus incompabilr amauit christum: ita summũ dolorem mortiferum in eius passione habuit adeo q̄ nulla mater equiparari vel compari improportionabiliter potuit eidẽ siue ĩ amore siue ĩ dolore.

Tertio eius excellentissima charitas comprobatur ex argumento copiosissime ⁊ supplene gratiositatis: Quia ei enim beata maria super oĩs creaturas plenissima fuit gratia dicente angelo Lu. i. Aue gratia plena dñs tecum ⁊c. Et quia dicente Aplõ Ro. v. Dei charitas diffusa est in cordibus nostris p spm̃sanctum. i. gratiã spūssancti qui datus est nobis. Ideo sequitur q̄ beata maria plenissimã ⁊ supplene excellentissimã habuit charitatem diuinã in hac vita Et q̄dẽ hoc clarius declarari potest p differentias amoris sm Albertũ sup missus est. c. clxxxxiij. Quia eñ amoris triplex differẽtia est. quia est amor naturalis. ẽ amor aquisitus. ⁊ ẽ amor gratuitus. Primo quidem amor naturalis summe fuit in beata virgine p̄ omnibus creatis: quia ipsa dilexit deum vt mater filiũ Alij oĩes angeli ⁊ homines diligunt vt serui dñm. sed maior est materna dilectio naturaliter p̄ alijs: vt patebit infra. Secũdo amor acquisitus in beata virgine fuit in summo ad christum. Talis eñ amor acquisitus fit ex causis accidentalib: que quidem inducunt ⁊ mouent matrẽ ad diligendũ filium amore magno: vicz cũ nouerit se a filio diligi ⁊ honorari. vel exaltari in gl'iam. vel magnum sibi donum dari aut magna p se sustinere filiũ. ⁊ sic de alijs causis accidentalib. Sed oĩs tales cause fuerunt hic in summo. Nunq̄ eñ aliq̄s fili⁹ suam matrem tantũ dilexit sicut christus virginem. Nec vnq̄ quis tantũ honorare potuit: sicut deus seruiẽdo ⁊ honorem exhibendo beate virgini fecit. qm̃ christus deus erat subditus illi Luce. ij. Nec potuit quis matrẽ dignificare sicut christus suã: quã exaltauit vt ẽẽt regina mũdi ⁊ dña angelorũ ac creaturarũ oim. atq̄ q̄d summũ est vt sit mater veri dei. Deniq̄ nullus filius tantũ dare potuit sue matri: sicut xp̄s virgini qm̃ dedit oĩa dona gratiarũ ⁊ dignitatũ ac scientiarũ oĩa dona beatitudinũ ⁊ meritorũ. Et insup seipsum dei filium dedit sibi in filium ãplexandũ osculandũ fouẽdũ: ⁊ portandũ. Preterea nullus filius tot ⁊ tantas penas sustinuit p sua matre: sicut christus p virgine ⁊ etiam p toto genere hũano: q2 passio christi omnes penas hoim p̄ponderauit ⁊ superauit. Hec certe ɔsiderãs maria poterat dicere illud ps. Quid retribuã dño p oĩbus que retribuit mihi. Magnificat ergo anima mea dñm ⁊ exultauit ⁊c. Tertius amor gratuitus fuit in beata virgine in summo: quia ex quo voluntas non fertur nisi ĩ cognitũ: vt ait ph's. iij. de aia. ⁊ Aug. x. de trinitate ca. i. Firmissime inquit nouim⁹ nõ nisi nota amari posse. Cum igitur beata virgo deum amplissime cognouerit: ec hunc suum verum filium natum ⁊ vnicũ quẽ sciuit de spūsancto ɔceptũ: ⁊ virginitate manente editum ⁊c. sequitur quoq̄ q̄ sicut nouit p ip̄m oĩ gratia se repletã copiosissime ita amauerit sup omnes.

Articulus secũdus q̄ declarat qualiter beate virginis charitas fuerit maior ĩ via q̄ charitas eorũ q̄ in patria ⁊ circa hoc occurrentes difficultates soluunt.

Secũdũ restat misterĩũ de huius excellentissime charitatis noticia seu declaratiõe: vt scire possimus qualiter ipsa beata virgo in statu huius vie posita excellentiorẽ habuerit charitatem pre omnibus etiã angelis ⁊ sctis in p̄ria seu gl'ia existib. Uñ vt

hoc lucidius clarescat. Notandum quia tres possunt formari rōnes que difficultatem faciūt in re ista. Prima est quia status huius vie inferior est statui patrie. ergo summa charitas vie inferior ē infima charitate patrie. Unde maiori charitatis dulcedine fruitur minimus angelus vel sanctus in celo: ꝙ̄ maximus sanctus existens in via: quia ille fruitur fruitione gloriosa: iste vero non. ergo non videtur quō charitas virginis in via excellentior fuerit vel equalis charitati sanctoꝝ in patria.

Secūda ratio: quia si beata virgo habuisset maiorem charitatem in via ꝙ̄ angeli vel sancti in celo: sequitur ꝙ ipsa habuisset maiorem fruitiōem et frueretur in via per modum patrie: quia vt ait Augu. libro de doctrina christiana. Et allegatꝰ a magistro sententiaꝝ libro primo distin. i. Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter se. Qō si sic: sequitꝰ ꝙ ipsa beata virgo in via fuisset comp̄hendens quod non conceditur: quia solus christus fuit simul viator et comp̄hensor: vt dicit Augu. Tertia ratio quia Mathei. xi. ait saluator: Inter natos mulierum nō surrexit maior iohanne baptista. Qui autē minor est in regno celoꝝ maior est illo. Glo. dicit: Omnis sanctus qui est cum deo maior est eo qui adhuc est in mundo. Item super illud. Ecce ego mitto angelum meum. Glo. dicit: Nouissimus angelus celi maior ē quouis homine. Non videtur ergo quō beata virgo in via habuerit maiorem charitatē ꝙ̄ minimus angelus in celo. Ad hec respondendo ex verbis Alberti super missus est cap̄. lxxxix. pono tres veritates quibꝰ res ipsa clarescit et ꝑ has solui possunt p̄dicte rationes difficultatem facientes. Prima veritas. Charitas beate virginis in statu vie fuit maior omni charitate pure creature: etiam existentis in statu patrie: licet non ſm actum fruitionis gloriose: tamen ſm substantiam. Declaratur. Nam charitas beate virginis in via licet fuerit maior charitate oim angeloꝝ et sanctoruꝫ ꝙ̄tum ad substantiam sicut ꝓbatum est ꝑ rationes p̄mo articulo positas. tamen vtiꝙ̄ minor fuit ꝙ̄tum ad actū charitate minimi sancti patrie vel angeli. Qꝛ autem maior substantia est minor in actu hoc facit subiecti cōditio: contrarij coniunctio: motoris minor attractio: que tamen attractio semper in actu esset: si ex parte attrahibilis impedimentū nō staret. Nam ſm illud Sap. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat animā et dep̄mit sensum multa cogi. Exemplū a simili. Uidemus enī ꝙ sol est multo maioris luciditatis ꝙ̄ luna: et tamen quādoꝙ luna magis illūinat in nocte aere puro ꝙ̄ sol in die aere obscuro. Item ignis in clibano accensus est multo maior ꝙ̄ lumen in parua candela: et tamē plus illuminat domū candela accensa in mēsa ꝙ̄ ignis ardens intus in clibano inclusus. Ita nō est incōueniēs si maior charitas ſm substantiaꝫ vel maior lux gratie ī subiecto passibili ꝯiuncto corpori passibili et grosso: quasi ignis īclusus: minus immutat et mouet actualiter ꝙ̄ mīor lux glorie et minor charitas in subiecto impassibili et glorioso tanꝙ̄ sibi ꝓportionato. i. in angelis et sanctis patrie. Secūda veritas. Fruitio charitatis in beata virgine ꝑ statu vie licet fuerit inferior fruitione comp̄hensoꝝ ꝙ̄tum ad actum. fuit tamen maior ꝙ̄tum ad effectum. Declaratur: quia charitas et fruitio comp̄hensoꝝ. i. angelorum et sanctorum in patria: non est in statu merendi ꝙ̄tum ad p̄miū substantiale. Quilibet autem actus charitatis in beata virgine pro statu vie fuit meritorius vite eterne et beatitudinis: angeloꝝ et sanctorum omniū beatitudineꝫ transcendentis. Unde licet ipā non fuerit comp̄hendens in via: nec fruebatur actu: gloriosa fruitione patrie celestis nisi forte ad tēpus quādo dabatur sibi vt viderit diuinam essentiam. Si enī hꝰ Moysi et paulo in via datū est vt viderint diuinam essentiam: sicut dicit Augustinꝰ libro de videndo deū. Non est ambiguū qn a fortiori matri dei hoc ꝑuilegium fuerit concessum: quoniā vt testatur Damas. Ipsa a nullo illustriū vincitur. Nihilominus in ipā fuit maior charitas ſm effectum ꝙ̄ in omnibus sanctis et angelis. quia ꝯ omnibus excellentiorem beatitudinē meruit quolibet actu charita-

tis. Nam vnico consensu z verbo cum ait fiat mihi scdm verbum tuum Luce.ij. plus meruit q̄ omnes sancti et angeli: vt videlicet fieret mater dei: regina celi: domina angelorum z totius mundi zc.

Tertia veritas. charitas beate virgīs modo ī statu patrie improportionabilit̄ maior deiformior z gloriosior ē charitate omnis pure creature tam quantū ad substantiam q̄ etiaz quantū ad actū scz fruitiōis gloriose. Ratio quia vt canit ecclesia Exaltata est ipa sancta dei genitrix sup choros angelorum z sanctoꝝ ad celestia regna. sed supiores habent excellentius perfectiões inferioꝝ. vt dicit Dionisius de angelica hierar. ĝ zc. Hinc ps. Astitit regina: scz ꝟgo dei mr̄a dextris tuis. i. in potioribus bonis glie z gr̄e in vestitu deaurato: charitatis q̄ est vestis nuptialis qua scz charitate decorat̄ aīa z vnit̄ deo circūdata varietate. s. sctōꝝ. Oēs quippe sancti admirant̄ eius gliaz. z tota celestis curia illustrat̄ ac delectat̄ z iocundat̄ in ei⁹ glie fulgore. O q̄ beatū illō regnū. O q̄ gloriosum illud habitaculum vbi cum christo et eius sancta matre regnant oēs sancti. O deus magne. O iesu bone quando erit illud temp⁹ felicissimū: z illa hora iocundissima: qua videbimus tue mr̄is gloriam in leticia. z perfruemur tue faciei noticia per eterna secula zc.

Articulus tertius q̄ charitas virginis erga deum z dei filium fuit p̄cipue duodecim pfectiōis circumstantijs gloriose sublimata pre alijs zc.

Circa tertium misterium de circūstantie perfectione: Notare possumus ad numerum duodecim stellaꝝ in eius corona capitis duodeci pfectiões seu circumstantias zpprietates charitatis beate virginis quibus extitit gloriose decorata z excellentius sublimata q̄ in tribus quaternarijs ordinant̄ vt patet intuēti in presenti figura. Nam charitas beatissime virginis marie fuit

Primo naturalis
Secundo totalis
Tertio singularis
Quarto certitudinalis
Quinto conformalis
Sexto transformalis
Septimo reuerentialis
Octauo insuperabilis
Nono predelectationis
Decimo prefamiliaris
Undecimo preseraphicalis
Duodecimo p̄acceptatōis diuinalis

Capitulum I

Primo dilectio seu charitas beate virginis fuit naturalis. quia tāq̄ mater naturaliter imo plusq̄ alia mater dilexit vt patet s. Alij em̄ oēs diligunt tanq̄ serui dominum. Ut autē dicit Aristoteles. viij. li. ethico. Inter dominū et seruum nō est naturalis amicitie amor fm qō seruus: sed bene fm qō homo quia fm qō seruus est sibi. id est domino dissimilis. licet fm quod homo sit sibi similis Hec ibi. Qō si dicas: homo etiā naturaliter deum diligit. quia fm animam ad imaginem dei factus est Geñ. ij. Et fm corpus etiam est ad similitudinē ei⁹. quia deus homo factus est zc. Dico q̄ et si possit esse aliquomō naturalis dilectio hominis ad christum deum: tamen improportionabiliter dilectio naturalis beate marie excedit. quia eius dilectio est materna que est maxima dilectionū naturaliuz. vt patet per Arif. viij. Ethicoꝝ. vbi habetur q̄ parentes plus amant filios q̄ ecōuerso. quia plus sciunt parentes q̄ filij ex eis sunt nati q̄ econuerso. Matres aūt plus diligunt filios q̄ etiam patres quia certiores sunt de eis z plus laboris habēt circa eos Hec ibi. Ex quo patet q̄ maxima inter omnes naturales dilectiones ē materna dilectio. licet ergo angeli vel sancti diligant deū naturaliter filiali vel christum ament fraterno amore. Excedit tamen marie dilectio incompabiliter: sicut et excedit improportionabiliter naturali ppinquitate similitudineq̄ et gratuito amo

re ac acquisito supereminenter omnibus.
Secundo charitas marie est totalis: nulla enim creatura post christum perfectius impleuit preceptum illud: diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex omnibus viribus tuis. Deut. vi. Luce. x. Et Mat. xxii. quam beata virgo maria: que secundum Alexan. de hales super Lucam. Dilexit toto corde: omnes cogitationes suas in deum dirigens. Tota anima: omnes affectiones suas in deum retorquens. Tota mente. id est intentione omnes operationes suas propter deum faciens. Totisque viribus et toto posse: nil de contingentibus obmittens sed quicquid facere debuit faciendo. Unde ipsa in canticis scribitur plena charitate et dilectione et cetera. Tertio charitas virginis fuit singularis. tum quia nec similem habuit nec habitura est sequentem: vt canit ecclesia. tum quia singulariter deum tantummodo et nil extra deum quesiuit: iuxta illud ps. Unam petii a domino hanc requiram vt inhabitem in domo domini: omnibus diebus vite mee. Et iterum. Quid a te mihi est in celo et quid volui super terram quasi diceret. nihil aliud a te. Unde dicere potuit illud Augu. libro solilo. Mens mea deus tibi deuota tuo amore suspensa. Tibi soli suspirans: tibi inhians: te solum desiderans: nil habet dulce, nisi de te loqui: de te audire: et tuam gloriam ac memoriam frequenter corde reuoluere. Quicquid mihi preter deum est: dulce non est. Quicquid vult mihi dare dominus meus totum auferat: tantummodo se mihi det. Hec ibi. Quarto charitas beate virginis fuit certitudinalis. Cum enim de aliis scriptum sit Eccs. ix. Nemo scit vtrum odio vel amore dignus sit. hoc locum in beata virgine non habuit quia certissima fuit infallibiliter et indubitanter de diuina charitate ex gratia singularissima. Nam et si de communi lege nemo sciat se esse in charitate certitudinaliter. Aliquibus tamen sanctis ex speciali priuilegio concessum est a deo qui eos certificauit per reuelationem: vt securitatis gaudium etiam in hac vita in eis inciperet et fortius magnifica opera prosequerentur et mala presentis vite sustinerent. Sicut patet de apostolis et paulo dicente Roma. viii. Certus sum inquit. quod nec fames nec gladius: nec creatura aliqua poterit nos seperare a charitate que est in christo. Uerum certitudo charitatis marie fuit precellentior omnium sanctorum certitudine secundum Albertum super missus est ca. cvii. quoniam in aliis est certitudo per scientiam a posteriori ex effectu. Certitudo autem beate virginis qua sciuit se non posse separari a deo fuit per modum cause. eo quod sciuit se matrem dei esse et in vtero sanctificatam ac non posse peccare: et per consequens sciuit se non posse seperari a deo. Sed hic queri potest. quomodo excedat certitudo charitatis vie in maria certitudinem charitatis angelorum et beatorum in patria: cum illorum certitudo sit omni securitate tentionis plenissima. Respondendo pro huius lucidiori declaratione: Nota quadruplicem differentiam quam ponit petrus aureoli in suo compendio libro. v. Nam primo sunt quidam qui sciunt se certitudinaliter non esse in charitate nec habere dei charitatem vt patet de demonibus et damnatis. Et etiam de hominibus viatoribus qui sunt in actu peccandi mortaliter: vel in proposito. quia scriptum est. Sapie. xiiii. Odio est deo impius et impietas eius.

Secundo alii sunt qui cognoscunt se habere charitatem vel esse in charitate coniecturaliter per aliqua signa inquantum quis experitur et percipit se delectari in deo et contemnit res mundanas. et non est sibi conscius alicuius mortalis peccati: sentitque in seipso diuini amoris calorem et degustat eius dulcedinem secundum quem modum potest intelligi illud Apocal. ii. Uincenti dabo manna absconditum: quod nemo nouit nisi qui accipit. s. per experientiam dulcedinis quam teste Bern. Solus expertus nouit credere quid sit iesum diligere. ista tamen cognitio imperfecta est et non certitudinalis absolute sed tantum coniecturaliter. vnde Apostolus prima Corinth. iiii. Nil mihi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum et cetera. Et ps

Delicta quis intelligit ꝛc. prout hec dicit
beatus Tho. pma scde q. cxi. arti. v. vbi
querit vtrum aliquis scire possit se habe/
re gratiam. Et hic modus cognoscēdi scꝫ
per aliqua signa est cōmuniter viatorum.

Tertio alij sunt qui certitudinaliter co
gnoscūt se esse in charitate vel habere cha
ritatem diuinam sicut patet in his qui sūt
in patria. sancti vero in via positi possunt
aliqui de hoc certi eē non nisi per diuinaꝫ
reuelationem vt dictū ē supra. qꝛ cū vera
charitas dei non nisi per spiritūsanctum
diffusa est in cordibꝰ nostris. vt dicit apo/
stolus. excedit limites nostre nature. Deꝰ
quippe charitas est ꝛ qui manet in chari/
tate in deo manet ꝛ deus in eo. i. Joh. iiij.
Et ideo sicut p̄sētia dei in nobis vel ab
sentia per certitudinem cognosci non po/
test ꝯm illud Job. nono. Si venerit ad
me nō videbo eum. Si autem abierit nō
intelligam. Ita homo in via ex seipō non
potest per certitudinem diiudicare vtrum
sit in charitate vel gratia. ꝯm illud. i. Co/
rinth. iiij. Sed neqꝫ meipm iudico qui au
tem iudicat me dominus est: nisi hoc re/
uelletur sibi a deo. Quarta differentia
poni potest certitudo beate virginis que
inter comprehensores et viatores habuit
se medio modo per participationem ꝯm
Albertū super missus est ca. lxxxix. Ta/
lem inquā participationem qꝫ accepit me
liorem partem a quolibet extremoꝝ. Naꝫ
comprehensores habēt charitatem ꝛ eius
certitudinem ꝯm actus perfectionem: sed
tamen preter merendi conditionem. Via
tores habent cuꝫ merendi conditione sed
cum actus imperfectione. Etem̄ certitu/
do viatorum qꝫ sine in charitate etiam si
sit per reuelationem: non est ita absolute
perfecta ꝯm actuum perfectionem vt vel
amitti non possit eorum charitas per pec/
catum mortale: vel saltem remitti aliquā
do per peccata venialia. Ipsa aūt beata
virgo habuit certitudinem charitatis in/
fallibiliter ꝛ absolute cum actuum perfe/
ctione ꝯm comprehensores ꝛ cum merēdi
cōditiōe ꝯm viatores: vñ habuit eā excellē
tius viatoribus quantum ad actum et cō
p̄hensoribꝫ quantū ad effectū. Hec Alber.

Capitulum secundū pro secū do quaternario.

Secundo quaternario. Et quo
ad premissa in ordine qnto chari/
tas beate virginis fuit conforma/
lis. qꝛ super omnes fuit conformis diuine
voluntati in sua voluntate. Hoc em̄ facit
charitas vt in tantum concordet cū ama
to inquantum amat. Unde Catho dicit
Concordia nutrit amorem. Et Hierony/
mus Amicorum est idem velle et idē nol
le. Hic ꝛ Joh. xiiij. Si quis diligit me ser
mones meos seruabit. Sicut ergo beata
virgo pre alijs amauit ita pre omnibꝰ to/
ta voluntate: toto animo: ꝛ tota intentione
diuine voluntati cōformata fuit: adeo vt
quasi vnam animam seu voluntatem per
omnia habuerit cū christo: vt dicere pos/
sit illud ps̄. xxxix. In capite libri scriptuꝫ
est de me vt facerē voluntateꝫ tuam deus
meus volui ꝛ Leticie tue i medio cor. mei
Nam ipsa toto corde hoc solum desidera
bat: hoc maximum solatium reputabat vt
pater celestis suam tantum voluntateꝫ in
ipsa perficiat: siue exercendo in aduersis:
siue consolando in prosperis siue deprimē
do vel quomōcūqꝫ sibi magis placeret ꝛc.

Sexto eius charitas fuit transforma/
lis. quia totaliter erat ipsa per charitatem
transformata in christuꝫ: vt tota maneret
et viueret in christo: et christus in ea: iux/
ta illud Gal. ij. Christo confixus sum cru
ci: viuo ego iam non ego: viuit vero in me
christus. vnde optime ipsa pre alijs dicere
potuit illō beati Ignacij. Amor īquit me
us crucifixus est in christo. Si nempe se/
raphici spiritus per suum amorem trans/
formantur in christuꝫ crucifixum: adeo qꝫ
sicut ait Frācīscus maronis. Qui intime
cerneret seraphin: cerneret in eis stigma/
ta christi expressa intellectualiter: sicut sen
sibiliter fuit in beato Francisco. Multo/
fortius hoc putandum credo de anima
beate virginis Marie. que tota christo
confixa est cruci: tota transformata ī xp̄m
deum. Si petas quomō sic amor trans

format aiam in christũ deũ Dico ꝛ de/
claro sic. Dicit enim Aristoteles. i. phicoꝝ.
et. vij. li. Metha. Forma dat esse rei. Exẽ
pligra. si ex ligno formatur mensa vel scam/
num illud lignũ a forma mense capit esse
mense vel scamni vt dicatur vere mẽsa vel
scamnum. ꝛ si in cera imprimatur sigillũ: ex
illius forma sigilli capit cera esse talis si/
gilli id ẽ regis ꝛc. Ita a simili vniuscuiusqꝫ
vicij in aĩa impssa forma: dat esse tale ipsi
anime vel homini quale est ipm vitiuz vt
vicz ex quo auaritia est vitium terrenum
facit hominẽ esse terrenum. Luxuria qꝛ ẽ
vitium carnale reddit hominẽ brutalem:
seu carnalẽ ꝛ non spũalem. Supbia et in
uidia atqꝫ ira sicut est vitiũ diabolicum.
ita facit hominẽ diabolicũ Eodẽ mõ p
contrarium exquo charitas est virtus di/
uina iuxta illud. i. Joh. iiij. Deus charitas
est. ĝ dat anime eẽ diuinũ vt qui manet in
charitate in deo manet ꝛ deus ĩ eo. Hoc
est qd dicit Aug. Unusquisqꝫ tlis ẽ qua
lia amat: si terram amas terra es. si celuz
celestis es. si deum non audeo dicere quia
deus es. audi pphetam dicentem: Ego di/
xi dij estis ꝛ filij excelsi omnes. Hec ille li
bro de ṽbis domini Hinc ꝛ Hugo lib.
de Claustro anime ait: Scio inquit ani/
ma mea qꝛ amor est vita tua ꝛ ipa via amo
ris in eius quẽ amas similitudinẽ trãsfor
maris. Sicut ergo btã virgo christũ sum
me amauit ita sũme ꝛ totaliter eẽ diuinuz
et christiforme super omnia cetera babe/
re dinoscitur. Septio amor marie ad
christum fuit reuerentialis. Est autez re/
uerentia mixta cũ dilectione timorosa sub
iectio ꝛ hec excellentissime fuit in virgine
que sicut amore ita ꝛ timore diuino plẽa
fuit Sed diceres quid timoris habuit
maria Respondetur ꝙ in maria timor ser
uilis non fuit inquantum notat seruilita/
tẽ eo ꝙ ipsa nunqꝫ peccauit: nec in ea fuit
timor initialis qui est impfectorum. quia
virgini omne bonum perfectissime affuit
Fuit ergo in maria timor castus. Hic ti/
mor habet duos actus. vnus est sm statum
vie. qui est timere separi a deo ꝛ iste nõ fu
it in maria quia fuit certissima de insepa/
bili dilectione dei. Alius actus ẽ sm sta/
tum patrie q est reuereri deuz. Nam teste
ps. Timor domini sanctus pmanet in secu
lũ seculi ĝ ꝛ in pria erit sed nõ nisi sm ac/
tũ istũ scz reuereri deũ. Et hoc mõ maria
timore dei plena fuit sup omnes viatores
Hec Albertus sup missus est ca. cvij. Unde
creditur ꝙ beata maria quotienscũqꝫ acces/
sit vt christum lactaret vel balnearet: vel
in vlnas susciperet: vel alloqueretur: sem/
per prius genuflexo christum quez sciuit
esse deum verum adorauit. Sic etiã facit
presbiter quotiens euangeliuz tãgit siue ĩ
missa siue alias vt idipsum representet ec/
clesia fuisse in dei matre maria Octauo
fuit insupabilis. Unde Canti. viij. dicit deus
ad mariã: Pone me vt signaculũ sup cor
tuum. s. in amoris affectõe vt signaculũ su
per brachiũ tuũ. s. in arduoꝝ opatione qꝛ
fortis est vt mors dilectõ Sicut enim mors
n nullo perimitur sed ipa ẽ taz fortis vt oĩa
perimat. sic marie dilectio omnia contem
psit dura sicut infernus qui tam dure te/
net quem semel recipit ꝙ nunqꝫ dimittit
Sic maria nunqꝫ a dilectiõe christi auel/
li potuit. Unde subditur. Aque multe id
est tribulationes et penalitates huius vi/
te non potuerũt extinguere charitatẽ: nec
flumina id est aduersitates obruerũt cha
ritatem eius Nã cum omnes discipu/
li relicto iesu fugissent: ipsa beata virgo
vsqꝫ ad mortem christo patienti astitit et
cum ipso in corde per gladiũ doloris vul
nerata extitit ꝛc.

Ca. III. p tertio quaternario

Tertio quaternario ꝛ in ordine ad
premissa Nono charitas btẽ vir/
ginis fuit predelectabilis. Nam
quid dulcius: quid suauius: quid delecta
bilius diuini amoris dulcedine: vt enim ait
Ambrosius super Lucam. Qui christuz
interno recipit hospitio per amoris sensi/
bilem gratiam: maximis pascitur exuberã/
tium delectationibus voluptatuz. Quid
putas quanta dulcendo charitatis fuerit
in virgine que xpm nouẽ mẽsib9 in vtero
portauit ꝛ sp in corde pñtẽ p grãm tenuit
Si spũsctũs q ẽ spũs paclit9 alijs deuo/
tis mẽtib9 tãta ꝯsolatione se infundit vt

sermo exprimere non valeat. Aliqñ super
noꝝ donoꝝ gustum cumulat⁹ degustan/
dum influēdo. Aliquādo noticiā secreto/
rum ꝛ reuelationes misterioꝝ imittendo.
Aliqñ securum eternaliū bonoꝝ faciēdo
Nunc iubilū: nunc ebrietatē spūs supfun
dendo adeo ꝙ mens taꝫ ineffabilr̃ gaudi/
um ꝛ dulcorem tā indicibilē pcipiat et in
tantū ex magna amoris ꝛ gaudij fortitu/
dine feruoꝛ spūs excrescat: vt se cohibere
non valeat intra se. Et aliquādo in excel/
sum ɔtemplationis rapiat. ꝛ multa alia i
explicabilia solacia facit spūsſctūs. Quid
ergo existimas quāta delectatione dulce/
dinis beata dei mater abundauit que sup
oēs spūsācto plena fuit. Hinc Ecci. xxiiij
scribitur: Qui edunt me ad huc esuriunt
quod dicitur ex eo. quia caritate dei satia/
ri non possunt p̄ delectatione qui eam de/
gustant expimentali asuefactione. ꝛ p con
sequēs beata maria asuefacta diuinis dul
cedinibus: siue vigilando: siue dormiēdo
siue aliud q̇d faciēdo: sp irremissibilit̃ no/
uas ꝛ varias dulcedines diuinas accresce
tes degustabat in deo. vt diceret cum ps.
Sitiuit anima mea ad deū fontē viuum.
quādo veniā ꝛ appebo ante faciē dei. No/
tanter dicit ad deum fontem viuū: qꝛ sicut
fons viuus semp scaturit aquas nouas:
sic in maria quoad vixit semp ꝛ continue
nouas ꝛ ineffabiles delectatiōes quas ex/
primere nequimus nos peccatores facie/
bat xp̄s deus ebulire ex fonte diuinitatis.

Decimo charitas marie fuit amoris p̄
familiaris. Cum em̄ nulla creatura aude
ret deum ɔtingere vel in modico. Mirū
videt̃ de ista vna puella maria ꝙ tm̄ fuit
deo familiarissima sup omnē creaturā cō/
tingēdo. videlicet balneando: lactādo: am
plexando ꝛc. Quis angeloꝝ ac beatorū
auderet hoc deo facere. tam sūmū regē: tā
familiarit̃ ɔtingēdo. Vñ Aug⁹ li. de na/
tura ꝛ gratia dicit Illa vero singulari grā
puenta atqꝫ repleta est scꝫ gaudēdo ꝙ ip/
sum haberet ventris sui fructum quem ex
initio habuit vniuersitas deum. Hec ille.

Undecimo charitas beate virgīs fuit
p̄ seraphical' ardoris Est autē notādū
ꝙ fm Dyonisiū li. angelice hierar. ca. vij.
ꝛc. quinqꝫ ponuntur ꝓprietates seraphici
ardoris seu amoris quo ferunt̃ in deum et
supemiēnter fuerūt in beata virgine quas
q̇deꝫ ꝓprietates fm q̇d di. Linconiē. cōmē
tatoꝛ ibideꝫ didicē dyo. a btō paulo quēad/
modū ipse idē rapt⁹ in tertiū celū vidit ꝛ
sibi tanqꝫ specialissimo discipulo reuela/
uit. Prima ꝓprietas dicit̃ sp mobile Se
cunda incessabile vel infinibile Tertia
dicitur calidum. Quarta dicitur acutuꝫ

Quinta dicit̃ supferuidum. Semp
mobile fm quod dicunt Hugo ꝛ Linco/
niē. significat amationē non interruptaꝫ
quiete siue pausatione. quia sicut ignis in
sua flāma semp mouetur sic amoꝛ seraphi
cus semp fert̃ in deum actu. Incessabi/
le vel infinibile significat ꝙ nunqꝫ termi/
nat̃ duratione. Sicut em̄ ignis nō habet
terminū in agendo sed semp crescit i ma/
ius dum inuenit auctam materiā in qua
accendi potest. sic amoꝛ ꝛ actio seraph nō
habet terminū in amando deum qui cum
sit infinite bonitatis semp inuenit̃ i eo q̇d
amorem nouo modo accendat ꝛ dulcificꝫ
alliciat ꝛ delectet. Calidū significat qꝛ
illa satietas ex desiderio semp accenditur
Hoc est q̇d Gregori⁹ in moral' de deside/
rio ꝛ satietate sanctoꝝ in patria dicit sic:
Desideriū quidem anxietatem habet sa/
tietas fastidiū. Ne ergo sit i desiderio an/
xietas: Desiderātes sancti satiant̃: ne sit i
satietate fastidium: Satiari desiderāt qꝛ
sitiētes satiabimur ꝛ satiati sitiem⁹. Hec
Gregorius Et ratio fm Tho. ɔtra genti
les li. iij. quia diuina essentia semp cuꝫ ad
miratione videtur cum nullus intellectus
eam comp̄hendat sed omnia creata ipsa
transcendat. cum igit̃ intellectus bti sem/
per habeat in diuina essentia q̇d admiret̃
et alliciat nunqꝫ fastidit eā videre ꝛ ama/
re: sꝫ sp ꝛ ɔtinue delectat videre q̇d amas
et amare q̇d vides. Vñ satietas ex deside
rio ꝛ desideriū ex satietate semp accendit̃
iuxta illud Ecci: xxiiij. Qui edunt me ad
huc esuriunt. Acutū significat fm q̇d
dicit Hugo quendā impetū amoris ꝛ ve
hementiā ardentis desiderij quo nō quie/
scit donec intret ꝛ penetret vt ibi sit vbi ip
sum q̇d amat̃ cum ip̄o ꝛ in ip̄o vt non so/
lum ab illo calidū sit sed transeat acutum
in ip̄m. Supferuidū vero fm eundem

dicit ex hoc q̈ id q̈ feruet quadā caloris vehemētia iactat supra se. Acutum ergo amoris est cū omia trāscēdendo despicit. Superferuidū autē cum etiā seipsuz cōtemnendo relinqt sic q̈ miro mō vt duz p dilectionis ignem in illū sustollit qui ē supra se p vim amoris ferat in illum solū q̈ sursum est appetendū cogitandum ꝛ desiderandum: nec se nec aliquid aliud cogitat: aut desiderat dum illum solū amat. Hec Hugo ꝛ concordit Linconien. cōmentatores lib. angelice hierar. Unde oēs istas ꝓprietates ꝛ singulas excellentissime q̈ ꝑtū possibile fuit pure creature viatrici p̄ alÿs fuisse in via ꝛ nūc in patria beatifica fruitione fore in charitate beate virginis nulli ambiguum ē. Duodecimo charitas beate virginis marie fuit ꝛ est preacceptatiōis diuinalis. Eius q̈ ꝓpe charitas tā grata tā p̄accepta erat deo: ꝛ tm̄, eā reamauit de⁹ p̄ oib⁹ creaturis q̈ ab eterno ꝓ nulli⁹ creature amore in tm̄ alliceret ipē de⁹ ad incarnādū ꝛ patiēdū. ac queq̈z salutis nostre opera faciēdum sicut ꝓ amore ꝛ charitate beate virginis quā eternaliter p̄nouerat ꝛ p̄ordinauerat fore humane redēptionis mediatricem. Qd̄ ostendit tripl'r.

Primo ex diuīe incarnatiōis motiuo
Scdo ex diuīe vnionis facto
Tertio ex diuine ꝯdescēsionis signo

Primo inq̈ ex diuine incarnatiōis motiuo. Quero nempe. q̈d mouit potissime deum ad tantā hūilitatē ꝛ misc̄diaz vt videlicet ꝓ nobis in veero ꝟginis descēdendo inclinaret: in stabulo nasceret: in arto p̄sepio vilis pānibus inuolutus locaretur: et multa incomoda hui⁹ vite misere pateretur frigus calorē: famē: sitim ꝛc. Amplius vt caperet: flagellis cederet: spinis coronaret: derideret: ꝯspueret: crucis patibulo suspēderet: vulneraret. moreret: sepeliret. ac queq̈ opa nostre salutis operaretur. Ad quod Rn̄det q̈ charitas: tum quia ex mera ꝛ liberali charitate deus fecit hec oīa dicēte aplo Propter nimiā caritatem qua dilexit nos deus misit filiū suū in similitudinē carnis pcī: tū q̈ vt nos ad suā charitatez attraheret opa salutis nr̄e p seip̄m opatus est dn̄s. vt dicit Ber. Un̄ ps. Omnis ꝯsūmationis . l. opatōis dei vidi id est cognoui esse finē latū mandatū tuū glo. id est p̄ceptū charitatis q̈d est nimis latum quia extendit etiā ad inimicos quos diligere debemus ꝓpter deū ꝛc. Hec glo. Claret ergo quia hec oīa fecit charitas: q̈d manifeste docet Hugo libro de charitate di. sic. O charitas magnā vim habes que deū d̄ celo potuisti trahere ad terrā. O q̈ꝫ forte vinculum tuum quo ligari potuit deus (nam mille vincula deū ligatū ad columnā ꝛ affixū ad crucē tenere nō valuissent nisi charitatis vinculū tenuisset) Nescio inq̈t q̈d mai⁹ i laude tua dicere possum q̈ꝫ q̈ deū de celo traxisti in terrā ꝛ hoīem ad celū leuasti d̄ terra Hec ille. Sed qm̄ nulla fuit vel potuit esse maior charitas post xp̄m q̈ꝫ ea q̈ fuit dei ad beatā virginē matrem ꝛ econuerso ergo de⁹ ꝓ nulli⁹ creature amore sic alliciebat ad incarnandū ꝛ patiendū atq̈ cetera opa salutis nr̄e ꝑficiendū q̈ꝫ ꝓ charitate btē ꝟginis. Scdo ostendit ex facto diuine vnionis. q̈ charitas est q̈ vnit amantē cū amato. Un̄ charitas dicit quasi cara vnitas sicut habet libro de spū ꝛ anima. Sed cū nulla creatura sic vnit⁹ est de⁹ sicut cū btā ꝟgine cui⁹ nō solū aīa copulata est deo p grām sed etiā de purissima portione sanguis caro assūpta indissolubilit vnita ē deo in xp̄o. q̈ summe acceptatiōis diuine extitit ꝟginis charitas sup charitatē oim creaturaꝝ. adeo vt in ei⁹ carnis portione singularissime sibi vnita oim opararetur salutē ꝛc. Tertio q̈ charitas beate ꝟginis sūme alliciat deuz ostendit ex signo diuine ꝯdescēsiōis. q̈ vicz de⁹ magis cōdescēdit ꝛ obedit ei⁹ volūtati in omi petitione q̈ꝫ volūtati oim creaturaꝝ ꝛ ipa magis pōt impetrare suffragia suis deuotis q̈ꝫ omēs angeli ꝛ sancti. Nam ipa ex quo est dei mr̄ habet ius quodāmō etiā p̄cipiendi: neq̈ ꝓbas ē aliquid negari ei a deo iuxta illud. iij. Re. ij. Pete mr̄ mi: neq̈ eni ꝓbas est vt auertā faciem meā. Un̄ legit cuidā sancto reuelatū fore q̈ btā ꝟgo inter alia hoc habet vnū gaudiū magnū in celo q̈ vicz deus tāta charitate tenet ad eaz vt ad votū consequatur quicquid postulauerit ꝓ quibuscūq̈ suis deuotis. sicuti hoc plurima exempla ꝛ miracula ostendunt q̈

describuntur li. vlti. hui⁹ voluminis ex q̄/
bus quod placuerit poteris hic applicare
O itaq̄ homo. O fidelis aīa cogita mē
te pia: q̄ excellētissima fuerit charitas in
maria: pensa z diligiter rumina O mens
deuota: q̄ ardēs amor fuerit marie ad ie/
sum: q̄ dulcis deuotio ad dilectissimū ei⁹
natū dei filiū vnicū anime sue solatiū. in
quo omnis eius consolatio: omīs spes: oē
gaudium z omne bonū. O mirabilis de⁹
O iesu meus vtinā digneris exaudire p̄/
ces seruuli tui vt dignū me facias tue ma
tri seruitium exhibere in terris: quatenus
vnacū ipsa z tecum perfrui valeam in cele
stibus gaudijs.

Pars secūda libri noni de excellentissima charitate erga nos siue primū atq̄ materna sācta dilectione beate marie.

Ego mater pulcre

dilectiōis Ecci. xxiiij. ca. Quibus in verbis spūsctō afflante dictis a sapiēte in psona marie
clare insinuat̄ qm̄ ipsa piissima virgo dili
git gen⁹ humanum cordialissima z affec/
tuosissima charitate qua vult omnes ho/
mines saluari z neminē perire. Vn̄ dicit:
Ego mater pulchre dil. qd̄ vt patet lib. v.
pte. ij. arti. i. exponit̄: tam respectu christi
q̄ respectu omniū fideliū generalr̄ quibus
est mater. Notatur autem in ipsis verbis
triplex modus affectionis z amoris quo
ipsa mouetur charitatiue erga homines.

Primo quidem ipsa diligit homines et
afficitur charitate intima ad eos sup eoꝝ
malo misericordissime cōpatie[n]do Se/
cundo sup eorum bono cōgaudēdo Ter
tio visceroso affectu eos fouendo z pmo/
uendo scz ad summa bona glorie Primū
quo ad peccatores Scd̄m q̄ ad ꝯuersos
et penitētes. Tertiū quo ad iustos z pfe
ctos homīes Et q̄ in vniuerso hoꝝ triuz
sunt gn̄a hoim. i. peccatoꝝ z in vitijs pfun
datoꝝ. Item ad pniam ꝯuersoꝝ. Item iu
stoꝝ siue pficientium siue pfectoꝝ q̄ in ec/
clesia iusti iudicant̄. et ve cōmūi⁹ simul cē
sentur. Igit̄ hoꝝ oīm z singuloꝝ matrez
beatissimā ṽgo se appellat. vt erga oēs ho
mīes suā charitatē nimiā ac misc̄diaz in/
finitā ondat. Qd̄ euidenti⁹ asserit melli
fluus Bernard⁹: in sermōe. Signū mag
nū appuit ita dicēs: Quid ad mariā tre/
pidat humana fragilitas accedere Nihil
austerum in ea: nil terribile tota est suauis
Omibꝫ oīa facta ē copiosissima charita/
te cūctis homibꝫ se debitricē fecit Vt nō
sit qui se abscōdat a calore eius Et quem
admodū sol sup bonos z malos orit̄ indif
ferēter: sic ipa oibꝫ se exorabilē oibus cle/
mentissimā exhibet nec destituit merita
Oim deniq̄ necītates amplissimo q̄dam
miserat̄ affectu Hec Bern. Primo ḡ
sicut dixi afficit̄ btā virgo tanq̄ mr̄ super
petōꝝ hoim malo cōpatiendo. Vn̄ nollet
hoiez peccare q̄ scit p pctm̄ hoiez mori in
aīa: amittere idicibile z oē bonū celeste et
incurrere eternū malū gehēne. Idcirco in
themate se mr̄ez noiat di. Ego mr̄ pul. zc̄.
Quis nesciat mr̄es ꝯdolere z deflere sup
incomoda filioꝝ. z certe ipa btā ṽgo sup
omēs matres plenissima ē mia et pietate
atq̄ dulcedine charitatis. Ideo orat eccl̄ia
Virgo singularis inter omnes mitis zc̄.

Scd̄o btā ṽgo diligit hoies ꝯuersos a
pctīs z penitētes coꝝ bono ꝯgaudēdo. sꝫ
nēpe gaudiū ē angelis sup vno pctōre pe/
nitēte. Lu. xv. multomagis marie est gau
diū q̄ sup oēs angelos p̄emiet z plenissima
ē caritate. Et iō ꝯuenieter ipa figurat̄ per
mlierē q̄ hūit dragmas. x. qm̄ ipa est dn̄a
creaturaꝝ rōnalium i. x. gduū ordibꝫ exn̄/
tiū. i. i nouē choris angeloꝝ z decio hoim
Et pdita vna. s. hūana p pctm̄ atꝫ iuenta
p pnie z passiōis filij sui efficatiā cōuoca/
uit ad gaudiū inuitādo amicas. i. aīas sā
ctas di. Congr̄tulami mihi q̄ inueni dra.
quā pdi. Lu. xv. Et idcirco i themate no/
tanter addit̄. pulchre. i. caste z gratiose ac
glīose dilectiōis: q̄ tota pulchritudo aie ē
in gr̄a z glīa ad quā ꝯsequēdā btā virgo
amat peītētes. Tertio ipa diligit hoies
iustos viscerosō affectu pmouēdo z fouēdo
i oī gr̄a optās eis sūma bōa glīe celestis. z
ꝓpterea ſbdit̄ i thēate. dilectiōis. s. mr̄. dili/
gere q̄ppe ē alicui bonū velle. ex ix. li. ethi.
Vere ipa omēs diligit ṽo amore. q̄ teste
Ber. Ipa oibꝫ oīa facta ē. Oibꝫ sinū mie
aperit. vt de plenitudine eius accipiant

vniuersi. eger curationē: captiu⁹ redemptionē: tristis ꝯsolationē: pctōꝛ veniā: iust⁹ gratiam: filius dei carnis substantiā: ꝛ tota trinitas gl'iam. Hec ille. Itaqꝫ ď hac eius charitate erga ꝓximū. i. erga nos homies ad pñs tractātes: vt scilicet recognoscēdo eius maximā dilectionē circa nos: magis moueamur ad spem ac deuotionē rega ipsam. tria misteria declarabimus

Primum dicit̃ misterium preeminētialis magnitudinis
Scōm dr maternalis habitudinis
Tertiū dr effectualis certitudinis

Articulus primus de magnitudine et excellentia charitatis beate Marie erga ꝓximū ꝛ quales homines amplius pre alijs diligant ab ipsa dei matre

Circa primū misteriū p̄eminentialis videlicet magnitudinis vt valeamus scire qꝫ magna ꝛ excellētissima sit charitas btē ṽgis erga nos homines atqꝫ ꝑ hoc inducamur et nos eam summa deuotione colere tres questiones occurrunt. Primo querit̃ vtrum beata virgo habuerit charitatē ꝓximi Et habeat in sūmo pure creature. Ad qḋ ꝓrimus Rñdetur breuiter ꝭm magnū Albertū super missus est ca. lxxxvij. q̄ beata ṽgo etiā dū fuit in hac vita habuit ꝛ multomagis nunc in patria habet charitatem ꝓximi ī summo pure creature. Et hoc ꝓbat̃ potissime tribus rationibus.

Primo ratione diuine charitatis
Scḋo ratione gratiositatis
Tertio ratione ꝓpinquitatis

Primo rōne diuine charitatis. quia vt dicit Aug⁹. Eadē est charitas qua diligitur deus ꝛ ꝓximus: eo q̄ ꝓxim⁹ diligitur ꝓpter deum ꝛ aliter diligere nō est gratuitum Idcirco scribit̃. i. Joh. iiij. Hoc mādatum habemus a deo vt qui diligit deū diligat ꝛ fratrē suū Si quis dixerit qm̄ diligo deū: et fratrē suū odit mendax est ꝛc. ergo. qui habet sūmā charitatē ad deum summā habet ad ꝓximū. quia ꝓpter vnū qḋqꝫ tale ꝛ ip̄m magis p̄mo posterio. Vnicum ꝓxim⁹ diligit̃ ꝓpter deū qui pl⁹ amat deū: pl⁹ ꝓpter ip̄m ꝛ ꝭm ip̄m scʒ deū amat ꝓximū. Sed qm̄ beata virgo sūmā habuit ꝛ habet charitatē ad deū vt p̄ma parte huius libri ostensum est. ergo in sūmo pure creature charitatem habuit ꝛ habʒ ad ꝓximū. Secūdo ratione gratiositatis vbi em̄ amplioꝛ sp̄ussctī grā: ibi amplioꝛ charitas tā dei q̄ ꝓximi. quia teste aplo: Charitas diffundit̃ in cordib⁹ nostris per sp̄m sanctū qui datus est nobis. ad Ro. v. Sed qm̄ beata virgo plenissima fuit spiritussancti grā. iuxta illud Lu. i. Sp̄ussanctus superueniet in te Et iterū Aue grā plena. Ideo ip̄a plenissima est ꝓximi charitate: adeo vt se ꝯtinere nō valeat ex viscerosa charitate ꝛ pietate q̄n mox cū ꝓpulsata fuerit effundat nobis gratiam ꝛ misericordiam. Unde Bernard⁹. dicit Maria añ ꝯceptionē plena grā ab angelo nunciat̃: vt tandem sibi plena nobis etiā fieret plena. Si em̄ vase pleno aliqḋ corpus eidem īmittit̃ quanto illud maius est qḋ imittit̃ tanto de liquore quo prius replebat̃ cogit̃ effluere ex suppleno: sed in eā iam gratia plenā deus eternus in ꝯceptione mittit̃ in vterū eius. Ideo necesse est vt semꝑ effluat in eternum. Vas quidem liquore plenum si quō moueat̃: de facili effundit liquorē. sic beata virgo si quō precibus moueatur mox effundit grām. Ad cui⁹ effluētiā ip̄a omnes inuitat. Eccl. xxiiij. d. Transite ad me omnes qui concupiscitis me ꝛ a generationibus meis adimpleamī. Qḋ si adhuc trepidas ꝛ dicas vnde ip̄a cogit̃ vt effluat nobis grām: cū in libertate sua sit dare eam vel nō. Dico ꝭm sniaʒ Rich. de media villa suꝑ. iiij. di. xvij. q. i. arti. ij. vbi dicit q̄ facienti qḋ in se est attrito nec obicem gratie ponēti necesse est aliquō a deo dari gratiā gratūfacientē: nō quidem necessitate coactionis vel imutabilitatis absolute. quia deus nulli debitoꝛ est. Sed necessitate imutabilitatis ex ꝓmissione liberali vel ordinatiōe. q꞉ liberaliter ordinauit ꝛ ꝓmisit se daturū grām penitentibus facientib⁹ qḋ in se est ꝛ petentib⁹ iuxta illud Lu. xi. Omnis q̄ petit accipit ꝛ q̄ querit inuenit ꝛ pulsanti aperiet̃. Hec Rich.

Ita q3 beata virgo ex diuine liberalitatis re pmissione cui⁹ volũtati sũme est cõfor/mis z ex intima charitate ac pietate qua plena est p̃sto est omib⁹ subuenire ad eam cõfugientib⁹: tanq̃ pijssima mater gratie et mie. Ad q̄d quodãmõ obligata fore dinoscitur ex libera li dei ordinatione: q2 deus ordinauit liberalissime vt ipa sit in/uentrix gr̃e: iuxta illud Luce. i. Inuenisti grãm apud dñm Sed q2 dicẽte Augusti. xiiij. q. vi. Si qd. Si quis inuenit rez ali/quã sciẽs cui⁹ est tenet eã restituere. Ideo btã ṽgo q̃ inuenit grãm quã prim⁹ hõ p/didit tenet nobis ei⁹ posteris z heredib⁹ restituere: nulli q̃ timendũ est vere ad eaz cõuerso quin veniã cõsequi valeat z graz Ideirco Bern̄. de laudib⁹ virgins li. hor/tat̃ oi. Queram⁹ inquit fratres gratiaz p mariã. Qui sic querit inuenit et pulsanti apiet: quia ipa omnib⁹ sinuz misc̃die apit vt de plenitudine eius accipiãt vniuersi. Hec ille. Tertio sũma charitas super omnẽ pure creature charitatẽ est in beata virgine ratiõe ppinquitatis scz ad deum. vnũ q̄dq3 eñi quãto est deo pximi⁹, z ime/diatius cõiunctũ et: tantomagis pticipat diuinã ppietatẽ z similitudinẽ. Q̄d declarat̃ primo in naturalibus reb⁹. Nã fer/rũ q̄ãtomagis applicat̃ igni z pximi⁹ iũgitur eo ignit̃ amplius: z calorẽ ac simili/tudinẽ ignis recipit fortius. Item celum q2 ppinquat deo magis q̃ terra vel terre/stria ideo, celũ magis participat ppieta/tem summã id est incorruptibilitatem lu/minositatem eternieatẽ z hmõi zc̃. Item ascendẽdo a terra videmus q aqua puri/or z luminosior est terra. Et aer aqua zc̃. atq3 aer magis ppin qu⁹ solis lumini ma/gis reddit̃ luminosus q̃ remotus. q2 teste Aristotele. Om̃e agens fortius agit in p/pinquũ q̃ in remotũ. Itẽ declarat̃ scdo in rationalib⁹ rebus q2 homo cũ sit anial rõnale magis appximat dõ z magis ptici pat ppietatem diuinã scz mansuetudinez amorositatẽ z pietatẽ ac hmõi q̃ brutum aial: dicente Aristo. li. poli. q hõ est anĩal naturaliter mãsuetũ amicabile z sociale. Et angelus adhuc magis q̃ homo. Itẽ homo iustus magis q̃ peccator z impius Et sancti in celo magis q̃ viatores zc̃.

Iatq3 ex q̃ btã ṽgo sũme pxia fuit deo i p̃senti p gratiã z nũc in patria est sup om nia imediatior post christũ deo per glãm iuxta illud ps. Astitit regina a dextris tu is. id est in potissimis bonis glĩe. Iõ sicut de⁹ est erga nos sũme misericors z bonus cui pprĩũ est misereri semp z parcere atq3 amare. quia deus charitas est. i. Ioh. iiij. Ita beatissima ṽgo sũme participat has ppietates vt sit super oẽm purã creaturã pijssima misericordissima z charitate ple na. Proinde Bern̄. dicit. Per te accessum habemus ad deũ o beata virgo inuentrix gratie: genitrix vite: mater salutis eterne. copiosa charitas tua nostrorũ operit mul/titudinẽ pctõr. Idẽ in ser. In lectione di. Quid dicam inquit de fonte pietatis. nõ ne qui pomuz in manu sua tenet dimidia diei hora aliqua diei parte pomi seruabit odorem. Quantum igit̃ viscera illa pie/tate affecta sunt in quibus diuina pietas nouẽ mensibus requieuit. Hec ille. Ecce igitur claret ex dictis rõnib⁹ q beatissima dei mater maiori charitate nos diligit q̃ omẽs angeli vel sancti ac quicunq3 homi nes quantũcunq3 diligere possent. non sic certe pater vel mater filiuz. non sic frater fratrem aut sororem. non sic amicus ami/cum: non sic omis creatura diligere potest quantũ ipa nos in deo z sm deum diligit. Vere ergo durissimũ est cor hoĩm impio/rum qui pro tanto amore nolunt ipam re/amare per deuotionis spiritualis affectũ et cultum. Scdo circa hoc primuz mi/sterium questio occurrit. vtrũ ipa btã vir go magis diligat aliquem hoĩm q̃ alterũ. an oẽs equaliter amet. Ad q̄d breuiter Rñdet̃ q non omẽs equaliter diligit sed vnũ magis altero. Quod ostendit

Primo rõne diuine cõformitatis
Scdo rõne equitatis
Tertio rõne similis virtuositatis

Primo rõe diuine pformitatis. tãto q̄p/pe charitas in hoĩe est ordinatissima z sã/ctissima quãto diuine volũtati z charita/ti ẽ pformior. Sed q2 deus nõ diligit om nes homines equaliter. q2 magis diligit eos qui sunt mẽbra vnigeniti filij sui vt di cit in tertio sniaʀ di. xxxij. Nec ex hoc seq̃/tur q i deo sit mutabilitas dilectionis sm

magis ꝛ minꝰ. quia vt habet̃ a mgr̃o: ibidē licet diuina dilectio ſm eſſentiā non recipit magis ꝛ minꝰ. Tamē ſm efficientiā inquantū aliquos ad maiora bona alios vero ad minora diligit dicit̃ magis ꝛ minus diligere. Aliquos aūt qbꝰ penā vult inferre dicit̃ odire vt pctõres. Vñ Ecci. xij. Altiſſimꝰ odio habet pctõres. Vñ ſm Bonauē. di. qua ŝ. tertij libri. Dilectio di eſt potiꝰ effectꝰ ꝙ̃ affectus. Nā ꝛ Ariſ. ix. ethico. ait: ꝙ dilectio amicitie fundat̃ ſup beniuolētia. Concludit̃ ḡ ꝙ ſicut deꝰ aliq̃bus maiora bona vult ꝛ ſic magis diligit Sic ꝛ btã dei genitrix que ſup oẽs conformis eſt diuine voluntati aliq̃s q̃ vicȝ ſunt mēbra filij ſui ꝛ d̃ ſpũ filij ſui viuūt in gr̃a ampliꝰ diligit. ꝛ q̃s deꝰ odit ꝛ ip̃a odit vt dicere poſſit cū pš. Nõne q̃ oderūt te dñe oderã ꝛ ſup inimicos tuos tabeſcebã. perfecto odio oderaȝ illos inimici facti ſunt mihi. Scd̃o oñdit̃ Rõne eq̃tatis ꝛ iuſticie q꜠ in btiſſima ṽgine ē charitas ordinatiſſima. Vñ Cant. ij. Ordinauit ĩ me charitatē. ſ. ip̃e ſpõſſcm̃s. Ordo aūt rectꝰ charitatis ex equitate ꝛ iuſticia req̃rit vt meliores ꝛ deo ꝓximi in ṽtute p̃diligant̃ remotioꝛibꝫ ꝛ peioꝛibꝫ vt vult ſctũs. Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xxvi. ḡ ꝛc. Hinc de pe. di. ij. §. Intelligo dicit̃ ꝑuerſa eſſe dilectio q̃ non ſeruat legitimū modū ꝛ ordinē dilectõis ꝯſtinctū vt q̃ diligūt nõ diligēda vel magis diligūt minꝰ diligenda. Tertia rõ cõſimilis virtuoſitatis. Nã ſil'r diligit ſibi ſil'e. viij. Ethico. Et oē aĩal diligit ſibi ſil'e. Ecci. xiij. Quãto ḡ q̃s ē ꝑ ṽtutē deo ꝛ btē ṽgini ſilioꝛ: tanto ē diligibilioꝛ. Vñ vij. Ethi. Hoĩes inq̃t dij dicūt̃ fieri ꝓpter ṽtutis excellētiã. prauꝰ aūt hõ deterioꝛ eſt beſtia. Hec ibi. O itaq꜠ pctõꝛ cõuertere ꝛ ṽtutibꝫ deo aſſil'ari ſtude. vt deꝰ te diligat et ſanctiſſima eiꝰ m̃r: ac oẽs ſcti affectuoſius ꝑ te intercedãt ꝛ foueant ac ꝓregant: amẽt ꝛ tibi ꝯgaudeãt. Scd̃o q̃rit̃ circa h̃ p̃nū miſteriū. quales hoĩes btã ṽgo p̃ ceteris ampliꝰ diligat. aut qual'r q̃s poſſit facere vt ab ea magis ac magis diligatur. Ad qd̃ dico ꝙ ſicut colligere poſſumus ꝛ elicere ex p̃aſſūpti thematis noſtri auc̃te quattuoꝛ ſunt gñ̃a hoĩm q̃ ſpẽali affectu a btã ṽgine diligunt̃. et tanq꜠ in filios amantiſſimos ab ip̃a adoptant̃. Primū genꝰ eſt eoꝝ q̃ caſtitatis hñt affectionē. Vñ dicit. Ego m̃r pulchre dilectionis. Caſta quippe dilectõ dicit̃ pulchra dilectio ſicut carnalis dilectio ꝑ ꝯtrariū dicit̃ turpis amoꝛ. Unde Sap. iiij. O ꝙ̃ pulchra eſt caſta gñatio cū claritate. immortalis eñ eſt meõria illiꝰ. q̃m ꝛ apd̃ deū nota ē ꝛ apd̃ hoĩes. ſ. ꝑ amoꝛis noticiã. Nã ip̃a cū ſit virgo caſtiſſima non niſi caſtos diligit: q꜠ ſil'e ſili a ꝓplaudet ſm Bonauen. Scd̃m genꝰ ē eoꝝ q̃ diuinū hñt timorē. Vñ ſubdit̃ in dicta auc̃te. et timoris. Qui ḡ timēt offendere deum ꝛ a pctõ cõuertunt̃ timore filiali: hij a btã virgine ſpecialiꝰ diligunt̃ atq꜠ a xp̃o eius filio et ſactis. Vñ Ecci. xxv. ca. Btũs hõ cui donatū eſt hr̃e timorē dei. Timoꝛ eñ dei initiū dilectiõis eius. Et itez ca. xv. Qui timet deū faciet bona ꝛ q̃ ꝯtinēs eſt iuſticie ꝓphendet eã. ꝛ obuiabit illi quaſi mater honorificata. Qui igitur in pctõ ꝑſeuerãt nec dei p̃cepta obſeruant. hi ſunt btē ṽgini deteſtabiles tanq꜠ maledicti: iuxta illd̃ pš. Maledicti q̃ declinãt a mãdatis tuis. Terciū genus eſt eoꝝ qui vere fidei hñt agnitionē. Vñ in auc̃te ſubdit̃ Et agnitionis. q꜠ ſicut ſiue fide impoſſibile ē teſte ap̃lo Heb. xi. ca. placere deo ita ꝛ btē ṽgini. Hic Ecci. xxv. Fidei initiū adglutinãdū ē ei. Claret ḡ ꝙ heretici ſciſmatici et quicūq꜠ male ſentiūt de articulis fidei: aut q̃ fidē verã nõ hñt de ṽginitate beate marie nõ amant̃ ab ea ſed deteſtabiles ſūt tanq꜠ inimici. ſil'r qui diuinationibꝫ intēdunt. q꜠ vt habet̃. xxvi. q. i. Epi. Fidē non hñt diuinatiõibꝫ ꝛ magicis artibꝫ intēdentes. Quartū genꝰ eſt eoꝝ qui erga ip̃ſam hñt ſpei deuotionē. Vñ ſubdit̃. Et ſãcte ſpei. Nã qui ip̃am ſpẽaliꝰ amãt ꝛ ſpeȝ in ip̃a ponētes in patronã ſpẽalē eã deuotius inuocant: tales ip̃a ſpẽalius reamat: iuxta illd̃ Prouer. viij. Ego diligētes me diligo. Qd̃ patet in exēplo ex legēda feſti marie de niue in iohē p̃ritio: ꝛ in multis alijs miracul'. de q̃bꝫ in li. vi. plūra ſcribēt̃ O itaq꜠ aĩa fidelis pẽſa ꝙ̃ ſuaue ꝙ̃ vtile ꝙ̃ necẽium ſaluti ac ꝙ̃ ſecuꝝ ſit diligere ꝛ diligi a btã dei m̃re: ꝛ toto tuo poſſe ad id tende. vide ꝙ̃ indicibili charitate ip̃a nos

diligat ꝛ tanq̄ mat̄ pijssima ac charitate plenissima nos saluari cupiat. Pro tanta igitur charitate eidē grãs refunde: ipam de toto seruiuo cole. castitatē tene ꝛ deum ti me. Fidē habe: ac spem totaꝫ in ipam po ne. Sciēdo te tāto plus ab ea diligi quan to in his conaris pfici: ꝛ p ↄsequēs in ce lesti regno cuꝫ ipa beatificari ꝛ amplius premiari ꝛc.

Articul⁹ scđus de mr̄nali habitudine marie qꝛ scꝫ ipa dr̄ mater oīm ꝛ p cōsequēs mr̄nā hꝫ caritatē erga hoīes ꝛ etiā anglos.

Circa secundū misteriū pncipale scꝫ mr̄nalis habitudinis tria q̄ro. Primo vtꝝ btā ꝟgo dici possit merito mr̄ oīm xp̄ianoꝝ ꝛ electoꝝ. Scđo vtꝝ ipa glĩosissima ꝟgo dicat̄ merito mr̄ n̄ solū hoīm sed etiā sctōꝝ angeloꝝ. Tertio vtꝝ ei⁹ mr̄na dilectio sit maioꝛ ad hoīes q̄ angelos an ecōuerso. Ad primū q̄situ̅ Rn̄det̄ fm magnū Alb. sup missus ē ca. lxxxviij. q̄ sic ꝛ ondit̄. Prio auctē Secūdo rōne. Tertio exemplo ꝛ silitudine Prio inq̄ auctas. Nā Lu. ij. habet̄ Pepetit filiū suū pmogenitū. ḡ habuit scđo genitū nō q̄dē corꝑalr̄ vt bn̄ ↄstat. ḡ spūaliter. Sꝫ gn̄atio spūalis vna ē oīm xp̄ianoꝝ ꝛ electoꝝ. ḡ ipa mr̄ oīm spūaliū. Itē ad Heb. ij. apl's dicit q̄ xp̄s nō ↄfūdit̄ eos scꝫ xp̄ianos vocare frēs. Ipe eīm ē pmogenit⁹ in multis fratrib⁹. ḡ sicut xp̄s est frat̄ oīm xp̄ianoꝝ. ita ꝛ ei⁹ mr̄ maria ē oīm mr̄ Vn̄ Ansbel. Si xp̄s oīm frat̄ cur nō ipa q̄ genuit oīm mr̄. Itē Sap. vij. scriptū est Q̄m oīm bonoꝝ mater est. Scđo ondit̄ rōne. Nā ecclĩa canit. di. Maria mr̄ gratie mr̄ mie. Sꝫ p grām oēs xp̄iani habēt gratuitū eē et habebūt in futuro glĩosū eē ḡ ipa est mr̄ oīm electoꝝ. Tertio ondit̄ exēplo ꝛ silitudie. Nā mr̄ respectu filij habet ꝓprietatē geniture cure ꝛ prioritatis. beata ꝟgo mater est. ḡ oīm xp̄ianoꝝ. Genitura. qꝛ vnū hoīem xp̄m genuit p quem oēs xp̄ianos regn̄auit. ꝛ hoc est qđ dicitur Pepit inq̄t filiū suū pmogenitū. Itē ipa est mater cura. qꝛ in xp̄o nobis genuit q̄cquid ad hanc vitā vel futurā ad salutem nobis nec̄ciūm fuit. ꝛ curā in celo sollicitaꝫ gerit nr̄e aduocatiōis tanq̄ mr̄ mie adoptata sicut canit ecclĩa. Ipa etiā est mater prioritate: qꝛ preelecta ꝛ pmogenita ante oēm creaturā Eccĩ. xxiiij. Hinc dn̄s iesus in cruce pendēs dixit Joh̄i. Ecce mr̄ tua Joh. xix. Et btē ꝟgini. Ecce filius tuus. Johes quippe interp̄tat̄ grã vel in quo ē grã. Et ideo ibi typū tenuit oīm exn̄tiū in grã hoīm: quos dn̄s omēs ꝛ singulos sue matri tanq̄ adoptatos filios recōmēdatos esse voluit. Vn̄ tota vniuersalr̄ ecclesia canit ad beatā virginē loquēdo: Monstra te eē mr̄em sumat p te p̄ces q̄ p nobis natus tulit eē tu⁹. Et melliflu⁹ Bern̄. ondit q̄les xp̄iani dicant̄ veri⁹ btē marie filij vl̄ q̄b⁹ signis ag̃scī h̄ valeat sup euāgeliū Stabat iuxta crucē ꝛc. ita di. Vultiꝫ ḡ fratres cog̃scere. s. p signa marie veꝝ filiū. Ille ē q̄ p̄ter h̄ q̄ seip̄m ꝟgis obseq̄o mācipauit: deū ex toto corde diligit q̄ ex ipa nat⁹ est. Et in se voluptatē carnis abdicauit. s. castitati deseruiendo. necnō ad ꝓximū vt pōt mie opa extēdit. Certe de isto dic̄ xp̄s ad mariā. Ecce fili⁹ tu⁹. Hec ber. Ad scđm q̄sitū Rn̄det̄ fm. s. eundē Alb. vbi s̄ q̄ btā ꝟgo maria dei genitrix inclita merito dr̄ mr̄ nō solū hoīm sed etiā angelorum sanctoꝝ ꝛ in patria beatoꝝ atq̄ oīm creaturaꝝ dei triplici potissime ratione

Primo rōne causalis originationis
Scđo rōne eternalis p̄destinationis
Tertio rōe supnalis illustrationis

Prio inq̄ rōe cālis originis. qꝛ ipa est mr̄ dei. sed de⁹ ē p̄ncausa ꝛ origo oīm creatorū. ḡ ipa ē mr̄ oīm. Nā q̄cq̄d ē cā p se ꝛ origo cāe ē etiā origo ꝛ cā causati p autorē de causis. Sꝫ q̄n mr̄ dei ē p se cā ꝛ origo filij. ꝛ fili⁹ ē p se cā ꝛ origo oīm angelorū sctōꝝ ac creaturaꝝ. ḡ ipa ē mr̄ omniuꝫ.

Scđo rōe eternalis p̄destinatiōis ipa enim ab eterno ꝛ ante secula predestinata est: vt esset principium ex quo recreandū fuit omē creatū. Vn̄ de ipa aꝓpriate legit̄ illud Prouer. viij. Domin⁹ possedit me in initio viaꝝ suarum anteq̄ quicq̄ faceret a pncipio. Et infra cū ipo erā cūcta cōponens ꝛc. Vn̄ quia ipa pordiata ꝛ p̄uisa ē

in mente diuina: creatus ē orbis ⁊ angeli/
ca natura ac tota mundi machina. ergo ipsa
merito dicit᷑ mater oīm etiā angelorum ⁊
creaturarū. Tertio rōne sup̄nalis illu/
strationis quia in gloria sup̄na oēs ange
li et sancti accipiunt illuminationē ⁊ per/
fectiorē beatitudinē a domino iesu in quē
desiderāt āgeli ꝓspicere. i. Pe. i. Et ꝑ quē
omīa restauratur siue que in celis sunt si/
ue que in terris Col. i. Sed quia dominus
iesus in gloria dei patris est in carne sūp/
ta ex beata virgine: in qua quidem incar/
natione diuina omnes angeli atq̄ sctī bti
ficos se gaudent fore eterna beatitudīe ⁊
sic quoddam esse glorie recipiunt omnes
a beata virgine. ergo ⁊ ipsorum est mater in
esse glorie superne. Unde Bern̄. Merito o
domina in te respiciūt oculi vniuerse crea
ture in qua ⁊ ex qua benignissima manus
dei quicquid creauerat recreauit. Ad te
quippe o domina sicut ad mediū respici/
unt. ⁊ qui habitant in celo. ⁊ qui in infer/
no. Et qui nos precesserunt. ⁊ qui nos su/
mus. ⁊ qui sequunt᷑. Qui in celis sunt. vt
resartiant᷑. qui in inferno. i. purgatorio vt
eripiant᷑. qui precesserunt ⁊ nunc sunt vt
fideles inueniant᷑ ⁊ qui sequunt᷑ vt glorifi
centur Hec ille. Ad tertiū quesitū qa
dictū est q̄ est mater non solum hoīm sed
etiā angeloruz ergo restat. q̄stio. v. magis
diligat homīes q̄ȝ angelos vel econuerso.

Ad qd̄ R̄ndet᷑ q̄ sicut deus ita ⁊ dei ma
ter magis diligit hominē q̄ȝ angelū quia
ad maiora ⁊ plura bona diligitur homo a
deo q̄ȝ angelus tā in bonis grē q̄ȝ glīe vt de
ducit dn̄s Bonauen. sup. iij. di. xxxij. Naȝ
Heb. ij. scriptū est: Nusq̄ȝ angelos apphē/
dit sed semen abrae scȝ in beneficio incar/
nationis ⁊ misericordioris repationis et
redemptiōis. verū ⁊ in gratia ac glīa quos
dam homines angelis superiores fecit. et
humanā naturam angelicis spiritibus in
vtroq̄ȝ sexu supposuit in celo. vt pȝ ī chri/
sto ⁊ eius matre. ergo consequens ē vt si/
cut deus ita ⁊ eius mater que cōformissi/
ma ē ꝑ oīa diuine volūtati plus diligat ho
mīes q̄ȝ angelos. Qd̄ quidē luce clarius cō
firmat᷑ triplici rōe. Primo rōe ꝓximio/
ris cognationis. q̄ȝ hō ꝓximus attinet ei q̄ȝ
angelus, cum xp̄s iesus eius filius hoīes
adoptauerit in fratres. Joh. xx. Uade et
dic fratribus meis quia p̄cedā vos in gali/
leam atq̄ȝ in amicos charissimos Joh. xv
Jam non dicā vos seruos sed amicos. sȝ
nusq̄ȝ legit᷑ q̄ christus angelos fratres et
amicos nominauerit sed tantūmō seruos ⁊
ministros. ergo ⁊c. Hinc dicit Bern̄. Jaȝ
me spernere non poterit xp̄s deus ⁊ sanc/
tissima scȝ mater eius os carois ⁊ frater meus
us. Secūdo ratiōe amplioris dignifi/
cationis. q̄ȝ homo ꝑ gratiam diuine incar
nationis amplius est dignificatus ⁊ exalta
tus q̄ȝ angelus. Quid eīm sublimius ⁊ dig
nius q̄ȝ q̄ natura humana vnita est deo ī
vnitate persone vt. s. sit homo deus ⁊ deus
homo. quia verbū caro factum est Joh. i.
Qd̄ nō est ꝯstitū angelice nature. imo om
nes angeli adorant humanā naturā ī chri
sto adoratione latrie ꝓpter verbi vnionem
nunq̄ȝ aūt exhibet᷑ angelo adoratio latrie
ab homīe vel aliqua creatura. ergo ⁊ btā vir/
go amplius reueret᷑ ⁊ diligit homines q̄ȝ
angelos. imo sicut seipsā iuxta illd̄ Mat.
xxij. Diliges ꝓximum tuū sicut teipm ⁊c.

Tertio ratione duplicis glorificatio/
nis. quia angelus habet simplicem glīaȝ
essentialem in celo: homo vero duplicem
glorie stolam ꝯsecuturus est ⁊ duplici ocu
lo perfruetur visione celestis glorie. quia
in anima perfruet᷑ visiōe diuinitatis sicut
et angelus. et insuper corꝑali oculo vide/
bit facieȝ christi in quā desiderant angeli
ꝓspicere. i. Pe. i. Similiter ⁊ gloriosissimā
dei matrē videbimus in corꝑe glīosissimo
et aīa sctīssima Et in vtroq̄ȝ ac ꝑm vtrūq̄ȝ
videbimur ab ipsa. ⁊ quoniā in celo quili/
bet sanctus tantū gaudet de bono alterius
sicut de ꝓprio vt dicit Gregorius. Quis ergo mē
surare poterit q̄ȝta charitate ipsa dei pīis/
sima mr̄ de nr̄o bono gaudeat. q̄ȝto amore
erga nos ferueat quos optīe nouit tam p̄/
ciosissimo filij sui sanguine fore redēptos
et in tm̄ a deo dilectos ⁊ tanta glīa subli/
mādos. O aīa fidelis O cor xp̄ianū. vti/
nā sp̄ in mēte hr̄es ⁊ pensares q̄ȝtū te dn̄s
iesus amauerit q̄ ꝓ te incarnari pati ⁊ mo
ri voluit. ⁊ quāta charitate eius sctīssima
mr̄ tuā salutē optauit q̄ tale ⁊ tantum sa/
crificiū. id est sanguinē xp̄i ꝓ te offerri de/
sideranter sustinuit. imo nō tantū eius pre/

dulcissimũ natũ:sed ꝛ suã aiaʒ ꝓpriã i compassiõis dolore vulneratã ꝑ te obtulit deo sub cruce. O xp̃iane pensa q̃ꝫ care es redempt⁹: q̃ꝫ maxime a xp̃o ꝛ eius matre es dilect⁹. Et stude gr̃as agere. Stude christo ac eius matri deseruire: disce miser pro tanto amore amorẽ nõ odium rependere vt valeas cũ vtroqꝫ in celo conregnare

Articulus tertius ꝙ btã maria certitdinaliter nos diligat ostẽdit ex. xij. signis dilectõis.

Circa tertiũ misterium scʒ Effectualis certitudinis videndũ nobis restat q̃bus effectib⁹ ꝛ opibus charitatis ac signis dilectiõis ipsa beata virgo certos nos reddiderit de sua sũma ꝛ maxima charitate seu affectuositate. quia vt ait Gregorius omel. xxiij. Probatio dilectionis est exhibitio opis. Notare ergo possumus hic iuxta numeꝝ duodecĩ stellarũ in corona capitis bñdicte virginis Apoc. xij. descripta effectus et signa .xij. charitatis: maxime erga genus humanũ exhibita per eandẽ: quib⁹ certificamur de e⁹ dilectione. et hos effectus vel signa charitatis in tres quaternarios diuidem⁹: vt patebit intuenti processum figure

Prim⁹ effect⁹ materne adoptionis
Scd̃us studiose educationis
Tertius prouide cautionis
Quartus auide promotionis
Quintus pĩissime miserationis
Sextus sollicite subuentionis
Septimus dolorose amissionis
Octauus amorose recõciliationis
Nonus ꝓprie expositionis
Decimus preciose redemptionis
Undecimus celice hereditationis
Duodecimus sedule intercessionis

Primi⁹ itaqꝫ effect⁹ ꝛ ꝓmũ signũ charitatis btẽ ꝟginis est matne adoptionis op⁹ seu gr̃a. Diuisonẽ breuius cape iuxta l̃ras. a. b. c. d. sig̃tas iuxta auctes ꝓpostere ꝛc̃. A. Qꝛ nẽpe ipa ẽ mr̃ nr̃a adoptata. Quã adoptiõꝫ fec̃ dñs iesus sũmus sacerdos cuꝫ pependit i cruce ꝛ ait ad matrẽ: Mlier ecce fili⁹ tuus q̃ verbo omẽs fideles sibi tanq̃ꝫ filios adoptiuos recõmẽdauit vt supra patuit. ꝓpter q̃d omino nos tenet diligere: nec põt nos odire dũmõ nos obicẽ sue gratie nõ ponamus. Q̃d ostendit. Primo, ex fortitudine gratie. qꝛ nouim⁹ ꝙ oĩs mater naturaliter diligit filios etiã in feris ꝛ irrõnalibus aialibus. Sed quia multo fortior est grana q̃ꝫ natura ergo ex plenitudine gratie non valet se ꝯtinere q̃n cogat nos diligere. Vñ Origenes i quodã ſmõe. Scio inquit ꝙ si btã ꝟgo pulsata fuerit ncc̃itati nunq̃ꝫ deerit. Misericors eñi est ꝛ plena gratia ꝛ ideo ꝯtinere se nõ poterit q̃n misereat inuocanti Hec ille. Scd̃o ostendit ex obligatione recõmendationis diuine. Nã quare dñs iesus ver⁹ de⁹, voluit et decreuit tã aptissimo tp̃e. s. sue passiõis in cruce cũ maximã charitatẽ erga nos exhibuit nos sue mr̃i recõmẽdare: nisi vt ex loco opeqꝫ ꝛ tp̃e ipam recõmẽdationẽ cordi eius ꝓfundi⁹ ꝛ ardentius indagaret ꝛ etiã vt q̃n iusto iudicio ira dei in nos ad puniẽdũ ꝛ damnandũ deberet exardescere: ipa dei pĩissima mater memor loci ꝛ tẽpis ac charitatis xp̃i in cruce exhibite: ꝑ nob affectuosius interpellãdo mediaret. acsi dominu⁹ iesus videret dixisse in cruce: Mulier ecce filius tuus. ecce inq̃ꝫ vide oculis et ꝯsidera mẽte qualia ꝛ quãta ꝑ hominibus patior. Ecce quot vulnerib⁹ incisus sanguinẽ ꝑ eis q̃ꝫ abundãtissime effundo. Ecce quãta charitate acerbissimã morteꝫ tolero. Ecce spinea corona ꝛ caput ꝑforatũ. Ecce corp⁹ totalr̃ flagellatũ ꝛ cruore ꝑfusum Ecce claui ꝛ lãcea. Fel acetũ ꝛ oĩs passio mea ꝛc̃ Hec igit ꝯsiderãdo O mater dilecta. O mulier virgo electa: habe ꝛ tu ipos petõres ad te ꝯuersos tanq̃ꝫ filios per me tibi recõmendatos: vt eos foueas: eoꝝ salutẽ ꝓcures: et eos pĩissima tua itercessione salues. Hinc Anshel. exclamans dicit O beata fiducia. O tutũ refugium mater dei est mat nostra: ambo filij marie fuerũt mortui in passiõe: vnus crucis acerbitate alter mentis infidelitate. Et ido viscera marie plena fuerunt amaritudine. Hec ille. Secundus effectus studiose educationis. Nimirũ maternus amor facit vnaq̃ꝫqꝫ matrem nimis studiose edu-

care lactare ⁊ nutrire suũ filiũ: adeo q̃ si/
cut cernimus plorantẽ filiũ ꝯsolari stude
at: nec cõtinere se valet qn etiam in nocte
ad ploratũ filij assurgat ⁊ ei lac ꝓpriũ pre/
beat. Qđ quidẽ lac de suo sanguinis fonte
generat̃ ⁊ manat ꝭm phos vnde mat̃ pro/
prio lacte tanq̃ȝ sanguine filiũ educat In/
sup panem masticãdo mater filio esibileȝ
reddit vt eum enutriat ⁊c. Talem ꝑ om/
nia charitatem nobis beata virgo maria
spiritualiter ministrat ⁊ exhibet. Nam ip
sa nos peccatores flentes scȝ ꝓ pctis. et in
nocte vitiose tenebrositatis ad eam ꝯuer/
sos: parata est ꝯsolari ꝑ gratie dulcedineȝ
ac deuotionis infusionẽ. Esa. vlti. Quõ si
blandiatur mater filio ita ꝯsolabor vos.
Itẽ ipa panẽ vite eterne id ẽ corp⁹ ⁊ sang
uinẽ xpi filij dei nobis esibilem reddidit i
sacramẽto ⁊ hunc panem angeloꝝ de pro/
prio suo ⁊ purissimo sanguine generatũ
ac virgineo suo lacte enutritum nobis pe/
perit ⁊ prebuit: vt nos alat ⁊ educare ad
eternam vitam valeat. Vñ Joh. vi. Ego
sum panis vite qui de celo descẽdi. Si qs
mãducauerit ex hoc pane viuet in eternũ
O igit̃ btã viscera marie ꝟginis q̃ genue
rũt nobis hunc cibũ pñie celestis O beata
ei⁹ vbera ꝟginea q̃ lactauerũt xp̃m vt ip/
sum panẽ angeloꝝ habeam⁹ quotidie et/
ne vite alimẽtũ ⁊c. ¶ Terti⁹ effect⁹ ꝓ/
uide cautõis. matern⁹ q̃ppe amor affectu/
osius ꝓpriũ habet ꝓuidere vt caueat solli/
cite ꝑicula ⁊ queq̃ȝ mala sui filij: adeo vt
sese ꝓ natis matres exponãt mortis ꝑicul̃
sicut videmus certa experientia in brutis
et bestijs: auibus ac animalibus alijs.
Etẽm cerua tpe venatiõis cõfugit ad pul/
lũ et interponit se canibus: ne amittat fili
um. Sic simee: sic leones: sic grifes: sic ce/
li aues. Jmmo ⁊ hoies. Propterea sapiẽs
Salomõ cũ ad eum venissent due mulie/
res meretrices litigãdo ꝓ filio. vna dicẽte
q̃ hic viu⁹ filius esset suus. altera cõtrio q̃
nõ inquit sed filius me⁹ viuus hic ẽ: tuus
aũt mortu⁹ ẽ: voluit rex ipe ꝑ hoc ꝓbare cu/
ius esset filius ille viu⁹. Si que illarũ nõ
posset velle mortem seu malũ filij sui Vñ
ait rex: Diuidite infantẽ viuũ in duas ꝑ/
tes ⁊ date dimidiã partem vni ⁊ dimidiã
alteri. Et mox mulier cuius erat filius qa

cõmota sũt viscera eius sup filio dixit ad
regem Obsecro domine date illi infanteȝ
viuũ ⁊ nolite interficere eum. Econtrario
altera dicẽte: Nec mihi nec tibi sit sed di/
uidat̃. sniam tulit rex: date huic inquit in/
fantem viuũ ⁊ non occidat̃: hec est eñ ma
ter eius ⁊c. iij. Reg. iij. Hunc certe affe
ctum dilectiõis erga nos beata virgo ostẽ
dit ⁊ exhibet cũ sollicite cauere studet sua
intercessione coram iudice deo ne pericu/
la mortis eterne incurramus: ne snia dã/
nationis data ꝑeamus. Vñ canit ecclesia
Sub tuũ p̃sidiũ ꝯfugimus scã dei geni/
trix: nostras dep̃cationes ne despicias in
necẽitatibus sed a periculis cunctis libera
nos semꝑ virgo gloriosa ⁊ benedicta. Nã
ꝓfecto sicut qñ pr̃ vult corrigere ⁊ flagel/
lare filiũ accurrit filius sub palio matris
Mater quoq̃ȝ se interponit ⁊ ꝓtegit eum
a flagellis. Sic btã ꝟgo facit nobis qñ de
us pr̃ ꝓpter pctã vult nos castigare penis
ꝓpterea orãdo Ignaci⁹ in epl'a ad beatã
virgineȝ dicit: Nũc claude me in gremio
pietatis tu mater sũme deitatȝ: vera mat̃
saluatoris: mr̃ adoptata pctõris. hec ille
Hic in quibusdaȝ picturis solet sub palio
imaginis benedicte virgis depingi mul/
titudo ppl'i xp̃iani: diuersi gñis ꝓpter hui⁹
significationẽ D desideratõis Quar
tus effectus auide ꝓmotiõis: matern⁹ nẽ/
pe affectus auidus est ⁊ animosus ad fi/
lij sui ꝓmotionẽ. vñ multũ gaudet cuȝ vi/
det filiũ ꝓcreari in regem vel militeȝ aut
principẽ Qđ clarescere põt in exemplo de
matre filioꝝ zebedei Mat. xx. q̃ a christo
optabat ⁊ petebat vt filij sui in regno ei⁹
sederẽt vnus ad dexteram ⁊ alius ad sini
strã ⁊c. Hunc taleȝ affectum charitatis
habet beata virgo et exhibet erga nos q̃
summo desiderio optat ⁊ ꝓ nobis laborat
vt adipiscere valeamus coronã regie dig
nitatis patrie celestis: q̃ talis est sublimi/
tatis ⁊ tã ineffabilis gl'iositatis vt sicut di
cit Apl's. i. Coꝝ. ij. Nec oculus vidit nec
auris audiuit nec in cor homis ascendit
que p̃parauit deus diligẽtib⁹ se. Vñ de ipsa
gl'iosissima dei mr̃e scribit̃ Ecci. xv. Ob/
uiabit illi. s. hoi q̃si mr̃ honorificata. et ex/
altabit illũ apð ꝓximos suos ⁊ stola gl'ie ve
stiet illũ. iocũditatẽ ⁊ exultationẽ thesau/

risabit sup eũ ꝛ non iñc eterno hereditabit illũ Hec ibi. Quintũ caritatꝫ signũ ē pꝫsime miserationis. qꝛ eñ mater ꝑpto pieta/te plena tãto charitate affectuosa eo ꝙ pietas ex fote ē charitatis dulcifiue. Sꝫ beata ꝟgo mat̃ ē mĩscdie ꝛ regina clemētie vt canit eccl'ia. Uñ ipa plena est mĩa ꝛ cha/ritate ad homines tripliciter.

Primo ex natura
Secundo ex gratia
Tertio ex obligatiõe diuina

Prĩo ex natura qꝛ sic eius aĩa a deo ē di/sposita ꝛ ordiata vt sit ei diuit⁹ insita pie/tas ꝛ mĩa ac charitas plena Job. xxxi. Ab infantia mea mecũ creuit miseratio et de vtero mr̃is mee egressa ē mecũ. Scd̃o ex grã qꝛ vbi plena ē grã spũsscti: ē plena di/lectio ꝛ pietas q̃ attribuuꝛ spũiscto. iuxta il lud apl'i. Charitas dei diff. in cor. no. ꝑ spi ritũ sctm̃ ꝛc. Ipa aũt ꝟgo plēa spũscto ab angelo nũciaꝛ Lu. i. Tertio deniqꝫ ex obligatione diuĩa qua de⁹ ab etno ipsam ad hoc preelegit ꝛ pordiare ac ꝑpare vo/luit vt vicꝫ sit tã plena charitate ꝙ ex ei⁹ mĩa ac pietate toti mũdo ꝛ cuilibꝫ ad eaꝫ ꝯfugiēti hoi subueniat. Uñ ꝓphatũ fuit d ea Esa. xvi. Preꝑabiꝛ in mĩa soliũ dei id ē ꝟgo maria. Sextũ signũ ē sollicite sub/uentionis qm̃ ipa tanqꝫ mr̃ amorosissima oibꝫ inuocãtibꝫ subuenit: adeo ꝙ a princi/pio vsqꝫ fine seculi. nunqꝫ aliqs hoim cu/iuscunqꝫ stat⁹ ad eã deuote recurrētiũ vt dꝫ eē potuit qn ei btã ꝟgo mox succurrerit tanqꝫ mr̃ pietate ꝛ charitate plena q̃ se cõ tinere ꝑ amore neqt qn filio nõ misereaꝛ. iuxta illud Esa. xlix. Nunqd põt obliui/sci mr̃ vt nõ misereaꝛ filio vteri sui. q. d. nõ ꝛē. Et ꝑ ꝯñs vt ait Ambrosi⁹ li. ꝑfationũ Iã inqt nõ poterit nos odisse de⁹ dũ inuo cata fuerit deuote mr̃ eius. Et Bern. ait: Nõ ē ꝓbas te O dña posse deserere q̃ spē ponit in te. Idē in sermõe q̃ incipit In le ctione dicit sic; O maxĩe pia. O multum admirabilis maria tu nec nomĩari potes qn attēdas: nec cogitari qn recrees affect⁹ diligētiũ te: nec inuocari quin exaudias et subuenias Hec Bern. F facit exauditi onis. Septimũ signũ dolorose amissiõis Nam ꝛ ipsa cum dolore requisiuit filium perditum Luce. ij. sic ꝛ alie matres. Hũc simile affectum charitatis erga nos exhi/bet qm̃ multũ ꝯdolet d amissione nr̃e ani me per peccatum mortale. Unde ipa, sub cruce filij sui patientis ꝛ deflentis pecca/ta nostra astans pariter defleuit condolu/it ꝛ compassa extitit. Immo quod mirum et memoria dignum est. sicut ipe christus eius filius plus doluit in cruce super nr̃a ingratitudine ꝛ offensione qꝫ super ꝓprie passionis acerbitate ꝛ dolore. sicuti vult Bernardus in libro meditationum. ita ꝛ beata virgo plus doluit super nostris cul pis et peccatis: qꝫ super filij ꝓprij corꝑali/bus penis atqꝫ suis ꝓprijs doloribus in/ternis. hic erat ille gladius acerbissimi do loris quo vulneratum ꝛ ꝑtransitum erat cor virginis. iuxta ꝓphetiam Simeonis: Lu. ij. Deniqꝫ ipsa ex pietate nimia pl⁹ doluit in hac vita de peccatorum hominũ miseria: qꝫ quicunqꝫ peccatorũ dolere po tuerunt de ꝓpria miseria vel pena. Qd te statur Hieronym⁹ in epistola ad Eusto/chiũ dicēs: Nullum in hac vita adeo pe/ne torserunt ꝓprie sicut mariã miserie alie e . ꝙ si in vita hac multo magis ꝛ in pa/tria quasi condolet de nostro malo ꝛ mor/te spirituali. quia vt dicitur. i. Corith. xiij. Charitas non excidit in patria quin poti/us consumata est. Unde ipsa in canticis de se dicit Uulnerata charitate ego sum Qd si obijcias in patria nõ potest esse do/lor vel tristicia. Rñdeo ꝙ ibi intelligo do/lorem non sensibilem vel affectionis: sed voluntatis qua omnino vult sanct⁹ in pa tria: vt homo non peccaret ꝛ non periret. ꝛc. Tali dolore g̃ cõpatiēs nobis ex ca ritate beata virgo dum videt nos mortu os in peccatis: orat pro nobis apud filiuꝫ vt resuscitemur Hic ipa figurata extitit ꝑ illã mulierē plorantē cuius filius vnicus efferebatur defunctus. Quã vidēs domi/nus iesus misericordia motus: resuscita/uit filium eius ꝛ dedit eum matri sue Lu ce septimo. Sic compassio et preces bea/te marie apud christum impetrant nobis resuscitationem a peccatis ꝛc. Idcirco Anshelmus ait: O benedicta Maria tu peccatorē toti mundo despectũ ꝛ ad te cõ/uersuꝫ mr̃no affectu amplecteris nec ipm deseris: quousqꝫ deus per te placatus ip/

sum sue gratie reformabit. Hec ille G grose placationis Octauū signū amorose recociliationis: q2 ipa veluti pijssima mr nō sinit hoiem ad se ꝯuersū stare in diuine ire vltrice snia. sz recociliabit in dei amorē z grām atq3 clemētissimā mūaz z auertet dei irā z vindictā. Vñ Bern. in smōe quodā de btā ꝟgine ait: Ecce corā tremēdo iudice petōres assistim⁹: cui⁹ man⁹ terribilis gladiū ire sue vibrat sup nos. Et quis auertet eā: nisi tu dei amātissima mr ꝑ quā primā suscepim⁹ grām z miscdiaz. Idē ait: O felix maria: tu mr regis: tu mr exulis: tu mater rei: tu mr iudicis: tu mr dei z hois. Cū z sis mater vtriusq3 discordiā inter tuos filios sustineri neqs. O benedicta maria q̄tū tibi debem⁹ ꝑ quā talē fratrē. i. dei filium habem⁹. Quas tibi laudes z gratias agem⁹ cū ꝑ te z ex te oī bono valem⁹ Hec Bern. E expositiōis

Nonū signū ꝓprie expositiōis. In quibusdā nēpe matrib⁹ cōpit tātus affect⁹ dilectionis vt seipās exponant morti pro filijs vt eoꝝ vitā saluēt seu viuificent. Patet in pellicano de quo dicit Isido. lib. ethiolo. q rostro se vulnerat: vt sanguine suo pullis aspsi viuificent. Talē charitatē exhibuit btā ꝟgo nobis qua maior esse non potuit iuxta illud Joh. xv. Maiorē charitatē nemo habet vt aīaz suā ponat qs pro amicis suis. Nam ipā btā ꝟgo nō vnā tantūmō sed duplicē aīam ꝑ nobis exposuit q2 vicz ꝓpriā aīam posuit cum obtulit cōpassioni Luc. ij. Tuā ipsius aīam gladius doloris ꝑtransibit. Et insup aīam filij z ipsuz filiū ꝑ pcīo. i. ꝑ nobis posuit quē z plusq̄ ꝓpriā aīam dilexit z sic effectū dilectionis duplicauit K care redēptionis Decimū signū p̄ciose redēptiōis: solēt pie matres omnē thesauꝝ quē hr̄e pūt dare ꝑ filij redēptiōe si fuerit in captiuitate mortali posit⁹. Talē caritatē exhibuit nob btā ꝟgo q2 ꝑ nr̄a redemptione ex captiuitate diabolica dedit oēm p̄ciosissimū thesauꝝ quē hūit z quē sup totū mundū amauit vicz corp⁹ sanguinē z aīaz sui filij. nō pōt g̃ nos repudiare qs tā caro p̄cio noscitur emisse. Iō dī apl's Empti estis p̄cio magno glificate z portate deuz in corpe vr̄o. Hinc Bern. O diues in oēs z sup omēs maria de cui⁹ btā carne: modica ps assūpta totius mundi sufficit soluere debita. H hereditatiōis Vndecimū signum Felice hereditatiōis z fructificatiōis. Ipsa q̄ppe nō solū amat nos materna dilectione q ē maxima naturliter p̄ alijs affectibus. vt vult Aris. viij. z. ix. li. ethi. Vbi querit vtꝝ mr̄es plus diligāt filios q̄ʒ patres. Et vtꝝ mr̄es plus diligant filios q̄ʒ ecōuerso z ꝯcludit q mr̄es diligūt teneri⁹ q̄ʒ pr̄es z etiā q̄ʒ ecōuerso filij diligāt matres Maior g̃ dilectō ē mr̄na z tali diligit nos btā ꝟgo maria. Immo insup ipa sua matnitate celesti p̄ria nos hereditauit. q2 sm dictū Bern. in sermone sup euāgelio. Stabat aūt iuxta crucē iesu zc. ex btā ꝟginis marie matnitate hereditatis celestis fructū multiplicē acq̄siuim⁹. ꝑ hanc eius matnitatē eīm habem⁹ nobilissimū fratrē xp̄m. Dilcdissimū q3 prez deū. et hereditatē regni celoꝝ thesauꝝ hēm⁹, oēm grām marie. Et sinū mie ei⁹ aptū in oī nccītate Vñ dicit Bern. ibidē: O verbū oī acceptiōe dignū. scz ꝟbū dn̄i iesu di. Ecce mat tua. Si maria est mater tua o homo. ergo iesus est frater tuus. ergo pater eius pr̄ tuus. g̃ regnum eius hereditas tua. g̃ gra marie ē thesaurus tu⁹: matres eīm thesaurizāt filijs. g̃ omis nccītas tua ad cor eius ascendit cōmota eīm sunt viscera ei⁹ sup filio suo. Accipe ergo eā in tuā Hec Bernardus. Vnde claret q beata virgo data est nobis in matrem: ꝓpterea vt etiam qui damnationē demereremur sm dei iusticiam: saluari possimus ꝯfugiēdo ad btē marie miscdiam. qd̄ testat Crisostomus: de prerogatiua marie ita dicēs: Iō tu mater dei p̄ordinata fueras ab eterno vt quē deus per suam non posset saluare, merissimam iusticiam: tu per tuam saluares pietatem z misericordiam dei infinitā Hec ille L liberatiōis. Ad id faciunt plurima miracula in libro de miraculis beate virginis e quibus vnuz hic inserere dignum duxi qd̄ et fertur in legenda cōmuni sancti Laurentij martyris vicz q q̄dā iudex stephan⁹ noīe erat rome q mūera libēter accipiēs mltoꝝ iudicia subuertebat h tres domos eccl'ie sancti Laurentij z vnū ortum sancte agnetis violenter abstulit z

ablata iniuste possedit: accidit vt moreretur et ad iudicium dei duceretur. Cuius brachium sanctus laurentius durissime strinxit et dolor cum nimius inuasit: sancta quoque agnes faciem ab eo auertit. Tunc iudex sententiam protulit dicens quoniam aliena rapuit et veritatem vendidit munera accipiens: in locum iude proditoris tradatur. Ecce autem beata virgine et sancto proiecto quem Stephanus in vita valde dilexerat pro eo orantibus concessum est vt eius anima ad corpus rediret et .xxx. diebus penitentiam ageret. Accepit insuper in mandatis a beata virgine vt psalmum Beati immaculati: in vita sua singulis diebus diceret. Cumque ad corpus redisset brachium eius ita erat adustum et liuidum acsi hec in corpore passus esset quoad uixit. Male ergo ablata restituens et penitentiam agens die .xxx. migrauit ad dominum etc. Ecce igitur patet quod hic qui secundum dei iusticiam erat damnandus per misericordiam beate virginis est liberatus. ¶ Intercessionis

Duodecimum signum sedule intercessionis. Nam ipsa ardentissima charitate non cessat intercedere pro nobis apud patrem et filium vt consequantur peccatores veniam: iusti gratiam: et quique hominum misericordiam. Unde deuotus Bern. inquit. O homo securum accessum habes ad deum vbi habes matrem ante filium: filium ante patrem. filius ostendit patri latus et vulnera. Mater ostendit filio pectus et vbera. nulla ergo poterit ibi esse repulsa vbi tot concurrunt charitatis insignia. Hec ille. Sed diceres. Dolere non possum de peccatis: alligatus sum in eis: coarctor consuetudine mala. Quid faciam? Noli desperare peccator. vade ad virginem. audi Bern. quid iterum dicat. Si criminum immanitate turbaris: si iudicij horrore perterritus: si baratro desperationis astrictus: Mariam cogita: mariam inuoca: non recedat a corde: non recedat ab ore. Nam ipsam cogitans non erras: ipsam rogans non desperas Ipsa te tenente non corruis: ipsa protegente non metuis: ipsa duce non fatigaris: ipsa propicia peruenies. Hec ille. Recurramus ergo confidenter ad virginem tanquam ad gratiosissimam et amorosissimam matrem: vt ipsa intercedente consequamur gratiam in presenti et gloriam in secula seculorum. Amen. Ultimum adde mortis in hora susceptionis: vt canit ecclesia.

Incipit liber decimus de assumptione beate marie.

Decimus liber de misterio gloriosissime assumptionis beatissime virginis marie agens continet plica principales partes quarum Prima est de transitu eius sanctissimo et gloriosissima corporis et anime assumptione. Secunda de eius precellenti sublimatione felicissimaque intronisatione. Tertia pars sub alio processu de eius dignifica exaltatione et coronatione. Quarta erit incidentaliter de euangelio quod legitur in solennitate huius assumptionis. Quinta erit sub processu hystorico de modo huius assumptionis

Pars prima de transitu seu morte beate marie et eius corporis ac anime perfecta assumptione gloriosa.

Que est ista que ascendit de desero delicijs affluens innixa super dilecto suo. Verba hec scribuntur originaliter Cant. cap. viij. et possunt accipi tanquam sint verba sanctorum angelorum qui admirantes super tam gloriosissima assumptione beate virginis et admirando canentes in laudem eiusdem benedicte virginis depromebant in hac assumptione: Que est inquiunt ista .i. virgo superbeatissima que ascendit per assumptionem gloriosissimam de deserto .i. mundo isto inferiori qui nomine deserti significatur: vt dicit Bern. quia desertus et derelictus est a deo et angelis. propterea quia totus est positus in maligno .i. Joh. v. Et plenus multis miserijs: vtpote ergastulum exulatus et carceris: delicijs glorie affluens et innixa super dilecto suo .i. filio christo iesu per singularis amoris et fruitionis familiaritatem. Et si petas vnde oriebatur ista admiratio angelorum de beate virginis assumptione. Diximus reuera quoniam ex tribus secundum quod tria sunt precipua que sunt in hominibus admirationis causa: vt notat Franciscus maronis ex verbis beati Augu. Primo quando res est magna. Secundo quando res est

noua ꝛ insolita. Tertio quādo rei causa est occulta. Nimirū quando res gesta est magna merito est admirāda: vt. claret de diluuio tempe Noe Geñ. vij. qd quia fuit tam magnū vt totā terrā inūdaret ꝛ sup abundaret: valde fuit admirandum. Similiter in maris rubri diuisione: ꝛ iordanis retrorsum ꝯuersione. Preterea quando res est noua ꝛ insolita: vt claret de māna: quādo pͥma die pluit dn̄s sup terram. vn̄ admirantes filij israel dixerūt manhu i. quid est hoc ꝛc̄. Deniqꝫ quando causa rei est occulta: vt patet in eclipsi tp̄e mortis christi. Nam licet frequenter eclipsis accidit: tamē quia illius eclipsis. s. tp̄e mortis christi facte causam phī Athenienses inuenire nō potuerūt: plurimi sunt admirati: sicut refert beatus Dionisius in ep̄la q̄ damiano vt ferꝛ ip̄e dionisius huius eclipsis causam ignorans cū ꝑtunc nondū in christum credidisset: discipulis suis dixit hec verba: Aut deus nature vim patitur: aut tota mūdi machina destruit ꝛc̄. Ad ꝓpositum: quia in assumptione glīose virginis hec oīa ꝯcurrebant. Nam res ita fuit magna ꝛ magnificentissime facta: qꝛ tunc maiora dona sunt data beate virgini q̄ vnqꝫ alicui pure creature: vtpote ꝙ ipa dei mater electa sup totā celestem curiam sit exaltata: atqꝫ omnibus creatis preposita ꝛ regina ꝑfecta: in sūmis bonis glīe collocata. Juxta illud enā ps̄. Elegit eā deꝰ ꝛ ꝑelegit eam in tabernaculo suo hi. facit eam. Item hec assumptio fuit noua ꝛ insolita eo ꝙ nūqꝫ viderant angeli vnā puram creaturam femineā sup̄ oēs angelos sanctos ꝛ celicos ad dexterā filij dei collocari sicut hodie viderūt ipsam. Juxta illd iij. Regū. ij. Positus est thronus matri regis que sedit ad dexterā eiꝰ. Deniqꝫ causa huius erat occulta: quia de incōprehensibili abysso diuine sapientie ordinata necdum oībus angelis reuelata. Et iō multū admirantes angeli cecinerūt di. Que est ista que ascendit ꝛc̄. In quibus verbis cōmendant ꝛ admirant in beata virgine Primo sanctitatis excellentiam ibi. que ē ista que ascēdit ꝛc̄. Secūdo felicitatis supabundantiā ibi. delicijs affluēs. Tertio dignitatis ꝛ honoris ꝑeminentiā ibi. innixa sup dilecto suo. Unde hic elucidabimus tria misteria: ad istā virgis glīosissimā assumptionē pertinentia: alia alibi declarando.

Primū misteriū de eiꝰ sctissima morte
Scdm de grāz eius honore.
Tertiū de eiꝰ felicissima corpis ꝛ anime glorificatione.

Articulus pͥmus de sanctissime mortis transitu ipsius beate virginis marie vbi tria declarant vicz quō cognouerit mortis horam ꝛ se ꝑparauerit: ac vtrum tenebatur mori.

PRimo de morte beate virginis de qua dicit Damā. ꝙ nō est dicenda mors ꝓpͥe. Dicit quippe in s̄mone sic. Sacra tua obdormitio a nulla est appellanda mors: qꝛ non absorbuit nec dolorem intulit. Sed quia improprie vnū hic ꝑ reliquo accipit. ꝓpͥꝰ tn̄ dr̄ transitus vel transmigratio ꝛ ꝓpͥssime assumptio. De qua sic noiando ꝓpter simplices oritur questio ꝛc̄.

Prima de eius ꝑcognitione.
Secūda de eius ꝑparatione.
Tertia de eius obligatione.

Primo igit de ꝑcognitione sue mortis querit. Utrū beata virgo ꝑsciuit suā mortem certitudinaliter. Nam de cōi lege homines sunt incerti de mortis tp̄e ꝛ loco et modo: atqꝫ etiam statu: qꝛ nesciūt si in statu grē: vl' extra sint morituri. Vn̄ Eccl. ix Nescit hō finē suū: sed sicut aues laqueo ꝛ pisces hamo: sic hoies capiunt in tempore malo. Unde Beda sup. Math. Certū ē ꝙ morieris. Incertū est autem qn̄ aut quō aut vbi: qꝛ vbiqꝫ te mors expectat. Tu qꝫ si sapiens fueris vbiqꝫ eā ꝑatus expectabis. Hec ille. Et Seneca ad lucillū dicit Incertū ē quo loco te mors expectat. Tu illā in oī loco expecta in oī loco eque time Hec ille. Ad q̄sitū r̄ndet s̄m mag. Alb. sup missus est. c. clxxiij. Q beata v̄go certissimā ꝑcognitionē habuit de sua morte. ꝛ hoc clarescit triplici rōe. Primo arguendo a minori: quia multis sanctis ħ con

cessum est. vt patet de petro qui p̄sciuit ꝙ velox esset depositio tabernaculi sui. Itē de Iohe: de sancto martino ⁊ multis alijs ergo multomagis beata virgo oīm dn̄a p̄sciuit sui obitus diem: ꝑ illam maximam thopicā: si ei cui minus vr̄ inesse inest ⁊ ei cui magis. Secundo ratione causalis meriti. Nam que est causa quare aliquib⁹ reuelaꝛ dies obitus: si dignitas sanctitatis Ipsa est vtiq̄ dignissima: si charitas ipsa est charitate plenissima. si desiderium: ipsa summe cupiebat dissolui ⁊ esse cū christo. His quippe causis mereꝛ quis vt reueleꝛ ei dies obitus. Et quecūq̄ alia causa potest assignari illa in beata virgine est excellentissime p̄ alijs: ergo ⁊c. Tertia ratio optati: quia omnis homo libenter optat: ⁊ vult p̄scire diem obitus sui. Unde Prouerb. xiij. Spes que differꝛ affligit aiam. ergo ipa incertitudo tpis pene finiꝛ de huius miserie: ⁊ glorie ꝯsequende anxiosa ē aie. Unn̄ ipsa beata virgo sicut ⁊ alij optauit p̄scire mortē. Sed quicq̄d optauit scire: filius ei reuelauit: nisi aliqua ratio impediret. Istud nulla ratio ipediuit: vt patuit: ergo ipsa hanc gratiam accepit ꝙ videlicet suam mortē determinate p̄sciuit. ⁊ huic sententie ꝯcordat hystoria assumptōnis. vbi habeꝛ ꝙ ante eius mortē angelus palmā sibi de paradiso afferens apparuit ⁊ ei diem obitus p̄dixit. de qua habeꝛ vltima pte huius libri. Secūdo quęriꝛ de p̄paratione. Utrū scʒ beata virgo p̄parauerit se ad mortē ꝑ sacramētoꝝ susceptionem. Ad qđ p̄rimus rn̄deꝛ ꝙ sic. Et assignanꝛ plures rōnes quas etiam notat Albertus vbi s̄. c. lxxxi. Prima ratio ꝑpter sui humiliationē. Secunda ꝑpter p̄cepti impletionē: quia ipsa omnia p̄cepta euangelica ⁊ consilia ꝑfectissime tenuit. Sed christus multis in locis ⁊ passib⁹ euangelicis p̄cepit ⁊ ꝯsuluit hoib⁹: vt se prepararent ad mortē di. Estote parati q᷑ qua hora non putatis filius hominis veniet: scʒ ad mortis iudicium: vt patʒ Math. xxiiij. ac Luc. xij. ergo ipsa hec impleuit. Tertia ꝑpter nostram instructionē: vt qui sāctus est sanctificeꝛ adhuc Apoc. xxij. Et q̄ peccator est, ꝓuoceꝛ ad expiationē ꝑ sacramēta. has ⁊ plures alias rōnes habes sup̄ libro. vij. pte. I. arti. ij. ca. ij. Sed qm̄ vt dicit Aug. libro de visitatione infirmoꝝ quem scripsit ad nepotem suuʒ. Tria sunt sacramenta ꝑ que debet quilibet homo potissime p̄parare se ad mortem: vicʒ sacramentū penitentie ⁊ sacramentū eucharistie qđ est viaticū nostre salutis: vt ptʒ dis. I. c. his vero. ⁊ ca. penitentes. Necnō ⁊ sacramentū vnctiōis extreme. Idcirco hic restat inuestigandū vtrū beata virgo circa mortē susceperit hec sacramēta p̄paratoria. Primo quidem de sacramento penitentie si q̄ris. Dico ꝙ cum ipsa in sua vita acceperit hoc sacramentū sicut patuit libro. vij. pte p̄ma arti. ij. c. iij. Ubi ⁊ habeꝛ ꝙ ipsa in vita sua sacramenta accepit: ⁊ ꝙ ꝯtrita ⁊ cōfessa est: nō q̄dem peccata: quia nullū habuit: sed ꝙ nō fuerit digna tantis beneficijs sua virtute. Simil̄r eucharistiā vt patuit ibidem in vita frequētauit. sequitur ḡ magis in mortis articulo ꝙ ita tūc sacramēta suscepit. Sed de sacramēto vnctionis extreme dubitaꝛ vtrū susceperit. Et videꝛ ꝙ nō: quia sacramentū vnctionis non conferꝛ nisi infirmātib⁹ Iaco. v. Infirmaꝛ quis ex vobis inducat p̄sbyteros eccl̄ie ⁊ orent sup̄ eo: vngētes oleo in noīe dn̄i. Sʒ beata virgo nō ꝑ infirmitatē fuit mortua. ḡ inungi nō debuit. In ꝯtrariū arguiꝛ ꝑ illud Iaco. ij. Si quis totā legem fuauerit offenderit aūt in vno factus est oīm reus. ḡ ipa sicut ⁊ ceteri tenebaꝛ ad totā legē. Sed extrema vnctio fuit ď lege a dn̄o instituta ⁊ eccl̄ia. Unn̄ ⁊ in Math. legitur ꝙ apl̄i circuibant castella oleo curātes infirmos. ergo tenebaꝛ virgo beata ad extremam vnctionem: ⁊ per consequens suscepit eam. Ideo dicendum ꝰm Alb. vbi s̄. ꝙ beata virgo ⁊ si non indiguerit: tamen sacramentū vnctiōis accepit in qua cōplete victorie p̄terite ⁊ plene gl̄ie future suscepit signationeʒ. Nec obstat ꝙ ipsa non indiguit ꝓ venialiū remissione ⁊ infirmitatis alleuiatione. eo ꝙ ipsa nec venialia habuit: nec infirmata extitit: ꝓ quib⁹ causis vnctionis sacramentū extitit ordinatum: qm̄ ꝓ venialiuʒ remissione ⁊ infirmitatis alleuiatione: ipsa virgo accepit totius doloris mortis quod maius erat remissionē atq̄ totius anime ⁊ corporis gl̄ificationē

Unde licet ipsa potuit vt hoc sacramentũ nõ reciperet exempta p priuilegium qd confert dñs his qs sine infirmitate z mortis dolore dignatur euocare: qui vt videt non tenentur ad vnctionem extremã cum oleo ꝓ infirmantibus instituto. Tamẽ videtur verisimile q beata virgo isti priuilegio ꝓpter humilitatez abrenũciauerit sicut z alia ꝑuilegia sua dum viueret occultauit: z sacramentũ istud ꝓ peccatoribus institutum humiliter suscepit: vt humilitatem quã p totam vitam suam tenuerat etiam in extremo vite articulo consũmaret. Hec albertus. Tertia principalis questio de mortis obligatione. Utrũ beata virgo debuit mori necessario: z obligata fuerit mortis legi sicut z ceteri hoium. Et argui potest q non congruebat nec debebat mori: quia nõ obligabatur: qr mors debet z inflicta est ꝓ peccato originali. ipsa autem virgo est ꝑseruata a peccato originali vt solẽnes astruunt doctores nostri. Et pie credendum statuit ecclesia in concilio Basilieñ. Si ergo caruit omni peccato: caruit etiam merito mortis. ergo iniusticia ei facta est cum est mors sibi inflicta: qm dicente Augu. in. ij. sententiaꝝ. distinc. iiij. Deus non ꝑus est vltor q̃ꝫ quis sit peccator. Item hõ in statu innocẽtie si ꝑstitisset viu⁹ fuisset translatus ad gl'iam sine morte. ergo mr̃ dei que fuit sũme ꝓxima statui innocentie debuit hoc ꝑuilegiũ habuisse vt viua fuisset translata. Item de Johãne euangelista plurimi tenent q sit viuus translatus. ergo ipsa hoc ꝑuilegium magis debuit habere. Ad quesitũ igitur rñdet p tres veritates seu ꝯclusiones. Prima est q mater dei congruenter debuit mori. Ratio. ne christo maior fore videretur. Et vt heresis quorũdam confutaretur qui asserebant ipsam non hominẽ esse sed angelũ. z vt esset materia exercende virtutis: quia mater dei ƀm Franciscũ maronis p patientiam penalitatũ huius mundi atqꝫ mortis susceptionem merita cumulauit ad perfectionez gratie. Sicut enim Job fuerũt pene permisse z inflicte ad exercendam eius patientiam: ita virgini ad perficiendam gratiam. Uirtus nẽpe in infirmitate perficitur: vt ait apostolus. ij. Cor. xij. Secũda conclusio licet mater dei fuerit preseruata per sanctificationis gratiam a peccati originalis macula. Tamen a peccati originalis pena non fuit totaliter liberata. vnde sustinuit mortem z alias penalitates huius miserie. Ratio ƀm Franciscum maronis: quia gratia sanctificationis non obuiat pene: sed tantũmodo culpe quod patuit. Nam Johãnes baptista fuit sanctificatus z a peccato originali plene purgatus: z tamen a pena peccati originalis non extitit liberatus: imo z mortem acerbi doloris in decollatione passus. Similiter z anima pueri in baptismo abluitur a peccati macula et non liberatur a pena seu miseria. Sed z christus dñs sine vllo reatu fuit: z tamen penalitates sustinuit licet volũtarie. Non mirum ergo q beata virgo ab omni peccato aliena penas huius miserie z mortez ipsam subire debuit. Tertia conclusio q mater dei ex debito modi naturalis ortus sui obligata fuit z debuit mori nõ obstante gratia ꝑseruationis a peccato originali. Ratio: quia licet diuina gratia preseruauit ꝑueniendo anime infectionem in beata virgine: non tamen ista gratia ꝑuenit carnis feditatem: quia naturaliter ƀm modum ꝓpagationis humane ab adam per concubitum concepta est. Et ideo ratione istius naturalis originis z ꝓpter carnis naturalem feditatem ex primis parẽtibus contractam, iuste in ea remanserunt oĩs ille penalitates quas in hac vita passa est: z p consequens etiam ipsa mors seu mortis obligatio. Ex premissis infertur correlaria veritas q videlicet beata ꝟgo aliter est mortua z mortem aliter suscepit q̃ꝫ dominus christus. Ratio: quia christus mortem sicut z alias penalitates volũtarie assumpsit ꝓ redemptione humani generꝫ z salute: nec ex origine naturali cõtraxit: quia supernaturaliter de virgine est conceptus. Sed beata virgo mortis extitit debitrix ex naturalis originis ꝯtractione ab adam zc̃. Unde ad obiecta patet rñsio. Ad ꝑmũ patet p secũdã ꝯclusionẽ z tertiã. Ad secũdũ ꝓo obiectũ q ipsa nõ debuit ꝑuilegiata in h̄ esse patet p ꝑmam ꝯclusionem. licet quippe ipsa fuerit proxi/

ma statui innocētie. Nihilominus ipsa in hoc statu miserie nō debuit hoc pⁱuilegium habere vt viua transferretur ꝓpter rationes circa dictā ꝯclusionē ꝑmā ꝑtractas. Nec illud de Johe euāgelista obstat: qm̄ etiam si illa opinio ponatur ꝙ viuus sit translatus nō est qd̄ h̄ singulare: q2 creditur fore ꝑ in illā opinionē moriturus in fine mūdi. Vñ nō dixit iesus. q2 nō moritur: Sed sic eum volo manere donec veniā. Joh. xx. O vere ergo virginē sanctissimā mariā omi veneratione dignā. O dei matrem dignissimam que ⁊ in vita sanctissima ⁊ omi gratia plena: atq3 in morte extitit omni honore debito pⁱuilegio q3 ꝑdotata.

Articulus scd̄s quales gratias de⁹ exhibuit beate marie matri in sua morte: quia vic3 voluit eā mori sine dolore merore ⁊ timore.

Circa secūdū misterīū de gratiaꝝ honore quib⁹ beata virgo est in sua morte vel transitu honorata ⁊ singulariter pⁱuilegiata ē. Aduertendū ꝙ hoies cōiter pati habent in morte triplicem ꝑcipue anxietatē vl' angustiam. Primo amarissimū dolorem. Secūdo tristissimū merorē. Tertio terribilissimū timorem. Propterea dicit haymo sup Apoc. ꝙ nulla maior acerbitas cuiuscūq3 amaritudinis q3 mors ipsa hoīs ⁊ ꝑcipue in peccato morientis. Nam reuera tunc insurgit homini dolor amarissim⁹ qui cogit aiam separi a corpore qui penetrat ⁊ scindit cor. oia mēbra virib⁹ destituit ⁊ oēs sensus a sua viuacitate euacuat ⁊ dissoluit teste solino in libro reꝝ. Itē tūc in aia tristissimus meror exoritur ꝓpter cogitationes ⁊ tētationes infestantes: quia videt se ꝑuari vita quā naturale est cuilibet appetere: vt dicit Aristo. ij. de aia. Aduertit quoq3 oia bona huius mūdi se relicturū. corpus abominabiliter corrūpi vermibusq3 escam dari ⁊ in nullo se posse in tot dolorib⁹ iuuari. hinc Eccl'. xli. O mors q3 amara est memoria tua hoi pacem habenti in substātia sua ⁊c. Profecto dicēte Aristo. iij. Ethico. Terribilissimū oim mors est. Denique tunc erit hoi timor maxim⁹ Vñ Grego. in omelia dicit Nunc cogitandū valde est q3tū nobis erit terribilis hora nostre resolutiōis ⁊ mortis: quis pauor mentis cū ante nos erit oim maloꝝ mēoria. cōtra nos demonū armabitur malicia. Retro nos ꝑuatio felicitatis trāsacte mūdialis. supra nos formido tremendi iudicij. Hec ille. O qualis ille timor ⁊ tremor qñ aderit nephandoꝝ spirituū multitudo animā rapere volennū quoꝝ spēs horrendissima. Nam vt dicit Beda sup illo v̄bo Thob. v. Occurrit thobie piscis. dño inquit passo in cruce affuit diabolus insidiādo si quid forte in eo iuris sui inueniret. si ergo xp̄o affuit morienti. ⁊ multi silr alijs sanctis in morte affuisse legitur vt scō martino: sancte Elizabeth ⁊c. A forciori credendū est ꝙ cuilibet hoi assistit insidiādo. O deus q3tus tunc erit timor: q3ta tribulatio cū de oībus factis ⁊ culpis ac delictis est rō reddenda ⁊ sentētia irreuocabilis accipienda. Ve tunc ⁊ ve peccatori ꝯ quē instat snia eterne dānationis ferenda Propterea de his q̄ resuscitati sunt: vt de lazaro quē deus suscitauit: ⁊ de alijs ꝯsilr refertur ꝙ postea nūq3 riserūt in hoc mūdo: sed fleuerūt q̄si ꝯtinue. Unde refert Cyrillus patriarcha in ep'la ad Augu. de miraculis sancti hiero. ꝙ cū tres mortui fuissent iuxta tumulū sancti hiero. resuscitati q3diu vixerūt postea sine intermissione flebant: ⁊ vnū coꝝ alijs p̄ntib⁹ Cyrillus interrogauit cur tā dire lachrymas incessanter emitteret. At ille respōdit. Si inquit que sum expertus Cyrille nō ignorares tibi semꝑ inesset causa fletus. Illo requirente rn̄dit. Anima inquit mea resoluta est a corꝑe tam grauiter ⁊ acerbe ꝙ mens non capit humana: nec ego nisi certa experientia didicissem credere valuissem: quia oīs angustia ⁊ dolor quē extiaret hō nihil reputatur respectu illius angustie. Eriteꝝ tāta inquit adueniente mortis hora. nephādoꝝ spirituū affuit multitudo vt oīno dinūerari nō possent: quoꝝ spēs talis erat ꝙ ea nil horribilius nil pniciosius cogitari potest. Potius eñ quilib3 hoim flāmis ardentib⁹ arsurū se exponeret q3 formarū eorū visione in ictu oculi potiri. Qui ad me:

veniēdo oīa quecūq̧ ꝯ deū ꝑpetraui ad
mēoriā reuocabāt suadēdo vt de dei mia
nō sperarē. heu cur nō aduertūt mortales
q̄bus hoc eueniet qd̄ tūc mihi: vt nō pecca
rent. Si ergo cām mei fletus interrogas
Timor penaꝝ est que pctōrib9 iuste danꝛ
Qua de re non mireris si plango: cum po
tius si nō plangerē vehementer admira/
ri deberes. hec ꝛ plura idem ꝓsecutus ē ꝛc̄

Ad ꝓpositū ḡ redeūdo. Cōtra hanc tri
plicē anxietatem in morte hoīm deus cō/
tulit beate virgini in sua morte triplicem
maximā gratiam quibus eam honorifica
uit ꝑuilegio speciali.

Prima gratia ꝙ ipsam mori voluit sine
dolore cū suauissima dulcoratione.

Secūda ꝙ ipsam mori voluit sine me/
rore cū letissima ꝯsolatione.

Tertia ꝙ ipsam mori voluit sine timo
re cum certissima assecuratione.

Prima itaq̧ gratia collata beate virgi
ni in sua morte est ꝙ sine dolore: imo cum
suauissimo dulcore spūs moreretꝛ: vt sicut
a corruptione fuit extranea: ita ꝛ a dolore
mortis sit aliena. ꝛ hoc ꝓbatꝛ ſm Alb. sup
missus est ca. clxxv. Qua cū hoc ꝑuilegiū
ꝯcessum sit Johi euāgeliste: vt testatꝛ hie/
ro. in ꝓlogo sup Johē. Multomagis er/
go debuit cōcedi beate virgini. Amplius
Qm̄ scriptū est Naū. iij. Deus non punit
bis in idip̄m. Sed beata virgo in filij sui
passione ꝑcussa est gladio doloris tanti vt
eēt ꝓ summo martyrio ꝛ maiorem sustine
ret dolorem q̄ꝫ fuit dolor mortis in quocū
q̧ martyre. ergo cū tunc exsoluit dolorem
mortis nō debuit iterato in hora mortꝫ do
lorem habere. Hinc Damascenus. Ipsa
inquit beata beataꝝ q̄ sup naturā dñatio
nū exaltata est dolores quos effugit pari/
ens ꝛ etiam moriens hos in xp̄i passione
sustinuit cōpatiens. Sed diceres. Quō
potuit fieri vt in mortis sepatione nō ha/
buerit dolorem: cū naturaliter aīa incline
tur ad vnionē corꝑis. ꝛ qꝛ eius aīa fuit no
bilissima: ꝛ nobilissimo eius corꝑi ꝯiūcta.
Vn̄ sicē maior erat in eoꝝ ꝯiūctiōe delecta
tio naturalis: ita ꝛ in eoꝝ sepatione maior
videtur fuisse dolor. quēadmodū ꝛ in xp̄i
morte acerbissimus fuit dolor. Juxta illd̄
Treñ. iij. O vos oēs q̄ transitis ꝑ viam
videte si est dolor filiis sicut dolor meus.

Rñdetꝛ ſm Alb. vbi s. ꝙ ipsa ꝓ amoris
magnitudine ꝛ ꝯtēplationis suauitate in
qua tunc fuit nō sensit dolorē in sepatione
Nam maiores motus impediūt minores
ſm ph̄m. Sicut aūt natura mouet ꝛ incli
nat aīam ad corpus: ita charitas multo/
fortius mouet ꝛ inclinat aīam ad christū.
Juxta illud apl'i. Cupio dissolui ꝛ esse cū
xp̄o. Poterat ḡ ille dulcor amoris ꝛ suaui
tas ꝯtēplationis oēm dolorem absorbere
q̄ al's ex distrasia corꝑis solet euenire. Ex
ēplū d̄ moyse ꝛ helya q̄. xl. dieb9 ieiunātes
nō senserūt defectū famis ꝛ sitis ꝓ ꝯtēpla
tionis diue dulcedine. Itē de sancto lau
rentio ꝛ tiburtio ꝛ alijs pl'ib9 martyrib9 q̄
ꝑuissima tormēta tanq̄ꝫ dulces epulas ha
buerūt ꝓ amoris christi magnitudine. vn̄
aug. Oīa īmania dulcia ꝛ leuia ac ꝓpe nul
la facit amor. O felix amor xp̄i q̄ꝫ dulcitꝛ
illaqueas q̄ꝫ suauiter premis ꝛc̄. Ex his
accipe. iiij. pūcta. Primū ꝙ beata ꝟgo nō
decessit infirmitate nec doloris ꝑssa neces/
sitate vt ceteri solent obire. Secūdū ꝙ
mens beate virginis in ipsa hora mortis
fuit suspensa in ꝯtēplatione suauissima et
amore christi dulcissimo: ꝛ paulatim inte/
rim eius cōplexio deficiebat vsq̧ q̄ꝫ tandē
sine dolore ꝑcepto nō interrupta ꝯtēplati
one sanctissima eius aīa corpus desereret

Tertiū ꝙ ipsa nō in lecto decumbens vt
ceteri. Sed flexis genib9 eleuatis ad deū
manib9 creditꝛ migrasse. Sicut sicē etiam
de beato paulo ꝑmo heremita legitur ꝛc̄.

Quartū punctū ꝙ xp̄s dñs debuit susci
pere ꝛ habere maxios dolores in ꝑre sensi
tiua ꝓpter h̄ vt satisfaceret ꝓ peccatis hūa
ni gñis ꝛ redimeret ip̄m. Juxta illud. i. pe
tri. ij. Qui peccata nostra. i. penas satisfa/
ctorias ꝓ peccatꝫ nostris: ipse ꝑtulit in cor
pore suo ꝛc̄. Sed qm̄ beata virgo nō ꝓ re
demptione gñis hūani est mortua. iō non
oportuit vt ipsa dolores mortis pateretur
imo ꝑ speciale ꝑuilegiū ꝓpter incorruptio
nē debuit esse a dolore mortꝫ aliena. Se
cundā gratiā ꝯtra alioꝝ hoīm tristiciā ꝛ
merorē habuit virgo: qꝛ voluit deus ipsā
mori sine omni merore cum letissima con
solatione: etiam externa. Nam habuit
consolationem in hora mortis sue multi/

plicem: quia tam ab apl'is qui oms affue/
rūt in eius transitu: vt testat dionisius in
ep'la. ꝙ etiam a sanctis angelis eā conso/
lantibus ⁊ assistentibus. Si em̄ aliquibus
sanctis creduntur ⁊ leguntur angeli in hora
mortis cōsolationē exhibuisse: vt patet de
sctis Nico. Martino: Frācisco ⁊c. Mul/
tomagis id credit de beata virgine: imo
insup habuit ꝯsolationē a dño iesu ipsam
dulciter ad celū inuitante ⁊ tota celesti cu/
ris obuiante sibi ad suscipiendū honorifi/
ce: qḋ deus vult facere ipsi ex speciali p̄ui/
legio ⁊ gratia vt volunt plurimi doctores
⁊ cōmuniter tenet eccl'ia. Vn̄ hiero. in ser
mone de assumptiōe. dicit. Legimus ꝙse/
pe ad funera sepulturasq; sctōꝝ angelos
aduēisse ⁊ obsequia p̄stitisse. Nec nō ⁊ aias
eoꝝ vsq; ad celum cū hymnis ⁊ laudibus
extulisse ⁊ eosdem multo lumine splendu
isse. Ibidēq; miri odoris fragrantiā per/
sensisse. Si igitur talia ⁊ tanta circa defū
ctos deus dignatus est exhibere: ꝙto ma/
gis eius genitrici in oīe obitus sui credē/
dum est celorū militiā obuiam aduenisse
eāq; ingenti lumine circūfulsisse ⁊ vsq; ad
thronū glorie cum laudibus ⁊ canticis p
duxisse. Quis illḋ cogitare sufficiat ꝙ glo
riose hodie regina mūdi pcesserit ꝙto de
uotionis affectu: tota in eius occursum ce
lestiū legionū pdierit multitudo: ꝙ placi/
to vultu: ꝙ serena facie ꝙ diuinis amplexi/
bus a filio sit suscepta ⁊ sup oēm creaturā
exaltata. Hec hiero. Propterea nō imeri/
to satis ꝯgruenter ⁊ vere a quibusdā asse
ritur ꝙ celum empireū sit euacuatū bis:
⁊ adhuc tertia vice euacuandū. Primo
in christi ascensione quādo oms angeli ei
obuiauerūt. Secūdo in beate virginis
assumptione. Tertio euacuanduz erit in
extremi iudicij tempore quādo omnes an
geli ⁊ sancti venient de celo vnacū christo
ad iudiciū ⁊c. Sed forte vis scire qualib;
meritis ipsa beata virgo ⁊ alij quidā san
cti meruerunt in hora mortis habuisse ce
lestem ꝯsolationez. Ad hoc ergo dicere
possumus ꝙ hoc specialius debet fieri p̄n
cipaliter ex impscrutabili iudicio ⁊ mira/
dispensatione pietatis ac gratie diuine: ta
men perlustrando sanctoꝝ vitas comperi

mus p̄cipue tria per que sancti id pmeru
erunt vt in hora mortis celestem consola/
tionem angelicam vel diuinam haberent
Nam quidam sancti hoc meruerūt per
feruentem christi dilectionem: vt patet de
Petro apostolo: Johāne euangelista: san/
ctis Laurentio ⁊ Vincentio. Alij hoc
meruerunt per castitatis nitide obserua/
tionem: vt patet de sanctis katherina Cla
ra Marga. ⁊ alijs pluribus virginibus.
Alij meruerūt p misericordie ⁊ pietatis ex
hibitionem: vt patz de sanctis Elizabeth
Martha ⁊ Magdalena ⁊c. Sed qm̄ be/
ata virgo maria has omnes virtutes ex/
cellentissime habuit. ergo summe consola
ri meruit. Preterea leguntur alij pmeruis
se in morte celestem consolationem per ali
cuius vel aliquoꝝ sanctoꝝ aut sanctarum
patrocinationem: quibus in hac vita de/
uota seruitia exhibuerunt: quod certe po/
tissime super omnes sanctos beata virgo
maria potest ⁊ solet erga sibi deuotos fa/
cere: vt patet in multis ei⁹ miraculis. Vn
de ipsa specialissime ab ecclesia inuocatur
vt in hora mortis subuenire dignet. Ma
ria inquit mater gratie: mater misericor/
die tu nos ab hoste protege: in hora mortis
suscipe ⁊c. ergo vtilissimū est beatam vir/
ginem mariam in patronam eligere cuili
bet homini ⁊ ei deuotius famulari atq; in
hora mortis seipsum eidem humiliter cō/
mendare ⁊c. Tertia principalis gratia
collata btē virgini in sua morte est ꝙ ipa
mortua est sine omni timore cum certissi/
ma assecuratione. Nimirū aliqui homi
nū in morte timent naturaliter ipsaz mor
tem exhorrescentes: Sic etiam sancti ho/
mines timent naturaliter. Alij vero ti/
morem habent pter mala que fecerunt.
Alij autem pter demonum maliciam.
Atq; alij pter incertitudinē: qr nescit h
vtꝝ amore vel odio dign⁹ sit: vt dr Eccs.
ix. Et iō timet dei iudiciū ⁊c. Sed in bea
ta vgine nullū hoꝝ locū habuit. Nā mor/
tē ipsam nō horrescebat: quia charitate ⁊
desiderio sui filij feruens ⁊ gratie suaui/
tate plena cupiebat dissolui ⁊ esse cuz chri
sto: vn̄ ⁊ orabat vt ad eū perueniret qntoci⁹
sicut ptz ex eius transitus ⁊ assumptiōis

hystoria. Item ipsa nunq̃ se peccasse no/
uerat etiã venialiter. ⁊ ideo de aliquo ma
lo nõ timuit. Preterea iudicij sententiã nõ
timuit: q2 amore dignã tanq̃ dei matrem
purissimã ⁊ dilectissimã quã impossibile
foret dãnari nouit necessario saluandã et
sup oĩa exaltandã. Deniq̃ ipsa a filio
impetrauit ⁊ obtinuit vt aĩa eius d corpe
exiens nullũ spm̃ teterrimũ videret. Nul/
laq̃ sathane potestas ei occurreret: vt p3
ex hystoria assumptionis. Qd si dí. Cũ
aĩa sepata a corpe statim naturalit̃ habet
videre demones ⁊ etiã angelos: sicut nos
naturaliter in hoc mũdo aperto oculo vi/
demus lucẽ ⁊ colorem. Quõ ergo verũ est
q̃ ipsa nõ viderit demones. Rñderi põt
q̃ lic3 cõiter fm doctores Anima eius se/
pata sicut ⁊ alie aĩe post sepationẽ ipsi⁹ et
assũptionẽ sic ⁊ nõ videt demões: ⁊ spũs
sine corpore existentes. Tñ speciali puile/
gio hoc ei donatũ credere possumus a suo
filio q̃ in eius exitus hora angeli affuerũt
q̃ demones insidiantes nõ pmiserũt assi/
stere ipsi beate marie: vt vic3 exterrentem
demonũ teterrimã faciẽ ꝓtunc nõ videret
⁊ sic clararet qm̃ beata virgo sine oĩni timo/
re cũ maxima securitate ⁊ oĩmoda ꝯsola/
tione externa ⁊ interna obierit. O q̃3 felix
⁊ benedictus fuit iste transitus. O oc⁹ me
us si tunc affuissem: q̃ta deuotione q̃3 hũi
li supplicatione q̃nta lachrymaꝝ irriga/
tione meipm tã dignissime tã sanctissime
dñe recõmendassem: vt apud filiũ in cele/
ca glia m̃cor mei peccatoris fore dignata
fuisset. O aĩa fidelis ppende dignitatem
⁊ sanctitatem bendicte ꝟginis. ⁊ ipsi te to
ta deuotione cõmitte: Ipsam pete: ipsam
frequenti⁹ inuoca: vt ꝓpter filij sui amorẽ
digneẽ tibi grãm ⁊ gliam impetrare.

Articulus tertius q̃ beata maria in glĩoso corpe simul ⁊ aĩa ẽ assumpta in celũ ad qd assignantur .xij. rationes.

Etium misteriũ de gl'iosa b. ꝟgis assũptiõe ⁊ ei⁹ feli/
cissima corpis ⁊ aĩe glĩficatione.
De qua plerĩq̃ dubitant. Utrũ vic3 bea/
ta virgo sit corpe ⁊ aĩa assumpta in celu3
⁊ plenissime glĩficata: quẽadmodũ dñs ie
sus. Maxime q2 beatus hiero. in sermõe
de assumptione istud non astruit: sed sub
dubio relinquit. Uerũtñ pie credit̃ ab oĩ
eccl'ia ⁊ a doctoribꝫ. Nam Aug. in fmone
Quia pfundissimo hoc asserit plibꝫ rõni/
bus q̃ ipsa beata virgo sicut ⁊ xp̃s sit resu/
scitata ⁊ corpe sil' ⁊ aĩa glĩficata ⁊ assũpta
in glia ꝯsũmata. Hui⁹ ãt fidẽ ꝯfirmãdo
.xij. rõnes ad nũeꝝ .xij. stellaꝝ in corona btẽ
ꝟginis possumus accipe q̃bus beatissima
virgo maria glorial' se corpe ⁊ aĩa assum/
ptam in celum tanq̃ .xij. stellis rediantibꝫ
ad pbandũ. Ut vero deuotius ꝓpt simpli
ciores q̃ magis incitant̃ ad deuotionẽ per
simplicẽ hystoricẽ narrationis modũ q̃3 p
argumentoꝝ ⁊ rõnũ subtiles apices pce/
damus. Pie ⁊ deuote ꝯtẽplari possum⁹
q̃ hac ipsa die assumptionis marie deus
volens p oĩa honorare beatã virginẽ ma/
gnũ ꝯcilium statuit fm hũane imginatio
nis modũ Corã q̃3 oĩbꝫ angelis ⁊ sctis
ꝓposuit dicens. Ecce adest tp̃s quo aĩa ge
nitricis filij dei soluta a corpe premiũ vite
eterne acceptura in celesti solio est collocã
da. Quid igit̃ gratie ⁊ honoris vobis vi/
detur vt 'mee nunc ꝯferat̃ genitrici ⁊ eius
sacratissimo corpori in cuius vtero corp⁹
⁊ a spũsancto formatũ ⁊ aĩa3 assumpsi no
uem mensibꝫ requieui tanq̃ in tabernacu
lo dignissimo. Iandẽ ipsa me peperit ꝟgo:
⁊ virgineo lacte vbere de celo pleno aluit
⁊ castissimo suo amplexu fouit: deuotissi/
me ministrauit: ⁊ in cruce mihi morienti
astitit ⁊ cõpassa extitit ⁊c. Tũc oẽs scti ⁊
ãgl'i ꝓcidẽdo ⁊ deũ collaudãdo dicere ce/
perũt. Magn⁹ dñs ⁊ magna ꝟtus eius et
sapie eius non est nũerus ps. cxlvi. Et illd
Sapie. ix. Tecũ dñe sapia que nouit opa
tua que ⁊ affuit cũ orbem terraꝝ faceres ⁊
sciebat q̃d placitũ esset coram oculis tuis
Ipsa igit̃ tua sapia infinita ⁊ imensa de/
cernat ⁊ diffiniat: quia iustum videt̃ ser/
uis tuis ⁊ dignũ vt ipa tua mater oĩni ho
nore ⁊ laude dignissima corpe ⁊ aĩa glori
ficata ⁊ a dextris tuis collocata tecum re/
gnet in secula. Sicut ergo ab eterno oĩni/
potens deus decreuit ⁊ voluit eam corpe
sil' ⁊ aĩa assumere glĩficatã: sic etiã voluit
vt quilibz ordo celestis patrie eã adoraret

honorarentq3 certam ratione̅ pone̅do qua/
si stellam in corona glo̅se ꝟginis ꝓbante̅
z declarante̅ ei⁹ digna̅ gl̅iam assu̅ptio̅is.

Primo ergo angeli posueru̅t prima̅
stellam que est ratio perfectionis
Sc̅do primi parentes posueru̅t
sc̅dam que est ratio exemptionis
Tertio sancti patriarche posueru̅t
tertia̅ que est ratio redundationis
Quarto sancti prophete quartam
que est ratio prenunciationis
Quinto discipuli quintam que
est ratio ministrationis
Sexto martyres sextam que
est ratio appreciationis
Septimo confessores septima̅
que est ratio co̅mensurationis
Octauo virgines octauam
que est ratio incorruptionis
Nono omnes electi nonam
que est ratio preelectionis
Decimo spiritussanctus decima̅
que est ratio superimpletionis
Undecimo dei filius undecima̅
que est ratio vnionis
Duodecimo dei patris pote̅tia duode
cima̅ q̄ est ratio ꝑmagnificatio̅is

Un̅ in figura hu⁹ legit̅ Apoca. iiij. ca. q. xxiiij. seniores ꝑ q̄s om̅es sancti desig/ nant̅ adorabant viuente̅ in secula seculoꝝ id est xp̅m. et mittebant coronas suas an/ te thronu̅ id est beata̅ virgine̅: in qua xp̄s vt in throno requieuit. laudantes z dice̅/ tes: Dignus es dn̅e deus noster accipere gl̅iam z honore̅ quia tu creasti oi̅a z ꝓpter voluntate̅ tua̅ era̅t z creata sunt Hec ibi. zc̄. Primo ꝗ angeli honorauerunt ea̅. di. q̄ digna e̅ corpe z ai̅a assumi in celu̅ Ro̅e ꝑfectio̅is tali q̄ dei mr̄ sicut est ꝑfectissime sc̅itatis sup oe̅s angelos z sc̅tos inꝓpor/ tionabiliter q̄ est tante puritatis vt maior sub deo neq̄at intelligi. teste bt̄o Anshel/ mo. ita ꝑfectissima̅ btitudine̅ debet habe/ re sup oe̅s angelos. sed quia angeli tam ꝑ fecta̅ beatitudinem habe̅t q̄ non retarda̅ tur a gloria z perfectio̅e sue beatitudinis ergo nec anima beate virgi̅s debuit reta/ dari a perfectio̅e beatitudinis. Sz si ani/ ma beate virginis sine corpore fuisset as sumpta. ex quo vnaqueq3 anima naturale̅ habet inclinatione̅ ad ꝓpriu̅ corpus no̅ q̄/ dem ꝓpter corpus de pse sed ꝓpter integri tate̅ hominis z ꝑfectione̅ beatitudinis vtri usq3 ꝑtis s̅m Fran. maro. atq3 Rich. sup iiij. di. xliij. sequeret̅ q̄ ani̅a beate virginis sicut z aliorum sanctoꝝ retardata esset a perfectione beatitudinis z nondum adep ta suu̅ plenu̅ desideriu3 sc3 in beatitudine corpis sui. z ꝑ co̅sequens minus ꝑfectam beatitudinem haberet q̄ angeli q̄d est in/ co̅ueniens. quia ip̄a vt canit ecclesia Ex/ altata est sup choros angeloꝝ ad celestia regna. Et confirmat̅ per illud Augu. xiij. de trinitate. Perfecte inquit beat⁹ est qui habet quicquid vult. sed ip̄ius ani̅a natu raliter vult beatitudinem sui corpis ergo zc̄. Secundo primi parentes generis humani sc3 Adam z Eua accede̅tes ado rato q3 deo dixeru̅t. Oi̅potes adora̅de tre/ me̅de cole̅de: Bn̅dict⁹ tu z bn̅dicta mat̅ tua. vere ip̄a digna e̅ corpe z ani̅a gl̅ifica/ ri etia̅ sc̅da ro̅e. s. exemptionis qua nos ea̅ honoram⁹ z laudam⁹. z est talis: quia dei mater est exe̅pta a maledictio̅e eue quam de⁹ tulit ꝯtra ea̅ ꝓpter pctm̅. immo om̅is maledictio Eue in benedictio̅e3 mutatur marie. vt dicit Aug⁹. in ser. de natiuitate ꝟgis. Na̅ vt p3 Gen̅. iij. Dixit de⁹ mlr̅i Eue. Multiplicabo eru̅nas tuas z co̅cep tus tuos. in dolore paries filios z sub viri potestate eris z ipse dominabit̅ tibi. Hec ibi. Sz ab his bt̄a ꝟgo exe̅pta fuit q̄ fuit ꝟgo mu̅dissima q̄ ꝯcepit sine pudore: por tauit sine ꝑuamie: pep̄it sine dolore. z fuit ab oi̅ eru̅na mulieꝝ aliena iuxta illd̄ Ca̅/ ticoꝝ. iiij. Tota pulchra es amica mea et ma. no̅ e̅ in te: q̄ nec corpalis nec sp̄ualis macula fuit in ea. Ip̄a denique no̅ fuit viro subiecta q̄ dn̄a oi̅m viroru̅ z mulieꝝ. z ip/ sa e̅ q̄ ꝯtriuit caput serpe̅tis. ꝗ iustu̅ z con gruu̅ e̅ vt etia̅ sit exe̅pta ab illa gn̄ali ma/ ledictio̅e: puluis es z in puluere̅ reuerteris zc̄. Co̅clude̅s ꝗ ada̅ dixit dignu̅ e̅ domi/ ne de⁹ vt sicut tu me z spo̅sam mea̅ euam in ꝑadiso terrestri posueras et in statu ino ce̅tie optimo: ita q̄ si ma̅data tua seruasse mus nunq̄ incinerati fuissem⁹. ita beata ꝟgo tua mr̄ q̄ oi̅a tua ma̅data ꝑfectissime obs̅uauit ha̅c sibi ꝓstita̅ beat gr̄a3 vt vna tecu̅ in celesti ꝑadiso collocet̅ ab oi̅ incine

ratione pseruata zc. Tertio sancti pri/
arche honorādo eā posuerūt tertiā rōem.
scz redūdātiōis. quoꝝ quidē. s. pr̄iarcharū
glia z gaudiū ē ex multoꝝ filiorū in vera
fide xpi z vni⁹ dei cultu educatiōe z salua
tione. vt dicit Bern. in quodā sermōe. vñ
honorauerūt z laudauerūt btām virginez
Rōe redūdationis tali. Quia glia mr̄is
redūdare habz i filiū. Nā glia hoīs est ex
honore pentū Ecci. iij. Vñ qcqd honoris
impēditur mr̄i dei ipi deo exhibet̄ q ex ea
nat⁹ ē. vt g dn̄s iesus in sua mr̄e laudetur
tanq̄ in trono glie sue: dignū est vt sūme
glie honorē q habet̄ in celo sibi pstet. Nec
eam pciosus thesaur⁹ corpis eius pmitta
tur in terra sed sūmo honore celestis glie
exaltet̄ vt dei thalamus: a filio quoq̄ mr̄
dignissima oīb⁹ sctis z angelis in glia ce
lestis honoris pficiat̄. Proinde Aug⁹. in
ser. de assūptiōe di. Tronū dei: thalamuz
dn̄i: xpi tabernaculū: dignū est ibi esse vbi
xp̄s est. tā pciosuz thesauꝝ dignius ē celo
seruari q̄ terra Hec ille. Quarto sācti
pphe honorādo posuerūt quartā rōez: scz
pnunciationis: qr pphe spūsctō sunt locu/
ti pnunciādo futura de xpo z mr̄e eius: di
gnū est g vt fideles inueniant̄ p oīa. Sed
qr multoꝝ pphaꝝ oracula z pnūciatiōes
huic pcordāt assūptioni corpali. Vñ Da
uid ait: Astitit regina a dextris tuis i ve/
stitu deaurato. Nā auꝝ nō corrumpit̄ nec
putrescit sic zc. Itē Canti. ij. Surge ppe
ra amica mea zc. Ecce eius resuscitatio
Itē Ecci. xxiiij. Qui creauit me requie/
uit in ta. Et ifra In ciuitate sctifi. i. in pria
sīl. re. Itē Joh. in apoca. xij. describit eaz
mulierē amictā sole qd vtiq̄ non pueniit
aīe sepate. Ideoq̄ mox inter pphas dauid
cepit psallere z in honore virginis dicere
Surge dn̄e in requiē tuā tu z archa sctifi
cationis tue. i. corpus beate vginis Moy
ses quoq̄ ait: Memento dn̄e quoniam
cū mihi pcepisti archā tibi facere que di/
cta est archa federis domini: p quā figu/
rata est dei mr̄ precepisti vt de lignis tan/
tum sethin fieret quoꝝ natura talis est q
non putrescūt nec a vermib⁹ rodūt̄. Sūt
eni ipurribilia z icōbustibilia. g corp⁹ btē
marie dignū ē nō pmittere putrescere: sed
glificari plenissime zc. Quito discipl'i btī
inter quos z Stephan⁹ honorādo eā po/
suerūt quintā rōnē scz ministratiōis. Nā
discipulis pmittēs z loquēs dn̄s iesus in
terris dixit: Qui mihi mistrat me sequat̄
z vbi ego sum illic z minister meus erit.
Joh. xij. Sed quia dei mr̄ p omnib⁹ xpo
in carne sua mistrauit. Prio in vtero pu
rissimū sanguinē Scdo ipo nato lac vir/
gineū Tertio in tota eius vita multipli/
citer fouēdo z in passione pdolēdo. g dig/
nū est vt vbi xp̄us: illic z hec ei⁹ mistra et
mater id ē in celo collocet̄ Sexto mar/
tyres honorauerūt sexta rōe scz appciatio
nis tali. Scriptū est p ps. de sctis pcipue
martyrib⁹. Preciosa i cōspectu dn̄i mors
sctoꝝ eius. Si g mors sctoꝝ pciosa ergo
mors mr̄is dei debet esse pciosissima quia
ipa sup omēs dignissima z sctissima. Nō
aūt eēt pciosissima ei⁹ mors nisi in aīa et
corpe viueret glificata. vt pbat Aug⁹ ser.
q s. Septio cōfessores honorauerūt eā
septia rōne. s. cōmēsuratōis tali. qr scptū ē
pcipue de pfessorib⁹. qcūq̄ mēsura mensi
fueritis remetiet̄ vob Lu. vi. Et iteꝝ Red/
det vnicuiq̄ fm opera sua Mat. xvi. Sz
qr ipa btā vgo opata z mēsa ē sup mensu
rā hoim qtū ad meritū z grē plenitudinē
z qr plēitudini meriti z grē corrñdere dz
plenitudo pmij z glie: qr grām z gliaz da
bit dn̄s teste ps. debuit g digne sibi reme/
tieri fm plenitudinē glie ad quā pertinet
glificatio in corpe Octauo sctē vgines
honorauerūt eā octaua rōe scz incorruptio
nis tali. qr dignū est vt exquo ipa fuit vir
go integerrima nō debuit seq eā putredi/
nis corruptio sed iuxta filiū pxima collo/
catio. iuxta illd Sap. vi. Incorruptio pxi
mū facit deo. Vñ z in corpib⁹ sctoꝝ p reli
quijs expositis: videm⁹ mēbra vginea et
a pctō inoxia pseruata fore a putrefactōe
vt patet in multis ad expientiā. z ido oēs
sctē vgines cecinerūt in laudē btē vginis
di. illd Sap. iij. Hec est que nesciuit tho/
rū in delicto hēbit fructū in respectiōe aīa
rū sanctaꝝ. Hinc Aug⁹ in ser. quo s. Le/
tare inqt maria leticia inenarrabili corpe
et aīa in pprio filio cū pprio filio p pprium
filiū: nec sequi debet corruptionis erūna:
quā nulla secuta est tantū filiū pariēdo in
tegritatis corruptio. Hec Aug⁹. No/

no omẽs gñaliter electi cõces ⁊ reliqui ac/
cedẽtes honorauerũt eã ꝯgrua rõne scꝫ ꝑ/
electionis. vnde cecinerũt illð eccl̃ie canti
cũ. Elegit eã deꝰ ⁊ ꝑelegit eã i tabnaculo
suo habitare facit eam. dignum ꝗ̃ est ꝙ si
alij electi ⁊ sancti ac eoꝝ corꝑa multiplici
ter honorant̃ in terris deo disponẽte. mul
tomagis corpus mr̃is dei honorificet̃ i ce
lis. Nimiꝝ quorundã sctõꝝ corꝑa adhuc
in terris seruant̃ integra. Multoꝝ etiã re
liquie corpoꝝ illustrant̃ miraculoꝝ gloria
Quorũdã sepulchra angelicis manibꝫ vt
Clemẽtis ⁊ Katherine legimꝰ ꝑparata.
Alioꝝ deniqꝫ mausolea auro ⁊ gẽmis ex/
ornata atqꝫ fideliũ crebra visitatiõe cerni
mus magnificata. ꝗ̃ cum corpꝰ marie sit
maioris dignitatis omnibꝫ ꝑ alijs debuit
honorari. Sed videmꝰ ꝙ nõ in terris. er/
go in celo ⁊ ꝑ ꝯsequẽs corꝑe est assumpta
Als videret̃ filiꝰ maternũ honorẽ contẽp
sisse quod est absurdum. Decimo deus
spũssanctus honorãdo eã. posuit decimaꝫ
rõnem. scꝫ suꝑimpletionis talez. beata dei
mater suꝑ omẽs plena grã est salutata cui
et angelus dixit: Spũssctũs suꝑueniet in
te id est suꝑ omẽs alios ampliꝰ veniet in
te ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi ⁊c̃.
Lu. i. Et hoc non tñ quo ad aiam eiꝰ sed
etiã quo ad sacrũ corpus eius. ꝗ̃ ipa super
plena debuit esse grã corꝑe simul ⁊ anima
Vere plena erat facies marie grã: qua et
radiabat adeo vt etiã in alijs ad solũ intu
tũ omnẽ ꝯcupiam extingueret Vere ⁊ ca
put plenũ erat grã per iugẽ ꝯtemplatio/
nẽ diuinã ⁊ saporẽ celestiũ. Item os ⁊ la
bia iuxta illud ps̃. Diffusa estgratia in la
bijs tuis adeo plena erãt gratia vt ad qð/
libet eiꝰ verbũ certũ legat̃ in euãgelio mi/
raculũ subsecutũ. Et ad vnã salutationeꝫ
eiꝰ replera est gratia Elizabeth ⁊ Johan
nes in materno vtero. et ad eius quiqꝫ ver
ba: scꝫ. Fiat mihi ꝫm verbũ tuũ dei filius
descẽdit de celo ⁊c̃. Itẽ aures plene erãt
gratia que meruerunt audire verba nõ so
lum angelica sed et dulcissima verba xp̃i
iesu filij dei. Item manus plene erãt gra
tia quia ꝯtrectare meruerũ corpus dñi ie
su. Et similiter pectꝰ ⁊ vbera que lactaue/
runt dei filiũ ⁊ sic de alijs ꝓsequẽdo. ꝗ̃ dig
nũ est vt eius sacratissimi corꝑis membra

sint plena in celo glĩa sicut ⁊ in terra ple/
na fuerunt spũsancto ⁊ eius gratia. qꝛ vt
dicit Hugo de sancto victore. Plenitudo
glorie cõmensurat̃ plenitudini grẽ Vn
decimo dei filius dñs iesus honorãdo eaꝫ
posuit vndecimã rõem vicꝫ vnionis taleꝫ
Illud corpus qð vnitũ est diuine nature
in me inquit. i. in christo nõ debuit putre/
fieri sed resuscitari ⁊ glĩficari: iuxta illud
ps̃. Nõ dabis sanctum tuũ videre corrup
tionẽ. Sed quoniã corpꝰ matris ⁊ filij na
turalis. est vnũ naturali origine tanqꝫ cor
pus de mr̃e exortũ. ꝗ̃ sicut istud ita ⁊ illð
corpus debet et dignũ est glĩficari. Hic
Augꝰ. vbi s̃. Putredo inqt ⁊ ṽmis hũa/
ne sunt obꝓbriũ ꝯditionis. a quo obꝓbrio
cũ iesus sit alienus: marie natura excipit̃.
quoniã de ea iesus carnem sumpsisse ꝓba
tur. Hec ille. Duodecimo dei pr̃is po/
tentia honorãs eã dedit duodecimã rõeꝫ
scꝫ ꝑmagnificationis. talẽ. qm̃ inquit dig/
nũ fuit vt possim eam filij dei genitricem
pre cunctis creatis magnificare. tam i fi/
lij dei cõceptione qꝫ in partus virginalis
preseruatione. qꝫ etiam in ois grẽ predota
tione atqꝫ glorie sublimatione: iuxta illud
qð et ipa cecinit. Fecit inquit mihi domi/
nus magna qꝛ potẽs est ⁊c̃. Iustũ et dig/
nũ ẽ vt specialiter hac gratia ꝑmagnifice/
tur alijs sanctis vt corpore simul ⁊ anima
assumat̃ in glĩa. Et ad huiꝰ fidei confir/
mationẽ certe etiã reuelatiões facre sctis
legunt̃. Nã in reuelatione sctẽ Elizabeth
legit̃ sibi ab angelo fore reuelatũ in visio/
ne ꝙ tã i carne qꝫ spũ dña nr̃a est in celuꝫ
assũpta cũ astantium multitudine angelo
rum: Occurrente sibi christo in gloriosis/
simo splendore portante in dextra crucis
vexillum ⁊ cum eo infinita militia ange/
lorum. Sicqꝫ vidit in spiritu rapta beata
elizabeth beãꝫ ṽginẽ mariã mlto lumine
circũfusã alacriter suscipi ⁊ cũ magno cõ
centu in celos deduci: de sepulchro resusci
tatã ⁊c̃. Itẽ legit̃ etiã ꝙ dũ btũs Anthoni
us ordis mioꝝ viueret aduenietẽ quodã
festo sctĩ Hieronymi noluit ire ad matuti
num: stomachatus cõtra ipsum sanctum
hieronymũ, ꝓ eo ꝙ ipse Hieronymꝰ in ser/
mõe de assũptiõe dicit i hec ṽba Mõstra
tur inqt sepulcrũ btẽ ṽgis i vall' iosaphat

medio vbi in eiꝰ honore fabricata ē eccle-
sia in qua sepulta fuisse ab oībꝰ p̄dicatur.
Sed nūc vacuū esse mausoleum cernen-
tibus ostendit. Hec idcirco dixerim quia
multi nostroꝝ dubitant vtrum assumpta
fuerit simul in corpe an abierit relicto cor-
pore. Quomō autē vel quo tpe aut a q̇bꝰ
psonis sanctissimū corpus eius inde abla-
tū fuerit vel vbi trāspositū vtrū ve resurre-
xerit nescitur: q̄uis nonnulli astruere ve-
lint eam iā resuscitatā ꝛ beatā cuꝫ christo
i̇mortalitate in celestibꝫ vestiri. Hec Hie-
ronymꝰ. Btūs itaqꝫ Anthoniꝰ dure tulit
q̄ sic dubitat hieronymꝰ ꝛ nō affirmat v̄-
ginis corpalem assumptionē. post aliquā
ḡ morulā venit angelꝰ ad eū in cellā inter
rogādo. Cur Antoni nō vis ire ad mat-
tutinū? At ille se indignari ꝯtra hierony-
mū ob hāc cām p̄tactā. ꝛ idcirco noluisse
eius officiū visitare r̄ndit: et post morā ali-
quā. Ecce btā v̄go astitit cū ingenti lumi-
ne ꝛ angeloꝝ comitatu. Statimqꝫ anto-
nius genuflexo rogauit vt eū redderet cer
tū de corpis assūptione vt secure possit p̄-
dicare. Tūc btā v̄go certificauit eūdē cō-
mittēdo q̄ secure id p̄dicaret. Illico autē
btūs hieronymꝰ assistēs appāuit di. q̄ ipse
ideo hoc nō asseruit in sermone p̄dicto q̄z
nō fuit certificatus. ꝛ q̄ hec sua dubitano
deo disponente fuit occasio: vt btā v̄go se
plˀibus reuelaret ꝛ eos de h̄ certificaret et
sic visio disparuit in celū. ꝛ btūs Anthoni
us in ꝯsolatiōe magna remāsit ꝛc̄. Ad
ꝓposituū itaqꝫ redeūdo pie possumꝰ medi
tari. q̄ cū oēs scti p̄dicto mō btām v̄ginē
collaudassent. ꝛ singulis rōibus dignā h̄
honore assūptionis ꝓclamassent. Tūc de-
us trinitas mādauit oībus illud ps̄. Su-
mite psalmū ꝛ date tympanū psalteriū io
cundū cū cithara. buccinate in neomenia
tuba in insigni die solēnitatis. s. huius as-
sūptiōis. Sicqꝫ dn̄s iesus cū mˀltitudine
angeloꝝ ꝛ sctōꝝ aduenīēdo dulcit̄ intona
uit. Surge propera amica mea speciosa
mea ꝛ veni. Ueni d̄ libano spōsa veni co-
ronaberis. ꝛ sic resurrexit btā v̄go ꝛ glˀio
so corpe refulgēs cū oī gaudio totiꝰ curie
celestis ē in celū intronisata sicut de h̄ la-
tius patebit in hystoria assūptiōis. Pro-
inde btūs Gerardꝰ Eps in suis omelijs
dicit. Hodie virginē btāꝫ celi susceperūt
letando. Archangeli iubilando: p̄ncipatꝰ
armonisando: ptātes citharisando: cheru
bin ꝛ seraphin hymnisando: atqꝫ ad super
nū diuine maiestatis tribunal deducēdo.
Hec ille. O itaqꝫ fidelis aīa ꝯsidera q̄n
ta hodie sunt celebrata in celo gaudia. O
qualis et quāta beatissime marie hodier-
na leticia. O q̄ꝫ ineffabilis eius glˀia stu-
de ꝛ tu o mēs deuota in hac die tā letabū
da vt dei genitrici ꝯgratulando ipi te re-
commenda. Ipamqꝫ affectuosius inuoca
Ipam acclama. vt in celesti p̄ria tui meōr
ipsa dignet̄ intercessione sua te sublimare
ad sua illa bona ineffabilia: ꝛ p̄ticipē glˀie
facere p̄ eterna secula Amen.

Pars secūda libri decimi de sublimatione precellenti glˀiaqꝫ felicissima qua est honorifice intronisata maria in assūptione.

Stitit regia a dex-
a tris tuis i vestitu deaurato cir-
cūdata varietate ps̄. xliiij. q̄bꝫ ī
v̄bis sctūs dauid spūsctō astatꝰ
btissime v̄gis marie laudē ꝛ glˀiā p̄magni
ficā in celesti p̄ria ad quā hodie ē assūpta
insinuat triplˀr. Primo q̄dē insinuat di-
gnissimū locū ꝛ thronū regiū ad quem est
exaltata cuꝫ dicit. Astitit regina id ē bea-
tissima maria a dextris tuis. scꝫ O x̄p̄e fi
li dei. Reuera dignissimus locus est celi
empirei vbi christus est in dextra dei pa-
tris sedens: vbi ad dextrā filij astat beata
virgo. hoc qui ꝓpe astare a dextris est ho-
norē filij sui singlˀariter ꝛ p̄ alijs creaturis
p̄ticipare s̄m q̄ꝺ honor filij aliquō p̄tici-
patiue redundat in ipam inquantum est
mr̄ dei. vt vult Tho. tertio scripto sniaꝝ.
di. xxij. q. iij. Itaqꝫ sūma gloria ē marie: q̄z
cum christo est in loco celi sublimissimo ꝛ
dignissimo ac amenissimo vt vult Alex. d̄
hales. in. iij. pte sui voluminis. hoc est q̄ꝺ
dicit dauid. Astitit regina a dextris tuis.
Scd̄o insinuat felicissimū glorie ha-
bitum quo est predotata cuꝫ subdit in ve-
stitu deaurato. Nimirū aurū pre alijs me
tallis est preciosius ꝛ celice. id ē solari lu-
ciditati conformius atqꝫ incorruptibiliꝰ

Nã ꝛ rubiginẽ nõ ↄtrabit ꝛ lepre corrup/tionẽ in cibo sumptũ mũdat ꝛ fetorẽ anhe litus in ore tentum tollit ꝛ sedat. vt dicit dyascorides. ꝛ ideo ꝑ aureũ vestimentũ significatꝛ glorie beate virginis sũma ꝑ ceteris sublimitas: luminositas: ꝛ ad xp̄i gloriam conformitas qui est sol iusticie. nec non oīs corruptionis alienitas. Tertio ꝑs. insinuat ad gloriam marie gloriosissimũ, sanctorum omniũ obsequiũ: quo a cunctis est venerata. cum dicit circũdata varietate videlicet sanctoꝝ ꝛ virtutũ celestium a quibꝰ laudatꝛ ꝛ extollitꝛ. O q̄s valeat talem et tantam dñam gloriosissimã sufficienter laudare: que in sublimissimo celi solio est intronisata: sũma gloria felicitata: ꝛ ab omnibus sanctoꝝ agminibus collaudata ac honorifice magnificata, ꝑfecto teste Hieronymo in eius laude deficit omnis mens ꝛ lingua nec sufficiunt etiã si mille forent hoīm ora. Verũtamen conformãdo nosipsos celesti patrie ac militãti ecclesie: ipsam laudando humiliter ꝛ deuote illud qđ canitꝛ deꝑmamꝰ. Felix nãq̄ es sacra virgo maria ꝛ omni laude dignissima. quia ex te ortus ẽ sol iusticie xp̄s deꝰ noster Et vt cum deuoto orem Bernardo. Ipsa voluntaria oris mei beneplacita faciat sibi genitrix dei: dña mundi: regina celi: que astitit hodie a dextris xp̄i in vestitu deaurato circũdata varietate Ad cuius laudẽ ꝛ honorẽ iuxta ꝑmissa notabimus in hoc sermone tria ꝑcipua misteria de eius gloriosa assumptione.

Primũ dr̄ dignissime intronisationis
Scđm dr̄ felicissime glificationis
Tertiũ dr̄ honoratissime susceptionis

Articulus primꝰ q̄ beata virgo maria in assumptione ẽ intronisata in thronũ sublimissimum triplici gloria ꝛ dignitate refulgens.

PRimum itaq̄ misterium dignissime intronisationis seu collocationis insinuatꝛ cũ dicitꝛ. Astitit regina a dextris tuis. in quibus verbis designatꝛ q̄ thronus glorie beatissime virginis ad quẽ est assumpta est dignissimus ꝛ tercissimus triplici glīa refulgens qua ꝑdotata est mr̄ dei in illa celesti patria.

1. honorabili officiositate vñ dr̄ astare
2. reginali Maiestate vñ dr̄ regina
3. diuinali ꝓpinquitate vñ dr̄ a dextris t.

Primo itaq̄ btā dei genitrix intronisata est in dignissimũ thronũ glīe in q̄ refulget honorabili officiositate. Et idcirco dicitꝛ ipsa astare cõceptui diuino in dextra sui filij. Circa qđ queri pōt. ad q̄d vel quare ꝟgo beata dicatꝛ astare ad xp̄i dexterã: in celesti patria: cum alij sancti dicantꝛ in scriptura nõ astare sed simplr̄ stare iuxta illud Apoca. vij. Vidi turbã magnã: scz sanctoꝝ quã dinũerare nemo poterat ex oībꝰ gētibꝰ ꝛc. stãtes añ thronũ ꝛ in ↄspectu agni amicti stolis albis ꝛ palme in manibꝰ coꝝ. Item xp̄us dr̄ sedere in dextra dei p̄ris. ḡ cũ sedere sit honorabiliꝰ q̄ꝫ stare vel astare btā ꝟgo quare nõ dr̄ sedere ĩ dextra dei. Deniq̄ legitꝛ ĩ eiꝰ figurã. iij. Reg. ij. de Bersabee mr̄e salomõis q̄ positus ẽ thronꝰ matri regis q̄ sedit ad dexterã eius. ḡ cũ sic figuratꝛ sedere cum filio in throno quõ dr̄ astare Ad ꝑmissa Respõdẽdo dr̄ q̄ mr̄i dei ↄgruentissime attribuitꝛ astare in conspectu dei in dextra filij propter tria.

Primo ꝓpter officiũ aduocationis
Secũdo ꝓpter beneficiũ auxiliationis
Tertio ꝓpter participiũ honoris

Primo ꝓpter officiũ aduocatiōis ꝓpter qđ ipsa est assũpta in celũ vt. s. astet tanq̄ aduocata gñis hũani ꝓ nobis interceden do iugitꝛ apud filiũ. astare em̄ ẽ aduocationis officiũ gerẽtis ꝛ ꝓinde dicit Ber. O hõ securꝰ hẽs accessũ ad deũ vbi mr̄ stat ante filiũ ꝛ filius añ p̄rem. Mr̄ ondit filio pectꝰ ꝛ vbera: filiꝰ vero ondit p̄ri latꝰ et vulnera. nulla ḡ poterit eē repulsa vbi tot ↄcurrũt amoris insignia Hec Berñ. Vnde patet q̄ deus voluit ipsam assumere ꝛ astare ꝓpter hoc officium scz aduocationis vt per eam mundus misẽdiom cõsequatur gratiamq̄ et salutẽ vñ ꝛ Cris. de ꝑrogatiua marie dicit. Jđ tu mr̄ dei ꝑelecta es ab eterno vt quẽ deꝰ ꝑ suã nõ posset saluare, merissimã iusticiã. tu ꝑ tuã sal

uares pietatē ⁊ miām. Hec ille. O igit̄ ho/
mūcio pctōr recurre ad ipām btām virginē
ipi deseruire stude vt saluari q̄as ⁊c̄. Se
cūdo ꝓpter bñficiū auxiliatiōis astat quia
astare adiuuātis ⁊ auxiliātis est. vñ Ste/
phan⁹ ī passiōe sua vidit iesū stantē a dex
tris dei q̄si iuuare parat̄. Sic btā ꝟgo a
re dr̄. q̄ parata ē oīb; in q̄buslibꝫ necītatib;
exīnia subuenire. Vñ Eccl. xxiiij. In omī
terra steti ⁊ in oī ꝑplo. s. auxiliū pstādo. et
in oi gēte ꝑmatū habui. s. dociō q̄ est dei
ꝟa mr̄ ⁊ oim hoīm mr̄ spūalis p̄cipue fi/
deliū. subdit. Et oim excellētiū ⁊ sblimiū
colla ꝟtute calcaui. q̄. s. demonū sup hoīꝫ
caput ꝯtriuit ⁊ ꝯterit ne hoīb⁹ nocere va/
leāt q̄tū optāt. subdit. Et ī his oib;. s. psi/
ciēdis in hereditate dñi morabor ⁊c̄. Hic
Theophil⁹ ⁊ allegat̄ ī li. q̄ dr̄ speculū ma/
rie. O dña inq̄t scio q̄ tu es maria ꝓtectō
hoīm. Quis eni o imaclata ꝟgo spauit in
te ⁊ ꝯfusus ē. aut q̄s hoīm p̄cat⁹ ē clemē/
tiā tuā ⁊ derelict⁹ est. Hec ille. q. d. nullus

Tertio propter participium honoris
q̄ astare a dextris dei est honorē diuinū p̄
alijs creaturis pticipare s̄m q̄d honor fi/
lij aliquō pticipatiue redūdat in ipām ma
trē dei vt vult Tho. iij. scpto sniaꝝ. di. xxij
q. iij. Propterea alijs sctis scp̄tura attri/
buit stare añ thronum in conspectu agni.
Apoc. vij. vt tāq̄ milites astare dicant̄ in
reuerētiā ⁊ honoris regū magnificentiā
tā ante thronū. i. btām ꝟginē q̄ ē thronus
dei in qua sicut in throno requieuit carnem
assumēdo in ei⁹ vtero ⁊ nouē mēsib; inha
bitādo q̄ in ꝯspectu agni. i. xp̄i quē omēs
scti adorāt. Sed xp̄o scp̄tura attribuit se/
dere in dextera deis pr̄is. Mar. vl. ⁊ cla/
ret in simbolo aplōꝝ. Nō iō q̄ xp̄s s̄m mē
broꝝ cōpositionē flexis poplitib; ī aliqua
sede sederet vt dicit Aug⁹. in li. de fide ca
tholica s̄m breuitatē simboli. Qm̄ xp̄us
pōt ꝓ libito suo sicut vult ambulare sede/
re vel stare ꝓut tenet Laudulfus in scpto
iiij. di. xlix. Idē putat etiā de sctis post ge/
neralē resurrectiōeꝫ q̄ pnt ābulare in celo
ita q̄ petr⁹ si vult pōt eē iuxta paulū vel
aliū ꝓ libito sue volūtatis: iuxta illd̄ Esa.
xl. Curret ⁊ nō laborabūt: ambulabūt ⁊ nō
deficiēt. Qui mo s̄m eūdē Laudulfuꝫ cre/
dit̄ q̄ xp̄s ⁊ etiā scti p⁹ iudiciū: stabūt po/
ti⁹ q̄ sedebūt q̄ corpi inq̄ātū instrumen/
tū aīe magis ꝯuenit stare ꝓpter ꝓmptitu/
dinē ad opādū ⁊ laudādū deū. Et etiā q̄
magꝫ ꝯdecꝫ gl̄iāꝫ dī vt stēt corā altissimo
rege deo q̄ sedeāt cū etiā ad sedēdū nullo
mō indigeāt. Vñ ⁊ btūs stephan⁹ vidit ie
sum stantē a dextris dei. Act. vij. Et h̄ ex/
p̄sse vult Aug⁹. in li. de simbolo expōnēs
illd̄. Sedet ad dextrā dei pr̄is. Vñ nō ꝓ/
pter h̄ dr̄ xp̄us sedere in dextra dei pr̄is q̄
nō staret. sed sedere illd̄ significat iudicia/
riā ptātē ei⁹ ⁊ dextra dei pr̄is significat eq̄
litatē dei pr̄is q̄tū ad xp̄i diuinitatē vel po/
tiora bona gl̄ie q̄m ad ei⁹ hūanitatē s̄m
Alex. d̄ hal. ⁊ cōcordit̄ docto. ꝓpterea igit̄
xp̄o attribuit̄ sedere ad dextrā dei pr̄is. q̄
est eq̄lis pr̄i s̄m diuinitatē ⁊ ē in potiorib;
bonis gl̄ie s̄m hūanitatē. Btā aūt ꝟgo
quia non est deus sed pure homo. et ideo
non potest sibi attribui sedere ad dextrā
dei pr̄is. Sꝫ q̄m ipa p̄ omib; creatis post
xp̄m in tm̄ honorē ē sblimata vt ab oibus
angel' ⁊ sctis ac mūdi hui⁹ hoīb; sit ado
rāda adoratiōe yꝑdulie tanq̄ mr̄ dei. Iō
sibi attribuit̄ astare. s. ad dextrā vel etiam
sedere ad dextrā nō pr̄is sꝫ xp̄i hoīs q̄ ha/
bet honore sūmo stare iuxta filium tanq̄
mr̄ ⁊ spōsa dei ac regina mundi. Per hec
patet solutio ad obiecta ⁊ de sessiōe Ber/
sabee: q̄ figuratū licꝫ ī aliq̄b; nō tn̄ in oib;
opꝫtet ꝯuenire vel eq̄pari figure ⁊ sic ptꝫ

Ecūdo intronisata est Ca. II.

S maria in thronū refulgērē regina/
li maiestate. Unde astitit regina

Ubi nota q̄ merito beata maria astat
in throno reginali quia ipsa est ⁊ dr̄ ab ec/
clesia regina tripliciter.

Primo regina mundi
Secundo regina celi
Tertio regina misc̄die dei

Prio inq̄ regia mūdi. Vñ ī officio am/
brosiano canit̄. Regia mūdi ⁊ dña ꝟ. ma.
ꝑpetua intercede ꝓ nr̄a pace ⁊ salute q̄ ge
nuisti xp̄m dñm saluatorē oim. Hoc autē
dr̄ iō. q̄ maria ē dña mūdi ⁊ oim creatu/
rarū. sicut ⁊ de⁹ dr̄ dñs mūdi. Et h̄ ipo iu/
re mr̄nitatis ⁊ spōsalitatis dei. q̄ pentes
nō licꝫ repelli ab hereditate. xix. q. vl. §. si.
Propterea oia sūt marie reginali maie/
stati subiecta ⁊ obedire sibi tenent̄. Si eni
xp̄s de⁹ erat subdit⁹ illi Lu. ij. Sane oia
alia sunt eo ipo eius potestati subiecta ⁊c̄.

Scdo dr regia celi.i.celestiū spūuz z angelor. Vñ cecinerūt angeli di. Regia celi letare all'a.q2 quē meruisti por. zc. quia oia celestia subiecta sūt marie ptāti Ecci. xxiiij. In hirl'm ptās mea. Hic Fulbert⁹ eps Carnotēs dicit Maria mr̄na dignitate facta est.s.regina z erga supos z erga inferos in piosa: vbiq3 pma: vbiq3 magnifica cui certe ꝓpriū ē z āgelos sctōs in misteriū mittere z ad bñplacitū suū oīm pacta cēsere Tertō dr regia mie di. iuxta illud qd canit. Salue regina mi.vi. dul. zc

Sz h q̄stio occurrit: q̄re mr dei dr poti⁹ regia q3 impatrix:cū impatricis nomē sit digniotis solēnitatis q3 nomen regine. z q2 btē marie impio subijciūt oia. iuxta illud Geñ.xli. Ad tui oris ipīū cūct⁹ obediet pp'ls Ad h rñdet q licz p'es sint ad id rōes a sctis tradite. vt patuit li.vi.p.ij.c.ij. Tñ ad h poit rō pcipua. q2 ipatrix est nomē timoris atq3 rigoris. sed regina pl⁹ ē nomē pietatis z eq̄tatis: iuxta illud Prouer.xx. Misedia z vitas custodit regē z robozat clemētia thron⁹ ei⁹. Vñ sic et xp̄s in tota sacrascptura nō repit aut for vix.vt noiet impator expsse.sed nomiat rex psepe. Et ipo teste ad pylatū. Tu dicis q2 rex sum ego. Jo.xix.atq3 in alijs scpturis multis. Ita sctā maria ꝓpter pietatis sue dñium Regina dr poti⁹ q3 impatrix.vt noiet poti⁹ a dignitate pietatis. q3 timorositatis de cui⁹ pietate dicit. Bern. Quid inq̄t hūana fragilitas ad mariam trepidat accedere q̄ tota ē pia z suauis.reuolue toti⁹ euangelij hystoriā z siq̄d in ea austez repies:suspectā d'cetero tene sniaz Hec ille Itē Scda q̄stio q̄re mr dei poti⁹ dr regina mie q3 iusticie vel sapie z sic de alijs Rñdet q plib⁹ rōib⁹ obmissis. potissime iō vt significet nob q2 p h solum ipa est regina ꝯstituta oim ꝓprietatū diuinar.i.sapie iusticie glie charitatis z sic d alijs.eo q teste ps. Miseratōes dñi super oia opa ei⁹. Regnū ḡ mie dei in maria d'noiat potētiā sup oia opa dei Hec ꝓpha⁹ uerat Esa.xvi.ca.d Prepabit i mia soliū ei⁹.s.dei Hoc ē Maria in q̄ de⁹ tāq3 i solio q̄euit. O igit hō accipe documētū q si grauaris a iusticia vel sapia dei aut vñcuiq3 ad ipam mr̄ez mie z reginā recurre z appella ad thronū grē z mie marie Ad qd hortat Apl's Heb.iiij.d. Adeam⁹ cum fiducia ad thronū grē vt miaz cōsequamur in tpe oportuno. In hui⁹ figurā Hester v. Cū asuer⁹ rex mādasset occidere ppl'm iudeor: Hester regina supplicatura p populi salute ad eum accessit Cui rex ait:pete qd vis etiā si dimidiū regni mei petieris impetrabis Nimir ista hester figurat btām mariā cui dimidiū sui regni de⁹ rex ꝯdiuisit.q2 cū in deo sint hec duo iusticia et mia:iuxta illd ps. Duo hec audiui.q2 ptās tibi est z mia:q2 tu reddis vnicuiq3 zc. Justiciā de⁹ sibi retinuit:misericordiā marie tribuit zc.

Ca.III

Tertio btā maria ē intronisata in thronū glīosissimū diuinal' ꝓpinq̄tatis dignitate refulgētē. Jo dicit Astitit reg.a dex.t.s.o deus xp̄e. Est ḡ ipa btā maria ꝓpinq̄ssima deo in throno glīe celestis supoēs angelos z btōs Sz circa hui⁹ rei intelligētiā:nota quattuor pūcta pcipua Primū punctū q aliquor ē opio dicentiū q btā maria ē sup oēs angelos z btōs ac sup ordinē oīm creaturaruz in quarta hierarchia soli btē marie ꝓpria que nō solū dignitate sed etiā loco sit ifra diuinā hierarchiā vbi xp̄s est i dei dextra tanq3 mediatrix int deū z creaturas sicut est collū int caput z mēbra:iuxta illd Cāntico.vij. Collum tuū sicut turris eburnea

Scdm punctū q alior est opio dicētiū q btā maria sit sup oēs angelicas z hūanas creaturas in ꝓprio throno q̄dē ꝓximo throno xp̄i ad ei⁹ dextrā iuxta disposito in dignissimo loco celi empirei.cui figura cōcor.iij.Re.ij.vbi hēt.q rex salomō surrexit in occursū mr̄is aduenietis z adorauit eā scz debita reuerētia veneratōis:z sedit rex sup thronū ꝓpriū. Posit⁹ ē3 ē ali⁹ thronus matri regis ad dextram ipius regis et ibi sedit mater scilicet regis. Sic z de maria putāt plurimi in celesti gloria. Tertiū punctū q aliorum est adhuc opio dicētiū q btā maria in eodez throno glīosissimo cū dño iesu ē ad dextrā. Et hec accipit ex ꝟbis Augu. dicentis in ser. Tibi inquit dña digne thron⁹ regis glīe debet. Te ipe rex glīe vt mr̄ez verā z decorā spōsā p oībus diligēs amoris āplexu associauit sibi

Gaude igit̾ ⁊ letare sine fine Hec ille Ex
qua auc̄te arguit̾ fm Alb. sup̲ missus est
Prio si sibi debet̾ thronꝰ regis glie. ḡ idē
thronꝰ suꝰ ⁊ xp̄i regis. Scḋo ꝙ si mr̄ et
spōsa. ḡ iuxta regē Tertio si p̄ oibꝫ dile-
xit ⁊ sibi sociauit. ḡ secū glificataꝫ hr̄e vo
luit. Et ad id ꝯfirmādū facit talis rō fm
Aucto. florēt. in. iiij. p. sūme. qꝛ oēs sc̄ti de
bēt associari singloꝝ ordi. ū anglis. ita ꝙ
nullꝰ eoꝝ solitatiꝰ repiat̾. sꝫ vnꝰ sc̄tus cuꝫ
vno angelo in q̄cunqꝫ ordinū: iuxta illud
Deut. xxxij. Cōstituit t̾minos ꝓploꝝ iuxta
nūeꝝ. filioꝝ dei. i. āgloꝝ. Sꝫ qꝛ xp̄s deꝰ et
hō sup oēs exaltatꝰ nō decꝫ vt sit solꝰ: sed
sit mr̄ sua secū iuxta eū i glificatōe q̄ fuit
sibi i adiutoriū i redēptōe ⁊ ē secū i aduo-
catiōe fm Ber. p gn̄e hūano Quartum
pūctū ꝙ licꝫ h̄ nobis nō sit certū vtꝝ vicꝫ
maria sit in eodē trono cū xp̄o vł i alio ꝓ-
prio sibi soli. Talia ei cognoscemꝰ ad ple
nū i p̄ria cū venerimꝰ. tn̄ h̄ certitudinał̾r
credit eccł̄ia ꝙ btā maria ē exaltata i glia
sup oēs choros angloꝝ ⁊ ordies creatu-
raꝝ puraꝝ vt canit̾ in officio. Itē dubium
subscp̄tū licꝫ scp̄tū hēat̾ iter s̾mōes d̾ tp̄e
tn̄ ⁊ h̄ descp̄si vt sit i ꝓmptu cui placuerit.

Un̄ adhuc occurrit dubiū qꝛ cū celum
sit magnitudīs imēse dubitari pōt ꝓlꝰ scꝫ
quā ꝑtem an ad oriētē vł occidentē meri-
diē vel septētrionē sit thronus xp̄i ⁊ mr̄is
eius atqꝫ mansio ciuitatis curie celestis.

Ad h̄ rn̄dēdo nota p̄mo ꝙ q̄dā opinati
sūt h̄ fore ad oriētē ex eo ꝙ di. ps̄. Psallite
dn̄o q̄ ascēdit sup celos celoꝝ ad oriētē: et
ex eo approbāt qꝛ videmꝰ ꝙ eccłie ⁊ altaria
ꝯstrui hn̄t ꝓsus oriētē respiciēdo. vt orōes
et misse i eccłia fieri hēant verso vultu ad
oriētē Sꝫ ista solunt̾ tał̾r. qꝛ fm ly. dictū
illō ps̄. sic exponit̾: Qui ascēdit sup celuꝫ
celi. i. ad extremitatē celi empirei qḋ ē ce-
lū celi: qꝛ excelsiꝰ sup celos ad oriente hoc
dr̄ qꝛ xp̄s ascēdit de monte oliueti Act. i.
Qui mons ē in oriētali ꝑte iuxta hirłm i
q ia opatū est misteriū redēptiōis. Hec ly
ra ⁊ sic nō ꝯcludit̾ dicta opio fore ꝟa Ad
illā ꝓbationem dr̄ ꝙ christiani solent ado-
rare ꝓsus oriente nō iō qꝛ xp̄s sit i ꝑte oriē
tali celi. Sꝫ ꝓpter alias rōnes quas etiaꝫ
notat Rich. sup. iij. di. ix. q. ij. ar. vlti. ꝯcor.
Raynꝰ i sūma. quaꝝ Pria ē ꝓpter ꝑadi
sū in oriēte ꝯstitutū Gen̄. ij. quasi p orōes
q̄ramꝰ ad padisū redire Scḋa ꝓpter ip-
suꝫ xp̄m iā ortū in mūdo tāqꝫ lumē q̄ illu-
minat oēm hoiēꝫ ve. in hūc mū. Jo. i. Qui
etiā oriēs noiat̾. zach. vi. q̄si significemus
qꝛ p xp̄m in orōne illūiari q̄rimus. Alij
aūt opinati sūt ꝙ celestis curia ⁊ thronus
xp̄i sit ad occidētē. iuxta illō ps̄. Qui ascē
dit sup occasū dn̄s nomē illi Sꝫ hec etiā
soluit̾. qꝛ fm lyrā ex q̄ iudei adorabant ad
occidētē. qḋ q̄dē voluit tūc deꝰ. vt exclude
ret idolatriā eo ꝙ oēs gētes idolatre i re-
uerentiā solis orabāt ad orientē. vt patet
Ezech. viij. Et etiā vt figuraret futuꝝ oc
casū xp̄i p mortē eiꝰ nr̄amqꝫ redēptōnem
Propterea ⁊ sc̄tāsc̄toꝝ in tabnaculo ꝓsus
occidētē erat. vt ptꝫ Exo. xxvi. Per hoc ḡ
ꝙ scribit̾ xp̄m ascēdisse sup occasū. intelli-
git̾ ascēdisse sup locū adoratiōis hūane. s.
ad locū adoratiōis anglice q̄ locꝰ ē i celo
empireo vbi āgeli adorāt xp̄m ⁊c̄. Ter
tia ḡ opinio ē frācisci maro. ꝙ thronꝰ xp̄i
ac marie necnō māsio supne ciuitatis sit
ad aq̄lonē Et ꝓbat p̄mo p illō ps̄. Mag-
nꝰ dn̄s ⁊ laudabił nimis i ciui. dei nr̄i. in
mō. s. eiꝰ. fū. exul. vni. t̾re mōs syon. latera
aq̄lōis ciuitas r̄gꝫ. mag. qḋ vid̾t̾. oīo sona
rexpositū Scḋo p illō Esa. xiiij. vbi itro
ducit̾ lucifer q̄si ꝓpria auc̄te ⁊ ꝟtute hane
ciuitatē supnā volēs possidere. d. In celū
ascēdā: sedebo i mōte testamēti i lateribꝫ
aq̄lonis qḋ nō dixisset nisi illa ciuitas ibi
foret. Tertio id oñdit rōe tn̄. qꝛ ph̄i po-
nūt ꝙ motꝰ celi ē effectꝰ adeq̄tꝰ ꝟtuti mo-
tricis intelligētie. vt i eo agat fm totū ꝟtu
tis sue conatū ⁊ fides n̄ ꝯdic. Un̄ vt eq̄lit
agat i ꝑtes eq̄ distātes oportet vt intelli-
gētia. i. angelꝰ detmiet sibi locū in medio
ad mouēdū inde totū celū. alioq̄n ageret
intēsiꝰ i ꝓpiqua q̄ꝫ remota Sed stella ma
ris q̄ ē polꝰ septētrionalis ē in medio celi
fm emispiū nr̄e t̾re hitabił. ḡ videt̾ ꝙ an-
gelꝰ sibi detmiauit hūc locū mediū vt in-
de moueat alias stellas ⁊ totū celū. Et p
ꝯn̄s cū ciues nō amēt p̄rie lōginq̄tatē vel
distātiā. videt̾ ꝙ detmiauit sibi locū ꝓpin
quū sue ciuitatis magne. Hec Frā. maro.

Reuertēdo ad ꝓpositū patꝫ beatam ma
riā fore intronisataꝫ in gloriosissimo solio
Ubi regnat cum filio ⁊c̄.

Articulus secundus q̄ beata maria in glorie celestis throno sup omnē creaturam tripliciter astat felicitata.

SEcūdum misteriuz dicit felicissime glificationis marie qd̄ notat in themate cū dr̄: In vestitu deaurato ꝛc. Quibus ex verbis elicitur q̄ beata maria in celo sup oīes angelicas ꝛ humanas creaturas est p̄felicitata ꝛ glificata tripliciter.

Primo in corpis p̄eminenti gliositate.
Scdo i btitudis ꝯdelectabili iocūditate
Tertio in vnis glie totali plenitudine.

Primo q̄dem in corpis p̄eminenti gliositate: q: dr̄ astat regina investitu deaurato.i.in corpe glificato. Naz corpus ē tāꝗ vestimētū aie cuius glia tāꝗ aurū oīa metalla p̄cellit oīm alioꝝ gliam post christū Hec figurauit Johēs Apoc.xij. dicens. Signū magnū apparuit in celo ꝛc. Profecto hoc fuit magnū.i. magne glie signum in celo: q̄ vicz vna puella sup oēm creaturam sit p̄exaltata quia inquit: mlier.i.maria amicta sole.i. corpe lūinoso p glia3 cōsumato: q: teste saluatore Math.xiij. Fulgebūt iusti.s.in corpe glorioso: sicut sol in regno patris eoꝝ. Et luna sub pedibꝰ ei9 ꝛc.in quo significat q̄ ipsa beata maria sit per oēs post christū angelos ꝛ beatos est tā p̄eminenter gliosa ꝛ aia ꝛ corpe q̄tum sol p̄ ceteris lūinaribꝰ ꝛ stellis incompabiliter est p̄radiosa. Qꝫ aūt maria sit corpe glioso assumpta patuit sup̄ pte.i. Scdo p̄felicitata est maria sup oīes in beatitudinis ꝯdelectabili iocūditate. Vn̄ subdit in vestitu deaurato circūdata: quia oīes beati ꝛ angeli circūdant iocūdantes beatam mariā in celesti patria: delectātes in eius glia ꝛ beatitudine. S3 diceres quō hoc. Rn̄det q̄ b.maria p̄cipue tripl'r delectat tota3 celestē patriā sua glia. Primo radium illustratiuū: q: sicut sol illustrat suo radio replendo totū orbē a quo oīa sidera capiūt lumen vt ait plato in thiēo. sic glia marie totā celestē patriā illustrat ꝛ decorat. vn̄ Aug. in q̄dā s. de ntitate v̄ginis ait: Ip̄m celū qd̄ penetrasti O maria necnō q̄ in eo sunt cōtenta: noua ꝛ ineffabili glia decorasti: porrēꝗ eius gliam vltraꝗ dici potest tua p̄sentia magnificasti. Noua illic ac p̄cellēti dignitate irradias imensaꝗ luce plustras. Hec ille. Secūdo delectat p aspectū p̄ntie ꝛ alloquiū dulcissimū. vn̄ Bern̄ in s̄mōe de assumptione ait: Si puuli necdum nati Johis anima liquefacta ē: vt maria locuta ē. que nā fuit illa exultatio ciuiū celestiū cū ꝛ eius vocē audire ꝛ faciem videre eiusꝗ p̄ntia beata frui meruerūt in celo. Hec ille. Tertio p odorem suauissimū. vn̄ de ea canit ecclesia. Vidi speciosam sicut colūbam ascendentē de sup riuos aquaꝝ.i.angeloꝝ ꝛ beatoꝝ ordines. sequit cuius inextimabilis odor erat nimis in vestimētis.i. in corpore glificato: quia s̄m doctores corpa gliosa erūt fragrātia odoribꝰ suauissimis. Juxta illud Apoc.v. Habentes phialas plenas odoramentoꝝ. ergo multomagis corpus gliosum marie in cuius odore sancti exultātes di. illud Can̄.i. In odorē vngentoꝝ tuoꝝ currimus.s.o maria ideo adolescētule.i.anime beate: dilexerūt te nimis. Hic Eccli.xxiiij. ipsa ait In platcis.s.superne hierl'm sicut cynamomū ꝛ b lsamū aromatisans odore3 dedi q̄si mirra electa ꝛc.

Tertio p̄felicitata est maria in plenitudine oīs glie vniuersal'r: vt quicquid ceteris p̄statū est p ptes ipsi soli plene est datū s̄m Hiero. Vn̄ Eccli.xxiiij. In plenitudine sanctoꝝ detentio mea. Sup q̄bꝰ q̄dem verbis Bern̄. dicit sic: Merito inquit in plenitudine sanctoꝝ eius.s.marie detentio erat cui nec puritas angeloꝝ. nec fides defuit patriarchaꝝ: nec spes p̄phetaꝝ: nec aplo'ꝝ zelus: nec ꝯstantia martyrū: nec sobrietas ꝯfessoꝝ: nec castitas virginū: nec fecunditas defuit ꝯiugatoꝝ. Hec ille. Sed q̄stiones ꝛ dubia circa h̄ occurrūt. eo q̄ aliqui sancti glificati sūt tribus aureolis simul: quō beata virgo habeat p̄cellentem plenitudinē talium. Est ḡ hic Prima qaestio Vtrū beata virgo habeat aureolā p̄dicatonis p̄cellentē oīm aureolas alioꝝ p̄dicatoꝝ. Secūda q̄stio Vtrꝫ beata virgo habeat aureolam martyrij p̄cellentē oīm aureolas martyrū. Tertia q̄stio vtrū beata virgo habeat aureolā v̄/

ginitatis pcellentem oim aureolas virgi/
nu. Ad pmu de aureola pdicationis vi
def in ptrariu q ipa no habeat ea aut sal/
te inferiore habeat ceteris pdicatorib, p/
baf. Nam deficiete ca deficit effectus ex .ij
phicoz. Beata aut vgo no habuit statu
pdicatoz vl doctoz: nec exercuit ipsa actu
pdicatiois aut docendi sicut alij multi ex/
ercuerut. Aureola vo debef exercicio act⁹
vt volut doctores sup. iiij. di. xlix. g ipsa no
habuit aureola pdicatoz: nec videf quo p
cellente alijs babeat aureolam hanc. In
oppositu est: q Dam. dicit q hec beatoru
beatissima a nullo illustriu vincif. Qd fi/
eret si ipsa aureola pcellentiore no heret.
Rndef g fm Alb sup mis. est. c. cxvij. q
b. vgo bz vtiqz pdicatois aureola pemine
te alijs oib pdicatorib triplici roe. Pri
mo q plus est pdicare facto q verbo. Sz
alij pdicauerut verbo. Beata aut virgo p
dicabat pncipaliter fcto. Et si dicif q alij
pdicabant facto hoc fuit p accidens. Ac/
cidit em facto alioz q sit signu vel exem/
plu. Sed beata virgo p se factis vtebaf, p
verbis in sua pdicatione sicut patet in de/
sposatione in purificatione z sacroz susce
ptione z psilijs qb vtebatur no ad sui pfe
ctione: sed ad nostra instructione z vtilita
te. Secundo q ipa summos pdicatores z
doctores totius fidei catholice. i. aplos et
euagelistas docebat. Nam Luc. ij. scriptu
est Maria pseruabat oia vba hec pferes
in corde suo: vbi dicut sancti q io pserua/
bat hec vt ea oportunis tpib ad scriben/
du euagelistis reuelaret. Et Sap. c. viij.
d de sapia q e doctrix discipline dei. Ea
aut q dicunf de sapia: specialr itelliguf de
beata vgine. g ipsa est doctrix: z reuera do
ctrix z in gra fuit aploz q in arduis ipsaz
psulebant z qrebat: vtpote sup oes. ss. ple
na. Tertio ipsa omes pdicatores post
xpm excedit: q alij oes pdicabant z doce
bant p verbu creatu. Beata aut vgo pdi/
cauit p vbu increatu. i. xpm dei vbu z dei
filiu que carne induit ad pdicandu mun/
do. g sicut pdicauit excellenti⁹: ita z excel
lentissima aureola bz. z sic pz rnsio ad ob/
iecta. Ad scdm qsitu de aureola marty
rij pot argui in ptriu: q bta vgo huit dolo
re spuale p martyrio cu ei⁹ aiam gladius
doloris ptransiuit in xpi passione. g vr q
ei⁹ aureola sit inferior alioz martyru au/
reola q habuerut spuale sil z corpale do/
lorem. Ad hoc rndef q ille spualis dolor
Marie fuit multo acerbior q oim alioz
martyz dolor. Vn Bern. sup missus est.
dicit. Longe ea plus q martyre censem⁹
in q passionis sensum ppassionis supauit
affectus. Hec ille. g bz aureola etiaz mar
tyrij excellentiore: vt a nullo vinci valeat il
lustriu. Et de h latissime patuit lib. iij. p. ij
arti. iij. io hic breuiter ptranseo. Ad ter
tiu qsitu de aureola virginitat obijcif: q
dicente aplo: Non coronabif nisi q legiti/
me certauerit. Sed beata vgo nullu cer/
tamen virginu: nec aliqua difficultate pti
nentie habuit: q nullam pugna in carne
habuit vnqz. Vn z phs in ethicis dicit q
ptinens est q patif: z no deducif insensibi
lis q nec patif nec deducif. Cu ergo beata
vgo no patiebaf a carne. Aureola aut vir
ginitatis debef pugne z victorie. no videf
quo ei⁹ vginitatis aureola pcellat oim v/
ginu aureola. Ad hoc g rndef fm tho.
sup. iiij. dis. xlix. ac pcordut alios doctores
q b. vgo habet p pmio vginitatis aureo/
la pcellentissima. z lz no habuerit pugna
p tetatione q est a carne habuit tn p teta/
tione q est ab hoste q nec ipm xpm reueri
tus fuit tetare. Vn sicut victoria beate v
ginis fuit gliosissima qm fomes sic in ipa
fuit sopita z extincta vt nunqz aliquem effe/
ctu vel incitamentu hret. nec ipsa peccare
etia venialiter posset. Ita eius victorie co
rona est gliosissima sup oim vginu coro/
nas. Amplius ipa b. vgo fuit z est virgo
virginu p excelletia: g quicqd debef alijs
virgini b debef ei excellentius. Deniqz
b. vgo est regina vginu z h sibi soli pueit
Ipa em sola a maledicto legis vginitate
liberauit z ea libera z gliosaz reddidit. sic
oes alie vgines p ea glificare sut: z p pns
ipa est effecta regina vginum: alie tmmo
ancille z pedisseque. Io ps. Adducenf re/
gi vgines post ea zc. Sz q iproportiona/
biliter maior est corona regine q ancille.
g beate vginis aureola est excelletissima:
Hec Alb. O igif vginu vgo bndicta. O
sctoz sanctissima z oim btoz glia. O glo
riosa dna excelsa sup sydera: q te creauit p
uide lactasti sacro vbere. Quid in tuam
laude dicere possumus cu sis oim excelle/

tissima dña: regina celi gl'iosissima: ꝛ ma/ter oipotentis dei dignissima. vere ꝙ felix es ꝛ felicissima ac oi̅ laude digna ꝛc̄.

Articulus tertius ꝙ sūma honorificentia ē in thronū glie suscepta maria in assūptiōe: ꝛ hoc ꝑ .xij. choros et ordines.

Ertiū misteriū hic declarādū ē honoratissime susceptionis quod notaꝛ in themate cum dicitur circumdata varieta/te scilicet ꝟtutū ac sctōꝝ varijs honoribus eā magnificantiū ꝛ suscipientiū honorifi/ce in gl'iam. Possumus aūt deuote medi/tari ꝛ pie ꝯtēplari ꝙ iuxta nūeꝝ .xij. stellarū i corona gl'iose b. ꝟgis ī figura Apoc. xij. c. descriptaꝝ. ipa beata ꝟgo in sui assū/ptione ꝑcipue de .xij. magnalijs ꝛ ꝟtutibꝫ est laudata ac magnificata: sicq3 a .xij. or/dinū celestium circūdata varietate .xij. honoribꝫ suscepta. Hos aūt honores ꝛ lau/des ac modū susceptionis ꝓsequiꝛ ꝓlixe quidā magister deuotus in suo libro q̄ intitulaꝛ liber de vita b. ꝟginis recolligens hec ex cōmento suꝑ libro ꝺ hierarchia angelica atq3 ex ꝟbis theophili necnō iohis damasceni ꝛ alioꝝ ꝑlimoꝝ. vn̄ eius ꝯtemplatiōis modū seq̄ns aliquibꝫ oportunis suꝑadditis hic ego breuiatū descripsi ꝛc̄.

Cum inquit beata maria ab angelis in iubilo traduceretur per celum aereum et ethereū atq3 sydereū. ecce ei' splendor claritatis ꝑcellendo obfuscare videbaꝛ claritatē solis ꝛ lune ac cūctoꝝ syderū. Cūq3 ꝑuenisset ad celū empireū singuli ordinum angeloꝝ ꝛ sctōꝝ ꝛ ipsa sancta trinitas cū multis ꝛ varijs laudibꝫ in iubilatiōibꝫ eā susceperūt occurrendo. Primo ꝙ pmus chorus angeloꝝ suscepit eam laudando ꝛ magnificando de sanctissima hūilitate ꝑ quā meruit sūme deo placere decantātes ꝛ dicentes: Progredere ꝓgredere celoꝝ regina ascende ad tuū filiū: ad regnandū ꝑ secula: q̄ licꝫ fores sanctissima ꝛ oibꝫ ꝟtu/tibꝫ decorata: sūma tn̄ tua hūilitate ꝟtuo/sissima deo sūme cōplacuisti vt esses eius mater electa ꝛ ab oibꝫ beatificanda. Nūc ꝙ dignū ē te accipe gl'iaꝫ sūme exaltatōis qr̄ q̄ se hūiliat exaltabiꝛ. vt scriptū ē Luc. xviij. Scdo suscepit eā chorus archan/geloꝝ adorās ꝛ laudās de castitate cuius gl'iaꝫ admirādo cecinit d. Que ē ista q̄ ꝓ/grediꝛ q̄si aurora ꝯsurgēs pulcra vt luna: electā vt sol: terribil' vt castroꝝ acies ordi. Hec est inq̄t illa ꝟgo sīgularis castitatis cui' ꝟgitas fuit deo amabilis. ꝙ btā acci/pe nunc pmiū castitatis qꝺ est angelice ꝑlatōis vt dicaris angeloꝝ dña: qr̄ angelis cognata ē ꝟgitas fm̄ Ber. Merito ꝙ ipa ꝟgo ꝟginū dña ē angeloꝝ. Tertio suscepit chorus ꝟtutū laudādo de sūma puritate. Hec ē inq̄t ꝟgo nobilis mr̄ dei amoro/sa q̄ vt liliū ꝯuallīū ꝛ rosa sine spina: ab oī sorde pcti aliena: nitens puritate sūma. ꝙ dignū est vt sis deo ꝓxia: qr̄ incorruptio facit primū deo. Sap. vi. Quarto susce/pit chorus potestatū laudādo de obediē/cia. Salue inq̄t sctā di genitrix: salue gl'io/sa tu ꝑ tuā obedientiā: q̄ deo sꝑ obedisti. Regē celi ꝯcipe meruisti. Qui tibi se sbdidit ꝛ velut mr̄i obediuit. Accipe ꝙ ꝑtātēꝫ vt oīa obediāt tibi. Iuxta illꝺ geñ. xli. Ad tui oris impiū cūct' obediet ppl's. Quinto suscepit ordo ꝑncipatuū laudādo de patientia. Hec ē inq̄t illa femina gl'iosa cui' odor tāq3 mirrha electa ꝑ patiēne sue merita letificat celestia. Hec ē q̄ cū dei filio ꝛ ꝑ eius dilecto multa sustinuit aduersa: cui ꝛ in cruce morīēti sūme fuit cōpassa: cui' aīa gladio doloꝝ extitit ꝯfossa: ꝙ ꝯsol'one digna ē sūma: vt cū suo dulci iesu fruaꝛ celesti leticia. Iuxta regulaꝫ apl'i. Sic̄ socij passionum estis: ita ꝛ ꝯsolatiōis eritis. ij. Coꝛ. i. Sexto susceperūt eā ꝺñationes laudātes de sapia cū inquūt: Uirgo pru/dētissima: ꝑ sapiaꝫ reges regnāt teste scriptura. Et tu tua sapia demones ꝓstrasti: mūdū liberasti: celos restaurasti: ꝛ deuꝫ de celis attraxisti. ꝓpterea te ꝯdecꝫ diadema regiū creature oīs: vt nō tm̄mō terrestris sed ꝛ exercitus venereꝛ celestis q̄ oim re/gina existis. Septio susceperūt throni laudantes de mia. Aue inquūt clemētis/sima misericordie regina: virgo pijssima: ꝑ tuā pietatē subuenis omnibꝫ. Nam non nisi ꝑ te dat deus gratiaꝫ ꝛ miam hoibꝫ. ꝙ mūdi aduocata: digna es fore mater grē ꝛ mie: vt ꝑ te saluēꝛ hoies ꝛ ruine repēꝛ celestes. Octauo susceperūt cherubī laudādo de fide. Hec ē inquit illa felix ꝛ btā ꝑ quā

fides incarnationis diuine ꝯsumata ⁊ ꝑ mūdum totum est dilatata. que sola stetit firma alijs vacillantibus in passiōis christi hora. Nunc ergo fidei p̄mium habere super omnes digna es: quod est visio dei clara ſm doctores. Nono susceperūt eā seraphin laudantes de summa charitate. Aue iquiūt plena gratia: plena charitate: plena spūsctō: plena deitate. tu ꝑ tuā charitatē deū attraxisti. quē ex te hūanatū ꝑ gnis hūani salute obtulisti: vt i cruce moreret̃ caritate iduxisti: cū salutē oim voluisti: q̊ salus ⁊ solatiū cūctoꝝ btōꝝ: merces atq; p̄miū oim sanctoꝝ super oīs digna es diuina fruitione: que correspondet ſm doctores charitati. Unde ꝟgo deo plena iuxta dei filium tuū p̄dilectum digne possides thronū glorie p̄paratū. Possum⁹ autem contemplari q̄ inter omnes angelos celi sanctus Gabriel videns mariam in tanta gloria positam gaudebat ⁊ eam laudabat dicens: Ecce inquit celi regina tua summa gloria: recordare quia salutatio mea a deo tibi missa hec p̄nūciabat cū dicebam: Aue gratia plena dn̄s tecum benedicta tu in mulieribus. Ecce nūc Aue plena gloria tecū dn̄s tuus iesus: te summe exaltans: te summe letificans ⁊ glorificans. vere tu benedicta ⁊ sup̄benedicta inter omnes mulieres ⁊ omnia creata ⁊c̃.

Decimo susceperūt eam sancti veteris testamenti patriarche ⁊ ꝓphete ac alij quiq; eam adorando ⁊ laudādo de multiplici p̄figuratione ⁊ reuelatione sue mediationis q̄ videlicet ipsa foret mediatrix hūane redemptionis ⁊c̃. Unde Adam gaudens dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis ꝑ hanc salus inuenta est vniuersis: quam ego perdidi gratiā. hec inuenit ⁊ restituit filijs meis. Itē Noe ait: Hec est archa figurata ꝑ quā a diluuio .ſ. dānationis ecclesia est liberata. Abraā quoq; ait Aue tu ꝑ quā benedictio semini meo est repromissa. Jacob: hec est scala quā videbam cuius summitas celos tangebat. Moyses: hec est rubus qui cōburi videbat̃: nec tamen cōburebat̃. Aaron: hec est virga arida que inuenta est florida ⁊ fructifera. Dauid: hec ē illa regina que astitit a dextris filij dei in vestitu deaurato glorie circūdata sanctorum laudantiū varietate.

Esaias ait: hec ē quā p̄dixi. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filium ⁊c̃. Et sic oīes alij sancti ꝓphe quoꝝ verba longū foret enarrare credunt̃ cecinisse q̄ esset omi laude dignissima: sicut ⁊ canit ecclesia. Sed nota q̄ ꝓtunc specialiter Johes baptista eā videns ⁊ gaudens laudauit dicens: Ecce mater agni imaculati q̄ tollit peccata mūdi in cui⁹ visitatiōe in ventre matris mee positus exultaui. Itē Elizabeth ait Beata que credidisti. Ecce ꝑfecta sunt in te q̄ tibi dicta sunt a dn̄o ꝑ angelū. Joachim quoq; ⁊ Anna videntes hodie suā filiam q̄tū putas exultabant ⁊ q̄to gaudio dicere poterāt: Bn̄dicta filia tu a dn̄o: quia ꝑ te fructū vite ⁊ oēm gl̄iam cōicauimus

Sed ⁊ Joseph sponsus marie cū eā vidisset q̄ tanta gl̄ia celos ascendisset vtiq; iubilabat ⁊ tripudiabat benedicēdo dn̄m dicebat: Ecce mea sponsa: mea gratiosa: mea venerabilis dn̄a: cuius eram custos castitatis ⁊ testis virginitatis. quā rex celi mihi in sponsam copulauit ⁊ mūdā ac imaculatā ꝯseruauit: ⁊ .ſſ. ipregnatā fuisse reuelauit. Tu ꝟo sanctissima scis virgo q̄ est ita: qm̄ ego secretarius diuie incarnationis ⁊ tue imp̄gnationis: p̄mus tuū ꝑtum adoraui. Et oīs tue ꝑegrinatiōis in egyptū atq; inde reditus tui comes fui Te ⁊ tuū p̄dulcē iesuz diligenter nutriui tibi deuotissime ſuiui. Erat mihi tua societas suauis. tua allocutio iocūdabil'. Ecce ꝑ te oīs saluati sumus: ꝑ te deū hoiem habemus. ergo tu mater gratie cum tuo Jesu nunc iocundare: ⁊ mihi tuo in terris sponso tuam benedictionem p̄bero: ⁊ tue glorie ꝑticipem facito. O quis sufficiat: O quis valeat tanta gaudia enarrare.

Undecimo susceperūt beatam virginē sancti noui testamenti Martyres Cōfessores Uirgines ⁊ omnes electi. Necnō discipuli dn̄i inter quos ⁊ Stephnus ꝓthomartyr aliiq; nonnulli discipuli qui iam antea ad celum migrauerant: qui omnes vna voce dicebant eam laudantes de omī virtute atq; glorie summe perfectissima possessione. Tu gl̄ia nr̄a: tu honorificētia ꝑpli tui israel: tu leticia gētis nr̄e bn̄dicta sis martyꝝ regina: ꝟginū corona: ꝯfessoꝝ

stella. ꝛ oim electoꝝ ac beatoꝝ gloria. tu omnibus virtutibꝰ adornata. omnibꝰ meritis ditata oimq̃ ꝑmijs felicitata. per te habemus omne bonū quod habemus gratiaꝝ ꝑ te nobis dona. ergo ꝑ te ꝛ ex te ac in te tuo filio iesu xp̄o laus ꝛ gloria. Duodecimo suscepit beatam virginē sanctissima trinitas: pater: filius ꝛ sp̄ussanctus: in iubilo collocantes in regali solio: ꝛ glorificantes: inuitādo dulcissime ꝯsolando sue diuinitatis visione intima. Pater dicebat talia: Aue mea dilectissima filia: ante mūdi ꝯstitutionē ꝑelecta: vt sis mihi sponsa ꝛ totius mūdi regina. Agnosce me filia ꝑdilecta: quia ego tibi ꝑ angelum salutationem misi: ꝛ vt filium meū in vterum susciperes ꝛ pareres virgo mandaui: vt ꝑ carnem ex te sumptā patiendo mortē genus hūanū liberaret voluit. veni ergo sponsa mea veni de libano mūdicie: veni coronam regni accipe: ꝛ ponam in te thronum meū .i. glīe sine fine. Item filius dei oñs iesus: q̃ta dulcedine q̃ta iocūditate ipaꝫ ꝑdulcem genitricem suam amplexabat ꝛ osculabat ei. Veni mater ꝟgo pura mea dulcis ꝛ amanda in tui filij gloriosa nunc habitacla. Nam tu mihi sanctissimo tuo virginali in vtero dulcem mansionem tribuisti cū me concepisti ꝛ me humana carne induisti: deum tuū ꝛ oium. Virgineis vberibꝰ me lactasti: ꝛ amore materno decenter educasti: sed ꝛ omnis mee ꝑegrinationis comes extitisti: ꝛ in passione mecū compassa sustinuisti. ergo nunc vide tuuꝫ natū: me dei filium hūanatū. Cerne quia ꝛ ego tibi disposui: sicut ꝛ tu dignissima meruisti sup oēs choros angeloꝝ ac sanctoꝝ thronū glorie ꝑparatum vt fruaris ꝛ regnes vna mecum omni bono celestium deliciarū ꝛ gaudioꝝ. Et volo vt sicut me regem oim adorat ꝛ laudat cūctus cetus electoꝝ: sic ꝛ te reginam cunctoꝝ creatoꝝ laudet ꝛ veneret ꝑ ẏꝑdulie cultum: omnis ecclesia sanctoꝝ in secula seculoꝝ. Deniq̃ sp̄ussanctus cōmendauit eā dicēs. Salue inquit benedicta mater christi ꝑelecta que soluisti mūdi delicta. Tu es illa sup quaꝫ ego requieui septiformi gratia te repleui. In te ego supueni ꝛ locum filio dei ꝑparaui ac de portione sanguinis tui puri corpus christi sanctissimum formaui oibus virtutibus donis ꝛ gratijs te decoraui. ꝛ vt digna fores sponsa dei atq̃ mater filij dei in benedictionibus dulcedinis te ꝑueni. Unde digne meruisti vt omnes te adorent electi ꝛ ꝑ te saluent saluandi cuncti. Nunc igitur iocūdare ꝛ in sancta trinitate deum vnum cōtemplare: ꝛ nobiscū simul gaude: felix sine fine. Tūc vtiq̃ ait maria iuxta illud Judith. xvj. scriptuꝫ in figura. Nunc inquit magnificata est anima mea ꝑ omnibus diebus vite mee. Magnificat ergo anima mea dn̄z: ꝛ exultauit spiritus meus in deo salutari meo ꝛc̄. Sic ergo pater q̃ iocunde tota trinitas suscepit beatam virginem mariā: ꝛ locauit sup omnē hierarchiam angelicam: in thronū dignissimū glorie coronatā omni ꝑmio celestis patrie. O deus meus q̄nta ibi leticia angeloꝝ: q̄nta iocunditas sanctoꝝ videntium facie ad faciem ipsuꝫ deū ꝛ dn̄m iesum christum ingenti maiestate gl'iosuꝫ. O q̃ dulce q̃ gaudiosuꝫ videre ibi dei matrem gl'iosissimā ꝛ cum ea possidere gloriam sempiternam: cum oībus sanctis depromere laudem diuinam ad marie gloriam. O sanctissima. O gl'iosissima maria ꝑ tua merita fac nos dignos illa superna patria. Amen.

Pars tertia libri decimi de ꝑeminēti ꝛ dignifica exaltatiōe ac coronatiōe marie in assumptiōe

Leuata est magnificentia tua super celos deus ps. viij. Quibus in verbis ipsa ꝟgo sup benedicta cōmendatur tripliciter a sācto dauid ꝓpheta. Primo quidem cōmendatur de gl'iosa exaltatione cum dicit eleuata est. vere ipa in hac die assumptionis in summā gl'iam cum oim celestiū ineffabili leticia est exaltata: ꝛ eleuata. Et ideo sicut dicit Bern̄. in sermone de assumptione. Hec ē illa dies ꝑclara: dies vtiq̃ oibꝰ angl'oꝝ ꝛ sanctoꝝ agminibꝰ festiua q̄ celorū officinas noua leticia ꝛ gaudio repleuit. Et iterum Generationē inquit ꝛ marie assumptionem quis enarrabit? Quantū eim̄ gratie adepta est ꝑ ceteris homini-

bus tantū etiā in celis obtinet glie singularē. Et si oculus nō vidit nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit q̄ pparauit deus diligētibꝫ se. Quid pparauit deꝰ gignēti se ꝛ plus oībꝫ diligēti. Felix plane maria: felix celi regina ꝛ mūdi dn̄a. Felix cū ꝯcepit saluatorē: felix cū excipitur a saluatore. Hec ille. Secūdo cōmendatur de diuina magnificatiōe: cū dr̄ magnificētia tua deus. Nimirū magnificentia dei dicta est maria merito ꝛ digne: q2 magnificentia ṽsatur ꝛ est ꝓprie circa facta magna: vt habetur iiij. li. ethicoꝝ. Et nomē magnificentie h̄ ondit: sed qm̄ deus oīpotens p̄ ṽginē ꝛ in ipsa virgine fecit maxia facta p̄ oībꝫ fctis ꝛ opibꝫ que fecerat in mūdo toto ꝛ facturus erat: tum ex pte dei ipsius. tū ex pte ṽginis matris eius. nō q3 ex pte mūdi totiꝰ. Nā ex pte dei loquēdo nil maius fieri poterat q̄3 q2 deus esset hō: q̄ erat impassibil: īmortalis: incōprehensibilis ꝛ eternus in ꝓpria sua natura: fieret in natura ex virgie assumpta passibilis mortalis tempalis: ꝛ quē celi cape nō poterant in vtero ṽginali vnius puelle capetur. Hinc Alb. in ṡmōe exclamando dicit: O venter capatior celis: diffusior terris: latior elementis q̄ illū ꝯtinere valuit quē totus mūdꝰ comp̄hendere nō potuit ꝛ q̄ tribꝫ digitis molē terre appendit. Hec ille. Item ex pte virginis matris dicente Ans. de ꝯceptu virginali ca. xviij. Nil marie excellentiꝰ dari potuit q̄3 q2 virgo manens: deū de sua carne carnem factum generaret ꝛ mater filij dei fieret. Deniq3 ex parte mūdi totius. Quid maius facere deo erat q̄3 ipsam cōstituere dn̄am vniuersoꝝ quoꝝ ipse deus est dn̄s: vt ipsam exaltaret sup oīa creata ꝛ esset regina mūdi ꝛ dn̄a āgeloꝝ ꝛ hoīm ac creaturaꝝ oīm celestiū ꝛ terrestriū: vt dicere possit illud Math. xxviij. Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra ꝛc̄. Tertio beata virgo cōmendatur in themate de summa dignificatione cum sub dit sup celos. i. sup oēm creaturam celestem: etiā angelicam: quia sup oēs altioris glorie corona est ipsa dignificata tanq̄3 mater dei p̄electa: meritis ꝛ p̄mijs preditata. Unde optime potest ipsa dicere illud Eccl. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano. qḋ potest esse aliud thema p̄ ista pte. etenim in ptibus iudee est quidā mons qui vocatur libanus in quo reperiuntur arbores cedri dicte que sunt altissime sup omnes alias arbores. Libanus autē ṡm hiero. in interp̄tationibus terminoꝝ biblie interp̄tatur albus ꝛ candidus vel candidatio. Et ideo designat statum glie celestis vbi est perfecta candidatio seu albedo innocētie ꝛ puritatis. Unde Joh. Apoc. vij. vidit illos celestes ciues amictos stolis albis. In h̄ ergo monte libano. i. celestis glie beata ṽgo est hodie sup omnes exaltata quasi cedrus altissima: quia christo ꝓxima. Ideo Hiero. in sermone de assumptione dicit: Hec est dies p̄clara in qua dei mater meruit exaltari sup choros angeloꝝ ꝛ puenire vltra q̄3 nostre hūanitatis est natura cū eleuatur in dexteram filij qui est in dextera dei patris. Hec est ing3 dies in qua vsq3 ad throni celsitudinē intemerata virgo p̄cessit atq3 ī regni solio sublimata post christum glīosa resedit. Hec ille. Hoc igitur dauid in spiritu p̄uidens dixit: Eleuata ē magnificentia tua sup celos deꝰ ꝛc̄. De hac itaq3 glīosissima assump. btē ṽginis acturi tria misteria ī p̄nti pte ꝯtēplemur: que ex p̄misso themate elici possunt.

Primū de p̄eminentia ordis ad quē est ṽgo exaltata h̄ notatur ibi. Eleuata est.

Secundū de magnificentia honoris: q̄ ipsa extitit assūpta: h̄ ibi. Magnificētia t.

Tertiū de corona btitudinis q̄ sup celum est glīficata. h̄ ibi. Sup celos.

Articulus p̄mus q2 beata maria in gloriosa assumptione sua debuit ad p̄eminentē ordinem exaltari scz in quartā hierarchiam sup oēm creaturam.

Circa primū misteriū de p̄eminētia ordinis ad quē est exaltata btā virgo: vt agnoscamus quo est assumpta ꝛ q̄3 sublimiter exaltata super omnes ordines ꝛ choros celestes. Questio nobis occurrit satis edificatoria ista Utrum beata virgo maria debuerit super omnes ordines celestes exaltari vt ipsa sit assumpta in quartā hierarchiam sup omnē creaturam humanā ꝛ angelicam que sit ꝓpria soli beate virgi

ni z nulli alteri possit cõmunicari. Et po/
tes obijcere q̄ nõ videt̄ quõ hoc debuerit
vel licuerit fieri. Primo quia nõ videt̄
ꝯuenire auctoritati scripture: quia de Ju/
dith in figura beate virginis scriptum est
caplo eiusdem. xiij. Subuenisti ruine uo/
stre in conspectu dñi. Sz ruina tm̄modo
fuit in illis tribus angelicis hierachijs: ḡ
z restauratio z subuentio debuit fieri tm̄/
modo in illas tres hierarchias angelicas
z p̱ consequẽs dña nostra debuit locari in
aliqua trium dictaꝝ hierarchiaꝝ videli/
cet in sup̄ma z nõ supra dictas hierarchi/
as vt esset quarta ponenda. Item Luc.
xv. saluator in parabola de reparatione ge
neris humani dixit: Drachma decima
est inuenta que fuerat perdita. ergo tm̄ in
id debuit fieri restitutio: ex quo facta fuit
perditio z casus: sed hoc tm̄ ex tribus an/
gelicis hierarchijs fuit. ergo zc. Secũ/
do quia nõ cõuenit hoc rationi theologice
Nam sancte trinitatis vestigium manife
statur in om̄ibus creaturis s̄m plus z mi
nus: vt dicitur in p̄mo sententiaꝝ. Maxi
me autem debuit hoc vestigium trinita/
tis relucere in beatis z angelis eo q̄ proxi
miores sunt deo: vt sicut tres sunt perso/
ne diuine: Ita tres tm̄ sint angelice hierar
chie. z sic ter trini. i. nouem ordines ange/
loꝝ sunt ad quos assumant̄ homines. ergo
sequit̄ q̄ sicut in deo non potest esse quar/
ta p̱sona: ita in celis non potest esse quarta
hierarchia. Tercio quia hoc repugnat
ordini nature: quia naturalit̄ hierarchia
humana ẽ sub angelica. Unde dicit Dio
nisius Constat naturam humanã angeli
ce esse naturaliter subiectam. z quoniã na
turaliter sicut se habet angelus angelum:
ita homo ad hominem. Et ideo sicut de/
cebat inter angelos vt ipse primus ange/
lus qui erat inter omnes non solum ruen
tes sed etiaz persistentes nobilior z digni
or: vt vult magister in secũdo sententiarũ
distinc. vi. nõ esset in ꝓpria sibi soli hierar/
chia sed in sup̄ma angelica: vtpote pura
creatura licet nobilissima. Ita repugnat
ordini nature: vt pura creatura hũana si/
cut est beata virgo maria p̄ferretur nõ so/
lum sup̱ oẽm creaturam humanã sed etiã
angelicam: sed sufficiebat vt ipsa pura ho
mo: licet nobilissima z excellentissima su/
per om̄es puros homines exaltaret̄ in lo/
cum p̄mi angeli nobilissimi: vt sic in ange
lica hierarchia esset ipsa sup̱ omnes ange
los z homines z nõ exaltaret̄ ad p̄eminen
tiam quarte hierarchie que puraꝝ creatu
rarũ transcendit hierarchias. cũ z ipsa be
ata virgo pura creatura est hũana nõ deo
vnita zc. Secus est autem de christi hũa/
nitate: quia illa est deo vnita. Sed in cõ
trariũ est qđ canit ecclesia: Exaltata ẽ san
cta dei genitrix sup̱ choros angeloꝝ ad ce
lestia regna. Et huic veritati concordant
plures auctoritates figuraꝝ in scripturis
Primo nempe Gen̄. vij. legitur q̄ aque
eleuauerũt archã in sublime a terra: ita vt
sup̱ omnẽ montẽ eleuaret̄. Hec ibi. Acci/
pe p̱ archam beatam mariam in qua xp̄s
velut in archa quieuit. que quidem super
omnẽ montem. i. sanctoꝝ z angeloꝝ ordi/
nem eleuata est. Huic concordat quod da
nid dicit: Astitit regina a dextris tuis in
vestitu deaurato circũdata varietate. Et
illud. iij. Regũ. ij. scriptũ. Positus est thro
nus matri regis a dextris regis z sedit iu
xta eũ. Denicꝫ scribit̄ Ezech. c. i. q̄ vidit
thronũ saphirinũ sup̱ firmamentũ. Nam
beata virgo thronus est saphirinus: quia
in ea tancꝫ in sede saphirina. i. celestis pu
ritatis z coloris etherei quieuit dñs iesus
Etem̄ saphirus etherei est coloris. Hunc
itacꝫ thronũ saphirinũ. i. beatam mariam
dei matrem vidit ꝓpheta eleuatam super
firmamentũ. i. sup̱ altitudinẽ oĩm sanctoꝝ
z celestium spirituũ in glĩa confirmatõis
vnde patet ꝓpositum. Ad quesitã igit̄
respõdendo ponit̄ ꝯclio q̄ ipsam beatam
virginem mariã oportuit z decuit exaltari
sup̱ oẽm creaturam: nõ solũmõ hũanã sed
etiam angelicam: in quartã hierarchiam
vicz ipsi virgini ꝓpriam. Hec autẽ ꝯclio
ostendit̄ quadruplici rõne quarum ratio/
nũ alique ponunt̄ p̱ Alb. sup̱ missus est. c.
cciij. Alie vero p̱ alios.

Prima dicit̄ ratio dignitatis.
Secũda dicit̄ rõ maternitatis.
Tertia dicit̄ rõ vnitatis.
Quarta dicit̄ rõ sanctitatis.

Prima itacꝫ dicit̄ rõ dignitatis: Quia
beata virgo cum sit mater dei plus distat
a seraphin in dignitate z gloria q̄z distet
seraphin sup̱ cherubin: vel cherubin super

thronos. ꝛ sic ꝯñter q̃ꝫ etiam distent ange-li sup̱ hoies. Nam improportionabil'r ma-gis differt dña a seruo: q̃ꝫ seruus a seruo q̃ ad dignitatem. Sed qm̃ sic se habet sera-phin ad cherubin: ꝛ cherubin ad thronos ꝛ quilibet angelus ad alterũ: ac sanct⁹ ad sanctũ: vt seruus ad seruũ. Dña aũt virgo scꝫ beatissima maria: vt regina oim̃ dñaꝫ angeloꝝ ꝛ hoim̃ ac impatrix. ergo ip̃a im-proportionabil'r debuit esse sup̱ seraphin magis q̃ꝫ sit seraphin sup̱ cherubin: ꝛ per ꝯñs multofortius in alio ordine vl' hierar-chia sup̱ seraphin tanq̃ꝫ dignissima oium dña ꝛ regina. Hinc augu. in sermone ait Tibi dña thronus gl'ie regis debeꝛ: te ip̃e rex gl'ie vt matrem veram ꝛ decorã: spon-sam p̄ omibus diligens amplexu associa-uit sibi. Gaude igiꝛ ꝛ letare sine fine. Hec ille. Que auctoritas in p̄cedenti p̱te posi-ta est ꝛ deducta ad ꝓpositũ ẜm Alb. vt pa-tuit ibidem arti. i. c. iij. Secũda d' ratio maternitatis: quia cũ beata virgo sit ma-ter regis omniũ ꝛ summi dei q̃ est creator cunctoꝝ. Ex granitta ergo lege apte con-stat ꝙ sit in sede regia super oĩs ordines ministroꝝ ꝛ militũ. i. angeloꝝ ꝛ sanctoꝝ agminũ collocãda p̱ se implens ꝛ ꝯtinẽs vnum integrũ ac totalẽ statum cui ẜm re-ctam rõnem altera p̱sona ꝯgrue nõ potest addi. Nam ip̃se status maternitatis dine ex sui rõne ꝓpter dignitatem incõicabilem exigit vnitatem. Sicut eñ nullatenus de-cet esse plures christos: nec deũ pluries hu-manari: sic nullo mõ decet dei filium nisi vnã matrẽ hr̃e. Unde quia beata virgo ẽ electa in matrẽ dei que dignitas transcen-dit omnẽ dignitatẽ ministroꝝ ꝛ famuloꝝ: qꝛ materni amoris eius affectus quo ferꝛ in deũ vt in suũ filiũ realem a nullo alio p̱-ticipari potest. Idcirco ꝓut diciꝛ Heb. i. Sicut filius dei iesus sedet ad dexteram maiestatis in excelsis tanto melior ange-lis effectus q̃to differentius nomẽ p̄ illis hereditauit. Sic ꝛ mater dñi iesu btã ma-ria: tanto melior angelis est effecta q̃to p̄ oĩbꝫ creaturis hereditauit dignissimũ matris nomen. Uñ in celesti gl'ia omnibꝫ p̄ferri debuit ordinibꝫ angeloꝝ. Tertia rõ d' vnitatis: qꝛ beatissime virginis ꝛ ei⁹ filij vna ꝛ eadem est natura. vna caro xp̄i ꝛ virginis nõ ꝯsiderata in xp̄o diuinitate eius. Et qꝛ locus debet esse ꝓportionatus locato ex. iiij. phicoꝝ. ergo sicut dignissi-mo regi xp̄o dignissimus debeꝛ locus gl'ie sup̱ oĩs angelos ꝛ sanctos: Ita dignissi-me eius matri vt sit suo filio loco ꝛ merito vicinissima debeꝛ sup̱ oĩs angelos ꝛ san-ctos illa sedes regia ꝛ gl'iosa corona. Qd̃ etiam hiero. innuit in ẜmone de assumptio-ne sic inquiens: Nec in mũdo dignior lo-cus fuit virginalis vteri templo in quo dĩ filium maria suscepit. Nec in celis subli-mior regali solio quo mariã marie filius sublimauit. Hec hiero. Quarta ratio diciꝛ sanctitatis: quia q̃to quis altioris ẽ sanctitatis: tanto ad subliniorẽ gradũ et statum glorie mereꝛ ꝛ debꝫ exaltari. Sed beata v̄go p̄ oĩbꝫ angelis ꝛ sanctis post christũ altioris extitit sanctitatis iproport-ionabiliter: ergo p̄ oĩbꝫ debuit exaltari.

Hui⁹ gratia querere potes qualiter qs possit mereri ꝛ facere vt sit altioris sancti-tatis: ꝛ p̱ ꝯñs mereaꝛ sublimioris glorie gradũ in celis. Rñdeꝛ ꝙ ex sacra scriptu-ra ꝛ theologoꝝ sñia quadruplex de hoc re-periꝛ sanctitatis regula ẜm quas etiã ip̃a beata virgo agnosciꝛ fore sanctitate altis-sima: atq̃ꝫ p̄mio gl'ie sup̱exaltata in illa ce-lesti patria.

Prima regula diciꝛ hũilitatis.
Secũda diciꝛ puritatis.
Tertia diciꝛ charitatis.
Quarta diciꝛ gratiose laboriositatis.

Prima itaq̃ꝫ est regula hũilitatis quã tradit saluator Math. xxiij. dicẽs: Omis q̃ se humiliat exaltabiꝛ. Ex quo habeꝛ ꝙ quicũq̃ꝫ seip̃m magis humiliat magis ex-altabiꝛ. ꝛ q̃ maxime se hũiliat summe exal-tabiꝛ: Iuxta illam maximã thopicã. ij. tho-picoꝝ. sicut simpl'r ad simpliciꝛ. sic magis ad magis: ꝛ maximũ ad maximũ. Hinc qꝛ christus hũiliauit seip̃m vsq̃ꝫ ad mortẽ crucis: ꝓpter ea exaltauit deus illum: ꝛ dedit illi nomen qd̃ ẽ sup̱ oĩe nomen: vt in noie eius oĩe genu flectaꝛ Phil. ij. Secũda reg'la puritatis que poniꝛ Sap̃. vi. Incor-ruptio facit ꝓximũ deo. ergo maior ꝛ ma-xima incorruptio facit magis ꝛ maxie ꝓ-ximũ deo. vñ Math. v. Beati mũdo cor-de: qm̃ ip̃si deum videbũt: igitur magis ꝛ

maxime mūdi: magis ꝛ maxime videbūt
in qua dei visione essentialis glīa cōsistit.
Tertia regula charitatis cui ſm docto
res corrñdet p̄miū essentiale ꝛ in qua oīs
lex pendet ꝛ ꝓphete. Vñ Prouerb. ca. viij.
Ego diligentes me diligo. ergo plus dili
gentes me: plus diligo. ꝛ sic sūme diligen
tes: summe diliguntᷣ a deo. scʒ ad summū
bonū glīe sūme. Plenitudo quippe legis
ꝛ omnis sanctitatis est dilectio ſm aplm
Roꝝ. xiij. Quarta regl'a gratiose labo/
riositatis: qꝛ q̄to quis in gratia ampliori
laborauerit amplius: tanto quisq; ꝓpriaʒ
mercedem accipiet ſm ꝓpriū laborē dicen
te aplō. i. Corinṫ. iij. Ex quo itaq; beatissi
ma dei genitrix virgo maria fuit sup oēs
angl'os ꝛ sanctos humilitate p̄dita p quā
ꝛ angelis ꝛ sanctis inuenit restaurationē:
Iuxta qđ ipsa testata est. Respexit inquit
deus humilitatē ancille sue. Ecce eñ ex h
beatam me dicent oēs generationes. s. san
ctoꝝ ꝛ seculoꝝ atq; angeloꝝ. Ecce ergo p
humilitatem meruit summā diuine acce/
ptationis respectionem ꝛ p̄ oībꝫ sanctis p̄
eminentē beatificationē. Itē ipsa fuit sup
oīs purissima tanta puritate qua maior
sub deo nequit intelligi. teste Anſ. libro đ
conceptu virginali. Preterea sup omnes
extitit charitate plena: quia maternus eiꝰ
amor incompabil'r transcendit oēs alias
rōnes amoris in deū post illam charitatē
que est in aīa christi qua scʒ fertᷣ in deū rea
liter tanq; in ꝓpriam p̄sonā ꝓpter vnionez
Deniq; ipsa virgo beata in amplissima
gratie plenitudine laborauit quoad uixit
ꝯtinue in bono ope. Unde hiero. in ſmōe
de assumptione dicit: Bene inquit ipsa sa
lutatur gratia plena: quia ceteris quidem
p ptes p̄stat. Marie vero se simul infudit
tota gratie plenitudo. scʒ que fuit ī christo
q̄q; aliter ꝛ aliter: quia in christo fuit ple
nitudo gratie sicut in capite influente. In
maria ꝟo sicut in collo trāsfundente. Me
rito igitᷣ ipsa sup oēs angelos ꝛ sctōs exal
tari debuit: q̄ q̄dē sup oēs ordines inferio
res īproportionabil'r grā ꝛ glīa plena est:
ꝛ omni ꝟtute sanctitatis p̄fulgida regnat
gl'iosa: sup oīes etiam simul vel diuisim
sumptos ordines. Q si dubiū tibi oc/
currat. Quō tam nūerosa beatoꝝ mltitu/
do minus habeat simul vl' diuisim q̄ hec
vna virgo. Rñdetur ſm Berñ. đ Senis
in ſmone de Assumptione: q hec multitu
do nūerositatis nil facit ad rem maiorita
tis glīe essentialis vel substantialis: quia
in spūalibus ideʒ maius qđ melius repu/
tatur. vnde plus de substantiali gloria est
in vnico seraph q̄ sit in oībꝫ inferioribꝫ
ordinibus angeloꝝ: etiam si p impossibi/
le m'tiplicarentᷣ in infinitū: sicut exempli
gratia quicq̄d possunt inferiores ordines
eccl'iastici: potest etiam sacerdotalis gra/
dus ꝛ incompabil'r plus sicut eps sup sa/
cerdotes: ꝛ papa sup epos. Nec q̄ntūcūq;
multi inferiores possunt qđ pōt sacerdos
ꝛc. Sic ꝛ in gradibꝫ glīe infinita dei sapi/
entia ordinauit. Nā ſm apl'in Roꝝ. i. In
uisibilia dei a creatura mūdi p ea que fa/
cta sunt intellecta conspiciuntᷣ. Unde cuʒ
gl'ia matris dei supat omnē creaturarū in
ferioꝝ ordinem sequitᷣ q p̄ponderat omni
bus simul: quia teste Dionisio. Superio/
res ordines p̄cellentius habent oīm dona
ordinū inferioꝝ in celestibus hierarchijs
et ordinibus. et sic patʒ. Ad illa autem
obiecta p̄ncipalia in ꝯtrariū. Rñdetur ad
p̄mū ſm Alb. q hoc nō ꝯtrauenit auctori
tati scripture: qꝛ mater dei subuenit ruine
angelice p homines cōmuniter restauran
de: vt sic decima dragma inuenta sit. i. hu/
mana natura p peccatū cōmuniter p̄dita
ꝛ ad choros angeloꝝ reducta. Naʒ ruina
angelica sufficienter restauratᷣ ex homini/
bus cōmunibus. Beata vero dei mater ex
quo est sup angelos ꝛ homies: vtpote dei
mater debuit superexaltari ꝛc. Ad secun
dū dicendū ſm Bonauenturā sup. ij. dis.
ix. q. vij. q sicut p̄uilegiū speciale nō est re/
ducendū ad legē cōmunē. Sic singularꝫ
p̄rogatiua que est in beata virgine nō est
nūeranda cuʒ ordinū distinctione que est
ſm legē cōmunē in tribus hierarchijs an/
geloꝝ in quibus relucet vestigium trinita
tis. Deniq; sicut nō potest esse quarta p
sona diuina: ita nō ꝯuenit ponere quartā
hierarchiā angelicam. Non tñ obstat dei
matrē ex singulari p̄rogatiua ponere in ꝓ
pria sup oēs hierarchias: qꝛ p hoc nō tol/
litur rep̄sentatio sūme trinitatis ab ange/
licis spiritibus. Nimirū ꝓ vero tenetᷣ ſm

Bonauē. vbi ō. q etiam si angeli nō ceci-
dissent ad eorūdē ordines assumerentur ho
mines sicut nunc assumūtur: licz differenter
quia illa assumptio esset hoim beatifica-
tio solum. Nunc autē est hoim beatifica-
tio z nunc angelice p quādam equiualen
tiam reparatio. Item pter nouē ordines
angelorum ponitur decimus ordo hoim infra
omnes angelos. eorum scz q in vita ista non
meruerūt vt exaltentur ad ordines angelorum
Sed meritis christi saluati tenent gradū
decimū fm Bonauen. z alios plures con
cor. Et tamen p hec non tollitur expssa re-
psentatio trinitatis ab angelicis spiritibus
Ita in posito ponendo dei matrez supra
omnes in. iiij. hierarchia ppria sibi nō tol-
litur ab angelis representatio trinitatis.

Ad tertiū dicendū q beata maria est
exaltata sup oēs angelos: nō quidem fm
ordinē nature: sed p grām singularissimā
Nec sufficiebat ipsam in sede pmi angeli
collocari licz foret pura creatura. Sed qr
ingētū est mater dei: hz aliqd excellentissi-
mū p omnibus improportionabiliter. Ideo
debuit singulariter exaltari in glia que p
cunctis singularissimū quid adepta est in
gratia: vt patuit ex rationibus adductis.
O igitur pie deus qui misericorditer nobis
hominibus abūdantiam tue bonitatis ex
hibuisti cū in vtroqz sexu nos angelis pex
altasti scz in christo z eius matre: viros z
mulieres nobilitādo. O iesu bone qui sic
nos dignatus es magnificare tua ineffa-
bili bonitate saltem pter matris tue me-
rita digneris beatificare.

Articulus secūdus de magnificentia honoris qua assumpta est beata virgo.

Quantū ad secūduz misteriū pncipale de magnificē-
tia honoris qua beata virgo ē in
celum assumpta. Notandum q qdrupli-
cis honoris magnificētia ipsa est assūpta.
Primo qr cū corpis pfecta glificatiōe.
Scdo qr cū beorum honorādā associatōe.
Tertio qr cū totius curie celestis iocū-
da exultatione.
Quarto quia cuz angelorum laudedigna
admiratione.

Primo itaqz assumpta est beatissima p
go maria cū corpis pfecta glificatione. et
iste honor est pmagnificus z altioris sta-
tus: qd sic declaratur. Nimirū inueniūtur san-
cti in quadruplici varietate z gradu ho-
noris pueℏi post mortē in celum fm theo
logorum sniam. Primo gradu sunt quidā
q sic in celuz vadūt q cū decedūt aliquid
purgabile secum adducūt qui videlicet p
ignem z penas purgatorij satisfaciūt. z sic
purgati in celum ascēdunt. Et hic gradus
est cōmuniter plimorum in quocūqz genere
hoim electorum. eo q in multis delinquunt
oēs teste scriptura. etenī sine venialibus
pctis vitam psentē ducere cōmuniter ho-
mines etiaz electi z sancti nequeūt: pter
qd. i. Joh. i. Si dixerimus: quia peccatuz
non habemus nosmetipsos seducimus. z
veritas in nobis nō est. Venialia vero ha
bent in purgatorio puniri nisi aliunde sit
in hac vita satisfactum. Ve igitur z ve ho
minibus in mortali peccato decedentibus: qr
tales non tpali pena purgatorij sed eterno
igne gehēne puniendi sunt in inferno infe
riori. O ergo deus meus qūtum deberent
hoies festinare ad cuersionem ne ad eter
nam subito p mortem raperentur cruciatio-
nē. Secundus gradus est eorum q ex hac
vita decedūt ita purgati vt nulluz crema
bile secum portent sed subito in celū euo-
lent: de quibus Apoc. xiiij. Beati mortui
qui in dño moriuntur: qm requiescūt a labo-
ribus suis. qd intelligitur de euolantibus: qr
qui vadunt ad purgatoriū nō requiescūt
a laboribus: imo penas maiores habent
qz hic dum purgantur: quia ignis purga-
torij fugat omnem penam huius mundi:
vt patz. xxv. dis. Qui in aliud seculuz. Et
de peni. dis. ij. ca. vltimo. Ex verbis beati
Augustini. Et hic gradus est satis pau-
corum: quia z sancti viri qui hic claruerunt
miraculis visi sūt in penis purgatorijs fu
isse: vt pcipue refert Greg. in. iiij. libro dia
logorum de pascasio. Qui cū vir foret mire
sanctitatis z virtutis adeo q cum esset de
functus z dalmaticā feretro suppositā de
moniacus tetigisset statim sanatus est attā
post multū tempis Germanus capuanus

epus eũ vidit in loco penali. Et tales sancti plures leguntur: vt sanctus Seuerinus colonieñ. archiep̃s: ⁊ sanctus henricus imperator. sanctus Stephanus rex: ſm aliquorum opinionem: ⁊ alij ⁊c. Tertius gradus ē eorum qui postq̃ decesserũt corpe ⁊ aia iam in gliam puenerũt ante generalem resurrectionem sicut de christo hoc certũ est: qr est articulus fidei. Sed de virgine gloriosa pie creditur ab omni ecclesia ⁊ a doctoribus astruitur. Multi etiã theologorum putant hoc de Johe euãgelista. sed ⁊ de illis patribus qui surrexerũt cum christo plurimorum doctorum opinio est. vnde hic gradus honoris est altior ⁊ melior atq̃ ppaucorum.

Quartus gradus adhuc potior ⁊ optimus est eorum qui post decessum ⁊ resuscitationem gliosam sunt exaltati in altissimo statu glorie sup oẽm puram creaturã. Et hec ē magnificẽtia honoris singl'aris xp̃i ac beatissime virginis matris ad magnificẽtiã sedis regie sup oẽm creaturã sublimatorum: vt christus dñs rex omniũ: ⁊ eius gloriosa mater regina cunctorum ab vniuersis vt decet adorentur. Qd autem beata virgo corpore simul glorificato sit assumpta in celum pie credit ecclesia. Qd quidem multi sanctorum nõ solum astruũt sed etiam pbare multis rõnibus moliuntur apertissime: vt patet per. xij. rationes in pma parte arti. iij. descriptas in hoc ipo libro. ẋ. q̃s rõnes colligimus ex dictis sanctorum Bernn atq̃ Augustini: Damascenicq̃ in suis sermonibus ⁊ aliorum cõcordiret id dictantiũ ſm piam fidem totius ecclesie. Qd si dicas tamen hiero. in sermõe de assumptiõe dicit: q de corpali inquit marie assũptiõe ecclesia potius eligit pie dubitare q̃ aliquid temere diffinire. Respondetur q in sequentibus verbis eiusdem ſmonis idẽ hiero. credendum esse sic approbat dicens Si nõ desunt qui dicũt in his qui cũ christo surrexerunt ppetuã resurrectionẽ iam esse completã ⁊ nõnulli credũt custodem virginis Johem in glorificata carne gaudere cum christo nec nos de beata maria factum abnuimus. Hec hiero Ecce ergo certum est ſm piam fidem eccl'ie ipam fore resuscitatã ⁊ perfecte glorificatã. Sꝫ queritur Quãdo fuerit resuscitata. Rñdetur ſm Anthoninũ florentinũ in sũma parte tertia. q hoc ignoratur. Aliqui enim dicunt q ipsa eadem die post sepulturam eius: que dies est. xviij. kal'. Septembris ſm Hiero. Alij dicũt q sit resuscitata tertia die post mortem ad similitudinem filij sui. Alij autẽ quadragesimo die, put legitur in reuelationibus beate Elizabeth sibi a beata virgine fuisse reuelatum q. xl. die post sui dormitionem resurrexerit.

Secũdo assumpta est beata virgo magnifice. quia cum beatorum honoranda associatione qm̃ ipse dñs Jesus ⁊ totus milicie celestis exercitus eidem obuiã veniũt: ⁊ summo cum honore cũ laudibus ⁊ canticis vsq̃ ad thronum glorie eam perduxerũt. Si enĩ beato martino occurit angelorum ⁊ sanctorum multitudo: vt canit ecclesia multomagis beate virgini: vt etiam testatur hiero. in sermone de assumptione ita dicẽs: Quis illud cogitare sufficiet q̃ gloriosa hodie mũdi regina pcesserit: quãto deuotionis affectu tota in eius occursum celestium legionum prodierit multitudo: quantisq̃ ad thronum canticis sit deducta q̃ placido vultu: q̃ serena facie: q̃ diuinis amplexibus a filio sit suscepta ⁊ sup oẽm creaturã exaltata. Hec ille. In huius figuram legitur. ij. Regũ. vi. Q dauid deduxit archam in hierusalem cum septem choris ⁊ innũera multitudine hominum cum summa leticia. Ista archa est beata virgo quam christus per dauid figuratus detulit in celestem hierusalem cũ septem differentijs sanctorum siue choris. Primus chorus fuit patriarcharum inter quos precipui fuere Adam ⁊ Eua: Noe: Abraam: Isaac: Jacob ⁊c. Secundus fuit chorus prophetarum: inter quos Moyses Dauid Esaias Hieremias ⁊c. Tertius chorus fuit Martyrum: inter quos fuere Stephanus Johãnes baptista machabei: ⁊ sancti Innocentes qui dicũtur martyrum flores. Verũ apostolos non cõnumero: quia adhuc in hac vita positi erant ⁊ necdum in celestem patriã puenerant Qui quidem oĩes dormitioni beate virginis ⁊ sepulture aderant: vt dicit Dionisius: ⁊ sanctum corpus reuerenter sepelierunt ⁊c. Quartus chorus beatorum

sint confessoꝝ inter quos symeō ioachim Joseph ⁊c. Quintus chorus sanctaꝝ virginum ⁊ mulierū: inter quas sancta anna mater ipsius beate virginis: sancta Elizabeth mater Johīs baptiste: ⁊ altera sancta anna filia phanuel que in tp̄e purificationis ꝟginis xp̄m dn̄m agnoscēdo ⁊ laudauit ⁊ confessa est. Sextus chorus beatorū cōmuniū inter quos erāt anime que ꝑtunc euolare debebant in celuꝫ. Nam ſm Francis. maronis Creditꝰ ꝙ quolibet die alique anime de hoc mūdo in celum euolant. Et etiam ꝙ om̄i die alique anime de purgatorio q̄ vicꝫ iam purgationē suaꝫ expleuerūt ascendunt. Et ille oēs in comitiua virginis gaudentes in celum ascenderūt in quo quidem sexto choro oīm aliuꝫ sanctoꝝ aīas ꝯnūeramus. In hoc etiam choro fuere mlt̄e anime electoꝝ cōmuniū diuersi status vicꝫ matrimonialis: vidualis: ⁊ cōmunis status virginalis qui a p̄ncipio mūdi in fide sancta spe ac charitate decesserant. Septimus chorus innūerabiliū angeloꝝ inter quos erant Michael Gabriel: omnes quoqꝫ chori angeloꝝ: archangeloꝝ: virtutū: potestatū: p̄ncipatuū: dn̄ationum: thronoꝝ: cherubin: seraphin ⁊c. Qui om̄s occurrisse beate virgini creduntꝰ. Vn̄ in ſmone qui intitulatꝰ Gregorio magno. Glorificemus inquit virginē: quā hodie paradisus excepit gaudēs quā angeli cū laudibꝫ ꝓsequuntꝰ: quā archangeloꝝ chorus veneratꝰ: quā martyres beatificant candidati: quā sanctoꝝ confessoꝝ stola tus ꝯcelebrat nūerus: cui hodie sanctaꝝ virginū cū suis palmis victricibꝫ exultans occurrit exercitus. Hec ibi. Sed circa hoc questio occurrit. Quō hoc verū sit vt tota celestis curia exierit de celo obuiam beate virgini in sui assumptione cū sup̄mi angeli ad extra non mittantꝰ: vt tenent doctores ſm illud qd̄ dicit Dionisiꝰ lib. de āgelica hierarchia. Supiora inqt illa agmina ab intimis nūqꝫ recedūt qm̄ ea que preeminent vsum exterioris officij nunqꝫ habent. Hec ille. Item de animabus etiam sanctoꝝ hoc in dubium videtꝰ verti: quia vt dicit Augu. libꝫ de cura ꝓ mortuis agenda inter medium ⁊ finem: ꝙ defuncti vel defunctoꝝ anime viuoꝝ rebus interesse nō possunt. Unde non videtur quō de celo beate anime descenderūt ⁊ in obitu beate marie p̄sentes esse potuerint. Ad hec respondetꝰ ſm doctores p̄cipue Rich. de media villa super. iiij. dis. xlv. q. i. arti. iij. Et concordat Franciscus Maronis ꝙ de cōmuni lege illa agmina superiora angeloꝝ nō mittuntꝰ ad extra. ⁊ similiter anime defunctoꝝ de suis receptaculis exire non possunt de cōmuni lege. eo ꝙ ꝓhibentꝰ a superiori. i. dei virtute licet si vellent possent per ꝓpriam virtutem exire nisi ꝓhiberentur a virtute supiori. ⁊ sic accipienda sunt verba Augustini ꝙ anime nō possunt interesse rebus viuoꝝ ꝑ ꝓpriaꝫ naturam ꝓ tanto: quia eaꝝ virtus non potest contraire virtuti supiori qua ꝓhibentꝰ Sed de lege cōmuni ꝓhibentur exire ille anime que sunt in purgatorio ante explētam penitentiam. Et ille anime que sunt in inferno ante iudicium. Ille autem que sunt in celo exire nolunt vsqꝫ ad tēpus resumptionis suoꝝ corpoꝝ nisi videant hoc aliquando placere deo ex speciali causa. Sic igitur ex speciali causa ⁊ priuilegio singulari concessum est beate virgini ⁊ donatū vt oīes angeli ⁊ sanctoꝝ anime descendant de celo in obitu btē virginis marie ꝓpter eius reuerentiam maternam: vt honor debitus exhibeatur matri dei. ⁊ cū ea iterum ascenderunt in celum. Hec ſm Rich. Tertio beata virgo assumpta ē magnifico honore: quia cum totius celestis curie iocūdissima exultatiōe. De hoc hiero. in sermone de assumptione dicit sic: Hodierna die credendum est militiaꝫ celoꝝ festiue genitrici dei obuiaꝫ aduenisse eāqꝫ ingenti lumine circumfulsisse ⁊ vsqꝫ ad thronū cum laudibus ⁊ canticis spūalibus perduxisse: celestem quoqꝫ hierusalem tunc ineffabili leticia exultasse ⁊ iocūdatam inextimabili charitate ⁊ om̄i gratulatione iubilasse: qm̄ festiuitas hec que nobis hodie reuoluitur annua: illis omnibus est facta ꝯtinua. Creditꝰ quoqꝫ ꝙ ip̄e saluator per se totus festiuus occurrerit: ⁊ cum gaudio eam secum in throno collacauerit. Hec Hiero. Hic autem honor deductionis beate marie in celum fuit sup̄mus respectu oīm sctōꝝ. Quia aliquoꝝ.

sanctoꝝ aīe assumunť p vnum angelū tm̄
deducende scz p angelū custodē sicut pu/
tať de saluandis cōibus hoīb9. Juxta il
lud Exo. xxiij. Ecce mitto angelū meū
q custodiat te in via. i. in vita ista ⁊ sequiť
⁊ inducat te in terram quā pmisi. i. in pa/
triam. Alioꝝ aūt quorūdam sanctoꝝ aīe
deducunť a pluribus angelis sibi missis
p merito sue sanctitatis. Juxta illud Luc
xvi. Factū est vt moreretur mendicus ⁊ por
taretur ab angelis ⁊c̄. Item alioꝝ adhuc aīe
deducuť maiori honore a magna plimo/
rū multitudine angeloꝝ: sicut legiť de san
cto martino ⁊ quibusdā alijs sanctis. Sz
beatissima virgo maria excellentissimum
obtinuit honorē sup omnes: quia omnes
quot erant angeli ⁊ insup ipsemet christ9
deus ei occurrit. ⁊ sic patz. Quarto bea
ta virgo assumpta est magnifice: quia euz
oīm angeloꝝ laude digna administratio
ne: quia cum ipsa cum tam ineffabili iocū
ditate ⁊ gloria assumeretur in celum angeli
admirādo de tanta glīa huius vnius pu/
elle in laudem eius fecerūt questiones si/
cuti ⁊ christo ascendente in celum quesie/
rūt di. Quis est iste qui ascendit de edom
⁊c̄. Esa. lxiij. Itaqz hodie cū vidissent an/
geli hominē purū. i. beatam virginem su/
per omnē creaturā exaltari cui simile visū
non fuerat: tunc eoꝝ. Prima hierarchia
admirando glīam marie ⁊ laudem dixit
illud Cant. ij. Que est ista que ascendit p
desertum sicut virgula fumi ex aromatib9
mirrhe ⁊ thuris ⁊ vniuersi pulueris pig/
mentarij. Quibus verbis admirātes lau
dant eius humilitatem: qd notať in virgu
la fumi eiusqz castam ⁊ odoriferā deuotio
nem: quod notať in mirrha mortificatōis
⁊ thure deuote orationis. Juxta illud ps.
Dirigatur oratio mea in cōspectu tuo: sicut
incensum ⁊c̄. Laudant etiaz eius virtutū
oīm plenam pfectionez cum dicunt: ⁊ vni
uersi pulueris pigmentarij ⁊c̄. His rūdit
Esaias Hec est inquit virga quā predixi
Egrediet virga de radice yesse: ⁊ flos de
radice eius ascendet: ⁊ requiescet sup euz
spūs dn̄i Esa. xi. Secūdaqz angeloꝝ
hierarchia de virginis glīa ait: Que ē ista
que pgrediť quasi aurora cōsurgens pul/
chra vt luna: electa vt sol: terribilis vt ca/
stroꝝ acies ordinata. Cant. v. Quia enī
videbant eā esse mediatricem salutis oīm
Ideo dicebant quasi aurora que mediat
inter diem ⁊ noctem: ita beata virgo inter
deum ⁊ creaturas. Item videbant eā dei
matrē. Ideo dixerūt pulchra vt luna: quia
in luna videtur apparere ymago hoīs fa/
bri. sic in maria apparuit christus fabrica/
tor mūdi. Item videbant eā esse sponsam
dei pr̄is charitate plenā: ideo dixerūt: ele/
cta vt sol: quā nouerant: quia ipsa contriuit
caput serpentis: ppterea dixerūt: terribil. s.
demonib9: vt castroꝝ acies ordinata. Ad
hanc eoꝝ questionē rūdit dauid. hec est il
la quā pdixi: quia astitit regina a dextris
tuis. scz o fili dei in vestitu deaurato circū
data varietate ⁊c̄. Demū tertia hierar
chia admirādo dixit illud Cañ. vi. Que
est ista que ascendit de deserto. i. seculo qd
desertum est: quia peccatoꝝ spinis obsitū
⁊ virtutum gratijs incultū: delicijs afflu/
ens scz multiplicis glorie ⁊ plenitudinis
gratie innixa sup dilecto. i. filio qsi vnum
cum eo. sic exponit Bern. Ad qd rūdit
ezechiel: Hec est illa porta clausa de qua
scripsi. xliiij. ca. Porta hec clausa erit ⁊ nō
aperiet ⁊ vir nō ptransibit p eam qm dn̄s
deus israel ingressus est p eam: eritqz clau
sa pncipi ⁊c̄. Et sapiens ait illud cap. iij.
Hec est que nesciuit thoꝝ in delicto. ha/
bebit fructum in respectione animaꝝ san/
ctarū. Et iterū. Ista est speciosa inter filias
hierusalem sicut vidistis eam plenā cha/
ritate ⁊ dilectione. sicqz in celum gaudēs
suscipitur ⁊ pmagnifico honore in illo cele/
sti solio sublimata ab omnibus collaudatur
⁊ honorificentissime extollitur circūdata
sanctorum agminibus: sine termino eius
laudes concinnantibus. de hoc beatus Ge/
rard9 epus ⁊ martyr in suis omelijs dicit
sic: Solus dn̄s Jesus christus pōt hanc
magnificare quēadmodā fecit: vt ab ipsa
maiestate laudez condigne accipiat ⁊ hono
rem angelicis stipata choris: archangeli
cis vallata turmis: thronoꝝ hincinde pos
sessa iubilationibus: dn̄ationū circūcincta
tripudijs: pncipatuū circūsepta obsequijs
potestatuū amplexata plausibus: virtutū
gyrata honorib9: Cherubin circūstantio/
nata hymnisationib9: seraphin vndiqz pos

sessa ineffabilibus cantionibus. Ipsa qz ieffa/
bilissima trinitas pheni tripudio sibi ap/
plauditatqz sua gratia in ea tota redūdā
te oēs eidem attēdere facit: aplorum splendi
dissimus ordo ineffabili laude illā extol/
lit: martyrū multitudo oīmode supplicat
dn̄e tante: confessorum exercitus innumera/
bilis ꝯtinuū sibi psonat canticū: virginum
candidissima ꝯcio iugem choreā ad suaz
celebrat gl'iam. Hec ille. O igit' charissi/
mi oēs eam magnificemus in terris: q tā
tis honoribus extollit' in celis.

Articulus tertius de corona btītudinis q bn̄dicta maria in celū assūpta extitit gl'iosissime laureata. assignāt' aūt hic. xij. corōe

Quantū ad tertium

q mysteriū de corona btītudinis q̄ beata virgo est laureata in celorum regno. Notandū q ad nūerum. xij. stellarum s'm qd vidit iohes in Apoc. Ipsam btīssimā virginē coronatā fore in capite corona. xij. stellarum possumus describere. xij. coronas q̄s accipe possum' ex sacra scriptura z theologorum snia: qbus ipa ē superexcellenter coronata.

Prima corona dr aurea. s. essentialis.
Secūda dicit' aureola virginalis.
Tertia dr aureola ipsius p̄dicationis.
Quarta aureola ei' martyrij z passiōis
Quinta dicit' corona vite zc̄.
Sexta dr laurea palme vel victorie.
Septima dr corona iusticie zc̄.
Octaua dr decoris diadema z speciei.
Noua dr corona regalis.
Decima dr corona sponsalis.
Undecima dr corona gl'ie honoris.
Duodecia corona ptātiue iurisdictiōis

Prima itaqz corona dr aurea q̄ est gl'ie s'balis p̄miū. Hec s'm doctores super. iiij. sentē. dis. xlix. ꝯsistit in clara visione dei z sanctissime trinitatis pr̄is z filij z. ss. atqz in eius fruitione z sempiterna tentiōe. hec corrn̄det triplici v'tuti theologice q̄ vnit' hūana deo p gr̄am vicz fidei z charitatis z spei. Un̄ his tribus v'tutibus in via succedūt tres dotes aie in pr̄ia: qz visio diuina succedit fidei: qua. s. visione dotabit' potentia aie intellectiua q̄dā hitu lūinoso supinfuso q eleuat' ad deū clare sicut est videndū in sūma z ineffabili iocūditate. Item fruitio amoris succedit charitati p quā volitiua potētia aie inheret deo tāqz sūme bonitati: z tota aīa fruit' inenarrabilis dulcedinis affluētia in ipo. Deniqz tentio z ppetua possessio succedit spei p quā s'm mēoriā gratificat' z gl'ificat' aīa innixa summe maiestati secura pfectissime de ppetuatione gl'ie z tētionis dei zc̄. Un̄ Esa. lx. Tūc videbis z afflues z mirabit' z dilatabitur cor tuū zc̄. Qm̄ autē btissima v'go superexcellenter p̄ oibus alijs fulsit in hac vita v'tutibus in p̄missis fide spe z charitate. ḡ ipa proportionabil'r sup oēs hanc aureā coronā gl'ie s'balis gl'iosissime obtinet in pr̄ia. De hac accipi pōt illud Eccli. xlv. Corona aurea sup caput eius expssa signo sanctitatis gl'ia honoris z opus fortitudis. Dicit' aūt corona aurea: qz radiet charitatis h̄ p̄miū essentiale corrn̄det vt volūt doctores z nō generi opis. Aurū v'o ē incorruptibile in q notat' charitas q̄ nunqz excidit. i. Cor. xiij. Itē aurum delectabilius resulget in quo notat' visionis fruitiue claritas. Deniqz qz corona aurea est circularis figure cui' nō est repire finē. Ideo in h notat' ppetuitas. O qz iocūda: o qz gl'iosissima ē ista corona beate v'ginis q̄ p̄ oibus angelis z sanctis videt deū patrē: z ab eo genitū filium atqz. ss. ab vtroqz pcedentem. Nam vt ait Bern. sup Cant. Reuera illud solū ē verum gaudium qd de creatore ꝯcipit' cui cōpata oīs aliunde iocūditas meror est. Oīs suauitas dolor est. oīe dulce amarū. oīe decorum fedū. oīe postremo qd delectare pōt molestū est. O qz felix illa regio in q̄ ingrediemur ad visionē diuinitatis: z egrediemur ad visionē hūanitatis xpi z vtrobiqz pascua dulcedis eterne iueniemus. Et qd tunc ē in gl'iosissima dei mr̄e. O vere gl'iosa dicta sunt de te ciuitas dei nr̄i zc̄. Secūda corona dr aurea v'ginalis. Nam s'm doc. sup. iiij. dis. xlix. Aureola p̄cipua dat' virginibus. Un̄ z de eis canit eccl'ia: Ueni sponsa xpi accipe coronā quā tibi dn̄s p̄parauit in eternū. Et qz gloriosa dei mater est v'go v'ginū q nec p'mā sitem visa ē nec hr̄e sequentē: io ipsa coronata ē in hac

assumptõe hac corona q̃ dr aureola ꝟginal' q̃ cõpaꝛ' lilio ꝓpter puritatẽ albũ candorẽ. Iuxta illud Cañ. ij. Sicut liliũ inter spi/nas: sic amica mea inter filias. vñ hec ẽ lilea. Tertia corona dr aureola p̃dicationis: de q̃ .i. Pe. .i. dr. Seniores pascite. s. p̃dicatione q̃ in vobis ẽ gregẽ vt ꝑcipiatis immarcessibilẽ ⁊ iterminabilẽ glie coronã: q̃ scz debeꝛ' p̃dicatoribꝫ vt volũt doc. super iiij. Et hec dr stella: q2 vt scribiꝛ' Dañ. xij. Qui docti fuerit fulgebũt q̃si stelle in ꝑpetuas eternitates. hac ẽt corõa ẽ coronata b. ꝟgo q̃ sũmos etiã p̃dicatores toti⁹ fidei catholice. i. aplos ⁊ euãgelistas docuit. vñ Apoc. xij. scribiꝛ' ꝙ in capite eius. s. ꝟgis ẽ corona. xij. stellaꝝ: q2 ipsa fuit mgr̃a ⁊ doctrix aploꝝ. xij. ⁊ oĩm articuloꝝ fidei q̃ in xij. articulis simboli p̃cipue cõprehẽdunꝛ'.

Quarta corona martyrij cui debeꝛ' aureola s̃m doctores. Et q2 ipsa b. ꝟgo martyriũ maximũ p̃ alijs passa est in filij compassione: cui⁹ aiam gladius doloris ꝑtrãsiuit in quo dolore oẽs alios martyres ex/cessit: vt patuit lib. iij. ꝑte. iij. arti. .i. ĝ sũmã coronã martyrij ꝓmeruit: ⁊ hec est corona tã q̃ rosea ꝓpter rubꝛ sanguinẽ. s. dñi iesu quẽ effudit in cruce p̃nte sua mr̃e ⁊ cõpatiẽte ⁊c̃. vñ de ipa caniꝛ' in officio hodierno Vidi speciosam q̃si colũbã ascendentẽ de sup riuos aq̃ꝝ. i. angeloꝝ ⁊ sicut dies ꝟni circũdabant eã flores rosaꝝ ⁊ lilia ꝯual.

Quinta corona vite: de q̃ Apoc. ij. Esto fidelis vsq3 ad mortẽ ⁊ dabo tibi coronaz vite. Et Iaco. .i. Beatus q̃ suffert tẽtatio/nẽ q̃m cũ ꝓbatus fuerit accipiet coronã vite. Hec diuersificaꝛ' s̃m triplicẽ statũ vite saluandoꝝ in triplici gradu ꝯtinentie scz Cõiugalis cui debeꝛ' fructus tricesimus. Vidualis cui debeꝛ' fructus. lx. Et virginalis cui debeꝛ' fructus centesimus s̃m Bonauẽ. ⁊ alios theologos. Iuxta illð Mat. xiij. Semen cecidit in terrã bonã ⁊ ortum fecit fructũ aliud centesimũ: alid. lx. aliud xxx. Est ĝ fructus p̃miũ illi⁹ celestis corone vite btẽ q̃ corrñdet statui ꝯtinẽtie in q̃ q̃sq3 ꝓbatus fuerit ⁊ fidelis vsq3 ad mortẽ. accipiet coronã p̃mij s̃m gradũ sui status ⁊ fructus. Sed q̃m dei mr̃ ꝑfectissime meruit in quolibet statu p̃dicto. Naz fuit cõiugata ꝯtinentissima: q2 desponsata ioseph: sed nõ in ꝯcupia iuncta. Itẽ fuit vidua castissima post mortem ioseph sponsi Fuit q̃3 cũ his ꝟgo ꝑpetua: oĩm ĝ electoꝝ fructus ⁊ coronã vite gl'iosissima obtinet.

Sexta corona dr palma victorie: de q̃ apl's. .i. Coꝝ. ij. Non coronabiꝛ' nisi q̃ legitime certauerit. Et Apoc. vij. dicit Iohes se vidisse palmã in manibꝫ sctõꝝ. Est aũt palma s̃m doct. quoddam p̃miũ celeste ⁊ gaudiũ qð debeꝛ' nõ radici charitatis: nec opi s3 volũtati. ⁊ hoc daꝛ' talibꝫ sanctis q̃ ꝑfecte vicerũt seipsos adeo vt voluntatez ⁊ plenũ desideriũ habuerint patiendi pro xp̃o martyriũ: licz diña dispẽsatiõe effectũ nõ sint ꝯsecuti. vñ de beato martino canit ecclia. O sctissima aĩa quã ⁊ si gladius ꝑsecutoris non abstulit: palmã tñ martyrij nõ amisit. Et ꝯsiliꝛ' de sctõ francisco. Hãc vtiq3 palme coronã b. ꝟgo p̃cellentissime ꝓmeruit q̃n seipam cũ ꝓprio filio in monte caluarie passioni obtulit vbi ⁊ gladiuz doloris in cõpassiõe ꝑtulit: ⁊ millesies mori ibidem ꝓ filio ⁊ cum filio dño iesu desi/derauit: qð testaꝛ' Berñ. in tractatu de cõpassione beate ꝟginis: ⁊ ꝯcor. Ans. in ꝑsona marie dicẽtes sic: Aspiciebã dñm ⁊ fi/liũ meũ in cruce pendentẽ ac morientẽ et tanto dolore vexabar in mente ꝙ nõ possũ explicare s̃mone. Iste erat dolor mihi maximus: q2 videbã me deseri ab ipo quẽ virgo ꝯceperã ⁊ genuerã q̃ mihi erat vnicus videbã mori quẽ dilexit aĩa mea ⁊ tota li/q̃ficebã p̃ ãgustia: dabã gemitus ⁊ suspiria plorabã ꝑ talia verba: O fili chare. O benigne nate. o amor vnice: da mori tecum ⁊ ne derelinquas me. Nil mihi dulcius ve/re q̃3 mori tecum amplexata cruce. Et nil amarius certe q̃3 viuere sine te. Hec ⁊ plura ibidem. Unde ptz: q2 palme coronã h3

Septima corona iusticie que est p̃miũ mercedis ꝓ retributione bone oꝑationis eo ꝙ s̃m iusticie equitatez vnusq̃sq3 ꝓpriã mercedẽ accipit a deo s̃m suũ laborẽ teste aplo De hac corona idem dicit. .i. thimo. iiij. Bonũ certamen certaui cursuz ꝯsum/maui: fidem seruaui: in reliquo inquit re/posita est mihi corona iusticie quã reddet mihi dñs iustus iudex ⁊c̃. Vñ q2 beata ꝟgo plus oĩbus laborauit in gratia p̃habundantissima ⁊ in amoris diuine p̃emi/

nentia omnis boni operis merito fuit ple
nissima: vt claruit li. vij. pte. ij. Ideo sumã
hãc coronã mercedis ꝛ retributiõis diuine
iusticie in assumptione adepta extitit. Si
quippe vt hẽr Prouer. xiiij. Corona sapien/
tũ eoꝝ diuitie vicz virtutũ ꝛ opeꝝ merito
rioꝝ: multofortius hec corona in virgine
beata habet locum. Octaua corona dr
decoris diadema ꝛ speciei. i. pulchritudis
de qua scriptũ est Sap. c. v. Accipient. scz
sancti regnum decoris: ꝛ diadema spẽi de
manu dñi Hoc diadema decoris spẽi dat
pcipue illis sanctis q in puritate innocen
tie vixerũt ꝛ sine macula sunt ante thronũ
dei q sequunt agnũ quocũqz ierit ꝛ cantãt
canticũ nouũ qd nemo alius potest canta
re: vt scribitur de sanctis talibus Apoca.
xiiij. Hec virtus rara est: ꝛ sic hec corona
decoris nõ valde multoꝝ: qꝛ vt ait Aug.
de ci. dei libro. xxi. Paucissimi inquit sunt
tante felicitatis vt ab ineunte adolescen/
tia nulla damnabilia peccata cõmiserint
Talium itaqz sanctoꝝ pmiũ ꝛ gaudiũ spe/
ciale qd habent de innocentie puritate et
incorrupta mundicia dicit diadema deco
ris ꝛ speciei: qꝛ ppter puritatẽ incorruptã
in qua est decor aĩe ꝛ pulchritudo summa
dabit eis quidẽ decor glie accidentalis in
futuro sm doctores sup. iiij. Et qm beata
virgo sup oẽs creaturas fuit purissima tã
ta puritate q maior sub deo nequit intelli
gi teste Ans. li. de pceptu virginali. Ideo
sũmi decoris ꝛ indicibilis pulchritudinis
coronã possidet adeo q oĩm angeloꝝ ꝛ sã/
ctoꝝ decor respectu decoris beate ꝟginis
est sicut lux lune ꝛ stellaꝝ respectu sol. vñ
Eccl. xxvi. Sicut sol oriens in altissimis
dei: sic mlierꝫ bone spẽs. i. marie ĩ ornamẽ
tũ dom⁹ sue. i. celestis pr̃ie. Hinc ꝛ Cant.
vi. dicit ad eã deus: Tota pulchra es ami
ca mea suauis ꝛ decora ꝛ macula nõ ẽ in
te ꝛc. Nona corona regalis q beata vir
go est coronata tãqz regina celi ꝛ dña mũ/
di. Iuxta illud ps. Astitit regina a dextrꝫ
tuis in vestitu deau. circũ. va. In hui⁹ figu
rã Hester. ij. scriptũ est. Adamauit eã rex
sup oẽs mulieres ꝛ posuit diadema regni
sup caput eius. Decima corona sponsa
lis: qꝛ ipsa est sponsa sũmi ꝛ eterni regis. ꝛ
ideo coronã sponsalẽ gl'iosissima obtinet.
Vñ Esa. lxi. ait: Tãqz sponsaz decorauit
me corona domin⁹ ꝛ indumẽto iusticie cir
cũdedit me. Undecima corona glie ho
noris: de qua ps. Glia ꝛ honore coronasti
eũ dñe: ꝛ pstĩ. e. sup opa ma. tu. Hac coro/
na beata dei mater est hodie coronata quꝫ
ad tante dignitatis gliam ꝛ honorẽ est p
uecta ꝛ exaltata: vt ab oĩbꝫ creaturis ce/
lestibꝫ ꝛ terrestribꝫ sit honore debito ado/
tanda: laudanda: ꝛ glorificanda tãqz dei
mr dignissima q in celesti pr̃ia ab oĩbꝫ san
ctis ꝛ angelis laudat p secula: dicẽdo illd
Iudith. xv. Tu glia hierlm. tu leticia isrl
tu honorificẽtia ppli nri. In cui⁹ signifi
cationem Iohes in Apoc. cap. iiij. vidit q
sancti mittebãt coronas suas añ thronũ di
cendo: Dignus es dñe de⁹ nr accipe gliaꝫ
ꝛ honorẽ: qꝛ tu creasti oĩa. Thronus nẽpe
dei est btã ei⁹ mr añ quã mittũt suas coro
nas p signo adoratiõis ꝛ deũ in se ꝛ in sua
mre collaudãt ꝛc. Duodecima corona
dr ptãtiue iurisditionis q est tãqz corona
de lapide pcioso q datur a deo suis filijs ꝛ
electis in celo. Iuxta illud ps. Posuisti in
capite eius coronã de lapide pcioso. Et h
in signũ q sũt filij regis eterni heredesqz
dei ꝛ coheredes xpi ad regnãdũ cũ ipo in
secula seculoꝝ. Et sic in signũ ptãtis re/
galis corona eis debet vt significet: qꝛ in
illo regno possunt oĩa q desiderãt ꝛ volũt
ĩpetrare a deo ꝛ hr̃e: ppter qd idem ps. p/
mittit ibidẽ d. Desideriũ cordis ei⁹ tribu
sti ei ꝛ volũtate lab. e. nõ frau. eũ. Multo
aũt excellentius p oĩbꝫ hanc coronã btã
virgo hꝫ q ptãtẽ plenã obtinet nõ tm̃ modo
vt filia regis eterni: Sꝫ ꝛ vt mr atqz spon
sa ꝛ dña regni q nõ solũ impetrãdi hꝫ ius
put alij sancti tanqz filij ꝛ filie: sed etiã iu/
risdictionẽ hꝫ ĩperandi deo tãqz mr filio
vt fiat qd ipsa vult petere. Iuxta illud le/
gis pceptũ Honora patrẽ ꝛ matrẽ ꝛc. vñ
oĩs ptãs iurisdictionis marie tradita ẽ. ꝛ
iõ ipa d. Eccl. xxiiij. In hierlm ptãs mea
Ber. Data ẽ tibi o maria oĩs ptãs in ce/
lo ꝛ in terra: vt quicqd volueris valeas ĩ/
petrare. Ad hãc aũt coronã oĩmode ptã/
tis inuitata est btã ꝟgo a deo in hac assũ/
ptiõe sicut scribit Cañ. iiij. vbi dicit de⁹ ad
eã: Ueni de libano spõsa mea: vẽi de liba/
no: vẽi coronaberꝫ de capite amana de ca
pite sanir ꝛ hermon: de cubilibꝫ leonũ de
mõtibꝫ pardoꝝ. hec ibi. In qbꝫ sacrãtꝫ ꝟb

ostendit q̄ btā virgo īuitata de libano ca/stitatis. Etem̄ liban⁹ cādor interptat̄ tāq̄ spōsa dei p̄dilecta extitit coronata quintu plicis ptātis corona. Prio q̄dez corona sibi tradita ē ptātis de capite amana id' ē de his q̄ sunt in angustia purgatorij vel cuiuscūq̄ nccitatis ꝛ tribulatiōis atq̄ ad uersitatis ꝯstituti vt vicz talib⁹ ꝯfugienti bus ad ipam exhibeat se btā ꝟgo tāq̄ ma ter mie eos subleuādo. Nā amana mons cilicie ē ꝛ fm Hiero. interptat̄ cōprimēs eū aut coangustatio eius ꝛ iō significat in angustia positos. ꝛ in capite hui⁹ montis significat̄ sūmitas in talib⁹ āgustijs Se cūdo corona ptātis data est marie de ver tice Sanyr. i. de grā ꝛ glīa iustis dispēsan da. nā Sanyr fm Hiero. interptat̄ de⁹ lu mis vel de⁹ lucerne seu nouitatem attol/ lēs. ꝛ ē Sanyr mōs in iudea. ꝛ iō ꝯuenie ter significat iustos q̄b⁹ de⁹ dat lumē glīe ꝛ luce grē attollens nouitatē. s. p ꝟtutū p/ fectū. Et in vertice sūmitas donoꝝ ipoꝝ significat̄: de istis igit̄ ē coronata maria vt sit mr̄ grē ꝛ glīe Tertio coronata ē d ꝟti ce hermon q̄ etiā est mons iudee ꝛ interp̄ tat̄ anathema meroris fm Hiero. ꝛ ideo significat petōres magnos ꝛ vsq̄ ad sum mū verticē in delictis exn̄tes: q: tales sunt anathemate pcti ligati. digni ad merorez gehēne. dicēte ps. Maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. de talib⁹ coronata est ma ria vt ad eā ꝯuersis sit mr̄ venie: remissio/ nē pctōꝝ a filio impetrādo verāq̄ pniam infundēdo ꝛc. Quarto coronata est de cubilibus leonum. scz infernalium demo nū. q̄ tanq̄ leones rugiētes circueūt q̄ren tes quē deuorēt. vt dicit petr⁹ pma Cano. c. v. In quoꝝ cubilib⁹ sūt homies infide les ꝛ despati q̄ nolunt ꝯuerti. De his etiā coronā ptātis accepit maria. vt sit contra eos mr̄ victorie ꝛ preciōis suoꝝ q̄: p ipsā ꝯtritū est caput serpētis ꝛ meritis ei⁹ co/ hercent̄ diaboli ꝛ infideles ac mali hoies atq̄ deuincunt̄ ne bonis ꝛ electis fidelib⁹ noceāt. Quito coronata ē de montibus pardoꝝ. i. de sūmitatib⁹ erroꝝ varioꝝ qui significant̄ p pellis varietate ꝛ crudelita te pardi. vt vicz beata ꝟgo cunctas here/ ses sola interimat in vniuerso mundo vt canit ecclīa. Ecce q̄ corona ptātis marie vt ipa sit mr̄ grē ꝛ mr̄ mie: mr̄ venie. ma victorie atq̄ mr̄ vere sapiētie q̄ cūctas il/ lustrat ecclesias, ꝓpter hec Bern. Maria inquit omib⁹ omia facta ē omib⁹ sinū mi sericordie apit: vt de plenitudine ei⁹ acci/ piāt vniuersi: eger curationē: tristis ꝯsola/ tionē: pctōr veniā: iust⁹ grām denique tota trinitas glīam. Hec ille. O igit̄ femia su/ perfelicissima ꝛ sup omia glīosissima que pmioꝝ omniū ꝓfulges corona. nulla cer/ te lingua sufficit tua enarrare magnalia. O btōꝝ suphtissima. tu angeloꝝ dnā: vir/ ginū ꝟgo: aplōꝝ mgrā: martyriuz matyr: vite eterne leticia: Celestium decor ꝛ om/ niū regina: spōsa dei: mr̄ xpi: ꝛ salutis nr̄e aduocata: nr̄as isufficiētias tu benigne ex cusa: ꝛ ex pietate diuit⁹ tibi insita da nob vt p tua merita ꝑueniam⁹ ad cōtēplāda pmia tua celestia. Ubi p te ꝛ nos corona ti glīa: digne laudare possim⁹ te ꝛ tuū dul cissimū iesum p infinita secula Amen.

Pars quarta libri decimi scz de assūptiōe btē marie iuxta ꝓ/cessum euāgelij ipi⁹ solēnitatis in quo misteriū actiue cōtēpla/tiue ꝛ fruitiue significatur

Aria optimā par/ m tē elegit q̄ nō auferetur ab ea. Hec ꝟba sunt saluatoris nr̄i lu. x. ca. ꝛ i euāgelio hodierne solēnitatis lecta q̄ ꝟba fm l̄ram licet sint de magdalena dicta: tn̄ scā ecclīa accipit hec ꝟba ad laudē btē ꝟginis marie ꝛ ca/ nit in hui⁹ assūptōis festiuitate. Hec q̄p/ pe est illa dies bn̄dicta in qua glīosa dei mr̄ optimā illā vitā fruitiuam scz celestis p̄rie intrauit in qua optimā ꝑtē btītudis sup oēm purā creaturā ascēdendo accepit que nō auferet̄ ab ea in eternū. Et iō p ei⁹ hodierna glīa dignū est vt oēs nos exulte mus ꝛ letemur ꝛ dem⁹ glīaz deo. Sicuti etiā oēs āgeli ꝛ celi ciues hodie exultādo laudē deo, ꝛ scē ei⁹ genitrici decātauerūt vt canit ecclīa. Assūpta ē inq̄t maria in ce lū: gaudēt angeli laudātes bn̄dicūt dn̄m. ꝛc. Ad qd̄ q̄dez hortatur nos glīosus ille Hieronym⁹ in sermōe de assumptiōe ita

dicēs. Hodie nanq gl'iosa sp v̄go maria celos ascendit ī ogo gaudete qr vt ita fatear ineffabiliter sbliata cū xp̄o regnat in eternū: regina mūdi hodie de terris et de p̄nti seculo neq eripit. Iterū dico gaudete qr secura de sua imarcessibili gl'ia ad celi iā p̄uenit pallaciuz. Exultate inq̄t ac gaudete et letēt oīs orbis: qr nobis hodie oībus eius interuenientib meritis sal' aucta ē. et infra subdit dicēs sic: Quia inq̄t iter salutis nr̄e in laudib ē saluatiōis hortor vos ꝛ cōmoneo in hac sacra solēnitate genitricis dei marie nolite cessare a laudibus. ꝙ si v̄go es gaude qr meruisti esse et tu qd laudas: tm̄ cura vt sis que digne laudare possis. Qd si cōtinens es ꝛ casta venerare ꝛ lauda: qr nō aliunde constat vt possis esse casta ꝙ ex gr̄a xp̄i q̄ plenissime fuit in maria quā laudas. ꝙ si coniugata certe es aut peccatrix nihilomin' cōfitere et lauda. qr inde oībus mīa p̄fluxit ꝛ gr̄a vt laudent. et ꝙuis nō sit speciosa laus in ore peccatoris noli cessare a laude qr inde p̄mittit tibi venia vn̄ ꝛ omnibus vt laudes Hec Hiero'. vbi sup̄. Itaq ad laudez et gl'iaz ip̄i' btē v̄gis h̄ tria misteria notabimus. s. m̄ qd in euangelio ip̄o festiuitatis hodierne ipsa de tribus figuraliter commendatur et laudatur.

1. de vita actiua significata ī martha ꝛc̄.
2. d vita ɔtēplatiua s̄cata in magdalena.
3. d vita fruitiua significata ī p̄te optia

Articulus primus quō vita actiua btē marie designat ī euāgelio assumptionis marie sp̄ marthe actionem.

Circa primum misteriū d vita actiua btē marie significata ī martha p̄ma frōte tria dubia inq̄renda nobis occurrūt. Primū dubiū seu q̄stio p̄ma ē Vn̄ et cur sic eccl'ia agit ꝙ in assūptionis solēnitate p̄cipua: nō legit aliqd euāgeliū ptinēs ad btām v̄ginē mariā. sed h̄ qd ptinet ad martham ꝛ magdalenam videlicet Intrauit iesus in quoddaz castellū: id est in bethaniā et mulier quedaz martha nomine excepit illum in domū suā. ꝛ huic erat soror nomīe maria scz magdalena ꝛc̄.

Ad hoc primus r̄ndet s̄m Antho. flor. quarta p̄te sue sūme ti. xv. ca. xlij. ꝙ h̄ euāgelium quantuz ad sensum litteralē. Verū quidem non ptinet ad beatam virginē sed ad marthā ꝛ magdalenā. Quantum autem ad sensum sp̄ūalem ꝛ allegoricuz congruentissime ptinet totū ad btām virginē plusq ad alterū: et ideo bn̄ pōt d ip̄a hoc euāgeliū legi. Sed quare ī solēnitate assūptiōis potius ꝙ in alijs festiuitatib' beate virginis legat. Dici pōt ꝙ vt eccl'ia suos filios doceat ꝛ alliciat in exēplo btē v̄ginis marie que hodie est assūpta in celū ꝛ ad sūma p̄mia, p̄uecta meritoꝝ. Qualiter vicz ꝛ q̄bus meritis etiaz ip̄i fideles valeāt p̄mereri vt assumant ꝛ p̄ueniāt ad illā celestē vitā fruitiuā btoꝝ. Nā vt dicūt Aug' ꝛ Rich. Idcirco sctoꝝ gesta in ecclesia legunt ꝛ festa coꝝ celebrant quaten' eos imitari studeam' in v̄tutib': quoꝝ festa r̄colim' vt sic ad eorūdē societatē ī celo p̄tingere valeam'. Itaq aduertendū ꝙ in hoc sacro euangelio figurat ꝛ designat triplex vita sp̄ūalis sicut dicūt Gre. Aug' ꝛ alij catholici doctores Prima est vita actiua gr̄a informata hec significat ī actione marthe. que excepit iesum in domū suā et satagebat circa frequens misteriū ꝛ sic sollicita turbabat circa plima. Scd̄a ē vita cōtemplatiua deo associata hec significat in cōtemplatiōe magdalene: de qua dicit ī euāgelio ꝙ sedebat sec' pedes dn̄i iesu: ꝛ audiebat v̄bū illi': et ip̄a de sororis sue cura nō erat sollicita sed tm̄mō verbi xp̄i dulcedini intēdebat ꝛc̄. Tertia est sp̄ūalis vita que dicit fruitiua in gl'ia celesti firmata, hec significat in optima p̄te quā elegit sibi maria q̄ nō auferet ab ea ī eternū. Pr̄ia vita ē bona. Scd̄a melior Tertia optima. Per primā p̄uenit ad secundā. Et p̄ vtrāq ad tertiā. qr actio q̄. s. ɔsistit potissime ī exercitio v̄tutū moralium disponit ad ɔtēplationē. sicut di. Gre. vi. li b. moral'. Qui inq̄t ɔtēplatiōis arcē tenere desiderāt: necesse ē vt p̄us ī campo actiōis se p̄bēt. Deniq p̄ merita vtriusq scz actiōis ꝛ ɔtēplatiōis hui' vite p̄uenit ad p̄mia ampliora sup̄ne vite scz fruitiue

Vñ ex his docemur ꝙ sicut btissima vir/go in pñti exercitādo se in vita actiua ꝛcō/tēplatiua ꝑuenit hodie ad fruitiōis sup/ne sūma p̄mia. Ita et nos in his exercita/ri debem⁹ in vita pñti vt cū xp̄o et sctā ei⁹ m̄re regnare et frui valeamus in vita cele/sti. O de⁹ me⁹ q̄d tūc erit d̄ mūdanis q̄buſ/dā hoīb⁹ bestialit̄ heu viuētib⁹ ꝛ totā vitā ī voluptatib⁹ carnis ꝛ mundi vāitatibus ex/pēdētib⁹. Uere tales r̄gnū dei nō posside/būt sacre scrp̄ture teste elo͂quo. Attēde tibi o hō ne ꝑdas maxia bona celestia ꝑ delecta/mēto momētaneo. ꝛ vt loquar cū ps̄. No/lite fieri sicut equ⁹ ꝛ mulus q̄b⁹ nō est in/tellectus. qꝛ multa flagella pctōris ī infer/no. Disce miser exēplo btē v̄ginis spūal̄r viuere nūc in actiōe pietatis: nūc v̄o ī ꝯte/platiōe ꝓ loco et tp̄e exerceri vt finē bonū et optimā vitā fruitiuā cū ī p̄a possis sorti/ri. Scd̄a q̄stio seu dubitatio occurrit circa p̄ncipiū euāgelij Quid designat̄ ꝑ h̄ q̄ d̄r: Intrauit iesus ī q̄ddā castel. Ad qd̄ Rn̄detur ſm doctores p̄cipue Antho. vbi supra ꝙ hoc significat ingressum filij dei in mundū. Nā mūdus iste castellū dicit̄: quia habet ꝯditiōes castelli rebellis ꝯtra deū in quo principatur diabolus ꝑ varia vitia. Mūdus eñi totus in maligno posi/tus est. i. Joh. ij. Nam sic ꝑmo castellū for/te fundat̄ in alto mōte ita mūdus iste po/situs est ꝛ fundamētū habet in alto super/bie ꝛ pompe. Scd̄o ad instar castri mū/dus munitus ē lapidib⁹ duris qui frangi nō possunt: vicȝ auaricie: vsure: fraudulen/tie: simonie: rapine: qꝛ ita duri sunt in mū/danis hoīb⁹ tales defectus vt frangi non possint ꝑ iacula verbi dei. Quis eñi ē qui velit restituere rapinas vsuras: et bn̄ficia simoniaca relinq̄re quasi nullus. Tertō qꝛ ad istar castri hꝫ fossatū plenū aq̄s imū/dis luxurie et fetidis in quib⁹ sunt rane co/ax acclamātes et ꝑsuadentes in eis ꝑseue/rare. Quarto qꝛ ē clausum ꝑ inuidiā ꝛ odiū nō intromittens diuinā charitatē et fraternā Quinto qꝛ habet ꝓuisionē di/uersaꝝ escaꝝ ꝑ gulā. Sexto qꝛ habet ar/ma diuersa ꝑ irā vt linguā ad detractati/ones ꝛ vitupia faciēda. manus ad vindi/ctā: ꝛ arma ad occisiones ꝛ mutilationes fraternas. Septimo est quietus ꝑ acci/diā. quia ꝑ hoc castellū erat deo rebelle ꝛ inobediēs. Id̄o misit filiū suū ad subiugā/dū qui veniēdo in hūc mundū p̄ncipē mū/di. i. diabolū eiecit foras: ꝑ̄ꝓmet teste Jo. xij. Nūc iudicium est mūdi: nunc p̄nceps mūdi h⁹ eiciet̄ foras ꝛc. Sꝫ heu m̄lti ad huc hoīm impioꝝ pactū indissolubile fir/māt cum diabolo sese ip̄i subijcientes: ad queqꝫ vitia ꝑpetranda. Sed q̄d erit in fi/ne mūdi talib⁹ vtiqꝫ dicet eis xp̄s. Ite ma/ledicti in ignē eternū q̄ ꝑatus est diabolo cui seruistis ꝛ āgel̄ ei⁹ Mat. xxv. Ue illis et ve qꝛ eosdē demōes habēt tortores sem/piternos quib⁹ hic seruierūt. vt dicit Gre/gori⁹ ꝛc. Tertia questio vel dubitatio Qualiter ꝑ actionem marthe figuratur ꝛ significat̄ actio seu actiua vita btē virgis marie vel in q̄bus eius actib⁹. Ad qd̄ rn̄det̄ ſm Antho. vbi s̄. ꝛ cōcordit̄ alios doc. sacre pagine ꝙ potissime in tribus vt patet ex sacra lectione euāgelij.

Primo in exceptione
Secundo in ministratione
Tertio in turbatione

Primo quidē in saluatoris exceptōe. qꝛ scribit̄ ꝙ cū intrauit iesus in castellū id est mundū istū. mulier q̄dā martha noie ex/cepit illū in domū suā. Ubi nota verba ꝛ signa misteria. qꝛ dicit̄ ꝙ mulier excepit ie/sum. ꝛ ꝙ martha noie excepit illū. ꝛ ꝙ in domū suā excepit ip̄m dei vicȝ filiuȝ. que oīa ꝛ singula significāt modū cōceptiōis xp̄i facte in vtero btissime v̄ginis. Nā pri/mo btā v̄go excepit iesum dei filiū qñ ve/nit in hunc mundū. qꝛ cōcepit eū ꝛ ꝯueniē/ter d̄r mulier excepit eū. qꝛ mulier ethimo/logisat̄. quasi molliēs hēꝛ. i. dn̄m vel herē id ē xp̄m. Vñ ꝓpter h̄ anthomastice btā v̄go d̄r m̄ler ſm Jac. d̄ voꝛ. in suo mariali qꝛ hec m̄ler maria in tm̄ emolliuit deū et placauit ac mitigauit vt nr̄os defectus su/sciperet ī suo sacro vtero q̄ defectū nesciebat fieretqꝫ passibil̄ ꝛ mortal̄ famescēs ꝛ siti/ens atqꝫ nr̄as iniq̄tates ip̄e portaret satis/faciēdo ꝛ miserēdo nr̄i: q̄ añ vel q̄ndā d̄ mi/norib⁹ peccatis duram vindictam expete/bat. vt de diluuio ꝛ sodomitis quos anti/q̄t⁹ dure puniuit. Mō v̄o cū fere ꝑ totum mūdū sint maiores ī illis crimib⁹ nō facit h̄ punitōꝫ ī mūdo sꝫ patiēt̄ expectat: ꝑ in d̄

cum xp̄s in cruce pēderet videns matrē dixit Mulier ecce fili⁹ tuus Joh.xix. quasi diceret. Ecce vere tu mulier que me tantū mollinisti ꝛ mitigasti vt tot ꝛ tātas penalitates q̄b⁹ nūc afficior in cruce suscipere͂ in tuo vtero ꝑ g̃ne humano: ꝛ vt sic acerbissima morte morerer fecisti ꝛ me iclinasti sic ad miam. ecce ꝗ filius tu⁹. i. hō quilibet i gr̄a vt sis ꝛ tu ꝑ eis interuētrix ꝑ quoꝝ salute ego nunc sto in tormētis. Vn̄ ꝛ ipa beata ꝟgo significaꝛ ꝑ ꝟginē q̄ ferocissimū rinocerontē emollit ꝛ i sinu suo dormire facit et sic vinculaꝛ capiꝛ ꝛ occidiꝛ. Ecce ꝗ patz ꝑositū in misterio ꝑdicto: q꞉ mulier excepit iesum. Sc̄do btā ꝟgo excepit iesum tanq̄ martha noie. Hec q̄ppe martha ꝭm hystorias diciꝛ fuisse ꝟgo. Et interp̄tatur martha. i. ꝑuocans seu dn̄ans ꝭm q̄d dicit Hiero. Et iō ꝯueniēter significat beataꝫ virginē que ꝑ suā ꝟginitatē ꝛ humilitatē ꝑuocauit dn̄m iesum venire in suū vteꝝ et ipa facta est dn̄a mūdi. vn̄ ipa cecinit Luce. i. Quia respexit hūilitatē ancille sue ecce eni ex hoc btām me di. tanq̄ dn̄aꝫ mundi oēs gn̄atiōes. Tertio btā ꝟgo excepit iesum in domū suā. i. in vteꝝ ꝓpriū. Vn̄ canit eccl̄ia Domus pudici pectoris tēplū repēte fit dei: intacta nesciēs viꝝ ꝟbo ꝯcepit filiū. In hac sacra domo. s. vteri virginalis plusq̄ martha: imo ꝑ omib⁹ excellentissime incōꝑabiliter ipa btā ꝟgo exhibet xp̄o opus actiue vt claret ꝑ singula opa mie. Nā ibi deū ꝑ nobis egenū factū vestiuit carne a spūsancto formata de suo mūdo corpe. Itē ipm aluit cibādo ꝛ potādo in vtero sacro nouē mēsib⁹ habitanteꝫ de sanguine suo purissimo ꝛ ꝟgineo. Ipm quasi tenerrimū ꝛ infirmū fouit: ipm hospitio ꝟginali receptū ꝗerauit tanq̄ i lecto gratissimo quē ꝛ sedula deuotiōe adorando nasci expectauit ex vtero. O q̄ꝫ ta charitate q̄nta mētis hylaritate q̄tidie ipi i vtero manēti gr̄as egit ꝑ eo q꞉ in ei⁹ vterū descendere dei fili⁹ dignatus sit: ecce ꝗ ꝑma actio. Sc̄do actio btē ꝟginis significaꝛ in marthe mistratiōe. q꞉ martha indesinenter satagebat circa frequēs misteriū. Hoc certe op⁹ fecit btā ꝟgo in tpe ꝯuersatiōis xp̄i in mūdo vt pꝫ ꝑ singula. Equidē in eius natiuitate mistrauit sola maria. q꞉ vt dicit Hieronym⁹ Nulla obstetrix nulla ibi mulierū sedulitas intercessit: sed ipa sola virgo de terra xp̄m natū leuauit. ipa nudum pānis inuoluit ipsa sola famescentē lacte ꝟgineo cibauit ꝛ potauit. ipa vlnis portauit et balneauit. O q̄ꝫ frequēter ipm vt filiū osculabaꝛ ꝛ vt deū amplexādo ꝛ adorando venerabaꝛ. Et certe pie crediꝛ q̄ quotienscūq꞉ eū manib⁹ tāgere optebat vl' contrectare in vlnas suscipiēdo aut in gremium ꝑmū eundē adorabat genuflexo ꝛ capite iclinato. sicut ꝛ sacerdos q̄tiēscūq꞉ in altari accipit manu corp⁹ xp̄i i eucaristia totiēs ꝑmū adorat ꝛc. Tandē cū accreuisset xp̄s sola ipa sibi fecit tunicā incōsutilē. Et q̄s pōt cogitare sufficiēter: q̄ꝫ dulciter xxx. ānis cū ipo ꝯuersata sit in vna mensa comedēdo: cibū ei apponēdo: ꝛ dulcissime alloquēdo se mutuo atq꞉ i omibus necc̄iis mīstrando vel obediētiam xp̄i quā sibi vt mr̄i reuerēde exhibebat vidēdo: quia erat subdit⁹ eis. s. pentib⁹ Lu. ij. Deniq꞉ ipa eū vsq꞉ ad passionē secuta est ꝛ cū aliis mulierib⁹ sctis ꝑdicationē eius audiuit ꝛ ei ministrauit. vt dicere possit illō Eccl̄i. xxiiij. In habitatiōe sctā corā ipo mīstraui. Ecce secūda actio qua dn̄a mundi maria satagebat circa frequēs misteriū. Tertio opus actiue btē ꝟgis significaꝛ i marthe turbatione. q꞉ ait: martha martha sollicita es et turbaris erga plīma. Hoc nēpe fecit btā ꝟgo i filij passiōe. Tūc ei turbata ē sēsitiuā pte ꝛ solicita erat circa plīma q꞉ videbat ꝑ plīma vulnera lacerari carnē xp̄i. Etem̄ qn̄ audiuit eū captū adeo turbata ē vt vix ꝛmaneret i ea spūs ꝑ dolore: ꝛ tūc ad se reuersa solicita erat eū videre si quō posset anteqū occidereꝛ. Itē mane facta te cū vidisset eū duci ad pylatū: facie spūtū: alapis tūefactū: ligatis post tergū manib⁹ more latronū: vix poꝛat ꝑ dolore capere anhelitū ꝛ tūc solicita erat si posset ꝓpinq̄re ꝛ filiū ꝯsolari mr̄no āplexu. Tādē qn̄ vidit eūdē duci ad mōtē caluarie baiulātē sibi crucē: O q̄ꝫ solicita erat ꝛ dicebat o fili mi ꝑdulcis nate vtinā possem te iuuare: vtinā dareꝛ mihi crux ista vt portarē ꝑ te ꝛc. ꝑterea qn̄ vidit crucifixū ꝛ audiuit sitio clamātē: q̄ꝫ tū putas turbabaꝛ ꝑ doloris āgustia ꝛ sollicita erat vt aquā frigidā

prebere posset. et dicebat forte sitia verba. O dilectissime fili: o nate mi amantissime ego tibi in pueritia dedi lac virgineum Et nunc ecce etiam poculum aque tribuere nequeo. vt refrigerem te: et plura talia. Unde Aug. Quis exprimere pot quanto merore et dolore vulnerabat maternum cor sup vnici et naturalis filij passione quem tam caste concepit tam gaudiose pepit tam dulciter aluit. vidit eum ligatum et soluere non potuit. vidit corpus vulneratum et alligare non valuit: vidit sanguinem fluentem et abstergere nequiuit. Caput inclinatum et sustentare non potuit. flentem consolari non valuit: audiuit sitio clamantem et ei aquam ministrare nequiuit. Uere quippe ipsa dicere poterat illud ps. Cur bata sunt omnia ossa mea et aia mea turbata est valde. et hec tota propter filij passionem. tum propter discipulos scandalisatos: tum propter iudeos obstinatione. Ecce turbatio marie. O itaque homo christiane disce exemplo marie christum in tui cordis hospicium suscipere per fidem et boni propositum: satage eidem ministrare per charitatis ac pietatis opera ac penitencie vere exercitia. Denique eius passionem meditando et compatiendo desere. vt addat tibi gratia in presenti et gloriam in futuro. quia dicente apostolo si compatimur et conregnabimus.

Articulus secundus quod contemplatiua vita beate marie designatur in euangelio: quod scilicet legitur in festo assumptionis per magdalenam.

Circa secundum mi e sterium de vita contemplatiua significata in magdalena viden dum nobis restat quod per ipsam contemplatio beatissime virginis designetur. Ubi notandum quod in sacro ipso euangelio tria opera notantur fuisse in magdalena penitentia ad contemplationem per que significatur marie contemplatio quod hec sume fuerit ipsa.

Primum in eo quod dicitur sedisse et verbum audisse

Secundum in eo quod dicitur sororem suam solam reliquisse

Tertium in eo quod dicitur a saluatore vnum tantum necessarium esse

Primum est quod magdalena sedebat secus pedes domini et audiebat verbum illius. quia mens eius suspensa erat totaliter in christum deum et: mira suauitate pascebatur in diuini verbi auditione et meditatione. hoc opus tenentur vos fi sedens in predicatione attente audiendo sermonem et deuote meditando Hoc opus contemplationis summe fecit mater christi plusquam omnis creatura. Nam ipsa improportionabiliter magis quam in magdalena et in quacunque sancto fuerunt hec tria vicz Illuminate mentis in deum eleuatio. et Uerbi christi intenta auditio atque suauissimi dulcoris degustatio et assaporatio. Primo inquam summe fuit beata virgo illuminata mente in deum eleuata. quia vt volunt doc. in eius sanctificatione in vtero materno tanta ei sapientie claritas a deo supinfusa est que et in suo puentione et obumbratione spiritus sancti quando vicz concepit filium est adaucta adeo quod vix potest exprimi quam eleuatum et illuminatum intellectum habuerit supra omnes alias puras creaturas. sup neronem quod habuit peritiam artium mechanicarum. sup Aris. qui oim naturalium rerum claram noticiam habuit. vt testatur etiam hieronymus de ipso super Platonem qui substantiarum separatarum noticiam tradidit. sup Ptolomeum regem qui astrorum oim noticiam acquisiuit. Denique super moysen qui creaturarum nouit originem. quod Aristoteles ignorauit. Uiditque deum facie ad faciem. Sup Stephanum qui vidit celos apertos. Sup paulum qui vsque ad tertium celum raptus est. Sup dauid qui fuit secundum theologos in primo di. g. eximius propheta eo quod altiora prophetauit. Sup iohannem baptistam qui predixit aduentum christi et digito demonstrauit. di. Ecce agnus dei. Sup per Johannem euangelistam qui dixit In principio erat verbum etc. De quo ait Aug. quod si paruum altius intonasset eum mundus capere non potuisset. Preterea sup omnes sanctos et sanctas dei fuit beata virgo illuminata. Unde aliqui dicunt quod et sanctus Bernardinus de Senis in suo sermone de admirabili gratia et gloria matris dei tenet et astruit. quod videlicet tanto lumine illustrata fuit beata virgo cum esset etiam in ventre sue matris quod non tantummodo plene habuit liberi arbitrij vsum et plenum lumen rationis: sed etiam fuit in sublimiori con.

tēplatiōis statu q̃ vnq̃ aliqua pura crea
tura viatrix in etate pfecta. Ita q̄ tā altis/
sime ɔtēplatiōis lumē habuerit vt pfecti
us etiā in vētre mřis ɔtēplaret̃ ocū q̃ vn/
quā fuerit ɔtēplat⁹ aliq̄s in pfecta etate.
Et licet aliqñ sicut ⁊ ceteri corpalr̃ dormi
ret. actū somn⁹ q̄ pellit in nob liberi arbi/
trij actū ⁊ meredi vsum nō fuit in ipa. vñ
dicere poterat illð Canti. v. Ego dormio
et cor meū vigilat. s. in ɔtēplatōe. Vñ ipsa
magis excessit in ɔtēplatiōe dei dormien/
do: q̃ aliq̄s ali⁹ vigilādo. In quo q̄dē lu/
mie cōtēplatiōis altissime ipa btā ṽgo p/
fecte hoc intellexit ⁊ cognouit Priō natu
rā creatā irrōnalē Scđo naturā creatā
rōnalē Tertio naturā creatā spūalē. i. an
gelicā Quarto naturā increatā diuinalē
in cui⁹ vicz creatoris lumie cognouit omēs
creaturas. ⁊ oīa q̄ erāt fugiēda ⁊ aspnāda
et q̄ erāt sequēda ⁊ amplectēda ⁊ p quem
modū oīa eēnt odiēda vel diligenda. Ha
buit eñ tantā cognitionē creatoris vt i ip
sa cognitiōe oīa alia cognosceret vt in ip/
sa ṽificaret̃ illð pphe. In lumie tuo vide
bim⁹ lumē. Etem Aris. in iij. de aīa i pn/
cipio ait q̄ potētia sensibil' pcepto obiecto
excellenti impedit̃ postea in actu suo circa
obiectū minū vt ptz de illis q̄ postq̃ vide
rūt solē nō pñt videre mīma. Potētia aūt
intellectualis econuerso postq̃ intellexit
sublimia facili⁹ intelligit infima Et ideo
btā ṽgo sblimata ad tantā cognitionē dei
q̄ a nullo creato intellectu ɔphēdi pōt fa/
cilime postea intelligebat oīa creata et p/
fecte oīa pdicta. Nec mirandū si añ debi/
tā etatē hec pmissa habuit btā ṽgo. Nam
btūs Nico. i infantia tm̄ vsū rōis habuit
vt quartā ⁊ sextā ferias discerneret ⁊ ieiu
naret. sctūs vero Benedict⁹ i pueritia ce/
pit miraculis coruscare. Et Johes bap/
tista ve inquit Ambrosius sup Lucā vere
cognouit xpm in vtero mřis nō ex natura
sed grā Qui etiā i etate q̄nq̃ annoꝝ fugit
mundū ⁊ intrauit desertū. Si igit̃ isti ha/
buerūt vsum rōnis ante debitā etatē q̄ est
vij. annoꝝ de lege cōmuni. extra de delic.
puer. ca i. Et de pe. ⁊ re. ca. Omis. quāto
magis de beata virgine altiori ⁊ ampliori
mō ista credenda sunt. Merito ergo ipsa
vocata ē maria qð interpretatur illumi/
nata vel illumiatrix sm Hiero. q̄ nomīa
debēt esse ɔsona rebus. xij. q. i. in ca. Cleri
cus. Et de pben. ⁊ dig. cap. Cū sm apl'm.
Ecce marie illumiata ɔtemplatio p quā
sedebat mētaliter sec⁹ pedes dñi ⁊c. tanq̃
⁊ plusq̃ magdalena Scđo plusq̃ mag
dalena vel q̄libet creatura verbū xpi inte
te audiebat btā ṽgo q̄ non solū publicas
pdicatiōes dñi iesu qñ cepat iam pdicare
Sz etiā i puato qñ puer erat audiebat ṽ/
ba secretoꝝ celestiū ⁊ vite fut̃e occlta mi/
steria ad sui ɔsolationē ab eodē dño iesu.
Nā sm Antho. florē. vbi s̃. Btā ṽgo. sci/
ens dñm iesuz q̄ tantā sciam tūc puer ha/
bebat quātā nūc i celis habet: verisil'e ē q̄
interrogabat eū aliqñ de secretis celestib
Et pie imaginari pōt q̄ btā mr̃ ponebat
filiū suū dulcissimū ad sedendū ⁊ ipa hu/
liter se ponebat ad pedes ei⁹ di. O dilecte
fili et deus meus. Rogo vos dicite mihi
de diuinitatis ⁊ sancte trinitatis gl'ia. et
de ordinibus angelorum quō stant in cel'
quia moyses ⁊ alij pphete de his nil dicūt
Et de sctis aīabus vbi collocabunt̃. Et
q̄s bon⁹ fili⁹ quis interrogatus a matre
de re bona non rñderet ei ad ɔsolandū eā
Rñdens g̃ fili⁹ dixit. Ego inq̄t cum pře ⁊
spūsctō ab initio ⁊ ante secula eternaliter
gl'ia diuinitatis vnum sumus. Ego a pře
eternaliter genit⁹ filius. pater vero a nul
lo: spūssanct⁹ aūt pcedēs a me filio ⁊ a pa
tre equales tres psone in vna substātia di/
uina existētes ab eterno. coequalis eterni/
tatis: inmensitatis omīpotentie: omisci
vel sapie: benignitatis ⁊ bōitatis. Deniq̃
ego filius dei inquit ab initio cum patre
et spūsctō creaui celum empireum et mox
ipm repletū angelis q̄ sunt distīcti in nouē
ordinibus ⁊c. Item interrogauit iterū
illa di. Vbi eras fili cū mūdū nōdū creas/
ses. Respondit in patre ⁊ spiritusācto. ⁊
pater i me ⁊ spūsctō. Et spūsctūs in me ⁊
patre. et cū nil creatum foret erat deus to/
tus in seipo sūma in gl'ia diuinitatis eter
naliter felix ⁊ laudabilis p secula Et il/
la. quale ē illð celū fili mi vbi gloria tua ⁊
oīm angl'oꝝ fulget Rñdit o dilecta mř ē
illð pulcherrimū: speciosissimū: lucidissi/
mum: et spaciosissimū: iocūdissimū ⁊ ame
nissimum. Nam ciuitas illa non eget sole

ãt luna ſʒ claritas dei illumiat eã. Et ite rũ introgabat ðí. O fili. quales ſũt illi angeli ⁊ q̃ ex eis ĩ ſupiorib' atq; q̃ ĩ inferiori bus aut medijs ordib'. Rñdit dñs ieſus O dulciſſima mr̃ angeli ſunt puriſſimi et mũdiſſimi tã q̃ ſpecula deiformis bonitatis. ſupiores ſũt ĩ eis ſeraphin. ⁊ infra eos cherubin ⁊ throni; media hierarchia ſunt dñatões: pncipat⁹: ptãtes. Infima: ꝟtutes archãgeli ãgeli. At illa aiebat. Gabriel inquit q̃ mihi ãnunciauit ɔceptũ tuuʒ o fili pdulce ꝑe fuit pulcherrimus. ſed ⁊ ãgeli q̃s mihi appentes ſepi⁹ vidi fuere formoſi valde. At dñs ieſus in hac vita non põt videri plene eoꝝ pulcritudo. qꝛ in futuro videbit̃ mira eoꝝ formoſitas: quã nequaq̃ mẽs hoĩm ĩ renoꝝ valet in pñti vita cogitare ad plenũ ⁊c̃. Itẽꝝ illa o fili q̃les aie ſtabũt cũ angelis. Rñdit ieſus ſm merita et demerita aſſignabũt̃. alij in ſupioribus: alij ĩ medijs: alij ĩ inferiorib' angeloꝝ ordinib': ex q̃bus mali angeli ceciderunt ⁊c̃. At illa. Fili mi apl̃i tui vbi erũt. Rñdit ieſus in ſupmo ordie. qꝛ ardẽtiſſimos eos mea ignita caritate ſpũſſctũs me⁹ pficiet dignos xp̃i qð ſeraphin ordinẽ merebunt̃ Item o fili p̃ dulciſſime: ego in q̃ ordie ero At fili⁹ o mr̃ amãtiſſima vos nõ eritis in aliq̃ hoꝝ ordinũ. ſed ſup oĩa choros angeloꝝ exaltabimĩ tanq̃ regina in throno regio. Due eñ cathedre ſunt nob̃ pparate in celis Una mihi q̃ eſt a dextris dei pr̃is. Altera vob̃ o mr̃ venerãda. vt ⁊ vos ſitis ad dextrã meã: iuxta illð pŝ. Aſtitit regi.a dex.t.⁊c̃. Et.iij. Re.ij. Poſit⁹ ẽ throni⁹ ad dextrã regis. ⁊ ſedit mr̃ ei⁹ ad dexterã ei⁹ ⁊c̃. Itẽ altera die introgabat mr̃ filiũ de locis penalib' ĩferni. Et xp̃s edocebat quõ pueri in lymbũ pueroꝝ nunq̃ faciẽ dei viſuri. Et purgãde aie in purgatoriũ. atq; aie dãnande in inferiorẽ infernũ ponent̃. Ubi et ſm diuerſa pctã diuerſis penis punient̃. Inſup cũ xp̃s publice pdicaret ſeq̃bat̃ eũ mr̃ ei⁹ ſedẽs ſecus pedes ei⁹ ⁊ audiẽs ꝟbũ illi⁹. Ecce q̃ verbi chriſti auditio figurata in magdalena ⁊c̃.

Tertio in maria fuit multo magis q̃ in magdalena dulcoris diuini atq; ſuauiſſimi deguſtatio ſup oẽs creaturas vt oñdit Aug⁹ ĩ omel. hui⁹ euãgelij ita dicẽs: De pte marie q̃ optima pdicat̃ q̃ et qual' ⁊ q̃ta fuerit in btiſſima ꝟgine maria q̃s digne eloquet̃. qñ magna ml̃titudo dulcedis dei fuit in ea. qñ ſpũſſctũs in eã ſupuenit et ꝟtus altiſſimi obũbrauit: ⁊ de codẽ ſpũ ɔcepit. Quid ẽ qð in ea nõ ſapiebat ĩ qua dei ſapia habitabat ⁊ in cui⁹ vtero xp̃s ſibi corp⁹ adaptabat. maria hec non tñ ad pedes ſed etiã ad caput dñi ſedẽs audiebat ꝟbũ illi⁹: hec ɔſeruabat oĩa ꝟba. ſ. paſtoꝝ angeloꝝ magoꝝ necnõ ⁊ ipi⁹ filij cõferẽdo in corde ſuo. Nemo vnq̃ ſicut hec ꝟgo btiſſima guſtauit q̃ ſuauis ẽ dñs inebriabat̃ ab vbertate dom⁹ ſue ⁊ torrente voluptatis ſue potabat̃. Nec mirum qñ apud eã: imo itra eã erat fons vite de qua manabat tãta pfectio vtriuſq; vite. Hec ille.

Capitulũ. II

Ecũdũ op⁹ ɔtẽplatiue vite oñdit euãgeliũ in eo q̃ dixit: Martha ſoror mea reliq̃t me ſolã miſtrare. Nimirũ in aia hũana due ſorores ſũt vicʒ ſupior ps rõis q̃ in ɔtẽplatiõe intẽdit deo Et inferior ps rõis q̃ p virea ſenſualium mẽbroꝝ exterioꝝ ĩ bonis actib' ⁊ opibus mie exercet̃ pter deũ. et qꝛ hõ occupatus exteriorib' actiõib' ĩpedit̃ ab altitudie cõtẽplatiõis ⁊ diſtrahit̃ mẽs ad ĩferiora. Et itẽꝝ qñ hõ itẽdit cõtẽplationi recolligit̃ mẽs ab inferiorib' ad ſupiora ⁊ ſuſpendit̃ ab actiõib' exterioꝝ ſenſuũ. qꝛ dicẽte pho iij. de aĩa. Intellect⁹ q̃cũq; ſe ɔuertit totaliter ſe diuertit. Uñ ſic fit q̃ ſoror ſororẽ ſolã relinq̃t qñ rõnis ps ſupior abſtracta ab exteriorib' ⁊ intẽta diuinis: exteriores actiões exeq̃ nõ curat adiuuare. Uerũ in btã ꝟgine maria ſm qð dicit mgr̃ vbertinus d̃ Caſali ordis mioꝝ ĩ li. arboris vite crucifixi hec fuit ſingl'are ⁊ mirabile munus gr̃e q̃ occupatiões exterioꝝ ſenſuum circa queq; opa bona ⁊ miſteria dñi ieſu: nunq̃ impedirẽt ĩ ea recollectionẽ mẽtis et ɔtẽplatiõis actũ ac expimẽtalia gr̃e guſtũ. ſed et ipe ɔtẽplatiõis act⁹ mẽtẽ marie plene in deũ recolligẽs nũq̃ ĩpediuit virtuoſũ ⁊ debitũ officiũ admiſtratiue ptis inferioꝝ ſenſuũ q̃n ⁊ ſic dulciſſime miſtraret filio ſuo ieſu tã in infantilib' ei⁹ neccitatib' q̃ in alijs ĩ decurſu vite ſue oportunis atq; ĩ inſtructiõe aploꝝ ⁊ alioꝝ primorũ.

Immo iste due pfectiões: actio z ɔtēplatio in ipa mutuis se respectib9 cōtinue intendebāt ad virtutū z glīe cumulū. Itaq3 h opus ɔtēplatiōis qđ dixit martha soror mea reliqt me solā mistrare precipue fuit in beata virgine maria post xpi ascensionē qñ ipa fuit derelicta in terris solatio p̄sentiali sui filij destituta. Nā licet gauderet de filij honore cū ascendit in celum tamen de sua tristabat absentia. quia vt dicit Hieronym9. Naturali affectu matno mouebat optans p̄ntiā filij sui quez sūme diligebat et merito. quia sciebat ipm hominē fore sanctissimū z deū gl'iosum qui ei multa bñficia p̄stiterat vt ṽgo cōcipet: sine dolore pareret: et dña mundi mr̄ dei fieret atq3 omni grā eā plenā reddidisset. Desiderādo ğ filiū .d. sepius. O fili dilectissime vtinam adesset illa hora: qua de hac valle miserie dissoluar z ero tecum in celo. Et aiebat cū dauid ps. Sitiuit aiā mea ad deum fontē viuū qñ veniā z apparebo ante faciem dei zc. Vñ ipa tanq3 altera Martha p desiderij pietatem conq̄rebat iesu q nō hr̄et adiuuamentū solacij sororis sue: id ē felicitatis superne vbi conuiueret christo. Capitulū III

Ertiū opus ɔtemplatiue notatur cū dicit: vnū est necessariū ṡm lyrā vnū id est vnitas mentis ad deuz Finaliter eñ hoc vnum est necessariū homini. vt sit vnum cū deo p vinculum charitatis. Qui eñ adheret deo scz p charitatē vnus spūs fit cū eo .i. Cor. vi Nā de9 charitas est et qui manet in charitate, in deo manet z deus in eo .i. Joh. iiij. Unde dicit charitas quasi cara vnitas. q2 vnit nos deo. Et quāto magis hoc facit hō tāto appinquat statui beatoꝝ z tanto magis pficitur Hoc fuit pfectissime in maria matre dei que totaliter ad deū ɔuersa ad nil aliud intēdebat: ad nil aliud vacabat: nisi vt vnita deo p charitatē indesinenter viueret in xpo z xps in ipa Vñ Hiero9. in sermone de assumptiōe dicit đ ea. Puto quicqd cordis est quicqd ṽtutis hūane si totum adhibeas nō sufficiat vt cogitare valeas quanto indesinēter cremabat ardore pij amoris: quātis mouebat replexa spūsctō celestiū secretoꝝ icitamētis vt resolueret anīo cuncta q̄ audierat: que viderat: que cognouerat Hec ille. Nota ğ q sicut mater cū habet filiū mortuū cū flentibus sepe respicit vestes filij. sic btā Maria vt idē Hieronym9 dicit visitabat loca in quib9 filius eius fecerat aliqđ mirabile opus: ɔtemplādo illa sacra misteria Aliqñ in nazareth ibat ad locum vbi fuit ɔceptus xps: ibi ɔtemplādo imensam dei charitatē qua misit vnigenitū suuz in mundū. Aliqñ ibat in bethleem vbi natus est xps: meditādo eius sūmā humilitatē. Aliqñ in hirl'm vbi p̄dicauerat i tēplo recordādo ei9 doctrinā suauissimaz et sapiam. Aliqñ ad mōtē caluarie vbi crucifixus est z tota resoluebat in lachrymas ex dulcedine diuini amoris in ibi ostensi. Indeq3 ad sepulchꝝ z ad alia eius loca Hec tamen pegrinatio beate ṽginis ad loca sancta ṡm beatū Ambrosiū intelligēda est magis ṡm spiritū q3 ṡm loci discursum. quia scz domi manēs ɔtēplabat que fili9 fecerat in illo vel illo loco: z sic tota cōuersa fuit z intendēs ad hoc vnū scz diuine charitatis vinculū p totam suā vitam. O xpi ğ fideles aīe. O p̄cioso sanguine dñi iesu redempte. oēs vos hortor. vt ad eius matrē ɔfugite ei quoq3 supplicate vt impetret nobis gratiā p quā et nobis sapiat sicut sibi iesus crucifixus z cū ipa in xpi vulnerib9 moremur. Eiuo sanguinez sp mēte aspiciam9 i ipo viuam9 i ipo moriamur vt cū p̄dulcissimo ipo iesu z pijssima ei9 mr̄e maria eternal'r cōregnem9 zc.

Articulus terti9 de vita fruitiua beate marie z qualib9 gaudijs ipsa est beatificata in tempore assumptionis necnō in celesti patria in eternum.

Irca tertiū miste c rium de vita fruitiua marie significata in pte optima magdalene. quia dicit Maria optimam ptem elegit que non auferet ab ea Nota ṡm Nico. de lyra q ipa magdalena dicit optimā ptem elegisse nō q2 Martha malā. sed illa meliorē: quia ɔtempla/

tio s'm doctores simpliciter melior est q̃
actio Nam p cōtemplationem imediati⁹
z pxīmius vnitur mens homis in deū Et
sequit. Que nō auferet ab ea. quia opera
vite actiue non habent locum nisi in pñti
vita z ideo adueniēte futura vita auferūt
Sed ɔtēplatio non auferf in futura vita
q̄n poti⁹ pfectissime habebit et tenebit in
eternū, q: videm⁹ nūc p speculum in enig
mate tunc aūt facie ad faciem. i. Cor. xiij.
Vñ p hanc optimā ptez magdalene, q̄ nō
auferet in eternū designat illa vita frui/
us que ē in supna pñia que ɔsistit pncipa/
lius in visione diuīa. iuxta illud Jo. xvij.
Hec est vita eterna vt cognoscāt te deum
vez z quē misisti iesū xpm. Hec q̄ ppe ē vi
ta optima q: felicissima z ppetua. De hac
Aug⁹. xxij. li. d ciui. dei exclamās dicit: O
q̄nta erit ibi felicitas vbi nullū erit malū:
nullū deerit bonū: vacabit ibi dei laudib⁹
qui erit omnia in omibus. ipe erit finis de
siderioz nostroz qui sine fine videbit: sine
fastidio amabitur: sine fatigatiōe laudabi
tur: vacabimus et videbimus: videbim⁹
et amabimus: amabimus z laudabimus:
Ecce quid erit sine fine. Nā que pars me
lior quis alius melior finis q̄ puenire ad
regnū cui⁹ nō est finis. Hec ille. Itaq̄
ad ppositū beatissima virgo maria hanc
ptem optimaz hodie elegit. quia hodie ad
illam supernam patriam ascendit in cui⁹
parte optima viuit in eternum cū predul/
cissimo suo filio iesu: vbi fruitur multipli/
ci gaudio ineffabili beatitudine glorifica
ta super omnes angelos et homines bea/
tos. Nam in celesti regno bona ē pars cō
iugatorum: sed melior viduarum: optima
autē virginū. Et hec est pars marie. Itē
inter virgines bona est pars virginū car/
ne tantū qui videlicet in virginitate deces
serunt ppositum tamen nubēdi habuerūt
matrimonio sacramentali et sic ɔtinentiā
et castitatem in carne seruauerunt vt de/
buerunt. sed melior est pars virginuz que
carne et mente virginitatem seruare ppo/
suerunt per totum tempus vite sue. Opti
ma autem est pars solius virginis marie
que sola virgo perpetua fuit carne z men/
te et insuper cum prole filium dei generā/
do. Deniq̄ bona est pars angelorum i ce/
lo qui deum contemplantur vt dominum
et patrez: sed melior est pars hominū bea
torum. quia deum contemplant vt domi/
nū et patrē et fratrem: qd non facit angel⁹
Optima vero est pars marie que ipm de/
um contemplatur vt dominū et patrem z
filium. Et ideo in solio dignissimo exalta
ta est super omnes celos: angelosq̄ z bea/
tos. et sic claret optima pars marie p om/
nem modū s'm Fran. maro. Itē quo ad
gloriam celestem. Bona est pars angelo
rum qui sunt glorificati simplici gloria i
suis ordinibus. i. gloria essentiali que con
sistit in visione dei: fruitione: z tentione.
Sed melior est pars in gloria hoīm bea/
torū. q: ipi possidebūt duplicia eo q̄ gliaz
in anima et corpore. et sic habebūt gliam
non tantū essentialē in deo: sed etiam con/
substantialē in corpe. Et aliqui hominuz
habebunt etiam aureolas et alias accidē
tales glorias. Precipuū autē gaudiū ha/
bebūt in visione humanitatis christi. ocu
lo corpali ac gliose matris eius iuxta illō.
Eccle. xi. Dulce lumē et delectabile vide
re solem id est christū et matrē amictā so
le id est xpiformi splendore. Hinc Bern./
ait: Plus gaudeo bone iesu angelis pre/
ferri ex gratia tua q̄ angelum fuisse ex na
tura. Sed optima pars glorie marie q̄
super omnes exaltata in glorioso corpore.
totam patriā celestē sua gloria decorat il/
lustrando z delectat. sicut sol totum mun/
dum. Unde Bern. in quodam sermone
de assumptione ait. Marie presentia: tot⁹
illuminat orbis: adeo vt ipa celestis pñia
clarius rutilet virginee lampadis illustra
ta fulgore Hec ille. Sz q: apoc. xij. In ca
pite virginis corona duodeci stellaz scri/
bitur. i. beatitudinū et eius gaudioz. Sic
exponit Fran. maro. q: stella in diuina scp
tura aliqñ p btītudine accipit dicēte dño:
Apoca. ij. Qui vicerit dabo illi stellā ma
tutinā. i. btītudinis gaudiū eternū. Et q̄a
hodie assūpta btā virgo. xij. stellis est co/
ronata. Ideo vt taceā de illis ptibus gau
dioz supne felicitatis cōmunib⁹ omibus
beatis quas Anshelm⁹ enūerat li. de siti/
tudinib⁹. Singularia btē v̄ginis gau/
dia quibus ipa est specialissime btificata
hic describunt duodenario nūero. quorum

prima que gaudia habuit in sui assump-
tione hodierna. Alia autem septem hodie ad-
epta possidet eternaliter in illa celesti pa-
tria. Primum gaudium felicis emigratio-
nis. nam eius transitus multipliciter est feli-
citatus et gaudiosissimis priuilegijs predo-
tatus. Primo quidem quia sine omni do-
lore et sine infirmitatis grauamine obijt.
ut dicit Hieronymus Sicut a corruptione ex-
tranea ita a dolore mortis aliena. Secun-
do quia in suauissima spiritussancti consolatio-
ne et contemplationis diuine dulcedine de-
gustata obijt. ut supra patuit. Tertio
quia secura de immarcessibili gloria tran-
siuit inter angelorum ministeria circumstan-
tium et omnium malignorum spirituum presen-
tiam prohibentium ne eos videret. atque inter astan-
tium apostolorum et sanctarum virginum consolatio-
nes et laudes: diuino lumine circumfusa. et
odore celesti fragrando et omni genere con-
solationis refecta de huius miserie valle
ad sui filij desiderabilem beatitudinem euo-
lauit: plena omnibus meritis et bonorum
operum gratia etc. Ecce ergo maximi gau-
dij felicitas Secundum gaudium glorio-
se resurrectionis. quia in corpore glorioso resurgens
in celum conscendit in perpetuum regnatu-
ra ut patuit. Tertium gaudium hono-
ratissime obuiationis et susceptionis. quia
tota celestis curia: et insuper ipsemet domi-
nus iesus in occursum venientes et eam sa-
lutando honorificentissime susceperunt.
O quantum gaudium habuit maria quan-
do videbat diuersa celestia agmina ange-
lorum et beatorum eidem occurrentia eamque
ut pie contemplari possumus salutantia
per talia verba Aue regina celorum: aue
domina angelorum: salue radix sancta ex
qua mundo lux est orta: Gaude gloriosa
super omnes speciosa vale valde decora et
veni nobiscum cum christo tuo filio regna.
O quam iocunde ipsa eis benedicens di. Be-
nedicti vos domino qui fecit celum et ter-
ram. O quantum exultauit quando filium
occurrentem in gloria maxima primum vidit
et in eius oscula atque amplexus ruit Quar-
tum gaudium diuine inuitationis. Nam
maximum gaudium tunc habuit cum vidit
sanctissimam trinitatem patrem filium et spi-
ritumsanctum sibi obuiando inuitantem ad
coronam Nam inseparabiliter persone diuine
se comitantur secundum Augustinum de trinitate.
Unde quando christus occurrit sibi. ergo et pater et spi-
ritussanctus ibi fuere inuitando. et di. Canti.
cor. iiij. Ueni de libano sponsa: veni de lib.
veni coronaberis. Tribus enim vicibus di-
cit veni. quia ab ipsis tribus personis di-
uinis dulcissime inuitatur etc. Quintum
gaudium iubilosissime deductionis quia ut
dicit Hieronymus in sermone. Nulli du-
bium illam celestem hierusalem tunc exultas-
se ineffabili leticia: tunc iocundatam esse in-
extimabili charitate: tunc cum omni gratu-
latione iubilasse et ingenti lumine virginem
circumfusam cum laudibus et canticis usque
ad thronum preparatum perduxisse sicut la-
tius supra dictum est. Quid nempe o ho-
mo putas quantum hausit tunc virgo gau-
dium quando tam dulces beatorum cantus
et diuinas laudes cepit audire. et de se ac
pro se vidit omnes congratulari et suum na-
tum dominum iesum summe super ipsa iubila-
re et iuxta se ipsam in dextra dei intronisa-
re in excelsis sicut legimus. i. Paralip. xv.
quod dauid qui figurauit christum et omnis
israel qui figurant beatos in iubilo dedu-
xerunt archam. id est mariam etc. Hec itaque
quinque gaudia habuit virgo propter tempus assumptionis.

De. vij. celestibus gaudijs marie

Consequenter notandum quod ipsa bea-
ta virgo in illa celesti patria mul-
tiplicibus inenarrabilibusque fruitur
gaudijs. solent tamen quidam deuoti reco-
lere et venerari in orationibus et salutationibus
angelicis septem precipua eius gaudia di-
stinguendo et enarrando. Quod quidem ortum ha-
buit ex quadam reuelatione facta ut putatur
ipsi beato Thome archiepiscopo Cantuariensi.
Fertur namque quod cum ipse frequenter et singulis die-
bus salutaret beatam virginem pro. vij. eius gaudia
que habuit in terris posita Primum videlicet in filij di
conceptione Secundum in eius portatione in suo utero
ix. mensibus et elizabeth visitatione. Tertium in
eius natiuitate. Quartum in magorum adora-
tione Quintum in inuentione post triduum in templo
Sextum in filij resurrectione et ascensione.
Septimum in beate virginis assumptione in celum
Quadam itaque vice dum predictis eam salutanti
per aue maria. Ecce apparuit eidem beata virgo
cum claritate magna et ait: Charissime inquit

deuotionē tuā grant' accepto. q2 de meis gaudijs q̄ i vita ista habui frequēter commeorādo me salutas. Attamē vellē insuper vt et illa mea gaudia que in celo nunc gloriosa habeo recoleres ⁊ ꝯsimilit' de his quotidie me reuerenter salutares. Qd̄ si feceris tu vel quicunqȝ ali⁹ fidelis ob mei deuotionē hoc fecerit en ꝓmitto q2 in tempore obitus sui ego ei⁹ aiam ꝓtegā ⁊ liberabo ⁊ in cōspectu filij mei ꝓ ipa astabo ⁊ intercedā ac consolabor eā. Tūc ipe btūs Thomas adorādo eā ⁊ grās agēdo dixit: O gl'iosa celoruȝ regina. ⁊ sup bn̄dicta dn̄a mea. Dic q̄so mihi q̄ sūt ista tua gaudia in celo: d qb̄ te salutare debeo At ipa btā ꝟgo. vij. ei gaudia ⁊ narrouit que subscribunt. de qb⁹ ipe sanct⁹ Thomas Cāturien̄. pulchras laudes edidit quas etiā in certis ecclesijs solēt quidā ꝓ sequēnoꝝ loco decantare in hec verba: Gaude flore ꝟginali: que honore spēali transcendis splēdiferꝝ Angl'oꝝ ꝑncipatū ⁊ sctōꝝ decoratū dignitate nūeꝝ. Ecce ꝑmū. Gaude sponsa cara dei. nam vt clara lux diei: solis dat' lumie. Sic tu facis orbē ꝟe: tue pacis resplēdere lucis plenitudine. Ecce scd̄m: Gaude splendēs vas virtutū cui⁹ ꝑndēs ē ad nutū: tota celi curia Te benignā et felicē iesu dignā genitricē venerans in gl'ia. Ecce tertiū gaudiū. Gaude nexu voluntatis ⁊ amplexu charitatis q2 iūcta sis altissimo. Vt ad voti ꝯseqris: quicquid ꝟgo postularis a iesu dulcissimo Ecce quartū. Gaude virgo mr̄ xp̄i q2 sola meruisti. o ꝟgo pijssima Esse tāte dignitatis q2 sis scē trinitatis sessiōe ꝓxima. Ecce qntū. Gaude mr̄ miseroꝝ quia pr̄ seculoꝝ dabit te colētib⁹: Cōgruētē h̄ mercedē ⁊ felicis poli sedē regnis in celestib⁹ Ecce sextū Gaude ꝟgo mater pura certa manēs ⁊ secura q2 tua gaudia Nō cessa bunt nec decrescēt sȝ durabūt ⁊ florescent per eterna secula.. Ecce. vij. Et post singulos versus. Gaude: addūt deuoti salutantes ꝓrando. Aue maria. Qui vero l'ras nesciūt vt neqant has laudes ꝓrare loco cuiuslibet gaudij dicūt aue maria: singl'a hec gaudia ꝺuote meditādo. Primū itaqȝ hoꝝ dicit' gaudiū dignificationis quia videlicet beata virgo in celesti regno est exaltata ad dignitatem regalē taȝ altissimā vt transcēdat omniū angeloꝝ ordinem et sanctoꝝ numeꝝ. quia alij tm̄ serui dei: ipa aūt mater vera dei ⁊ ꝑ ꝯsequēs corpo omniū est angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ dignissima dn̄a

Scd̄m dicit' gaudiū illumiationis vel celestis gl'iose illustratiōis: quia vicȝ sicut sol illustrat hunc mundū illumiat ⁊ irradiādo decorat ita claritas gl'ie beate ꝟginis diffusa ꝑ totā celestē ꝑadisuȝ illustrat et decorat sua luce cui⁹ pulchritudinē sol et luna mirant'. Vn̄ Aug⁹ in quodam sermone de natiuitate ꝟginis ait: Ipm celū quē penetrasti scȝ o gl'iosa regina: omiaqȝ que in eo sunt ꝯcta noua ⁊ ineffabili gloria decorasti: noua illic ac ꝑcellēti luce cūcta ꝑlustras ⁊c. Tertiū gaudiū venerā de adoratiōis ⁊ obeditionis. q2 vicȝ tota celestis curia: id ē omēs angeli ⁊ scti ad eius nutum obediūt ⁊ eā venerant' atqȝ adorāt vt dei matrē. Vn̄ Apocal'. vij. Vidit Johes q2 sanctoꝝ turba magna quam dinumerare nemo poterat stabāt añ thronū qui figurat beatā virginē ⁊ in ꝯspectu indt agni ⁊ clamabāt di. Salus deo nr̄o qui sedet sup throno ⁊ agno. i. xp̄o incarnato ex virgine qui in ipa tanqȝ in throno quieuit. Et oēs indt angeli stabant in circuitu throni ⁊ ceciderūt in cōspectu throni in facies suas ⁊ adorauerūt deum ⁊c.

Quartū gaudiū dicit' ꝑtāt' seu potestatiue impetratiōis. q2 quicqd voluerit impetrare a filio poterit. Naȝ ius habet precipiendi tanqȝ mater filio. iuxta illud. iij. Reg. ij. in figura dictum. Pete mater mi neqȝ em̄ phas est vt auertam faciem ⁊c.

Quintū gaudiū dicit' coassessionis. q2 videlicet ipa sedet ꝓxima ad sanctissimā trinitatem. quia est in eodem throno cum dn̄o iesu qui sedet ad dextrā maiestatis in excelsis. iuxta illud ps̄. Astitit regina a dextris tuis ⁊c. Vn̄ xp̄s iesus ⁊ deus pat' ac spūs sanct⁹ tam familiari et amorosissimo ac singl'ari aspectu ⁊ sub tāta reuerētia conspicit eam ⁊ tante glorie intimitate se ingerit eidem q2 totam ad celestē curiom simul sumptam preter matrem tali aspectu omnino: et tanta altitudine glorie non fertur quemadmodum ad ipam Et etiaȝ vicīuersa tanta dilectiōe ⁊ eba

ritate ac fruitione fertur beata virgo in deū patrē et filiū et spūsctm̄. Tantūqꝫ illi luci inaccessibili est imersa fm̄ Bern. vt/ traqꝫ credi pōt atqꝫ ad delectamētū secretū diuinaꝝ psonaꝝ in mediū trinitatis brissi me tā excellēter ē introducta. vt oēs amores pñtis et pterite atqꝫ future vite respe ctu sui sint quasi luna sub pedibꝫ eiꝰ. Vñ Eccā. xxiiij. ipsa de se ait Ego mr̄ pulchre dilectionis: scꝫ diuine q. d. Ego quia sum mater filij dei: pulchrā illam inter deū et beatos dilectionem sūma formositate p/ nitentē possideo supereminenter ⁊c. O q̄ tu deuota mens potes cogitare q̄ꝫ ineffabile gaudium sit marie: iuxta dei filiū sedere ⁊ ipm̄ quotiens vult dulciter amplexari et osculari. O quanta suauitate diuina ibi videt quō pater gignit filiū ⁊ vterqꝫ spi/ ritūsanctū spirat ⁊c. Nā deus nō pōt vide ri sine marie suauitatis fruitiōe fm̄ Ber.

Sextū gaudiū pmiationis scꝫ suoꝝ de uotoꝝ. quia deus ꝓpter ipsius amorē omnibus eā venerantibꝫ pmia dat hic ⁊ in fu turo. Vñ quia videt quotidie saluari ho/ mines et omnes sanctos saluatos: ipa me diante omnes deo atqꝫ ipsi beate virgini gratias agentes maximū in hoc virgini est gaudium necnon omnibꝫ sanctis eam videntibꝫ ⁊ mutuo gaudio collétantibus vt ipsa dicere possit beatis illud Aplī. i. Thessal. iij. Gaudiū meū ⁊ corona glīe vos ante deum. quia vt dicunt doctores super. iiij. Sanctis in celo accrescet gau/ dium accidentale de salute et beatitudie eorum qui per ipsos conuertunꝰ et saluan tur: sicut et angelis gaudiū est sup cōuer/ sione peccatoꝝ et salute. vt dicit Luce. xv. Quantū ergo est gaudiū virginis bea te per quā quiqꝫ saluandi saluāꝰ vt aiunt Bernardus et Anshelmus ⁊c. Sep/ timū et vltimū gaudium accumulāde cō gratulationis qꝛ videlicet gaudia et glīe virginis magnalia nunq̄ꝫ deficiēt nec mi nuentꝰ sed durabunt et accrescent in secu/ la ex multitudine beatoꝝ. quia accidenta lis gloria et gaudium accrescit in beatis omnibus et virgine gloriosa. ⁊ econuerso in beata virgine gaudium accidentale ac crescit et florescit atqꝫ vt ita dicam inno/ uari videtur cōtinue ex beatis. Qđ sic de

claratur fm̄ intētionē scti Bernardini de Senis in sermone de admirabili gratia ⁊ gloria beate marie. Nam beati sunt in tri plici differētia. Quia quidam inter se in gloria sunt equales. quidaꝫ vero maiores quidaꝫ autem minores. Et tamē vt dicit Augꝰ sup iohāne Nulla inter eos est in/ uidia disparis charitatis. quin potꝰ fm̄ qđ dicit Gregorius in moral. Tanta vis in illa pace nos sociat vt qđ in se q̄sqꝫ nō accepit hoc se accepisse in alio exultet vna cūctis erit beatitudo leticie q̄ꝫuis nō vna sit omnibꝫ sublimitas vite Hec Gregori us. Unde imensa dilectio beatoꝝ et mul/ tiplex quā inter se habēt mutuo multipli/ cat inter eos quasi in infinitum numeꝝ gaudiorum fm̄ perfectionē et multitudi nem diligentium et dilectionis ex quo cre scunt stupendo modo differentie acciden talis glorie inter illos. Primo nanqꝫ in ter eos qui sunt equales in gloria vel qua si equales multiplicaꝰ gaudiū inter se ꝑ quolibet ex amore dupliciter. quia videli/ cet equali mensura se mutuo diligūt: et di ligi se cognoscūt eo ꝙ quilibet de quolibꝫ sibi coeq̄li tantū gaudet q̄ꝫtū de semetip/ so extensiue tamē nō intensiue fm̄ Rich. de media villa super. iiij. Sniaꝝ. et h̄ mō intelligēda sunt que de ꝯsilibꝰ hic dicentꝰ.

Scđo q̄ꝫ illi qui sunt in glīa maiores duplicant sibi gaudiū accidentale ꝑ quo/ libet beātō minori in glīa. Et h̄ nō qꝛ se vi/ deāt tantū diligi quantū diligūt. sed quia de glīa quorūlibet illoꝝ minoruꝫ tm̄ gau dēt hi maiores q̄ꝫtū de ꝓpria sua cū quili bet fm̄ capacitatē suā intelligūt glīosum. Vñ Petrus plus gaudet de bono lini q̄ꝫ ipse linus. Tñ fm̄ Bonauē. in. iiij. di. xlix. in fine ex hoc nō sequiꝰ ꝙ tm̄ gaudeat q̄ꝫ/ tū si hr̄et illđ bonū. qꝛ si hr̄et illđ hr̄et ma/ iorē charitatē ⁊ ꝓtātē intensiꝰ gaudendi.

Tertio hi qui in glīa sunt minores to/ ties duplicant gaudium accidentale de il lis maioribus: quotiēs glīosiores cē cog/ noscunt semetipsis eos qui ꝓpter amorem suum duplicant gloriam suam seu gaudi um suum. Nūc autē minores sancti cō/ spiciunt aliquem sanctum decies in glo/ ria se maiorem. quendam vero centies Aliquē millies: alium centies millies: ali

rum mille millies. Et hmôi sancti maio/res quasi infinita milia sunt. Vñ hi minores quotiēs intelligunt eum gloriosiorem se esse beatū: totiens duplicāt gaudiū suum cū cognoscant se tantum diligi a quolibet superiori ꝙ in quolibet eorum ꝓpter eos gloria duplicatur. O itaqꝫ deus magne. quis hominū numerare possit quanta gaudia tuis electis ꝑparasti ꝛ accumulari atqꝫ accrescere in gloria voluisti. Nam que lingua dicere vel quis intellectus capere sufficit quanta sint gaudia angelorꝫ choris interesse ꝛc. vt ait Greg⁹. in omel.

Nūc igitur ad ꝓpositū statuam⁹ ex vna parte integraliter totum amorem quē habēt beati ad inuicē mutuo: atqꝫ ex altera parte amorē q̄ mior btūs diligit ꝟginē gl'iosā. Et credo ꝙ talis amor minimi gloriosi excedat amorē beatorū aliorꝫ simul sumptū tam angelicum q̄ꝫ humanū non inspiratū in btāꝫ ꝟginē: aut in xp̄m seu in ip̄m deū. Qd̄ ostendit quadruplici ratione ex quibus clarescit q̄ꝫ magnus amor ꝛ gaudiuꝫ accrescit ipsi virgini gloriose de sanctis: et econuerso ip̄is btīs d̄ ip̄a bn̄dicta ꝟgie.

Prima est ratio positionis
Secunda est ratio compassionis
Tertia ratio glorificationis
Quarta ratio dilectionis

Prima ratio positionis quia quilibꝫ minim⁹ etiā beat⁹ clare cognoscit ꝙ mat dei plus posuit pro sua salute q̄ꝫ posuerit ꝛ ponere possit tota creatura simul sumpta. qꝛ christum deū eius filium predilectissimū qui est instrumentū redemptionis saluationis ꝛ glorificationis electorꝫ. Secunda ratio compassionis. quia quilibet etiā minim⁹ beat⁹ aperte intellexit ꝙ tota rationalis natura nō sustinuit nec sustinere posset tantum dolorem ꝛ penam ꝓ sua redemptione quantum sola sustinuit mater dei: considerata dilectione qua filium suū amauit. tātus etem̄ fuit dolor virginis in morte christi ꝙ si in omnes creaturas que pati possunt diuideretur subito interirent hic tamen dolor virtute spiritussancti sic in virginis anima claudebat ꝙ nulli sensitiue parti corporis permittebatur effundi ne ante debitum tempus moreretur.

Tertia ratio glorificationis. tanta em̄ ē gloria virginis matris dei sicut ex precedentibus patuit ꝙ excedit in gloria totaꝫ naturam angelicam ꝛ humanam simul sumptā amplius q̄ꝫ circumferentia firmamenti excedit in magnitudine punctum centri vel q̄ꝫ sol in claritate et fulgore excedit stellā paruam vel lumen candele ardētis: vel q̄ꝫ multitudo arene que ē in littore maris excedit vnum minimū pugillū arene siue q̄ꝫ totū mare excedit coclear aque. ꝛc. Quia ip̄a beata ꝟgo intelligit in filio suo se quasi alterū ip̄m diuinitate vestitā. In qua gloria omnes sancti congaudent sūmo ex amore ad ip̄am affecti. Et etiam ip̄a f̄m suam capacitatē congaudet d̄ quorumlibet gloria tanq̄ꝫ de ꝓpria ergo vtrobiqꝫ indicibiliter accrescit illō celeste gaudium accidentale. Quarta ratio condilectionis. tantus est em̄ amor beate virginis ad quemlibet etiam minimū gl'iosuꝫ ꝙ omnis amor quo in regno celorum natura angelica ꝛ humana diligit aliquem sam beatū est vt predicit quasi punct⁹ centri ad firmamentū: vel celum respectu illius amoris quo virgo beata amat minimū beatum: considerato fontali principio vnde talis amor originē habet: ꝛ ideo ꝓpter hunc amorē virginis gaudium duplicatur dū iuxta suam capacitatē cernit pleno ꝛ quieto desiderio gloriosū. Et sic per hūc amorē ꝛ ꝑ hūc modū pro q̄libet sctō ꝟgis bn̄dicte gaudiū mltiplicat ꝛ accrescit duplicit vt patuit. Deniqꝫ minimus sanctus videns tantuꝫ se diligi a virgine gloriosa ꝙ ꝓpter eum tanta in ea gl'ia accrescit in tantū inflāmat in amorem eius ꝙ quotiens eam intelligit se in gloria superare totiens de gloria eius plusqꝫ de ꝓpria iocūdat. Ex quo consequenter sequit ꝙ oēs beati qui in gloria sunt maiores minimo amplius. et qui adhuc maiores: adhuc magis. et q̄ maximi: maxime: atqꝫ q̄ permaximi ꝑmaxime: diligant a beatissima ꝟgine. Ipsi q̄ꝫ tāto mag̃ ꝛ maxime: ac permaxime per amorem inardescāt in eam. et sic gaudium accidentale accrescit et multiplicatur ꝯtinue f̄m ꝑdictum modum in ipsa virgine gloriosa ꝓpter illos: et in omnibus beatis ꝓpter illam. Quis ergo exprimere possit infinitatem gaudij

et amoris quibus active et passive gl'iosa virgo maria accidentali gloria varie iter beatos letat' ⁊ honorat' ac imppetuū congratulat'. O itaq₃ beatoꝝ beatissima ⁊ super felicissima celoꝝ regina: quib₉ te laudibus efferam? que tam ineffabiliter exaltas gl'iosissima: tam sublimiter dignificata: tam multipliciter letificata ⁊ beatificata. O gl'iosa dn̄a excelsa sup̄ sidera: te laudant angeli atq₃ omēs sancti p̄ secula. letare nunc cum filio ꝓprio et p̄ filiū ꝓprium dulcem iesum inter beatorū agmina et p̄ nobis miseris xp̄m exora vt per tua merita ducat nos ad felicia tue beatitudis contemplanda gaudia Amen.

Pars quīta libri decimi agit hystorialiter de modo assūptionis beate Marie virginis.

Surge domine in requiem tuam tu et archa sāctificationis tue Scribuntur ps̄. cxxxi. Que quidem verba vt vult i' luminatus doctor Fran. maro. in suo sermone: de assumptione accipi possunt tanq̄ sint dicta a beatis ī celo ad dominū iesum christum: desiderantibus assumptionem gloriose virginis marie: vt eius presencia ⁊ visa gloria ipsius ampli⁹ iocundentur cum ipsa ⁊ de ipsa per quaꝫ meruerunt habere autorem vite ⁊ glorificatorē dominū iesum. Desideranter ergo flagitāt dicētes: Surge domine in requiem tuam tu ⁊ archa sanctificationis tue. quasi dicerēt: Sicut tu domine iesu resurrexisti a mortuis ⁊ in glorioso corpore es in requie tua celesti sedēs ad dextram dei patris: ita fac vt et archa sanctificationis tue id est beatissima tua mater in cu⁹ vtero sanctissimo tanq̄ in archa requieuisti: exurgat ⁊ assumatur in glorioso corpore in hanc eandem requiē celestis patrie vt vna tecum ⁊ cū ipsa ineffabili gloria gaudeamus et exultemus ac regnem⁹ sine fine. Merito autē beata virgo dicit' archa sanctificationis diuine quia per ei⁹ inhabitationē fuit plene sanctificata. Deniq₃ omnes sancti desiderabant gloriose virginis assumptionem quia sciebant q̄ p̄ ipsam ecclesia militās multiplicia bona cōsecutura foret atq₃ ecclesia triumphās id est superna hierusalem noue leticie gloria ineffabiliter magnificaretur. Et idcirco subiungitur in premisso ps̄. Sacerdotes tui induantur iusticiam ⁊ sancti tui exultent quasi diceret per hāc eius assumptionem fiat domine vt sacerdotes tui. id est ecclesie militantis prelati ⁊ per consequēs totus populus christianus quem ipsi dirigunt. induentur iusticia. id est omnis virtutis gratia. quia iusticia est vniuersalis virtus. vt dicit Crisostom⁹. Et etiam habetur. v. li. Ethicoꝝ. Quoniam per merita beate virginis dat' cuilibet omnis gratia inuocanti ipsam. Sequit' ⁊ sancti tui exultent. i. beati in celesti patria exultabūt inenarrabili leticia. vicꝫ ex eius p̄sentia: atq₃ luminis totam celestem curiam illustrantis gloria. Nam dicente Bern̄. in sermone de assumptione: Gloriosa virgo dum celos ascendit etiam supernoꝝ gaudia ciuium copiosis augmentis cumulauit. cū eius vocem audire ⁊ faciem videre eiusq₃ beata presentia frui meruerunt. noua ⁊ ineffabili ei⁹ gloria decorati ⁊ imensa eius luce perlustrati. vt etiā ait Augu⁹ in quodam sermone de natiuitate virgis.

Itaq₃ in hac p̄te libri sub processu hystorico ꝓsequendo sacratissime assumptionis modum ex diuersis dictis sanctorū atq₃ sermonib₉ doctorum piis q̄ꝫ contemplationibus descriptis deuotoꝝ. Apocrifa quidem resecantes. sola ea que sunt fidedigna ⁊ a sanctis videntur approbata: ad laudem virginis cōmemorare curauimus Ut autem distincte series tota hui⁹ assumptionis gloriosissime facilius capiatur: Tres principales considerationes notabimus.

Primo de modo sue sanctissime transmigrationis.
Secūdo de modo sue gloriosissime assumptionis.
Tertio de modo sue gaudiosissime intronisationis.

Articulus primus de modo transitus ⁊ mortis beate Marie Capitulum primū.

Articulus

Circa primum de

modo transmigrationis et contemplationis questiones occurrunt

Prima est quamdiu beata virgo est mortua et in celum assumpta. Ad quod respondetur. quod si vis scire de anno tres sunt opiniones. Prima est epiphanii dicentis quod beata virgo post passionem christi. xxiiii. annis vixerit. Et quod quando christum concepit erat annorum. xiiii. et in. xv. ipsum peperit et mansit cum eo annis. xxxiii. et sic quando obiit virgo beata erat annorum lxxii. Alia est opinio Fransci maro. et quorundam sequentium Aug⁹. li. de mirabilibus sacrescripture ca. xi. di. quod etas bte virginis fuit. lxiii. annorum. ita quod post passionem xpi tantum per novem annos vixerit. Tertia que communius videtur teneri opinio est. quod bta virgo post christi passionem. xii. annis vixerit et sic citra sexagenarium vel potius. lviii. annum sit in celum assumpta cum apli totidem annis predicauerint in iudea et circa partes illas sicut ecclastica tradit hystoria.

Si queras quare non statim est in celum assumpta post xpi ascensionem: sed tandiu dereliquit eam xps in mundo. Rndetur quod idcirco vt vicz doceret aplos et illuminaret eos in his que ad fidem pertinent. Unde quando occurrebant questiones determinande de factis dei et morum in ecclesia primitiua ad ipsam recurrebant et ipsa soluebat. Propterea Lu. ii. scribitur Maria conseruabat omnia verba hec scz que dicebantur et fiebant circa paruulum iesum: conferens in corde suo cum his videlicet que sciebat prenunciata fore per prophetas vt postea tempore suo sicut dicit Beda posset apostolos instruere de his ad que presentes non fuerunt circa natiuitatem christi et alia que ipsi euangeliste scripserunt ab ea discendo precipue Lucas qui dicitur notarius virginis. Ideo canitur de ea: Gaude maria virgo cunctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo scilicet apostolos docendo qui sua doctrina errores vbique confutauerunt. Item si vis scire de mense Ex quo festum assumptionis cadit in augusto: clarescit quia virgo assumpta est mense Augusti sole intrante in signum virginis. Et hoc congruit misterio. quia Augustus dicitur ab augendo. Unde cesar Octauianus qui imperabat tempore natiuitatis christi dictus est Augustus eo quod auxit rempublicam nimium. Hic autem primam victoriam habuit prima die Augusti. et idcirco hunc mensem appellauerunt augustum qui prius sextilis dicebatur: eo quod a Marcio sextus erat Et omnes romani et gentes hanc diem solennisabant in memoriam huius victorie Quoniam igitur beata virgo in hac assumptione auxit rempublicam celestis gaudii in patria. ipsa quoque virgo amicta sole id est glorie splendore diuine illustrantis totam curiam supernam figurata est Apoca. xii. Mulier amicta sole et luna sub pedibus eius etc. Unde congruebat vt in hoc mense augusti quo sol intrat virgineum signum ipsa beatissima mater dei assumeretur. Item si vis scire quo die sit assumpta beata virgo Respondetur secundum Franciscum maro. in sermone vel tractatu suo de assumptione quod put inquit colligitur ex his que dicunt sancti. ipsa est assumpta in die dominica: que quidem dies sanctificata est super omnes dies alias. quia isto die angeli sunt creati et mundus in ipso cepit exordium. illo die xps natus est: resurrexit et spiritumsanctum misit. Unde congruum fuit vt et hec summa solennitas assumptionis eo die fieret Hec secundum Franciscum.

Capitulum secundum quomodo circa tempus sue mortis consolationem deus prestiterit marie

Secunda contemplatio qualiter fuerit virgo pro sua morte consolata. Nimirum ipsa consolationem circa suam mortem habuit ab angelo et ab apostolis atque a domino iesu et totius celestis curie beatis occurrentibus et assistentibus in hora sui transitus. Qualiter autem hec facta fuerint. ex sermonibus sanctorum et narrationibus precipue sancti Cosme qui cognomento dicitur vestitor. atque Johis Damasceni et aliorum hystoriis edocetur. sicuti et in communi legenda prolixe describitur tali modo:

Dum enim apostolis ob predicationis gratiam diuersas mundi regiones subeuntibus virgo bta in domo iuxta montem syon posita

remāsisset oīa quoqꝫ loca filij sui vicꝫ lo/
cū baptismi:ieiunij: passionis :sepulture:
resurrectiōis :⁊ ascēsionis:quoadui xit de/
uotōe sedula mēte reuolueret ⁊ ꝯtēplaret
que et qualia suus predulcis filius iesus
in illo vel isto loco fecerat. Quadam die
cum in filij desideriū cor ꝟginis vehemē/
ter accendit:estuans animus cōmonetur:
et intimaꝝ lachrymaꝝ abundantia exci/
tatur: crebris quoqꝫ desiderij sui singulti/
bus cepit talia verba eructare. O fili mi
predulcissime: o nate dilectissime iesu sua/
uissime :en cupio dissolui ⁊ esse tecum vti/
nam fili mi adesset illa hora aurea qua te
videre possem in patria.⁊c. Ecce mox an
gelꝰ cū mlto lumine eidē astitit et reuerē/
ter vtpote matrem domini salutauit Aue
inquit benedicta suscipiens benedictionē
illius qui mandauit salutem iacob: Ecce
filius tuus dominꝰ iesus te matrem vene
randā expectat :cum die tertia de corpore
assumeris. vt celestes mansiones iocūdas
reddas et sanctorum spiritus cōsolateris
Ecce autem ramū palme de paradiso ad
te dominā attuli quem ante fereti ꝑ porta
re iubebis atqꝫ vestimenta funebria missa
a filio eidem obtulit .vt refert sanctꝰ Cos
mas predictus. Tunc beata virgo vt cre/
ditur genuflexo gratias agens deo. peti/
uit petitionem primo vt apostoli ad eā pa
riter congregentur di. Peto inquit instan
tius vt anteqꝫ moriar corꝑalibꝫ oculis apo
stolos videā. ⁊ ab eis sepeliri valeā ⁊ ipsis
pñtibꝫ spm̄ reddā. Scḋo peto inqt ⁊ ob/
secro vt aīa mea in exitu suo de corꝑe nul
lū spm̄ teterrimū videat ⁊ nulla potestas
sathane insidiando occurrat. Cui angelꝰ
Cur dn̄a malignos spūs videre metuis:
cū caput eiꝰ omnino contriueris. Fiat tam̄
voluntas tua vt ipos non videas . ⁊ apo/
stolos nobiles executores funeris tui ha/
beas. Sed qualiter intelligenduꝫ sit ꝙ
btā ꝟgo nō viderit spūs teterrimos ī suo
trāsitu patuit s̄. eodē li. p. i. in fine. arti. ij.
His dictis angelus cū multo lumīe ce/
los ꝯscendit. Palma vero illa nimia cla/
ritate splēdebat. Et erat quidē ꝟge viri/
ditati cōsimilia :sed folia ipsius vt stella
matutina fulgebant. Et ego fateor me vi
disse apud quendam comitem regium ꝑ/
ticulam quandam que dicebatur esse de il
la palma et procerto erat fulgidissima ad
modum micantis stelle quasi coloris ar/
gentei fulgidissimi. cuius intuitus deuo/
tionem ingerebat cōtuentibus. At beata
virgo in magna consolatione spiritus re/
licta vt refert idem sanctus Cosmas mox
conuocauit virgines sanctas cognatas et
amicas sanctas mulieres quibus patefe/
cit ꝙ migrare deberet. Mox omnis san/
ctaꝝ ꝟginū ⁊ mulieꝝ mltitudo flēs cepit
dicere: O sanctissima: O benedicta super
omnes mulieres: ne nos derelinquas or/
phanas. At illa eas cōsolando ait. si vos
natorum corruptibilium matres non to/
leratis ab eis modicuꝫ seperari :quomo/
do ego mater et virgo desiderare non de/
beo ad meum pergere filium dei p̄ris vni
genitum qui est omniū vita ⁊ premiū bea
torum. Hec cum agerentur: factum est
vt dum Johānes in ephseso predicaret ce
lum repente intonuit : et nubes candida
ipm̄ sustulit ac raptum ante Marie ianu
am collocauit percutiensqꝫ hostium intro
iuit ⁊ reuerenter virgo virgineꝫ salutauit
Quem felix maria conspicaēs pregaudio
lachrymas continere non potuit. Dixitqꝫ
Fili iohānes memor esto verborū tui ma/
gistri quibus me tibi in matrem ⁊ te mi/
hi in filium cōmendauit. Ecce a domino
euocata debitū humane conditionis exol
uo ⁊ corpus meum tibi cura sollicita recō
mendo sepeliendum. Tunc ille mox pro/
stratus in terrā cum lachrymis cepit cla/
mare heu mi domine deus vt quid tantā
tribulationem inducis super nos vt vide
licet hanc nostre religionis magr̄aꝫ: sanc/
titatis speculum: vnicum nostrum solaci/
um a nobis auferas ⁊c. Sicqꝫ flenti ꝟgo
palmam ⁊ vestimenta lugubria ab ange/
lo portata ostendit. vt refert sanctꝰ Cos
mas vestitor cognomento. qui ea que nar
rat ab his qui interfuerunt se didicisse cer
ta relatione cōmemorat. Dixit quoqꝫ vir/
go ad iohannem. hanc inquit palmam de
ferri facias ante feretrum cum corpꝰ me/
um duxeritis ad sepulchrum. Dixit autē
iohēs . O vtinā hic essent oēs apl'i ⁊ frēs
mei vt tibi domina decentes parare posse
mus exequias ac exoluere laudes dignas

Hec illo dicente: oĩes apl̃i de locis in q̃
bus p̃dicabant a nubibus candidis rapi/
unt. ⁊ ante marie ostium collocant. Qui
cum se mutuo salutassent: ⁊ de hoc pluri/
mũ mirarentur dicentes: Que nã causa ẽ
ꝓpter quam nos dñs hic in simul congre/
gauit. Johannes ad eos exiuit ⁊ dñam de
corpore egressurã p̃dixit. Qui oẽs mox in
lachrymas ꝓrũpentes tandem introierũt
⁊ beatam virginem reuerenter salutantes
adorauerũt dicentes: Aue dei mater gra/
tia plena dñs tecum: benedicta tu in mu/
lieribus ⁊ benedictus fructus ventris tui
At ipsa: Auete discipuli electi vnigeniti
filij mei. Et cum modum aduentus eorũ
ab eis audiuisset deum glorificauit: ⁊ om
nia eis manifestauit ab angelo reuelata: ⁊
allata sibi ostendit. Refert sanctus cos/
mas q̃ inter apostolos videns sanctum
paulum noĩatim salutauit ⁊ ille genufle/
xo ait: Aue impetratio mei solaminis: licz
eũ christum in carne non viderim tamen
cũ te video acsi ipsuz tuũ natum viderem
consolor in spiritu: vsqꝫ modo deum te ge
nuisse gentibꝰ p̃dicaui: ãmodo te ad ipm
translatam docebo. Hoc autem videlicz
apostolos in dormitione virginis conue/
nisse testatur Germanus archiepus Con
statinopolitanus: ⁊ etiam Johãnes Da/
mascenus in suo sermone hocidez asserit:
⁊ sanctus Dyonisius pauli apostoli disci/
pulus in libro de de diuinis nominibus:
et seipsum similiter interfuisse ac vnũquẽ
qꝫ discipulorum in laudem christi et virgi
nis fecisse sermonem. Petrus igitur ni/
chouanñ. vt narrat Cosmas. dixit. Gau/
de celestium thalamoruz sponsa: terrarchi
luminis candelabrum per quam est eter/
na claritas manifestata. Alij autem apo/
stoli Aue inquiũt regina celorũ: Aue dña
ãgeloꝝ: Salue radix sancta ex qua mũdo
lux est orta: Gaude gloriosa super omnes
speõsa vale ⁊ ꝓ nobis christum ora. Tũc
virgo in medio eoꝝ deũ benedixit. Et ſm
Albertum sup missus est. Sacramentum
eucharistie deuotissime adorãdo sumpsit
⁊ vnctionis. Deinde vestimẽta funebria
induens admonuit virgines que erant in
eius obsequiuz occupate de lampadibus
⁊ lucernis ardentibus vsqꝫ ad eius obitũ
nõ extinguendis. Omnibus quoqꝫ flentibꝰ
crebrisqꝫ singultibus, ꝓut testatur adden/
do Johes Damascenus. querelas ꝓponẽ/
tibus ⁊ dicentibꝰ: Cur nos orphanos de/
relinq̃s O cõsolatio nostra. Te habuimꝰ
laboꝝ solatium: tibi viuenti cõuiuere glo
riosum est. ne ergo deseras nos: o felix dei
mater: sed tibi morienti ⁊ cum christo re/
gnanti tuo p̃dulci filio impetra nobis cõ/
mori ⁊ conregnare. Heu q̃ꝫ amarum est o
dña separi a tua p̃sentia que es totius cu/
rie celestis leticia. Tunc illa ad filium
conuersa genuflexo ait: Tu dilectissime fi
li Jesu: his de meo discessu dolentibus san
ctis quos elegisti fias cõsolator ⁊ appone
benedictioné tuam sup eos: Extendensqꝫ
manus: fideliuz collegium benedixit. Et
addidit In manus tuas cõmendo fili spi
ritum meum suscipe animã meam tibi di
lectam quaz imunẽ a culpa seruasti: tibi ⁊
nõ terre cõmendo corpus meũ: custodi il/
lud integrum qđ tibi inhabitare compla/
cuit: trãsfer me ad te vt vbi tu es meoꝝ vi/
scerum nate: pariter sim ⁊ ego tibi cohabi
tans. Et tũc omnibus valedicens se ad
exituz composuit genuflexo mente in deũ
suspensa: adeo vt p̃ amoris magnitudine
⁊ contemplationis suauitate nullum senti
ret dolorem. Circa vero horam tertiaz
noctis: tota domus suauitate replet. Do/
minus enĩ iesus cũ angeloꝝ ordinibus et
patriarcharũ ac ꝓphaꝝ cetibus. Marty
rum ⁊ confessoꝝ agminibus: ⁊ virginum
choris aduenit: ⁊ ante thoꝝ ꝟginis acies
ordinant ⁊ dulcia cantica frequentantur.
Nam por ipse dñs iesus incboauit di. Ve
ni electa mea ⁊ ponam in te thronũ meuz
quia concupiui speciem tuaz. Et illa Pa/
ratum dñe cor meum paratum cor meum
Tunc omnes sancti dulciter intonant di.
Hec est que nesciuit thoꝝ in delicto: habe
bit fructum in respectione animaꝝ sancta
rũ. Ipsa autem de seipsa cecinit dicẽs: Ec
ce beatam me dicent omnes generatiões:
quia fecit mihi magna q̃ potens est ⁊ san/
ctum nomen eius. Tũc dominus Jesus
excellentius intonauit dicens: Veni de li
bano sponsa veni coronaberis. Tunc illa.

Ecce venio quia in capite libri scriptū est
de me vt faciam voluntatem tuam deus:
quia exultauit spiritus meus in te deo sa/
lutari meo. Sicqꝫ marie anima felicissi/
ma de corpore egreditur ꝛ ad filium euo/
lat: a quo dulcissime amplexaꝛ: fuitqꝫ tam
a dolore carnis extranea ꝙ̄ a corruptione
extiterat aliena. statimqꝫ eam circūdede/
runt flores rosarū. scilicꝫ cetus martyrum
ꝛ lilia cōuallīū. i. agmina angeloꝝ: confes/
soꝝ: virginum: ꝛ sanctoꝝ oīm. Viderūt
qꝫ apostoli eius animā tanti esse candoris
vt nulla mortalium lingua posset effari.
Vnde prorsus lachrymis ceperūt clami/
tare apostoli dicentes: Virgo prudentissi
ma quo progrederis valde rutilans. esto
memor nostri o dn̄a. Dixitqꝫ dn̄s aposto/
lis: Corpus virginis matris mee in vallē
iosephat deferte ꝛ in monumēto nouo qđ
ibidem inuenietis recondite ꝛ me ibidem
triduo donec ad vos veniam expectate.
Statimqꝫ omnia illa agmina beatoꝝ cū
christo virginis animā deduxerunt cum
iubilo canentes: Que est ista que ascendit
de deserto delicijs affluens innixa sup di/
lectum. Quibꝫ comitando canebant Ista
est speciosa inter filias hierusalem sicut vi
distis eam plenam charitate ꝛ dilectione:
sicqꝫ in celum gaudens suscipitur ꝛ a de/
xtris filij in throno glorie collocaꝛ. Refert
vero sanctus Cosmas mirabile misteriuꝫ
quod nō indiget naturali discussione cum
omnia que de dei genitrice dicunꝛ sint su/
pnaturalia ꝛ miranda. Oꝫ videlicꝫ egres
sa de corpore anima: corpus hec verba ꝓ/
tulit Gratias ago tibi domine que tua sū
gloria. memento mei quia tuū sum figmē
tum ꝛ tuum seruaui depositū. Tanta ꝙ̄
statim corpus eius claritate resplenduit:
vt tangi quidē a virginibus ad lauandū
posset: videri autem non posset. Tamdiu
autem lux illa resplenduit donec corpus a
virginibus lotum fuit aqua mundissima
nō ab ipsa mundatū: sed potius a corpore
sacro aqua scītificata. Deinde vt ait Da
mascenus in smone Sacrū illud corpus
munda sindone inuolutum feretro suppo
niꝛ: lapides coruscant odor vnguentoꝝ ce
lestium redolet: hymni angelici resonant
apostoli diuinas laudes cantant: alijqꝫ sā
cti ꝛ sancte reuerendissime adorant ꝛc.

Capitulum tertium primi articuli de sepultura beate marie.

Tertia contemplatio Qualiter beata virgo fuerit
post mortem sepulta. Ad quod
ex premissoꝝ sanctoꝝ narrationibus ꝛ hy
storijs alioꝝ continuando notaꝛ. Oꝫ post
ꝙ̄ hec gesta sunt ceperunt apostoli agere:
vt iuxta p̄ceptū dn̄i hec archa dn̄i e mōte
syon portaꝛ honorifice ad sepulture locuꝫ
videlicet in vallem iosephat. Tunc dixit
Johānes petro: hanc palmā scꝫ ab ange/
lo allatam ante feretrū petre portabis: qꝛ
dn̄s te nobis pretulit ꝛ pastorem ordina/
uit ouiū suaꝝ. Cui petrus: hanc potius te
portare decet: quia virgo a dn̄o es electus
ꝛ dignum est vt palmā virginis virgo fe/
ras. Ego autem portabo cum feretro san/
ctum corpus. Ceteri aūt apostoli fratres
mei circūdantes feretruꝫ referant laudes
deo. Paulus autem dixit petro: Et ego
qui minimus apostoloꝝ sum portabo te/
cū. Tunc eleuātes feretrū Petrus incho/
uit psalmū In exitu isrl̄ de egypto allā.
Ceteri apl̄i cantū ꝓsequūꝛ. Dn̄s autē fe
retrū ꝛ apl̄os nube ꝓtexit: ita qꝫ ipsi nō vi
debanꝛ sꝫ tm̄ eoꝝ vox audiebaꝛ. Affuerūt
ꝛ angeli cum apostolis cōcinnētes ꝛ totā
terrā sono mire suauitatisqꝫ odore replen
tes. Concitati iudei de ciuitate ad hanc
melodiam. ꝛ audientes qꝫ discipuli Jesu
efferūt eius matrem mortuam. Omēs ad
arma concurrūt ꝛ se mutuo hortabantur
di. Venite ꝛ omnes discipulos occidamꝰ
ac corpus istud quod seductorem porta/
uit igne comburamus. Princeps autem
sacerdotum ira plenus ait: Ecce taberna
culum illius qui nos ꝛ genus nostrū con/
turbauit: ꝛ mox manus iniecit feretro vo/
lens illud ad terram deijcere. Qui qꝛ in/
digne factum corpus tangere nititur ad
qđ angeli etiaꝫ trepidant accedere. Ideo
merito manibus ꝑuatur. Nam ambe ma
nus eius subito aruerūt ꝛ a cubitꝫ auulse
discindunꝛ ꝛ lectulo heserūt: ita vt ad gra
batū penderent ꝛ miser ipse nimio crucia
tu vexatus lamentabiliter vlularet. Reli

quus autem populus ab angelis qui erāt in nubibus cecitate percussus est. Tunc princeps sacerdotum clamans ad petrum apostolū implorat veniā ⁊ pmittit emendam. Cui Petrus post alia verba dixit: Nullatenus misericordiam consequi poteris nisi accedens osculatus fueris feretrum ⁊ confitearis dicens: Credo in dñm iesum christum: quem ista virgo in vtero portauit: ⁊ post partum virgo permansit. Quod cū fecisset: manus vnde euulse fuerant cubitis sunt adiuncte: ⁊ pristine redditus est sanitati. Accipiensq; petrus vnuz dactilum ex palma dedit illi. Dixitq;: Accipe hanc palmā ⁊ pone eam super populum excecatum. Et quicūq; credere voluerit recipiet visum: Qui autem credere noluerit non videbit in eternum. Peruenientes igitur apostoli in vallem Josephat ad predium Gethsemani inuenerunt ibi sepulchrū simile christi viuifico sepulchro vbi corpus cum multa reuerentia posuerunt: quo munito iuxta illud vt dñs iusserat consederunt vsq; in diem tertium exequias in dei laude deuote celebrādo: ⁊ orationes faciendo. Ecce vero die scilicet tertio nubes splendidissima sepulchrū circūdedit: voces angelice resonant: ⁊ ineffabilis odor sentitur: fit omnibus stupor. Et ecce dñs Jesus descendens cum multitudine angelorū ipsos salutauit dicens: Pax vobis. Qui genibus pcidentes responderunt: Gloria tibi deus qui facis mirabilia magna solus. Et dñs. Quid inquit gratie ⁊ honoris vobis videtur: vt nunc mee conferam genitrici? At illi Justum dñe videtur seruis tuis vt sicut tu deuicta morte regnas in secula: sic tu resuscites matris corpusculum ⁊ a dextris tuis colloces in eternū. Ecce autem continuo marie anima presens visa est. Tuncq; saluator locutus est dicens: Surge veni dilecta mea tabernaculum glorie vasculum vite. Pulchra es amica mea ⁊ macula non est in te. Sicut ergo labem nō habuisti: ita ⁊ corporis resolutionē minime patiaris. Statimq; ad corpus accessit marie anīa ⁊ de tumulo pdijt in corpore glorioso. Tandem sepulchrū agientes: corpus minime inuenerūt: sed tm̄mō vestimēta funebria ⁊ sindonē repererūt. Igitur apostoli osculantes sepulchrū sanctum ⁊ deuz laudantes: in hierusalem sunt reuersi dicentes: quia corpore ⁊ anima virgo gloriosa est in celuz assumpta. Cuius assumptionis modum deuote us in sequentibus contemplemur. Plura alia circa hanc materiā reperiunt in hystorijs descripta: que qm̄ ad deuotionē nō adeo deseruiūt: ob breuitatem sunt hic pretermissa.

Articulus secundus de modo gloriosissime assumptionis ⁊ deductionis beate marie virginis in celum.

Circa secundum de modo gloriosissime assumptiōis beate virginis: Nota q ipa cū sūma glīa est assumpta in celuz triplici mō.

Primo feliciter.
Secundo honorabiliter
Tertio letanter.

Primo inq; feliciter: quia ipsa glorificata plene ⁊ perfectissime glīe celestis felicitate: non solum in anima sed etiam glorioso corpore est assumpta. vnde in aīa habuit ⁊ habet virgo beata triplicem felicitatem. scz visionis diuine: fruitionis: ⁊ tentionis. In corpe vero habuit quadruplicem felicitatē vicz impassibilitatis ⁊ agilitatis: qua vbicūq; volebat spūs ibi protinus erat corpus: vt dicit Aug. ⁊ subtilitatis: qua penetrabat celos. atq; claritatis: qua fulgebat incompabiliter magis q̄ sol ⁊ per hanc claritatem suam totam celestem curiam irradiat ⁊ illustrat lumine glorie. Qr aūt ipsa corpe gliōso sit assūpta pie credit eccl'ia: ⁊ supius pte pma huius libri p plures rōnes deuota ɔtemplatione est descriptū. Secūdo beata virgo assumpta est honorabiliter: qr ipse dñs iesus ⁊ totus celestis curie exercitus eidem occurrit ⁊ ipsam honorifice in celuz deduxit: vt testat hiero. in sermone de assumptione. Nota autē sm Franciscū maro. pl'es beatorū turmas que affuerūt in hac solennitate assumptiōis. Prima turba aplorū qui eaz vsq; ad sepulchrum comitati sunt cum hymnis ⁊ canticis: vt supra patuit.

Secūda turba angeloꝝ qui virgini in
hoc mūdo assisteb ant ⁊ eam custodiebāt:
Quāuis enim quilibet homo habeat sibi
in hoc mūdo angelum deputatum: vt ait
Hieronymus. Creditur tamen ꝙ beata
virgo habuit plures angelos in custodie
sue obsequiū. Juxta illud Canti. iij. En le
ctulū salomonis. lx. fortes ambiunt ex for/
tissimis israel. Et hi cum virgine ascende
rūt gaudentes ꝙ fuerūt digni obsequio ⁊
familiaritate tante domine ⁊ ꝙ celis tan/
tū thesaurū deducebant in hac assumptio
ne. Tertia turba erat animarū euolan
tium ad celū de hoc mūdo: sicut sunt ani/
me perfectoꝝ: ⁊ anime post baptismū mox
euolātes. Creditur enī ꝙ quotidie alique
tales euolent. Quarta turba animarū
de purgatorio exeuntiū que iam purgate
erant de quibus etiam creditur ꝙ omi die
alique tales euolent: que tunc cum virgi/
ne magno gaudio ascendebāt: ⁊ forte plu
ribus ꝑ tunc in purgatorio fuit pena rela
xata ꝓpter tāti festi solēnitatē ⁊ ꝟginis ho
norē: vt opinat idem franciscus. Quin/
ta turba angeloꝝ qui ꝑdictarum animaꝝ
custodes fuerant: ⁊ in hoc mūdo ministrā
tium qui ad honorē virginis cum ea ascē
debant. Iste omnes turme fuerunt comi/
tantes virginem ⁊ laudantes eam. Sꝫ
restat videre qualiter turme beatoꝝ pluri/
me occurrerunt virgini eam salutantes ⁊
honorifice suscipiētes. Prima ergo tur/
ba occurrit sanctoꝝ patriarchaꝝ. Secū
da ꝓphetaꝝ. Tertia martyrū. Quarta
cōfessoꝝ. Quinta virginū. Sexta oim
beatoꝝ cōmuniū. Septima oim angelo
rū assistentium qui nō emittunt nisi raro.
Octaua diuinaꝝ personarū. videlicꝫ pa
tris ⁊ filij ⁊ spūssancti ⁊c. Qualiter aūt
vnaqueqꝫ turba sanctoꝝ ꝑdictoꝝ ipsā be
atam virginem salutauerit ⁊ laudauerit:
ac honorifice susceperit in quodam libro
qui intitulatur de vita marie deuote edo/
cetur. Et hic ꝓpter deuotiōem audientiū
populoꝝ breuiter describitur. Prima ꝗ̄
turba patriarchaꝝ adorantes eam saluta
uit di. Aue sacrum ⁊ salutiferū nostrū desi
deriū quā dudum expectauimus que im/
plesti nostrum gaudiū ⁊ ꝑ tuum natum re
demisti nos de potestate tenebraꝝ inferna
lium tibi laudis honor ⁊ gratiarūactio ac
eternum gaudium. Tunc adā laudans
eam ait: Hoc nūc os ex ossibus meis: per
hanc ecce gaudiū omnibus posteris meis
Nam hec est que gratiā inuenit apud deū
angelo nunciante: quā gratiam ego perdi
di. Eua quoqꝫ Aue inquit bn̄dicta inter
mulieres que vitam omnibus ꝓpinasti: ⁊
mortem quā intuli: tu ꝯtriuisti. Ecce quia
ego femina dānaui: Tu sanctissima femi/
na saluasti. Accedēdo ⁊ Noe patriarcha
ait: Salue virgo ꝑfigurata in archa a me
ꝯstructa. Nam sicut in diluuio genus hu/
manū ꝑ archam est saluatū. sic seculum ꝑ
te dei matrem ē liberatū. Abraā exultās
ait: Ecce dei ꝓmissio mihi facta ⁊ impleta
q̄ dictum est in semine tuo. i. in xp̄o ꝑ hāc
virginem edito. benedicent omnes gētes
Isaac ait: Aue virgo pulcherrima cuius
pulcritudo decoris in rebecca mea sponsa
est ꝑmonstrata. Jacob quoqꝫ. Hec ē illa
scala quā vidi cuius sūmitas celos tange
bat ⁊ dn̄m innixū scale angelosqꝫ ascendē
tes ⁊ descendentes. Secūda turba san
ctoꝝ vicꝫ ꝓphetaꝝ occurrit ⁊ salutauit di.
Aue sacrarium spūssancti: ⁊ fructus nostri
vaticinij: te ꝑdicauimus: te ꝓphetauimus
Tecum igitur iam in celo congaudemus
Tunc inter eos Moyses ait: Hec est ru
bus ardens ꝑ charitatem: in quo apparuit
deus qui rubus ardere cernebat nec cōbu
rebat: sed in sua viriditate tenebat. sic nec
virgo hec corrupta ē, filio dei suscepto: nec
lesionem habuit in puerperio. Aaron ait
Hec est virga arida quā posui in altari: ⁊
inuenta est florida ⁊ fructifera. Dauid
ait: Ecce regina que astitit a dextris dei in
vestitu deaurato. i. corpore glorificato cir/
cumdata varietate virtutum ⁊ sanctorū.
Esayas dixit: Hec est virgo de qua ꝓ/
phetaui. Ecce inquit virgo cōcipiet ⁊ pa/
riet filium ⁊ vocabitur nomen eius Ema
nuel. i. nobiscum deus. Hieremias ait:
Hoc est quod dixerā: Nouū faciet domi/
nus super terram femina circumdabit vi
rū. Ezechiel. Hec est inquit porta clau
sa per quā dn̄s est egressus. Daniel ait:
Hec est mons de q̄ lapis visus est ꝑcisus

sine manibus: quia dei filius ab ea natus
est sine viri semine. Tandem Johes ba
ptista eã adorauit di. Aue mater agni im
maculati q̄ tollit peccata mũdi quē digi/
to demonstraui: ꝑ tuum aduentũ sanctifi/
catus in vtero matris exultaui. Itē Eli
zabeth sancta Aue beata q̄ credidisti an/
gelo Ecce ꝑfecta sunt que dicta sunt tibi
ab angelo gaude in eternũ cum tuo filio.
Tunc sanctus ioachim ⁊ sancta Anna
parentes virginis cuꝫ maximo gaudio occur
rendo dixerunt: Benedicta filia tu a dño
quia ꝑ te fructum vite cõmunicauimus.
Deniqꝫ sanctus Joseph sponsus marie
occurrens cũ leticia ait: Salue mea gra/
tiosa: mea venerabilis dña quam rex celi
mihi in sponsam donauit ⁊ imaculatam
ꝯseruauit cuius eram custos castitatis: et
testis virginitatis: ⁊ secretarius diuine in
carnationis. Ego ṗmus tuum partũ ado
raui ⁊ omnis ꝑegrinationis tue comes ex
titi: tibi ⁊ dulci tuo Jesu diligenter seruiui
Erat mihi tua societas suauis: tua allo/
cutio iocũdabilis. Nũc ergo o mater gra/
tie cum tuo nato iocũdare ⁊ mihi tuo spõ
so benedictionem ꝑbe ⁊c̄. Tertia tur/
ba occurrit sanctoꝝ martyrũ dicens: Aue
triũphus ⁊ palma martyrum que ṗ omi/
bus meruisti: cum filio tuo in cruce pen/
denti astitisti ⁊ gladio doloris cor vulne/
ratũ habuisti. Nunc gaude sup omes glo
riosa ⁊ letare cum amantissimo nato per
secula. Tunc sancti innocentes accesse/
rũt di. Aue nostra gloria. felix illa hora q̄
christi infantia nostre passionis fuit causa
En o beata qualis nobis martyrij gloria
est ꝑ tuuꝫ filium donata. Sis ⁊ tu cum fi/
lio felix ꝑ imensa gaudia. Sanctus quo
qꝫ stephanus ꝓthomartyr ait: O benedi/
cta martyrum regina. Ecce quia ṗmus ꝓ
tuo filio martyrium sustinui quanta mihi
sunt donata ṗmia. Ipsi ergo dño iesu ⁊ ti
bi laus ⁊ gloria. Quarta turba occur/
rit sanctoꝝ ꝯfessoꝝ salutando dicẽs: Aue
confessoꝝ stella ⁊ lux sanctitatis ac specu/
lum virtuositatis vere in plenitudine san
ctoꝝ detentio tua: quia ceteris ꝑ partes: ti
bi vero tota infudit se plenitudo gratie ⁊
virtutis. Nunc ergo merito gaudes sup
omnes in plenitudine celestis ṗmij ⁊ glo/
rie. Quinta turba occurrit virginum
salutando dicens: Aue virgo virginũ be/
atissima ⁊ mater summe puritatis. Mul
te quidem filie congregauerũt diuitias. s.
meritoꝝ ⁊ gratiarũ: tu supergressa es vni
uersas. Nũc igitur cũ tuo filio quē virgo
concepisti ⁊ virgo peperisti atqꝫ post par/
tum virgo permansisti: gaude in decore sũ
me puritatis per secula. Sexta turba
oim beatoꝝ cõmuniũ occurrit eã laudan
do ⁊ salutando: Aue mater grane mater
misericordie: tu gloria electoꝝ: tu hono: /
ficentia populi israel: tu leticia gentis san
ctoꝝ: ꝑ te ⁊ ex te habemus quicquid boni
habemus. ergo ꝑ te ⁊ in te tuo nato laus ⁊
gloria. Septia turba angeloꝝ assisten/
tium qui raro ⁊ ex specialissima tñ gratia
emittunt. Q: si throni ⁊ dñationes occur
rerunt beato Martino: vt legitur multo
magis oẽs etiã assistẽtes matri dei occur
rerunt eam salutando ⁊ dixerũt: Aue dei
genitrix celoꝝ regina: angeloꝝ omniũ do
mina: q̄ demones ꝓstrasti: mũdũ liberasti
ruinam angelicam restaurasti: dei filiũ de
celis attraxisti. Nũc igit gaude possidẽs
thronũ glorie tibi ṗparatũ. Inter eos au/
tem Gabriel archangelus occurrendo et
gaudens di. Ecce inquit celi regina tua
gloria est completa: quam tibi in salutati
one ṗnunciauerã. Aue gratia plena dñs
tecum benedicta tu in mulieribus. Ecce
gloria es plena. Ecce tecum vere dñs Je/
sus tuus te exaltans: te summe letificans:
vere tu benedicta ⁊ superbenedicta ṗ oi/
bus. Octauo occurrerũt diuine perso/
ne. Nam quia dñs iesus totus festinus oc
currit matri: vt testatur Hiero. in sermo/
ne de assumptione. Et quoniã tres persone
diuine inseꝑabiliter se comitant: vt dicit
Augu. de trinitate. ergo cum ibi fuerit ꝑ/
sona filij sequit q: affuit ⁊ pater ⁊ spiritus/
sanctus. Quis autem excogitare sufficiat
quanta iocunditate ꝙ̄ suaui suauitate dñs
iesus ipsam ṗdulcissimam genitricem su
am salutauerit amplexatus fuerit ⁊ oscu/
latus ad gl'iam supmã inuitauerit dicẽs:
Surge ꝓpera mr̄ mea dilecta: veni mr̄ pu
ra mea dulcis ⁊ amãda: Intra nũc in tui fi
lij gl'iosa hitacula vt gaudeas mecũ oi bo
no celestiũ deliciaꝝ sine fine. Deniqꝫ de

pater in iubilo salutando eã atqꝫ ꝯsolan/do ei. Aue mea p̄electa filia ⁊ sponsa p̄di/lecta vide ⁊ agnosce diuinitatē meā. Ego te ꝑ angelū salutaui ⁊ vt filiū meū ꝯcipe/res ⁊ pareres virgo mandaui: vt ꝑ carnez ex te sumptā mortē patiendo filius meus mūdū liberaret volui: veni ergo de libano sp̄sa mea veni coronaberis. Ceterū spi/ritussanctus salue inquit virgo pura sup quā ego requieui septiformi gr̄a: in te lo/cū filio dei p̄paraui: ⁊ de portione puri tui sanguis xp̄i corpus formaui: virtutibus⁊ gratijs te ditaui: ⁊ vt digna fores mr̄ dei in b̄ndictionib⁹ dulcedinis p̄ueni. Nunc igit̄ iocūdare felix sup cūctos visione dei.

Tunc beata v̄go adorans hūiliter deū ⁊ sanctā trinitatē ac laudans ⁊ grās agēs ait illud Eccl'.li. Cōfitebor tibi dn̄e rex.i. deus pater. ⁊ collaudabo te deū saluatorē meū.i.dn̄m iesuz. Confitebor noī tuo qm̄ adiutor ⁊ ꝓtector factus es mihi.i.tu san/ctesspiritus me replendo ⁊ liberasti corpus meū a ꝑditione.vicꝫ p̄seruando ab oi la/be ⁊c̄. Tertio q̄z his habitis assumpta est b. v̄go ⁊ in celū deducta letanter: quia summa cum leticia oim celestium agmi/nū. Unde sanctus Gerardus ep̄s ⁊ mar/tyr in suis omelijs dicit: Hodie virginez mariā celi susceperūt letando: angeli gau/dendo: archangeli iubilando: throni exul/tando: dn̄ationes psallendo: p̄ncipatus ar/monisando: cherubin ⁊ seraphin hymnisā/do: atqꝫ ad sup̄ne maiestatis diuine tribu/nal deducendo. Hec ille. De hac autē io/cūda eius deductione atqꝫ gaudiosissima intronisatione latius patebit in seq̄ntib⁹.

Articulus tertius de mō quo gaudiosissime intronisata ē beata virgo Maria in regnum celeste ⁊ sup omnes collocata.

Circa tertiū princi/pale de modo gaudiosissime in/tronisationis beate virginis: Ui/dendū restat ⁊ ꝓsequendū de his tribus. Primo quidem quali gaudio ⁊ iubiloso cantico sit in p̄missis turbis btōꝝ ad thronū sue glorie traducta. Secūdo qualit̄ sup omnes ordines angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ exaltata. Tertio q̄liter a sanctissima trinitate sit in suū thronū glorie intronisata.

De p̄mo nota q̧ s̄m deuotos cōtempla/tores ⁊ huius rei tractatores pie possunt cogitare seu meditari q̧ cum beata virgo fuisset tanta solēnitate qua patuit resusci/tata ⁊ glorificata corpe ⁊ aīa atqꝫ ab omni/bus turmis sanctoꝝ ⁊ angeloꝝ occurren/tiū honorifice salutata. Tunc dn̄s iesus ait ad omnes beatos. Ecce inquit nostis ⁊ videtis matrem meam purissimā resu/scitatā corpe gl'ificato: in cuius vtero vr̄a ⁊ oim electoꝝ ꝓ salute hoc meum corpus gl'iosum sp̄ūsancto formatum assumpsi: ⁊ tanqꝫ in tabernaculo dignissimo requieui nouē mensibus. Tandem ipsa virgo me peperit ⁊ vbere de celo pleno lacte v̄gineo aluit: castissimo amplexu fouit: ⁊ in omib⁹ deuotissime ministrauit. In cruce quoqꝫ mihi ꝓ vobis patienti ⁊ morienti astitit: ⁊ doloris gladio cōfossa eius aīa extitit ⁊c̄. Nunc igitur ꝑcusate ⁊ ꝯsiderate: quia di/gnum est vt in throno meo sup omnes ex/altet̄ ordines beatoꝝ: eterna p̄mia ꝑceptu/ra. Tunc omnes angeli ⁊ beati ꝓciden/do ⁊ dn̄m iesum adorando ⁊ collaudādo ceperūt dicere illud ps̄. Magnus dn̄s et magna virtus eius ⁊ sapie eius nō est nu/merus. Et illud Sap̄.ix. Tecum dn̄e sa/pientia que nouit oīa opa tua que ⁊ affuit cum orbem terraꝝ faceres ⁊ sciebat quid placitū esset coram oculis tuis. Ipsa igit̄ tua infinita sapīa decernat: quia iustum ⁊ dignū videtur seruis tuis dn̄e: vt ipsa tua sancta mater omi honore ⁊ laude dignissima a dextris tuis in throno gl'ie tue gau/deat vnatecum ⁊ regnet in secula seculoꝝ.

Tunc sancta trinitas mandauit omib⁹ d.illud ps̄. Sumite psalmū ⁊ date tympa/nū: psalteriū iocūdum cum cythara. bucci/nate in neomenia tuba in insigni die solē/nitatis vestre.i.huius assumptionis. Sicqꝫ cū om̄i iubilo ⁊ totius curie celestis sū/ma exultatione cepit virgo beata in celuz ⁊ glorie thronū traduci ⁊ eleuari. Iuxta qd̄ prefiguratū fuit.ij. Regū.vi. Surrexit dauid.i.christus: ⁊ abijt ipse ⁊ omnis po/pulus vt adducerent archam dei.i.beatā dei matrem. Dauid autez ⁊ omnis israel ludebant coram dn̄o in cytharis lyris et

timpanis &c. In quo figuratur iubilatio oim sanctoꝝ ꝛ angeloꝝ ꝛ laudis decantatio ꝓ beatissime v̄ginis assumptione. Et nota ꝙ oēs turme beatoꝝ deducendo beatā virginē admirabanť in ea ꝛ canebāt mirabilosas laudes: magnificando ipsam ꝑcipue de trib. Primo de eius pulchritudine: q: non ꝯsueuerant antea videre sup angelicā pulchritudinē nisi diuinā: Sed nunc in beata virgine cernebant decorem excellentem super angelos infra xp̄m. Et ideo canentes dicebant: Que est ista que pgrediť quasi aurora rutilans pulchra vt luna electa vt sol Cañ. vi. Quib comitātes rn̄dendo canebant. Ista est speciosa inter filias hierl'm sicut vidistis eam plenā charitate ꝛ dilectione ecclīa dicente. Secundo laudabant eā de sūma dignitate a deo sibi collata. eo ꝙ nō ꝯsueuerant antea habere angeli ꝛ beati Reginā sup oēs choros exaltatam: sicut nunc cernebant: ꝛ ideo dicebant: Que est ista que ascēdit de deserto delicijs affluens &c. Cañ. vi. q. d. Mundus totus est quasi desertū carens omī virtute: ꝛ quō nunc de eo ascendit talis regina. Quib comitantes respondebant: Ista est regina que astitit a dextris dei in vestitu deaurato circūdata varietate. Tertio laudabant de eius glīe sublimitate ꝛ p̄mij copiositate ac dīna familiaritate: quia nunꝙ viderant aliquē post xp̄m in tanta gloria ꝛ plenitudine omnis grē ac tanta ꝛ tali familiaritate dei ascendentem. vnde di. Que est ista que ascendit sicut v̄gula fumi ex aromatib mirrhe ꝛ thuris: ꝛ vniuersi pulueris pigmentarij Cant. iij. in quo omnis gratie ꝛ plenitudo glorie figuratur. Quibus respondendo cantabatur a conuitantibus. Hec est q̄ nesciuit thoꝝ in delicto habebit fructum in respectione animarū sanctaꝝ Sap. iij. O ergo anima fidelis ꝯtemplare quātis gaudioꝝ generibus: ꝙꝫ iocundis laudib: ipsa virgo gloriosa est exaltata. De secundo qualiter vicꝫ pertransijt oēs choros ꝛ sup omnes ordines sit exaltata. Nota ꝙ cum sic cum omnū exultatōe eleuaretur. Primo possumus deuote meditari fm̄ qđ scribūt deuoti ꝯtemplatores ꝙ cū aereum celum: ꝛ deinde celum ethereum gaudēs transuolasset celeriter ad siderū celum ferebatur: vbi ꝑ glīam eius obscurari lux solis lune ꝛ stellarū videbatur ꝑ cunctisꝙꝫ radians cum cerneret ꝙꝫ magni sol ꝛ luna: ꝙꝫ magne stelle forent a deo create: que tamen hic nobis parua cernunť cuꝫ tamen vt dicunt ph̄i minima stella maior est terra. Deinde celum cristallinū gtrāsiens penetrasset celum empireū vbi beatoꝝ est mansio vidisset quoꝙꝫ eius amenitatem et pulchritudinem cepit psallere et dicere illud ps̄. Quā dilecta tabernacula tua dn̄e virtutū concupiscit ꝛ deficit anima mea in atria tua. Vere melior ē dies vna in atrijs tuis sup milia. Tunc p̄dilectus eius filius Jesus ait ad eā: Ecce genitrix dulcissima vide latitudinem celoꝝ ꝛ pulchritudinē mansionū celestium quas ego p̄paraui electis meis habitādas. Ecce luna ꝛ sol ꝛ stelle q̄ te in scripturis multiplr̄ p̄figurauerūt. Ecce celū empireū ꝙꝫ pulchrū ꝙꝫ amenū sup omnia inferiora in quo perpetua erit tua ꝛ beatoꝝ habitatio vna mecūꝙꝫ conregnatio. Hec omnia manus mea cōdidit ad deitatis glīam ꝛ laudem sempiternā. Tūc ait maria: Vere fateor: q: magnus dn̄s ꝛ laudabil' nimis in ciuitate dei nostri in monte sancto ei⁹. fundať exultatiōe vniuerse terre mons syon latera aquilonis ciuitas regis magni teste ps̄. Tandē. Secūdo cum ꝑuenissent ad choꝝ infimū beatoꝝ in celo empireo vbi ē chorus pueroꝝ baptisatoꝝ ꝛ cōmuniū sanctoꝝ fm̄ Rich. sup sententia ꝑ libro. ij. Illi eā cōmendare ceperūt ꝛ dicere: Te o dn̄a mūdi q̄ excedis oīm merita decet ꝛ dignū est ascēdere supius: q: nos in meritis paucis vel nullis xp̄i tūs saluati sumus in choro h̄ infimo ordinati. Ascendendo igiť alnus relinque nob bn̄dictionē tuā. Tertio ꝙꝫ ad choꝝ angeloꝝ veniendo ꝛ illi cōmendauerūt eā di. O regina angeloꝝ merito tu sup nos exaltaris: q: cū nos p̄sideamus singulis hoībus custodiendo: tu es oīm vniuersaliter protectrix et dn̄a. Ascendendo igiť relinque nobis tuā benedictionē Post hec Quarto ad choꝝ archangeloꝝ veniendo et illi cōmendauerūt di. O felix maria nos q̄dem habemus nūciare mūdo maiora: Tu ꝯo

edidisti mũdo oĩm maximũ: scz filiuz dei. Merito ergo exaltaris. Et ascendendo relinque nos in tua benedictione. Quinto pterea ad virtutũ choꝝ veniẽdo cõmẽdauerũt ipsi eã di. Nostrũ est facere miracula. Sz tu ꝓgo sũmo et indicibili miraculo deũ in tuo vtero ꝯclusisti: et carne induisti. ergo dignũ est te ascẽdere et nobis benedictionẽ tuã impṫire. Sexto potestatuũ ad choꝝ veniendo cõmendauerũt ipsi eã di. O benedicta femina nostrũ est ptãtes demonũ cohercere. Sed tu caput serpentis ꝯtriuisti. Digne ergo asceudis: et nos bñdic. Septimo ṗncipatuũ veniendo in ordinẽ cõmendauerũt d. O imperatrix oĩm: nos ṗncipamur angelis: Tu ꝓo oĩbꝫ creaturis. iustum est ergo te ascendere. et nos bñdicere dignare. Octauo dñationes eam cõmendauerũt di. O dña inclita nostrũ est ṗncipatibꝫ ṗesse: Tu ꝓo vt mater ius habes etiã deo filio tuo ṗcipiendi. ergo ascendis merito: et nos benedictione tua ꝑticipes facito. Nono ꝑueniendo ad choꝝ throноꝝ q̃ cõmendauerũt eam di. O vere iocunditas electoꝝ: digna es exaltari sup nos. Nam in nobis deus requiescendo iudicia decernit: in te dei filius carnẽ assumendo in qua iudicaturus est viuos et mortuos requieuit ergo ascẽdendo nobis benedic. Decimo ad chorũ cherubin adueniẽdo et ipi cõmendauerũt di. O dĩne sapiẽ vas admirabile: Nos dina sapiã iocũdamur: tu mater es et genitrix sapiẽ dei. i. dñi iesu. ergo dignum est te sup nos ascendere nosqꝫ tua in benedictione relinque. Undecimo ad choꝝ seraphin veniẽdo cõmendauerũt illi di. O mater pulchre dilectionis: Nos ardemꝰ charitate dei. tu in sũma plenitudine charitatis deum tanqꝫ filiũ ṗ oĩbꝫ dilexisti: dignũ est te sup nos ad thronũ tibi ṗparatũ ascendere: et nobis bñdictionẽ tuã infunde. At beata dei mr̃ gratias et laudes agens deo ait: Benedictus dñs deus isrl' q̃ facit mirabilia magna solus et bñdictũ nomen maiestatis eius. Et iterum omnibus choris benedicẽs ait: Benedicti vos dño qui fecit celum et terram. Et tunc ad. xij. thronũ vicz xp̄i est eleuata: qui ẽ super oẽs angeloꝝ et sanctoꝝ choros. Et de hoc in sequẽtibus. Ultimo iam restat videre qualr̃ beata virgo in thronum glorie sit itronisata a trinitate sanctissima. Et de hoc breuiter pie et deuote ꝯtemplando Nota ꝙ cuz solemnitate ⁊ tãta gaudiositate beatissima dei mater fuisset vt ṗdictuz est deducta et exaltata sup oẽs ordines. Tunc dñs iesus cũ sũmo honore ipãz ad sui dexteram in throno glĩe sue collocauit. Vñ Aug. Tibi inquit dña digne thronꝰ regis glĩe debet: te ipe rex glĩe vt matrem veram ⁊ decoram sponsam ṗ omnibꝫ diligens amoris amplexu sociauit sibi. Gaude igr̃ ⁊ letare sine fine. Ex qua auctoritate claret ꝙ si debetur sibi thronus regis glĩe. ergo idem est thronus suus ⁊ regis. Itẽ si mater regis ⁊ sponsa: ergo iuxta regẽ ꝺm illud. iij. Regũ. ij. Positus est thronus matri regis q̃ sedit ad dexterã eiꝰ ⁊c.

Tunc deus pater bñdicens eã ait: Benedicta tu in mulieribꝫ sicut annũciaui tibi p angelũ. Benedixi tibi ⁊ eris bñdicta in eternũ. Geñ. xxvij. Benediceusqꝫ bñdicam tibi: ⁊ exaltabo nomen tuũ in seculuz eñ sup oĩa creata te dñam cõstituo. Et iuxta illud Geñ. xli. Tu eris super domũ meam ⁊ ad tui oris imperiũ cũctus obediet ꝓplus. Cuicũqꝫ volueris regnum trade tibi fideliter seruient. Salua quos tibi placuerit: tu regia angeloꝝ: tu dña mũdi: regna ⁊ gaude in glĩa mea per secula.

Filius quoqꝫ dei patris dñs iesus eã bñdicens ait: Benedicta tu mater dilectissima Btũs tuus vterus quo me filium dei portasti ⁊ beata vbera tua virginea quibꝫ lactasti: vt scriptũ est Luc. xi. Gaude nunc ⁊ letare vnamecũ in throno glĩe perpetue En qꝛ mihi fidelr̃ ⁊ deuotissime ꝓuiuisti reddo tibi ꝓuituꝫ vicẽ ⁊ retributionẽ: vt sicut me suscepisti in vterũ tuũ purissimũ ⁊ dignissimũ. Ita ego te suscipio nunc in celeste soliũ glĩosissimũ ⁊ felicissimũ: sicut tu me pauisti: ita ego te pascam dulcedĩe diuinitatis ⁊ glĩe mee. Sicut tu me induisti carne humana ⁊ vestimento incõsutili: ita nunc ego te induã vestimento glĩe in anima ⁊ corpe glĩficato. Tu mihi in cruce pendenti cõpatiens ⁊ dolens a dextris astetisti: ⁊ nũc asta gaudẽs a dextrꝫ meis in throno glĩe quẽ tibi ṗparaui vt fruaris

meců omni bono felicitatis patrie celestis Et volo vt sicut me regē omniū adorat ꝛ laudat omīs exercitus ꝓhētaꝝ ꝛ electoꝝ: sic te reginā cunctorum laudet ꝛ venereť omnis ecclesia sanctoꝝ. Deniqꝫ spūssanct⁹ eā bn̄dicēdo ait: Btā es virgo maria que dn̄m iesum portasti creatorē mūdi: genuisti qui te fecit ꝛ in eternū ꝑmanes ꝟgo, ꝑut canit ecclesia in spūsancto. Bn̄dicta filia que a me in vtero materno extitisti sanctificata et in filij dei conceptione obumbrata. Virtutibus ꝛ donis superplena vt de plenitudine tua reuiuiscat omnis creatura. Ecce ergo tibi donatum est: vt sicut in terris requieui in te omīs gratie plenitudine. sic nunc in celis inhabitē te omni plenitudine glīe. Tu itaqꝫ mater gratie: tu mater misericordie: tu mať venie. Te impleuit deus omnium bonorum plenitudine vt si quid spei: si quid gratie: si quid salutis mundo ꝑuenerit: nouerit redundari ex te. vt etiā ait Bernard⁹ ꝛc. Vere tota pulchra es amica dei ꝛ macula non est in te. Nunc igitur iocundare ꝛ deum vnū in sancta trinitate cōtemplare regnās cū dulci filio tuo sine fine. Tunc ait maria Magnificat anīa mea dn̄m. et exultauit spūs meus in deo salutari meo: quia respexit humilitatē āncille sue ꝛc. Lu. i. Et iterū Bn̄dicens dn̄m ait: Bn̄dicā dn̄m in omi tpe semꝑ laus eius ī ore meo: sit nomē domini bn̄dictū ex hoc nūc ꝛ vsqꝫ in seculū.

Et ad beatos ait: Magnificate dominū mecū ꝛ exaltemus nomē ei⁹ in idipm. Cōgratulamī mihi oēs qui diligitis dominū qꝛ cum essem paruula placui altissimo ꝛ de meis visceribꝫ genui deū ꝛ hoīez vt canit ecclesia. Moxqꝫ vt Apocal. iiij in figura scribiť omēs sancti miserunt coronas suas añ thronū dei. i. corā btā virgine: in qua sicut in throno xp̄s dei filius requieuit ip̄am venerādo. Et laudare ceperunt ac bn̄dicere deū dicētes: Dignus es dn̄e deus accipe glīam ꝛ honorē ꝛ ꝟtutez scꝫ ex ꝟgine mr̄e. qm̄ occisus es ꝛ redemisti nos deo nr̄o in sanguine tuo; scꝫ quē ex virgīe assūpsisti. Et iteꝝ eiusdē. xix. Gaudeam⁹ ꝛ exultem⁹ ꝛ dem⁹ glīaꝫ deo qꝛ venerūt nuptie agni ꝛc. i. gaudiū ꝑ glīa xp̄i et mr̄is ei⁹. Bn̄dictio igiť ꝛ claritas ꝛ gratiarū actio honor ꝟtus ꝛ fortitudo deo nr̄o in secťa seculoꝝ. Amē. Ad ꝟginē qꝫ: Felix nāqꝫ es sacra ꝟgo maria ꝛ omni laude dignissima: qꝛ ex te ort⁹ est sol iusticie xp̄s de⁹ nr̄. Et illō Judith. xv. ca. Tu glīa hierusalē: tu honorificētia ꝑpli nr̄i: tu leticia isrť eo qꝛ castitatē amaueris. ꝛ iō eris bn̄dicta in eternū. Sicqꝫ ꝟgo beata in celuꝫ gaudiose intronisata laudaťab oīb⁹ sctis et angelis ꝛ bn̄diciť de⁹ in ipsa ac ꝑ ip̄am ꝑhenniter. Et nos ꝗ charissimi vt gr̄aꝫ ꝑ eius merita ꝓmereamur ac glīam ip̄sam laudemus ei supplicem⁹ ꝛ ei⁹ patrocinia flagitem⁹ orātes sicut ꝛ eccľia solet ip̄am inuocare. d. Salue regina mie vita dulcedo et spes nr̄a: salue ad te clamam⁹ exules filij eue: ad te suspi. ge. ꝛ flen. ī hac la. valle: eya ꝗ aduocata nr̄a illos. t. mi. oc. ad nos ꝯuer. Et iesuꝫ bn̄. fru. vē. t. no. p⁹ hoc exiliū ostende o clemēs o pia o dulcis maria Amen. Et sic est finis huius libri.

Incipit liber vndecimus de maxima dignitate ꝛ priuilegijs Marie.

Liber vndecimus agit de misterio ꝓuilegioꝝ magnoꝝ et multipliciū ip̄i⁹ beate virginis atqꝫ eius precellentissime dignitatis et habꝫ duas ꝑtes. In prima ꝑte agiť de ꝗbusdaꝫ ei⁹ magnalijs ꝛ priuilegijs dignissimis. In secūda parte de alijs eius duodecim gratijs et excellentijs ꝛc.

Pars prima de magnalijs et priuilegijs dignissimis que omipotēs de⁹ fecit btē marie virgini

Fecit mihi dominus magna q̄ potens ē ꝛ sctm̄ nomē ei⁹ Lu. i. c. Quibꝫ i verbis ip̄a glīosa di genitrix ꝟgo glīať ꝛ gr̄as deo agit de magnis ꝓuilegijs et sctissimis donis quibꝫ eā sup oēm creaturā ꝓtulit p⁹ xp̄m. Vnde ait: Fecit mihi

dñs magna qui potēs est .q.d. ꝑ suā infinitā potentiā infinitam fecit dominꝰ in me magnalia permaxima et inscrutabilia. Reuera vt ait Anshelmus de conceptu virginali. ca.xviij. Nil marie excellentius dari potuit: nil maius in mundo fieri valuit q̄ꝫ ꝙ ipa virgo mater deum de sua carne carnem factū generaret. et Bernardꝰ in sermone de gaudijs marie. Multa ait Magna fecit deus in creaturis mūdi: nihil tamen tam excellens ꝛ tam magnum opus digitorum dei factum est sicut in virgine maria quā sol ꝛ luna ꝛ omīs creatura mirantur ꝙ eum quē celi cape non poterant ipa in vtero capiat. Quāq̄ꝫ autē multa et ineffabilia sint magnalia q̄ deꝰ fecit virgini supbñdicte tamen iuxta figurā Apoc. xij. vbi scribiꝭ ꝙ ipa mlier amicta sole claritatis diuīe habet coronā.xij. stellaꝝ ī capite. possumus describere.xij. magnalia siue ꝑuilegia dignissima q̄ fecit oīpotēs deꝰ in ipa ꝟgīe maria tanq̄ꝫ stellas.xij. relucētes ī eiꝰ glīa: sub qbꝫ cōprehēdūꝭ ꝛ multa alia ꝟgīs ꝑuilegia Dicat ḡ digne ꝛ merito glīosissīa hec ꝟgo: Fec̄ mihi dñs mag.

Prio q̄dē in eternali ꝑelectiōe
Scdo in singulari sanctificatione
Tertio in naturali ꝑfectione
Quarto in incōtaminabili purificatiōe
Quinto in virginali fecundatōe
Sexto in diuinali inhabitatione
Septimo in mētali illustratione
Octauo in maternali dignificatione
Nono in huiꝰ mūdi saluatione
Decimo in oīs doni exuberatione
Undecimo in supeminēti exaltatione.
Duodecimo in vniuersali veneratiōe

Juxta hec igiꝭ.xij. stellas describemꝰ: q̄s in tribꝫ q̄ternarijs potes ordiare scd̄m seriem prescriptam: distinguendo per quaternariū vel alr̄ vt placuerit

Ca.I. de priuilegio eternalis preelectionis marie in qua fecit sibi deus maxima.

Prima stella dignitatis ꝛ magnificētie btē ꝟginis dr̄ eternalis ꝑelectio Ipam enī deus ab eterno ꝑelegit supra oēm creaturā, vt esset excellentior gratia ꝛ glīa aꝝ mater dei dignissima sicut de ea canit ecclesia: Elegit inquit eam deus ꝛ preelegit eam: in tabernaculo suo habitare facit eā Propterea ī huiꝰ signū in ꝑsona eiꝰ dicit ps̄. In capite libri scriptū est de me vt faciā voluntatē tuā deus meꝰ. Notandū aūt ꝙ triplex liber distinguiꝭ ꝛ in quolibꝫ coꝝ de ipa beatissima maria in capite. id est ꝑncipio scriptū esse inueniꝭ vt patꝫ cōsiderāti. Primꝰ diciꝭ liber vite hic liber non est aliud q̄ꝫ mens diuina: in quo sunt scripta omīa que sunt erūt ꝛ fuerunt. Ista aūt scriptura est noticia dei que est omniū rerum nō solū factarū sed etiā fiendarum et coꝝ que possibilia sunt fore et q̄ nunq̄ꝫ erunt vel impossibilia sunt. In hoc libro scripta sunt noīa electoꝝ. iuxta illō Phil. iiij. Quoꝝ noīa scripta sunt in li. vite ꝓpt qd̄ saluator Lu.x. ait discipulis: Gaudete et exultate q2 noīa vr̄a scripta sunt in celꝭ. Uñ Gratianꝰ de pe. di.iiij. dic ꝙ hn̄i ꝑsciētiā diuinā scribi in li. vite ē aliquē ꝑordinari ad vitā scꝫ gratie et glorie qd̄ ab eterno ordinatum est. De hoc vero libro delēti sunt et delenꝭ noīa reproboꝝ: iuxta illō ps̄ Deleanꝭ de libro viuentiū ꝛ cū iustis non scribanꝭ. Et Exo.xxxij. dixit Moyses ad dñm. Aut dimitte ꝓplo huic hāc noxā aut si non facis dele me de libro tuo quē scripsisti.q.d. Quia scio ꝙ me nō delebis ideo ꝑce ꝓplo huic. Cui rn̄dit dñs Qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo. In hoc libro non est prioritas temporis vt scilicet mens diuina prius vnum cognoscat q̄ꝫ alterum. sed est prioritas dignitatis. vt dicatur prius scriptum quod nobilius et perfectius fiendum est dispositum. et hoc modo dicit beata virgo Maria. In capite libri scilicet vite scriptum est de me que pre ceteris est electa ꝛ preelecta tanq̄ꝫ sanctior vniuersis etiam angelis. vt faceret voluntatem dei in cunctis vt esset gratia et gloria excellētior omni creatura. Secundus dicitur liber legis scripte siue date qui continet libros moysi q̄nq̄ꝫ legales necnō hystoriales: spiales ꝛ ꝓphales alios quoqꝫ ve. testamēti. vt patet in biblia Licꝫ autē totū vetus testamentū ꝑ oēs libros tam legis q̄ꝫ ꝓphetaꝝ atq̄ꝫ hystoriaꝝ

plenū sit misterijs z ꝓphetijs de beata maria: Tamē in capite hui⁹ libri quia in primo capitulo Genes. p̄limas per figuras scribit de ipsa btā virgine. Propterea btā virgo dicere potest: i capite libri scz ve. te. scriptū est de me. Primo qdē in ipo initio libri cū dicit: In principio deus creauit celū z terrā. in principio. i. in filio p quē fecit et secula teste aplō quē filiū de⁹ pr dedit virgini bñdicte vt idē z vn⁹ esset dei ac virginis fili⁹. Creauit inqt de⁹ celū z terrā fm Alb. magnū sup missus ē ca. clxvij. per hoc btā virgo figurata extitit: q celū et terra fuit. qr celestē sil' z terrestrē vitā duxit hoc est angelicā et hūanā ꝯuersationē habuit. Celū fuit btā virgo altissima dignitate. Terra infima hūilitate. Celū fuit purissima virginitate. Terra fecūda maternitate. qr virgo sil' z mr fuit. Et sic i principio creationis rerū prio creata sūt celū z terra ita in principio recreationis z redēptiōis creata ē virgo btā. Deniqz de⁹ decreuerat p singula opa sex dierū de qbus agit i primo capitulo libri ve. te. honorare ipam virginē benedictā p̄figurando in singulis vt ondit Alb. vbi s. Primū ipsa die prima fecit de⁹ lucem de qua postea factus est sol fm qsdaz vt dicit mgr in. ij. li. sniarū in quo p̄figuratum est q sol iusticie xp̄s deus noster nasciturus est de lucidissima maris stella maria. Scda die fecit deus firmamentuz in medio aquarū. Hoc firmamentum qd habet fixas stellas in sui ornamentuz btā virgo est que habet coronā. xij. stellarū. id est gliaz oīm sctōrū. Un ipa fuit i medio aquarū. Aque em multe ꝑplus mult⁹ Apoca. xvij. quia ipa est mediatrix. et fuit ipa media inter aquas que sub celos sunt. id est sanctos homines vie. Et inter aquas que super celos sunt. id est angelos z sctōs patrie. quia erat ipa omniū sanctorū gloriaz habens et plenitudinem gratie supra cōmunē statū vie et infra statum patrie duz erat in vita hac: cōmunicans cum vtrisqz cum inferioribus merendi conditionē: cū superioribus virtutum perfectionem. p in de Eccl. xliij. Species celi id est beate virginis gloria stellarum id est sctōrū. Tercia die congregauit deus aquas que erāt sub firmamento in vnū locum: cōgregationemqz aquarum vocauit maria: in quo figurauit q congregatio omniū gratiaruz in virgine benedicta nomināda esset hoc noīe maria. Quarta die fecit de⁹ duo luminaria magna. s. solē z lunā sol xp̄m: luna btāz virginē figurauit. Quīta die deus fecit pisces z auea z eis benedixit qa p benedictionē marie virginis reuiuiscit omnis creatura. vt dicit Anshelmus in libro orationū. Sexto die format⁹ est homo et positus in paradiso voluptatis. qr xp̄s hō fact⁹ die sexto z in sexta etate mūdi posit⁹ a deo pre i virginei corporis paradiso in quo fuerunt delitie diuine dulcedinis z amoris. Deniqz die septimo. i. sabbato qeuit de⁹ ab opibus suis qr tūc xp̄s qeuit in sepulchro z tūc fides qeuit in virgine bñdicta. Ideo bñ dicit. et sctificauit deus diē septimā scz statuendo eā in veneratiōe haberi a fidelibus i honorē virgis: nō quidē abstinēdo ab opibus manualibus ne videamur iudaisare de ꝯse. di. iij. peruenit sed ieiunādo z orando frequenti⁹ z elemosinas dando zc. Ecce claret quia in capite libri: scz ve. te. scriptū est de virgine. Terti⁹ dicit liber gratie qui cōtinet omnes libros no. testamenti: incipiens ab euangelio Mathei. In principio ergo libri gratie scriptum est de virgine. quia in principio libri mathei scz Liber generatiōis iesu xp̄i filij dauid zc. Et in fine hui⁹ euāgelij: eodem primo ca. scribit. Jacob autē genuit ioseph virum marie de qua natus est iesus q vocatur christ⁹. Ibi ergo scilicet in capite libri gratie scriptum est de maria vt faceret voluntatem domini in sumendo sponsuz: in consentiendo ad concipiendū christū z fidem dando angelo. Un claret ex p̄missis maria virginia excellētia z dignitas. quia ab eterno de⁹ eam p̄elegit et p totum vetus testamentuz per ora omnium ꝓphetarum et sanctorum cōmendauit atqz in nouo testamento in ipsa omīa deus magnalia que decreuerat ab eterno adimpleuit et toti mundo salutem ex ipa puenisse per euangelistas et alios sanctos noui testamenti de scribi voluit. Unde venerabilis Beda super illud. Luce. xi. Beati q audiunt vbū dei dicit: Beate virgis excellētia cōmendat eū scz dr: Btūs venter q te xp̄m

portauit z vbera q̄ suxisti. Et merito qꝛ in speculatiōis custodia dn̄o ipa famulabat a deo ꝙ ipius hūilitati z sctitati null⁹ sanctoꝝ cōpatur. Sed z tota sanctoꝝ beatitudo ex gl'iose virginis vtero processit O venerāda dn̄a electa z ꝑelecta que mr̄ est et ꝟgo esse nō desinit. O admirāda puella que saluo ꝟginitatis pudore suū genuit genitorē. O felix ancilla q̄ creatorem et gubernatorem genuit vniuersoꝝ z virgo ꝑmansit in eternū O benedicta mater q̄ inferni vastatorē: celi repatorem: nr̄m saluatorem: mundi redemptorem: deū omnipotentem: dominū celi z terre z om̄ia continentem suo ꝑtulit ex vtero: angeloꝝ leticiam: hominū vitā: celoꝝ gloriam Hec ille. Itaqꝫ sūma magnalia z priuilegia ꝑmaxima deus fecit in maria pro ista stella videlicz in electiōe eterna. Primo quia eam elegit singulariter super om̄es nō tātum humanas sed z angelicas creaturas

Secundo quia ipam elegit ad talem et tantā grām z gl'iam qualē z quantā nulla creatura deo non vnita capere potuit: nisi ipa virgo mater dei.. Tertio quia ipsam elegit ad tantaz grām z gl'iam ꝙ omnes gn̄ales ac speciales grās omniū creaturaruz ac glorie plenitudines in summo habuit. Et insuꝑ ipam grām z gl'iam increatā totam in se ꝯtinuit Quarto quia deus ipam elegit z preordinauit ad tam magnas excellentias ꝙ eam maiorem facere nō potuit potētia ordinata Ut patuit li. v. ꝑ. iij. ar. i. Unde ꝓpter ꝑmissa merito beata virgo ꝑ archā testamēti est ꝑfigurata. In qua inclusa erāt legis mādata qꝛ in ea due tabule in qbus decē ꝑcepta scripta erant digito dei ꝯtinebant. Sic in maria ꝑceptoꝝ obseruātia erat quam dextre dei digitus. i. spūssctūs omni grā decorauerat. archa etiam librū legis cōtinebat z maria conseruabat in scrinio pectoris sui oīa verba scti euāgelij ꝯferens cū omnib⁹ scriptis legis diuine z ꝓphetaꝝ que om̄ia sciebat. In archa erat virga Aaron q̄ floruit z vrna aurea cum māna celi. Et maria floruit virginitate z fructum benedictum ꝓtulit id est christū que celi mānam verū in vtero mūdissimo portauit. Archa erat de ligno sethym imputribili facta et maria in putredinē nō est redacta. Archa duos vectes qbus portabat z. iiij. circl'os aureos in lateribꝫ habebat. Sic in maria duplex charitas z. iiij. virtutes cardinales erāt. Archa taz intrinsecus q̄ꝫ foris deaurata erat; maria intus id est in anima z foris id est in corpore gratia resplendebat. Fecit ergo dominus ei magna zc.

Capitulum .II. ꝙ deus fecit magna in marie singulari sanctificatione.

Ecūda stella dicit singl'arꝫ sctificatio qꝺ fuit magnū ꝑuilegiū. Nam iuxta ẜm doc. theolo. Ipa virgo q̄tuor vicibꝫ sanctificata fuisse edocet a deo. Prio q̄dē in mr̄no vtero. Scdo de⁹ eā sctificauit qn̄ spūsctūs eā obūbrauit z filiū di ꝯcepit Tertio qn̄ eā de⁹ inhabitauit mensibꝫ nouē christū portando in vtero. Quarto quādo eam de⁹ in celum assumpsit. Unde ps. Sanctificauit dominus tabernaculum suū. In singulis aūt z omnibus his sanctificationibus deus fecit ei magna z ꝑmaxima ꝑuilegia ẜm qꝺ tenēt doctores suꝑ. iij. sniaꝝ di. iij. Primū fuit priuilegium maximū ꝙ in prima sanctificatione per gratiā specialissimam fuit preseruata a peccato originali vt tenent nostri doctores. Licet alij dicant ipam a peccato originali fuisse purgatā in prima sanctificatione. tamen ecclesia istud pie credit cū nostris doctoribus videlicet ꝙ preseruata est ab originali culpa vt merito de ipsa dici possit illꝺ Cant. coꝝ. iiij. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. z de hoc latissime patuit li. iiij. per totum. Item in ista ꝑma sanctificatione datū est virgini scd̄m maximū priuilegium quia infusa est sibi gratia preseruatiua deinceps ab omni peccato actuali non solum mortali: sed etiā veniali. Alijs em̄ sanctificatis in vtero ꝯfertur gratia per quaz preseruarentur a mortali licet non a veniali. sed ipsi virgini benedicte collatuz est ꝙ nec venialiter vnqꝫ peccaret. Unde Bernard⁹ ad canonicos Lugduneñ. ait: Puto ꝙ copiosior gratia sanctificationis in ipsam descendit q̄ non

solum ipsius ortū sanctificauit: sed etiam eā ab omni pctō deinceps imunē custodiuit. Hec ille. Nā ista grā ꝑtunc in virgine aut subtraxit oīno aut restrinxit fomitē ꝙ nō posset in aliqđ pctm̄ ducere aut a bono retrahere vt tenēt doctores sup. iij. di. q. s.

Tertiū priuilegiū in ista prima sctificatiōe maximū fuit. qꝛ vicȝ btā ꝟgo īpleta ē dono spūali ꝛ ꝑfecta nō solū respectu sui sȝ etiā r̄spectu alioꝝ. qđ sic ptȝ. Nā pꝰ eiꝰ sāctificationē in vtero sue mr̄is in ipa bn̄dicta virgine fomes ꝺm nr̄os doctores tenētes mariā fore ꝯceptā sine macula originalis peccati: nō remāsit formaliter sed tantū causaliter vt patuit li. viij. ꝑ. iij. ar. i. cap. i. circa medium. Scdm̄ autem alios qui scȝ tenent eam a peccato mundatā licet remanserit ꝺm suā essentiā et nō fuerit subtractus: tamē remansit impeditus et ligatus per gratiam sanctificantem quātum ad duo. Primo ne fomes inclinaret ad quodcunqȝ pctm̄ aut retraheret a bono ergo ꝛc. Item qđ amplius est qꝛ gratia sanctificationis non tātū illicitos motus repressit in se sed etiam in aliis efficaciam habuit vt nunqȝ ab aliquo concupisci potuerit. vnde ꝑut seraphicus Bonauen. sup. iij. di. iij. ait etiā infideles ꝛ iudei asserunt hoc mirū fuisse in virgine maria ꝙ cū esset pulcherrima corꝑe a nullo vnqȝ viro potuit cōcupisci. Unde has spēales ꝑrogatiuas habuit sāctificatio btē virginis pre omnibꝫ sanctificatis in vtero vel in baptismo. Tū quia coꝝ sanctificatio non cōprimebat in eis omēs motus illicitos. Tum quia coꝝ sanctitas nō extinguebat omnē motū corꝑalem vel concupiscentiā in aliis aspicientibus eos. imo plrīme sancte ꝟgines vt katherina margaretha ꝛc. concupite sunt et quia nō ꝯsenserūt martyrizate sunt. Sed ī beata virgine gratia sanctificationis etiam in aliis omnibꝫ cōcupiscentie motum extinguebat ꝑut latius de hoc supra patuit li. v. ꝑ. ij. arti. ij. ca. iij. vbi ꝛ rationes notant. Denīqȝ in secunda sanctificatione quādo scȝ christum concepit beata virgo habuit sup ꝑmissa quartū maximū ꝑuilegiū scȝ ꝙ fuit cōfirmata in bono supernaturali ꝛ certificata de beatitudine perhenni qđ nemi viatori est datum. Adeo eīm spūssanctꝰ in eam superuenit ꝙ fomitē in ea oīno extinxit ꝛ inclinationē eius abstulit atqȝ omnē potentiam peccādi remouit: et libeꝝ arbitrium eiꝰ ꝯfirmauit in bono vt in ꝯtrariū scilicȝ mortale vel venialeꝑ pctm̄ decetero flecti esset impossibile: ꝙuis ipa beata virgo remaneret in statu vie. Un̄ ait angelꝰ eidem di. Lu. i. Spūssanctꝰ superueniet in te. i. superabūdabit ꝛ ꝟtus alti. ꝛc. Ceteꝝ in tertia sctificatiōne scȝ in filij dei inhabitatione sup ꝑdicta. vt dicit pe. au. in suo cōpendio habuit hoc Quintū priuilegiū maximū ꝙ tota fuit dedicata ad diuina: tota diuino lumine plena: adeo ꝙ non solū mens sed etiā corpus eiꝰ diuinitatis luce resplenduit. qꝛ illū portauit in vtero qui est splendor paterne glorie. Un̄ Ezech. xliij. Ecce glīa dei israel ingrediebaꝝ ꝑ portā orientalē. i. ꝑ btām ꝟginē: et terra. i. caro btē ꝟginis splendebat a maiestate eius scilicet xp̄i. Preterea in quarta sanctificatione vicȝ in assumptiōe Sextū priuilegiū maximū habuit ꝙ ab omni miseria mentis ꝛ corꝑis est exempta ꝛ ī oīs boni fruitione in gloria cōsūmata vltimo fini. i. deo ꝯiūcta. Hec oīa doctores cōmuniter dicunt sup sniaꝝ li. quo s̄. Hoc tamē hic ꝛ in siītibus obserua ꝙ vicȝ nr̄i doctores ꝗ tenent mariā fuisse ꝯceptā sine peccato originali alr̄ sentiunt de fomite ꝙ scȝ in maria non fuerit nisi causalit ꝺm legē ꝓpagantiū ꝛc. Ecce qꝛ deus fecit marie mag̃.

Capitulum tertiū de priuilegio naturalis perfectionis ī qua deus fecit magna marie.

Tertia stella dicit naturalis perfectio: ī qua fecit deus marie maxima ꝑuilegia et plura. Primo quia eā fecit eā in anima ꝙȝ in corpore dignissimā: vt scilicet foret aptissimū habitaculū tanti regis altissimi. Un̄ canit ecclesia: Omnipotens. s. deus qui gloriose virginis mr̄is marie corpus ꝛ animā vt dignum filij tui habitaculum efficeretur cooperante spiritusancto preparasti ꝛc. Miro ergo modo eam spūssanctus dotauerat in naturali ꝑ/

fectione tam quo ad aiam q̃z quo ad cor/
pus vt esset ꝑ omnib⁹ etiã angelicis crea/
turis dignissima ad hospitãdũ in se sũmũ
regẽ glie: tanq̃z vera mr̃ eũ cõcipiẽdo ꝛ pa
riẽdo. Sed hic q̃stio mouet̃. quoto anno
etatis sue beata virgo christũ apta fuit su
scipere in vterũ vt eum conceperit. Ad
hoc aliqui dicũt q̃ post .xviij. ãnos. qꝛ tũc
mulieres vel puelle sunt perfectioꝛis eta/
tis ad perfectiorẽ prolem gignendã qual̃
fuit christus. Sed istud in ea nõ habet
locũ nec impediuit conceptionis ꝑfectio/
nem; quia spũssanctus ei tribuit perfecti/
simum adiutorium ꝛ plenã perfectionez
nature ad concipiendum christũ virtute
spũssancti. Rñdet̃ ergo sicut pie creditur
q̃ beata virgo habuit duodecim ãnos vel
modico plus quãdo christũ concepit. Et
hoc sic ꝓbat̃. quia xp̃s ex sũme charitatis
fonte festinauit tã cito ꝓ nr̃e salutis opati
one sicut potuit ad virginis optatum ha/
bitaculũ iuxta illud ps̃. Exultauit vt gi/
gas ad currendã viã: a sũmo celo egres. ꝛc̃.
Sed etas in qua mulieres possunt vel so
lent generare ẽ cõmuniter a duodecim an
nis completis vsq̃z ad .xliiij. annũ. g̃ duo/
decimo ãno xp̃m ꝯcepit. Confirmat̃ qꝛ
christus post suum ortũ ad mortem festi/
nabat quantũ poterat iuxta illud Lu. xij.
Baptismo habeo baptisari id est sanguis
effusione ꝛ coartor donec ꝑficiã. ergo nec
minus festinauit ad incarnationem que
non minus sacramentum erat dignũ. Itẽ
quia virgines que in templo erãt mox vt
ad annos nubiles perueniebant dabãtur
ad desponsationem. sed annus nubilis de
spõsationisq̃z est annus duodecim⁹ in quo
põt puella ꝯcipe. vt patet extra d̃ despõsa/
tione impuberꝫ ca. Puberes. ꝛ ca. Conti/
nebatur. Pie ergo credit̃ q̃ duodecĩo an/
no completo sit desponsata ꝛ christũ tunc
concepit. Hoc supposito sequunt̃ alique
conclusiones. Prima q̃ mater dei habu/
it .xxv. annos quãdo christum amisit ꝛ in
templo reperit. quia tunc christus habuit
duodecim annos. Secũda q̃ .xlij. annos
habuit quando christus denuo predicare
cepit post suum baptismum ꝛ primũ mi/
raculuz aquã in vinum ꝯuertẽdo fecit. qꝛ
tunc christus habuit .xxx. annos Luce. iij.

Tertia q̃ ipsa habuit .xlvi. annos quã/
do christus mortuus est. quia christ⁹ dñs
triẽnio docuit. Quarta q̃ ipsa .lviij. cõ/
pletos annos habuit quãdo assumpta fu
it. Nam duodecim annis credit̃ cõmuni⁹
superuixisse post passionem. Scd̃o de/
us fecit magna marie in naturali ꝑfectio
ne. quia eam fecit in complexione natu/
rali sanissimã ꝛ purissimam. Fuit eñ pre
alijs optime sanguinee complexionis vt
creditur nec mirum. quia de eius purissi/
mo sanguine. debebat formari caro christi
sanctissima. et fuit purissime nature ꝛ tem
peratissime vite vt nunq̃z aliquã egritudi
nem passa sit. Sicut eñ notant doctores
sup. iij. di. iij. Ipa ab initio ꝯceptiõis vsq̃z
quo vixit semꝑ in puritate nature ꝑstitit
donec naturali morte videlicz dulcissima
extincta fuit sine dolore ꝛ sine omi infirmi
tate: ꝛ sine omni macula in oĩm virtutum
plẽitudie vixit: vt videret̃ appinquasse sũ/
me ad statũ innocẽtie ipius ade. Ter/
tio deus fecit magna marie in naturali ꝑ
fectione quia eaz super omnia indiuidua
humani generis fecit nobilissimã ꝛ pulch
errimã. Nã vt ait phs. ij. phicoꝝ. Natura
est vis insita rebus similia ex silibꝫ pcreãs.
Nisi g̃ natura erret vel impediat̃ fili⁹ erit
silis pr̃i vel mr̃i. Sed filius beate ꝟginis
fuit nobilissim⁹ ꝛ speciosissim⁹ ꝑ filijs ho
minũ dicẽte ps̃. g̃ et mater ei⁹ de hoc lati/
us li. i. p. ij. Quarto fecit deus magna in
gr̃e ꝑfectõe marie. quia oĩb⁹ gratijs nõ so
lũ gratuitis sed etiã gratis datis ĩ oibus
anie sue potentijs ipam impleuit: vt esset
per omia gratia plena. Nimiꝝ eius inge
niũ: memoria intellect⁹ ꝛ omẽs anĩ vires
super omnes alios homĩes viguerunt om
ni dono gratie plene et ad virtutum exer
citia videlicet humilitatẽ: castitatem: pa
tientiam: mititatẽ. aliasq̃z omnes virtu/
tes naturaliter ꝛ singillatim inclinate. Il/
lud ergo apl̃i. i. Coꝝ. xij. de gratijs gratis
datis scriptuz quod alijs sanctis diuisum
esse donatũ edocet videlicet. Alij inquit ꝑ
spiritũ datur sermo sapientie. glo. in con/
templatione eternoꝝ. Alij sermo sciẽtie. s.
humane sicut sunt artes liberales. alij fi/
des in eodem spiritu. alij gratia sanitatũ
glo. curandi infirmos. alij operatio virtu

tum glo. operatio miraculorum. alijs prophetia glo. predicere futura. alij discretio spirituum glo. vt discernant an spiritu fiant opera. alij genera linguarum. alij interpretatio sermonum glo. Expositio scripturarum. Et preterea illud Ephe. iiij. Alios quidem dedit apostolos alios euangelistas alios pastores. et quicquid est aliud grane et donorum: omnia in beata virgine copiosissime sunt perfecta dicente angelo aue gratia plena etc. Adeo quod nulla ei defuerit gratia. quia vt dicit Damascenus. Ipsa a nullo illustrium vincitur. Vinceretur autem si in aliquo dono esset diminuta eius dignitas excellentissima. Ecce quia fecit dominus magna marie in naturali perfectione.

De priuilegio incontaminabilis puritatis in qua fecit deus magna Marie. Capitulum IIII

Quarta stella dicitur incontaminabilis purificationis in qua deus fecit maxima marie. Primo quidem quia ipsam sanctificauit et purificauit in tantum vt nullam maculam siue originalis siue venialis siue mortalis culpe haberet. Nam ipsa virgo fuit ab omni culpa immunis. vt testatur Aug. li. de natura et gratia di. Si inquit omnes sancti interrogarentur vtrum peccauerint. respondebunt: si dixerimus quia peccatum non habemus nosmetipsos seducimus et veritas in nobis non est. Excepta inquit hac sancta virgine scilicet maria de qua nullam prorsus cum de peccatis agitur habere volo propter honorem domini questionem. Inde enim scimus quod ei plus gratie sit collatum ad vincendum ex omni parte peccatum. quem concipere et parere meruit illum quem nullum constat habuisse peccatum. Hec Aug. Vnde Bonauen. super iij. di. iij. dicit se audiuisse narrari quod ipsa cuidam persone reuelauit quod nunquam reprehendebat eam cor suum in omni vita sua etc. Secundo maximum fecit deus virginem benedictam purificando. quia eam fecit tam sanctam in puritate sanctitatis confirmauit adeo quod nunquam peccare posset etiam in minimo licet viatrix esset. Nimirum hoc priuilegium scilicet impossibilitas peccandi spectat ad statum comprehensorum siue patrie. quia ergo beata virgo ex hoc quod filium dei concepit non est posita extra statum viatoris: immo ipsa mori potuit et de facto mortua est. Et quoniam vt dicit Aug. potentia moriendi consequitur potentiam peccandi que eodem passu currunt vt non prius tollatur potentia peccandi quam potentia moriendi. Mirum ergo videtur quomodo beata virgo non potuit peccare et tamen potuit mori. Sed has difficultates soluit Bonauentura super tertio di. iij. quod videlicet quantum est de lege communi. impossibilitas peccandi spectat ad statum patrie. Sed nihil impedit quin de gratia speciali, id quod alijs communiter datur in patria concedatur in via illi persone precipue que in terris degens regina erat eorum qui exultant in celis.

Denique de potentia moriendi et potentia peccandi non est simile in beata virgine pro eo quod non fuit decens filium dei habere matrem immortalem cum ipse factus est mortalis. sed valde indecens esset si haberet matrem peccatricem. Debuit ergo mater dei omnino immunis esse a peccato et a potentia peccandi debuit esse aliena post filij conceptionem vt sicut impossibile erat matrem dei damnari. ita et impossibile foret labi. Et ratio quia dignior fuit mater christi effecta quam sit aliquis angelus in celo. Si ergo angeli in celo sunt confirmati in gratia multo magis mater dei etc. Sed di. vnde hoc quod beata virgo nunquam peccare potuit cum in hac vita tempestuosa fuerit. vbi tota hominis vita temptatio est. Job. vij. Militia est vita hominis super terram. potuit ergo et virgo beata temptari saltem ab extrinseco occasione accepta per quinque sensus vel a diabolo qui est mille artifex in temptando. qui etiam ipsum christum non fuit reueritus temptare. Respondetur secundum doctores communiter quod beata virgo potuit quidem ab hoste vel ab extrinseca occasione temptari foris. sed nunquam ab intra temptationis alicuius motus effectum vel incitamentum ipsa habuit. Et hoc erat ex tribus causis.

Primo ex fomitis ligatione et extinctione concupiscentie que ad malum non incitabat nec a bono retrahebat. vt patuit supra. Nam contingit aliquando habitum ligari ne in actum exeat per vinum. sicut scientia per ebrietatem ligatur vt dicit philosophus vij. Ethicorum. Aliquando per defectum naturalem vt in pueris concupiscentia ligata cernitur. Multotiens per dei donum ligatur

fomes. sicut in btã ꝟgie fuit ligat⁹ ꝑ diui/
nã grãm ei⁹ sensualitatẽ ab oi motu inor
dinato ꝓhibentẽ. vt dicit Tho. iij. scripto
sniaꝝ di. iij. Scdo igitr hoc fuit ex oꝑatio
ne grẽ q̄ in bonũ cã ordinabat inflectibili
ter et in deo iugiter ꝯtemplando qetabat
mentẽ ei⁹ et trãquilla deuotione etiã i ex/
teriorib⁹ actionib⁹ in ipo. s. deo suspẽsã ma
nere faciebat vt tota in deo viueret ꝛ tota
deo plena nõ nisi deũ in sensib⁹ ꝛ actibus
oĩa in ipm debite ordinãdo sẽtiret Ter/
tio ex ꝯseruatiõe diuie ꝓuidẽtie qua ange
los custodes sibi talr disposuerat vt eã cu
stodirẽt ab oĩ nociua materia tẽptatiõis
quaten⁹ diuia ꝓuidẽtia intacta ꝛ imacla/
ta custodiretr ab oĩ offensa etiã cogitatio/
nũ: qsi em in pmo statu hoiem de⁹ custodi
uit ab oĩ nociuo. multo forti⁹ mrẽz suam.
mag̃ q̄ fec de⁹ ĩ maria ipaz purificãdo p̃/
missis modis. Tertio tamẽ sup hec ma
ximũ fecit de⁹ marie in ei⁹ puritate qr ip/
sam in tm̃ purã fecit vt maior sub deo pu/
ritas intelligi non possit teste Anshelmo
de cõceptu ꝟginali. vñ ipaz purã fecit de⁹
super omnes non solum homines vel ter/
restres creaturas sꝫ etiã ãgl'os celestes ꝛc̃

De priuilegio virgialis fecũdationis in qua fecit deus maria ipi btẽ marie. Ca. V

Qinta stella dicitr virginalis fecũdatio: in qua deus fecit marie magna priuilegia. Primũ qr est de spũ scto fecũdata. Scdm qr sine g̃uamie g̃uida. Qũuis em̃ mres cetere in portãdo ple i vtero iã post pctm̃ hẽant grauamẽ ꝛ laborem vt dr Thob. iiij. Btã tñ virgo nullã grauedinẽ sensit ſm Alb. sup missus. hui⁹ rõ pma qr ꝯcepit ſm statũ inocẽtie. i. sine corruptiõe ꝛ sine pctõ miraculose. Vñ sicut i illo statu innocẽtie nõ fuisset grauamẽ in matre portãte fetũ: ita nec in btã ꝟgie maria qr corp⁹ ꝓpriũ nõ g̃uat hñtem sicut nec fructus vnitus arborem. sic naturalr corpus xpi ꝛ matris ei⁹ virginis quasi vnũ naturaliter nõ g̃uabat Tertiũ priuilegium quia extitit sine dolore puerpera dolorem ꝑtus dat⁹ ẽ mrib⁹ in penã post pec
catũ: ꝯcipientib⁹ cũ libidiue. qđ nõ fuit in ꝟgine qr ꝑtus ꝟgis fuit miraclosus sicut et ꝯceptus. Vñ xp̃us siue omni lesiõe exiuit de vtero ꝟginis saluo signaculo virginali qđ ꝓpheteuerat Ezech. de clausa porta Et Esa. vij. Ecce virgo concipiet ꝛ pariet filiũ ꝛc̃ Quartũ qr ipa virgo mater lactauit filiũ vbere de celo pleno. sicut canit eccl'ia. Nesciens inquit mr virgo viꝝ pepit sine dolore saluatorẽ seculoꝝ. Ipm regẽ angeloꝝ sola ꝟgo lactabat vbere de celo pleno. Quintũ priuilegiũ ꝙ ipa est ꝟgo ꝟginũ. qr nec pma simile visa est nec hre sequẽtẽ. Sextũ qr ipa ẽ ꝟgo mr sil ꝛ vtrũqꝫ fuit sũme meritoriũ e⁹ em̃ ꝑfectissia ꝟginitas fuit ꝑfectissima integritas cordis et corporis ex radice sũme charitatis voto firmata. Vñ dixit angelo: Quõ fiet istud qm̃ viꝝ nõ cognosco Lu. i. ex q̄ accipitr ſm Augusti. ꝙ vouerat viꝝ se nõ cognosciturã Ei⁹ q̄ꝫ mrñitas fuit sibi sũme meritoria qr de congruo meruit merito fidei: spei: ꝛ charitatis atqꝫ ꝓfundissime humilitatis fieri mr dei: ideo Lu. ij. ait: Respexit humilitatẽ ancille sue Ecce qꝫ magna fecit dominus marie.

De priuilegio diuinalis inhabitatiõis in qua fecit deus magna marie Ca. VI

Sexta stella priuilegioꝝ dr diual' inhitatõ qr de⁹ ipe tota plenitudine habitauit in virgine nõ vno die sꝫ nouẽ mẽsib⁹. Propter qđ ipa btã ꝟgo plima noĩa dignitatꝫ obtinuit qr aliqñ i scptura ipa denoiatr celũ iuxta illđ ps̃. Dñs i celo ꝑauit sedẽ suã et regnuz ipius oibus dñabitr Celũ em̃ dr a celãdo qr ibi celatr gl'ia dei ꝛ sctõꝝ ita in btã ꝟgine dei maiestas celata fuit nouem mensib⁹ vbi parauit dñs sedẽ. i. hũanitatẽ xpi in qua requieuit ꝛ reqescit in eternum deus hõ factus. Aliqñ denomiatr ciuitas dei: iuxta illđ ps̃. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas di ꝛ Eccl. xxiiij. ait diuia sapia In ciuitate sanctificata similitr requieui. id ẽ in btã ꝟgie. Nã sic̃ ciuitas dr a ciuiũ vnitate. ita i btã ꝟgie fuit pleissima vnio oim. potẽtiaꝝ aie in deũ nec caro cõcupiscebat:

aduersus carnē. vñ Odilo in ser. Procer to scim⁹ ait: q2 ois actio marie intenta sḡ fuit in dño. Hec em̄ ē ciuitas in q̄ teste ps Magnus dñs z laudabilis nimis. Deni q3 aliqñ ipa appellaf domus: tēplū: z tha/ lamus dei. Sicut z canit eccl'ia. Domus pudici pectoris tēplū repente fit dei inta/ cta nesciens virū p. pce. fi. Et ps. Tanq3 sponsus. xp̄s pcedēs de thalamo. i. ṽgie Aliqñ etiā denoiaf archa dei: thronus et sedes dei. Sed his z alijs dignitatḡ eius noibus: q2 multe sunt ob breuitatē ptermis/ sis ad aliqs q̄stiones vtiles ɔuertamur.

Prima q̄stio vtrū tanta z tali nobilita te maiestate z pfectione ac dignitate fue/ rit de⁹ in b. ṽginis vtero sicut fuit ab eter no z est in celo. Ad qd rñdef breuiter per ɔclōnē istā q̄ dīna nobilitas in nullo di/ minuta est: ex eo q̄ hūanā naturā assūpsit in ṽginis vtero. Vñ leo papa in fmōe de circūcisione ait: In vtraq3 natura idē ē di filius nr̄a suscipiens z ppria nō amittens Deitas etiā q̄ illi cū patre cōis est nullū3 detrimentū oipotentie sub yt: nec dei for/ mā forma fui violauit: q2 sūma z sempit/ na deitas nr̄a3 qdē naturā assumēdo nos in suā gl'iam transtulit: sed qd erat esse nō desijt. Hec ille. vñ tota trinitas ita pfecte in beata virgine sicut in celo hitauit. Na3 xp̄s dei filius ptūc cū erat in vtero virgis ita pfecte gñabaf a deo pr̄e sicut ab eterno erat genitus tāq3 lumē de lūine: de⁹ verus de deo vero. Itē ita pfecte pducebat tūc in vtero ṽginis spūmsctm̄: z glificabat oēs angelos ipsius diuinitatē intuendo. z ɔser/ uabat totū mūdū ac disponebat oīa q̄ vo/ lebat in mūdo. Et sciebat oīa q̄ sunt fuerūt z erūt sicut in celo. z sic de alijs. Secda q̄ stio vtrū eque pfecto mō sit xp̄s in euchari stie sacro: sicut fuit in ṽginis vtero. Pro q̄ q̄stione nota q̄ q̄uis idē3 corpus xp̄i sit in sacro qd fuit in ṽginis vtero: tn̄ differē ter: q2 in sacro ē corpus glificatū sub alijs spēbꝫ velatū. In ṽgie aūt fuit corpus mor tale passibile z cū pprijs q̄litatibꝫ sociatū Itē xp̄s in instanti ɔceptiōis fuit pfect⁹ hō cū oibꝫ ɔditiōibꝫ hūanis: S3 in eucha ristia nō est cū ɔditiōibꝫ hūanis. Rñdef q̄ q̄ xp̄us fuit in vtero ṽginis mō mirabi/ lio z hūiliationis q̄3 in sacro. S3 in sacro

est mō pfectiori dignitatis. Na3 in sacro ē impassibilis z imortalis. Sed valde fuit mirū q̄ deus in vtero ṽginis ad tantū se hūiliaret: vt tā vilis tā puus z tā paup ap pareret. Proinde hiere xxxi. Nouū faciet dñs: femina circūdabit virū. Nouū. i. ad/ miratione dignū. Itē deus in hostia cū3 sit in plibꝫ locis sil' magis appropinquat p prietati diui esse: q2 ppriū dei est esse sil' in plibꝫ locis z vbiq3. Sed in vtero ṽginis rōnē essendi vbiq3 nō obtinuit xp̄s: q2 erat sic clausus q̄ nō poterat esse eodem mō in alio vtero vel alibi. ḡ mirabilior mō hūili tatḡ fuit in vtero q̄3 in sacro zc. Tertia q̄stio vtrū b. ṽgo pfectiori mō z dignio2i su scepit xp̄m in vtero q̄3 suscipiāt fideles cōi cando i sacro. Rñdef q̄ sic: z declarat rō nibꝫ. Primo q2 q̄to qs est magis dispos tus p grām ad xp̄m suscipiendū tanto di/ gnius illū suscipit. Sed virgo b. fuit di/ sposita p grām sup omēs ḡ zc. Secdo q2 q̄ntūcū q3 qs digne cōicet non pōt euitare veniale pctm̄. Sed. b. ṽgo nūq3 etiā veni/ aliter peccauit igitur zc. Tertio q2 alijs xp̄m in cōione suscipientibꝫ vnif xp̄s p gra tiā tm̄. S3 b. ṽgini vnitus erat xp̄s nō so/ lū p grām: sed etiā p carnis assumpte na/ turā. Vere ḡ gl'iosissima est maria virgo cui de⁹ inhitando fecit magna zc.

Caplm. vij. de priuilegio men talis illustratiōis in qua fecit de us magna marie.

SEptima stella dicif mentalis illustratio: In qua de⁹ fecit marie magna: q2 ei⁹ aīe potē tias miro lūine diue sapie p oīa illustra uit ex ṽbo diuo icarnato in eius vtero ma nente. Ubi nota ples varietates fm do/ ctores. pcipue mgr̄m ambrosiū tarusinū ordinis fratꝫ carmelitaꝫ in suis fmonibꝫ positas. Prima veritas q̄ eternū verbū qd est sūma sapia pr̄is adeo aīam ṽginis irradiauit: vt naturā oēm z spēm ac pprie tates z virtutes cūctoꝫ elemētoꝫ z in eis existentiū pfectissime cognosceret. Vt de oēm naturā terre cognouit quō sc3 fuerit pducta z quō diuersarū spēꝫ entia sunt et pducūtur in ea. Et q̄lis sit eoꝫ natura: vt

oīm herbaꝝ plantaꝝ: radicū: fructuū: floꝝ ⁊ oīm lapidū: gēmaꝝ ⁊ cūctoꝝ metallorū auri argenti eris plumbi. Et breuiter oīm terren nascentiū. Itē cognit pfectissime naturā oēm aqꝝ maris fluminū: fontiū: torrentiū. ⁊ oīm i eis piscū ⁊ spēs eoꝝ ⁊ oīm in aqua nascentiū ⁊ de ea viuentiū. Itē oēm aeris naturā ⁊ in eo exñtium: auium ⁊ siliuum spēꝝ ⁊ volatiliū cūctoꝝ atqꝫ oīm ventoꝝ ⁊ flatuū ⁊ quā virtutem hñt ⁊ eoꝝ gñatione pfectissime cognouit. Item naturā ignis ⁊ eius spere ⁊ eius ambitū ⁊ ꝟtutē eius ⁊ subtilitatem. Et quicqd est in elementis plenissime cognouit. Secūda veritas idem verbū eternum adeo intellectū virginis illūinauit vt naturā cōditionē ⁊ nūeꝝ oīm aīaꝝ ⁊ oīm īdiuiduoꝝ aīatoꝝ: ⁊ quot de hominibus viui erant ⁊ quot mortui: quot saluati: quot dānati pfectissime cognosceret. Tertia veritas idem verbū sic aīam virginis illustrauit: vt oēs artes ⁊ sciās liberales ⁊ mechanicas plenissime sciret: vt patuit etiā libro. vij. de ꝟ latissime. Quarta veritas idem verbū sic virginē illūinauit: vt naturā oīm celestium speraꝝ ⁊ distantiā orbium lune: mercurij: venerꝫ: solis: martis: iouis: saturni: ⁊ spissitudinē eaꝝ ⁊ influentiā ac ꝟtutē oīm stellaꝝ firmamēti: ⁊ celi cristallini ⁊ empirei ꝓprietates pfectissime cogſceret. Quinta veritas idem verbū sic ꝟginem illūinauit vt naturā: virtutē: nūeꝝ: ⁊ distinctionē officiaqꝫ oīm angeloꝝ ⁊ beatoꝝ spūum ordinū: seraphin: cherubin ⁊c. pfecte cognouerit. Sexta idē verbū sic virginē illūinauit vt pfectissime cognosceret sanctam trinitatē scꝫ quō pater a se est: filius quō a patre generaꝝ: ⁊ spūssanctꝰ ab vtroqꝫ quō ꝓcedit ⁊c. Septima idem verbū sic virginē illūinauit vt naturā: numerū: officia: penasqꝫ oīm demonū. et quot aīe sunt in inferno vel purgatorio vel alibi ⁊ quales penas patiantur: ⁊ omniū vitioꝝ grauitatem ⁊ debitam penam pfecte cognosceret Et vt breuiter singula cōprehendā: Oīm rerū tā supnoꝝ qꝫ infernoꝝ tā exterioꝝ qꝫ interioꝝ pfectam cognitionē hūane nature possibilē hec virgo a suo dilecto filio plenissime suscepit. He aūt veritates ꝑsuadeꝝ rōnibus talibus: Primo qdem quia mater dei omī gratia plena fuit. ergo ei nullū bonū defuit. Ceteris eñ per ptes marie ꝟo se totam infudit gratie plenitudo: vt dicit hiero. ſmone de assumptione. Sed qꝛ oīs scīa est de nūero bonoꝝ honorabiliū: vt dr. i. de aīa. ergo omnē scīam habuit. Confirmaꝝ: qꝛ oēs doctores cōcedūt ꝙ moꝝ vt virgo cepit esse mater dei in eā oēs grē possibiles hūane creature cū benedicto verbo pariter descenderūt. Iuxta illud Sap. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cum illa. s. sapīa dei patris. vñ intellectus seraphin cognoscit naturā sui ordinis silr ⁊ de alijs. Eteñ singli cognoscunt naturā ꝓpriā. ⁊ ipsi naturā celi ⁊ planetaꝝ stellarū terrestriūqꝫ ⁊ aīalium: aut oīs aut aliqui. Quid ergo obstat ꝙ btā virgo in lūine iesu q̄ illūinat oēm hoiem venientē in hunc mūdū: vt scribiꝝ Joh. i. in ipō lūine in quo oīa relucent ipsam plenissime inhabitātē: oīa cerneret ⁊ noscere. Sicut eñ in lūine solis multa videnꝝ quo sine: minime viderenꝝ: quia lumen: vt dicꝝ. ij. de aīa. facit potentia colores actu colores. i. actu visibiles: ita in luce diuina videnꝝ occulta nobis. vñ Grego. Quid ē qd nō videant q̄ videntem omnia vident.

Alia rō qꝛ si de quo minus videtur inesse ⁊ inest: ⁊ de quo magis. ij. Thopicoꝝ. Sꝫ legimꝰ aliq̄s etiā infideles vt aristotelē ⁊ phos alios habuisse sciām rerū naturaliū ꝑmultaꝝ. Aliquos aūt sanctos legimus in infantia mirabili lūine ꝑlustratos vt Johēz baptistā. Nico. ⁊c. Alios quoqꝫ futuroꝝ noticiā ꝑ visiones ⁊ reuelationes suscepisse: vt patꝫ de ꝓphis aliosue certificatos de btitudie ꝯseqnda. Quid ḡ miꝝ si b. virgini q̄ fuit mr̄ dei ⁊ dña oīm sctoꝝ ⁊ creaturaꝝ oīs grā alijs ꝑ ptes ꝯcessa ipi plenissime ⁊ glīose fuerit accōmodata ptꝫ ḡ qm̄ fecit dñs marie magna ⁊c.

Caplm. viij. de ꝑuilegio maternalis dignificationis in qua fecit deus magna marie.

Ctaua stella diciꝝ o maternalis dignificatio. Nam deus b. virginē ꝑtulit dignitate maternitatis tripl'r. Vñ fecit ei magna

in hoc ꝑuilegia. Primo q͛ fecit eã ma/
trem dei quo maius esse nõ põt ſm Alber
tũ ſup miſſus est ⁊ alios ꝯcorditer docto/
res. Nã alique sunt creature q̄ ꝑ ꝑcipuo
hñt ꝑuilegio q͛ sunt serui dei dilecti: vt an/
geli. Aliqui ꝑo vt sint serui ⁊ amici dei:
vt sunt boni xp̄iani. Juxta illud Joh. xv.
Jam nõ dicã vos ſuos sed amicos ⁊c. Et
iter. Uos amici mei estis si feceritꝫ q̄ ꝑci
pio vobis. Et tales etiã dicunt̃ frẽs dei et
filij dei ꝑ adoptionis grãm Joh. i. Quot/
quot aũt receperũt eũ dedit eis ꝑtãtem fi/
lios dei fieri ⁊c. Et ca. xx. Uade ⁊ dic fra
tribus meis. i. apl'is ⁊ discipulis. Sꝫ hoꝝ
oim maximũ est esse matrẽ dei ſm naturã
ꝗdeo assumptã. Uñ Anſ. dicit solũ de san
cta maria virgine ꝑdicare q͛ dei mater est
excedit oẽm altitudinẽ q̄ post deũ dici vel
cogitari põt. Hec ille. Nõ quia esse matrẽ
dei ſm naturã nõ solũ claudit in se eẽ ami
cũ vel amicã: filium vel filiã dei ⁊ filia per
grãm adoptiuã. eo q͛ nõ aliter fieret ma/
ter dei. Jnsup notat q͛ sit genitrix ⁊ ori/
go dei ſm eã naturã ſm quã deus est nat⁹
ex ea. i. ſm hũanitatem. Frater aũt vel fili
us dei aut amicus: ⁊ talia nõ dicũt origia
tionẽ ꝯsimilẽ. Jn cuius signũ deus ꝑcepit
honorari patrem ⁊ matrẽ ꝑ alijs. s. fratrib⁹
⁊ amicis: q͛ maius est esse matrẽ ꝑ alijs.
Et hoc maximũ concessum est beate vir/
gini ⁊ datum: vt. s. sit mater dei naturalis.

Secũdo in hac dignitate vel ꝑlatione
maternitatꝫ fecit deus maximũ b. virgini
q͛ eã fecit ⁊ voluit: vt sit mater oim xp̄ia/
nor in gratia exñtium siue totius ecclesie
xp̄ane vt latius patuit lib. ix. ꝑte. ij. arti. ij
Preterea ps. ait: Mater syon dicet hõ. et
hõ natus est in ea ⁊ ip̄a fundauit eã altissi
mus. Scdm eñ trãslationẽ. lxx. interꝑtũ
quã sequit̃ btũs Aug. sup psalteriũ. Hec
locutio ẽ obscura: ⁊ põt sic exponi. Homo
dicet syon mater. Sed videndũ est quis ẽ
iste hõ q̃ dicit. Et cui syon dicit. ⁊ de qua
matre dicit. Est aũt hõ iste dñs iesus de⁹
⁊ hõ q̃ natus est in ea mr̃e q̃ est virgo: ⁊ ci
uitas dei dr̃. ⁊ ipse idem hõ est altissimus
deus q̃ fundauit eã ciuitatẽ. i. matrẽ suam
in qua habitauit. Si q̃ris cui syon dicit.
Rñdet̃ q͛ syon spũali. i. eccl'ie. Jnterꝑtat̃
eñ syon speculatio. Jn eccl'ia aũt specula/
mur deũ ꝑ fidem. Quid autẽ dicit iste hõ
iesus syon. i. eccl'ie. Rñdet̃ illud mater. s.
est tibi. patrẽ hẽbas m̃iarũ deũ. Accipe ⁊
matrẽ misericordie reginam. Ecce mater
tua o syon o eccl'ia. Que est mater mea na
turalis: volo vt sit ⁊ tua mr̃ spũalis. Sed
quia iudeus ꝑfidus nullo modo vult hoc
credere q͛ ip̄a sit mater dei ⁊ hoĩs. Et ſm
hoc dicit translatio nr̃a q̄ fuit beati hiero.
Nunq̃d syon dicet hõ. i. nũq̃d ip̄i syon. i. iu
deoꝝ sinagoge dicet hõ quicũq̃ q̄tũcũq̃
singularꝫ ꝑdicator ⁊ doctor vt ad credẽdũ
possit inducere syon. i. sinagogã iudeoꝝ cu/
ius cultus erat in tẽplo: qd̃ q̃dẽ tẽplũ erat
ibi. i. in sion materiali. Nũquid dicet istaꝫ
veritatem mirabilem: vt credat eam quã
veritatem subdam. q̄si di. non. Nam neq̃
petrus apostolus neq̃ paulus vel alij apo
stoli. neq̃ ipse christus: quia populus iu/
deoꝝ nullo modo vult credere hanc veri/
tatem videlicet homo christus natus est
in ea ciuitate dauid. i. in beata virgĩe ma/
ria. Et ipse qui natus est in ea christus est
ille altissimus deus q̃ fundauit ⁊ creauit
eam. ꝓpter quam incredulitatem populus
iudeoꝝ dãnat̃. Est itaq̃ b. virgo mr̃ oim
electoꝝ: mater inq̃ spiritualis: q͛ ipsa oẽs
genuit in esse spũale. i. in esse grãe ꝑ filiũ
Et ideo ipsa dicitur mater gratie ⁊ mater
misericordie: vt canit eccl'ia. Et sicut ipsa
peperit oẽs in maximis doloribus com/
patiendo filio iuxta crucem. Unde Esa:
vltimo cap̄. Parturiuit syon filios suos. i.
beata virgo que speculabatur misterium
passionis christi. Syon eñ speculatio in/
terꝑtat̃: ꝑturiuit summe compatiendo in
doloribus filij. Sic exponit Albertus su/
per missus est. Oẽs igitur christiani in
quacũq̃ necessitate debẽt ad ipsam matrẽ
recurrere que sup omnes affectuosius sa/
lutem ⁊ omne bonum populi christiani ꝑ
mouet. Nam q̄uis amor patris ad filiũ
sit solidior. Amor tamen matris est tene/
rior: vt pater. ix. Ethicoꝝ. Et ideo ꝑuulus
magis recurrit ad matreꝫ ꝑ his que vult
petere q̄ ad patreꝫ: quia experitur magis
a matre obtinere. Sic nobis pro gratia ⁊
mia recurrendum est ad matrem miseri/
cordie in oĩ necessitate vñ Ber. Jn ꝑiculis
in angustijs inuoca mariam ⁊c. Tertio

in hac dignitate maternitatis deus fecit maximũ marie qꝛ eã fecit matrẽ oium beatorũ celestiũ ⁊ angeloꝝ: qꝛ oẽs ab ea acceperũt esse glie ⁊ beatitudinis celestis: qꝛ oẽs nõ sũt beati in celo sꝫ ⁊ angeli nõ nisi ꝑ cognitionem fidei xp̃i ⁊ eius matris sunt gl'iã adepti vt dicit Bern. sup illud Jone. i. ca. Propt' te orta est hec tẽpestas: sicut patuit li. v. pte. i. arti. iij. ca. i. Et iõ Eccl. xxiiij. in ꝑsona b. ꝟginis scribit. Ego feci vt oriref in celis lumẽ indeficiens. i. gl'ie: Ecce ptꝫ qꝛ fecit dñs marie magna in materna ꝑlatione ⁊c. cũ eã voluit vt oium bonoꝝ mr̃ sit sicut ⁊ Sap. vij. scribit: Et oĩs gr̃e ⁊ gl'ie nõ solũ create: sꝫ insup ipsi⁹ icreate. i. dĩ ⁊c.

De ꝑuilegio h̃ ꝙ mũd⁹ saluat⁹ ẽ mediãte b. maria mr̃e dei. c. ix.

Vna stella dicitur mũdi saluatio: qꝛ mũdus ꝑ b. ꝟginẽ est recuperatus a ꝑditione ⁊ saluatus. vñ ipa merito dĩ saluatrix secl'i. Sicut ⁊ xp̃s eius filius dĩ ꝑcellentissime saluator mũdi. Et nota ꝙ seculũ siue mũdus tot⁹ ꝑcipue tripl'r siue trib⁹ modis ẽ saluatus a ꝑditiõe ꝑ b. ꝟginẽ. Et ꝼm hec tria ꝑcipua ꝑuilegia data sunt in h̃ a deo ipi b. ꝟgini Primo q̃dẽ: qꝛ gr̃am ꝑditã in mũdo ipsa sola virgo ꝑma oim inuenit ⁊ mũdo recupauit sine q̃ gr̃a nõ põt salus esse. Et idcirco angelus eidẽ ait Luc. i. Ne timeas maria inuenisti gr̃aꝫ apud deũ. s. quã ꝑ mi pentes ꝑdiderũt ⁊c. Sꝫ d. Tñ a gr̃aꝫ ꝑditã ꝑ pctm̃ recupauit ꝑ pniam: vt dĩ de pe. di. i. sicut ꝑmi. Sil'r ⁊ sancti pr̃es in veteri testõ: vt abraã ⁊ mo. legunf apud deũ gr̃am inuenisse. Deniqꝫ angeli ꝑus q̃ꝫ b. ꝟgo in rẽ gr̃e venerũt cũ. s. a ꝑncipio fuit eis collata gr̃a. Quõ g̃ ipsa b. ꝟgo dĩ ꝓꝓ̃ijssime inuentrix gr̃e. Rñdef ꝼm antho. i. iij. pte sũme ꝙ adã ⁊ si ꝑ pniaꝫ recupauit ꝑditã gr̃am h̃ tñ ꝓ se nõ ꝓ gñe hũano toto. sic ⁊ abraã ⁊ pr̃es ve. te. Angeli autem nõ dicũf gr̃am inuenisse: qꝛ nõ ꝑditã gr̃aꝫ recupauerũt: sed a ꝑncipio acceperunt collatã. Btã aũt maria ꝟgo ꝑditã a gñe hũano gr̃am inuenit ⁊ recupauit ꝓ oib⁹: qꝛ per eã oẽs gr̃aꝫ saluificã rehabuerũt ꝟtuat'r ꝑ filiũ ipsam nobis afferentẽ. Vñ aug. in s̃. de nãtate ꝟginis dicit: O b. maria q̃s tibi digne iura gr̃arũ ⁊ laudũ ꝑconia valeat impendere q̃ tuo singulari merito mũdo ꝑdito succurristi ꝑdito ⁊c. Scdo ꝑ ꝟginẽ ꝑditus mũdus ẽ saluatus: qꝛ totus mũdus in tenebris erroꝝ posit⁹ ꝑ ꝟginẽ bñdictã ꝑmo oim lumen salultifere fidei accepit sine q̃ fide nõ põt esse salus: teste aplo. Heb. xi. Sine fide ĩpossibile ẽ placere deo. ꝓpt' q̃d b. virgo ꝓꝓ̃ijssime dĩ illũinatrix seculi. Nã ⁊ maria illũinatrix vno mõ interp̃taf ꝼm hiero. Et declaraf sic: Nã ꝑ illã tubã Johis baptiste dicẽtẽ. Ecce agn⁹ dei ⁊c. Andreas credidit. ꝑ ãdreã petr⁹ credidit ꝑ petrũ roma. ꝑ romã credidit vniuersus mũd⁹. g̃ a ꝑmo ad vltimũ ꝑ Johẽm credidit vniuersus mũdus. Sed dic mihi a q̃ Johẽs lumen accepit nisi a btã ꝟgine q̃n solẽ xp̃m portando in ventre elizabeth visitauit ⁊ Johẽm scĩficauit ⁊ illũinauit: g̃ totus mũdus ꝑ ꝟginẽ lumẽ fidei accepit ⁊ salutẽ. Itẽ mũdus totus idola adorãs diuersa errabat. ꝑ aplos aũt ad verã fidẽ ꝯuersus ẽ. sꝫ aploꝝ mgr̃a ⁊ doctrix erat b. maria igif ⁊c. vñ de ipa canit eccl'ia Gaude maria ꝟgo cũctas hereses sola iteremisti in vniuerso mũdo. s. ꝑ ꝑdicationẽ discipuloꝝ. Nec obstat ꝙ antea patres ve. te. habuerũt fidem salutiferã de xp̃o: qꝛ ⁊ hec eis data ẽ in merito ꝑuiso a deo ex futura xp̃i incarnatione de ꝟgine ⁊c. Tertio qꝛ ꝑ ꝟginẽ ⁊ ipa mediãte mũdus redẽptus ex dãnatione exiuit vt sicut canit ecclesia. Femina. i. Eua dãnauit: ita femina. i. maria saluauit. Proinde ꝼm Alb. sup mis. ẽ Hoc ꝑuilegiũ magnum soli attribuif marie: qꝛ ipsa est adiutrix redẽptionis hũane ⁊ mediatrix. Cũ qꝛ xp̃s ꝼm diuitatẽ solaꝫ pati non potuit vt sic redimeref hõ: sed in carne de ꝟgie sumpta passus est. Ipa g̃ ꝟgo b. ꝓtulit ꝑciũ nr̃e redẽptionis. i. carneꝫ xp̃i afflictam ⁊ sanguinẽ effusum ꝓ nobis. Cũ q̃ꝫ qꝛ ipa sola cũ xp̃o ꝓ nobis patiẽte cõpassa est: ⁊ sibi soli cõicatio passionis donata est. Qd' sic declaraf: cõicatio passiõis duo importat. sꝫ fideꝫ crucifixi dei ⁊ hois ⁊ ꝑ se passionẽ ex cõpassione patiẽtis. Et sic fuit q̃druplex diuersitas respectu dñice passiõis. Quidã ei nec fidẽ nec cõpassionẽ de xp̃o hẽbãt vt infideles blasphemantes

⁊ demones. Quidã habuerũt cõpassionẽ sed nõ fidẽ diuinitatis scz apli qn oẽs scãdalum passi sunt. Et mulieres quib9 dñs dixit: Filie hierl'm nolite flere sup me ⁊c. Luc. xxiij. Quidã habuerũt fidem vel cognitionẽ sed nõ ꝯpassionẽ vt angeli ⁊ patres in lymbo. Sola autẽ beata virgo habuit fidem ⁊ cõpassionẽ p se: ⁊ sic solius ẽ h̃ p̃uilegiũ. vñ sicut totus mũdus obligat deo p suã passionẽ: ita obligat dñe p compassionẽ. Nec obstat illud Esa. lxiij. Torcular calcaui solus ⁊ de gentib9 nõ est vir mecũ: qꝛ solũ excludit viros: nõ beatã virginem que fuit mulier. vñ magna fecit deus marie in mũdi saluatione: qꝛ ipsa grãz mũdo recupauit: ipa mũdũ illũinauit ipa mediãte hũanatus xp̃s redemit mũdum.

Caplm. x. de p̃uilegio repletionis ⁊ exuberatiõis donoꝝ spũs scĩ in beata maria ⁊ q̃m maxima in hoc eidem sunt collata.

Decima stella dicitur donoꝝ exuberatio in qua deus fec̃ vtuꝫ maxĩa marie. Primo qꝛ eam oĩm dono. ss. ⁊ oĩ grã repleuit. Scd̃o insup qꝛ ipaꝫ adeo celestib9 bonis impleuit vt de plenitudine eius totus mũdus accipere possit ⁊ habere grãz. idcirco Bern̄. ait. Queramus inquit fratres gratiam p mariã: q̃ sic querit inuenit: ⁊ pulsanti aperiet. Ipsa eñ oĩb9 oĩa facta ẽ: oĩbus sinũ misericordie apit: vt de plenitudine eius accipiãt vniuersi. Eger curationem: captiuus redẽptionẽ: tristis ꝯsolationẽ: peccator veniã: iustus grãm: angelus leticiã: filius dei carnis sbam: deniqꝫ tota trinitas gliam. Hec ille. Tertio qꝛ de9 nullũ donũ spũale ⁊ nullã grãm in mũdo haberi voluit q̃u p manus marie transierit: vt dicit Ans. ꝓpter qd̃ ipsa ab ecclesia honorat dignissimis noib9 ad id ptinẽtib9

Primo quia dr̃ porta celi.
Secũdo quia dicit fenestra celi.
Tertio quia ianua regis alti.

Primo inqꝫ ipsa dr̃ porta celi. vñ canit Aue maris stella dei mater alma atqꝫ semp virgo felix celi porta. Hoc autẽ idcirco: vt dicit Alb. sup missus est ca. cxci. quia inquit p v̄ginẽ exiuit in mũdũ quicq̃d vnqꝫ grẽ creatũ vel increatũ venit vel venturuz fuit. Ipsa eñ oĩm bonoꝝ mater ẽ ⁊ mater grẽ ⁊ mater mĩe. Ideo porta celi denoĩata est: qꝛ p ipam intrauit quicq̃d de terris in celos ascendit ⁊ econuerso. Proprietas eñ porte est importare ⁊ exportare. Hec Alb.

Sed di. Tñ etiã pñia dr̃ porta celi ⁊ mãdata dei ⁊ crux xp̃i. Quõ g̃ attribuit h. virgini: vt dicat porta celi. Rñdet fm eũdez Alb. q exquo ꝓprietas porte est importare ⁊ exportare. Penitẽtia aũt ⁊ mandata dei nõ exportant sed tm̃ importãt in celũ ꝓpter qd̃ dicunt porta celi. Beata v̄go autẽ vtrũqꝫ facit g̃ magis ꝓprie dr̃: ipa porta celi. Crux v̄o xp̃i bene eniã dr̃ porta. vñ legit q in tẽplo fuerunt duo hostia q̃ simul aperiebant ⁊ simul claudebant: ita in celo hec duo hostia crux vel ipe xp̃us ⁊ maria.

Scd̃o ipa virgo dr̃ fenestra celi: qꝛ fenestram intrat lux: ita p virginem lux de celo xp̃s intrauit in mũdũ. Et ipsa lux q̃ de terra. i. de beata virgine orta est fm carnẽ: penetrauit celũ. ⁊ sic ipa virgo est lux illũinans celũ ⁊ etiaꝫ mundũ. Tertio qꝫ dr̃ ianua regis alti. qꝛ ipse rex regũ p ipsam venit in mũdũ. merito g̃ canit ecclesia de ipa Intrẽt vt astra flebiles celi fenestra facta es. Tu regis alti ianua ⁊ porta lucis fulgida vita data p virginẽ gẽtes redempte plaudite. Hec fm Albertũ.

Caplm. xi. de p̃uilegio superaltationis beate marie virginis in qua fecit deus in ipa magna.

Vndecima stella dicit superexcellens exaltatio in qua deus virgini fecit magna: qꝛ sup oẽs choros angeloꝝ: ⁊ sup omẽs ordines creaturaꝝ celestiũ ⁊ terrestriũ exaltauit vt ipsa sit regina angeloꝝ ⁊ gliosa dña oĩm creaturaꝝ: mũdi aduocata: beatoꝝ glia: ac oĩ laude dignissima: oĩ dignitate p̃cellẽtissima: vt patuit de h li. x. vbi de assũptione ⁊ glificatione atqꝫ superaltatione ⁊ celesti dignificatione actũ est. Vñ canit de ipa eccl'ia: O gliosa dña excelsa sup sydera q̃ te creauit ꝓuide lactasti sacro vbere.

Caplm. xij. de p̃uilegio vl'is ve-

neratiōis beate marie in qua fecit deus magna beate virgini.

Duodecima stella di

cit vlīs veneratio in qua fecit deus virgini magna: qz fecit vt totū vniuersum ipsaz venerek ꝛ laudet tam in terra q̄ȝ in celo. Vñ ipa ait Lu.ij. Ecce eñi ex hoc beatā me dicent oēs gñationes Itē Prouer. vlt. Viderūt eā filie syon.i. aīe sancte ꝛ beatissimā p̄dicauerūt: ꝛ regie laudauerūt eā. vt aūt enūeremus reꝝ gña

Primo nota trinitas deus eā venerat⁹ est ꝛ benedictā p̄dicauit qñ ꝑ missum gabrielē archangelū ipsam salutauit d. Aue gr̄a plena dñs tecū: benedicta tu in mulieribꝫ. Scd̄o dei filius xp̄s veneratus ē eā sūma reuerentia tā in vita: qz erat subdit⁹ ei Luc.ij. Et hoc in oīni obsequio vt fili⁹ bonus matri: q̄ȝ in morte sua: qz pendens in cruce: vice sui discipulū p̄dilectū eidem cōmendauit in obsequiū solaciū ac venerandū fuīcīū di. Ecce mater tua Joh.xix. Deniqȝ ipse xp̄us beatificauit eā in p̄dicatiōe qñ mulier q̄dam de turba exclamauit di. Beatus venter q̄ te portauit ꝛ vbera que suxisti. Nam mox subiunxit xp̄us: Quinimo: Beati q̄ audiūt verbū dei. vbi tripliciter eam beatificauit. Primo qz in vtero xp̄m portauit. Scd̄o qz euȝ vbere ꝟgineo lactauit. Tertio qz verbū dei audiuit ꝛ custodiuit. ꝑma duo insinuank euȝ dixit: Quinimo. vbi quo ad vtrūqȝ confirmat dicta mulieris.s. Btūs venter qui te portauit. Ecce ꝑmū. ꝛ vbera que suxisti. ecce secūdum. Tertiū cū subdit Beati q̄ audiūt verbū dei: qz beata ꝟgo ꝑfectius p̄ oībus audiuit ꝛ fuauit verbū dei. Tertio beatā ꝟginē venerata est creatura angelica ꝛ venerak. Primo q̄dem in salutatiōe qñ angelus reuerenter salutando eā adorauit di. Aue gr̄a plena. Scd̄o in natiuitate xp̄i qñ multitudo angeloꝝ cecinit di. Gl'ia in excelsis deo ꝛc̄. Tertio in sui assūptione. vñ canit eccl'ia Assumpta ē maria gaudent angeli laudantes bn̄di. dñm. Quarto tp̄e pestilentiali rome cū beat⁹ Grego. imaginē ꝟginis ante ꝓcessionē deferri faceret visi sūt angeli canentes in ei⁹ laudem: Regina celi letare all'a. Deniqȝ angeli mali eā cogunk venerari in tantuȝ: vt audito solo eius noīe cogank effugari: sicut patuit lib. vi. Bern̄. Vbi nomē marie inuocak demonū nocumentū effugatur qz maria terribilis vt castroꝝ acies ordinata describit. ꝛ de hoc eodē libro patuerunt miracl'a. Quarto beatā virginē venerak oīnis generatio hūana. Prima q̄dem generatio iudeoꝝ sicut ptȝ de Josepho q̄ plura bōa scripsit in libro antiquitatū de xp̄o ꝛ vt sup̄ scriptuȝ est dñs Bonauē. dicit ꝙ iudei asserūt beatā virginē fuisse pulcherrimā: ꝛ hoc mirū in ea ꝙ a nullo viro potuit ꝯcupisci. Scd̄a gñatio machometistaꝝ: qz ī alkarano. i. lege eoꝝ. laudak ꝟgo beata: vt patuit li. ij. ꝑte. iij. arti. ij. c. iiij. Et anthoninus florētinus in. iij. ꝑte sue sūme scribit ꝙ saraceni ꝛ thurci beatā virgineȝ in tēplis suis adorāt ꝛ ei turificāt: ꝛ nomē eius in tāta reuerētia est apud eos ꝙ blasphemātes eā graui pena mulctank. Tertia generatio latinoꝝ gentiliū: vt ptȝ de ꝟgilio q̄ scribit in lib. buccolicoꝝ. Egloga. iiij. ꝟ. Jam redit ꝛ virgo redeunt saturnia regna. ꝟ. Jā noua ꝓgenies celo demittik alto. ꝟ. Nate mee vires mea tu potētia solus ꝛc̄. Quāuis aūt btūs hiero. dicat ꝟgiliū nō hec intendisse de xp̄o. tñ possibile ē ꝙ sic etiā cayphas ꝓphauit de salute mūdi ꝑ mortē xp̄i futura di. Expedit vt vnus hō moriak ꝓ ꝑpl'o: licȝ h̄ nō intenderit nec intellexerit: Ita ꝛ virgilius de xp̄o ꝛ matre ei⁹ bn̄dixerit vt sentit btūs Aug. Ouidi⁹ q̄ȝ poeta in lib. de vetula ait: O ꝟgo felix ꝟgo sig̃ta ꝑ stellas. Quis mihi tantū det viuere vt dign⁹ possim laudū tuaꝝ ferre p̄conia. Nā nisi tu fores de⁹ nō sumeret carnē. Ex te hic deus oīpotens. Nō tñ credit Ouidiū illū libꝝ fecisse: sȝ aliquē fidelem Ouidio intitulando. Fuerunt etiā sibille gentiles q̄ plīma scripsere de xp̄o ꝛ matre eius laudatoria. p̄dicendo xp̄m iesum dei filiū nasciturū de virgine imaculata. He oēs sibille ꝭm Isido. li. ethimologiaꝝ. atȝ Lact. in ꝑmo li. diuinaꝝ insti. fuere deceȝ Prima ꝑsica que fuit de ꝑsis. Scd̄a libica. Tertia delphica in tēplo delphici apolinis genita q̄ ante troiana bella vaticinata est: cuius plīmos versus operi suo homerus inseruit. Quarta chimeria in

italia. Quinta hericthrea que vt Augu. meminit xviij. li. de ciui. dei versus quosdam composuit de fine mundi quorum prime littere iuncte sonant Jesus xps filius dei saluator. Dicta est autem hericthrea: quia in eadem insula eius inuenta sunt carmina. Sexta samia a samo insula cognominata. Septima cumana que est cumea de qua virgilius in bucholicis li. v. recolit. Octaua elespontina in agro troiano nata. Nona phrigia. Decima tiburtina que omnes diuinitatem xpi et eius natiuitatem ex virgine beata commendando per longa ante tempora prophetauerunt. quarum dicta singularum: quia longissimum foret hic scribere saltem sufficiat hic inseruisse prophetiam sibille delphice que et in castro papiensi scripta hoc modo continetur. In vltima inquit etate humanabitur deus et humiliabitur. proles diuina iungetur humanitati deitas et puellari officio educabitur deus et homo. Signa precedent apud iudeos mulier vetustissima scilicet Elizabeth puerum concipiet: stella orbis mirabilis ducatum prestabit. s. magis ad ortum scilicet xpi hic huius pedes .i. annos. xxxiij. et pollices. xij. i. menses eliget sibi de piscatoribus numerum duodenarium: vnumque diabolum. scilicet iudam. Non in gladio bello ve eneadem vrbem .i. romam: regesque subijciet. Sed in hamo piscatoris in deiectione et paupertate fugabit diuitias et conculcabit superbiam: morte propria mortuum suscitabit: et cum mactabitur viuet et regnabit: bonos iudicabit et malos.

Hinc quatuor aialia .i. euangeliste surgent in testimonium sectantes iusticiam legemque irreprehensibilem. huic contradicet bestia .i. antixps filiusque abominatio spume draconis .i. machometus. Et surget stella mira .i. paulus apostolus habens imaginem quatuor aialium .i. euangelium quatuor euangelistarum. Danaos .i. grecos illuminabit. Nomen agni vsque in finem seculi perducet. Erit autem bestia horribilis .i. machometus ab oriente veniens cuius rugitus vsque ad gentes punicas .i. affricas audietur: cuius capita. vij. sceptraque innumera: pedesque. 663. glo. 663 anni. Reges autem et optimates erunt in sudore terribili: et non diminuet pedes eius .i. annos. Stelle quatuor due .i. ordo minorum et predicatorum consimiles prime stelle .i. paulo. infurgent contra ipsum et non obtinebunt vsque dum veniat abominatio et voluntas altissimi psumetur. Hec sibilla practa. quam prophetiam habetur scripta etiam in libro conformitatum. Quarta propter hec generatio xpianorum laudat et veneratur beatam virginem inter quos tam boni quam mali: tam heretici quam scismatici solent plerique venerari: ieiunando sabbatum vel vigilias festiuitatum eius in honorem ipsius. Et certe multi videntur magis habere beatam virginem in veneratione quam dominum xpm magis ex simplicitate moti quam scientia licet non deberet fieri. Quia tamen honor matris in filium redundat patiamur xps huius simplicitatem secundum anthoninum flor. vbi supra. Denique vltimo omnis generatio filiorum ecclesie iustorum virginem b. veneratur et laudat. Nam ecclesia quotidie horas canonicas virginis dicit. Et sunt in precepto ipse hore beate virginis sicut et canonice hore maiores quantum ad obligatos. Item per totum orbem que ciuitas non habeat ecclesiam: et vtique solenniorem in nomine beate virginis fabricatam. Certe in orbe nec in nomine saluatoris: nec in honore aliorum sanctorum reperiuntur ecclesie in tanto numero. Item quis sanctorum habet tot festiuitates per circulum anni sicut beata virgo. Denique sancti doctores de nullo sancto comperiuntur edidisse tot sermones sicut de b. virginis laudibus. Omnis itaque generatio humana ipsam veneratur: imo insuper et omnis creatura ad eius omnis imperium obedit: quia domina est totius mundi. Et nos ergo charissimi eam veneremur: ipsam deuote laudemus dicentes. Uere beata: vere gloriosissima: vere felix es o sacra virgo maria et omni laude dignissima: quia ex te ortus est sol iusticie xpus deus noster. O tu itaque sanctissima: ab eterno preelecta: virgo purissima omni decore virtutum adornata: deo fecunda et inhabitata: luminosa et mater dignissima. O tu saluatrix seculi spiritu sancto plenissima: super omnes angelos exaltata. te laudamus: te deuote colimus: te humiliter petimus: vt apud predulcem tuum iesum: cum quo regnas in eternum nobis impetres beatitudinis gaudium. Amen

Pars secunda libri vndecimi de priuilegijs siue gratijs et excellentijs beate marie vbi applicatur thema quod applicari potest et concernit festum marie de niue.

d Eus facit magna i scrutabilia q̄ pcipit niui vt descē dat sup terrā. Job.xxxvij.c. Tanta est excellentia btissime vginis tam magna ꝛ inscrutabilia eius gloriosissima puilegia vt in laude eius deficiant oēs lingue scripture ꝛ similitudines. Vñ Hieronymus. in sermone de assumptione dicit sic: Quid nos tantilli: qd actione pusilli in eius laudib9 referamus cū si oīm nostrū mēbra vertereñ in linguas eā laudare sufficeret nullus. altior celo ē: de qua loqui nitimur: abysso pfundior cui laudes dicere conamur. vñ si celū te appellem altior es: si matrē gentiū dicam excellis: si formā dei appellem digna existis. Si aūt dñam angeloꝝ vocem p oīa comprobaris. qd igiť de te digne dicam: nescio. Hec hiero. Ideo spūssanctus p ora pphaꝝ eam cōmendat: nō solū verbo verūetiā signis ꝛ silitudinib9. Quia vo nulla siltudo pabolica pfecte sufficit ad eius excellentiam exprimendā. Ideo ad eius laudem multe inducunť methaphore. Aliqñ eñ figuratur a natura celesti. vt solis: lune: ꝛ stellaꝝ. Cañ. vi. Que ē ista que pgrediť eleceta vt sol: pulchra vt lūa ꝛc. Aliqñ a natura inferiori in siltudine cedri: libani: palme: cipssi ꝛc. Eccl. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sū in libano ꝛc. Aliqñ vo a natura media: vicꝫ nube vel aurore. Eccl. xxxij. Solem nube tegam. vel niuis etiam sicut ptꝫ in pmisso themate. Sed qm̄ sancta mater ecclesia solet ānuatim solēnisare ad honorem beate virginis diem festum q̄ dr̄ marie de niue: In mēoriā vicꝫ illius miraculi qñ in estiuis caloribus: scꝫ mēsis augusti die. v. rome eccľiam sibi fabricādā beata virgo p niues voluit demōstrare. Hoc aūt miraculū est descriptū lib. xij. pte vltí. ca. vi. miraculo. v. Igiť p ista solēnitate cōueniēter applicari potest thema pacceptū In cuius verbis beata virgo maria tripliciter cōmendať.

Pmo a gřosa puilegioꝝ magnificatiōe
Secūdo a virtuosa niuiū assimilatiōe.
Tertio a viscerosa hoīm miseratione.

Primo q̄dem a gratiosa puilegioꝝ magnificatiōe cū dr̄: deus facit magna inscrutabilia. vere maxīa inscrutabilia fecit de9 in maria cū eā fecit virginē matrem dei ꝛ sup oēm creaturam sublimauit multiplr: vt patuit in pte pma hui9 libri. Vñ Origenes in Omelia sup illud Luc. Cū esset desponsata ꝛc. dicit sic: O magne admirationis gratia. O inenarrabilis suauitas. O ineffabile sacrm̄: Ipsa est eadeꝫ mater ipsa: est eadem virgo: ipsa genitrix ꝛ ancilla: ipsa ē que genuit deū ꝛ hoīem. q̄s vnq̄ꝫ audiuit talia. q̄s vnq̄ꝫ potuit vt virgo esſꝫ ꝛ mater: imacľata mater ꝛ incorrupta: mater vnigeniti filij dei dñi nostri iesu xpi q̄ ē in celis fm̄ diuinitatē in sinu patris: ꝛ est in terris fm̄ carnem in sinu matris. in celis de patre sine matre generatus: ꝛ in terris de matre sine patre genitus. Hec Origenes. Ecce ergo merito cōmendať virgo q̄ deus fecit in ea magna ꝛ inscrutabilia.

Secūdo cōmendať beata virgo in pmisso themate a vtuosa assimilatione niuiū cū dr̄ qui pcipit niui. i. marie. Merito nempe beata virgo pfiguratn ꝛ etiam miraculose demonstrata est p niues pter ei9 virtuosas pprietates ꝛ similitudines pl'es

Primo q̄dem: quia nix est candidissima ꝛ albissima reꝝ oīm in quo significať puritas beate vginis excellentissima. Secūdo nix est frigidissima: in quo significatur virginalis castitas illibate marie virgis p quā ab omni ardore ꝯcupīe fuit aliena.

Tertio nix est faciliter liquescibilis ꝛ resolubilis: in quo significať beatissime vginis charitas pcelletissima p quā aīa ei9 totaľr fuit liq̄facta in deū ꝛ p hanc facillime moueť ad pximis. i. hoīb9 subueniendum.

Quarto nix in supnis nasciť ꝛ per puas q̄ntitates descendit: in quo significať q̄ licet beata virgo fuerit altissima ꝛ eius cōtinua ꝯuersatio in supnis. Tamen erat vgo hūilima ꝛ sui reputatione puu. nā cum esset mater dei se reputauit ꝛ dixit ancillā Ecce ptꝫ: q: mľtiplex virtuositas designatur in maria p niuis pprietates in qua cōmendať. Tertio cōmendať a viscerosa miseratione ꝛ pietate erga hoīes cum subdiť vt descendat sup terram. Ista eñ ꝯdescensio est terrestriū hoīm in omni necessitate miseratio ꝛ suffragatio quā exhib3 vgo beata pcipue ad eam deuote ꝯfugienti

bus: q2 deus voluit ipsaz fore nobis aduo catam ⁊ matrē misericordie. ⁊ idcirco di in themate q̄ scz deus p̄cipit niui .i. beate virgini imaculate sue matri vt descendat misericorditer auxiliando sup terrā ⁊c. vñ Berñ. in s̄mōe In lectione dicit: O maxime pia: O multū admirabilis maria: tu nec noīari potes q̄n attēdas: nec cogitari q̄n recees affectus diligētiū te: nec inuocari q̄n exaudias. Nō enī fas est o dña relinquere eum qui spem ponit in te cū sis mater misericordie ⁊c. Potes igitur sicut tibi placuerit iuxta p̄missum thema applicare sermonē in festo beate marie de niue siue de eius p̄uilegijs siue de eius puritate vel de eius v̄ginitate: siue de eius charitate vel pietate. De quib⁹ omnibus ⁊ singulis habes in premissis libris suis locis Tamen vt ad nostrū p̄positum in hac p̄te cōuertendo de excellentijs beate virginis agamus. Preter ista priuilegia ⁊ dignissimas excellentias in prima p̄te habitas: describemus hic .xij. alias excellentias ⁊ gratias priuilegiorū beate virginis: quas quidez enumerat ⁊ describit beatus Berñ. de Senis ordinis minorū in sermone de admirabili excellētia ⁊ gloria beate virginis. Equidem hec est regina de qua ps̄. ait: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Quia regina: ergo coronata gratiarū ⁊ p̄uilegiorū decore: sed quali describit in figura Johānes Apoc̄. xij. di. Mulier amicta sole: ⁊ luna sub pedib⁹ ei⁹: ⁊ in capite ei⁹ corona xij. stellarū .i. grārū ⁊ excellētiarū gl'osarū. sūt autē iste .xij. stelle gl'ie excellētissime v̄gis p̄ eūdē scēm Ber. vt p̄misi assigēte ⁊ ī trib⁹ q̄ternarijs subdiuise p̄pt' facil'orē capacitatē

Prime q̄tuor stelle	Nobilitas Preseruatio Meritum Potestas
Alie quatuor stelle	Supexcellentia Dominatio Regnum Dispensatio
Supaddūt' alie q̄tuor	Consūmatio Ornatus Retributio Incōp̄hēsibilitas

Capl'm primū q̄ beata Maria merito habet priuilegiū summe nobilitatis quia declaratur fuisse p̄excellenter nobilissima tam in causa q̄z in substantia necnon in efficientia.

PRima stella nuncupat' nobilitas: quia ip̄a est virgo nobilissima de qua quidem nobilitate q̄uis in p̄cedentib⁹ scriptuz est pluries. Tamen hic sub alio p̄cessu p̄sequendo circa hoc q̄stio occurrit talis: Utrū beatissima virgo maria merito dicat' nobilissima: vt mera veritate debeat p̄ferri: omnibus nobilib⁹ totius vniuersi: in ipsa corp̄ali nobilitate. Ad quod r̄ndet' q̄ sic Et declarat' s̄m Albertū sup missus est. distinguēdo taliter: Nam nobilitas inq̄t ↄsistit in trib⁹.

Primo in causa
Secūdo in substantia
Tertio in efficientia

Primo in causa: si videlicet a nobili origine p̄ncipiū ducat. Secūdo in substantia: si nobilē essentiā ⁊ p̄prietatē in se possideat. Tertio in efficientia si nobiles effectus ex se p̄ducat. Quantū ad p̄mū beata v̄go fuit sūme nobilissima: q2 fuit filia p̄ncipis abrae in quo deus p̄pl'm peculiarē elegit sibi ⁊ distinxit ab alijs cui dictuz est Geñ. xxiij. Princeps dei esto inter nos ⁊ cui primo facta est de xp̄o repromissio: q̄ fuit nobilissimus p̄triarcha. vñ denoīant' hebrei q̄si abraici q̄ p̄mo ↄfessus est fidez vnius veri dei inter idolatras chaldeos ignē adorantes p̄ deo. in quē iniectus ab eis vt experiret' virtutem eius illesus exiuit. Ipsa itaq3 beata virgo ab abraā tanto p̄ncipe ⁊ tā sancto descēdit g̃natione .xliij. vt vt p3 Math. i. Et in hac sua origine contraxit virgo triplicē dignitatē. Primo regalem ex dauid q̄ est dignitas corporalis Secūdo sacerdotalē que est dignitas spiritualis: quia tribus regalis ⁊ sacerdotal' erāt iuncte ↄiugali matrimonio. Tertio p̄pheralē que est diuinalis vel celestis: q2 p̄phetie donū a deo est imediate. Iuxta il/

lud.i.Pet.ij. Spũsancto inspirante locu/ti sunt sancti dei hoies ꝛc. Quo ad secũdum in substãtia beata ꝟgo fuit nobilissima.i.in ꝑsona tã corꝑaliter: qꝛ purissime nature ꝛ cõplexiõis ꝑoptime fuit q̃ spũaliter: qꝛ plenitudinẽ grẽ in se hereditauit. ꝛ liberrima fuit: quã libertatez potissime facit imunitas a pctõ. Qui eñ facit pctm̃ seruus est peccati Joh.viij. vñ.i.politicoꝝ dicit Aristo. q nil aliud q̃ ꝟtus ꝛ vitia determinãt seruũ aut liberũ. Et Augu.xiiij. de ciui.dei dicit: Bonus etiã si seruiat liber est. Malus aũt etiã si regnat ꝟuus est nec vnius sed qd̃ peius est tot dñoꝝ quot vitioꝝ. Hec ille. Vñ beata virgo quia ab omni peccato liberrima: ꝛ celoꝝ regina ac mũdi dñã. Fuit igit̃ verissime nobilissima vtpote omni virtute ꝛ gratia plenissima.

Quo ad tertiũ in efficientia fuit beata virgo nobilissima: quia ex ea ort⁹ est fons oĩs nobilitatis sol iusticie xp̃s deus noster q̃ est rex sacerdos ꝛ ꝓpha ꝛ dñs dñãtium. Vñ pilato ait: Rex sum ego ꝑ quez ꝛ oẽs electi veniũt in libertatẽ glĩe filioꝝ dei. Vñ ꝑz beatã virginem fore nobilissimã p̃ oĩbꝫ creaturis post xp̃m ꝛ indiuiduis nõ solum hũanis sed etiaz angelicis que sunt fuerũt aut poterũt esse ꝛc. Mõ q̃deni vt magis clarescat ꝑticularia dubia pulchra hic mouent̃. Primũ quõ nobilitas beate ꝟginis p̃cellat nobilitatẽ angelicam. Rñdet̃ q p̃cipue p̃cellit tripl'r.

Pr̃io qꝛ nobilitas b.ꝟgis est dignioꝛ.

Scd̃o qꝛ est p̃ciosioꝛ.

Tertio quia est p̃clarioꝛ.

Primo inq̃ p̃cellit qꝛ est dignioꝛ: qꝛ ẜm Bonauẽ.sup.ij.di.i.licz angelus naturaliter sit dignioꝛ hoie quocũq̃ etiã xp̃i hũanitate vel beata ꝟgine: in eo vicz qꝛ angelus naturaliter est spũalis: incorꝑalis: ꝛ imortalis. Tale aũt naturaliter nobilius est corꝑali ꝛ mortali ꝛ corruptibili. Sed hõ ẽ corꝑalis ꝛ mortal'. Etiã ip̃e xp̃s mortale corpus suscepit. vñ ꝛ ẜm ap'm Heb. ij.scribit̃. Modico q̃ angeli minorat⁹ esse iesus ꝓpter passionẽ mortis. Nihilomin⁹ tñ rõne multiplicis grẽ supadditе xp̃us ꝛ beata ꝟgo eius mater meliores ꝛ nobiliores sunt optimis in genere angelico. Vñ b.ꝟgo eo q est mr̃.dei ꝛ sponsa dignioꝛ est effecta oĩbꝫ angelis: vt scz sit regina ꝛ dñã angeloꝝ: sicut xp̃us rex ꝛ dñs oĩm. Sicut eñ cũ aliquis excelsus rex accipit sibi sponsam de genere ignobili. eã mox eoipso nobilitat sup oẽs barrones ꝛ milites ꝛ decorat ꝛ ornat. Sic cũ deus sũmus beatã virginẽ p̃elegit in sponsam. eo ip̃o p̃ oĩbus ipsam angelis ꝛ hoĩbꝫ nobilitauit rõne tãte dignitatis. Scd̃o nobilitas marie p̃cellit nobilitatẽ angelicã: qꝛ est p̃ciosioꝛ corã deo corã quo p̃ciosioꝛ ꝛ gratiosioꝛ ẽ id qd̃ est ẜm grãm q̃ ẜm naturã. vñ melioꝛ ẽ corã deo: rusticus in grã exñs: q̃ rex sine dei grã. Angelica ḡ nobilitas cũ sit ex natura minoꝛ ẽ nobilitate b.ꝟgis q̃ ẽ ex grã

Tertio qꝛ est preclarioꝛ. eo q purioꝛ qꝛ nitet puritate ꝟgo sb̃ deo maria ẜm Ans. Ideo p̃ ceteris coruscat radijs diuis. Claritas quippe dei illũinat eã Apoc.xxi. Nimirũ videmus q claritas lucis tanto ẽ p̃clarioꝛ ꝛ nobilioꝛ q̃to est in materia ꝑspicua ꝛ purioꝛi: sicut ꝑ oppositum est minus clara in materia obscura ꝛ ꝯdensa. Sz qꝛ b.ꝟgo est purissima sup oĩes angelos. ḡ ei⁹ nobilitas p̃radiat ꝑ grãm dei ꝛ gl'iam Hoc p̃dixerat Esa.lx. dicẽs: Sup te orietur dñs ꝛ gl'ia eius in te videbit̃. Secũdum dubium. q̃: iõ nobilitas corꝑalis marie p̃cellat generositatem ꝛ nobilitatem oĩm humanoꝝ indiuiduoꝝ totius vniuersi. Rñdet̃ q hoc declarat̃. Primo ex h̃ q euãgeliste oẽs p̃claritates: igenuitates: ꝛ nobilitates: que possunt esse in hoĩe: scz patriarchalẽ: regalem: sacerdotalẽ: ducalẽ ꝛ ꝓphetalem ẜm originẽ sanguinis describũt in hac p̃clara virgine: tã descendendo ab abraam sanctissimo vsq̃ ad xp̃m eius filium: vt ꝑz Math.i. q̃ ascendẽdo vsq̃ adã q̃ fuit dei in q̊ ẽ sũma nobilitas: vt ꝑz Luc.iij. Ex q̊ accipit̃ argumẽtũ q ip̃a oẽm nobilitatẽ vicz quã deus dedit hominibꝫ est adepta. Unde oportet testimonio euãgelistaꝝ hoc intendentiũ ꝯcludere q ipsa p̃feratur omnibus imperatoribus: regibꝫ ꝛ reginis ꝛc. Secũdo ex hoc quia christus dñs ẜm hũanitatem omnẽ nobilitatẽ habere a matre: vt dicat̃ filius dauid: filius virginis: ꝛ speciosus forma: ꝛ nobilissim⁹ Ex quo clarescit q oĩs nobilitas ꝛ formositas idcirco concessa est adam: vt per

generationes descenderet in virginē matrem ꝛ ꝑ eam terminaret in christuz. ꝛ sic ptz eam fore nobilissimā. Sed di. ex quo ipa virgo fuit paupcula ꝛ coiunx Joseph pauperis carpentarij: quō dicit fore nobilissima corpaliter. cum ſm phm. Nobilitas corporis est traductio originis a parētibus ſm seculum in diuitijs ꝛ potētia ac dnio constitutis vel inueteratis. Rndet ꝙ hō nō obstat: qz licz gnatio marie successiue fuerit depauperata. Tn̄ a pncipio de ditissimis nobilissimis ꝛ potentissimis ē orta. Et quidem ipsa beata virgo voluntariam paupertatem tenuit: que ē virtus euāgelica: ꝛ ideo nō derogat rationi nobilitatis vere Sicut si regina vl' filius regis intraret religionē que vouet paupertatem nō ꝑpter hoc amittit nobilitatem naturalem imo perficit ꝑ virtuositatē. Unde legitur ꝙ sanctus ludouicus filius regis aragonie pmogenitus cū intrasset ordinem minoꝝ cōtempto seculo. Unusqz ex fratribus minoribus eidem salutando dixisset: Vere inquit maximū honorem ꝛ subtilitatez ex te ordo iste minoꝝ acquisiuit: quia te filium regis maximi habere meruit. Mox ille sctūs rn̄dendo intulit. imo inquit ego ꝑ ordinē suum nobilitatus ꝛ vere sublimatus ac honorabilis effectus: quia ꝟtus facit vere nobilem atqz honorabilem. Nam ꝑfecto carnis nobilitas q̄ntūcūqz excellēs sit sine virtute informis est: imo vituperabilis: teste hiero. Et eiusdem sententie est Aristo. i. ꝛ ij. Rethoricoꝝ. ꝛ iij. Ethicoꝝ. ꝛc. Sed gr̄a dictoꝝ questio potest oriri vnde orta est nobilitas inter hoies et dnium quo p̄est homo homini. Nam vt dicit Augu. xix. de ciuitate dei. ca. xv. Deus hominē rationalem factum ad imaginē suā noluit nisi irrationalibꝫ dn̄ari: nō hominē homini. Propter qđ et Gen̄. i. scribit: Faciamus hominē vt p̄sit piscibus maris et volatilibus celi ac bestijs terre. Cū ergo natura homines om̄es equales fecerit ex eodem fonte ab Adam ꝑpagatos: vt ait Gregorius. Unde ergo ortū est vt vnus altero sit nobilior. et nobiles ignobilibus dn̄entur: vt cernimus. Rn̄det ſm Rich. de media villa. su. ꝑ. ij. sententiarū dis. vlti. q. ij. arti. ij. Concor. Bonauentura. ꝙ potestas p̄sidendi vel dn̄andi tripliciter potest accipi. Uno modo largissime. put aliqs dicit dn̄s rei illius qua potest ad libitum vti. ꝛ tale dn̄ium cōmune est statui nature institute ꝛ nature lapse et nature glorificate ꝛ excellentiori modo fuisset in statu innocentie q̄ȝ in statu nature lapse. Hoc mō hō dr dn̄s suarū possessionū siue mobiliū siue imobiliū qđ fuisset in statu īnocentie. in q̄ nō omnes homines fuissent pares in prudentia et bonitate: quilibet tn̄ homo habuisset tantū de prudentia et bonitate ꝙ ad sui ipsius regimen cū dei adiutorio sufficeret. Unde sicut in angelis est ordo et gradus ſm excellentiam naturalium ꝛ vnus altero est dignior et nobilior: nō tamen vnus dominat alteri ꝑprie accipiendo dominiū: vt infra patebit. Ita homini naturaliter conueniebat nobilitas in illo statu ꝛ dignitas: nō tamen dominiū ꝑprie respectu hominis sꝫ respectu alterius creature inferioris. Secūdo modo accipitur minus large dn̄ium. scꝫ pro potestate imperandi alij homini. Et hoc fuisset in statu innocentie in viro respectu mulieris quia vt ait apostolus. i. Corint. xi. Vir est caput mulieris. ergo debuit p̄sidere ꝛ regere: vt caput corpus. fuisset etiam respectu prolis que obedire debuit parentibꝫ.

Tertio dn̄ium accipitur ꝑprie. scꝫ pro potestate cohercendi subditos contra eiam voluntatem coꝝ vel inclinationem: et malos puniendi. et talis nō fuisset in statu innocentie: sicut nec erit in statu glorie. Huic dn̄ationi ꝑprie correspondet seruitus et nobilitas que in hominibus introducta est ꝑpter peccatum ſm Aug. vbi s̄. Hinc etiaz vt philosophus dicit: Homines intellectu ꝛ ratione vigentes naturaliter sunt aliorum rectores et domini. primo Politicoꝝ. Et per ꝯsequens tales debent esse virtuosiores respectu subditorū. Nam homo cum esset in honore quia nō intellexit ꝑpterea cōparatus est iumētis ꝛc. dicēte ps. ꝛ idō dz tāq̄ȝ iumētū regi ab hoīe ꝟtuoso. Qm̄ aūt btā ꝟgo maria fuit virtuosissima. In ꝟtute aūt veracissime ꝯsistit nobilitas ꝛ pncipaliꝰ q̄ȝ in ptāte dn̄ij: ꝛ ī diuitijs q̄ sūt seqla īgenuitatꝫ. Idō sequit ꝙ maria fuerit ꝑfectissime nobilissima.

Caplm. II. ꝙ mūdus totus amore beate marie a deo est preseruatus atq̧ factus ⁊ nūc ꝑseruat̃

Secūda stella excellentiaꝝ beate virginis dr̃ ꝑseruatio. Nam beatissima ꝟgo maria totū mūdū a ꝓncipio creationis hūani generis vsq̧ ad finē durationis sue ꝑseruauit ⁊ ꝑseruat in esse. Immo dico ꝙ totꝰ esse mūdi causa est btā ꝟgo ⁊ eius filius ⁊ ꝑcipue ꝓpter ipsam ꝟginē bn̄dictā ac eius natū deus creauit mūdū ⁊ dedit esse rebus. Hec autē declarant̃ rōnibꝫ euidentibus.
Primo ex fine creationis ꝑintento.
Secūdo ex ꝑme ꝑuaricatiōis demerito.
Tertio ex ꝯtinue offensionis incremēto
Primo qdē ex fine creationis ꝑintento sic: Nam q̄ro ad quē finē deꝰ voluit creare mundū: ꝑcipue rōnalem creaturā. Nō potes aliud dicere nisi fm qd dicit mgr in. ij. sentē. dis. i. qꝛ ad laudandū deū ⁊ ad ꝑticipādū bonitatē dei atq̧ ad hn̄dā btitudinē eternā in deo. vn̄ Aug. in enchi. c. vi. ⁊ allegat̃ a magistro vbi s̄. dicit sic: Credimus inq̄t rex creataꝝ celestiū ⁊ terrestriū visibiliū ⁊ inuisibiliū cām nō esse nisi bonitatē creatoris cuius tanta est bonitas vt sūme bonus bonitatis sue q̄ eternalr̃ b mīs ē alios velit esse ꝑticipes: quā vidit ⁊ cōicari posse ⁊ minui oīno nō posse. ⁊ infra. Fecit igit̃ deus creaturā rōnalē q̄ sūmū bonū intelligeret: intelligendo amaret: ⁊ amando possideret: ⁊ possidendo frueretur eo. Et iterū mgr̃ ibidē ait: Si querat̃ inq̄t quare creatꝰ sit hō. Breui fmōe rn̄deri ꝑt ꝙ ꝓpt bonitatē dei ⁊ ad laudandū deū ⁊c̃. Sed qꝛ oīnisciēs deꝰ nouerat ab eterno ꝙ a btitudīe caderet rōnalis creatura ⁊ ꝙ abuteret̃ oīnibꝫ rebꝫ mūdi ad vicia vt delinqueret in oībꝫ sicuti cernimus expimentaliter Cū g̃ sciuerit deꝰ qꝛ mūdus totus in maligno ponēdus fuerat sicut ⁊ positus ē teste scriptura. i. Joh. ij. ⁊ ruiturus erat a fine. i. a btitudīe audeo dicere ꝙ nō creasset deꝰ mūdū nisi ꝑuidisset ipm regandū ꝑ xp̄m ac eius mrēm ⁊ saluandū qm̄ dicente aristo. ij. phicoꝝ. Deus ⁊ natura nihil faciūt frustra. Frustra aūt est qd nō attingit suū finē. Et sic mūdus creatus: si nō fuisset ꝑordinatus regari post ruinā: frustra fuisset factus: qꝛ suū finē. i. btitudinē nō attigisset Quē qdē finē beatitudinis attigit ⁊ adeptus ē ꝑ xp̄m ⁊ eius mrēm. Vn̄ audacter loquor ꝙ nō nisi ꝓpt xp̄m potissime eiusq̧ gl̃iosam matrē deus dedit esse rebꝫ ⁊ creauit mundū. Proinde sicut canit ecclesia ipsa b. ꝟgo gl̃iando ait Prouer. viij. Dn̄s possedit me in initio viaꝝ suaꝝ antequā qc q̄ faceret a ꝓncipio. s. me ꝑuidendo. ideo sequit̃ Ab eterno ordinata sum ⁊ ex antiquis anteq̄ terra fieret. Necdū erant abyssi ⁊ ego iam ꝯcepta erā. necdū fontes aquarū erup. ⁊c̃. Et infra. Cū eo erā cuncta cōponens ⁊c̃. q. insinuet ꝙ oīa sunt creata ꝑcipue ꝓpter ipsam virginē ꝑ quā erat mūdus ꝑordinatus regari. Oīa g̃ obligant̃ beate virgini Marie deseruire merito: qꝛ nil creatū fuisset nisi mundū ꝑ xp̄m ⁊ eiꝰ matrē regandum: diuina ꝑuidisset potentia ⁊ clementia. Secundo declarat̃ ex ꝑme ꝑuaricatōnis demerito. Constat enī ꝙ ꝑmi ꝑentes gn̄is hūani ex transgressione meruerūt nō solū mortis sꝫ ⁊ āniħilationis exterminiū: qꝛ tā grauis fuit eoꝝ ꝑuaricatio qua totū genus hoīm ꝑemerūt ꝙ totus mūdꝰ satisfacere nō poterat: ⁊ qꝛ ꝯtra infinitū bonū deū peccauerūt āniħilationem demeruerūt teste Ans. li. ij. Cur deus hō. Et certe diuina vltio q̄ ꝑsonarū acceptionē ignorat sicut nec culpā angelicam: sic nec hūanam dimisisset impunem Quare g̃ hoī ꝑpercit deꝰ vt eternaliter eū nō ꝓijceret nec vt demerebat̃ redigeret in nihilū: nisi ꝓpt ꝑcipuā reuerentiā ⁊ singularissimā dilectōꝫ quā hūit ad ꝟginē btissimā: qꝛ eam sup oēs creaturas deo nō viuēdas ꝑdilexit. Elegit enī eā deus ⁊ ꝑelegit teste ps. Indulsit itaq̧ deus ꝑmis ꝑentibus: nec eos anniħilauit ꝓpter virginē ex qua decreuerat xp̄m hūanandū ⁊ hoiem liberandū misericorditer. Et si nō fuisset exorta beata virgo: nec xp̄s carnē sumpsisset nec pati fm solā diuinitatē potuisset: et ꝑ ꝯn̄s hō nūq̄ saluatꝰ fuisset. Ergo ꝓpter istā nobilē creaturā. i. beatā virginē mariam deus saluauit ꝑmos ꝑentes de prima ꝑuaricatione. Et ꝓpter ipam deus q̄ dixit Penitet me fecisse hoiem: ⁊ hoc ꝓpt hois

maliciam siue culpã cõmissam alijs omi/bus diluuio submersis pepcit Noe et ei⁹ filijs cũ vxoribus suis Geñ. vij. Ipsos p̃/seruando: scz vt beata virgo et ex ea xp̄us oriãr in mũdo. Vñ notanr deus ait: Pe/nitet me. i. penã tenere oportet: qz penite/re est penã tenere: qḋ fecit dei filius in sua passione p peccato hoĩs. Itẽ ꝓpter beatã virginẽ p̃seruauit deus Abraam a cede q̃tuor regũ Geñ. xiiij. Et Isaac ab Ismaele Geñ. xxij. Et iacob ab esau Geñ. xxvij. Et iudaicũ pplm a manu pharaonis ꝛ in mari rubro Exo. xiiij. ac diuersoꝝ regũ tyrã/noꝝ: ꝛ de captiuitate babylonis. Et vt breui ſmone cophendõ oẽs liberaciones ꝛ in dulgentias factas in veteri testamẽto nõ ambigo deũ fecisse nisi solũ ꝓpter benedi/cte v̾ginis reuerentiã ꝛ amorẽ quibꝫ eam deus p̃bonorandã in cunctis suis opibus ab eterno p̃ordinauit. Hec sanctus Ber.

Tertio declarãr ex ꝯtinue offensionis ꝛ iniquitatis incremẽto. Nam cũ ꝯtinue in mũdo accrescant mala iniq̃tates ꝛ pec cata. Credis ne quare parcit nunc mũdo ipe deus qui olim etiã multo his minora peccata acrius puniuit: put in veteri testamento legiãr q̃ vicz sodomitas submersit: totũ mundũ diluuio deleuit p esu ꝛ ꝯcu/piscentia carniũ in deserto: filios isrl'. xxiij milia occidit. Et p m̃ltis alijs similibꝫ le gimus filios israel acriter puniuisse: imo oẽm gentẽ israeliticã p̃dictam p offensis ꝛ legis p̃uaricationibꝫ de terra pmissiõis ꝑdidisse compimus. Quõ credere potes q̃ nũc acerbius mũdũ nõ flagellaret ꝛ nõ exterminaret cũ videamus multo pnunc abũdare grauiora in mũdo pctã. Et certe ipe malignus mũdus q̃nto etate crescit tã to malicia decrescit: vt restãr Hiero. in te/stamẽto. Sz pfecto quicq̃d deus pcie mũdo ꝛ q̃ntũcũqꝫ diuti⁹ vt ꝯuertãr expectet misericorditer ꝛ p̃seruat in esse: nec tã ci/to finẽ imponit eidẽ cũ demereãr. Totum boc facit ꝓpter b. v̾ginẽ ꝛ eius merita: ad uocationisqꝫ intercessionẽ: ꝓpter quã ꝯser uat in esse. Vñ Fulgẽtius. iiij. Mitholo/giaꝝ ait: Celũ ꝛ terra iam dudũ ruissent si nõ maria p̃cibꝫ sustentasset. Propter qḋ ipsa b. v̾go figurãr p arcũ celi: de q̃ scribiãr Geñ. ix. Ponã arcũ meũ in nubibꝫ. ꝛ erit

signũ federis inter me ꝛ terram. Cũqꝫ ob duxero nubibꝫ celũ: apparebit arcus me⁹ in nubibꝫ ꝛ recordabor federis mei: vt nõ deleam vniuersam terrã. Nimirũ sicut ar cus est inclinatus: ita deus p v̾ginem ad nos est misericorditer inclinatus: adeo q̃ queẽadmodũ arcus celi cũ p ethera disten/diãr iam die illa nulla intemperies nocere ostendiãr: nullaqꝫ tonitrua comitanãr: teste cõmentatore in de impssiõibꝫ aeris sup li. i. Metheoroꝝ. Sic b. v̾go corã deo p nob interuentrix apparens q̃ est mediatrix in/ter deũ ꝛ terram. i. hoĩes ꝛ aduocata: miti gat dei iram: ne deleat vniuersam terrã: re cordatus federis sui facti cũ genere hũa/no: qm̃ naturã hũanã suo filio ex virgine copulauit vt deus fieret homo ꝛc. Hinc ꝛ Berñ. Nemo inquit o dña tã idoneus q̃ gladio se obijciat p nobis vtcu amantissima mr̃ dei p quã p̃mã suscepimus miseri cordiã de manu dei nostri. Hec ille. Et ad id valet reuelatio q̃ habeãr in legenda sancti dñici q̃ cũ instarent sancti dñicus ꝛ francisc⁹ p ꝯfirmatiõe ordinũ suoꝝ apud papaꝫ in orone positi videre xp̄m in aere tres lanceas tenenrẽ ꝛ ꝯtra mũdũ vibran tẽ di. Ecce totus mũdus tribꝫ vitijs plen⁹ ẽ. s. supbia: auaricia: ꝛ luxuria. Et ideo de his tribꝫ lanceis volo pimere. Tũc velo/citer b. mater v̾go accurrẽdo ad genua p cidit: ꝛ vt misereteãr mũdo petyt exponẽdo q̃ bos duos fideles scz sctm̃ dñicum ꝛ san ctũ frãciscũ ad expugnãda dicta vitia mit teret: ꝛ sic dñs placatus ẽ. Ecce q̃ pꝫ qz b. v̾go ẽ ꝯseruatrix seculi in esse. ꝛ iõ oĩns ei tenenãr deuote grãs agere ꝛ fuire.

Caplm. iij. de stella. i. p̃uilegio nobilissimi atqꝫ precellentissimi meriti beate marie.

Tertia stella dicitur meritũ: qz b. virgo maria plus q̃ oĩs creatura angelica vel hũana meruit in oĩbꝫ suis actibꝫ ꝛ motibus. Ipa improporcionabil'r p̃meruit vnico ꝯsensu suo in filij dei ꝯceptiõe: cũ ait: Ecce ancil/la dñi fiet mihi ſm v̾bũ tuũ ꝛc. Luc. i. Et pꝫ ſm s. Berñ. vbi s. qz oẽs alij nõ potue rũt amplius pmereri nisi ſm diuersos sta

tus z gradus glīaꝝ felicitatꝫ eterne. Hec aūt ꝟgo in illo glīoso ꝯsensu qñ filiuꝫ dei ꝯcepit ꝓmeruit mox totius mūdi dñium sup oēs creaturas: sceptꝝ regni: plenitudinē oīm grāꝝ z ꝟtutū z donoꝝ: oīmqꝫ btitudinū: oīm fructuū spūs: oīm sciaꝝ z ꝓpheciaꝝ meruit insup fecūditatē: in ꝟginitate maternitatē filij dei: et ꝙ sit porta celi z regina diuine mie zc̄. Quare aūt potius dicaꝶ regina mie ꝙ̄ impatrix patuit s̄. li. x. pte. ij. arti. i. ca. ij. Hic tñ occurrit q̄stio Utrū beatissima ꝟgo quolibet motu merebaꝶ in hoc mūdo: vt istud possit sibi attribui ꝓ ꝓuilegio Ad qđ ꝓtinus rñdeꝶ ꝙ ipsa glīosissima ꝟgo ꝭm qđ ꝓbat Alb. sup missus est ca. cxxx. z se. Quolibet motu liberi arbitrij ad agendū vel patiendū quo mereri ꝯtingit merebaꝶ. Et ꝓbaꝶ sic: quia aplus ad Col. iij. dicit. Ome quodcūqꝫ facitis in ꝟbo vel in opē: oīa in noīe dñi iesu facite. Et. i. Coꝝ. x. Siue mādu catis indꝫ siue bibitis vel aliud qđ facitꝫ oīa in glīam dei facite. Modo aūt aliquis implet hoc aut nullus. Si nullus. ḡ frustra p̄cipiꝶ vel ꝯsuliꝶ vel moneꝶ. Si aliqs: ergo beatissima virgo impleuit sup omēs: z ꝑ ꝯñs quicqđ fecit merebaꝶ: quia oīa fecit in noīe dñi iesu vel in laudem z glīam dei. plura alia argumenta ꝓbantia adducit Alber. vbi s̄. que cā breuitatꝫ hic obmitto. Sed ꝯ. Constat ꝙ aliqñ b. ꝟgo mouebaꝶ motu naturali: sicut exēpli grā qñ esuriebat naturaliter ad comedendū mouebaꝶ. z qñ sitiebat ad bibendū: qñ fatigabaꝶ ad refocillandū zc̄. Sed grā ē ꝓncipiū merendi nō natura: nō videtur ḡ quō quolibet motu etiā naturali merebaꝶ

Rñdeꝶ ꝭm Alb. ꝙ btā ꝟgo nō merebaꝶ motibꝫ naturalibus inq̄ztū naturalibꝫ sed inq̄ztū rōnalibꝫ grā informatis. Nam motibus liberi arbitrij gratuitꝫ merebaꝶ vbi etiā liberū arbitriū z grā opabaꝶ. Unde apl's. i. Coꝝ. xv. Non aūt ego sed grā dei mecū. s. opabaꝶ. z sic merebaꝶ beata virgo quolibet motu etiā naturali z rōnali quo sꝫ ꝯtingit mereri: qꝛ ꝑ gratie plenitudinē habuit ꝙ oīa opa faceret ꝓpter vltimū z optimū. Item diceres adhuc ꝭm h̄ dñs iesus nō p̄celleret ipsam in opando si ipsa quolibet motu merebaꝶ sic ipse dñs iesus

Rñdeꝶ ꝭm eundē Alber. ꝙ dño iesu xp̄e hoc ipa nō equabaꝶ in opatione: qꝛ dñs iesus opabaꝶ naturalia z supnaturalia z sine sui indigentia: z hoc charitate improportionabiliter ampliori z altiori ꝙ̄ b. virgo. vñ post xp̄m btā virgo merito gaudet isto excellentissimo ꝓuilegio ꝙ omi motu merebaꝶ. Scđa adhuc q̄stio hic occurrit Utꝝ beata ꝟgo qualibet passione merebatur. Ad qđ ꝭm Alber. vbi s̄. Rñdetur breuiter ꝙ q̄uis passionibꝫ quea parētibus ꝯtrahunꝶ naturaliter hō nō mereaꝶ qꝛ vt dicit phus. ij. Etha. Propter ea q̄. insunt nobis a natura nec laudamur nec vitupamur. z ꝑ ꝯñs nec habent locū meriti nec demeriti tales passiones: licet etiam passiones que ab extrinseco inferunꝶ qñqꝫ necessario sufferunꝶ: z oīno inuite: z iō non sunt meritorie: quia meritū passionis z etiam omīs actionis ꝓncipaliter est a gratia z minus ꝓncipaliť a volūtate. Exēpliū ꝭm Anſ. qꝛ volūtas se habet vt iumentū gratia vt sessor: qñ grā sup liberꝝ arbitriū volūtatis ipm dirigendo ad viā salutis tanqꝫ sessor iumēti in itinere: ꝓficit iter ducendo ad terminū optatū. Sic ergo passionibus inq̄ztum ab extrinseco inferunꝶ necessarioqꝫ sufferunꝶ. et etiam inq̄ztū naturaliter ꝯtrahunꝶ hō nō mereꝶ. Tamē inq̄ztum volūtas rōnalis informata gratia ad illaꝝ sufferentiā libertate ꝓpria inclinatur patienter saltem tolerare vt dicit. hoc modo ē meritoria: sicut passio latronis iuxta crucē christi pendentis fuit quideꝫ necessaria sed tamen meritoria. Ad ꝓpositum igiꝶ de beatissima virgīne ptꝫ ꝙ exq̄ ipa charitate: imo deo plena fuit. iō quaslibet passiones siue naturales siue illatas vndecūqꝫ sꝑ ꝑ grāꝫ q̄ supabūdauit in deū retulit z nō solū patientissime sꝫ z hilarissime sustinuit. inꝯto improportionabiliť sup Job. sup Thobiā. sup paulū z sup omnes martyres q̄ in passionibꝫ z tribulationibꝫ exultabāt z dabant glīam deo. Item vt p̄misi ipa in oībus motibus z actionibus meruit supeminenter siue comedēdo siue bibendo siue quiescendo siue laborando siue dormiendo siue vigilando siue sedendo siue ambulādo siue quōlibet se habendo. Semꝑ eñ de deo cogitauit. Seꝗ

in dei gl'iam quicq̄d fecit retulit: ⁊ in noīe dñi iesu agendo ⁊ patiendo exultauit. vñ digne de hac stella meriti sup oēs gl'iaſ.

Caplm quartū hui⁹ de ꝑuilegio ꝑtātis marie vbi declaraſ ꝙ ipa potuit de deo facere maria

Quarta stella diciſ q potestas: quia plus potuit deo annuente facere de deo ipa beata virgo ꝙ̄ deus imediate potuerit de se ipo. Et ꝓbaſ ꝑm sanctū Bernardinū sic Nam quedam erant ꝯtraria ⁊ ꝯtradictoria inter deū ⁊ virginem q̄ quidem erant impossibilia. Sed cū deus accessit ad beatam virginē oīa sunt ꝯcordata in ipsa Primū quia impossibile erat deum nō generare: quia cū deus sit itellectualis nature. ideo in ipso poniſ necessario verbum qđ est filius. Vñ Esa. lxvi. Si ego generationē alijs tribuo ipse sterilis ero? Secundū impossibile. s. naturaliter erat virginem generare. Tertiū quia impossibile erat deū generare nisi deū scz filiū: quia filiatio: vt dicit Nico. de lyra sup Johem ca. i. Et ꝯcorditer doctores est ꝓcessus viuentis a viuente ꝑm rōnem similitudinis in idēptitate nature saltem specifica vł in ꝓpinquo gñe. Cū igitur in deo poniſ verbum: iuxta illud Johis. i. In ꝑncipio erat verbum ⁊ verbum erat apud deuz ⁊ deus erat verbū. Et quia deus nō solum est viuens sed ⁊ vita est ꝑ essentiā. Ideo verbū in diuinis necessario ꝓcedit sicut viuens a viuente. Et in idēptitate nature nō solū specifica sed nūerali. Et ꝓcedit ꝑm rōnez silitudinis: qꝛ de ratione verbi est ꝙ sit ꝑfecta silitudo eius cuius est verbū: ⁊ ideo verbuz ⁊ filius in diuinis idem sunt. Vñ sicut impossibile est hoīem generare filiū nisi hoīem: ita deum patrē impossibile est gñare nisi deū filiū. Quartū qꝛ impossibile erat virginē gñare deū: qꝛ hō non pōt gñare deū sed hoīem naturalr: sicut patet Itē q̄nto Ambro. Impossibile erat deū cū alia ꝑsona gñare. Sexto impossibile erat ꝟginē sine alia ꝑsona gñare. Accessit ꝙ deus ad ꝟginē ⁊ necesse fuit ꝟginem gñare ⁊ nō alium ꝙ̄ deū ⁊ nō de alio ꝙ̄ de deo: sed de⁹ nō potuit gñare nisi deū de se ⁊ tñ ꝟgo deū fecit hoīem. Itē de⁹ nō potuit gñare nisi infinitū imortalē eternū impassibilē insensibilē siue inuisibilē sub forma dei. sed ꝟgo fecit eū finitū mortalē tēpalem passibilē visibilē sub forma sui. O ineffabilis hūilitas creatoris: o incogitabilis ꝟtus ꝟginis mřis: o incōprehēsibilis altitudo misterio ꝝ dei. Vna puella nescio q̄bus blandicijs: q̄bꝫ cautelis: q̄bꝫ violētijs: vt ita dicā sedu xit vulnerauit cor diuinuz ⁊ dei sapiaz circūuenit. quapropter ꝯqueriſ dñs de ꝟgine Cañ. iiij: Vulnerasti cor meū soror mea sponsa: vulnerasti cor meū vbi glo. q. d. ꝓ amore tuo carnē assūpsi: et vulneribus in cruce impositis vulnerasti cor meū: qꝛ ꝓ ea. i. ꝟgine redimenda plus ꝙ̄ ꝓ oīm alia creatura xp̄s venit in mūdū ⁊ passus est. Ex virginis igiſ carne deus flens dico. summā altitudinē vestiuit humilitate: summā deliciarum dulcedinem vestiuit penalitate: summā opulentiaz vestiuit paupertate: summā lucem tenebris: summū honorez obprobrijs: summū amabile flagellis. Reuera deo patri per omnē modum impossibile erat ꝙ de se aliquid tale faceret: ꝓpterea in hoc constat virginis pterogatiua: quia nulli alteri creature concessit deus hec nisi virgini. Et hoc totum ꝓ salute humani generꝭ. Unde sicut illud quod pater dedit filio est maius omnibus scđ scribitur in euangelio: sic istud quod dedit mřī est maius omnibꝫ. Quid igitur agendum est nisi cum Gregorio exclamandum ⁊ dicendum. O mira circa nos scz vtriusq̄ parentis iesu christi pietatis dignatio. O ineffabilis dei scz ⁊ virginis dilectio charitatis: qui vt seruā redimerent cōem filiū tradiderūt. Propter nimiā eīn charitatez qua deus ⁊ virgo nos peccatores dilexerūt: filium scz dñm iesuz q̄ lauaret nos a pctis in sanguine suo obtulerūt. Hec scťus Bernardin⁹ de senis.

Caplm. v. de ꝑuilegio superexcellentie marie ꝑ oībus creatis.

Quinta in ordīe stella dr̄ superexcellentia. Tāte nāq̄ est superexcellētie ipa b. ꝟgo ꝙ nec in ꝑsonis increatꝭ. i. diuinis: nec in creatis. i.

angelis ⁊ hoīb𝔷 inueniṯ hec incogitabilis dignitas. s. ꝙ hēat deū filiū: nisi in vna ꝑso na diua tm̄ q̄ est pr̄is. et in vna ꝑsona hūa na q̄ est mr̄is. Sane hoc ē singularissimuz ꝑuilegiū soli b. ꝟgini ꝯcessum int̄ oēs cre/ aturas. s. hr̄e deū filiū: sicut in creatore d̄o solus. s. ē hoc dei pr̄is: nec ē cōicabile filio aut. ss. Vn̄ sicut īpossibile ē ꝑsonā filij aut ss. gn̄are deū filiū: Jta īpossibile est aliquā mulierē aut quācūq𝔷 creaturā parere deū filiū. nisi denuo alicui ꝯferret h̄ deus ꝑ po tentiā nouā: q̄d certū est nūq𝔷 esse affutuꝝ. Nimirū ꝑsona filij ⁊ etiā ꝑsona. ss. nō pn̄t deū gn̄are, ꝓ eo ꝙ in eis nō est natura cuz ꝑuitate deitatis: nec intellectus cuz actu dicēdi aliq̄d verbū siue cū fecūditate ⁊ po tentia ad ꝓducēdū imaginē sicut in pr̄e ē. Vn̄ sicut īpossibile ē alteri ꝑsone q̄𝔷 pr̄i ꝓ ducere verbū siue gn̄are filiū ꝓ eo ꝙ h̄ ver bū genitū sit tā ꝑfectissimū ꝙ totā potētiā gn̄andi exhausit in pr̄e: ita potētia ꝯcipiē/ di ⁊ pariendi deū: q̄ nature humane a deo cōicata fuit s̄m q̄d dicimus xp̄m fuisse in lūbis patꝝ s̄m corpulentā s̄bam: descēdit ab adā vsq𝔷 ad ꝟginē. Et ita ꝑ natiuitatē xp̄i ex ꝟgine mr̄e. hec potētia. s. gn̄andi deum exhausta ē de tota natura hūana adeo ꝙ q̄cūq𝔷 diceret aliquā ꝑsonā diuā fore hūa nandā in aliquo vel aliqua s̄m corpulen/ tā s̄bam esset vt ipijssimus hereticus, pu/ niēdus. Hec idem s. Bern̄.

Caplm. vi. de ꝑuilegio ꝙ b. ma ria d𝔷 mūdi dn̄a ⁊c.

Sexta stella dicitur

dn̄atio: q𝔷 b. ꝟgo est dn̄a mūdi si cut ⁊ deꝰ dn̄s ē ipsiꝰ mūdi. Et i h̄ magnū ꝑuilegiū ꝯcessit ip̄e deus btē ꝟ/ gini: q𝔷 voluit eiꝰ ꝑncipatū ⁊ dn̄ium q̄dā/ mō eq̄parare ipsius. s. dei pr̄is ꝑncipatui ⁊ dn̄io. Et h̄ q̄dē pz ꝑcipue in trib𝔷. Primo q𝔷 sicut solus deꝰ pr̄ habet ius iperandi ⁊ dn̄ium sup ipsius filio. s. dei. cui ip̄e filius h̄ est dn̄s iesus ꝑ oīa obediuit vsq𝔷 ad mor tē ⁊ deseruiuit ꝑ oīa. vn̄ ipse ait Joh. xiiij. Sicut mandatū dedit mihi pr̄ sic facio. Jta sola ꝟgo mater h𝔷 ius ꝑcipiēdi ⁊ ma/ ternū dn̄iuz sup ip̄o dei filio. Cui ip̄e dn̄s iesus ꝑcipienti obediuit ip̄am honorādo. Juxta illud Exo. xx. Honora patrē ⁊ ma/ trē ⁊c. Et idē tāq𝔷 mr̄i ad famulatū se sub iecit. Juxta illud Luc. ij. Descendit cū il/ lis ⁊ erat subditus eis. Vn̄ sicut hec xp̄o ē ꝟa dei pr̄is imperio deus famulaṯ ⁊ obe/ dit. Jta hec est vera virginis mr̄is impio deus famulaṯ ad nutū ⁊ obedit. i. dei filiꝰ xp̄us. Sc̄do q𝔷 sicut dei patris impio ⁊ dn̄io oēs creature mūdi sunt subiecte: ita ⁊ b. ꝟginis impio ac dn̄io oīa sūt subiecta ⁊ famlanṯ. vn̄ hec est ꝟa: Tot creature ser uiūt g̃liose ꝟgini quot s̄uiūt sctissime tri/ nitati. Oīes nēpe creature quēcūq𝔷 gra/ dū teneāt in creatis siue sint sp̄uales vt an geli siue corꝑales: vt celū: elementa: ⁊ oīa q̄ sunt in celo ⁊ in terra siue dānati siue be ati q̄ oīa sunt diuo impio subiugata. cun/ cta hec g̃liose ꝟgini sunt subiecta vt possit dicere cū xp̄o illud Math. vlti. Data est mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. vn̄ Bern̄ Data inq̄t est tibi o dn̄a oīs ptās in celo ⁊ in terra: vt quicq̄d volueris valeas effice/ re. Tertio q𝔷 sicut hec est ꝟa diuo impe rio oīa famulanṯ ⁊ ꝟgo: Jta hec etiā ē ꝟa Jmpio ꝟginis oia famulanṯ ⁊ deꝰ: vt ma nifeste patuit. Vere ē maximū dn̄ium b. ꝟginis q̄ nō solū creaturis sed etiā ip̄i deo tāq𝔷 mr̄ filio ꝑncipaṯ. Vn̄ merito ipsa ait Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi ꝓdij ꝑmo genita an̄ oīm creaturā: nō tp̄e sed digni/ tate: ex ore inq𝔷 altissimi: q𝔷 altissime sapie diuine ordine ipsa est ꝑlata oib𝔷. Vn̄ ibi/ dē subdiṯ. Jn oī ꝑp̄lo ⁊ in oī gente ꝑmatū tenui: ⁊ oīm excellentiū ⁊ supboꝝ. i. demo nū colla ꝓpria ꝟtute calcaui ⁊c.

Caplm. vij. ꝙ b. maria ꝓ ꝑuile gio h𝔷 successisse in regnū mūdi

Septima stella diciṯ

regnū: q𝔷 hereditario iure succes sit b. ꝟgini marie regnū totiꝰ mū di: ⁊ eiꝰ monarchia ac ꝑnatus: ita ꝙ ipsa mr̄ dei g̃liosissima oīm q̄ sunt infra deuz h𝔷 regale dn̄iuz ⁊ inclitū totius orbis mo narchie ꝑncipatū: ⁊ vniuersale celestiū et terrestriū regnū ac imperiū. Declaratur sic s̄m sctm̄ Bernardinū vbi s̄. Quāuis eīn ip̄a beata virgo fuerit nobilissima per sona sup oēm aliā q̄cūq𝔷 fuerit vel futura,

sit in toto orbe terrarū tanteqꝫ ꝑfectionis ꝙ etiā si non fuisset mater dei non minus debuisset esse dn̄a mundi: pro eo. quia fuit virtuosissima: luminosissima: sapientissima et omni gratia plenissima imꝑportionabiliter pre alijs. Talibus autē debetur aliorum rectorat⁹ naturaliter et dominiū scilicet scientia ꝛ ratione vigētibus: vt dicit Aristo. i. politicoꝝ. Attamen etiam ſm leges quibus regitur mūdus iure hereditario oēm mūdi hui⁹ ꝓmeruit ipsa principatum et regnū quia filius eius in primo instanti conceptionis sue monarchiam. i. principatum totius ꝓmeruit et obtinuit vniuersi. teste ps̄. Domini est terra inquit et plenitudo eius: orbis terraruꝫ ꝛ vniuersi qui habitant in eo. ergo et sequitꝰ ſm omnes leges ꝙ mox ipsa mater dei ꝛ domini regisqꝫ omniū ꝓmeruerit ꝛ obtinuerit dominiū ꝛ monarchiā vniuersi. Vn̄ etiā in re conceptionis filij dei virgini incumbebat totum illud ꝓcurare ꝛ administrare qd̄ extunc filio datū est scꝫ regimē vniuersi: vsqꝫ ad etatem filij sui legitimā: vtpote que fuit ipi⁹ filij dei mater dilecta: nutrix et autrix. Nec tamen est mirū si tam gloriosa regina curam obmisit administrandi. quia puella: qꝛ ꝟgo verecunda: qꝛ paupercula: quia cure filij dei totaliter erat dedicata: et quia non credebatur fore mater dei: nec reputabatꝰ vt orbis domina. Sicut nec filius: qui quidem licet vitam totius orbis et mores ordinabat. tamen non est deus agnitus: nec vt orbis rex ꝛ heres receptus. ꝑut et Joh. i. scriptum est: Mundus per ipm factus est ꝛ mundus eū non cognouit. In ꝓpria venit ꝛ sui eū n̄ receperūt. Sciēdo igitur in filio mater: vim latentis deitatis: curā administrandi rem publicam dereliquit ꝛc̄. In huius signū qn̄ dn̄s iesus in cruce moreretur licet vt dicit Ambrosi⁹ de alijs testamentū condiderit et tunc ꝛ antea: quia pacem discipulis: vestimenta militibus: matrē discipulo scꝫ iohāni: animā deo patri legauit: et plura talia. tamen monarchiam totius orbis nulli vnqꝫ testatus est: nec angelo nec homini nec alicui creature: eo ꝙ sine matris ꝑiudicio fieri nō poterat tale testamentū Mater. eīn ſm omnia iura successit in mundi monarchia ac prin cipatum omnium per hoc de iure hereditario acquisiuit. Nam nullus alius fuit in terris qui de iure succederet xp̄o in hac hereditate nisi mater. Deniqꝫ hāc successioneꝫ matris nusqꝫ legimus reuocatam. sed diuino munere operante ꝛ gratia ꝟginis impetrante cernimus expressius quotidie elucidari duꝫ eam ꝑdicamus dominā angeloꝝ ꝛ omnium creaturaꝝ: reginā celorum: imꝑatricem seculorum: matrem cunctoꝝ: monarchā vniuersoꝝ: dignissimā et ꝑfectissimā omniū dei opeꝝ ac gl'iaꝫ ꝛ iocūditatē celestium spirituū et beatorum.

Capi. VIII. de hoc priuilegio ꝙ scꝫ omnis gratia a deo nō nisi per mariam dispensatur.

Octaua stella nuncupatur dispensatio: quia nulla gratia a deo in nos descēdit nisi per manus btē ꝟginis dispēsetur. Nimiꝝ a tempe quo virgo ꝯcepit dei verbuꝫ vt sic dicam iurisdictionē ꝛ auctem obtinuit in omni ꝓcessione tempali spūssancti ita ꝙ nulla creatura aliquā gr̄aꝫ vl' virtutē spūssancti obtinuit nisi ſm ipsi⁹ pie mr̄is dispensationē. Hinc Bern̄. deuotissimus ait: Nulla gratia venit de celo ad terram nisi per manus marie transierit. Hinc et Hieronym⁹ in sermōe de assumptiōe inqt In xp̄o fuit plenitudo gratie: sicut in capite influente: in maria vero sicut in collo trāsfundente. Vn̄ Canti. vij. ca. de ꝟgine ad xp̄m: salomon ait: Collū tuū sicut turris eburnea. Sic nēpe ꝑ collū vitales spūs a capite descēdūt in corp⁹ sic ꝑ ꝟginē a capite xp̄o vitales gr̄e i e⁹ corp⁹ misticū trāsfunduntꝰ Ubi nota ꝙ in defluxu diuinarū gr̄aꝝ ſm qd̄ trahitꝰ ex vbis dyonisij. in ij ca. celestis hierar. iste ē ordo: vt pri⁹ a deo defluāt in bn̄dictā aiam xp̄i: indeqꝫ in beatā aiam ꝟginis mr̄is. deinde in seraphin et sic successiue in sctōs alios ordies angeloꝝ ꝛ tandē in eccl'iaꝫ militantē. Ex quo nēpe totus deus ꝛ tota natura diuina ſm totū suū esse posse scire ꝛ velle diuinū intra ꝟginis vteꝝ clausit se vbi ꝛ mensibꝰ nouē habitauit: nō timeo dicere ꝙ in oīm gr̄aꝝ.

effluxu hec p̄go quādā iurisdictionē habu/
erit de cu9 vtero p̄gineo quasi de q̄dā di/
uinitatis occeano riui τ flumia emanant
oim grāꝝ. Vñ Eccī.xxiiij. in p̄sona ei9 in/
quit scp̄tura sacra: τ sctā de ipa canit eccle
sia: In me ois grā vite τ p̄itatꝫ: in me ois
spes vite τ p̄tutis. Transite ad me oēs q̄
ꝯcupiscitis me τ a gnātiōibꝫ meis adim/
plemī Ex q̄ patꝫ qꝛ ois grē fons ī maria
est vt ad ipam recurram9 in oi salute ha/
bēda. et spe ac p̄tute; grā τ p̄itate: vita et
glia eterna ꝯsequēda. qꝛ ipa ē dispēsatrix
ois grē. Proinde ipa merito figuraꝛ p̄
lunā Cantī.vi. Pulchra vt luna. qꝛ luna
dn̄aꝛ oibꝫ humoribꝫ infundēs cūctis liq̄rē
hūorēq3 corpibus. vt dicit Macro. d̄ som
no scipiōis li.ij. Nā ad motū lune fit flux9
et reflux9 mariū. i. methoroꝝ. Vñ τ Cā/
cri: τ chonche. et etiā herbe suco plemores
sunt. vt dicit Ptolome9 ī almagesti.ij. in
plenilunio abūdātes. Sic btissima virgo
dn̄ium habet sup̄ influxu ois grē τ dispē/
satiōe. et q̄ deuotius ei famulaꝛ in terris
ampliori grā p̄ ipaꝫ abūdāt q̄ ē mr̄ grē.
τc. Sꝫ. d. quō hoc attribuiꝛ btē p̄gini: vt
ipa sit mr̄ τ dispēsatrix ois grē in mundo
cū grē fons τ autoꝛ sit ipmet de9. Et grā a
solo deo infundiꝛ. vt dicit Bern̄. in ser. de
charitate τ grā xp̄i. imo vt p̄bat sanctus
Tho. p̄ma scd̄e. q. cxij. arti. i. Donū grē ex
quo excedit oēm facultateꝫ nature create
cū nil aliud sit q̄ q̄dā p̄ticipatio diuie na
ture. io impossibile est q̄ aliqua alia crea/
tura grāꝫ causet sꝫ soli9 dei est h̄: scꝫ causa
re grām in aīa Ad h̄ rn̄deꝛ q̄ verꝫ ē p̄n/
cipaliꝛ efficiēdo. qꝛ sic solus de9 causat et
infundit grām τ dispēsat. Atn̄ btā virgo
dicitꝛ mr̄ gratie p̄ mediatione vt sup̄ est de
claratū. Vñ ipa in influxu grē a deo obti
nuit spēalē iurisdictionē τ auctēꝫ p̄ticipa/
tiue. qd̄ declaratur s̄m sctm̄ Bernard: nū
vbi s̄. taliter p̄ter ea q̄ sup̄ tacta sunt d̄ or/
dine influxus grāꝝ. Repio indē in rege
domīo iesu duas dignissimas dignitates
Prima q̄ sit etern9 deus genit9 ab eter/
no. Scd̄a q̄ deū p̄ducit ab eterno eo q̄
spiritū sanctum spirat Nō ipe dn̄s iesus
clausus in vtero virginis in eternitate a
deo patre deus generabaꝛ eternus. Et in
eadem eternitate ipe puer in ventre mr̄is
deū. i. sp̄m sanctū spirabat τ p̄ducebat. q̄a
nunq̄ destitit gn̄ari a patre et spirare spi/
ritū sctm̄ cū nunq̄ destitit esse deus etiā in
vtero mr̄no. Ex hoc h̄ q̄ btā virgo ipsuꝫ
cōcepit vtrūq3 hanc eius dignitatē p̄tici/
pauit Primā q̄dē scꝫ q̄ iesus ē gn̄atus a
deo p̄ticipauit mater virgo adeo infinito
mō q̄ iesus non dicatur verius filius dei
q̄ filius virginis. nec maioꝛ nec dignioꝛ ē
filius dei in throno paterno sedens vesti/
tus claritate et luce inaccessibili quā ha/
buit ab eterno: q̄ exn̄s in vtero virginis
vel inuolutus pān̄is paup̄culis sup̄ fenuꝫ
in presepio reclinatus. Sc̄dam quoq3
dignitatē btā p̄go p̄ticipauit qꝛ ipa extitit
mater filij dei qui p̄ducit spiritū sctm̄ et q̄
est fons τ autoꝛ ac causa omīs gratie spiri
tussancti. Vñ eoipo quo mater fontis gra
tie. i. christi filij dei extitit oim bonorum τ
omīs grē mater est effecta. eo q̄ fons gra/
tie christus ex ipa τ per ipsam in hūc mū
dū exiuit τ venit. Ideo ipsa virgo gl'iosa
tantam habet iurisdictionē τ auctoritatē
p̄ticipatā a filio dei in defluxu τ dispensa/
tione gratie sp̄ussancti q̄ omnia dona: om
nes virtutes et gratie τ omnia bona qui/
bus vult q̄n vult: quō vult: τ q̄tū vult per
manus ipsius administrātur.

Ca. IX. de priuilegio q̄ toti9 mū di p̄fectōes btā maria cōsūmauit

n Ona stella in ordi/
ne ad predictas dicitꝛ cōsūmatio
quia omnes nature τ mūdi toti9
perfectiones virgo sacra vltima sui perfe
ctione cōpleuit τ cōsūmauit. Deus quip/
pe licet omia fecerit p̄fecta sicut exigebat
vni9cuiusq3 natura. Vñ Deut. xxxij. Dei
p̄fecta sūt opa: tn̄ vltime p̄fectōis ꝯsūma/
tionē in mundo vsq3 ad partuꝫ virginis
distulit et soli virgini reseruauit cōsūmā
dum et declaratur.

Primo ex p̄te vniuersalis creature
Scd̄o ex p̄te gn̄ationis humane
Tertio ex p̄te incarnatiōis diuine

Prīo ex p̄te ois creatꝛ s̄m sctm̄ Bernar/
dinū. quia omia entia vnum nobilissimuꝫ
ens appetebant naturaliter. omia viuen/
tia vnū nobilissimū viuēs. sen tientia vnū

nobilissimũ sentiẽs. cõceptiones vnũ nobilissimũ conceptũ. natiuitates optimum nascibile. Rõnalia singularissimũ rõnale. Spũalia excellentissimũ spũale. Et breuiter omẽs creature appetebant vnũ qd purũ optimũ creatũ. his aũt sic exñtibus imꝑfectis eo ꝙ om̃ia appetũt naturaliter bonũ aliqđ ꝑmũ ꝛ optimũ ad qđ oĩa ordinant̃ q꞉ entia nolũt male disponi. Et patẽt hec ꝑ phm̃. iij. Thopico. Et. x. ac. xij. Metha. Prouisum est ꝰ mundo de vna femia super oẽs bñdicta q̃ vnico suo ꝑtu ꝑoptimo omnibꝫ rebus ĩ mũdo sũmã ꝛ vltimã perfectionẽ adduxit. Scđo declarat̃ ex parte generationis hũane ſm em̃ Anshel. li. ij. Cur deus homo: quattuor modis de⁹ poterat facere hoĩez. Pˢio sine viro ꝛ sine muliere vt fecit adã. Scđo de viro sine muliere, put fecit euã. Tertio de viro et muliere sicut cõiter gñant̃ hoĩes. Et isti tres modi fuerũt in mũdo añ incarnationẽ xp̃i. Necdũ autẽ erat cõplemẽ. ĩ vniuersi in ꝑductiõe hoĩs eo ꝙ quart⁹ mod⁹ nõ dũ fuit in mũdo vt vicz fieret hõ de ꝟgine sine viro ꝑ virtutẽ sũmi opatoris. sed hoc cõsũmatũ est in maria. Tertio declarat̃ ex ꝑte incarnatiõis diuine in qua ip̃a btĩssima ꝟgo ꝑfectionẽ adduxit tã ipi mũdo q̃ꝫ vt ita dicã ipi creatori deo: non quo ad se q̃ ẽ ab eterno ꝑfectissim⁹: sed q̃ ad nos manifestate sunt ip̃e ꝑfectões diuie ꝑ virginẽ. Nimirꝫ ipi mũdo dixi ꝙ hec benedicta ꝟgo in filij dei incarnatione ꝯsũmationẽ ꝑfectiõis adduxit et certe tantã ꝙ vlterioris ꝑfectiõis mũdus non est capax: nec ip̃e de⁹ põt ordinaria p̃tãte ip̃m perficere vlteriori ꝑfectõe. imo si ip̃e de⁹ pr̃ ꝛ sp̃ũssãctus de femia nascerent̃: nihil accresceret orbi q꞉ q̃cquid nobilitatis: q̃cq̃d deitatis: et q̃cquid eternitatis est: totũ in orbe diffusum ẽ ꝛ ꝑductũ ꝑ ꝟginẽ in illo eterno supposito. i. xp̃o iesu gñato ab ip̃a: cũ vicz verbũ caro factũ ẽ ꝛ hitabit in nobis. Joh. i.

Deniqꝫ ip̃a ꝟgo ꝑfectões adduxit ꝛ cõsũmauit scꝫ ꝟtutũ ostẽsaꝝ in deo. vt ꝑmissi nõ q̃ ad se q꞉ diuine ꝑfectões ita sunt in sũ no vt nec augeri nec minui poss͡ūt. sed quo ad manifestationẽ erga nos: qđ patꝫ q꞉ in incarnatiõe diuina claruit q̃ ad nos iuperscrutabilis sapĩa dei qua mundũ restaurauit: diabolũ [illegible] ac hoĩez liberauit. Claruit et ineffabilis iusticia ac patiẽtia qua ꝓ pctis nr̃is satisfecit de⁹ patiẽdo Claruit ꝛ incõprehẽsibilis mĩa ꝛ benignitas Vñ apl's. Apparuit benignitas ꝛ hũanitas saluatoris nostri dei quia nõ ex opꝫibus que fecim⁹ nos sed ſm suã miam saluos nos fecit. Ad Titũ. iij. cũ nos ipi ſurgere ꝛ liberari nullomodo ꝑ creaturã aliquã possem⁹. Nec tñ de⁹ bonoꝝ nr̃oꝝ egeret. teste ps̃. Deniqꝫ claruit imensa charitas. qua dilexit nos et lauit a pctis nr̃is in sanguine suo Apoca. i. Et de⁹ pater sic dilexit mundũ: vt filiũ suũ vnigenitũ daret scꝫ ꝓ redimẽdo seruo imo inimico Et q̃d amplius dicam vtiqꝫ ꝑcipua virtus in deo ip̃a vicz hũilitas nõ tã apparebat quꝫ tñ deũ decebat tãq̃ꝫ vna virtutũ regalium et quia nõ poterat de⁹ humiliari vsqꝫ ad penas in natura diuina. oportuit ꝰ vt in alia scꝫ hũana natura hũiliaret̃. vt ait petrus aureoli li. iiij. cõpendij ca. vi. Sic ꝰ oĩm virtutũ ꝑfectiões manifestas consũmauit ꝛ adduxit btĩssima ꝟgo maria in deo ꝛ mũdo qñ ꝑ ip̃am ꝛ in ip̃a: ip̃se deus eternus hũiliauit se vt sit tꝑalis. impassibilis vsqꝫ ad passionẽ in morte ꝛc. Unde põt iã mũdus dicere illud ps̃. Omis consũmatiõis vidi finẽ scꝫ in virgine.

Ca. X. de priuilegio ornatus q꞉ scꝫ ꝟ maria ornat̃ tot⁹ mũd⁹.

Decima stella dicit̃ ornat⁹ q꞉ de carne ꝟginis bñdicte et in ꝑte corpis ei⁹ excisa cõsistit ꝛ ꝑficit̃ ac tractat̃ totũ dec⁹ ꝛ ornat⁹ mũdi. Tũ q꞉ nil decoꝛosi⁹ ĩ mũdo videt̃ q̃ꝫ ꝟginẽ eẽ m̃rez. s. di. tñ q꞉ ĩ eucharistia ẽ idẽ corp⁹ xp̃i qđ ꝟ ꝟgie ẽ sũptũ. ꝛ idẽ de⁹ eadẽqꝫ aĩa ꝛ idẽ sanguis. q̃ fuerũt ĩ ꝟgis vtero. q꞉ vt dicit Amb. Oĩa hec eadẽ sũt in sacr̃o q̃ fuerũt ĩ ꝟgis vtero. ꝛ q꞉ tot⁹ ornatus ꝛ dec⁹ eccl'ie ac pond⁹ sacroꝝ eius cõsistit in h̃ sacrosctõ sacr̃o eucharistie in quo deus ꝑsõnaliter et corporaliter. id est ip̃se totus domin⁹ iesus habitat nobiscuꝫ vsqꝫ ĩ finẽ secli. Alia enĩ sacr̃a ad h̃ tãq̃ꝫ ad vltimũ finẽ ordinant̃. Jđo beata virgo totã ornauit ꝛ decorauit ecclĩã qm̃ sui portio corpis siue dicã purissimi sanguis. de

qui a xp̄i corp⁹ formatū est ad totius ecclīe ornatū: decorē: fidē: z vitā eternā ꝯsequendā est data mūdo isti inferiori in eucharistia. Hic ē eñ panis vite de quo si q̄s mā ducauerit viuet in eternū. Joh. vi.

Capi. xi. de priuilegio ꝙ btā virgo retribuit dō ꝓ toto mūdo

Undecima stella

V dicit̄ retributio: qr btā ỽgo totū retribuit deo z satisfecit ꝓ oīb⁹ q̄ ip̄e de⁹ tribuit nob̄, put declarat idē sctūs Bernardi. vbi s̄. di. sic: Sola ei bn̄dicta ỽgo pl⁹ fecit deo vel tm̄ vt sic dicam q̄tū fecit de⁹ toti gn̄i hūano. Credo etenī certe ꝙ mihi indulget de⁹ si nūc ꝓ ỽgine mr̄e loq̄r. Cōgregem⁹ nēpe in vnū q̄ de⁹ hoī fecit et ꝯsiderem⁹ q̄ ỽgo maria dn̄o fecit. Pmō nāq̧ formauit de⁹ hoīez d̄ limo terre: sz maria formauit deū d̄ purissimis sāguib⁹ suis s̄m assūptā naturā. s. a dō z d̄ purissima carne q̄ p̄ualet oī limo terre et oīb⁹ reb⁹ mūdi. Scd̄o de⁹ impssit i hoīez imagis sui decorē. sed maria ỽgo impssit in xp̄m deū: imaginē decoris sui vt sic ip̄a erat pulcherrima feiaꝝ. sic z xp̄s ei⁹ nat⁹ esset speciosus forma p̄ filijs hoīum. teste ps. Un̄ sic imago dei p̄eminet in hoīe s̄m aīaz p̄ alijs creatis: ita imago hoīs i xp̄o id ē ip̄a hūanitas xp̄i s̄m corp⁹ p̄eminet oī homī z creature anglīce ac alijs iuq̄ntū deo vnita. Nā de⁹ dedit homī vt sit ad imaginē suā Btā ỽgo aūt dedit dō vt sit verbū caro factū. Tertio de⁹ fecit hoīez in statu inocētie sine passionib⁹ famis: sitis: frigoris: z silīu3. Sed sedula mr̄ iesu omib⁹ passionib⁹ ip̄i⁹ dn̄i iesu occurrebat sc3 fami: siti: frigori: nuditati: calori. sicut stat⁹ paupꝑim⁹ exigebat z hoc cū maxia patiētia sua. Quarto de⁹ vestiuit hoīez pellicea veste. Sed btā ỽgo vestiuit xp̄m in p̄sepio paupculis pānis z ꝓcessu tp̄is fecit ei incōsutilē tunicā q̄ p̄ualuit omib⁹ vestib⁹ mundi vt pote a mr̄e dei facta deo. Quinto de⁹ docuit hoīem sapiāz sz sapiētissima ỽgo z prudētissima xp̄m deu3 in puericia non solū docuit. sed et ip̄a met sociādo seip̄am. cū ip̄o xp̄o z eum portando in egiptū fecit nociua fugere. Sexto de⁹ hoīem nutriuit de fructib⁹ ꝑadisi Sz btā ỽgo nutriuit xp̄m de ꝓprio suo sacratissimo lacte: vbere d̄ celo pleno cui⁹ minima stilla p̄ualet oibus fructib⁹ ꝑadisi terrestris ac totius mūdi. Septio de⁹ dedit hoī carnē que posset mori et incinerari post pctm̄ vt nūc cernimus. Sz btā virgo dedit deo carnē imaculatā q̄ nō posset incinerari. iuxta illō ps. Nō dabis sanctū tuū. i. xp̄m videre corruptiōz ꝛc. Reddēdo ḡ singula singlīs. s. q̄ fecit de⁹ homī. z que fecit btā ỽgo ip̄i deo videbis vt ꝓ solatio dicere liceat ꝙ plus maria deo q̄z ip̄se de⁹ hoī fecit. vn̄ deus ꝓpter btām ỽginē obligat̄ nobis plimū. Sed hoc totū est ex dei voluntate z eius beneplacito cui gr̄as agere debem⁹: qui in tantum condescendit nobis per virginem ꝛc.

Capi. XII. ꝙ perfectiones et plenitudines gratiarum Marie sunt incomprehensibiles

Duodecima stella

D dicit̄ incōprehēsibilitas qr ꝑfectiones grāꝝ z plenitudinis excellētie nob̄ sunt incōp̄hēsibiles z alijs creaturis. Nā s̄m declarationē scti Bernardini. Sic diuie ꝑfectōes oi intellectui sūt incōprehēsibiles. sic ꝑfectōes grāꝝ q̄s virgo suscepit in ꝯcepnōe filij dei soli itellectui diuīo z xp̄o z sibi cōprehēsibiles extiterūt z nō alijs. Eq̄dē ꝙ deus gn̄aret deū h̄ ei ex natā ꝯueniebat vt ꝑ viā natē z itellect⁹ ꝓduceret ỽbū ꝑ oīa eq̄lē sibi: īmo īpossibile ē ꝙ de⁹ pr̄ nō gn̄et deū. s. filiū ꝓpt̄ fecūditatē suā. sz ꝙ feia ꝯcipet z ꝑeret deū ē et fuit miraculū miraclōꝝ. qr ē sūme sup naturā. Un̄ opꝑtuit hāc feiam eleuari ad ꝑticipatōez diuinā ꝑ q̄ndā q̄si infinitatez ꝑfectionū z grāꝝ quā nūq̧ creat̄a expta ē. Credo ḡ ꝙ ad illā abyssū inpscrutabilem oim carismatū sp̄ūscti q̄ in btā3 ỽginē descenderūt i hora diuīe ꝯceptiōis nūq̧ intellect⁹ diuin⁹ vel anglīc⁹ potuerit attigere. Un̄ Hiero. i ser. d̄ assūptōe Scit in q̄t de⁹ oia z pōt. Propterea qr ita ē sol⁹ sciuit se z potuit i vtero ỽginis sine sui corruptiōe misceri atq̧ vniri vt eēt vir⁹ christus de⁹ z hō: vna ꝑsona vnaq̧ substātia.

Et ob hoc dei genitrix electa ꝛ ꝓelecta iu-
re ab angelo grā salutat ꝛ predicat plena
Et paulo infra. igit inqt. qḋ nāa nō būit
vsus nesciuit: ignorauit ratio: mens nō ca
pit humana: pauet celū: stupet terra: cre/
atura oīs etiā celestis mirat. hoc totū est
qḋ ꝑ Gabrielem marie diuinit⁹ nūciat et
per xp̄m adimplet hec Hiero. qḋ etiam
declarat Gabriel Luce. i. cū ab eo quere/
ret beata ꝟgo dicēs: Quō fiet istud q. vi.
nō ꝛc. Respondit totū misteriū angel⁹ se
ignorare ꝛ cōmisit spūisācto. d. Spūssan/
ctus supueniet in te ꝛ ꝟtus altissimi obū/
brabit tibi q. d. qḋ a me q̄ris plenarie non
scio vt totalr edicā. sed ipe spūssanctus q̄
est doctor veritatis sibi soli hoc altissimū
misteriū reseruauit q̄ te edocebit ad oīaq̄z
misteria descripta in veteri testamento de
filij dei incarnatione: natiuitate: conuer/
satōe passiōe resurrectiōe scire faciet per il
luminatissimā expientiam. Itaq̄z supue-
niens. ss. in virginē. ꝛ virt⁹ altissimi xp̄us
de quo apl̄us Predicam⁹ inquit xp̄m dei
virtutem ꝛ dei sapiam qꝛ in xp̄o sunt oēs
thesauri sapiētie ꝛ sciētie dei ipo teste apo
stolo. adeo virgis mentē ꝛ intellectū the/
sauro sapie impleuit vt omnia ꝓnunciata
et prescripta a ꝓphetis ꝛ ꝓfigurata a pri/
archis optime super omnes nosceret ꝛ sci
ret ac certa experiētia in seipa ꝛ in filio cō
pleta cerneret ꝛ cōferret. Hoc est quod
dicit Luce. ij. Maria cōseruabat oia ver/
ba hec cōferens in corde suo. Qḋ exponit
venerabilis Beda quia scz habuit in mē
te omēs scripturas sacras: et ꝯferebat que
scripta erant cū his que fiebāt. Verbigrā
vt descēdamus ad ꝑticularia. Cū btā vir/
go vidit se concepisse ꝛ virginitate manē/
te pepisse: dicebat intra se Ecce o de⁹ me⁹
modo impleta est illa ꝓphia Esa. vij. Ec/
ce virgo ꝯcipiet ꝛ pariet filiū ꝛc. Item
cū videbat dei filiū paruulū in vlnis se te
nere ꝯferebat in corde di. Ecce nūc imple
tum est illud Esa. ix. Paruulus natus est
nobis ꝛ filius datus est nobis et vocabit
nomen eius admirabilis de⁹ fortis. Vi
dens quoq̄z paruulū vagiētē di. Ecce qḋ
dicit Sap. vij. Primā vocē oibus silem
emi. plo. et hoc in ꝑsona xp̄i. Audiēs au
tem angelos canēt. Gloria in excelsis. d.

Nūc implet ꝓphetia dauid. scz Celi. i. an/
geli enarrant glīam dei ꝛ opa ma. ei⁹ an.
firma. i. celum nouum stellā nūciādo. Vel
firmamētū. i. sācti ꝛ electi vt pastores ꝛ tā
dem apl̄i. Cunq̄z. xiij die venissent magi
ad adorādū di. Ecce qḋ ait dauid Reges
tharsis et insule munera offerent ꝛc. Cū
vero quadragesimo die obtulit puer: dix/
it Ecce illḋ Malach. iij. implet scz Veni
et ad templū sanctū suū do. quē vos q̄ri.
et angelus testamēti. s. noui institutor quē
vos scz iusti. vultis. i. affectatis: vt simeon
et anna Ipe eīn quasi ignis conflans. qa
inflāmat ad amorem ipm cognoscētes et
sic de alijs misterijs xp̄i scz fuge in egiptū
et reuersionis: baptismi: ꝓdicationis: mi/
raculoꝝ: et passionis: atq̄z resurrectionis:
que omnia descripta sunt in ve. te. et lōgū
foret singula enarrare. Unde redeundo
ad ꝓpositū: vere hec est virgo glīosissima
maria sup omēs nobilissima merito pote
state superexcellentia dn̄io regnoq̄z dignissi
ma: gratie dispensatrix: mundi conserua/
trix: cōsūmatrix omnis ꝑfectionis: ornat⁹
ecclesie: deo acceptissima: et omi gratia in
cōprehensibiliter ditissima. O igit mater
dei inclita gratiā nobis de tua plenitudi/
ne p̄sta ꝛ gloriam in patria. Amen.

Incipit liber duodecimus de seruitute et deuotione exhibenda Marie.

Liber duode
cimus agit de miste/
rio debitone seruitu/
tis et deuotionis cul
tu a nobis hominibus
ipi beatissime virgi/
ni exhibēdo: ꝛ conti/
net tres principales ꝑtes. Prima pars
est de deuota veneratione: reuerētia ꝛ col/
laudatione atq̄z seruitute: ipi bn̄dicte vir/
gini marie exhibenda a quouis homine.
Scd̄a pars de ꝓmptissima subuētiōe
marie: quia semꝑ parata est adiuuare sibi
seruientes: ꝓpterea quoq̄z ꝙ quilibet fidu
cialiter ꝛ secure recurrat ad beataz virgi/
nē in necessitate. Tertia ꝑs est de vtili

tate multiplici: quã ꝯsequunt̃ hoies ꝑ seruicium deuotũ exhibitum marie. Et in hac pte adducunt̃ plurima ꝑ totũ miracula sub certis distinctionibꝫ capituloꝝ q̃tenus deseruire possint hec miracl'a ꝓ toti⁹ hui⁹ voluminis ptibus ꝛ sermonibꝫ vt habeat predicator quod vult miraculũ accipere ꝛ vbi vult applicare.

Pars prima de deuotione et laude ac reuerentia necnon seruitute quã debet homo exhibere beate marie

Loquente iesu ad turbas extollens vocẽ quedã mulier de turba dixit illi Beatus venter qui te portauit: et vbera que suxisti. At ille dixit. q̃nimo ꝛc̃. Luce.xi.ca. Sancta q̃ppe mater eccl'ia h̃ euangeliũ frequentat in laudẽ btẽ ꝟginis hac ꝓfecto d̃ causa. quaten⁹ doceat nos exemplo huius mulieris et inducat ad beatificandã: laudandã ꝛ benedicendã deuotissimoqꝫ seruitio venerandã ipam gl'iosissimã ꝟginem mr̃em dñi nostri iesu christi Unde in hoc ip̃o sacro euangelio tria precipua notant̃. Primo quidem insinuat̃ huius mulieris maxima deuotio cũ dicit̃: Extollẽs vo.q̃.mu.d̃ turba dixit illi.s.iesu Hec nempe mulier ꝼm Ambrosiũ d̃r fuis se ancilla beate Marthe nomine Marcilla que nõ fuit nobilis nec diues quia tales id est nobiles ꝛ diuites mulieres sunt minus deuote ad verba dei ꝛ nimis sollicite circa honores seculi huius. sꝫ fuit hec mlr̃ de turba.i. de vili ꝯditiõe ꝼm secl'm sed nobilis apud deuz quia virtuosa ꝛ vt fertur fuit virgo deuota. Unde extollens id est ex corde tollens ꝛ eleuans. voceꝫ in christi ꝛ eius matris cõmendationem cõtempta verecundia ꝛ consuetudine preter naturã mulierũ: que non consueuerũt loq̃ in populo. Postposito etiã iudeoꝝ timore xp̃o loquente ausa fuit coram tãta multitudine sic sola clamare: xp̃m laudare: et matrem eius beatificare in incredulorum iudeorum ꝯfusionem. Magna ergo deuotio a spũsancto sibi infusa ipam sic incitauit clamare ex vehementia diuini amoris in corde feruẽtis: ex abundantia eñ cordis os loquit̃ Math.xij. Et hinc cognoscit̃ q̃ hec mulier fuit sancta. quia qualis vnusquisqꝫ est talia loquit̃ dicente Arist. iiij. Ethicoꝝ. vt eñ per odorem herba sic homo cognoscit̃ ꝑ verba. Sctã itaqꝫ hec mulier amore diuino ꝛ deuotiõe plena ardenter xp̃m dei filiũ ꝛ eius mr̃em sctissimã corã omnibꝫ beatificat ꝛ cõmẽdat. qꝛ amor verecundiã nescit. timorẽ cõtemnit: audaciaꝫ inducit. Ergo ꝛ nos charissimi hui⁹ mulieris exẽplo discamus ardere: deuotiõe erga xp̃m ac ei⁹ sctissimã genitricẽ mariã ꝛc̃. Scd̃o in ip̃o euangelio insinuat̃ xp̄i ꝛ eius mr̃is dignissima laudatio qꝛ hec sctã mulier dixit: Btũs venter qui te portauit ꝛ vbera q̃ suxisti: q̃ ꝟba sunt a spũsctõ ĩspirata. Et vere maria p̃dicat̃ felix ꝛ btã q̃ xp̃m portauit d̃i filiũ ꝛ lactauit. Tu q̃z o hõ si vis btificari disce iesuz dulcissimũ portare ĩ corde tuo ꝑ fidẽ. Nã dic̃ apl's Habitare xp̃m ꝑ fidẽ ĩ cordibꝫ nr̃is Eph.iij. Nã vt ait Aug. Beatior fuit maria xp̃m portãdo in corde q̃ꝫ in vẽtre ꝛ certe nisi pri⁹ eũ portasset ĩ corde ꝑ fidẽ ꝛ dilectionẽ. nũq̃ꝫ in vẽtre eũ habuisset. O igitur aĩa crede ꝛ dilige xp̃m iesuz vt eũ habeas ĩ corde ꝛ valeas btificari. Deniqꝫ disce ꝛ xp̃m spũalr̃ lactare: qd̃ facis cũ ipsũ cibas ꝛ alis ĩ suis mẽbris.i. in pauꝑibꝫ mie opera exercendo. qꝛ ip̃e dñs iesus ait Math.xxv. Qd̃ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Sꝫ h̃ q̃stio occurrit circa euãgeliũ: Quare spũsctũs ꝑ os h⁹ mulieris solũ btificauit vẽtrẽ marie ꝛ vbera et tacuit de aliis ei⁹ mẽbris: cũ ip̃a virgo bñdicta ꝑ singl'a mẽbra foret btificãda vt pote ꝑ oĩa grã plena: teste angelo Luce.i. Aue inquit gratia plena dñs tecum. ꝛc̃.

Rñdet̃ q̃ ideo qꝛ in diuiã incarnatiõe facta sunt maiora miracula in ventre ꝛ vberibus beate marie q̃ꝫ in aliis membris et in his maioribꝫ comprehendit alia mẽbra subministratiõez habẽtia ad ista. Ni miꝝ in vẽtre marie facta sũt miracl'a maxia. Prĩo qꝛ ibi de⁹ fact⁹ ẽ hõ ꝛ sic imensus fact⁹ ẽ puul⁹: imortalis mortalis: verbũ infans. O vere magnũ miraculũ qñ qui fecit vẽtrẽ marie fact⁹ ẽ in eodẽ vẽtre

sicut magnū foret si q̄s fecisset domum et postea i eadem domo nasceret̄ Vn̄ Eccī. xxiiij. Qui creauit me indēt maria requeuit in tabnaculo meo. s. fact⁹ hō. Scd̄o magnū fuit miraculū ī vētre marie. qz mai⁹ se ipo imo p̄ toto mūdo cōtinuit venter ille. Vn̄ cāit eccl̄ia Scā ꝛ imaclata ꝟgitas q̄bꝰ te laudibꝰ efferā nescio: qz quē celi capere nō poterāt tuo gre. ꝯtulisti. Tertio qz vēter ille ꝟgiali integritate ꝯcepit ꝛ peperit ac p⁹ ptū ꝟgo ꝑmāsit vt tenet fides catholica. Deniqꝫ in vberibꝰ marie facta sunt miracl̄a maxīa in hac incarnatione.

Primo qz de celo plena ꝑ miracl̄m ipsa vbera lacte extiterūt. vt canit eccl̄ia. Secūdo qz ipa ei⁹ vbera ꝟginea regē angeloꝝ deū lactauerūt ꝛ aluerūt. Tertio qz scꝫ ei⁹ vbera vtpote ꝟginea sine lactꝫ meatu apto: solo diuino miraculo: lac filio dei suggēdū exhibuerūt. Alia igit̄ mēbra virginis his deseruierūt ꝛ nō tot miraculis chorusca uerūt. idcirco illis tacite laudatꝫ hec cōprehēsa i euāgelio manifeste berificā tur ꝛc̄. Tertio in hoc ipso euāgelio insinuat̄ imitatiōis ꝛ ꝯformitatis diuina inductio cū ipse dei fili⁹ dn̄s iesus subiunxit: Quinimo. q. d. veꝝ est ꝛ bn̄ dixisti qm̄ vere btā ē q̄ me corꝑaliter portauit ꝛ lactauit: Et etiā bti sunt oēs q̄ portāt me spiritualit̄ ꝛ custodiūt ꝛ alūt spūalit̄ in e: verbū dei audiēdo ꝛ obseruādo precepta dei. Vn̄ subdit Bti qui audiunt verbū dei et custodiūt illud. Sed diceres q̄ est ratio hui⁹ ꝯformitatis: Rn̄det̄ ꝙ hec est quia sicut xp̄s spūscti ꝟtute ac misterio angeli ꝯceptus est in vtero ꝟginis: sic verbuꝫ dei spūsctō oꝑante ꝛ angelo bono coopante ꝯcipit̄ in vtero mētis ꝛ fouet̄ ad eterne btitudinis acq̄sitionē. Vn̄ sicut btā ꝟgo ꝑdicat̄ btā portādo xp̄m sic bti obseruando portāres ꝟbā dei. Dic ḡo o xp̄iane: dic q̄cūqꝫ fidelis aīa hāc deuotā mulierem imitādo. Et xp̄m ac ei⁹ mrēꝫ bn̄dicendo Dic beat⁹ vēter ꝟgis marie q̄ te xp̄m portauit ꝛ vbera ei⁹ q̄ suxisti. vt ꝑ hanc ꝛ cōsimilē laudationē ac deuotōis cultū ꝛ obsequiū: regnū cū xp̄o ꝛ ei⁹ mr̄e vbi laudare valeas: ꝑcipias in eternū. Quia ꝟo in ista pte libri intēdim⁹ agere de deuota veneratiōe reuerētia ꝛ collaudatiōe atqꝫ seruitute exhibēda ipi bn̄dicte ꝟgini Idcirco tria misteria de hac materia b notabitu⁹ iuxta notata p̄missa scꝫ ꝟba euāgelij.

Primū dr̄ misteriū amorose affectōis
Scd̄m dr̄ misteriū obseq̄ose deuonōis
Tertiū dr̄ misteriū gratiose inductōis

Articulus primus ꝙ sūmā affectionis ꝛ dilectionis deuotionē debet hō hr̄e ad btām dei matreꝫ eāqꝫ laudare ꝛ deuotissima seruitute colere vbi certe questiones soluuntur.

Quantū ad primū misterium amorose affectōis quā debet hō hr̄e ad btām virginē. Nota ꝙ licet ad plenum exꝑmere nō possim⁹: tn̄ aliq̄ntulū elucidat̄ ex his q̄stionibꝰ. Prima q̄stio vtrū hō magis obligat̄ diligere dei matrem ꝛ deo ac ipi laudes ꝛ grās agere: ꝛ obsequio deuoto deseruire vt pōt q̄ angelus. Secūda q̄stio vtꝝ btā ꝟgo debeat venerari: honoris ꝛ deuotōis cultu maiori q̄ ipa crux xp̄i. Tertia q̄stio vtꝝ hō teneat̄ ipaꝫ virginē btām magis amare q̄ seipm. Quarta q̄stio qualiter adorationis deuotiōe et affeccione btā ꝟgo debeat a fidelibꝰ venerari. Ad p̄mū quesitū. Rn̄det̄ ꝑ ꝯclusionē affirmatiuā ꝙ scꝫ homo magis obligatur deo ꝛ btē ꝟgini q̄ angel⁹. Et declaratur hoc rōnibꝰ sumptis ex regula polita ꝑ btm̄ Gregoriū in omel̄. de pontificibus dicentē Quanto inquit crescunt dona tanto et rationes crescunt donorum. Tanto ergo ad seruiendum deo quisqꝫ ꝓmptior debet esse ex munere quāto se obligatiorē fore conspicit in reddēda ratiōe Hec Gregorius Beata vero maria dei mater maiora dona exhibuit hoībꝰ q̄ angelis ḡ homo magis tenet̄ intelligere inquantū pōt q̄ angelus. quia beata virgo suū natū filium dei exhibuit ꝛ angelis ꝛ hoībꝰ sꝫ pl⁹ tripliciter hominibus q̄ angelis.

Primo quia dignius
Secundo quia amicabilius
Tertio quia plenius

Primo quia dignꝰ eo ꝙ angelis exhi/
buit xp̄m vt dn̄i seruis ꝛ mīstris. Vn̄ ps.
Bn̄dicite dn̄m oēs angeli eius mīstri eiꝰ
qui facitis voluntatē eius Hinc Math.
iiij. Accesserunt angeli ꝛ mīstrauerūt xp̄o
Sed hoīb' beata virgo exhibuit xp̄m de/
um in fratrē: carnis ꝓpinquitate ꝛ sangui/
nis. Et idcirco dn̄s iesus post resurrectio
nē suā discipl'is nunciādo dixit magdale/
ne Jo. xx. Vade ꝛ dic frib' meis ꝛc̄. Dig/
nitatē vero hanc homo ꝯsecutus est vt sit
frater dei ꝑ virginem in xp̄i incarnatiōe
vel nate hūane vniōe quā āgelꝰ nō apphē
dit. Vn̄ apl's Heb. ij. Nusq̄ angelos ap/
prehendit, sed semē abrae. ꝗ hō magis di/
gnificatus est per virginez q̄ angelus: vt
pote quia homo frater: angelus vero ser/
uus dei. Propterea, Bern̄. Puto inq̄t iaz
me spnere nō poterit deꝰ os ex ossib' meis
et caro de carne mea. Bn̄dicta maria per
quā talem fratrē habemus scz deū. Ad
id legitur et exemplū ꝙ cum quidā nō fle
cteret genua ad illud verbū simboli. Ex
maria virgine ꝛ homo factꝰ est. Mox de/
mon dedit eidem alapā di. O inquit si ꝓ
me deus factus foret homo non semel sed
millesies quotidie genua flecterez Se/
cundo quia beata virgo exhibuit deū ho/
minibus amicabilius q̄ angelis. Nā an/
gelis exhibuit tantū ad videndū ꝛ respici
endū. iuxta illud. i. Pe. i. In quē scz xp̄m
desiderant angeli ꝓspicere. Sed hoībus
exhibuit non solū ad videndū sed etiā ad
gustandum corpus et sanguinē xp̄i in sa/
cramēto eucharistie Joh. vi. Hic est pa/
nis qui de celo descendit. Si q̄s man. ex h̄
pa. vi. in eter. Deniq̄ beata virgo xp̄m de
um exhibuit vt illuminatorē ꝛ redempto
rem ac saluatorem hominib' ꝛ glorificato
rem. Angelis vero non in tantū amicabi/
liter. vt claret ꝯsideranti Tertio q2 ex/
hibuit hominib' plenius deuz q̄ angelis
etiam in patria vbi angeli vidēt xp̄m deū
tantūmodo simpliciter oculo vicz spūali.
Sed homines dupliciter quia diuinitatē
xp̄i intuenf oculo spūali sicut angeli ꝛ in/
sup hūanitatē eiꝰ corp̄ali ocl'o Vn̄ Jo. x.
Per me ait saluator: si quis introierit sal
uabif ingredief scz ad diuinitatis et egre/
dief ad humanitatis ꝯtemplationez ꝛ pa

scua inueniet fruitiōis beate Patet ergo
ꝙ homo magis obligaf deo ꝛ eius matri
q̄ angelus deseruire: grās agere: laudare
et benedicere ac cultū deuotionis exhibe/
re. Ad secundū quesitum. s. an maior
honor debeat exhiberi matri xp̄i q̄ cruci.
Rn̄def ſm Tho. tertio scripto sniaꝝ. di.
ix. q. iij. arti. ij. Et itez in tertia p̄te sūme.
q. xxv. ar. v. Et ꝯcor. Alex. de hal' in tertia
p̄te sūme q. xvi. Et Bonauen. sup. iij. di. ix
q. i. ar. iiij. ꝙ crux xp̄i potest tribus modis
ꝯsiderari. Vno mō inquantum est que
dam res ꝛ tunc maior honor debef beate
virgini q̄ cruci. quia crux xp̄i prout in se
consideratur, nullo modo est adoranda eo
ꝙ est res insensibilis nec capax adoratio/
nis vel honoris. quia reuerentia ꝛ honor
nō debetur nisi rōnali creature. Crux aūt
est lignū vel sculptū vel pictum. Sz bea/
ta virgo ſm seipam cum sit rationalis est
capax honoris qui ē exhibitio reuerētie in
signū virtutis vt dicit Arif. iiij. ethicoꝝ.
Scd'o mō potest crux ꝯsiderari inquā/
tū est quedaz res xp̄i vel ad xp̄m ꝑtinens
que fuit cruentata eiꝰ sanguine. ꝛ sic debe
tur ei honor adorationis. Vn̄ Dam. in su
is sententijs ca. de cruce dicit sic Ip̄m squ
dē ꝑciosum lignū crucis venerabile in q̊
seip̄m ꝓ nobis xp̄s obtulit vt sanctificatū
tactu corp̄is ꝛ sanguinis decēter est ado/
randū. Et hoc intelligif ſm Tho. de yp̄/
dulia. sed Bonauen. dicit ꝙ cruci in qua
christus pepēdit exhibef honor in obseq̄/
um reuerentie qui est honor venerationis
et etiā honor adorationis in testimonium
virtutis ꝛ famulatū cōplacentie. Crucem
quippe illā xp̄i veneramur ꝛ etiam adora
mus. sed in hoc est d'ria quia honor vene/
rationis ꝛ reuerentie exhibef cruci ip̄i tā/
quā instrumēto nr̄e salutis. sic ꝛ clauis ꝛc̄.
Quēadmodū reuerentiaz exhibemus sa/
cramētis q2 ē i eis aliquō nr̄e salutis cau/
salitas. Honor aūt adorationis offerf ip̄i
cruci christi ratione crucifixi: nemo eī̄m in/
tēdit ei placere vel aliquid impetrare ab
ea. sed ei qui in ea affixus fuit ꝛ sic debef
ei id est crucifixo adoratio latrie Vn̄ ec/
clesia crucez xp̄i adorādo alloquif eā tāq̄
rōnalē ꝛ intelligentē. d. O crux aue spes
vnica hoc passionis t̄pe auge p̄ijs iusticiā

reiſq3 dona veniã. Que tamẽ ſolius dei ⁊ dñi ieſu eſt dare. ſ. veniã ⁊ iuſticiã augere: ⁊ ideo ſic crucem adoramus non rõne ſui ſed ad crucifixũ intentionẽ referendo. Ita q3 loquendo de cruce ipa xpi ſolũ inq3tuʒ eſt cruentata ⁊ ad xp̃m ptinẽs: adhuc maior honor debet matri xpi q3 cruci tali rõe ſm Tho. q2 cũ ↄiunctio ad xp̃m ſit cauſa honoris vbi eſt maior coniunctio ad xp̃m ibi debet eſſe maior honor: ſed ↄiũctior eſt xpo mater xpi q3 crux xpi: g̃ maior honor debet matri. Secus ſi loquimur de cruce rõne crucifixi cui debet latria. ſed nõ matri: quia latria deo ſoli debet. Iuxta illud Deut. vi. ⁊ Luc. iiij. Dñm deũ tuũ adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies. ſ. cultu latrie. Sʒ q2 hũanitas xpi eſt ↄiũcta diuitati. Jō crucifixo latria debet exhiberi. Vñ dama. dicit Adorat caro xpi cuʒ incarnato deo verbo non pter ſeipam: q2 creatura eſt ſed pter vnitã ei diuitatẽ. Hec ille. Mater aũt xpi pura creatura eſt: licʒ excellentiſſima. ⁊ iõ non debet ipa latria adorari ſed yp̃dulia.

Tertio dʒ mõ põt crux xpi ↄſiderari vt eſt imago xpi crucifixi repñtans figuram xpi extenſi in ea: ⁊ hec põt eſſe in quacũq3 materia puta lapidis: ligni: auri: vel argẽti ⁊c̃. Et vt ſic. ſ. tanq3 imago xpi adoranda eſt eadem adoratiõe qua chriſtus: vicʒ latria: q2 vt ait Dam. li. iiij. Honor imaginis refert ad ꝓthorypũ. i. figuratũ: g̃ idẽ ẽ adorare imaginẽ ⁊ eũ cuiꝰ ẽ imago. Sic g̃ ipe crucifixus adorat adoratiõe latria: ita eiꝰ imago inq3tũ repñtat xp̃m adoratione latrie adorat pter ip̃m xp̃m deũ crucifixũ Vñ ſic maior eſt honor q̃ exhibet cruci vt pote imagini xpi q3 beateꝰ vgini: q2 illi latria: huic yp̃dulia debet. Vñ xp̃us adorat vt deus in imagine crucifixi. Maria non vt deus ſed mater vera dei. ⁊ ſic infra deũ tñ ſup oẽm creaturã verbo nõ vnitã vnione ꝑſonali: hoc eſt ſub xpo ſup oĩa alia creata. Sed d. Nunq̃d igitur peccant hij q̃ videnť certe multomagis ⁊ deuotius beatam virginem in veneratiõe hr̃e q3 xp̃m Nam pleriq3 deuotiores ⁊ ꝓmptiores ſũt ad ieiunandũ ſabbatũ in honorẽ virginis ⁊ vigilias feſtiuitatũ eius. Et ad dicendũ officium virginis ampliori reuerentia q3 faciant in ieiunijs ⁊ officijs feſtiuitatum chriſti: ⁊ amplius feruẽt in deuotiõe venerationis beate vginis q3 xpi. Rñdet ſm Antho. flor. in q̃rta pte ſũme q2 tales magis ex ſimplicitate mouent q3 ſcientia. vñ licʒ nõ deberet fieri. Quia tñ ſm Damaſ. Honor matris in filiũ redũdat: patientiã habet xp̃us huius ſimplicitatis: ſanc etiã credere poſſumus q2 vult deus p ſuũ ſp̃m ſctm̃ inflãmare multos ad virginis mr̃is deuotionẽ ſpecialem: vt p eius merita ſalutem ↄſequant ⁊ alij eoꝝ exẽplo ad deuotionẽ virginis inducant. Bonus quippe filius dñs ieſus vult honorari ſuã matreʒ deuotione ⁊ veneratione mag̃ q2 ipſe ſcit q2 quicq̃d impendit matri: non niſi pter xp̃m ex ea natũ fit ⁊c̃. Ad tertiũ q̃ſitum ſ. vtrũ plus teneat hõ diligere vginẽ bñdictam q3 ſeip̃m. Rñderi põt ſm Bonauẽturã ſup. iij. circa di. xxix. Et ↄcor. Rodonenſis: vt etiaʒ habet in ſũma aſtexana. q2 beata virgo maria rõne dignitatis grañe ⁊ ↄceptionis nobiliſſime inq3tum eſt mater dei eſt ſup nos ⁊ ſupra oẽm creaturam licʒ ſm ↄformitatem nature eſt iuxta nos tanq3 pura homo. Et qm̃ dilectio reſpicit ſilitudinem: honor aũt hũiliationẽ. Hinc eſt q2 dilectio eius generalr ſub dilectione ꝓximi ↄtinet q3uis veneratio eius alijs ꝑponat: quia ei debet yp̃dulia. Verũtamen eſt q2 ſpeciali affectu ab oĩbus ipſa diligi debet. Sed tñ quãtũcũq3 aliqua creatura magno affectu ſit amanda ꝑ ꝓus ipſa charitas ordinat animũ ad diligendũ ꝓpriam ſalutem. Hec Bonauentura. Vñ patʒ quia eam tantũ debemus diligere vt ꝑ eius amore inq3tum eſt mater dei: ⁊ pꝑt teſtimoniũ eoꝝ que ſunt fidei. ſ. q2 eſt vgo imaculata ⁊ ſimilia: debemus nos morti exponere ⁊c̃. Ad quartũ queſitũ: ſcʒ quali adoratione ⁊ deuotione debeat beata vgo venerari. Rñdet ſm oĩm theologorũ ſñiam ſup. iij. diſ. ix. q2 adorationis tres diſtinguunt ſpẽs. Prima dicit latria que ſoli deo debet. Eſt ergo latria reuerentia ⁊ ſeruitus deo debitus rõne ſue ſũme maieſtatis ⁊ bonitatis: vnde ſi creature exhibet honor deo debitus eſt idolatria. Secũda dicit dulia que debetur creature inq3tum eſt imago dei. vñ dulia eſt honor q̃ debet ſanctis. Tertia dicit yp̃dulia a gre

cis ab yper qđ est supra: ꝛ dulia q̄si supior dulia: ꝛ hec debet creature ꝑcellenti sicut est caro xp̄i ꝛ aīa eius. Nam humanitas xp̄i si ꝯsiderat in q̄ꝫtū se sola: debet ei yꝑdulia. Secus si ꝯsiderat vt ꝯiuncta diuinitati: q2 sic debet ei latria ꝓpt vnitā diuinitatē. Deniq3 vt patuit yꝑdulia debet etiam ligno crucis in qua xp̄s pependit: q2 fuit instrumentū nr̄e redēptionis. Modo de beata virgine sciendū est ꝙ ipa est ꝑsona sanctissima ꝛ in q̄ꝫtū est mater dei: ē creatura excellentissima: ꝛ idcirco debet ipsi duplex honor. Primo q̄dē in q̄ꝫtū ipsa est ꝑsona sancta debet ei dulia. Scđo ꝓ in q̄ꝫtū est mater dei debet ei yꝑdulia. Hec ꝫm petꝝ aureoli in suo cōpendio li. v. Vn̄ ꝛ eccl'ia eā excellentius venerat quotidie officium celebrans ꝛ ipam laudans in horis canonicis: ꝛ plimas festiuitates ꝑ annū ipsi scꝫ b. virgini instituendo ꝛ ordinā do. Patet itaq3 q̄ꝫ amorosa affectione debet hō beatā ꝟginem laudare ꝛ exorare ꝛ venerabiliter colere: q2 citra deū ꝛ dn̄m iesum xp̄m sup oēm creaturā: sup oēs angelos: sup oēs sanctos ap'los ꝓphas martyres: ꝯfessores: ꝛ ꝟgines ꝛc̄. vtpote beatissimā reginā mūdi: genitricē dei veri. O vere gloriosa dn̄a excelsa supra sydera merito tibi seruire debet sūmo affectu om̄is hō ꝛ cūcta creatura: quia qui te creauit ꝛ oīa sacro ꝓtulisti vtero pro cunctoꝝ salute ꝛc̄. vere beato teste Hiero. in sermone dē assumptione. Quicq̄d humanis potest dici ꝟbis minus est q̄ꝫ laus ꝛ dignitas tua mereatur nec sufficit lingua tuas enarrare ꝟtutes. Felix vere es sacra virgo ꝛ om̄i laude dignissima: quia ex te ortus est sol iusticie xp̄s deus noster ꝛc̄.

Articulus secūdus ꝙ sicut beata Maria ꝓ nobis obtulit xp̄o dn̄o sacrificia deuota obseq̄cꝝ cordis: oris: operis: ꝛ tp̄is: ita et nos debemus marie deseruire.

Q Uantū ad secundū misteriū vicꝫ obsequiose deuotionis: de qua ipa ꝟgo btissima laudatur ꝛ beatificat in euangelio cum dicit Beatus venter qui te portauit ꝛ vbera q̄ suxisti: vere beatissima ꝛ laude digna fuere hec deuota obsequia marie dei filio exhibita vicꝫ xp̄m deum portare: parere: virgineo vbere lactare: casto amplexu souere ꝛ enutrire ꝓ mundi salute. Aduertendum autem ꝙ ipsa beatissima ꝟgo maria ꝓ totius humani generis salute ꝛ beatificatione obtulit seip̄am in ancillā ꝛ ꝓmptā famulam dei filio. cum ait: Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ꝫm verbum tuū. (scꝫ o angele dei Gabriel) vt scribit Luce. i. Et ideo iure sibi vendicauit ꝛ obligauit ꝑ hoc totum genus hūanū: vt sicut ipsa obsequiū deuotū ꝛ seruitiū debitum exhibuit christo deo: ꝛ seipsam totā in sacrificiū famulat9 ꝛ obsequij deuotissime obtulit ꝓ generis hūani redemptione ꝛ salute. Ita et q̄libet homo debeat vt tenet obsequia ꝛ seruitia deuota ipsi scꝫ virgini matri dei exhibere ꝛ seip̄m in sacrificio laudis ꝛ cultus deuotissimi offerre. Notandū vero ē ꝙ gl'iosa virgo maria quadruplici sacrificio seipsam obtulit in seruitiū ꝛ obsequiū deuotū ipsi christo deo nostro ꝓ generis hūani salute: ꝓpter quod ꝛ nos hoīes debem9 ei quadrupliciter deseruire: deuoto quoq3 obsequio ꝛ cultu sacrificare. Primo quidē deuoto sacrificio vel obsequio cordis. Scđo sacrificio ꝛ obsequio oris. Tertio totius corporis. Quarto totius tp̄is vt patebit ꝓsequendo. Primo itaq3 beata virgo ꝟuiuit nobis in xp̄o ꝛ ꝓ nostra salute seipsam obtulit deuoto sacrificio vel obsequio cordis ꝛ anime. Et hoc m'ltipliciter. Primo q̄dē plena fide credendo in xp̄m dei filium: de qua dixit Eliza. Luc. ij. Beata que credidisti q̄m ꝑficient in te q̄ dicta sunt tibi a dn̄o: vt n̄pe testat Aug. nisi maria credidisset ꝛ ꝑus fide xp̄m ꝯcepisset nequaq̄ꝫ in ventrē suscipere potuissꝫ. Unde ꝑ fidem de corde mundo seruiuit maria: quia filium dei suscipere ꝓ mūdi salute meruit. Deniq3 tempe passionis xp̄i in ea sola fides ꝑmāsit: quia fugientib9 discipulis ipsa stetit iuxta crucē Joh. xviij. Et quia mundus simul cepit esse cum fide mediatoris: q̄n Adā dixit: Hoc nunc os ex ossib9 meis ꝛc̄. vbi ap'ls dicit Eph. v. Sacꝫm hoc dico magnū in xp̄o ꝛ eccl'ia

ꝓpterea mũdus simul etiã finietꝛ cum fide
Luc. xviij. Cũ veniet filius hominis pu/
tas inueniet fidem in terra. q. d. nõ. Unde
nisi tpe passionis xp̃i ꝑmansisset fides in
beata virgine mãdus tunc finitus fuisset.
O igitur felix dei mater: o benignitas vir
ginis que sua fide mundũ tenuit: sua fide
mũdum seruauit: sua fide christum conce
pit ꝛ protulit mũdo: ꝛ sua fide discipulos
christi ꝛ omnes ꝑ ꝯsequens nos a damna
tione liberauit. Secũdo seruiuit maria
ꝓ nobis xp̃o firma spe ꝯsensũ deo p̃bendo
Salutẽ quoqꝫ hoim sperãdo in fide chri/
sti ꝓfuturam. Unde dixit angelo Luc. i.
Fiat mihi ꝺm verbum tuum. Deniqꝫ ipa
sola spes remansit in tempeꝛ passiõis chri/
sti qua sperauit certitudinaliter christum
resurrecturũ: vt dicit Augu. Qm̃ aũt per
fidem marie: ꝛ ꝯsensum initiata est salus
mũdi: vt scꝫ digna hr̃etꝛ suscipe saluatorez
seculi quẽ ꝯsensũ ipsa in certa spe deo ob/
tulit: io sua spe mũdũ virgo sibi obligauit
Tertio fuuit nobis maria de corde suo
ardẽtissima charitate deũ diligẽdo ꝑ quã
charitatẽ deum attraxit: ꝛ vt ita dicam di
uinũ cor vulnerauit: vt erga hoiem sũme
dilectionis beneficium exhiberet in incar
natione ꝛ passione. Unde ipsi virgini di/
cit deus Cant. iiij. Uulnerasti cor meum
soror mea sponsa vulnerasti cor meuꝫ. Et
in huius signum cum ipsa pacienti chri/
sto in cruce astaret voluit postqꝫ iam mor
tuus esset christus deus: vt pñte ipsa bea/
ta virgine cor ꝛ latus xp̃i transfigeretꝛ ab
vno militum lancea ꝛc. Joh. xix. Nam cũ
xp̃s in hac transfixione nullam penam su
stinuerit: vtpote qui iam obierat ꝛ corpus
mortuũ nõ sentiebat. voluit tamẽ in signũ
amoris in corde vulnerari: vt hec pena fie
ret solius virginis matris astantis que tã
vehemens fuit in anima eius ex doloris
compassione ꝛ gladio ꝛ tam sensibilis in
corde citra mortez quãta fuisset in christo
corꝑaliter si supuixisset. Unde pre nimio
dolore ipsam illico obijsse credendũ est ni/
si diuino miraculo fuisset p̃seruata. Sic ꝗ
in signum summi amoris quo vulneratũ
cor christi attrahebatur a vulnerato corde
marie ad passionem ꝛ generis humani re
demptionẽ ex nimia charitate mutua vo/
luit christus coram matre in corde vulne/
rari: vt cor maternũ amore christi langui
dũ ꝛ transfixum declararet. Et quantum
charitas christi ꝛ eiꝰ matris nobis ad sa/
lutem ꝓfuerit demonstraret: quia vicz deꝰ
non hoies p̃cipue ꝓpter suam matrẽ quaz
de nostro genere elegit diligeret: ꝛ ꝓ eius
amore p̃ncipalius ac ex ꝯsequẽti ꝑ ipsam
nos redimeret. Ideo ipsa ait illud Eccl.
xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis. i. dĩ
uine ꝛ agnitionis ꝛ sancte spei ꝛc. Quar
to fuuit nobis maria de corde intime cõ/
dolendo ꝛ cõpatiendo christo passo: quia
eius aĩam doloris ptrãsiens ꝓ nobis gla/
dius imolauit. Unde Crisos. in sermone
de passione dicit sic: In passiõe christi duo
videbantꝛ altaria. Unũ in pectore marie.
Aliud in christi corpore christus carnez ꝓ
nobis ꝛ sanguinem maria imolabatꝛ ani/
mã. Optabat quidez ipa cum christo san
guinem suum fundere: ꝛ corporali morte
redẽptionis consũmare misteriũ. Sꝫ hoc
solius sũmi sacerdotis. i. christi erat ꝑuile/
gium: vt nos de sanguine suo in sancta in
ferens redimeret. Coogabatur tamẽ plu/
rimũ ꝺm modũ suũ ad ꝓpiciandũ deũ ille
maternus affectus ꝙ mater peteret: filius
ꝓbaret: pater donaret. Filius enim scꝫ de
cruce ad pectus ꝛ vbera matris supplican
tia. Pater vero ad crucẽ ꝛ vulnera christi
interpellantis respiciebat. ꝛ sic salus vtꝫ
hominis patre ꝓpiciante fiebat. Hec Cri
sostomus. Quinto fuuit nobis maria
deuoto corde nostram redemptionem de
siderando ꝛ ꝓmouẽdo. Ex quo desiderio
ꝓpriam animã doloris gladio vulneran/
dam obtulit: vt patuit. Et insuper preto/
to mũdo sũme dilectum vnigenitum pro
nostris sceleribus morte ꝛ sanguinis effu
sione satisfacieudum obtulit hostiaz ꝛ ob
lationẽ suauissimã deo patri: qua maius ꝓ
nobis dare nõ potuit. Unũ Apoc. i. scribitꝛ.
Dilexit nos. s. xp̃us ꝛ mr̃ eius: ꝛ lauit nos
s. ip̃e iesus a pctĩs nr̃is in sanguie suo. s. d
ꝟgie mr̃e sũpto. Deniqꝫ p̃terea b. ꝟgo ma
ria deuotissimo corde ꝓtulit nobis in suo
p̃dulci xp̃o nato panem celestẽ ꝛ potũ vi/
te eterne. i. corpus ꝛ sanguinẽ christi in sa
cramento quo pascimur ad salutem eter/
nam: dicente saluatore Johis. vi. Caro

mea vere est cibus: ⁊ sanguis meus vere est potus: q̄ man. meā carnē ⁊ bibit meū sanguinē habet vitam eternā. Sexto seruiuit nobis maria de cordis ⁊ aīe sue potentijs: vicȝ mēorīa: intellectu: volūtate: ⁊ cogitatiōibus oīa ad salutē nostrā necessaria misteria hauriendo: ꝯseruando: ꝯferendo ⁊ manifestando. Vn̄ Luc. ij. Maria ꝯseruabat oīa verba hec ꝯferēs in corde suo Conseruabat inq̄ȝ in mente vt postea tpe suo manifestaret apl'is ad p̄dicandum ꝑ mundū ꝓ salute hoim oīa misteria fidei xp̄i: sicut exponit Beda. Septimo seruiuit nobis maria de corde ꝓfunda hūilitate deū inclinando ⁊ mitigando erga genus hūanū: vt ꝓ eoꝝ salute hūanaret. Vn̄ Aug. in s̄mone de assūptione dicit sic: O vere beata hūilitas marie q̄ deū hominibus peperit. vitam mortalibus edidit: celos innouauit: mūdum purificauit: paradisum aperuit: animas ab inferis liberauit. O vere glīosa marie hūilitas que porta paradisi efficit̄: scala celi ꝯstituitur: per quam descendit deus ad terras. Hec ille. Ecce sacrificia marie. Debemus itaq̄ȝ ⁊ nos deuoto obsequio marie deseruire de corde. Primo offerendo ei veram fidem qua ꝓfiteamur eius virginitatem in ꝯceptu ⁊ partu ac post partū. Et quicq̄d credit sancta ecclesia: quia sine fide impossibile est placere deo: vt testat̄ apl'us Heb. xi. Secūdo debemus offerre spem: vt cōfidamus de pietate ⁊ virtute ac potestate eius: quia in ipsa omnis gratia vie ⁊ veritatis: omīs spes vite ⁊ virtutꝫ. Eccl'. xxiiij. Ideo canit ecclesia di. Salue regina misericordie vita dulcedo ⁊ spes nostra. i. nostre salutis. Tertio debemus charitateȝ vt quilibet catholicus dicere possit illud Sap. i. Sup salutem ⁊ spēm dilexi eam. Et certe diligenda est maria vt rediligat nos: quia ipsa dicit Prouerb. viij. Ego diligentes me diligo. Vnde Cant. i. Recti diligunt te. Om̄s igitur iusti debent eam diligere ⁊c. Quarto debemus compassionis deuotionem ⁊ pietatem recordando dn̄i xp̄i doloribus ⁊ matris eius meroribus. vnde Eccl'. vij. Honora patrē tuū. s. deū ⁊ gemitus matris tue. s. marie quē habuit sub cruce xp̄i: ne obliuiscaris ⁊c. ꝓpter qd̄ ꝯsulit a deuotis: vt hō quolibet die saltē. xv. pr̄ noster. ⁊ xvij. Aue maria dicat ⁊ oret ꝓ xp̄i passione ⁊ eius matris compassiōe. Et s̄m qd̄ dicit ludolfus libro de vita xp̄i Et asserūt deuoti sic faciēdo ꝑ annū cuilibet vulneri christi cedit vnū pater noster: quasi ꝓ annua pensione. Et cōtinuando xv. annis cedit pro qualibet gutta sanguinis xp̄i vnū. s. pater nr̄. Nam vt scribit̄ in metro. Septuagintaq̄ȝ quatercent milia q̄nq̄ȝ. Tot fert̄ xp̄us ꝓ nobis vulnera passus. Et in anno tot ꝯsimiliter pr̄ nr̄ resultant ex quotidiano q̄ndenario. Quinto debemus beate ꝟgini deuoti cordis desideriū ⁊ pleno aīo seruitio ipsius nos mācipare Eccl'. vi. In om̄i aīo tuo accede ad illam: ⁊ in om̄i virtute tua cōserua vias ei9 ⁊ inuestiga illam. s. orando ⁊ studēdo p̄dicando ⁊ laudando. Et subdit̄. Decor eni vite est in illa. s. gr̄e in p̄nti ⁊ glīe in futuro Et vincula illius. i. s̄uitia quibus ad sua obsequia nos cōstringimus alligatura salutaris. eo ꝙ trahūt ad salutem: ⁊ extrahūt de peccatis. Hec ibi auctoritas. Sexto debemus iugi ⁊ frequēti mēoria cogitatu ⁊ intellectu beneficia nobis ab ipsa impēsa reuoluere: ⁊ mentis oculū ad eā dirigere ⁊ ꝯferre ac ꝑtractare de his q̄ ad eius ꝑtinent glīam ⁊ honoreȝ: q2 vt dr̄ Sap. vi. Cogitare de illa sensus est ꝯsūmatus ⁊ q̄ vigilauerit ad illā cito erit securus. Vnde Ans. Assidue roganda est maria vt ⁊ congratulatio beatitudis eius sit semꝑ apud nos ⁊ cōpassio miserie nr̄e semꝑ sit apud eā. Hec ille. Septimo debemus b. ꝟgini deuoto corde hūilē reuerentiā. Ne vicȝ coram oclis suis aliq̄d mali cogitare aut sentire audeamus: ne forte oculos sue misericordie purissimos a nob auertat: q2 vt scriptū est Abachuc. i. de filio ⁊ mr̄e. Mūdi sunt oculi tui ⁊ ad iniquitatē respicere nō poteris. Sed debemus hūiliter timere ne ipsam offendamus: q2 p̄ceptū ē Leuit. xix. Vnusq̄sq̄ȝ patrē suū. i. deū: ⁊ mr̄eȝ suā i. b. mariā timeat. Sicq̄ȝ hūilit̄ ipam debemus revereri: caput discooperiendo genuq̄ȝ flexo adorando: sicut boni famuli ⁊ ancille faciūt dn̄e sue regnie. Vn̄ abbas Eckebertus di. Creatoris inq̄t matrē oīs creatura magnificet ⁊ eius regie maiestati se

inclinēt celū z terra z oēs q̄ hītant in eis. Hec ille. Ee sic claret quō de corde debea mus deuotū obsequiū sacrificare b. marie

Capl̄m. II. qualia seruicia vel sacrificia exhibuit maria de ore.

Secūdo principaliter vt p̄misi b. v̄go deuote exhibuit et obsequiū p̄stitit xp̄o p toto gn̄e hūano in sacrificio oris. Sunt aūt vij. p̄cipua sacrificia oris offerenda deo a gn̄e humano. Juxta illud ps̄. Septies in die laudem dixi tibi sup oīa iudicia iustificationis tue. Septies ait dixi. i. septē sacrificia oris obtuli sup oīa iudicia tua. i. omnia alia sub hec septē cōprehendendo. Sunt aūt hec septē p̄cipua sacrificia oris q̄ eliciunt p ordinē ex cantico v̄ginis Magt. Primū est magnificatio scz dei de q̄ ps̄ Magnificate dn̄m mecū et exalta. no. ei⁹ in idipm. Hoc fec̄ maria in oris sui sacrificio cū p incarnatiōe dei magnificauit deū d. Magnificat aīa mea dn̄m: ꝓpter qđ hō dz ipam magnificare z superexaltare ac glificare p̄ aliis sanctis qđ facit Eccl'ia canē do: Sancta inq̄t et imaculata v̄ginitas q̄b te lau. efferā. i. extollā: ne. q2 que ce. ca. nō pote. t. gre. ꝯni. Secūdū sacrificium oris deo exhibendū obsequiose et deuote est iubilosa dei laudatio: de q̄ ps̄. Libera me de sang. de⁹ deus sal. m. et ex. ling. mea iusticiā tuā. Exultabit. i. exultanter laudabit. vn̄ subdit. Dn̄e labia mea apies et os m. an. la. t. Hoc fecie maria cū ait. ij. v̄su. Et exultauit sp̄ūs meus in deo sa. m. Debemus igit z nos hoīes Mariā exultanē cū suo filio z in filij opib⁹ vicz nr̄e salutis laudare exultanter. Vn̄ canit eccl'ia: Tu scz v̄go maria regis alti ianua z porta lucis fulgida vita data p v̄ginem gentes redempte plaudite. s. in voce exultationis. vn̄ idem ps̄. Viderūt oīs fines terre salutare dei nr̄i. s. in quo sp̄ūs marie exultauit cū dixit: In deo scz saluem in eo. subdit. Jubilate d̄o ōis terra: cantate z exultate z psallite. Tertiū sacrificiū oris est ꝯfessio q̄ fit ꝓpriā hūilitatē ꝯfitendo z cū q̄s hoīm habet peccata fatendo in ꝯfessione corā sacerdote: sic q̄z diuinā iusticiā que pctm̄ nō relinq̄t impunitū cōmendando: sicut faciebat sanctus Esdras vt patz lib. eius p̄mi ix. c. cū dicebat: Dn̄e deus meus ꝯfūdor z erubesco faciē meā leuare ad te qm̄ iniq̄tates nr̄e multiplicate sunt nimis sup capud n̄rm z creuerūt vsq̄ ad celū. Et infra. Dn̄e deus isrl': iustus es tu. s. in puniendo nos p pctis: sic z manasses sua pctā ꝯfitebat z deū iustū in iudiciis suis q̄b⁹ ipm̄ affligebat cōmendabat. ij. Paralip. xlii. Sed q2 btā v̄go maria nūq̄ peccauit. tn̄ vtiq̄ hoc genus laudis de sua hūilitatis ꝯfessiōe exhibuit deo p nr̄a salute cuz dixit: Respexit hūilitatem ancille sue: ecce em̄ ex hoc beatā zc. O mira hūilitas marie z v̄tuositas q2 cū esset sanctissima z oīum v̄tutū plena nō loquit de alia v̄tutis plenitudine q̄ de hūilitate quā respexit dn̄s. Debemus ḡ z nos in obsequio virginis ꝯfessionē facere deo z ipsi pctā nr̄a ꝯfitendo: p̄cipue in ei⁹ laudib⁹ p̄parādo ad eius festa. Vn̄ in cōfessione q̄tidiana solet eccl'ia dicere: Cōfiteor deo oīpotenti z b. marie v̄gini z oīb⁹ sctīs. q. d. ꝯfitēs. Sic fateor pctā mea coram deo z b. virgine vt ipsam laudez z ipsa intercedat p me zc. Quartū sacrificiū oris est grār̄ actionis qđ obtulit maria cū in cantico subiūxit: q2 fecit mihi magna q̄ potens ē zc. Debemus z nos ḡ deo grās agere z beate virgini p bn̄ficiis nobis impensis p ip̄am. vn̄ Aug. ait. O btā maria q̄s tibi valeat digne iura grāꝝ z laudū p̄conia impendere: que sola succurristi mūdo pdito. q. d. nullus zc. Quintum sacrificiū oris est bn̄dictio. s. diuini noīs. Juxta illud ps̄. Bn̄dicite omnia opa dn̄i dn̄o zc. Hanc fecit maria p gn̄e humano grās agendo in cantico cū subiūxit: Qui potens est z sctm̄ nomen ei⁹. Ecce nomen dn̄i benedicie cuz sctm̄ z potissimū edicit. Debemus ḡ z nos bn̄dicere deū z matrē ei⁹ mariā ac noīa coꝝ sicuti z eccl'ia solet in fine horaꝝ dicere: Bn̄dictuz sit inq̄t nomē dn̄i nostri iesu xp̄i: z nomē v̄ginis marie in eternū zc. Et certe p hec benedictionē a deo z m̄re eius ꝯsequemur: qđ ꝓbat tali rōe. Si em̄ abrae dixit deus: Bn̄dicā benedicentib⁹ tibi: z maledicā maledicentibus tibi. Gen̄. xij. Et etiam Jacob dixit Genes. xxvij. Qui maledixerit t. bi sit ille

maledictus: ꝛ q̄ bñdixerit tibi bñdictiõib⁹ replea͂t. Hoc dixit per os scti Isaac pri͂archę spūsſctūs: q̃tomagis ista crededa sūt de b. v͛gine ꝛ eā bñdicentib⁹. Deniq̃ angelus gabriel eā bñdictā ꝓnūciauit d. Benedicta tu in mulierib⁹: ꝛ siliter scta Elizabeth in visitatione: ꝛ ex hoc celebre nomē angelus in eccl'ia: ꝛ spālē grāz ꝓphie Elizabet ꝯsecuti sunt: vt p͡z in euāgelio Luc ij. Ḡ sequit͛ ꝙ q̄ eā bñdicūt a deo ꝓmerebūt͛ bñdictiõis ꝑticipationē. Juxta illud ps̄. Bñdicentes ei hereditabūt terrā. Maledicētes aūt dispibūt: vt sunt heretici: blasphemi: pagani ꝛc̄. Sextū sacrificiū oris ē oratio. Juxta illō ps̄. Sacrificiū laudis honorifi. me illic. i. in laude orōis iter s. ad pr̄iam q̄ itiuere ostēdaz salutare dei. i. filiū dei ꝛ matrē ei⁹ ꝑ quā opatus est de⁹ pr̄ salutē in medio terre. Hoc sacrificiū orōnis subiūxit b. v͛go ꝓ ꝑsona gñis hūani di. Et mia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓge. ti. e. q͛ in orōne mia dei petit͛ q̄ oib⁹ mediāte maria q̄ est mr̄ mie p̄stat͛ timētib⁹ deū. Itaq̃ debemus ꝛ nos h̄ sacrificiū offerre deo ꝛ m̄ri ei⁹. i. ex orōnis interpellationē: ꝓpter q̄d in huius signū eccl'ia in letania sctōꝝ tribus vicib⁹ interpellat mariā vt oret ꝓ nobis. ꝓ mo dicit: scta maria ora ꝓ nobis. scd̄o dic scta dei genitrix ora ꝓ nobis. tertio dicit: scta v͛go virginū ora ꝓ nobis ꝛc̄. ꝛ h̄ ad significandū ꝙ corā scta trinitate ipa habz ius ꝛ ꝑtātem ꝓ nobis impetrandi. ꝛ ideo eā debemus exorare in oi necessitate. Hic Beda ait: Exoranda ē clementia saluatoris iugiter vt btē m̄ris ei⁹ mēoriā dignos nos faciat venerari. s. ꝓ mia consequenda

Septimū sacrificiū oris est mirabiliū dei enūciatio seu p̄dicatio: de qua ps̄. Cōfitemini dño ꝛ inuocate nomē eius narrate oia opa ꝛ mirabilia eius ꝛc̄. Hoc sacrificiū fecit maria in reliq̄s cantici versibus vsq̃ in finē di. Fecit potentiā in brachio s. Disp. sup. ꝛc̄. Deposuit poten. ꝛc̄. Esurientes ipleuit bo. ꝛc̄. Suscepit isrl̄. s. hūanam naturā assumēdo ex gente isrl̄. recordatus mie sue. Sicut locutus est ꝓmittendo ad abraā ꝛc̄. Debemus ḡ ꝛ nos p̄dicare et enūciare mirabilia dei opa facta in beata v͛gine ꝓ nr̄a salute: vt ꝙ de ii beato ventre portauit: lactauit: v͛go ꝑpit: ꝛ silia ꝛc̄. vñ ꝛ eccl'ia tales laudes in honore v͛gis freq̄n tat in officio d. Quē terra pont⁹ ethera colūt adorant p̄dicant tri re. mach. cla. mariebaulat. Cui luna sol ꝛ oia des. ꝑ tpa ꝑfusa celi grā ge. puelle viscera ꝛc̄. ꝛ sic p͡z.

Caplm. III. quō b. maria sacrificiū seruitutis exhibuit christo de corpe ꝓ nobis.

Tertio b. virgo seruiuit xp̄o ꝓ nobis de sacrificio et obsequio totius corpis vt claret ꝑ singla mēbra discurrēdo. Nā de auditu nob̄ fuiuit qñ āgelicā salutationē suscepit ꝓ xp̄i icarnatōe. De ocul' ꝓ nobis lachrymādo ex pietate in passiōib⁹ xp̄i: q͛ cū flente xp̄o in ista valle miserie ꝛ ipa flebat. Et etiā q͛ ꝯpatiēs hūane nr̄e captiuitati deū cū lachrymis ꝓ liberatione gñis hūani exorabat. Nūc qz fuit q̄tidie intuendo nr̄as necessitates m̄rno ocl'o: vt fidelissima aduocata subuenire ꝑata. Itē de naso nob̄ fuiuit qñ i locū fetidū mōtē. s. caluarie vbi erāt pl'a cadauera ꝓ nr̄a salute ascendit: ꝛ sb' cruce stetit atz cū filiū d cruce depositū suscepit ꝛ in oscula ruens faciē eius sputꝭ fetidis iudeoꝝ maculatā extersit. ꝛ sic fetorē sputoꝝ sustinuit. Itē de labijs ꝛ lingua fuiuit cū dixit: Ecce ancilla dñi. ꝛ iterū grās agēs: Magt̄ inq̄t aīa mea dñm. O q̄ suauissim a: o q̄ vtilissima fuerūt nobis v͛ginis labia ꝛ lingua q̄ tā efficacia ꝓtulerūt v͛ba: vt mox de⁹ in vteꝝ ei⁹ descenderet ꝛ nos saluaret. vere fructuosissimuz v͛bū marie q̄d sanauit vna ꝓlatione ꝯsensus totū genus hūanū cum ait. Fiat mihi s̄m v͛bū tuū. Deniq̃ q̄tidie nobis fuit maria in celo labijs ꝛ lingua intercedendo.

Itē de dentib⁹ nobis seruiuit qñ ipsi sui dentes candidi: et eburnei more nutricis masticauerūt cibū ꝑuulo iesu q̄ datuo est nobis in cibū vite ꝛ redēptionē. Item de collo ꝛ gutture fuiuit qñ xp̄m filium collo m̄rno pendentē amplexādo gestauit. ꝛ cōsiliter de brachijs ꝛ hūeris qñ xp̄m portauit in egyptū: vel qñ reduxit de egypto: cū cm iā ꝓtunc xp̄s erat etatis aliq̄ntulū ꝑfecte: vtpote septē vel octo annoꝝ s̄m hystorias. Profecto cū tam longū iter nō ꝯueniat tali puero ꝑagendū sed m̄rno est brachio reportatus. Credit͛ ḡ ꝙ nō paꝝ fati/

glū hūerūt brachia marie in supportando xp̄m tanto itinere: sed oē tale dulce ei erat ꝓ filij dilectiōe: ⁊ zelo salutis humane ⁊c̄. Itē de manibꝰ fuiuit xp̄m balneādo puerū alligādo: ⁊ tunicā sibi faciēdo: de vberibꝰ ꝟgineo lacte alendo. De pectore itima dilectiōe astringēdo ⁊ fouēdo. Item de sanguie mistrando ꝑtē purissimā: de q̄ formaret .ſſ. xp̄i corpus alimentū nr̄e salutis ⁊c̄. Deniqꝫ de visceribꝰ ⁊ vtero xp̄m .ix. mēsibꝰ portādo. Vn̄ canit eccl'ia: Btā viscera marie ꝟginis q̄ por. eter. pr̄is filiū. Sed ⁊ de pedibꝰ fuiuit filiū portando ⁊ in triduo requirendo. Ecce q̄r ꝓ nr̄a salute b. virgo seipam in obsequiū xp̄i deuote sacrificauit ⁊ īpendit. Idcirco ꝓpt̄ hmōi fuicia videt̄ ipsa petere mercedē a nobis per ꝓphā Zac. h. xi. c. d. Si bonū videt̄ in oculis vr̄is afferte mercedē meā. Si nō: quiescite. scꝫ vt saltē malū ꝓ bono: ⁊ odium ꝓ dilectione nō rependatis offendendo. Debemus ḡ charissimi ꝓ mercede fuitutis b. ꝟginis rependere fuitutē: vt scꝫ singula nr̄a a petō cohercēdo mēbra: offeramꝰ ī eiꝰ honorē caput inclinādo ad adorādū. Oc'los ad deuotas lachrymas in exoratione eius fundēdū. Auditū ad audiēdū ḡtant eius laudes ⁊ ꝑdicatiōes. Vn̄ Bern. dicebat: Nil ita me delectat sicut de maria audire ſmonē. Itē offeramus nasū paupes ferdos ꝓ amore ꝟginis visitādo. os ⁊ gut̄. Vigilias festiuitatū eiꝰ: ⁊ sabbatū diē ieiunādo: linguā laudando: pectus sincere amando: manus ad paupes extendendo. ⁊ q̄cq̄d ad cultū b. ꝟginis ꝑtinet faciendo vt eiꝰ imagines ornādo: lūinaria ꝑparādo ⁊ sitia atqꝫ pedes nr̄os offeramꝰ ī honorē eiꝰ eccl'ias sub noīe eiꝰ visitando. Nā reuera: vt scribit̄ Eccl'. vi. Exiguū in oꝑe eiꝰ laborabis: ⁊ cito edes de gn̄atōibꝰ illiꝰ. q. d. Modicus labor respectu fructus sue fuitutis. ⁊ Prouer. viij. Btūs hō q̄ audit me i. obedit mihi. ⁊ q̄ vigilat obsequendo ad fores meas q̄tidie. q̄ me inuenerit: īueniet vitā ⁊ hauriet salutē ⁊c̄. Deniqꝫ debemꝰ etiā charissimi q̄tidie bn̄dicere singl'a mēbra marie q̄bꝰ fuiuit xp̄o vt in singl'is mēbris reportemus bn̄dictionē ab ea. Et h̄ facere debemus deuote ꝑ singula salutando salutatiōe angelica corā imagine ꝟginis genuflectendo. Et post salutationē dicēdo: O gl'iosa ꝟgo dei mr̄ adoro ⁊ bn̄dicore ⁊ oīa tua sctīssima mēbra q̄bꝰ ꝓ nr̄a salute fuiuisti dn̄o iesu xp̄o. Sicut dictabit deuotio magisqꝫ ſmo. Dicūt eñ q̄ expti sunt ⁊ testant̄ q̄ a viris sctis audierūt: q̄ vix pōt inueniri modus aliꝰ defuiēdi ꝟgini ꝑ modū q̄tidiane pensionis q̄ tantū cōplaceret: sicut modus ꝑfatus.

Ca. iiij. quō b. maria exhibuit se ꝓ nobis xp̄o in obseq̄ū toto tp̄e

Quarto vt premissū obsequiū deuotionis ꝓ nobis obtulit b. ꝟgo ipi xp̄o de toto tp̄e: q̄r vicꝫ totū tp̄s vite expēdit ipa b. ꝟgo in seruitio dei ⁊ ꝓmotiōe salutis humane orando: ꝯtēplando: laborando: ⁊ quicq̄d faciendo. Et ꝑnūc ipa in celo vsqꝫ ad finē mūdi nō desinit seruire multiplr̄ nobis miserrimis ⁊ indignissimis petōribꝰ intercedēdo ⁊ aduocando. licꝫ id cape mēs hūana nō sufficiat nec lingua enarrare valeat. Et ꝓpterea debemus nos q̄ oī tp̄e deseruire nō possumus: saltē certis tp̄ibꝰ eiꝰ obsequio mancipare nosipsos: vt saltē ad eius festa solēnisanda debite ꝑparemur per pniam: ꝯtritionē: ⁊ ꝯfessionē. Sciēdū q̄m nō nisi ꝑ ipam habet redire homo ad festā eterni gaudij. vn̄ Eccl'i. xliij. A luna signum diei festi. Nam luna est maria: dies festus dies eternitatis. Hinc Naū. i. Celebra iuda festiuitates tuas ⁊ redde altissimo vota tua iudas ꝯfitens interp̄tat̄: ⁊ significat fidelē ꝑplm cui iubet̄ vt celebret festiuitates: scꝫ xp̄i ⁊ marie ac sctōꝝ. Et dicit festiuitates tuas. i. ad cōmodū tuū institutas. Deniqꝫ debemꝰ in q̄libet hebdomada saltē vno die spālr̄ b. ꝟgi defuire. ⁊ hec ꝯuenientissime ē dies sabbati quā eccl'ia spālissime dedicauit b. ꝟgini. Si q̄rit̄ q̄re dies sabbati ꝑcipue sit ꝯsecrata b. ꝟgini. Rn̄det̄ q̄ ples sūt cāe. Pris ꝓpt̄ recordationē martyrij ꝟgis ⁊ eiꝰ mediatiōis. Sic eñ ꝓ xp̄i passiōe ꝯsecrata ē dies veneris: ita ꝓ mr̄is cōpassiōe succedēs dies sabbati q̄ mediat int̄ dn̄icā diē resurrectōis ⁊ diē pas. xp̄i. eo q̄ b. ꝟgo maria nr̄e salutis est mediatrix. Scd'a cā ꝓpt̄ stabilitatē fidei q̄ in ista die in ipsa sola ꝑmansit: discipul' cūctis scādalum patiētibꝰ ex morte ⁊ passione xp̄i iesu

Tertia hu9 rõ: qr vt referẽ in miracu-
lorꝝ hystorijs etiã Aug. tali die multotiẽs
legiẽ beata ꝟgo miracula fecisse ꝛ bñficia
pctõrib9 pstitisse. Nã ꝛ apud grecos ↄstã-
tinopoli fuit q̃dam imago b. ꝟginis ante
ipsam q̃ꝫ velamen pendens qḋ miraculo
se a nona sexte ferie diuina ꝟtute se apien
do recedebat: ꝛ post nonã sabbati redibat
Cu9 hec rõ: vt. s. oñderẽ q p̃cipue tl'i die
b. ꝟginis facies pctõrib9 orantib9 intende
bat. Propter qḋ greci illũ diẽ solẽnẽ duxe-
rũt. Deinde ↄsuetudo illa ad latinos trã-
siuit q̃ꝫtũ ad hoc: vt vicꝫ illa die specialis
honor beate ꝟgini exhibeaẽ. O igiẽ oẽs
eam veneremur ꝛc̃.

Articulus. iij. q q̃libet fidelis inducitẽ ad deuote seruiendum marie. xij. rationibus.

Quantũ ad tertium misteriũ p̃ncipale. s. gr̃ose indu-
ctionis. Nota q sm numerꝝ. xij.
stellarꝝ in corona capitis b. ꝟginis descri-
pta Apoc̃. c. xij. possumus ad p̃ns distin-
guere. xij. p̃cipuas rões q̃ inducunt vnũ-
quẽq̃ꝫ fidelez ad deuote suiendũ b. ꝟgini
ꝛ colendũ maxĩa veneratione ipam tanq̃
gl'iosissimã celi reginaꝫ. ꝛ ordinare possu-
mus has rões in trib9 q̃ternarijs. Nã
p̃mus rõnũ q̃ternarius accipiẽ ex pte dei
Scd̃s ex pte ipius ꝟginis benedicte.
¶ Tertius ex pte hoim.

Prima ratio diuine p̃ceptionis.
Secũda diuine actionis.
Tertia diuine redundationis.
Quarta diuine glorificationis.
Quinta ratio dignitatis.
Sexta ratio pietatis.
Septima ratio auctoritatis.
Octaua ratio officiositatis
Nona ratio recõpensationis.
Decima ratio recuparationis.
Undecima ratio acquisitionis.
Duodecima rõ celestis remunerationis

Prima itaq̃ꝫ rõ dr̃ diuine p̃ceptiõis: qr ds̃
p̃cepit suã matrẽ honorari Exod. xx. Ho
nora patrẽ. s. deũ ꝛ matrẽ. s. spũalẽ. i. mariã
vñ p ps̃. ait spũsctũs: Adorate scabellum
pedũ ei9 q̃m sctm̃ ẽ. Caput q̃ ppe xp̃i diui-
tas est pedes q̃b9 venit ad nos ẽ hũanitas.
cui9 scabellũ dr̃ ꝟginalis vterus in q̃ req̃e
uit. Hoc scabellũ adorauerunt tres magi
q̃n pcidentes adorauerũt xp̃m ꝛ matrem
eius Math. ij. Hoc debemus ꝛ nos ado
rare ꝛ honorare obsequijo vt possimus vi-
tam eternã thesaurisare. Proinde Eccl'i.
iij. Sicut qui thesaurisat: ita ꝛ q̃ honorifi-
cat matrẽ suã. i. mariã. Juxta h̃ thema p̃
dicare potes: Primo de debita honorifica
tione. vide q̃onem p̃mo articulo quã vis.
Jtẽ scd̃o de modificatione. Ex. ij. articulo
Tertio de inductione. Ex h̃ tertio articu
lo ꝛc̃. Scd̃a rõ diuine actionis: quia cũ
oĩs actio dei ꝛ dñi iesu sit nr̃a instructio
ex q̃ ip̃e de9 b. ꝟginẽ honorificauit ꝛ eidẽ
obsequiũ seruitutis p̃buit debemus ꝛ nos
ipsam honorificare ꝛ sibi deseruire. Si di
cas vbi fecit deus hec p̃dicta? Dico q de9
honorauit b. ꝟginẽ ꝛ tota trinitas cũ p an
gelũ honorifice salutauit ꝛ bñdixit d. aue
g̃ plena do. t. ꝛc̃. Sed ꝛ filius dei xp̃s ver9
de9 ei obsequiũ. xxx. ferme annis exhibuit
sicut scribiẽ Luc̃. ij. Descenditq̃ꝫ cũ illis ꝛ
subditus erat illis. s. in ministrãdo ꝛ obediẽ
do p oĩa. Tertia rõ diuine redundationis
qr quicq̃d reuerẽtie mr̃i exhibeẽ. redũdat
in filiũ: ꝛ ecõuerso: qr ppẽ xp̃m deũ natũ ex
ꝟgine ipa: venerationis cultus sit ꝟgini et
in ꝟgine mr̃e xp̃us honoraẽ. Vñ Eccl'. iiij
Qui suiũt ei. i. mr̃i dei obseq̃ntes erũt san
cto. i. xp̃o q̃ est sctũsctõꝝ Dan̄ ix. vñ hiero.
in s. de assũ. Nimirꝝ ait honor maternus
ei9 est q̃ natus ẽ ex ea ꝟgine. Nulli dubiũ
q̃n totũ ad gl'iam xp̃i ptineat q̃cq̃d digne
eius genitrici impensum fuerit ac venera
bil'r exhibitũ. Hec hiero. Propterea btũs
hildelphonsus ait sic: Ut fiaꝫ su9 deuot9
filij gñati. i. xp̃i: fidel'r appeto fieri su9 sue
genitricis. ꝛ vt cõprober suire dño in testi
moniũ q̃ro sup me dñiũ mr̃is ei9. Sic eñi
redũdat in filiũ qḋ impendiẽ mr̃i. sic ꝛ trã
sit honor in regẽ q̃ deferẽ in famlatũ regi-
ne. Hec ille ꝛc̃. Quarta rõ diuine gl'ificati
onis: qr p ipsam b. ꝟginẽ ꝛ in ipa ꝛ ex ipa
gl'ificaẽ pr̃ ꝛ filius ꝛ. ss. qr in ꝟgine sũma p̃
dicaẽ gl'ia trinitatis sctissime: q̃ in ipa req̃
euit. vñ ps̃. Magnus dñs ꝛ lauda. nimis
in ciuitate dei nostri in mõ. san. eius. Licꝫ
q̃ppe in oĩ creatura sit deus magnus ꝛ lau
dabilis nimis. Tñ noiatim dr̃ in ciuita e
dei nostri que est maria: de qua scribitur

Gl'iosa dicta sūt de te ciuitas dei. Alchuinus. In hac ciuitate ꝛ i hoc mōte magnꝰ dñs ꝛ laudabilis nimis. imo audacter dico maioꝛ ꝛ laudabilioꝛ q̄ȝ i oibꝫ creaturis. Qui em̄ celo terraq̄ȝ non capitur huius vtero clausus est: dicat qui melius sentit. In nullo quippe mihi videt̄ maioꝛ scilicȝ et amabilioꝛ deus q̄ȝ ꝙ se hūiliauit homo factus nec vnq̄ȝ laudabilioꝛ q̄ȝ ꝙ factꝰ est clementioꝛ qui omīpotētiam suā maxime pcendo manifestat. Propterea bene dr̄ de maria. i. Coꝛ. xi. Mulier. id ē maria glia est viri. i. xp̄i. Idoq̄ȝ Berñ. Ex ipa inqt accepit filiꝰ dei carnis substānā deniq̄ȝ tota trinitas gliam. Quīta rō dignitatis qꝛ btissima ꝟgo maria post filiū est dña vniuerse creature. Vñ maria syriace interp̄tat̄ dña Berñ. An nō dña est oim quoꝝ filiꝰ eius est dñs. s. creaturaꝝ. Qui ḡ honorat beatā ꝟginē tanq̄ȝ oim dñam et mr̄ēȝ mīe ac grē secure pōt petere a dño miaȝ et grām. Sexta rō pietatis vicȝ saluifice qꝛ p marie pietatē habemꝰ saluari. Vnde hic q̄o occurrit. vtꝝ vicȝ dei mia saluifica p matris xp̄i merita hoibꝫ singl'ariter cōcedat̄. Rñdet̄ ſm docto. ꝙ sic. ꝛ h̄ oñdit̄. Pˀmo rōe qꝛ mīa dei saluifica dat̄ p̄ncipaliter p xp̄m quasi p originē vñ effluit: deinde p mr̄ēȝ quasi p singl'arē impetratricē ꝛ mediatricē. Vñ mgr̄ sniaꝝ li. iij. di. i. Et ibidē Bonauē. ar. ij. q. ij. dicūt ꝙ mīa dei saluifica marie facta ē hoibꝫ p xp̄i incarnationē sine qua nec p̄cedētes p̄res vete. nec sequētes saluari potuerūt nisi vicȝ in fide mediatoris hoc ē xp̄i. vt dicūt Augusti. Gregꝰ. ꝛ ꝯcordit̄ oēs doc. Sȝ qꝛ incarnatō xp̄i facta ē p mr̄ēȝ ꝟginē Igit̄ misericordia facta hoi a xp̄o deo ē p mariaȝ ꝟginē tanq̄ȝ per sigularē mediatricem et impetratriceȝ. Propter quod de beata virgine canitur. ꝙ ipsa est mater gratie ꝛ mater misericordie ꝛc̄. Secundo ostendit̄ exemplo scripture. quia dominꝰ iesus pendens i cruce quādo recōciliauit humanā naturā suo patri in sanguine suo. dixit tūc matri cōmittendo sibi iohannē. Ecce inquit filiꝰ tuus. Ioh. ix. quasi per hoc insinuet ſm Berñ. ꝛ quosdam glosatores. ꝙ beata virgo debeat de suis fidelibus curare tanq̄ȝ de filijs sibi in persona iohannis recōmēdatis. p misericoꝛdia saluifica obtinenda apud deum. Tertio ostenditur auc̄te dicēte ps̄. xlvij. Suscepimꝰ deꝰ misericoꝛdiā tuā in medio templi tui id est marie in qua deus habitauit vt in tēplo. Hinc dicit Criso. de pꝛerogatiua marie sic: Ideo inquit tu mater dei p̄oꝛdinata fueras ab eterno vt quē deus per suā non posset saluare meraȝ iusticiā. tu per tuam saluares pietatē ꝛ miscd'iā. Itē ignatiꝰ in ep̄l'a ad mariā. Impossibile est saluari peccatoꝛē nisi per tuū o virgo auxilium ꝛ fauoꝛē ꝛc̄. Septima ratio auctoꝛitatis in celo ꝛ ptāns. Vñ Berñ. Data est inq̄t tibi o maria omnis ptās in celo ꝛ in terra vt quecunq̄ȝ volueris valeas imperrare: Nā p salute famulantiū sibi non solū potest filio supplicare alioꝝ sanctoꝝ more sȝ etiā p̄t filio auc̄te mr̄na impare. Vñ ecclesia sic oꝛat eā: Monstra te esse mr̄ēȝ sumat p te p̄. quasi dicat ꝟgini impioꝛe ꝛ mr̄na auc̄te supplica p nobis filio. Octaua rō officiositatis qꝛ beata ꝟgo ad hoc officiū est in celo ꝯstituta vt sit apud filiū aduocata nostra ꝛ in manu eius sit omis salus nostra. debemꝰ ḡ ei seruire quia ipa p̄curat negocia salutis nr̄e ꝛ petitiones nr̄as vt fidelis aduocata. Vnde canit de ea ecclesia: Eya ergo aduocata nostra ꝛc̄. Possumus ḡ merito dicere ei illud Geñ. xlvij. Salus nr̄a in manu tua respiciat nos tm̄ dña nostra ꝛ leti seruiemus dño nostro regi xp̄o vicȝ. Est aūt duplex salus nr̄a i manu btē virginis scȝ salus vite p̄ntis ꝛ future. Vñ Prouer. ix. Per me ml'tiplicabūt̄ dies tui quo ad primū ꝛ addent̄ tibi anni vite quo ad ſm. Narrauit quidā sanctꝰ hō ꝙ cū quidā religiosi cantarent Salue regina ꝛ dicerēt Eya ḡ aduocata. Viderūt plies ipam matrē dñi ante filij p̄niaȝ ꝯstemi tanq̄ȝ se ostendat fidelē aduocatā et p totius oꝛdinis cōseruatiōe ac fratruȝ salute p̄cari Itaq̄ȝ charissimi debemꝰ marie nostre aduocate seruire vt ipsa preces et sacrificia nr̄e seruitutis ei exhibita offerat in ꝯspectu diuie maiestatis ꝛ intercedat p nobis. Vñ Berñ. sup cāñca di. Nō possūt sūme trinitati displicere exenia quecunq̄ȝ manibꝫ marie tam digne gerule cōmittunt̄. l. offerēda. Nā ipa p̄ces suoꝝ ser

uoꝝ offert in cõspectu diuine maiestatis. Et Cassiod᷒ in li. collationũ dicit: Tota inquit salus hũani gñis ↄsistit in multitudine gratie marie ꝛ fauoris. Nona rõ recõpensatiõis. qꝛ em̃ maria ꝓ nobis seruiuit vt patuit scd̃o articlo. ꝛ qꝛ ꝑ ipam ꝛ in ipa ꝛ ex ipa habuit mundus habz ꝛ habiturus est oẽ bonũ. qꝛ ipm̃ dei filiũ xp̃m q̃ ẽ oẽ bonũ ꝛ sũme bonũ ꝛ sine q̃ nil bonũ Lu. xviij. Nẽo bon᷒ nisi sol᷒ de᷒: iõ debem᷒ ꝓ recõpẽsatiõe ꝛ grãꝝactiõe marie deseruire. Nã ꝑfecto mũd᷒ põt dicere illud Sap. vij. Venerũt mihi oĩa bo. pit cũ illa. s. ꝟgĩe maria. Idcirco Anshel. li. orõnũ di. O feliciſſima maria q̃d dicem᷒: q̃liter te laudem᷒: q̃tũ tibi debem᷒ cũ per te ad glĩaz q̃cũqꝫ ꝑuẽturi sum᷒ ꝑuenient᷒: ꝑ te liberati extitim᷒. s. a damnatiõe. ꝑ te ẽ si q̃d boni sum᷒: si q̃d possum᷒ ꝛ q̃cq̃d habem᷒. Hec ꝛ plꝛa Anshel. Decima rõ recuꝑatiõis qꝛ ꝑ mariã restitutũ est nob̃ q̃cq̃d ꝑ adã ꝑdidim᷒. Vñ dixit angel᷒ Lu. ꝑmo. Inuenisti grãz apud dñm. s. ꝑditã ꝑ hoiez ꝑmũ. ꝓpterea Rich. de scĩo victo. dicit sic: Per marie puerꝑiũ recepit gen᷒ humanũ qd̃ in ꝑmo pente amiserat. recuꝑauitqꝫ honorẽ quẽ ꝑdiderat. qꝛ deiect᷒ ẽ ille q̃ ꝑmũ pentẽ deiecerat. i. diabolus ꝛ erectus ẽ q̃ deiect᷒ fuerat. i. hõ. Sz q̃liter hoc Hõ em̃ cũ in honore eẽt nõ intellexit: reiectaqꝫ silĩtudĩe dei siliꝭ fact᷒ est iumentis Ecce q̃le dedec᷒: sz ꝑ mariã de᷒ factus est hõ ꝛ hõ de᷒. Ecce felicioꝛ recuꝑatio Hee Rich. Vndecĩa rõ acq̃sitiõis qꝛ qui seruit marie acq̃rit multa bona ꝑ ipam ꝛ lucrat etiã in pñti. Prĩo q̃dẽ a pctĩs ꝓ̃suationẽ Eccĩ. xxiiij. Qui opant̃ i me. i. ꝓpter me. s. mrẽz di: nõ peccabũt. ꝛ q̃ audit me ñ ↄfundet̃. s. i die iudicij q̃m̃ astabo ꝓ eo corã filio meo. Scd̃o acq̃rit deuotionẽ et ꝟginis ac filij ei᷒ dilectionẽ. Prouer. viij Ego diligẽtes me diligo: sz q̃ diligit̃ a matre diligit̃ ꝛ a filio ꝛ ecõuerso: ꝛ ꝑ ↄñs a tota celesti curia. Tertio acq̃rit glĩaz ꝛ honorẽ: honoꝛ em̃ ẽ fore de familia celestis regĩe marie. Eccĩ. xv Obuiabit illi. s. sibi seruienti q̃si mr̃ honorificata ꝛ exaltabit illuz apd̃ ꝓxios suos ꝛc̃. Quarto spũalẽ iocũdatiõez. qꝛ maria iocũda ẽ aĩe ad cõfabulandũ. Sap. viij. Erit allocutio cogitatio

nis ꝛ tedij mei. Nã vt dicit phs. Facũd᷒ comes i via ꝓ vehiculo ẽ itineris. Quinto acq̃rit vite hui᷒ ꝓ̃ſꝑationẽ. Prouer. iij. Lõgitudo vite i dextra e᷒. i. marie hūetz: et in sinistra ei᷒ diuitie ꝛ glĩa. Sexto i oĩ necẽitate ꝛ piclo subuentionẽ. Berñ. Sileat miaz tuã o btã ꝟgo q̃cũqꝫ te i suis necessitatibus inuocatã sibi meminit defuisse. Septio vbi breuit̃ cõꝑhẽdã oẽ bonuz Prouer. xviij. Qui iuenit mliẽrẽ bonã. i. mariã iuenit bonũ ꝛ hauriet iocũditatẽ a dño ꝛc̃. Duodecĩa rõ celestis remũeratiõis. qꝛ btã maria remũerabit i celo sibi seruientes mltiplr̃. Prĩo q̃dẽ glĩosa sua ꝑñtia ꝛ facie q̃ plẽa ẽ grãꝝ. Hester. xv. Iõ Apoc. xxij. Seruiẽt ei ꝛ videbũt faciẽ ei᷒ O q̃ȝ iubilosũ videre faciẽ marie. Scd̃o glĩe honore ꝛ magnificẽtia. i. Re. ij. Quicũqꝫ honorificauerit me glĩficabo eũ. qui aũt ↄtemnũt me erũt ignobiles. Tertio gaudioꝝ suoꝝ cõicatiõe ꝛ glĩe illustratione splẽdidiſſima Sap. viij. Scientes q̃m̃ mecũ cõicabit de bonis suis. Quarto spẽali ornatu ꝛ glĩa qua ꝑ alijs discernũt̃ q̃ sunt serui marie. Sicut em̃ videm᷒ i regia curia q̃ serui regis ꝛ regine certis notabilib᷒ clenodijs deauratis ornati procedũt ꝑ q̃ cognoscũt̃ fore serui regis vl̃ regine ꝛ spẽali purpura vestiti ãbulãt ꝛc̃. Ita in curia celesti serui xp̃i ꝛ marie speciale3 glĩaz hẽbunt refulgẽtẽ. Vñ Prouer. vlti. Oẽs domestici ei᷒ vestiti sunt duplicib᷒. Domestici marie sũt fideles serui ei᷒ q̃ ꝑ mariã vestiũt̃ duplici stola ꝑ̃cipua. s. aĩe ꝛ corꝑis. Quinto suauiſſima sui ardoris fragrãtia Cãtico. i. In odore vnguentoꝝ tuoꝝ currim᷒ adolescẽtule. i. aĩe fideliꝭ seruictiũ dilexerũt te nĩs. Sexto societate ꝛ familiaritate aſſidua ꝛ letiſſima. Apoc. iij Ambulabũt mecũ i albis qꝛ digni sũt Et qꝛ ꝟgo btã sp̃ ẽ cũ agno. i. xp̃o: iõ hi sequũt̃ agnũ q̃cũqꝫ ierit Vñ ps̃. Adducẽt̃ regi. i. xp̃o ꝟgies p᷒ eã. i. mariã seq̃ntes: ꝓxĩe ei᷒ id ẽ aĩe q̃ appximãt marie ꝑ amoris deuotionẽ: afferẽt̃ tibi i letĩ. ꝛ exulta. ꝛc̃. Septimo qd̃ sũmũ ẽ remũerabit filij sui diuinitate ꝛ glĩoso fructu vẽtris sui ꝓpterea ipsa ꝟgo btã depingit̃ i ecclĩa filiũ tenẽdo i vlnis: quasi ad dãdũ illũ ꝛ exhibẽdũ seruitorib᷒ suis. Iõ ipa ait Eccĩ. xxiiij. Transite

ad me oēs q̄ diligitis me ⁊ a gn̄atiōibus
meis adimplemi.i.oī bono celestis fructōis
a gn̄atiōib᷒.i.a diuitate ⁊ hūanitate filij
mei ⁊c. Dic ps̄. Ecce hereditas dn̄i: filij
merces fruct⁹ vētris. Propt̄ qđ assidue ei
seruiēdū ē ⁊ ip̄a3 bn̄dicere debem⁹ ac fru/
ctū vētris ei⁹. Etem̄ videm⁹ q᷑ de re val/
de cōmēdata ⁊ laudata libenter solēt ho/
mines illi ꝑ reo ip̄a ē dare cōmēdatorib᷒
suis sicut patet d̄ vino bono ⁊ hmōi Ma/
to liberi⁹ dat maria his q̄ laudāt ⁊ cōmen
dādo bn̄dicūt fructū vteri sui. O itaq3
oīa fidel⁹ serui marie.ip̄am lauda:ip̄a3 d̄ti
die bn̄dic ⁊ adora vt consequaris omnia
bona in p̄nti ⁊ in futuro Amen.

Pars scd̄a libri.xij.de securi- tate subuentionis bt̄ē marie q̄m promptissia q̄3 sit suos adiuuare.

O Quere regi pro nobis ⁊ libera nos de morte.

Scribūt̄ ꝟba ista Hester.xv.
ca. Que q̄dē ꝟba docēt nos hoīes ꝯfuge
re ⁊ recurrere ad bt̄a3 ꝟginē mariā i ncci/
tate. Nā lr̄alr̄ hec ꝟba demādauit ... mar/
doche⁹ siue nūciauit ip̄i Hester regine vt
loqueret regi Asuero ⁊ sua intercessione
liberaret ꝑpl̄m iudeorū a morte ⁊ interfe/
ctiōe quā pcurauerat aman studiose vt.s.
deleret ⁊ periret gēs iudeoꝝ vt claret itu
enti hystoriā libri hester. Sp̄ūaliter autē
hec ꝟba p̄nt esse ꝑpl̄i xp̄iani ad bt̄ām vir/
ginē ꝯfugiētis in ꝑiculis ⁊ in omī necessi
tate ⁊ angustia:ip̄amq3 deprecantis.d. O
gl̄osa regina maria vnica spes nr̄a ⁊ ad/
uocata gn̄is nr̄i Loq̄re tu regi secloꝝ im/
mortali ⁊ inuisibili deo vic3 xp̄o tuo filio
dulcissimo.p nobis.s.intercedēdo ⁊ libe/
ra nos d̄ morte.s.dānatiōis etne. Hoc q̄p
pe optime ꝯgruit,mister.o figure q᷑ si ad/
uertim⁹ aman erat q̄ ꝑpl̄m dei ꝑdere vo/
lebat. S3 q̄d,significat aman qđ interp̄ta
tur fm̄ Hiero.i interp̄tationib᷒ termioꝝ
seu noim hebraicoꝝ.i.iniqu⁹ seu coangu/
stans ⁊ cōprimēs ⁊c. Certe diabolū signi
ficat qui ē tot⁹ iniqu⁹. q᷑ mendax est et
p̄rci⁹. Jo.viij.et ip̄e est coangustās ⁊ com
primēs genus hūanū ꝑ varios laq̄os vi/
tioꝝ vt ꝑdat trahēdo ad mortē supplicio/
rū gehēn aliū ⁊c. Itē si ꝯsideramus mar
doche⁹ erat q̄ supplicabat ei. Loq̄re regi
p nobis.s.tu regina. et q᷑ mardoche⁹ fm̄
eundē Hiero.interp̄tat̄ amare ꝯterēs vel
amara ꝯtritio.ideo bn̄ significat hoiem
ꝯtritū ⁊ de pctis penitentē vt talis suppli
cādo accedat ad bt̄ām reginā mariā sciē/
do.q᷑ teste ps̄. Cor cōtritū ⁊ hūiliatū de
us nō despiciet ⁊ ꝑ ꝯsequēs nec dn̄a ma/
ria mr̄ dei. Preterea Hester qđ interpre
tat̄ ascendēs vel eleuata fm̄ Hiero.optie
significat mariā q̄ vt canit eccl̄ia eleuata
est sup choros angeloꝝ ad celestia regna.
S3 attēde cui debeat supplicare ⁊ interce
dere.s.hec regina hester.q᷑ regi asuero: qđ
interp̄tat̄ btitudo q̄pobrem merito signifi
cat btitudis dn̄m iesum xp̄m:apud quem
btissima regia maria debet intercedere p
toto mūdo ne diabolus ꝑdere valeat suo
iniquo machinamēto ꝑpl̄mq3 xp̄ianū p̄ci/
pitet in inferni p̄funda ⁊c. S3 q̄m chariss
mi sacro teste eloq̄o diabol⁹ non dormiat
s3 circuit ꝯtinue trā ⁊ ꝑambulat ea.s.vt ꝑ
dat aīas i gehēnā Job.i.ꝑpter qđ beatus
apl̄s petr⁹ totius xp̄ianitatis a xp̄o ꝯsecu
tus vicari⁹ ⁊ caput:oēm ꝑpl̄m xp̄ianū hor
tat̄ di.p̄ma epl̄a cano. ca.vl. Sobrij esto/
te ⁊ vigilate q᷑ aduersari⁹ vr̄ diabol⁹ tanq3
leo rugiēs circuit q̄rēs quē deuoret cui re
si.for.i fi. Idcirco oib᷒ ꝯsulēdū ⁊ adhor/
tandū dignū extio vt ad matrē dei mariā
fiducialiter oīa etas ⁊ sexus recurrat ge/
neris hūani:q᷑ ip̄a est spes salutis nostre
ip̄a regia mie:ip̄a aduocata eccl̄e xp̄ianc:
ip̄a mr̄ gr̄e:mr̄ venie q̄ nos defendit ab ho
ste.vt canit̄ in officio eccl̄e sic di. Maria
mr̄ gr̄e mr̄ mie tu nos ab hoste ꝑtege i ho
ra mortis suscipe: qđ canticū frequētatur
q̄tidie. O itaq3 cūcte fideles aīe. O q̄ de/
uoti estis marie. O viri ⁊ mulierculc.senes
et vetule:iuuenes ⁊ adolescentule. O q̄q3
terrigene fil⁹ in vnū diuites ⁊ paupes ⁊c.
ad mariā venerandā accedite:ip̄i lacbry/
mose supplicate:⁊ vna mecū O scta ꝯgre
gatio in bt̄ē ꝟginis gl̄iam ⁊ laudē dicite
verba preacceptа in themate:sc3 loquere
regi.p nobis intercedēdo vic3 apud filiū
mū dulcissimū dn̄m iesū O clemēs o pia
o dulc3 maria mediatrix salut3 nr̄e libera
nos d̄ morte gehēne. Ut āt vnusq̄q3 fidu

cialius et securi⁹ ac deuoti⁹ ad btã ṽginẽ mariã recurrat et in quacũqȝ necessitate eidẽ supplicãdo ipam colẽdo et venerãdo accedere debeat: et spe firmiori in ipa con fidat ac eidem deseruiat: et in patronã spe cialissimã ipam ꝑeligat Sciẽdo qm̃ ipsa de morte eterna liberare valeat et in omni necessitate subuenire parata existat Ideir co de hoc in pñti parte acturi tria miste/ ria vel ia annotabimus.

Primũ dr̃ misteriũ securitatis
Secundũ dr̃ misteriũ qualitatis
Tertiũ dr̃ misteriũ ꝯfortabilitatis

Articulus primus ꝙ seruire beate Marie deuoteqȝ et debite eam venerari est certissimum et securũ signũ salutis eterne

Circa primum mi/ sterium questio occurrit talis: Utrũ hõ ex hoc ipso ꝙ seruit btissime ṽgini marie possit eẽ securus et certus de cõsequẽda futura btĩ/ tudie ex ipi⁹ meritis et intercessiõe. Ar guere potes ꝙ non quia scriptũ est Eccs. ix. Sunt iusti atqȝ sapientes et opera eorũ in manu dei sunt et tamen nescit hõ vtruȝ amore an odio dignus sit sed omnia in fu turũ seruantur incerta. Hec ibi. ergo vide tur ꝙ seruire beate virgini vel quõcunqȝ ipam colere et inuocare sicut et alia que/ cunqȝ opera bona non ponãt necessitatem salutis eterne cõsequẽde et per cõsequens ex hoc non põt esse certus homo vel secu/ rus. Sed in contrarium est. quia dicit Bern. sup missus ẽ. Sileat inquit miseri cordiã tuã O beatissima ṽgo maria qui/ cunqȝ in suis necessitatibȝ te inuocatã me/ minit sibi defuisse. Cum ꝗ beata ṽgo mi sericorditer omibȝ eam inuocantibȝ fam u lis suis adsit Et eius preces ac intercessi/ ones non potest xp̃s cõtemnere quin exau diat. iuxta illud. iij. Regũ. ij. Pete mr̃ mi neqȝ em̃ phas est vt auertam faciem meã ergo sequit ꝙ quis homo sit peccator dũ/ modo deuote seruiat marie que est mr̃ mi sericordie et gratie securus esse poterit ꝙ non pibit ꝗ salutẽ in hora mortis cõuersio nis gratiam et misericordiaȝ interuentu marie obtinebit et sic saluabit Ad que/ stionẽ igit respondẽdo: Nota ꝙ fm̃ sniaȝ cõcorditer omniũ theologoꝝ doctoꝝ sup iij. circa. di. xxvi. homo põt assecurari et cer tificari ꝙ nõ peribit: sed eternã btitudinẽ obtinebit. quã dupliciter. Primo q̃dẽ per cõditionalem dei ꝓmissionẽ. Et hoc modo creduntr in sacra scriptura mlta ver ba diuina intelligi debere vicȝ sub cõditi/ one. vt si sic feceris vel penitentiã ege/ ris et perseueraueris. iuxta illud Math. iij. Pniam agite: appropinquabit regnuȝ celorum. et Lu. xiij. Amen dico vobis ni/ si penitentiam egeritis omnes simul peri bitis etc. Et sic cõsimiles scripturas intel lige Et vt clarius pateat aliquas pducã/ mus scripturas consimiles. Nã vnũ se/ mel ait deus ad Noe ante diluuiũ. Erũt inquit dies hominis centum viginti annĩ Genes. vi. et tamen non fuerunt nisi cen/ tum sed intelligitur supple si homo perse/ uerauerit in hac malicia. sed si eam dimi/ serit erunt plures. si autem creuerit mali/ tia hominũ erunt pauciores. Item Esa. xxxviij. dixit per ꝓphetã Ezechie regi de⁹ Dispone domui tue qa morieris et nõ vi/ ues. et tamen non est factum ita. sed intel/ ligitur si sic ꝑseueraueris. et qr Ezechias non sic perseuerauit: sed vertit faciem suã ad parietem et fleuit. sicqȝ quindecim an/ nos eidem domin⁹ adiecit. Item Jone dominus precepit vt predicaret adhuc. xl. dies et Niniue subuertetur et tamen non ita euenit. sed intelligitur si perseueraue rit in malo et penitentiã non egerit Pre terea in nouo testamento christus dixit di scipulis suis omnibus. Gaudete et exulta te quia nomina vestra scripta sunt in celis Luce. xij. Et tamẽ iudas qui fuit discipu/ lus non ẽ saluatus. sed intelligit si ꝑseue rauentis in hac gr̃a vocatiõis. Siliter et vita eterna ꝓmittit oĩbȝ baptisatis Jo. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spi ritusancto non intrabit in regnũ celoꝝ ꝗ a ꝯtrario Siquis renat⁹ fuerit intrabit in celũ. et tamẽ defacto nõ omẽs intrãt ꝗ intelligitur dictum cum conditione scȝ si benefecerint et perseuerauerit in tali fide formata charitate. licet xp̃s absolute et si/ ne cõditione dixerit fm̃ litterã. Qui inde

crediderit z baptisatus fuerit saluus erit Mar. ulti. tamē cum cōditione voluit intelligi scz si pseuerauerit. Unde Mat. x. qui pseuerauerit vsq3 in finē hic saluus erit. Et isto mō primo vicz sub conditione, pmissionis dei quilibet certus esse potest z securus de sua beatitudine. eo q deus infallibilis veritas est in pmissione Uñ fm Rich. d media villa sup. iiij. snia. di. xvij. q. i. ar. iij. q̄uis deus nulli homi de bitor existat saluti s z hoc necessitate coactionis vel imutabilitatis absolute. Tamē necessitate imutabilitatis ex pmissione liberali vel ordinatiōe. eo q liberaliter ordinauit z pmisit se daturū gratiā penitētibus z petentib iuxta illud Lu. xi. Petite z accipietis zc. Et Joh. xvi. Amē amē dico vobis si quid petieritis patrē in nomine meo dabit vobis zc. hoc modo necessariū est aliqualiter dari a deo penitēti homi gratiā z pseueranti glīam Secūdo mō potest quis certificari de salute per cōiectura pbabilē z signo explimentalez cognitionē. vt quia experitur se deū diligere verba dei audire bonā voluntate habere p omnia z p xpo mori desiderari: et sic d aliis signis. talis certitudo dicit spei audacia et cōfidentie que opponit titubacioni. q vt dicit mgr in. iij. di. xxvi. Spes est certa expectatio future beatitudis ex dei gratia z meritis pueniēs Isto mō fideles securi sūt et pfidūt firma spe de largitate dei, pcepta se habituros vitam eternā per bonorū opez merita. Und legit q sctus Hylarion abbas cū constitutus, pe mortis articulū trepidaret cepit dicere O aia mea egredere quid dubitas. lxxvij. ein annis seruiu isti dño iesu in heremo. quid q timeas zc. Magnā itaq spei fiduciam et certitudinem dat homini bona opatio q dicente athanasio in simbolo: Qui bona egerunt ibunt in vitam eternā qui vo mala in ignez eternū. Tertio modo potest quis certificari de salute z securari p infallibilem sciaz ex absolutā certitudinaliter cognitionē. Et hec non habet cōmuniter in via nisi cui reuelatū fuerit ex speāli gratia sicut pluribꝰ sanctis legit id fore speāli gratia reuelatum. Talē certitudinez habent in purgatorio exūtes. Et sitr q fuerunt in sancto z patz limbo ante xpi liberationem vt dicit petrus aureoli in suo cōpendio Quarto modo potest quis certificari certitudine nude cognitionis dicitac secure tentionis. z hoc modo certi ac securi sunt de beatitudine sancti in patria per lumen glorie speciale infusum a deo

Ad ppositam igit questionē Rñdet per pclusionē bipertam talez. q cultus deuoris z seruitus duote exhibitū beate marie q̄uis securari hoiem non habeat de salute inuariabili necessitate z absoluta cognitionez tamē spem certā et maximā fiduciam infert indubitanter de pseqūeda beatitudine, pbabilis et experimentalis signi cōditione. Hec cōclusio patet quo ad primā ptem quia vt tactum est homo in hac vita de cōmuni lege certus esse nō potest infallibili certitudine de salute nisi fuerit speāliter alicui reuelatum. Propterea Eccs. ix. Nō scit vtrū amore an odio dignus sit. Nemo inq̄ scit infallibili z absoluta certitudine scie de lege cōmuni. sed bene potest scire quis pmo vel scdo modo supra dicto. Et p hoc soluit obiectio i pricipio questionis facta. Proinde Bern. in sermōe de septuagesima ait sic: Nescit hō verū amore vel odio dignus sit. q in vita ista certitudinē electionis nō habet sz spei fiducia consolatur nos ne dubitatiōis huius anxietate cruciemur propter hoc data sunt signa quedā z indicia salutis manifesta. vt quibus certitudinem negat deus causa sollicitudinis. sad bene operandus vel fiduciā prestet causa pſolationis Hec Bern. Item quo ad scdam ptem conclusiōis scz q seruire marie sic certissimū expimētaleq z securissimū signū salutis ostenditur tripliciter.

Primo auctoritatibus
Secundo rationibus
Tertio miraculis et reuelationibꝰ

Primo inq̄ auctoritatibꝰ quia scriptū est Prouer. viij. et eccl̄ia hoc accipit d btā maria. Beatus homo qui audit me. scz in pdicatore docēte me colere: vel in paupere vociferāte z in noie meo petēte: vel q audit me. i. obedit mihi sequit Et qui vigilat ad fores meas quotidie. i. colēdo et venerādo me. Et obseruat ad postes ho-

stij mei scz ecclesiam meã frequẽtãdo ⁊ me
exorando. sequitur. Qui me inuenerit. id est
adiutricem sibi me cõpererit p debita ob/
sequia: inueniet vitã. s. gratie ⁊ glorie ⁊ hau
riet salutem a dño. Qui autẽ in me pecca
uerit ledet aiam suam. omẽs qui me ode/
rũt diligũt mortẽ. Hec ibi. Item Eccli.
xxiiij. Qui me audit non confundetur scz in
die iudicij quia astabo p eo coram filio. et
qui operantur in me. id est propter me vel ad
exemplũ mei. non peccabut: et q elucidãt
me. id est lucidũ et purum a bomi pecca/
to credũt me et sic colunt me vitam eter/
nam habebũt Hec ibi Nimirum tu homo
peccator posses dicere: ego timeo quia in
multis offendi deum Sed audi scripturã
et cognosce quia beata maria potentissi/
me reconciliat deuotos suos ad se cõuer/
sos teste ps. Loquitur pacẽ i plebẽ suã ⁊ sup sã
ctos suos. id est deuotos famulos. ⁊ i eos
qui conuertuntur ad cor scz per penitentiaz

Item posses dicere multum timeo ne
peream in morte per demonum insidias
⁊ deceptiones. Sed contra hoc aduer/
te quid scribitur Sap. x. In fraude circũ/
uenientium scz demonũ illi affuit. scz ma/
ria ⁊ custodiuit eũ ab inimicis ⁊ a seductori
ombus tutauit illum ⁊ dedit illi claritatẽ
eternã Hec ibi. Preterea posses dicere
timeo quia malus sũ ⁊ qtidie pecco praua cõ
suetudine cõstringor quomõ ergo damna
tionẽ euadere possum. Sed contra h per
pende scriptum Eccli. vi. vbi hortatur scrip/
tura di. In omni animo tuo accede ad il/
lam scz mariã colendã ⁊ in omni virtute
tua conserua vias eius. In nouissimis em̃
id est in tempe mortis inuenies requiẽ in
ea: decor em̃ vite est in illa ⁊ vincula illi⁹
alligatura salutis. id est medicina penitẽ/
tie salutifere: quã beata maria suis deuo/
tis infundit saltez in tempe mortis ne pe
reant per peccata. Secundo ostenditur
rationibus: et licet ad id possent produci
plurime rationes tamen amore breuitatis
tantũmodo tres rõnes hic ponam Pri
ma ratio accipitur ex eo q btã maria a ma/
ris stella denominatur. Unde ⁊ ecclesia
canit dicens: Aue maris stella dei mater
alma ⁊c. q̃re aũt hoc nisi vt significetur q
sicut in mari magno positi per stellaz ma/
ris diriguntur ad portum optatum. ita p
Mariam omnes homines ad eam con/
uersi diriguntur ad portuz salutis eterne.

Hinc Bernardus sup missus est dicit:
O qui te intelligis in hui⁹ seculi pfluuio
inter pcellas et tempestates fluctuare: ne
auertas oculos a fulgore huius sideris.
id est marie si non vis obrui pcellio. si in
surgũt venti temptationũ. si incurras sco/
pulos tribulationum respice hanc stellaz
inuoca mariam. si iracundia aut auaricia
si carnis illecebra nauiculam concusserit
mentis respice ad mariã. si criminũ ima/
nitate turbatus: iudicij terrore concussus
baratro incipias absorberi ⁊ desperatio/
nis abysso: respice mariaz: in periculis : in
angustijs mariam cogita: mariam inuo/
ca. Et infra Ipam cogitãs non erras: ip/
sa tenente non corruis: ipsa ptegente non
metuis: ipsa duce non fatigaris: ipsa ppi/
tia peruenies: scilicet ad portum salutis.
Hec ille. Secũda ratio quia beata ma
ria mater gr̃e ⁊ regina misericordie atq
mater salutis eterne appellatur. vt canit ec/
clesia. Propterea Anshelmus li. miracu/
lorum dicit sic: O felix maria sicut omis
peccator a te auersus ⁊ a te despectus ne/
cesse est vt intereat: ita omnis peccator ad
te cõuersus ⁊ a te respect⁹ impossibile est
vt pereat. Hec ille. ergo sequitur propositũ.

Tertia ratio quia beata maria aduoca
ta nostra dicitur Et ideo Bernardus su/
per missus est dicit: O homo securum ha
bes accessum ad deum vbi mater stat an/
te filium ⁊ fili⁹ ante patrẽ: mr̃ oñdit filio
pectus et vbera. Filius ostendit patri la/
tus ⁊ vulnera. nulla ergo poterit eẽ repul/
sa vbi tot concurrunt amoris insignia Hec
ille. Si ergo nulla potest esse repulsa er/
go sequitur q seruire marie est certissimum
signũ salutis eterne consequende. Ter
tio ostenditur conclusio pretacta ex mira/
culis ⁊ reuelationibus. Nam refert Ans/
helmus in libro miraculorum. Et hoc idem
narratur etiã in libro qui intitulatur sca/
la celi. q quidam fuit princeps latronum
qui quodam sabbato cum venisset ad do/
mũ cuiusdã mulieris pauperis vidit ieiunã
tes filias mulieris ⁊ etiam ipam mulierẽ
et requisiuit cur die sabbati ieiunarẽt Ac

illa respondit quia didici inquit a quodā sancto viro predicante q quincunq ieiunat ob deuotionem beate marie in sabbatis merebitur confessionem facere in articulo mortis et non decedet sine gratia vere penitentie atq damnationem euadet.
Tunc ille latro ait Et ego voueo beate virgini q quādiu vixero diem sabbati ieiunabo qđ cum fecisset continue. Accidit post multos annos vt iste latro caperet in scelere et sine dilatiōe decapitatus ē. Ecce mirū ipm caput pcisum cepit clamare cōtinue et dicere: Cōfessionē: cōfessionē: confessionē. Stupefacti homies q aderāt ad villā miserūt p sacerdote. Qui veniēs caput ipm vniuit corpi et tūc latro ait: Hoc bonū ad reuerentiā btē v̄ginis inqt feci i vita vt ieiunarē sabbatis. Et dū facta decapitatione diaboli vellent rapere animā meā: affuit btā v̄go q aiā meā nō pmisit exire de corpore meo quousq ptrit⁹ simpliciter et pfessus vt dānationem euadere valeam et sic confessis omnibus peccatis suis ac postulatis deuote suffragijs mortu⁹ est. Porro homies hec videntes magnificauerunt deū et laudauerūt christi clemētiā in btā maria virgine Ad idem facit miraclm descriptū de quodā Stephano iudice li. ix. p. ij. ar. iij. §. penultio. Et silia habes multa pte vltia hui⁹ libri Item miraculū de quodā sacerdote in pago gallicano qđ scriptū est li. iiij. p. i. ar. iij. in fine etc. Plā etiā alia miracla idipm attestātia referūtur a sanctis patrib pstinis temporibus facta Sed qm manus domini non est abbreuiata his etiam nostris temporibus certa acciderunt miracula ad id fidē facientia Nimirū fidedignis viris qui affuerunt et viderunt referentib⁹ didici q eum ad partes transalpinas Imperator sigismundus bellando accessisset ptigit in ibi quendam militem cecidisse. Post multos autem annos eum iterato idem imperator partes ad illas cum exercitu accessisset. Ecce omnibus audientib vox quasi fletus scz ac lugubris sibillationis cepit insonare. Cunctis cuncti quid nā foret mirarentur de mādato imperatoris ceperunt inquirere inter vepres siluasq et lucos circūadiacentes. Et ecce repererūt qđdā cadauer iacere in qđā rubo putrefactū adeo q increscentes iunci et spine veprum ipm ptrāsiendo penetrauerūt et ex illo cadauere sonus ille flebilis audiebatur resonare Unū clara voce ait astantib et qđ foret pquirētibus dicēs: Vētis ne psbyterū cui pfitear afferte mihi domini Ego em iā āñ annos plēs i bello Sigismūdi imperatoris miles affui et in hoc loco pugne corrui. sed qm beate marie in vita mea semp deuote seruiui. Ideo eius meritis fauētib id mihi a deo pcessum ē et donatū misericorditer ne aia mea e corpe isto iā pene cōsūpto et thabefacto dissolueretur vt dānatorū eternā euaderē. Unū tota aia mea i me tenetur nec mori possū donec plene pfitear. q hēo dānabilia crimia q pmiserā. Et p veritate huius pfirmāda mox vt pfessus fuero a flebili sibillo hoc meū cadauer cessabit: aniā dissoluta que vsq modo miraculose est p virginem beatā retenta Tunc obtulerūt ei sacerdotē et facta cōfessione ac absolutione mox resoluta aia vocis illi⁹ sonus cessauit. et tūc tam imperator q oēs qui aderāt deū et beatā mariā laudauerūt. Ecce ergo miraculū Item vidi quendam ocul' virū qui fide mediante asseruit se fuisse vna cā duob socijs nauigantib⁹ et aqis subintrantibus in medio flumine danubij submersum Aliysq natādo euadentib ipe solus in profundum descendit: eo q natare ignorauit. Et eidem in profundo facta ē vox di. O homo ecce mori deberes et quia peccata habes dānabilia deberes damnari. Sed exquo seruiuisti beate marie matri dei en donatum est tibi vt libereris et peccata confitearis. Cunctis sui socij enatātes in villa ppe existente appreciatos piscatores adduxissent qui hunc quem credebant suffocatum in flumine requirerent. Cum tribus illum diebus quesiuissent nec repperissent. et iā vellent abire Ecce illis videntibus de profundo fluminis ad ripam homo conscendit et gesta narrauit. Atq mox ad pfessionē faciendam ad me deuenit. Patet ergo quoniam qui beate marie seruit: saltem in morte ad penitentiam et confessionem faciendam dabitur ei gratia ac damnationem euadendo perueniet ad regna celestia.

Articulus secundus qualiter debet homo seruiendo recurrere ad beatam mariam.

Circa secundū misterium scꝫ qualitatis vbi inuestigabimus qualiter hō debet recurrere ad btām mariā et eidem deseruire studeat: vt securior et certior de salute ꝑ btām mariā impetrāda fieri valeat. Circa qḋ nota ꝙ ad h̄ quattuor p̄cipue ꝯditiones concurrunt

Prima conditio fidelitatis
Secunda dicit̄ puritatis
Tertia dicit̄ veritatis
Quarta dicit̄ gratiositatis

Prima inq̄ꝫ ꝯditio fidelitatis vt scꝫ seruitia et cultus honoris exhibeant̄ btē marie in fide catholica. quia teste aplo Heb. xi. Sine fide impossibile est placere deo ꝛ per cōsequens eius matri marie. Credere eni̅ oportet accedentē ad deū quia est ꝛ inquirentib᷒ se remunerator. Hec ibi. Vn̄ heretici ꝛ scismatici ꝛ quicꝫ aberrantes a fide catholica gratū seruitiū ꝛ salutiferuꝫ beate marie non exhibent. Propter quod Aug⁹. de fide ad petrū. vt habet̄ extra. de hereticis ca. firmissime. dicit sic: Omi homini qui eccl'ie catholice nō tenet vnitatē necꝫ baptismus necꝫ elemosina quantūlibet copiosa. necꝫ mors ꝓ noīe xp̄i suscepta proficere poterit ad salutem. Hec ille

Scd̄a cōditio dicit̄ puritatis: vt .s. seruitia exhibita beate marie sint pura ꝛ mūda a peccato mortali. Cū eni̅ ipa ꝟgo btā sit mundissima ab omi petō nō nisi mūdorū amat seruitia. Vn̄ ps. Ambulās ī via īmaculata hic mihi ministrabat: scꝫ grato obsequio. Propterea q̄ sunt ī ꝓposito vel actu peccādi ponūt sibi obstaculū vt beata maria ꝓ eis: sicut ꝛ alij sancti ꝓ talib᷒ nō obtineant. iuxta illud Hiere. xv. Si steterit moyses et samuel corā me non est anima mea ad ꝑplm istum. Et Esa. lix. Ecce nō est abbreuiata manus dn̄i scꝫ ꝛ dn̄e. vt saluare nequeat necꝫ aggrauata ē auris ei⁹ vt non exaudiat sed iniquitates vr̄e ꝛ peccata vestra absconderunt faciē eius a vobis ne exaudiret Hec ibi. Desine ergo hō peccare

Tertia dicit̄ veritatis Nā Greg⁹ sup illud Jo. viij. Quis ex vobis arguet ꝛc̄. dicit sic: Qui deū nesciūt dei sctōs false honorāt vera eni̅ sanctoꝝ veneratio ē vera ipoꝝ imitatio. Hec ille. Proinde Hieronym⁹ in sermone de assūptiōe dicit sic: Igit̄ dilectissimi amate mariā quā colitꝭ et colite quā amatis qꝛ tūc eā vere colitis et amatis si imitari velitis ex toto corde quā laudatis. Hec Hiero⁹. Vere ergo debemus beate marie seruire imitādo eius castitatē ꝛ humilitatē atcꝫ ceteras virtutes.

Quarta dicit̄ cōditio gratiositatis vt scꝫ seruitia gratiosa exhibeamus. Charitas aūt facit obseq̄a nr̄a gratiosa. Vn̄ .i. Coꝛ. xiij. Si distribuero oēs facl'. m. i ci. paupe et si tradidero corpus meum ita vt ard chari. autē nō habuero nil sū ꝛc̄. Proinde orat eccl'ia. Dignare me laudare te scꝫ in gratia virgo sacrata da mihi ꝟtutē ꝯtra hos. tuos ꝛc̄. i. ꝯtra demōes q̄ nitūt̄ in nob charitatē gratuitaꝫ extinguere. Sꝫ querit̄. Quibus modis debeat hō beate virgini deseruire Rn̄det̄ ꝙ licꝫ sint mlt̄i et varij modi colēdi btāꝫ mariā ꝛ ei deseruiendi. tamen ꝓpter simpliciores hic notare possum⁹ aliq̄s modos p̄cipuos qb᷒ leguntur plimi etiā miraculose virgis btē suffragia obtinuisse. Primus modus est tempe pulsus vel signi facti sero ꝛ mane ꝓ salutatione angelica quotidie beatā virginē salutare genuflexo. Vbi queritur quare eccl'ia ꝯsueuit sero quolibet et mane signare ad aue maria. Rn̄detur ꝙ hui⁹ vna ratio est. quia in sero diei putat̄ angel⁹ ꝟginē salutasse. Et durāte scō dialogo inter virginē ꝛ gabrielem angelū nocte media xp̄m ꝯcepisse. Vnde mane fit signū ꝓ denunciatiōe gaudij incarnationis diuine iā facte. Alia ratio vt ꝑ beate ꝟginis merita die ꝛ nocte custodiamur ab hoste ꝛ miam de peccatis ꝯsequamur: vt si eo die mori nos ꝯtigerit ab ea suscipiamur. Vn̄ canit eccl'ia. Maria mater gratie mr̄ mie tu nos ꝛc̄. Tertia rō vt si q̄ bona die vel nocte fecim⁹ per man⁹ virgineas filio accepti⁹ reddant̄. Quarta vt eius meritis a picl'is cūctis liberemur Vnde in sero ad cōpletoriuꝫ canit eccl'ia Sub tuū p̄sidiū ꝯfu. ꝛc̄. Ad qḋ narrat

magister Johes Nider in smõe de annũciatione se vidisse in publico instrumento lre autẽtice q sc3 in Auinione duo sunt iudicati ad cremandũ. Accenso aũt igne in vigilia annũciatiõis marie vnus eo℞ cre/ dro ꝟginez inuocabat innuens obseq̃a si/ bi pstita. Et ecce ille vinculis tm̃ ab igne ꝯsumpt3: vestibꝫ ꝛ corpe illesus solut⁹ exiuit socio ꝯcremato totaliter: reiectus in ignẽ iniustus exiliuit vt prius. Sicq3 cũ laude ad ecclĩam b. ꝟginis est ductus. ꝛ tunc papa Johes. xxij. statuit sero ter fieri pulsum cãpane ꝛ indulsit vt quicũq3 ad pulsum ter geniculando tria Aue maria dixerit viginti dies indulgẽtie habeat. Secũdus mod⁹ suucdi marie ẽ ieiunare dies deputatas b. marie ꝟgini: s. dies sabbati ꝛ vigilias festiuitatũ ipius ꝟginis. vñ legit in pmtuario exẽplo℞ q q̃dam p̃do oĩni vitio℞ spurcicia plenus. sic ieiunia b. ꝟgis ꝯtinuãdo cũ foret ℞pe mortẽ ꝯstitutus vidit q b. maria flexis genibꝫ corã suo filio rogauit nec dimisit donec impetrauit isti vere penitentie infusionẽ: vt dãnationem euaderet. Tertius modus suuendi est q̃tidie salutare b. ꝟginẽ angelica salutatione p suis gaudijs q̃ habuit in terra ꝛ habet nunc in celo gl'iosa. Nam in mariali magno habet. ꝛ etiam Ans. scribit q quidã cleric⁹ hec faciens cũ ad mortẽ ꝑuenisset ꝛ plĩmu3 timeret apparuit ei b. maria. Quid times cũ mihi q̃tidie gaudia nũciasti: Ego defendã te ꝛ intercedo p te ꝛ p similiter deuotis meis. Quartus mod⁹ q̃tidie recolere cõpassiones marie ꝛ p eis ipsam salutando exorare. Nam legit in libro reuelationũ sancte Elizabeth q b. maria reuelauit q quicũq3 ꝑ cõpassionis dolores ipsam inuocaret verã pñiam sibi impetraret. Quintus modus abstinere a peccato in diebꝫ marie. i. sabbatis ꝛ festis eius. Nã legit de q̃dã meretrice q̃ abstinebat se p̃dictis diebꝫ ob deuotionẽ marie ꝛ circa mortẽ ipsius meritis obtinuit vera3 ꝯtritionẽ. Sextus modus ẽ deuoti⁹ insistere laudibꝫ b. marie: vt sc3 missas ꝛ officia aut p̃dicationes de b. ꝟgine libent' dicat vel audiat: de hoc hẽs exẽplũ hui⁹ libri pte vlti. ca. x. miraculo p̃mo. Vñ ꝛ sanctus Bernũ. dicit: Nil ita me delectat sicut de b. maria smonem audire ꝛ eius laudibus insistere: q̃ ꝛ pmeruit ad grãm marie sanctitatis ꝑuenire. Septimus mod⁹ ẽ nomen marie honorare. vt cũ noiat capite inclinato vel genuflexo veneremur: ꝛ p eius noie petentibꝫ miam ipendamus. vñ de h hẽs pulchꝛ exẽplũ li. vi. pte. i. arti. iij. circa. §. decie vtilitat3. ꝛ etiã li. v. in fine secũde ptis ipsius. Octauus modus fabricam eccl'ie ꝛ ad ecclĩam ꝑtinẽtia in honorem ꝟginis facere: sc3 altare vel capellã edificare ꝛ imagines ꝟginis solẽniter depingere ꝛ ornare lucernas. ꝛ lãpades atq3 vestes sacerdotales p honore b. ꝟginis facere. Nã valde ẽ vtile talia in ciuitatibꝫ facere: q2 b. virgo erit specialis p̃rona ꝛ protectrix talis ciuitatis vl' ville. Ad hoc facit miraculũ in h libro pte vlti. ca. i. in p̃n. vñ ꝛ Johi patricio vrbis rome appꝛens b. virgo dixit: Scire te volo vt vt dũ mihi ecclĩa3 in terra ꝯstruxeris. ego tibi in celis copiosum thesaurũ ꝛ eternã ꝯstruã mãsionẽ ꝛc.

Artic'ls III q XII rões confortãt hoiem i spe cõfugiẽdi ad mariã

Circa tertium misterium. s. ꝯfortabilitatis. Nota q iuxta nũer℞. xij. stellarũ in corona b. virginis descripta℞ Apoc. xij. enumerare possumus. xij. rões tanq3. xij. stellas q̃ quidem hñt ꝯfortare oẽm pctõrẽ in spe sciendo ex his: q2 b. ꝟgo ꝯfugibilibꝫ ꝛ sibi suuẽtibꝫ famlis indubitant auxiliat p̃cipue in hora mortis: ꝛ diuidi pñt in tres q̃ternarios quo℞ p̃mus ex pte dei: scd̃s ex pte ꝟginis. tertius ex pte hoim accipi põt: vt ptz intuenti in hac diuisione.

- Prima ratio causalis electionis.
- Scd̃a diuinalis cõmunionis.
- Tertia supnalis repletionis.
- Quarta filialis cõmendationis.
- Quinta rõ p̃ncipationis.
- Sexta rõ mediationis.
- Septima ratio aduocationis.
- Octaua ratio inuentionis.
- Nona p̃ciose redemptionis
- Decima materne affectionis.
- Undecima p̃ceprorie obligationis
- Duodecima pissime inuitationis

Prima itaq3 stella dicit ratio causalis electionis: quia ipsa b. maria ꝓpter peccatores est electa in matrē dei qm dñs iesus ꝓpter peccatores venit in hunc mūdū ipo teste Luc. v. igit ipsa b. maria quodāmō tenet nobis in recōpensam tanti beneficij a deo accepti ꝓ nobis vel cā nri. Declaratur sic: Nam quero si primi pentes nō peccassent vtꝝ deus incarnat⁹ fuisset. Ad h̄ qsitū plīmi doctores dixerūt ꝙ de⁹ nō fuisset icarnat⁹ si hō nō peccasset. Si ḡ tu h̄ tenes habeo ꝓpositū ꝙ sc3 b. maria nō fuiss3 electa ꝓ incarnatōe dīna vt foret mr dei si hō nō peccasset. ⁊ ꝑ ꝯñs ipsa tenet petōribus miam exhibere ꝓ beneficio electiōis occasione eoꝝ accepto. Sed qm nri doctores tenent cū scoto suꝑ. iij. sen. dicētes: ꝙ etiā si hō nō peccasset. nihilominus de⁹ incarnatus fuisset ex ꝟgine: cuius rō potissima est: qꝛ deus ab eterno p̄destinauit xp̄m ⁊ p̄ordinauit aīam eius. i. xp̄i ad gloriam summā vnionis sc3 diuine: ⁊ etiam ab eterno p̄uidit adam ⁊ eius casum. Si ergo p̄destinatus ⁊ p̄uisus esset xp̄us solū ꝓpter hoc: qꝛ adam erat casurus sequeret absurdissimū ꝙ aīa xp̄i gaudiū haberet d̄ lapsu ade. Ite3 deus ab eterno p̄uidit humanā naturā sic diligendā ⁊ exaltandam in xp̄o: sed non minus debuit diligi a deo hūana natura ante casum ꝙ̄ post ergo ⁊c̄. Tunc isto p̄suppposito nihilominus offensio hoīs fuit occasio maximi meriti ⁊ p̄mij ac glie b. ꝟginis: quia si hō nō peccasset tot merita b. ꝟgo nō acquisiuisset: sicut nūc habet xp̄m balneādo: lactādo ⁊ in cōpatiendo martyriū sustinuit q̄ nō fuissent si hō nō peccasset cū nullus xp̄m occidiss3 in ꝑadiso: nisi em̄ hō lapsus ⁊ redimēdus esset xp̄s carnem passibilem ꝑm doctores suꝑ. iij. nō assumpsisset: sed impassibilē ⁊c̄. Unde maria tenet nobis ex iure: qm̄ vt notat extra de iniurijs ⁊ damno dato. ca. si culpa. Qui occasionē damni dat damnu3 dedisse videt. ergo a cōtrario. Qui occasionē beneficij dat ipm beneficiū dedisse videtur. Et quia occasio beneficij electōnis Marie est peccator homo igit ⁊c̄. Hinc Ans. Multum inquit maria hominibus tenet ꝓpter quos ipsa dei mater est electa: ⁊ homines multū ei tenent. qꝛ ꝑ eam sunt deo reconciliati. Hec ille. Secūda stella siue ratio dicit diuinalis cōlonis: quia vic3 ipa ꝟgo btīssima siue cōicauit ꝓprietatem diue misericordie p̄ alijs creaturis eo ꝙ est deo ꝓxima p̄ omnib⁹ ⁊ piūnctissima. Sicut ergo teste ps. Suauis dñs et miserationes eius suꝑ oīa oꝑa eius. Et eccl'ia attestante. Deo ꝓpriū est misereri sp ⁊ pcere. Ita matris dei est ꝓpriū ꝙ sit regina misericordie ⁊ pietat3: in qua pater misericordiaꝝ ⁊ deus totius ꝯsolatiōis fons pietatis infinite requieuit: ⁊ ipi ꝟgini marie diuine bonitatis pietatē cōicauit. Juxta illud Esa. xxvi. Preꝑabit in mia soliū dei. i. btā mater vt sicut in ipsa misericorditer ⁊ totaliter requieuit. Ita ex solio misericordie eius effluat mia ⁊ pietas in oēs. Vñ Bern. in ꝟmone q̄ incipit In lectōne ait: Quid mirū si pietate3 exhibent viscera marie. Nōne qui pomū in manu sua tenuerit dimidia die: reliqua diei ꝑte pomi seruabit odorē. Quātū ḡ viscera illius ꝟginis virtus pietatis affecit in q̄b⁹. ix. mēsibus requieuit ⁊c̄. Hec ille. Secure ḡ cbarissime accedere potes ad ipsam q̄ regina est ⁊ mater mie. Tertia rō supnalis repletionis: qꝛ cū ipa b. ꝟgo sit plena gr̄a teste angelo Luc. i. sequit ꝙ ⁊ plena sit mia ⁊ pietate. eo ꝙ pietas est effectus gr̄e ⁊ donū. ss. Ideo Orige. in q̄dam ꝟmone. Scio inquit ꝙ si b. ꝟgo ꝓpulsata fuerit necessitati nūq3 deerit. Misericors em̄ est ⁊ plena gr̄a: ⁊ ideo ꝯtinere se nō poterit q̄n misereatur inuocanti. Hec ille. Hinc ⁊ Bern. Vas liquore plenū: si quō moueat de facili effundit liquorē. Sic b. ꝟgo si quō moueat pcib⁹ effundit gr̄am ⁊ miam. Idem maria inquit ante ꝯceptionē plena gr̄a ab angelo nūciat vt sibi plena. tandem etiam nobis fieret plena ⁊c̄. Quia ḡ b. ꝟgo sumo munere gr̄e ⁊ mie ac pietatis est plena Et qꝛ plenū est ꝑm phm. iiij. phicoꝝ cui⁹ nulla ꝑs est vacua. igitur secure accurrere possumus vt de plenitudine eius miam ⁊ gr̄am hauriamus petōres ⁊c̄. Quarta rō filialis cōmendationis: qꝛ vic3 fili⁹ dei dñs iesus marie natus nos oēs sue matri ꝟgini marie cōmendauit circa horā mor

tis quasi in testamēto finali legando 7 cō mittendo ipsam fore debere nostrā adiutricē matrē: cū Johi ait: Ecce mater tua. 7 matri: Ecce inquit filius tuus. Joh. xix. Nam licz ad lrām ꝑtunc loquebat de Johānis cōmendatione. Tū spūaliter ſm sacros doctores accipiunt hec v̄ba de omnibus ad grām ꝯfugientib₉: q₂ Johes interꝑtat grā vel in quo est gratia vt oīm taliū mater sit maria. Hinc Bern̄. in quadam omelia sup euāgelio: Stabat iuxta crucē 7c. dicit sic: Nos frēs charissimi simus discipuli stātes iuxta crucē iesu: vt vnusq̄sq₃ nostrū mereat audire a iesu: Ecce mr̄ tua scz illa beatissima maria. O verbū omni acceptione dignū. Si eīn maria est mr̄ nostra: ḡ iesus est frater noster. ergo 7 pater eius celestis est pater noster. ḡ regnū eius est hereditas nr̄a. Hec ille. Et sic ptz q̄ste cure ad mariā possum₉ accedere. Quinta ratio ṗncipationis: quia ipsa beata virgo ē regina dn̄a 7 ṗnceps nostra. Cum ḡ videmus q₂ null₉ dn̄a aut dn̄a suas oues sibi subditos volūtarie tradat inimico. sicut nec pastor oues sibi cōmissas velit dare lupo. Quō ḡ credis q̄ nos hoīes peccatores beata dn̄a nr̄a maria velit ꝑmittere infernali lupo. i. diabolo: dī vtiq₃ 7 suo inimico nisi forsitan ouis errās nolit redire ad caulā. i. ad pr̄iaz. s. ꝑ pniam. vn̄ ipso iure ṗncipationis tenet nobis dn̄a subuenire 7 ꝓtegere ne ꝑeamus q̄m dicente saluatore Joh. x. Bonus pastor aīam suam ponit ꝓ ouib₉ suis. Ideo cū fuerit requisita a pctōre debet miam 7 grām impetrare: et dīne vindicte ne feriat se obijcere. Unde Bern̄. Nō est inquit fas te o dn̄a posse deserere q̄ spem ponit in te. Sexta rō mediationis: q₂ ip̄a b. v̄go est mediatrix salutis nr̄e. Bern̄. Felix mediatrix maria que viris 7 mulierib₉ salutis antidotū ꝓpinauit. Nota autē q̄ in aliquo mediatore pōt quis sperare effectum rei disponende per ip̄m ex tribus ꝯditionibus. vicz

Primo si talis hz magnū posse.
Secūdo si habet prudenter scire.
Tertio si habet fideliter velle.

Sed q̄m hec oīa 7 singula ꝑmaxime inueniunt in hac mediatrice maria. ḡ sequitur q̄ indubitant ꝑ ipsam effici valet nr̄a salus. 7 q̄cq̄d optamus. Primo inq₃ q₂ maria hz maximū posse in curia celestis regis. Tū ꝓpter ꝑentelā 7 cognationē: q₂ est mr̄ regis: 7 iō nil ei pōt denegare. Juxta illud. iij. Regū. ij. Pete mr̄ q̄ovis neq₃ eīn fas ē vt auertā faciē meā. Tū etiā ꝓpt cōplacentiā 7 dilectionē: q₂ ip̄a b. v̄go p oībus beatis 7 creaturis diligit a rege xp̄o.

Tū deniq₃ ꝓpter obsequia 7 suicioꝝ exhibitionē: q₂ cū apud regē aliquē multuz pn̄t 7 merent q̄ multa fuitia fuerūt sibi: sed maria sup oīs gratissima 7 plīma suitia impendit xp̄o. Hinc Ans. de cōcep. v̄ginali ca. xv. dicit: Scimus beatā v̄ginem tanti esse meriti 7 grē apud deū: vt nil eoꝝ q̄ velit efficere possint aliq̄tenus effectu carere. Hec ille. Fident ḡ 7 secure pōt hō d eius mediatione sperare: q₂ oīa pōt. Secūdo ip̄a beata v̄go hz sūmā prudentiā 7 sciaz vt pote illūinatissima: q₂ maria illūinata interp̄tat ſm hiero. Et iō scit nr̄i misereri q₂ scit oīs defectus nr̄os 7 ꝑicula ac necessitates. Scit insup deū prudentissime inclinare ad miam 7 recōciliare ac iram eius auertere. Propterea ip̄a figurata est ꝑ abigail q̄ scribit fore mulier prudentissima: 7 occurrit velociter ip̄i dauid irato cū muneribus eiusq₃ irā mitigauit 7 prudent placauit ne occideret Nabal pessimum. i. Regū. xxv. Nota aūt q̄ ip̄a prudentissima abigail legitur. vi. genera mūneꝝ obtulisse dauid ira cōmoto. 7 sic eundē placare studuit. Primo obtulit panes. Secūdo vini vtres. Tertio coctos arietes.

Quarto sata polente. i. mēsures vl' modios acuratissime farine. Quīto ligaturas vue passe. Sexto massas caricarū. i. ficuū: ita spūalr hec prudētissima mediatrix 7 reconciliatrix nr̄a maria sex genera offert allegādo 7 intercedendo pro nobis apud christum qui significatur ꝑ dauid 7 dep̄cando ne eterna morte nos pessimos peccatores occidat. Primo panem. i. carnem christi que est panis vite Johis vi. vnde intercedendo dicit vel dicere potest maria: Memento fili dilecte: quia carnem de me suscepisti quam multiplicibus passionib₉ exposuisti ꝓpter peccatores. ideo miserere penitenti. Secundo offert vinū ꝑ qđ significat sanguis christi

quē effudit ꝑ nobis in cruce. Vñ ex vino sanguis xp̄i ꝯficit̄ in calice. Tertio offert arietes coctos ꝑ quos significant̄ fulcia marie in opib⁹ misericordie circa xp̄m exhibitis: alendo: portando: fouendo: balneando ꝛc. Nam aries misericordiā significat: q̄r sua q̄ habet. i. lanā: lac: ꝛ carnez in vsus hoīm erogare habet. Et signant̄ dr coctos arietes: q̄r oīa seruitia marie erāt decocta igne diui amoris. Quarto offert sata polente. i. dolorem ꝛ cōpassionē quaz sustinuit maria cum xp̄o. Sicut em̄ sata polente. i. farina accuratissima est multuz ꝯtrita ꝛ molita: ita totalr̄ ꝟginis aīa fuit merorib⁹ attrita in xp̄i passione. Quinto offert ligaturas vue passe ꝑ qḋ significatur amoris dulcedo quo cor marie fuit alligatū ꝛ vnitū ꝑ affectū maternū ipi dulcissimo iesu. Sexto offert ficus ꝑ qḋ significat̄ fides marie formata. Sicut em̄ fic⁹ h̄z plura grana ꝛ dulcē humorē. Ita fides debet h̄re ꝛ habuit in maria mlt̄a meritoria opa in dulcedine charitatis facta al's fides sine opib⁹ mortua est in homine Jaco. ij. Sic ḡ sapientissime maria ꝑ uobis ꝑ singula hec intercedendo pōt ꝛ scit obtinere depcādo ꝛ di. Memēto dulcissime fili iesu: q̄r ego dedi tibi carnem ꝛ sanguinē quē effudisti i cruce ꝑ petōrib⁹. Itē memēto suicioꝝ meoꝝ ꝛ ꝑpt̄ me saltē que sum mr̄ misericordie miserere petōri. Itē memēto doloris ꝛ cōpassiōis mee sub cruce: necnon amoris quē habui ad te ꝛ fidei ac oīm meritoꝝ meoruz: et ꝑpter me parce huic recurrenti ad me ꝛ speranti petōri in me. et certe quō credere potes q̄ mox xp̄s eius bonus filius nō placetur taliter. Ecce ergo habet maria scire placare ꝛ posse.

Tertio q̄z h̄z fidel'r velle ꝛ optare ex ei⁹ indita diuinitus pietate: vt nr̄i misereat̄. idcirco Bern̄. ait: Non deest marie ptās: q̄r mr̄ est oīpotētie: Nec īpetrandi industria q̄r mater est sapīe. nec volūtas: q̄r mater ē mīe. Hec ille. Optīa ḡ ꝛ securissima mediatrix est maria. Septima rō aduocationis. Oīs quippe hō ad suū aduocatū fidelissimū secure pōt in causa sua accedere. Beata virgo est aduocata nostra vt canit eccl'is. Et certe hoc iure aduocationis tenet̄ b. ꝟgo nobis in causa salutis ad esse fideliter: q̄r oīs aduocatus ꝫm iura tenet̄ diligenter causam coꝝ tueri quoꝝ est aduocatus ꝛ fidel'r exequi suā aduocationē ꝛ ꝑcurationis officiū. vt ptz. iij. q. vij. §. si quis aūt. Et ar. extra de testib⁹ intimauit. C. de iudicijs. l. ꝑperandū. §. illo. Sic ꝛ maria nostra aduocata q̄ in causa nr̄e salutis tā fideliter ꝑcurat q̄ peccatorē ꝯuersum ad ipam nō deseret q̄usq̧ deo ipm̄ recōciliabit. Vñ Ans. lib. orationū. O maria tu peccatorē toti mūdo despectū mr̄no affectu amplecteris: nec deseris quousq̧ deus ꝑ te placatus ipm̄ sue gratie recupabit. Hec ille. Octaua rō inuētionis: q̄r beata virgo est inuentrix gratie quā perdidit hō: ideo dixit angelus eidez Luc. i. Ne timeas maria inuenisti gratiā apud dñz. sc̄z quā hūanū genus ꝑdidit. Sz q̄m de iure quādo quis aliquid ꝑditum inuenit tenet̄ ei cuius est restituere. xiiij. q. v. c. si quid. Vbi dicit Aug. Si quid inuenisti ꝛ nō restituisti: rapuisti. ergo ipsa quodāmodo obligat̄ nobis dare gratiam p̄cipue cum ex hoc ipsa nullum defectuz gratie patiat̄ si nobis participat: Secure ergo ad eā debem⁹ ꝯfugere. Hinc Bern̄. Per te inquit o beatissisima accessum habemus ad deuz que es genitrix vite: inuētrix gratie: copiosa charitas tua nostroꝝ operit multitudinē peccatoꝝ ꝛ glīosa fecunditas tua nobis fecunditatez parturit meritoꝝ. Hec ille. Nona ratio p̄ciose emptiōis. Nimirū quāto p̄ciosius aliq̄d emerit quis tanto eius curam diligenti⁹ gerit ꝛ ꝓuidet ne pereat. Sed q̄m beata virgo emit nos ꝛ possedit dando p̄ciosissimū thesaurum pro nobis: sc̄z corpus: sanguinem ꝛ animam filij sui ꝑpter quod ait apostolus. Empti estis precio magno: glorificate et portate deū in corpe vestro. Secure igit̄ accede o hō sciēdo q̄r maria nō pōt tm̄ p̄ciū ꝑ nobis datū relinq̄re i cassum vt sc̄z nos ꝑmittat ꝑire. Si tū fideliter ad eā recurramus. Hic Bern̄. i omel. suꝑ Stabat iuxta crucē dicit orando sic. Reduc queso o dulcissima dñā ad memoriā q̄m innocēs vnigenitus tu⁹ in oculis tuis ymolatus ē ꝑ nobis peccatorib⁹. Noli ergo pia mater sperner e me ꝑpter euz q̄ amore mei nudus ꝛ laceratus pepēdit co/

rā te vt redimeret me. Decima rō ma/
terne affectionis. qr cū beata virgo sit mr̄
nostra adoptata indubitanter nos vere di
ligit et nostram salutem optat efficaciter.
Hinc sanctus Ignacius in ep̄la ad beatā
virginē ait: Nunc claude me in gremio
materne pietatis: tu mater sūme deitatis
verā mr̄ saluatoris: mater adoptata pec/
catoris. Hec ille. De hac maternitate bea
te virginis patuit li. ix. p. ij. Undecima
ratio preceptorie obligationis. qr ipa bea
ta virgo obligata est adeo, vt nos diligat
ex illo precepto: Diliges p̄ximū tuū sicut
teip̄m Math. xxij. hoc est, ad id qd teip̄m
id est ad gratiā z gl̄iaz. Sz diceres qd
cure est btē virgini de nobis cuz ipsa sit in
celo glorificata. Rn̄deo q etiā p̄pter illos
celestes beatos videt̄ beata v̄go fore obli
gata ex dicto p̄cepto fraterne dilectōis vt
scz illoꝝ bonū p̄moueat in hoc q nos sal/
uat, p eo quia ip̄is beatis ex hoc gaudiuz
accidentale accrescit q nos pctōres p gra
tiam dei z eius matris merita saluamur.
Un̄ Luc. xv. Gaudiū est angelis dei sup
vno pec. p̄niam agente. Et sic quāto plu/
res saluamur tanto gaudiū accrescit tam
angelis q̄ beatis aiabus q̄ etiam ipsi be
ate virgini marie. qm̄ p̄ut probat Rich. et
Bonauē. sup. iiij. di. xlix. Et btūs Grego
rius exp̄sse dicit q in celo vnusquisq bea
tus tantū gaudet de bono alterius q̄tuz
de p̄prio g̃ zc. Duodecima rō p̄ijssime
inuitationis. Nam ip̄a met iuitat nos p̄ijs
sima liberalitate miserationis: vt vicz ad
eam ꝯfugiamus in omni necessitate tāq̄
ad matrem dicēs. Eccl̄i. xxiiij. Ego mater
pulchre dilectionis zc. sequit̄. Trāsite ad
me omēs qui cōcupiscitis me z a genera/
tionibus m. adimplemi. Secure ergo ad
eam debemus accedere que infallibiliter
se repromittit nobis suffragari. Et ad id
inducunt nos etiā exēpla. Naturaliter eīn
quelibet res illuc incliuat̄ ꝯfugere vbi ma
iorem influentiaz pietatis z auxilij nouit
vel sperat habere: sicut videmus in floribꝫ
qui semp vertunt se ad ptez solis p̄pter in
fluentiā. Item pueri naturaliter semp ha
bēt recursum in sinum patris z m̄ris: aut
nutricis fouentis eos. Un̄ recitat̄ sicut
etiam narrat lucidissimus mgr̄ iohannes
gritsch ordinis minoꝝ. sermone suo. xvi q
rex dauid semel annuerat salomonē filiuz
suum. Quē cognoscēs sapientē p eius sa/
pientiā voluit auscultare locū eiꝰ māsiōis
Mittens g̃ in orbem terre tria p̄blema/
ta ad vicinos reges cogitauit neminē ni/
si filiū posse soluere z sic voluit d̄ filio vbi
esset experiri. Primū p̄blema. quid est
melius z vtilius quod homo potest habe
re in hac vita. Scdm̄ quis cibꝫ esset ho/
mini magis cōueniens. Tertiū quis lo/
cus esset securior homini. Que p̄blema/
ta cū nō possent solui ab alijs: tandē deue
nerūt ad regem cū quo tunc salomon mo/
rabatur. Qui cū non posset soluere cū su/
is sapientibꝫ cōsiliarijs. Accessit salomon
intelligens p̄rem suū hec misisse. Et respō
dit ad primū. Nil vtilius z delectabilius
homini in hoc mundo q̄ cor quietū. Ad
scdm̄ nō est cōuenētior cibus p puero q̄
lac matris sue. Ad tertiū cōuenientissi/
mus z securissimus locus est gremiū ma
tris. Considerans ex hoc salomon deside/
riū p̄ris redijt zc. Sp̄ūaliter homo pecca
tor abscessit p peccatū a deo. Debet g̃ re/
dire ad gratiosam matrē. i. mariā in cuiꝰ
misericordie gremio habet cibū gratie et
doctrine p optimū: z cor cum deo quietū.
atq locū securissimū ab hostibꝫ. i. demoni
bus. Un̄ Anshelmus in oratiōe q incipit
Uirgo mūda dicit: Sicut nāq o beatissi
ma v̄go impossibile ē vt merita tua obliui
scaris: sic mitissima incredibile est vt sup/
plicantibꝫ non miserearis zc. Aduerta/
mꝰ ergo charissimi q̄ pie nos inuitat ma
ria di. Transite ad me zc. O pctōres. O
viri z mulieres. Omnes qui diligitis me
secure venite z a gn̄ationibꝫ m. i. p meritū
generatiōis christi ex me adimplemi gra/
tia z gloria Amen.

Pars vltima libri vltimi de miraculis plurimis quibus clarescit q̄ multas vtilitates confert beata maria deuotis.

BEatissima maria
dei genitrix virgo licet innūe/
rabiles gratias z vtilitates p̄
stet generi humano: quas r. ce

enarrare nec cogitare sufficimꝰ aut exti-
mare. Tamē vt aliquas ꝓ edificatiōe ex
multis accipiamus quatenus hēat ꝑdica
toꝛ in ꝓmptu aliqua miracl'a cū voluerit
applicare. In ista ꝑte iuxta numeꝝ .xij. stel
laꝝ in corona btīssime ꝟginis ꝑ iohēm in
Apocal'. xij. ca. descriptaꝝ. grās ⁊ bona si-
ue vtilitates ꝑcipue xij. cōscribere succin-
cte dignū duxi: ꝑlima miracl'a etiā q̄ i hoc
libꝛo sūt sparsim sc̄pta cōphēdi pūt ꝑ sin-
gula capitl'a huiꝰ ꝑtis. Et qꝛ mlta legunt
de b. ꝟgie miracl'a sola pulchꝛioꝛa q̄ potui
colligere sbscribere intēdo h̄ vt ptꝫ icuēti.

Capi. I. q btā maria suos fa-mulos ⁊ deuote ad eā recurren-tes ab hostibus saluat.

Prima gratia siue

vtilitas quā dat btā ꝟgo gnī
hūano ⁊ ꝑcipue sibi duotis fa
mulis ē qꝛ ab hostibꝫ saluat qd̄ ꝓbat ꝑ pl'a
miracula Primū miraculū de Iu-
liano impatoꝛe. Qui vt ait btūs Hieroꝰ
in cronicis ꝯtra persas ꝓficiscēs xp̄iano-
rū sāguiez dījs vouerat pꝰ victoꝛiā. Scri
bit aūt amphilociꝰ eps Iconien. q ipi iu
liano ꝓficiscēti obuiauit sctūs basiliꝰ eps
Cui insaniens iulianꝰ dixit: Cum persas
subijciēs reuersus fuero ciuitatē tuā deso
labo ꝓ eo q deos deasq meas nō adoꝛatis
Basiliꝰ itaq rediēs ad ciuitatē. narrauit
oī multitudini ꝟba impatoꝛis: ꝑcepitq
oī clero ⁊ ꝑplo cuz mlieribꝫ ⁊ infantibꝫ vt
ascēderent in montē Didymi in q̄ erat tē
plū genitricis dei. Et tribꝫ diebꝫ ieiunan-
tes postularunt a deo dissipari impatoꝛis
iniqui sensum Illis ꝯoꝛātibꝫ ⁊ flentibꝫ vi
dit Basiliꝰ in visu mltitudinē militie ce-
lestis in monte hic ⁊ inde: ⁊ in coꝝ medio
sup thronū gl'osū btāz mariā ⁊ dicētē ad
circūstātes. Vocate mihi mercuriū ⁊ ibit
interficere iulianum multa blasphemā-
tē in deū ⁊ filiū meū. Itaq sctūs mercuri
us cuz armatura sua venit ⁊ iussus ab ea
velociter abijt Expergefactꝰ a sōno mag
nus Basiliꝰ venit in ciuitatē ad scti mer-
curij sepulchꝝ vbi suspēsa eiꝰ ꝯseruabant
arma. Que i ibi nō iuenit. vocauit custo-
dē ⁊ vbi eēnt arma q̄siuit. Qui asserebat
eū sacro vespi ibi ea fuisse. Vn̄ Basilius
visioni credidit ⁊ cūctis reuelauit. Descēq
de mōte reuersi cū grāꝝ actione ad sepul-
chrū scti mercurij inuenerūt lanceā eius
sanguine madidā. Oi aūt ꝑplo festū agē-
te in laude btē ꝟgis ꝓ liberatōe ciuitatis
Ecce die q̄rto venit i ciuitatē libaniꝰ que
stoꝛ iuliani dicēs: Cū eēt iulianꝰ secꝰ eu-
fraten fluuiū vbi etiā i castris custodiebāt
eū septē militū excubie. Ecce nocte quidā
miles ignotꝰ cū armis venit: eūq lancea
valido impetu ꝑfodit. qui subito ascēdēs
nusq cōparuit. Iulianꝰ ꝟo cepit blasphe-
mādo clamare di. Vicisti galilee vicisti.
et sic expirauit. Scd̄m Miraculū de
Rn̄soꝛio Gaude maria ꝟgo ⁊c. Qui-
dā etiaz puer fert q cū in scolis didicisset
istud rn̄soꝛiū Gaude maria virgo cūctas
hereses sola interemisti ⁊c. qd̄ rn̄soꝛiū can
tat in festo purificatōis btē ꝟgis. Et cum
pulchꝛa voce per plateas ⁊ ciuituz poꝛtas
hoc decātaret poꝛrigebant sibi plime ele-
mosine ⁊ ciboꝝ reliquie. Iudei aūt qꝛ plu
rimi in illa ciuitate cōmoꝛabant cū audi-
rēt pueꝝ canentē multū dolebāt eo q ma
trē iesu laudaret ⁊ iudeos ꝑ rn̄soꝛiū hoc
ꝯfunderet. v. Erubescat iudeꝰ infelix qui
dicit xp̄m ex ioseph scie natū ⁊c. Stoma-
chatus igit in vicinatu platee vnꝰ iudeo-
rū cū pueꝝ talia canētē audiret plies Ac-
cessit ⁊ vocauit quasi aliq̄d puta pomum
vel sil'e se datuꝝ asserēdo: ⁊ sic ꝓmissiōibꝫ
ac exenijs fructuum ip̄m in domū suā ad-
uocauit tanq si cantū istū vellet ab eo au
dire puer simplicitate ꝑditus secutus ē ꝓ-
mittentē iudeū ⁊ mox iste habita opoꝛtu-
nitate. Ip̄m pueꝝ in gutture cultro cedē-
dēdo occidit. Cūq mr eiꝰ vidua paupcu
la diutiꝰ q̄sitū nō inueniret dictū ē a ꝯuicī
neis q visus ē a plimis poꝛtas illiꝰ iudei
intrasse Sꝫ q̄d fuerit vel vtꝝ sanus inde
exierit nullꝰ testimoniū poterat ferre. Mr
ergo iudicē adijt ⁊ iudex iudeos coegit: ⁊
facta lite cū ꝓbatio incūberet ipi mri pue
ri: eo q cōtra eam iudei insurrexissent nec
ꝓbare quicq de hac re mater posset anxia
pro filio ꝑdito in hoc se obligauit q req-
rerent omēs domus iudeoꝝ ⁊ si inueniret
apud eos suꝰ filius ꝑditꝰ: oēs iudei cō-

burerent: aut si nō mulier ipa calūnie cō/
uicta cōbureret. Qđ cū placuisset iudeis
et iudices approbassent. Ecce q̄stione facta
nullibi cōptus est apud iudeos puer occi/
sus. qui m̄ sub modio iacebat occultatus
in cōclaui. Tunc mulier lata sn̄ia ad cre/
mandū ducit ab omi pplo exultāt iudei cō
tristāt z dolēt noti xp̄iani ac vicini. s. mu/
lieris illius plurimū quoq̄ plorat ipa. q2
pdito filio seipam etiā amiserit zc. Cūq̄
nullū h̄ret refrigeriū q2 insultantib9 iude/
is tanq̄ victorib9 ad incendiū duci coge/
bat sic educēdo cū pp̄e ecclīam b̄te v̄ginis
puenissent atq̄ recordata de btā v̄gine in
uocaret ipam lachrymabiliter: cepit audi
re dulces sonos acsi fili9 su9 cātaret illud
respōsoriū solitū. s. Gaude maria v̄go zc.
Cepitq̄ ptendere collū z pp̄l'm cōmonere
ut audiret: et ecce omnes audientes popu/
li cantū: cōtiori sunt z illuc accesserūt vbi
audiebat vox sonare Et sic cōpererūt q2 i
domo illi9 iudei sub modio abscōsus fue/
rat puer occisus. Subleuātes modiū vi/
derūt puerū in gutture cruentatū cum an
gelis pluribus dulciter illud responsoriū
cōcinentem. Quo viso miraculo z pue/
ro interrogato ac oīa facta enarrāte p or/
dinem scz quomō p beatā virginez fuerit
sanatus in gutture vulnerato z dulcit in/
ter angeloꝝ agmina fotus. Ecce omēs in
laudē beate virginis xp̄iani pruperūt z iu
deos cōbusserunt: ac puerū sanū matri re
stituerūt sicq̄ p̄cibus z meritis b̄te v̄gis
saluata est mulier z filius zc. Tertiū
Miraculū Ad idē legit in legēda cō/
muni natiuitatis beate virginis q erat q̄
dam fur qui sepe latrocinia exercebat sed
tamen beatā mariam plimū in deuotiōe
habebat z eam crebrius saluebat. Qua/
dam ergo vice furtim rapiēs aliqua: tunc
capit deph̄ensus z suspēdio iudicat. Cuz
ergo suspenderetur continuo beata virgo
eidem affuit z suspensum tribus diebus
vt sibi videbatur suis manibus sustenta/
uit: ita q nullā lesionem psensit. Illi vero
qui eū suspenderant die quarta casu inde
transeuntes eum viuentē z vultu alacri re
pererūt z arbitrātes q non bene fuerit la/
queo astrictus gladio ipm iugulare vole
bant. Sed btā maria ferientiū gladijs ma/
num opponebat et illi sibi nocere nil pote
rāt. Cognoscētes ḡ illo referēte q btā ma
ria sic eum iuuaret, mirādo eū deposuerūt
et amore v̄ginis abire liberuz dimiserūt.
Qui abiēs monasteriū intrauit z quoad
usq̄ vixit in seruitio dei genitricis pman/
sit Ecce patet q2 btā v̄go in se spantes ac
ad ipam ꝯfugiētes nō derelinqt: ipamq̄
laudantes z ei deuote seruiētes a piculis
et hostibus saluabit

Ca. II. q btā maria suos deuotos a submersiōe liberat. miraclm. I

Secūda vtilitas si/
ue grā quā suis pstat maria est
q a submersione liberat Scri/
bit in libro q̄ intitulat scala celi. Et etiam
in mariali magno. q cū quedā mulier do/
cuisset puerū suum salutationem b̄te vir/
ginis et q quandocunq̄ timeret vel in ali
qua necessitate fore contingeret eam dice/
ret. Quadā vice dum cum alijs pueris
iuxta flumen luderet subito a flumine ra
piuntur incidentes z cū alij clamarēt iste
salutationez virginis prout fuerat edoct9
dicebat. Tunc vna pulcherrima domina
ad eum accessit z in flumine eum confor/
tauit et fouit: aquisq̄ iam transactis puer
sanus z incolumis apparuit: et dum cete/
re matres suos natos requirerent inuene
runt submersos. Iste vero enarrauit quō
protegēte pulcherrima dn̄a: id ē btā ma
ria fuerit protectus et liberat9 ce sic in lau
dē b̄te v̄gis oēs prorupert Scdm mi/
raculū Ad idem legit ibidez q accidit
in vuasconia q quedaz mlier ppinqua p/
tui dū ecclīā bti Michaelis q̄ ē i loco vbi
fluit mare z refluit visitaret z dū rediret
z mare populos sequeret. Ipsa q̄ ceteris
fugiētib9 p̄ timore maris cū fugere nō pos
set velocius. eo q grauida foret z timore
correpta tempus ptus accelerasset. Ecce
ab vndis maria rapit z inuoluit in mari.
Que ad beatā virginē eleuans cor suum
cū lachrymis supplicauit. Statimq̄ beā
virgo affuit z palium sup eā extēdens ab
vndis maris ptexit. Et cuz illa subito pe
perisset viuū filiū: tam matrē q̄ filiū sal/
uos z incolumes trāsacto maris periculo

ad littus deduxit. Quod cernens popul⁹ xp̄in et matrē magnificarunt. Ad idem facit miraculū de quodā sacerdote ī pago gallicano qḋ scriptū est li.iiij. p.i.ar.ij. in fine. Et etiā miraculū de quodaȝ sacrista monacho qḋ hēs infra ca.vij. miraculo.ij.

Capitulū tertiū ꝙ beata virgo maria ad se conuersos ⁊ sibi deuotos a cōfusione preseruat Primum miraculum.

Tertia gratia seu vtilitas quā prestat maria est ꝙ a cōfusione p̄seruat. Legitur in mariali magno, ⁊ etiaȝ in libro qui intitulatur scala celi ꝙ abbatissa quedam fuit deuota et sancte vite in religiōe que insolētes acriter puniebat. et ideo magnā illaꝝ indignationē habebat ferre ⁊ quia non poterāt ei nocere aliť ad eius seruitiū se ingerētes signa amoris p̄tendebāt ad eā: q̄ corrupta morib⁹ ab eis cepit allici ⁊ attrahi: nunc ad solatiū: nūc ad silentiū frangendū: nūc ad potandum et crapulandū. Quid plura quadaȝ vice accidit vt hylarior p̄ crapula ⁊ vino effecta ad luxurie ꝯcupiscentiā accēderet⁊ cū suo seruitore mechādo ꝯcepit filiū. Cūq; eius impregnatio ventre intumescente a monialib⁹ esset cognita ꝯtra eā cōspirant cōmagio quo ipaȝ oderāt ꝓpter pristinas correctiones eaꝝ. Reuelātq; factū ⁊ cum litteris ⁊ nuncijs aduentū epī requirunt vt cū ꝯfusiōe deponať ⁊ e claustro abijciatur. Presciēs abbatissa aduentū epī. Ingressa oratoriū beate ꝟginis tota ꝑfusa lachrymis sic dicebat: O beatissima virgo tu es refugiū peccatoꝝ: adiutrix in oī tribulatiōe: ꝯsidera nunc instantē ꝯfusioneȝ meā. Nō eñ sum digna ex feditate peccati mei accedere ad tuā p̄ntiā sed supabundat tua clemētia vbi abūdat delictū. ⁊ sic fatigata lachrymis obdormiuit ⁊ in sopore eidē beata ꝟgo apparuit di. Nō ē pbas eū sim aduocata peccatoꝝ vt ꝯtritos corde deserā ⁊ iō obtinui tibi a filio meo peccatoꝝ remissiōȝ ⁊ cōfusiōis libatōȝ. Tūc virgo p̄cepit duobus angelis astantibus vt onere ꝓlis eā exonerarēt ⁊ filiuȝ cuidā probo viro portarēt p. v. annos enutriendū. Euigilādo abbatissa inuenit se priuatā pregnantie. Et ecce adueniēte epo audacter occurrit honorifice. Qui repellēs eā cū obprobrio: dum p honestas ꝑsonas de accusatione requireret veritatē: mūda fore cōperiť. Moxq; eps veniā petijt ⁊ cuȝ moniales punire vellet ꝓ infamatione ei⁹ abbatissa epo in cōfessione appuit rei veritatē ⁊ miraculū factū. Tunc eps de puero scita veritate cū viro illo ꝓbo ipm enutriuit ⁊ ad etatē adultā in bonis moribus perduxit ad laudem beate virginis.

Scdm Miraculū sequiť. Ad idē referť vbi supra. ꝙ q̄dā mulier fuit q̄ dedita magnis imūdicijs ħ bonuȝ faciebat ꝙ q̄lib; die genib⁹ flexis septies angelicā salutationē dicebat. Et quia adulterabatur cuȝ viro cuiusdā sue vicine: illa vicina patienter nō ferēdo cepit rogare btāȝ virginem vt confunderet istā meretricē dicēdo O dn̄a charissima mater totius puritatis et mūdicie: cur sustines ⁊ nō ꝯfundis istā meretricē que suis imūdicijs virū meum deprauauit: nōne tibi seruiui: nōne puritatē dilexi. ergo mihi subueni: q2 refugium aliud excogitare nesciui. Tūc imago beate virginis allocuta est mulierem et dixit Hec de qua tu loqueris offert mihi encenium gratissimū. ⁊ ideo q̄ꝺdiu hoc facit cōfundere non possum ipam: imo ꝓtegam a cōfusione. Verū tñ ecce cor eius conuertā ⁊ cōpunctionē illi tribuā ac odiū peccati: cuiuscūq; imūdi ifundā. Cūq; btā ꝟgo oīa cōplesset iuxta ꝓmissa: tūc adultera se correxit: et illa mlier suū viꝝ sp castum cōperit. Ex quib⁹ clarescit q2 q̄ marie deseruit confusionē pctōꝝ ipsius marie meritis euadere quibit ⁊ cōpunctiōis gratiaȝ consequi poterit ⁊c̄.

Ca. IIII. ꝙ btā maria castitatē cōseruat suis Miraculū p̄mū.

Quarta vtilitas ꝙ btā maria ad eā ꝯfugientib⁹ ⁊ seruiētibus castitatē tueť et cōseruat. Legiť vbi s. ꝙ q̄dā iuuenis a quadā iuuēcula q̄ corrupte:

eũ amabat anulũ recepit in signũ amoris. Cũ aũt quadã die luderẽt ad pilam ꝓpe portas eccl'ie iuuenis ille timens ne tãgeret ingressus est eccl'iam vbi cũ aspexisset pulchritudinẽ imaginis beate ꝟginis descendit in cor eius deuotio. s. vt ipsam eligeret in sponsam ⁊ in signũ huius anulũ in digito imagis posuit. tũc imago manu ↄstricta anulũ retinuit. Qui ꝑterritus sociis hec nũciauit. Et illi monebant eũ ad religionis ingressum. Sed iste attractus ↄcupiscentiis mũdi multũ distulit: ⁊ postmodũ ↄtxit sponsalia cũ alia. Cũq̃ de nocte ingressus fuisset lectum imago sibi apparuit anulũ demonstrãs infidelitatẽ illius arguit. ille excitat᷒ de somno illusionẽ fore putauit qđ viderat: ⁊ iterũ obdormiuit. Et ecce scđa apparitione facta durissimis verberib᷒ ⁊ cõminatiõib᷒ dep̄hensus ẽ subitoq̃ euigilauit ⁊ dimissis oĩb᷒ mũdi i heremo sue amatrici deseruiuit. Secũdũ Miraculũ. Ad idem legit᷑ vbi sup̄ ꝙ q̃dam miles diues ⁊ in bellis famosus totus erat deditus corruptionib᷒ feminarũ. Et qr torneamentũ debebat fieri in verona ad illud ꝑgens cũ magno apparatu in q̃dam castello vnã pulchrã iuuenculam aspiciens eã cõcupiuit: vñ vocato famulo pecũias magnas illi tradidit cũ q̄b᷒ ꝑentes iuuencule ⁊ ipsam virginẽ ad illicitũ actũ induceret. Tũc ꝑentes excecati mũere filiam inuitam tradiderũt stuprandã. Et quia sabbatũ erat: illa virgo corde deuoto se beate virgini cõmendabat. Cũq̃ ploraret illam miles de noĩe interrogauit. At illa ait ꝙ vocaret᷑ maria. intulit miles Cur ploras. R̃ndit illa. Melius esset mihi mori q̃ turpiter viuere. Nam virginitatem meam deo ⁊ beate marie voueram. Tunc spũssanctus tetigit mentẽ mox militis ⁊ extinxit in eo omnẽ libidinem: ⁊ ait puelle: Quia hodie est sabbatũ dies virg̃ marie deputatus: ⁊ nomen tuũ est conforme. Nunc te integrã offero sibi ⁊ teste deo ad meas expensas in monasteriũ monialium te introducã. Illaq̃ gratias egit: et miles se ꝑ oĩa ↄtinuit ab ipa atq̃ in monasteriũ eam tradidit ⁊ collocauit ꝓmittendo abbatisse multas diuitias postq̃ regressus fuerit se oblaturũ. Sed accidit vt moreret᷑ miles in ipo torneamento. Tũc Abbatissa cepit puelle huic improperare ipsius militis fallax ꝓmissum. Insuper vitium corruptele sibi imponere minabat᷑. ⁊ quia nullũ solatiũ hũanũ poterat hr̃e: ad beatã virginẽ ↄfugit labrymabiliter assidue subsidium exorando. Cui apparẽs beata ꝟgo sic ait: Noli flere filia dilecta. Nã miles ille qui tibi tantã exhibuit grãm in fine ↄpunctus saluatus est ⁊ corpus suum quia in torneamento mortuus est in loco nõ sacro sepultũ ẽ. Vade ergo ⁊ dic abbatisse vt ipm eius corpus ad vestrũ cimiteriũ sacrum siue monasteriũ sepeliendũ deferri faciat. Et in signum ꝙ locuta sim tibi cũ nunc sit valida hyems rosa pulcherrima reperiet᷑ sup̄ tumulũ eius: cuius radix ꝓtendit᷑ vsq̃ ad cor eiusdem militis. eo ꝙ scz ob mei amorẽ castitati tue pepcit. Cũq̃ hec retulisset ⁊ abbatissa adhuc credere nollet. Reuelato sibi q̃dam peccato occulto ꝑ puellã de mãdato b. ꝟginis marie Tunc ↄtrita ⁊ ↄfessa cũ ꝓcessione illuc ꝑgendo signũ dictum inuenit ⁊ corpus ad cimiteriũ transtulit. sicq̃ pz q̃m ipa gloriosa ꝟgo mater ad se ↄfugientib᷒ castitatẽ illibatã ↄseruat ⁊ ad ipãz inducit sectãdã atq̃ honorãtib᷒ puritatẽ finẽ bonũ largit᷑.

Caplm. V. ꝙ beata maria suis subuenit ⁊ consolationem p̄stat in morte Miraculũ p̄mũ.

Q Vita vtilitas ꝙ beata maria suis deuotis in hora mortis ↄsolationẽ ⁊ auxiliũ cõdonat. Legit᷑ q̃ppe de q̃dã clerico q̃ gaudia marie ꝑ quãdam solitã antiphonã q̃tidie depromebat: scz Gaude dei genitrix ꝟgo imaculata ⁊ quõ in hora mortis ↄsolari meruit a beata virgine: de hoc lib. ii. ꝑte. ii. arti. ii. circa finem scriptum reperies. Miraculũ. II. Ad idẽ legit᷑ vbi s̄. Et etiam refert Vincẽtius in speculo hystoriali lib. viii. ca. xcvi. ꝙ cuidã parochie p̄erat p̄sbyter diues sed vitiis plenus q̃ in sua parochia habebat q̃ndã nobilẽ diuitẽ ⁊ etiã q̃ndã paupculã viduã. Cõtigit ambos sil' infirmari ⁊ morti p̄ximari. Vocat᷑ g̃ sacerdos ad diuitẽ illũ ꝑ ↄfessione ⁊

cõmunicatione. ꝛ veniẽs vidit multos a/
stare diuiti solacia pbendo. Qui attẽtus
plus ad tҏalia ꝙ̃ spũalia ꝯfessione quali/
cũqꝫ facta cepit adulationis verba diuiti
d ire coꝛā circũstantibus vitam eternam
ꝓmittẽdo: ꝛ de ꝯscientie exaĩatione ac pec
catoꝝ salubri penitentia ꝛ satisfactione a/
lienoꝝ minus dispositum diuitẽ reliquit:
Interim venit q̃dam ex pte vidue qui di/
xit eam in extremis agentẽ: ꝛ sacramenta
postulãtẽ. Ecc cũ sacerdos nil curaret ait
eidem capellanus Grande ꝑiculũ nobis
instat si illa mulier sine ꝯfessione ꝛ eucha
ristie ꝑceptione ex nostra negligentia de/
cesserit. iratus sacerdos ait: O parũ sani
capitis ꝯsiliũ: ꝓ vili vidua nobilem re/
linquere patronũ a quo in testamento plĩ
ma leganda tẽꝑalia expecto. Ait capella/
nus: Ego si ꝑmittis: infirmã viduam visi
tabo cũ sacramento: fauente p̃sbytero. Cũ
ingrederetˀ pauꝑcule vidue habitaculum
vidit viduam sup nudam humũ ꝑuo stra
mine stratã iacere. Hec vidua erat dei fa
mula plena bonis opibus ꝛ erga b. ṽginẽ
mariã p̃cipuã gesserat deuotionẽ introspi
ciensqꝫ capellanus vidit huic vidue assi/
stere beatã mariã cũ magna milicia ange
loꝝ ꝛ choro btãꝝ ṽginũ ꝛ tenere lintheolũ
q̃ tergebat vultũ egrotantis vidue: ꝛ oĩe
pietatis beneficiũ impendens satagebat
circa frequens ministerium. Capellanus
hec videns obstupuit ꝛ ꝯtinuit. Regina
autem celi data fiducia virũ dei vt intra/
ret imꝑauit: ꝛ maria sedem parante ac ne
timeret hortante. sedit ꝛ ꝯfessionem vidue
audiuit: tandẽ cũ eidem vidue vellet cor/
pus xp̃i dare: ꝛ de pixide excepisset mox b.
maria virgo cũ celesti curia tota in ibi exi
stente se ꝓstrauerunt humiliter ꝛ corpus
christi adorauerunt. Tandem cõmunica/
ta vidua ꝛ ecclesiasticis sacramentis per/
actis. Capellanus cepit psalmos legere.
ꝛ sic obitum vidue premunire. sicqꝫ bea/
ta virgine astante ꝛ ꝯsolante egredientẽ
aĩam felicem in celum cum tota gloriosa
cõitiua in iubilo deduxit. Deniqꝫ hec vi/
dens ꝛ deum glificans. Capellanus cuꝫ
gaudio rediit ad domũ diuitꝫ vbi erat ple
banus veniẽsqꝫ ad limen hostij vidit cat/
tos nigros circũuallantes lectum diuitis
Quos miser ille sentiens infestos demo/
nes fore rugiebat clamans ꝛ dicens: Tol
lite cattos tollite: misero subuenite. Post
aliquantulũ vidit ethiopem magnũ voce
minaci: vultu terribili: vncũ quẽ manibus
gestabat: faucibꝫ ꝛ gutturi diuitis pecca/
toris imergere: ꝛ furibunde aĩaꝫ eius infe
licem extrahere. Ille q̃ꝫ diues in his dolo
ribus dans vocẽ horribilẽ: tradidit infeli/
cem spũm. Et ecce mox ceteri cõplices de
mones irruentes miserã aĩam illã flagris
ac verberibꝫ afficientes imerserũt in locũ
tenebraꝝ. Capellanus igitˀ hec videns ni
mio timore correptus cecidit. Factoqꝫ in
excessu mentis mox beata maria glĩe regi
na sibi apparuit dicẽs: Ne timeas charis/
sime nõ tibi nocebit malignitas dyaboli/
ca: qꝛ tibi mihi deuote deseruienti parata
est beatitudo celestis. Sicqꝫ recreatus re
diit ꝛ gratias ac laudes deo agens tandẽ
in bono ꝛ deuotione beate virginis ꝓfecit
ꝛc. Ad idem facit etiam miraculũ de q̃/
dam clerico qui quotiẽs ꝑtransibat eccle
siam vel imaginem beate virginis genu/
flexo semꝑ salutabat: ꝛ quõ in sua infirmi
tate est ꝯsolatus. De hoc habes libro. i. ꝑ
te. iiij. arti. ij. in fine.

Capitulum. VI. ꝙ beata maria suos dilectos honorat. Miraculum ꝓmũ.

Extra vtilitas ꝙ beata maria suos dilectos honorat
Legitˀ vbi s̃. ꝙ q̃dã nobilis intra
uit religionẽ cisterciensem q̃ dũ rudis in/
genij a magistro sibi dato nõ poterat lr̃as
addiscere mox se hũiliauit cogitans meli
us deo deseruire in hũilitate: vt cõuersoꝝ
eligeret habitũ: nec potuit plus addiscere
ꝙ̃ aue maria. ꝛ quia hoc deuotissime dice
bat q̃tidie ꝛ frequentissime: accidit vt mo
reretˀ: ꝛ tandem fossa eius a quodam visi/
taretˀ. et ecce de capite fosse eius lilium ex
creuerat pulcherrimũ scriptum intus ꝛ fo
ris. ꝛ ꝯuocando abbatem ꝛ ep̃m dũ fodis/
sent inuenerũt lilij radicem de corde ꝑ os
ꝓcedẽtẽ ꝛ ad extra excrescẽtẽ in cuiˀ folijs
scriptũ erat: Aue maria. Et hec videntes

laudauerũt b. ꝟginẽ suos honorãtem.

Miraculũ. II. Ad idem legit ubi s. ꝙ sanctus Boicus beate virgini sũme deuotus dum eccl'iam sancti Michaelis intrasset ꝛ in ea absconsus in angulo pnoctasset in lacrimosis orationibꝫ. Ecce in media nocte virgo benedicta cum celesti militia eccl'iam ingredit ꝛ dum missaꝫ requireret: oblatus est ei Boicus: q̄ timẽs accedere coram b. ꝟgine mox lapis retro quem absconsus residebat se subtraxit ab eo Tunc coactus ad altare accedit in veste mirabili ornatu. Cũq3 misteria cũ mirabili melodia ꝛ cantibꝫ angelicis fuissent cõpleta: virgo benedicta Boico vestẽ mirabilem dedit que adhuc in illa eccl'ia demonstrat dicens: Om̃s venerantes me excellentiori veste ornant ꝛ honorantur ꝛc.

Ad idem facit miraculũ de q̄dam monacho noie Jostio descriptũ lib. vi. pte. ij. arti. iij. in fine.

Miraculum itẽ tertium. Ad idem legit in libro miraculoꝝ beate virginis: vt scribit Ans. Et etiam in libro qui intitulatur scala celi. ꝙ in anglia fuit quidam monachus sũme deuotus beate virgini qui quotienscũq3 nomen marie audiebat flexis genibus ei reuerentiaꝫ exhibebat. Cum autẽ victus senio vix assurgere posset ꝛ se leuare in lecto: dati sunt sibi seruitores. Qui vice quadam dũ abessent. et monachus ꝓstratus beatam virginẽ reuerenter ꝛ deuote vt solitus erat exoraret finita oratione deuota: cum vellet surgere ꝛ nequiret ꝓ senectute. Conatũ adhibẽs ad surgendũ ait: Dulcissima ꝟgo maria adiuua me. Ecce statim affuit eidẽ beata ꝟgo cum sacris virginibus ꝛ cum duabus puellis erigens eundem ꝛ ad fortitudinẽ iuuẽtutis triginta annoꝝ restaurauit: qui q̄diu vixit beate virgini sollicite deseruiuit ꝛ ab om̃ibꝫ honorabat ꝛc.

Miraculum item quartum.

Ad idem legitur vbi supra. Et recitat idem Anselmus etiaꝫ in epistola ad coanglicanos ep̄os videlicet ꝙ tempibus karoli regis francoꝝ. quidam germanus regis hungarie fuit qui sic erat deditus deuotioni beate virginis vt quotidie anteq̄ comederet: diceret horas eius. Cum autẽ infirmitate grauatus vouisset beate virgini ꝙ si eum curaret castitatem seruaret Statim vidit camerã luce repletam ꝛ se curatum om̃ino reperit atq3 sanũ. Tandẽ moritur rex hũgarie absq3 altero herede. ꝛ iõa regni baronibus inducit iste iuuenis ad contrahendum ne careret regnũ successore. Electa quoq3 sibi sponsa ducuntur ad ecclesiaꝫ pro benedictione nuptiarum. Tunc iuuenis recordatus est ꝙ illa die non dixerat horas beate virginis: Horq3 cepit dicere cum deuotiõe. Et cũ gorando diceret illã antiphonã. Quã pulchra es ꝛ q̄ decora charissima ꝛc. Ecce splendida virgo apparuit ante altare duobus angelis astantibus ꝛ ait iuueni: Si pulchra sum ꝛ decora vt dicis. Cur me dimittens aliam sponsam accepisti? Tunc iste ait: O domina quid me iubes facere Et illa: Si sponsam carnalem meo amore dimittis me in sponsaꝫ celesti regno habebis. Et si festũ cõceptionis mee celebraueris annuatim mecũ in regno vnigeniti mei laureatus eris. His auditis adolescens clam fugiẽs ab vrbe ꝛ regno: venit aquilegiã: ꝛ sup rupem hereniticam vitaꝫ duxit. Tandem fama ꝓdeunte veridica sanctitatꝫ electus est ꝛ factus patriarcha aquilegie. ꝛ publice p̄dicauit atq3 instituit fieri festum conceptionis Marie deuote celebrandum.

Miraculum. V de festo marie de niue. Ad idem legitur in lectionarijs ꝛ breuiarijs de exordio festi beate marie de niue: ꝙ tempore quo liberius papa sedem romanam prouide gubernaret. Erat quidam patricius vrbis nomine Johãnes moribus ꝛ nobilitate preclarus ꝛ diues: ꝛ consimiliter eius vxor: qui cum filium non haberent: beatam mariam in specialem dominã ꝛ patronam preelegerunt: ꝛ vitã ꝛ omnia que possidebant atq3 omnes facultates suas vno ore ꝛ concordi deuotione in obsequiũ beate virginis deuouerunt exorantes: vt sicut ipa b. ꝟgo vellet ita solita miseratiõe dispõeret quõ i eius obsequiũ expenderent sue facultates

Tūc intrante mense augusto quo sol acrius excoquit. Ecce miraculose die .v. ipsi9 mensis cōtrā tpis naturā in nocte illa aer nubibus densatꝰ ꝛ frigore cōstringitꝰ adeo vt niuiū multitudo deflueret que solū nō locum basilice edificande in honorē beate virginis cooperuit ꝛ demonstrauit. In ipa q̄z nocte apparuit virgo beata pontifici p̄dicto dicens sic: Operꝝ tuoꝝ intentio ꝛ vigilantia qua oīpotenti deo plīmū places te modo in hoc cōmendabilē reddiderūt: vt qđ ab olijs nō fuerat hactenus attēptatū erga mei nois deuotionē: ꝑ te nūc mihi placuitꝰ ꝯsūmari: vt causa salutis existas omibus q̄ deuotionē tui pectoris fuerint imitati. Verū ne hanc reuelationē dubites. Ecce miraculo volui ꝯfirmare vt eū tantū locum in quo basilicā nois mei p̄cipio tibi ꝯstruendā: repleuerim infusione mirande niuis q̄ candorē puritatis ꝛ donū spūssancti significat. Nobis siquidē ꝛ Johem patricium in hoc ope adiutorem q̄ ad te diluculo veniet ꝛ p̄ceptis tuis parebit. Cum quo simul ꝛ clero vniuerso ac ꝑplō vrbis accedas ad montē q̄ supagius dicitꝰ: ibiq3 vt demōstrotū est ecclīam noī meo fabricabis. Cunq3 ipse pontifex mirando quereret que esset: Rn̄dit. Ego sū dei genitrix virgo maria: de qua filius dei incarnatus ꝓcessit ꝛc. ꝛ sic visio disparuit

Consiliter nocte eadē apparuit p̄dicto Johi patricio ꝛ eius coniugi sub his verbis d. Deuotionē tuā qua patrocinū mee defensiōis specialr elegisti pio respexi intuitu: q̄obrem scire te volui qm̄ tuaꝝ reꝝ hereditatūq3 ꝑpetuū successorem tibi volui ꝓuidere: ita vt mihi domū dū in terra ꝯstruxeris: ego tibi in celis copiosum thesaurū ꝛ eternā ꝯstruam mansionē. Hoc ergo tibi p̄cipio vt sūmo mane ad liberiū papam accedas: ꝛ cum consilio eius in loco specialiter a me electo: ꝛ miraculose ꝑ niues demonstrato basilicam noī meo erigas. Cūq3 quesiuisset ꝛ nomen suum sancta dei genitrix indicasset reuelatio disparuit ꝛ in tanta admiratiōe eos dimisit: vt reliquam noctis ꝑtem insomnē ducerent ꝛ in diuinis laudibus exultarent. Tūc p̄mo mane ꝑcurrus ad pontificem: vidit sicut audierat montem illum niue coopertū: ꝛ credens q̄ hoc lateret pontificem cepit festinare: ꝛ pia violentia ostium pape infestare: vt reuelationem factam indicaret: sed cum ad papam intrasset: mox sermonē concepti gaudij prius papa p̄uenit d. Charissime oīpotenti deo gratias agere nos oportet q̄ cum simus indigni: ad speciale obsequiū dei genitricis dignatus est deputare: ꝛ miraculo dignatus est declorare qđ ꝑ nos voluit implere scʒ in loco ꝑ niues declarato basilicam edificare noī beate virginis dedicandam. Cūq3 v̄bo reuelationis mutuo enarrarent. Ecce omnis populus ꝛ clerus p̄ foribus ꝯgregati astiterūt ex miraculi nouitate plīmū concitati. Et coram eis pontifex exorsus est dicens: Plīmū gaudere in dn̄o fratres nos conuenit: quia cum diuina clementia hanc vrbem caput christiane religionis effecerit. hodie diuinis muneribus specialiter decorare dignatur: vt sciamus nobis beneficia diuina celitus ꝓuenire: scilicet per beatam mariam. Ecce charissimi Nix de celo in hoc feruentissimo tempore cecidit: vt nos deus sue misericordie candore dealbandos ostēderet si ad deuotionē sancte genitricis sue accingamur. Cūq3 seriatim omnibus exponeret que sibi ꝛ Johāni patricio fuerant reuelata. Omnes vnanimiter clamauerūt dicentes: Bn̄dictus deus: ꝛ cum ꝓcessione exultantes ad locum cum diuinis laudibus ꝑrexerunt: ꝛ altis niuibus repletum locum repererunt fm limites in circuitu: vt erat basilica edificanda. Cunq3 papa apposito instrumento fodili pedes calcando supposuisset subito tota terra in circuitu iuxta niuiū demonstrationem est aperta ꝛ ecclesia edificari cepit. Omnes quoq3 populi cum sūma deuotione laudando deum ꝛ matrem eius ad propria cum gaudio redierunt: et sic magna laude ꝛ honore Johānes patricius ac Coniunx eius coram plebe tota ꝑ beate virginis gratiam sublimati sunt. q̄ ecclesiam ipsorum perficientes: sumptu magno per papam tandem dedicata est: in q̄ ꝛ speciales reliquie recondite ferunt scʒ d̄ feno ꝛ p̄sepio dn̄i. ꝛ de peplo beate virgīs marie siue camisia. necnō vt dr̄ caput mathie apostoli in altari magno sub lapide.

porphirito reconditū est: ubi exuberant cō-
munie beneficia dei: ad laudem b. virginis
marie cunctis ad ipsam confugientibus.
O igitur charissimi omnes beatam vir-
ginem in patronam specialem eligamus
omnes eidem deuote seruitiū obsequia ex-
hibeamus: vt ꝑ ipsam gratiā obtineam⁹
ꝛ in celo glorie corona honorari valeam⁹.

Caplm. VII. ꝙ btā maria peccatores potenter reconciliat filio. Miraculum pmū.

Eptima vtilitas ꝙ beata maria peccatores filio po-
tenter recōciliat. Scribit in libro
qui dr ꝑmptuariū exemploꝝ beate virgi-
nis: ꝛ refert clarius ꝛ melius magister Jo-
hānes gritsch ordinis minoꝝ. Quidam miles fuit raptor ꝛ ꝑdatius: nec deū
timens sed omni spurcicia vitioꝝ plenus
habebat tamen vxorem deuotam que euꝫ
induxerat vt ad honorem virginis Ma-
rie diem sabbati ieiunaret ꝛ aue maria cū
ꝑcederet quoqꝫ diceret coram imagine be-
ate virginis. cūqꝫ semel iret ad peccandū
ecclesiam quā ꝑteribat casu ingressus vi-
dit imaginē virginis cum suo puero in si-
nu. Et cū cepisset virginem salutare ꝑ aue
maria vidit puerū christū vulneratū ꝛ ei⁹
sanguinē fluere in gremiū matris. Quo
viso obstupefactus dixit: O dña quis fe-
cit hoc? Et virgo rñdit. Tu ꝛ ceteri pecca-
tores qui amplius crucifigitis filiū meuꝫ
ꝙ iudei. Volebat quoqꝫ virgo sangui-
nem filij tergere ꝛ restringere nec poterat.
Tunc peccator ille ꝯpunctus ad virginē
dixit: O mater mie intercede pro me. At
illa. Vos peccatores vocatis me matrem
misericordie ꝗ non cessatis me facere ma-
trē miserie ꝛ tristicie. At ille. Non dña cle-
mentissima loquere sic: sed memento te eē
aduocatā peccatoꝝ ꝛ itercede ꝑ me. Tūc
ait mater ad filium: O pijssime fili amo-
re mei miserere huic petōri mihi supplicā-
ti. Et filius. Noli mater grauari ꝙ te non
audio: quia ꝛ ego rogaui patrē: vt si possi-
bile foret scꝫ alio mō redimere genus hūa-
nū transferret calicem passionis a me ꝛ no-
luit audire me. Tunc mater ait: O fili
memento ꝙ materno amore te visceribus
meis alui: ꝛ ꝯdōa huic peccatori. Et fili⁹
ait: Ex iusticia tibi ostendo ꝙ te exaudire
nō teneor. Et mater ait: Non fm iusticiā
causemur: sed fm misericordiā quia ego
sum mater misericordie: ꝗ ꝑpter me mise-
rere hui⁹ peccatoris. Et filius. Et ego se-
cūdo rogaui patrem transferre calicem ꝛ
nō audiuit me. Tunc mater iterum dixit:
O fili memento olim laboꝝ nostroꝝ ꝛ do-
loꝝ ꝗs sustinui ꝛ dona mihi hunc petōrē.
Et filius. O mater noli grauari: sed me-
mento: qꝛ ꝛ ego tertio rogaui patrē ꝛ non
audiuit me. Statim autē mr deposuit fi-
lium suū ad altare volens ꝑcidere ad pe-
des eius genu flexo. Quod videns filius di-
xit: O mater quid sic vis facere? At illa.
Tādiu ante pedes illos genuflexo ꝑuo-
luta stabo quousqꝫ ei veniā ꝯcedis. Et fi-
lius ait: Absit hoc a me: quia lege diuina
sanxitū est vt filius honoret matrē: ꝛ cum
sim filius tuus te honorare volo. Tunc
ait: peccatori isti ꝑpter te o mater idulgeo
Et in signum pacis accedat iste peccator
ꝛ osculetur vulnera mea. Quod cum ille
fecisset. Ecce osculando omnia sanabant
vulnera. ꝛ sic cognouit misericordiā ꝑme-
ruisse: ꝛ maximas gratias agēs deo ꝛ ma-
tri eius letus abscessit ꝛ domū rediēs ma-
le ablata restituit ꝛ mūdum deserens cuꝫ
sancta vxore religionem intrantes cōmu-
ni ꝯsensu ad sua monasteria ibi felici fine
quieuerūt.. Miraculū. II. Qd re-
fert in mariali magno: ꝛ in legēda cōmu-
ni. Quidam prauus sacrista lubricus: sed
virgini deuotus quadam nocte ad scelus
ꝑgēs cum ꝑ ecclesiam transiret virginem
salutauit: ꝛ postea deueniēs in fluuiū deci-
dendo exspirauit submersus. Cuius ani-
mā cum vellent demones rapere angeli li-
beratores affuerūt. Quibus demones di-
xerūt: Ut quid huc venistis: cū nil in hac
anima habeatis. Statimqꝫ beata maria
affuit ꝛ demones increpauit. Tūc demo-
nes dixerūt nostra est anima: quia in ma-
lo vitam finiuit. Ait maria. Scio ꝙ aliꝗ
pergens ꝑmū me salutauit ꝛ rediēs simi-
liter facere consueuit. Si ergo dicitis vo-
bis iniuriam fieri: ponamus in iudicium
summi regis. Tunc deo placuit vt ad cor

pus anima illa rediret meritis beate virginis marie. Interea frēs matutinas differri videntes sacristā querūt ⁊ submersū comperunt. Et eū de flumine extrahendo mirarent. Ille repente ad vitam redijt et gesta referens vitam in bono ꝯsummauit.

Miraculū. III. Ad idē in mariali magno ⁊ libro scala celi. Legit ꝙ quedā iudea in partu laborans: mortem timmodo expectabat. Cum aūt vicine mulieres xp̄iane eā visitassent ⁊ vidissent eius cruciatus: instabant vt se beate marie cōmendaret q̄ ꝓut loqui potuit ait: O dn̄a mari, licz nō sim digna rogare te cuz sim de genere eoꝝ qui occiderūt filium tuum. tn̄ audio ꝙ clementia tua se extendit etiā ad peccatores. si ergo liberabis me: en ꝓmitto vnacū ꝓle baptismū suscipere. Et ecce subito absq̄ dolore peperit filium. Et qꝛ tunc vir suus iudeus agebat in remotis. Surrexit mulier ⁊ cū nato filio baptismū suscep t. Tandez reuersus maritus suus cum hec audisset euaginato gladio filiuz interemit. Tunc mlier cepit clamare Insurgunt vicini ⁊ iudeus fugit: ⁊ quia ciuitas clausa erat: exire nō poterat. Unde cū locum nō haberet refugij vidit discurrendo ꝑ ciuitatē ꝙ oratoriū btē virginis erat apertum illuc intrauit: ibiq̄ cum expectaret eos quos sciebat ad capiendū aduenire ⁊ sciret certitudinaliter mortē sibi iminere: videns in altari imaginē beate virginis sumpta fiducia cepit dicere: Heu dn̄a maria ꝓ̄e magna misericordia tua ꝙ me canem pessimū qui deuoraui filium ꝓmittis stare in domo tua ⁊ in ꝓn̄ti a tua. Audiui qꝛ magna est bonitas tua fac ergo ꝓpter te mecū misericordiam: sicut fecit filius tuus iesus cum paulo ꝑsecutore. Nam veraciter credo ip̄m iesum ex te natum sine virginitatis amissione: ⁊ ipsum fateor deum verum ⁊ hoīem in lege nostra ꝓmissum: cuius misericordie nō est numerus. Cūq̄ fleret venit curia querēs ip̄m: ⁊ ibidem inuentū ligauerunt. Et ip̄e cepit baptismū petere dicēs: vt cognoscatis ꝙ nō ꝓpter timorē mortis baptisari cupio nunc supplico vt me baptiset ⁊ mox ducatis ad mortem. Qꝛ si negare vultis baptismū: iesum xp̄m redemptorē mūdi accipio in datorem baptismi: ⁊ sanguinē meū accipio ꝓ aqua. Tūc stupefacti ꝑmisit curia ip̄m baptisari. ⁊ sic ad carcerē postea duci. Iudea vxor sua ꝯtēplans filium suū iugulatū vidit ip̄m viuere ⁊ ridere. Moxq̄ gaudens audita baptisatione sui mariti cum filio cucurrit ad curiā. ⁊ ostendit puerum viuentem: sola cicatrice remanente in gutture: sanū. Et ecce mirant oīs de his gestis. Educiturq̄ iudeus baptisat⁹ de carcere. Moxq̄ puero illi data ē ꝑfecta vox ⁊ in p̄sentia totius populi h̄ dicit ꝓtulisse Mater misericodiaꝝ ⁊ totius ꝯsolatiōis virgo ante partū: virgo in partu: ꝟgo post partum: mater iesu christi filij dei intacta me in suū tutorem adoptauit. Tūc oīs laudantes beatā virginem mariā. Iudeū baptisatū ꝑmiserūt liberꝝ abire: qui seruiens ex corde beate virgini. Multa de ea contra iudeoꝝ perfidiā ꝯscripsit: ⁊ tandē suus filius crescens et in bono proficiens beate virginis deuotissimus suus extitit.

Miraculū. IIII. Ad idem refert cesarius in suo dialogoꝝ libro ꝙ ꝓpe florētiam fuit quidā miles q̄ deditus vanitatibus ⁊ lasciuijs cum dissipasset oīa bona sua a quodā villico qui demonibꝫ adherebat ꝯsilium requisiuit ꝑ quē modū posset ditari. Qui eū ducendo ad qōdā nemus vocato demone eis occurrit: ⁊ causa quesita q̄d vellent edixerūt ꝙ miles iste vellet ditari. Et demon ait: Facilia sunt ista mihi dūmodo volueris annuere votis meis miles assensit. Demon autem tria ꝓposuit. Primo abnegationē filij dei. Secundo abrenūciationē matris ecclesie ⁊ ꝯsortium sanctoꝝ viroꝝ. ⁊ hec duo miles fecit. Tūc tertiū ꝓposuit demon ꝙ scz virginē bn̄dictā abnegaret ⁊ renūciaret suis subsidijs meritis ⁊ subuentiōibꝫ. Tunc miles noluit hoc tertiū facere licet valde sollicitaret a villico. Sicq̄ demon iratus recessit: ⁊ iste miles nil ꝓsperꝝ in hacre habuit. Tandem nutu diuino quodā die ad se redijt: ⁊ de his que abnegauerat cōpunctus intrauit eccl'iam ⁊ coram imagine beate ꝟginis cum maximis suspirijs ac lachrymis cepit veniam ⁊ misericordiā implorare. Dūq̄ in suo dolore nō attēderet ad clamorem sui gemitus: sed voce audibili diceret: Mater misericordie impetra misericordiam mihi ⁊ indulgentiam delictoꝝ.

Quidam nobilis ditissimus vicinus qui tunc in ecclesia erat: posuit se retro columnā vt possz audire quid iste tā lachrymose postularet a beata virgine. Tunc audiuit imaginem b. virginis loqui filio suo hec vba: Fons misericordie qui dixisti: Nolo mortem peccatoris sed vt magis ꝯuertat̃ ⁊ viuat miserere huic petōri. Et ecce imago filij auertit faciē ne respiceret hunc militem flentem dicendo: Quō huic faciam misericordiā q̄ me negauit esse deū? Tūc mater ait: Fili licet hic peccauerit a diabolo deceptus tamen: o fili attende quid ꝑmisisti humano generi: quia in quacūqz hora ingemuerit peccator non recordaberis iniquitatum eius. Parce ergo saltē ꝓpter me. Ait filius: Dimissa sunt ei om̄ia peccata. Et vox ad eā: Surge vade ⁊ amplius noli peccare: quia merita matris dī te ad penitentiam adduxerunt. Iste ergo gratias agens surrexit: ⁊ cuz vidisset aliū stantē retro columnā: cognito ꝙ ⁊ ille hec verba audierat ⁊ viderat rem istā: vt narratur ille nobilis ditissimus requirēs causam ⁊ audiens gesta a ꝑncipio: ob deuotōnem beate virginis istum militem sibi adoptauit: ⁊ vnicā filiam quā habuit cū multiplicibus diuitijs eidem in ꝯiugium tradidit. ⁊ sic recuperatis omnib⁊ bonis beate virgini deseruiuit ⁊c̄.

Caplm. VIII. ꝙ maria demones fugat. Miraculum. I.

OCtaua vtilitas qꝛ maria demones fugat. Legit̃ in libro q̄ dr̄ scala celi atqz in mariali magno: ꝙ fuit quidam nobilis q̄ deuotus ⁊ pius ad beatā virginē quandam oratione ad beate virginis necnō Iohis euangeliste honorem editam que incipit: O intemerata ⁊c̄. q̄libz die dicebat cū magna deuotōne. Cui inuidens diabolus in assumpto corpore dānati hoīs cuiusdam se p̄ntauit ad s̃uiendū attente: quem nobilis cum ꝓnū ad om̄ia ⁊ industriū in seruicijs vidisset posuit ipm in quodam hospitali qd ipse edificauerat: scz nobilis sumptibus ꝓprijs: vtqz ibidem seruiret attente infirmis ⁊ pauperib⁊ deputauit ꝓuidēdo. Ecce vero diligenter ⁊ mirabili charitate s̄m apparentiā exequebat̃ mandatuz dn̄i seruiēdo infirmis ⁊ paup̄ib⁊ ita ꝙ oēs existentes in hospitali mirabiles laudes de eo dicebant. Accidit vt scl' venisset ad dn̄m suū petendo pisces ꝓ aliquib⁊ infirmis in hospitali qui vt dicebat: alia comedere nō valebāt. Et dn̄s misit ad foꝝ nec ibi pisces reperiūt. vn̄ iste dn̄s cū ipso s̃uitore q̄. s. ignorabat̃ fore diabolus. ascendit nauē ad piscandū: ⁊ cū essent in ꝓfūdo fluminis nitebat̃ diabolus submergere ipm dn̄m. Sz ecce fune candidissimo nauem cingente ⁊ firmante de celo descēdēte moueri nō potuit. Tandē reuersi altera q̄dā die itez a dn̄o venationes ꝓ infirmis fieri postulat dicēs ꝙ aliter viuere plimi nō valebāt eoꝝ. Tūc dn̄s mane surgens cuz eo acceptis laq̄is: iaculis: canibusqz ⁊ auib⁊ nemus maximū intrauerūt. Et cū dn̄s in sequeret̃ p̄dā: iste diabolus in spē s̃uitoris exn̄s: nitebat̃ eū occidere iacula mittendo ꝯ eū q̄si mitterent̃ ꝯ venandū ferā. sed statim pān̄us pulcherrimus interponebat se int̃ iaculatorē ⁊ militē: nec eidē poterat in aliq̄ nocere. vn̄ reuersi cū p̄da q̄dā die iste nobilis cū inuitasset q̄ndā ep̄m rogat eum vt suū hospitale visitet: q̄ vnacū nobili accedendo: ⁊ videns illū s̃uitorē ac referens ab infirmis mirabiles ꝯmēdatōes de ipo audiuit. Et mox reuelāte dō cog̃uit ꝙ eēt demon. Precepit g̃ eidē corā oīb⁊ in ꝟtute iesu xp̄i vt q̄s eēt diceret ⁊ ad q̄d venisset aut cur illic maneret cāz apiret. Mox ille dep̄hensus hostis rugiēs terribilr̃ ait: Demon suz ꝑncipis tenebraꝝ socius ⁊ cogor dicere veritatē. veni nēpe huc. Prio vt infirmātes in h̄ hospitali ꝑuare q̄rē ꝯfessiōe ⁊ sacroꝝ ꝑceptiōne. Scd̄o veni vt ꝑimerē istū militē q̄ est ꝯtrarius nostris opibus ⁊ fuit matri iesu. sed nūc vtroqz ꝑuatus suz volui quippe ipm submergere ⁊ nō potui: quia corda serica de celo demissa nauem firmauit. Iaculare etiam volui ⁊ nequiui quia e celo delapsus pān̄us aureus se interponebat ⁊ sagittas suscipiebat. Infirmis etiam nocere nō potui: qꝛ virtus matris dei me rep̄miebat ꝓpter vnam orōnez quā iste miles de facto dicebat q̄libet die. His quoqz dictis demon ꝯfusus cū terro

re ⁊ fetore relicto disparuit. ⁊ oēs in laudem dei ⁊ beate virginis prorūpūt. Tūc interrogat epūs que esset illa oratio. Cui miles. O beata ⁊ intemerata ⁊c. Miraculum.II. Ad idem legitur vbi s. q fuit quidam iuuenis relictus a patre ⁊ dimissus cuidā militi ad nutriendū. Qūcꝫ postea dedissꝫ se male societati ebrietatibꝫ laudis ⁊ īmūdicijs: nō obstante correctiōe tutoris cepit vendere ⁊ alienare possessiones suas. Tunc iste miles: tutor eius volens sibi fidelitatem seruare, ꝑ ꝑcio qđ dabat ab alijs ipse sibi redimebat ⁊ emebat fidelr. Tandē oībꝫ finalr distractis dū nil amplius ad vendendū haberet ⁊ multū egeret accidit semel vt iret ad venationem cum quodā malo ⁊ īmunde vite milite. Iste dixit iuueni. Cōpatior tibi: quia miles tutor tuus decepit te ⁊ appropriat sibi oēs possessiones tuas. Sꝫ si velles mihi acquiescere: ego ducerem te ad quēdaꝫ dñm meū ⁊ ille ditaret te diuitijs magnis Assentit iuuenis: ⁊ duꝫ intrarent nemus magnū. Interrogat socium quid iste dñs vellet habere ab eo ꝓ diuitijs donādis. Ait miles. Non nisi vnicum verbum. Cumcꝫ venissent ad terminū: Ecce demon affuit cū magno apparatu ⁊ gratāter accepit militis ⁊ socij aduentum. Cūcꝫ exposuissent causam aduentus ait demon. vos christiani estis multum duplices in verbis: ꝓmittitis nobis seruare pacta dum petitis adiutorium: quando autem facti estis diuites vertitis dorsum nobis. Si ergo vis a nobis auxilium. Abnega Mariam matrem dei ⁊ abrenūcia omni adiutorio ipsius. Iste autem iuuenis licet foret malus tamen quolibet die dicebat illum. ℣. Maria mater grē mater misericordie: tu nos ab hoste ꝓtege in hora mortis suscipe ⁊c. Unde perterritus cepit hunc. ℣. exclamare. Tunc demon iratus contra militem qui eum adduxerat statim suffocauit eū ⁊ ad infernum deportauit. Iuuenis vero relictus cum magno terrore redijt ad ciuitatem. Et in crastinum erat vigilia assūptionis beate marie. Tūc illo die ingressus ecclesiaꝫ: Ecce imago beate virginis assurgendo caput ei inclinauit. Cum aūt ipse hoc non videret: sed ille miles qui eū nutrierat ⁊ tutor eius fuerat dum vidisset eum flere cū contritione coram altari beate virginis requirit causam. Et ille dum dixisset sibi omnia ꝑdicta que sibi acciderant: laudauerunt deum. Et sic ille miles sibi perdita recuperauit. Miraculum tertium. Ad idem legitur in libro qui dicitur Scala celi: q fuit quidam religiosus qui cum meditaretur de celestibus cōgregatio magna porcoꝝ ingressa est suaꝫ cellam. Cum auteꝫ ꝑtenderent q vellent eum deuorare ⁊ incepissent rodere tibias eius. Ille icepit clamare. ℣. Ab hoste maligno defendas nos dei genitrix virgo. Tunc statim beata virgo visibiliter apparuit eidem ⁊ cum virga quā manu tenebat exercitum demonū fugauit dicēdo Recedite maligni recedite: quia victoriā nūcꝫ habebitis de mihi deuotis: qui oēs euanescētes sicut fumus: Ille ꝯsolatus a bñdicta virgine remansit in celesti dulcedine. Ecce pꝫ: quia qui seruiūt beate virgini ⁊ ad eam ꝯfugit: ipsius virginis ꝑcibꝫ demones nocere volentes compescuntur ne vincere possint: aut talibus plene noceant quātum velint ⁊c.

Caplm. IX. q beata maria errantes illuminat. Miraculū. I.

Bona vtilitas quia maria errantes illuminat. Legitur in libro qui dicitur scala celi q fuit qđam sacerdos qui deuotus beate virgini multū dubitabat de sacramento altaris. Et ideo rogabat assidue beatā virginem vt eum dignaretur iuuare. Cum aūt in sabbato celebraret missam. ante pater nr disparuit hostia quā sacrificauerat ⁊ dum respiceret stupefactus: vidit matrem glie ante se suū filium in vlnis tenentē ⁊ dicentē: Ecce quē sancta puerpera portauit: ecce quē ꝯsecras: ecce quē manibꝫ tractasti quē leuasti. ⁊ ecce trado tibi filiū meū: accipe ⁊ ꝑfice misse officiū. Accepit ḡ sacerdos puerū ⁊ posuit sup corpale: ⁊ cum peruenisset vt iam hostiam deberet frangere nō amplius in forma pueri sꝫ in forma panis monstratus est ei. ⁊ sic ille in fide ē roboratus. Miraculum secundum.

Ad idē legit in mariali magno z etiaz libro quo š. q fuit quidā iudeus in lombardia qui viā incedens a latronib9 capit et plagis impositis carceri obscurissimo tradit vinctis manibus post tergū. Sic i dolore posito z expectāti mortis aduentū occurrit in mentē vt adiutoriū btē ꝟginis marie in qua sperāt xpani reqreret. Lūqz flēdo diceret O dña regina celi z terre verifica in hoc caue qd de te ꝑdicat. q z dicit a xpianis q ꝑ te mundus saluat z detenti a demone liberent: captiuiqz eripiantur. Adiuua ḡ nunc me: atqz trib9 dieb9 cū sic mansisset z p lassitudie paululū obdormisset affuit quedā dña splēdidissima cū duabus puellis quaꝝ vna dissoluit vincla quibus miser erat ꝯstrict9: euigilauit mox ꝑ gaudio iude9 z admirādo cepit respicere q eēt ista ꝑsona. Et vidit non in somnis sz vigilando dñam celi astantē ex cui9 claritate totū diuersoriū replebat. Ad quā iudeus ait. Dic mihi o dña que es q̄ taz benignū affectuz mihi misero ondisti. At illa: ego sum maria quā tu cū gentib9 aduocasti: et licet tu z gens tua me z filium meū: redēptorē secli abnegaueritis: tn̄ ecce malis ꝑ vr̄is: reddā bona vt scz ab errore ad viā veritatis te adducā. Idcirco ad te veni vocata. Uerū vt euidenti9 hoc cognoscas egrediamur foras z duxit ꝑ angelos ad altissimā rupē: vbi positus cū respiceret inferius vidit vallē ꝓfundissimaz et obscurissimā: sulphureas flāmas z fetorē intollerabilē emicantē z horridis tormētoꝝ generibus in ibi torqueri aīas absqz misericordia. Illeqz lamentabant horribiliter et eiulabāt nec pena minuebat. Tūc territus iude9 corruit z ꝟgo beata sit: hec dant tormēta ꝑfidis iudeis q̄ negāt me et filiū meū iesum. Tandē de mādato virginis ꝑ angelos duct9 est ad montē quēdaz gratissimū in q̄ mānsiones splendidissimas aspexit odoresqz inextimabilis suauitatis sensit: z cet9 ciuiū celestiū vultu splēdidissimo psallētes. Cui ait ꝟgo btā hec est hereditas aīaꝝ redemptaꝝ sanguie filij dei quā et tu possidere poteris si vere credas Et nūc elige locū quē hoꝝ volueris et sic disparuit virgo btā. Tūc iudeus deuenit mane ad villā z suscepto baptismo cū magna deuotione seruiuit quoadiuxit ꝟgini benedicte que eum ad fidē illuminauit z ad viā veritatis ꝑduxit miraculose

Ca. X. q beata maria a dānatione liberat Primū miraculū.

Decima vtilitas q maria a dānanōe liberat Legitur in li. q̄ dicit scala celi q fuit quidā cleric9 q̄ tota intentōe libidini deditus: nihilominus hoc bonū tm̄mō in co erat q horas btē ꝟginis deuote dicebat. Cū aūt quadā vice ad ꝑficiendā suā libidinē trāsiret ꝑ quendā pontē: z dicere cepisset interim officiū btē ꝟginis in fluuiū eadēs submersus ē z a demonib9 raptus. Tūc btā ꝟgo affuit z cōpulit demōes ad iudiciū ducere ipam aīaz vbi cū altearentur demōes asserētes q eis debet aīa i peccato mortali decedēs. Ecce btā ꝟgo duo testiōia sacrescripture allegauit Primū ē, vbi te inuenio ibi iudicabo. Scdm ē ex verbis tuis iudicaberis z sic ꝯclusit dicēs Ex quo iste dū mortu9 est meū officiū dicebat z in ore ei9 erat angelica mea salutatio: Idcirco mea eē debet aīa ista. Tūc iudex ꝑcepit afferri linguā ei9: et cū inuenta foret in ea hec scriptura Aue maria zc. sit iudex Reuertere ad corp9 z age pniaz qz diabolo nō dat ptās sup te ꝓpter reuerentiā illius que ē oīm sal9 z victoria fortis de hoste. Lauda ḡ dulcissimaz mrēm meā z dic oib9 qz hec ē ꝑncipiū hūane saluatōis z recuperatōis. s. ipaz btāz mariā colere: z sic liberat9 ē hō ille Electo qz eius corpe ꝑ anglos d̄ flumie: aīa illa intrāte reuixit z pniaz egit ac oīa relinquens religionē intrauit vbi laudabilr consūmauit

Scdm miraculū Ad idem legit i quodā miraculo qd accepi ex libro notabilis cuiusdā ꝑdicatoris ordinis minoꝝ q i comitatu Tholosano duo fratres erāt magni ꝑdones residētes in quodā castro: vn9 eoꝝ licet ꝑdaret tamē ꝑcauebat ne hoies occideret hic diuino nutu pnia ductus intrauit ordinē fratꝝ minoꝝ z q̄ndie exorabat deū ꝓ suo fratre ꝑdone vt ꝯuerteretur ad pniaz. Accidit aūt q ille su9 frater predo infirmaret. Cui cū cōsāguinei cōsule/

rent pniam ⁊ ꝯfessionẽ: dixit ꝙ nulli alteri vellet ꝯfiteri nisi isti suo Germano facto fratre minore ꝑsbitero: eo inquit ꝙ ille ꝗndã fuit soci⁹ operꝝ meoꝝ ⁊ ꝯscius est factoꝝ meoꝝ. Misso itaqꝫ nuncio ꝓ eodem interim iste ꝗuat⁹ infirmitate morti⁹ exitit: ille qꝫ adueniẽs reꝑit hñc suũ fratrẽ defunctũ portari ad tumulandũ. Unñ flẽs ꝓiecit se in oratiõe Et benedictã virginẽ cepit rogare ꝓ suo fratre totis visceribus deuotionis. Et ecce subito morti⁹ ille erigẽs se clamauit fortiter dicẽdo: Ue mihi et iterato recidens quieuit post aliquãtulũ cũ ille frater minor nõ cessaret ab oratione. Iterꝝ erexit se mortuus ⁊ clamauit tã fortiter vt circũstantes territi fugerent. et iterũ recidens siluit. Tertio deniqꝫ cuꝫ orõis ꝓlixitas ĩ cubiclõ a frẽ distẽderet: ecce ille mortuus erexit se ⁊ exilijt di. Grãs ago deo ⁊ bñdicte ꝟgini marie. Oẽs igit̃ stupẽtes interrogauerũt eundẽ: ⁊ respondit: Egressa inquit aĩa mea rapta est ab innũeris demonibus qui oĩa pctã mea mihi obijciebant: ⁊ ad tormẽta deducere nitebant̃: vidiqꝫ quasi fornacẽ ignis ardẽtis sulphurei horribilis: quo cum ꝓijcere me vellẽt statim fortissime clamaui; ꝑ illam vocem quem audistis vicꝫ: ve mihi. Ecce aũt vidi supra me in altissimis stantem iudicẽ qui sñiam ꝯtra me ferre volebat vt ignib⁹ traderer ꝓpter qđ ꝑterritus: Sc̃do clamaui forti⁹ Moꝝ qꝫ appuit hõ similis fratri meo Germano in habitu ordinis minoꝝ ꝓcidens coraꝫ beata maria ꝟgine Et ꝓpter eius ꝑces btã ꝟgo maria intercessit coram iudice: ⁊ sic eius meritis et intercessione dilata est a iudice sñia diebus octo: et interim aĩa corpori meo restituta ꝓ agenda penitẽtia: et sic Grãs oĩpotenti deo ⁊ beate marie ago atqꝫ tibi o frat̃ charissime Festinem⁹ igitur vt satisfaciamus damnificatis. Quib⁹ perfectis cappa indui t̃ ordinis minoꝝ ⁊ lachrymãs cũcteis dieb⁹ ac ꝯfessus die octauo quieuit fine bono. Ecce claret ꝙ btã maria iterpellata sua itercessiõe liberat a dãnatiõe et̃na

Tertiũ miraculum

Ad idem refert Uincentius in speculo hystoriali li. viij. ca. cxvij. ꝙ in territorio Lugduneñ. Erat quedam mulier beatam virginem valde amãs ⁊ ei deuote seruiens. q̃ cũ adhuc in iuuentute sua qđdam fecerat peccatũ qđ nulli pre verecundia audebat cõfiteri Licet alĩs strennue bona oꝑa exerceret Cũqꝫ confitebatur alia peccata istud vnum subterfugiebat: et quasi confiteri intendẽs in fine confessionis dicebat sic: de his ⁊ alijs si qua sunt in me de quibus confessa non sum dei misericordiã ⁊ vestram pater absolutionem postulo. Tandem accedens ante quandam beate virginis imaginem tota cordis amaritudine illum reatũ quẽ celabat loquebatur fatendo se peccatricẽ vnõ cõfessoris sagacitas quãdoqꝫ aduertebat exestuantẽ ei⁹ animũ tum ex ei⁹ tremule vocis sono: tum ex mesticia frequẽti cepitqꝫ ipe cõfessor suauiter monere vt ab ea exigeret tanti gemitus causam per cõfessionis veritatem: sed ligante os ei⁹ diabolo non potuit confiteri pre verecundia

Demũ temporuꝫ successu mulier sine illius peccati cõfessione ad extremã vite horam peruenit: qua mortua ⁊ coram iudice adducta ipa beata maria postulante iudex pependit edictũ. vt ad corpus rediret aĩa peccatricis ⁊ quoniã sine cõfessione non est salus vt viuens sacerdoti cõfiteret̃. ⁊ sic dãnationẽ que instabat ac demonũ societatẽ euaderet. Interim seruabatur cadauer ⁊ ecce subito surrexit mulier: et astantes fugerunt: quos allocuta cũ accessissẽt ꝓpius ait: vocate sacerdotem quo vocato de illo peccato fecit ꝯfessionẽ ac de omnib⁹ alijs delictis ⁊ enodauit cunctis suam liberationẽ factam ꝑ beatã virginẽ et sic requieuit ꝯtinuo in pace. Omẽs ergo audiẽtes hec laudẽ dixerũt xp̃o ⁊ beatissime sue matri

Quartũ miraculũ

Ad idem refert idẽ Uincentius dicto li. viij. ca. cxv. ꝙ fuit quidaꝫ nobilis diues et vxor eius deuota: quoꝝ manus erga pauꝑes largissima. Cũqꝫ filios ꝓcreassent et deinceps in ꝓuecta etate celibẽ vitã ducerent diabol⁹ inuidit eoꝝ castimonie. Unde inflãmauit animũ viri ĩ ꝯcupiẽ ardorẽ ad vxorem in tantũ vt in nocte oĩe r̃surrectiõis accederet ad eã ꝓ libidĩs actu cõplendo: mulier cũ increparet viꝝ nec eius s̃mõib⁹ m̃tis acq̃esceret. turbata ad virũ ait: Ecce sacra nox r̃surrectiõis: ꝗcꝗd ꝗa

nobis hac nocte fuerit ꝯpatū ⁊ ꝯceptū: sit maledictū ⁊ diabolo ī eťnū mācipatū. Cōcepit mľer ī illo ꝯcubitu ⁊ pepit tādē filiū pulcherrimū crescebatq; puer decore lrīs docilis ⁊ eloq̄ntia laudabilis: mr̄ aūt tristis erat sciēs qd̄ dixerat. Puer ḡ cū ad .xij. ānū puenisset ⁊ a pentibꝫ tenere diligeret: diabolꝰ appuit mrī illiꝰ d. Esto pata ꝓmissū mihi reddere āno .iij. ꝓinde mľer flebat q̄tidie ⁊ cū vidisset filiū mox in lachrymas prūpebat: mirabať iuuenis q: cū d̄ eo oēs alij gaudebāt sola mr̄ flebat. Req̄siuit ḡ cām quā importune instanti: mr̄ appuit ꝑ oīa enarrādo. Tūc ꝯtremescēs iuuenis de nocte aufugit petijtq; anxiꝰ nōnullos sapiētū vt sibi de negotio tā piculoso darēt cōsiliū. Peragratis itaq; multis terris venit romā: et inde cū lrīs papalibus ad epm̄ hierosolimitanū ꝑrexit. Qui audiēs ab eo rem ⁊ oēs q̄ aderāt fleuerūt. et ecce tandē episcopo de hoc anxie concionanti reuelatum est vt mitteret ad quendā sanctum virū qui erat in heremo longe ⁊ angelicis pascebatur cibis ⁊ loquelis ac instruebať reuelationibus diuinis. Nā huic scō quotidie de celo sicut nix cādidissimꝰ panis quo reficereť mittebať per angelos. Adolescēs igiť arrepto longo itinere demōstrato ab epo̅ solus discessit. Porro ad scm̄ Senē heremitā angelꝰ dn̄i p̄cedenti venit hora de celo duos panes ferēs: ex q̄ intellexit vir dei ꝙ aliquis deo volēte venire ad prandiū ⁊ gr̄as egit. Tandē adolescente ⁊ suscepit ⁊ plectis litteris missis ab epo̅ ait: Charissime fili genitricis dei auxiliū deprecemur: quia ipa habet dominiū sup omēs malignos spūs que ꝯtriuit caput serpentis ⁊ ptātē habet sup infernū. Itaq; vir dei cū lachrymis orans die pasche quando rapiendi puerum a diabolo terminus aderat: ad hostiam salutarē offerendā pro puero se preparauit. Timentem vero puerū inter se ⁊ altare cōstituit. Et facta eleuatione corporis christi venie diabolꝰ ⁊ puerum e medio rapuit ⁊ ad infernum portauit. Qd̄ persentiēs senex ingemuit et beatam virginē exorauit. Que quidē mox subuenit: et pueri corpus et animā ex inferno extraxit et in locum vn̄ sublatus fuerat puer est restituťꝰ. Cumq; vir dei pax domini diceret. Ecce inuenis liberatus: et cū spū tuo. rn̄dit. Accepta q; cōmuniōe scā de manu senis: narrauit tandem quō beata maria ipm̄ de inferno eripuerit: et ꝙ multa milia in inferno posita sint. Et quales penas in ibi viderit. Deinde benedictione a sancto accepta letus ad epm̄ hierosolimitanū atq; ad pentes redijt. Quintū miraculū. Ad idē legitur in magno mariali: et hoc etiā miraculū meminit scūs Bernardus sup missus est vicz ꝙ apud ciliciā Anno dn̄i .537. Fuit quidam vir noīe Theophilus cuiꝰdam episcopi vicedominus qui tam prudenter sub episcopo res ecclesiasticas dispensabat ꝙ mortuo epo̅ dignū epatu omnis ppl'us acclamabat. At ille vicedn̄atu cōtentꝰ aliū in epm̄ maluit ordinari. Tādem ab ipo eodē epo̅ iniuste ab officio est depositus ⁊ in tantā impatientiā est delapsus vt ad suā recupandā dignitatē cuiꝰdā iudei malefici ꝯsiliū expeteret. Ille ergo diabolū aduocauit et Theophilꝰ iussu demōis xp̄m ⁊ mrēm eius abnegauit ⁊ xp̄iane ꝓfessioni abrenūciauit ⁊ ipius negationis atq; abrenūciatiōis cyrographū scripsit ⁊ anulo sigillauit atq; demōi sigillatū tradidit ⁊ sic seruitio eiꝰ adhesit. In crastinū ḡ ꝓcuratiōe demonis Theophilus in gr̄am epi̅ recipiť ⁊ in sui officij dignitatē restituiť. Tandē ad se reuersus de eo qd̄ fecerat valde ingemuit et ad virginē gl'iosā tota mēte ꝯfugit. Quadā vice btā ꝟgo in visiōe illi apparēs de impietate ipm̄ redarguit ⁊ diabolo abrenunciare p̄cepit ac xp̄m dei filiū ⁊ omē xp̄ianitatis ꝓpositū cōfiteri fecit. ⁊ sic ipm̄ in sui ⁊ filij gratiā recupauit: et ad indiciū indulte venie iterū sibi apparēs cyrographū qd̄ diabolo dederat sibi reddidit et sup pectꝰ posuit vt iam non se diaboli seruum timeret sed per beatā virginem liberū se factum gauderet. Quo Theophilus accepto vehementer exultās: corā epo̅ oi q; ppl'o qd̄ acciderit retulit et cunctis admirātibus ac gloriosam virginem laudantibus ipse post triduum in pace quieuit: et sic daret quoniā ipa mater misericordie hoies

pctõres nõ sinit perire sed ad eam cõuer/
sos a dãnatiõe misericorditer vult liberare.

Ca. XI. q̃ btã maria mẽbra restaurat. Miraculum primũ.

Vndecima vtilitas

V siue gr̃a quã dat hominib᷒ maria ẽ q̃ mẽbra restaurat. Legit̃ q̃ppe in cronicis romanoꝝ pontificũ. Et in libro q̃ dicit̃ scala dei narrat̃. q̃ quidã clericus magna tẽptatiõe carnis vexabat̃ et beatã mariã vt auferret̃ reqrebat. Cũ ergo quodã die cũ lachrymis instaret appa/
ruit eidẽ btã ꝟgo ꝓmittens liberationẽ et insup sũmã in ecclesia exaltationẽ sibi ꝓfuturã. Tandẽ liberatus factus est sũm᷒ põtifex siue papa qui appellat̃ sanct᷒ Leo papa. Hic dũ pseueraret in laudib᷒ ⁊ seruitio btẽ ꝟginis quadã vice in eccl̃ia sancte marie maioris in die resurrectiõis dominice missam celebrabat: ⁊ dũ fideles p ordinẽ cõicaret Mľer q̃dã accedẽs manũ ei᷒ osculata ẽ et ex hoc mox i cũ vehemẽs tẽptatio carnis insurrexit atq̃ animus ei᷒ cepit inclinari ad turpẽ cõsensum Et dum oculos eleuasset vidit reginã gl̃ie trãseuntem corã eo faciẽ auertentem nec respicere ipm volentẽ. Vñ cognita ei᷒ indignatione papa cepit penitere ⁊ abundanter flere et dũ sic flendo iteꝝ eã respiceret: vidit q̃ vultũ aliquantulũ cõuertebat ad ipm et recepta aliquali cõsolatione missam compleuit Et ingressus domũ vir dei i semetipm seuissimus vltor insurgit: atq̃ eadem die clam manũ que fuit materia scandali sibi penit᷒ amputauit ⁊ a se reiecit. Interea post tempa murmur in populo oriebat̃ contra papam eo q̃ more solito nõ celebret. Tũc Leo ad beatã virginem se cõuertit ⁊ cũ maxis lachrymis se totalr̃ ipi᷒ ꝓuidentie cõmisit Et ecce cõtinuo beata maria sibi astitit ⁊ manũ illam pape trũcatã suis sanctissimis manib᷒ tenuit: atq̃ manus noua de celo lapsa ẽ ⁊ per beatam ꝟginẽ data sibi. Sicq̃ manũ pape beata ꝟgo restituit reformauitq̃ Iussit q̃ꝫ vt ꝓcederet ⁊ filio suo ac sibi sacrificiũ ymolaret. Leo ergo omni ppl̃o quid sibi ꝯtigerat ꝑdicauit et manũ restitutam omnib᷒ euidenter ondit atq̃ oĩs ppl̃s laudes btẽ virgini acclamauit. Scõm miraculum de Damasceno. Ad idẽ legit̃ in miracul᷒ btẽ ꝟgis ⁊ li. q̃ s. q̃ iohẽs Damascen᷒ in Grecia sũm᷒ phs vt liberius deo vacaret fact᷒ ẽ monachus. Cũ aũt laudib᷒ btẽ marie insisteret ⁊ dictamina pulcherrima de ipa manu sua ꝯscriberet. Die q̃dã ad litus maris ꝓ spatio trãsiẽs a piratis saracenoꝝ rapit̃ ⁊ cuidã diuiti vẽdit̃ Qui perpẽdẽs ei᷒ peritiã diuino nutu cũ eo mitius egit ⁊ tandẽ filium suũ ad docẽdũ sibi tradidit: quẽ ipi ꝑ eũdẽ modũ dictãdi ⁊ scribẽdi sicut ipemet hẽbat imbuit ⁊ docuit. Tandẽ impator Cõstãtinopolitan᷒ istat apud sarracenũ vt illum recuparet: ⁊ data pecunia remissus ẽ: ⁊ ipm mõasterio in vrbe ꝑfecit: Ipse impator cũ q̃ sepi᷒ de statu regni ⁊ salute aĩe familiarit̃ tractabat Animꝰ h iohẽs damascen᷒ floruit ꝑ sbr̃ tpe impatoris Theodosij senioris et ab infantia lr̃is grecis erudit᷒ infra. xij. ãnos oẽm liberaliũ artiũ sciam apphẽdit: ⁊ i amore dei ac btẽ ꝟginis se exercẽs: ꝟginitatẽ tenuit: ⁊ horas btẽ ꝟgis deuote dicebat q̃tidie ac missas in ei᷒ honorẽ celebrabat et plĩma ad laudẽ ei᷒ ꝯscribebat ⁊ ꝯcãtabat Sed diabolo inuidẽte ⁊ incitãte ꝯtigit q̃ ille iuuenis quẽ in captiuitate posit᷒ in ꝑsida docuerat suũ modũ dictandi scripsit eplã sub noĩe Iohis Dam. talẽ Dilectis amicis qui sunt in ꝑsida. Damascenus iohẽs monachus salutẽ. Noueritis robur exercitus in nationes exteras imperatorem misisse: vrbemq̃ regiam ⁊ finitimas ciuitates vacuas remansisse militibus. securi ergo absq̃ mora venite et obtinete ⁊c. Et hanc epistolam furtiue direxit ⁊ iactari ꝑcepit i loco palacij: q̃ inẽta a ministris ⁊ corã impatore ꝑlecta Iohẽs acclamat̃ fore traditor ⁊ apostata ⁊ a furibũdis famul᷒ corã impatore trahit̃. Qui i q̃sit᷒ negauit cũ iuramẽto se hui᷒ lr̃e nõ eẽ consciũ. Sed cũ nõ crederent omnesq̃ in eũ ꝯstreperẽt: ꝯsilio facto determinatũ est q̃ ex quo fuerat spẽalis amic᷒ impatoris nõ deberet occidi: sed tm̃ man᷒ q̃ facinus perpetrauerat abscidi. Qua abscisa iussu impatoris ad testimoniũ tanti sceleris suspẽsa ẽ in monasterio ipi᷒ iohis. Post mľ

vos dicens cũ iohes fleret corã altari beate virginis & diceret O dñã mi hecci ne ẽ bñ tādo tuoꝝ seruoꝝ: digne qdẽ ꝑ meritis me peccõr̃e flagellari voluisti. sed contristor. qꝛ laudis tue cãtica sicut solitus erã scribere et missas in tuo honore celebrare non valeo. Post lamenta hmõi plurima. Ecce btã virgo apparuit cũ ingẽti lumine & eũ cepit affari ꝯsolabilr̃. Cur iohes ait: heu dña cuꝫ ego hec paterer vbi eras. Ecce ad meum dedec⁹ pẽdet i ecclia: abscisa serui tui manus. At illa ipo vidẽte manũ illã deinde abstulit & brachio iohis benigne aridã illã ꝯiũxit et plena sanitate restituit in momẽto. Tunc iste grãs agẽs vna cũ fratrib⁹ quib⁹ rẽ gestã retulit. Mane facto missaꝫ de btã virgine celebrauit. Imꝑator aũt audito miraculo pedes ad eũ venit & ore ꝓprio manũ eius osculat⁹ ẽ. Tandem scita veritate cũ su⁹ ille discipulus fili⁹ sarraceni suã nequiciã fassus fuisset. oẽs ꝑpli admirãtes btãꝫ virginẽ laudarũt. Tertiũ miraculũ. Legit ad idem li. q̃ s̃. Clericus qdã miro mõ deuot⁹ btẽ virgini fuit q̃ ꝓpter laudes q̃s dicebat ab hereticis capitur & ligua priuat. Dũ ḡ instaret qodã festũ marie & affectaret sicut ꝯsueuerat eius laudes & horas decantare in corde aiebat sic: O rosa generosa fons signatus: stella splẽdida: thron⁹ glie. O dorifera vitis: suscipe laudes mẽtis. Tunc subito affuit ei splendor mirabil' d̃ celo & ligua sibi noua est data. Qui mox laudes dictas exp̃ssit & alias plimas in gliaꝫ marie. Quartũ miraculum. Ad idẽ fert de sctõ iohãne Crisostomo qd & legisse me i q̃dã libello memi cui⁹ autorẽ ignoro. vbi sic scriptuꝫ hẽbat. q vicꝫ iohes Cris. cum eẽt vultu pulcher a q̃dã femia valde sollicitabatur ad ꝯcupiaꝫ: ille q̃siuit eã qd magis i eo diligeret q ad ꝯcupiscẽdũ moueret. Illa respondit q labia. Que statim iohes abscidit & illi tradidit. tandẽ cũ tristaret iohes in eo q nõ posset p̃dicare: btã virgo exorata sibi apparuit & aurea labia restaurauit ꝓpt qd iohes Cris. ẽ vocat⁹. i. osaurei.

Q btã maria suis deuotis in omi periculo & necessitate subuenit Miraculũ. I. Ca. XII

Duodecima vtilitas

D siue grã q btã maria in omi periculo & necessitate subuenit. Legit quippe in mariali magno & in lib. dici tur scala celi q fuit q̃daꝫ matrona q̃ multũ deuota erat btẽ virgini & informabat filios & filias ad simꝫ deuotiõꝫ. Et int alia eos rogabat & monebat q i oi dolore & i oi ꝑiculo ac neccitate mox inuocarẽt adiutoriũ btẽ virginis & dicerẽt Aue maria. Hec aũt hẽbat filiã valde pulchrã et illa puella mõ mlierbri multũ nitebat & intẽdebat ad vanos ornat⁹. Cũ ãt in q̃dã festo solẽni: hec ornata trãsiens ꝑbuisset magni scãdali occasionẽ: seq̃nti die i viridario exn̄ti apparuit eidẽ diabolus dicẽs: Surge veni mecũ. Cui illa. q̃s es tu? At ille ait: Ego sum ille cui⁹ intẽtionẽ tu cupis facere cuius es rethe & armatura. Et ideo neccium est vt tu venias cũ illis q̃s ad meũ hospiciũ inuitasti. Dũ ḡ vellet eã rape Ipa fm qd edocta fuerat a mr̃e cepit clamare dicens: Virgo maria adiuua me & inde incepit aue maria. Tũc demõ dimittẽdo illã ait: Maledicta sit illa q̃ te docuit hec dicere. qꝛ nisi h̃ obstitisset mihi. fecisseꝫ de te hodie encẽniũ societati ifernali: & sic patet quia inuocatio marie in ꝑiculo subuenit et adiuuat. Scdm miraculũ. Ad idẽ legit libro q̃ s̃. q fuit quedã nobil' dña habẽs vnicũ filiũ & erat deuota virgini benedicte. Cum aũt filius ei⁹ creuisset & vellet eũ ponere in curiã cuiusdã ꝑncipis de cuius iamus fuerat p̃cius dũ deberet iuuenis ille recedere: mater postulauit vnũ donũ a filio vt illud cũ fidelitate compleret. Cui cũ annuisset filius & ꝓmisisset se cõpletuꝫ qd illa iuberet. Tũc ait mr̃ Rogo fili charissime vt ad honorẽ btẽ virginis quolibet die salutationẽ ei angelicã dicas et in fine sic ꝯcludas: Virgo bñdicta esto mihi adiutrix in hora mortis. Recessit: iuuenis et optime cõpleuit ꝓmissuꝫ sed corruptus a mala societate deterior oib⁹ i curia est effect⁹ q̃ cũ frequẽter a ꝑncipe corriperet nec emẽdaret vituꝑabiliter de curia eijcit. sed suã ille ꝯfusionẽ ferre nõ valens fact⁹ ẽ pñceps latronũ. Dũ aũt permorat⁹ in illo malo fuisset captus aud ita

sniã sue mortis et pmeditando in carcere
quãta mala fecerit ꝛ quantã ɔfusionẽ suo
generi induxerit: ꝛ dolorẽ quantũ cõpatiẽ
ti matri gñauerit ex his cepit nimiũ flere
Et ecce affuit eidẽ iuuenis splẽdidissi/
mꝰ q̃ sibi ꝓmisit liberationẽ si tñ acqescere/
r: et suis votis: qui annuẽs: ait ille ego suz
demon missus a nr̃o principe. Si ḡ fece/
ris qd dicaz eris solutus vicz ꝙ abneges
xp̃m ꝛ oĩa bñficia ecclesie. At ille renũcio
Jtez demon ait: Renũcia oĩ bñficio et ad
iutorio atqꝫ honori btẽ marie. hoc ille au/
dito facere noluit: recordatꝰ ꝙ mr̃ sibi h̃
mãdauerit vt btãm virginẽ quotidie ho/
noraret ꝛ eius adiutoriũ inuocaret. Sed
ait imo ego recõmẽdo me btẽ marie ꝛ sibi
meipm dono. Qd demõ ferre non valens
statim euanuit. Tunc ille reuersus ad se
et cognito ꝙ xp̃m ꝛ omĩa ecclesie sacrã ne
gauerit: cum mirabili fletu ꝛ suspirijs cor
ad beatã virginẽ leuauit quã negare tunc
noluit ꝛ in vita frequenter salutauit. Et
ipam rogare cepit multis verbis dicens:
O virgo bñdicta, attẽde me vilissimũ pec
catorẽ Nõ peto corꝑis liberationẽ. sz tan/
tũmodo delictoꝝ meoꝝ ꝛ criminũ remis
sionẽ. Et vt in puncto mortis sicut sp ro/
gaui: nunc peto subuentionẽ. Adiuua me
o mie mr̃ ꝛ miserere mei i h̃ periclo. Hec
ꝛ plura talia orante cuz maxis lachrymis
noctẽ totã duxit insomnẽ. Mane facto re
quisito cõfessore diligẽtissime est cõfessus.
Et dũ traherek ad patibulũ ɔtinue quoqꝫ
in via rogaret btẽ virginis adiutoriũ i ta
li puncto mortis: dũ corã oratorio btẽ vir/
ginis ptrãsiret visa eius imagine cepit la
chrymabilꝰ clamare di. Aduocatrix pec/
catoꝝ adiuua me. Et ecce mox imago il/
la ṽginis coram omĩ ꝓplo inclinauit se ei/
dem et salutauit. Omis quoqꝫ populꝰ ad
mirans dum staret iste miser supplicauit
vt cõcederetur sibi hoc donuz vt vicz pos/
set osculari pedes imaginis. qui concesse/
runt. et dum cõiunxisset se imagini. Ecce
ipa imago extendit manũ ꝛ apprehendit
eius brachium post tergum colligatũ: ac/
cesserunt vt remouerent nec potuerunt cũ
pluries attemptassent: quousqꝫ indulserũt
sibi mortẽ et coram cunctis interrogatus
narrauit quomodo a matre instructꝰ bea
tam virginẽ salutauerit quotidie ꝛ vt iu/
uaret in hora mortis cõcludendo saluta/
tionẽ ipam beatã mariã inuocauerit. Et
mox omis populus dedit laudẽ deo ꝛ ma
rie eius matri sanctissime. Jlleqꝫ rediens
ad patriã q̃diu vixit deuotissime seruiuit
gloriose virgini marie. ꝛc. Tertiũ mi/
raculum Ad idem legitꝭ inter miracu/
la beate virginis ꝛ scribitꝭ in cõmuni legẽ
da natiuitatis marie ꝙ quidaz vir ꝛ vxor
sua vnicã filiam habẽtes eã cuidam iuue
ni nuptui tradiderũt ꝛ in domo ꝓpria ma
nere fecerunt. et quia mater illius puelle
nimis diligebat generũ amore sue filie et
diligẽter colebat balneãdo cõuersandoqꝫ
ꝛc. inter hec maliciosi ceperunt dicere ꝙ
hec non causa filie faceret: sed vt eidez ꝓ
filia sese ingereret. Cũ ergo mlꝛieris ani/
mũ tanta falsitas cõcussisset timens ne in
vulgi fabulã verteretꝭ: duos rusticos allo/
quitur et paciscitur vt occulte suũ generũ
strangulent. Quadam ergo die istos rusti
cos in cellario reclusit: et alios omẽs i do
mo illa exñtes ex industria aliquo ire pro
curauit ꝛ ɔsuluit: nũcqꝫ adolescentẽ ꝓ vi/
no afferẽdo in cellariũ misit. Qui ingres/
sus mox ab illis latẽtibꝫ strãgulatꝭ latroni
bus quẽ mlꝛier strãgulatũ i lectũ filie depo
suit et q̃si dormientẽ vestibꝫ circũtexit. Re/
deuntibꝫ marito suo ac filia ꝛ ad mensam
positis iubet mater filie suuz maritũ ado
lescentem ad mensam vocare ꝛ excitare.
Quẽ illa defunctũ in lecto reperit ꝛ ɔcita
nunciauit ac tota familia lamentauit Et
illa mulier homicida quasi dolens cũ ce/
teris planxit. Tandẽ mulier illa de scele/
re ingemuit ꝛ sacerdoti omnia confessa fu
it. Post aliquod tempus inter mulierem
et sacerdotem illũ litigiũ oritur: ꝛ ab illo
sacerdote sacrilego homicidiũ generi im/
ꝓperando irrogatur. Qd cum ad parẽtuz
iuuenis noticiam deuenisset: ad iudicẽ ad
ducitur ꝛ cruciatibus examiatꝭ ac tandẽ cõ/
fessa ignibus cremãda damnatꝭ. Finẽ ve/
ro suum iminere cõsiderans ad beatã vir
ginem se cõuertit et eius suffragia cũ mul
tis lachrymis postulauit. Tandem exire
cõpellitur ad locum mortis ꝛ in magnum
ignez ꝓijcitur. sed ecce oẽs ibidem stare il/
lesam et incolumen intuentꝭ. Ac parentes

finis

iuuenis occisi putantes ignem esse paruū ad sarmenta concurrunt ꝛ ad ignē augendum pꝛoiciunt: videntes autē ꝙ nec sic in aliquo lederetur: lanceis ꝛ bastis eam impugnare ceperunt. Tūc iudex qui aderat vehementer obstupuit: et eos ab ipsi⁹ impugnatione compescuit. Eam quoqꝫ diligenter considerando nullum in ea signum incendij preter sola vulnera lancearū inuenit: ꝛ libere eam abire pmisit narrantem ꝙ a beata virgine preseruari meruerit quā deuotius inuocauerit. Cum ḡ parentes eius domū ipam reduxissent et fomentis ac balneis recrearēt: nolens deus eam vlterius humana suspitiōe fedari p⁹ triduū in laude beate ꝟginis marie perseuerātem ex hac vita vocauit ꝛc.

Conclusio huius operis ꝛ recommendatio.

Vt igiť finem huic operi imponā quoniā vt verum fatear oīa ꝛ singula miracula gratie ꝛ vtilitates ac beneficia q̄ prestanť a beata maria q̄tidie et per varia mundi tempora regiōes et climata: nulla nedum capere carta verum nec enumerare sufficit lingua aut cōprehendere mens humana. Etem̄ a principio vsqꝫ ad seculi huius nouissima non cessant crebra vbiqꝫ virginis gloriose exuberare beneficia ac supplicibus ipam inuocātibus deesse suffragia. Unde nec ego nec quicunqꝫ alius sufficimus ad conscribendum vniuersa per eam facta gratiosissima miracula. Oro autē supplex ꝛ acclinis: ego miser ꝛ peccator vilis ac tota cordis deuotione mentis: Te o dignissima et felix: altissimi filij dei genitrix: dn̄a omniū creatorū sublimis: virgo singularis: inter omnes mitis. O sup benedicta maria gloria totius curie celestis. Te flagito tibi me indignū recōmendo nunc ꝛ in hora mortis. Te vtiqꝫ inuoco quaten⁹ intercedere p me digneris. Has quoqꝫ laudes tui honoris licet minime sufficientes descriptas i libris p̄missis: accipere ne dedigneris. Nā reuera tu scis qm̄ licet impb⁹ pariter ꝛ indignus laudator sim ꝛ seru⁹ inutilis: nihilominus quantū mihi donare gratiose dignata existis. Id qd habiu sed et qd potui obtuli ad laudem tui nomis. Tu ergo o gl'iosissima dn̄a meā insufficiētiam excusa pietate tua ꝛ bonitate ineffabili qua es plena grā: quā laudat oīs factura. Tu super cunctas virgo virginum btissima: meas innūeras culpas dele: tua misera nōe nimia. Eya o aduocata nr̄a vita spes et gloria: illos tuos misericordes oclos ad me inclina et me miserrimū: tuorū deuotoꝝ nūero ꝛ bn̄ficio aggrega. Da mihi o amantissima dn̄a mea maria p̄sanctissima: perseuerantem in tua famulatuꝫ gratia: et in mortis hora tu tuo filio p̄dulcissimo iesu meā animaꝫ recōmenda: foue gratia tua ne p sua peat scelera: ꝛ post mortem fac me imeritū participem celesti gloria: vbi te et tuū amātissimū iesum laudeꝫ p seculoꝝ secula Amen. Sequūť ꝟsus

Opere nunc isto pfecto gl'ia christo
Laudib⁹ hic insto: coronas mr̄i dei sisto
Honor frācisco: laus sctis cūctis h̄ ipo
Ocdenotrino ciclo c.q̄rd. tūc p̄sule sixto

Tabula operis incipientiū ab A

In nomie dñi Jesu ⁊ sanctissi me virginis Marie matris eius Incipit tabula de cōtētis in hoc ope scdm ordinē alphabeti ⁊c.

a Aron virga fructifera quō figu rauit xpi ɔceptionē. lib. ij.par. i.arti ij.ca. iij.

Abygail placādo dauid mune/ ribus quō figurauit btām virginē Ma riā placantē deū.li.xij.p.ij.arti.iij.§.vi.

Abstinētia trib⁹ causꝭ est facienda. li.vij. p.ij.arti.iij.ca.vij.

Abstinētia btē marie virginis quō ꝑcel/ lit alioꝝ abstinentiā. Ibidem.

Actiua marie quō ꝑcellit alioꝝ actiones meritorias.li.vij.p.ij.arti.i.

Actiua marie vita significatꝭ in euāgelio p marthā.li.x.p.iiij.arti.i.

Admirabanꝭ angeli de marie assumptio/ ne triplici causa.li.x.p.i.circa thema.

Adoptari a xpo ꝑ ceteris meruit iohānes li.iij.p.iiij.arti.ij.ca.iij.

Adoratiōe quali sit adorāda mr̄ dei:⁊ ma iori q̄ crux xpi.li.xij.p.i.arti.i.

Aduocati sapientia sūme claret i maria. li.vij.p.iij.arti.ij.post mediū.

Amauit deus btām mariā ꝑ toto mūdo. li.ij.p.iij.ar.ij.ca.iij.ante mediū.

Amor quō aīam trāsformat in amatū. li. ix.p.i.arti iij.ca.ij.§.ij.

Amoris seraphici q̄nq3 sunt ꝓprietates. ibidē ca.iij.§.iij.

Amica dei carissima merito dicitꝭ btā ma ria.li.vi.p.ij.arti.ij.§.i.

Angeli in statu prime cōditionis habue/ rūt cognitionē de xpo.li.v.p.i.ar.iij.ca.i.

Angeli cadētes rediml per xpm q̄re non debuerūt.li.i.par.i.ar.ij.ca.i.

Angelica natura vtꝝ creari debuerit.li.i. p.i.arti.i.ca.i.

Angelica ruina ex hominib⁹ debuit repa rari.ibidē.arti.ij.in principio.

Angelice legatiōis hystoria.lib.i.p.vi.ar.

Angel⁹ incarnationē xpi.annū/(iij..ca.ij. ciās de q̄ ordine fuerit.li.i.p.iij.ar.i.c.iij.

Angelus iste annūciās vtrū fuerit sūmus inter alios.ibidem.

Angelus vn⁹ nō plures debuerūt annun ciare xpi conceptū.ibidē.ca.iij.

Angelus iste apparēs quid facientē repe rit virginem.ibidē.arti ij.ca.ij.

Angelus qualiter situatā repit virginem ibidē.ca.iij.

Angelus vtrū corporaliter vel intellectu/ aliter apparuerit.ibidē.ca.fina.

Angelus in quali specie appuerit ꝟgini. ibidem.arti.iij.ca.i.

Angelus in annunciatiōe dñica.xij.cōdi/ tiones honorificas obseruauit.ibidem.

Angelus quare nō apparuit in specie mu lieb.ri.ibidē.ca.ij.

Angelus q̄ in specie iuuenili debuerit ap parere virgini.ibidem.ca.iij.

Angelus in quali veste apparuit virgini ibidem.ca.iiij.

Angelus q̄ genuflexo salutauerit virginē ibidem.ca.v.

Angel⁹ salutādo q̄re nomē ꝓpriū ꝟginis tacuit:gr̄a plenam noīando ꝭibidē.ca.vi.

Angel⁹ iste q̄ hora ꝟgini appuit ⁊ q̄ hora recessit.li.i.p.vi ar.ij.ca.ij.

Angel⁹ nobilissim⁹ ministrādo custodiuit mariā ꝺ infimo choro vsq3 sez ad tps cō ceptiōis xpi: ⁊ postea Gabriel obsequiose custodiuit.li.v.p.ij.arti.i.in fi.

Angelus gabriel ꝓuocauit alios angelos ad gaudendū de xpi natiuitate:oīes q3 mox descēderunt angeli ad adorandum xpm.li.iij.p.i.arti.iij.ca.i.§.ij.

Angelus vtrū magis obligatꝭ seruire bea te virgini q̄ homo.li.xij.p.i.arti i.

Anima in q̄ loco vel mēbro extimatꝭ esse ī homine.li.iij.p.iij.arti.ij.ca.iiij.

Anima btē marie q̄ mira dignitate ē cre ata.li.v.p.ij.ar.ij.ca.v.⁊ sequētib⁹.

Anima btē marie q̄ maxia dei potentia ⁊ sapiētia sit creata.li.v.p.iij.arti.i.p totū.

Anima hūana q̄ ꝑ ceteris creaturis ma iori dei ɔsilio legitꝭ creata.ibidē.p⁹ međ.

Anime sctōꝝ ducunꝭ in celū ab angelis vario honore.li.x.p.iij.arti.ij.§.iij.

Animalia plīma generari dicūꝭ sine ma/ re.li.viij.p.i.arti.iij.ca.x.

Anno mūdi quoto xp̄s est incarnat⁹. li.i. p.vi.arti.ij.c.ij.ante mediū.

Annūciatio dñica quare debuit fieri vir/ gini.li.i.p.iij.ar.i.ca.i.

Annūciatio dñi q̄re nō p ꝓphetā vel ho/

Sequit᷑ de littera. D.

Sequit de littera. E.

Sequit de littera. F.

Sequit̃ de littera. G.

Sequit̃ de littera. H.

H

J

Sequit de littera . J.

Sequit̃ de littera. L.

l Atria quõ debet̃ cruci xp̃i.lib. xij. par.i.ar.i.
Laudare debem⁹ mariã ⁊ ei⁹ gaudijs ꝯgratulari.lib.ij.par.ij.circa prin.
Laudare hõ nõ sufficit mariã etiam si oĩa mẽbra verterent̃ in linguas.li. xi par.ij. circa principiũ.
Legib᷒.xij.tanq̃ꝫ stellis.pbat̃ maria fuisse ꝯcepta sine originali pctõ. li.iiij.par.i.
Leo papa manũ abscisaꝫ recupa/(ar.iij. uit p mariã.li.xij.p.vlti.ca.xi.miraclo.i.
Lex purificatiõis q̃re magis grauabat feminas q̃ꝫ viros.li. iij.par.i.ar.ij.ca.i.
Liber testamẽti tã veteris q̃ꝫ noui in capite.id est in principio descriptaꝫ habet ꝟginẽ mariã.lib.xi.par.i.ca.i.
Liber vite q̃d sit ⁊ quõ electoꝝ noĩa sunt scripta in eo in cuius capite nomẽ marie ibidem.
Libertatẽ arbitrij vertibilẽ debuit habere rationalis creatura.li.i.p.i.ar.i.ca.iij.
Libidinẽ in hoĩe q̃ habẽt naturaliter tẽperare.li.v.p.ij.ar.ij.ca.iij.ad mediũ.
Littere.v.in noĩe marie significãt.v.lapidũ p̃ciosoꝝ ꝟtutes.li.vi.p.i.ar.ij.§.ij.
Lr̃e v.in noĩe marie significãt.v.sanctas mulieres p̃figurãtes mariã.li.vi.p.ij.ar.iij.§.iij.
Lr̃e.v.noĩs marie significãt q̃ntuplicem gratiã ꝯsequendã per eius inuocationẽ. ibidem.§.x.
Luci cõparat̃ maria ꝑpter triplicẽ excellentiã.li.v.p.i.circa thema.
Lumẽ scientie ⁊ cognitiõis marie q̃ꝫ p̃cellens fuerit.li.xi.par.i.ca.vij.
Luna quõ figurat mariã in scripturis.li.v.par.ij.ar.i.§.ij.

Sequit̃ de littera. M

m Agnalia.xij.tã q̃ꝫ priuilegia summa ꝯsecuta est maria ex xp̃i cõceptiõe atq̃ꝫ in vtero eius inhabitatione.li.i.par.vij.ar.ij.ca.iij.a medio.
Malus etiã machometus⁹ dicit plura bona de maria.li.ij.par.iij.ar.ij.ca.iiij. in me.
Marie ꝑprietates q̃les habeat ꝯuenientes nomini marie.li.vi.p.ij.ar.i.

Maria h nomẽ quõ interp̃tat̃ ⁊ q̃ꝫ summe ꝯueniat matri dei.li.vi.p.i.ar.i.ca.v.
Itẽ q̃.v.lr̃is ꝯstat ⁊ q̃d significẽt.ibidẽ
Itẽ q̃ sit valde ꝟtuosum ⁊ g̃lia (ar.ij. bñficia p̃standa significet. ibidem.
Itẽ q̃ inuocatũ multas vtilitates ꝯferat.ibidẽ.ar.iij.
Maria mr̃ g̃re mr̃ misc̃oie tu nos ⁊c̃. de h versu.li.xij.p.vlti.ca.viij.miraclo.ij.
Maria mediatrix optĩa cõprobat̃ apud deũ.li.xij.p.ij.ar.iij.§.vi.
Maria multũ posse ⁊ scire ⁊ magnũ velle apud deũ ꝑ nobis habet.ibidẽ.
Martyrij aureolã q̃ꝫ p̃cellẽt̃ habuerit maria.li.iij.p.ij.ar.iij.
Martyrio q̃ntuplici claret maria. ibidẽ.
Martyriũ marie q̃ fuerit p̃ ceteris multiplicius nobilius ⁊ gloriosius ibidem.
Martyriũ marie. xij. magnalijs p̃lucet. li.iij.p.ij.ar.ij.
Martyriũ marie oĩa martyria post xp̃i martyriũ excellit i acerbitate.li.iij.p.iij.
Mater dei ꝟgo.xij.pfectiõib᷒ ful/(ar.i. gere debuit vt dig̃ sit eligi.li.i. p.i.ar.iij.
Mater dei vtrũ vere possit dici maria. li.ij.par.i.ar.i.ca.i.
Mater dei vtrũ p̃cellat in g̃lia multitudinẽ celestis patrie totã simul et diuisim. li.x.p.iij.ar.i.ad fi.
Mater dr̃ ꝟa q̃druplici rõne q̃ fuerũt in maria respectu xp̃i.li.i.p.vij.ar.ij.ca. i.
Mater oĩm electoꝝ angeloꝝq̃ꝫ ⁊ creatoꝝ dicit̃ maria.li.ix.p.ij.ar.ij.
Mater respectu filij triplicẽ habet ꝑprietatẽ. ibidẽ.
Mater xp̃ianoꝝ fore ꝑbat̃ maria p illud ps̃. Nũquid syõ dicet ⁊c̃.li.xi.p.i.ca.viij.
Maternitas marie q̃ntuplicẽ fructũ celestis hereditatis nob̃ affert. li.ix. p.ij.ar.iij.§.xi.
Maternitatis xp̃i priuilegia maria.li.xi. par.i.ca.viij.
Matrẽ dei esse vtrũ sit mai⁹ q̃ꝫ esse btũm li.ij.p.ij.ar.i.ca.ij.
Maximũ q̃d fecit de⁹ ĩ mũdo est h̃ qd̃ fecit in maria ꝟgine.lib.ij.p.iij.ar.ij.ca.v.
Meliorẽ vel pfectiorẽ facere mariã an potuerit de⁹ q̃ꝫ fecit.li.i.p.ij.ar.iij. ca. viij. et li.v.p.iij.ar.i.
Mẽbra amissa restaurat maria. vide re/

staurare.
Debita marie singl'a q̄ pulcra et decora fuerit. li. v. p. iij. ar. ij. p totū.
Desis marcij ɔgruebat xp̄i ɔceptiōi. li. i. p. vi. ar. ij. ca. ij. ad mediū.
Decebat ne maria quolibet motu ī vita li. xi. par. ij. ca. iij.
Decebat ne q̄libet passiōe. ibidē.
Deritū marie an p̄cellat oīm angeloꝝ ꝛ hoim merita ibidē.
Deritū opatiōis vl' actiōis marie quomodo p̄cellat scōꝝ merita. li. vij. p. ij. ar. (i. ij. p. i. ar. i. ca. ij.
Deruit ne maria fieri mater dei. li.
Deruit placere deo q̄lib; bonis ꝛ meritꝫ vt in matrē eligeret a deo. ibidē. ca. iij.
Diliaria quot dicunt a phis inter celuꝫ et terrā. li. v. par. ij. ar. iij. rōne. ij.
Diracl'a aliq̄ q̄ facta sūt in mūdo tēpore natiuitatis marie. ibidē. ar. ij. ca. ix. ad fi.
Diracl'a pl'ra q̄ facta sūt in iohanne cuꝫ salutauit maria elizabeth. li. ij. par. ij. ar. iij. circa. x. gaudiū.
Diracula plura que fecit maria in vita sua. li. vij. par. iij. in fi.
Diracula de angelica salutatiōe q̄ ē iocūda angelis. li. i. p. iiij. ar. iij. ca. ij.
Q demonib⁹ est tremebūda. ibidē. c. iij
Q hoib⁹ efficit pl'a bona. li. i. p. v. ar. i. in fi.
Q sit freq̄ntanda. li. i. p. iiij. ar. i. in fi. et ar. ij. ca. vlti.
Q sit dicenda mūde ibidē. ar. ij. ca. i. in fi.
Q sit orāda deuote. ibidē. ca. ij.
Q ad signū in mane ꝛ sero sit porāda. ibidē. ca. iij. et li. xi. p. ij. ar. ij. §. iiij.
Q deo mltū ē accepta. ibidē. ar. iij. c. i.
Q btē marie ꝟgini ē plurimū gaudiosa ꝛ in q̄ ꝟbo magis. ibidē. ca. fi.
Diracl'a de cātico marie applicata. li. ij. par. iij. ar. iij. in fi.
Diracl'a p festo purificatiōis et p̄mo de hui⁹ festi ɔfirmatiōe. li. iij. p. i. ar. ij. in fi.
Itē q̄ maria offert filiū deuotis cū dulcedine grē sicut simeoni. ibidem imediate ante.
Itē d cereo qd solet eccl'ia portare i tali festo ibidē. ar. iij. in fi.
Diracl'a d celebritate festi ɔceptiōis. li. iiij. p. i. ar. i. post mediū.
Diracl'a plura de imaculata ɔceptione marie. ibidē. ar. iij.
Diracl'a p festo natiuitatis marie ꝛ primo q̄ angelis ē iocūda. li. v. p. ij. ar. iij.
Itē de pulchritudine resplēdentꝫ gratie in maria ibidē. ar. ij. ca. ij. in fi.
Itē de pulchritudine marie. ibidē. ca. iij. versus fi.
Diracl'a de noīe marie q̄ sit miromodo dulce. li. vi. p. i. ar. iij. §. iiij.
Q inuocatū eius nomē repellit demones. ibidē. §. v.
Q inuocatū ptegit in p̄iculis ꝛ liberat. ibidē. §. vij.
Q repellit pestē. ibidē. §. viij.
Q genuflexo referēdo confert in hora mortis. ibidē. §. x.
Q in scriptis deuote portatū confert. li. vi. p. ij. ar. iij. §. vi.
Q ad nūerū l'raꝝ certos psalmos dicēdo in noīe marie ɔfert. ibidē in fi.
Diracl'a plura de ꝟginitate marie testimoniū facientia. li. viij. p. i. in fi.
Itē de puritate marie ꝛ ei⁹ gl'iosa figuratiōe in picturis ibidē. p. iij. in fi.
Itē q̄ maria ɔuenit decorātib⁹ ei⁹ imaginē regiā. li. vi. p. ij. ar. ij.
Itē q̄ maria ex purissimo sanguīe cōcepit xp̄m. li. i. p. vij. ar. ij. ca. i.
Diracl'a d salue regina ꝛ q̄ maria sit aduocata nostra. li. xij. p. i. ar. iij.
Itē q̄re sabbatū diem eccl'ia deputauit ad honorē marie. ibidē. ar. ij.
Diracula de oratiōe marie q̄liter orabat deū in vita sua. lib. vij. p. i. ar. iij. in fi.
Itē q̄ bonū est eā imitari ꝛ ɔformari ī oratiōe p̄dicto mō. ibidē.
Diracula de assumptiōe marie q̄ sit corpore ꝛ aīa assumpta. li. x. p. i. ar. iij.
Itē de gaudijs celestib; marie recolendis. li. x. p. iiij. ar. iij.
Itē de corona gaudioꝝ marie. lib. ij. p. ij. ar. iij. in fi.
Itē de illa antiphona. Gaude dei genitrix ꝟgo imacl'a. ꝛc. ibidē. ar. ij. ca. iij.
Diracl'a varia sparsim i librꝫ istꝫ scp̄ta.
De dolorib⁹ marie ꝛ vtili eoꝝ recordatiōe. li. iij. par. iij. ar. iij.
De miscdia marie q̄ liberat quē insti/

Sequit de littera. N.

Sequit̄ de littera. O.

Sequit̄ de littera. P.

Sequit̄ de littera. Q.

Sequit̄ de littera. R

Sequit de littera. S.

S

S

Sequit de littera. T.

Sequit̄ de littera. V.

Sequitꝛ de littera. X.

Finit tabula.

[illegible] [illegible] ad iudicium [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] omnium rerum [illegible] 3a apparu[illegible]

ante tribunal iudicis ubi erit maxima [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] dampnatio eterna [illegible]

[illegible] boni a malis. [illegible] [illegible] vestimenta est in [illegible]

[illegible] [illegible]